

אלן ג'י. ווייט

תומיעה לודגה

אירועים הרי גורל שישנו את עתידכם

©2022 כל הזכויות שמורות לאלן ווייט אסטייט בע"מ.

פורסם במקור באנגלית בתור The Great Controversy.

כל הזכויות לגבי עיצוב הכריכה שמורות לאדוארדו אולסזבסקי ובית ההוצאה לאור Casa Publicadora Brasileira, Tatuí, SP בברזיל.

עיצוב: אלן ווייט אסטייט בע"מ

גופן: David Libre

שפה: Hebrew

כל המובאות מהתנ"ך לקוחות ממהדורת התנ"ך של מכון ממרא לה-
פצת קיום משנה תורה דר' ב' תשס"ג). © 2003, כל הזכויות שמורות
למכון ממרא. © 2009, ההוצאה לאור של התרגום העברי בוצעה על
ידי הוצאת חיים ושלום.

ISBN: 979-8-4003-0016-5

כל הזכויות שמורות.

למידע נוסף על העימות הגדול או על המקרא, בקרו בכתובת:
www.thegreatcontroversy.org

תוכן העניינים:

5	הקדמה
8	מבוא
51	פרק א': חורבן ירושלים
32	פרק ב': רדיפות
40	פרק ג': הכפירה
51	פרק ד': הוולדנסים
66	פרק ה': ג'ון ויקליף
80	פרק ו': הס וג'רום
99	פרק ז': הפרדותו של לותר מרומא
119	פרק ח': לותר לפני המועצה
139	פרק ט': מתקן הדת השוויצרי
151	פרק י': התקדמות הרפורמציה בגרמניה
161	פרק י"א: מחאת הנסיכים
173	פרק י"ב: הרפורמציה בצרפת
194	פרק י"ג: הרפורמציה בהולנד ובסקנדינביה
201	פרק י"ד: מתקני דת אנגליים בתקופה מאוחרת יותר
218	פרק ט"ו: כתבי הקודש והרפורמציה בצרפת
238	פרק ט"ז: האבות הצליינים
247	פרק י"ז: מבשרי השחר החדש
261	פרק י"ח: מתקן דת אמריקני
281	פרק י"ט: אור זורח באפלה
291	פרק כ': תחייה רוחנית כבירה
307	פרק כ"א: אזהרה שנדחתה
321	פרק כ"ב: הנבואות מתגשמות
336	פרק כ"ג: סוגיית המקדש
347	פרק כ"ד: בקודש הקודשים
355	פרק כ"ה: תורת ה' הנצחית
369	פרק כ"ו: מלאכת תיקון
377	פרק כ"ז: תחיות רוחניות בעידן המודרני
392	פרק כ"ח: המשפט החוקר
402	פרק כ"ט: מקור הרוע
413	פרק ל': איבה בין האדם לשטן

418.....	פרק ל"א: חבר רוחות רעות
424.....	פרק ל"ב: מלכודות השטן
435.....	פרק ל"ג: ההונאה הגדולה הראשונה
451.....	פרק ל"ד: תורת הספיריטואליזם
461.....	פרק ל"ה: טיבו ותכליתו של שלטון האפיפיורות
477.....	פרק ל"ו: הסיבות והתכלית של העימות הממשמש ובא
486.....	פרק ל"ז: כתבי הקודש כמעוז
495.....	פרק ל"ח: האזהרה האחרונה
503.....	פרק ל"ט: "עַתְּ צֶרֶה"
520.....	פרק מ': תשועתם של חסידי ה'
535.....	פרק מ"א: חורבן התבל
542.....	פרק מ"ב: תום העימות
556.....	נספח

הקדמה

כאשר מנהיגם של "הַמְּלָאכִים, אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֶת מַעֲמָדֵם הָרֶם" (איגרת יהודה, פסוק 6), איבד את מעמדו הרם והקדוש בגן עדן, הוא עורר ביקום שברא אלוהים מחלוקת עזה שהסלימה לעימות מר. מטבעה, חייבת מחלוקת זו לנבוע מן האיבה הנצחית השוררת בין הטוב לרע, בין הצדקה לחטא. לא תיתכן אחדות בין טהרה לטור-מאה; אלוהים הבורא, הריבון העליון של הבריאה כולה, וכליל השל-מות בכל מידותיו ומעשיו, אינו יכול שלא לשנוא את החטא ואת פרי הבאושים שלו, ולחוש איבה ותיעוב כלפי מחולל המרד ועושי דברו. מכאן המסקנה הברורה: כאויב מושבע של הרוע, אלוהים הכול-יכול לא ירשה למרי לחדור לממלכתו או לשרור בה לנצח. הפולש חייב להיות מגורש מממלכתו; פורע החוק והשלווה חייב להישמד. אין שום ספק באשר לסלע המחלוקת בין הבורא הקדוש ליציר כפיו הסור-ר והמורד. המחלוקת לא תיקטע באיבה, וזאת כדי להניח לחטא ול-תוצאותיו המרות להיחשף במלוא זדוניותם וחומרתם בפני הישועות התבוניות בכל העולמות. כאשר החטא יוצמת סופית, הכול ייווכחו שהוא היה ראוי למכה ניצחת זו, וישמחו על השמדתו. לשמחתנו, אין בידינו כל הוכחה לכך שחוץ מן המלאכים הכופרים, אף עולם אחר זולת עולמנו לא הודח לחטא והוסת למרוד באלוהים. אך די בכך כדי לגרום לנו לגלות עניין בסוגיה זו ולהגות בה; למעשה, לאחר שהשטן ומלאכיו גורשו מגן העדן, העולם הפך לזירה היחידה שבה נערך המא-בק בין הטוב לרע, ומטבע הדברים, כל בני האדם מעורבים בו. סוגיית החטא היא הדבר שמפריד בין האנושות לגאולה: כיצד נוכל לגבור על החטא, להתאושש ממנו ולהשיג פיוס וקבלה מאת אלוהים. לפיכך, האם ישנו נושא הראוי יותר לתשומת ליבנו ולימודנו מאשר עימות גדול זה - על כל שלבי התפתחותו עד למצבו הנוכחי והאופן שבו יס-תיים? כיצד יסתיים העימות ובאילו נסיבות? האם ישנה בידינו ראיה כלשהי שקיצו המיוחל ממשמש ובא? הדפים הבאים הוקדשו לדיון בנושאים נשגבים אלה; אנו סמוכים ובטוחים שהמחברת ניחנה בכי-שורים הייחודיים ההולמים מלאכה כזו. משחר ילדותה, היא בלטה באהבתה הרבה לדבר ה' וביראת הכבוד שרחשה לו, וכן בחסידותה

ובדבקותה בשירותו. אמונה שלמה בהבטחות שניתנו בכתבי הקודש דרבנה אותה ואפשרה לה לחיות בקרבה יתרה למושיע. ברכות רוח הקודש הורעפו עליה בשפע.

בכתבי הקודש נאמר שאחד מתפקידיה של רוח הקודש הוא לה-
דריך את חסידי המשיח "אֶל כָּל הָאֻמָּת" (יוחנן, ט"ז 13); אחת
המתנות הרוחניות שהקהילה המשיחית התברכה בהם, ורוח הקו-
דש פועלת באמצעותה, היא מתנת הנבואה (קור"א, י"ב 9, 10; י"ד
1). לפיכך, אנו מאמינים שאלן וייט זכתה בהארה אלוהית שעוררה
אותה לדבר על כמה מאירועי העבר שהובאו לתשומת ליבה, באופן
המפורט ביותר ממה שתועד עד כה ברשומות הקיימות, ולחזות את
העתיד לא רק מתוך ראיית הנולד של בשר ודם, אלא הרבה למעלה
מזה. אנו סבורים שמי שחוו התחברות עם אבינו שבשמיים, יחוו
בעודם קוראים את הספר, שהם מוכרחים להאמין שהמחברת שאבה
ממעייין שמיימי, וקיבלה עזרה והשראה מכס החסד שעליו יושב המ-
שיח: הכוהן הגדול העליון שלנו, הרחום והחנון, שתמיד מוכן ומזומן
להושיט יד ולעזור לבניו הרבים שהוא מנחילם את כבודו ותהילתו.
[האיגרת אל העברים, ב' 10.]

חוץ מספר ההשראה הכביר והנשגב - כתבי הקודש - אין ספר אחר
המציג באופן כה נפלא, מרתק ומעניין את תולדות העידן הנוכחי,
עד להשבתם על תיקונם של כל הדברים, זולת ספר זה, המוצג כאן
לציבור. טקסט זה מתמקד במיוחד בתמונות האחרונות בקץ תולדות
העולם, שהן מטבען מרטיטות והרות-חשיבות יותר מאחרות. בעוד
עוקב הקורא אחר סיפור העלילה, המתחיל בציטוט נבואתו החשו-
בה של אדוננו בבשורת מתי כ"ד, הוא יקרא בעניין רב את קורותיה
של הקהילה המשיחית מראשית היווסדה, ואהדה חדשה תפעם
בליבו לנוכח מאבקה וסבלותיה בעודה צועדת אל הגאולה הנכספת
שהובטחה לה; נשמתו של כל מאמין תרטט לנוכח התיאור החי של
הניצחון הסופי שינחלו חסידי ה', השמדתם של השטן ועושי דברו,
הכחדתו הסופית והנצחית של הרוע ביקום כולו, ושיקומו של העולם,
אשר ישמש כנחלתם הנצחית של הקדושים לכשיוכרע העימות הגדול.
בעוד שהנושאים שהוצגו לעיל תוארו בכתבי הקודש בעזרת דימויים
נשגבים ועומק מופלא ועמוק מיני חקר - "עֲמָקוֹת הָאֱלֹהִים," (כדברי
השליח באיגרת הראשונה אל הקורинתיים, ב' 10), שרק רוח ה' מסוג-

לת לרדת לעומקם, הם מוצגים בספר בשפה פשוטה ומובנת. לשמחתנו, נוכחנו לדעת שקריאת הספר מובילה לביטחון רב יותר בכתבי בקודש, לאהבה רבה יותר של דבר ה', לאהדה רבה יותר למשיח, בזכות מלאכת גאולת האנושות הנפלאה שלו, וליראת כבוד גדולה יותר לאלוהינו רב החסד, שכל אוצרות החוכמה והדעת אצורים בו. עד כה, הספר ראה אור במהדורות רבות, ואנו שמחים לבשר כי המהדורה הנוכחית נערכה מחדש, הורחבה, עודכנה והותאמה לתרגום גוס ולהפצה בשפות שונות.

אנו נושאים תפילה שהספר ימשיך לשמש מקור לברכה בעבור קוראיו, וימשיך להעצים ולרומם את כבודו ותהילתו של מלך מלכי האלוהים.

הוצאת "חיים ושלום"

מבוא

לפני חדירת החטא לגן עדן, אדם הראשון נהנה מתקשורת ישירה עם בוראו. ואולם, עקב התנתקותו מאלוהים באמצעות החטא איבדה האנושות את זכות היתר הזו. באמצעות תוכנית הגאולה נסללה דרך שבזכותה יכולים תושבי הארץ לתקשר עם השמיים. אלוהים מדבר אל בני האדם באמצעות רוח קודשו, והאור השמימי מאיר את העולם באמצעות התגלויות הניתנות למשרתיו הנבחרים. "מַעוֹלָם לֹא יִצְאָה נְבוּאָה עַל פִּי רִצּוֹן הָאֱלֹהִים, אֶלָּא רִיחַ הַקֹּדֶשׁ הַנִּיָּעָה בְּנִי אָדָם לְדַבֵּר מִטַּעַם אֱלֹהִים" (פטר"ב, א' 21). במהלך עשרים וחמש המאות הראשונות בתולדות האנושות, לא הייתה התגלות אלוהית כתובה. האנשים שלמדו על אלוהים הנחילו את הידע שלהם לאחרים, ומאז הוא עבר מאב לבן, מדור לדור, במהלך הדורות הבאים. ההכנה להעלאתו על הכתב החלה בימי משה. ההתגלויות שניתנו בהשראה אלוהית קובצו לספר שנכתב בהשראת רוח הקודש. מלאכה זו נמשכה לאורך שש עשרה מאות ארוכות, ממשה, ההיסטוריון שתיעד את מעשה הבריאה וכתב את התורה, ועד יוחנן, שכתב את האמינות הנשגבות ביותר של בשורת הגאולה. מחברי כתבי הקודש מעידים שאלוהים הוא מחברם; ועם זאת, הם נכתבו ביד אדם; הסגנון השונה שבו נכתבו כתבי היד השונים מציג את מאפייניהם של הכותבים השונים. כל האמיתות שהתגלו ותועדו בכתבי הקודש נכתבו בהשראת ה', כנאמר: "כָּל הַכְּתוּב נִכְתֵּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים (טימ"ב, ג' 16), אך הן הובעו בשפתם של בני אנוש. האל העליון האיר את שכלם וליבם של משרתיו בעזרת רוח קודשו. הוא העניק להם חלומות, חזיונות, סמלים ודימויים; ואלה שהאמת נגלתה להם, הביעו את מחשבת אלוהים בשפת אנוש. עשרת הדיברות נאמרו מפיו של אלוהים בכבודו ובעצמו, ונחרטו באצבעו. לפיכך, הם נבעו מאלוהים, הם לא חוברו בידי בשר ודם. ואולם, כתבי הקודש המכילים אמינות אלוהיות שהובעו בשפת אנוש, מציגים שילוב בין האלוהי לאנושי. איחוד כזה הופגן בטבעו של המשיח, שהיה בן האלוהים ובן-האדם בעת ובעונה אחת. לכן, המשפט "הַדְּבָר נְהִיָּה בְּשָׂר וְשָׁכַן בְּתוֹכֵנוּ," מתייחס הן לכתבי הקודש והן למשיח (יוחנן, א' 14).

כתבי הקודש, שנכתבו בדורות שונים בידי אנשים שהיו שונים מאוד זה מזה במעמדם ובמקצועם, וניחנו במתנות וביכולות שכו-

ליות ורוחניות שונות, מציגים שלל נושאים מגוונים, השונים זה מזה בסגנונם ובמהותם. המחברים השתמשו בדרכי הבעה שונות; לפעמים, אמיתה מסוימת מוצגת באופן מפורש ובולט יותר בידי מחבר אחד מאשר בידי אחר. כאשר מספר מחברים מציגים נושא מסוים ומאירים את היבטיו והקשריו השונים, הקורא הלא זהיר, שקורא את כתבי הקודש ברפרוף ומתוך דעה קדומה, עלול למצוא בהם סתירות, בעוד שהקורא הזהיר, שמתעמק בכתוב מתוך יראת כבוד ועם תובנות בהירות, מבחין באי ההתאמה המסתתרת מאחורי הסתירה לכאורה. משום שהאמת הוצגה בכתבי הקודש בידי אנשים שונים, היא מוצגת בשלל היבטיה השונים. לדוגמה, מחבר אחד מחדד היבט אחד בנושא מסוים על סמך חווייתו ותובנותיו; מחבר אחר מתמקד בהיבט אחר; וכך, כל אחד מהם מביע בהנחיית רוח הקודש את הדבר שהרשים אותו במיוחד ונצרב בתודעתו; כל אחד מהם מציג היבט אחר של האמת, אך דבריהם עולים בקנה אחד.

האמיתות שהתגלו למחברים השונים של כתבי הקודש מרכיבות יחדיו מכלול שלם מושלם, שהותאם כדי למלא את צרכיהם של כל בני האדם בכל נסיבות החיים. אלוהים שש למסור את האמת שלו לעולם באמצעות נציגים אנושיים; הוא, בכבודו ובעצמו, הכשירם והסמיךם למלאכה זו באמצעות רוח קודשו. הוא כיוון את מחשבת המחבר לנושא המסוים שהוא דן בו וכתב עליו. האוצר הופקד בידי כלי שרת בשר ודם, ואף על פי כן, הוא עדיין אוצר שמיימי. העדות הנמסרת דרך הלשון האנושית הלא-מושלמת, היא עדיין עדות מאת אלוהים; ילדו הצייתן והבוטח של האל רואה בה את תהילת גבורת האלוהים, השופעת חסד ואמת.

אלוהים מסר לנו בדברו את הידע הנחוץ לגאולתנו. עלינו לקבל את כתבי הקודש כהתגלות הסמכותית והבדוקה של רצונו. כתבי הקודש הם אבן הבוחן לאופי האנושי; הם חושפים את טיבן של התורות השונות, ובוחנים כל התנסות. "כָּל הַכְּתִיב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים, וּמוֹעִיל הוּא לְהוֹרָאָה, לְתוֹכְחָה, לְתִקּוּן, לְחִנוּךְ בְּמַעֲלֵי צֶדֶק, לְמַעַן יִהְיֶה אִישׁ הָאֱלֹהִים מְשֻׁלָּם, וּמְכֻשָּׁר לְכָל מַעֲשֵׂה טוֹב" (טימ"ב, ג' 16, 17). ועם זאת, העובדה שאלוהים גילה את רצונו לבני האדם באמצעות דברו, לא ייתרה את נוכחותה או את הדרכתה של רוח הקודש. אדרבה, מושיענו הבטיח שרוח הקודש תאיר את דבר ה' למשרתיו,

וזאת כדי שיוכלו לבאר את תורת כתבי הקודש וליישמה. מאחר שרוח קודשו של אלוהים נתנה את ההשראה לכתיבת כתבי הקודש, הוראת רוח הקודש לא תסתור לעולם את דבר ה'. רוח הקודש לא ניתנה ולא תינתן לעולם כדי לתפוס את מקומם של כתבי הקודש, שכן כתבי הקודש מכריזים מפורשות כי דבר ה' הוא אבן הבוחן שעל פיו תיבחן כל תורה וכל התנסות. יוחנן השליח אומר: "אַל תִּאֲמִינוּ לְכָל רוּחַ, כִּי אִם בִּחְנוּ אֶת הָרוּחוֹת אִם מֵאֱלֹהִים הֵן, כִּי נִבְיְאֵי שֶׁקֶר רַבִּים יֵצְאוּ לְעוֹלָם" (יוח"א, ד' 1). הנביא ישעיהו מכריז: "לְתוֹרָה, וְלַתְּעוּדָה; אִם לֹא יֵאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין לוֹ שֹׁחַר" (ישעיה, ח' 20).

קלון רב הומט על פועלה של רוח הקודש באמצעות תורת השקר של קבוצת אנשים, הטוענים כי ברשותם האור והתובנות של רוח הקודש, ולפיכך, אין עוד צורך בהנחיות מכתבי הקודש. אנשים כאלה נשלטים בידי רשמים המהווים, לטענתם, את קולו של אלוהים המדבר בנשמתם. אך הרוח ששולטת בהם אינה רוח קודשו של אלוהים. הסתמכות כזו על התרשמויות, תוך התעלמות מכתבי הקודש, עלולה להוביל אך ורק לבלבול, הטעייה ואובדן. היא משרתת אך ורק את מטרותיו של שר האופל. מאחר שלפועלה של רוח הקודש נודעת חשיבות עצומה לקהילת המשיח, הסתמכות על רשמים היא אחת מתחבולותיו של השטן, אשר משתמש בטעויות ובתורות שקר של קיצונים וקנאים כדי להטיל קלון על פועלה של רוח הקודש, ולגרום לחסידי ה' לזנוח את מקור העוצמה שאדוננו בכבודו ובעצמו העניק לנו.

בקנה אחד עם דבר ה', ממשיכה רוח קודשו בפועלה במהלך עידן הבשורה. לאורך הדורות, כשכתבי התנ"ך והברית החדשה ניתנו למאמינים, רוח הקודש לא חדלה להרעיף תובנות על מוחם וליבם של אנשים שונים, חוץ מן ההתגלויות שתועדו בכתבי הקודש. כתבי הקודש עצמם מתארים כיצד אנשים קיבלו מרוח הקודש אזהרות, תוכחות, עצות והנחיות, בעניינים שאינם קשורים כלל לכתיבת כתבי הקודש. לדוגמה, יש בהם אזכורים על נביאים שפעלו בדורות השונים, שהטפותיהם לא תועדו. בדומה, לאחר שנקבעו ונחתמו ספרי הקודש (הקאנון), רוח הקודש המשיכה להדריך, להאיר, להזהיר ולנחם את ילדי האלוהים. ישוע הבטיח לתלמידיו: "הַמְּנַחֵם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָאֵב יִשְׁלַח לָכֶם בְּשִׁמִּי, הוּא יִלְמַד אֶתְכֶם הַכֹּל וְיַזְכִּיר לָכֶם כֹּל מֵה שֶׁאָנִי אָמַרְתִּי לָכֶם." "רוּחַ הָאֱמֶת, כְּשִׁיבֹא, יְדַרִּיךְ אֶתְכֶם אֶל כָּל הָאֱמֶת... וְאֶת

הַבָּאֹת יוֹדִיעַ לָכֶם" (יוחנן, י"ד 26; ט"ז 13). בכתבי הקודש נאמר מפורשות שהבטחות אלה לא הוגבלו לימי השליחים, אלא ניתנו לקהילת המשיח בכל הדורות. המושיע הבטיח לחסידיו: "הִנֵּה אֶתְּכֶם אֲנִי כָּל הַיָּמִים עַד קֵץ הָעוֹלָם" (מתי, כ"ח 20). שאול השליח מכריז כי המִתְנֹת וההתגלויות של רוח הקודש ניתנו לקהילה "כְּדֵי לְהַכְשִׁיר אֶת הַקְּדוֹשִׁים לְעִבּוּדַת הַשָּׁרוּת, לְבִנְיַת גּוֹף הַמְּשִׁיחַ, עַד כִּי נִגִּיעַ כָּלָנוּ אֶל אַחֲדוּת הָאֱמוּנָה וְאַחֲדוּת יְדִיעַת בֶּן-הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱדָם הַשָּׁלֵם, אֶל שְׁעוֹר קוֹמָתוֹ הַמִּלֵּא שֶׁל הַמְּשִׁיחַ" (אל האפסים, ד' 12, 13). השליח התפלל בעבור המאמינים באפסוס: "שֶׁאֱלֹהֵי אֲדוֹנֵנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אָבִי הַכֹּדֵד, יִתֵּן לָכֶם רוּחַ שֶׁל חֻכְמָה וְהִתְגַּלּוּת שְׁתִּיטְבִּיבוּ לְדַעַת אוֹתוֹ, וְיִזְאִיר עֵינֵי לְבַבְכֶם לְדַעַת מַהִי הַתִּקְוָה הַצְפוּנָה בְּקִרְיָאתוֹ... וּמַה נִּעְלָה גִּדְלַת גְּבוּרָתוֹ, הַשּׁוֹפְעַת עָלֵינוּ, הַמַּאֲמִינִים, כְּמִדַּת פֶּעַל כְּחוֹ הָעֲצוּם" (האיגרת אל האפסים, א', 17-19). פועלה של רוח הקודש בהארת שכלו וליבו של המאמין ובהבהרת "עֲמֻקּוֹת הָאֱלֹהִים" בדברו הקדוש - זו הייתה משאת נפשו של שאול בעבור חברי הקהילה באפסוס, והברכה שהפציר באלוהים להרעיף עליהם. אחרי ההתגלויות הנפלאה של רוח הקודש בחג השבועות, האיץ שמעון כיפא בעם לחזור בתשובה ולהיטבל בשם המשיח למען מחילת חטאיהם; אז, הוא אמר: "וּתְקַבְּלוּ אֶת מִתְנַת רוּחַ הַקְּדוֹשׁ; כִּי לָכֶם הֵבֶטְחָה וְלִבְנֵיכֶם וְלָכֶל הַרְחוּקִים, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לָהֶם אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ" (מעשי השליחים, ב' 38, 39).

בהקשר מידי למאורעות יום הדין הגדול הבטיח ה' באמצעות הנביא יואל להעניק התגלות מיוחדת של רוח קודשו: "אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְנִבְּאוּ בְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם; זָקְנֵיכֶם, חִלְמוֹת יַחֲלִמוּן, בָּחוּרֵיכֶם, חֲזִינוֹת יִרְאוּ" (יואל, ג' 1). נבואה זו התגשמה חלקית בשפיכת רוח הקודש בחג השבועות, אך היא תתגשם במלואה בהתגלויות חסד ה' לקראת תום פועל הגאולה. העימות הגדול בין הטוב לרע ילך ויסלים, ילך ויתעצם עד קץ הימים. בכל הדורות שפך השטן את חמת זעמו על קהילת המשיח; במקביל, שפך אלוהים את חסדו ורוחו קודשו על חסידיו במטרה לחזקם ולהעצימם כדי שיוכלו לגבור על שר הרוע. כששליחי המשיח נקראו לבשר את בשורת הגאולה ברחבי העולם, ולהעלותה על הכתב למען הדורות הבאים, הם ניחנו באופן מיוחד בהארה מרוח הקודש. אך עתה, כשקהילת המשיח מתקרבת למועד גאולתה הסופית פועל השטן בעוצמה רבה יותר. הוא ירד לעור-

לם "בַּחֲמָה גְדוֹלָה, בִּיָּדָעוּ כִּי קִצְרָה עֲתוֹ" (ההתגלות, י"ב 12). הוא יפעל "בְּכָל גְבוּרָה, בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתֵי שָׁקֶר" (תסל"ב, ב' 9). מזה ששת אלפים שנה, אבי השקר, "המוח" מאחורי הולכת השולל הגדולה ביותר, שהיה בעבר המלאך הרם ביותר בקרב מלאכי ה', מקדיש את כל כולו למלאכת ההונאה וההרס שלו. כל הכישורים והמיומנויות השטניים שנרכשו בערמומיות ובתחכום, כל האכזריות שהסלימה במהלך מאבקי הדורות הללו, ישמשו כדי להמיט סבל על חסידי ה' בעימות הסופי. בשעה הרת-סכנה זו, תלמידי המשיח חייבים למסור לעולם את האזהרה על ביאת המשיח השנייה; עליהם להתכונן לעמוד לפניו בבואו כשהם "נִקְיִים וּבְלֹא דָפְיִ" (פטר"ב, ג' 14). בעת הזו, הקהילה המשיחית נזקקת למתת המיוחדת של חסד וגבורה מאת ה', לא פחות מן הקהילה בימי השליחים.

באמצעות הארת רוח הקודש נגלו לעיני רוחי התמונות של העימות הממושך בין הטוב לרע. מעת לעת, זכיתי לחזות במאבקים שהתחוללו במהלך הדורות בעימות הגדול בין המשיח, שר החיים ומחולל גאולתנו, לשר הרוע ומחולל החטא, הראשון שחילל את תורת ה' הקדושה.

האיבה שרוחש השטן למשיח מובעת באמצעות עושי דברו. ניתן להתחקות בתולדות האנושות אחר אותה שנאה למצוות תורת ה', אותה התנהלות של הטעייה והונאה, שבאמצעותה השקר מתחזה לאמת, חוקים מעשי ידי אדם תופסים את מקומה של חוקי תורת ה' ואנשים מודחים לסגוד למעשי ידם במקום לבורא. מאמצי השטן להציג את אופיו של אלוהים באור כוזב, לגרום לבני האדם לטפח רעיון מוטעה על הבורא, ולפיכך לפחד ממנו ולשנוא אותו במקום לאהוב אותו; מאמציו הנחושים לבטל את תורת ה', לגרום לבני האדם לחשוב שהם פטורים מחוקיה; רדיפתו את אלה שמעזים לצאת נגד שקריו - כל הדברים האלה שבו וקרו במהלך הדורות. ניתן להתחקות אחר עקבותיהם בתולדות אבות האומה, הנביאים והשליחים, הקדושים המעונים ומתקני הדת. בעימות הגדול האחרון ישתמש השטן באותה מדיניות ובאותן תחבולות, יפגין את אותה רוח ויפעל למען אותה תכלית כמו בדורות הקודמים. כל מה שקרה יחזור על עצמו, חוץ מן המאבק המר הממשמש ובא, שיהיה עז ונורא יותר מכל מלחמה שהעולם חזה בה מעודו. הטעיותיו של השטן יהפכו מתוחכמות

יותר והתקפותיו נחושות יותר. אילו היה מתאפשר לו, הוא היה מוֹ-
ליך שולל "אֶת הַבְּחִירִים" (מרקוס, י"ג 22).

כשרוח קודשו של אלוהים חשפה לעיני רוחי את האמיתות הנשג-
בות של דבר ה', ואת תמונות העבר והעתיד, התבקשתי להנחיל לזו-
לת את הדברים שהתגלו לי - להתחקות אחר תולדות העימות בדו-
רות הקודמים, ובמיוחד להציגו בדרך שתשפוך אור על הקרב העתידי
הממשמש ובא. לשם תכלית זו, השתדלתי לבחור ולקבץ אירועים
מתולדות הקהילה המשיחית באופן כזה שיתחקה אחר האמיתות
הכבירות שניתנו לעולם בתקופות שונות (כדי לשמש כאבן בוחן),
אשר עוררו את זעמו של השטן ואת איבת הכנסייה הכרוכה אחר הבלי
העולם, ואשר אוששו בידי העדים הקדושים ש"לֹא אָהָבוּ אֶת נַפְשָׁם עַד
מָוֶת". ניתן לראות ברשומות אלה אות מבשר לעימות הממשמש ובא.
אם נבחן אותן לאורו של דבר ה' ובעזרת תובנות מרוח קודשו, ייח-
שפו לנגד עינינו תחבולותיו של שר הרוע, והסכנות שמפניהן חייבים
להישמר כל מי שיעמדו לפני האדון "בְּלֹא דָפִי" בעת שיבתו.

האירועים הכבירים שציינו את ההתקדמות שחלה בתיקון הדת
במאות הקודמות, הם נחלת ההיסטוריה - הם ידועים לעולם כולו
ומאוששים בידי העולם הפרוטסטנטי; הם מהווים עובדות מוצקות
שלא ניתן להפריכן. הצגתי את ההיסטוריה הזו בקצרה, בקנה אחד
עם היקף הספר; לנוכח קוצר היריעה המתחייב, קוצרו העובדות ככל
הניתן בלי לגרוע מהבנת המסר העובר באמצעותם. בכמה מקרים,
כשהיסטוריון קיבץ יחדיו כמה אירועים כדי להציג בקצרה תמונה
מקיפה של הנושא, או סיכם מספר עובדות ופרטים באופן אמין ומ-
שכנע, דבריו צוטטו בשמו. אך חוץ מאשר במקרים בודדים, המקור
לא צוין, וזאת משום שהציטטות לא הובאו במטרה להציג את המחבר
כבר-סמכא; הם צוטטו משום שדבריו מעניקים תקציר מידי ומשכנע
של הנושא. בהצגת חוויותיהם, פועלם והשקפותיהם של מתקני הדת
בימינו, נעשה לפעמים שימוש דומה בעבודותיהם שראו אור. תכלית
הספר אינה להציג אמיתות חדשות על המאבקים שהתחוללו בעבר,
אלא להציג עובדות ועקרונות הקשורים לאירועי העתיד הממשמשים
ובאים. אך משום שכל הרשומות ההיסטוריות הללו מתעדות חלק
מן העימות בין כוחות האור לכוחות האופל, הן מקבלות משמעות
חדשה; באמצעותן נשפך אור על העתיד, אשר מאיר את דרכם של אלה,

שבדומה למתקני הדת הקודמים, ייקראו, אפילו מתוך סיכון נכסיהם ורווחתם בעולם הזה, להעיד על "מַצוֹת אֱלֹהִים וְאִמּוֹנֵת יִשְׁוּעַ." תכלית הספר היא לחשוף את אירועי העימות הגדול בין האמת לשקר; לחשוף את תחבולותיו הערמומיות של השטן ואת האמצעים והדרכים שבאמצעותם ניתן לגבור עליו; להציג פתרון הגיוני ומשביע רצון לסוגיית הרוע הכבירה; לשפוך אור על מקורו של החטא ועל הכ־חדתו הסופית באופן כזה שצדקו, טובו וחסדו של האל בכל מגעיו עם יצירי כפיו ייחשפו בבהירות; וכן להראות את טיבה הקדוש והנצחי של תורתו. ובעיקר, שבזכות השפעתו ייצאו נשמות מחזקתו של שר האופל ויוכלו "לְהַשְׁתַּתֵּף בְּנִחְלַת הַקְּדוֹשִׁים בְּאֹר," לתהילת מושיענו, שאהב אותנו ומסר את חייו בעבורנו - זו תפילתי הכנה.

אלן ג. וייט

הלדסברג, קליפורניה, מאי, 1888.

פרק א'

חורבן ירושלים

ויָדַעְתָּ הַיּוֹם גַּם אֶת אֶת אֲשֶׁר אֵלַי שְׁלוֹם! אֲלֹא שְׁעָתָה נִסְתֵּר הוּא מֵעֵינֶיךָ. הִנֵּה זְמַיִם בָּאִים עָלֶיךָ וְאוֹיְבֶיךָ יִקְיִמוּ סוּלָלָה סְבִיבֶיךָ, וְיִקְיִפוּךָ וְיִצְוּרוּ עָלֶיךָ מִכָּל עֵבֶר. וַיִּמָּגְרוּ אוֹתְךָ וְאֶת בְּנֶיךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ, וְלֹא יִשְׁאִירוּ בְּךָ אֶבֶן עַל אֶבֶן עֲקֹב אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אֶת מוֹעֵד פְּקֻדָּתְךָ” (לוקס י”ט 42-44). מִפְּסֻגַּת הַר הַזֵּיתִים הַשְּׂקִיף יְשׁוּעַ עַל יְרוּשָׁלַיִם. כֹּה יָפָה וְשֵׁלוֹ הָיָה הַנוֹף שֶׁנִּפְרַשׁ לִפְנֵינוּ. חֲגֵה־הַפֶּסַח הַגִּיעַ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָלוּ לִירוּשָׁלַיִם מִכָּל קְצוֹת הָאָרֶץ כְּדִי לַחְגֹּג אֶת הַחֵג הַלְּאֻמִּי הַגָּדוֹל. בִּלְבַב לִיבָם שֶׁל הַבּוֹסְתָנִים, הַגְּנִים וְהַמִּדְרוֹנוֹת הַמַּעֲטִירִים, הַמְּשׁוּבָצִים בְּאוֹהֲלֵי עוֹלֵי הָרָגֶל, הַתִּנְשָׂאָה בִּירֵת יִשְׂרָאֵל עַל אַרְמוֹנוֹתֶיהָ הַמְּפֹאֲרִים וּמִבְצָרֶיהָ הַכְּבִירִים. דּוֹמָה שֶׁבַת צִיּוֹן הַכְּרִיזָה בְּגָאוֹה: “יִושָׁבֶת אֲנִי, מְלָכָה; אֵינֶנִּי אֶלְמָנָה וְאֶבֶל לֹא אֶרְאָה” (הַהֲתַגְלוֹת י”ח 7); כֹּה יָפָה הָיִיתָ וְכֹה בִטְחָה בַּחֲסָדֵי הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ בִימֵי עֲבָרוֹ, כֹּאֲשֶׁר מִקְהֶלֶת הַלְוִיִּים זִימְרָה: “יִפָּה נוֹף, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ; הֵר צִיּוֹן... קָרְנֶת מֶלֶךְ רַב” (תְּהִילִים מ”ח 3). בְּנֵינִי הַמִּקְדָּשׁ הַמְּפֹאֲרִים נִגְלוּ לְעֵינַי כּוֹל. קִרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַשׁוֹקֵעַת הָאִירוֹ אֶת כְּתֵלֵי הַשֵּׁשׁ וְנִצְצוּ מִשְׁעָרֵיהֶם, מִגְדִּלֵיהֶם וְצִרִיחֵיהֶם הַזְּהוּבִים. “כִּלְיֹת יוֹפִי” (תְּהִילִים נ’ 2) נִיצְבָה לֵה עֵיר – גְּאוֹת הָאוֹמָה הָעִבְרִית. לֹא הָיָה בֶן יִשְׂרָאֵל אֶחָד שֶׁצָּפָה בַּמַּחֲזָה הַנִּשְׁגָּב וּלִיבּוֹ לֹא עָלָה עַל גְּדוּתוֹ מִשְׂמַחָה וְהַעֲרָצָה! אוֹלָם, מַחֲשָׁבוֹת אַחֲרוֹת לַגִּמְרִי חִלְּפוּ בְּמוֹחוֹ שֶׁל יְשׁוּעַ: “בְּאֲשֶׁר הִתְקָרַב וְרָאָה אֶת הָעִיר, בָּכָה עָלֶיהָ” (לוקס י”ט 41). בַּעֲצוּמָה שֶׁל הַשְּׂמַחָה הַגּוֹרֶפֶת עַל כְּנִיסַת הַנִּיצְחוֹן שֶׁל הַמוֹשִׁיעַ לְעִיר הַקּוֹדֶשׁ, כֶּשֶׁנִּפְנוּפֵי כַּפּוֹת הַתְּמָרִים קִידְמוּהוּ בִּבְרָכָה, קִרְאוֹת “הוֹשַׁעְנָה”

עליזות הדהדו בין ההרים ורבבות קולות הכריזו כי הוא-הוא מלך המשיח, השתוחח גואל העולם בצער מסתורי שגאה לפתע בליבו. הוא, בן האלוהים, המשיח המובטח של ישראל, שגבר בגבורתו על שר המוות ושחרר את אסיריו מקברותיהם, מירר בבכי והתייפח בצער; לא בצער רגיל, אלא ביגון קודר, עמוק ועז, שלא ניתן היה לדכאו. המושיע לא בכה על עצמו, על אף שידע היטב לאן מועדות רגליו. גן גת שמנים נפרש לנגד עיניו, כשבעיני רוחו הוא חזה בייסורים וביגון העז המתרגשים עליו. שער הצאן נגלה אף הוא לעיניו - השער שדרכו הובלו קורבנות בעלי החיים אל המקדש במשך מאות שנים, ודרכו יובל אף הוא "כִּפְּשָׁה לְטָבַח" (ישעיה נ"ג 7). לא הרחק משם מוקם אתר הצליבה, גולגולתא. במהרה יפלו אימה נוראה וחושך גדול על הנתיב שבו יפסע המשיח, לכשיקריב את חייו כקורבן חטאת. אך לא ההגות במחזות הללו היא שהעיבה על רוחו של המושיע בשעת שמחתו. לא יגון על-טבעי ומבשר רעות הוא שהעיב על רוחו נטולת האנוכיות. הוא בכה על הגורל המר של רבבות תושבי ירושלים, אשר נגזר עליהם בשל העיוורון וחוסר החרטה שלהם ושל בני עמו, שהוא בא לברכם ולהושיעם. תולדות טיפולו המסור של ה' בעמו הנבחר והחסד הרב שהרעיף עליו, נגלו לעיני ישוע. נכחו התנשא הר המוריה, שם נעקד בן ההבטחה על גב המזבח כקורבן כנוע - סמל לקורבן התמורה של בן האלוהים [בראשית כ"ב 9]. שם נכרתה הברית עם אבי האומה [אברהם] וניתנו הברכות שיוורעפו על העם הנבחר, וההבטחות המהוללות על ביאת המושיע [בראשית כ"ב 16-18]. שם עלו מגורן ארנן להבות הקורבן אלי שמיים, והפכו את חרבו של המלאך המשחית על פיה [דברי הימים א', כ"א] - סמל הולם לקורבן התמורה של המשיח ולפועלו כמתווך בין אלוהי השמיים לאנושות השרויה בחטא. ירושלים זכתה בכבוד הרב ביותר מאת אלוהים: "כִּי בָחַר ?הָהָּ בְּצִיּוֹן; אֲנִי לְמוֹשֵׁב לוֹ" (תהילים קל"ב 13). שם, לאורך דורות רבים, מסרו נביאי ה' הקדושים את תוכחותיהם ונבואותיהם. שם הניפו הכהנים את מחתותיהם וענן הקטורת נישא אל-על והגיע עם תפילות הסוגדים אל האלוהים. שם הוקרב מדי יום דמם של הכבשים השחוטים שסימלו את שה האלוהים. שם התגלה ה' בשכינתו בענן הכבוד שאפף את הכפורת. שם נחו רגליו של הסולם המסתורי המחבר בין שמיים לארץ [בראשית כ"ח 12; יוחנן א' 51] - הסולם שמלאכי ה' עולים ויורדים

בו; הסולם הפותח בפני בני האדם את הדרך אל קודש הקודשים. אילו שמרה ישראל אמונים לאלוהי השמיים, ירושלים הייתה ניצבת על תילה לנצח נצחים כעיר הסגולה של אלוהים [ירמיה י"ז 21-25]. אך תולדות עם הבחירה רצופות הידרדרות מוסרית ומרי. בני העם הנבחר גילו התנגדות לחסדי שמיים, ניצלו לרעה את זכויות היתר שהוענקו להם וזלזלו בהזדמנויות שנפתחו בפניהם. על אף שבני ישראל היו "מִלְעָבִים בְּמִלְאָכֵי הָאֱלֹהִים, וּבִזְזִים דְּבָרָיו, וּמִתְעַתְּעִים בְּנִבְאָיו" (דברי הימים ב', ל"ו 15, 16), ה' המשיך להתגלות בפניהם כ"אֱלֹהֵי רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אָפַיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֶמֶת" (שמות ל"ד 6). חרף מאיסתם בו ובנביאיו חדשות לבקרים, הוא המשיך ברוב חסדו להפציר בהם לשוב אליו. באהבה חומלת, עזה מאהבת אב לבנו יקירו, "וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם בֶּזֶד מִלְאָכָיו, הַשָּׂפָס וְשָׁלוּחַ: כִּי חָמַל עַל עַמּוֹ, וְעַל מְעוֹנָו" (דברי הימים ב', ל"ו 15, 16). וכאשר כשלו מאמציו, מחאותיו, תחינורו תיו ותוכחותיו, שלח להם את מתת השמיים הטובה ביותר; אדרבה, את השמיים כולם הרעיף עליהם במתת יחידה זו. בן האלוהים בכבודו ובעצמו נשלח לעולם כדי להפציר בעיר הסוררת שמיאנה לשוב בתשור בה. המשיח הוא זה שהוציא את ישראל ממצרים כִּגְפֶן [תהילים פ' 8]. במו ידיו גירש את הגויים מלפניה, ואז, נטעה "בְּקָרְנוֹ בֶן שָׁמֶן" [דהיינו, על גבעה דשנה ופורייה (ישעיה ה' 1-4)]. ואז, הוא גדר אותה וסוכך עליה כשומר נאמן. הוא שלח את משרתיו כדי להשקות ולדשן את אדמתה. הוא זעק: "מָה לַעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי, וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ?" (ישעיה ה' 1-4). הוא קיווה שכרמו יניב "עֲנָבִים" אך לדאבונו גילה כי "וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים" (שם). ואף על פי כן, בלב מייחל ונכסף ביתר שאת לפרי, הוא בא בכבודו ובעצמו אל גפנו, מתוך תקווה שיעלה בידו להצילה משמד. הוא עדר את האדמה סביבה, גזם וטיפח אותה. הוא לא נלאה ממאמציו להציל את הגפן שנטע במו ידיו. במשך שלוש שנים התהלך אלוהי הכבוד והאור בקרב בני עמו, "כִּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד וּמִרְפָּא אֶת כָּל הַנִּדְכָּאִים תַּחַת זֶד הַשָּׁטָן" [מעשי השליחים י' 38; לוקס ד' 18; מתי י"א 5], מאחה את ליבם של שבורי הלב, מוציא אסורים לחופשי, משיב לעיוורים את מאור עיניהם, מקים את הפסחים והצולעים, מרפא את החרשים מחירשותם, מטהר את המצורעים, מקים את המתים לתחייה ומבשר לעניים את בשורת הגאולה [מה"ש י' 38; לוקס ד' 18; מתי י"א 5]. כל בני האדם מכל המעמדות קיבלו את ההזמנה רבת

החסד: "בואו אלי כל העמלים והעמוסים ואני אמציא לכם מנוחה" (מתי י"א 28). על אף שבני האדם גמלו למושיע רעה תחת טובה ושנאה תחת אהבתו העזה [תהל' ק"ט 5], הוא המשיך בנאמנות בביצוע שליחות החסד שלו. מעולם לא הדף את מי שביקשו את חסדו. כנווד חסר בית, שדלות וחרפה היו לחם חוקו, הוא חי כדי לשרת את בני האדם, להקל על משאותיהם וצרותיהם, ולהפציר בהם לקבל את מתת החיים. גלי החסד שנהדפו בידי לבבות קשים אלה שבו בגלים גואים יותר ועוצמתיים יותר של אהבה חומלת עזה, שלא ניתן להביעה במילים. ישראל נטשה את ידידה הטוב ביותר, את עוזרה היחיד. היא בזה להפצרות אהבתו, דחתה בבוז את עצותיו ולעגה לתוכחותיו ולאזהרותיו. שעת התקווה והמחילה עמדה לחלוף במהרה; כוס הזעם של ה' כמעט התמלאה עד גדותיה. הענן שהלך והתחשר מעל האומה לאורך דורות של כפירה ומרי, היה עכשיו שחור מתוגה, ועמד להמטיר את חרון זעמו על העם הסורר; ואילו המושיע, היחיד שהיה בכוחו להושיע את האומה מגורלה המר הממשמש ובא, זכה לזלזול, לעג, התעללות ודחייה, ובמהרה ייצלב. כשהמשיח יועלה כקרבן על הצלב בגולגולתא, יומה של ישראל כעם נבחר ומבורך, יחלוף. אובדן של נשמה אחת בלבד הוא אסון כבד - כבד לאין ערוך מכל הממון והאוצרות בעולם הזה; אך בזמן שהמושיע צפה בירושלים, נגלה לעיניו הגורל המר שנגזר על העיר והאומה; הוא חזה בעיר הקודש, באומה שהייתה עם הסגולה של ה' - אוצרו המיוחד, בבת עינו. נביאי ה' בכו על כפירתה של ישראל ועל החורבן הנורא שפקד אותה בשל עוונותיה. הנביא ירמיהו ייחל שענינו יהיו מעייני דמעות, וזאת כדי שיוכל לבכות יומם וליל את שחיתתה של בת ציון - בני עמו, צאן המרעית של ה' שהובל לגלות [ירמיה ט' 1; י"ג 17]. אם כה עז היה יגונו של בן אנוש, כמה עז היה היגון שאחז בליבו של המושיע, אשר חזה במבטו הנבואי לא בשנים, אלא בעידנים! הוא חזה במלאך המשחית שחרבו מונפת על עיר הקודש, מקום משכנו של ה' מזה זמן כה רב. מפסגת הר הזיתים, האתר שבו חנו טיטוס וצבאו, צפה המושיע בחצרות המקדש, והביט בעיניים דומעות בחומות העיר שכותרו בצבאות הפולשים. הוא שמע את קול צעדי הצבאות הנערכים לקרב. הוא שמע את קולותיהם של האימהות והילדים הממררים בבכי וזועקים ללחם בתוך העיר הנצורה. הוא ראה את היכלה הקדוש והיפהפה ואת ארמונותיה

ומגדליה עולים באש; הוא ראה את אתר המקדש הופך לעיי חרבות עשנות. בהביטו לאורך הדורות, הוא ראה את בני עם הברית מפוזרים בכל ארצות תבל כ"ספינה טרופה על חוף שומם". ובקשר לעונש הזמני שעמד לפקוד את בניה של האומה, הוא ראה אך ורק את הטיפה הראשונה מכוס הזעם שממנו תלגום ביום הדין, עד הטיפה האחרונה. הוא קונן על עיר הקודש ברחמים שמימיים ובאהבה נכספת: "יְרוּשָׁלַיִם, יְרוּשָׁלַיִם, הַהוֹרֶגֶת אֶת הַנְּבִיאִים וְסוֹקֶלֶת אֶת הַשְּׁלוֹחִים אֵלֶיהָ, כִּמָּה פְּעָמִים חִפְצָתִי לִקְבֹּץ אֶת בְּנֶיךָ כְּתִרְנֻגֶלֶת הַמִּקְבָּצֶת אֶת אֶפְרוֹחֶיהָ תַּחַת כְּנָפֶיהָ וְלֹא רָצִיתָם!" (מתי כ"ג 37).

"הו אומה נבחרת, אילו גִּדַעְתָּ אֶת מוֹעֵד פְּקֻדָּתְךָ... אֶת אֲשֶׁר אֲגִי שְׁלוֹם! עִיכַבְתִּי אֶת מֵלֶאךְ הַצֹּדֵק, קִרְאִיתִךָ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה, אֵךְ לְשׁוּא. שִׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ, לֹא רַק אֶת עַבְדִּי, שְׁלִיחִי וְנְבִיאִי, שִׁסִּירַבְתָּ לְקַבֵּל וּמֵאִסַּת בָּהֶם, אֲלֹא אֶף אֶת קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, גּוֹאֲלֶךְ. אִם תֵּאבְדִּי, תִּהְיֶה הָאֲשָׁמָה הַיְחִידָה בְּאוֹבְדָנֶךָ." "וְאֵלֹהִים אֲתָם אֵינְכֶם רוֹצִים לָבוֹא אֵלַי כִּדִּי שְׁיִהְיוּ לָכֶם חַיִּים" (יוחנן ה' 40).

המשיח ראה בירושלים סמל לעולם הסורר אשר הקשה את ליבו בחוסר אמונה ובמרי, ועמד לחוות במהרה את עונשי ה'. הצרות והצער של האנושות החוטאת שהעיקו על ליבו ונשמתו, חילצו משפתיו את הזעקה המרה הזו. הוא ראה את תיעוד תולדות החטא העקוב מדם, סבל ודמעות; רחמיו נכמרו ברחמים אינסופיים על בני האדם למודי הסבל והייסורים אשר חיים בעולם הזה; הוא נכסף להקל על סבלותיהם. אך אפילו ידו לא תעצור את הגל הגואה של הצרה הגדולה שתפקוד את האנושות; רק מתי מעט יחפשו את עוֹזֵרם היחיד. הגואל היה מוכן ומזומן להקריב את חייו כדי שהגאולה תימצא בהישג ידם, אך רק מתי מעט יבואו אליו כדי לנחול חיים. הוד מלכוֹ תו, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, מִמָּרָר בְּבָכִי! רֹחוֹ שֶׁל בֶּן הָאֱלֹהִים הַנִּצְחָי נִסָּ-עֶרַת וְהוּא מִשְׁתַּוָּחַח בִּיגּוֹן עֲזָ! הַמַּחֲזָה הַזֶּה שְׁמִילָא אֶת הַשְּׁמִיִּים בִּפְ-לִיאָה, חוֹשֵׁף בְּפָנָיו אֶת מִידַת חוֹמְרָתוֹ שֶׁל הַחֲטָא; הוּא מֵרָאָה לָנוּ כִּמָּה קֶשֶׁה הַמְּשִׁימָה, קֶשֶׁה אֲפִילוֹ לַגְּבוּרָה ה' הַכּוֹל-יְכוּלָה; כִּמָּה קֶשֶׁה לַה-צִּיל אֶת הַחֲטָאִים מֵהַתּוֹצְאוֹת הַמְּרוֹת שֶׁל חִלּוֹל תּוֹרַת ה'. יְשׁוּעָה, שִׁצְפָה לְאוֹרֶךְ הַדּוֹרוֹת עַד הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן, רָאָה אֶת הָעוֹלָם שְׁקוּעַ בְּשִׁקָר הַזֶּה לִזֶּה שֶׁהִמִּיט עַל יְרוּשָׁלַיִם אֶת חוֹרְבָנָהּ. הַחֲטָא הַכָּבֵד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה מֵאִיסָתוֹ בַּמְּשִׁיחַ; הַחֲטָא הַכָּבֵד שֶׁל תַּלְמִידֵי הַמְּשִׁיחַ יְהִיָּה

מאיסתם בתורת ה' - התשתית של ממשלת ה' בשמיים ובארץ. מצוות ה' יזכו ללעג וביטול. מיליוני בני אדם המשועבדים לחטא, המשמרים כעבדי השטן ונידונים למוות השני, יסרבו לשמוע את מילות האמת לכשיגיע יום פקודתם. איזה עיוורון נוראי! איזו תאוה שיגיע יום מזורה! יומיים לפני ליל הסדר, כשהמשיח עזב בפעם האחרונה את המקדש לאחר שהוקיע את ראשי הדת על צביעותם, הוא שב אל הר הזיתים בחברת תלמידיו, ואז התיישב על מדרון מוריק שהשקיף על העיר ממרומי הר הזיתים. פעם נוספת צפה בחומותיה, מגדליה וארמונותיה. פעם נוספת חזה בפארו הזוהר והמסנוור של היכל ה', בנזר היפיפה המעטר את ההר הקדוש. אלפי שנים קודם לכן, מחבר מזמורי התהילים רומם את החסד שהרעיף ה' על ישראל כאשר בחר את היכלה הקדוש למקום משכנו: "וַיְהִי בְשָׁלֹם סוּכּוֹ; וַיִּמְעוֹקְתוּ בְצִיּוֹן" (תהי' ע"ו 3). "וַיִּבְחַר אֶת שִׁבְטֵי יְהוּדָה; אֶת הָרַ צִיּוֹן, אֲשֶׁר אָהֵב. וַיִּבְּן כְּמוֹ רָמִים מְקֻדָּשׁוֹ" (תהי' ע"ח 68, 69). בית המקדש הראשון נבנה בתקופה המשגשגת ביותר בתולדות ישראל. דוד המלך אסף שפע עצום של חומרים ואוצרות לבניית המקדש, ותוכניות הבנייה נערכו בהשראת ה' [דברי הימים א' כ"ח 12, 19]. שלמה, מלך ישראל החכם באדם, השלים את המלאכה. המקדש היה המבנה המפואר והמרהיב ביותר שראה העולם מעודו. ואף על פי כן, הכריז ה' מפי הנביא חגי על אודות בית שני: "גָּדוֹל יְהִיָּה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן." "וְהִרְעֵשְׁתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם, וַיָּבֹאוּ, חֲמֻדַּת כָּל הַגּוֹיִם; וּמִלֵּאֲתֵי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה כְּבוֹד - נָאֻם יְהוָה צְבָאוֹת" (חגי ב' 9, 7). אחרי חורבן בית ראשון בידי נבוכדנצר הוקם בית המקדש מחדש כחמש מאות שנים לפני הולדת המשיח, בידי בני ציון ששבו משעבוד ארוך בגלות, אל ארצם השרוממה. היו ביניהם קשישים שזכו לראות את מקדש שלמה בכל הדור, ועתה בכו וקוננו בשעת חנוכת המקדש החדש, שהדרו היה פחות מקודמו. הרגש שאחז בלב כול תואר היטב בידי הנביא חגי: "מִי בָכֶם הַיּוֹם? אֲשֶׁר רָאָה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה בְּכַבְדּוֹ הָרִאשׁוֹן? וְיָמָּה אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה? הֲלוֹא כְּמֹהוּ כָּאִין בְּעֵינֵיכֶם" (עזרא ג' 12, חגי ב' 3). או אז ניתנה ההבטחה שתפארתו של המקדש האחרון תהיה גדולה מזו של בית המקדש הראשון. אך בית המקדש השני לא היה זהה לבית המקדש הראשון בפארו ובהדרו; הוא אף לא קודש באותם סממנים גלויים לעין של שכינת ה' ששרתה במקדש הראשון. בשעת חנוכתו, לא נגלו

שום אותות של גבורה אלוהית. ענן הכבוד לא מילא את ההיכל החדש. אש לא ירדה מן השמיים כדי לאכל את הקורבנות שהועלו על המזבח. השכינה לא שכנה בקרב הכרובים בקודש הקודשים; ארון הברית ולוחות הברית לא נמצאו שם. שום בת קול לא יצאה מן השמיים כדי ליידע את הכוהנים שחילו את פני ה' כדי לברר מהו רצונו. במשך מאות בשנים ניסה עם ישראל להראות כיצד התגשמה הנבואה שניתנה מאת ה' מפי חגי, אך ניסיונו לא צלח; גאווה וחוסר אמונה עיוורו את עיני רוחם למשמעות האמיתית של דברי הנביא. בית שני לא כובד בענן כבוד ה' אלא בנוכחותו של המושיע, שמלוא האלוהות שכנה בו – אלוהים בכבודו ובעצמו שלבש בשר ודם. "חֲמַדְתָּ כָּל הַגּוֹיִם" בא בכבודו ובעצמו אל היכלו בדמותו של בן האדם מנצרת, אשר לימד וריפא בחצרות ובאולמות הקדושים של ההיכל. בזכות נוכחותו של המשיח, ורק בזכותו, עלה בית שני בפארו ובהדרו על בית ראשון. אך ישראל מאסה במתת השמיים שהוצעה לה וסילקה אותה מעל פניה. כאשר הרב האלוהי העניו יצא משער הזהב הסתלקה השכינה לעד מן המקדש. ברגע זה התגשמה נבואת המושיע: "הִנֵּה בֵּיתְכֶם יִנְטֹשׁ לְכֶם" (מתי כ"ג 38). התלמידים נמלאו פליאה ויראה כאשר שמעו את נבואת המשיח על חורבן המקדש; הם השתוקקו להבין לעומק את משמעות דבריו. במשך מעל לארבעים שנים השקיעו בוני המקדש ממון, משאבים, עמל ומיומנות אדריכלית כדי להוסיף לפארו. הורדוס הגדול תרם מאוצרות רומי וישראל לבניית ההיכל, ואפילו הקיסר הרעיף את מתנותיו. אבני שיש לבן עצמות בגודלן הגיעו מרומי למטרה זו, ושימשו כאבני בניין בחלק ממבנה המקדש; התלמידים הסבו את תשומת לב אדונם כאשר אמרו: "רִבִּי, רָאָה אֵיזָה אֲבָנִים וְאֵיזָה בְּנִינִים!" (מרקוס י"ג 1). ישוע הגיב על דבריהם בהצהרה קודרת ומחרידה: "אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לְכֶם, לֹא תִשָּׂאָר פֶּה אֶבֶן עַל אֶבֶן אֲשֶׁר לֹא תִפֹּל אֶרְצָה!" (מתי כ"ד 2). בעת נפילת ירושלים קישרו התלמידים בין אירועי ביאת המשיח (לכשיבוא בְּגָבוּרָה וּבְכָבוֹד רַב) לעלייתו על כס מלכותו העולמית, לענישת בני עמם הסוררים ולשבירת עולו של הכובש הרומי. המושיע בישר להם שהוא עתיד לשוב לעולם. לפיכך, כאשר הזכיר להם את העונשים שיפקדו את ירושלים, הם הגו בביאתו השנייה; כאשר נאספו סביבו על הר הזיתים, שאלוהו: "הֲגֵד נָא לָנוּ מִתִּי יְהִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה וְיָמָה הוּא אוֹת בּוֹאֵךְ וְנֶקֶץ הָעוֹלָם?" (מתי כ"ד 3). בחסד ה' נסתרו צפור

נות העתיד מעיניהם של התלמידים. אילו הבינו בעת ההיא את שתי העובדות המפחידות האלה לאשורן – את סבלותיו ומותו של הגואל ואת חורבן עירם ומקדשם – הם היו נמלאים אימה. המשיח הציג לפניהם את תמצית האירועים הבולטים שיתרחשו לפני קץ העיתים. דבריו לא היו מובנים להם במלואם, אך משמעותם תתחוויר לחסידיו בשעה שהם יזדקקו להדרכה. לנבואה שהמשיח ניבא הייתה משמעות כפולה: היא ניבאה את חורבן ירושלים, ובעת ובעונה אחת, בישרה את איימי יום הדין האחרון. ישוע הכריז באוזני תלמידיו הקשובים את העונשים שיפקדו את ישראל הסוררת, ובמיוחד את הנקם והשיי לם שיבואו עליה בשל מאיסתה במשיח וצליבתו. סימנים מובהקים שלא ניתן יהיה לטעות בהם, יקדמו ליום ה' הנורא. השעה המטילה אימה תבוא לפתע פתאום, ובמהירות. המושיע הזהיר את תלמידיו: "לֵכוּ, פָּאָרְ תִּרְאוּ אֶת הַשְּׁקוֹף הַמְּשֻׁמֵּם, כְּנָאֵמַר בְּפִי דָנִיֵּאל הַנְּבִיא, עוֹמֵד בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ (עַל הַקּוֹרָא לְהַבִּין), אֲזִי הִנֵּמְצָאִים בִּיהוּדָה שְׁנִינוּסוּ אֶל הַקְּרִים" (מתי כ"ד 15, 16). כשפסלי אלילי רומי המשוקצים יכונו על אדמת הקודש אשר תשתרע עד מאות מטרים מחוץ לחומות העיר, ייאלצו תלמידי המשיח לנוס על נפשם ולחפש מקום מפלט. כשאות האזהרה יתגלה, כל יתמהמהו הנמלטים. לכשיגיע האות למנוסה בכל רחבי יהודה ובירושלים עצמה, יהיה עליהם לציית ללא דיחוי לצו המשיח. מי שימצא על גג ביתו כל ירד לביתו, ולו כדי להציל את אוצרותיו יקרי הערך; מי שיעבוד בשדה או בכרם, כל יבזבז זמן כדי לעטות את המעיל שהניח בצד בצוהרי היום. כל יהססו לרגע, שמא יושמדו בחורבן הכללי. בתקופת מלכותו של הורדוס, ירושלים לא רק ייפתה מאוד, אלא אף התחזקה מאוד באמצעות הקמת מגדלים, חורמות, מעוזים ומבצרים שביצרו אותה והפכוה כמעט בלתי אפשרית לכיבוש. מי שיעז להכריז בעת ההיא קבל עם ועולם על חורבנה, יכונה רואה שחורות מטורף, כמו נוח בשעתו. אך המשיח הכריז: "הַשְּׁמִים וְהָאָרֶץ יַעֲבְרוּ וְדָבָרִי לֹא יַעֲבֹר" (מתי כ"ד 35). בשל חטאיה המיטה ירושלים על עצמה את זעם ה'; חוסר האמונה העיקש שלה המיט עליה את חורבנה. ה' הכריז באמצעות הנביא מיכה: "שִׁמְעוּ נָא זֹאת, רְאֵשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וְקִצְיֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַמִּתְעַבִּים מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיִּשְׁרָה יַעֲשׂוּ. בְּנֵה צִיּוֹן בְּדָמִים; וִירוּשָׁלַם בְּעוֹלָה. רְאֵשִׁיָּה בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ, וְכֹהֵן יִהְיֶה בְּמַחִיר יוֹרֵי וְנִבְיָאִיהָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ; וְעַל יְהוָה יִשְׁעֲנוּ לֵאמֹר: 'הֲלוֹא

יְהוָה בְּקֶרְבָּנוּ, לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה" (מיכה ג' 9-11). מילים אלה מתארות נאמנה את שחיתותם וצדקתם העצמית של ראשי הדת ורבים מתושבי ירושלים. בזמן שהם התיימרו לשמור את חוקי תורת ה' בקפדנות, למעשה, הם חיללו את העקרונות עליהם מיוסדת התורה. הם שנאו את המשיח משום שחפותו וקדושתו חשפו את חטאיהם; הם תלו בו את האשם לצרות שנחתו עליהם בשל חטאיהם. על אף שידעו שהוא חף מחטא, הם הכריזו כי מותו הכרחי לביטחון האומה. ראשי הדת אמרו: "הֲרִי הָאִישׁ הַזֶּה עוֹשֶׂה אוֹתוֹת רַבִּים! אִם נִנִּיחַ לוֹ כֵּן, הַכֹּל נֶאֱמָינוּ בּוֹ וְהָרוּמָאִים יָבוֹאוּ וַיַּחְרִיבוּ אֶת מְקוֹמֵנוּ וְאֶת אֶמְתֵּנוּ נָו." (יוחנן י"א 47, 48). לדידם, אילו יוקרב המשיח, ישראל תשוב להיות אומה חזקה ומאוחדת. זה היה הלך המחשבה שלהם, והם היו תמימי דעים עם פסיקתו של הכוהן הגדול, שגרס כי מותו של אדם אחד עדיף על חורבנה של אומה שלמה. בדרך זו, מנהיגי האומה העביר את בנו את "ציון בְּדָמִים; וִירוּשָׁלַם, בְּעָוָלָה" ועם זאת, בזמן שהם שחטו את מושיעם משום שהוכיחם על חטאיהם, כה גדולה הייתה צדקתם העצמית, עד שהם ראו בעצמם את העם הנבחר, וציפו שה' יצילם מיד אויביהם. הנביא המשיך: "לָכֵן, בְּגִלְלָכֶם, צִיּוֹן שְׁדֵה תַחֲרֹשׁ; וִירוּשָׁלַם עֵינִי תִהְיֶה, וְהָרַבִּית לְבָמוֹת יָעַר" (מיכה ג' 12).

במשך ארבעים שנה אחרי שחורבן ירושלים נחרץ והוכרז מפי המשיח בכבודו ובעצמו, ה' השתהה את עונשיו על העיר ועל האומה. נפלא היה אורך הרוח שהפגין ה' כלפי אלה שמאסו בבשורתו ורצחו את בנו. המשל על עץ התאנה שלא הניב פרי, ייצג את הדרך בה נהג ה' בעמו. הצו יצא: "כָּרַת אוֹתָהּ! לָמָּה לְהַנִּיחַ לָהּ גַם לְדַלֵּל אֶת הַקָּרָעִי?" (לוקס י"ג 7). ואולם, רחמי ה' מנעו את כריתת עץ התאנה העקר לזמן מה. רבים בעם ישראל טרם התוודעו לטיבו ולפועלו של המשיח. הבנים לא קיבלו את האור שאבותיהם מאסו בו, ולא ניצלו את ההזדמנויות שנדחו על הסף. ה' ישפוך עליהם את אורו באמצעות הטפתם של המבשרים, השליחים ורעיהם המשיחיים; הם יזכו לראות כיצד התגשמו הנבואות, לא רק בלידתו ובחיייו של המשיח, אלא אף במותו ובתחייתו. הבנים לא הורשעו בחטאי האבות; אך כאשר הם מאסו באור שניתן לאבותיהם ובאור הנוסף שהוענק להם, הם נעשו שותפים לחטאי האבות, ואף מילאו את מכסת עוונותיהם. אורך רוחו של ה' כלפי ירושלים, רק חיזק את מרים של אנשי ישראל שמיאנו לחזור בתשובה.

בה. ברוב שנאתם ואכזריותם כלפי תלמידי ישוע, הם מאסו בהצעת החסד האחרונה של ה'. או אז, ה' סילק את הגנתו מן האומה והסיר את כוחו המרסן מהשטן ומלאכיו, וישראל ניתנה תחת חסדי השליט שבחרה בו. בניה מאסו בחסד המשיח שהיה מאפשר להם לגבור על יצר הרע; עתה, יצר הרע ותאוותיהם משלו בהם. השטן עורר בליבם את התאוות העזות והשפלות ביותר. הם חדלו לחשוב בהיגיון, ונשל-טו אך ורק בידי דחפיהם וזעמם העיוור. אופיים הפך לשטני עקב אכזריותם. במשפחה ובאומה, בקרב המעמדות הנמוכים והגבוהים כאחד, רווחו חשדות, קנאה, שנאה, ריבים, מרידות ורצח. לא נותר שום מקום בטוח. חברים ובני משפחה בגדו איש ברעהו. הורים שחטו את ילדיהם, ובנים שחטו את הוריהם. מושלי האומה לא הצליחו לשלוט בעצמם. תאוותיהם חסרות הרסן הפכו אותם לרודנים עריצים. אנשי ישראל הסתמכו על עדות שקר כדי להרשיע את בן האלוהים החף מפשע. עתה ערערו האשמות שווא את ביטחונם ואיימו על חייהם. מעשיהם העידו על רצונם מזה זמן רב: "הַשְׁבִּיתוּ מִפְּנֵינוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל!" (ישעיה ל' 11). עתה, תשוקתם התמלאה. יראת ה' לא טרדה עוד את מנוחתם. השטן עמד בראש האומה, ורשויות הדת והשלטון ניתנו תחת שליטתו. מנהיגי הסיעות השונות התאחדו מעת לעת כדי לענות ולגזול את קורבנותיהם האומללים, ואז שבו ותקפו אלה את אלה וטבחו במתנגדיהם ללא רחם. אפילו קדושת המקדש לא הועילה כדי לרסן את אכזריותם הנוראה. הסוגדים נטבחו לפני המזבח, והמקדש טומא בגופותיהם. ועם זאת, ברוב עיוורונם, גידור פם היומרני וכפירתם, יוזמי הפעולה השטנית הזאת הכריזו קבל עם ועדה כי אין הם חוששים כלל לגורל ירושלים, שכן היא עירו של ה', והוא לא יניח לה להיחרב. כדי לחזק את כוחם וסמכותם, הם שיחדו את נביאי השקר על מנת שהללו יכריזו, אפילו בזמן שצבאות רומי צרו על המקדש, כי העם חייב לחכות לתשועת ה'. עד הסוף המר האמינו רבבות בני אדם כי האל העליון יתערב ויביס את אויביהם. אך ישראל דחתה בבוז את הגנת ה' ונותרה ללא מגן. ירושלים האומללה! מפולגת בידי מחלוקות מבית, דם בניה שנשחטו איש בידי רעהו זורם כנהר אדום ברחובותיה, בעוד הכובש הזר ממוטט את מבצריה ושוחט את לוחמיה! כל נבואות החורבן שניבא המשיח על ירושלים התגשמו במלואן. תושבי ירושלים חוו על בשרם את אמיתות אזהרתו: "בַּמָּדָה

אֲשֶׁר אַתֶּם מוֹדְדִים יִמְדַּד לָכֶם” (מתי ז' 2). אותות ומופתים התחוללו בקרבם ובישרו אסון ואבדון. בחצות הלילה זרח אור על-טבעי על המ-קדש והמזבח. בשעת השקיעה נרשמה על ענני השמיים תמונה של מר-כבות ברזל ולוחמים הנערכים לקרב. הכוהנים ששירתו במקדש בלי-לה שמעו קולות מסתוריים ונמלאו אימה. האדמה רעדה; רבבות קולות זעקו: “עזרו לנו לצאת!” השער המזרחי הכביר, שהיה כה כבד שאפילו עשרים גברים התקשו לסוגרו, ושבריחי ברזל כבירים הצמי-דוהו למרצפת האבן המוצקה, נפער בחצות הלילה ביד נעלמה. במשך שבע שנים צעד אדם הלוך ושוב ברחובות ירושלים והכריז את הצרות והאסונות שיתרגשו עליה. יומם ולילה חזר על מילות הקינה הנסע-רת: “קול ממזרח; קול ממערב; קול מארבע רוחות השמיים; קול נגד ירושלים ובית המקדש; קול נגד החתן והכלה; קול נגד כל בני האדם.” אדם מוזר זה נאסר והולקה, אך אף תלונה לא יצאה מפיו. תשובתו היחידה ללעג, לעלבון ולהתעללות שספג הייתה: ‘הוי, ירושלים! הוי, תושבי ירושלים!’ זעקת אזהרתו לא חדלה לרגע, עד שנשחט במצור שעליו ניבא. בעת חורבן ירושלים, איש מתלמידי המשיח לא אבד. המשיח הזהיר את תלמידיו, חסידיו וכל מי שהאמין בדבריו: “המתי-נו לביאת האות המובטח.” הוא אמר: “וְכַאֲשֶׁר תֵּרְאוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם מְסֻפָּת מִחֲנוּת, דַּעוּ כִּי קָרֵב חֲרָבָנָה. אֲזִי הִנְמַצָּאִים בִּיהוּדָה, שְׁיִנּוּסוּ אֶל הָהָרִים; הִנְמַצָּאִים בְּעִיר, שְׁיִצָּאוּ מִמֶּנָּה, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּשָׂדוֹת אֵל יִכָּנְסוּ אֵלֶיהָ” (לוקס כ"א 20, 21). לאחר שצבאות רומי בראשות קסטיוס צרו על העיר, לפתע הם נטשו את המצור דווקא כשנראה היה שהגיעה שעת כושר לתקיפה מידית. העיר הנצורה שלא הצליחה לגלות התנג-דות, עמדה להיכנע, כשלפתע נסוג המצביא הרומי עם כוחותיו, ללא שום סיבה הגיונית גלויה לעין. ואולם, ה' כיוון ביד השגחתו החומלת את האירועים הללו לטובת חסידיו. האות המובטח ניתן למשיחיים הממתינים, ועתה ניתנה ההזדמנות לכל מי שצייתו לאזהרת המושיע לצאת מן העיר. ביטול המצור נבע מיד ה', ולכן, היהודים והרומים כאחד לא ניסו למנוע את מנוסת המשיחיים. לאחר נסיגת קסטיוס, תושבי ירושלים דלקו אחרי צבאותיו הנסוגים, וכאשר צבאות ישראל ורומי נלחמו, למשיחיים הייתה הזדמנות לעזוב את העיר. בעת ההיא כבר סולקו מן הארץ אויבים שהיו עלולים לעכבם. בעת המצור, יהודים מכל רחבי הארץ עלו לירושלים וחברו לתושביה כדי לחגוג את

חג הסוכות, ולכן המשיחיים יכלו להימלט מן העיר ללא הפרעה. ללא דיחוי, הם ברחו לעיר פלה שמוקמה בעבר הירדן. חילות ישראל שדל-קו אחרי קסטיוס וצבאותיו, תקפו את המאסף בעוצמה רבה ועמדו להשמידם כליל. אך צבאות רומי שנחלצו מן המתקפה בשן ועין, הצליחו לסגת. צבאות ישראל יצאו מן המערכה ללא פגע ושב בניצחון אל עירם עם שללם. אך הצלחתם המיטה עליהם רק רע. ניצחונם חיזק את רוח המרי העיקשת שלהם כלפי הכובש הרומי, שבמהרה ימיט צרות איומות על העיר שגורלה נחרץ. אסונות כבדים פקדו את ירושלים כשטיטוס וצבאותיו צרו על חומותיה. העיר ניתנה במצור בימי חג הפסח, כשמיליוני תושבי ישראל נאספו בקרב חומותיה. אספקת המזון בעיר, שיכלה להספיק לשנים רבות אילו השתמשו בה במשורה, כבר חוסלה בידי הסיעות והפלגים הניצים שקינאו ונקמו אלה באלה, ועתה, איימי הרעב היו מנת חלקם. כמות זעומה של חיטה נמכרה בכיכר כסף אחת. כה עזים היו ייסורי הרעב, שאנשים לעסו את חגורותיהם, סנדליהם ומגיני שריונותיהם. רבים התגנבו בלילה אל מחוץ לעיר כדי לאסוף עשבי בר שצמחו מחוץ לשעריה, למרות שלא מעט מהם נתפסו והוצאו להורג במוות מייסר ואכזרי; לפעמים, אלה ששבּו לעיר בבטחה, הותקפו בידי גזלנים שגנבו מהם את פרי עמלם שהושג תוך חירוף נפש. עינויים אכזריים ביותר בוצעו בידי בעלי השררה והסמכות בעיר במטרה לגזול מן העניים את אספקת המזון הדלה שנותרה להם, שאולי הצליחו להסתיר. מעשי אכזריות אלה בוצעו לרוב בידי אנשים שבעים שפשוט רצו לאגור לעצמם אספקה נוספת לעתיד. אלפים גוועו מרעב ומתו במגפות. דומה שהאחוה האנושית נהרסה כליל. בעלים גנבו מנשותיהם, נשים גנבו מבעליהם. בנים גזלו מזון מפי הוריהם הקשישים. שאלתו של הנביא: "הַתִּשְׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה, מִרְחֹם בֶּן בִּטְנָה?" (ישעיה מ"ט 15), נענתה בקרב חומות העיר הנצורה שגורלה נחרץ: "יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בְּשָׁלוּ זִלְדִּיהֶן; הָיוּ לְבָרוֹת לָמוֹ, בְּשֹׁבֵר בֵּת עַמִּי" (איכה ד' 10). פעם נוספת התגשמה נבואת האזהרה שניתנה כארבע עשרה מאות קודם לכן: "הַרְפָּה בָּךְ וְהִצַּנְנָה, אֲשֶׁר לֹא נִסְתָּה בָּךְ רִגְלָה הֹצֵג עַל הָאָרֶץ מִהַתְעַנֵּג וּמִרָד, תִּרְעַע עֵינָהּ בְּאִישׁ חִיקָה, וּבִבְנָהּ וּבִבְתָּהּ... וּבִבְנֶיהָ אֲשֶׁר תֵּלֵד, כִּי תֹאכְלֶם בַּחֲסָר כָּל, בִּסְתֵר, בְּמַצֹּר וּבְמַצוֹק, אֲשֶׁר יֵצֵק לָךְ אִיבָד בְּשַׁעְרֶיהָ" (דברים כ"ח 56, 57). שליטי רומי ניסו להטיל את חיתתם על היהודים, ובכך לגרום

להם להיכנע. אסירים שהתנגדו למעצר הולקו, עונו ונצלבּו ליד חורמות העיר. מאות בני אדם הוצאו להורג מדי יום בצליבה. שפיכות הדמים הנוראה נמשכה, עד שבעמק יהושפט ובגולגולתא הוקמו צלבים כה רבים שכמעט לא ניתן היה לעבור ביניהם. כה נורא היה הערש בגין הקללה הנוראה שהוכרזה לפני כס המשפט של פילטוס: "דָּמוֹ עָלֵינוּ וְעַל בְּנֵינוּ!" (מתי כ"ז 25). טיטוס היה מוכן ומזומן לשים קץ למחזה המחריד; אילו עשה זאת, היה חוסך מירושלים את העונש הכבד שהושת עליה והביא לחורבנה. הוא נמלא אימה ממראה הגרפות שהיו מוטלות בערימות וגדשו את העמקים. הוא עמד על פסגת הר הזיתים והביט כמהופנט במקדש המפואר, ואז נתן את הפקודה שאין לגעת באף אחת מאבניו. לפני שניסה לכבוש את המעוז הזה, הוא פנה אל ראשי היהודים בפנייה רצינית וכנה, כדי שלא יאלצוהו לטמא את המקום הקדוש בדם. אם אנשי ירושלים יצאו מן העיר ויילחמו נגד צבאות רומי בכל מקום אחר, הם לא יחללו את קדושת המקדש. יוסף בן מתתיהו פנה אל תושבי העיר בקריאה נרגשת ורהוטה והפציר בהם להיכנע, להציל את עורם, את עירם ואת בית מקדשם. אך הם הגיבו לדבריו בקללות נמרצות. בזמן שעמד והפציר בהם, הוטלו חיצים לעברו - הוא שהיה המתווך האנושי האחרון שלהם. היהודים דחו על הסף את הפצרותיו של בן האלוהים; ועתה, התוכחות וההפצרות של יוסף בן מתתיהו רק חיזקו ביתר שאת את התנגדותם כלפיו. ניסיונותיו של טיטוס להציל את המקדש עלו בתוהו; שליט כביר ממנו הכריז כי אף אחת מאבני המקדש לא תישאר על תילה. עיקשותם העיוורת של ראשי הדת והפשעים המתועבים שבוצעו בתוך העיר הנצורה, הבעיתו את הרומאים ועוררו את זעמם; לפיכך, טיטוס החליט לכבוש את העיר בסערה. אך הוא היה נחוש בדעתו להציל אותה מחורבן, אילו יעלה הדבר בידו. אך איש לא שעה לפקודותיו. אחרי שטיטוס פרש בלילה לאוהליו, היהודים שהגינו מן המקדש הסתערו על החיילים הרומים שניצבו בחוץ. במהלך הקרב השליך חייל רומי אוד בוער לתוך המקדש דרך פתח באכסדרה, ומיד עלו באש חדרי המקדש שהיו מצופים קורות ארז. טיטוס מיהר אל המקום בלוויית מפקדיו וחייליו, והורה ללוחמיו לכבות את האש. אך הללו לא צייתו לפקודתו. הלוחמים הזועמים השליכו אודים בוערים לתוך הלשכות הסמוכות למקדש, ושחטו בחרבותיהם את האנ-

שים הרבים שמצאו שם מחסה. דם זרם ממדרגות המקדש כמו מים. רבבות יהודים איבדו את חייהם. מעל שאון הקרב נשמעו קולות שזע-קו "אי כבוד!" – כבוד ה' הסתלק מן ההיכל. טיטוס לא הצליח להרגיע את זעמם של הלוחמים; הוא נכנס למקדש עם קציניו וסקר את פנים הבית. הם השתאו מפארו. ובזמן שהלהבות טרם הגיעו לקודש הקודש-שים, טיטוס עשה מאמץ אחרון להציל את המקדש כאשר שב והורה לחייליו לעצור את התקדמות האש. ליבראליס, שר המאה, ניסה לה-שליט משמעת בקרב פקודיו, אך אפילו הכבוד שהם רחשו לקיסר לא עצר את שנאתם חדורת הזעם כלפי היהודים, את ההתלקחות העזה של המלחמה ואת הציפיה שאינה יודעת שובעה לבזוז את אוצרות המקדש. החיילים הרומים ראו שהכול סביבם נצץ זהב, אשר האיר בעוצמה מסנוורת באורן הפראי של הלהבות; הם שיערו שאוצרות עצומים נערמו במקדש. אחד החיילים החדיר באין רואים אבוקה דו-לקת לתוך צירי הדלת; המבנה כולו עלה בלהבות בתוך שניות. האש והעשן המכניק אילצו את הקצינים לסגת, והמקדש הנשגב נותר עזוב לגורלו המר. היה זה מחזה מפחיד ומזעזע לרומאים. וכיצד הגיבו היהודים? פסגת ההר שחלש על העיר בערה כהר געש. בזה אחר זה התמוטטו בנייני ההיכל, התרסקו וקרסו על הקרקע בחבטה אדירה, ונבלעו בתוך התהום היוקדת. גגות הארז הפכו ללוחות בוערים; הצ-ריחים המצופים זהב זרחו כמוטות בוהקים אדומים; ממגדלי השער עלו תימרות עשן ואש. ההרים סביב העיר הוארו, וקבוצות אפלות של בני אדם צפו בחרדה נוראה בהתקדמות ההרס; החומות והגגות בעיר העליונה נמלאו אינספור פרצופים, אחדים חיוורים מיגון וייאוש, אחרים זועפים מתוך נקמה חסרת מוצא. קריאותיהם של החיילים הרומיים שרצו ממקום למקום, וזעקותיהם של המורדים שנשרפו למוות התערבבו עם שאון השריפה וקולות הרעם של קורות העץ המ-תמוטטות. מראשי ההרים הדהדו צווחות האימה של האנשים שניצ-בו עליהם; צווחות ויללות עלו מן החומות; אלה שנשרפו בעודם בחיים, זעקו בשארית כוחם זעקת יגון וחורבן. הטבח שנערך בתוך העיר היה נורא יותר מזה שהתבצע מחוץ לעיר. גברים ונשים, זקנים וצעירים, מורדים וכוהנים, אלה שנלחמו ואלה שהתחננו לחסד – כולם נטבחו. מספר הנשחטים עלה על מספר השוחטים. חיילי הלגיון טיפסו על ערימות החללים כדי להמשיך במלאכת ההכחדה. אחרי

חורבן המקדש, העיר כולה נפלה בידי הרומאים. ראשי היהודים נטשו את מגדליהם המבוצרים, וטיטוס מצא אותם ריקים וגלמודים. הוא הביט בהם בפליאה, והכריז כי אלוהים נתנם בידו, שכן, שום כלי, עוצמתי ככל שיהיה, לא יכול היה לגבור על מבצרים עצומים אלה. העיר והמקדש נהרסו כליל והפכו לעיי חורבות; האדמה שעליה ניצב המקדש נראתה כשדה חרוש [ירמיה כ"ו 18]. במהלך המצור והטבח שבא בעקבותיו, למעלה ממיליון איש קיפדו את חייהם; הניצולים הובלו לגלות כאסירים, נמכרו לעבדות, הובלו לרומא כשלל וכמחנות ניצחון, הושלכו אל חיות טרף בתיאטראות או פוזרו בכל רחבי התבל ונאלצו לחיות כנוודים. אנשי ישראל יצרו את כבליהם במו ידיהם; הם מילאו את כוס הנקם שנועדה בעבורם. בחורבן המורחלט שפקד אותם כאומה, ובצרות שניחתו עליהם בגלות, הם קצרו את הקציר שזרעו במו ידיהם. הנביא הושע מכריז: "שְׁחַתְּךָ יִשְׂרָאֵל; "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל... כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶךָ" (הושע י"ג 9; י"ד 1). בניסיון להסתר תיר את מלאכתו, המתעה הגדול מציג לפעמים את סבלותיהם כעונש שהושת עליהם בצו ה'. אולם, הם איבדו את הגנת ה', בשל דחייתם העיקשת את אהבת האל וחסדו, ולפיכך, השטן הורשה לשלוט בהם ולעשות בהם כראות עיניו. מעשי הזוועה האכזריים שבוצעו בעת חורבן ירושלים מבטאים את פעולת הנקם של השטן על מי שסרו למשמעתו. איננו מסוגלים לדעת כמה גדול חובנו למשיח בעבור השלום וההגנה שהוא מקנה לנו. כוחו המרסן של ה' הוא זה שמונע מן האנשים שות להינתן אך ורק תחת שליטת השטן. לסוררים ולכפויי התודה יש סיבה טובה להיות אסירי תודה לאלוהים על חסדו ואורך רוחו, אשר מרסנים את כוחו האכזר והזדוני של השטן. אך כאשר בני האדם עוברים את הגבול, וסבלנותו של ה' פוקעת, הרסן מוסר. אלוהים אינו נוהג בחוטאים כתליין המעניש את החוטא על חטאו; הוא משאיר את אלה שמאסו בחסדו לנפשם, וזאת כדי שיקצרו את אשר זרעו. כל קרן אור שנדחתה, כל תוכחה או אזהרה שהתקבלה בבזז או שלא שעו אליה, כל תאוה שבאה על סיפוקה, כל עבירה של חילול תורת ה' – היא זרע הנטמן בקרקע ויניב את פריו. כשרוח ה' שבה ונתקלת בדחייה, לבסוף היא מסתלקת מן החוטא, אשר נותר להיאבק ביצר הרע לבדו, ללא שום כוח עזר וללא שום הגנה מרשעותו ושנאתו של השטן. חורבן ירושלים מהווה אזהרה רצינית ומפחידה לכל מי שמזלזל בהצ-

עות החסד של ה' ומסרב להיענות לתחינותיו חדורות החמלה. מעור-
לם לא ניתנה עדות חותכת יותר לשנאתו של ה' את החטא, ולעונש
הוודאי שיפקוד את החוטאים. נבואת המושיע על העונשים שיושנו
על ירושלים תתגשם באופן נוסף, שלעומתו, חורבנה הנורא של העיר
ייראה אך ורק כצל קלוש. בגורל המר שנחרץ על עיר הקודש ניתן
לראות את האבדון שנגזר על העולם, אשר מואס בחסד ה' ומחלל את
תורתו. אפלה וקודרת היא ההיסטוריה המתעדת את אומללותה של
האנושות לאורך מאות שנות פשע ורשע. כאשר אנו הוגים בה, הלב
נשבר והרוח נחלשת. נוראות היו התוצאות המרות שנבעו ממאיסת
שלטונו של אלוהי השמיים. ואולם, מחזה קודר יותר מוצג לפנינו בה-
תגלויות העתיד. התיעוד ההיסטורי גדוש במהומות, ריבים ומחל-
קות, "כָּל סְאוֹן סֵאֵן בְּרַעַשׁ, וְשִׁמְלָה מְגוֹלְלָה בְּדָמִים" (ישעיה ט' 5).
אך כל אלה הם כאפס וכאין לעומת האימים שיבואו ביום שבו רוח ה'
המרסנת תסתלק לחלוטין מן הרשעים ותחדל לרסן את פרץ התאוות
האנושיות ואת הזעם השטני! ביום ההוא, העולם יחזה, כפי שלא
חזה מעודו, בתוצאות שלטונו של השטן. אך ביום ההוא, כמו בימי
חורבן ירושלים, חסידי ה', "אֲשֶׁר שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסֵפֶר הַחַיִּים," יינצלו
(ישעיהו ד' 3). המשיח הכריז בנוגע לביאתו השנייה, כאשר הוא
יאסוף את חסידיו וייקחם אליו: "אֲזֵי יֵרָאֶה אוֹת בֶּן-הָאָדָם בְּשָׁמַיִם וְאֵז
יִסְפְּדוּ כָּל מְשֻׁפְּחוֹת הָאָרֶץ וְיִרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם בָּא עִם עֲנָנֵי הַשָּׁמַיִם בְּגִי
בוֹרָה וּבִכְבוֹד רַב. וְהוּא יִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָיו בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְיִסְבְּצוּ אֶת בְּחִירֵי
רְיָו מֵאֲרֻבֵּעַ הָרוּחוֹת, מִקְצוֹת הַשָּׁמַיִם עַד קְצוֹתָם" (מתי כ"ד 30, 31). או
אז, "רוח פיו" תאכל את כל אלה שלא קיבלו את הבשורה, והם ויוש-
מדו בזהר כבודו בעת "הופעת בואו" (תסל"ב ב' 8). בדומה לישראל
הקדומה, הרשעים ישמידו את עצמם; הם ימיטו כליה על עצמם בא-
מצעות עוונותיהם. חיי החטא שהם ניהלו הרחיקו אותם מה', וטב-
עם הפך כה מושחת מרוע, עד שהופעתו של המושיע "בְּגִבוֹרָה וּבִכְבוֹד"
תהיה בעבורם כאש מאכלת. שומה על כל בני האדם להיזהר, שמא
ישכחו את הלכח שנמסר להם באמצעות דברי המשיח. בזמן שישוע
הזהיר את תלמידיו על חורבן ירושלים, ונתן להם אות שיעיד על החור-
רבן הממשמש ובא, וזאת כדי שיוכלו לנוס על נפשם, הוא הזהיר את
העולם מפני יום החורבן הסופי, ונתן לבני האדם אותות שיעידו על
התקרבותו, זאת, כדי שימלטו על נפשם מפני הזעם הממשמש ובא:

ישוע הצהיר באזני תלמידיו: "וַיְהִי אֹתוֹת בְּשֵׁמֶשׁ וּבִכְוֶכְבִּים, וְעַל הָאָרֶץ מְצוּקָה לְגוֹיִים וּמְבוֹכָה מְנַעֵשׁ הָיָם וְגַלְיֹ" (לוקס כ"א 25; מתי כ"ד 29; מרקוס י"ג 24-26; ההתגלות ו' 12-17). לפיכך, הוא הזהיר: "לֵכֶן עֲמְדוּ עַל הַמָּשְׁקָר" (מרקוס י"ג 35). מי שישעו לאזהרתו, לא ייוותרו באפלה, ויום הדין הנורא לא ייפול עליהם במפתיע וימָצאם בלתי מוכנים. אך מי שלא יעמדו על המשמר, "יִפְתִּיעַ אֶתְכֶם הַיּוֹם כִּגְנֹב" (תסל"א ה' 2-5).

העולם מסרב לשעות למסר האזהרה שנועד לימינו, בדיוק כפי שישראל מיאנה לקבל את אזהרת המושיע לגבי ירושלים. לכשיבוא יום ה', הוא ינחת על הרשעים במפתיע. כשהחיים ימשיכו במסלולם, כשבני האדם יהיו שקועים בעסקיהם, תענוגותיהם, מסעותיהם וצִבֵּיר רוחיהם, כשמנהיגי הדת ישבחו את ההתקדמות וההארה של העולם, ובני האדם ירגיעו את עצמם ויתבצרו בתחושת ביטחון כוזבת - אזי, חורבן פתאומי יבוא (כגנב המתגנב לבית פרוץ וגונב ממנו), על כל הרשעים ועל כל מי שלא עמדו על המשמר, "וְלֹא יוֹכְלוּ לְהַפְלִיט" (תסל"א ה' 2-5).

פרק ב'

רדיפות

כאשר גילה ישוע לתלמידיו הראשונים את גורל ירושלים ואירועי ביאתו השנייה, הוא אף ניבא את גורל חסידי מן העת שבה הוא ילקח מהם, עד שיבתו בגבורה ובכבוד כדי לגאול אותם. על ההזיתים, הוא חזה בסערות שיפלו על קהילת השליחים, ובהביטו לאופק העתיד חזו עיניו בסערות העזות והמצמיתות שיפלו על תלמידיו בדורות הבאים, אשר יהיו אפלים ורוויי רדיפות. בכמה משפטים קצרים והרי חשיבות, הוא ניבא את הצרות הגדולות שמנהיגי העולם ימיטו על קהילת ה' (מתי כ"ד 9, 21, 22). תלמידי המשיח חייבים לפסוע באותו נתיב של השפלה, קלון וסבל שאדונם פסע בו. השנאה היוקדת כלפי גואל העולם, תופנה אל כל מי שיאמינו בשמו. תולדות הקהילה הקדומה מהוות עדות חותכת להתגשמות דברי המושיע. הכוחות המושלים בארץ ובגיהנום נערכו נגד המשיח אשר מתגלם בתלמידיו. עובדי האלילים האמינו שאם המשיחיות תנצח, מקדשיהם ומזבחייהם יוחרבו; לפיכך, הם נערכו בכוחות מתוגברים כדי להשמיד את האמונה המשיחית. אש השנאה והרדיפות הובערה. המשיחיים איבדו את כל רכושם שנגזל מהם, וגורשו מבתיהם. הם עמדו "בְּמַאֲבָק קֶשֶׁה וּבְצָרוֹת" (האיגרת אל העברים י' 32). הם "הִתְנַסּוּ בְּחִרְפַּת לַעַג וְהִלְקְאוֹת שׁוֹטִים וְגַם בְּכַבָּלִים וּכְלָא" (האיגרת אל העברים, י"א 36, 37, 38). רבים מהם חתמו את עדותם בדמם. אצילים ועבדים, עשירים ועניים, מלומדים ובורים - הכול נשחטו ללא רחם. רדיפות אלה, שהחלו עם הוצאתו להורג של שאול השליח בידי נירון, המשיכו ביתר

עוז, ולעיתים בעוצמה פחותה יותר במשך מאות בשנים. המשיחיים הואשמו באשמות שווא בפשעים נוראים; בנוסף, תלו בהם את האשם לאסונות הכבדים שפקדו את העולם, כגון בצורת, מגפות ורעידות אדמה. לכשהפכו למוקד השנאה והחשד של כולם, צצו מלשינים שעמדו על המשמר כדי לבגוד בחפים מפשע למען בצע כסף. המשיחיים הורשעו כמורדים במלכות, כאויבי הדת וכמזיקים לחברה. רבים מהם הושלכו אל מלתעותיהם של חיות טרף, או נשרפו בחיים בתיאטראות. אחדים מהם נצלב; אחרים כוסו בעורות בעלי חיים פראיים והושלכו לזירה כדי שייטרפו בידי כלבים. עונשם הפך לעיתים קרובות לשעשוע העיקרי בחגיגות המוניות ובחגים לאומיים. רבבות צופים נהרו לתיאטראות כדי להתענג על המחזה, והריעו בתרועות ובשאגות צחוק לקורבנותיהם המיוסרים בשעת גסיסתם. בכל מקום שבו תלמידי המשיח ביקשו מחסה, הם ניצודו כחיות טרף. הם נאלצו לחפש מקומות מסתור באזורים שוממים ובודדים. הם "נָעו וְנָדוּ עֲטוּפֵי עוֹרוֹת כְּבָשִׁים וְעִזִּים, בְּסֻבֵּלִם מְחֻסָּר, צָרוֹת וְהִתְעַלְלוֹת" (האיגרת אל העברים י"א 36, 37, 38). רבים מהם מצאו מחסה במערות קבורה. מנהרות ארוכות נחפרו מתחת לאדמה בהרים המקיפים את רומא; רשת המנהרות המ־סובכת התארכה לקילומטרים רבים מעבר לחומות העיר. במקומות מסתור תת-קרקעיים אלה טמנו תלמידי המשיח את מתייהם; כאן הם מצאו בית כאשר הרשויות הכריזו עליהם כמסוכנים. כאשר מעניק החיים יעורר את חסידיו אשר לחמו למענו במלחמה הטובה, רבבות הקדושים שמתו על קידוש שם המשיח יקומו לתחייה וייצאו מן המע־רות האפלות הללו. עדים אלה של המשיח דבקו באמונתם אפילו תחת רדיפות קשות. על אף שהם סבלו מחסור וסבל וכל נחמה נמנעה מהם, על אף שהם חיו סגורים ומסוגרים במעבה האדמה ללא קרן אור, ומ־צאו בית קודר בחיק האדמה האפלה אך הידידותית, לא יצאה מפייהם אף תלונה. הם עודדו איש את רעהו במילות אמונה, סבלנות ותקווה, וזאת כדי שיוכלו לעמוד במחסור ובסבל. אובדן הברכות הגשמיות לא יכול היה לאלצם לנטוש את אמונתם במשיח. רדיפות, מבחנים וק־שיים היו המדרגות שקירבו אותם למנוחתם וגמולם. כעבדי ה־ימיים עברו, רבים מהם "עָנוּ עַד מוֹת וְלֹא הִסְכִּימוּ לְהִנָּצֵל, לְמַעַן יַשְׁלִיכוּ תִּחְיָה טוֹבָה יוֹתֵר" (האיגרת אל העברים י"א 35). הם נזכרו בדברי המושיע אדונם, אשר אמר שכאשר הם יירדפו למענו, הם יימלאו שמחה רבה,

שכן גדול יהיה גמולם בשמיים; בדיוק כך נרדפו הנביאים שקדמו להם. הם ששו על כך שהם נמצאו ראויים לסבול למען האמת, ושירי ניצחון נישאו אל-על מלב הלהבות המתנפצות בקולות פצפוף. וכאשר נשאו מבטם אל השמיים, הם חזו במשיח ובמלאכיו המציצים מחרכי חומות השמיים, צופים בהם בעניין רב ורואים את מסירותם בעין יפה. בת קול ירדה אליהם מכס האלוהים, והכריזה: "הֲיֵה נֶאֱמָן עַד מוֹת וְאַתָּן לְךָ עֲטָרַת הַחַיִּים!" (ההתגלות ב' 10). מאמצי השטן להשמיד את קהילת המשיח באמצעות חמס, עלו בתוהו. העימות הגדול שתלמידי המשיח מסרו את חייהם בגינו, לא חדל כאשר נושאי הדגל הנאמנים נפלו על משמרתם. בתבוסתם, הם נחלו ניצחון. משרתי ה' נטבחו, אך מלאכתו המשיכה להתבצע. הבשורה המשיכה להתבשר ולהתפשט בעולם, ומספר חסידיה הלך וגדל. בשורת הגאולה חדרה לדתות שהיו בלתי נגישות, והגיעה אפילו לנשרי רומא [סמלי דגלה הצבאי של רומא העתיקה]. משיחי שהתווכח עם מושלים אליליים, אמר להם: "אתם יכולים לענות ולייסר אותנו ולהציק לנו, אך רשעותכם מעמידה את חולשותינו למבחן ואין בה כל תועלת מבחינתכם. אדרבה, היא משמשת הזמנה משכנעת יותר כדי לקרב לבבות נוספים לאמונתנו. ככל שאתם מפילים בנו חללים רבים יותר, כך נקום ונרים ראש, נגדל ונצמח. דמם של המשיחיים מהווה זרע." רבבות משיחיים נאסרו ונשחטו, אך רבים אחרים יקומו וימלאו את מקומם. אלה שמתו מות קדושים על קידוש אמונתם ינחלו גאולה במשיח, והגואל יקדם את פניהם כמנצחים. הם נלחמו למענו במלחמה הטובה ויקבלו את נזר התהילה בשעת ביאתו השנייה.

הסבל והייסורים שחוו המשיחיים קירבו אותם איש לרעהו ולגואלם. המופת שלהם בימי חלדם והעדות הטמונה במותם על קידוש האמונה, היוו עדות מתמדת לאמת. במקומות הכי פחות צפויים ערקו נתיני השטן משירותו והצטרפו אל שורות נושאי דגל המשיח. לפיכך, ערך השטן מחדש את תוכניות המלחמה שלו נגד ממשלת ה', כאשר נטע את דגלו בלב הקהילה המשיחית ונחל הצלחה רבה יותר. אילו יצליח להוליך שולל את תלמידי המשיח ולגרום להם להמרות את פי ה', אזי כוחם, עוצמתם ואיתנותם יאבדו, והם יהפכו טרף קל ויפלו בידיו. האויב העז עשה עתה כל מאמץ כדי להשיג במרמה ובתחבולות את מה שכשל להשיג בכוח הזרוע. הרדיפות חדלו,

ואת מקומן תפסו פיתויים והבלים מסוכנים המעניקים שגשוג חומרי וכבוד ארצי ברי-חלוף. עובדי האלילים קיבלו חלק מעיקרי האמונה המשיחית, אך דחו על הסף אמיתות חשובות אחרות. הם התיימרו להאמין במשיח כבן האלוהים, וכן במותו ובתחייתו; אך מצפונם לא נקפם על חטאיהם; הם לא חשו בצורך להתחרט על חטאיהם ולחזור בתשובה. הם ויתרו לעצמם בתחומים שונים הקשורים לחיי האמונה, והציעו שהמשיחיים יתפשרו על אמונתם כדי שהכול יהיו תמימי דעים לגבי עיקרי האמונה המשיחית. הקהילה המשיחית נמצאה כעת בסכנה גדולה. מאסר, עינויים, אש וחרב היוו ברכה בהשוואה לסכנה הזו. אחדים מן המשיחיים דבקו באמונה והכריזו שלא יעשו שום פשרות. אחרים שתמכו בויתור על כמה מעיקרי האמונה או בעריכת שינויים, חברו לאלה שקיבלו את האמונה באופן חלקי, וטענו כי הדבר עשוי לשמש אמצעי לקבלתם את האמונה באופן מלא. זו הייתה תקופה רווית צער עמוק לתלמידי המשיח הנאמנים. תחת מעטה של משיחיות מדומה מצא השטן מסילות אל לב הקהילה המשיחית, וכבש בעורמה את לבבות המאמינים כדי להשחית את אמונתם ולהסיט את מחשבתם מן האמת. לבסוף, רוב המשיחיים הורידו את אמות המוסר שלהם והתפשרו על עיקרי האמונה, וכך נוצר איחוד בין האמונה המשיחית לעבודת האלילים.

על אף שעובדי האלילים התיימרו לקבל את עולו של המשיח והפכו לחברים מן המניין בקהילת המשיח, הם עדיין דבקו באלילות ורק החליפו את פסליהם בפסלי ישוע, מרים ויתר הקדושים. שאור האלילות החמוץ והטמא אשר חדר לקהילת המשיח, המשיך לתסוס ולפעול את פעולתו הרעה. תורות שקר חסרות בסיס, טקסים המבוססים על אמונות טפלות ופולחנים אליליים, חדרו לאמונת הקהילה ולעבודת האל שלה. בזמן שתלמידי המשיח התאחדו עם עובדי האלילים הושחתה האמונה וקהילת המשיח איבדה את טוהרה ואת כוחה. אולם, קומץ מאמינים לא הלך שולל אחר התעויות אלה. הללו דבקו בבורא, אבי האמת, וסגדו לו לבדו. תלמידי המשיח התפלגו לשתי סיעות. בעוד שחברי הסיעה האחת למדו על חיי המושיע וניסו כמיטב יכולתם לתקן את מגרעותיהם ולצעוד בתלם בדרך שהתווה המשיח, חברי הסיעה השנייה התרחקו מן האמיתות המפורשות והמעשיות אשר חשפו את משגיהם וחטאיהם. אפילו בימי

פריחתה לא הורכבה קהילת המשיח אך ורק מחסידים אמיתיים, זכים וכנים. מושיענו לימד שאין לקבל בקהילה את מי שחיים בחטא ביודעין; ועם זאת, הוא עצמו התחבר עם בני אדם מפוקפקים, העניק להם מברכות תורתו ומן המופת שלו, וזאת כדי לתת להם הזדמנות לראות את טעויותיהם ולתקן. אחד משניים עשר השליחים היה בוגד. יהודה איש קריות התקבל כאחד מהם לא בשל מגרעותיו, אלא חרף מגרעותיו. הוא הפך לאחד מתלמידי ישוע כדי שילמד באמצעות תורת המשיח והמופת שלו את מהות האופי המשיחי, וכך יראה את טעויותיו וחטאיו, יחזור בתשובה, ובעזרת חסד ה' יטהר את נשמתו באמצעות "ציות לאמת". אך יהודה איש קריות פנה עורף לאור שה' הזריח עליו בחסדו. הוא הזמין את פיתויו של השטן באמצעות התמכרות לחטאים. מגרעות אופיו השתלטו עליו. הוא נכנע לשליטתם של כוחות האופל, התרגז כאשר הוכיחו אותו על חטאיו, וכך נגרר לבצע את הפשע הנורא של בגידה באדונו. בדומה, כל מי שדבק ברוע תחת מסווה של חסידות, שונא את אלה המוכיחים אותו על חטאיו ועל דרכיו הרעות, ובכך טורדים את מנוחתו. בשעת כושר, אנשים כאלה יבגדו, בדומה ליהודה איש קריות, באלה שהוכיחו אותם וביקשו את טובתם. השליחים התעמתו עם חברי קהילה שהתיימרו לחיות חיי חסידות בעודם חיים בסתר בחטא. חנניה ושפירה ניסו להונות אותם; הם העמידו פנים שהם מסרו את כל רכושם לה', בזמן שברוב חמדנותם המשיכו להחזיק בחלק מן התמורה שקיבלו על מכירתו. רוח האמת חשפה את פרצופם האמיתי של מתחזים אלה בפני השליחים, ועונשי ה' פקדו אותם ופטרו את הקהילה מהכתם המזוהם שהכתים את טהרתה. הראיה החותכת לגבורת רוח המשיח בוחנת הלבבות, אשר שוכנת בקהילת המשיח, הטילה אימה בליבם של הצבועים והרשעים. הם לא יכלו להמשיך להתחבר עם המאמינים שיצגו את המשיח בחייהם ובאופיים; וכאשר צרות ורדיפות נחתו על חסידיו, רק אלה שהיו מוכנים ומזומנים לנטוש הכול למען האמת, הפכו לתלמידיו. וכך, כל עוד נמשכו הרדיפות, הקהילה נותרה טהורה יחסית. אך כששכחו הרדיפות, הצטרפו לקהילה מאמינים פחות מסורים ורציניים, והדרך נסללה בפני השטן להשיג דריסת רגל בקהילת המשיח. אך בין שר האור לשר האופל לא שוררת אחדות, ולא תיתכן אחדות בין חסידיהם. כשהמשיחים ניאותו לחבור

לעובדי אלילים אשר קיבלו את האמונה במשיח באופן חלקי בלבד, הם נכנסו לנתיב שהרחיקם יותר ויותר מן האמת. השטן צהל על הצלחתו להוליך שולל מספר כה רב מחסידי המשיח. הוא אזר אותם בכוחו ביתר שאת, והעניק להם השראה לרדוף את המאמינים שדבקו באלוהים. איש לא ידע טוב יותר כיצד לתקוף את האמונה המשיחית האמיתית, מאשר אותם אנשים שהגנו עליה; ואותם משיחיים בוגדים שחברו לרעיהם שדבקו עדיין באליליות באופן חלקי, הפנו את מלחמתם כנגד עיקרי האמונה הבסיסיים ביותר בתורת המשיח. נדרש מאבק נואש למען המאמינים כדי שידבקו באמונה ויעמדו איתנים כנגד ההטעיות והתועבות שחדרו לקהילה במסווה של קדושה. כתבי הקודש לא התקבלו כתשתית האמונה. תורת חירות האמונה הוכרזה ככפירה, והדוגלים בה ספגו שנאה והוחרמו. לאחר מאבק קשה וממושך החליט קומץ החסידים לנתק את הקשר עם הכנסייה הכופרת, כל עוד תדבק בסירובה לנטוש את תורות השקר והאלילות. הם ראו בנתק זה הכרח מוחלט, אם ברצונם לציית לדבר ה'. הם לא העזו לקבל תורות שקר שיסכנו את נשמתם, וסירבו לשמש דוגמה שלילית שתסכן את אמונת ילדיהם ונכדיהם. כדי להשיג שלום ואחדות, הם היו מוכנים לעשות ויתורים שעלו בקנה אחד עם דבקותם באלוהים, אך הם חשו כי ויתור על עקרונותיהם תמורת שלום הוא מחיר כבד מדי. אם ניתן לרכוש אחדות אך ורק על ידי התפשרות על האמת והצדקה, אזי מוטב שישארו חלוקים בדעותיהם ואפילו ישרו במלחמה. עדיף לקהילה ולעולם שעיקרי האמונה אשר דרבנו את הנשמות המסורות הללו, יתעוררו לחיים בלבבותיהם של אנשים המכריזים על אמונתם בה'. אדישות מדאיגה שוררת בקהילת המשיח בנוגע לתורות המהוות את עמודי התווך של האמונה המשיחית. הלך המחשבה הצובר תאוצה הוא, שאחרי הכול תורות אלה אינן כה חשובות וחיוניות. ניוון רוחני זה מתחזק בידי סוכני השטן כדי שתורות שקר והתעיות קטלניות, שחסידי ה' בדורות הקודמים סיכנו את חייהם כדי לחשוף אותן ולצאת נגדן, יתקבלו כעת בעין יפה בידי אלפי בני אדם המצהירים על היותם תלמידי המשיח. המשיחיים הקדומים היו באמת עם סגולה. התנהגותם המופתית ואמונתם החזקה היו תוכחה מתמדת שטרדה את שלוותם של החוטאים. חרף מספרם הקטן, ועל אף שהיו חסרי ממון, מעמד או תארי כבוד, הם

הטילו אימה על הרשעים בכל מקום שבו אופיים ותורתם נחשפו. לכן, הם היו שנואים בידי הרשעים, בדיוק כפי שקין הרשע שנא את הבל. מאותה סיבה שבעטיה קין רצח את הבל, אלה שביקשו להיפטר מידה המרסנת של רוח הקודש, רצחו את חסידי ה'. מאותה סיבה מאסו ראשי היהודים במושיע וצלבוהו, שכן אופיו הטהור וקדושתו היוו תוכחה מתמדת לאנוכיותם ושחיתותם. מימי המשיח ועד היום, חסידיו הנאמנים עוררו את שנאתם והתנגדותם של אוהבי החטא. אם כך, כיצד יכולה הבשורה להיקרא בשורת שלום? כשישעיהו ניבא את הולדת המשיח, הוא כינה את המושיע "שר שלום". אחרי שהמלאכים הכריזו באוזני הרועים על לידת המושיע, הם זימרו מעל בית לחם: "כְּבוֹד לֵאלֹהִים בְּמִרוֹמִים, וּבְאֶרֶץ שְׁלוֹם עַל בְּנֵי אָדָם רְצוֹנוֹ" (לוקס ב', 14). דומה שקיימת סתירה בין הכרזות נבואיות אלה לדברי של המשיח, שאמר: "לֹא בָאתִי לְהָטִיל שְׁלוֹם אֲלָא חֶרֶב" (מתי י', 34). אך כאשר מבינים את שתי ההתבטאויות הללו לאשורן, אין כל ספק שהן עולות בקנה אחד. הבשורה מהווה מסר של שלום. האמור נה המשיחית מבוססת על תורה, שכאשר מקבלים אותה ומצייתים לה, היא מפיצה שלום, שלוה, הרמוניה ואושר בכל רחבי התבל. האמונה במשיח מאחדת בין כל מי שמקבלים את תורותיה ושרויים בזכותה בקרבה יתרה ובאחוה. תכלית שליחותו של ישוע הייתה לפייס בין ה' לבני האדם, ובין איש לרעהו. אולם, העולם בכללותו נתון תחת שליטת השטן, אויבו המר ביותר של המשיח. הבשורה מציגה בפני בני האדם עקרונות לחיים, הסותרים לחלוטין את מנהגיהם ותאוותיהם, ולכן הם מתקוממים נגדה. הם שונאים את הטהרה החושפת את החטאים ומרשיעה את החוטא, והם רודפים ומשמידים את האנשים שמוכיחים אותם ומדגישים בפניהם את צדקת הבשורה ומצוותיה הקדושות. מן הבחינה הזו - שהאמיתות הנשגבות שהבשורה מביאה מעוררות שנאה וסכסוכים - היא מכוונה חרב. יד ההשגחה המסתורית שמניחה לצדיקים לסבול רדיפות מיד הרשעים, מהווה מקור לבלבול ולמבוכה רבה בקרב משיחיים בעלי אמונה קלושה. אחדים מהם אפילו מוכנים ומזומנים לחדול לבטוח בה', שכן הוא מניח לרשעים השפלים ביותר לשגשג, בזמן שהאנשים הטובים והטהורים ביותר עוברים ייסורים ועינויים תחת ידם הקשה והאכזרית. כיצד ייתכן, הם שואלים, שהאל הצדיק, הרחמן והכול-

יכול, מסוגל לשאת עוול ודיכוי כאלה? אך אין בכוחנו ליישב סוגיה זו. אלוהים העניק לנו שפע של ראיות לאהבתו ולחסדו, ואל לנו לפקפק בטובו משום שנבצר מאיתנו להבין את פועלה של יד ההשגחה. המושיע שחזה מראש את הספקות שיעיקו על נשמת תלמידיו בימי הצרות והאפלה שיבואו עליהם, אמר: "זָכְרוּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֶמְרָתִי לָכֶם: 'עֲבַד אֵינִי גָדוֹל מֵאֲדוֹנָיו'. אִם אוֹתִי רָדְפוּ, גַּם אֶתְכֶם יִרְדְּפוּ" (יוחנן ט"ו 20). ישוע סבל למעננו סבל רב יותר מכל סבל שתלמידיו עלולים לסבול באמצעות רשעותם של הרשעים. אלה הנקראים לשאת עינויים ולמות מות קדושים, הולכים למעשה בעקבות בן האלוהים היקר. "אֵין אֲדֹנִי מֵאַחֵר בַּדָּבָר אֲשֶׁר הִבְטִיתִּי" (פטר"ב ג' 9). אלוהים אינו שוכח את בניו ואינו זונח אותם; אך הוא מניח לרשעים לחשוף את אופיים האמיתי, וזאת, כדי שאיש מבין אלה החפצים לעשות את רצונו, לא יטעה בנוגע אליהם. הצדיקים ניתנים בתוך כבשן הייסורים כדי שייטהרו; כדי שישמשו דוגמה מופתית שתשכנע את בני האדם בממשות אמונתם ויראת השמיים שלהם; וכן, כדי שדרכם הישרה תרשיע את הרשעים והכופרים. אלוהים מניח לרשעים לשגשג ולחשוף את שנאתם כלפיו; כאשר הם ימלאו את סאת עוונותיהם, הכול יראו את צדקתו וחסדו כאשר הם יישמדו כליל. יום הנקם של ה' ממשמש ובא, ובו כל מחללי תורת ה' וכל רודפי חסידיו יקבלו עונש הולם על מעלליהם; העונש יושת על כל מעשה עוול וכל אכזריות כלפי חסידיו ה', כאילו נעשו למשיח בכבודו ובעצמו.

ישנה סוגיה חשובה אחרת הראויה לתשומת הלב של הקהילות המשיחיות בימינו. שאל השליח מכריז: "כָּל הַרוֹצִים לְחַיֹּת חַיִּי חֲסִידוֹת בְּמִשִּׁית יֵשׁוּעַ, יִרְדְּפוּ" (טימ"ב ג' 12). אם כן, מדוע נדמה שהרדיפות פחתו מאוד? הסיבה היחידה היא, שקהילת המשיח נוהגת על פי אמות המוסר של העולם, ולפיכך אינה מעוררת עוד שום התנגדות. האמונה המשיחית בימינו אינה האמונה הצרופה והקדושה שאפיינה את ימי המשיח ושליחיו. האמיתות הנשגבות של דבר ה' זוכות ליחס כה מזלזל, רק בשל רוח ההתפשרות עם החטא; קהילת המשיח מפגינה יראת שמיים כה קלושה, שהנצרות הפכה לדת פופולרית בעולם כולו. הלוואי שתתעורר שוב תחייתה של האמונה והסמכות, כמו בימי הקהילה הקדומה; הלוואי שתהיה תחייה של רוח הרדיפות, ואש הרדיפות תוצת מחדש.

פרק ג'

הכפירה

ש אול השליח ניבא באיגרתו השנייה אל התסלוניקים את הכפירה הגדולה שתביא לכינון שלטון האפיפיורות. הוא הכריז כי יום ה' לא יבוא, "אם לא תהיה בראשונה העזיבה ויתגלה איש הרשע, בן האבדון, המתקומם ומרומם עצמו על כל הנקרא אלוה או קדש, עד כי ישב בהיכל האלהים בהצהירו על עצמו שהוא אלהים" (תסל"ב ב' 3, 4, 7). יתרה מכך, השליח מזהיר את אחיו: "הן סוד הרשע כבר פועל" (תסל"ב ב' 3, 4, 7). כבר בימיה הראשונים של הקהילה המשיחית הבחין שאול בתורות השקר שחדרו לקהילה, אשר יסללו את הדרך לשלטון הכנסייה הקתולית הרומית. אט אט, תחילה בהתגנבות ובחשאי, ולאחר מכן ביתר שאת ובגלוי, ילך ויתחזק "סוד הרשע", עד שישג שליטה מלאה על שכלם וליבם של בני האדם, ויפעל את פועלו כדי להתעותם ולעוררם לכפירה. כמעט מבלי משים חדרו מנהגי האלילות לקהילת המשיח. רוח של התפשרות והסתגלות לדרכי העולם רוסנה לזמן מה באמצעות הרדיפות העזות שהקהילה סבלה מידיהם של עובדי האלילים. אך כשהרדיפות שככו והאמונה המשיחית חדרה לתוך היכלות וחצרות מלכים, היא הפנתה עורף לפשטות ולענווה של המשיח ושליחיו, לטובת הפאר והכבוד של הכוהנים והמלכים האליליים; היא החליפה את מצוות תורת ה' בתיאוריות ומסורות שנהגו ביד אדם. קבלתו של קונסנטינוס את האמונה המשיחית בשם בלבד, וזאת בראשית המאה הרביעית, עוררה שמחה רבה; או אז, העולם, שהתהדר בחסידות למראית עין,

צעד קוממיות לתוך בית הקהילה. עתה התקדמה פעולת ההשחתה במהירות. האלילות, שדומה כי נוצחה, הפכה לכוח מנצח. רוח האלילות משלה עתה בכנסייה. תורותיה, פולחניה, טקסיה ואמונותיה הטפלות חדרו לאמונה המשיחית ולעבודת האל של תלמידי המשיח. פשרה זו בין האלילות למשיחיות הביאה להתפתחותו של "אִישׁ הָרֶשַׁע" שנובא בנבואות, אשר ימרה את פי ה' וירומם עצמו מעליו. השיטה הכבירה של דת השקר היא יצירת המופת של השטן - מפעל כביר המשמש כמצבת זיכרון למאמציו לעלות על כס המלכות כדי למשול בעולם ולהשליט עליו את מרותו. השטן כבר ניסה בעבר לייצר פשרה עם המשיח. הוא בא אל בן האלוהים בשעת הניסיון במדבר וניסה לפתותו; הוא הראה לו את כל ממלכות תבל ואת כבודן, והציע לתיתן בידו אילו רק יכיר בעליונותו כשר האופל. המשיח גער במדיח היומרני ואילץ אותו לעזוב. אך השטן נחל הצלחה רבה יותר כאשר הציג את אותם פיתויים בפני בני האדם. הכנסייה שביקשה לרכוש עושר וכבוד ארצי החלה לחלות את פניהם של שועי ומושלי הארץ, וזאת כדי ליהנות מחסדם ומתמיכתם; אחרי שמאסה במשיח, היא פותתה לכרות ברית עם נציג השטן - הבישוף של רומא. אחת הדוקטרינות הבולטות של הדת הקתולית גורסת שהאפיפיור הוא ראש הכנסייה הנוצרית העולמית, ולפיכך, הוענקה לו סמכות עליונה על הבישופים והכמרים בכל רחבי העולם. זאת ועוד, האפיפיור נטל לעצמו, שלא כדין, את תארי האלוהות. הוא מכנה את עצמו בתואר "ה' אלוהים האפיפיור", טוען שאינו שוגה לעולם, ודורש מכל בני האדם לחלוק לו כבוד. וכך, אותה טענה שהציג השטן בפני המשיח בשעת הפיתוי במדבר, עדיין נטענת על ידו באמצעות הכנסייה הקתולית הרומית, ואנשים רבים מוכנים ומזומנים לחלוק לו כבוד. אולם יראי ה' משיבים לטענה יומרנית זו אשר מרהיבה עוז נגד אלוהי השמיים, באותה הדרך שבה המשיח הגיב לפיתויו של האויב הערמומי: "כָּתוּב: 'לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה וְאַתָּה לְבָדוֹ תַעֲבֹד'" (לוקס ד' 8). אלוהים לא רמז מעולם בדברו על מינויו של אדם כלשהו כראש קהילת המשיח. דוקטרינת העליונות האפיפיורית סותרת באופן מפורש ובוטה את תורת כתבי הקודש. לאפיפיור אין שום כוח על קהילת המשיח, אלא אם כן יחמוס בכוח את כס השלטון. הקתולים התעקשו להאשים את הפרוטסטנטים בכפירה ולנתקם מקהילת המ-

שיח האמיתית. אך דווקא האשמות אלה נכונות לגביהם. הם היו אלה שהורידו את דגל המשיח ונטשו את "הַאֲמוֹנָה שֶׁנִּמְסְרָה אֶחָת וּלְתַמִּיד לְקְדוּשִׁים" (איגרת יהודה, פס' 3). השטן יודע היטב כי כתבי הקודש מסייעים לבני האדם לזהות את שקריו ולגבור עליו. אפילו גואל העולם התנגד לפיתוייו באמצעות דבר ה'. בכל אחת ממתקפות הפיתוי הללו הציג המשיח בפני המדיח את מגן האמת הנצחית, כשאמר: "כְּתוּב...". ואז, ציטט את הכתובים. הוא עמד בניסיון וסירב לכל הצעה שיצאה מפי אויבו באמצעות החוכמה והסמכות של דבר ה'. השטן רוצה להמשיך לשלוט בבני האדם ולכוון את שלטונם של האפיפיורים חומסי השלטון; לפיכך, הוא מקפיד לשמור על בורותם של בני האדם בכתבי הקודש. כתבי הקודש מרוממים את אלוהים וחושפים בפני בני התמותה את מצבם האמיתי; לפיכך, השטן מנסה להסתיר את האמיתות הקדושות הטמונות בהם. הלך רוח זה אומץ בידי הכנסייה הקתולית הרומית. הפצת כתבי הקודש נאסרה במשך מאות בשנים. על המאמינים חל איסור מוחלט לקרוא בכתבי הקודש או להחזיק אותם בבתייהם; הכמרים והבישופים חסרי המצפון פרשו את תורות כתבי הקודש באופן כזה שאישש את יומרנותם ועזות המצח שלהם. בדרך זו זכה שלטון האפיפיורות להכרה כמעט כלל-עולמית בתור המשנה למלך מלכי המלכים, אשר הוסמך למשול עלי-אדמות על הכנסייה ועל המדינה. לאחר שהשטן הצליח להסיר את אבן הבוחן [דבר ה'], אשר חושפת תורות שקר, הוא עשה כאוות נפשו. הנבואה הכריזה כי האפיפיור "יִחָשֵׁב לְשָׁנוֹת מוֹעֲדִים וּמִשְׁפָּט" (דניאל ז', 25). פעולה זו תצא לפועל מידית. הנוצרים שביקשו להעניק לנוטשי האלילות תחליף לעבודת האלילים כדי לעודדם לקבל את האמונה המשיחית (בשם בלבד), החדירו לעבודת האל סגידה לאלילים, לקדושים ולשרידים מקודשים. הצו שביסס את שיטת האלילות הזו, כונן בוועידה הכללית [ועידת ניקיאה השנייה שהתכנסה בשנת 787 לספירה]. כדי להשלים את חילול הקודש הזה, הכנסייה ברומא העזה לבטל את הדיבר השני בעשרת הדיברות, האוסר על סגידה לפסלים, ואף החליטה לחלק את הדיבר העשירי לשני דיברות, וזאת, כדי לשמר את מספרם המקורי של הדיברות. רוח ההתפשרות עם האלילות סללה את הדרך לזלזול גדול יותר בסמכותו של אלוהי השמיים. השטן נטפל גם לדיבר הרביעי; הוא ניסה לבטל את השבת הקדומה, יום

המנוחה שה' כונן, בירך וקידש [בראשית ב' 2, 3], ולהחליפה בחג אלילי שנחגג כ"יום שהוקדש לסגידה לשמש". הניסיון לחולל את השינוי הזה לא התרחש בתחילה בגלוי. במאות הראשונות, כל המשיחיים שמרו את קדושת השבת. הם קינאו לכבוד ה', ומתוך שהאמינו כי תורתו אינה ניתנת לשינוי, הם שמרו בקנאות על קדושת מצוותיה. אך השטן פעל באמצעות סוכניו ומשרתיו בתחכום רב, וזאת כדי להגשים את תכליתו. כדי להסב את תשומת לב המאמינים ליום הראשון בשבוע, הוא כונן ביום הזה חג לכבוד תחיית המשיח. עד כה, ביום הראשון בשבוע נערכו טקסים דתיים, אך הוא עדיין נחשב כיום חג, וקדושת השבת עדיין נשמרה. השטן גרם לרבנים (בתקופה שקדמה לביאת המשיח) להעמיס על השבת שלל צווים ואיסורים חמורים ביותר, וזאת כדי לסלול את הדרך למלאכה שהוא תכנן לבצע. בדרך זו, הוא הפך את שמירת השבת לעול כבד. עתה, הוא ניצל את האור הכוזב שהוא שפך על הדיבר הרביעי, וזאת כדי לבזו לשבת כמנהג יהודי. בזמן שהמשיחיים המשיכו לחגוג את יום א' כיום חג שמח, גרם להם השטן להכריז על השבת כיום צום, יום קודר של עצבות ויגון; בדרך זו, הם יפגינו את שנאתם ליהדות. בראשית המאה הרביעית, הקיסר קונסטנטינוס הוציא צו שכוון את יום א' כחג רשמי בכל רחבי האימפריה הרומית. [ראה הערה 1 בנספח]. יום השמש שנחגג בידי סוגדי השמש כובד ונחגג עתה בידי הנוצרים; הקיסר ביקש לאחד בין האינטרסים המנוגדים של האלילים והנצרות. בישופי הכנסייה השאפתניים ותאבי הכוח דירבנו אותו לעשות את הצעד הזה; הם האמינו שאם הנוצרים ועובדי האלילים יחגגו את אותו היום, הדבר יעודד את קבלתם של עובדי האלילים את האמונה המשיחית (בשם בלבד), דבר שיעצים את כוחה וכבודה של הכנסייה. אך בזמן שהמשיחיים החלו לקבל את יום א' כיום מקודש במידת מה, הם עדיין האמינו בשבת האמיתית כיום קודש שכוון בידי ה', והמשיכו לשמור על קדושת השבת בהתאם לדיבר הרביעי. אך אבי השקר טרם השלים את מלאכתו. הוא היה נחוש בדעתו לאסוף את המשיחיים תחת דגלו ולהשליט את כוחו באמצעות המשנה שלו - האפיפיור היהיר, שהתיימר להיות נציגו של המשיח עלי-אדמות. השטן ביצע את תכליתו באמצעות עובדי האלילים שקיבלו את האמונה במשיח באופן חלקי, וכן באמצעות בישופים שאפתניים וחברי כנסיות

חומרניים. מעת לעת נערכו ועידות רבות משתתפים, שנציגים מכנסיות בכל רחבי העולם הוזמנו אליהן. כמעט בכל ועידה איבדה השבת מעט מקדושתה וזכתה למעמד נמוך יותר, ואילו יום ראשון רומם. בדרך זו, החג האלילי זכה לבסוף לכבוד והוכרז כיום קודש שכוון בידי אלוהים, בעוד שהשבת הוכרזה כשריד מן היהדות שאבד עליו הכלח, ושומרי השבת הוכרזו כארורים. הכופר הכביר הצליח לרומם עצמו מ"על כל הנקרא אלוה או קדש" (תסל"ב ב' 4). הוא העז לשנות את הדיבר היחיד בתורת ה' אשר מצביע מפורשות בפני האנושות על קיומו של האל החי האמיתי. אלוהים נחשף בדיבר הרביעי כבורא השמיים והארץ; לפיכך, הוא שונה בתכלית השינוי מאלילי השקר. השבת, שנועדה להנציח את מלאכת הבריאה, קודשה בידי אלוהים כיום מנוחה לאדם. היא נועדה להזכיר לבני האדם את האל החי כבוראם וכמושא הערצתם וסגידתם. השטן חותר לגרום לבני האדם לחדול לדבוק בה' ולציית לתורתו; לפיכך, הוא מפנה את מאמציו באופן מיוחד נגד הדיבר הרביעי, המצביע על אלוהים בתור הבורא. הפרוטסטנטים גורסים כי תחיית המשיח שחלה ביום ראשון קידשה את היום הזה וכוונה אותו כיום השבת המשיחי. אך לרעיון זה אין שום תימוכין בכתבי הקודש. יום התחייה מעולם לא זכה לכבוד כזה בידי המשיח או שליחיו. כינונו של יום ראשון כיום קודש וכיום המנוחה הנוצרי נבע למעשה מ"סוד הקרשע", אשר החל לפעול את פעולתו כבר בימיו של שאול השליח (תסל"ב ב' 7). היכן ומתי אימץ האדון את היום הזה שכוון בידי מוסד האפיפיורות? איזו סיבה תקפה ניתן לתת לשינוי הזה שלא אושש בכתבי הקודש? שלטון האפיפיורות התבסס במאה השישית. כס השלטון הוצב בעיר הבירה של הקיסרות, והבישוף של רומא הוכרז כראש הכנסייה העולמית. האלילות הוחלפה באפיפיורות ובשלטון הכנסייה. "הַתִּנִּין נִתֵּן" ל"חִיָּה" "אֶת כָּחוֹ וְאֶת כֶּסֶּאֹ וְסִמְכוֹת רַבָּה" (ההתגלות י"ג 2; ראה הערה 2 בנספח). זה עתה החל מניין אלף מאתיים ושישים שנות הדיכוי של שלטון האפיפיורות, אשר נובאו בנבואות דניאל וספר ההתגלות [דנ' ז' 25; התג' י"ג 5-7]. המשיחיים נאלצו לבחור: לקבל את עולה של הכנסייה על פולחניה ועבודת האל שהנהיגה, או להעביר את חייהם בצינוק, למות בייסורים, במלקות או במכת גרזן. עתה התגשמו דברי ישוע: "תִּסְגְּרוּ עַל יְדֵי הַדִּירִים וְאֲחִים, קְרוּבִים וְחַבְרִים,

וְנִמְיָתוֹ מִכֶּם; וְתִהְיוּ שְׁנוּאִים עַל הַכָּל בְּגִלְל שְׁמִי” (לוקס כ”א 16, 17). רדיפת חסידי המשיח הסלימה ונערכה בזעם רב יותר, והעולם כולו הפך לשדה קרב ענקי. במשך מאות בשנים מצאה קהילת המשיח מפלט בהתבודדות ובאלמוניות. כך אומר הנביא: ”וְהָאֵשָׁה בְּרָחָה לַמִּדְבָּר, אֲשֶׁר שָׁם הֵיכָן לָהּ מָקוֹם מֵאֵת הָאֱלֹהִים, כְּדִי שֶׁיִּכְלָלוּתָ שָׁם אֶלֶף וּמֵאֲתָיִם וְשָׁשִׁים יוֹם” (ההתגלות י”ב 6). עלייתה של הכנסייה הקתולית הרומית לשלטון סימנה את ראשית חשכת ימי הביניים. עם התעצמות כוחה של הכנסייה, החשכה הלכה והעמיקה. האמונה במשיח, אבן הפינה האמיתית, הוחלפה באמונה באפיפיור של רומא. במקום לבטוח בבן האלוהים לקבלת מחילה על חטאים וגאולה נצחית, האנשים ביקשו מחילה וגאולה מן האפיפיור ומן הבישופים והכמרים הבכירים שהוסמכו על ידו. נאמר להם שהאפיפיור הוא המתווך בין שמיים וארץ, ושאיש אינו יכול לפנות אל אלוהים זולת דרכו; יתרה מכך, הוא עומד במקומו של אלוהים, ולפיכך, עליהם לציית לו בהכנעה. אי ציות קל לצווי האפיפיור גרר עונשים כבדים ביותר שהומטו על גופם ונפשם של מחללי הצו. בדרך זו, מחשבתם וליבם של הנוצרים סרו מאלוהים והתמקדו בבני אדם תועים, חוטאים ואכזריים, ואף למעלה מכך, בשר האופל בכבודו ובעצמו, אשר הטיל את מרותו דרכם. החטא הוסתר תחת גלימת קודש. כאשר כתבי הקודש נדחקים הצידה והאדם רואה בעצמו סמכות עליונה, ניתן לצפות אך ורק לשקרים, להולכת שולל, לרשע ולחטאים שפלים. בד בבד עם רוממותן של תורות ומסורות שכונו ביד אדם, נחשפה השחיתות הנובעת תמיד מנטישת תורת ה'. היו אלה ימים הרי סכנות בעבור קהילת המשיח. החסידים שנשאו את נס האמונה היו מתי מעט. על אף שהאמונה לא נותרה ללא עדים, לפעמים נדמה היה שתורות שקר ואמונות טפלות משלו בכיפה, ואילו דת האמת פסה מן העולם. הבשורה נשכחה ונעלמה, אך הפולחנים והטקסים הדתיים הלכו והתרבו, ובני האדם כרעו תחת העול הכבד של ביצוע טקסי הדת בקפדנות יתרה. הכנסייה לימדה את חסידיה לא רק לראות באפיפיור את המתווך היחיד בינם לאלוהים, אלא אף לבטוח במעשיהם הטובים ובציותם למצוות הדת כדי לכפר על חטאיהם. מסעות עלייה לרגל ממושכים, סגידה לשרידים מקודשים, מימון הקמת כנסיות ומזבחות ותשלומים נכבדים לכנסייה – כל אלה ומעשים דומים רבים אחרים

הוטלו על המאמינים כדי לפייס את זעמו של האל או כדי לרכוש את חסדו; כאילו שאלוהים, בדומה לבני האדם, כועס על זוטות או מתרצה בזכות מתנות או סיגופים! חרף הרוע ששרר בכול, אפילו בקרב מנהיגי הכנסייה הקתולית הרומית, דומה היה כי השפעתה הלכה וגברה בהתמדה. לקראת תום המאה השמינית טענו האפיפיורים כי בדורות הראשונים של הכנסייה, לבישופים של רומא הייתה אותה סמכות רוחנית שניתנה להם. כדי לבסס את טענתם, היה עליהם להשתמש באמצעים מסוימים שיאששו אותה; אבי השקר שש לספק להם מיד את האמצעים הללו. נזירים זייפו כתבים עתיקים. צווים שלא נשמעו מעולם, התגלו מחדש בוועידות הכנסייה וביססו את סמכותו ועליונותו של האפיפיור על העולם כולו מקדמת דנה. קהילות משיחיות שמאסו באמת קיבלו בשמחה את ההטעיות האלה. אך קומץ הבונים האמיתיים אשר בנו על יסוד האמת [קור"א ג' 10, 11], היו נבוכים, ומלאכתם נעצרה בזמן שההבלים של תורות השקר הללו נערמו וחסמו את מלאכת הבנייה. בדומה לבוני חומת ירושלים בימי נחמיה, אחדים מהם כבר היו מוכנים ומזומנים להכריז: "כָּשָׁל פֶּחַ הַסֵּפֶל, וְהַעֲפֹר הַרְבֵּה, וְאֶנְחֵנוּ לֹא נוּכָל לְבִנוֹת..." (נחמיה ד' 4). עיפיים מן המאבק הבלתי פוסק נגד הרדיפות, השקרים, החטאים וכל יתר המכשולים שהמציא השטן כדי לעכב את התקדמות מלאכת הבנייה, אחדים מן הבונים הנאמנים התייאשו וידיהם רפו; הם נטשו את אבן הפינה האמיתית לטובת שלום וביטחון, שגשוג ושמירה על רכושם וחייהם. אחרים, שלא נרתעו מהתנגדות אויביהם, הכריזו באומץ: "אַל תִּירָאוּ מִפְּנֵיהֶם: אֵת אֲדֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, זָכְרוּ" (נחמיה ד' 8). הללו המשיכו בביצוע מלאכת הבנייה, כשכל אחד מהם חגור בחרב [אל האפסים ו' 17]. אותה רוח של שנאה והתנגדות לאמת הפיחה השראה באויבי ה' בכל דור ודור; אותה נאמנות ואותה ערנות נדרשו ממשרתיו. דברי המשיח לתלמידיו הראשונים חלים על כל חסידיו עד אחרית הימים: "אֵת אֲשֶׁר אֶנִּי אוֹמֵר לָכֶם אוֹמֵר אֶנִּי לְכָל: עֲמְדוּ עַל הַמִּשְׁמֶר!" (מרקוס י"ג 37). דומה שהאפלה הלכה והתעבתה. סגידה לפסלים רווחה בכל מקום. נרות הודלקו לפני צלמי האלילים שהוצבו בכנסיות, ותפילות הסוגדים נישאו אליהם. אמונות טפלות ומנהגים חסרי כל היגיון משלו בכיפה. ליבם של בני האדם כה נשלט בידי אמונות טפלות, עד שנדמה היה כי השכל הישר איבד את

השפעתו. בזמן שהכמרים והבישופים המושחתים התענגו על תאוות הבשר והחד, מובן שניתן היה לצפות שצאן מרעיתם, שנשאו אליהם את מבטם לשם הנחייה, יתבוססו בעצמם בבורות וברשע.

במאה האחת עשרה ננקט צעד נוסף להעצמת שלטון האפיפיורות, כאשר האפיפיור גרגורי השביעי הכריז על הכנסייה הרומית כעל כלילת השלמות. אחת ההצעות שהוא העלה הכריזה כי על פי כתבי הקודש, הכנסייה לא חטאה מעולם ולא תחטא לעולם. אולם, לא הוצגו שום פסוקים מכתבי הקודש לאישוש הטענה הזו. האפיפיור היהיר הבא טען כי בכוחו להדיח קיסרים, והכריז כי איש אינו יכול לבטל את פסיקותיו, וכי בידו הזכות לבטל את החלטותיהם של כל המושלים האחרים. המחשה בולטת לאופיו הרודני של תומך זה בחפות הכנסייה, ניתנה ביחס שהוא הפגין כלפי קיסר גרמניה, הנרי הרביעי. קיסר זה הואשם בזילות סמכות האפיפיור; לפיכך, הכנסייה הכריזה כי יש להחרים ולהדיחו. שריו של הנרי עזבו אותו ואיימו עליו, בתמיכת הכנסייה שעודדה אותם למרוד בו. הנרי שנמלא אימה מעריקתם ומאיומיהם, החליט לכרות שלום עם רומא. הוא חצה את הרי האלפים בעיצומו של החורף, בחברת אשתו ועבדו הנאמן, וזאת כדי להשפיל עצמו לפני האפיפיור. עם הגעתו לטירה שבה הסתגר גרגורי, הוא הובל ללא שומר הראש שלו אל חצר חיצונית, ושם, בקור המקפא, נאלץ לעמוד גלוי ראש ויחף ולהמתין עד לקבלת אישור מן האפיפיור לבוא לפניו. רק אחרי שהוא ישב שלושה ימים בתענית צום והתחרט על מעשיו, ניאות האפיפיור למחול לו. התנאי שהתלווה למחילה היה שהקיסר יחכה להקדשת האפיפיור לפני שישב למעמדו הקודם ולכס השלטון. גרגורי שחש התרוממות רוח מניצחונו, התרברב כי הייתה זו חובתו "להשפיל גאוות מלכים". איזה ניגוד חד בין גאוותו השחצנית של האפיפיור היהיר לבין נמיכות הרוח, הענווה והעדינות של המשיח, אשר מציג עצמו כמי שעומד מחוץ לדלת הלב ומבקש רשות להיכנס פנימה כדי להעניק מחילה ושלווה; זה אשר לימד את תלמידיו: "הַגְדֹּל בָּכֶם יִהְיֶה מְשֻׁרָתָכֶם. (מתי כ': 27)" המאות הבאות היו עדות להתגברות מתמדת של תורות שקר בדוקטרינות שיצאו מן הכנסייה ברומא. אפילו לפני כיוון שלטון האפיפיורות, תורותיהם של פילוסופים אליליים השפיעו רבות על הכנסייה. אנשים רבים שהצהירו על נטישת האלילות וקבלת האמונה במשיח,

עדיין דבקו בעיקרי האמונה של הפילוסופיה האלילית שלהם; הם לא רק המשיכו להתעמק בה, אלא אף לימדוה כאמצעי להרחבת השפעתם על עובדי האלילים. בדרך זו חדרו טעויות חמורות ותורות שקר לאמונה המשיחית. אחת הבולטות שבהן הייתה האמונה בטיבו האלמותי של האדם ובתודעתו העצמית גם לאחר המוות (הישארות הנפש). דוקטרינה זו הניחה את התשתית שעליה כוננה הכנסייה ברומא את מנהג התפילות והתחינות לעזרת הקדושים, והסגידה למרים הבתולה. בנוסף, מדוקטרינה זו נבעה תורת הכפירה על העינוי הנצחי שייגזר על הסוררים, אשר חדרה לאמונה הנוצרית הדוגלת בשלטון האפיפיורות, החל מראשית ימי הכנסייה הקתולית הרומית. אז נסללה הדרך להמצאה נוספת של הפילוסופיה האלילית - רעיון שכונה ברומא 'כור המצרף', ושימש בידי הכנסייה לשם הטלת אימה בלב ההמונים התמימים, הנבערים מדעת ואחוזי האמונות הטפלות. תורת כפירה זו איששה את קיומו של אתר עינויים, שבו, נשמות שלא נמצאו ראויות לדיראון עולם, חוות סבל וייסורים כעונש על חטאיהן, ולאחר מכן יוצאות ממנו זכות וטהורות מכל טומאה וחטא ומקבלות היתר להיכנס לגן עדן. הכנסייה ברומא נדרשה להמציא בדיה נוספת כדי לעשות רווחים מפחדיהם וחטאיהם של חסידיה. ואכן, תורת המחילה והכפרה (שעל פיה יכול המאמין לרכוש כתב או שטר מחילה - עדות על פטירתו מעונש לאחר שהתוודה על חטאו וזכה למחילה), סיפקה את הנדרש. מחילה מלאה על חטאי ההווה, העבר והעתיד, ושחרור מכל הייסורים והעונשים שיבואו בגינם, הובטחו לכל מי שיתגייס ללחום את מלחמותיו של האפיפיור במטרה להרחיב את שליטתו בעולם, להעניש את אויביו ולהשמיד את הכופרים שהעזו להתכחש לעליונותו הרוחנית. הכנסייה אף לימדה את חסידיה כי באמצעות תשלום כספי לכנסייה, הם יוכלו להשתחרר מחטאיהם ואף לשחרר את נשמות חבריהם המתים שיקדו על מוקד הלהבות המייסרות. בעזרת אמצעים אלה מילאה הכנסייה את אוצרותיה, שמרה על הדרה ופארה, ומימנה את מותרותיהם ומידותיהם הרעות של הנציגים שהתיימרו לייצג את המושיע, אשר לא היה "לוּ מְקוֹם לְהֵנִיחַ אֶת רִאשׁוֹ". סעודת האדון, המבוססת על כתבי הקודש, הוחלפה בהעלאת קורבן אלילי בשעת המיסה. במהלך טקס דתי חסר שחר זה התיימרו הכמרים והבישופים להפוך לחם

ויין לגופו ולדמו של המשיח. בכפירה בוטה, הם הכריזו קבל עם ועולם על יכולתם "לברוא את אלוהים, בורא הכול." כל הנוצרים נדרשו, תחת איום מוות, להישבע על אמונתם בכפירה נוראה זו, המהווה עלבון לאלוהי השמיים. המוני המאמינים שסירבו להישבע הועלו על המוקד ונשרפו למוות בלהבות האש. במאה השלישית כוננה הכנסייה את אחד מכלי המשחית המחרידים ביותר ששימש את שלטון הכנסייה - האינקוויזיציה. מוסד אפל זה נוצר בהשראת שר האופל, שעשה יד אחת עם מנהיגי ההירארכיה האפיפיורית. השטן ומלאכיו שהתכנסו במועצותיהם החשאיות, שלטו במוחם של רשעים אלה; בקרבם ניצב מלאך ה', הנסתר מן העין, אשר תיעד את כל החלטותיהם וצויהם המרושעים, והעלה על הכתב את תולדות מעשיהם המחרידים מדי לעין אנוש, כנאמר: "כָּל הַגְדֹּלָה" הייתה "שְׁכֹרָה מִדֵּם הַקְדוּשִׁים." גופותיהם המושחתים של מיליוני קדושים מעונים שמתו על קידוש אמונתם, זעקו לה' להמיט נקם ועונש על השלטון הכופר. שלטון האפיפיורות הפך לרודנות העריצה של העולם. מלכים וקיסרים צייתו לצווים שכוננו בידי האפיפיור של רומא. נדמה היה שגורלם של בני האדם, הן בעולם הזה והן בעולם הבא, נתון בלעדית בידיו. במשך מאות בשנים, הדוקטרינות שיצאו מן הכנסייה ברומא התקבלו ברחבי העולם ללא עוררין; פולחניה בוצעו ביראת כבוד וחגיה נחגגו בידי כלל הציבור. כמריה זכו לכבוד ולתמיכה כלכלית נדיבה. מאז ואילך, הכנסייה הקתולית לא זכתה לכבוד רב יותר, ולא השיגה פאר רב יותר או עוצמה רבה יותר. חצות היום של האפיפיורות הייתה חשכת הליל המוסרית של העולם. כתיבי הקודש היו כמעט לא מוכרים, לא רק בקרב המאמינים מן השורה, אלא אף בקרב הכמרים וכוהני הדת. בדומה לפרושים בעת העתיקה, מנהיגי האפיפיורות שנאו את האור, שמא יחשוף את עוונותיהם. אחרי שהסירו את תורת ה', מופת הצדקה, הם שלטו ללא מצרים, ועשו את הרע ללא שום רסן. הונאות, תאוות בצע, הוללות ובזבזנות משלו בכיפה. בני האדם לא בחלו בשום פשע שיקנה להם עושר או מעמד. היכליהם של האפיפיורים והבישופים היו מחזות של פריצות נתעבת ושחיתות חסרת רסן. כמה מן הבישופים היו אשמים בפשעים כה מזעזעים, שמנהיגי המדינה עשו כל מאמץ כדי להדיח את נכבדי הכנסייה הללו ממשרותיהם ולהוקיעם כמפלצות מרושעות שאין

להתיר להן להמשיך במעלליהן. במשך מאות בשנים קפאה אירופה על שמריה ולא התקדמה ברכישת ידע באומנויות או בתחומי התרבות. שיתוק מוסרי ואינטלקטואלי אחז בארצות אירופה הנוצריות. המצב ששרר בעולם תחת שלטון הכנסייה ברומא הציג תמונה מחרידה ומזעזעת של התגשמות דברי הנביא הושע: "נִדְּמוּ עָמִי מִבְּלִי הַדָּעַת; כִּי אַתָּה הַדָּעַת מְאֹסָתָ, וְאֶמְאָסָךְ... וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁכַּח בְּנֶיךָ גַם אֲנִי." "אֵין אֱמֶת וְאֵין חֶסֶד וְאֵין דָּעַת אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ. אֵלֹהִים וְכַחַשׁ, וְרָצַח וְגֵב וְנָאֹף; פָּרָצוּ, וְדָמִים בְּדָמִים נִגְעוּ" (הושע ד' 6, 1, 2). אלה היו התוצאות המרות של נטישת דבר ה'.

פרק ד'

הוולדנסים

אך בקרב האפלה שירדה על העולם בתקופה הממושכת של שלטון הכנסייה הקתולית הרומית, עדיין האיר אור האמת ולא ניתן היה לכבותו. בכל דור ודור חיים עדי ה' - אנשים המאמינים באמונה שלמה במשיח בתור המתווך היחיד בין אלוהים לאדם, אשר דבק בתורה כחוק החיים היחיד, וקידש את השבת האמיתית. כה גדול החוב שחב העולם לאנשים אלה, שהדורות הבאים לא יידעו זאת לעולם. הם הוקעו כבוגדים וככופרים, ומניעיהם הוצגו כמפוקפקים; דיברו סרה באופיים, הסתירו את כתביהם, פירשו אותם באור שגוי או השחיתו אותם. ואף על פי כן, הם עמדו איתנים, שמרו על אמונתם הצרופה והעבירוה מדור לדור כמורשת קדושה. תולדות חסידי ה' בדורות האפלים שבאו לאחר עליית רומי לשלטון, נכתבו בשמיים. אך בהיסטוריה שנכתבה ביד אדם אין כמעט זכר לחסידי ה'. ניתן להתחקות רק אחרי עקבות ספורים המעידים על קיומם, חוץ מאשר בהאשמות שהפנו נגדם רודפיהם. המדיניות של הכנסייה ברומא הייתה למחוק כל זכר להתנגדות לתורתיה או לצויה. כל מי שכפר בכנסייה הוצא להורג, וכל כתבי הכפירה הושמדו. די היה בהתבטאות אחת של ספק, בשאלה אחת בנוגע לסמכותן של הדוגמות של הכנסייה, כדי לגדוע את חייו של אדם, בין אם עשיר או עני, רם מעלה או נחות דרגה. רומא עשתה הכול כדי להשמיד כל תיעוד על אכזריותה כלפי מתנגדיה. בוועידות הכנסייה כוננו צווים שהורו על שריפת ספרים וכתבים שהכילו רשומות כאלה. טרם המצאת הדפוס, ספרים היו

חיזיון נדיר; בנוסף, הם התכלו בתוך שנים ספורות; לפיכך, כמעט לא היה דבר שמנע מן הרומים לבצע את זממם. אף כנסייה בתחום השיפוט הרומי לא הורשתה ליהנות מחירות המצפון והדת ולפעול על דעת עצמה. מרגע שהאפיפיורות חמסה את השלטון, הכנסייה הנחיתה את זרועותיה על כל מי שסירבו להכיר בשלטונה, וזאת כדי לרסם; כל הכנסיות נכנעו בזו אחר זו לשלטונה. בבריטניה הגדולה, אמונה משיחית פשוטה הכתה שורש כבר בראשית הפצת הבשורה. הבשורה שהתבשרה בקרב הבריטים במאות הראשונות לספירה, טרם הושחתה בידי הכפירה הרומית. רדיפות מידיהם של קיסרים אליליים שהגיעו עד חופים מרוחקים אלה, היו המתנה היחידה שהקהילות המשיחיות הראשונות בבריטניה קיבלו מרומי. משיחיים רבים שברחו מן הרדיפות באנגליה, מצאו מחסה בסקוטלנד; משם, הועברה בשורת האמת לאירלנד; בכל הארצות האלה, הבשורה התקבלה בשמחה. כשהסקסונים כבשו את בריטניה, האלילות הפכה רווחת. הכובשים שבזו לעבדיהם מיאנו ללמוד מפיהם, ולכן המשיחיים נאלצו להימלט להרים ולאזורי ציד מרוחקים. אולם, האור שהוסיף לזמן מה, המשיך להאיר. מאה שנה מאוחר יותר, בסקוטלנד, הוא זרח באור כה בוהק, עד שהגיע עד לארצות רחוקות. מאירלנד יצאו קולומבה החסיד ועמיתיו, אשר אספו סביבם את המשיחיים הנידחים, התיישבו באי הבודד איונה, הקימו בו מנזר והפכו את המקום למרכז ביזור. אחד המבשרים הללו שמר את קדושת השבת המקראית; בזכותו, אמיתה זו הוצגה ליתר המבשרים. הם הקימו באי בית ספר משיחי, ממנו יצאו מבשרים לא רק לסקוטלנד ואנגליה, אלא גם לגרמניה, לשווייץ ואפילו לאיטליה. אך רומא נעצה את מבטה המצמית בבריטניה והייתה נחושה בדעתה להכניעה לסמכותה העליונה. במאה השישית נשלחו שליחי הכנסייה הקתולית הרומית כדי להמיר את דתם של הסקסונים האליליים. הברברים הגאים קיבלו את השליחים בסבר פנים יפות; שליחים אלה גרמו לרבבות מהם לקבל את האמונה הקתולית. עם התקדמות מלאכת המרת הדת, מנהיגי האפיפיורות והסקסונים שהמירו את דתם לנצרות, נתקלו במשיחיים בעלי האמונה הפשוטה. הבדל חד ניכר בין שתי הקבוצות: הקבוצה האחרונה הורכבה ממשיחיים פשוטים וענווים, שהביעו באופיים, במשנתם ובהתנהגותם דבקות בכתבי הקודש, בעוד

שהקבוצה הראשונה הפגינה את העליונות, השררה, ההדר וההירות של שלטון הכנסייה. משלחת זו שהגיעה מרומא דרשה מן הקהילות המשיחיות המקומיות הללו להכיר בעליונותו של האפיפיור השליט. הבריטים השיבו בנמיכות רוח כי בחפצם לאהוב את כל בני האדם, אך לדידם, האפיפיור אינו זכאי לעמוד בראש הכנסייה, ולכן יוכלו להעניק לו אך ורק את הכבוד שכל תלמיד של המשיח זכאי לקבל, ולנהוג כלפיו בכניעה רק במידה שבה עליהם להיכנע לכל תלמיד של המשיח. ניסיונות שבים וחוזרים נעשו כדי לרכוש את נאמנותם לכנסייה ברומא; אך משיחיים ענווים אלה, שנדהמו מן ההירות שהפגינו שליחיה, השיבו בהחלטיות כי אין הם מכירים אדון אחר זולת המשיח. עתה נחשפה הרוח האמיתית של שלטון האפיפיורות. מנהיג המשלחת הרומית אמר להם: "אם לא תקבלו אחים המביאים לכם בשורת שלום, תקבלו אויבים שיביאו לכם מלחמה. אם לא תתאחדו איתנו כדי ללמד את הסקסונים את דרך החיים, תקבלו מהם מכת מוות." לא היו אלה איומי סרק. מלחמה, קנוניות והונאות היו האמצעים שננקטו נגד עדים אלה של האמונה הצרופה, עד שהקהילות המשיחיות בבריטניה הושמדו או נאלצו להיכנע לשלטון האפיפיור. בארצות שמחוץ לתחום השיפוט של רומי נמצאו קבוצות של משיחיים שבמשך דורות רבים היו חופשיות משלטון הכנסייה המושחת. משיחיים אלה שחיו בקרב עובדי אלילים הושפעו מתורות השקר שלהם, אך המשיכו לראות בכתבי הקודש תורת חיים יחידה, ודבקו ברבות מאמיתותיה. הם האמינו בנצחיות תורת ה' ושמרו את קדושת השבת על פי הדיבר הרביעי. כנסיות שדבקו באמונה זו ושמרו על קדושת השבת, נמצאו במרכז אפריקה ובקרב הארמנים באסיה. אך הוולדנסים, שהתנגדו להסגת הגבול של שלטון הכנסייה, בלטו יותר מכולם. בכל ארץ שבה קבעה הכנסייה את כס שלטונה נאבקו המשיחיים בהתמדה בשקריה ובשחיתותה. במשך מאות בשנים שמרו הכנסיות בפידמונט על עצמאותן, אך לבסוף, רומא התעקשה על כניעתן. לאחר מאבקים רבים ברודנות הכנסייה, שלא צלחו, הכירו ראשי הכנסיות הללו באי רצון בעליונות כוחה של הכנסייה ברומא, שדומה שהעולם כולו חלק לה כבוד. אך היו כמה מאמינים שסירבו להיכנע לסמכות האפיפיור והבישוּפים. הם היו נחושים בדעתם לשמור אמונים לאלוהיהם, ולשמר את טוהר ופשטות אמונתם. קרע

נוצר בעולם הנוצרי. אלה שדבקו באמונה העתיקה נסוגו והסתגרו בדל"ת אמותיהם; אחדים מהם, שעזבו את מכורתם בהרי האלפים, נשאו את נס האמת לארצות רחוקות; אחרים התרחקו והתבודדו בעמקים צרים מבודדים ובמבצרים סלעיים בהרים, שם שמרו על חירות עבודת האל. האמונה שהמשיחיים הוולדנסים גדלו עליה ולימדוה הייתה ההפך הגמור של תורות השקר שיצאו מרומא. אמונותיהם התבססו על דבר ה' הכתוב: תורת האמת של האמונה המשיחית. אך איכרים ענווים אלה שחיו במקומות בידוד חבויים, סגורים ומסוגרים מן העולם, עמלים מדי יום על פרנסתם בבוסתניהם וברעיית צאנם, לא הגיעו בעצמם לאמת שעמדה בניגוד חד לדוגמות ולתורות הכפירה של הכנסייה הנוצרית הכופרת. אמונתם לא הייתה אמונה שהתקבלה זה לאחרונה. הם נחלו את אמונתם מאבותיהם. הם נאבקו למען האמונה של קהילת השליחים - "הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְסְרָה לְקְדוֹשִׁים." הקהילה שישבה במדבר, ולא ההירארכיה היהירה שישבה על כס השלטון בבירת העולם הכבירה, היא זו שהייתה קהילת המשיח האמיתית, אשר שמרה על אוצרות האמת שה' הפקיד בידי חסידיו כדי שימסרו אותם לעולם. אחד הגורמים העיקריים שהביאו לנתק בין קהילת האמת לכנסייה ברומא, היה השנאה שהכנסייה הקתולית הרומית רחשה כלפי השבת המקראית. כנאמר בנבואות, שלטון האפיפיורות מוטט את האמת. תורת ה' נרמסה בעפר, זאת בזמן שמסורות ומנהגים - מצוות אנשים מלומדה - רוממו. הכנסיות שניתנו תחת שלטון הכנסייה ברומא אולצו לכבד את יום ראשון כיום קודש. בשל תורות השקר והאמונות הטפלות שרווחו בציבור, אפילו חסידי ה' האמיתיים חשו כה מבולבלים ונבוכים, עד שהם לא רק שמרו את קדושת השבת, אלא אף נמנעו מלעבוד ביום ראשון. אך ראשי הכנסייה הביעו מורת רוח ממנהג זה. הם דרשו שרק יום ראשון ייחגג כיום קודש, ואילו השבת תחולל; הם הוקיעו במילים קשות את המאמינים שהעזו לכבד את קדושת השבת. רק מי שנמלט מכוחה של הכנסייה ברומא יכול היה לקיים את תורת ה' בשלווה. הוולדנסים היו הראשונים מכל עמי אירופה שהשיגו תרגום של כתבי הקודש. מאות שנים בטרם הרפורמציה נמצא ברשותם עותק של כתבי הקודש בשפתם. הם החזיקו באמת הטהורה, ולפיכך הפכו מושא לשנאה ולרדיפות. הם הכריזו כי הכנסייה ברומא היא-היא בבל הכופרת

שתוארה בחזון אחרית הימים, וחירפו את חייהם כדי לצאת נגד שחיתותה ועוולותיה. תחת לחץ הרדיפות הממושכות אחדים מהם התפשרו על אמונתם, ואט-אט נכנעו וקיבלו את עיקרי האמונה של הכנסייה הקתולית, השונים כל כך מן האמיתות של כתבי הקודש; אך אחרים דבקו באמת. במהלך מאות שנות אפלה וכפירה התכחשו הוולדנסים לשלטון הכנסייה הקתולית הרומית, דחו על הסף את הפסלים ואת עבודת האלילים שהנהיגה, ושמרו את קדושת השבת האמיתית. הם דבקו באמונתם תחת פיתויים עזים ביותר ורדיפות קשות ביותר. על אף שנפצעו בחרבם של אנשי סבוייה ונכוו מצרורות הזרדים שיקדו במוקד, שהכינו הקתולים למתנגדיהם, הם עמדו איתנים למען דבר ה' וכבודו. הוולדנסים מצאו מקום מסתור מאחורי רכס הרי האלפים הנישאים, אשר שימשו מקום מחסה לנרדפים ולנדכאים בכל הדורות. כאן, אור האמת המשיך לבעור ולהאיר את חשכת ימי הביניים. כאן, לאורך אלף שנים, המשיכו עדי האמת לדבוק באמונה העתיקה. ה' סיפק לחסידיו מקום מחסה נורא הוד, אשר הלם את האמיתות הנשגבות שהופקדו בידיהם למשמרת. ההרים הנישאים היו בעיני הגולים הנאמנים סמל לצדקת ה' הנצחית. הם הצביעו בפני ילדיהם על הפסגות המתנשאות מעליהם בהוד והדר שאינם משתנים לעולם, ודיברו איתם על אלוהים, "אֲשֶׁר כָּל שְׁנוֹי וְכָל צֶל חֲלוֹף אֵין בּוֹ" (איגרת יעקב א' 17), אשר דברו איתן ונצחי כהררי הנצח. ה' קבע את ההרים במקומם ואזר אותם בעוצמה; אף זרוע זולת זרוע ה' הכול-יכולה לא תוכל לעקרם ממקומם. בדומה, ה' כונן את תורתו - התשתית לממשלתו בשמיים ובארץ. אדם יכול להנחית את זרועו על אחיו בני האדם ולגדוע את חייהם; אך אותה זרוע תוכל לעקור הרים ממוסדותיהם ולהשליכם לים באותה הקלות שבה תוכל לשנות דיבר אחד בתורת ה', או למחוק את אחת ההבטחות שהבטיח ה' לעושי רצונו. משרתי ה' אמורים להיות איתנים בדיוק כמו ההרים שאינם משתנים לעולם. ההרים הנישאים שהקיפו את העמקים הצנועים היוו עדות נצחית לכוח היוצר של ה', והעניקו לחסידיו ביטחון תמידי שהעיד על ידו המגוננת. צליינים אלה למדו לאהוב את הסמלים והאותות הדוממים של שכינת ה' שאפפו אותם. הם לא התלוננו ולא התרעמו על הקשיים שנפלו בחלקם; הם לא נותרו לעולם לבדם במקומות המסתור וההתבודדות שלהם בחיק ההרים. הם הודו

לאלוהים על מקום המקלט שהעניק להם כדי שיוכלו להימלט מזעמם ומרשעותם של בני האדם. הם שמחו והתענגו על החירות לעבוד את ה'. לפעמים, כשאויביהם דלקו אחריהם, העניקו להם ההרים העוצמתיים מגן בטוח. ממצוקים נישאים רבים הם זימרו בשבחי ה', וצבאות רומי לא יכלו להשתיק את מזמורי ההודיה שלהם. כה טהורה, פשוטה ויוקדת הייתה חסידותם של תלמידי המשיח הללו. בעיניהם, עיקרי האמת היו יקרים מפז, יקרים יותר מבתים, מאדמות, מחברים, מבני משפחה ואפילו מן החיים עצמם. הם ביקשו להנחילם לבניהם, ועשו כל מאמץ כדי להטביע את חותמם בלבבותיהם. הם חינכו את ילדיהם משחר ילדותם על ברכי התורה והכתובים, ולימדו אותם לכבד את מצוות תורה ה' הקדושה. עותקים של כתבי הקודש היו נדירים; לפיכך, חסידים אלה שיננו את דברי ה' היקרים ונצרו אותם בזיכרונם. רבים מהם ידעו לשנן חלקים גדולים מן התנ"ך והברית החדשה. מחשבותיו הנשגבות של ה' קושרו למחזות הטבע הנשגבים ולברכות הצנועות המורעפות על העולם מדי יום. ילדים קטנים למדו לשאת את מבטם אל ה' בהכרת תודה כמי שמעניק לאנושות כל חסד, טובה ורווחה. ההורים, שהיו מלאי אהבה ורוך, אהבו את ילדיהם באהבה חדורת תבונה, ולכן לא הרגילו אותם לפינוקים והנאות. חיי קושי ועמל נכונם להם, ואולי אפילו מות קדושים. הם חונכו לשאת קשיים ולהיכנע למרות ההורים, ועם זאת, לחשוב בעצמם ולפעול על דעת עצמם. משחר ילדותם, הם למדו להיות אחראים, למלא מחויבויות, להישמר בלשונם ולהבין ולהוקיר את חוכמת השתיקה. אילו תיפול חלילה מילה לא זהירה אחת על אוזן האויב, היא תסכן לא רק את חיי האדם שהגה אותה, אלא גם את חייהם של מאות מאחיו, שכן אויבי האמת שיחרו לטרף כזאבים אחר המאמינים שהעזו לדרוש חירות דת ואמונה. הוולדנסים הקריבו את ממונם ורכושם למען האמת, ועמלו באורך רוח כדי להשיג את לחם חוקם. הם עיבדו ושדרגו כל פיסת אדמה בהרים שניתנה לעיבוד; הם הכשירו את העמקים ואת מורדות ההרים הפחות פוריים כדי להעצים את יבולם. חסכנות וסגפנות היו חלק מן המשמעת שהוטלה על הילדים כמורשתם היחידה. לימדו אותם שאלוהים יעד שהחיים יהיו חיי משמעת, ושיוכלו להתפרנס אך ורק באמצעות עמל, תכנון קפדני ואמונה. התהליך הלימודי היה קשה ומייגע, אך בעל ערך חינוכי

מבריא - בדיוק השיעור שהאדם זקוק לו במצבו הירוד כחוטא; בדיוק בית הספר שסיפק אלוהים לאדם לשם חינוכו למשמעת ולשם הכשרתו והתפתחותו. בזמן שהצעירים הורגלו לעמל ולקשיים, הכשרת שכלם ונפשם לא הוזנחה. הוריהם ומוריהם לימדו אותם שכל יכולותיהם וכישוריהם שייכים לאלוהים, ולכן, שומה עליהם לפתחם ולשכללם למען שירותו. בתי הכנסיות של הוולדנסים דמו בטוהרם ובפשטותם לבית הקהילה בימי השליחים. הם לא קיבלו על עצמם את עול שלטון האפיפיור והבישופים, אלא רוממו את כתבי הקודש וראו בהם את הסמכות העליונה היחידה והנצחית. רועי הקהילות שלהם, בשונה מן הכמרים הגאים של רומא, הלכו בעקבות אדונם, אשר "לא בא כְּדִי שְׁיִשְׁרְתוּהוּ, אֶלָּא כְּדִי לְשָׁרֵת." הם רעו את צאן המרעית של ה' והובילוהו לשדות המרעה המוריקים ולמעיינות המים החיים של דברו הקדוש. הם נאספו יחדיו הרחק מן האנדרטות המנציחות את הפאר והגאווה האנושית; לא בכנסיות מרשימות או בקתדרלות מפוארות, אלא בצל ההרים, בעמקי הרי האלפים, ובעיתות סכנה, גם במעוזים סלעיים מבוצרים, וזאת כדי להקשיב למילות האמת מפי משרתי המשיח. רועי הקהילות לא רק הטיפו את הבשורה, אלא אף ביקרו את החולים, לימדו את הילדים, הוכיחו את החוטאים ועמלו על יישוב מחלוקות והשבת האחוה בין האחים. בעיתות שלום התפרנסו רועי הקהילות מתרומות בני הקהילה; אך בדומה לשאול השליח שהתפרנס מעשיית אוהלים, כל אחד מהם למד מקצוע או משלח-יד כלשהו, שבאמצעותו יוכל להתפרנס בעת הצורך. הרועים לימדו וחינכו את הצעירים, ועל אף שניתנה תשומת לב למקצועות הוראה כלליים, כתבי הקודש היו לב ליבו של תלמודם. התלמידים נדרשו לשנן בעל-פה את בשורת מתי, בשורת יוחנן ורבות מן האיגרות. בנוסף, הם הועסקו בהעתקת כתבי הקודש. אחדים מכתבי היד הכילו את כתבי הקודש בכללותם, אחרים, חלקים קצרים בלבד בלוויית פרשנויות פשוטות, פרי עטם של משיחיים שהשכילו להבהיר את הכתובים. כך נחשפו אוצרות האמת שהוסתרו זמן רב כל כך בידי אנשים שביקשו לרומם עצמם מעל אלוהים. כתבי הקודש הועתקו בסבלנות, בעמל מפרך, פסוק אחר פסוק, פרק אחר פרק, לפעמים במערות אפלות בלב האדמה שהוארו בלפידים. ככל שמלאכת ההעתקה התקדמה, כך זרח רצון ה' כזהב טהור; ועד כמה בוחק יותר,

בהיר יותר ועוצמתי יותר הוא היה בשל הצרות והקשיים שהומטו בגינו - את זאת יכלו לראות רק העוסקים במלאכת ההעתקה. מלאכי השמיים אפפו את העובדים הנאמנים. השטן דרבן את כמרי ובישופי האפיפיורות לקבור את דבר האמת תחת הבלי תורות השקר, הכפירה והאמונות הטפלות שלהם, אך דבר ה' נשמר היטב בדרך הנפלאה ביותר, ולא הושחת כלל לכל אורכם של ימי הביניים האפלים. הוא לא נשא את חותמת האדם, אלא את חותמו ורישומו של ה'. בני האדם עמלו ללא ליאות כדי לעמם את המשמעות המפורשת, הפשוטה של כתבי הקודש, וכן כדי לגרום לכתובים לסתור את עצמם; ואולם, בדומה לתיבת נוח שהתרוממה מעל נחשולי המים העזים שעלו ממצולות הים, דבר ה' רוכב בעוז על הסופות המאיימות להשמידו. בדומה למכרה הגדוש בעורקי זהב וכסף הטמונים מתחת לפני האדמה, ולפיכך, הכורים המבקשים למצוא את אוצרותיו היקרים חייבים לחפור לעומק, כך אוצרים כתבי הקודש את אוצרות האמת הנחשפים אך ורק לעיניו של מחפש האמת הרציני והעניו, אשר הוגה בהם בתפילה יומם וליל. אלוהים יעד שכתבי הקודש ישמשו ספר לימוד לאנושות כולה - שילדים, צעירים ומבוגרים ילמדוהו ללא הרף. ה' נתן לבני האדם את דברו כהתגלות של עצמו. כל אמיתה חדשה הנחשפת בכתבי הקודש מהווה גילוי חדש על אופיו של מחברו האלוהי. לימוד כתבי הקודש הוא האמצעי שיעד ה' כדי להביא את בני האדם לקרבה יתרה עם בוראם, וכדי להעניק להם ידע ברור יותר של רצונו. זהו אמצעי התקשורת בין אלוהים לאדם. הוולדנסים האמינו כי יראת ה' היא ראשית חוכמה, אך עם זאת, הם לא היו עיוורים לחשיבות הקשר עם העולם, הידע האנושי ונטילת חלק בחיים הפעילים לשם הרחבת התודעה וחידוד השכל והחושים. מבתי מדרשם בהרים נשלחו אחדים מן הצעירים למוסדות השכלה בערי צרפת ואיטליה, שבהם תחומי ההוראה, המחשבה, ההגות והמחקר היו נרחבים יותר מאשר בהרי האלפים. הצעירים שנשלחו ללמוד בערים הגדולות נחשפו לפיתויים ולמעשי עוולה ונתקלו בסוכניו הערמומיים של השטן, אשר ניסו לשכנעם לקבל תורות כפירה מתוחכמות ביותר ותורות שקר מסוכנות ביותר. אולם, החינוך הטוב שהם קיבלו משחר ילדותם הכינם היטב לקראת הקשיים והפיתויים האלה. הם התבקשו לא לעשות לעצמם חברים קרובים בבתי הספר

שאליהם נשלחו. בגדיהם נתפרו באופן כזה שיסתירו את אוצרם הגדול - כתבי היד היקרים של כתבי הקודש. הם נשאו על גופם את כתבי היד הללו, פרי עמל של חודשים רבים ושנים רבות, ובכל שעת כושר שבה יכלו ללמדם בלי לעורר חשד, הם חשפו בזהירות חלקים מהם לפני חברים שליבם היה פתוח לאמת. הצעירים הוולדנסים חונכו מחיק אימם לשאוף לתכלית זו; הם הבינו את ייעודם ואת מלאכתם וביצעהו בנאמנות. במוסדות ההשכלה הללו היו תלמידים שקיבלו את האמת; לעיתים קרובות, עיקרי האמונה חלחלו לבית הספר כולו; אך ראשי שלטון האפיפיורות לא הצליחו, אפילו באמצעות חקירה מאומצת, להתחקות אחר שורש הכפירה כביכול שהשחיתה את התלמידים. רוח המשיח היא רוח של ביטחון. הדחף הראשוני המפעם בלב שנולד מחדש הוא להביא נשמות נוספות אל המושיע. זו הייתה הרוח שפיעמה בקרב המשיחיים הוולדנסים. הם חשו שאלוהים דורש מהם לעשות יותר מאשר לנצור את האמת הצרופה בקהילותיהם; שמחויבות קדושה הוטלה עליהם; שעליהם להיות אור לכל השרויים באפלה. באמצעות דבר ה', העוצמתי, הם ביקשו לשבור את כבלי השעבוד שהטיל הכס הקדוש ברומא על בני האדם. ראשי הדת הוולדנסים הוכשרו לשמש כמבשרים, וכל מי ששאף להיכנס לשירות נדרש תחילה לרכוש ניסיון כמבשר. היה עליו לשרת שלוש שנים בשדה ביטחון כלשהו לפני שהתמנה לרועה קהילה. שירות זה, שנדרש בראשית דרך ההתכחשות העצמית ועשיית הוויתורים, הלם היטב את תחילת דרכו של הרועה באותם זמנים קשים שבחנו את סבלנותם של המאמינים. הצעירים שהוסמכו לתפקיד הקדוש לא ציפו לעושר ולתהילה ארציים, אלא לחיי עמל וסכנות, וקרוב לוודאי, לגורל של קדוש מעונה. המבשרים יצאו לשדות הביטחון בזוגות, כפי ששלח ישוע את תלמידיו. בדרך כלל, לכל מבשר צעיר הוצמד מבשר בוגר ומנוסה יותר; הצעיר שקיבל הדרכה מרעו, שהיה אחראי על הכשרתו, נדרש לפעול בהתאם להנחייתו ולציית למרותו. מבשרים עמיתים אלה לא היו תמיד ביחד, אך נפגשו לעיתים קרובות לתפילה והתייעצות, וכך חיזקו איש את רעהו באמונה. הם התבקשו להסתיר את טיב עיסוקם ואת אופיים האמיתי, שכן, אילו יחשפו את מטרת שליחותם, הדבר יבטיח את כישלונה. כל מבשר היה בעל מקצוע או משלח-יד כלשהו, והמבשרים ביצעו את מלאכת הביטחון במסווה של בעלי מלאכה;

לרוב, הם בחרו לעסוק במסחר ולהציג את עצמם כסוחרים או רוכלים. הם סחרו בחפצים יקרים, כגון, בדי משי ותחרה ותכשיטים, שהיו באותם ימים מצרך נדיר; כך הם השיגו דריסת רגל במקומות שלא היו מקבלים אותם בברכה אלמלא הציגו עצמם כסוחרים. בזמן שמכרו את סחורתם, הם נשאו את ליבם לאלוהים והתפללו לקבל חוכמה כדי להציג אוצר יקר יותר מזהב או מאבנים יקרות. הם נשאו עינם בהיחבא עותקים של כתבי הקודש, מלאים או חלקיים, ובכל שעת כושר, הסבו אליהם את תשומת הלב של לקוחותיהם. לעיתים קרובות, הלכו גילה עניין בדבר ה' וחפץ לקרוא בו, והם השאירו בידיו בשמחה עותק חלקי ממנו. מבשרים אלה החלו את פועלם במישורים ובעמקים לרגלי הרי מולדתם, אך הוא התפשט הרבה מעבר לגבולות הללו. יחפים ועוטים בגדים בלויים ומוכתמים ממסעות - בדומה לבגדי אדונם - הם עברו דרך ערים גדולות והגיעו עד ארצות רחוקות. בכל מקום שהגיעו אליו, הם הפיצו את זרע הבשורה היקר. קהילות קמו לאורך נתיבם, ודמם של קדושים מעונים העיד על האמת שהם בישרו. יום ה' יחשוף קציר רב של נשמות שנאספו בזכות עמלם של חסידים נאמנים אלה. דבר ה' שכוסה והוצפן, פילס את דרכו דרך ארצות הנצרות והתקבל בשמחה בבתיים ובלבבות רבים. הוולדנסים ראו בכתבי הקודש לא רק תיעוד היסטורי של טביעת ידו של ה' באנושות, והתגלות של המצוות והמחויבויות המוטלות על האדם כאן ועכשיו, אלא אף התגלות של הסכנות והתהילות שצופן העתיד. הם האמינו שאחרית הימים וקץ העולם אינם רחוקים; בזמן שהם התעמקו בכתבי הקודש בדמעות ובתפילות, נחקקו אמיתותיהם היקרות על ליבם ביתר שאת, והם הבינו לאשורה את מחויבותם למסור לזולת את האמיתות המובילות לגאולה. הם ראו את תוכנית הגאולה נפרשת בבהירות בין הדפים היקרים של כתבי הקודש, ומצאו נחמה, תקווה ושלוש באמונה בישוע. בזמן שהאור האיר את שכלם ושימח את לבבם, הם נכספו להאיר בו את אלה ששרו בחשכת הכפירה האפיפירית. הם ראו שתחת הדרכת האפיפיור והכמרים התאמצו ההמונים לשווא לרכוש מחילה באמצעות סיגופים והטלת מכאובים גופניים כדי לכפר על חטאי נשמתם. הכמרים לימדו את חסידיהם שעליהם להסתמך על מעשיהם הטובים כדי להיושע, ולכן הם התמקדו תמיד בעצמם; מחשבותיהם היו נתונות ללא הרף למצבם

כחוטאים; הם סברו שהם חשופים לזעם האל, ולכן הטילו ייסורים ומכאובים על גופם ונפשם, ואף על פי כן, לא מצאו שום הקלה. נפשם ומצפונם נכבלו בידי תורות הכנסייה הקתולית. רבבות בני אדם נטשו את יקיריהם וחבריהם ובילו את חייהם בתאי המנזרים. רבבות בני אדם ביקשו להקל על נקיפות המצפון שלהם ולרכוש שלוות נפש באמצעות צומות חוזרים ונשנים, הלקאות אכזריות, תפילות ממושכות בשעות הלילה הקטנות, השתטחות על אבנים קרות ולחות ברצפת תאיהם הקודרים במשך שעות ארוכות, מסעות צליינות ממושכים, סיגופים משפילים ועינויים נוראים. רבים סבלו במשך שנים מנקיפות מצפון על חטאים שהעיקו על ליבם, וכן מפחד גדול מזעמו הנוקם של ה', עד שלבסוף, תשישותם הכריעה אותם והם מצאו את מותם ונטמנו בקברם, ללא קרן אור אחת או שביב תקווה. הוולדנסיים נכספו לבצוע את לחם החיים למען הנשמות הרעבות הללו; להסביר להן את מסרי השלום הטמונים בהבטחות ה' ולבשר להן את המשיח - התקווה היחידה לגאולה. הם טענו שהדוקטרינה הגורסת כי בכוחם של מעשים טובים לכפר על חילול תורת ה', מבוססת על שקרים. הסתמכות על מידותיו הטובות של האדם מעמעמת את גילויי אהבתו הנצחית של המשיח. ישוע מת כקורבן תמורה בעבור האדם, שכן נבצר מן האנושות החוטאת לבוא לפני ה' ולשמש מליץ יושר לעצמה. מעלותיו וזכויותיו של המושיע, שנצלב וקם לתחייה, הן התשתית לאמונה המשיחית. התלות המוחלטת של הנשמה במשיח וקרבתה היתרה עימו, ממשיות בדיוק כמו התלות והקרבה היתרה של איבר לגוף או של שריג לגפן. תורותיהם של האפיפיורים וכוהני הדת גרמו לבני האדם להאמין כי אופיו של אלוהים, ואפילו של המשיח, הוא אופי קשה, קודר ומאיים. המשיח הוצג כישות חסרת אмпפטיה לאדם השרוי בחטא, ולכן החוטא זקוק לתיווכם של הכוהנים והקדושים. המאמינים, שליבם ושכלם הוארו בדבר ה', נכספו להוביל את הנשמות הללו לישוע, מושיעם הרחמן והאוהב, העומד בזרועות פרושות ומזמין את כולם לבוא אליו עם משאות חטאיהם, צורכיהם ותשישותם. הם נכספו להסיר את המחסומים שערם השטן לפני בני האדם כדי שלא יראו את ההבטחות, וזאת כדי שיבואו היישר אל ה', יתוודו על חטאיהם ויקבלו מחילה ושלום. בשעת הבישור, המבשר הוולדנסי פרש בלהט את האמיתות

היקרות של הבשורה לפני מחפש האמת הסקרן. הוא הראה לו בזהירות חלקים מכתבי היד של כתבי הקודש. הוא שש להעניק תקווה לנשמה מצפונית זו שכרעה תחת עול החטא, וראתה בה' אך ורק אלוהי נקם המוכן ומזומן לעשות דין צדק ולהעניש את החוטא. לפעמים, הוא כרע על ברכיו, ובשפתיים רועדות ועיניים דומעות הבהיר לאחיו את ההבטחות היקרות החושפות את התקווה היחידה של החוטא. בדרך זו, אור האמת חדר ללבבות אפלים רבים, הפציע דרך ענן הקדרות, עד ששמש הצדקה זרחה בליבו של החוטא והביאה מזור בכנפיה. לפעמים, חלק מסוים בכתבי הקודש הוקרא שוב ושוב, לאחר שהשומע הביע את רצונו לשומעו שוב, כאילו בכך יבטיח לעצמו ששמע נכון. אחדים מן הפסוקים שנדרשו המבשרים להשמיע שוב ושוב, היו: "יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ בְּנוֹ מִטְהָר אוֹתָנוּ מִכָּל חַטָּא" (יוח"א א' 7). "וּכְמוֹ שֶׁהִגִּבִּיהַ מִשָּׁה אֶת הַנֶּחֱשׁ בַּמִּדְבָּר, כִּךְ צָרִיךְ לְשִׁיבֵר בֶּן-הָאָדָם לְמַעַן יִהְיֶה חַיִּי עוֹלָם לְכָל הַמֵּאֲמִין בּוֹ." (יוחנן ג' 14-15). אנשים רבים לא הלכו שולל אחרי הכנסייה הקתולית ולא קיבלו את תורותיה וטענותיה. הם ראו עד כמה חסר שחר הוא התיווך של בני אדם או של מלאכים למען החוטא. כאשר אור האמת זרח על ליבם, הם קראו בשמחה: "המשיח הוא הכוהן הגדול שלי; דמו הוא קורבן החטאת שלי; מזבחו הוא תא הווידוי שלי." הם בטחו בכל ליבם ומאודם במעלותיו ובזכויותיו של ישוע, וחזרו על המילים: "וּבְלִי אֲמוֹנָה אֵי אֶפְשָׁר לְהֵיוֹת רָצוֹי לְאַלֹהִים" (האיגרת אל העברים י"א 6). "וְאֵינִי יְשׁוּעָה בְּאַחֵר, כִּי אֵין שֵׁם אַחֵר נָתוּן לְבְנֵי אָדָם תַּחַת הַשָּׁמַיִם, וּבוֹ עָלִינוּ לְהִנָּשֵׁעַ" (מעשי השליחים ד' 12). אחדות מן הנשמות האומללות הללו שלא מצאו מרגוע, התקשו להבין את ההבטחה על אהבת המושיע. כה גדולה הייתה ההקלה שהיא הביאה, כה מציף היה האור שזרח עליהם, שנדמה היה להם שהם עלו לגן עדן. ידם אחזה בבטחה בידו של המשיח, ורגליהם עמדו נטועות על צור הדורות. הפחד מן המוות עזבם. עתה הם יכלו לייחל לכלא ולמוקד, אם בדרך זו יוכלו לחלוק כבוד לשמו של גואלם. במקומות מסתור נחשף דבר ה' והוקרא, לפעמים לפני נשמה אחת, לפעמים לפני קבוצה קטנה של מחפשי אמת שייחלו לאור. לפעמים הם העבירו כך לילה שלם. כה גדולה הייתה הפליאה וכה עזה ההערצה של שומעי דבר ה', שמבשר בשורת החסד נאלץ לפעמים לחדול מקריאתו, עד שמאזיניו הבינו את

בשורות הגאולה לאשורן. לעיתים קרובות נשמעו שאלות, כגון: "האם ה' יקבל באמת את מנחתי? האם יאיר פניו אלי? האם ימחל לי?" ואז, הוקראה התשובה: "בואו אלי כֹּל הַעֲמִילִים וְהַעֲמוּסִים וְאֲנִי אֶמְצֵא לָכֶם מְנוּחָה" (מתי י"א 28). אמונת השואל נאחזה בהבטחה, ואז נשמעה תגובתו חדורת השמחה: "לא עוד מסעות צליינות ממושכים; לא עוד מסעות מפרכים למקומות קדושים. יכול אני לבוא אל ישוע כפי שאני, טמא וחוטא שכמותי, והוא לא ידחה בבוז את תפילת החרטה שלי. 'בְּנִי, נִסְלְחוּ לָךְ חַטָּאֶיךָ', אמר המושיע. הלוואי שישלח גם על חטאי!" גל של שמחה קדושה יציף את הלב, ושמו של ישוע ירומם במילות שבח והודיה. נשמות מאושרות אלה שבו לבתיהן כדי להפיץ את האור ולספר לזולת, כמיטב יכולתן, את חווייתן החדשה, על כך שמצאו את דרך האמת והחיים. עוצמה מוזרה ואמיתית הייתה חדורה במילים הללו של כתבי הקודש, שדיברו ללבבותיהם של מחפשי האמת. היה זה קולו של אלוהים אשר דיבר אל ליבם של השומעים ושכנע אותם. מבשר האמת הלך לדרכו; אך ענוותן, כנותן, רצינותו ולהטו היו לנושאי שיחה נעימים. פעמים רבות, שומעיו לא שאלוהו מהיכן בא או לאן מועדות פניו. הם היו כה המומים, תחילה מהפתעה, ואחר כך משמחה והכרת תודה, שלא עלה בדעתם לחקור אותו. כאשר ביקשו ממנו להתלוות אליהם לבתיהם, השיב כי עליו לחפש את הצאן האובדות. "האם ייתכן שהינו מלאך מן השמיים?" תהו. ברוב המקרים, מבשר האמת עזב, והם לא ראוהו שוב. הוא נסע לארצות אחרות, אולי נמק בצינוק אי שם, או שעצמותיו נותרו כגלעד באתר שבו בישר את האמת. אך המילים שהשאיר מאחור לא יכלו להישמד. הן פעלו את פעולתן בלבבות בני האדם; הפירות הטובים והמבורכים של פועלן יתגלו במלואם רק ביום הדין. המבשרים הוולדנסים פלשו לממלכת השטן, וכוחות האופל נערכו כדי לעמוד על המשמר ביתר ערנות. שר הרוע צפה במאמץ הרב שנועד לקדם את האמת, ואז עורר את פחדיהם של סוכניו. ראשי שלטון האפיפיורות ראו במאמצי הבישור של נוסעים ענווים אלה אות שבישר על סכנה למטרתם. אילו יניחו לאור האמת לזרוח ללא הפרעה, הוא עלול לפזר את העננים הכבדים של תורת השקר שאפפו את בני האדם; הוא עלול לכוון את ליבם של בני האדם לאלוהים בלבד, וכך יקיץ הקץ על שלטונה של הכנסייה ברומא. עצם

קיומם של אנשים אלה, שדבקו באמונת הקהילה הקדומה, היווה עדות מתמדת לבגידתה של הכנסייה הקתולית; לפיכך, המיט עליהם הדבר את השנאה היוקדת ביותר ואת הרדיפות המרות ביותר. סירובם למסור לידי הכנסייה את כתבי הקודש שנמצאו ברשותם, היה אף הוא עלבון שהכנסייה ברומא לא יכלה לשאתו. היא החליטה למחות אותם מעל פני האדמה. עתה החלו מסעות הצלב הנוראיים ביותר נגד אנשי ה' שישבו בהרים. אינקוויזיטורים נשלחו כדי להתחקות אחר עקבותיהם, והתמונה של הבל החף מפשע הנשחט בידי קין הרוצח, חזרה על עצמה לעיתים קרובות. פעם אחר פעם הפכו אדמותיהם הפוריות לשממה ובתיהם וכנסיותיהם נחרבו; וכך, המקום שלבלבו בו שדות פורחים ונמצאו בו בתי מגוריהם של פועלים חרוצים וחפים מפשע, הפך לשממה. בדומה לחיית טרף רעבתנית הנעשית פראית ואלימה יותר אחרי שהיא טועמת את טעם הדם, כך גבר זעמם של האפיפיורים שחזו בסבלות קורבנותיהם. הם דלקו בהרים אחרי רבים מן העדים הללו של האמונה הצרופה, וצדו אותם בעמקים שבהם הסתתרו בחסות היערות הכבירים וצוקי הסלעים. אולם, לא ניתן היה לטפול שום אשמה על אנשים מוסריים אלה שהוכרזו בידי הכנסייה כמסוכנים והוחרמו. אפילו אויביהם טענו שהם שוחרי שלום, אדוקים ושקטים. חטאם הכבד היה סירובם לעבוד את האל בהתאם לרצון האפיפיור. בגין חטא זה ניחתו עליהם כל ההשפלות, העלבונות והעינויים שאנשים או שדים יכלו להמציא. כשהכנסייה ברומא החליטה להכחיד את הכת השנואה, האפיפיור [אינוסנט השמיני, 1587 לספירה] כתב איגרת שהכילה את הגזרה אשר הוקיעה את בני הכת ככופרים והתירה את דמם. הם לא הואשמו כפורעי חוק, הולכי בטל או רמאים; אך הוכרז כי הם הפגינו קדושה וחסידות למראית עין, שהוליכו שולל את "הצאן במכלאה האמיתית". לפיכך, האפיפיור הורה על חיסול "הכת הזדונית והמתועבת של המזיקים האלה," במידה שיסרבו לוותר על עקרונותיהם. במקרה כזה, הם "יימחצו ויחוסלו כנחשים ארסיים." האם שליט יהיר זה ציפה להיתקל אי פעם במילים אלה שיצאו מפיו? האם ידע שהן נרשמו בספרי השמיים כדי לעמת אותו איתן ביום הדין? ישוע אמר: "אָמֵן, אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, מִה שֶׁעֲשִׂיתֶם לְאֶחָד מֵאֵלֵי הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה, לִי עֲשִׂיתֶם" (מתי כ"ה 40). האיגרת קראה לכל חברי הכנסייה להצטרף למסע

צלב נגד הכופרים. כתמריץ לביצוע המעשה האכזרי, האיגרת "פטרה את הציבור מכלל העונשים והקנסות הכנסייתיים, הן הכלליים והן הייחודיים; פטרה את כל המצטרפים למסע הצלב משבועות שנשבעו לקיים; נתנה הכשר חוקי לבעלותם על כל רכוש שהושג בדרך לא חוקית, והבטיחה לכל אדם שיהרוג כופר, מחילה על כל חטאיו. היא ביטלה את כל החוזים שנחתמו לטובת הוולדנסים, הורתה לפועליהם ולעוזרות הבית שלהם לעזבם, אסרה על כל בני האדם לסייע להם בכל דרך שהיא, וייפתה את כוחם של כל בני האדם להשתלט על רכושם." מסמך זה חושף בבירור את "המוח" שפעל מאחורי הקלעים. שאגת התנין, לא קולו של המשיח, היא זו שנשמעה באיגרת. ראשי הכנסייה סירבו לציית למצוות תורת המוסר הנשגבה של ה', אך כוננו בעצמם קני מידה שהתאימו להם; הם היו נחושים בדעתם לכפות על כל בני האדם לציית לחוקים שהם כוננו, שכן זהו רצונו של הכס האפיפיורי ברומא. מכאן ואילך התרחשו טרגדיות נוראות. כמרים ואפיפיורים מושחתים וכופרים ביצעו את המלאכה שהשטן הטיל עליהם. לחמלה ולחסד לא היה שום מקום בליבם. אותה הרוח שצלבה את המשיח ושחטה את השליחים, אותה הרוח שעוררה את נירון צמא הדם לפעול נגד חסידי ה' בימיו, פעלה כעת כדי למחות מעל פני האדמה את יקירי ה'. יראי ה' אלה סבלו מרדיפות שנמשכו מאות בשנים, אך בתוך כך הפגינו אורך רוח ודבקות באמונה שהעניקו כבוד לגואלם. חרף מסעות הצלב שנערכו נגדם, והטבח המחריד, השטני, שבוצע בהם, הם המשיכו לשלוח שליחים ומבשרים שיפיצו את האמת היקרה. הם ניצודו ונשחטו; ועם זאת, דמם הרווה את הזרע שנטמן, עד שהניב פרי רב. וכך, הוולדנסים העידו על אלוהים מאות בשנים לפני הולדת לותר. הם נפוצו בארצות רבות, זרעו את זרעי הרפורמציה שהחלה בימיו של ויקליף, התרחבה והתפשטה בימיו של לותר, ותועבר מדור לדור עד אחרית הימים בידי מאמינים שיהיו מוכנים לסבול הכול "בַּעֲבוּר דְּבַר אֱלֹהִים וְעֵדוּת יֵשׁוּעַ" (ההתגלות א' 9).

פרק ה'

ג'ון ויקליף

לפני עידן הרפורמציה היו תקופות שהיו בהן עותקים ספורים בלבד של כתבי הקודש; אך אלוהים לא הניח לדברו להישמד כליל. אמיתות דבר ה' לא יוסתרו לעד. ה' יכול היה להתיר את מילות החיים מכבליהן באותה הקלות שבה פתח לרווחה את שערי בתי הכלא ושחרר את בריחי שערי הברזל כדי להוציא את משרתיו לחופשי. בארצות אירופה יצאו אנשים בהשראת רוח ה' לחפש אחר האמת ואוצרות נסתרים. יד ההשגחה העליונה כיוונה אותם אל כתבי הקודש, והם למדו את דפיהם הקדושים בעניין רב. הם הסכימו לקבל את האור, כבדו ככל שיהיה המחיר שיצטרכו לשלם. על אף שהם לא הבינו הכול לאשורו, סייע להם ה' להבין אמיתות רבות שהוסתרו זה זמן רב. הם יצאו לדרכם כשליחי השמיים, ניתקו את כבלי תורות השקר והאמונות הטפלות, וקראו לאסירים שהשתעבדו להן במשך זמן כה רב לקום ולצאת לחופשי. חוץ מאשר אצל הוולדנסים השתמר דבר ה' בשפות שהיו ידועות אך ורק למשכילים, אך תרגומים אלה לא הופצו מעולם. ואולם, הגיעה השעה שבה כתבי הקודש יתורגמו ויימסרו לתושבי הארצות השונות בשפת האם שלהם. העולם עבר את "חצות הליל" שלו. שעות החשכה הלכו והתמעטו, ובארצות רבות הופיעו סמלים שהעידו כי השחר הפציע. במאה הרביעית קמה באנגליה תנועת "כוכב השחר של הרפורמציה". ג'ון ויקליף היה מבשרה של הרפורמציה, לא רק באנגליה, אלא גם בכל הארצות הנוצריות. המחאה הגדולה נגד הכנסייה ברומא שיצאה מפיו, לא

הושתקה מעולם. מחאה זו פתחה את המאבק העתיד להסתיים ביציאתם לחירות של כל בני האדם, הכנסיות והאומות, אשר השתחררו מן ההגבלות הדתיות, האזרחיות והמדיניות שהטילה הכנסייה הקתולית. ויקליף קיבל חינוך ליברלי; לדידו, יראת שמיים הייתה ראשית חוכמה. במכללה שבה למד הוא התבלט בזכות חסידותו חדורת הלהט, כישוריו יוצאי הדופן ולמדנותו המופלגת. הצמא העז שלו לידע דרבן אותו להתמצא בכל תחומי הלימוד. הוא חונך על ברכי פילוסופיית הלמדנות, על עיקרי האמונה של הכנסייה ועל החוק האזרחי, במיוחד זה שחל בארצו. ערכו הרב של החינוך שהוא קיבל משחר ילדותו ניכר בפועלו בהמשך ימיו. בקיאותו ביסודות הפילוסופיה העיונית של זמנו, אפשרה לו לחשוף את טעויותיה; בקיאותו בחוק האזרחי ובחוקת הכנסייה הכשירה אותו לצאת למאבק עז למען חירות אזרחית ודתית. בזמן שלמד להשתמש בכלי הנשק של דבר ה', הוא אף רכש בקיאות במדעי הרוח שנלמדו במוסדות ההשכלה הגבוהה, והבין את הטקטיקות של המלומדים. גאוניותו, כישוריו האינטלקטואליים ולמדנותו המופלגת עוררו כבוד כלפיו בלב רעיו ואויביו כאחד. חסידי צפו בקורת רוח באלופם שניצב בין ענקי הרוח של האומה; ואילו אויביו לא יכלו ללעוג למטרתו לחולל תיקון דתי באמצעות חשיפת בורותו או מגרעותיו. כאשר ויקליף למד עדיין במכללה, הוא החל להשתתף בשיעורי כתבי הקודש. בתקופות קדומות אלה, כשכתבי הקודש היו כתובים אך ורק בשפות עתיקות, רק המלומדים יכלו למצוא את הדרך למעיין האמת, שהיה סגור ומסוגר בפני חסרי ההשכלה. כך נסללה הדרך למלאכתו העתידית של ויקליף כמתקן דת. אנשים משכילים למדו את דבר ה' ומצאו בו את האמיתה הכבירה של חסד ה', המורעף על האנושות ללא תמורה. הם פירשו במשנתם את הידע על אמיתה זו, והובילו את בני האדם אל כתבי הקודש החיים. כאשר ויקליף החל להתעמק בכתבי הקודש, הוא חקר אותם באותה יסודיות שאפשרה לו לשלוט במקצועות הלימוד שנלמדו במוסדות ההשכלה. מכאן ואילך, התעורר בו צמא עז, שלימודיו החילוניים ותורות הכנסייה לא יכלו להרוות. בדבר ה' הוא מצא את מה שהוא חיפש לשווא עד כה. כאן הוא ראה את תוכנית הגאולה יוצאת אל הפועל, ואת המשיח, שבא לעולם כדי לשמש כמליץ היושר היחידי של האדם. הוא הקדיש את עצמו לשירות

המשיח, והחליט להכריז את האמיתות שגילה. בדומה למתקני דת אחרים, ויקליף לא חזה מראש, בתחילת דרכו, לאן יוביל אותו פועלו. הוא לא יצא במתכוון נגד הכנסייה ברומא. אך דבקותו באמת לא יכלה שלא לגרום לו לצאת נגד תורות שקר. ככל שראה את הטעויות והשקרים של שלטון האפיפיורות בבהירות רבה יותר, כך הציג את תורת כתבי הקודש ברצינות רבה יותר ובתשוקה עזה יותר. הוא ראה שהכנסייה ברומא זנחה את דבר ה' למען מסורת שכוונה ביד אדם; ללא מורא, הוא האשים את הכמורה בכך שהעלימה את כתבי הקודש, ודרש שיוחזרו לציבור ושהכנסייה תכיר שוב בסמכותם. הוא היה מורה מוכשר ורציני ונואם בחד, והפגין בחיי היומיום שלו את האמיתות שהטיף. בזכות בקיאותו בכתבי הקודש, הלך החשיבה העוצמתי שלו, טוהר חייו, אומץ לבו ויושרתו, הוא זכה לכבוד ולאמון של כלל הציבור. אנשים רבים שחשו אי שביעות רצון מאמונתם הקודמת לנוכח הרוע והחטאים שרווחו בכנסייה הקתולית, הריעו בשמחה גלויה כששמעו את האמיתות שנחשפו בידי ויקליף; אך ראשי הכנסייה נמלאו זעם כשהבינו כי מתקן דת זה צובר השפעה רבה יותר משלהם. ויקליף חד ההבחנה ידע לחשוף טעויות ותורות שקר, ויצא בעוז נגד רבים ממעשי העוול שקודשו בידי ראשי הכנסייה ברומא. בזמן ששירת את המלך, הוא נקט עמדה ברורה נגד תשלום המס שדרש האפיפיור מן השליט האנגלי, והראה כי חמיסת השלטון של הכנסייה הקתולית מידיהם של השליטים החילוניים סתרה הן את ההיגיון והן את ההתגלות שניתנה בדבר ה'. דרישותיו של האפיפיור עוררו זעם רב, ותורתו של ויקליף נחלה השפעה רבה בליבם של מנהיגי וגדולי האומה. המלך והאצילים הכריזו פה אחד על סירובם להכיר בדרישתו של האפיפיור לסמכות זמנית, ועל סירובם לשלם לו את המס. כך ניחתה מכת מחץ על שלטון הכנסייה באנגליה. רעה חולה אחרת שמתקן הדת נאבק בה במאבק ממושך ותקיף, הייתה מסדר שהכנסייה הקתולית הרומית כוננה בעבור נזירים שנשבעו לחיי דלות והפכו לפושטי יד. נזירים אלה נעו בנחילים ברחבי אנגליה, חיזרו על הפתחים והטילו כתם על גדולתה ושגשוגה של האומה. היצרנות, החינוך והמוסר, כל אלה הלכו והידלדלו בגינם. חיי הבטלה והקבצנות של הנזירים, לא רק גזלו מן התושבים את משאביהם, אלא אף גרמו לזילות המלאכה היצרנית. הנוער קולקל והושחת. בשל

השפעתם של הנזירים, צעירים רבים הצטרפו למסדר והקדישו את חייהם לחיי נזירות, ועשו זאת לא רק ללא רשות ההורים, אלא אף ללא ידיעתם, ומתוך מרי בוטה. אחד מאבות הכנסייה הקתולית, שדגל בחיי נזירות ורומם אותם מעל המחויבויות הכרוכות בכיבוד אב ואם, הכריז: "גם אם אביך ישכב במפתן דלתך, יבכה ויקונן, ואמך תציג לפניך את הגוף שנשא אותך, ואת השדיים שהניקו אותך - עליך לדרוס אותם ברגליך ולצעוד קוממיות אל המשיח." לותר כתב מאוחר יותר: "חוסר אנושיות מפלצתי זה, המאפיין את הזאב ואת הרודן יותר מאשר את המשיחיות ואת האדם," הצית בלבבותיהם של הילדים רוח של מרי ודרבנם להתקומם נגד הוריהם. בדרך זו ביטלו ראשי הכנסייה (בדומה לפרושים מן העת העתיקה) את מצוות ה' באמצעות מסורותיהם. בדרך זו, בתים הפכו שוממים, והורים איבדו את חברת בניהם ובנותיהם. אפילו תלמידי האוניברסיטאות הלכו שולל אחר שקריהם של הנזירים ופותו להצטרף למסדריהם. רבים מהם התחרטו בדיעבד על צעד זה, כאשר הבינו כיצד הרסו את חייהם והמיטו צער על הוריהם; אך לאחר שנפלו לתוך המלכודת ונתקעו בה, התקשו להיחלץ ממנה ולזכות שוב בחירותם. הורים רבים שחששו מהשפעתם של הנזירים סירבו לשלוח את בניהם לאוניברסיטאות. נשירה גדולה של סטודנטים מן המניין נרשמה במוסדות ההשכלה הגדולים. בתי הספר הידלדלו ובורות אחזה בכול. האפיפיור הסמיך את הנזירים לשמוע וידויים ולהעניק מחילה. צעד זה הפך מקור לרוע גדול. הנזירים שרצו להגדיל את רווחיהם, היו מוכנים ומזומנים להעניק מחילה על כל הפשעים, קלים כחמורים, שסופרו להם. כתוצאה מכך חלה עלייה תלולה ומהירה בביצוע פשעים נוראים ומעשי עוולה חמורים. החולים והעניים נותרו בסבלותיהם ללא סעד, והמתנות והתרומות שהיו אמורות לספק את מחסורם ניתנו לנזירים, אשר ביקשו נדבות בעזרת איומים והפחדות, והוקיעו את אלה שסירבו לתרום למסדריהם. חרף התיימרותם של הנזירים לחיי עוני ומחסור, עושרם הלך וגדל בהתמדה, ובנייניהם רבי הרושם ושולחנותיהם ההדורים, העמוסים כל טוב, הבליטו את העוני והדלות שהלכו והחריפו בקרב האומה. הנזירים העבירו את זמנם בתענוגות ומותרות, ושלחו במקומם אנשים בורים שיכלו אך ורק לספר סיפורי מעשיות ואגדות נפלאות ובדיחות כדי לשעשע את בני האדם ולהפכם לחסידים

שוטים של הכנסייה ולקורבנותיהם של הנזירים. הנזירים המשיכו לשלוט בהמונים הנבערים שדבקו באמונות טפלות, ולגרום להם להאמין כי חובתם הדתית היחידה היא להכיר בעליונותו של האפיפיור, להעריץ את הקדושים ולהעלות תרומות ומתנות לנזירים, וכי די בכך כדי לשריין לעצמם מקום בגן עדן. אנשי רוח בעלי יראת שמיים עמלו לשווא כדי לחולל תיקון במסדרי הנזירים; אך ויקליף תקף את שורש הרע בעזרת תובנה בהירה יותר, והכריז כי השיטה עצמה מוטעית ופסולה, ולכן יש לבטלה. אנשים החלו לבחון את הנושא ולהתווכח עליו. בזמן שהנזירים נסעו ברחבי הארץ ומכרו את מחילותיו של האפיפיור, מאמינים רבים החלו לפקפק באפשרות של קבלת כפרה ומחילה באמצעות תמורה כספית, ולתהות האם עדיף לפנות לאלוהים כדי לקבל מחילה ולא לאפיפיור של רומא. לא מעט אנשים נבהלו מתאוות הבצע של הנזירים, שנדמה היה שלא ניתן להשביעה לעולם. הם אמרו: "הנזירים והכמרים של רומא אוכלים בנו כמו סרטן; אלוהים חייב להצילנו, פן נאבד." נזירים קבצנים אלה טענו כי הם הולכים בעקבות המופת של המושיע, וזאת כדי להסתיר את תאוות הבצע שלהם. הם הכריזו כי ישוע ותלמידיו התפרנסו מנדבות העם. טענה זו הסבה לבסוף נזק למטרתם, שכן אנשים רבים החליטו לבדוק בעצמם את כתבי הקודש כדי לדעת את האמת - תוצאה שהייתה הכי פחות רצויה לכנסייה ברומא. ליבם ושכלם של בני האדם כווננו אל מקור האמת, שרומא ניסתה להסתירו. ויקליף החל לכתוב ולפרסם עלונים בגנות הנזירים, לא כדי להתווכח עימם, אלא בעיקר כדי לעורר את ליבם של המאמינים ולדרבנם לפנות לכתבי הקודש ולמחברם האלוהי. הוא הכריז כי הכוח למחול ולהחרים, הנתון בידי האפיפיור, זהה לכוח הנתון בידי הנזירים הפשוטים, וכי לא ניתן באמת להחרים איש, אלמלא המיט על עצמו מלכתחילה את זעמו והרשעתו של ה'. ויקליף לא יכול היה לנסות למוטט בדרך יעילה יותר את מארג השליטה הרוחנית והארצית הכביר שהקים האפיפיור, שנשמותיהם וגופם של מיליוני בני אדם נשבו בו. פעם נוספת נזעק ויקליף כדי להגן על זכויות הכתר האנגלי מפני הסגות הגבול של הכנסייה ברומא; כשגריר של בית המלוכה, הוא ישב שנתיים בהולנד והתדיין עם נציגי האפיפיור. כאן הוא התוודע לכמרים מצרפת, איטליה וספרד, וניתנה לו הזדמנות להציץ אל מאחורי הקלעים,

ולרכוש ידע על דברים רבים שנעלמו מידיעתו באנגליה. הוא למד דברים חשובים רבים שיעניקו לו יתרון בהמשך דרכו ופועלו. בנציגים אלה של חצר האפיפיוריות, הוא ראה את טיבה האמיתי ואת מטרותיה האמיתיות של ההיררכיה. הוא שב לאנגליה כדי לחזור על משנתו הקודמת באופן גלוי יותר ובלהט רב יותר, בהכריזו כי תאוות בצע, גאווה והונאה היו אליליה של הכנסייה ברומא. באחד מעלוניו הוא אמר את הדברים הבאים בנוגע לאפיפיור ולמוכסים: "הם גזלו מפיותיהם של עניי ארצנו את פרנסתם, וגבו מאוצר המלך כספים רבים למימון טקסי ופולחני הדת של הכנסייה הכופרת, השולחת ידה מתוך כפירה ארורה ומועלת בקודש, ואף גרמו לכל הארצות הנוצריות להאמין בתורות הכפירה שלהם ולתמוך בהן. ואף על פי שבמחוזותינו מצוי הר זהב ענקי, שמעולם לא נטל ממנו איש דבר זולת המוכסים (הכמרים היהירים והחומרניים), הרי שעם הזמן ילך ההר ויתמעט, שכן הם ממשיכים לגבות כספים מארצנו וממיטים על עצמם אך ורק את קללת ה' בעבור מעילתם בקודש." זמן קצר לאחר שיבתו לאנגליה התמנה ויקליף בידי המלך לכומר של לוטרוורת'. המינוי היווה אישוש לכך שדבריו הבוטים לא היו למורת רוחו של המלך. השפעתו של ויקליף ניכרה בגיבוש הפעולות והמהלכים של בית המלוכה, וכן בעיצוב אמונת האומה. במהרה רעמו עליו רעמי הכנסייה מרומא. האפיפיור שיגר לאנגליה שלוש איגרות - לאוניברסיטה, למלך ולבישופים - שכולן הורו על נקיטת אמצעים החלטתיים ומהירים כדי להשתיק את מורה הכפירה. ואולם, טרם הגעת האיגרות, הבישופים הלהוטים זימנו את ויקליף למשפט שיערך לפניהם. שניים מן השרים הבכירים והחזקים ביותר בממלכה התלוו אל ויקליף להיכל המשפט; המון העם שהקיף את ההיכל נדחף פנימה, והשופטים המבוהלים החליטו להשעות את ההליכים לזמן מה, והתירו לוויקליף ללכת לדרכו בשלום. מקץ זמן מה, אדוארד השלישי, שהבישופים ניסו להשפיע עליו באחרית ימיו להתנגד לתיקון הדת, מת, והשר שתמך בוויקליף הפך למושל הממלכה. אולם, עם הגעת האיגרות מאת האפיפיור נשלח צו החלטי לכל רחבי אנגליה לעצור ולאסור את הכופר. התכלית הברורה של אמצעים אלה הייתה עמוד התלייה. לא היה ספק בכך שוויקליף יענש במהרה ביד הזעם והנקם של רומא. אך האל שהכריז באוזני אחד מאבותינו "אַל תִּירָא... אֲנֹכִי מְגֹן לְךָ"

(בראשית ט"ו 1), הושיט שוב את ידו כדי להגן על עבדו. מוות בא, לא למתקן הדת, אלא לאפיפיור שהורה על השמדתו. גרגורי ה-XI מת. הבישופים שהתאספו כדי לשפוט את ויקליף, התפזרו לכל עבר. יד ההשגחה המשיכה לשלוט באירועי העיתים כדי לתת הזדמנות להתעוררות ולצמיחת הרפורמציה. לאחר פטירתו של גרגורי נבחרו שני אפיפיורים יריבים. כל אחד משני היריבים העוצמתיים הללו טען כי אינו שוגה לעולם, ותבע לעצמו את ציוותם של חסידי הכנסייה. כל אחד מהם קרא למאמינים לסייע לו במלחמתו ביריבו, ואכף את דרישותיו באמצעות חרמות נגד מתנגדיו והבטחות לתומכיו על הגמול שיזכו לו בשמיים. יריבות זו החלישה מאוד את כוחה של האפיפיורות. שתי הסיעות היריבות עשו הכול כדי לתקוף זו את זו, וויקליף זכה במנוחה לזמן מה. חרמות וחילופי האשמות חלפו כבזק בין שני האפיפיורים, ונהרות של דם זרמו כדי לתמוך בטענותיהם הסותרות. פשעים ושערוריות הציפו את הכנסייה. בינתיים, מתקן הדת שישב במקום ההתבודדות השלו שלו בכפר של קהילתו בלוטרוורת, עמל בחריצות כדי לגרום לבני האדם להתיק את מבטם מן האפיפיורים הניצים ולכוונו אל ישוע, שר השלום. הקרע, שהביא לסכסוכים ולשחיתות, סלל את הדרך לרפורמציה בכך שאפשר לבני האדם לראות את טיבו האמיתי של שלטון האפיפיורות. בעלון שוויקליף פירסם, שכותרתו "הקרע בין האפיפיורים", הוא קרא לבני האדם לשקול האם יש אמת בדבריהם של שני היריבים, אשר האשימו זה את זה וטענו על יריבם כי הוא-הוא צר-המשיח. הוא אמר: "השטן כבר לא שולט בכוהן אחד אלא בשניים, וכך בני האדם יוכלו לגבור על שניהם בשם המשיח בקלות רבה יותר." ויקליף, בדומה לרבו, הטיף את הבשורה לעניים. הוא לא הסתפק בהפצת האור בבתיים הצנועים של בני קהילתו בלוטרוורת, אלא החליט לשאת את האור לכל רחבי אנגליה. כדי להגשים את מטרתו, הוא אירגן קבוצת מבשרים פשוטים ומסורים, שאהבו את האמת ונכספו יותר מכל דבר אחר להפיצה בכל מקום. אנשים אלה הגיעו לכל מקום, לימדו בשווקים, ברחובות של ערים גדולות ובאזורים כפריים. הם חיפשו אחר הקשישים, החולים והעניים, ובישרו להם את הבשורות המשמחות של חסד האל. ויקליף, שכהן כפרופסור לתיאולוגיה באוקספורד, הטיף את דבר ה' באולמות האוניברסיטה. הוא הציג את האמת לסטודנטים שהוא לימד בדקות

כה רבה, עד שדבק בו הכינוי: "הדוקטור של הבשורה." אך מפעל חייו הכביר ביותר יהיה תרגום כתבי הקודש לאנגלית. במאמרו "האמת והמשמעות של כתבי הקודש", הוא הביע את רצונו לתרגם את כתבי הקודש, וזאת כדי שכל אדם באנגליה יוכל לקרוא על מעשיו הכבירים והנפלאים של אלוהים בשפת האם שלו. אך לפתע נפסקה מלאכתו. על אף שעדיין לא היה בן שישים, עמלו, לימודיו ומתקפות אויביו הבלתי פוסקות נתנו בו את אותותיהם והזקינו אותו בטרם עת. כוחו תש, והוא לקה במחלה מסכנת חיים. הבשורות על מחלתו התקבלו בידי הנזירים בשמחה רבה. הם סברו שעכשיו הוא יתחרט מרות על כל הרע שעולל לכנסייה, ומיהרו אל חדרו כדי לשמוע את וידויו. נציגים מארבעת המסדרים הדתיים וארבעה שרים אזרחיים התאספו סביב מיטתו של האיש הגוסס לכאורה. "המוות על שפתיך", הם אמרו לו; "הכר בטעויותיך וחזור בך בנוכחותנו מכל הדברים שאמרת כדי לפגוע בנו." מתקן הדת הקשיב בשקט לדבריהם, ואז הורה לעוזרו להקימו מן המיטה; וכאשר הביט בהם בלי לגרוע מבטו מהם, בזמן שעמדו וציפו לשמוע את התכחשותו, הוא אמר בקול רם ותקיף את המשפט שגרם להם לעיתים קרובות להתחלחל ולרעוד: "לא אמות, כי אחיה, ואכריז את מעשיהם הרעים של הנזירים!" הנזירים המופתעים והמובסים מיהרו לצאת מן החדר. דבריו של ויקליף התגשמו. הוא חי כדי להניח בידיהם של בני ארצו את הנשק העוצמתי ביותר נגד הכנסייה ברומא - כתבי הקודש, האמצעי שיעד ה' כדי לשחרר את בני האדם, להעניק להם הארה ולבשרם את הגאולה. מכשולים רבים וכבירים נערמו לפניו בדרך לביצוע המלאכה. ויקליף לא היה בקו הבריאות, הוא ידע שנותרו לו שנים ספורות בלבד שבהן יוכל לעבוד; הוא אף חזה את ההתנגדות שתקום לו; אך הוא התעודד בעזרת הבטחות דבר ה', והתקדם במלאכתו בלא שנשברה רוחו. חסד מיוחד מאת ה' שמר עליו והכשירו למפעל הגדול ביותר של חייו. היו לו עדיין כל כוחותיו השכליים ותעצומות הנפש, והוא היה בעל ניסיון רב. בזמן שבעולם הנוצרי שררו מהומה ומבוכה, מתקן הדת שישב במעון הכומר בלוטרוורת', הרחק מן הסערה שרעמה בחוץ, הקדיש את כל כולו למשימת חייו. לבסוף תמה מלאכת התרגום: כתבי הקודש בתרגום הראשון לאנגלית. דבר ה' היה עתה נגיש לתושבי אנגליה. מתקן הדת לא פחד כעת מן הכלא או מן המוקד. הוא הניח בידיהם

של דוברי האנגלית את האור שאסור שיכבה לעולם. בכך שנתן לבני ארצו את כתבי הקודש, הוא לא רק ניתק את כבלי הבורות והרוע, לא רק שיחרר ורומם את ארצו, אלא בעיקר, נחל את הניצחון המזהיר ביותר בשדה הקרב. אומנות הדפוס עדיין לא הייתה ידועה, ורק באמצעות מלאכת העתקה איטית ומפרכת ניתן היה להגדיל את מספר העותקים של כתבי הקודש. כה רב היה העניין בהשגת עותקים מן הספר, שאנשים רבים התנדבו לעסוק במלאכת ההעתקה; אולם, המעתיקים התקשו לספק את הביקוש. כמה מן הלקוחות האמידים ביקשו לרכוש את כל כתבי הקודש. אחרים רכשו רק חלקים מהם. לרוב, משפחות התאחדו ורכשו יחדיו עותק אחד. כך עשו כתבי הקודש בתרגום ויקליף את דרכם לבתי המאמינים. הפנייה אל השכל הישר עוררה אותם להיחלץ מכניעתם הפסיבית לדוגמות של הכנסייה הקתולית. ויקליף לימד עכשיו את הדוקטרינות המובהקות של הפרוטסטנטיות - גאולה באמצעות אמונה במשיח, ואמונה בכתבי הקודש כמקור המהימן היחיד שאינו שוגה לעולם. המבשרים שמתקן הדת שלח הפיצו את כתבי הקודש יחד עם כתביו, ונחלו הצלחה כה רבה, שהאמונה החדשה התקבלה בידי כמעט מחצית מתושבי אנגליה. הופעתם של כתבי הקודש הטילה אימה בליבם של ראשי הכנסייה. עתה הם נדרשו להתעמת עם כוח גדול ועוצמתי יותר מוויקליף, שכלי הנשק שלהם לא יועילו רבות נגדו. בשלב זה לא היה באנגליה חוק שאסר על הפצת כתבי הקודש, שכן הם מעולם לא ראו אור בשפת העם. חוקים כאלה חוקקו בשלב מאוחר יותר ונאכפו בקפדנות וביד קשה. בינתיים, חרף מאמציהם של הכמרים, ניתנה לזמן מה הזדמנות להפצת דבר ה'. פעם נוספת זממו ראשי הכנסייה להשתיק את קולו של מתקן הדת. הוא זומן למשפט, ונערכו לו שלושה משפטים לפני מועצת שופטים, אך ללא הועיל. במשפט הראשון, מועצת בישופים הכריזה כי כתביו מהווים כפירה; עם גיבוי מן המלך הצעיר ריצ'ארד השני, המועצה השיגה צו מלכותי ששלח לכלא כל אדם שהחזיק בכתבים הארורים. ויקליף ערער על החלטת המועצה בפרלמנט; ללא מורא, הוא האשים את ההיררכיה הדתית לפני המועצה הלאומית, ודרש את תיקון העוולות הגדולות שקודשו בידי הכנסייה. הוא הציג בשכנוע רב את העושק, הגזל והשחיתות של הכס הקדוש. אויביו הובכו. ידידיו ותומכיו של ויקליף נאלצו להיכנע

למרות הכנסייה, ואנשיה האמינו וציפו שמתקן הדת הקשיש שנותר לבדו, ללא חברים ותומכים, ייכנע הן לסמכות הכתר והן לסמכות הבישופים. אך הדבר לא קרה, ועתה חשו האפיפיורים מובסים. הפרלמנט, שנסער מפניותיו המרגשות של ויקליף, ביטל את צו הרדיפה, ומתקן הדת זכה שוב בחירותו. משפטו השלישי נערך לפני בית הדין הגבוה של הכנסייה, שנחשב לבית המשפט העליון ביותר בממלכה. כאן, איש לא יצדד בכפירה. כאן, הכנסייה הקתולית תנחל סוף-סוף ניצחון, ומלאכתו של מתקן הדת תיעצר. כך חשבו האפיפיורים. אילו יצליחו לבצע את זממם, ויקליף יתכחש למשנתו, ואם יסרב, יישלח היישר מבית הדין אל להבות האש. ואולם, ויקליף לא חזר בו מטענותיו כלפי הכנסייה; הוא סירב להעמיד פנים. הוא עמד בתוקף על משנתו, והדף בעוז את האשמות רודפיו. בעודו שוכח מעצמו, ממעמדו ומנסיבות המשפט, הוא זימן את מאזיניו לבוא לפני בית הדין הדתי ולשקול את פלפלותם ואת תורות השקר של ראשי הדת במאזני האמת הנצחית. גבורת רוח הקודש נחה על אולם המשפט. הדיינים והקהל היו מרותקים, אחוזי חבלי קסם מאת ה'. דומה היה שאזלו כוחותיהם ונבצר מהם לעזוב את המקום. כחץ שנורה מאשפת החיצים של ה' פילחו דבריו של מתקן הדת את ליבם. ויקליף הדף בתקיפות ובשכנוע את אשמת הכפירה שהעלו נגדו ראשי הדת וגלגל אותה עליהם. מדוע, דרש לדעת, הם העזו להפיץ את תורות השקר שלהם? – הם עשו זאת למטרות רווח, כדי לסחור בחסדיו של האל. לבסוף, הוא שאל: "במי לדעתכם אתם נלחמים? באדם קשיש עם רגל בקבר?" והכריז: "לא! נלחמים אתם באמת – האמת שהיא חזקה מכם ותביס אתכם." בתום דבריו, הוא עזב את האספה ואיש מיריביו לא ניסה לעצור בו. פועלו של ויקליף כמעט הושלם. דגל האמת שאותו נשא מזה זמן רב ייפול במהרה מידי, אך הוא יעיד על הבשורה פעם נוספת. האמת תוכרז מלב ליבם של מעוזי מלכות השקר. ויקליף זומן למשפט לפני בית הדין של הכנסייה ברומא, אשר שבה ושפכה את דמם של הקדושים. הוא לא היה עיוור לסכנה שארבה לו, ועם זאת, הוא היה נעתר לזימון אלמלא עבר התקף שיתוק שמנע ממנו לעשות את המסע. אך על אף שקולו לא יכול היה להישמע ברומא, יכול היה לשגר להם איגרת, והוא אכן החליט לעשות זאת. ממעונו שיגר לאפיפיור איגרת, שנכתבה בנימוס, בכבוד וברוח

משיחית, אך הכילה תוכחה נוקבת על הפאר, העושר והגאווה של הכס האפיפיורי. הוא אמר: "אכן, שש אנוכי להכריז לכל אדם את האמונה שאני דבק בה, ובמיוחד לבישוף של רומא; והואיל ואני מניח שזוהי אמונה מבוססת ונכונה, אני מאמין שהוא יאשש אותה ברצון, ואם טעות בה, יתקנה. ראשית, אני מאמין שבשורת המשיח היא-היא התגלמות תורת ה'... אני מאמין שהבישוף של רומא, הואיל והוא נציגו של המשיח עלי-אדמות, מחויב לתורת הבשורה יותר מכל אדם אחר. הגדולה של תלמידי המשיח לא התבטאה במעמד רם או בכבוד שהעולם חלק להם, אלא בהליכתם הצמודה בעקבות המשיח, בעודם מסגלים לעצמם את אורחות חייו והתנהגותו... המשיח בימי צלינותו עלי-אדמות היה אביון גמור, אשר מאס בשררה ובכבוד ארציים וויתר עליהם." "אף חסיד אינו אמור ללכת בעקבות האפיפיור או אחד מהקדושים, זולת בתחומים שבהם הוא הולך בעקבות האדון ישוע המשיח. שכן, כיפא ובני זבדי, שנכספו לכבוד ארצי, בניגוד גמור להליכה בעקבות המשיח, שגו והעליבו את אדונם; לפיכך, אין ללכת בעקבותיהם בצעדים שגויים אלה." "האפיפיור חייב להשאיר בידי הממשל החילוני כל שליטה וסמכות ארציים, ולכוון ולדרבן את הכמורה כולה לנהוג כמותו; שכן, כך נהג המשיח, וכך במיוחד נהג שליחו שהלכו בעקבותיו." "אם שוגה אנוכי באחד העניינים הללו, אכנע בענווה ואקבל כל תוכחה, אפילו אם כרוך הדבר במוות. אילו יכולתי לפעול על דעת עצמי ולעשות כאוות נפשי, הייתי מתייצב לפני הבישוף של רומא. אך האדון הורה לי אחרת, ולימדני לציית לאלוהים ולא לבני אדם." הוא חותם את דבריו במילים הבאות: "הבה נתפלל לאלוהינו, שיעורר את האפיפיור שלנו, אורבן השישי, כפי שכבר החל לעוררו, כדי שהוא וכמרי ילכו בעקבות האדון ישוע המשיח בחייו ובאורחותיו, וכדי שילמדו את צאן המרעית ביעילות, וגם שצאן המרעית ילכו בעקבותיהם באותו האופן." כך הציג ויקליף בפני האפיפיור והקרדינלים שלו את הענווה ונמיכות הרוח של המשיח, והראה לא רק להם, אלא לכל ארצות הנצרות, את ההבדל החד בינם לבין האדון שהתיימרו לייצג. ויקליף היה משוכנע שהוא ישלם בחייו על נאמנותו למושיע. המלך, האפיפיור והבישופים עשו יד אחת נגדו וזממו להביא לחורבנו, ונדמה היה שבתוך חודשים ספורים, הוא יישלח למוקד. אך אומץ ליבו לא עזבו. הוא אמר: "מדוע אתם מדברים

על חיפוש במרחקים אחר הנזר המעטר את ראשו של מבשר שמת מות קדושים?" "בשרו את בשורת המשיח לכמרים הבכירים היהירים, ומות קדושים יהיה נחלתכם. האם אני אמור לחיות ולשתוק?...! לעולם לא! שתבוא המכה. אדברא, הנני

מחכה לה." אך יד ההשגחה המשיכה לגונן על משרת ה'. האיש שהגן בעוז על האמת כל ימי חייו, תוך חירוף נפש יומיומי, לא ייפול קורבן לשנאת אויביו. ויקליף לא ניסה לעולם להתגונן, אך ה' היה מגינו; עתה, כשאויביו היו בטוחים שטרפס עומד ליפול בידם, יד ה' הרחיקה אותם, ונבצר מהם להשיגו. בקהילתו בלוטרוורת', כאשר עמד לחלק את סעודת האדון, הוא נפל ונתקף שיתוק, ובתוך זמן קצר נפח את נשמתו. אלוהים הוא זה שהסמיך את ויקליף למלאכתו. הוא הניח את דבר האמת בפיו, ושלח מלאך שהגן עליו כדי שדברו יגיע לבני האדם. הוא הגן על חייו וסייע לו להמשיך בפועלו, עד שהניח את התשתית למלאכת הרפורמציה הכבירה. ויקליף בא מחשכת ימי הביניים האפלים. לפניו לא קם אדם שפועלו יכול היה לעצב את שיטת תיקון הדת שלו. ה' הקימו כפי שהקים את יוחנן המטביל כדי לבצע משימה מיוחדת: הוא יהיה מבשרו של עידן חדש. אולם, משנת האמת שהציג ויקליף התאפיינה באחידות ובשלמות שאיש ממתקני הדת שהלכו בעקבותיו לא עלו עליה, ואחדים מהם לא הגיעו אליה, אפילו מאה שנה מאוחר יותר. כה רחבה ועמוקה הייתה התשתית שהונחה, כה מוצקים ואמיתיים היו יסודותיה, שמתקני הדת שבאו אחריה לא נדרשו לבנות אותה מחדש. התנועה הגדולה שויקליף ייסד, שנועדה לשחרר את המצפון והאינטלקט, ואת העמים שהיו כבולים מזה זמן רב למרכבת הניצחון של רומא, נבעה מכתבי הקודש. כאן היה המקור, המעיין שממנו נבעו ברכות, שבדומה למי החיים, המשיך לנבוע לאורך הדורות מאז המאה הארבע עשרה. ויקליף האמין בכתבי הקודש באמונה שלמה כהתגלות רצון האל שנכתבה בהשראת רוח קודשו וכחוקת חיים ואמונה. הוא חונך לראות בכנסייה הקתולית סמכות אלוהית שאינה עלולה לשגות, ולקבל ביראת כבוד וללא עוררין את תורותיה ומנהגיה הממוסדים בני אלף השנים; אך הוא פנה עורף לכל הדברים האלה כדי להקשיב לדבר ה' הקדוש. הייתה זו הסמכות העליונה שהוא האיץ בבני האדם להכיר בה. במקום להקשיב לקולה של הכנסייה המדברת באמצעות האפיפיור, הוא הכריז כי הסמכות האמיתית היחידה היא קולו של אלוהים המדבר אלינו באמצעות דברו.

הוא לא רק לימד שכתבי הקודש הם ההתגלות המושלמת של רצון האל, אלא אף שרוח הקודש היא הפרשנית היחידה שלהם, ושכל אדם מחויב, על פי תורתו, ללמוד ממנה את חובותיו. כך הוא הפנה את לב בני האדם מן האפיפיור והכנסייה אל דבר האלוהים. ויקליף היה אחד ממתקני הדת הדגולים ביותר. בעומק הבנתו, בחדות ובבהירות מחשבתו, בדבקותו האיתנה באמת ובאומץ ליבו ונחישותו להגן על האמת, כמעט שלא היה לו אח ורע, למעט מתי מעט שקמו אחריו. חיים טהורים, התמדה וחריצות בלימוד ובעמל, יושרה צרופה, אהבה כאהבת המשיח ונאמנות בשירות – כל אלה אפיינו את חייהם של מתקני הדת הראשונים. וזאת, חרף החשכה השכלית והרוחנית והשחיתות המוסרית של הדור שממנו צמח ויקליף. אופיו של ויקליף מהווה עדות לעוצמתם של כתבי הקודש, שבכוחם לחנך ולחולל שינוי. כתבי הקודש עשו אותו לאדם שהוא היה. המאמץ להבין את האמיתות הנשגבות של ההתגלות האלוהית מרענן וממריץ את כל כוחות הנפש, מרחיב את התודעה, מחدد את התפיסה ומעצים את שיקול הדעת. לימוד כתבי הקודש יעדן כל מחשבה, כל רגש וכל שאיפה, יותר מכל לימוד אחר. הוא מעניק תכלית קבועה, אורך רוח, אומץ וכוח; הוא מעדן את האופי ומקדש את הנשמה. לימוד רציני וחזור יראת כבוד של כתבי הקודש, אשר מביא את שכלו ורוחו של התלמיד למגע ישיר עם שכלו ורוחו של האל הנצחי, יעניק לעולם אנשים חזקים יותר, פעילים יותר מבחינה שכלית ורוחנית, ובעלי עקרונות נאצלים יותר מאלה שהפיקה ההכשרה הטובה ביותר בפילוסופיה האנושית מאז ומעולם. מחברי מזמורי התהילים אומר: "פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יְאִיר; מִבֵּין פְּתָיִים" (תהי, קי"ט 130). הדוקטרינות שוויקליף לימד הופצו במשך זמן מה. תלמידיו, שכונו ה"וויקליפיטים" וה"לולארדס", לא רק נסעו ברחבי אנגליה, אלא אף לארצות אחרות ונשאו עימם את הידע של הבשורה. עתה, לאחר שמנהיגם כבר לא היה איתם, עמלו המטיפים בלהט רב יותר, והמוני בני אדם נהרו כדי לשמוע את משנתם. בין האנשים שקיבלו את האמונה היו כמה מאנשי האצולה, ואפילו אשת המלך. במקומות רבים ניכרה רפורמה בולטת באורחות חייהם של התושבים, וסמלי וצלמי עבודת האלילים של הכנסייה הקתולית הוסרו מן הכנסיות. אך במהרה פרצה סופת רדיפות אכזרית שהתנפלה על כל מי שהעז לקבל את כתבי הקודש כמדריכם. מלכי אנגליה שהיו להוטים להעצים את כוחם באמצעות

השגת תמיכתה של רומא, לא היססו להקריב את מתקני הדת. לראשונה בתולדות אנגליה כונן צו שגזר על תלמידי הבשורה מוות בשריפה על המוקד. בזה אחר זה מתו רבים מהם מות קדושים. מבשרי האמת שנודו ונרדפו, יכלו רק לשפוך את זעקותיהם על אוזנו של אדון השבת. בהיותם נרדפים כאויבי הכנסייה וכבוגדים במלכות, הם המשיכו להטיף במקומות מסתור; מעת לעת, הם מצאו מחסה במעונם הצנוע של העניים, ולפעמים הסתתרו במערות ובמאורות. חרף התפרצויות הזעם והרדיפות שהשתוללו נגדם, נשמעה לאורך מאות בשנים מחאה שלווה, רצינית, מסורה וסבלנית נגד השחיתות שרווחה בממסד הדתי. המשיחיים באותם ימים קדומים היו בעלי ידע חלקי בלבד של האמת, אך הם למדו לאהוב את דבר ה' ולציית לו, והם סבלו סבל רב בגינו באורך רוח. בדומה לתלמידי המשיח בתקופת השליחים, רבים מהם הקריבו את רכושם למען מטרת המשיח. מי מהם שהורשו להישאר בבתיהם, שמחו לתת מחסה לאחיהם שהוחרמו בידי הכנסייה, וכאשר גם הם גורשו, הם קיבלו על עצמם בשמחה את גורלם של המנוודים. וכאן, אלפים מהם שנמלאו אימה מזעם רודפיהם, קנו את חירותם במחיר אמונתם, ויצאו מבתי הכלא בעודם לבושים בבגדי אסירים כדי להביע ברבים את חרטתם. אך היו רבים, הן אנשי המעלה והן אנשים פשוטים וצנועים, אשר נשאו ללא חת עדות על האמת בתאי הצינוק, ב"מגדלי לולארד" ובתוך עינויים ואש הלהבות, וששו על שנמצאו ראויים ליטול "חלק... בְּסִבּוֹת הַמָּשִׁיחַ." הקתולים לא הצליחו להטיל את מרותם על ויקליף בימי חייו, ושנאתם כלפיו לא ידעה שבעה כל עוד גופתו נחה בשלום על משכבה בקבר. למעלה מארבעים שנה לאחר מותו, בצו ועידת קונסטנץ, הוצאו עצמותיו מן הקבר ונשרפו בפומבי ואפרו הושלך למעיין סמוך. "המעין", אומר מחבר עתיק יומין, "נשא את אפרו לאוון, אוון נשאו לסוורן, סוורן נשאו לנחלים הצרים, ואלה נשאוהו אל האוקיינוס הרחב; כך משמש אפרו סמל למשנתו, שעתה מופצת בכל רחבי התבל." אויביו לא הבינו את משמעות המעשה הזדוני שעשו. בזכות כתבי ויקליף, יוחנן הס מבוהמייה חשף רבות מטעויותיה של הדת הקתולית, התכחש להן והחל לפעול כדי לחולל תיקון דת. בדרך זו, בשתי ארצות כה רחוקות זו מזו נטמן זרע האמת. מבוהמייה התפשטה מלאכת התיקון לארצות אחרות. ליבם ושכלם של בני האדם הופנו אל דבר ה' שנשכח זה זמן רב, ויד ההשגחה סללה את הדרך לרפורמציה הגדולה.

פרק ו'

הס וג'רום

הבשורה ניטעה בבוהמייה כבר בראשית המאה התשיעית. כתבי הקודש תורגמו, ועבודת האל נערכה בכנסיות בשפת העם. אך ככל שכוחו של האפיפיור הלך והתעצם, כך הלך והתעמעם דבר ה'. גרגורי השביעי, שלקח על עצמו את המשימה "להשפיל גאוות מלכים", היה להוט באותה המידה לשעבד את העם, ולפיכך הוציא צו שאסר על קיום תפילות בציבור בשפת בוהמייה. האפיפיור הכריז כי "אלוהים שבע רצון מכך שעבודת האל תערך בשפה זרה; אי ציות לצו זה יגרור אחריו רעות רבות ויוביל לכפירות רבות." וכך, צו רומא קבע שיש לכבות את אורו של דבר ה' ולהותיר את העם סגור ומסוגר באפלה. אך השמיים שלחו נציגים אחרים למען שימור הקהילה המשיחית. רבים מן הוולדנסים והאלביגנזים שנטשו את בתיהם בצרפת ובאיטליה עקב הרדיפות, הגיעו לבוהמייה. על אף שלא העזו ללמד בפומבי, הם בישרו ולימדו בלהט בחשאי. וכך, אמונת האמת השתמרה ועברה מדור לדור. לפני ימיו של הס קמו בבוהמייה אנשים שהוקיעו בגלוי את השחיתות שפשה בכנסייה ואת ההוללות והבזבזנות של אנשי הכמורה. מאמציהם עוררו עניין נרחב. פחדיהם של ראשי הכנסייה התעוררו, ורדיפות נגד תלמידי הבשורה נערכו בגלוי. הללו, שנמלטו ליערות ולהרים כדי לעבוד את האל, ניצודו בידי חיילים, ורבים מהם הוצאו להורג. מקץ זמן מה יצא צו שהורה על שריפת כל מי שנטש את עבודת האל הקתולית. אך בזמן שהמשיחיים הקריבו את חייהם, הם ייחלו לניצחון מטרותם. אחד מאלה שלימדו

כי "אמונה במושיע הצלוב היא הדרך היחידה לגאולה," הכריז בשעת גסיסתו: "זעמם של אויבי האמת גובר עלינו, אך זה לא ימשיך כך לנצח; מקרב האנשים הפשוטים יקום אדם, נטול חרב וסמכות, ואויבי האמת לא יצליחו לגבור עליו." תקופתו של לותר הייתה עדיין אי שם בעתיד הרחוק, אך כבר קם אדם שעדותו נגד הכנסייה ברומא תעורר את האומות. יוחנן הס נולד למשפחה פשוטה וצנועה, וכבר בילדותו התייתם בעקבות מות אביו. אימו האדוקה, שהאמינה כי חינוך ויראת שמיים הם האוצרות הגדולים ביותר, ביקשה להנחיל לבנה את המורשת הזו. הס למד בבית ספר ציבורי, לאחר מכן פנה לאוניברסיטה בפראג, זכה במלגה והתקבל כתלמיד מן המניין. אימו ליוותה אותו במסעו לפראג; כאלמנה ענייה, לא השיגה ידה להעניק לו תמיכה כספית, אך בעוד האם ובנה עושים דרכם לעיר הגדולה, האם כרעה על ברכיה ליד הצעיר היתום והפצירה בו להתחנך לברכת האב שבשמיים, הגם שלא ידעה כיצד תתגשם תפילתה. באוניברסיטה, הס התבלט במהרה בזכות מאמציו הבלתי נלאים והתקדמותו המהירה; במקביל, חיייו הטהורים והצנועים והתנהגותו העדינה והלבבית רכשו את ליבם והוקרתם של הכול. הוא היה מאמין אדוק שדבק בכנסייה הקתולית, וייחל לקבל את הברכות הרוחניות שהכנסייה התיימרה להרעיף על חסידיה. בחגיגת היובל, הוא הלך לווידוי, הפקיד את מעותיו האחרונות בתיבת האוצר של הכנסייה והצטרף לתהלוכות הדתיות, וזאת כדי לזכות במחילה המובטחת. לאחר שהשלים את לימודיו הגבוהים הצטרף לכמורה, ובמהרה זכה למעמד רם וסופח לחצר המלך. הוא אף מונה לפרופסור, ובשלב מאוחר יותר לרקטור של האוניברסיטה שבה רכש את השכלתו. בתוך שנים ספורות הפך המלומד העניו והנדיב לגאוות ארצו, ושמו התפרסם ברחבי אירופה. אולם, הס החל במלאכת תיקון בתחום אחר לגמרי. שנים ספורות לאחר שהתמנה לכומר, הוא מונה למטיף של כנסיית "בית לחם". מייסד הכנסייה דגל בהטפת כתבי הקודש בשפת העם וראה בכך חשיבות רבה. חרף התנגדותה הנחרצת של רומא למנהג זה, הוא לא חדל לחלוטין בבוהמייה. אך בקרב המאמינים שררה בורות גדולה לגבי כתבי הקודש, ורעות חולות חמורות ביותר רווחו בקרב בני כל המעמדות. הס גינה בתוקף את הרעות החולות הללו, והשתמש בדבר ה' כבסיס לאכיפת עיקרי האמת

והטהרה שביקש להחדיר. גירוס, שהיה תושב פראג ובשלב מאוחר יותר הפך למקורבו של הס, הביא עם שובו מאנגליה את כתביו של ויקליף והעניקם להס. מלכת אנגליה שדגלה בכתביו של ויקליף הייתה נסיכה בוהמית; בזכות השפעתה הרבה זכו כתביו של מתקן הדת לתפוצה נרחבת במולדתה. הס קרא את הכתבים הללו בעניין רב; הוא האמין כי המחבר הוא משיחי אמיתי ורציני, ונטה להסכים עם הרפורמות שבהן דגל. כבר אז, על אף שלא היה מודע לכך, החל הס לצעוד בדרך שתרחיקו מרומא. בערך באותו הזמן הגיעו לפראג שני מבקרים מאנגליה; הם היו מלומדים שקיבלו את האור ובאו להפיצו בארץ רחוקה זו. כבר בראשית דרכם בפראג, הם יצאו במתקפה גלויה על שלטון האפיפיור, אך במהרה הושתקו בידי הרשויות; אולם, משום שהיו נחושים בדעתם להגשים את תכליתם, הם נקטו באמצעים אחרים. משום שהיו אומנים, לא רק מטיפים, הם החלו להשתמש בכישרונותיהם. הם עמדו בכיכר העיר וציירו שתי תמונות. האחת הציגה את כניסתו של המשיח לירושלים כמלך "עֲנִי וְרֵבֵב עַל חֲמוּר" (מתי כ"א 5), כשבעקבותיו צועדים תלמידיו בעודם יחפים ועוטים בגדים בלויים ממסע. התמונה השנייה הציגה תהלוכה דתית שבראשה האפיפיור, לבוש בגדי שרד ועל ראשו מתנוסס כתר האפיפיור, בעודו רוכב על סוס מלכותי מקושט ברוב הדר; בעקבותיו צועדים החצוצרנים ואחריהם הקרדינלים והכמרים הבכירים בגלימות השרד שלהם ובמערך מרהיב. שתי התמונות הפיקו דרשה שהסבה את תשומת לבם של בני כל המעמדות. ההמונים נקהלו כדי להתבונן בהן. מוסר ההשכל לא נעלם מעיני איש, ורבים התרשמו עמוקות מן ההבדל החד בין הענווה, הצניעות והדלות של אדונם המשיח, לבין ההתנשאות והגאווה של האפיפיור, שהתיימר להיות עבד המשיח. פראג נסערה כולה, והזרים ראו לנכון לעזוב את העיר במהרה למען ביטחונם. אך הלך שהם לימדו לא נשכח. התמונות המרשימות הטביעו את חותמן העז בליבו של הס, ועוררוהו להתעמק בכתבי הקודש ובכתביו של ויקליף. על אף שעדיין לא היה מוכן לקבל את כל הרפורמות שוויקליף דגל בהן, הוא ראה בבהירות רבה יותר את טיבו האמיתי של שלטון האפיפיורות, ועתה הוקיע בלהט רב יותר את ההתנשאות, השאפתנות והשחיתות של ההיררכיה. מבוהמיה זרח האור על גרמניה; מהומות שפרצו באוניברסיטת פראג

גרמו למאות סטודנטים גרמנים לעזוב את האוניברסיטה ואת פראג. רבים מהם קיבלו מהס את הידע ראשוני בכתבי הקודש, ועם שובם למולדתם, הפיצו בה את בשורת המשיח. בשורות על המתחולל בפראג הגיעו לרומא, והס זומן במהרה להופיע בפני האפיפיור. אילו יציית לזימון, מצפה לו מוות ודאי. המלך והמלכה של בוהמיה, אנשי האצולה ושרי הממשל, עתרו לאפיפיור וביקשו שהס יישאר בפראג, ורומא תשלח בא כוח שיחקור אותו. במקום להיעתר לבקשה, האפיפיור מיהר לערוך להס משפט ולהרשיעו, ואז הכריז כי העיר פראג מוחרמת. באותם ימים, בכל מקום שהוכרז עליו חרם, הדבר עורר בהלה רבה. הטקסים אשר לו לטקס ההחרמה נועדו להטיל אימה בלב ההמונים, שראו באפיפיור את נציג האל בכבודו ובעצמו, זה המחזיק במפתחות גן העדן והגיהנום, ובכוחו להטיל על המאמינים עונשים ממשיים ורוחניים. הם האמינו ששערי גן העדן נעולים בפני עיר או מחוז שהוחרמו, ושעד שהאפיפיור יואיל להסיר את החרם, המתים לא יוכלו להיכנס אל נחלתם השמימית ולהתענג על האושר הצפון להם. כעדות לפורענות הנוראה הזו הוקפאו כל שירותי הדת וכל הכנסיות נסגרו. חתונות נערכו בחצר הכנסייה. המתים, שלא זכו להיקבר באדמה קדושה, נטמנו ללא טקסי קבורה, בתעלות או בשדות. וכך, בעזרת אמצעים אלה שעוררו את פחדיהם של בני האדם ניסתה רומא לשלוט במצפונם. העיר פראג סערה. קבוצה גדולה של תושבי העיר גינתה את הס בתור הגורם העיקרי לכל הפורענויות שנחתו על פראג, ודרשה למסור אותו לידי הנקם של רומא. מתקן הדת שחפץ שהסערה תשכך פרש לזמן מה לכפר הולדתו. הוא כתב לחבריו שנשארו בפראג: "עזבתי אתכם כדי ללכת בעקבות המופת והמצוות של ישוע המשיח, כדי לא לתת לרשעים אפשרות להמיט על עצמם עונש נצחי, וכדי לא להיות הגורם שימיט על יראי ה' צרות ורדיפות. פרשתי גם מתוך חשש שהכמרים הכופרים ימשיכו לאסור על הטפת דבר ה' בקרבכם לאורך זמן; אך אינני מתיר לכם להתכחש לאמת האלוהית, שבעבורה נכון אני למות, בעזרת ה'." הס לא חדל מפועלו, אלא נסע לארצות השכנות והטיף להמונים, שגמאו בצמא את דרשותיו. וכך, האמצעים שהאפיפיור נקט בהם כדי לדכא את הבשורה גרמו דווקא להפצתה באזורים נרחבים יותר. "הַרְי אֵין אָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה נֶגֶד הָאֱמֶת, אֶלָּא בְּעֵד הָאֱמֶת" (קור"ב י"ג

8). "דומה שרוחו של הס, בשלב הזה בפועלו, הייתה שרויה במאבק כואב. על אף שהכנסייה ניסתה להכניעו באמצעות המהלומות שהנחיתה עליו ועל חסידיה, הוא לא התכחש לסמכותה. הוא עדיין ראה בכנסייה הקתולית את כלת המשיח, ובאפיפיור את נציג האל עלי אדמות. הדבר שהס נלחם נגדו היה השימוש לרעה בסמכות, ולא העיקרון עצמו. לפיכך, מאבק מר התחולל בליבו בין האמונות שהחזיק בהן על פי מיטב הבנתו, לבין צו מצפוננו. אם סמכות הכנסייה אכן מוצדקת ונכונה, כפי שהוא האמין לגביה, איך ייתכן שהוא נאלץ להמרות את פיה? אילו יציית לה, כך חשב, הרי שיחטא; אך מדוע ציות לכנסייה שאינה יכולה לשנות, עורר סוגיה כזו? זו הייתה הבעיה שהוא לא הצליח לפתור; זה היה הספק שעינה אותו יומם וליל. הפתרון הדחוק שעלה בידו למצוא היה, שהתופעה הזו חזרה על עצמה, כמו אז, לפני ימי המושיע, כשכוהני היכל ה' הפכו רשעים והשתמשו בסמכותם החוקית להשגת מטרות לא חוקיות. הדבר גרם לו לאמץ ולהטיף את האמרה שעל פיה, מצוות כתבי הקודש המועברות ללב דרך השכל אמורות להיות צו המצפון; במילים אחרות, דבר ה' הוא המדריך המהימן היחיד שאינו יכול לשנות לעולם (ולא הכנסייה שמדברת אל חסידיה באמצעות הכמורה), שכן אלוהים הוא זה שמדבר בכתבי הקודש." כאשר מקץ זמן מה שככה המהומה בפראג שב הס לכנסיית "בית לחם" שלו, כדי להמשיך להטיף את דבר ה' בלהט רב יותר ובלב אמיץ יותר. אויביו בעלי השררה לא חדלו לפעול, אך המלכה ורבים מאנשי האצולה היו חבריו, ומספר רב מבני העם צידד בו. אחרי שהם השוו בין משנתו הטהורה ומרוממת הנפש וחיי הקדושה שניהל, לבין הדוגמות המשפילות שהטיפו הקתולים, לתאוות הבצע שלהם וחיי ההוללות שניהלו, רבים מהם חשו כי לכבוד להם לצדד בהס. עד כה הוא פעל לבדו, אך עתה, ג'רום, שקיבל בעת שהותו באנגליה את משנתו של ויקליף, הצטרף למלאכת התיקון. מכאן ואילך, השניים פעלו יחדיו בלב אחד, ובחייהם ובמותם לא נפרדו. ג'רום היה אדם מבריק, רהוט ומשכיל - כישרונות בולטים אלה זיכוהו באהדת הבריות; אך באיכויות התורמות לבניית אופי חזק, הס עלה עליו. שיקול הדעת השליו והבוטח של הס שימש כרסן לרוחו האימפולסיבית של ג'רום, אשר הכיר בענווה אמיתית בערכו וקיבל את עצותיו. בזכות מאמצייהם המשותפים התפשט תיקון הדת

במהירות. אלוהים הניח לאור גדול לזרוח על רוחם של אנשים נבחרים אלה, ולחשוף בפניהם רבות מטעויותיה וחטאיה של הכנסייה ברומא; אך עם זאת, הם לא קיבלו את כל האור האמור להישפך על העולם. באמצעות משרתיו אלה חילץ ה' את חסידיו מחשכת הדת הקתולית; ואולם, מכשולים רבים וגדולים עמדו בדרכם וה' הנחה אותם, צעד אחרי צעד, ככל שיכלו לשאתם. הם לא היו מוכנים לקבל את כל האור בפעם אחת. כשם שמלוא זוהרה של השמש בצוהרי היום מסנוור את מי ששרו בחשכה זמן רב, כך, אם יזרח עליהם האור במלוא עוצמתו, הם יפנו לו עורף. לכן חשף ה' את האור בפני מנהיגי העם בכל פעם במשורה, כדי שהעם יוכל לקבלו. במאות הבאות יקומו אחרי הס עובדים מסורים אחרים, וינחו את ציבור המאמינים לחולל תיקון דת רחב יותר. הקרע בכנסייה עדיין נמשך. שלושה אפיפיורים התחרו עתה על הכס, ומאבקם עורר בארצות הנצרות מעשי פשע ומהומות. האפיפיורים היריבים שלא הסתפקו בנידויים ובחרמות שהמטירו זה על ראשו של זה, החליטו להשתמש בכלי נשק ממשיים. כל אחד מהם ניסה לרכוש כלי נשק ולגייס לוחמים. מובן שנדרש הון למימון צבא ונשק, ולכן, כל התרומות והמנחות שניתנו לכנסייה נותבו למטרה זו, וכל המשרות והברכות שהכנסייה נהגה למכור, הוצעו עתה למכירה. גם הכמרים שהלכו בעקבות האפיפיורים עסקו במסחר במינוי דת ופתחו במלחמה כדי להשפיל את יריביהם ולחזק את עוצמתם שלהם. מדי יום הרעים הס בקולו והוקיע בעוז הולך וגובר את התועבות שנעשו בשם הדת. ההמונים האשימו בגלוי את ראשי הדת הקתולית כגורם לצרות שניחתו על ארצות הנצרות. פעם נוספת הפכה פראג למוקד של מאבק עקוב מדם. כפי שבימי קדם הואשם עבד ה': "הֲאֵתָה זֶה עֶכֶר יִשְׂרָאֵל?" (מלכים א', י"ח 17), כך עתה שוב הוטל חרם על העיר והס נאלץ לפרוש לכפר הולדתו. העדות שנשא הס במסירות אין קץ מבימת הכנסייה האהובה עליו, כנסיית "בית לחם", נפסקה. הוא עתיד לנאום מבימה רחבה יותר לפני כל הארצות הנוצריות, בטרם ימסור את חייו כעד של האמת. מועצה כללית התכנסה בקונסטנץ במטרה לתקן את הרעות החולות שפגעו באירופה. המועצה זומנה על פי בקשת הקיסר זיגיסמונד, ועל פי צו מאת יוחנן ה-23, אחד משלושת האפיפיורים היריבים. הדרישה לכנס מועצה לא התקבלה בברכה אצל האפיפיור יוחנן, אשר חשש שאופיו

ומדיניותו יושמצו, אפילו בידי אנשי הכמורה שלא הקפידו על אמות המוסר, כמו יתר אנשי הכנסייה באותם ימים. אולם, הוא לא העז להתנגד לרצונו של זיגיסמונד. הנושאים העיקריים שיידונו במועצה נועדו לאחות את הקרע בכנסייה ולעקור את הכפירה מן השורש. שני האפיפיורים היריבים הנוספים זומנו להופיע בפני המועצה, ובנוסף, זומן אליה התועמלן הראשי שהפיץ את הרעיונות החדשים, ג'ון הס. הס, שחשש לביטחונו האישי, לא הגיע למועצה, אך שלח שלושה שליחים שייצגו אותו. האפיפיור יוחנן, שכביכול זימן את המועצה, בא לאספת המועצה בלב כבד וגדוש חששות; הוא חשד שמטרתו החשאית של הקיסר היא להדיחו, וחשש שיתבקש למסור דין וחשבון על הפשעים שהמיטו קלון על כתר האפיפיורות, ועל הפשעים שחיזקו את שלטון הכנסייה. ואף על פי כן, הוא נכנס לעירו של קונסטנטינוס בפאר ובהדר רב, מלווה בבכירי הכמורה בעלי המשרות הגבוהות ביותר, ובעקבותיהם תהלוכה של אנשי חצר. כל אנשי הכמורה, כל נכבדי העיר וכל אזרחי העיר יצאו כדי לקדם את פניו בברכה. מעל ראשו התנשאה חופת זהב שנישאה בידיהם של ארבעת שופטי השלום הבכירים ביותר. המארחים שעברו לפניו, והקרדינלים ואנשי האצולה שצעדו אחריו בבגדי שרד, יצרו מחזה מרהיב. בינתיים, נוסע נוסף התקרב לקונסטנץ. הס היה מודע לסכנות שארבו לו. הוא נפרד מרעיו כאילו לא ישוב לראותם לעולם, ויצא לדרכו בתחושה מבשרת רע שהוא צועד היישר אל המוקד. על אף שהשיג רישיון מעבר ממלך בוהמיה ורישיון נוסף מן הקיסר זיגיסמונד בעת מסעו, הוא ערך את כל הסידורים ההכרחיים לנוכח האפשרות של מותו. במכתב שכתב לרעיו בפראג, הוא אמר: "אחיי, אני עוזב ויוצא לדרך, מצויד ברישיון מעבר מן המלך, כדי לפגוש את אויביי הרבים, אויביי בנפש... אני שם מבטחי בכל ליבי ומאודי באלוהים הכול-יכול ובמושיעי: אני מאמין שהוא ישמע את תפילותיכם היוקדות, שהוא ייצק על פי את פיקחותו וחוכמתו כדי שאצליח לגבור על אויביי; שהוא יעניק לי את רוח קודשו כדי לבצר אותי באמת שלו, כדי שאצליח להתעמת באומץ עם פיתויים ומאסר, ואם יעלה הצורך, עם מוות אכזרי. ישוע המשיח סבל למען אהוביו היקרים; לפיכך, האם עלינו להתפלא על כך שהוא השאיר לנו את המופת שלו, כדי שנישא הכול באורך רוח למען גאולתנו? הוא האלוהים הבורא ואנו ברואיו; הוא האדון ואנו משרתיו; הוא אדון

העולם ואנו בני תמותה בזויים - ועם זאת, הוא סבל למעננו! לכן, מדוע גם אנו לא נסבול, במיוחד כאשר הסבל נועד לזכך אותנו? לפיכך, אהוביי, אם מותי יתרום לתהילתו, התפללו שיבוא עלי מהר, ושה' יעזור לי לשאת ללא חת את כל הפורענויות שינחתו עליי. אך אם עדיף שאשוב אליכם, הבה נתפלל לאלוהים שאשוב ללא רבב - דהיינו, שלא אגרע כהוא-זה מן האמת של הבשורה, כדי להותיר לאחיי דוגמה מופתית. לפיכך, ייתכן שלעולם לא תחזו שוב בפניי בפראג; אך אם רצון ה' הכול-יכול הוא להשיבני אליכם, הבה נתקדם בלב איתן יותר בידיעת ובהאבת תורתו. "במכתב אחר שכתב לכומר שהפך לתלמיד הבשורה, הס מדבר בענווה על טעויותיו ומאשים את עצמו על שנהנה ללבוש את בגדי הכהונה ההדורים ובזבז שעות רבות על עיסוק סרק בזוטות. אז, הוא הוסיף את התוכחות והמשאלות הנוגעות ללב הבאות: "הלוואי שליבי יהגה יומם וליל בתהילת האל ובגאולת הנפשות, ולא בפרנסה ובצבירת רכוש. הישמרו מקישוט ביתכם במידה רבה יותר מקישוט נשמתכם; מעל הכול, דאגו לרועים הרוחניים. היו יראי שמיים ונהגו בענווה עם העניים; אל תכלו את משאביכם בחגיגות. ואם חלילה לא תתקנו את דרככם ולא תימנעו מחיי שפע, חוששתי כי תיוסרו קשות, בדיוק כמוני... בקיאים אתם במשנתי, שכן הדרכתי אתכם משחר ילדותכם; לפיכך, אין טעם שאמשיך לכתוב לכם. אך אני מפציר בכם בחדס אדוננו לא לחקות אותי בהבלים שראיתם אותי מתפתה אליהם."

על עטיפת אחד המכתבים, הוא הוסיף: "ידידי, אני מתחנן אליך לא לשבור את החותמת הזו, עד שדבר מותי ייוודע לך בוודאות." במהלך מסעו מצא הס בכל מקום סימנים שהעידו על תפוצת משנתו ועל האהדה שמשנתו ותכליתו זכו לה. העם בא בהמוניו כדי לפגוש אותו, ובכמה ערים התלוו אליו קצינים כאשר צעד ברחובותיהן. כאשר הגיע לקונסטנץ, הוא זכה בחירות מלאה. לרישיון המעבר שקיבל מן הקיסר התווספה הבטחה אישית לביטחוננו מאת האפיפיור. אולם, ההבטחות החגיגיות הופרו במהרה, ומתקן הדת נעצר בצו האפיפיור והקרדינלים, והושלך לצינוק מעופש ודוחה. מאוחר יותר, הס נכלא במצודה מעבר לנהר הריין. אך, האפיפיור, שלא הרוויח הרבה מן הבגידה שלו, הושלך בתוך זמן קצר לאותו כלא. המועצה הרשיעה אותו בגין פשעים שפלים ביותר, חוץ מיתר הפשעים שאשם בהם, כגון

רצח, ניאוף, מסחר במינויי דת, או כלשון המועצה: "פשעים שאינם ראויים שינקבו בשמם. " סוף סוף, הוא הודח מכיסאו והושלך לכלא. גם האפיפיורים שהתנגדו לו הודחו, ועתה נבחר אפיפיור חדש. על אף שהאפיפיור עצמו נאשם בפשעים חמורים יותר מאלה שהס האשים בהם את הכמרים ושבעטיים דרש לערוך תיקון, עם זאת, אותה מועצה שהדיחה את האפיפיור פעלה כדי לחסל את מתקן הדת. מאסרו של הס עורר זעם רב בבוהמיה. אצילים בעלי השפעה פנו למועצה והביעו מחאה כנה נגד מעשה הזוועה הזה. הקיסר, שזעם על חילול רישיון המעבר שהונפק להס, התנגד להליכים שננקטו נגדו. אך אויביו של מתקן הדת היו זדוניים ונחושים. הללו פנו אל דעותיו הקדומות, פחדיו ולהטו של הקיסר בנוגע לכנסייה. הם העלו שלל טיעונים כדי להוכיח לו כי "בידו חירות גמורה לא לתמוך בכופר, " וכי המועצה, שסמכותה גדולה מזו של הקיסר, "יכולה לשחררו מהבטחתו. " בדרך זו, הם ניצחו. הס, שהיה חלש ותשוש ממחלה ומהמאסר (לאחר שלקה בקדחת שכמעט הביאה למותו בשל האוויר המעופש והטחוב שבצינוק) - הובא לבסוף לפני המועצה. כשידיו אזוקות ורגליו כבולות בשלשלאות, הוא עמד לפני הקיסר, אשר הבטיח בתום לב להגן עליו ונתן לו את מילת הכבוד שלו. במהלך משפטו הממושך הס דבק באמת, והביע לפני נכבדי הכנסייה והמדינה מחאה רצינית וכנה כנגד השחיתות שפשה בהיררכיה הכנסייתית. כאשר התבקש לבחור בין נטישת משנתו לבין עונש מוות, הוא קיבל על עצמו את גורל הקדוש המעונה. חסד ה' תמך בו. בשבועות הקשים שעברו עליו עד למשפטו האחרון הרווה שלום השמיים את נשמתו. הוא כתב לחבר: "אני כותב את המכתב הזה בכלא, בידיים אזוקות, בעודי מצפה לגזר דין מוות מחר... כאשר נשוב וניפגש, בחדר ישוע המשיח, בשלום הנפלא של חיי הנצח, תיווכח לדעת עד כמה רחום וחנון היה אלוהים כלפיי - כיצד תמך בי וחיזק אותי בכל הפיתויים והמבחנים שבאו עליי. " בקדרות צינוק, הוא חזה מראש בניצחון אמונתו האמיתית. בחלומותיו, הוא שב אל הכנסייה בפראג, שבה בישר את הבשורה, וראה את האפיפיור והבישופים שלו מוחקים את תמונות המשיח שהוא צייר על קירות הכנסייה. המראה הקשה הסעיר את רוחו; אך למחרת הפך צערו לשמחה, כאשר חזה בעיני רוחו באומנים רבים שבאו וציירו במקומן ציורים רבים יותר בצבעים בוהקים יותר. בתום

מלאכתם, הם אמרו לקהל הלהוט שהתאסף סביבם: "נראה את האפיפיור והבישופים באים עכשיו! הם לא ימחקו אותם יותר לעולם!" בעודו מספר את חלומו אמר מתקן הדת: "אני בטוח שדמותו של המשיח לא תימחק לעולם. הם רוצים להשמידה, אך היא תשוב ותיחרט על לבבות בני האדם בידי מטיפים טובים ממני." הס הובל עתה בפעם האחרונה אל המועצה. זו הייתה אספה גדולה ומזהירה שכללה את הקיסר, שרי הממלכה, אנשי החצר, הקרדינלים, הבישופים, הכמרים וקהל גדול שנהר למקום כדי לצפות באירועי היום. מכל ארצות הנצרות נהרו להיכל המשפט משיחיים שבאו לראות את הקורבן הכביר הראשון במאבק הממושך על חירות המצפון. כאשר הס התבקש להודיע על החלטתו האחרונה, הוא הכריז על סירובו להתכחש למשנתו. בעודו תולה מבט חודר בקיסר, שנתן לו את מילתו והפר אותה ללא בושה, הכריז כי הוא בא לפני המועצה מרצונו החופשי, "בעודו נתון תחת רצונו הטוב וחסותו של הקיסר הנוכח כאן." סומק עז עלה בפניו של זיגיסמונד כשעיני הציבור הופנו אליו. לאחר הכרזת גזר הדין החל טקס ההשפלה. הבישופים עטו את האסיר בגלימתם הקדושה, וכאשר הס נטל את גלימת הכמורה, הוא אמר: "כאשר אדוננו ישוע המשיח נשלח בידי הורדוס אל פילטוס, הוא הולבש גלימה לבנה שנועדה לעלוב בו." כשהכמרים שבו והאיצו בו להתכחש למשנתו, הוא השיב, בעודו פונה אל העם: "אם כך, באילו פנים אסתכל בשמיים? כיצד אסתכל בהמונים שבישרתי להם את הבשורה הטהורה? לא! אני מאמין שגאולתם שווה הרבה יותר מן הגוף העלוב הזה, שעתה נגזר עליו למות." גלימות הקודש הוסרו מעליו, בזו אחר זו, כשכל בישוף מטיל עליו קללה בזמן שהוא מבצע את חלקו בטקס. לבסוף, הונח על ראשו נזר ששדים מפחידים צוירו עליו, שנשא את הכיתוב: "רב הכופרים." הס הגיב באומרו: "בשמחה רבה אחבש את נזר החרפה הזה למענך, ישוע מושיעי, שחבש למעני נזר קוצים." אחרי שהכמרים הניחו את הנזר על ראשו, הם הקדישו את נשמתו של הס לשטן. הס, שנשא מבטו לשמיים, הכריז: "בידך אפקיד רוחי, אדון ישוע, כי גאלתני." עתה, הוא נמסר לידי הרשויות והובל אל אתר ההוצאה להורג. תהלוכה ענקית יצאה בעקבותיו: מאות חיילים חמושים, כמרים ובישופים בבגדי שרד, ותושבי קונסטנץ. כאשר הס נקשר למוקד והכול ציפו

להדלקת האש, הקדוש המעונה התבקש פעם נוספת להציל את עצמו באמצעות התכחשות לטעויותיו ולחטאיו. "על אילו טעויות ועוונות עליי להתכחש?" אמר. "אני יודע שאני חף מחטא. ה' עדי שכל מה שכתבתי והטפתי נועד להציל נשמות מן החטא והאבדון; לפיכך, בשמחה עצומה, מוכן ומזומן אנוכי לאשש בדמי את האמת שאותה כתבתי והטפתי." כשלהבות האש אפפוהו, הוא החל לשיר: "ישוע, בן דוד, רחם עלי, וכך המשיך לשיר, עד שקולו נדם לעד. אפילו אויביו נדהמו מגבורתו. קתולי קנאי שתיאר את מות הייסורים של הס ושל ג'רום, שמת זמן קצר אחריו, אמר: "שניהם היו מודעים לגמרי כשהתקרבה שעתם האחרונה. הם התכוננו לאש המוקד כאילו הלכו לחתונה. אף זעקת כאב לא יצאה מפיהם. כשהלהבות עלו, הם החלו לשיר מזמורי הודיה, והאש היוקדת לא הצליחה לעצור את זמרתם." לאחר שגופתו של הס נאכלה באש, אפרו, שנאסף יחד עם העפר שעליו הוא נח, הושלך לנהר הריין, ומשם נישא אל האוקיינוס. רודפיו שגו באשליות כאשר סברו כי עלה בידיהם לעקור מן השורש את האמיתות שהטיפ. הם לא תיארו לעצמם שאפר זה שנישא לים, יהיה כזרע שיפוזר בכל ארצות התבל; שהוא יניב פרי רב כעד של האמת בארצות לא נודעות. הקול שנאם באולם המועצה בקונסטנץ עורר הדים שיישמעו לכל אורכם של הדורות הבאים. הס לא היה עוד בין החיים, אך האמיתות שלמענן מת, לא יאבדו לעולם. מופת האמונה והמסירות שלו יפיח עידוד בליבם של רבבות בני אדם ויסייע להם לדבוק באמת לנוכח עינויים ומוות. הוצאתו להורג חשפה לפני העולם כולו את בוגדנותה ואכזריותה של הכנסייה ברומא. אויבי האמת, בין שידעו זאת, אם לאו, המשיכו לקדם את המטרה שאותה ביקשו להצמית, אך לשווא. אולם, מוקד אחר יוקם במהרה בקונסטנץ, ודמו של עד נוסף יידרש כדי להעיד על האמת. ג'רום, שנפרד לשלום מהס שעמד לצאת למועצה, האיץ בו לשמור על עוז רוחו ואומץ ליבו, והכריז שאם הס ייקלע לסכנה, הוא יחוש להצלתו. אחרי שהתלמיד הנאמן שמע על מאסרו של מתקן הדת, הוא עשה מיד את כל ההכנות הדרושות כדי למלא את הבטחתו. הוא יצא לדרך ללא רישיון מעבר, ובחברתו של חבר אחד בלבד, והתקדם לקונסטנץ. לאחר שהגיע לעיר, הוא הבין שבעצם הוא רק חשף את עצמו לסכנה, ושלא יוכל לעשות דבר למען הצלתו של הס. לפיכך, הוא נמלט מן העיר, אך נעצר בדרכו

לביתו והובל חזרה לעיר בעודו אזק ונתון תחת חיל משמר. בהופעתו הראשונה לפני המועצה נתקלו ניסיונותיו להשיב למאשימיו אך ורק בצעקות: "השליכוהו ללהבות! השליכוהו ללהבות המוקד!" הוא הושלך לצינוק, נאזק ונכבל בצורה שהסבה לו סבל רב, וניזון מלחם ומים בלבד. מקץ חודשים ספורים, בשל תנאי המאסר הקשים והאכזריות שבה נהגו בו, הוא לקה במחלה שאיימה על חייו, ואויביו, שחששו שמא יימלט מידיהם, נהגו בו בפחות חומרה; לבסוף, הוא ישב בכלא שנה תמימה. מותו של הס לא הביא לתוצאות שהקתולים ייחלו להן. חילול רישיון המעבר שלו עורר סופת זעם, ועתה החליטה המועצה לנקוט בדרך אחרת, דרך בטוחה יותר - במקום לשרוף את ג'רום על המוקד, לאלץ אותו להתכחש לאמונותיו. ג'רום הובא בפני המועצה, והוצעה לו האלטרנטיבה לחזור בו או למות על המוקד. אילו היה נגזר עליו דין מוות והיו מוציאים אותו להורג בראשית מאסרו, היה זה חסד בהשוואה לסבל הנורא שסבל במאסר; אך עתה, לאחר שנחלש בשל מחלתו, בשל התנאים הקשים בתאו ועינויי החרדה והמתח שעברו עליו בעודו מנותק מחבריו ומיואש עקב מותו של הס, עזבו אומץ ליבו, והוא הסכים להצעת המועצה. הוא נשבע לדבוק בדת הקתולית ולקבל את החלטת המועצה, שעל פיה עליו לגנות את הדוקטרינות של ויקליף ושל הס, זולת, "האמיתות הקדושות" שהם לימדו. כך ניסה ג'רום להשתיק את קול המצפון ולהימלט ממר גורלו. אך עתה, בבדידות תאו, הוא ראה ביתר בהירות את מה שעולל. הוא חשב על אומץ הלב והנאמנות של הס, והגה ללא הרף בהתכחשותו שלו לאמת. הוא חשב על רבו האלוהי, המושיע, שאותו נשבע לשרת ולמות מות ייסורים למענו. לפני שהתכחש לאמונתו, הוא מצא נחמה בעיצומם של ייסוריו בהבטחת החסד של ה'; אך עתה, חרטה וספקות כרסמו בליבו ועינו את נשמתו. הוא ידע שהוא יידרש להתכחש לדברים נוספים כדי להתפייס עם הכנסייה ברומא. הדרך שהחל לצעוד בה תסתיים אך ורק בכפירה מוחלטת. הוא נטל החלטה נחושה: הוא לא יתכחש לאדונו כדי להימלט מתקופה קצרה של ייסורים. במהרה הוא הובל שוב לפני המועצה. הפעם, כניעתו לא השביעה את רצון שופטיו. הצמא שלהם לדם, שהתעצם עקב מותו של הס, דרש קורבנות חדשים. רק באמצעות ויתור מוחלט על האמת יוכל ג'רום להציל את חייו. אך הוא היה נחוש

בדעתו להצהיר על אמונתו וללכת בעקבות אחיו לאמונה שמת על קידוש אמונתו, אל להבות המוקד. הוא חזר בו מהתכחשותו הקודמת, וכאדם העומד למות, הוא דרש בכובד ראש הזדמנות להציג את כתב ההגנה שלו. הכמרים, שחששו מהשפעת דבריו, התעקשו על כך שהוא יאשש את אמיתות ההאשמות שנטענו נגדו או שיתכחש להן, אך לא יאמר דבר מעבר לכך. ג'רום מחה נמרצות על העוול והאכזריות האלה. הוא אמר להם: "כלאתם אותי שלוש מאות וארבעים יום בצינוק מחריד, בתוך זוהמה, צחנה מבחילה ומחסור נוראי. ועכשיו אתם מביאים אותי לפניכם, מטים אוזן לאויביי נפשי ומסרבים לשמוע אותי. אם אתם באמת חכמים, אם אתם באמת מאורות גדולים של העולם, הישמרו לכם פן תחטאו נגד הצדק. אני עצמי בסך הכול בן תמותה עלוב; לחיי אין כמעט חשיבות; כאשר אני דוחק בכם לעשות דין צדק, אינני מדבר למען עצמי, אלא בעיקר למענכם." בקשתו של ג'רום אושרה לבסוף. בנוכחות שופטיו, הוא כרע על ברכיו והתפלל שרוח ה' תמשול במחשבותיו ובמילותיו, וזאת כדי שלא יאמר דבר שיסתור את האמת או ימיט קלון על אדונו. ביום זה התגשמה בעבורו הבטחת האדון לתלמידיו הראשונים: "לִפְנֵי מוֹשֵׁלִים וּמַלְכִים תִּוָּבְאוּ בְּגִלְגִּי... אֲבָל בְּאֲשֶׁר יִמָּסְרוּ אֶתְכֶם, אֵל תִּדְאָגוּ אִיךָ וּמַה תִּדְבָּרוּ, כִּי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִנָּתֶן לָכֶם מַה לֵּאמֹר. שְׁכֹן, לֹא אַתֶּם תִּדְבָּרוּ, אֲלָא רוּחַ אֲבִיכֶם הִיא אֲשֶׁר תִּדְבַּר בְּכֶם" (מתי י' 18-20). דבריו של ג'רום עוררו תדהמה והערצה אפילו בקרב אויביו. הוא היה כלוא בצינוק במשך שנה תמימה, שבמהלכה נבצר ממנו לקרוא או אפילו לראות דבר מה באפלת הצינוק, בעודו שרוי בייסורים גופניים קשים ובמתח נפשי רב. ועם זאת, טיעוניו הוצגו בבהירות כה רבה ובעוצמה כה גדולה, כאילו הייתה לו הזדמנות לקרוא את דבר ה' בכלא ללא הפרעה. הוא ציין באוזני שומעיו את השושלת הארוכה של הקדושים המעונים, שהורשעו בידי שופטים רשעים. כמעט בכל דור קמו אנשים שביקשו לרומם את בני דורם אך גונו וגורשו, אך בתקופות מאוחרות יותר, הם זכו להערכה ונחשבו ראויים לכבוד. המשיח בכבודו ובעצמו הורשע כפושע בידי בית דין רשע שלא עשה דין צדק. אחרי שג'רום חזר בו מכפירתו, בית הדין החליט פה אחד להרשיעו ולגזור עליו את אותו פסק דין שנגזר על הס; עתה הוא הכריז על חזרתו בתשובה והעיד על חפותו וקדושתו של הס. הוא אמר: "אני מכיר את ג'ון הס מילדותו.

הוא היה אדם מצוין, אדם ישר וקדוש; הוא הורשע על לא עוול בכפו... וגם אני - אני מוכן ומזומן למות. אינני נרתע מן העינויים שאויביי ועדי השקר שהעידו נגדי הכינו בשבילי; יום יבוא שבו יהא עליהם למסור דין וחשבון על שקריהם לפני ה' האדיר, שאיש אינו יכול לרמותו." בצער רב ובתוכחה עצמית על התכחשותו לאמת המשיך ג'רום: "מכל החטאים שביצעתי מנעוריי, אף אחד מהם אינו מעיק על ליבי ומייסרני בחרטה כה צורבת מאשר החטא שביצעתי במקום קטלני זה, כאשר הסכמתי עם גזר הדין האכזר והלא-צודק שנגזר על ויקליף, ועל ג'ון הס, רבי ומורי, שהפך לקדוש מעונה. כן, אני מודה ומתוודה בכך בכל ליבי; אני מכריז בחלחלה, שאכן נרתעתי בפחד באופן מחפיר כאשר גינתי את תורותיהם מתוך פחד מוות. לפיכך, אני מתחנן לאלוהים הכול-יכול להואיל למחול על חטאיי, ובמיוחד על חטא זה, החטא הנתעב ביותר." עתה, הוא הצביע לעבר שופטיו ואמר בתקיפות: "הרשעתם את ויקליף ואת הס, לא משום שהם ערערו על תורת הכנסייה, אלא פשוט משום שהם גינו את השערוריות שהתרחשו בקרב הכמורה, וחשפו את הפאר, הגאווה, הרשע, העוולות והשחיתות של הבישופים והכמרים. תמים דעים אני איתם לגבי הדברים שהם איששו - עיקרי האמונה המוצקים שלא ניתן להפריכם." דבריו הופרעו, והבישופים שרעדו מזעם זעקו: "האם זקוקים אנו להוכחה נוספת? השמידו את הכופר העיקש הזה!" ג'רום, שלא התרגש מזעמם, הכריז: "מה?! סבורים אתם שאני פוחד למות? החזקתם אותי שנה שלמה בצינוק נוראי, נורא יותר מן המוות עצמו. התאכזרתם אליי הרבה יותר מאשר לאסיר טורקי, יהודי או עובד אלילים; בשרי נרקב ונשר מעצמותיי בעודי בחיים, ועם זאת, אינני מתלונן, שכן קינה על צרות מחלישה את רוח האדם; אך איני יכול שלא להביע את תדהמתי ואת שאט נפשי מהתנהגות כה ברברית כלפי מאמין משיחי." שוב פרצה סערת רוחות, השופטים זעמו, וג'רום הובל מידית אל בית הכלא. אולם, דבריו הותירו רושם עז על מספר אנשים שנכחו באספה, ועתה הם השתוקקו להציל את חייו. הוא זכה לביקור מאת נכבדי הכנסייה, שהאיצו בו להיכנע למרות המועצה. שלל הצעות ואפשרויות נפלאות הוצגו לפניו כגמול על התכחשות להתנגדותו לכנסייה ברומא. אך בדומה לרבו האלוהי, שסירב לתהילה ולכבוד הארציים שהוצעו לו, ג'רום נותר איתן בהחלטתו.

הוא אמר: "הוכיחו לי שאני טועה על סמך כתבי הקודש, ואתנער מדבריי." "כתבי הקודש!?" אמר אחד משופטיו שביקש לפתותו, "האם עלינו לשפוט כל דבר על פיהם? מי יכול להבין אותם ללא פרשנותה של הכנסייה?" ג'רום השיב: "האם מסורות, 'מצוות אנשים מלומדה', ראויות יותר לאמונתנו מאשר בשורת מושיענו?" הוא המשיך: "שאל השליח לא האיץ במכותביו להקשיב למסורות שנהגו ביד אדם, אלא הורה להם מפורשות: 'התעמקו בכתבי הקודש.'" "כופר!" נשמעה התגובה. אחד השופטים אמר: "אני מתחרט על שניסיתי להפציר בך זמן רב כל כך. אני רואה שהשטן הוא זה שמדרבן אותך." בתוך זמן קצר הורשע ג'רום וגזר דינו נחרץ. הוא הובל אל אותו האתר שבו הס מסר את חייו על המוקד. בדרך לשם, ג'רום לא הפסיק לשיר וארשת פניו הפיקה אור, שמחה ושלווה. הוא מיקד את מבטו במשיח, ואימת המוות עזבה אותו. כאשר התליין שעמד להדליק את האש צעד מאחוריו, הקדוש המעונה הכריז: "בוא, עמוד לפניי, אל תחשוש. הדלק את האש לנגד עיניי. אם הייתי פוחד, לא הייתי כאן." דבריו האחרונים, שנאמרו בעוד הלהבות אופפות אותו, היוו תפילה. הוא זעק: "ה', אבא כל-יכול, רחם עלי, מחל לחטאיי, כי יודע אתה שתמיד אהבתי את האמת שלך." קולו נדם, אך שפתיו המשיכו לנוע בתפילה. כאשר האש כילתה את מלאכתה, אפרו של הקדוש המעונה, המעורבב בעפר שעליו הוא נח, נאסף והושלך אל נהר הריין, בדומה לאפרו של הס. כך מתו נושאי האור הנאמנים של ה'. אך את אור האמיתות שעליהן הכריזו - האור של מופת הגבורה שלהם - לא ניתן היה לכבות. בדיוק כפי שאנשים יכולים לנסות לשווא לשנות את מסלולה של השמש ולמנוע מאור השחר להפציע על העולם. הוצאתו להורג של הס הציתה בבוהמיה להבת זעם ואימה. האומה כולה חשה שהוא נפל קורבן לזדונם של הכמרים ולבוגדנות הקיסר. הוא הוכרז כמורה נאמן של האמת, והמועצה שגזרה את מותו הואשמה ברצח. משנתו זכתה עתה לתשומת לב רבה מתמיד. בצו האפיפיור נידונו כתביו של ויקליף לשרפה. אך אחדים מכתביו שלא הושמדו הוצאו ממקומות המחבוא שלהם ונלמדו בהקשר לכתבי הקודש או לחלקים מכתבי הקודש שאנשים הצליחו להשיג; בדרך זו, אנשים רבים קיבלו את האמונה המתוקנת. רוצחיו של הס לא עמדו בשקט מנגד וחזו בניצחון דרכו. האפיפיור והקיסר עשו יד אחת כדי

לחסל את תנועת הרפורמציה, וצבאותיו של זיגיסמונד תקפו את בוהמיה. אך מושיע קם במהרה. זיסקה, שזמן קצר לאחר תחילת המלחמה התעוור לחלוטין, אך נחשב עדיין לאחד הגנרלים המזהירים והמוכשרים ביותר בדורו, היה המצביא של חילות בוהמיה. העם שבטח בעזרת אלוהים ובצדקת דרכו, חזה בצבאות האדירים ביותר שקמו עליו. הקיסר, ששלח עוד ועוד צבאות חדשים, פלש לבוהמיה, אך נהדף באופן מחפיר. חסידיו של הס התגברו על פחד המוות, ואיש לא יכול היה לעמוד נגדם. בתוך שנים ספורות מתחילת המלחמה מת זיסקה האמיץ; אך את מקומו מילא פרוקופיוס, שאף הוא היה מצביא אמיץ ומוכשר, ומבחינות מסוימות, מנהיג טוב יותר. אויבי בוהמיה, שדבר מותו של המצביא העיוור הגיע לאוזניהם, האמינו כי ניתנה להם הזדמנות פז להחזיר לעצמם את כל אשר איבדו עד כה במלחמה. האפיפיור הכריז על מסע צלב נגד חסידיו של הס, ופעם נוספת תקף כוח גדול את בוהמיה אך ספג תבוסה מוחצת. הכנסייה הכריזה על מסע צלב נוסף. בכל ארצות אירופה שהיו נתונות תחת שלטון הכנסייה גויסו לוחמים, כסף ותחמושת. ההמונים נזעקו והתגייסו תחת דגלה של הכנסייה, בעודם בטוחים שסוף סוף יקיץ הקץ על חסידי הס הכופרים. הצבא העצום שהיה משוכנע בניצחונו פלש לבוהמיה. העם התלכד כדי להדוף את צבא הפולשים. שני צבאות התקדמו ונערכו זה מול זה כאשר רק נהר מפריד ביניהם. כוחות הברית עלו במספרם על צבא בוהמיה, אך במקום להתקדם ולתקוף בעוז את חסידי הס, הלוחמים נעמדו כאחוזי קסם והביטו בהם בשתיקה. לפתע, אימה נוראה נפלה עליהם. מבלי שהונחתה עליו מכה אחת, הובס והתפזר הצבא האדיר כאילו פוזר ביד נעלמה. לוחמים רבים נשחטו בידי צבא חסידי הס, שאף דלק אחרי הלוחמים הנמלטים. שלל רב נפל בידי המנצחים, וכך במקום שהמלחמה תרושש את בוהמיה, היא העשירה אותה. מקץ שנים ספורות נערך מסע צלב נוסף בראשות אפיפיור חדש. כבעבר, לוחמים, כלי נשק, כסף וציוד גויסו מכל ארצות אירופה הנוצריות. גדולים היו הפיתויים שהוצעו למי שיסכימו לצאת למבצע המסוכן. מחילה מלאה על החטאים החמורים והנוראים ביותר הובטחה לכל אדם שישתתף במסע הצלב. לכל הלוחמים שימותו במלחמה הובטח גמול נכבד בגן עדן, ולשורדים נכונו כבוד ושלל רב בשדה הקרב. פעם נוספת נאסף צבא עצום שחצה

את הגבול ופולש לבוהמיה. צבאות חסידיו של הס נסוגו לפני הפולשים, וכך משכו אותם עמוק יותר לתוך ארצם, וגרמו להם לחשוב שהם נוחלים ניצחון. לבסוף, צבא פרוקופיוס עצר, פנה לעבר האויב והתקדם כדי להילחם בו. הצלבנים, שהבינו עתה את טעותם, נשארו במחנה וחיכו לתחילת הקרב. כשנשמע שאון הצבא המתקרב הפכו הצלבנים אחוזי אימה, על אף שחסידי הס רק נראו באופק. שרים, קצינים וחיילים פשוטים זרקו את כלי הנשק שלהם וברחו לכל הכיוונים. לשווא ניסה נציג האפיפיורות, שהיה המצביא של הפלישה, לאסוף וללכד את כוחותיו המבועתים והמפוזרים. חרף מאמציו הרבים, הוא עצמו נסחף לבסוף עם גל הלוחמים הבורחים. התבוסה הייתה מוחלטת, ושוב נפל שלל רב לידיהם של המנצחים. וכך, בפעם השנייה, נס על נפשו צבא ענקי שנשלח מאת האומות החזקות ביותר באירופה וכלל לוחמים אמיצים, מיומנים וחמושים; נס על נפשו מבלי שהוכה ולו פעם אחת, וברח מפניהם של מגיניה של אומה קטנה וחלשה. כאן הייתה התגלות של גבורת ה'. הפולשים הוכו באימה על-טבעית. ה', שהטביע את צבא פרעה בים סוף, שגרם לצבאות מדיין לנוס מלפני גדעון ושלוש מאות לוחמיו, שהביס בלילה אחד את צבאות אשור הגאים, שב והושיט את ידו כדי להצמית את צבאות הכובש. "שם, פָּחְדוּ פָּחַד, לֹא הָיָה פָּחַד [דהיינו, הם פחדו מפני הרשעים, אך היה זה פחד שווא]; כִּי אֱלֹהִים פָּזַר עֲצָמוֹת חֲנָךְ; הִבְשַׁתָּה, כִּי אֱלֹהִים מְאֹסָם" (תהילים נ"ג 6). מנהיגי שלטון האפיפיורות, שנאשו מכוחם הצבאי, החליטו לבסוף לנקוט בדרך דיפלומטית. הושגה פשרה, שבעוד שהעניקה לאנשי בוהמיה חופש דת ומצפון, למעשה בגדה בהם ומסרה אותם לידי שלטון הכנסייה. אנשי בוהמיה ציינו ארבע נקודות כתנאי לשלום עם הכנסייה ברומא: הטפה חופשית של כתבי הקודש, הזכות של כל חברי הקהילות לקבל את הלחם והיין בסעודת האדון, ושימוש בשפת אם בעת התפילה בציבור; הדחת כל אנשי הכמורה מכל המשרות החילוניות והממשלתיות; במקרי פשיעה, תינתן הסמכות המשפטית לבתי הדין האזרחיים שישפטו הן את אנשי הכמורה והן את ההדיוטות. רשויות הכנסייה הקתולית נעתרו לבסוף וקיבלו את ארבעת הסעיפים, אך ציינו במפורש כי הזכות לפרשם ולקבוע את משמעותם המדויקת נתונה בלעדית בידי הכנסייה. על בסיס פשרה זו נכרתה אמנה, והכנסייה ברומא השיגה

באמצעות העמדת פנים והונאה את מה שלא הצליחה להשיג בכוח הזרוע. שכן, בכך שכפתה את פרשנותה על סעיפי האמנה שהציעו חסידי הס, כמו גם על כתבי הקודש, עלה בידה לסלף את משמעותם כדי שיעלו בקנה אחד עם מטרותיה. רבים מאזרחי בוהמיה שנוכחו לדעת כי האמנה לא העניקה להם את חירותם, סירבו לחתום עליה. התעוררו מחלוקות וסכסוכים שהובילו למריבות, לשפיכות דמים ולמלחמת אחים. במהלך המאבקים הללו, פרוקופיוס האצילי נהרג ובוהמיה איבדה את חירויותיה. זיגיסמונד שבגד בהם ובגירום עליה עכשו על כס השלטון בבוהמיה, וחרף שבועתו לתמוך בזכויותיהם של אזרחי בוהמיה, פעל כדי לכוון את שלטון האפיפיורות. אך הוא לא השיג רבות באמצעות כניעתו לכנסייה ברומא. עשרים השנים האחרונות לחייו היו גדושות קשיים וסכנות. צבאותיו הצטמקו ומשאביו הידלדלו בשל המלחמה הממושכת וחסרת התועלת; מקץ שנה אחת על הכס, הוא מת בעודו מותיר אחריו ממלכה משוסעת, על סף מלחמת אזרחים, והוריש לצאצאיו שם שהוכתם בקלון. המהומות, הפרעות ושפיכות הדמים נמשכו לאורך זמן. פעם נוספת פלשו צבאות זרים לבוהמיה, והתסיסה הפנימית המשיכה להעסיק את האומה. מי שדבק בבשורה היה נתון תחת רדיפות עקובות מדם. בעוד שאחיהם לשעבר כרתו ברית עם הכנסייה הקתולית וקיבלו את תורות השקר שלה, אלה שדבקו באמונה העתיקה התאגדו, כוננו כנסייה שונה וכינו עצמם "האחוה המאוחדת". צעד זה המיט עליהם את קללותיהם של כל המעמדות. ואף על פי כן, הם המשיכו בדרכם בצעד איתן. על אף שנאלצו למצוא מחסה ביערות ובמערות, הם המשיכו להתאסף כדי לקרוא בדבר ה' ולסגוד לה' בצוותא. באמצעות שליחים שנשלחו בחשאי לארצות שונות, נודע להם כי פה ושם נותרו מאמינים בודדים שהכריזו את האמת - מתי מעט בעיר הזאת ובעיר ההיא, שהיו מושא לרדיפות בדיוק כמוהם; בנוסף, נודע להם כי בקרב הרי האלפים חיה קהילה משיחית עתיקה שהתבססה על כתבי הקודש. מידע חשאי זה התקבל בשמחה רבה, ובמהרה נוצר קשר עם המשיחיים הוואלדנסיים. בעודם דבקים בבשורה חיכו המאמינים בבוהמיה עד שיחלוף ליל רדיפתם, ואפילו בשעת הלילה האפלה ביותר המשיכו להפנות את מבטם אל האופק כאנשים הממתנים לשחר. "גורלם נחרץ בימים רעים, אך הם זכרו את המילים הראשונות שיצאו מפיו

של הס, ושג'רום שב וחזר עליהן - שיחלפו מאה שנה עד שיפציע השחר. מילים אלה היו לחסידי הס כמילותיו של יוסף לבני ישראל בארץ שעבודם: 'אֲנֹכִי מֵת; וְאֱלֹהִים פֶּקֶד יִפְקֹד אֶתְכֶם, וְהָעֶלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת...' (בראשית נ' 24). "בערך בשנת 1470 פסקו הרדיפות, ואחריהם באה תקופה של שגשוג יחסי. כאשר "קץ המאה ה-16 הלך והתקרב פעלו בבוהמיה ובמורביה מאתיים קהילות של 'האחוה המאוחדת'. כה גדולה הייתה שארית הפליטה שניצלה מן הזעם ההרסני של האש והחרב, וזכתה לראות את השחר מפציע על היום שהס ניבא עליו."

פרק ז'

הפרדותו של לותר מרומא

האדם הבולט ביותר בקרב המאמינים, שנקראו להנהיג את הקהילה המשיחית ולהובילה מחשכת שלטון האפיפיורות אל אור האמונה הצרופה, היה מרטין לותר. קנאי, נלהב ומסור, שלא ידע פחד זולת יראת ה', ולא הכיר בשום תשתית לאמונה זולת כתבי הקודש. הוא היה האדם הנכון בזמן הנכון. אלוהים חולל דרכו גדולות ונצורות לשם תיקון הקהילה המשיחית והארת העולם. בדומה למבשרי הבשורה הראשונים, לותר בא מעוני ומחסור. הוא נולד למשפחה גרמנית כפרית, והעביר את שנותיו הראשונות בבית המשפחה הצנוע. האב שעבד מדי יום ככורה ייעד את משכורתו ללימודי בנו. הוא שאף שהוא יהיה עורך דין, אך אלוהים יעד להפוך אותו לבנאי בהיכל הכביר שהלך ונבנה באיטיות כה משוועת במהלך הדורות. קשיים, מחסור ומשמעת נוקשה היו בית הספר שה', בחוכמתו האינסופית, הכין ללותר לשם הכשרתו לשליחות החשובה ביותר של חייו. אביו של לותר היה אדם בעל אופי חזק; אדם שקול ונחוש, ישר דרך, החלטי וגלוי. הוא מילא את חובותיו בנאמנות, יהיו התוצאות אשר יהיו. כאדם מעשי ובעל חושים בריאים, הוא התייחס למוסד הנזירות בחשד. לפיכך, הוא הביע מורת רוח גלויה כאשר לותר הצטרף למנזר ללא הסכמתו. חלפו שנתיים עד שהאב התפייס עם בנו, ואף על פי כן, הוא נותר איתן בדעותיו לגבי מוסד הנזירות. הוריו של לותר חינוכו והכשירו את ילדיהם בדאגה רבה ובאהבה רבה. הם השתדלו ללמדם להכיר את אלוהים ולפתח מידות

טובות משיחיות. תפילתו של האב, שביקש מה' שילדו יזכור תמיד את שם ה', הגיעה בדרך כלל לאוזני בנו; יום יבוא שבו היא תסייע ללותר בקידום האמת שלו. הורים אלה ניצלו בלהט כל יתרון וכל דרך לפיתוח תרבות השכל והמוסר ככל שהתאפשר להם בחיי עמלם. מאמציהם, שנועדו להכשיר את ילדיהם לחיי יראת שמיים ויצרנות, היו כנים ושקדניים. בשל נחישותם ואופיים החזק, לפעמים הם השליטו משמעת קשה מדי; אך מתקן הדת עצמו, על אף שהיה מודע לעיתים לטעויותיהם בתחומים מסוימים, ראה את חינוכם בעין יפה ולא סבר שיש לגנותו. המורים בבית הספר שאליו נשלח משחר ילדותו, נהגו בו ביד קשה ואפילו באלימות. כה גדולה הייתה דלותם של הוריו, שכאשר צעד מביתו אל בית ספרו שמוקם בעיר אחרת, הוא נאלץ במשך זמן מה להשיג את מזונו באמצעות שירה מדלת לדלת, ולעיתים קרובות ידע רעב. הרעיונות הדתיים הקודרים וחדורי הדעות הקדומות שרווחו בימיו מילאו את ליבו פחד. מדי לילה הוא עלה על יצועו בלב דואב, בעודו מצפה בחיל ורעדה לעתיד אפל, אחוז אימה מן המחשבה על אלוהים כאל נוקשה, קפדן וקשוח, כעריץ אכזר, ולא כאב שמיימי אוהב ורב חסד. ואף על פי כן, חרף הקשיים, היאוש והגורמים המרתיעים הגדולים והקשים שניצבו בדרכו, הוא חתר קדימה בנחישות לקראת השגת מצוינות שכלית ומוסרית גבוהה אשר ליבו נמשך אליה. הצמא לידע ואופיו הרציני והמעשי הובילוהו לשאוף להישגים ממשיים ומעשיים, ולא להישגים שטחיים וראוותניים. כאשר החל את לימודיו באוניברסיטת ארפורט, כשהיה בן שמונה עשרה, היה מצבו טוב יותר וסיכוייו זוהרים יותר מאשר בשנות חייו הראשונות. הוריו, שבזכות חסכונותם וחריצותם רכשו שם טוב ומיומנות, יכלו עתה להושיט לו את כל העזרה שנזקק לה. השפעתם של חבריו הנבונים הפיגה במידת מה את ההשפעה הקודרת של חינוכו הקודם. הוא נרתם ללימוד כתביהם של המחברים המעולים ביותר, אצר בשקדנות את רעיונותיהם החשובים ולמד מחוכמת החכמים. אפילו תחת המשמעת הנוקשה של מוריו הקודמים, הוא הוכר כעילוי מבטיח; עתה, בזכות השפעות טובות יותר התפתח מוחו במהירות. זיכרון חד, דמיון פורה, שכל ישר ושקדנות בלתי נלאית – כל אלה מיקמו אותו במהרה בשורה אחת עם החברים המצטיינים ביותר בכיתתו. משמעת שכלית ורוחנית חידדה את שכלו ואת כושר

הבחנתו והבשילה את תובנותיו - דבר שהכשירו למאבקים שערים יתמודד במהלך חייו. יראת ה' שכנה בליבו, סייעה לו להתמקד במטרתו ודרבנה אותו להתהלך בענווה יתרה לפני אלוהים. הוא חש תמיד את תלותו המוחלטת בעזרת ה', ומעולם לא שכח להתחיל את היום בתפילה, כשליבו עותר לה' ללא הרף להדרכה ולתמיכה. הוא נהג לומר: "תפילה נכונה אינה נופלת בערכה מלימוד." באחד הימים, כשסקר את ספריית האוניברסיטה, מצא בה עותק של כתבי הקודש בלטינית. עד כה מעולם לא ראה ספר כזה, ואפילו לא ידע על קיומו. הוא שמע קטעים מן הבשורות והאיגרות שהוקראו לקהל המתפללים בשעת התפילה בציבור, והניח שהן-הן כתבי הקודש בכללותם. עתה, לראשונה בחייו, הוא הביט בעותק שלם של דבר ה'. הוא דפדף בדפיו הקדושים ביראת כבוד מהולה בפליאה, קרא בהתרגשות עזה ובלב פועם את מילות החיים, ומדי פעם עצר כדי להכריז: "הלואי שאלוהים יעניק לי עותק כזה!" מלאכי השמיים אפפוהו וקרני האור שנגהו מכס הכבוד של ה' חשפו לנגד עיניו את אוצרות האמת, והאירו את עיני רוחו. מאז ומתמיד הוא חש שמא יפגע באלוהים, אך עתה הבין שהינו חוטא, ואמונה חזקה זו אחזה בליבו בעוצמה רבה מתמיד. תשוקה עזה להשתחרר מן החטא ולהתפייס עם ה' גרמה לו לבסוף להסתגר במנזר ולהקדיש את חייו לנזירות. כאן הוא נדרש לבצע את העבודות הנחותות הקשות והמשעממות ביותר, ובנוסף, לחזר על הפתחים כדי לקבץ נדבות ומזון. הוא היה בגיל שבו הלב נכסף לרכוש כבוד והערכה, ולכן, עבודות בזויות ומייגעות אלה השפילו את רגשותיו הטבעיים; ואולם, הוא נשא את השפלתו באורך רוח מתוך אמונה שהיא נחוצה לו בעטיים של חטאיו. הוא הקדיש ללימוד כל רגע כשהתאפשר לו לחדול מעמל יומו ומחויבויותיו; הוא הדיר שינה מעיניו כדי ללמוד, והתרעם אפילו על הזמן שהתבזבז על ארוחותיו הדלות. יותר מכל דבר אחר, הוא התענג על לימוד דבר ה'. הוא מצא עותק של כתבי הקודש שחובר בשלשלאות אל כותל המנזר, וקרא בו לעיתים תכופות. כאשר השתכנע ביתר שאת שהינו חוטא, הוא ניסה לרכוש מחילה ושלווה באמצעות סגפנות, גמילות חסדים ופיתוח מידות טובות. הוא חי בתנאים קשים, ניהל חיים קפדניים וסגפניים, ובעזרת צומות, הלקאות ותפילות לילות התאמץ להכניע את יצר הרע ואת מידותיו הרעות, שחיי המנזר לא הפחיתו אותם ולא הביאו

לו שום הקלה. הוא לא בחל בשום קורבן שבאמצעותו יוכל להשיג את טהרת הלב, שתסייע לו לעמוד זכאי לפני ה'. "הייתי באמת נזיר אדוק," אמר בשלב מאוחר יותר בחייו. "צייתי לכללי המסדר שלי בקפדנות כה יתרה, שאינני מוצא את המילים לתאר זאת. אילו נזיר היה זכאי לנחול גן עדן באמצעות מעשיו בחיי הנזירות, אין לי שום ספק שהייתי זכאי לכך. אילו הייתי ממשיך בסיגופים ובסבלים האלה זמן רב יותר, הייתי מגיע עד שערי המוות." כתוצאה ממשמעת חמורה ומייסרת זו נחלש לותר וסבל מהתקפי התעלפויות ועוויתות, שמתוצאותיהם לא החלים לגמרי מעולם. אך עם כל מאמציו, נשמתו המיוסרת לא מצאה מנוח. הוא הגיע לסף ייאוש. כשנדמה היה לו שהכול אבוד, ה' הקים למענו חבר ועוזר. סטופיץ, המשיחי האדוק, הבהיר ללותר את דבר ה' והפציר בו להתיק מבטו מעצמו, לחדול להגות בעונש הנצחי על חילול תורת ה' ולשאת מבטו אל ישוע, מושיעו, אשר מעניק מחילה על חטאים. "במקום לענות את עצמך בגין חטאיד, השלך את עצמך לזרועות גואלך. בטח בו - בטח בצדקת חיו - בטח במוותו המכפר. הקשב לבן האלוהים. הוא לבש בשר ודם כדי להעניק לך אישוש על חסד האל. אהוב את האחד שאהב אותך מלכתחילה." אלה היו דבריו של שליח החסד הזה, שהותירו רושם עז בליבו של לותר. מקץ מאבקים רבים בחטאיו, אותם טיפח שנים רבות, הוא הצליח להבין את האמת, וסוף סוף ירדה שלוה על נשמתו המיוסרת. לותר הוסמך לכמורה ונקרא לעזוב את המנזר ולכהן כפרופסור באוניברסיטת ויטנברג. כאן הוא נרתם ללימוד התנ"ך והברית החדשה בשפות המקור. הוא החל להרצות על כתבי הקודש; ספר תהילים, הבשורות והאיגרות הובהרו לקהל מאזיניו שהתענג על דבריו. סטופיץ, חברו ורבו, האיץ בו לעלות על בימת הכנסייה ולהטיף את דבר ה'. לותר היסס, שכן חש שאינו ראוי לדבר אל בני האדם בשמו של המשיח. רק מקץ התלבטות רבה ומאבק פנימי ממושך נכנע להפצרות חבריו. כבר אז היה בקי בכתבי הקודש וחסד ה' נח עליו. רהיטותו שבתה את לב מאזיניו, הבהירות והעוצמה שבהן הציג את האמת שכנעו את שכלם, ולהטו נגע בליבם. לותר היה עדיין בן נאמן לכנסייה הקתולית; הוא לא חשב, ולו לרגע, להתנתק ממנה. ביד ההשגחה, הוא הונחה לבקר ברומא. הוא יצא לדרך ברגל והתאכסן במנזרים שנקרו על דרכו. במנזר אחד באיטליה, הוא נמלא פליאה מן

העושר, הפאר, ההוד והמותרות שחזה בהם. הנזירים שנהנו מהכנסות נאות כיאה לנסיכים, חיו בדירות פאר, התהדרו בבגדי השרד המפוארים והיקרים ביותר וסעדו כיד המלך. בחששות כבדים ובכאב מר השווה לותר בין חיי השפע שלהם לחיי ההתכחשות העצמית והתלאות שלו. הוא חש מובדן ומבולבל. סוף סוף חזה באופק בעיר השוכנת על שבע גבעות. בהתרגשות עזה השתטח על האדמה וקרא: "רומא הקדושה, מברך אני אותך לשלום!" הוא נכנס לעיר, ביקר בכנסיות, הקשיב לסיפורים הנפלאים שסיפרו הכמרים והנזירים, וביצע את כל חובותיו הדתיות. בכל מקום חזה במראות שהפתיעו והבעיתו אותו בעת ובעונה אחת. הוא נוכח לדעת שכל הכמרים בכל המעמדות בכמורה ביצעו חטאים. הוא שמע את הבישופים מספרים בדיחות גסות, ונחרד מחילול הקודש שלהם אפילו בשעת התפילה בציבור. כאשר התערב עם הנזירים והאזרחים, הוא נתקל בהוללות, פזרנות ושחיתות. בכל מקום שאליו נשאו אותו רגליו, הוא מצא חילול קודש במקום קדושה. הוא כתב: "לא ייאמן אילו חטאים ומעשי אכזריות מתבצעים ברומא; חובה לראות ולשמוע אותם כדי להאמין בכך. לכן, נהוג לומר: 'אם יש גיהנום, רומא בנויה עליו. רומא היא תהום שכל החטאים נובעים ממנה'." בצו אפיפיורי שיצא לאחרונה הובטחה מחילת חטאים לכל מי שיעלו על ברכיהם "במדרגות פילטוס". [על פי המסורת, המושיע ירד במדרגות הללו כשעזב את היכל המשפט הרומי, והועבר בדרך נס מירושלים לרומא]. באחד הימים, כשלוטר טיפס בהתלהבות ובמסירות יתרה ב"מדרגות פילטוס", הוא שמע לפתע קול רועם שפנה אליו ואמר: "צִדִּיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה" (אל הרומים, א' 17). הוא קם, נעמד על רגליו ונס במהירות מן המקום בבושה ובאימה. הפסוק נחרת עמוק בליבו, ולא איבד מעולם את השפעתו העזה עליו. מאותו יום ואילך ראה לותר בבהירות רבה יותר את האיוולת שבתליית מבטחנו במעשינו הטובים כדי להיוושע, ואת הצורך באמונה צרופה חזקה במעלותיו ובזכויותיו של המשיח. עיניו נפקחו לאמת, והן לא ייעצמו שוב לעולם להטעיות, לתורות השקר ולאשליות של הכנסייה הקתולית. כאשר הסב את פניו מרומא, הוא אף פנה לה עורף בליבו, ומאז ואילך הנתק הלך ונפער, עד שהוא ניתק את כל קשריו עם הכנסייה הקתולית. עם שובו מרומא, הוא קיבל מאוניברסיטת ויטנברג דוקטורט בלימודי דת. עתה עלה

בידו להקדיש את עצמו יותר מאי פעם להתעמקות בכתבי הקודש החביבים עליו. הוא נשבע ללמוד אותם בקפדנות ולהטיף בנאמנות את דבר ה', ולא את הפרשנויות והדוקטרינות של האפיפיורים – וזאת, כל ימי חייו. הוא כבר לא היה אך ורק נזיר או פרופסור, אלא אף מבשר מוסמך של כתבי הקודש. הוא נקרא לשרת כרועה שירעה את צאן המרעית של ה', אשר רעבו וצמאו לאמת. הוא הכריז בתוקף כי אל למשיחיים לקבל תורות כלשהן, זולת אלה המבוססות על סמכות כתבי הקודש. מילים אלה פגעו בתשתית שלטון הכנסייה הקתולית. הן הכילו את עיקרון היסוד של הרפורמציה. לותר ראה את הסכנה הטמונה ברוממות תיאוריות אנושיות מעל דבר ה'. הוא תקף ללא חת את הבוגדנות הרעיונית של המורים, ויצא נגד הפילוסופיה והתיאולוגיה שהשפיעו כה רבות על בני האדם. הוא הוקיע לימודים כאלה כחסרי ערך ומזיקים, ואף ניסה להפנות את ליבם של מאזיניו מן הפלפלנות של הפילוסופים והתיאולוגים, אל האמיתות הנצחיות שהוצגו בידי הנביאים והשליחים.

המסר שיצא מפיו של לותר אל אוזני ההמונים הלהוטים, היה יקר מפז. הבשורות הטובות על אהבת המושיע, על הוודאות של קבלת מחילה ושלוש באמצעות דמו המכפר, מילאו את ההמונים שמחה והפיחו בליבם תקווה לחיי נצח. קרני האור שזרחו בוויטנברג יגיעו למקומות הנידחים ביותר בקצווי התבל, ויאירו את העולם בעוצמה רבה יותר באחרית הימים. אולם, אור וחושך אינם יכולים להתמזג יחדיו. האמת והשקר שרויים בסכסוך שאין להכניעו. לרומם את האחד ולהגן עליו, משמעו לתקוף ולהדיח את השני. מושיענו, בכבודו ובעצמו, הכריז: "לֹא בָאתִי לְהָטִיל שְׁלוֹם, אֶלָּא חֶרֶב" (מתי, י' 34). מקץ שנים ספורות מתחילת הרפורמציה אמר לותר: "אלוהים אינו מוביל אותי, אלא דוחף אותי קדימה. איני אדון למעשיי. הייתי שמח לחיות בשקט ובשלווה, אך אני נדחף לתוך מהומות ומהפכות." עתה הוא יאלץ להילחם על עמדותיו. הכנסייה הקתולית סחרה בחסדי האל. שולחנותיהם של חלפני הכספים [מתי, כ"א 12], מוקמו ליד מזבחותיה, וקריאות המוכרים והקונים הזהדו באוויר. הכנסייה שביקשה מחסידיה תרומות לשם הקמת כנסיית "סנט פיטר" ברומא, מכרה כתבי מחילה על חטאים; כתבי המחילה ניתנו בסמכות האפיפיור. היכל לעבודת האל ייבנה במחיר פשע – אבן הפינה תונח

תמורת עוונות. אך דווקא האמצעים שרומא נקטה בהם כדי להעצים את כוחה, הם שהטילו מכת מחץ על כוחה וגדולתה. זה היה הדבר שעורר את אויביה הנחושים והמוצלחים ביותר של הכנסייה הקתולית והובילם למאבק שערער את כס השלטון האפיפיורי ודחף את הכתר מראשו של האפיפיור. טטזל, הכומר שמונה על מכירת כתבי המחילה בגרמניה, הורשע בפשעים השפלים ביותר נגד החברה ונגד תורת ה'; אך לאחר שחמק מן העונש שהוטל עליו בגין פשעיו, הוא הועסק בידי הכנסייה כדי לקדם ביתר שאת את המיזמים הלא מוסריים של האפיפיור, שנועדו לספק את תאוות הבצע שלו. בעזות מצח רבה יותר, הוא שבוחזר על השקרים הבוטים ביותר ועל סיפורי הבדים המופלאים ביותר שנועדו להוליך שולל את העם הבור, התמים וחדור האמונות הטפלות. אילו החזיקו בני העם בכתבי הקודש, לא ניתן היה לרמותם כך. אך כתבי הקודש הוסתרו מפניהם כדי לשמרם בידי הכנסייה הקתולית, ולהעצים את כוחם וממונם של מנהיגיה השאפתניים. בכל פעם שטטזל נכנס לעיר כלשהי, שליח נשלח לפניו והכריז: "חסד האל והאב הקדוש באו בשעריך." או אז, תושבי העיר קידמו בברכה את המתחזה הכופר, כאילו היה אלוהים בכבודו ובעצמו שירד אליהם מן השמיים. המסחר הבזוי החל להתנהל בתוך הכנסייה, וטטזל שעלה לבמה דיבר בשבחם של כתבי המחילה ואמר שהם המתנה היקרה ביותר מאת ה'. הוא הכריז כי בזכות כתבי המחילה המוסמכים הללו, כל החטאים שהרוכש אותם יחפוץ לבצע לאחר רכישתם, יימחלו לו, וכי "אפילו חרטה אינה הכרחית." יתרה מכך, הוא הבטיח למאזיניו כי בכוחם של כתבי המחילה להושיע לא רק את החיים, אלא אף את המתים, וכי ברגע שהכסף נתרם לכנסייה, נשמתו של האדם שבעבורו שולם הסכום תיחלץ מכור המצרף ותעשה דרכה אל גן העדן. כאשר שמעון המכשף ביקש לרכוש מן השליחים את הכוח לחולל ניסים, כיפא אמר לו: "כִּסְפָּךְ יְהֵא אַתְּדָ לְאַבְדּוֹן, מִפְּנֵי שְׁחָשְׁבְתָּ לְקִנּוֹת בְּכֶסֶף אֶת מִתְּנַת אֱלֹהִים" (מה"ש, ח' 20). ואולם, רבבות בני אדם קיבלו בשמחה את הצעתו של טטזל. זהב וכסף זרמו אל תיבת האוצר שלו. גאולה שנרכשה בממון הייתה קלה יותר להשגה מגאולה הדורשת חזרה בתשובה, אמונה ומאמץ שקדני כדי לעמוד בניסיון ולגבור על החטא. מלומדים בעלי יראת שמיים בקרב הכנסייה הקתולית התנגדו לדוקטרינת כתבי המחילה; בנוסף, אנשים רבים לא האמינו ביומרנות

זו, שסתרה הן את ההיגיון והן את ההתגלות האלוהית. איש מאנשי הכמורה, לא העז להרים קולו נגד הסחר הלא הוגן הזה, אך בני האדם החלו לחוש מוטרדים, ורבים תהו האם אלוהים ישתמש בכלי שרת כלשהם כדי לטהר את כנסייתו. לותר, שעדיין דבק בכנסייה הקתולית, נמלא אימה מן ההסכמים המתעים והכופרים שהציעו הכמרים שמכרו את כתבי המחילה. רבים מבני קהילתו רכשו את אישורי המחילה הללו, ובמהרה החלו לבוא אל הרועה שלהם, להתוודות באוזניו על שלל חטאים ולצפות למחילה, לא משום שחזרו בתשובה אמיתית ורצו להשתנות, אלא על סמך כתבי המחילה שרכשו. לותר סירב להעניק להם מחילה, והזהירם שאלמלא ישובו בתשובה וישנו את אורחות חייהם, הם יאבדו בחטאיהם. ברוב מבוכתם, הם פנו אל טטזל והתלוננו על הכומר המוודה שלהם, אשר מסרב לקבל את כתבי המחילה שטטזל הנפיק; אחדים מהם אף העזו לדרוש את כספם בחזרה. טטזל נמלא חימה. הוא הטיל על ה"כופרים" קללות איומות ונוראות, הורה להבעיר מדורות בכיכרות הערים, והכריז כי בידו צו מן האפיפיור "לשרוף את הכופרים שהעזו לצאת נגד כתבי המחילה הקדושים שלו." לותר החל לבצע בעוז את מלאכת תיקון הדת כלוחם האמת. קולו שנשמע מבימת הכנסייה יצא באזהרה רצינית, כנה וקודרת. הוא הציג בפני מאזיניו את טיבו המזיק של החטא, ולימדם כי נבצר מן האדם להפחית את אשמתו או להתחמק מעונש בכוחות עצמו. דבר לא יועיל כאן, זולת חזרה בתשובה לפני ה', ואמונה במשיח שבכוחו להושיע את החוטא. את חסד המשיח לא ניתן לרכוש בכסף, שכן הוא מתת חינם. לותר יעץ למאמינים לא לרכוש כתבי מחילה, אלא לשאת את עיניהם באמונה אל הגואל הצלוב. הוא סיפר על חווייתו הקשה והמייסרת כאשר ניסה לשווא לרכוש גאולה באמצעות השפלה וסיגופים, והבטיח לשומעיו כי רק כאשר חדל להתמקד בעצמו ושם את מבטחו ואמונתו במשיח, מצא שלוה ושמחה. כשטטזל המשיך במסחרו וביומרנותו הכופרת, וטען בתוקף כי בכוחם של כתבי המחילה למחול על חטאים, לותר החליט לפתוח במחאה יעילה יותר נגד העוולות המשוועות הללו. במהרה הגיעה שעת כושר. בכנסיית ויטנברג היו שרידים מקודשים רבים, שבימים קדושים מסוימים הוצגו בפני הקהל; מחילה שלמה על חטאים הוענקה לכל מי שביקר בכנסייה בימים קדושים אלה וערך וידוי. לפיכך, קהל רב נהר לכנסייה

במועדים אלה. אחד המועדים החשובים היה חג "כל הקדושים" שמשמש ובא. ביום שקדם לחג, לותר, שהצטרף להמונים שעשו את דרכם לכנסייה, תלה על דלת הכנסייה דף ועליו תשעים וחמש השגות נגד דוקטרינת כתבי המחילה. הוא הכריז כי הוא מוכן ומזומן להגן על טענותיו ביום המחרת באוניברסיטה, ולהתמודד עם כל מי שיראו לנכון לתקוף אותן. הצעותיו השיגו תשומת לב עולמית. הן הוקראו שוב ושוב בכל מקום. סערה גדולה קמה באוניברסיטה, והעיר כולה הייתה כמרקחה. השגות אלה חשפו את העובדה כי הכוח להעניק מחילה על חטא ולפטור את החוטא מן העונש על חטאו, לא ניתן מעולם לאפיפיור או לכל אדם אחר. השיטה כולה הייתה פארסה - תחבולה שנועדה לסחוט כספים מן הציבור באמצעות ניצול האמונות הטפלות שהציבור החזיק בהן - תחבולה מאת השטן, שנועדה לחסל את נשמותיהם של אלה שדבקו בשקרים וביומרות של טענותיה הכופרות של הכנסייה. השגותיו של לותר, אף הראו בבירור כי בשורת המשיח היא האוצר היקר ביותר של הקהילה המשיחית, וכי חסד ה' הנחשף בבשורה מורעף ללא תמורה על כל מי שמבקש להיוושע באמצעות חרטה ואמונה. השגותיו של לותר היוו הזמנה לדיון, אך איש לא העז לקבל את האתגר. הסוגיות שהוא העלה התפשטו בתוך ימים ספורים ברחבי גרמניה, והדהדו בתוך כמה שבועות ברחבי ארצות הנצרות. קתולים אדוקים רבים שראו וביכו את העוול הנורא הזה שרווח בכנסייה, אך לא ידעו כיצד לעצור בו, קראו את ההצעות הללו בשמחה רבה, וזיהו בהן את קולו של האל. הם האמינו כי האדון הושיט את ידו רבת החסד כדי לעצור את גל השחיתות הגואה שנבע מן הכס ברומא. שרים ושופטי שלום שמחו בסתר ליבם על בלימת הכוח היהיר שלא התיר את זכות הערעור על החלטותיו. אך ההמונים הנבערים, אוהבי החטא וחדורי האמונות הטפלות, נבהלו כאשר הפלפלות המוטעית שהפיגה את חששותיהם, התמוססה. אנשי כמורה ערמומיים שראו כי מלאכתם הופרעה וכי נבצר מהם להמשיך לתת תוקף לחטא, הבינו כי רווחיהם עלולים להתמעט, נמלאו זעם והתלכדו כדי להילחם על עמדותיהם היומראניות. מתקן הדת נאלץ לפגוש את אויביו המושבעים. אחדים מהם טענו שהוא פועל בפזיזות מתוך דחף רגעי. אחרים האשימוהו ביומרנות וטענו שלא ה' הנחה אותו, אלא גאוותו וחוצפתו הן שדרבנו אותו. הוא השיב להם: "מי

אינו יודע שרק לעיתים רחוקות יכול אדם לקדם רעיון חדש בלי שייתפס כגאווותן, ובלי שיואשם בכך שהוא מחרר ריבים? מדוע המשיח וכל הקדושים המעונים הוצאו להורג? - מפני שהם עשו רושם של אנשים יהירים שבזו לחוכמת החכמים של דורם; מפני שהם הציגו אמיתות חדשות בלי שנועצו תחילה באורים ותומים של האסכולות הישנות. "עוד הכריז: "מה שאני מחולל אינו מתבצע בעזרת פיקחותו של האדם, אלא בעזרת עצת ה'". אם מאת אלוהים היא הפעולה הזאת, מי יוכל לעצור אותה? ואם איננה מאת ה', מי יקדם אותה? לא רצוני, לא הרצון של כולנו, אלא רצון אבינו הקדוש שבשמיים, הוא זה שייעשה!" על אף שלותר הונע בידי רוח אלוהים להתחיל במלאכת התיקון שלו, הוא לא יבצעה בלא מאבקים קשים. הגינויים וההאשמות מצד אויביו, הדרך שבה הם הציגו את מטרותיו באור מסולף וגינו אותו, ומחשבותיהם הרעות והמוטעות על אופיו ומניעיו, כל אלה שטפו אותו כגל גואה והותירו בו את אותותיהם. הוא היה משוכנע שמנהיגי העם, הן בכנסייה והן בבתי הספר, יצטרפו בשמחה למאמצי התיקון שהחל לחולל. מילות עידוד מפיהם של נכבדים אלה הפיחו בליבו שמחה ותקווה. בציפייה ובכיסופים, הוא חזה בשחר של יום בהיר יותר המפציע על הכנסייה. אך העידוד התהפך לתוכחה ולהרשעה. נכבדים רבים, הן בכנסייה והן בשלטון המדיני, השתכנעו באמיתות טענותיו; אך הם הבינו במהרה כי קבלת האמיתות הללו תהיה כרוכה בעריכת שינויים גדולים. לבאר אותן למאמינים וללמדם להיערך לתיקונים הדתיים, הווה אומר לערער על סמכות הכנסייה ברומא, לעצור את הון העתק המתגלגל אל אוצרה, ובכך לקצץ את הבזבזנות, הפאר והמותרות של ראשי האפיפיורות. יתרה מכך, ללמד את בני העם לחשוב ולפעול על דעת עצמם כאנשים אחראיים, להביט אל ישוע בלבד כדי לזכות בגאולה, הווה אומר להדיח את האפיפיור מכיסאו, ולחסל את סמכותו ואת סמכות הכנסייה. מסיבה זו, הם סירבו לקבל את הידע שה' הרעיף עליהם, ונערכו נגד המשיח ונגד האמת, בכך שהתנגדו לאדם שנשלח אליהם כדי להאיר את עיני רוחם. לותר רעד כאשר הביט בעצמו - אדם אחד מול הכוחות האדירים ביותר בעולם. לפעמים, הוא פקפק בצדקת דרכו ותהה האם אלוהים באמת הדריכו לצאת נגד שלטון הכנסייה. הוא כתב: "מי אני שאצא נגד הוד המלכות של האפיפיור, שמלכי הארץ והתבל כולה רועדים לפניו? איש

אינו יכול לדעת את הסבל שעברתי באותן שנתיים ראשונות, ולאילו תהומות של עצבות ואפילו ייאוש שקעתי לעיתים קרובות. "אך הוא לא נותר עזוב לנפשו עד שירפו ידיו. כאשר נכזבה תוחלתו מעזרת בשר ודם, הוא נשא עיניו אל אלוהים לבדו, ולמד כי ביכולתו להסתמך בביטחון גמור על יד הגבורה הכול יכולה. הוא כתב לאחד מתומכי הרפורמציה: "נבצר מאיתנו להגיע להבנת כתבי הקודש בעזרת לימוד או כוחו של האינטלקט. לפיכך, חובתך הראשונה היא לפתוח בתפילה. עתור לה' שיואיל להעניק לך, ברוב חסדו, הבנה נאותה של דברו. אין פרשן אחר של דבר ה' זולת מחבר דבר ה' בכבודו ובעצמו. וזאת, על אף שהוא בכבודו ובעצמו אמר: 'כָּל בְּנֵי אָדָם לְמוֹדֵי יְהוָה' (ישעיה, נ"ד 13). אל תקווה להשיג דבר מלימודך או משכלך, אלא שים מבטחך באלוהים ובהנחיית רוח קודשו. האמן באחד שהפך את העניין הזה למבחן." לפנינו שיעור חשוב שנועד לאנשים המאמינים כי אלוהים קרא להם להציג בפני הזולת את אמיתותיו הקדושות שנועדו לימינו. אמיתות אלה יעוררו את שנאתו של השטן ואת שנאתם של חסידיו שאוהבים את הבדותות שהוא מספר להם. בעימות עם כוחות האופל, יש צורך בדבר כביר יותר מתעצומות הנפש וחוכמת האדם. כאשר אויבי האמת ניסו לבסס את עמדתם בעזרת מנהגים ומסורות, או טענות וסמכות האפיפיור, לותר השיב להם בעזרת כתבי הקודש, ורק בעזרת כתבי הקודש. נבצר מהם להפריך את הטיעונים שהוא העלה; לפיכך, עבדי הדת היבשה והאמונות הטפלות תבעו את דמו, כשם שבני עמו של המושיע תבעו את דמו. קנאי הדת הרומים זעקו: "הוא כופר! חטא להתיר לו להישאר בחיים, אפילו שעה נוספת אחת! הובילוהו מיד אל הגרדום!" אך לותר לא נפל קורבן לזעמם. אלוהים יעד לו מלאכה, ומלאכי השמיים נשלחו להגן עליו. אולם, אנשים רבים שקיבלו מלות את האור היקר, הפכו למושא זעמו של השטן, ולפיכך סבלו ללא חת עינויים ומוות למען האמת. משנתו של לותר זכתה לתשומת הלב של הוגי דעות רבים ברחבי גרמניה. מדרשותיו ומכתביו נגהו קרני אור שעוררו רבבות בני אדם והעניקו להם תובנות חשובות. אמונה חיה תפסה את מקומה של הדת היבשה והמתה, שהכנסייה דבקה בה מזה שנים רבות. אנשים איבדו מדי יום את ביטחונם באמונות הטפלות של הדת הקתולית. מחסומי הדעות הקדומות, התמוטטו. דבר ה', שלותר ביסס עליו את משנתו וטיעוניו, היה כחרב פיפיות שפילחה את לבבות

בני האדם. בכל מקום התעוררה תשוקה עזה להתקדמות רוחנית. בכל מקום התעוררו רעב וצמא כה עזים לצדקה, כפי שלא קרה מאות שנים. עיני בני האדם, שזמן כה רב היו נשואות אל מתווכים בשר ודם [כוהני הדת] ופולחנים דתיים, הופנו עתה בחרטה ובאמונה אל המשיח הצלוב. עניין נרחב זה בבשורת האמת הגביר את פחדיהן של רשויות הכנסייה הקתולית. לותר קיבל זימון לבוא לרומא ולהציג כתב הגנה על אשמת כפירה. הזימון מילא את ליבם של רעיו אימה. הם ידעו היטב את הסכנה שארבה לו בעיר המושחתת, השיכורה מדם הקדושים המעונים של ישוע. הם מחו על נסיעתו לרומא, וביקשו ממנו לדרוש להישפט בגרמניה. הסדר זה קיבל לבסוף תוקף, ונציג מטעם האפיפיור מונה כדי לשמוע את המקרה. בהוראות שנתן האפיפיור לנציג זה, נאמר שלותר כבר הוכרז ככופר. לפיכך, הנציג התבקש "לחקור אותו ולאצו להיכנע למרות הכנסייה ללא דיחוי." במידה שהנאשם יישאר איתן בדעתו, ונציג הכנסייה לא יצליח לתפוס חזקה על נשמתו, הוא הוסמך "להוציאו אל מחוץ לחוק בכל רחבי גרמניה, ולחסל או לקלל ולהחרים את כל מקורביו." זאת ועוד, האפיפיור הורה לנציגו להחרים כל אדם, גם בקרב נכבדי הכנסייה והמדינה, זולת הקיסר, שלא ינצל את ההזדמנות ללכוד את לותר ואת חסידיו ולמסור אותם לידיה הנוקמות של רומא, וזאת כדי לעקור את הכפירה הארורה מן השורש. כאן נחשפה הרוח האמיתית של שלטון האפיפיורות. במסמך כולו אין ולו שמץ מעיקרי האמונה המשיחית או אפילו שמץ של צדק פשוט. לותר היה רחוק מאוד מרומא; לא הייתה לו שום הזדמנות להבהיר את עמדותיו או להגן עליהן; ועם זאת, לפני שהמקרה שלו נבדק הוא כבר הוכרז ככופר, ובאותו היום גונה, הואשם, נשפט והורשע; ואת כל אלה עולל מי שנחשב לאב הקדוש, הסמכות העליונה והיחידה של הכנסייה והמדינה! הסמכות העליונה שאינה יכולה לטעות לעולם! בעת ההיא, כשלותר כה נזקק לאהדה ולעצה של חבר אמיתי, שלחה יד ההשגחה את מלאנכתון לוויטנברג. האיש הצעיר, הצנוע, הביישן וחסר הביטחון, היה בעל שכל ישר, ידע נרחב ורהיטות כובשת, שבשילוב עם אופיו הטהור והטוב זכה להערצה ולהערכה גורפת. כישוריו המצוינים לא נפלו מעדינותו ומנימוסיו. במהרה, הוא היה לתלמיד נלהב של הבשורה, לרע הנאמן ביותר ולתומך המוערך ביותר של לותר; עדינותו, זהירותו ודייקנותו השלימו את מרצו ואומץ ליבו

של לותר. השניים פעלו יחדיו באחדות דעים, דבר שחיזק את הרפורמציה והיווה מקור של עידוד גדול ללותר. העיר אוגסבורג נקבעה כמקום המשפט של לותר, ומתקן הדת יצא לדרך ברגל. חששות כבדים מילאו את ליבם של רעיו. נשמעו איומים גלויים שלותר יילכד ויירצח בדרך, ולכן רעיו התחננו אליו שלא יסכן את עצמו. הם אפילו הפצירו בו לעזוב את ויטנברג לזמן מה, ולמצוא מחסה אצל אנשים שישמחו להגן עליו. אך הוא סירב לעזוב את העמדה שה' שם אותו בה. הוא חש חובה לדבוק באמת ולהגן עליה בחירוף נפש, חרף הסערות שהיכו בו. הוא אמר: "כמו ירמיהו, 'אִישׁ רֵיב וְאִישׁ מְדוֹן' אנוכי. ככל שהם יגבירו את איומיהם, כך תגבר שמחתי... הם כבר קרעו לגזרים את כבודי ואת שמי הטוב. כל מה שנותר לי הוא גופי הרצוץ; אז שייקחוהו; הם יקצרו את חיי בכמה שעות, זה הכול. אך באשר לנשמתי, בה הם לא יזכו. מי שהחליט להפיץ את תורת המשיח בעולם, חייב לצפות למוות כל שעה." הבשורות על הגעתו של לותר לאוגסבורג הסבו קורת רוח לנציג האפיפיורות. הכופר המציק שעורר את תשומת לב העולם כולו, נתון עתה בידי רומא, ונציג הכנסייה היה נחוש בדעתו שלא להניח לו להימלט. מתקן הדת לא הצליח להשיג רישיון מעבר. חבריו האיצו בו לבוא בפני נציג הכנסייה ללא רישיון מעבר, ולקחו על עצמם את המשימה להשיג את הרישיון מן הקיסר. נציג הכנסייה התכוון לאלץ את לותר לחזור בו מטענותיו, ואם לא יצליח בכך, להעבירו לרומא, כדי שיחלוק את אותו גורל שנגזר על הס ועל ג'ורוס. לפיכך, הוא עשה כמיטב יכולתו כדי לשכנע את לותר בעזרת סוכניו לבוא לפניו ללא רישיון מעבר, להפקיד עצמו בידיו ולהיות נתון לחסדיו. מתקן הדת סירב בתוקף לעשות זאת. הוא לא הופיע בפני נציג הכנסייה, עד שהיה בידו מסמך שאישש את הגנת הקיסר. הקתולים החליטו עתה לנקוט בדרכי נועם בטיפולם בלותר - כך אולי יעלה בידם לרכוש את אמונו וליבו. כאשר נציג הכנסייה שוחח עם לותר, הוא נהג בו בדידות מופלגת, אך גם דרש ממנו להיכנע למרות הכנסייה באופן מוחלט, ולקבל על עצמו את כל עמדותיה ללא ויכוח או ספקות. הוא לא העריך נכונה את אופיו של האיש שעימו התעמת. בתשובתו, לותר הביע את הערכתו הרבה לכנסייה, את תשוקתו למצוא את האמת, את נכונותו להשיב על כל ההתנגדויות למשנתו, ואף למסור אותה להכרעתן של מספר אוניברסיטאות מובילות. אך בעת ובעונה אחת,

הוא מחה על דרישתו של הקרדינל שיחזור בו מעמדותיו מבלי שהוכח שהוא טועה. התשובה היחידה שקיבל הייתה: "התכחש למשנתך!" מתקן הדת הוכיח כי עמדתו נתמכת בידי כתבי הקודש, והכריז בתוקף כי לא יוכל להתכחש לאמת. נציג הכנסייה שלא ידע כיצד ישיב על טענותיו, הפגז אותו במטר האשמות, תוכחות, לגלוגים ודברי חנופה, מהולים בציטטות מאמרותיהם של אבות הכנסייה ומן המסורת, ולא נתן לו שום הזדמנות להשחיל מילה. כשלוש נוכח לדעת שלא ייצא דבר מן הפגישה, הוא ביקש להגיש את תשובתו בכתב; בקשתו נענתה בחיוב, על אף שבאי רצון. הוא כתב לחבר: "כך יכול הנאשם להשיג רווח כפול; ראשית, החומר הכתוב עשוי להינתן לבדיקתם ולשיפוטם של אנשים אחרים; שנית, יש לך סיכוי טוב יותר לעבוד על הפחדים, ואולי גם על המצפון של עריץ יהיר ופטפטן שעלול לנצח אותך בלשונו המתנשאת." במפגש הבא, מתקן הדת הציג את השקפותיו באופן ברור, מדויק, תמציתי ומפורש, ואישש אותן בעזרת ציטטות רבות מכתבי הקודש. לאחר שכתב ההגנה הוקרא בקול רם, הוא נמסר לידי הקרדינל אשר השליכו הצידה בבוז, והכריז כי אינו אלא תערובת של דברי הבל וציטטות שאינן שייכות לעניין. לותר, משולהב כולו, התמודד עכשיו עם נציג הכנסייה ב"מגרש שלו" - המסורות והדוקטרינות של הכנסייה - והפריך לחלוטין את הנחותיו. כשנציג הכנסייה ראה שלא ניתן להשיב על נימוקיו של לותר, הוא איבד את שלוות רוחו וצעק בזעם: "חזור בך, או שאשלח אותך לרומא כדי להתייצב בפני שופטים שהתבקשו לבחון את המקרה שלך. אני אחרים אותך, את כל תומכך ואת כל מי שאי פעם יעודד אותך ויתמוך בך, ואשליך את כולכם מן הכנסייה." לבסוף, הוא הכריז ביהירות ובכעס: "חזור בך, או אל תחזור לעולם." מתקן הדת עזב מיד את המקום בחברת רעיו, ובכך כמו הכריז מפורשות כי אין לצפות שיחזור בו. לא היתה זו התוצאה שהקרדינל ייחל לה. הוא השלה את עצמו שיעלה בידו לעורר בליבו של לותר יראת כבוד ולגרום לו להיכנע למרות הכנסייה. עתה, כשנשאר לבדו בחברת תומכיו, הוא הביט בכל אחד ואחד מהם בצער רב ובמפח נפש לאור הכישלון הבלתי צפוי של תוכניותיו. אך מאמציו של לותר בפגישה זו לא עלו בתוהו. לאנשים הרבים שהתאספו הייתה הזדמנות להשוות בין שני הגברים ולשפוט בעצמם איזו רוח התבטאה אצל כל אחד מהם, ועד כמה טיעוניהם

חזקים ונכונים. איזה הבדל חד! מתקן הדת הפשוט, העניו והתקיף, ניצב איתן בגבורת ה' בעודו חגור באמת; ואילו נציג האפיפיור, נפוח מחשיבות עצמית, יהיר, שתלטן ופועל ללא מחשבה, לא הסתמך אפילו על טיעון אחד מכתבי הקודש, ועם זאת, הוא זעק בתקיפות: "חזור בך או שתישלח לרומא כדי להיענש!" חרף העובדה שלותר השיג רישיון מעבר, הקתולים זממו לעצור אותו ולכלוא אותו. חבריו טענו כי אין טעם שיאריך את שהותו בעיר, שעליו לשוב ללא דיחוי לוויטנברג, ולנקוט זהירות רבה כדי להסתיר את כוונותיו. לפיכך, הוא עזב את אוגסבורג לפני עלות השחר, רכוב על גבי סוס ומלווה אך ורק בידי מדריך שצוות אליו בידי שופט שלום. בלב כבד מתחשות מבשרות רע, הוא עשה דרכו בחשאי בחסות החשכה, דרך רחובות העיר הדוממים והאפלים. אויבים דרוכים ואכזריים זממו את אובדנו. האם יצליח להימלט מן המלכודות שפרשו למענו? היו אלה רגעים של חרדה עזה ותפילה כנה. הוא הגיע לשער קטן בחומת העיר. השער נפתח, ולותר ומלווהו עברו דרכו באין מפריע. כששני הפליטים נמצאו מחוץ לעיר ומחוץ לטווח סכנה, הם נמלטו במהירות, ולפני שלנציג הכנסייה נודע דבר עזיבתו של לותר, הוא כבר נמצא הרחק מידיהם של רודפיו. השטן ונציגיו הובסו. האיש שהם ביקשו לשלוט בו, נמלט מידיהם כמו ציפור שנחלצה ממלכודת. הבשורות על מנוסתו של לותר הפתיעו והכעיסו מאוד את נציג הכנסייה. הוא ציפה לקבל שבחים וכבוד רב על טיפולו הנבון והתקיף בבן סורר זה של הכנסייה, אך תקוותו נכזבה. הוא נתן דרור לזעמו במכתב ששלח לפרדריק, האלקטור של סקסוניה, בו הוקיע את לותר, ודרש מפרדריק לשלוח את מתקן הדת לרומא או לגרשו מסקסוניה. להגנתו טען לותר כי נציג הכנסייה או האפיפיור אמורים להראות לו את טעויותיו לאור כתבי הקודש; הוא התחייב לחזור בו בכל ליבו ומאודו ממשנתו, אילו יעלה בידם לסתור את דבר ה'. הוא הביע הכרת תודה לאלוהים על שראה בו אדם הראוי לסבול למען מטרה כה קדושה. האלקטור, שלא היה בקי בדוקטרינות של תיקון הדת, התרשם מאוד מן הכנות, העוצמה והבהירות של דבריו; ועד שמתקן הדת יוכח כמי שדוגל בתורת שקר, החליט פרדריק לצדד בו ולהגן עליו. בתשובה לדרישת נציג הכנסייה, כתב: "עליך להסתפק בכך שדוקטור מרטין הופיע לפניך באוגסבורג. לא ציפינו שתנסה לגרום לו לחזור בו ממשנתו בלי שתוכיח לו את טעויותיו. איש

מן המלומדים במחוז שלנו, לא הודיע לנו כי משנתו של מרטין מנוגדת לנצרות או מהווה תורת כפירה. לכן אנו חייבים לסרב לשלוח אותו לרומא או לגרשו ממדינתנו. "האלקטור הבחין בהתרופפות המוסר בחברה, והבין שיש צורך במלאכת תיקון כבירה. האמצעים המסובכים והיקרים שנועדו לרסן את הפשיעה ולהעניש את הפושעים, יהיו מיותרים אם בני האדם יצייתו למצוות האל ולצו המצפון המואר. הוא ראה שלותר פעל כדי להשיג את המטרה הזו, ושמח בסתר ליבו על כך שהשפעתו החיובית פעלה כעת בכנסייה. הוא גם ראה שלותר עשה חיל בעבודתו כפרופסור באוניברסיטה, ושנודעה לו השפעה רבה על תלמידיו וחסידי. שנה אחת בלבד חלפה מאז שלותר הצמיד את דף ההשגות שלו [95 התזות] על מצודת הכנסייה, ועם זאת, מספר הצליינים שביקרו בכנסייה בחג כל הקדושים הלך ופחת מאוד. הכנסייה הקתולית הפסידה סוגדים, מנחות ותרומות, אך עתה, קבוצה אחרת נהרה לוויטנברג - לא היו אלה צליינים שבאו לסגוד לשרידים מקודשים, אלא תלמידים שבאו למלא את היכולת הלימוד של העיר. כתביו של לותר עוררו בכל מקום עניין מחודש בכתבי הקודש, ומכל מקום, לא רק מגרמניה, נהרו אל האוניברסיטה תלמידים רבים. צעירים שבאו לראשונה בחייהם לוויטנברג, "נשאו את ידיהם לשמיים וברכו את אלוהים על שעזר לאור האמת לזרוח מהעיר הזו, כמו בימי עברו, כשאורו זרח מהר ציון, כדי שיאיר את הארצות הרחוקות ביותר. "לותר טרם הבחין בכל הטעויות של הכנסייה הקתולית, אך כאשר השווה את כתבי הקודש לצווי ולחוקת האפיפיור, הוא נמלא פליאה. הוא כתב: "אני קורא את צווי האפיפיורים... ואיני יודע אם האפיפיור הוא צר המשיח בכבודו ובעצמו, או שמא הוא שליחו; המשיח מתואר בהם באור שגוי ומסולף לחלוטין. "אך בעת הזו, לותר היה עדיין חסיד של הכנסייה הקתולית, והמחשבה לעזוב את חיקה אפילו לא חלפה במוחו. כתביו ומשנתו של מתקן הדת הופצו בכל הארצות הנוצריות. עבודותיו הגיעו לשווייץ ולהולנד. עותקים מכתביו עשו את דרכם לצרפת ולספרד. באנגליה, תורתו התקבלה כדבר החיים. האמת שהפיץ הגיעה גם לבלגיה ולאיטליה. רבבות התעוררו מטמטום החושים שהיו שרויים בו אל השמחה והתקווה שבחיי האמונה. רומא זעמה יותר ויותר בשל מתקפותיו של לותר, ומתנגדיו הפנאטיים, אפילו בקרב המרצים באוניברסיטאות הקתוליות, הכריזו כי מי

שיהרוג את הנזיר המרדן ייחשב חף מפשע. באחד הימים, התקרב אל מתקן הדת אדם זר שהסתיר אקדח תחת מעילו, ודרש לדעת מדוע הוא מסתובב לבדו. לותר השיב: "נתון אני בידי אלוהים. הוא עזרי ומגני. מה יכול אדם לעולל לי?" כששמע הזר את המילים האלה, הוא החוויר ונמלט כל עוד נפשו בו מחברתם של מלאכי השמיים. הכנסייה ברומא הייתה נחושה בדעתה להשמיד את לותר, אך אלוהים הגן עליו. משנתו נשמעה בכל מקום - במנזרים, בבתים, בצריפים, בטירות האצילים, באוניברסיטאות ובארמונות מלכים; אצילים כמו בכל מקום כדי לתמוך במלאכתו. בשלב הזה, לותר, שקרא את עבודותיו של הס, גילה כי גם מתקן הדת מבוהמיה דגל באמיתה הכבירה של צידוק הדין באמצעות אמונה, שהוא עצמו ביקש לרומם וללמד. לותר אמר: "כולנו, שאול השליח, אוגוסטינוס ואנוכי, היינו חסידיו של הס מבלי שידענו זאת." הוא המשיך: "אין לי ספק שאלוהים יעניש את העולם על כך שהאמת בושרה לו לפני מאה שנה, ונשרפה." בפנייה ששלח לותר אל הקיסר ונכבדי גרמניה בשם הרפורמציה בנצרות, הוא כתב בנוגע לאפיפיור: "מפלצתי לראות את האיש המכונה 'נציג המשיח' מפגין הוד והדר שאין להם אח ורע אצל אף קיסר. האם הוד זה נועד לייצג את ישוע העני והעניו או את כיפא, הקדוש שפל הרוח? 'האפיפיור הוא אדון העולם!' אומרים חסידיו. אך המשיח, שהאפיפיור מתיימר לייצגו, אמר: 'מַלְכוּתִי אֵינָנָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.' האם מלכותו של נציג המשיח משתרעת מעבר לגבולות מלכות אדונו?" ואלה הדברים שהוא כתב לאוניברסיטאות: "חוששני שהאוניברסיטאות יהפכו לשערים הרחבים שיובילו אל תהומות הגיהנום, אלא אם כן, הן תקפדנה להבהיר את כתבי הקודש ולחרות אותם בלבבות צעירינו. אני מייעץ להורים לא לרשום את ילדיהם למוסד השכלה שבו כתבי הקודש אינם מהווים חוקת חיים. כל מוסד השכלה שכתבי הקודש אינם נלמדים בו בשקדנות, חייב להפוך מושחת." פנייה נרגשת זו הופצה במהירות בכל רחבי גרמניה, ונודעה לה השפעה רבה על העם. האומה כולה סערה, וההמונים התלכדו יחדיו תחת נס הרפורמציה. מתנגדיו של לותר, שהתשוקה לנקם בערה בעצמותיהם, האיצו באפיפיור לנקוט נגדו אמצעים החלטיים. במהרה יצא צו שגזר על משנתו גינוי מייד. מתקן הדת וחסידיו קיבלו שישים יום; אם מקץ שישים יום לא יחזרו בהם, הם יוחרמו. היה זה המשבר הנורא של הרפורמציה. במשך מאות

שנים, החרם שהכנסייה הקתולית גזרה הטיל אימה בליבם של מלכים אדירים, והסב צער, צרות וחורבן לממלכות אדירות. העולם הביט באנשים שהורשעו והוחרמו בפחד ובאימה; הם נותקו מחבריהם, והתייחסו אליהם כאל פורעי חוק שיש לצוד אותם ולהשמידם. לותר לא היה עיוור לסערה שעמדה לפרוץ סביבו; אך הוא עמד איתן, ובטח במשיח שיתמוך בו ויגן עליו. הוא כתב באמונה ובאומץ לב של קדוש מעונה: "איני יודע מה עומד לקרות, ואף איני רוצה לדעת. תהא המכה שתנחת עליי אשר תהא, איני פוחד. אף עלה אינו נושר ללא רצון אבינו שבשמים; על אחת כמה וכמה גדול הוא רצונו לדאוג לנו! למות למען דבר ה' הוא עניין קל ופשוט, שכן הדבר [המשיח], שלבש בשר בעבורנו, אף הוא מת. אם אנו מתים עימו, אף נחיה עימו; וכאשר אנו מתנסים במה שהוא התנסה בו לפנינו, נזכה לבוא אליו ולחיות איתו לנצח." כשצו האפיפיור הגיע ללותר, הוא אמר: "אני בז לצו הכופר והשקרי הזה ומתנגד לו בתוקף... המשיח בכבודו ובעצמו מורשע בו. אני מתהלל בסיכוי לסבול למען הסיבות הטובות ביותר. אני כבר מרגיש חירות רבה יותר, שכן עכשיו אני יודע שהאפיפיור הוא צר המשיח, ושכסאו הוא כס השטן בכבודו ובעצמו." אך הצו שיצא מרומא פעל את פעולתו. כלא, עינויים וחרב, היו כלי הנשק שיועדו כדי לאכוף משמעת. החלשים ובעלי האמונות הטפלות רעדו לפני צו האפיפיור, ועל אף שלותר זכה לאהדה גורפת, אנשים רבים חשו כי החיים יקרים מדי מאשר לסכנם למען הרפורמציה. דומה שהכול העיד על כך שמלאכתו של מתקן הדת עמדה להסתיים. אך לותר המשיך לפעול ללא חת. רומא הטילה עליו חרם אחרי חרם, והעולם התבונן ולא פקפק לרגע שהוא יאבד את חייו או ייאלץ להיכנע. אך לותר הטיח בכנסייה הקתולית בחזרה, בעוצמה אדירה, את גזר הדין המרשיע, והכריז קבל עם ועולם על החלטתו הנחושה לנטוש אותה לעד. בנוכחות קהל רב שכלל סטודנטים, רופאים ואזרחים מכל המעמדות, הוא שרף את צו האפיפיור יחד עם חוקת הכנסייה, ספר הצווים, ספר התשובות של האפיפיור ומספר כתבים נוספים שאיששו את סמכותה של הכנסייה הקתולית. הוא אמר: "באמצעות שריפת ספריי, אויבי הצליחו לחבל במטרת האמת ולהשמיד נשמות. מסיבה זו, גם אני מכלה את ספריהם. מלחמה קשה ניצתה זה עתה. עד כה השתעשעתי עם האפיפיור; עכשיו אני פותח במלחמה גלויה. אני מתחיל במלאכה זו בשם אלוהים; היא

תסתיים בלעדיי, באמצעות גבורתו. "על גינויים מצד אויביו, שלעגו לו ולגלגו על נקודות התורפה של מטרתו, הוא השיב: "מי יודע אם אלוהים לא בחר בי דווקא כדי לבצע את התיקון ההכרחי הזה, ואם הפטפטנים האלה אינם צריכים לפחד שמא בכך שהם בזים לי, הם בזים לאלוהים בכבודו ובעצמו? הם טוענים שאני עומד לבדי במערכה; אך הם טועים, שכן יהוה איתי. לדידם, משה היה לבדו ביציאת מצרים, אליהו נותר לבד במלכות אחאב, ירמיהו נותר לבדו בירושלים, יחזקאל ישב לבדו בבבל. תקשיבי, רומא: אלוהים לא בחר מעולם בכוהן גדול או באישיות דגולה לשמש כנביא; אדרבה, הוא בחר בבני אדם נחותים ובזויים; הוא אפילו בחר בעמוס שהיה רועה צאן. בכל דור ודור, קדושי ה' נאלצו להוכיח מלכים, שרים, כוהנים, בוגדים וחכמים תוך סיכון חייהם. איני טוען שגם אני נביא; אך אני אומר שעליהם לפחד דווקא משום שאני לבדי במערכה, בעוד שהכנסייה העריצה מוקפת מכל עבר ברבבות חסידים מכל המעמדות החברתיים, וחמושה בעושר מופלג ובמילים לעגניות. כן, הנני עומד לבד, אך אני עומד שלוו ורגוע, שכן אני מוקף מכל עבר בדבר ה', והכוח הזה, הכוח האדיר ביותר נמצא איתי, לא איתם, וזאת חרף מספרם הרב של אויביי, שבו הם מתרברבים. "עם זאת, החלטתו של לותר להתנתק מן הכנסייה הקתולית, לא ניטלה ללא מאבק פנימי קשה ומייסר. בערך בעת ההיא, הוא כתב: "מיום ליום נעשה קשה יותר ויותר להיפטר מנקיפות המצפון שנקפו בי מילדותי. כה קשה וכואב הדבר, וזאת על אף שכתבי הקודש עומדים לצידי כדי לעזור לי לאשש את עזות המצח שלי לעמוד לבד מול האפיפיור ולטעון שהוא צר המשיח! אין לתאר כמה רב הסבל וכמה גדולים הם ייסורי לבבי! פעמים רבות שאלתי את עצמי במרירות את השאלה ששמעתי לעיתים קרובות משפתיים של הקתולים: 'האם רק אתה חכם? האם ייתכן שכולם סביבך טועים? ואם אחרי הכול אתה שוגה, הרי שאתה מוליך שולל נשמות רבות שיאבדו לנצח, הלוא כן?' נלחמתי בעצמי ובשטן, עד שהמשיח הפיג את ספקותיי וחיזק את ליבי באמצעות דברו שאינו שוגה לעולם."

האפיפיור איים להחרים את לותר אם לא יחזור בו, ועתה, האיום התממש. הגיע צו חדש שהכריז על ניתוקו הסופי של מתקן הדת מן הכנסייה הקתולית, הוקיע אותו כארור השמיים, והכליל באותה הרשעה את כל מי שקיבלו או יקבלו את משנתו. המלחמה הגדולה

ניטשה עתה במלואה. התנגדות היא מנת חלקם של כל מי שה' משתמש בהם כדי להציג אמיתות החלות במיוחד על דורם. האמת שהוצגה בימיו של לותר הייתה בעלת חשיבות מיוחדת לזמנה; לקהילה המשיחית בימינו מוצגת אמת המתאימה לזמננו. אלוהים, שהכל נעשה בהתאם לעצתו ורצונו, שמח למקם את בני האדם בנסיבות שונות, ולהטיל עליהם מחויבויות מסוימות המיועדות לתקופה שבה הם חיים ולתנאי חייהם. אם הם יוקירו את האור שניתן להם, תובנות והשקפות רחבות יותר של האמת ייפתחו בפניהם. אך לדאבוננו, לא רבים מחפשים את האמת בימינו, בדיוק כשם שרק מתי מעט חיפשו את האמת בקרב הקתולים שהתנגדו ללותר. גם כיום, כמו בדורות הקודמים, הגישה הרווחת היא לקבל מנהגים ומסורות, "מצוות אנשים מלומדה", במקום לקבל את דבר ה'. אלה המציגים את האמת הנכונה לדורנו, אינם אמורים לצפות להתקבל בלהט רב יותר מאשר מתקני הדת הקודמים. העימות הגדול בין האמת לשקר, בין המשיח לשטן, אמור להסלים באחרית הימים, בקץ תולדות העולם הזה. ישוע אמר לתלמידיו: "אלו הֵייתֶם מִן הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָיָה אוֹהֵב אֶת שְׁלֹו. אֵינְכֶם מִן הָעוֹלָם, כִּי אֲנִי בְּחַרְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כֵּן הָעוֹלָם שׂוֹנֵא אֶתְכֶם. זָכְרוּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָכֶם: 'עֶבֶד אֵינוֹ גָּדוֹל מֵאֲדוֹנָיו'. אִם אוֹתֵי רָדְפוּ, גַּם אֶתְכֶם יִרְדְּפוּ; אִם אֶת דָּבָרִי שָׁמְרוּ, גַּם אֶת דְּבָרְכֶם יִשְׁמְרוּ" (יוחנן, ט"ו 19, 20). מאידך, אדוננו הכריז מפורשות: "אִוִּי לָכֶם אִם כָּל הָאֲנָשִׁים מְשַׁבְּחִים אֶתְכֶם, כִּי כֵן עָשׂוּ אֲבוֹתֵיכֶם לְנִבְיֵי הַשָּׁקֶר" (לוקס, ו' 26). רוח העולם אינה שורה בהרמוניה עם רוח המשיח, בדיוק כפי שהיה בימי קדם; אלה המטיפים את דבר ה' הצרוף, לא יתקבלו באהדה רבה יותר מכפי שקרה אז. דרכי ההתנגדות לאמת עשויות להשתנות; השנאה לאמת תהיה אולי פחות גלויה אך מתוחכמת יותר, אף אותו אנטגוניזם עדיין קיים, ויתגלה אף באחרית הימים.

פרק ח'

לותר לפני המועצה

קיסר חדש, צ'ארלס החמישי, עלה על הכס בגרמניה, ושליחים מרומא הזדרזו למסור לו את איחוליהם, ולשדלו להפעיל את כוחו נגד הרפורמציה. מאידך, האלקטור של סקסוניה, שצ'ארלס חב לו חוב גדול על כך שעלה לשלטון בזכותו, הפציר בצ'ארלס לא לפעול נגד לותר, עד שייערך לו שימוע. לפיכך ניצב הקיסר בפני מצב מבלבל ומביך. הקתולים לא יסתפקו במאומה, זולת צו מלכותי שיגזור על לותר דין מוות. האלקטור הכריז מפורשות: "לא הוד מלכותו ולא אף אדם אחר, טרם הוכיחו לי כי כתביו של מתקן הדת הופרכו"; לפיכך, הוא דרש ש"דוקטור לותר יקבל רישיון מעבר כדי שיוכל להציג את כתב ההגנה שלו לפני בית דין שיורכב משופטים מושכלים, אדוקים והוגנים." תשומת הלב של כל הצדדים הוסבה עתה אל מועצת המדינות הגרמניות שהתכנסה בוורמס, זמן קצר לאחר עלייתו של צ'ארלס לשלטון. סוגיות פוליטיות חשובות ואינטרסים חשובים עמדו על הפרק בוועידה הלאומית, שכן שרי גרמניה עמדו לפגוש לראשונה את קיסרם הצעיר בוועידת דיון. נכבדי הכנסייה והמדינה הגיעו למועצה מכל קצוות המדינה. אצילים חילוניים רבי השפעה וקנאים לזכויות שנחלו מאבותיהם, נכבדי הכנסייה חדורי תחושת עליונות בזכות כוחם ומעמדם הרם, אבירים אציליים ומשרתיהם החמושים, שגרירים מארצות זרות ורחוקות - כל אלה התכנסו בוורמס. אך הנושא שעורר את העניין הרב ביותר באסיפה, היה פועלו של מתקן הדת הסקסוני. צ'ארלס הורה מראש לאלקטור להביא את

לותר למועצה ולהבטיח לו הגנה וזכות דיבור בזמן שיגן על עצמו ויתווכח עם אנשים מוסמכים בסוגיות שהיוו סלע מחלוקת. לותר השתוקק לפגוש את הקיסר. בשלב זה, בריאותו השתפרה מאוד; אף על פי כן, הוא כתב לאלקטור: "אם לא אוכל להגיע לוורמס בעודי בקו הבריאות, אגיע חולה ככל שאהיה, גם אם יישאו אותי על כפיים. שכן מאחר שהקיסר זימן אותי, אינני יכול לפקפק בכך שזהו זימון מאלוהים בכבודו ובעצמו. אם בכוונתם לנהוג בי באלימות, וקרוב לוודאי שאכן ינהגו כך, שכן אין לי ספק שהם מזמנים אותי להופיע לפניהם לא כדי להשיג מידע - הרי שאני מפקיד את העניין בידי ה'. אלוהים שהציל את חייהם של שלושת בני ישראל שהושלכו לכבשן האש, עדיין חי ומושל. אם לא יהא זה רצונו להצילני, ממילא אין לחיי חשיבות רבה. אך הבה נדאג לכך שהבשורה לא תיחשף ללעגם של הכופרים; הבה נשפוך את דמנו לשם הגנתה, ולא ניתן לכופרים לנצח. מי יודע אם חיי או מותי יתרמו יותר לגאולת אחיי? צפו ממני לכל דבר זולת בריחה או התכחשות למשנתי. לברוח, איני יכול; לחזור בי, עוד פחות." כשהחדשות על בואו של לותר למועצה בוורמס נפוצו, הרוחות סערו. אליאנדר, נציג הכנסייה שהמקרה הופקד בידיו, חשש וזעם. הוא הבין כי תוצאות המועצה יהיו הרות אסון לתכליתה של הכנסייה הקתולית. עריכת חקירה של מקרה שהאפיפיור כבר חרץ לגביו את הרשעתו, כמוה כהפגנת בוז לסמכותו של האפיפיור המכהן. יתרה מכך, הוא חשש שמא הטיעונים הרהוטים והמשכנעים של לותר יגרמו לשרים רבים להפנות עורף למטרותיו של האפיפיור. לכן הוא מחה נמרצות לפני צ'ארלס נגד הופעתו של לותר לפני המועצה בוורמס. בערך באותו הזמן, יצא צו שהכריז על החרמתו של לותר; עובדה זו, בשילוב עם מחאותיהם של נציגי האפיפיור, גרמו לקיסר להיכנע. הוא כתב לאלקטור שאם לותר לא יחזור בו, עליו להישאר בוויטנברג. אליאנדר, שלא היה מרוצה מניצחון זה, פעל בכול כוחו וערמומיותו כדי להשיג את הרשעתו של לותר. בהתמדה ובנחישות הציג את העניין בפני שרים, נציגי הכנסייה וחברים אחרים במועצה, והאשים את מתקן הדת בהסתה, המרדה, חילול הקודש וחילול שמיים. אולם התקיפות, הלהט והתשוקה שהפגין נציג הכנסייה חשפו בבהירות את הרוח שדרבנה אותו. "שנאה ותשוקת נקם," אמר מחבר קתולי, "הן המניעים שלו, לא להט אמייתי לדת." הרוב

במועצה היו מוכנים יותר מאי פעם להפגין חסד כלפי לותר. בלהט רב יותר האיץ אליאנדר בקיסר להוציא לפועל את צווי האפיפיור, והטעים כי זוהי חובתו. אך תחת חוקי גרמניה הדבר לא התאפשר ללא הסכמת השרים, וצ'ארלס, שנכנע להפצרותיו של נציג הכנסייה, הרשה לו להציג את העניין בפני המועצה. "היה זה יום גדול, יום של גאווה לנציג האפיפיור. הוועידה הייתה חשובה, אך המטרה אפילו יותר. אליאנדר ילמד זכות על הכנסייה ברומא, האם והאדונית של כל הכנסיות; הוא יוכיח את צדקת המלכות של פטרוס לפני נציגי הארצות הנוצריות שהתכנסו בוועידה. אליאנדר, שניחן במתת הרהיטות, התעלה על עצמו לרגל המאורע. יד ההשגחה כיוונה שרומא תשלח נציג שיופיע בוועידה ויציג את טיעוניה; שהיא תישלח את הנואם המוכשר ביותר שלה, שיציג את טיעוניה בפני שופטי בית הדין האציליים ביותר, לפני שתורשע." אוהדיו של מתקן הדת ציפו בחשש לתוצאת נאומו של אליאנדר. האלקטור של סקסוניה לא נכח בכנס, אך על פי מצוותו, כמה מחברי המועצה שלו נכחו בכנס כדי להעלות על הכתב את תמצית נאומו של נציג הכנסייה. אליאנדר הפעיל את כל כוחו, למדנותו ורהיטותו כדי לגבור על האמת. הוא העלה טענה אחרי טענה נגד לותר, והציגו בתור אויב הכנסייה והמדינה, אויבם של החיים והמתים, של אנשי הכנסייה וההדיוטות, של מועצות נוצריות ושל אזרחים נוצרים. הוא הכריז: "לותר מחזיק במספיק טעויות שדי בהן כדי להתיר את שריפתם של מאה אלף כופרים." בדברים שחתמו את נאומו, הוא התאמץ מאוד לבזות את חסידי הדת המתוקנת. "מיהם כל הלותרנים האלה? אספסוף, ערב רב של מדקדקי עניות חצופים, כמרים מושחתים, נזירים הוללים, למדנים בורים ואצילים שפלים, יחד עם חסידיהם השוטים שאותם הם הולילו שולל והשחיתו. כמה גדולה עליונותה של הכנסייה הקתולית! היא עולה עליהם במספר חסידיה, בחוכמתה ובכוחה! צו שייצא פה אחד מוועידה מפורסמת זו יפקח את עיניהם של פשוטי העם, יראה למי שאינם עומדים על המשמר את הסכנה האורבת להם, יביא לידי החלטה את המהססים ויחזק את חלשי הלב." חסידי האמת הותקפו בכל דור ודור עם כלי נשק כאלה. אותם טיעונים עדיין מועלים כנגד כל מי שמעז להציג את התורה הפשוטה והמפורשת של דבר ה' כנגד טעויות ושקרים מושרשים. "מיהם המטיפים של הדוקטרינות החדשות?" מכריזים

אלה החפצים בדת פופולרית. "הם הלא-משכילים, הם מתי מעט, הם באים מן המעמדות הנמוכים ביותר. ועם זאת, הם טוענים כי בידם האמת, וכי הם-הם עם הבחירה של ה'. הם אנשים בורים ומרומים. כמה גדולה יותר הכנסייה שלנו במספר חסידיה ובהשפעתה! כמה רבים הם האנשים הדגולים והמשכילים בכנסייה שלנו! כמה רב כוחנו!" אלה הן הטענות החותכות המשפיעות על העולם, והן שרירות וקיימות בימינו כפי שהיה בימיו של מתקן הדת. הרפורמציה לא הסתיימה - כפי שרבים מניחים - בלותר. היא תימשך עד קץ תולדות העולם. לותר עשה רבות כדי לשקף לבני האדם את האור שאלוהים הזריח עליו; עם זאת, הוא לא קיבל את כל האור שנועד לזרוח על העולם. מימי לותר עד ימינו, אור חדש זורח ללא הפוגה על כתבי הקודש, ואמיתות חדשות נחשפות בהתמדה.

נאומו של נציג הכנסייה הותיר רושם עז על חברי המועצה. לותר לא נכח במקום כדי להביס את הלוחם הקתולי בעזרת האמיתות הבהירות והחותכות של דבר ה'. לא נעשה כל ניסיון כדי להגן על מתקן הדת. הנטייה הגורפת הייתה לא רק להרשיע את לותר ולגנות את הדוקטרינות שלימד, אלא גם, אם יתאפשר הדבר, לעקור את הכפירה מן השורש. הכנסייה הקתולית זכתה בהזדמנות פז כדי להגן על מטרותיה. כל מה שיכלה להגיד לזכותה, נאמר. אך הניצחון שהיא נחלה לכאורה היה למעשה אות של תבוסה. מכאן ואילך, ההבדל החד בין השקר לאמת ייעשה ברור וגלוי יותר, בזמן שהשקר והאמת נלחמים זה בזה בשדה קרב החשוף לעין כול. מן היום הזה ואילך, הכנסייה הקתולית לא תעמוד לעולם יציבה ומוגנת יותר. בעוד שמרבית חברי המועצה לא היו מהססים למסור את לותר לידיה הנקמניות של רומא, רבים מהם הצטערו על השחיתות שפשה בכנסייה, והשתוקקו לדכא את הניצול לרעה ואת הפגיעה שחווה העם הגרמני כתוצאה מן השחיתות ותאוות הבצע של ההיררכיה הכנסייתית. נציג הכנסייה הציג את חוקת הכנסייה הקתולית באור חיובי ביותר. עתה, ה' עורר את אחד מחברי המועצה למסור תיאור נאמן על תוצאות המשטר העריץ של האפיפיורות. דיוק ג'ורג' מסקסוניה קם ונעמד בנחישות ובאצילות בוועידה המלכותית, ופירט באוזניה בדיוק נמרץ את ההטעיות והתועבות של שלטון הכנסייה ואת תוצאותיה הנוראות. הוא חתם את דבריו במילים

הבאות: "כמה מן העוולות המשוועות שהכנסייה הקתולית מבצעת זועקות נגדה ודורשות לתקן את המעוות. לדידה, כל הבושה נדחקת הצידה, ומטרה אחת עומדת לנגד עיניה: כסף! כסף! ועוד ועוד כסף! וזאת כדי שחסידיה, שמחובתם ללמד את האמת, לא יהגו מפייהם דבר זולת שקרים, והעולם לא רק יפגין סובלנות כלפיהם, אלא אף יתגמלם; שכן ככל ששקריהם עזים יותר, כך יגדלו רווחיהם. זה המעיין המבאיש, שנחלים מושחתים כה רבים נובעים ממנו לכל עבר. הוללות, בזבזנות ותאוות בצע הולכות יד ביד... אבוי, זוהי השערורייה שהכמורה מחוללת בעודה משליכה נשמות אומללות כה רבות אל תופת הגיהנום הנצחי. תיקון יסודי הוא צו השעה, ויש להוציאו אל הפועל." לותר בכבודו ובעצמו לא יכול היה להציג גינוי ראוי ועוצמתי יותר של העוולות שמבצעת הכנסייה; העובדה שהדובר היה אויב מושבע של מתקן הדת, העניקה לדבריו משנה תוקף. אילו נפקחו עיניהם של חברי המועצה, הם היו חוזים במלאכי ה' הניצבים בקרבם, בעודם שולחים קרני אור אל חשכת השקר ופותרים את ליבם ואת שכלם לאמת. גבורת אלוהי האמת והחוכמה היא זו ששלטה אפילו באויבי הרפורמציה, וכך סללה את הדרך למלאכת הרפורמציה הכבירה שעמדה להתבצע. מרטין לותר לא נכח במועצה, אך קולו של האיש שהיה גדול מלותר נשמע באסיפה. המועצה מינתה מיד ועידה שתכין רשימה של הדיכוי והעוולות שבוצעו בידי הכנסייה הקתולית, שכה העיקו על העם הגרמני. רשימה זו, שמנתה מאה ואחד סעיפים, הוצגה בפני הקיסר בלוויית עתירה שינקוט צעדים מידיים לתיקון העוולות הללו. "איזה אובדן של נשמות נוצריות," אמרו העותרים, "איזה עוול, איזו סחטנות - אלה הם הפירות הבאושים היומיומיים של המנהגים השערורייתיים שהאב הרוחני של ממלכת הנצרות תומך בהם. ההרס והקלון של אומתנו חייבים להיעצר. לפיכך, אנו מפצירים בך בענווה רבה אך בדחיפות רבה, לתת תוקף לרפורמה כללית, להתחיל במלאכת התיקון ולבצעה עד תומה." המועצה דרשה שמתקן הדת יופיע לפניה. חרף ההפצרות, המחאות והאיומים של אליאנדר, נתן הקיסר לבסוף את הסכמתו, ולותר זומן לבוא בפני המועצה. יחד עם הזימון הונפק רישיון מעבר שהבטיח את שיבתו למקום בטוח ומוגן. הצו ורישיון המעבר הובהלו לוויטנברג בידי שליח, שצווה להביא את לותר לוורמס. לשמע הבשורה המרה נמלאו

חבריו של לותר אימה וצער. עקב השנאה והדעות הקדומות שרווחו נגדו, הם חששו שאפילו רישיון המעבר שלו לא יכובד, ולכן, הפצירו בו שלא יסכן את חייו. הוא השיב: "הקתולים אינם ששים לראות את פניו בוורמס, אך הם משתוקקים ומייחלים להרשעתי ולמותי. אין לכך שום חשיבות. התפללו, לא למעני, אלא למען דבר ה'. ... המשיח יעניק לי את רוח קודשו כדי לגבור על משרתי השטן האלה. אני בז להם כל עוד נשמת חיים באפי; אביסם באמצעות מותי. הם עסוקים בוורמס בניסיון להכריחני לחזור בי. התכחשותי תהיה כדלקמן: 'בעבר אמרתי שהאפיפיור הוא נציג המשיח; עתה אני אומר שהוא האויב של האדון ישוע ושליחו של השטן'."

לותר לא יעשה את הדרך המסוכנת בגפו. שלושה מרעיו הקרובים ביותר יתלוו אליו ואל שליח הקיסר. גם מלאנכתון השתוקק להצטרף אליהם. ליבו דבק בליבו של לותר והוא נכסף ללכת אחריו, אפילו לכלא או אלי מוות. אך לותר לא נעתר להפצרותיו. אם לותר ימות, שותף צעיר זה למלאכת התיקון חייב להמשיך במלאכה, שכן תקוותיה של הרפורמציה תלויות בו. אלה היו דבריו של מתקן הדת לכשנפרד ממלאנכתון: "אם לא אשוב, ואם אויבי יוציאוני להורג, המשיך ללמד; דבוק באמת. עבוד במקומי... אם חייך ינצלו, למותי לא תהיה חשיבות רבה." תלמידיו של לותר ואזרחים שנאספו כדי להיפרד ממנו, התרגשו מאוד. ההמונים שהבשורה נגעה בליבם נפרדו ממנו בדמעות, ומתקן הדת ורעיו יצאו לדרך מוויטנברג. בדרכם, הם ראו שליבים של בני האדם אפוף קדרות ותחושות מבשרות רע. בכמה ערים, הם לא התקבלו בכבוד. כשעצרו לחניית לילה, כומר ידידותי הביע את פחדיו כאשר הציג לפני לותר פורטרט של מתקן דת איטלקי שמת על קידוש אמונתו. למחרת, נודע להם כי כתביו של לותר גונו בוורמס. שליחים מטעם הקיסר הכריזו את צו הקיסר, וקראו לעם להביא את כתבי היד שהוצאו אל מחוץ לחוק, אל שופטי השלום. השליח שהתלווה ללותר, שחשש שמא הוא נמלך בדעתו, שאל אם ברצונו להמשיך במסע. לותר השיב: "אמשיך במסע, למרות שכל עיר תיאלץ להחרים אותי." לותר התקבל בכבוד רב בארפורט. מוקף בהמונים שהעריצוהו, הוא עבר ברחובות שבהן התהלך לעיתים קרובות וקיבץ נדבות. הוא ביקר בתאו שבמנזר, והגה במאבקים שבזכותם הפציע האור שזרח על נשמתו - על גרמניה. הוא חש שעליו להטיף. אומנם

נאסר עליו לעשות זאת, אך השליח שהתלווה אליו העניק לו היתר, והנזיר, שעסק בעבר בעבודות השחורות של המנזר, עלה עתה על הבימה. הוא דיבר אל הקהל, ואף ציטט מדברי המשיח: "השלום עימכם, "פילוסופים, מלומדים ומחברים", אמר. "ניסיתי ללמד את בני האדם את הדרך לחיי הנצח, אך הם לא הצליחו להגיע ליעד. עכשיו, אספר לכם עליה. אלוהים הקים אדם אחד מן המתים, האדון ישוע המשיח, כדי שישמיד את המוות, יכפר על חטאים ויגוף את שערי הגיהנום. זוהי מלאכת הגאולה. המשיח ניצח! אלה בשורות טובות ומשמחות! אנו נושעים בזכות פועלו, ולא בזכות מעשינו... האדון ישוע המשיח אמר: 'שְׁלוֹם לָכֶם', 'רְאוּ אֶת יְדֵי... שְׁאֵנִי הוּא.' 'אני לבדי נטלתי את חטאיכם, כיפרתי עליהם ופדיתי אתכם; ועתה, שלום לכם, אמר ה'." לותר המשיך בדבריו, והראה שאמונה אמיתית מתבטאת בחיי קדושה. "מאחר שאלוהים גאל אותנו, הבה נבצע את מלאכתנו ואת פועלו בדרך שתסב לו קורת רוח. האם אתם עשירים? תנו את עושרכם כדי לספק את מחסורו של העני. האם אתם עניים? שרתו את העשיר והגישו לו עזרה. אם עמלכם נועד למענכם בלבד, השירות שאתם נותנים לאלוהים אינו אלא העמדת פנים ותו לא." הקהל הקשיב כמכושף. לחם החיים נבצע למען הנשמות הללו שגוועו ברעב. המשיח רומם לפנייהן כשם שרומם לפני אפיפיורים, שגרירים, צירים, קיסרים ומלכים. לותר לא התייחס כלל לסכנה שארבה לו. הוא לא ביקש לעורר את אהדת הציבור או לגרום לקהל לחשוב עליו. מתוך הגות במשיח, הוא שכח כליל את עצמו. הוא הסתתר מאחורי המושיע שנצלב בגולגולתא, וניסה אך ורק להציג את ישוע כגואל החוטאים. כשהמשיך במסעו, הוא עורר עניין רב בכל מקום שאליו הגיע. קהל להוט הלך בעקבותיו, וקולות ידידותיים הזהירוהו באשר לתכליתם של הקתולים. הם אמרו לו: "אתה תישרף בעודך בחיים. גופך יהפוך לאפר, בדיוק כמו שקרה לג'ון הס." לותר השיב: "גם אם הקתולים ידליקו אש שתבער כל הדרך מוורמס לוויטנברג, ולהבותיה יגיעו לגן עדן, אעבור דרכה בשם ה' ואתייצב לפנייהם; אכנס למלתעותיו של ה' בהמות' הזה, אשבור את שיניו ואכריז את האדון ישוע המשיח." הבשורות על התקרבותו של מתקן הדת לוורמס עוררו סערת רוחות. רעיו חששו לגורלו ולביטחונם, ואויביו חששו שמא לא תצלח תכליתם. מאמצים רבים נעשו כדי להניאו מלהיכנס לעיר. הקתולים דרשו

שהוא יגיע לביקור וישהה בטירתו של אביר ידידותי, ושם, כך הכריזו, כל הקשיים והבעיות ייפתרו ברוח טובה. ידידים ניסו לעורר את פחדיו באמצעות תיאור הסכנות שארבו לו. אך כל מאמצייהם כשלו. לותר, שלא אז מעמדתו, הכריז: "גם אם וורמס מלאה בהמוני שדים, כמספר הרעפים המכסים את גגותיה, אכנס אליה." כשלוותר הגיע לוורמס, קהל גדול נאסף בשערי העיר כדי לקדם את פניו בברכה. כה גדולה הייתה ההתקהלות! התקהלות בסדר גודל כזה אפילו לא נאספה כדי לקדם את פני הקיסר בכבודו ובעצמו! ההתרגשות הייתה עזה, ומקרב הקהל עלה קול צורמני ונוגה, שקונן קינת אבל כאזהרה ללוותר מפני הגורל המר המצפה לו. "אלוהים יהא מגיני", אמר כאשר ירד מן הכרכרה. הקתולים לא האמינו שלותר יעז להגיע לוורמס, ולכן, הגעתו לעיר הזהימה אותם. הקיסר זימן מיד את חברי המועצה כדי לדון בדרך שינקטו בה. אחד הבישופים, קתולי אדוק, הכריז: "התייעצנו רבות בעניין. הוד מלכותך, מן הראוי שטיפטר מיד מן האיש הזה. האם זיגיסמונד לא הביא את ג'ון הס אל המוקד? איננו מחויבים לכבד רישיון מעבר של כופר או להנפיק לו רישיון כזה." אך הקיסר אמר: "אין לנהוג כך. עלינו לקיים את הבטחתנו." לפיכך הוחלט שמתקן הדת יזכה לומר את דברו בשימוע. כל העיר הייתה להוטה לראות את האיש המיוחד הזה, והמוני מבקרים נקהלו סביב מקום שהותו. לותר בקושי החלים מן המחלה שלקה בה לאחרונה; הוא היה תשוש מן המסע שארך שבועיים תמימים; היה עליו להכין את עצמו לאירועים המכריעים של יום המחרת, והוא נזקק לשקט ולמנוחה. אך כה עזה הייתה תשוקת העם לראותו, שהוא נהנה אך ורק משעות ספורות של מנוחה, עד שנאספו סביבו נכבדים, אצילים ואזרחים. היו ביניהם נכבדים רבים שתבעו בעוז מן הקיסר לתקן את העוולות שביצעה הכנסייה הקתולית. לדברי לותר, נכבדים אלה "יצאו לחופשי בעזרת הבשורה שבשרתי." אויבים וחברים כאחד באו כדי לראות את הנזיר העשוי ללא חת, אך הוא קיבל את כולם בשלוות נפש והשיב לכולם בכבוד, בנימוס ובחוכמה. הוא הפגין תקיפות ואומץ. פניו החיוורים והכחוסים, שאותות עמל וחולי ניכרו בהם, לבשו ארשת לבבית ואפילו שמחה. דבריו העמוקים והרציניים אזרו אותו בכוח שאפילו אויביו לא יכלו לעמוד נגדו. הן חבריו והן אויביו נמלאו פליאה. אחדים מהם היו משוכנעים שרוח ה' נחה עליו; אחרים

הכריזו, כפי שהפרושים הכריזו על המשיח: "שד בו!" למחרת זומן לותר למועצה. שליח מלכותי מונה להתלוות אליו ולהובילו אל היכל המשפט, אך הוא הגיע למקום לאחר קשיים רבים. האולם היה מלא מפה לפה בצופים שגדשו אפילו את המעברים, והיו להוטים לראות את הנזיר שהעז לקרוא תיגר על סמכותו של האפיפיור. כשלותר עמד להיכנס לאולם ולהתייצב לפני שופטיו, גנרל זקן שניצח בקרבות רבים, אמר לו ברוך: "נזיר מסכן! נזיר מסכן! נלחמת במלחמה שלא אני ואיש מן המצביאים, לא ידענו מעודנו במלחמותינו העקובות מדם. אך אם מטרתך צודקת ואתה בטוח בה, צעד קדימה בשם ה', ואל תפחד ממאומה!" לבסוף, לותר עמד לפני המועצה. הקיסר ישב על כס מלכותו. הוא היה מוקף באנשי השם המפורסמים ביותר בממלכה. מעולם לא הופיע אדם לפני מועצה כה נכבדה כמו זו שמרטין לותר נקרא להתייצב לפניו, כדי למסור דין וחשבון על אמונתו. "הופעתו לפני המועצה הייתה כשלעצמה ניצחון בולט על האפיפיורות. האפיפיור הרשיע את האיש שניצב עכשיו לפני בית הדין, אשר באמצעות צעד זה בדיוק רומם את עצמו מעל האפיפיור. האפיפיור גזר חרם על האיש והוציאו מכלל החברה, ואף על פי כן, הוא זומן בנימוס ובכבוד והתקבל בידי המועצה האצילית והמכובדת ביותר בעולם. האפיפיור גזר עליו שתיקה נצחית, והנה עתה, הוא עמד לדבר לפני אלפי מאזינים קשובים שנאספו מכל קצווי ארצות הנצרות. מהפכה כבירה התחוללה בזכות לותר. הכנסייה ברומא כבר ירדה מכיסאה, והיה זה קולו של נזיר שגרם להשפלה זו." בנוכחות שועי ונכבדי המועצה, נדמה היה שמתקן הדת הפשוט והצנוע נמלא יראה ומבוכה. כמה מן השרים שהבחינו במבוכתו פנו אליו, ואחד מהם לחש לו: "אל תירא מן ההוֹרְגִים אֶת הַגּוֹף, שְׁאִין בִּיכָלְתָם לְהַרְגֵּךָ אֶת הַנֶּפֶשׁ." שר אחר אף הוא ציטט מדברי ישוע כשאמר לו: "לִפְנֵי מוֹשְׁלִים וּמַלְכִים תּוּבְאוּ בְּגָלְלִי... אֲלֵ תִדְאָגוּ אִיךָ וּמָה תִדְבָּרוּ, כִּי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִנָּתֶן לָכֶם מֶה לֵאמֹר. שְׁכֹן, לֹא אַתֶּם תִּדְבָּרוּ, אֲלֵא רוּחַ אֲבִיכֶם הִיא אֲשֶׁר תִּדְבָּר בְּכֶם." כך הובאו דברי המשיח לפני שועי עולם כדי לחזק את משרת המשיח בשעת משפטו. לותר התבקש לשבת מנגד לכס הקיסר. דממה עמוקה ירדה על האספה ההמונית. או אז, אחד משרי המלכות קם, הצביע לעבר אוסף כתביו של לותר ודרש ממתקן הדת לענות על שתי שאלות: "האם הוא מודה שאלה כתביו?" "והאם הוא מוכן

לחזור בו מן הרעיונות שאותם קידם בכתביו?" שמות הספרים הוקראו בקול רם. לותר השיב לשאלה הראשונה ואמר שהוא מודה שאלו הם כתביו. "באשר לשאלה השנייה," אמר, "מכיוון שמדובר בסוגיה הקשורה לאמונה, לגאולת נשמות ולדבר ה' - האוצר היקר ביותר בשמיים ובארץ - יהיה פזיז ומסוכן מדיי בעבורי להשיב עליה בלא להקדיש לה מחשבה. אני עלול לאשרר פחות ממה שדורשות הנסיבות, ומאידך, לאשרר יותר ממה שהאמת מחייבת; בכל מקרה, חלה עליי פסיקתו של ישוע: 'כֹּל הַמְכַחֵשׁ בִּי לְפָנַי בְּנֵי אָדָם, גַּם אֲנִי אֶכַחֵשׁ בּוֹ לְפָנַי אֲבִי שְׁבַשְׁמִים.' [מתי, י' 33]. מסיבה זו, הנני מפציר בהוד מלכותך במלוא הענווה, לתת לי זמן כדי שאוכל להשיב על השאלה מבלי לפגוע בדבר ה'." בתגובתו השקולה והאדיבה לותר פעל בתבונה. דבריו שכנעו את המועצה שהוא אינו פועל מתוך להט או דחף רגעי. איש לא ציפה מאדם כה חצוף, בוטה ובלתי מתפשר להפגין שלוה, קור רוח ושליטה עצמית כאלה; איפוקו העצמי העצים אותו ואפשר לו להשיב בזהירות, בדיקנות, בחוכמה ובכבוד, אשר הפתיעו ואכזבו את יריביו ואף פגעו בגאוותם. למחרת, יהיה עליו להופיע לפני המועצה כדי לתת את תשובתו הסופית. לזמן מה צנח ליבו בקרבו כאשר הגה בכוחות שקמו והתאחדו כדי להילחם באמת. אמונתו התערערה; פחד, חיל ורעדה ירדו עליו, ואימה נוראה אפפה אותו. הסכנות שארבו לו נראו לו גדולות שבעתיים; נדמה היה לו שאויביו עומדים לנחול ניצחון, ושכוחות האופל יגברו עליו. עבים התחשרו מעליו ואיימו לנתקו מאלוהים. הוא נכסף לתחושת הביטחון שמעניק ה' צבאות. מתוך היגון העז שאפף את רוחו, הוא נפל אפיים ארצה ושפך את זעקות ליבו השבור, שאיש זולת אלוהים אינו יכול להבינן לאשורן. "אנא, אלוהים," התחנן, "מלך מלכי המלכים הנצחי! כמה נורא הוא העולם! ראה כיצד הוא פוער את פיו כדי לבולעני חיים! ראה כמה חלשה אמונתי בדך! ... אם אני אמור להסתמך על כוח כלשהו בעולם הזה - הכול אבוד ... צלצול פעמון הלוויה מבשר את קיצו ... גזר דיני נחרץ ... אתה אלוהי! עזור לי לעמוד מול חוכמת העולם הזה. אני מפציר בך, עשה זאת ... באמצעות גבורתך האדירה ... המלאכה אינה שלי, שלך היא. כל מה שקורה כאן אינו מענייני ... אין לי דבר כדי להתמודד בעזרתו מול אנשי העולם הדגולים האלה ... אך המטרה, שלך היא ... והיא צודקת ונצחית ... אל נאמן ונצחי עזור לי! איני שם

מבטחי באדם... כל מה שנובע מן האדם מתנווד בחוסר יציבות, כל מה שנובע ממנו חייב ליפול... בחרת בי למלאכה זו... לכן, אלוהי, עשה את רצונך; אל תעזבני, למען בנך האהוב, ישוע המשיח, מגני, שריוני, מעוזי." יד ההשגחה החכמה אפשרה ללותר להבין את הסכנה שארבה לו, וזאת כדי שלא יבטח בכוחו ויזנק בביטחון עצמי מופרז לתוך בור הסכנה. אך האימה שאחזה בו לא נבעה מפחד מן הסבל, העינויים או המוות, שכל הנראה משמשו ובאו עליו. הוא חש כי אין בכוחו להתמודד עם המשבר שפקד אותו. מטרת האמת עלולה להינזק בשל חולשתו. הוא נאבק באלוהים, לא למען ביטחונו שלו, אלא למען ניצחון הבשורה. בדומה לישראל בליל המאבק עם מלאך ה' על גדות הנחל הבודד, כה עזים היו ייסורי והתחבטויות נפשו. בדומה לישראל, הוא שרה עם ה'. מתוך חוסר אונים משווע התחזקה אמונתו במושיע, הגואל האדיר. ההבטחה שהוא לא יעמוד לבדו לפני המועצה, חיזקה אותו. השלווה שבה לנשמתו. הוא שש על ההזדמנות לרומם את דבר ה' לפני מושלי האומה. בעודו הוגה ללא הרף באלוהים, הוא התכוון למאבק הממשמש ובא עליו. הוא הגה תוכנית לתשובה שייתן, בחן קטעים מכתביו, ומצא בכתבי הקודש הוכחות הולמות שיאששו את טיעוניו. או אז, לאחר שהניח את יד שמאלו על הספר הקדוש שהיה פתוח לפניו, הוא נשא את יד ימינו השמיימה, ונשבע "לדבוק תמיד בבשורה, ולהתוודות על אמונתו ללא חשש, גם אם יהא עליו לחתום את עדותו בדמו." לאחר מכן, כאשר הובל שוב לפני המועצה, לא ניכרו בארשת פניו פחד או מבוכה. רגוע ושליו, ועם זאת, אמיץ ואצילי, הוא עמד כעד איתן של ה' בקרב גדולי ושועי הארץ. השר המלכותי תבע ממנו עתה למסור את החלטתו: "האם בחפצו להתכחש למשנתו, אם לאו?"

לותר השיב בענווה ובשקט, נטול תקיפות או להט. התנהגותו הייתה עכשיו שונה וכולו אמר כבוד; הוא הפגין ביטחון ושמחה שהפתיעו את חברי המועצה. הוא אמר: "הוד רוממותך הקיסר, שרים נכבדים, אדונים רבי חסד! היום מופיע אני לפניכם בענווה רבה בהתאם לרצונכם. מפציר אני בהוד רוממותך, בהוד מעלתך האצילי, בעזרת חסדי ה', להטות אוזן לדבריי, ולשמוע באהדה את כתב ההגנה שלי על המטרה שאני בטוח בצדקתה ובנכונותה. בתשובתי, לא אשתמש בלשון המשפטית של היכל המשפט; סלחו לי, שכן אינני בקי בה. איני

אלא נזיר עני המתבודד בתאו, העמל אך ורק למען תהילת האל. "ואז, בתשובה לשאלה שנשאל, הוא הצהיר כי כתביו שפורסמו עוסקים במגוון נושאים ואינם זהים. באחדים מהם הוא דן באמונה ובגמילות חסדים, ואפילו אויביו הכריזו שאין בהם דופי, ואף שהינם ראויים ומועילים. הסוג השני בכתביו חושף את השחיתות ואת מעשי העוולה של שלטון האפיפיורות. שלילת הכתבים הללו תחזק את רודנותה של הכנסייה הקתולית ותפתח דלת רחבה יותר לכפירות כבירות יותר. בסוג השלישי בכתביו, הוא תוקף אנשים מסוימים שהגנו על רעות חולות שרווחו בחברה. באשר להם, הוא מודה ומתוודה כי נהג בהם בתוקפנות רבה יותר מן הנדרש. הוא אינו טוען שהוא חף מטעויות, אך אפילו את הספרים האלה הוא אינו יכול לשלול, שכן הדבר יחזק את אויבי האמת, והללו ינצלו את ההזדמנות לדכא ולמחוץ את חסידי ה' באכזריות רבה יותר. "אבל הנני רק בן אדם, ולא אלוהים", הוא המשיך, "ואני מגן על עצמי כפי שעשה המשיח, אשר אמר שאם דיברתי רעות, העדתי על הרוע. אך בחדש ה', מפציר אני בהוד רוממותך או בכל אדם אחר, להוכיח לי שאני טועה, תוך הסתמכות על כתבי הנביאים והשליחים, ויהי מה. ברגע שאשתכנע בכך, אחזור בי מיד מכל טעויותי, ואהיה הראשון להשליך את ספריי לאש. מה שאמרתי בזה הרגע יוכיח לכם ששקלתי בכובד ראש את הסכנות שאני נחשף אליהן; אך אין הן מפחידות אותי כהוא זה; אדרבה, אני שמח מאוד לראות היום את הבשורה כסלע מחלוקת עתיק יומין. זה טיבו וזה ייעודו של דבר ה'. המשיח אמר: 'לֹא בָּאתִי לְהָטִיל שָׁלוֹם אֲלָא חֶרֶב' (מתי, י' 34). אלוהים נפלא ונורא הוא בכל דבריו ועצותיו. הבה נקפיד במאמצינו ליישב מחלוקות, שמא נילחם בדבר ה' הקדוש, ונמיט על ראשנו מבול איום ונורא של סכנות איומות, אסון עכשווי ואבדון נצחי... אוכל לתת לכם דוגמאות הלקוחות מדבר ה'. אוכל לדבר על שליטי מצרים, על מלכי בבל או על עם ישראל, שהמיטו על עצמם את חורבנם כאשר החליטו לכונן את שלטונם בעזרת אמצעים שנראו להם זהירים ושקולים. אלוהים 'מִעֲתִיק הָרִים, וְלֹא יָדְעוּ' (איוב ט' 5). "לותר דיבר גרמנית; עתה הוא התבקש לחזור על דבריו בלטינית. חרף עייפותו בשל הנאום המתיש הקודם, הוא הציג עכשיו את דבריו באותה בהירות ובאותו מרץ שאפיינו את נאומו הראשון. יד ההשגחה הייתה בדבר. עיני רוחם של רבים מן השרים כה התעוורו מן

השקרים, הטעויות והאמונות הטפלות, שבנאומו הראשון נבצר מהם לתפוס את עוצמת נימוקיו; אך כאשר חזר עליהם, עלה בידם להבין אותם בבהירות. אלה שעצמו את עיניהם לאור והחליטו בנחישות שלא לקבל את האמת, זעמו מעוצמת דבריו. כאשר סיים את דבריו, דובר המועצה אמר בכעס: "לא השבת על השאלה. אנו דורשים תשובה ברורה ומפורשת. האם תחזור בך, אם לאו?" ומתקן הדת השיב: "מכיוון שהוד רוממותך והשרים הנכבדים דורשים תשובה פשוטה, ברורה וישירה, אענה לכם: איני יכול להפקיד את אמונתי בידי האפיפיור או המועצות ולקבל את מרותם, שכן ברור כצהרי היום שהם שבים ונופלים לתורות שקר, ואפילו לסתירות בוטות. לכן אלמלא התבססה אמונתי על הוכחות מכתבי הקודש ונימוקים הגיוניים כבדי משקל; אלמלא הסתפקתי בפסוקים שציטטתי, ואלמלא היה כושר שיפוטי כפוף לדבר ה', לא הייתי יכול לחזור בי לגבי דבר מדבריי, ולא הייתי רוצה לחזור בי; שכן אין זה ראוי שמשיחי ידבר בניגוד למצפונם. כאן אני נוטל את עמדותי; איני יכול לנהוג אחרת. אלוהים עדי ועזרי! אמן." כך עמד האיש הישר הזה על הבסיס האיתן של דבר ה'. אור השמיים זרח על פניו. גדולתו, טוהר אופיו, שלווה ושמחת לבבו נגלו לעיני כול בזמן שדיבר נגד כוחו של השקר, והעיד על עליונות האמונה אשר מנצחת את העולם. פליאה אחזה באספה כולה, שנותרה דוממת לזמן מה. בתשובתו הראשונה דיבר לותר בקול נמוך ובטון רוחש כבוד, כמעט כנוע. הקתולים ראו בזה הוכחה לכך שאומץ ליבו החל לפוג. הם ראו בבקשת הדחייה שלו אך ורק הקדמה לנאום התכחשותו. צ'ארלס, שהבחין בבגדיו הפשוטים והבלים, בגופו הכחוש ובפשטות נאומו, הכריז בלעג: "האיש הזה לעולם לא יעשה ממני כופר." האומץ והתקיפות שלותר הפגין כאן, כמו גם העוצמה והבהירות של דבריו המנומקים, הפליאו את כל הנוכחים. הקיסר שנמלא הערצה, הכריז: "הנזיר מדבר עם לב העשוי ללא חת ובאומץ שלא ניתן לערערו." רבים מן השרים הגרמניים הביטו בגאווה ובשמחה בנציג אומתם. חסידיה של הכנסייה הקתולית הובסו; מטרתם הוצגה באור לא מחמיא. הם ביקשו לאשש את כוחם וסמכותם, לא בעזרת כתבי הקודש, אלא באמצעות איומים - הכלי המנצח של רומא. כה אמר דובר המועצה: "אם אינך חוזר בך, הקיסר ומדינות הממלכה ישקלו כיצד לנהוג בכופר עיקש שכמוך." רעיו של לותר, שהקשיבו בשמחה רבה לכתב

ההגנה האצילי שלו, רעדו בחלחלה לשמע המילים הללו. אך מתקן הדת אמר בשלווה: "אלוהים יהיה בעזרי! שכן אינני יכול לחזור בי ממאומה." הוא התבקש לעזוב את המועצה, בזמן שהשרים יתייעצו ביניהם. הייתה תחושה שמשבר גדול פקד אותם. התעקשותו של לותר לא להיכנע למרות הכנסייה ברומא עלולה להשפיע על תולדות הכנסייה לעד. הוחלט להעניק לו הזדמנות נוספת לחזור בו. לותר הובא שוב בפני המועצה, ושוב הוצגה לפניו השאלה: "האם יתכחש למשנתו, אם לא?"

"אין בפי תשובה אחרת מזו שנתתי לכם," אמר. היה ברור שאי אפשר לגרום לו להיכנע לצו רומא, לא בעזרת הבטחות ולא בעזרת איומים. מנהיגי הכנסייה חשו מפח נפש כשראו כי סמכותם, שגרמה למלכים ולאצילים לרעוד, בוזתה בידי נזיר עני; הם השתוקקו להנחית עליו את חמת זעמם באמצעות עינויים שימררו את חייו עד מוות. אך לותר, שהבין את הסכנה האורבת לו, דיבר אל כולם בכבוד, באצילות ובשלווה, ההולמים את תלמיד המשיח. דבריו היו חפים מגאווה, מתשוקה ומסילוף. הוא שכח את עצמו ואת ההמון הרב שהקיפו, וחש אך ורק שהוא מצוי בנוכחות גבורת ה' הכול יכולה, המושלת על אפיפיורים, בישופים, מלכים וקיסרים. המשיח דיבר באמצעות עדותו של לותר בעוצמה ובהוד שעוררו פליאה ויראת כבוד הן באויביו והן ברעיו. רוח ה' שרתה באסיפת המועצה והשפיעה על ליבם של מנהיגי הממלכה. אחדים מן השרים הודו בעוז כי הצדק עם לותר. רבים השתכנעו וקיבלו את האמת; אך אצל רובם, הרשמים שנרשמו על ליבם התפוגגו לאחר זמן מה. היו ביניהם גם אנשים שבאותו מעמד לא הביעו את שכנועם ואמונתם, אך לאחר שהתעמקו בכתבי הקודש, הפכו לתומכים נאמנים ואמיצים של הרפורמציה. האלקטור פרדריק, שהשתוקק לראות את לותר לפני המועצה, הקשיב בלב נרגש לנאומו. בשמחה ובגאווה חזה באומץ ליבו, בתקיפותו ובשלוות רוחו של מתקן הדת, והחליט לצדד בו ביתר שאת. הוא התעמת עם הצדדים השונים בדיון, וראה שחוכמת האפיפיורים, המלכים והכמרים הבכירים אפסה באמצעות כוחה של האמת. שלטון האפיפיורות ספג תבוסה שתורגש בכל הארצות ובכל הדורות.

כאשר נציג הכנסייה הבחין בהשפעה שהייתה לנאומו של לותר, הוא חשש, יותר מתמיד, שמא הכנסייה הקתולית תאבד את כוחה,

ולכן החליט לנקוט בכל האמצעים שברשותו על מנת להדיח את מתקן הדת. בעזרת הרהיטות והטקט שהצטיין בהם, הוא הציג בפני הקיסר הצעיר את האיוולת והסכנה הטמונות בויתור על ידידותו ותמיכתו של כס השלטון ברומא למען מטרתו של נזיר חסר חשיבות. מילותיו לא היו חסרות השפעה. ביום המחרת, צ'ארלס שלח מסר למועצה, שהודיע על החלטתו להוציא אל הפועל את המדיניות של קודמיו בשלטון, דהיינו, לדבוק בדת הקתולית, לקיים אותה ולהגן עליה. מאחר שלותר סירב לחזור בו מטעויותיו, יש לנקוט באמצעים הנמרצים ביותר נגדו ונגד תורת הכפירה שליומד. "נזיר יחיד שטירופו שולט בו, קם נגד אמונת ארצות הנצרות. אני אקריב את ממלכותיי, את כוחי, את חבריי, את אוצרותיי, את גופי, את דמי, את מחשבותיי ואת חיי כדי לעצור את התקדמותה של כפירה זו. אני עומד לסלק את לותר, ולאסור עליו לעורר תסיסה, ולו הקלה ביותר בקרב העם. אנקוט בצעדים שונים נגדו ונגד חסידיו, אוקיעם ככופרים, אטיל עליהם חרמות ואיסורים, ואשתמש בכל אמצעי אחר שיידרש כדי להביא לחורבנם. אני קורא לאזרחי המדינות להתנהג בהתאם כנוצרים נאמנים." ואף על פי כן, הקיסר הכריז כי יש לכבד את רישיון המעבר של לותר, ולפני שיינקטו נגדו אמצעים מגבילים, יש לאפשר לו להגיע בבטחה אל ביתו.

חברי המועצה צידדו עתה בשתי דעות סותרות. שליחי ונציגי האפיפיור שבו וטענו כי אין לכבד את רישיון המעבר של מתקן הדת. הם אמרו: "נהר הריין צריך לקבל את אפרו, בדיוק כפי שקיבל את אפרו של ג'ון הס לפני מאה שנים." אך על אף שנסיכי גרמניה היו בעצמם קתולים ואויבים מושבעים של לותר, הם מחו נגד הפרה בוטה כזו של אמון הציבור, וטענו כי זהו כתם המכתים את כבוד האומה. הם הצביעו על האסונות שהתרחשו בעקבות מותו של הס, והכריזו כי אינם מעזים להמיט שוב על גרמניה ועל ראש קיסרה הצעיר אסונות כבדים כאלה. צ'רלס, שהגיבעל ההצעה השפלה, אמר שגם אילו תגורש האמונה מכל העולם, עליה למצוא מפלט אצל הנסיכים והאצילים. אחד מאויביו הקתוליים המרים ביותר של לותר האיץ בו לנהוג במתקן הדת כפי שזיגיסמונד נהג בהס - להפקירו לחסדי הכנסייה. אך כשנזכר כיצד הצביע הס בפומבי על השלשלאות שאזקוהו, והזכיר למלך את האמונה שנשבע לה, הכריז צ'ארלס החמישי: "לא ארצה

להסמיק כמו זיגיסמונד. "ואולם, צירלס דחה ביודעין את האמיתות שלותר הציג בפניו. "אני איתן בדעתי לצעוד בעקבות אבות אבותי, כתב המלך. הוא החליט לא לסטות לעולם מנתיב המסורת, אפילו לא כדי לצעוד בדרכי האמת והצדק. משום שאבותיו תמכו בשלטון האפיפיורות, גם הוא יתמוך בו, על כל אכזריותו ושחיתותו. הוא דבק בעמדתו וסירב לקבל אור נוסף על זה שאבותיו קיבלו, או לבצע חובה כלשהי שהם לא ביצעו.

אנשים רבים בימינו דבקים במסורות ובמנהגי אבותיהם. כשהאדון שולח להם אור נוסף, הם מסרבים לקבלו משום שלא הוענק לאבותיהם. אולם, איננו עומדים במקום שבו עמדו אבותינו; המחויבויות והמטלות שלנו אינן זהות לאלה שהוטלו עליהם. אם נביט בדוגמה של אבותינו כדי להחליט מהן מחויבויותינו, במקום לחפש את דבר האמת הנכון לנו, לא נישא חן בעיני ה'. מחויבותנו גדולה יותר מזו של אבות אבותינו. עלינו לתת דין וחשבון על האור שהם קיבלו, שעבר מדור לדור עד שנחלנו אותו; אך אנו אמורים גם לתת דין וחשבון על האור הנוסף שזורח עלינו מדבר ה'. המשיח אמר לגבי בני עמו שלא האמינו בו: "לולא פָּאָתִי וְדַבְּרָתִי אֶלֵּיהֶם לֹא הָיָה בָּהֶם חַטָּא, אֲבָל פָּעַת אֵין לָהֶם תְּרוּץ עַל חַטָּאָם" (יוחנן, ט"ו 22). אותה גבורה אלוהית דיברה באמצעות לותר אל קיסר גרמניה ושריה. וכאשר האור זרח מדבר ה', רוח קודשו הפצירה בפעם האחרונה ברבים מן הנוכחים באסיפה. כשם שפילטוס, מאות שנים קודם לכן, הניח לגאווותו ולמוניטין שלו לסגור את ליבו למושיע העולם; כשם שפליקס רעד מפחד והורה לשליח האמת: "לֵךְ לַעֲת עֲתָה, אֲבָל פְּשָׁמְצָא לִי פְּנָאִי אֶקְרָא לָךְ" (מה"ש כ"ד 25); וכשם שאגריפס הגאה התוודה: "עוד מֵעַט וְאַתָּה מְשַׁכְנֵעַ אוֹתִי לִהְיוֹת מְשִׁיחִי!" (מה"ש כ"ו 28), ובכל זאת פנה עורף למסר השמיימי - כך נהג צ'ארלס החמישי כאשר נכנע לתכתיבי היהירות והמדיניות של העולם הזה, והחליט למאוס באור האמת. שמועות על תוכניות נגד לותר נפוצו במהרה ועוררו סערת רוחות בכל רחבי העיר. למתקן הדת היו חברים רבים שידעו על האכזריות הבוגדנית של הכנסייה הקתולית כלפי כל מי שהעז לחשוף את שחיתותה; הם החליטו שהוא לא ייפול קורבן. מאות אצילים התחייבו להגן עליו. רבים הוקיעו בפומבי את המסר המלכותי כהפגנת כניעה רפה לשלטון הכנסייה ברומא. בשערי

הבתים ובכיכרות העיר נתלו מודעות, אשר חלקן גינו את לותר וחלקן תמכו בו. על אחת מהן נכתבו אך ורק דבריו החשובים של החכם באדם: "אֵי לֹךְ אֶרֶץ, שְׁמֶלְכָךְ נָעַר" (קהלת, י' 16). האהדה והתמיכה הגורפת בלותר ברחבי גרמניה שכנעו הן את הקיסר והן את המועצה שכל עוול שיעשה נגדו יסכן את שלום הממלכה, ואפילו את יציבות הכס. פרדריק מסקסוניה שמר על איפוק זהיר בעודו מסתיר את רגשותיו האמיתיים לגבי מתקן הדת, ובעת ובעונה אחת, פקח עליו עין בדריכות וצפה בכל תנועותיו ותנועות אויביו. אך אנשים רבים לא ניסו להסתיר את אהדתם ללותר. הוא זכה לביקורם של נסיכים, רוזנים, ברונים ונכבדים אחרים, הן מן הכמורה והן מן האצולה. ספלטין כתב: "חדרו הקטן של הדוקטור לא יכול היה להכיל את כל הנוכחים שהציגו את עצמם." אנשים הסתכלו עליו כאילו היה נעלה יותר מבשר ודם. אפילו אלה שלא האמינו במשנתו, לא יכלו שלא להעריצו על יושרתו האצילית שהובילה אותו למוות אמיץ במקום לחלל את צו מצפוננו. מאמצים כנים נעשו כדי להשיג מלותר הסכמה להתפשרות עם רומא. אצילים ונסיכים הבהירו לו שאם ימשיך להתבצר בטענותיו כנגד הכנסייה והמועצות, ולהסתמך על שיפוטו ולא על שיפוטן, הוא יגורש במהרה מן הממלכה ויהפוך חסר הגנה. על פנייה זו השיב לותר במילים הבאות: "אי אפשר לבשר את בשרת המשיח בלי להעליב מישו. לכן, מדוע שפחד מפני סכנה ינתקני מן האדון ודברו הקדוש, שהוא האמת היחידה? לא! אני מעדיף למסור את גופי, את דמי, את חיי." פעם נוספת האיצו בו להיכנע לסמכות הקיסר, ואז, לא יאלץ לפחד מאיש. בתגובה, הוא אמר: "אני מסכים בכל ליבי ומאודי שהקיסר, הנסיכים ואפילו המשיחי העניו ביותר, יבחנו וישפטו את כתביי; אך בתנאי אחד, שישתמשו בדבר ה' כמדריך. בני האדם חייבים לציית לדבר ה'. מצפוני תלוי בדבר ה' ואני נתון תחת סמכותו." על פנייה אחרת, הוא השיב: "אני מסכים לוותר על רישיון המעבר שלי ולמסור את גופי ואת חיי לרשות הקיסר; אך באשר לדבר ה' - לעולם לא אוותר עליו!" הוא הכריז על נכונותו לקבל את החלטת המועצה הכללית, אך רק בתנאי שהיא תחויב לבחון את משנתו ולפסוק את פסיקתה על פי כתבי הקודש. הוא הוסיף: "במה שנוגע לדבר ה' ולאמונה, כל משיחי הוא שופט טוב בדיוק כמו האפיפיור, על אף שהאפיפיור יכול לקבל תמיכה ואישוש ממיליוני

ועידות." הן חבריו והן אויביו של לותר הבינו לבסוף שכל מאמץ נוסף להשגת פיוס יהיה לשווא. אילו מתקן הדת היה מוותר על עיקרון אחד, השטן וצבאותיו היו נוחלים ניצחון. אולם, נחישותו האיתנה הייתה האמצעי ששחרר את הקהילה המשיחית מכבלי הכנסייה הקתולית, ופתח עידן חדש וטוב יותר. ההשפעה העזה של אדם יחיד זה, שהעז לחשוב ולפעול על פי צו מצפונו בענייני האמונה, תותיר את חותמה על הקהילה המשיחית ועל העולם כולו, לא רק בימיו, אלא גם בכל הדורות הבאים. נחישותו, מסירותו ונאמנותו יחזקו את כל מי שיעבור חוויה דומה, עד קץ הימים. גבורת ה' ותפארתו גברו על זממם של בני האדם ועל כוחו הכביר של השטן.

בתוך זמן קצר צווה לותר בידי הקיסר לשוב לביתו, אך הוא ידע כי צו זה יחיש את הרשעתו. עננים מאיימים התחשרו מעל דרכו. אך כאשר עזב את וורמס, ליבו היה גדוש שמחה והלל. הוא אמר: "השטן בכבודו ובעצמו שמר על מעוז האפיפיור, אך המשיח עשה בו פרצה רחבה, והשטן נאלץ להודות שהמשיח אדיר ממנו." לאחר עזיבתו עדיין רצה לותר להוכיח שאין לטעות בנחישותו ולראות בה מרי. לפיכך, הוא כתב לקיסר. הוא אמר: "אלוהים אשר יודע את כל המחשבות הלב, הוא עדי; הוא יודע כי הנני מוכן ומזומן בכל ליבי לציית להוד מלכותך, בעקבות תלונה או דיווח חיובי, בחיים או במוות, ללא יוצא מן הכלל, זולת דבר ה' שבאמצעותו חי האדם. בכל ענייני חיי, נאמנותי לא תתערער לעולם; שכן בכל ענייני חיי, לאובדן או לרווח אין שום קשר לגאולה. אך שאדם ייכנע לאדם אחר בכל מה שקשור לחיי הנצח - דבר זה מנוגד לרצון האל. כניעה בענייני הרוח היא סגידה אמיתית, ורק הבורא זכאי לה." בדרכו מוורמס לעירו התקבל לותר בסבר פנים אוהד יותר מאשר במסעו אליה. נכבדי הכנסייה קידמו בברכת שלום את הנזיר המוחרם, ושליטי המחוז כיבדו את האיש שהקיסר הוקיע. תומכיו האיצו בו להטיף, וחרף הצו המלכותי, הוא עלה שוב על בימת הכנסייה. הוא אמר: "מעולם לא התחייבתי לכבול את דבר ה' בשלשלאות, ולעולם לא אעשה זאת." בתוך זמן קצר לאחר עזיבתו את וורמס, הקתולים שכנעו את הקיסר להוציא צו נגדו. בצו זה, לותר הוקע כ"שטן בכבודו ובעצמו במסווה של אדם החובש ברדס של נזיר." על פי הצו, ברגע שתוקף רישיון המעבר של לותר יפוג, יש לנקוט אמצעים כדי לעצור את מלאכתו.

כל האזרחים צוו שלא לתת לו מחסה, מזון או משקה, ולא לסייע לו במילים או במעשים, בציבור או באופן פרטי. יש לתפוס אותו היכן שיימצא ולמסרו לידי הרשויות. יש לעצור גם את חסידיו, להשליכם לכלא ולהחרים את רכושם. יש להשמיד את כל כתביו. זאת ועוד, כל מי שיעז לפעול בניגוד להוראות הצו, דינו יהיה כדין חסידיו. האלקטור של סקסוניה והנסיכים שהיו מיוחדים עם לותר עזבו את וורמס זמן קצר לאחר נסיעתו, וצו הקיסר קיבל את אישור המועצה. הקתולים צהלו. הם האמינו כי גורלם של הרפורמיסטים נחרץ. אך אלוהים סיפק לעבדו דרך מילוט בשעה הרת סכנות זו. עין דרוכה שעקבה אחרי תנועותיו, ולב נאמן ואצילי, נחלצו לעזרתו. היה ברור שרומא לא תסתפק בדבר זולת מותו של מתקן הדת; רק באמצעות הסתרתו, הוא יוכל להינצל ממלתעות האריה. אלוהים נתן לפרדריק מסקסוניה את החוכמה להגות תוכנית להצלת חייו של מתקן הדת. תוכניתו של האלקטור יצאה אל הפועל בעזרת שיתוף הפעולה של ידידי אמת, ולותר הצליח להסתתר מחברים ואויבים כאחד. במסעו הביתה הוא נתפס, נותק ממלוויו והובהל דרך היער אל טירת וארטבורג שהייתה מעוז הררי מבודד. הן לכידתו והן הסתרתו של לותר היו כה אפופי תעלומה, שאפילו פרדריק בכבודו ובעצמו לא ידע במשך זמן רב להיכן הוא נלקח. הייתה לכך סיבה: כל עוד האלקטור אינו יודע דבר על מקום הימצאו של לותר, הוא לא יוכל לגלות דבר. האלקטור שמח לדעת כי מתקן הדת נמצא במקום בטוח, והסתפק במידע זה. אביב, קיץ וסתיו חלפו עברו; החורף הגיע, אך לותר היה עדיין אסיר. אליאנדר ותומכיו צהלו כשראו כי אור הבשורה עומד לכבות. אך תחת זאת מילא מתקן הדת את נרו באוצרות האמת – אורו יאיר באור בזהק יותר. בווארטבורג חייו היו שלווים ובטוחים יותר, ולזמן מה הוא שמח על שחרורו מלהט המלחמה. אך הוא לא מצא סיפוק בשלווה ובמנוחה לאורך זמן. מאחר שהיה רגיל לחיי פעילות ולמאבק מר, הוא התקשה לשאת את חוסר הפעילות שנכפה עליו. באותם ימי התבודדות, הוא הגה במצבה של קהילת המשיח, וזעק בייאוש: "אבוי! אין איש שיעמוד לפני ה' ביום חרונו האחרון, ויושיע את ישראל!" שוב נדדו מחשבותיו לעצמו, והוא חשש שמא יואשם בפחדנות בשל נסיגתו מן המלחמה. הוא האשים את עצמו בעצלות ובהתפנקות. ועם זאת, בעת ובעונה אחת, הוא עשה מדי יום

הרבה יותר ממה שנראה שאדם אחד יכול לעשות. עטו לא נחה לרגע. בזמן שאויביו השלו את עצמם והאמינו כי עלה בידם להשתיקו, הם הופתעו והתבלבלו מן ההוכחה המוחשית שהעידה על המשך פועלו. רבבות עלונים פרי עטו הופצו ברחבי גרמניה. לותר אף עשה שירות חשוב ביותר לבני ארצו בכך שתירגם את הברית החדשה לגרמנית. מפתמוס ההררית, הוא המשיך להכריז את הבשורה במשך כשנה, ולגנות את החטאים והשקרים שרווחו בימיו. אך ה' גרם לעבדו לסגת מפעילותו הציבורית, לא רק כדי להגן עליו מזעם אויביו, או אפילו כדי לאפשר לו להקדיש זמן שקט למלאכות חשובות אלה; תוצאות יקרות יותר מאלה הושגו בתקופת התבודדותו. בבדידות ובחסות מפלטו שבהרים, לותר הורחק מחסידיו, מתומכיו ומשבחיהם. כך הוא ניצל מן הגאווה והביטחון העצמי המופרז, הבאים לעיתים קרובות בעקבות הצלחה. הסבל וההשפלה שבאו עליו הכשירוהו לצעוד שוב בצעד בטוח ועניו על הגבהים המסנוורים שאליהם רומם באופן פתאומי. כשבני האדם שמחים בחירות שמעניקה להם האמת, הם נוטים לרומם את אלה שה' משתמש בהם כדי לשבור את כבלי תורות השקר והאמונות הטפלות. השטן מנסה להסיט את מחשבותיהם ורגשותיהם של בני האדם מאלוהים, ולגרום להם למקדם בבני אנוש; הוא מעורר בליבם כבוד לבשר ודם המשמשים אך ורק כלי שרת, וגורם להם להתעלם מהיד המכוונת של ההשגחה העליונה. לעיתים קרובות מדי, מנהיגי הדת הזוכים לשבח ולכבוד שוכחים את תלותם באלוהים ובוטחים בעצמם. כתוצאה מכך, הם מנסים לשלוט במוחם ובמצפונם של אנשים המבקשים מהם הדרכה, תחת שיחפשוהו בדבר ה'. מלאכת תיקון הדת מתעכבת לעיתים קרובות בשל רוח זו, אך אלוהים ישמור על מטרת הרפורמציה מפני סכנה זו; הוא חפץ שחותמו, לא חותם אנושי, יוטבע על מלאכת תיקון זו. עיניהם של בני האדם נישאו אל לותר בתור מפרשה של האמת, לפיכך, הוא נלקח מקרבם כדי שעיניהם יינשאו אל הוגה האמת הנצחי.

פרק ט'

מתקן הדת השוויצרי

בעת בחירת כלי שרת לתיקון הכנסייה, נחשפה אותה תוכנית אלוהית ששימשה לשם כינונה של קהילת המשיח. הרב השמימי פסח על אנשי השם ושועי הארץ, על הנכבדים והעשירים, שהורגלו בקבלת שבחים ומחוות כבוד כמנהיגי העם. הם היו כה גאים, מלאי חשיבות עצמית וביטחון עצמי בעליונותם היהירה, שלא ניתן היה לעורר בליבם אהדה כלפי אחיהם בני האדם, ולגרום להם להשתוקק לשתף פעולה עם המושיע העניו מנצרת. אך הדייגים הפשוטים וחסרי ההשכלה שעסקו בדיג בכנרת, קיבלו מן המושיע את הקריאה: "בואו אֲחֵרִי וְאֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם דִּיגֵי אָדָם" (מתי, ד' 19). תלמידים אלה היו ענווים ורוחם נוחה ללימוד. ככל שהושפעו פחות מתורות השקר שרווחו בימיהם, כך הצליח המשיח ביתר שאת ללמדם ולהכשירם לשירותו. כך קרה גם בימי הרפורמציה. מתקני הדת הבולטים היו אנשים ענווים וצנועים, משוחררים יותר מכל אדם אחר בזמנם מן הגאווה הנובעת ממעמד רם, ומהשפעת הקנאות העיוורת והתחבולות של מעמד הכמורה. תוכניתו של אלוהים היא להשתמש בכלי שרת ענווים כדי להשיג תוצאות כבירות. או אז, התהילה לא תיזקף לזכותם של בני אנוש אלא לזכות אלוהים, אשר פועל באמצעותם ומדרבנם לעשות את רצונו. שבועות ספורים לאחר לידתו של לותר בביתו הצנוע של כורה בסקסוניה, נולד אולריך צווינגלי בביתו של רועה בהרי האלפים. נופי הטבע שאפפו את צווינגלי משחר ילדותו, וכן חינוכו בבית הוריו, נועדו להכשירו לשליחותו. הוא גדל בקרב נופים

מרהיבים של טבע מלא הוד, יופי ונשגבות נוראת הוד, ומוחו הוטבע משחר ילדותו בתחושת הגדולה, הגבורה, ההוד וההדר של האל. תולדות המעשים האמיצים שנעשו בהרי מולדתו הציתו את שאיפות ליבו הצעיר. ביושבו לצד סבתו האדוקה, הוא הקשיב לסיפורי התנ"ך והברית החדשה היקרים שהיא ליקטה מן האגדות והמסורות של הכנסייה. הוא הקשיב בעניין רב למעשים הכבירים שחוללו אבות ישראל ונביאיה, ושמע על הרועים שרעו את צאנם בהרי ישראל, שם התבשרו בידי מלאכי ה' על לידת התינוק בבית לחם - הגואל שיצלב בגולגולתא. בדומה לג'ון לותר, אביו של צווינגלי חפץ שבנו ילמד, והילד נשלח מכפר הולדתו כדי לרכוש השכלה. מוחו התפתח במהירות, ודי מהר התעוררה השאלה היכן למצוא מורים שישלימו את הכשרתו. בגיל שלוש עשרה הוא נסע לברן, שבית הספר היוקרתי ביותר בשוויץ ממוקם בה. אולם, כאן ארבה לו סכנה שאימה לחסל את חייו המבטיחים. הנזירים עשו כל מאמץ כדי לפתותו להצטרף למנזר. הנזירים הדומיניקנים והפרנציסקנים התחרו אלה באלה על אהדת הציבור. הם ניסו להשיג זאת באמצעות הקישוטים הראוותניים שעיטרו את כנסיותיהם, ההוד וההדר של טקסיהם, השרידים המקודשים המפורסמים והצלמים שנחשבו כמחוללי ניסים ומשכו את לב העם. הדומיניקנים בברן הבינו שאילו יעלה בידם לזכות במלומד הצעיר והמוכשר, הם ישיגו יתרון בולט וכבוד. גילו הצעיר, רהיטותו הטבעית כנואם וכמחבר, בשילוב עם כישרונו המוזיקלי ופייטנותו, יועילו להם הרבה יותר מן ההדר והפאר של כנסיותיהם כדי למשוך את לב העם שינהר לטקסיהם, וכדי להגדיל את הכנסות מסדרם. באמצעות הונאה וחנופה, הם ניסו לשדל את צווינגלי להיכנס למנזרם. בתקופת לימודיו של לותר, הוא קבר את עצמו בתא מנזר; העולם לא היה זוכה במתקן הדת הזה אלמלא יד ההשגחה אשר חילצה אותו משם. ה' לא יניח לצווינגלי להיקלע לסכנה דומה. ביד ההשגחה, אביו של צווינגלי קיבל מידע על זממם של הנזירים. לא הייתה לו שום כוונה להרשות לבנו להצטרף למנזר ולנהל את חיי הבטלה חסרי הערך של נזיר. הוא הבין כי יעילותו בשירות ה' עומדת בסכנה, ולכן הורה לו לשוב הביתה ללא דיחוי. הנער ציית לפקודה, אך משום שלא היה מרוצה לאורך זמן מחייו בעמק ילדותו, שב במהרה ללימודיו, ומקץ זמן מה עבר לבאזל. כאן,

הוא שמע לראשונה בחייו את בשורת חסד ה', המורעף על האדם ללא תמורה. ויטמבאך, מורה לשפות עתיקות, הדרך ביד ההשגחה בזמן שלמד יוונית ועברית, לקרוא את כתבי הקודש; וכך, קרני אור מאת ה' האירו את ליבם ומוחם של תלמידיו. הוא הכריז כי ישנה אמת עתיקה יותר וחשובה לאין ערוך מן התיאוריות שלימדו מורי בתי הספר והפילוסופים. על פי אמת עתיקה זו, מותו של המשיח כקורבן תמורה הוא הכפרה היחידה של החוטא. המילים הללו היו לצווינגלי כקרן אור ראשונה המפציעה לפני השחר.

צווינגלי נקרא במהרה לעזוב את באזל ולהתחיל במפעל חייו. שדה הבישור הראשון שלו היה קהילה בהרי האלפים ששכנה לא הרחק מעמק הולדתו. משום שהוסמך לכמורה, "הוא הקדיש את כל כולו לחיפוש האמת האלוהית, שכן לדברי מתקן דת עמית, הוא היה מודע לכך 'שעליו לדעת דברים רבים כדי לרעות את צאן המרעית של המשיח שהופקד בידו.' " ככל שהתעמק בכתבי הקודש, כך התחדד ההבדל בין אמיתות כתבי הקודש לתורות הכפירה של הכנסייה הקתולית. הוא נכנע לסמכות כתבי הקודש וקיבלם כדבר ה', כחוקה היחידה המספקת, הבדוקה והחסינה מטעויות. הוא הבין שרק דבר ה' חייב לפרש את דבר ה'. הוא לא העז להבהיר את כתבי הקודש כדי לאשש תיאוריה או הלכה שהגה מראש, אלא דבק בחובתו ללמוד את תורתם הישירה והמפורשת של כתבי הקודש. הוא ביקש להיעזר בכל אמצעי אפשרי כדי להשיג הבנה נאותה ומלאה של משמעותם של כתבי הקודש, ולכן ביקש את עזרת רוח הקודש, אשר, כך הכריז, תחשוף את משמעותם בפני כל מי שיבקש את עזרתה בכנות ובתפילה. צווינגלי אמר: "כתבי הקודש באים מאלוהים, לא מן האדם. אלוהים, אשר מאיר את ליבנו, יעניק לכם את התובנה שהדיבור נובע ממנו. דבר ה'... לא יכזיב לעולם. הוא מאיר, מלמד, מבהיר את עצמו, מאיר את הנשמה בגאולה ובחסד, מנחם אותה בנחמת ה' ומכניעה, עד שהיא מאבדת ואפילו מפסידה את עצמה, ותחת זאת מקבלת את אלוהים." צווינגלי הוכיח את אמיתות המילים הללו. כשדיבר על התנסותו באותה תקופה, הוא כתב: "כשהתחלתי להתמסר בכל ליבי ומאודי לכתבי הקודש, הפילוסופיה והתיאולוגיה (המלומדת) ניסו תמיד לחלוק עליי ולייצר מחלוקות וריבים. לבסוף, הגעתי לידי כך שחשבתי, 'אתה חייב לזנוח את השקר הזה, וללמוד

את המשמעות של אלוהים מתוך דברו הצרוף והפשוט. 'ואז, התחלתי לבקש מאלוהים את אורו, וכתבי הקודש התבהרו לי ונעשו קלים יותר להבנה. "צווינגלי לא קיבל מלותר את הדוקטרינה שהטיף. זו הייתה תורתו של המשיח. "אם לותר מטיף את המשיח," אמר מתקן הדת השוויצרי, "הרי שהוא עושה את מה שאני עושה. הוא הביא למשיח נשמות רבות יותר ממני; טוב ויפה! ועם זאת, אינני נושא שם אחר זולת שם המשיח; אני החייל שלו, והוא, ורק הוא, המצביא שלי. מעולם לא אמרתי משפט אחד ללותר, ולותר מעולם לא אמר לי ולו משפט אחד. ומדוע? כדי להראות לכולם כמה אחידה היא העדות של רוח קודשו של ה', מאחר שאנו, שאין בינינו שום תקשורת, תמימי דעים לגבי תורת ישוע המשיח." בשנת 1516, צווינגלי הוזמן להטיף במנזר באינסידלן. כאן, הוא יראה במו עיניו את שחיתותה של הכנסייה הקתולית, והשפעתו כמתקן דת תתפשט הרבה מעבר למולדתו בהרי האלפים. אחת האטרקציות המרכזיות של המנזר הייתה צלם של הבתולה שיוחס לו הכוח לחולל ניסים. מעל שער המנזר הייתה הכתובת: "כאן ניתן להשיג מחילה מלאה לחטאים." הצליינים שהגיעו לעיר בכל עונות השנה נהרו למקדש הבתולה, אך בחגיגה השנתית הגדולה של חנוכת המקדש, רבבות חסידים נהרו לאתר מכל רחבי שוויץ, ואפילו מצרפת וגרמניה. צווינגלי, שהתעצב מאוד לראות את התופעה הזו, ניצל את ההזדמנות להכריז על חירותם של העבדים האלה, המשועבדים לדעות קדומות - באמצעות הבשורה. "אל תחשבו," אמר, "שאלוהים נמצא בהיכל זה יותר מאשר בכל מקום אחר בבריא. בכל מקום שבו ה' קבע את משכנכם, הוא אופף אתכם ומקשיב לכם... האם בכוחם של מעשים חסרי שחר, מסעות צליינות מפרכים, העלאת מנחות, תרומות ותפילות לבתולה ולקדושים, להשיג למענכם את חסד האל? איזו חשיבות יש לתפילות ארוכות? מה יועילו הברדס, הנזר או בגדי השרד המקושטים בזהב של הכמרים? אלוהים רואה את הלב - וליבנו רחוק מאוד מאלוהים." עוד אמר: "המשיח אשר מסר את חייו על הצלב פעם אחת ולתמיד, הוא קורבן התמורה שמספק את הנצח כולו ופודה את חטאיהם של כל המאמינים." רבים מאלה שהקשיבו למשנתו לא קיבלוה בשמחה. לדידם, הייתה זו אכזבה מרה לשמוע כי מסעם המפרך היה לשווא. הם לא הצליחו להבין את המחילה שהוצעה לכל ללא תמורה

באמצעות המשיח. הם היו שבעי רצון מן הדרך הישנה שהובילה לגן עדן, כפי שהתוותה להם הכנסייה ברומא. הם נרתעו מן המבוכה הכרוכה בחיפוש אחר דרך טובה יותר. היה להם קל יותר להפקיד את גאולתם בידי הכמרים והאפיפיור, מאשר לנסות לטהר את ליבם. אך היו אנשים שקיבלו בשמחה את בשורת הגאולה באמצעות המשיח. הטקסים והמצוות שכונו בידי הכנסייה ברומא לא הצליחו להביא שלום לנשמתם, ועתה הם קיבלו באמונה את דם המשיח כקורבן תמורה שנועד לפייס את האל. הם שבו לבתיהם כדי לספר לזולתם על האור היקר שהורעף עליהם. כך הועברה האמת מכפר לכפר, מעיירה לעיירה, ומספר הצליינים שעלו לרגל למקדש הבתולה פחת באופן ניכר. התרומות פחתו מאוד, וכתוצאה מכך קוצצה משכורתו של צווינגלי. אך הקיצוץ במשכורתו הסב לו אך ורק שמחה כאשר נוכח לדעת כי כוחן של הקנאות העיוורת והדעות הקדומות נשבר. רשויות הכנסייה לא היו עיוורות למלאכה שצווינגלי ביצע; אך לעת עתה, החליטו שלא להתערב. מתוך תקווה לגייסו למטרתם, הן התאמצו להגיע לליבו בעזרת מחמאות; בינתיים, האמת נחקקה על לבבות העם. מאמציו של צווינגלי באינסידלן הכשירוהו לשדה פעולה רחב יותר שאליו ייכנס במהרה. מקץ שלוש שנים, הוא נקרא לשמש כמטיף בקתדרלה בציריך. ציריך הייתה העיר החשובה ביותר בקונפדרציה השוויצרית, ולכן, כל השפעה שתשפיע עליה תתפשט ברחבי המדינה. אולם, אנשי הכמורה שזימנו את צווינגלי לציריך רצו למנוע חידושים כלשהם, ולפיכך הבהירו לו את חובותיו. הם אמרו: "עשה כמיטב יכולתך וחריצותך כדי להגדיל את התרומות וההכנסות של הכנסייה - אל תתעלם אפילו מן הפריט הפעוט ביותר. עליך להאיץ בחסידים, הן מבימת הכנסייה והן בתא הווידוי, לתת את כל התרומות והמעשרות שעליהם לשלם לכנסייה, ולהעיד באמצעות תרומותיהם על האהבה שהם רוחשים לכנסייה. השתדל להגדיל את ההכנסות הבאות מן החולים, מן התפילות בציבור ומטקסי הקודש של הכמרים." עוד הוסיפו מדריכיו: "באשר לעריכת סעודת הקודש, להטפה ולרעיית הצאן באופן אישי, גם אלה הן חלק ממטלות הכומר. אך כדי לבצען תוכל להשתמש בנציג שיפעל במקומך - במיוחד בשעת ההטפה. עליך לתת את לחם ויין הקודש אך ורק לאנשים חשובים, וזאת, רק כאשר תתבקש לעשות זאת; אינך רשאי

לתת את סעודת האדון לכל דכפין, ללא הבחנה בין המעמדות." צווינגלי הקשיב בדממה לדרישתם; בתגובה, לאחר שהביע הכרת תודה על הכבוד שזכה בו לכהן במשרה חשובה זו, הוא החל להבהיר את הדרך שהציע לכנסייה לאמץ. הוא אמר: "תולדות ישוע הושתרו זמן רב מדי מעיני העם. תכליתי היא להטיף את בשורת מתי, להאיר אותה אך ורק באמצעות מעייני כתבי הקודש, לצלול למעמקיהם, להשוות בין פסוקים ולהעלות תפילות בלתי פוסקות מקרב לב, וזאת, כדי שאורשה לחשוף את מחשבת רוח הקודש. חפץ אני להקדיש את שירותי לתהילת ה', לשבחי בנו יחידו, לגאולת נשמות ולהכשרתן באמונת האמת." על אף שאחדים מן הכמרים לא אישרו את תוכניתו וניסו להניאו מלבצעה, הוא דבק בה. הוא הכריז כי הוא אינו עומד להציג שיטה חדשה, אלא את השיטה הישנה ששימשה את הכנסייה בתקופות קדומות וטהורות יותר. כבר התעורר בציבור עניין רב לאור האמיתות של ימדם צווינגלי; ההמונים נהרו כדי להקשיב לדרשותיו. בקרב מאזיניו היו רבים מאלה שחדלו מזמן לבוא לתפילות בציבור בכנסייה. צווינגלי החל את דרשתו בקריאה מן הבשורות ובהבהרת הסיפור רב ההשראה של חיי, מותו ותורתו של המשיח. הוא הציג את דבר ה' כסמכות הבדוקה היחידה, ואת מות המשיח כקורבן התמורה המושלם היחיד. הוא אמר בדרשתו: "חפץ אני להדריךכם אל המשיח, אל מעיין הגאולה האמיתי." המוני בני אדם מכל המעמדות, מקרב המדינאים, המלומדים, בעלי המלאכה והכפריים, נקהלו סביב המטיף. הם הקשיבו לדבריו בקשב רב. צווינגלי לא רק בישר את הגאולה המוצעת לכל אדם ללא תמורה, אלא אף הוקיע ללא חת את הרעות החולות והשחיתויות שרווחו בימיו. אנשים רבים יצאו מן הקתדרלה בעודם משבחים את האל. הם אמרו: "איש זה מטיף את האמת. הוא יהיה משה רבנו אשר יוציאנו מאפלת מצריים." אך על אף שמאמציו התקבלו בתחילה בהתלהבות רבה, מקץ זמן מה קמה לו התנגדות. הנזירים נערכו כדי לעצור את מלאכתו ולהוקיע את משנתו. רבים מהם תקפוהו בדברי לעג ובוז; אחרים נקטו בהעלבות ובאיומים. אך צווינגלי נשא את כל החרפות הללו באורך רוח, ואמר: "אם ברצוננו לרכוש נשמות למשיח, עלינו ללמוד לעצום את עינינו לדברים רבים הנקרים על דרכנו." בערך באותו הזמן נכנס גורם חדש לתמונה כדי לקדם את מלאכת

התיקון. אדם בשם לוציאן נשלח לציריך עם כמה מכתבי היד של לותר על ידי חבר של מתקן הדת בבאזל, שטען כי מכירת הספרים הללו תשמש כלי עוצמתי להפצת האור. הוא כתב לצווינגלי: "תוודא שללוציאן יש מספיק תבונה, שיקול דעת וכושר דיבור; אם נראה לך שהוא אכן ניחן בהם, אז שייסע מעיר לעיר, מעיירה לעיירה, מכפר לכפר, מבית לבית, בכל רחבי שווייץ, יישא עימו את כתבי לותר, ובמיוחד את הפרשנות לתפילת האדון שנכתבה למען ההדיוטות. ככל שהדבר ייוודע ברבים, כך יימצאו רוכשים רבים יותר לספרים." בדרך זו, האור חדר למדינה. כשאלוהים מתכוון לשבור את כבלי הבערות והאמונות הטפלות, השטן פועל בכל כוחו כדי לאפוף את בני האדם בעלטה ולהדק את כבליהם ביתר שאת. בזמן שבארצות שונות קמו אנשים כדי להציג את הצעת המחילה וצידוק הדין באמצעות דם המשיח, הכנסייה הקתולית צעדה קדימה בכוחות מחודשים כדי לפתוח את שווקיה ברחבי ארצות הנצרות ולהציע בהם מחילה תמורת ממון. לכל חטא היה מחיר משלו, ובני האדם קיבלו היתר לפשוע, כל עוד קופת האוצר של הכנסייה עלתה על גדותיה. וכך, שתי תנועות התקדמו במקביל - האחת הציעה מחילת חטאים תמורת כסף, והשנייה, מחילה באמצעות המשיח; הכנסייה הקתולית נתנה היתר חוקי לחטא והפכה אותו מקור להכנסותיה; ואילו מתקני הדת גינו את החטא, והצביעו על ישוע המשיח כקורבן תמורה וכגואל. בגרמניה, מכירת כתבי המחילה הופקדה בידי הנזירים הדומיניקנים ונערכה בראשות טטזל הידוע לשמצה. בשווייץ, המסחר בכתבי המחילה הופקד בידי הפרנציסקנים, בראשות סמפסון, נזיר איטלקי. סמפסון כבר הועיל לכנסייה כאשר הביא עימו סכומי עתק מגרמניה ומשווייץ כדי למלא את אוצר הכנסייה. עתה, הוא נסע ברחבי שווייץ, משך אליו קהל גדול, בעודו גוזל מן האיכרים העניים את רווחיהם הדלים ומחלץ מן העשירים תרומות גדולות ומתנות יקרות ערך. אולם, ההשפעה החיובית של הרפורמציה החלה לתת את אותותיה והתבטאה בהפחתת המסחר בכתבי המחילה, על אף שנבצר ממנה לעצרו כליל. צווינגלי היה עדיין באינסידלן כאשר סמפסון, זמן קצר לאחר כניסתו לשווייץ, הגיע עם סחורתו לעיר שכנה. לאחר שנודע למתקן הדת על שליחותו של סמפסון, הוא יצא מיד לדרך כדי לצאת נגדו. השניים לא נפגשו, אך הצלחתו של צווינגלי

בחשיפת יומרותיו של הנזיר הייתה כה גדולה, שהוא נאלץ ללכת לרבעים אחרים. בציריך, צווינגלי הטיפ בקנאות נגד סוחרי המחילה, וכאשר סמפסון התקרב לעיר, הוא פגש בשליח מן המועצה, שהודיע לו כי עליו להמשיך בדרכו. לבסוף, סמפסון הצליח להיכנס לעיר בעזרת תחבולה, אך נשלח לדרכו בלי שמכר אפילו כתב מחילה אחד; עד מהרה, הוא עזב את שוויץ. דחף עז התעורר בליבו של מתקן הדת כאשר פרצה בשוויץ בשנת 1519 המגפה שכונתה "המוות הכביר", שהתפשטה ברחבי המדינה. כשבני האדם פגשו בשר המוות פנים אל פנים, רבים החלו להבין עד כמה חסרי ערך וחסרי שחר הם כתבי המחילה, שזה לאחרונה רכשו במיטב כספם. הם השתוקקו לתשתית מבוססת וודאית יותר לאמונתם. צווינגלי, ששהה בעת ההיא בציריך, חש שבור, חולה ומובס; בריאותו הידרדרה כל כך, שכל תקווה להחלמה אפסה בליבו, ובמהרה נפוצו שמועות על מותו. בשעת מבחן קשה זו, תקוותו ואומץ ליבו עמדו בטלטלה העזה. הוא נשא את עיניו באמונה אל מזבח המשיח בגולגולתא, ושם את מבטחו בקורבן התמורה המעניק מחילה אמיתית על חטאים. כששב משערי המוות, הוא בישר את הבשורה בלהט רב יותר מאי פעם, ולדרשותיו הייתה השפעה בלתי רגילה. בני העם קידמו בברכה ובשמחה את מטיפם האהוב ששב אליהם משערי הקבר. הם עצמם סיימו זה עתה לטפל בחולים ובגוססים, וחשו יותר מתמיד בערכה הרב של הבשורה. צווינגלי השיג תובנה ברורה יותר של אמיתות הבשורה, וחווה על בשרו באופן מלא יותר את כוחה המחייה והמחדש. החטא הקדמון ותוכנית הגאולה היו הנושאים העיקריים שהוא התמקד בהם. הוא אמר: "באדם הראשון כולנו היינו מתים, כולנו התבוססנו בקלקול, בהשחתה ובהרשעה. אך המשיח רכש בעבורנו גאולה נצחית. ייסורי המשיח מהווים קורבן נצחי, שיעילותו נצחית, שכן המשיח מלמד זכות על כל אלה שבוטחים בו באמונה שלמה שלא ניתן לערערה; הוא מכפר על חטאיהם, ומצדיק את הצדק האלוהי לנצח נצחים." אך צווינגלי לימד מפורשות כי בני האדם אינם חופשיים להמשיך לחטוא על סמך חסדי המשיח. "בכל מקום שבו ישנה אמונה באלוהים, אלוהים בכבודו ובעצמו שוכן; בכל מקום שאלוהים שוכן בו, מתעורר בליבם של בני האדם להט המאיץ בהם לעשות מעשי חסד." כה רבה הייתה ההתעניינות בדרשותיו, שהקתדרלה התמלאה מפה לפה

בהמונים שבאו לשמוע אותו. לאט לאט, ככל שמאזיניו יכלו לקבל ולהבין את האמת, הוא חשף אותה לפניהם. הוא נזהר שלא להציג כבר בהתחלה סוגיות העלולות להבהילם ולעורר בליבם דעות קדומות. משימתו הראשונה הייתה לזכות בליבם, למשוך אותם לתורת המשיח, לרככם באהבתו ולשמש מופת בעבורם. כאשר הם יקבלו את עקרונות האמונה של הבשורה, הם יפטרו מאמונותיהם הטפלות וממנהגיהם הפסולים. צעד אחר צעד התקדמה הרפורמציה בציריך, אך אויביה נזעקו לצאת נגדה בהתנגדות גלויה. בשנה שלפני כן, הנזיר מוויטנברג אמר "לא" לאפיפיור ולקיסר בוורמס, ועתה, דומה היה שהכול מעיד על התעקשות דומה בדרישות שלטון האפיפיורות בציריך. צווינגלי הותקף שוב ושוב. מעת לעת, במחוזות שוויץ הקתוליים, הועלו תלמידי הבשורה על המוקד, אך הכנסייה לא הסתפקה בכך; היא התאוותה להשתיק את מורה הכפירה בכל דרך. לפיכך, הבישוף של קונסטנץ שיגר שלושה באי כוח למועצה בציריך, והאשים את צווינגלי בכך שהוא מלמד את העם לחלל את חוקי הכנסייה, ובתוך כך, מסכן את השלום ואת הסדר הטוב של החברה. הוא טען שאילו הכנסייה תאבד את סמכותה, התוצאה תהיה אנרכיה כלל-עולמית. בתגובה, צווינגלי אמר שהוא מלמד את הבשורה בציריך מזה ארבע שנים, שבמהלכן "שררו בה שקט ושלווה גדולים יותר מאשר בכל עיר אחרת בקונפדרציה." הוא שאל: "אם כך, האם המשיחיות אינה אמצעי ההגנה הטוב ביותר לשמירה על ביטחון הציבור? באי הכוח הורו לחברי המועצה להמשיך לדבוק בכנסייה, אשר מחוץ לה, כך הכריזו, אין גאולה. צווינגלי הגיב: "אל תניחו להאשמה הזו להטרידכם. אבן הפינה של הקהילה המשיחית היא אותו סלע, אותו משיח שהעניק לכיפא את שמו משום שהודה בו כמשיח באמונה שלמה. בכל אומה, כל מי שמאמין בכל ליבו באדון ישוע המשיח, מתקבל ברצון בידי ה'." זו הכנסייה שאיש אינו יכול להיוושע מחוץ לה." בעקבות המועצה, אחד מבאי הכוח של הבישוף קיבל את האמונה המתוקנת. המועצה סירבה לפעול נגד צווינגלי, ורומא נערכה להתקפה חדשה. כשנודע למתקן הדת על מזימות אויביו, הוא הכריז: "הניחו להם לבוא; אני פוחד מהם כפי שהצוק התלוי מעל הים פוחד מן הגלים השוצפים תחת רגליו." מאמצי הכמורה נגד הבשורה רק קידמו את המטרה שהכנסייה ביקשה

להצמית. האמת המשיכה להתפשט. בגרמניה, חסידי האמת שידיהם רפו עקב היעלמותו של לותר, שבו ואזרו עוז כאשר נודע להם על התקדמות הבשורה בשווייץ. עם התבססות הרפורמציה בציריך נגלו פירותיה ביתר שאת בדיכוי הרוע ובקידום הסדר החברתי, השלום, השלווה וההרמוניה. "השלום שוכן בעירנו," כתב צווינגלי. "אין מחלוקת, אין צביעות, אין קנאה, אין ריב ומדון. מהיכן יכולה לנבוע אחדות כזו, אם לא מן האדון? מהיכן נובעת משנתנו, המניבה שלל פירות של שלווה וחסידות, אם לא מן האדון?"

הניצחונות שנחלה הרפורמציה עוררו את הקתולים להמשיך במאמציהם הנחושים להביסה. לאחר שנוכחו לדעת כי דיכוי מלאכתו של לותר בגרמניה הניב פרי מועט בלבד, הם החליטו להילחם ברפורמציה בכלי הנשק שלה. הם יערכו ויכוח עם צווינגלי, ובזמן שייערכו לוויכוח, הם יוודאו את ניצחונם לא רק באמצעות בחירת המקום שבו ייערך העימות, אלא גם בבחירת השופטים שישפטו בין המתנצחים. אילו יעלה בידם ללכוד את צווינגלי, הם יוודאו שהוא לא יימלט מידיהם. מרגע שהמנהיג יושחק, התנועה כולה תחוסל במהירות. אך הם הקפידו להסתיר את המטרה הזו. הוויכוח עמד להיערך בבאדן, אבל צווינגלי לא שהה בעיר. המועצה בציריך, שחשדה בזממם של הקתולים וקיבלה אזהרה מן המוקדים הבוערים שהודלקו במחוזות הקתוליים בעבור המאמינים בבשורה, אסרה על מטיפה להיחשף לסכנה זו. צווינגלי היה מוכן ומזומן להיפגש בציריך עם כל נציג שרומא תשלח מטעמה, אך לנסוע לבאדן, בה נשפך דמם של הקדושים המעונים שמתו למען האמת, הווה אומר לצעוד למוות בטוח. אוקולמפדיוס והולר נבחרו כדי לייצג את מתקני הדת, ואילו דוקטור אק המפורסם נבחר לייצג את הכנסייה ברומא בתמיכת צבא מלומדים ואנשי כמורה. על אף שצווינגלי נעדר מן הכנס, השפעתו הורגשה היטב. כל המזכירים נבחרו בידי הקתולים; על כל יתר הנוכחים נאסר לערוך רשימות, ולמי שיעשה זאת, צפוי דין מוות. חרף האיסור קיבל צווינגלי מדי יום עדכון מהימן של כל מה שנאמר במועצה שהתכנסה בבאדן. סטודנט שנכח בוויכוח העלה על הכתב בכל ערב את הטיעונים שהועלו במשך היום. שני סטודנטים אחרים העבירו מדי יום את הרשימות הללו, יחד עם מכתביו של אוקולמפדיוס, לידי צווינגלי בציריך. בתגובה, מתקן הדת שלח את

הערותיו, עצותיו והצעותיו. מכתביו נכתבו בלילה, והסטודנטים לקחו אותם בבוקר לבאדן. כדי לחמוק מעיניו הדרכות של הזקיף שהוצב בשערי העיר, הם נשאו על ראשיהם סלי עופות, ולפיכך הורשו להיכנס לעיר בלי שום בעיה. כך נלחם צווינגלי במתנגדיו הערמומיים. מיקוניוס אמר: "הוא נלחם בעוצמה רבה יותר בכך שהגה והתעמק בסוגיות שנידונו בוויכוח, ואז העביר את עצתו לבאדן; הוא לא היה יכול להשיג זאת באמצעות ויכוח עם אויביו." הקתולים שהיו להוטים לנצח במערכה הגיעו לבאדן עטויים בבגדי השרד שלהם ובתכשיטיהם המנצנצים. הם התענגו על מותרות, שולחנותיהם היו ערוכים בכל טוב - במיטב המטעמים היקרים והיינות המובחרים. הם הקלו את העול שהיה כרוך בחובותיהם הדתיות באמצעות חיי תענוגות והוללות. בניגוד חד, מתקני הדת, שבני האדם ראו בהם לא יותר מחבורת קבצנים, נהגו בחסכנות ובילו זמן קצר בלבד ליד השולחן בשעת הסעודה.

בעל הבית של אוקולמפדיוס, שניצל את ההזדמנות כדי לצפות בו בחדרו, וראה שהוא עוסק בלימוד ובתפילה, השתאה על כך ודיווח כי "הכופר הוא לפחות אדוק מאוד." בינתיים במועצה, "אק עלה בגאוה לבימה מפוארת ומקושטת, בזמן שאוקולמפדיוס העניו ישב מול יריבו על בימה פשוטה שהורכבה בגסות." קולו הרם של אק וביטחונו המופרז, לא הכאיבו אותו מעולם. להטו התעצם באמצעות התקווה להשיג זהב וכבוד, שכן ידע שמגן האמונה יתוגמל בעין יפה. כאשר טיעוניו הטובים ביותר הופרכו, הוא נקט בקללות ואפילו בשבועות. אוקולמפדיוס, שהיה שפל רוח וחסר ביטחון, הסתייג מן המאבק, אך נכנס אליו עם שבועה חגיגית: "איני מכיר אף חוקה משפטית אחרת, זולת דבר ה'." על אף שנהג בעדינות ובאדיבות, הוא הוכיח שהוא מסוגל להתנצח ולעמוד על עקרונותיו, ושהוא עשוי ללא חת. בזמן שהקתולים, כדרכם, הסתמכו על נוהגי הכנסייה, מתקן הדת דבק בכתבי הקודש. הוא אמר: "בשוויץ שלנו, למנהג אין שום תוקף אלמלא הוא מעוגן בחוקה; בכל ענייני האמונה, כתבי הקודש הם החוקה שלנו." להבדל החד בין שני היריבים המתנצחים הייתה השפעה לא קטנה על הנוכחים. מתקן הדת השלוו, שהציג את טיעוניו השקולים בעדינות ובצניעות, דיבר אל ליבם של אלה שהסתייגו מטענותיו היומרניות והקולניות של אק. הוויכוח נמשך שמונה

עשר ימים. בסיומו, הקתולים הכריזו בביטחון רב על ניצחונם. רוב הנציגים צידדו בכנסייה הקתולית, והמועצה קבעה שמתקני הדת הובסו, והכריזה כי הם ומנהיגם צווינגלי נותקו מן הכנסייה. אולם, פירות המועצה חשפו את הצד המנצח. הוויכוח הביא לתנופה כבירה בהתקדמות מטרת התנועה הפרוטסטנטית, וזמן קצר לאחר מכן, הערים החשובות בארץ ובאזל הכריזו על תמיכתן ברפורמציה.

פרק י'

התקדמות הרפורמציה בגרמניה

היעלמותו המסתורית של לותר עוררה חרדה בכל רחבי גרמניה. הופצו שמועות פרועות, ורבים האמינו שהוא נרצח. האבל היה גדול, לא רק בקרב חבריו הקרובים, אלא אף בקרב רבבות בני אדם שלא צידדו ברפורמציה בגלוי. רבים נשבעו בשבועה חגיגית לנקום את מותו. מנהיגי הקתולים חזו באימה בעוצמת הרגש שכוון נגדם. על אף שבתחילה הם צהלו על מותו כביכול של לותר, במהרה כל מה שרצו היה להסתתר מפני זעמו של הציבור. אויביו של לותר לא הוטרדו כל כך מצעדיו הנועזים ביותר בזמן שחי בקרבם, כפי שהוטרדו עכשיו, כשכבר לא נמצא בקרבם. אלה שביקשו ברוב זעמם להשמיד את מתקן הדת הנועז, נמלאו פחד לאחר שהפך לאסיר חסר ישע. אחד מהם אמר: "הדרך היחידה לחלץ את עצמנו היא להאיר את אבוקותינו ולחפש אחר לותר ברחבי העולם, עד שנשיבו לאומה שתסכים לקבלו." דומה שהצו שכוון הקיסר היה "חסר שיניים". נציגי האפיפיורות נמלאו זעם כאשר נוכחו לדעת כי הצו זכה לתשומת לב מועטה בלבד, בהשוואה לתשומת הלב שגורלו של לותר זכה בה. הבשורות על שהייתו במקום מוגן ובטוח, על אף שהוחזק שם כאסיר, הרגיעו את חששות העם, אך עדיין הלהיבו ועוררו את העם לצדד בו. כתביו הוקראו בלהט רב יותר מאי פעם. אנשים רבים מאוד הצטרפו לתכליתו של גיבור זה, שהגן על דבר ה' תחת סיכונים נוראיים. הרפורמציה הלכה והתעצמה. הזרעים שלותר זרע נבטו והנצו בכל מקום. בזכות היעדרותו הושלמה

מלאכה שהיה נבצר ממנו להשלימה אלמלא כן. עובדים אחרים שעמלו על הרפורמציה חשו כי מחויבות חדשה הוטלה עליהם, עכשיו, כשמנהיגם הדגול הוסר מקרבם. באמונה חדשה ובלהט חדש הם התקדמו ועשו כמיטב יכולתם כדי שהמלאכה שהחלה בדרך כה אצילית, לא תופרע. אך השטן לא ישב בחיבוק ידיים. עתה, הוא ניסה לחולל את מה שניסה לחולל בכל תנועת רפורמציה אחרת – להוליך שולל ולהשמיד את בני האדם בכך שנתן להם במרמה זיוף במקום מלאכת תיקון דת נאמנה ואמינה. כשם שקמו משיחי שקר במאה הראשונה של הקהילה המשיחית, כך קמו נביאי שקר במאה השש עשרה. קומץ אנשים שהושפעו מן ההתרגשות שאחזה בעולם הדתי, דמיינו שהם קיבלו התגלויות מיוחדות מן השמיים, וטענו כי ה' מינה אותם לבצע את הרפורמציה במלואה, שהחלה, כך הכריזו, בידי לותר, אך בקול ענות חלושה. למעשה, הם ביטלו את ההישגים שהשיג לותר במלאכת התיקון שלו. הם דחו את העקרונות הכבירים שהיוו את התשתית של הרפורמציה: שדבר ה' הוא-הוא חוק האמונה ויישומה בפועל; ובכך החליפו את המדריך המהימן הזה, שאינו שוגה לעולם, בצו ליבם ההפכפך וברגשותיהם והתרשמויותיהם המתנוודים. באמצעות צעד זה של דחיית גלאי השקרים והטעויות הכביר, נסללה הדרך לשטן לשלוט במוחם של בני האדם, ולעשות בהם ככל אוות נפשו. אחד מאותם נביאי שקר טען כי המלאך גבריאל הדריך ולימד אותו. אחד מתלמידיו שזנח את לימודיו ודבק בו, הכריז כי ה' בכבודו ובעצמו חננו בחוכמה וביכולת לפרש את דברו. חסידים נוספים שנמשכו לקנאות דתית חברו אליהם. פעולותיהם של קנאים אלה עוררו סערה רבה. דרשותיו של לותר גרמו לבני האדם בכל מקום לחוש בצורך ברפורמציה, ועתה, מספר אנשים כנים הלכו שולל אחרי טענותיהם היומרניות של נביאים חדשים אלה. מנהיגי התנועה נסעו לוויטנברג ושטחו את טענותיהם באוזני מלנכתון ועמיתיו. הם אמרו: "נשלחנו בידי ה' כדי ללמד את העם. קיבלנו התגלויות מיוחדות מאלוהים בכבודו ובעצמו, ולכן אננו יודעים מה עומד לקרות. אננו שליחים ונביאים, ואנו מתייחסים אל דוקטור לותר כמו לאמיתות הדברים שאנו אומרים." מתקני הדת הופתעו ונבוכו. הם טרם נתקלו בתופעה כזו, ולכן לא ידעו כיצד לנהוג. מלנכתון אמר: "באנשים אלה מפעמת רוח בלתי רגילה, אך מיהן הרוחות הללו? מחד, הבה

ניזהר שמא נכבה את רוח האלוהים, מאידך, הבה נישמר פן נפותה בידי רוח השטן. "אולם, פרי הבאושים של התורה החדשה נחשף במהרה. מוריה הנחו את בני האדם להתעלם מכתבי הקודש או לפנות להם עורף. במוסדות הלימוד קמה מהומה. סטודנטים שהתירו כל רסן זנחו את לימודיהם ופרשו מן האוניברסיטאות. האנשים שראו בעצמם מוכשרים וראויים להוביל את מלאכת הרפורמציה, הצליחו אך ורק להביאה לסף חורבן. ביטחונם של הקתולים שב על כנו והם הכריזו בשמחה: "עוד מאמץ אחד, והכול יהיה בידינו." לותר, שישב בוארטבורג ושמע על המתרחש, אמר בדאגה אמיתית: "תמיד ציפיתי שהשטן יכה בנו במגפה הזו." הוא הבין את טיבם האמיתי של נביאים מתחזים אלה, וראה את הסכנה שארבה למטרת האמת. ההתנגדות שספג מן האפיפיור והקיסר, לא עוררה בו מבוכה ומצוקה כה גדולות כפי שהוא חש כעת. האנשים שהצהירו כי הם ידידיה המושבעים של הרפורמציה, הפכו לאויביה הגדולים ביותר. הם השתמשו באמיתות שהביאו לליבו שמחה רבה ונחמה גדולה, כדי לעורר מחלוקת ומבוכה בקהילת המשיח. רוח ה' היא זו שדרבנה את לותר במלאכת תיקון הדת וסייעה לו להתעלות על עצמו. הוא לא התכוון לקחת על עצמו את תפקיד המתקן ולחולל שינויים כה קיצוניים. הוא היה אך ורק כלי שרת ביד ההשגחה הכול יכולה. ועם זאת, לפעמים הוא רעד וחרד לגורל תוצאות מלאכתו. פעם אמר: "אילו ידעתי שמשנתי תפגע באדם אחד, עני ואלמוני ככל שיהיה - ואת זה אין היא יכולה לעשות שכן היא-היא הבשורה עצמה - הייתי מעדיף למות בעשרה מיתות מאשר לא לחזור בי ולבטלה." עתה, ויטנברג, לב ליבה של הרפורמציה, נפלה במהרה תחת שלטון הקנאות וההפקרות. מצב נוראי זה לא נבע מכתביו של לותר, על אף שברחבי גרמניה האשימוהו אויביו בכך. במר ליבו, הוא תהה לפעמים: "האם יהיה זה קיצה של מלאכת הרפורמציה הכבירה?" אך בזמן שנאבק עם אלוהים בתפילה, שלום ושלווה שבו וזרמו אל ליבו. הוא אמר: "המלאכה אינה שלי, שלך היא; אתה לא תניח לה להישחת באמצעות אמונות טפלות או קנאות עיוורת." אך המחשבה על כך שהוא יתרחק מן המאבק בשעת משבר כזו, הייתה קשה מנשוא. הוא החליט לשוב לוויטנברג. ללא דיחוי יצא לדרך במסעו המסוכן, שכן היה נתון תחת חרם בצו הממלכה. לאויביו הותר ליטול את חייו, ועל חבריו נאסר לסייע לו או להעניק

לו מקלט. בנוסף, הממשל נקט באמצעים החמורים ביותר נגד חסידיו. אך לותר ראה שמלאכת הבשורה מצויה בסכנה, ולכן יצא להילחם ללא חת למען האמת בשם ה'. במכתב שכתב לאלקטור, הוא ציין את כוונתו לעזוב את וארטברג. כך כתב: "אבקש ליידע את הוד מעלתך כי בכוונתי לצאת לוויטנברג תחת הגנה עוצמתית יותר מזו של אלקטור. אינני מתכוון להפציר בהוד מעלתך; אינני מעוניין בהגנתך. אדרבה, אני מעוניין להגן על הוד מעלתך. אילו ידעתי שהוד מעלתך יכול להגן עליי או עשוי להגן עליי, לא הייתי בא לוויטנברג. אף חרב רגילה לא תוכל לקדם את התכלית הזו; אלוהים חייב לעשות את כל זה ללא עזרת אדם או שיתוף הפעולה של בני האדם. מי שיש לו את האמונה הגדולה ביותר, ברשותו המגן המועיל ביותר." במכתב שני, שאותו כתב בדרך לוויטנברג, הוא הוסיף: "מוכן אני לשאת את מורת רוחך, הוד מעלתך, ואת כעסו של העולם כולו. האם בני ויטנברג אינם צאן מרעיתי? האם אלוהים לא הפקידם בידי? האם אינני חייב, אם יעלה הצורך, למסור את חיי בעבורם? זאת ועוד, חוששני שנחזה ברחבי גרמניה במרד שבאמצעותו יעניש ה' את אומתנו." בזהירות רבה ובענווה רבה, ועם זאת, בהחלטיות ובנחישות, הוא החל את מלאכתו. הוא אמר: "עלינו להפריך ולסלק בעזרת דבר ה' כל דבר שקנה לו אחיזה והשפעה באמצעות האלימות. לא אנקוט בכוח הזרוע נגד אמונות טפלות וכפירה. אני חותר לבטל את הכפייה. עמלתי למען חירות המצפון. חירות היא תמציתה של האמונה." במהרה הודיעו בוויטנברג שלותר שב לעיר, ושהוא עומד להטיף. ההמונים נהרו מכל עבר והכנסייה נמלאה מפה לפה. לאחר שעלה לבימה, הוא לימד, הוכיח והזהיר את חסידיו בחוכמה ובעדינות רבה. כשדיבר על דרכם של אלה שנקטו באמצעים אלימים כדי לבטל את המיסה, הוא אמר: "המיסה היא דבר רע. אלוהים מתנגד לה. יש לבטלה, ואני אדאג לכך שבכל מקום עצם הבשורה היא זו שתבשר. אך איש בל יעקור את המיסה בכוח הזרוע. עלינו להניח לאלוהים לחולל את התוצאות. לא אנו אמורים לפעול, אלא דברו. 'מדוע זה ככה?' אתם שואלים. מפני שלבבות בני האדם אינם בידי כחומר ביד היוצר. יש לנו את הזכות לדבר, אך לא לפעול להסרתה. הבה נטיף; כל השאר שייך לאלוהים. אם אשתמש בכוח הזרוע, מה ארוויח מזה - חיבה מזויפת, מראית עין של נימוס, אחידות קלושה וצביעות? אך לא תהיה אמונה כנה

הנובעת מן הלב, לא תהיה אהבה אמיתית. בהעדר אמונה ואהבה כאלה, הכול חסר, ואני לא אראה בכך ניצחון. אלוהים מחולל הרבה יותר באמצעות כוחו הפשוט של דברו, מאשר מה שאתם ואני והעולם כולו יכולים לחולל ולהשפיע באמצעות מאמצים משותפים. אלוהים כובש את הלב, וכאשר הלב נכבש, הניצחון הוא מוחלט.

"מוכן ומזומן אני להטיף, להתווכח, לכתוב, אך לא אכריח איש להאמין, שכן אמונה היא צעד של בחירה מרצון. היזכרו במה שעשיתי בעבר. יצאתי נגד האפיפיור, נגד כתבי המחילה ונגד הקתולים, אך לא נהגתי באלימות ולא עוררתי מהומות. הצגתי את דבר ה', הטפתי, בישרתי וכתבתי, ואז חדלתי. ובזמן ששכבתי וישנתי... דבר ה' שהטפתי מוטט את כוחו של האפיפיור עד עפר; אף שר או קיסר לא הנחיתו מעולם מכת מחץ כזו. אני עצמי כמעט שלא עשיתי דבר; כוחו של דבר ה' הוא שחולל זאת. אילו נקטתי בכוח הזרוע, גרמניה הייתה נמלאת שפיכות דמים. ומה הייתה התוצאה? הרס וחורבן של הגוף והנשמה. לפיכך, השתתקתי, והנחתי לדבר ה' לתור את הארץ לאורכה ולרוחבה."

יום אחר יום, במשך שבוע תמים המשיך לותר להטיף לקהל להוט ששתה את דרשותיו בצמא. דבר ה' שבר את קסמה של ההתלהמות הפנאטית. כוח הבשורה החזיר את התועים אל דרך האמת. ללותר לא היה שום רצון לפגוש את קנאי הדת שדרכם הניבה רוע כה גדול. הוא ידע ששיקול הדעת שלהם מעורער, ושתאוותיהם מושלות בהם; הוא ידע שבעוד שהם מתיימרים להיות נציגי השמיים שזכו לתובנות מיוחדות, הם לא יסבלו שום התנגדות, ולו הקלה ביותר, ושום תוכחה או עצה, אפילו האדיבה ביותר. הם ייחסו לעצמם (שלא בצדק) סמכות עליונה, ודרשו שכל אדם יכיר בדרישותיהם ללא עוררין. אולם, קנאי דת אלה ביקשו להיפגש איתו, ולכן הסכים לכך. אך משום שהצליח לחשוף את יומרותיהם, עזבו הנוכלים את ויטנברג באופן מיידי. הקנאות הדתית נעצרה לזמן מה, אך שנים ספורות לאחר מכן פרצה ביתר עוז ובאלימות רבה יותר, ותוצאותיה היו נוראות יותר. לותר אמר בנוגע למנהיגי התנועה הזו: "לדידם, כתבי הקודש אינם אלא אות מתה; הם החלו לזעוק: 'רוח הקודש! רוח הקודש!' אך אין ספק שלא אלך בעקבות הרוח המנחה אותם. ישמרני האל ברוב חסדו וחמלתו מכנסייה שיש בה אך ורק חברים

כאלה. חפץ אני להתחבר עם הענווים, עם החלשים, עם החולים, שיודעים מהם חטאיהם, שנאנחים וזועקים לא הרף לאלוהים מקרב לב כדי לזכות בנחמתו ועזרתו. "תומס מנצר, קנאי הדת הפעיל ביותר, היה אדם כישרוני למדיי, ואילו נותבו כישרונותיו כהלכה, היה ודאי עולה בידו לעשות טוב; אולם, הוא לא למד את העקרונות הבסיסיים של האמונה האמיתית. הוא דמיין שהוא הוסמך בידי אלוהים לחולל תיקון בעולם, בעודו שוכח, בדומה לקנאי דת נלהבים אחרים, כי התיקון חייב להתחיל בו עצמו. הוא שאף לעמדה רמה ולהשפעה, וסירב לכהן כמשנה, אפילו של לותר. הוא הכריז כי מתקני הדת שהחליפו את סמכות כתבי הקודש בסמכות האפיפיור, כוננו אך ורק שלטון אפיפיורי אחר. לטענתו, הוא עצמו הוסמך בידי שמיים כדי לחולל תיקון דת אמיתי. הוא אמר: "מי שרוח הקודש בו, יש לו אמונה אמיתית, גם אם כל חייו לא יראה אפילו פעם אחת את כתבי הקודש." המורים הפנאטיים נשלטו בידי התרשמויותיהם, וראו בכל מחשבה ובכל דחף את קולו של האל; כתוצאה מכך, הם נהגו בקיצוניות רבה. אחדים מהם אפילו שרפו את כתבי הקודש, והכריזו: "האות ממיתה, רוח הקודש מחייה." משנתו של מנצר דיברה אל ליבם של בני האדם, שכן לב האדם שואף למופלא; בעת ובעונה אחת, היא רוממה את גאוותם בכך שהניחה רעיונות ודעות אנושיים מעל דבר ה'. היא התקבלה בידי אלפי בני אדם. במהרה, מנצר גינה את המערך והסדר בשעת התפילה בציבור, ואף הכריז כי ציות לשליטים הינו ניסיון לשרת הן את אלוהים והן את השטן. בני האדם שהחלו להיחלץ מעול שלטון האפיפיורות, החלו להיעשות חסרי סבלנות למגבלות ולאיסורים שהטילו עליהם הרשויות החילוניות. משנתו המהפכנית של מנצר, שלטענתו, אוששה בידי שמיים, גרמה להם להתיר כל רסן ולתת דרור לתאוותיהם ולדעותיהם הקדומות. בעקבות כך, באו מחזות איומים ונוראים של הסתה ומריבות, ושדותיה של גרמניה רוו בדם החללים. ייסורי הנפש שלותר חווה בעבר הרחוק בארפורט, באו עליו עכשיו בעוצמה רבה יותר בזמן שחזה בתוצאות המרות של הקנאות הדתית, אשר יוחסו לתנועת הרפורמציה. מנהיגי הדת הקתולית הכריזו - ואנשים רבים היו מוכנים ומזומנים לאשש זאת - כי המרד היה פרי הבאושים שהניבה משנתו של לותר. על אף שהאשמה הייתה חסרת כל שחר,

ולא היה לה אפילו בסיס קלוש, היא הסבה צער רב למתקן הדת. הוא לא יכול היה לשאת את המחשבה שעל מטרת האמת הומט קלון, כאשר אויביה העמידוה בשורה אחת עם הקנאות הדתית השפלה ביותר. מאידך, מנהיגי המרד שנאו את לותר, שכן הוא לא רק התנגד לדוקטרינות שלהם והתכחש לטענותיהם על ההשראה האלוהית שקיבלו, אלא אף הכריז על היותם מורדים במלכות. כפעולת תגמול, הם הוקיעו אותו כמתחזה שפל. דומה שהוא המיט על עצמו הן את שנאת המנהיגות והן את שנאת העם. הקתולים צהלו וציפו למפלאת המהירה של הרפורמציה; הם האשימו את לותר אפילו בטעויות שהוא עצמו ניסה לתקן בלהט. הקבוצה הפנאטית שטענה כי נעשה לה עוול משווע, הצליחה לזכות באהדת רוב הציבור, וכפי שקורה לפעמים לאלה המצדדים בצד הלא-נכון, חבריה נחשבו לקדושים מעונים. וכך, דווקא אלה שפעלו בכל כוחם ומרצם נגד הרפורמציה, זכו לחמלה ולדברי שבח כקורבנות של אכזריות ודיכוי. הייתה זו מלאכתו של השטן, שדורבנה בידי אותה רוח מרי שנחשפה לראשונה בשמיים. השטן מנסה ללא הרף להוליך את בני האדם שולל, ולגרום להם לקרוא לחטא צדק, ולצדק חטא. כה צלחה מלאכתו! לעיתים קרובות, משרתי ה' המסורים זוכים לביקורת, גינוי ותוכחה על שום שהם מגינים בעוז על האמת! אנשים המשמשים אך ורק כלי שרת ביד השטן זוכים לדברי שבח ולמחמאות, ואפילו רואים בעצמם קדושים מעונים, בזמן שאלה האמורים לזכות בכבוד ובתמיכה בשל דבקותם באלוהים, נותרים לעמוד בדד תחת מטר חשדות וחוסר אמון. קדושה מזויפת והתקדשות מלאכותית ממשיכות להוליך שולל את בני האדם. כיום, בעודן עטויות באדרת שונה, הן חושפות את אותה הרוח שפעלה בימיו של לותר; בעודן מסיטות את לב בני האדם מכתבי הקודש, הן מובילות אותם לציית לרגשותיהם ולהתרשמויותיהם במקום לחוקת ה'. זוהי אחת התחבולות המוצלחות ביותר של השטן בניסיונו להכפיש את הצדק, הטהרה והאמת. לותר הגן על הבשורה בעוז מפני המתקפות שבאו עליה מכל עבר. דבר ה' הוכח ככלי נשק עוצמתי בכל מאבק. בעודו חמוש בדבר ה' נלחם לותר בשלטון שהאפיפיור חמס לעצמו ובפילוסופיה הרציונלית שלימדו מורי בתי הספר, בעודו עומד איתן כסלע נגד הקנאות הדתית שניסתה להצטרף לרפורמציה כבעלת ברית. כל אחד מן הכוחות המנוגדים

הללו זנח את כתבי הקודש ורומם את חוכמת האדם כמקור האמת והידע של הדת. השכלתנות העריצה את השכל, וראתה בו אבן בוחן לדת. הדת הקתולית, שהכריזה על שלטונה העליון כעל מינוי אלוהי שאינו ניתן לשינוי אשר הועבר אליה משושלת השליחים, מעניקה שפע של הזדמנויות להסתיר את הראוותנות, הבזבזנות והשחיתות שלה, תחת אצטלת קדושת השליחות של השליחים. ההשראה האלוהית, שמנצר ועמיתיו התיימרו לה, לא נבעה ממקור גבוה יותר מגחמות ליבם ודמיונם; השפעתה חתרה תחת כל סמכות, אנושית או אלוהית. האמונה המשיחית האמיתית קיבלה את דבר ה' כבית אוצר כביר של האמת, שניתנה בהשראה אלוהית, וכאבן הבוחן של כל השראה וכל רעיון.

לאחר שובו מווארטבורג השלים לותר את תרגום הברית החדשה; במהרה תגיע הבשורה לאזרחי גרמניה בשפת אימם. תרגום זה התקבל בשמחה רבה בידי כל אוהבי האמת, אך אלה שהעדיפו מסורות וחוקים שכונו ביד אדם על פני דבר ה', דחוהו בבוז. הכמרים נבהלו מן המחשבה שבני העם יוכלו עכשיו להתווכח איתם על מצוות דבר ה', ובתוך כך תיחשף בורותם שלהם. כלי הנשק של שכלם היו חסרי אונים כנגד חרבה של רוח ה'. הכנסייה הקתולית אזרה את כל כוחה וסמכותה כדי למנוע את הפצת כתבי הקודש, אך כל הצווים, החרמות והעינויים היו לשווא. ככל שהיא גינתה את כתבי הקודש ואסרה את הפצתם ביתר שאת, כך התעצם רצון העם לדעת את הכתוב בהם. כל קוראי ספר היו להוטים ללמוד בעצמם את דבר ה'. הם נטלו עימם את עותק הברית החדשה לכל מקום, ושבּו וקראו בה, ולא ידעו שובעה עד ששיננו חלקים גדולים ממנה בעל פה. כשלוּתר ראה את האהדה שהברית החדשה זכתה לה, הוא החל מיד בתרגום התנ"ך כולו, ופרסם אותו בחלקים מיד עם השלמת תרגומם. כתביו של לותר התקבלו בברכה הן בערים והן בכפרים. "כל מה שלותר ורעיו כתבו, הופץ בכל מקום בידי אחרים. נזירים, שהחלו לראות את חוסר החוקיות של חוקי המסדר שלהם, השתוקקו להחליף את חיי הבטלה שלהם בחיים יצרניים, אך משום שהיו בורים מכדי להטיף את דבר ה', הם נסעו ברחבי הארץ ומכרו את כתביהם של מתקן הדת ורעיו. גרמניה הוצפה במהרה במפיצי ספרי הדת הנמרצים הללו. בני העם, עשירים ועניים, משכילים ובורים כאחד, למדו בעניין רב את הכתבים הללו.

בלילות, מורי בתי הספר בכפרים הקריאו את כתבי הקודש באוזני קבוצות קטנות שנאספו ליד האח. בכל בישור, כמה נשמות השתכנעו וקיבלו את האמת, ואחרי שקיבלו את דבר ה' בשמחה, בישרו בתורן את הבשורות הטובות לזולת. המילים שנכתבו בהשראת רוח הקודש הוכחו כאמת לאמיתתה: "פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יְאִיר; מִבֵּין פְּתִיחַ" (תהילים, קי"ט 130). לימוד כתבי הקודש חולל שינוי כביר בשכלם ובליבם של בני האדם. החוק ששלטון האפיפיוורות כונן הטיל עול ברזל על צווארי נתיניו, שכבל אותם בכבלי הבורות וההשפלה. הם ביצעו את טקסי ומנהגי הדת בקפדנות מחמירה שנבעה מאמונות טפלות, אך ליבם ושכלם כמעט שלא נטלו בהם חלק. הטפותיו של לותר, שהציגו את האמיתות המפורשות של דבר ה' ואת דבר ה' עצמו, שהופקד בידיהם של בני העם הפשוטים, עוררו את כוחות הנפש הרדומים שלהם, ולא רק טיהרו ועידנו את טבעם הרוחני, אלא אף נסכו בשכלם ובליבם עוצמה חדשה וחיוניות חדשה. אנשים מכל המעמדות התהלכו עם עותק של כתבי הקודש בידם, והגנו על דוקטרינות הרפורמציה. הקתולים, שהשאירו את לימוד כתבי הקודש בידי הכמרים והנזירים, קראו להם עתה לקום ולהפריך את התורות החדשות. אך הכמרים והנזירים, שהיו בורים בכתבי הקודש ואף לא הכירו את גבורת ה', הובסו בידי האנשים שאותם הוקיעו כבורים וככופרים. מחבר קתולי אמר: "לדאבוננו, לותר שכנע את חסידיו כי אמונתם חייבת להיות מעוגנת אך ורק בתורת כתבי הקודש." קהל גדול נאסף כדי לשמוע את האמת שבושרה מפיהם של אנשים חסרי השכלה. אפילו תיאולוגים מלומדים ורהוטים התווכחו איתם. הבורות המחפירה של אנשים דגולים אלה נחשפה כאשר טיעוניהם עומתו עם התורות הפשוטות של דבר ה'. פועלים, חיילים, נשים ואפילו ילדים, היו בקיאים בתורות כתבי הקודש יותר מן הכמרים והמשכילים. ההבדל החד בין תלמידי הבשורה לבין תומכי הדת הקתולית, אשר מושתתת על אמונות טפלות, הופגן באופן בולט יותר בקרב המשכילים מאשר בקרב בני העם הפשוטים. "מול מגיני ההיררכיה הזקנים שזנחו את רכישת השפות ואת לימוד הספרות, ניצבו צעירים רחבי אופקים, שרובם הקדישו עצמם ללימוד ולהתעמקות בכתבי הקודש, והתוודעו לאוצרות הספרותיים של ימי קדם. צעירים אלה, שחוננו בתפיסה מהירה ובלב אמיץ, זכו ובהתעלות הנפש, השיגו במהרה בקיאות

ומומחיות כה גדולות, שאיש לא יכול היה להתחרות בהם... וכך, באירועים ציבוריים שבהם מגיני הרפורמציה הצעירים הללו פגשו את הלמדנים הקתולים, הם ערכו את מתקפותיהם בקלות ובביטחון שביישו והביכו את אויביהם, חשפו לעיני כול את בורותם ואת קהות החושים של האויבים, וזיכוהם בבוז. "כשאנשי הכמורה הקתולית ראו שקהילותיהם הלכו וקטנו, הם פנו לעזרתם של שופטי השלום, ובעזרת כל האמצעים שעמדו לרשותם התאמצו להחזיר אליהם את צאן מרעיתם. אך בני העם שמצאו בתורות החדשות את מי החיים שהרוו את נשמתם, פנו עורף לאלה שמזה זמן רב הזינו אותם בקש וגבבה של טקסים ומסורות חסרי שחר, 'מצוות אנשים מלומדה', שהתבססה אך ורק על אמונות טפלות. כשהחלה רדיפה נגד מורי האמת, הם צייתו לדברי המשיח, שהזהיר את תלמידיו: "פָּאָשֶׁר יִרְדְּפוּ אֶתְכֶם בְּעִיר אַחַת, נוֹסוּ לְעִיר אַחֶרֶת" (מתי, י' 23). האור חדר לכל מקום. הפליטים מצאו פה ושם דלת שנפתחה לפניהם לרווחה, נשארו במקום שקיבלם בברכה, בישרו את המשיח בכנסייה, ואם לא זכו להטיף בכנסייה, הטיפו בבתים פרטיים או בחיק הטבע. כל מקום שבו עלה בידם לאסוף קהל שומעים, הפך להיכל קודש. האמת שהוכרזה בעוז ובביטחון התפשטה במרץ בלתי נדלה ובכוח שאין לעמוד בפניו. לשווא ניסו הרשויות החילוניות והדתיות להצמית את הכפירה. לשווא נקטו במעצרים, מאסרים, עינויים, אש וחרב. רבבות מאמינים חתמו את אמונתם בדמם, ואף על פי כן, מלאכת התיקון נמשכה. הרדיפות סייעו רק כדי להפיץ את האמת; הקנאות הדתית, שהשטן עשה כל מאמץ כדי להתחבר אליה ולהעצימה, הביאה להעמקת ההבדל החד בין פועלו של השטן לפועלו של אלוהים.

פרק י"א

מחאת הנסיכים

אחת העדויות האציליות ביותר שנמסרו בעד הרפורמציה הייתה המחאה שהציגו הנסיכים הנוצריים של גרמניה, במועצה שהתכנסה בספירס, בשנת 1529. האומץ, האמונה והנחישות של אנשי ה' אלה, השיגו למען הדורות הבאים את חירות המחשבה והמצפון. מחאתם העניקה לכנסייה המתוקנת את השם "הכנסייה הפרוטסטנטית", ועקרונותיה הם-הם התמצית של הדת הפרוטסטנטית. יום אפל ומסוכן בא על הרפורמציה. חרף הצו שיצא מוורמס, שהכריז על לותר כפורע חוק ואסר על לימוד משנתו ועל אמונה בה, שררה בממלכה סובלנות דתית. יד ההשגחה בלמה את הכוחות שהתנגדו לאמת. צ'ארלס החמישי היה נחוש בדעתו להצמית את הרפורמציה, אך בכל פעם שנשא את ידו כדי להכות בה, היא אולצה להחטיא את המטרה. פעם אחר פעם נראה החורבן המידי של כל מתנגדי הכנסייה הקתולית בלתי נמנע. אך ברגע המכריע, צבאות הטורקים נחתו בגבול המזרחי, ומלך צרפת, או אפילו האפיפיור בכבודו ובעצמו, שקינא בכוחו המתעצם של הקיסר, נלחמו בו. וכך, בקרב המלחמות והמהומות שפרצו בין העמים, הרפורמציה הלכה והתחזקה, הלכה והתפשטה. ואולם, לבסוף, השליטים הקתוליים שמו קץ לריב הדמים כדי להתאחד נגד מחוללי הרפורמציה. המועצה שהתכנסה בספירס ב-1526 העניקה לכל מדינה חירות בענייני הדת, עד לקיום האספה של המועצה הכללית. אך ברגע שחלפו הסכנות שהצליחו להשיג חירות זו, זימן הקיסר מועצה שנייה שתתכנס בספירס ב-1529,

במטרה להצמיח את הכפירה. התוכנית הייתה להשפיע על הנסיכים בדרכי נועם להתייצב לצד הכנסייה כנגד הרפורמציה. אך אם התוכנית לא תצליח, צ'ארלס היה מוכן ומזומן לאחוז בחרב. הקתולים צהלו. רבים מהם נהרו לספירס, והפגינו את עוינותם כלפי מתקני הדת ותומכיהם קבל עם ועולם. מלאנכתון אמר: "אנו השיקוף והפסולת של העולם; אך המשיח יביט משמיים בחסידיו הדלים ויגן עליהם." על הנסיכים האוונגליים שנכחו באספת המועצה נאסר אפילו לשמוע את הבשורה במשכנותיהם. אך אנשי ספירס שצמאו לדבר ה' נהרו, וזאת, חרף האיסור לטקסי הדת שנערכו בכנסיית האלקטור של סקסוניה. צעד זה החיש את המשבר. מסר מלכותי שהוכרז במועצה קבע שהיות שהחלטה להעניק את חירות המצפון עוררה הפרות סדר כה כבירות, נדרש הקיסר לבטל את חירות המצפון. צעד שרירותי זה עורר את זעמם ופחדיהם של המשיחיים האוונגליים. אחד מהם אמר: "המשיח נפל שוב לידיהם של קיפא הכוהן הגדול ופילטוס." הקתולים נעשו אלימים יותר. קתולי קנאי הכריז: "הטורקים טובים יותר מהלותרנים, שכן הטורקים צמים במועדי הצום שלהם, ואילו הלותרנים מחללים את ימי הצום. אם עלינו לבחור בין כתבי הקודש של ה' לבין הטעויות הישנות של הכנסייה, שומה עלינו למאוס בכתבי הקודש." מלאנכתון אמר: "כל יום, פאבר משליך אבן חדשה על תומכי הבשורה קבל עם ועדה." סובלנות דתית כוננה באופן חוקי, והמדינות האוונגליות החליטו להתנגד להפרת זכויותיהן. לותר, שהיה עדיין נתון תחת חרם המועצה בוורמס, לא הורשה להופיע בכנס בספירס. אך את מקומו מילאו עמיתיו לשירות, והמלכים שה' הקים כדי להגן על מטרתו בשעת חירום זו. פרדריק האציל מסקסוניה, מגינו הקודם של לותר, יצא מן התמונה עקב מותו; אך הדוכס יוחנן, אחיו ויורשו של פרדריק, קיבל את הרפורמציה בשמחה, ובזמן שנהג בדרכי נועם ושלו, הפגין מרץ רב ואומץ לב בכל העניינים הנוגעים למטרות האמונה. הכמרים דרשו שהמדינות שקיבלו את הרפורמציה ייכנעו לסמכותה המשפטית של הכנסייה ברומא. מאידך, מתקני הדת דרשו את החירות שהוענקה להם בעבר. הם לא יכלו להסכים לכך שהכנסייה ברומא תשלוט שוב במדינות שקיבלו את דבר ה' בשמחה, כה רבה. כפשרה, הוצע לבסוף שבמקום שבו הרפורמציה לא כוננה, הצו שיצא בוורמס ייאכף בחומרה, ושבמדינות האוונגליות המועדות

לסכנת הפיכה לא תבוצע שום רפורמה חדשה, לא ייערכו דרשות בסוגיות שנויות במחלוקת, טקסי המיסה ייערכו ללא התנגדות, ואף קתולי לא יורשה לאמץ את הדת הלוותרנית. ההצעה זכתה לאישור המועצה, לשביעות רצונם המלאה של הכמרים והבישופים הקתולים. אילו צו זה ייאכף, הרפורמציה לא תוכל להתפשט לאזורים שטרם הגיעה אליהם, ולא תכונן על בסיס איתן במקומות שהגיעה אליהם. חירות הדיבור תיאסר. המרות דת ייאסרו. כל ידידי ותומכי הרפורמציה נדרשו לקבל על עצמם מידית את האיסורים וההגבלות הללו. תקוות העולם עמדו להתנפץ. כינונה מחדש של עבודת האל הקתולית תקים לתחייה את העוולות הישנות; שוב תימצא לכנסייה הקתולית הזדמנות פז לחיסולה הסופי של מלאכת התיקון שכבר טולטלה בידי קנאות דתית ומחלוקות. כשחברי הקבוצה האוונגלית התכנסו לדיון, הם הביטו איש ברעהו באימה מוחלטת. הם שאלו זה את זה: "מה נוכל לעשות?" סוגיות הרוח גורל עמדו על הכף. "האם על מנהיגי הרפורמציה להיכנע ולקבל את הצו?" באיזו קלות היו עלולים מתקני הדת לשדל איש את רעהו לנקוט בדרך שגויה בשעת משבר קשה זו! כה רבות היו האמתלות הסבירות והסיבות ההגיוניות שהם יכלו למצוא כדי להיכנע!

הנסיכים הלוותרנים זכו בחירות לקיים את דתם לפי ראות עיניהם. אותה טובה הוענקה לכל נתיניהם, שטרם העברת צו זה קיבלו את ההשקפות של תיקון הדת. האם זה לא היה אמור לספקם? כמה סכנות רבות תמנע הכניעה לצו?! אילו קשיים נעלמים ובעיות לא מוכרות יצוצו עם ההתנגדות? מי יודע אילו הזדמנויות צופן בחובו העתיד? הבה נחבוק את השלום; הבה נאחז בענף עץ הזית שרומא מושיטה לעברנו, ונאחה את פצעייה של גרמניה. עם טיעונים כגון אלה יכלו מתקני הדת להצדיק את קבלת הדרך שתביא במהרה לתבוסת מטרם. "מלאי שמחה, הם הביטו בעיקר שההסדר הושתת עליו, ופעלו באמונה. מה היה עיקר זה? הזכות של הכנסייה הקתולית לדכא את המצפון ולאסור על בדיקה וחקירה חופשית. אך האם הם ונתיניהם הפרוטסטנטים לא הורשו ליהנות מחופש דת? כן, כחיסד, במיוחד כתנאי שצוין בהסדר, אך לא כזכות. במה שקשור לכל מה שמחוץ להסדר זה, העיקרון הכביר של הסמכות הוא שקובע; המצפון נשאר מחוץ להיכל המשפט, הכס הקדוש ברומא הוא השופט שאינו

טועה לעולם, ולכן, יש לציית לו. קבלת ההסדר המוצעת הווה הודאה ממשית בכך שחופש הדת חייב להיות מוגבל לסקסוניה, שקיבלה את הרפורמציה; באשר ליתר ארצות הנצרות, בדיקת האמונה המתוקנת וקבלתה נחשבו לפשעים שהעונש בגינם הוא מאסר בצינוק והוצאה להורג על המוקד. האם יכלו להסכים לחירות דתית המוגבלת לאזור מסוים? האם יכלו להסכים להכריז כי הרפורמציה מילאה את מכסת חבריה וכבשה את שטח האדמה האחרון שלה? האם יכלו להסכים להכריז שבכל מקום שבו הכנסייה הקתולית שלטה, יש להנציח את שלטונה? האם יוכלו מתקני הדת לטעון שידיהם נקיות מדמם של רבבות בני אדם שבמהלך ביצוע הסדר זה יאבדו את חייהם בארצות הקתוליות? הדבר ייחשב כבגידה, בשעה מכרעת זו, בתכלית של הבשורה ובחירויות של הארצות הנוצריות. "תחת זאת, הם יעדיפו להקריב את ריבונותם, את תואריהם ואת חייהם. הנסיכים אמרו: "הבה נדחה את הצו על הסף." "בענייני המצפון, לדעת הרוב אין שום כוח." באי הכוח הכריזו כי גרמניה חבה לצו הסובלנות את השלווה והשלום השוררים בה, וכי ביטולו ימיט על האימפריה שלל צרות ומחלוקות. הם אמרו: "אין בכוחה של המועצה לעשות דבר חוץ מאשר לשמר את חירות הדת עד לכינוס המועצה." המדינה מחויבת להגן על חירות המצפון, וחובה זו היא הגבול של סמכותה בענייני הדת. כל ממשלה חילונית המנסה לפקח על קיום טקסי הדת או לאכוף אותם באמצעות רשויות החוק, מקריבה את העיקרון שבעבורו נלחמו המשיחיים האוונגליים באצילות רבה כל כך. הקתולים היו נחושים בדעתם לחסל את מה שהם כינו "עיקשות חדורת תעוזה". הם החלו לפעול בנידון, בכך שעשו כל מאמץ כדי לעורר מחלוקות בקרב תומכי הרפורמציה, וכדי להפחיד את אלה שלא העזו להכריז על תמיכתם בה קבל עם ועולם. נציגי הערים החופשיות זומנו לבסוף להתייצב לפני המועצה, והתבקשו להכריז על הסכמתם לתנאי ההסכם. הם עתרו לקבל ארכה, אך בקשתם נענתה בשלילה. ברגע המכריע, כמעט חצי מהם צידדו במתקני הדת. אלה מהם שסירבו להקריב את חירות המצפון ואת הזכות להשתמש בכושר השיפוט שלהם, ידעו היטב כי עמדתם מסמנת אותם כמטרה עתידית לביקורת, גינוי, הרשעה ורדיפה. אחד הנציגים אמר: "עלינו להתכחש לדבר ה' - או להישרף על המוקד."

המלך פרדיננד, נציגו של הקיסר במועצה, הבין שהצו עלול לעורר מחלוקות קשות, אלא אם כן יתפתו הנסיכים לקבלו ולקיימו. לפיכך, הוא ניסה לשכנעם בידיעה שאם ינסה לאלצם לעשות זאת, הם יתבצרו בעמדתם ביתר שאת. הוא התחנן אליהם לקבל את הצו, והבטיח להם כי צעד כזה ישביע את רצונו של הקיסר. אולם, אנשים נאמנים אלה הכירו בסמכות עליונה יותר מזו של שליטי הארץ, ולכן השיבו בנחת: "אנו נציית לקיסר בכל דבר העשוי לתרום לשמירה על השלום ועל כבוד האלוהים." בנוכחות המועצה, המלך הכריז לבסוף כי הצו יפורסם כצו מלכותי, והוסיף כי הדרך היחידה שנותרה לאלקטור ולחבריו היא לקבל את דעת הרוב. לאחר שאמר את דברו פרש מאסיפת המועצה, ובכך לא נתן למתקני הדת הזדמנות לדון איתו על החלטתו או להשיב לו. הם שלחו אליו שליחים שהפצירו בו לשוב לכנס, אך לשווא. התשובה היחידה ששלח להם בתגובה להפצרותיהם הייתה: "זה עניין גמור. כניעה היא כל מה שנותר לעשות." הקבוצה המלכותית השתכנעה כי הנסיכים המשיחיים ידבקו בכתבי הקודש, שסמכותם עולה על זו של תורות ומצוות שכונו ביד אדם; הם ידעו כי בכל מקום שבו התקבל העיקרון הזה, שלטון האפיפיורות יודח לבסוף. אך בדומה לרבבות בני אדם מאז ועד היום, אשר רואים אך ורק "את פני הדברים הנגלים," הם השלו את עצמם והאמינו כי מטרת הקיסר והאפיפיור הייתה איתנה ונחושה, ואילו זו של מתקני הדת חלשה ורופפת. אילו הסתמכו מתקני הדת על עזרת בשר ודם בלבד, הם היו חסרי אונים בדיוק כפי שהקתולים חשבו עליהם. אולם, חרף מספרם הקטן, והמחלוקת עם הכנסייה ברומא, היה להם כוח. הם שללו את החלטת המועצה תוך הסתמכות על האמת של כתבי הקודש, פנו עורף לקיסר גרמניה ופנו אל ישוע המשיח, מלך מלכי המלכים, ואדון האדונים. כשפרדיננד סירב להתחשב באמונותיהם המצפוניות, הנסיכים החליטו להתעלם מהיעדרותו ולהביא ללא דיחוי את מחאתם לפני המועצה הלאומית. הכרזה חגיגית נכתבה והוצגה לפני המועצה: "אנו מוחים באמצעות נציגינו הנוכחים כאן, לפני אלוהים, בוראנו, מקיימנו, גואלנו ומושיענו היחיד, אשר ביום הדין יהיה גם שופטנו, ולפני כל בני האדם וכל הברואים, ומצהירים שאנו, למעננו ולמען בני עמנו, לא מסכימים ולא מקיימים בשום דרך את הצו המוצע, בכל דבר המנוגד לאלוהים, לדבריו הקדוש, לזכות

המצפון שלנו או לגאולת נשמותינו... איננו יכולים לטעון שכאשר האל הכול-יכול קורא לאדם לקבל את הידע שלו, הוא מעז לסרב לידע האלוהי... אין תורת אמת, זולת תורה העולה בקנה אחד עם דבר ה'. אלוהים אוסר על הוראה של כל אמונה אחרת. כתבי הקודש, שפסוקיהם מתבהרים בעזרת פסוקים אחרים, ברורים יותר, הם כל מה שהמשיחי זקוק לו; קל להביאם ולעבדם כדי לבאר אותם. לפיכך, בחסד ה', אנו מחליטים לשמור על התורות הצרופות של דבר ה' בלבד, כפי שהן כלולות בתנ"ך ובברית החדשה, ולא להוסיף עליהן דבר שעומד בסתירה אליהם. דבר ה' הוא האמת היחידה. הוא החוק הבדוק לחיים ולכל ההלכות והתורות, והוא לעולם לא יכזיבנו או יוליכנו שולל. מי שבונה על בסיס איתן זה, יגבר על כל כוחות האופל; כל הרהב וההבלים שיתקוממו נגדו, יפלו לפני פניו של אלוהים. לפיכך, אנו מואסים בעול שהוטל עלינו בעל כורחנו. בעת ובעונה אחת, אנו מצפים מהוד מלכותו לנהוג בנו כשליט משיחי, האוהב את אלוהים יותר מכל דבר אחר. אנו מכריזים כי הננו מוכנים ומזומנים לתגמלו, וכן אתכם, אדונים רבי חסד, בכל החיבה והציות שהן החובה החוקית ההוגנת היחידה שלנו." דברי המחאה הותירו רושם עז על חברי המועצה. רובם נמלאו תדהמה ודאגה מעזות המצח של בעלי המחאה. העתיד נראה סוער וחסר ודאות. דומה שלא ניתן יהיה למנוע מחלוקות, ריבים ושפיכות דמים. אך מתקני הדת שהיו בטוחים בצדקת דרכם, והסתמכו על יד ההשגחה העליונה הכול-יכולה, היו חדורי אומץ וביטחון.

העקרונות שעמדו בבסיסה של מחאה זו טמנו בחובם את תמצית מהותה של הרפורמציה. ולפיכך, מחאה זו עמדה בניגוד לשני דברים הקשורים להשחתתם בידי אדם של עקרונות האמונה: הראשון הוא חדרתו בכוח של השילטון האזרחי לעניינים שבאמונה, והשני סמכותה השרירותית של הכנסייה. המחאה מאסה בכוחה השרירותי של הכנסייה הקתולית, וכוונה את העיקרון הבדוק שעל פיו יש לבחון כל תורה אנושית על פי דבר ה'. צו המצפון נקבע מעל המדינה, וסמכות כתבי הקודש מעל הכנסייה. המחאה התכחשה לזכותם של השליטים החילוניים לחוקק חוקים בעניינים שבין אדם לאלוהים, והכריזה במילותיהם של הנביאים והשליחים כי "חובה עלינו לציית לאלוהים, לא לבשר ודם." נזר המשיח ישוע רומם מעל כתר האפיפיור

וכתר הקיסר. בעלי המחאה שברו את העול של ריבונות האדם ורוממו את המשיח כריבון הכנסייה, ואת דברו כתשתית היחידה להטפות הכנסייה. המוחים אף איששו את זכותם להביע את אמונתם באמת בחופשיות. הם לא רק יאמינו בדבר ה' ויציתו לו, אלא אף ילמדוהו; בנוסף, הם התכחשו לזכותם של הכמרים ושל שופטי השלום להתערב. המחאה בספירס הייתה עדות כנה ורצינית נגד אי סובלנות דתית, ועמידה בתוקף על זכותם של כל בני האדם לעבוד את האל על פי צו מצפונם. המחאה הוכרזה. היא נחקקה בזיכרונם של רבבות בני אדם, ונרשמה בספרי השמיים (שאין בכוחו של איש למחוק אותה מעל דפיהם). גרמניה האוונגלית אימצה את המחאה כביטוי של אמונתה. בכל מקום, אנשים ראו בהכרזה זו את ההבטחה לעידן חדש וטוב יותר. אחד הנסיכים אמר לבעלי המחאה בספירס: "הלוואי שמלך מלכי המלכים, שנתן לכם בחסדו את היכולת לדבר במרץ, בחופשיות ובאומץ, ישמר את עמידתכם המשיחית האיתנה עד הנצח." אילו ניאותה הרפורמציה, לאחר שנחלה מידה מסוימת של הצלחה, לדחות את ההחלטה כדי להרוויח זמן ולהשיג את אהדת העולם, היא לא הייתה נאמנה לעצמה ולאלוהים, ובכך הייתה ממייטה על עצמה את אובדנה.

החווייה של מתקני הדת האציליים האלה טומנת בחובה לקח מאלף לכל הדורות הבאים. דרך הפעולה של השטן נגד אלוהים ודברו, לא השתנתה מעולם. השטן ממשיך כיום להתנגד לכתבי הקודש כמדריך לחיים, בדיוק כפי שנהג במאה השש עשרה. בימינו, אנשים רבים פונים עורף לתורות ולמצוות של כתבי הקודש, ולכן, שומה עלינו לשוב לעיקרון האמונה הפרוטסטנטי הנשגב - כתבי הקודש, ורק כתבי הקודש, כחוק האמונה והחיים היחיד. השטן ממשיך לפעול בעזרת כל האמצעים שברשותו כדי לחסל את חירות הדת. צר המשיח, שבעלי המחאה בספירס מאסו בו, מרים עכשיו את ראשו בעוצמה מחודשת בניסיון לכוון מחדש את עליונותו אותה איבד. אותה דבקות איתנה בדבר ה', שנחשפה בשעת המשבר של הרפורמציה, היא התקווה היחידה לתיקון דת בימינו. אותות שבישרו על סכנה, נגלו אז לעיניהם של הפרוטסטנטים. היו גם אותות שיד ההשגחה שלחה כדי להגן על חסידיה. בערך בעת הזו, מלאנכתון זירז את חברו גריינוס לצאת מספירס ולצעוד במהירות לעבר נהר הריין. כשהגיעו לנהר,

הוא דחק בו לעבור אותו ללא דיחוי. גריינוס המופתע ביקש לדעת את הסיבה למנוסה הפתאומית. מלאנכתון אמר: "אדם זקן שאינו מוכר לי, בעל חזות רצינית ומכובדת, הופיע לפני ואמר: 'בתוך דקה, שוטרי רשויות המשפט יישלחו בידי פרדיננד לעצור את גריינוס. מוקדם יותר באותו היום, גריינוס שהיה ידידו הקרוב של אחד המלומדים הקתולים הבולטים; הזדעזע עמוקות מאחת מדרשותיו, הוא פנה אליו והפציר בו לחדול להילחם באמת. המלומד הקתולי הסתיר את כעסו, אך פנה מיד אל המלך וקיבל ממנו היתר לעצור את הפרופסור המסית מהידלברג. למלנכתון לא היה צל של ספק שה' הציל את חברו בכך ששלח אליו מלאך קדוש שהזהירו." מלאנכתון המתין על גדות הריין, עד שמי הנהר הפרידו בין חברו האהוב לבין אלה שדלקו אחריו ורצו במותו. כשראה אותו עומד סוף סוף על הגדה השנייה, אמר: "הוא נחלץ מן המלתעות האכזריות של אלה שצמאים לדמם של החפים מפשע." כשמלנכתון שב לביתו, נודע לו כי לאחר עזיבתו, שוטרים שבאו לעצור את גריינוס בדקו את ביתו מן הגג עד למרתף. הרפורמציה תזכה להתבלט ביתר שאת לפני שליטי הארץ. בקשתם של הנסיכים האוונגליים לשטוח בפני המלך פרדיננד את טענותיהם, נענתה בשלילה; ואולם, הם יקבלו הזדמנות להציג את מטרותם בנוכחות הקיסר ואספת נכבדי הכנסייה והמדינה.

צ'ארלס החמישי, שביקש לשים קץ למחלוקות שפילגו את האימפריה, זימן בשנה שלאחר המחאה בספירס מועצה שתתכנס באוגסבורג, והצהיר על כוונתו לנהל את הישיבה. גם המנהיגים הפרוטסטנטים הוזמנו לאסיפת המועצה. סכנות גדולות ארבו לרפורמציה, אך תומכיה המשיכו להפקיד את מטרותם ביד ה', והתחייבו לשמור אמונים לבשורה. יועציו של האלקטור של סקסוניה האיצו בו שלא להשתתף במועצה. לטענתם, הקיסר דרש את נוכחותם של הנסיכים במועצה כדי למשוך אותם למלכודת. "כשאדם מסתגר עם אויב עוצמתי בתוך חומות העיר, האם אין הוא מסכן הכול?" אך אצילים אחרים הכריזו: "הדבר היחיד שהנסיכים אמורים לעשות, זה להתאזר באומץ ולהתנהג בהתאם, ומטרתו של ה' תינצל." "אלוהינו נאמן הוא; הוא לא יעזוב אותנו," אמר לותר. האלקטור נסע לאוגסבורג בלוויית פמלייתו. הכול ידעו על הסכנות שארבו לו, ולפיכך רבים עשו את המסע בלב כבד ובפנים קודרות. אך לותר,

שליווה אותם עד קוסבורג, עודד את רוחם והחייה את אמונתם הדועכת בעזרת שירה של מזמור שנכתב במהלך המסע: "מגדל עוז הוא אלוהינו". צלילי המזמור מלאי ההשראה פוגגו תחושות מבשרות רע רבות, ושימחו לבבות כבדים רבים. הנסיכים תומכי הרפורמציה היו נחושים בדעתם להציג לפני המועצה את השקפותיהם באופן שיטתי, בלוויית תימוכין מכתבי הקודש. משימת הכנת המסמך הופקדה בידיהם של לותר, מלאנכתון ועמיתיהם. כתב הודאה זה התקבל בידי הפרוטסטנטים כ"אני מאמין" של אמונתם, והם התאספו כדי לצרף את שמותיהם למסמך החשוב. זו הייתה שעת מבחן חשובה. מתקני הדת לא רצו שמטרתם תתערבב עם סוגיות פוליטיות. הם חשו כי הרפורמציה אינה אמורה להשפיע על תחומים שאינם נובעים מדבר ה'. בזמן שהנסיכים המשיחיים עשו את דרכם כדי לחתום על כתב ההודאה, מלאנכתון קם ואמר: "תיאולוגים ושרים הם אלה שאמורים להציע הצעות כאלה, בעוד שהסמכות של נכבדי הארץ אמורה להיות שמורה לעניינים אחרים." ג'ון מסקסוניה הגיב: "חס וחלילה! אתה חייב לכלול אותי. אני נחוש בדעתי לבצע את חובתי ואיני חושש לכיסאי. אני משתוקק להתוודות על אמונתי באדון. הכובע וגלימות השרד שלי, אשר מעידים על מעמדי, אינם כה יקרים לליבי כמו הצלב של ישוע המשיח." לאחר שאמר את דברו, הוא הוסיף את שמו למסמך. נסיך נוסף שאחז בעט, אמר: "אם כבודו של ישוע המשיח דורש זאת, אני מוכן ומזומן לעזוב מאחור את רכושי, מעמדי וחיי." הוא המשיך: "אני מעדיף לוותר על נתיניי ועל מדינותיי, אני מעדיף לעזוב את ארץ אבותיי עם מטה בידי, מאשר לקבל כל תורה אחרת זולת זו שנכללה בכתב הודאה זה." כאלה היו האמונה והתעוזה של אנשי אלוהים אלה.

השעה היעודה לבוא בפני הקיסר, הגיעה. צ'ארלס החמישי, שישב על כס מלכותו בעודו מוקף באלקטורים ונסיכים, שמע את דבריהם של מתקני הדת הפרוטסטנטים. ההודאה - ה"אני מאמין" של אמונתם - הוקראה. בכנס זה של נכבדי ואצילי הארץ הוצגו אמיתות הבשורה בצורה ברורה, וצוינו תורות השקר של הכנסייה הקתולית. לא לחינם כונה היום הזה "היום הגדול ביותר של הרפורמציה, ואחד הימים המזהירים ביותר בתולדות האמונה המשיחית וימי האנושות." רק שנים ספורות חלפו מאז שעמד הנזיר מוויטנברג לבדו

לפני המועצה הלאומית בוורמס. עתה, תפסו את מקומו הנסיכים האציליים והעוצמתיים ביותר בממלכה. על לותר נאסר לבוא לכנס באוגסבורג, אך הוא נכח בו באמצעות מילותיו ותפילותיו. הוא כתב: "אני שמח מאוד שזכיתי לחיות עד השעה הזו, שבה המשיח רומם קבל עם ועולם בידי מאמינים מהוללים שכאלה באספה כה מזהירה. כאן מתגשמות מילותיהן של כתבי הקודש: 'וְאַתְּ בָּרַךְ בְּעֵדְתִּיךָ, נֶגֶד מַלְכִּים'" (תה"ל, קי"ט 46). בימי שאול השליח, הבשורה שלמענה נאסר הוכרזה בפני שרי ואצילי העיר המלכותית. וכך, באירוע זה, "הדבר שהקיסר אסר על הטפתו מעל בימת הכנסייה, הוכרז בארמון; הדבר שרבים סברו שהוא כה פסול, שאין להשמיעו אפילו באוזני עבדיהם, נשמע בהשתאות בידי שועי ואדוני הממלכה. מלכים ונכבדים שמעו את הדברים, המטיפים היו נסיכים עטורים בכתריהם, והדרשה הייתה האמת המלכותית של אלוהים." אחד הכותבים אמר: "מאז ימי השליחים לא נעשתה מלאכה כה כבירה, ולא היה וידוי כה מרשים שהעיד על ישוע המשיח." "כל הלותרנים דיברו אמת, ואיננו יכולים להכחיש זאת," הכריז בישוף קתולי. "האם תוכלו להפריך בנימוקים הגיוניים את עיקרי ה'אני מאמין' של האלקטור ובני בריתו?" שאל מישהו אחר את דוקטור אק. "לא בעזרת כתבי השליחים והנביאים," הייתה התשובה, "אך אוכל לעשות זאת בעזרת אבות הכנסייה ומועצותיהם." "אם כך," השיב השואל, "אני מבין שהלותרנים מתבצרים בכתבי הקודש, ואילו אנו היחידים שנותרו בחוץ." כמה מנסיכי גרמניה השתכנעו וקיבלו על עצמם את האמונה המתוקנת. הקיסר בכבודו ובעצמו הכריז כי המאמרים הפרוטסטנטיים הם אמת לאמיתה. כתב ההודאה תורגם לשפות רבות, הופץ ברחבי אירופה והתקבל בידי מיליוני בני אדם בדורות הבאים כ"אני מאמין" של אמונתם.

משרתי ה' המסורים לא עמלו בגפם. בזמן ש"רִשְׁיּוֹת וּשְׁרָרוֹת, מוֹשְׁלֵי חֶשֶׁכֶת הָעוֹלָם הָזֶה וּכְחוֹת רוּחַנִּיִּים רָעִים בְּשָׁמַיִם" נערכו נגדם, ה' לא נטש את חסידיו. אילו נפקחו עיניהם, הם היו רואים את ההוכחה הניצחת לשכינת ה' ולגבורתו השורים בקרבם, כפי שהובטח לנביא ה' בימי קדם. כאשר נערו של אלישע הצביע על צבאות האויב המכתרים אותם וחוסמים כל נתיב בריחה אפשרי, הנביא התפלל: "יְהוָה, פָּקַח נָא אֶת עֵינָיו וַיֵּרְאָה" (מלכים ב', ו' 17). לאחר שה' פקח את עיניו,

הוא הסתכל, "וְהָיָה הָקָר מְלֵא סוּסִים וְרָכָב אֲשֶׁר סָבִיבַת אֶלְיָשָׁע" (שם). צבאות ה' חנו סביב איש האלוהים והגנו עליו. כך הגנו המלאכים על אלה שעמלו במלאכת תיקון הדת. אחד העקרונות שלותר עמד עליהם בתוקף, היה שאין לפנות לעזרת השלטונות החילוניים כדי להשיג תמיכה לרפורמציה, ואין להשתמש בכוח הזרוע כדי להגן עליה. הוא שמח על כך שהבשורה הוכרזה מפיהם של נסיכי הממלכה. אך כאשר הם הציעו לאחד כוחות בליגת הגנה, הוא הכריז: "תורת הבשורה חייבת לקבל אך ורק את הגנתו של ה'". ככל שבני האדם יתערבו פחות במלאכה, כך מרשימה יותר תהיה התערבותו של אלוהים למענה. לדידו, ניתן לייחס את כל אמצעי ההגנה הפוליטיים שהוצעו לו לפחד בלתי מוצדק ולחוסר אמון הנובע מחטא."

כאשר אויבים עוצמתיים התאחדו כדי להדיח את האמונה המתוקנת, ורבות חרבות הוצאו מנדנדן והונפו נגדה, כתב לותר: "השטן רותח מזעם; כמרים כופרים נועצים יחדיו ומאיימים להילחם בנו. הפצירו במאמינים לשטוח את תחינותינו לפני כס האלוהים בלהט, באמונה ובתפילה, ולהודיעו כי ייתכן שאויבינו שנכנעו לרוח קודש יאולצו לעשות שלום. הצורך הדחוף ביותר שלנו - הדבר הראשון שעלינו לעשות - הוא להתפלל; שהמאמינים יידעו שבדיוק בשעה הזו, הם חשופים ללהט החרב ולחמת זעמו של השטן. לכן, שיתפללו.

" ושוב, בשלב מאוחר יותר, תוך התייחסות לליגת ההגנה שהנסיכים שקיבלו את האמונה המתוקנת ביקשו להקים, הוא הכריז כי כלי הנשק היחיד שיש לעשות בו שימוש במלחמה זו הוא "חרב הרוח". הוא כתב לאלקטור של סקסוניה: "לא נוכל להיעתר ביודעין להצעת כריתת הברית. אדוננו המשיח אדיר כוח הוא, ולכן נוכל למצוא דרכים ואמצעים להיחלץ מסכנות, ולהפך את זממם של הנסיכים הכופרים... המשיח רק בודק אותנו כדי לגלות אם אנו מוכנים ומזומנים לציית לדברו, אם לא; אם אנו דבקים באמיתה מסוימת, אם לא. אנו מעדיפים למות עשר פעמים, ולא להניח לבשורה להיות העילה לשפיכות דמים או לפגיעה באמצעות מעשינו. הבה נסבול באורך רוח, וכדברי מחבר מזמורי התהילים, הבה ניחשב כצאן לטבח; במקום לנקום או להגן על עצמנו, הבה נניח לה' לשפוך את חרון אפו. "עלינו לשאת בגאון את צלב המשיח. הפגינו את אצילותכם ללא חת. אנו נחולל הרבה יותר באמצעות תפילותינו, מכפי שאויבינו

ישיגו בעזרת התרברבויותיהם. רק אל תניחו לידיכם להיות מגואלות בדם אחיכם. אם הקיסר דורש מאיתנו להופיע בפני הדין שלו, אנו מוכנים ומזומנים לבוא. לא תוכלו להגן על האמונה; כל אחד מכם חייב לדבוק באמונה על אחריותו." ממקום התפילה הנסתר מן העין, נבע כוח אדיר שטלטל את העולם וחולל את הרפורמציה הגדולה. שם, בשלווה חדורת קדושה, הציבו משרתי ה' את כף רגלם על הסלע האיתן של הבטחותיו. בזמן המאבק שהתחולל באוגסבורג, לותר לא חדל להקדיש לתפילה שלוש שעות מדי יום. שעות אלה נעשו בחלק של היום שהכי רצוי ונוח ללמוד בו. בבדידות חדרו, הוא נשמע מתפלל ושופך את ליבו ונשמתו לפני ה' במילים שהיו גדושות הערצה, יראה ותקווה, כאילו דיבר אל חבר. "יודע אני כי אתה אבינו ואלוהינו", אמר, "ותפזר לכל עבר את רודפי בניך; שכן אתה בכבודך ובעצמך מסתכן יחד איתנו. הכול שלך הוא, ורק אתה מערב אותנו בעל כורחנו. לכן, הגן עלינו, הו, אבינו!" הוא כתב למלנכתון שכרע תחת משא חרדות ופחדים: "חסד ושלוש במשיח! במשיח אני אומר, לא בעולם, אמן! שונא אני בתכלית שנאה את הדאגות הללו שמכלות אותך. אם המטרה אינה ראויה, הנח לה; אם המטרה טובה וצודקת, מדוע שנתעלם מהבטחות האל, המורה לנו לשכב לישון ללא מורא? המשיח לא יירתע מעשיית צדק ואמת. הוא חי, הוא מושל; לכן, איזה פחד יכול לקנן בלבנו?" ואלוהים אכן הקשיב לזעקות עבדיו. הוא אזר את הנסיכים והשרים בחן ובאומץ כדי לעמוד בתוקף על האמת כנגד "מוֹשְׁלֵי חֲשֻכֹת הָעוֹלָם הַזֶּה". ה' הכריז: "הִנְנִי יֹסֵד בְּצִיּוֹן אֶבֶן פֶּנֶה וּבְחֶרֶה וִיקָרָה, וְהִמָּאֲמִין בָּהּ לֹא יִבּוֹשׁ" (פטר"א, ב' 6, בציטוט מישעיה כ"ח 16). מתקני הדת הפרוטסטנטים הסתמכו על המשיח, ולכן שערי שאול לא יגברו עליהם.

פרק י"ב

הרפורמציה בצרפת

בעקבות המחאה בספירס וההודאה באוגסבורג, שסימנו את ניצחון הרפורמציה בגרמניה, באו שנות מאבק ואפלה. הכנסייה הפרוטסטנטית נחלשה עקב מחלוקות שהתעוררו בקרב תומכיה, והותקפה בידי יריבים עוצמתיים, ודומה היה שהיא תחוסל. רבבות מאמינים חתמו את עדותם בדמם. פרצה מלחמת אזרחים; אחד מתומכיה הבולטים של האמונה הפרוטסטנטית בגד במטרתה; הנסיכים האציליים ביותר שקיבלו את הרפורמציה, נפלו לידי הקיסר והובלו כאסירים מעיירה לעיירה. אך ברגע שנדמה היה שהקיסר נוחל ניצחון, הוא הוכה והובס. הוא חזה בטרף שנחלץ מאחיזתו, ונאלץ לאשר סובלנות כלפי התורות שכל חייו חתר להשמידן. הוא סיכן את ממלכתו, אוצרותיו וחיייו בזמן שנלחם כדי לעקור את הכפירה. עתה, הוא חזה בצבאותיו שהידלדלו ונחלשו מן המלחמות, באוצרותיו שהידלדלו ובממלכות הרבות שלו, שמרד איים על שלמותו, בזמן שבכל מקום, האמונה שהוא ניסה לשווא לדכא, התפשטה ועשתה לה חסידים רבים. צ'ארלס החמישי נלחם נגד כוח כול-יכול. אלוהים אמר: "יהי אור", אך הקיסר רצה לשמור שהחשכה לא תתפוגג. תכליתו נכזבה, ובדמי ימיו, בעודו תשוש ממלחמותיו הממושכות, הוא ויתר על כיסאו והסתגר בתא במנזר. בשוויץ, כמו בגרמניה, ירדו ימים אפלים על הרפורמציה. בזמן שמחוזות קתוליים רבים קיבלו את האמונה המתוקנת, אחדים דבקו בעיקשות עיוורת בדת הקתולית. רדיפותיהם את אלה שחפצו לקבל את האמת הובילו

לבסוף למלחמת אזרחים. צווינגלי ורבים מעמיתיו בתנועת הרפורמציה נפלו בשדה הדמים של קאפל. אוקולמפדיוס, שהאסונות הנוראים הללו הכריעוהו, מת זמן קצר לאחר מכן. הכנסייה הקתולית נחלה ניצחון, ודומה היה שבמקומות רבים החזירה לעצמה את כל מה שאיבדה. אך ה', שעצותיו נצחיות, לא זנח את תכליתו ואת חסידיו. ידו המגוננת תצילם. בארצות אחרות הקים ה' פועלים שיקדמו את הרפורמציה. בצרפת, לפני ששמו של לותר נשמע בה כמתקן דת, אור היום רק החל להפציע. אחד האנשים הראשונים שחזו באור המפציע היה לפבר הקשיש, אדם בעל ידע נרחב, פרופסור באוניברסיטה של פריז וקתולי אדוק וקנאי. במחקריו בספרות העת העתיקה, הוא התמקד בעיקר בתנ"ך ובברית החדשה, ואף הורה לתלמידיו ללמד אותם. הוא היה חסיד נלהב של הקדושים, ולפיכך לקח על עצמו את המשימה להעלות על הכתב את תולדות הקדושים והקדושים-המפועלים של הכנסייה, כפי שתועדו באגדות הכנסייה. עבודה זו דרשה מאמץ ניכר, אך הוא כבר התקדם בה יפה. אז, כשחשב כי יצליח להיעזר בעבודתו בכתבי הקודש, החל להתעמק בהם. ואכן, כאן הוא מצא קדושים, אך הם היו שונים בתכלית השינוי מאלה שצוינו בלוח השנה הקתולי. אור אלוהי עז הציף את ליבו ושכלו. בפליאה ובתיעוב זנח את המשימה שיעד לעצמו, והקדיש את עצמו ללימוד דבר ה'. במהרה החל ללמד את האמיתות היקרות שגילה בכתבי הקודש. בשנת 1512, לפני שלותר וצווינגלי החלו במלאכת הרפורמציה, הוא כתב: "אלוהים הוא זה שמעניק לנו, באמצעות אמונה, את הצדקה המצדיקה אותנו בחסדו ומנחילה לנו חיי עולם." בעודו הוגה ברזי הגאולה, הוא הכריז: "הו, הנשגבות הנוראה של קורבן התמורה - האדם היחיד החף מחטא מורשע, ואילו האשם יוצא לחופשי; הברכה נעשית ראויה לקללה, אך הקללה הופכת לברכה; האחד שהוא החיים עצמם מת, אך המתים חיים; כבוד האלוהים אפוף אפלה, אך זה שאינו יודע דבר זולת מבוכה, עוטה כבוד." בזמן שלימד כי תהילת הגאולה שייכת לאלוהים בלבד, הוא אף הכריז כי חובת הציות מוטלת על האדם. הוא אמר: "אם הינך חבר בכנסיית המשיח, אתה איבר בגופו; אם הינך איבר בגוף המשיח, כולך מלא בטבעו האלוהי. אם בני האדם יבינו את הזכות היתרה הזו, הם יחיו חיים כה טהורים, צנועים, חסודים וקדושים, שבהשוואה לכבוד

האלוהים השורה בקרבם, שעין אנוש אינה יכולה לראותו, הכבוד והתהילה של העולם הזה יראו להם ראויים לבוז. "אחדים מתלמידיו של לפבר הקשיבו לדבריו בלהיטות; זמן רב לאחר שקולו של המורה יושתק, הם ימשיכו לבשר את האמת. ויליאם פארל היה אחד מהם. כבן להורים יראי שמיים, שחונך על ברכי האמונה הצרופה של תורות הכנסייה, יכול היה להכריז לגבי עצמו, בציטוט מדברי שאול השליח: "חִיְתִי כְּפָרוֹשׁ עַל פִּי הַכֶּתֶּ הָאֲדוֹקָה בְּיוֹתֵר שֶׁל דְּתָנּוּ" (מה"ש, כ"ו 5). כקתולי אדוק, הוא היה להוט להשמיד כל מי שהעז לצאת נגד הכנסייה. "הייתי חורק בשיניי כזאב פראי מלא זעם," אמר בשלב מאוחר יותר לגבי התקופה הזו בחייו, "בכל פעם ששמעתי מישהו שדיבר בגנות האפיפיור." הוא סגד לקדושים בלהט ודבקות, ביקר בחברת לפבר בכנסיות בפריז, התפלל וסגד לפני המזבחות, וקישט את היכלי הקודש במתנות. אך כל הטקסים והמצוות שקיים, לא הביאו לו שלווה נפש. תחושת האשמה על חטאיו העיקה על נשמתו, וכל סיגופי החרטה שלו לא הצליחו להפיגה. כששמע את דבריו של מתקן הדת שאמר: "גאולה היא מתת חסד; שה האלוהים החף מחטא מורשע, ואילו החוטא מזוכה," וגם: "רק צלב המשיח פותח את שערי גן העדן, ונועל את שערי הגיהנום," הוא שמע את קולו כבת קול מן השמיים. פארל קיבל בשמחה את האמת. השינוי שהתחולל בליבו וקבלתו את האמונה דמו לאלה של שאול השליח, וחילצוהו מן השעבוד למסורת אל החירות של בני האלוהים. לדבריו, לאחר המהפך שחל בחייו, "במקום לב רצחני של זאב פראי מסוכן," הוא היה "שקט ורגוע כמו שה עניו ותמים," לאחר שליבו סר מן האפיפיור וניתן לישוע המשיח. בזמן שלפבר המשיך להפיץ את האור בקרב תלמידיו, פארל, שהפך קנאי למטרת המשיח כפי שהיה קנאי למטרת האפיפיור, יצא לבשר את האמת קבל עם ועולם. זמן קצר לאחר מכן, אחד מנכבדי הכנסייה, הבישוף של מו (Meaux) הצטרף אליהם. מורים אחרים, משכילים ומוכשרים מאוד, הצטרפו אליהם והכריזו את האמת, אשר זכתה בחסידים רבים בקרב כל המעמדות, מבתי הפועלים והאיכרים ועד ארמון המלך. אחותו של פרנסיס הראשון, המלך שישב על הכס באותה תקופה, קיבלה את האמונה המתוקנת. המלך עצמו והמלכה האם ראו את האמונה המתוקנת בעין יפה לזמן מה, ומתקני הדת, שתקוות גדולות פיעמו בליבם, ייחלו לעת שבה

צרפת כולה תקבל את בשורת המשיח. אך תקוותיהם יתנפצו. מבחנים קשים ורדיפות ציפו לתלמידי המשיח. אולם, בחדש ה', הדבר נעלם מעיניהם. בינתיים, הם נהנו מתקופה של שלום כדי שיוכלו לאזור כוחות לקראת הסערה; בעת ההיא, הרפורמציה התקדמה במהירות. הבישוף של מו פעל בלהט במחוז שלו, ולימד הן את הכמרים והן את העם. כמרים בורים ומושחתים הודחו והוחלפו, ככל שהסתייע הדבר, באנשים בעלי ידע ויראת שמיים. הבישוף השתוקק שלחסידיו תהיה גישה לדבר ה', ותשוקתו התמלאה במהרה. לפבר עסק בתרגום הברית החדשה, ובזמן שכתבי הקודש בגרמנית בתרגומו של לוטר ראו אור בוויטנברג, הברית החדשה בצרפתית הודפסה בעיר מו. הבישוף לא חסך בעמל או בממון כדי להפיץ את הברית החדשה בקרב בני קהילתו, ובמהרה החזיקו איכרי מו בכתבי הקודש. כנוסעים הגוועים בצמא, המקדמים בברכה מעיין מים חיים, כך קיבלו נשמות אלה את המסר השמימי. האיכרים בשדות ובעלי המלאכה בסדנותיהם התעודדו במהלך עמל יומם כאשר שוחחו על האמיתות היקרות של כתבי הקודש. בערבים, במקום ללכת לחנויות לממכר יין, הם נאספו בביתו של אחד מהם כדי לקרוא בצוותא בדבר ה', להתפלל ולעבוד את האל. שינוי כביר יתחולל במהרה בקהילות אלה. על אף שחבריהן היו בני מעמד הפועלים, איכרים קשי יום וחסרי השכלה, כוחו המרומם והמחולל שינוי של החסד האלוהי ניכר בחייהם. הם ניצבו בענווה, באהבה ובקדושה כעדים של המהפך שהבשורה מחוללת בחיי מי שמקבל אותה בכל ליבו ומאודו. האור שזרח על העיר מו שלח את קרניו למרחקים. מדי יום גדל מספר האנשים שקיבלו את האמונה המתוקנת. המלך, שבז לקנאות העיוורת צרת האופקים של הנזירים, הצליח לעצור לזמן מה את זעמה של ההיררכיה האפיפיורית, אך לבסוף, ידם של ראשי הדת הקתולית הייתה על העליונה. המוקד נערך. הבישוף של מו, שאולץ לבחור בין אש המוקד להתכחשות לאמונתו, בחר בדרך הקלה יותר; אך חרף מפלתו של הרועה, צאן מרעיתו נותר נאמן. רבים העידו על האמת בעודם עולים בלהבות. בזכות אומץ ליבם ומסירותם, משיחיים ענווים אלה דיברו מעל המוקד אל רבבות בני אדם שבימים של שלום לא שמעו מעולם את עדותם. לא היו אלה רק הענווים והעניים שהעזו להעיד על המשיח בעיצומם של סבל, לעג ובוז; בהיכלות הנשגבים בטירות ובארמונות

ישבו נשמות אצילות שהוקירו את האמת יותר מעושרן, מעמדן ואפילו חייהן; שריון אבירים הסתיר רוח אצילית, נשגבה ומסורה יותר מזו שהסתתרה מתחת גלימת הבישופים. לואיס דה ברקווין היה בן אצולה. אביר אמיץ ואצילי זה, שהיה מסור ללימודים, היה אדם בעל נימוסים, מידות טובות ומוסריות מופתית. מחבר אחד כתב עליו, "הוא היה חסיד גדול של החוקה והשיטה הקתולית, ואהב מאוד לשמוע מיסות ודרשות. גולת הכותרת במידותיו הטובות הייתה תיעובו המיוחד כלפי הדת הלותרנית." אולם, כרבים אחרים, לאחר שיד ההשגחה כיוונה אותו אל כתבי הקודש, הוא הופתע לגלות בהם לא את תורות הדת הקתולית, אלא את משנתו של לותר. לפיכך, הוא התמסר בכל ליבו ומאודו למטרת הבשורה. "כאדם המשכיל ביותר בקרב אצילי צרפת," ובזכות שכלו החד, רהיטותו, אומץ לבו האיתן ולהטו ההרואי, בשילוב עם השפעתו הרבה בחצר (הוא היה חביב מאוד על המלך) - הוא נחשב בידי רבים כמי שיועד להיות מתקן הדת בארצו. בזה אמר: "ברקווין היה יכול להיות לותר השני, אילו מצא בפרנסיס הראשון אלקטור שני." "הוא גרוע מלותר," זעקו הקתולים. הקתולים בצרפת הטילו עליו אימה רבה יותר. הם כלאו אותו בעוון כפירה, אך הוא שוחרר מן הכלא בצו המלך. המאבק נמשך שנים רבות. פרנסיס, שהתנווד בין הקתוליות לרפורמציה, נשא באורך רוח את קנאותם הפראית של הנזירים ודיכא אותה לסירוגין. ברקווין נאסר שלוש פעמים בידי הרשויות הקתוליות, ופעם אחר פעם שוחרר בידי המלך, שהעריץ את שכלו החד ואת אופיו האצילי, וסירב להקריב אותו לשלטון הרשע של הדת הקתולית.

ברקווין שב והוזהר מפני הסכנה שארבה לו בצרפת, וידידיו דחקו בו ללכת בעקבות אלה שבחרו לצאת לגלות מרצון ומצאו שם מחסה. איראסמוס הפחדן והסתגלתי, שעם כל עושר ידיעותיו ולמדנותו, כשל בגדולה המוסרית אשר מרוממת את האמת ומכניעה את החיים והכבוד לצוויה, כתב לברקווין: "בקש שישלחו אותך כשגריר לארץ זרה; סע ברחבי גרמניה. אתה מכיר את בדא ואת טיבו - מפלץ בעל אלף ראשים היורק ארס לכל עבר. אויביך מכונים לגיון. גם אם הייתה מטרתך טובה שבעתיים מזו של ישוע המשיח, הם לא היו מניחים לך, עד שהיו מענים ומשמידים אותך. אל תבטח יתר על המידה בהגנת המלך. בכל מקרה, אל תסכן את שמי הטוב במחלקה לתיאולוגיה."

אך כשהסכנות גדלו, להטו של ברקווין רק הלך וגבר. כיוון שמטבעו לא היה מסוגל לאמץ את הלך הרוח והסתגלנותו שעמדו מאחורי עצתו של אירסמוס, הוא היה נחוש בדעתו לנקוט צעדים נועזים יותר. הוא לא רק יגן על האמת, אלא אף יתקוף את השקר. הוא יטיל על הקתולים את אשמת הכפירה שהם ביקשו להטיל עליו. אויביו המרים והנמרצים ביותר היו המורים המלומדים והנזירים שלימדו במחלקה התיאולוגית באוניברסיטה של פריז, אחת ממוסדות ההשכלה הדתיים הגבוהים ביותר בפריז ובצרפת כולה. ברקווין הוציא מכתביהם של מלומדים אלה שתיים עשר השגות, פירסם אותן ברבים וטען כי הן סותרות את כתבי הקודש, ולפיכך מהוות כפירה. במקביל, הוא פנה אל המלך בבקשה שישמש כבורר במחלוקת. המלך, שלא התנגד לעימות בין הכוח לחריפות המחשבה של הצדדים היריבים, ושש על ההזדמנות להשפיל את גאוותם של הנזירים היהירים, ביקש מן הקתולים להגן על מטרותם באמצעות כתבי הקודש. הללו ידעו כי כלי נשק זה לא יועיל להם רבות; מאסר, עינוים ושריפה על המוקד היו כלי הנשק שהם היטיבו להשתמש בהם. עתה התהפכו היוצרות, והם הבינו שהם עומדים ליפול לבור שהם כרו בעבור ברקווין. הם הביטו סביבם בפליאה, ובתוך כך חיפשו דרך מילוט. בדיוק בשעה הזו, צלם של הבתולה שניצב בפינת אחד הרחובות המרכזיים, נמצא כרות ומושחת. העיר סערה כמרקחה. המוני בני אדם נהרו אל המקום כשעל פניהם ארשת זעם ואבל. גם המלך התחלחל והצטער. כאן היה יתרון שהנזירים יכלו לנצלו לתועלתם, והם אכן הזדרזו לעשות זאת. הם זעקו: "אלה הפירות הבאושים של הדוקטרינות של ברקווין. הכול ייהרס - הדת, החוקים, הכס עצמו - באמצעות קונספירציה לותרנית זו." ברקווין נעצר שוב. המלך נעדר בעת ההיא מפריז, והנזירים יכלו לפעול כאוות נפשם. מתקן הדת נשפט, הורשע ונגזר עליו עונש מוות, ומחשש שפרנסיס יתערב כדי להצילו, גזר הדין בוצע כבר ביום שבו נגזר. ברקווין הובל בצהרי היום אל אתר ההוצאה להורג. קהל גדול נאסף במקום כדי לחזות בהוצאתו להורג, ורבים הוכו בתדהמה ונחרדו כשראו כי הקורבן הינו בנה של אחת המשפחות הטובות, האמיצות והאציליות ביותר של צרפת. תדהמה, זעם, בוז ושנאה מרה הקדירו את פניהם של ההמונים שהתקהלו במקום. אך על פניו של אדם אחד לא העיב שום צל; מחשבותיו של הקדוש

המעונה נישאו הרחק מן המחזה הסוער וההומה הזה; הוא היה מודע אך ורק לאדונו. עגלת הנידונים למוות הנתעבת שעליה הובל, פניהם הקודרות של רודפיו, המוות הנורא הצפוי לו - לכל אלה לא שם לב; המושיע החי, שקם לתחייה מן המתים והוא חי לעולמים, ובידיו מפתחות המוות והשואל, ניצב לצידו. פניו של ברקווין קרנו בזיו ובשלוות גן העדן. הוא לבש בגד נאה, "גלימת קטיפה, חולצה הדוקה מבד סאטן ומשי וגרבי זהב." הוא עמד להעיד על אמונתו בנוכחות מלך מלכי המלכים והיקום כולו שצפה בו, ולכן, אף סימן של אבלות לא העיב על שמחתו. כאשר התהלכה התקדמה לאיטה לאורך הרחובות העמוסים, הביטו האנשים בהשתאות בארשת השלווה הצרופה והניצחון חדור השמחה שנחה על פניו. הם אמרו: "הוא נראה כאדם היושב במקדש והוגה בקודש." על המוקד ניסה ברקווין לומר כמה מילים לקהל, אך הנזירים שחששו מן התוצאה החלו לצעוק, והחיילים הרעישו בכלי נשקם, עד שהשאון הרב גבר על קולו של הקדוש המעונה. דבריו של בר-הסמכא העליון ביותר בפריז התרבותית בתחומי הספרות והאמונה, שנאמרו כבר בשנת 1529, "דרבנו את ההמון הפשוט (שהתאסף בשנת 1793) כשדיבר על הדרך הנבזית שבה הושתקו על הגרדום המילים הקדושות של הגוססים." ברקווין נחנק למוות וגופתו אוכלה בלהבות האש. הבשורות המרות על מותו ציערו מאוד את תומכי הרפורמציה בכל רחבי צרפת. אך המופת שלו לא נשכח. עד האמת אמר: "גם אנו להוטים לקדם את המוות בשמחה, ולמקד את מבטנו בעולם הבא." במהלך הרדיפות בעיר מו, המורים שלימדו את האמונה המתוקנת לא קיבלו רישיון להטיף, ולכן פנו לשדות בישור אחרים. לאחר זמן מה, לפבר נסע לגרמניה. פארל שב לעיר הולדתו במזרח צרפת כדי להפיץ את האור בבית ילדותו. לעיר כבר הגיעו ידיעות על מה שהתחולל במו, והאמת שפארל לימד בעוז ובלהט קנתה לה מאזינים. במהרה קמו הרשויות כדי להשתיקו והוא גורש מן העיר. על אף שנבצר ממנו לפעול בגלוי, הוא נסע דרך מישורים וכפרים, לימד בבתי פרטיים ובגנים נסתרים, ומצא מחסה ביערות ובמערות שבהם ביקר תדירות בנערותו. אלוהים הכשירו למבחנים קשים יותר. הוא אמר: "צלבים, רדיפות ומארכים של השטן לא חסרו לי; הם אפילו היו יותר ממה שיכולתי לשאת בכוחי שלי; אך אלוהים הוא אבי שבשמיים, הוא מעניק לי סעד וכוח,

והוא יאזרני לנצח נצחים בכל הכוח שאזדקק לו." בדומה למה שקרה בימי השליחים, הרדיפות היו "דִּןְקָא לְטוֹבַת הַבְּשׂוּרָה" (פיל', א' 12). לאחר שהמבשרים גורשו מפריז ומו, הם "עָבְרוּ בְּאֶרֶץ וּבְשָׂרוּ אֶת דְּבַר אֱלֹהִים" (מה"ש, ח' 4).

כך עשה האור את דרכו למחוזות נידחים רבים ברחבי צרפת. אלוהים ממשיך להכשיר פועלים שירחיבו ויקדמו את מטרותיו. באחד ממוסדות הלימוד בפריז למד צעיר שקט ומהורהר שכבר הוכיח את עצמו כבעל תפיסה חדה ושכל מבריק, שאף התבלט בזכות אורח חייו הטהור, לא פחות מאשר להטו האינטלקטואלי ואדיקותו הדתית. גאונותו של ג'ון קלווין, שהתבטאה הלכה למעשה, הפכה אותו במהרה לגאוות המכללה, ואנשים ציפו והאמינו שהוא יהפוך לאחד ממגני הכנסייה הכישרוניים והמכובדים ביותר. אולם, קרן אור חדרה אפילו דרך כתלי השכלתנות והאמונות הטפלות שסגרו על קלווין. הוא שמע את התורות החדשות בחלחלה, ולא פקפק בכך שהכופרים היו ראויים לאש המוקד שאליה הובלו. עם זאת, שלא במתכוון, הוא נתקל בתורת הכפירה, ונאלץ לבחון את עוצמתה של התיאולוגיה הקתולית כדי להפריך את התורה הפרוטסטנטית. דודנו של קלווין, שהצטרף למתקני הדת, שהה בפריז. שני קרובי המשפחה נפגשו לעיתים קרובות ודנו בסוגיות שעוררו מחלוקת בארצות הנצרות. אוליבטן הפרוטסטנטי אמר: "בעולם יש רק שתי דתות. האחת היא פרי המצאתו של האדם, ועל פיה יכול האדם להושיע את עצמו באמצעות טקסים ומעשי חסד; השנייה היא זו שנחשפה בכתבי הקודש, ומלמדת את בני האדם לחפש ישועה ולקבלה אך ורק כמתת חנם מאת אלוהים." קלווין הכריז: "איני מקבל אף אחת מתורותיך החדשות. האם סבור אתה שחייתי בשקר כל ימי חיי?" אך במוחו צצו מחשבות שלא עלה בידו לגרשן בכוח הרצון. בבדידות חדרו הגה בדברי דודנו. תחושת אשמה על חטא העיקה על מצפוניו, והוא ראה עצמו ניצב לפני שופט הצדק הקדוש ללא מליץ יושר. הוא הבין כי התיווך של הקדושים, מעשי החסד וטקסי הכנסייה, אין בכוחם לכפר על חטאים. הוא יכול היה לראות אך ורק את החשכה הגמורה של הייאוש הנצחי המצפה לו. לשווא ניסו אנשי הכמורה להקל על צעריו. הוא הסתגף והלך לוידויים, אך לשווא - כל הצעדים הללו לא יכלו לפייס בין נשמתו לאלוהים. קלווין המשיך להתיישר

בחיבוטי הנפש חסרי השחר הללו, כשבאחד הימים, כשביקר באחת מכיכרות העיר, היה עד לשריפתו על המוקד של כופר. הוא נמלא פליאה מהבעת השלווה שנחה על פניו של הקדוש המעונה. בעיצומם של העינויים והמוות הנוראי שהומטו עליו, ותחת ההרשעה הנוראה ביותר של הכנסייה, הוא הפגין אמונה ועוז רוח שעמדו בסתירה גמורה לייאוש ולאפלה שקנו להם אחיזה בנפשו של התלמיד הצעיר, שצית בקפדנות ובאופן מושלם לכנסייה. הוא ידע כי הכופרים ביססו את אמונתם על כתבי הקודש. לפיכך, הוא גמר אומר בנפשו ללמוד את כתבי הקודש ולגלות, אם יעלה הדבר בידו, את סוד אושרם של הכופרים. בכתבי הקודש מצא את המשיח. הוא זעק: "אבי שבשמיים, קורבן המשיח פייס את חרון אפך; דמו רחץ וטיהר אותי מעוונותיי; מותו כיפר בעבורי. המצאנו לעצמנו שלל הבלים חסרי שחר, אך אתה הנחת את דברך לפניי כלפיד, אתה נגעת בליבי, וזאת כדי שאתעב את כל המידות טובות והזכויות האחרות, זולת אלה של ישוע."

קלווין חונך משחר ילדותו לכמורה. כשהיה רק בן שתיים עשרה, הוא מונה לכומר של כנסייה קטנה, והבישוף גילח את ראשו בהתאם לחוקת הכנסייה הקתולית. הוא אומנם לא קיבל הקדשה ולא כיהן ככומר, אך הפך לאחד מחברי הכמורה, ובזכות מינויו ותוארו זכה לקצבה. עתה, כשחש כי לא יוכל לעולם לכהן ככומר, פנה לזמן מה ללימודי משפטים, אך לבסוף זנח את המטרה והחליט להקדיש את חייו לבשורה. אך הוא לא היה בטוח אם עליו להיות מורה. מטבעו, הוא היה ביישן והססן, ובנוסף, משום שהעיקה עליו תחושת האחריות הכבדה ההולמת את התפקיד, הוא רצה להמשיך בלימודיו. אך הפצרותיהם הכנות של חבריו שכנעוהו לבסוף. "זה נפלא," אמר, "שאדם ממוצא כה צנוע ירומם לכבוד כה גדול." קלווין החל את עבודתו בשקט ובצנעה, ומילותיו היו כטל המרווה את האדמה. הוא עזב את פריס ושהה עתה בעיירה כפרית שהייתה נתונה תחת חסותה של הנסיכה מרגרט, אשר אהבה את הבשורה והעניקה את חסותה לתלמידי הבשורה. קלווין היה עדיין בחור צעיר, עדין, מנומס וצנוע. הוא החל את עבודתו בבתי התושבים. בעודו מוקף בבני המשפחות, הקריא את כתבי הקודש והבהיר להם את אמיתות הגאולה. שומעי המסר בישרו את הבשורות הטובות לזולת, ובמהרה יצא המורה לעיירות ולכפרים הקטנים שהקיפו את עירו. הוא השיג דריסת

רגל בטירות ובצריפים, והמשיך בדרכו בעודו מניח את היסודות לקהילות שיהפכו לעדות אמיצות של האמת. מקץ כמה חודשים, שב לפריז. כאן כבר התחוללה סערה בלתי רגילה בחוגי המשכילים והמלומדים. בעקבות לימוד שפות עתיקות, בני האדם פנו אל כתבי הקודש, ורבים מהם, שליבם נותר חתום לאמיתות הטמונות בהם, דנו בהם עתה בלהיטות, ואפילו התנצחו עם מנהיגי הדת הקתולית. ועל אף שקלווין היה לוחם מיומן בשדות הקרב של המחלוקת התיאולוגית, הייתה לו עתה משימה נעלה יותר לבצע מאשר להתנצח עם מלומדים קולניים אלה. הרוחות סערו, וזה היה הזמן לחשוף את האמת. בזמן שאולמות האוניברסיטאות נמלאו בהמולת הוויכוחים התיאולוגיים, עבר קלווין מבית לבית, הקריא וביאר את כתבי הקודש ובישר לאנשים את המשיח הצלוב. ביד ההשגחה, פריז תקבל הזמנה נוספת לקבל את הבשורה. קריאתם של לפבר ופארל נדחתה על הסף, אך המסר יבושר שוב לכל תושבי העיר הגדולה. המלך, שהושפע משיקולים פוליטיים, טרם צידד ברומא באופן מלא כנגד הרפורמציה. מרגרט עדיין דבקה בתקווה שהפרוטסטנטיות תנחל ניצחון בצרפת. היא החליטה שהאמונה המתקנת תבושר בפריז. בעת היעדרותו של המלך, היא הורתה לכומר פרוטסטנטי להטיף בכנסיות העיר. היות שהדבר נאסר בידי הרשויות הקתוליות, היא פתחה את שערי הארמון. אחת הדירות הוסבה לכנסייה, והוכרז כי מדי יום בשעה מסוימת תינתן דרשה, ואנשים מכל שדרות החיים הוזמנו לשמוע אותה. המוני בני אדם נהרו לשם כדי לשמוע את הדרשות. לא רק הכנסייה עצמה, אלא גם הפרוודורים והאולמות היו מלאים מפה לפה. אלפים התאספו בכל יום - אצילים, מדינאים, מלומדים, סוחרים וכפריים. המלך, תחת שיאסור את ההתקהלות, הורה על פתיחתן של שתי כנסיות בפריז. מעולם לא התרגשה העיר מדבר ה' באופן כזה. רוח החיים נשבה משמיים והפיחה חיים בבני האדם. מתינות, טהרה, סדר ויעילות תפסו את מקומן של שיכרות, הפקרות, מריבות ובטלה. אך ההיררכיה הקתולית לא ישבה בחיבוק ידיים. המלך סירב להתערב כדי לעצור את ההטפות, ולכן ראשי הדת הקתולית פנו אל פשוטי העם. הם לא חסכו באמצעים כדי לעורר את הפחדים, האמונות הטפלות והדמיון הפרוע של ההמונים הבורים שהאמינו באמונות טפלות.

פריז שנכנעה למורי השקר שלה, לא ידעה את מועד פקודתה, וגם לא מאין יבוא שלומה, בדיוק כמו ירושלים בעת העתיקה [ע"פ לוקס י"ט 42, 44]. דבר ה' בושר בעיר הבירה במשך שנתיים, אך בזמן שרבים קיבלו את הבשורה, הרוב דחווה על הסף. פרנסיס גילה סובלנות לכאורה, אך רק כדי לשרת את מטרותיו, והקתולים השיגו שוב עליונות. שוב נסגרו הכנסיות והוקם המוקד. קלווין שהה עדיין בפריז. הוא הכשיר את עצמו לפועלו באמצעות לימוד, הגות ותפילה, ובד בבד המשיך להפיץ את האור. אולם, לבסוף הוא נחשד בכפירה, והרשויות החליטו להביאו לאש המוקד. מכיוון שחש בטוח לחלוטין במקום ההתבודדות שלו, לא חלפה במוחו שום מחשבה על סכנה. אך חבריו מיהרו לחדרו עם הבשורות שהשוטרים עושים דרכם אליו כדי לעצרו. בתוך שנייה נשמעה דפיקה רמה על השער החיצוני. היה עליהם לפעול מידית. אחדים מחבריו עיכבו את השוטרים בדלת, והיתר סייעו לו לרדת מן החלון. או אז, הוא נמלט במהירות אל פאתי העיר.

לאחר שמצא מקלט בצריף של פועל שתמך ברפורמציה, הוא התלבש בבגדי העבודה של מארחו, הניח מעדר על כתפו ויצא לדרך. לאחר שנסע דרומה, הוא מצא מקלט במחוזות השלטון של מרגרט. הוא שהה כאן חודשים ספורים, בטוח ומוגן בחסות חברים בעלי השפעה, ועסק, כבעבר, בלימוד. אך ליבו היה נתון לבישור בצרפת, והוא לא היה מסוגל להמשיך לשבת בחיבוק ידיים. ברגע שהסערה שככה מעט, הוא חיפש שדה בישור חדש בפויטיירס, שהייתה בה אוניברסיטה ורעיונות חדשים כבר התקבלו בה בחיוב. בני כל המעמדות שמעו את הבשורה בשמחה. הבשורה לא בושרה קבל עם ועולם, אך קלווין בישר את מילות חיי הנצח לכל מי שחפץ לשמען בביתו של שופט שלום בכיר, לפעמים במקום מגוריו ולפעמים בגן ציבורי. בתוך זמן מה גדל מספר מאזיניו, והתחושה הייתה שיהיה בטוח יותר להתאסף מחוץ עיר. כמקום האסיפה נבחרה מערה ששכנה בצידי ערוץ צר ועמוק, וחסתה בצל עצים וסלעים שתלו מעליה והפכוה למקום מבודד כמעט מושלם. אנשים שיצאו מן העיר בקבוצות קטנות ונסעו בדרכים שונות עשו את דרכם אליה. במקום מבודד זה הוקראו והובהרו כתבי הקודש. כאן נחגגה סעודת האדון לראשונה בידי הפרוטסטנטים של צרפת. מקהילה קטנה זו יצאו מספר מבשרים נאמנים לשדות בישור.

פעם נוספת שב קלווין לפריז. עדיין לא היה מסוגל לוותר על התקווה שצרפת תקבל את הרפורמציה כאומה. אך הוא מצא שכמעט כל דלת הייתה סגורה לבשורה. בישור הבשורה הוביל היישר למוקד, ולכן, לבסוף הוא החליט לנסוע לגרמניה. ברגע שיצא מצרפת פרצה סערה מעל ראשיהם של הפרוטסטנטים, ואם היה נשאר בצרפת, היה זה ודאי גם סופו. מתקני הדת הצרפתיים שהיו להוטים לראות את ארצם מתקדמת בקצב של גרמניה ושווייץ, החליטו להכות באמונות הטפלות של הכנסייה ברומא מכת מחץ, שתעורר את האומה כולה. לפיכך, בתוך לילה אחד הודבקו בכל רחבי צרפת עלונים שגינו את המיסה. במקום לקדם את הרפורמציה, קבוצה קנאית זו שפעלה באופן לא נבון המיטה חורבן לא רק על מפיצה, אלא גם על תומכי הרפורמציה בצרפת כולה. היא נתנה לקתולים את הדבר שהשתוקקו לו מזמן: עילה לדרוש את השמדתם הסופית של הכופרים כמסיתים מסוכנים, המערערים את יציבות הכס ושלום האומה. באמצעות יד נעלמה – בין אם של חבר לא זהיר או של אויב ערמומי (הדבר לא נודע מעולם) – אחד העלונים הוצמד לדלת הלשכה הפרטית של המלך. המלך נחרד. בעלון הותקפו בתקיפות אמונות טפלות שזכו להערצת הדורות. החוצפה, שאין לה אח ורע, לכפות את המילים הנוקבות והמחרידות האלה על בית המלוכה, העלתה את חמתו של המלך. לתדהמתו, הוא עמד זמן מה בעודו רועד וחסר מילים. לבסוף, אמר בחמת זעמו את המילים הנוראות הבאות: "תפסו את כולם; שהאמונה הלותרנית תיכחד כליל." הפור נפל. המלך החליט לצדד בכנסייה הקתולית באופן מלא ומוחלט. מיד ננקטו אמצעים למעצרים של כל הלותרנים בפריז. אומן עני, שדבק בדת המתוקנת ונהג להזמין את המאמינים לאספות חשאיות, נתפס. לאחר שאיימו עליו במוות מידי על המוקד, הוא נדרש להוביל את שליחי הקתולים לכל בתי הפרוטסטנטים בעיר. הוא נרתע באימה מן ההצעה השפלה, אך לבסוף גבר עליו הפחד מאש הלהבות והוא הסכים לבגוד באחיו. כשהצבא צועד בראש, ומוריו, בלש המלך, ולצידו הבוגד מוקפים בפמליה של כמרים, נזירים, נושאי קטורת וחיילים, עשתה החבורה את דרכה באיטיות ברחובות העיר. התהלכה נערכה למראית עין לכבוד "סעודת הקודש", אקט של כפרה לעלבון שעלבו הפרוטסטנטים בפולחן המיסה. אך מאחורי התהלכה הדתית הסתתרה מזימה קטלנית. כשהתהלכה הגיעה לביתו של

פרוטסטנט, הבוגד אותה בידו, אך לא הוציא הגה מפיו. התהלכה נעצרה, הצבא נכנס לבית, המשפחה נאזקה ונגררה החוצה, והחבורה האיומה המשיכה בדרכה בחיפוש אחר קורבנות נוספים. "אף בית, גדול או קטן, חשוב או חסר חשיבות, לא נחסך מן החיפוש, אפילו לא המכללות באוניברסיטת פריז. מורין גרם לעיר כולה לרעוד."

הקורבנות הוצאו להורג בעינויים אכזריים. המוציאים להורג התבקשו להפחית את עוצמת הלהבות כדי להאריך את ייסורי הקורבנות. אך הללו מתו כמנצחים. אמונתם לא התערערה, ודבר לא העיב על שלוות נפשם. רודפיהם, שלא עלה בידם לזעזע את אמונתם האיתנה, חשו מובסים. "הגרדומים הוצבו בכל רבעי פריז, ושריפת הקורבנות נערכה יום אחרי יום במטרה להפיץ את הפחד מכפירה באמצעות פיזור ההוצאות להורג ברחבי העיר. אך בסופו של דבר, הבשורה יצאה כשידה על העליונה. פריז כולה ראתה עתה אילו בני אדם הניבו את הרעיונות החדשים. אין בימת כנסייה טובה יותר ממדורה היוקדת תחת רגליו של קדוש מעונה. האושר חדור השלווה שהאיר את פניהם של האנשים האלה, בזמן שצעדו אל אתר ההוצאה להורג, הגבורה והאומץ שהפגינו כאשר ניצבו בתוך הלהבות היוקדות, ומחילתם מתוך ענווה על הפגיעות והעלבונות שספגו, חוללו מהפך בקרב רבים, והפכו כעס לחמלה, שנאה לאהבה, ודיברו ברהיטות כובשת בשמה של הבשורה."

הכמרים שהיו נחושים לשלהב את חמת הזעם הציבורית הפיצו האשמות מרושעות ביותר נגד הפרוטסטנטים. הם הואשמו בכך שזממו לטבוח בקתולים, להדיח את הממשלה ולרצוח את המלך. הכנסייה לא הציגה ראיות כלשהן לאישוש האשמות הללו. אך נבואות רעות אלה עתידות להתגשם; מכל מקום, זה יקרה בנסיבות אחרות לגמרי ומסיבות שונות בתכלית השינוי. מעשי העוול והאכזריות שביצעו הקתולים כנגד הפרוטסטנטים החפים מפשע, דרשו ענישה כבדה; ואכן בדורות הבאים בא על המלך, ממשלתו ונתיניו האבדון שנובא באותן נבואות שחורות (שהתבססו על האשמות חסרות שחר כלפי הפרוטסטנטים); אלא שבסופו של דבר היוצרות התהפכו, ומתנגדי הנצרות והקתולים עצמם, הם שהמיטו עליהם את אובדנם. לא ייסוד הדת הפרוטסטנטית אלא דיכוייה, הוא שהמיט שלוש מאות שנים לאחר מכן את האסונות הנוראים האלה על צרפת. חשד, חוסר אמון

וטרור שררו בכל המעמדות. בעיצומה של הדאגה הכללית נחשפה עוצמת ההשפעה שהייתה למשנתו של לותר על ליבם של אנשים שהצטיינו בתחומי החינוך, ההנהגה והמוסר והפכו למופת. משרות חשובות של אמון וכבוד, התפנו לפתע. אומנים, ציירים, מלומדים, פרופסורים באוניברסיטאות, מחברים ואפילו אנשי חצר, נעלמו. מאות נמלטו מפריז והיו לגולים מרצון ממולדתם, כשבמקרים רבים, הנטישה הייתה הרמז הראשון לתמיכתם בדת המתוקנת. הקתולים הביטו סביבם בפליאה כשחשבו על הכופרים שחיו בקרבם ולא עוררו את חשדם. הם כילו את זעמם בהמוני הקורבנות הנחותים יותר שנמצאו תחת שליטתם. בתי הכלא היו עמוסים, האוויר כולו הפך שחור כערפיח מעשן המדורות הבוערות שהודלקו כדי לשרוף את מאמיני הבשורה. פרנסיס הראשון התפאר בהיותו מנהיג בתנועה כבירה למען תחייה רוחנית ורעיונית, שסימנה את תחילת המאה השש עשרה. הוא שש לקבץ בחצרו אנשי ספר מכל ארצות התבל. בזכות אהבת הספר שלו ובזו לבורות ולאמונות הטפלות של הנזירים, נבעה הסובלנות הקלה שהוא גילה כלפי הרפורמציה. אולם, ברוב להטו לחסל את הכפירה, נותן חסות זה לספרות ולרכישת ידע הוציא צו שהכריז על ביטול הדפוס ברחבי צרפת!

פרנסיס הראשון הוא אחד מבין שלל דוגמאות שתועדו בהיסטוריה והראו כי פיתוח אינטלקטואלי אינו אמצעי הגנה מפני חוסר סובלנות דתית ורדיפות.

צרפת עמדה להתחייב בטקס חגיגי פומבי לחסל את הדת הפרוטסטנטית. הכמרים דרשו שהעלבון כנגד השמיים, שהובע בגינוי המיסה, יכופר בדם, ושהמלך ייתן את הסכמתו, בשם עמו, לטבח הנורא. ה-21 בינואר 1535, נקבע כמועד לטקס הנורא. פחדים חדורי אמונות טפלות ושנאה המונעת מקנאה עיוורת התעוררו בקרב האומה כולה. ההמונים שנהרו לפריז מכל סביבותיה גדשו את רחובותיה. תהלוכה ענקית ורבת רושם תפתח את היום המיועד. הבתים שניצבו לאורכה של הצעדה לבשו אבל. פה ושם הוקמו מזבחות, וליד כל דלת בער לפיד לכבוד "סעודת הקודש". לפני עלות השחר הסתדרה התהלוכה בשורה על יד ארמון המלך. אחרי הצלבים והדגלים של הכנסיות האזוריות צעדו אזרחים - זוגות-זוגות שנשאו לפידים בוערים. בעקבותיהם צעדו חברי ארבעת מסדרי הנזירים,

כל מסדר בלבוש הייחודי לו. אחריהם נישא אוסף ענקי של שרידים מקודשים. בעקבותיהם נסעו בכירי הכמורה, עטויים בגלימות ארגמן ומקושטים בתכשיטים משובצים אבנים יקרות, יוצרים בכך מערך נהדר ונוצץ. הם ישבו תחת אפיריון מרהיב שנישא בידיהם של ארבעה שרים בכירים. בעקבותיהם צעד המלך, ללא גלימת המלכות והכתר, ראשו חפוי, עיניו מושפלות לאדמה, נושא בידו נר דקיק דולק. כך הופיע מלך צרפת קבל עם ועולם כבעל תשובה. ליד כל מזבח, הוא השתחוה אפיים ארצה בהשפלה, לא בעטיים של מעשי הרשע שטימאו את נשמתו, לא בעטיו של דם החפים מפשע שידיו גואלו בו, אלא בשל החטא הקטלני של נתיניו, שהעזו לגנות את המיסה. בעקבותיו צעדה המלכה ונכבדי המדינה, שאף הם צעדו בזוגות, כל זוג נושא לפיד בוער. כחלק מטקסי היום נשא המלך נאום לפני השרים הבכירים של ממלכתו, בהיכל הגדול של ארמון הבישוף. כשעל פניו הבעת צער קודר, הוא ניצב לפנייהם וקונן במילים מרשימות ומרגשות על ה"פשע, חילול השם, ויום היגון והקלון" שהומט על האומה. הוא קרא לכל נתין נאמן לסייע בהשמדת הכפירה הארורה שהתפשטה בצרפת ואיימה להשמדה. הוא אמר: "רבותיי, כשם שנכון הדבר שהנני מלככם, כך, אילו ידעתי שאחד מאיבריי נגוע בריקבון המתועב הזה, הייתי מרשה לכם לחתוך אותו... יתרה מכך, אילו ראיתי שאחד מילדיי נגוע בו, לא הייתי חס עליו... הייתי מוסר אותו לידיכם ומקריבו לאלוהים." דמעות חנקו את קולו, וכשהעדה כולה בכתה, היא הכריזה כאיש אחד: "נחיה ונמות באמונה הקתולית." העלטה שירדה על האומה שמאסה באור הייתה נוראה. "החסד המעניק גאולה," נעלם; אך צרפת, אחרי שחזתה בעוצמתה ובקדושתה, אחרי שאלפים נמשכו ליופייה הקדוש, פנתה עורף לאור והעדיפה את החושך על פניו. תושביה מאסו במתת השמיימית שהוצעה להם. הם קראו לרע טוב ולטוב רע, עד שהלכו שולל אחר הונאתם העצמית. על אף שהם אולי האמינו כי הם משרתים את אלוהים בכך שהם רודפים את חסידיו, בכל זאת נקף מצפונם והם חשו אשמים. הם מאסו באור שהיה מצילם מן השקר, מן ההונאה העצמית ומהכתמת נשמותיהם באשמת דם. כאן, בקתדרלה הגדולה, נשבע העם בשבועה חגיגית להשמיד את הכפירה. בדיוק במקום זה, כשלוש מאות שנים מאוחר יותר, תכתיר האומה ששכחה את האלוהים החי, את "אלת התבונה".

שוב הסתדרה התהלוכה בשורה, ונציגי צרפת יצאו להתחיל במלאכה שנשבעו לבצע. במרווחים קצובים לאורך המסע הביתה הוקמו גרדומים כדי להוציא להורג את הכופרים, ונקבע שכאשר המלך יגיע לכל אתר כזה, תודלק ערימת העצים כדי שיוכל לחזות במחזה הנורא מתחילתו ועד סופו. פרטי העינויים שסבלו עדים אלה של המשיח מחרידים ומכאיבים מכדי לחזור עליהם; ובכל זאת, איש מן הקורבנות לא היסס ולא נכנע. כאשר האיצו במאמין לחזור בו, הוא השיב: "אני מאמין אך ורק במה שהטיפו נביאי ושלחי העבר, ובכל מה שחברת הקדושים מאמינה בו. אמונתי תולה מבטחה באלוהים ותגבר על כל כוחות האופל והשאול." שוב ושוב נעצרה התהלוכה באתרי העינויים. לאחר שהתהלוכה שבה לנקודת ההתחלה, על יד ארמון המלך, התפזר הקהל והמלך והנכבדים פרשו, שבעי רצון מאירועי היום, גאים בעצמם ומייחלים שהפעולה שזה עתה החלה, תמשיך עד להשמדה המוחלטת של הכפירה. בשורת השלום שצרפת מאסה בה, אכן תיעקר מן השורש והתוצאות יהיו נוראות. ב-21 בינואר 1793, 258 שנים מן היום שבו התחייבה צרפת בכל ליבה ומאודה לרדוף את מתקני הדת, צעדה תהלוכה אחרת, בעלת תכלית שונה לחלוטין, ברחובות פריז. "פעם נוספת היה המלך הגיבור המרכזי; פעם נוספת הייתה המולה ונשמעו צעקות; פעם נוספת נשמעה הקריאה שדרשה קורבנות רבים יותר; פעם נוספת הוקמו גרדומים שחורים; פעם נוספת הסתיימו אירועי היום בהוצאות להורג מחרידות; לואי השש עשרה הובל אל הגרדום בעודו נאבק בסוהריו ובתלויניו, ושם הוחזק בכוח עד שהגרזן נפל וערף את ראשו שנשמט על הגרדום." פעם נוספת לא היה המלך הקורבן היחיד; בסמוך לאתר הריגה זה, 2800 בני אדם קיפחו את חייהם תחת להב הגיליוטינה בימי שפיכות הדמים של משטר הטרור. הרפורמציה הציעה לעולם את התנ"ך והברית החדשה כשהם פתוחים וגלויים, היא חשפה את עיקרי תורת ה' וקראה למצפונם של בני האדם לציית למצוות תורת ה'. אהבה אינסופית חשפה בפני בני האדם את חוקי ועיקרי השמיים. אלוהים אמר: "וַיִּמְרָתֶם, וַעֲשִׂיתֶם; כִּי הִיא [התורה] חֻקֵּימֶתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים, אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה, וְאָמְרוּ בֶּרֶק עִם חֻקֶּם וְנִבְּוֹן, הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דברים, ד' 6). כשצרפת מאסה במתת השמיים, היא זרעה את זרעי האנרכיה והחורבן. פרי הבאושים הבלתי נמנע היה המהפכה ושלטון הטרור.

הרבה לפני שהרדיפות החלו בעקבות הפצת העלונים, פארל הנועז והנלהב נאלץ לברוח ממולדתו. הוא נסע לשווייץ ובזכות מאמציו כמשנה לצווינגלי, הוא סייע בהטיית הכף לטובת הרפורמציה. הוא המשיך לחיות כאן, אך עדיין נודעה לו השפעה כבירה על תיקון הדת בצרפת. בשנות גלותו הראשונות התמקדו מאמציו בעיקר בהפצת הבשורה במולדתו. הוא הקדיש זמן רב לבישור בקרב בני עמו בסמוך לגבול, שם צפה בדריכות במאבק וסייע בדברי עידוד ועצות. בסיועם של גולים אחרים תורגמו כתביהם של מתקני הדת הגרמנים לצרפתית, והודפסו בכמויות ביחד עם כתבי הקודש בצרפתית. ספרים אלה נמכרו בכל רחבי צרפת באמצעות מוכרי ספרי דת. הם נמכרו למוכרים במחירים מופחתים, וכך, הרווחים שהפיקו מן המכירה איפשרו להם להמשיך להפיצם. פארל החל את פועלו בשווייץ כמורה בבית הספר. הוא ביקר תכופות בקהילה מקומית מבודדת והקדיש עצמו להוראת ילדים. חוץ מלימודים כלליים, הוא הציג בפני הילדים בזהירות את אמיתות כתבי הקודש, מתוך תקווה להגיע אל ההורים באמצעות ילדיהם. אחדים מהם האמינו, אך הכמרים יצאו לעצור את פועלו והצליחו להסית את הכפריים חדורי האמונות הטפלות להתנגד למשנתו. הכמרים טענו: "זו לא יכולה להיות בשורת המשיח, שכן אנו רואים שהטפתה אינה מביאה שלום אלא מלחמה." בדומה לתלמידי המשיח הראשונים, שכאשר הם נרדפו בעיר אחת, נמלטו לאחרת, כך נהגו גם מתקני הדת. קלווין צעד מכפר לכפר, מעיר לעיר, סבל רעב, קור ותשישות, וסיכן את חייו בכל מקום. הוא הטיף בשווקים, בכנסיות ולפעמים על בימות הקתדרלות. לפעמים מצא כנסייה ריקה, ולפעמים הטפתו הופרעה בצעקות ולעג. לפעמים הוא אף הורד בכוח מן הבימה. למעלה מפעם אחת התנפל עליו האספסוף והיכה אותו כמעט למוות. אך הוא המשיך בפועלו. על אף שלפעמים נהדף לאחור, הוא שב למאבק בנחישות וללא ליאות. פעם אחר פעם ראה כפרים וערים שהיו מעוזי הדת הקתולית, פותחים את שעריהם לרווחה לבשורת המשיח. הקהילה הקטנה שבה פעל לראשונה קיבלה במהרה את האמונה המתוקנת. גם הערים מורט וניושאטל זנחו את טקסי הדת הקתולית והסירו את צלמי האלילים מכנסיותיהן. פארל נכסף מזמן לטעת את דגל הפרוטסטנטיות בג'ניבה. אם ג'ניבה תקבל את האמונה המתוקנת, היא תהפוך למרכז הרפורמציה בצרפת, בשווייץ ובאיטליה. עם מטרה זו לנגד עיניו הוא

המשיך בפועלו, עד שעיירות וכפרים קטנים המקיפים את ג'נבה קיבלו את האמונה המתוקנת. הוא נכנס לג'נבה בחברת חבר אחד. הוא קיבל היתר להטיף שתי דרשות בלבד. הכמרים שהתאמצו לשווא להשיג את הרשעתו בידי הרשויות האזרחיות, זימנו אותו לוועידה כנסייתית. הם הגיעו לוועידה כשהם חמושים בכלי נשק שהוסתרו מתחת לגלימותיהם, נחושים בדעתם ליטול את חייו. מחוץ להיכל נאסף אספסוף זועם שביקש להביא למותו במידה שיצליח להימלט מן הוועידה. אולם, בזכות הכוח המזוין ושופטי השלום שנכחו במקום, ניצלו חייו. למחרת בבוקר, הוא וחברו הועברו למקום מבטחים מעבר לאגם. כך הסתיים ניסיונו הראשון של קלווין לבשר בג'נבה. למבחן הבא נבחר כלי שרת צנוע יותר – איש צעיר בעל חזות כה דלה וצנועה, שזכה ליחס קריר אפילו מצד תומכי הרפורמציה. אך מה יכול אדם כזה לעשות במקום שבו פארל נתקל בדחייה? כיצד יכול אדם עם מעט ניסיון ואומץ קלוש להתנגד לסערה כה עזה, שחזקים ואמיצים ממנו נאלצו להימלט מפניה? "לא בְּחִיל וְלֹא בְּכַח, כִּי אִם בְּרוּחַי, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת" (זכריה, ד' 6). "אֱלֹהִים בָּחַר... בְּחִלְשִׁים אֲשֶׁר בְּעוֹלָם כְּדִי לְבַיֵּשׁ אֶת הַחֲזָקִים." "הֵן 'סִכְלוֹת' אֱלֹהִים חֲכָמָה מִבְּנֵי אָדָם, וְ'חֲלָשֵׁת' אֱלֹהִים חֲזָקָה מִבְּנֵי אָדָם" (קור' א, א' 27, 25).

פרומנט החל את פועלו כמורה בבית הספר. הילדים חזרו באוזני משפחתם על האמיתות שהוא לימד אותם. במהרה, ההורים באו לשמוע מפיו את פרשנות כתבי הקודש, וכיתת בית הספר נמלאה במאזינים קשובים. עותקים של הברית החדשה ועלונים חולקו חינם, והגיעו לאנשים רבים שלא העזו לבוא ולהקשיב לתורות החדשות קבל עם ועולם. מקץ זמן מה, מבשר זה נאלץ להימלט, אך האמיתות שלימד נחקקו בליבם של בני האדם. הרפורמציה ניטעה והמשיכה להתחזק, לשגשג ולהתרחב. המטיפים שבו לג'נבה, ובאמצעות פועלם כוננה לבסוף עבודת האל הפרוטסטנטית בעיר. העיר כבר הביעה תמיכה ברפורמציה כאשר קלווין נכנס בשעריה מקץ נדודים במקומות שונים ותהפוכות רבות. כששב מביקורו האחרון במקום הולדתו, הוא עשה את דרכו לבאזל. כשגילה כי הדרך הראשית עמוסה בצבאותיו של צ'ארלס החמישי, הוא נאלץ לנסוע בדרך עוקפת שעברה ליד ג'נבה. בביקור זה, פארל זיהה את יד ה'. על אף שג'נבה קיבלה את האמונה המתוקנת, עדיין נותרה מלאכה כבירה שהיה

צריך לעשות בה. אנשים אינם חוזרים בתשובה בקבוצות, אלא באופן אישי. מלאכת תיקון הדת חייבת להתחולל בלב ובמצפון באמצעות גבורת רוח הקודש, לא באמצעות צווים שנקבעו במועצות דתיות. כשבני ג'נבה פנו עורף לסמכות הכנסייה הקתולית, הם לא ששו לוותר על המידות המגוננות, השחיתות והפשעה ששגשו תחת שלטונה. המשימה לכוון בעיר את העקרונות הטהורים של הבשורה, ולהכשיר את תושביה למלא בנאמנות את התפקידים שיד ההשגחה ייעדה להם, לא הייתה קלה. פארל היה סמוך ובטוח שהוא מצא בקלווין עמית למלאכה זו. בשם ה', הוא הפציר במבשר הצעיר להישאר בעיר ולבשר בה. קלווין נרתע בבהלה. כאדם ביישן ושומר שלום, הוא נרתע ממגע עם הרוח הנועזת, העצמאית ואפילו הפראית של בני ג'נבה. בשל בריאותו הירודה והרגלי הלימוד הקפדניים שלו, הוא חפץ לפרוש ולהתבודד. הוא האמין כי יעלה בידו לשרת את הרפורמציה כמיטב יכולתו באמצעות עטו, והשתוקק למצוא מקום התבודדות שקט שבו יוכל ללמוד, ומשם, ללמד, להדריך ולבנות את הקהילות המשיחיות באמצעות ספרים. אך הפצרתו הרצינית של פארל נראתה לו כקריאה מן השמיים, ולכן לא העז לסרב לה. הוא אמר שהוא חש "כאילו יד ה' הושטה לעברו מן השמיים, אחזה בו, ריתקה אותו למקום שהוא השתוקק בקוצר רוח לעזוב, ולא הניחה לו להשתחרר מאחיזתה". בימים האלה, סכנות גדולות ארבו למטרת האמונה הפרוטסטנטית. האפיפיור הטיל על ג'נבה חרמות, וארצות חזקות איימו להשמידה. כיצד תתנגד העיר הקטנה הזו להיררכיה העוצמתית שהטילה את מרותה בכוח הזרוע על מלכים וקיסרים? כיצד תוכל לעמוד נגד צבאותיהם של כובשי העולם האדירים? האמונה הפרוטסטנטית אוימה בידי אויבים מפחידים ברחבי הארצות הנוצריות. הניצחונות הראשונים שנחלה הרפורמציה חלפו, ורומא נערכה בכוחות מחודשים במטרה להביא לחיסולה. הפעם כונן מסדר הישועים, שהפך ללוחם הכי חסר מצפון, הכי אכזרי והכי עוצמתי מבין כל לוחמי שלטון האפיפיורות. הנזירים שנותקו מכל קשריהם וענייניהם בעולם הזה, שהתכחשו לצרכים הטבעיים של האהבה והשכל והשתיקו את נקיפות המצפון שלהם, לא הכירו בשום חוק ובשום קשר מחייב זולת אלה של מסדרם, ולא ראו לעצמם שום חובה זולת החובה להעצים את כוחו של המסדר. בשורת המשיח סייעה לחסידיה להתמודד ללא חת עם סכנות, סבל, קור, רעב,

עמל מפרך ועוני, ולהרים על נס את דגל האמת במתקן העינויים, בצינוק ובגרדום. כדי להילחם בכוחות אלה הפיח המסדר הישועי בנזיריו קנאות עיוורת שאפשרה להם לשאת סכנות דומות ולהתנגד לכוחה של האמת בעזרת כל כלי המשחית של השקר והרמייה. לדידם, לא היה פשע חמור מדי והונאה שפלה מדי מכפי שיכלו לבצע, או תחפושת קשה מדי מכפי שיכלו לעטות. כמי שנשבעו לעוני ולצניעות, מטרתם הייתה להשיג עושר ועוצמה שיוקדשו להדחת הדת הפרוטסטנטית ולכינון מחדש של העליונות האפיפיורית. כשהופיעו בציבור כחברי המסדר, הם לבשו גלימות צנועות, ביקרו בבתי כלא ובתי חולים, טיפלו בחולים ובעניים, טענו שהם ויתרו על הבלי העולם הזה, נשאו את שמו הקדוש של ישוע, ועשו מעשי חסד בכל מקום. אולם, תחת חזות חסודה וטהורה זו הסתתרו התוכניות הפושעות והקטלניות ביותר. אחד מעיקרי היסוד של המסדר היה שהמטרה מקדשת את האמצעים. בהתאם לעיקרון זה, נחשבו שקר, גניבה, עדות שקר ורצח, לא רק ברי מחילה, אלא אף טובים ורצויים כאשר שירתו את מטרות הכנסייה. בעודם עטויים בתחפושות שונות הצליחו הישועים לאייש משרות רמות בלשכות המדיניות, לשמש כיועצי מלכים ולעצב את מדיניות העמים השונים. הם הפכו למשרתים כדי לפעול כמרגלים בשירות אדוניהם. הם יסדו מכללות למען בניהם של שרים, נסיכים ואצילים, ובתי ספר לבניהם של פשוטי העם; לפיכך, ילדיהם של הורים פרוטסטנטים נאלצו להשתתף בטקסים קתוליים. ההדר והפאר של הפולחנים הקתוליים נועדו לבלבל את הנפש ולסנוור ולשבות את הדמיון. וכך, החירות שבעבורה עמלו האבות ושפכו את דמם, נבגדה בידי הבנים.

הישועים התפשטו במהירות בכל רחבי אירופה, ובכל מקום שאליו הגיעו הייתה תחייה לדת הקתולית. כדי להעצים את כוחם יצא צו שהורה על הקמתה מחדש של האינקוויזיציה. חרף התיעוב הכללי שעוררה האינקוויזיציה, גם בארצות הנוצריות, הוקם בית דין נורא זה בידי המושלים הקתולים, ומעשי הזוועה והאכזריות שבוצעו בצינוק הסודי שלו היו מזוועים מכדי להעלותם על הכתב. בארצות רבות נטבחו או נאלצו לעזוב את מולדתם רבבות בני אדם שהיו מלח הארץ, האנשים הטהורים והאציליים ביותר, האנשים המזהירים והמשכילים ביותר, כמרים אדוקים ומסורים, אזרחים יצרניים ופטריוטים, למדנים מבריקים, אמנים מוכשרים ואומנים מיומנים.

כאלה היו האמצעים שהכנסייה ברומא השתמשה בהם כדי לכבות את רוח הרפורמציה, להרחיק את בני האדם מכתבי הקודש ולהשיב על כן את הבורות והאמונות הטפלות שרווחו בימי הביניים. ואולם, תחת ברכת ה' ועמלם של אותם אנשים אציליים שה' הקים כדי להמשיך את דרכו של לותר, לא הודחה הדת הפרוטסטנטית. היא לא השיגה את עוצמתה בזכות כוחם או אהדתם של שרים ונסיכים. הארצות הקטנות ביותר, האומות הצנועות והנחותות ביותר הפכו למעוזיה. לדוגמה, ג'נבה הקטנה שישבה בקרב אויבים אדירים שזממו להשמידה; הולנד שישבה על גדות הים הצפוני ונאבקה בשלטון הרודני של ספרד, שהייתה אז הגדולה והעשירה שבמעצמות; או שוודיה העגומה, הקרה והלא-פורייה, שנחלה ניצחונות למען הרפורמציה.

במשך כשלושים שנה פעל קלווין למען ג'נבה; תחילה כדי לכוון בה קהילה שתדבק באמות המוסר של כתבי הקודש, ואחר כך כדי לקדם את הרפורמציה ברחבי אירופה. דרכו כמנהיג ציבורי לא הייתה חפה מטעויות; גם משנתו לא הייתה חפה מטעויות. אך הוא שימש כלי שרת להפצת האמיתות שהיו חשובות במיוחד לזמנו, ולקיום עקרונות הפרוטסטנטיות כנגד הגל הגואה של הקתוליות, ששב ועלה במהירות על הארץ. הוא אף פעל לקידום הפשטות והטהרה בכנסיות שקיבלו את האמונה המתקנת, במקום הגאווה והשחיתות ששגשו תחת הדוקטרינות הקתוליות. מג'נבה יצאו מורים ונשלחו ספרים כדי להפיץ את הדוקטרינות של הרפורמציה. במקום זה חיפשו הנרדפים מכל הארצות הדרכה, עצה ועידוד. עירו של קלווין הפכה למקום מקלט בעבור מתקני הדת הנרדפים של מערב אירופה. הפליטים שנמלטו מן הסערות הקשות שנמשכו מאות בשנים, הגיעו לשערי ג'נבה. רעבים, פצועים, חסרי בית וללא קרובי משפחה, הם התקבלו בברכה וזכו לטיפול מסור. כשמצאו בה בית, הם בירכו את העיר על שאימצה אותם אל חיקה, ותרמו לה בעזרת המיומנות, הידע והחסידות שניחנו בהם. רבים מאלה שמצאו בה מקלט שבו לארצותיהם כדי להתנגד לרודנותה של הכנסייה הקתולית. ג'ון נוקס, מתקן הדת הסקוטי האמיץ, לא מעט מן הפוריטנים אנגלים, הפרוטסטנטים של הולנד וההוגנוטים של צרפת, לקחו מג'נבה את לפיד האמת כדי להאיר את אפלת מולדתם.

פרק י"ג

הרפורמציה בהולנד ובסקנדינביה

השלטון הרודני של הכנסייה הקתולית בהולנד עורר כבר בתחילתו מחאה תקיפה. שבע מאות שנים לפני לותר, הואשם האפיפיור בידי שני בישופים שנשלחו כשגרירים לרומא ולמדו על טיבו האמיתי של "הכס הקדוש". לטענתם: "אלוהים שהכתיר את הכנסייה כמלכתו וכלתו, וייעד אותה להיות אשת חיל שתספק מזון אצילי ונצחי לבני ביתה, חנן אותה בנדוניה שלא תכלה ולא תישחת לעולם, והעניק לה כתר ושרביט נצחיים. אך אתה [האפיפיור] גזלת, כגנב, את כל מה שמביא תועלת. עלית על כס המלכות בהיכל ה' כאלוהים; במקום לשמש כרועה לצאן, הפכת לזאב משחר לטרף. גרמת לנו להאמין שאתה בישוף עליון, אך אינך אלא רודן עריץ... במקום להיות משרת למשרתים, כפי שאתה מכנה את עצמך, אתה רוקם מזימות כדי להפוך אדון האדונים... אתה בז למצוות ה' וממיט עליהן קלון... רוח הקודש היא הבנאי שבונה את כל הכנסיות בכל רחבי התבל. עירו של אלוהינו, שאנו תושביה, משתרעת עד קצווי השמיים; היא גדולה ונשגבה יותר מן העיר שכונתה בפי הנביאים הקדושים בבל הגדולה, אשר מתיימרת להיות אלוהית ושוות מעמד לשמיים ומתרברבת בחוכמתה הנצחית, ובכך שלא טעתה מעולם ולא תטעה לעולם, על אף שאין בכך כל הגיון." אנשים אחרים קמו בכל דור ודור ומחו את אותה מחאה. אותם מורים ראשונים שעברו בין הארצות והוכרו בשמות שונים, שדמו באופיים למבשרים הוולדנסים

והפיצו בכל מקום את הידע על הבשורה, הגיעו גם להולנד. משנתם התפשטה במהירות. הם תרגמו את התרגום הוולדנסי של כתבי הקודש לגרמנית. הם אמרו: "יש בו יתרון גדול; אין בו הלצות, אגדות, זוטות או שקרים, אין בו דבר זולת דברי האמת. אומנם יש בו פה ושם קרום קשה, אך אפילו תחתיו ניתן לגלות בקלות את הלשד והמתיקות של דבר מה טוב וקדוש." אלה היו הדברים שכתבו ידידי האמונה העתיקה במאה השתיים עשרה. עתה החלו הרדיפות הקתוליות, אך בעיצומם של העינויים והשריפות על המוקד, מספר המאמינים הלך וגדל, והם שבו והכריזו כי כתבי הקודש הם הסמכות הדתית היחידה שאינה טועה לעולם, וש"אין להכריח איש להאמין, אלא יש לקרב אנשים לאמונה באמצעות בישור והטפה." משנתו של לותר מצאה קרקע מתאימה בהולנד, ואנשים רציניים ומסורים כמו לבשר את הבשורה. מנו סימונס גדל באחת מערי השדה של הולנד. הוא חונך על ברכי הדת הקתולית והוסמך לכמורה, אך היה בור לחלוטין בכתבי הקודש, ולא העז לקרוא מחשש שיואשם בכפירה. כשספק התגב לליבו בנוגע לדוקטרינת "התחלפות המהות" [האמונה שלפיה הלחם והיין בסעודת האדון משתנים לבשרו ודמו של ישוע], הוא ראה בו פיתוי מן השטן וניסה להתגבר עליו לשווא בעזרת תפילה ווידוי. הוא ניסה לשווא להשתיק את קולו המאשים של המצפון בעזרת חיי הוללות ופזרנות. מקץ זמן מה, הוא החל ללמוד את הברית החדשה. לימוד זה יחד עם קריאת כתביו של לותר, גרמו לו לקבל את האמונה המתוקנת. זמן קצר לאחר מכן, הוא חזה בכפר שכן בעריפת ראשו של אדם שהוצא להורג בעוון טבילה מחדש. אירוע זה עורר אותו להתעמק בכתבי הקודש בקשר לסוגיית הטבלת תינוקות לנצרות. הוא לא מצא בכתבי הקודש כל אישוש למנהג הטבלת התינוקות, אך למד מהם כי חזרה בתשובה ואמונה הם התנאי הנדרש לקבלת טבילה.

מנו נטש את הכנסייה הקתולית והקדיש את חייו להוראת האמיתות שקיבל. הן בגרמניה והן בהולנד כמו קבוצות של קנאים שהפיצו דוקטרינות אבסורדיות ומסיתות, פרעו את החוק והסדר, גינו כל דבר הגון ומכובד ונקטו באלימות ובמרד. מנו ראה את הפירות הבאושים שתנועות אלה עלולות להניב, ולפיכך התנגד במרץ לתורות השקר ולמזימות הפראיות של קנאים אלה.

ואולם, אנשים רבים שהלכו שולל אחרי פנאטים אלה מאסו בתורותיהם המזיקות; עדיין נשארו צאצאים רבים של המשיחיים הקדומים - הפירות של התורה הוולדנסית. מנו פעל בקרבם בלהט רב ונחל הצלחה רבה. הוא נסע עם אשתו וילדיו במשך עשרים וחמש שנה, סבל קשיים רבים ומחסור גדול ולפעמים היו חייו בסכנה. הוא נסע ברחבי הולנד וצפון גרמניה ועבד בעיקר בקרב המעמדות הנמוכים, אך השפעתו ניכרה גם בחוגים רחבים יותר. חרף השכלתו הדלה, הוא היה בעל כושר ביטוי; הוא היה אדם ישר והגון, בעל רוח ענווה ודרך ארץ, וירא שמיים בכל ליבו ומאודו; הוא שימש מופת לעיקרים שלימד וזכה לאמון הבריות. חסידיו פוזרו ודוכאו. הם סבלו רבות משום שבלבלו ביניהם לבין המינסטריטים הקנאים. אך רבבות קיבלו את האמונה המתוקנת בזכות פועלו. התורות החדשות לא התקבלו בשום מקום באופן כה גורף, כמו בהולנד. מעטות היו הארצות שבהן חסידי האמונה המתוקנת סבלו רדיפות קשות יותר.

בגרמניה, צ'ארלס החמישי החרים את הרפורמציה והיה שמח להביא את כל חסידיה אל המוקד. אך הנסיכים ניצבו כחומה בצורה כנגד רודנותו. בהולנד, כוחו היה גדול יותר, וצווים שהורו על רדיפת המאמינים יצאו בזה אחר זה במהירות. קריאה בכתבי הקודש, הטפתם, שמיעתם או אפילו שיחה בנוגע להם, די היה בהן כדי להשית על המאמינים עונש מוות על המוקד. תפילה לאלוהים בסתר, הימנעות מכריעה לפני פסל או שירת מזמור, היו אף הן עברות שדינן מוות. אפילו אלה שחזרו בהם מטעויותיהם, הורשעו; הגברים הומתו בחרב, ואילו הנשים נשרפו על המוקד בעודן בחיים. אלה שדבקו באמונותיהם מצאו לפעמים את מותם באותו האופן. אלפים הוצאו להורג תחת שלטונם של צ'ארלס ופיליפ השני. פעם אחת, משפחה שלמה הובלה אל האינקוויזטורים והואשמה באי השתתפות במיסה ובכך שעבדה את האל בביתה. כשהבן הצעיר נחקר בקשר למנהגים החשאיים של המשפחה, הוא השיב: "כולנו נופלים אפיים ארצה ומתפללים שאלוהים יאיר את שכלנו ורוחנו וימחל לחטאינו. אנו מתפללים עבור מלכנו, ששלטונו ישגשג וחייו יהיו מאושרים. אנו מתפללים עבור שופטי השלום שלנו, שאלוהים ישמרם מכל רע." דבריו נגעו בליבם של כמה מן השופטים, ואף על פי כן, אבי המשפחה ואחד מבניו הורשעו ונידונו לשריפה על המוקד. חמת הזעם של הרודפים

הייתה שווה ללהט האמונה שיקד בליבם של הקדושים המעונים. לא רק גברים, אלא גם נשים עדינות ונערות הפגינו אומץ תקיף. "נשים נעמדו ליד המוקד שעליו נקשר הבעל, ובזמן שהתייסר בלהבות האש, הן לחשו לו מילות נחמה או שרו באוזניו מזמורי תהילים כדי לעודד את רוחו." "נערות נשכבו בקברן כאילו נכנסו לחדרן לשנת לילה; היו נערות שצעדו היישר למוקד האש, לבושות במיטב מחלצותיהן, כאילו צעדו לחופתן." כפי שקרה בתקופה שבה עבודת האלילים ביקשה להצמית את הבשורה, "דמם של המשיחיים היווה זרע."

הרדיפות הביאו לגידול במספרם של עדי האמת. שנה אחר שנה, המלך, שנחישותם האיתנה של נתיניו הטריפה את דעתו, הורה להמשיך במעשי האכזריות, אך לשווא. בראשותו של האציל ויליאם מאורנג', המהפכה הביאה לבסוף להולנד את חירות הדת. בהרי פיידמונט, בערבות צרפת ובחופי הולנד, התקדמות הבשורה הייתה רצופה בדם חסידיה. אך בארצות הצפון היא התקבלה בברכת שלום ובשלווה. הסטודנטים שלמדו בוויטנברג שבו לבתיהם, והביאו עימם את האמונה המתוקנת לסקנדינביה. גם הדפסתם והפצתם של כתבי לותר סייעו בהפצת האור. התושבים הפשוטים והחסונים של ארצות הצפון נטשו את ההדר והפאר, השחיתות והאמונות הטפלות של הכנסייה הקתולית, וקידמו בברכה את הטוהר והפשטות של אמיתות כתבי הקודש המעניקות חיים.

טאוזן, "מתקן הדת של דנמרק", היה בנו של איכר. משחר ילדותו ניחן הנער במוח חד וחריף. הוא צמא להשכלה, אך זו נמנעה ממנו עקב נסיבות חייהם של הוריו, ולפיכך, הצטרף למנזר. כאן, בזכות טוהר חייו, חריצותו ונאמנותו, הוא זכה לאהדתו של הנזיר הממונה עליו. מבדקים ומבחנים הראו שהוא בעל כישורים מבטיחים, שבזכותם יוכל באחד הימים להביא תועלת רבה לכנסייה. הוחלט שהוא ירכוש השכלה באחת האוניברסיטאות בגרמניה או בהולנד. התלמיד הצעיר קיבל היתר לבחור בעצמו בית ספר, בתנאי אחד, שלא ייסע לוויטנברג. אין לסכן את המלומד של הכנסייה ברעל הכפירה, כך טענו הנזירים. טאוזן נסע לקולון, שהייתה כעת אחת ממעוזיה של הדת הקתולית. כאן, הוא תיעב די מהר את תורות הנסתר של לימדו מורי בתי הספר. בערך באותה תקופה הגיעו לידיו כתביו של לותר. הוא קרא בהם בפליאה ובהנאה, ונכסף ללמוד מפיו

של מתקן הדת ולהתענג על מוצא פיו. אך כדי ללמוד מפיו היה עליו להסתכן בהעלבת הנזיר הממונה עליו ובאיבוד תמיכתו.

במהרה, הוא נטל את החלטתו, ובתוך זמן קצר נרשם כתלמיד בוויטנברג. עם שובו לדנמרק, הוא חזר למנזרו. איש לא חשד בו עדיין שהוא דבק במשנתו של לותר; הוא לא גילה את סודו לאיש, אך בלא לעורר את הדעות הקדומות של רעיו במנזר, הוא הדריכם לאמונה טהורה יותר ולחיי קדושה רבה יותר. הוא פתח את כתבי הקודש, הבהיר את משמעותם האמיתית, ולבסוף, בישר להם את המשיח. כתקווה היחידה לגאולתו של החוטא, הנוחל את צדקת המשיח. גדול היה זעמו של ראש המנזר שתלה בו תקוות גדולות כלוחם אמיץ שיגן על הכנסייה הקתולית. הוא הודח מיד מן המנזר, הועבר למנזר אחר, ושם רותק לתאו תחת פיקוח ושמירה קפדניים. בתוך זמן קצר, אפוטרופסיו החדשים גילו לחרדתם כי נזירים אחדים הכריזו כי הם המירו את דתם הקתולית לפרוטסטנטית. טאוזן העביר לרעיו את הידע על האמת דרך סורגי ובריחי תאו. אילו היו אבות האמונה בדנמרק בקיאים ברזי התוכנית של הכנסייה להתמודדות עם כפירה, קולו של טאוזן לא היה נשמע שוב לעולם. אך במקום לשלוח אותו אלי קבר בצינוק תת-קרקעי, אי שם, הם גרשוהו מן המנזר. עתה הם היו חסרי אונים. צו מלכותי שזה עתה הונפק הציע הגנה למורי התורה החדשה. טאוזן החל להטיף. הכנסיות פתחו את שעריהן בפניו, ואנשים נהרו אליהן כדי לשמוע אותו. גם מבשרים אחרים הטיפו את דבר ה'. הברית החדשה שתורגמה לדנית זכתה לתפוצה נרחבת. מאמצייהם של הקתולים להצמיח את המלאכה הביאו דווקא להרחבתה, ובתוך זמן קצר הכריזה דנמרק על קבלתה את האמונה המתוקנת.

גם בשוודיה, בחורים ששתו מן המעיין של ויטנברג נשאו את מי החיים אל בני מולדתם. שני מנהיגי הרפורמציה בשוודיה, אולף ולורנטיאוס פטרי, בניו של נפח מאורברו, למדו אצל לותר ומלנכתון, ולימדו בשקדנות את האמיתות שלמדו מהם. בדומה למתקן הדת הדגול, אולף עורר את בני האדם בעזרת להטו, התלהבותו ורהיטותו, בעוד שבדומה למלנכתון, היה לורנטיאוס איש ספר מהורהר ושל. שניהם היו יראי שמיים, בעלי הישגים תיאולוגיים מרשימים, וניחנו באומץ בקידום האמת. ההתנגדות מצד הקתולים הגיעה במהרה.

הנזירים הקתולים שלהבו את יצריהם של אנשים בורים בעלי אמונות טפלות; אולף פטרי הותקף לפעמים בידי האספסוף, ובכמה מקרים הצליח בקושי להימלט ולהציל את חייו. אולם, מתקני דת אלה זכו לאהדתו ולהגנתו של המלך. תחת שלטון הכנסייה הקתולית חי העם בדלות ובמחסור ודוכא עד עפר. כתבי הקודש לא נמצאו ברשותם של בני העם. הדת שדבקו בה הייתה אך ורק דת של מועדים, אותות, פולחנים וטקסים, שלא העניקה לנשמה שום אור ושום תובנות. על כן הם חזרו לאמונות הטפלות ולמנהגי האלילות של אבותיהם עובדי האלילים. האומה נחלקה לקבוצות יריבות, שהמאבקים והריבים התמידיים ביניהן הגבירו את אומללות העם כולו. המלך החליט לערוך תיקון במדינה ובכנסייה, וקיבל בברכה עוזרים מוכשרים שיסייעו לו להילחם בכנסייה הקתולית. בנוכחות המלך ונכבדי שוודיה הגן אולף פטרי כבישרון רב על תורות האמונה המתוקנת מול הלוחמים הקתולים. הוא הכריז כי יש לקבל את התורות של אבות הכנסייה אך ורק אם הן עולות בקנה אחד עם כתבי הקודש; שעיקרי האמונה מוצגים בכתבי הקודש באופן ברור ופשוט, וזאת כדי שכל בני האדם יוכלו להבינם. המשיח אמר: "תוֹרַתִּי אֵינָהּ שְׁלִי כִּי אִם שְׁלִי שׁוֹלְחִי" (יוחנן, ז' 16). שאול השליח הכריז שאם הוא יבשר "בְּשׁוֹרָה שׁוֹנָה מִזֵּז" שקיבל, "חֲרָם יִהְיֶה!" (גל'ט', א' 8). מתקן הדת אמר: "לפיכך, כיצד מתיימרים אנשים לאכוף דוגמות להנאתם ולכפות אותן כעיקרי אמונה החיוניים לגאולה?" הוא הראה שלחוקי הכנסייה אין כל תוקף כאשר הם סותרים את מצוות ה', ודגל בעיקרון הפרוטסטנטי הנשגב שעל פיו: "כתבי הקודש, ורק כתבי הקודש", הם חוק האמונה והנהוג. תחרות זו, על אף שנערכה על בימה עמומה יחסית, "מראה לנו את טיבם של אותם אנשים מן השורה, ששירתו בצבא מתקני הדת. כשאנו ממקדים את תשומת ליבנו במרכזים מזהירים כמו ויטנברג וציריך, ובשמות מפורסמים כמו לותר ומלאנכתון, צווינגלי ואוקולמפדיוס, אנו עלולים לחשוב שאלה היו מנהיגי התנועה, ואילו הכפופים להם לא דמו להם. ובכן, כשאנו שבים לאולם התיאטרון המעומעם בשוודיה, ולשמות הלא-מפורסמים של אולף ולאורנטיוס פטרי - ועוברים מן המורים לתלמידים - מה אנו מוצאים? איננו מוצאים אנשים בורים, כיתתיים וקולניים, הששים להתווכח ולהתנצח - אדרבה, אנו רואים אנשים שהתעמקו בדבר ה' והם מיומנים בשימוש

בתחמושת ובכלי הנשק שכתבי הקודש מספקים להם. אנו רואים תיאולוגים ומלומדים שנחלו ניצחון בקלי קלות על הפלפלנים גונבי הדעת של מוסדות הלימוד ועל נכבדי הכנסייה. "כתוצאה ממחלוקת זו קיבל מלך שוודיה את האמונה הפרוטסטנטית, וזמן קצר לאחר מכן הכריזה המועצה הלאומית על תמיכתה בה. הברית החדשה תורגמה בידי אולף פטרי לשוודית, ולבקשת המלך, שני האחים לקחו על עצמם את תרגום התנ"ך לשוודית. וכך, בפעם הראשונה קיבלו אזרחי שוודיה את דבר ה' בשפת אמם.

המועצה הלאומית הורתה שברחבי הממלכה יפרשו כמרים את כתבי הקודש וילדי בתי הספר ילמדו לקרוא את כתבי הקודש. באיטיות אך בהתמדה גורש החושך של הבורות והאמונות הטפלות שירד על האומה, והאור המבורך של הבשורה הפציע עליה. האומה, שהשתחררה מכבלי השעבוד הקתולי, השיגה עוצמה וגדולה שלא ידעה מעולם. שוודיה הפכה לאחד ממעוזי הפרוטסטנטיות. מאה שנה מאוחר יותר, בשעת סכנה גדולה ביותר, אומה זו, שעד כה הייתה קטנה וחלשה, המדינה היחידה באירופה שהעזה להושיט יד מסייעת - חשה להצלתה של גרמניה במהלך המאבקים הנוראים של מלחמת שלושים השנים. דומה שכל צפון אירופה יינתן שוב תחת שלטונה העריץ של רומא. היו אלה צבאותיה של שוודיה שאפשרו לגרמניה לדכא את גל ההצלחה הגואה של הכנסייה הקתולית, לגלות סובלנות לפרוטסטנטים - חסידי קלווין וחסידי לותר כאחד - ולהשיב על כנם את חירות המצפון וחופש הדת לארצות שקיבלו את הרפורמציה.

פרק י"ד

מתקני דת אנגליים בתקופה מאוחרת יותר

בזמן שלותר פתח את כתבי הקודש הסגורים בפני העם הגרמני, טינדייל הונע בידי רוח הקודש לעשות זאת באנגליה. תרגום ויקליף של כתבי הקודש תורגם מן הטקסט הלטיני, שהכיל טעויות רבות. תרגום זה לא ראה אור מעולם, ומכיוון שעלות העתקת כתבי היד הייתה גבוהה מאוד, רק קומץ אנשים מקרב האצולה או בעלי הממון יכלו להשיגו; זאת ועוד, משום שהכנסייה החרימה את התרגום ואסרה על הפצתו, תפוצתו הייתה מצומצמת למדי. ב-1516, שנה לפני שפורסמו ההשגות של לותר, פרסם אירסמוס את התרגום היווני והלטיני שלו לברית החדשה. עתה, לראשונה, ראה דבר ה' אור בשפת המקור. בתרגום זה תוקנו רבות מן הטעויות הקודמות, ומשמעות הכתוב הובהרה ביתר שאת. בזכותו, רבים מן המעמדות המשכילים רכשו ידע מדויק יותר של האמת, ומלאכת תיקון הדת קיבלה תנופה חדשה. אולם, לפשוטי העם עדיין לא הייתה גישה רבה לדבר ה'. טינדייל עמד להשלים את מלאכתו של ויקליף בכך שיעניק את כתבי הקודש לבני ארצו. כתלמיד שקדן שחיפש את האמת בלהיטות, הוא קיבל את הבשורה מן התרגום היווני של הברית החדשה של אירסמוס. הוא הטיף ללא חת את אמונותיו, ודחק בשומעיו לבחון את כל הדוקטרינות לאור כתבי הקודש. בתגובה לטענותם של הקתולים, שהכנסייה היא זו שנתנה את כתבי הקודש ורק היא יכולה לפרשם, אמר טינדייל: "יודעים אתם מי לימד את

הנשרים לאתר את טרפם? אותו אלוהים מלמד את בניו הרעבים למצוא את אביהם שבשמיים בדברו. לא רק שלא נתתם לנו את כתבי הקודש, אלא שבמו ידיכם הסתרתם אותם מפנינו; במו ידיכם שרפתם על המוקד את אלה שלמדו אותם; ואילו יכולתם, הייתם שורפים את כתבי הקודש עצמם. "דרשותיו של טינדייל עוררו עניין רב. בזכותן, רבים קיבלו את האמת. אך הכמרים עמדו על המשמר, וברגע שהוא עזב את שדה הבישור, הם עשו כל מאמץ כדי לחבל במלאכתו באמצעות איומים, הולכת שולל ופרשנויות מוטעות. לרוב, הם נחלו הצלחה. "אבוי!" הכריז טינדייל, "מה ניתן לעשות? כאשר אני זורע במקום אחד, האויב פושט על השדה שזה עתה עזבתי, ועושה בו שמות. איני יכול להיות בכל מקום. הו! אילו למשיחיים היה את כתבי הקודש בלשונם, הם היו יכולים לגבור על גונבי הדעת הללו. ללא כתבי הקודש אי אפשר לבנות ולבסס את ההדיוטות באמת האלוהית." מטרה חדשה פיעמה כעת בליבו. הוא אמר: "מזמורי התהילים נשמעו בהיכל ה' בשפתה של ישראל; האם הבשורה אינה אמורה להישמע בקרבנו בשפה האנגלית?... האם הכנסייה זקוקה לפחות אור בצוהרי היום מאשר בשעה שבה השחר מפציע?... המשיחיים חייבים לקרוא את הברית החדשה בשפת אמם." המלומדים ומורי הכנסייה היו חלוקים בדעותיהם. בני האדם יכולים להגיע אל האמת רק בעזרת כתבי הקודש. "אחד אוחד בדוקטרינה מסוימת, אחר גורס כי... כל אחד מן המחברים הללו סותר את רעהו. כיצד נוכל לדעת מי מהם דובר אמת ומי דובר שקר?... כיצד?... אכן, באמצעות דבר ה'." זמן קצר לאחר מכן, מלומד קתולי התווכח איתו והכריז: "מוטב לנו בלעדי תורת ה' מאשר בלעדי תורת האפיפיור." טינדייל השיב: "אני קורא תגר על האפיפיור ועל כל תורותיו. ואם אלוהים יחוס על חיי, לא ירחק היום שבו אגרום לנער החורש בשדות להיות בקי יותר בכתבי הקודש ממך." המטרה שפיעמה בליבו, דהיינו, לתת לעם את כתבי הקודש בשפתו, אוששה כעת, והוא החל מיד בביצוע המלאכה. משום שנאלץ להימלט מביתו עקב רדיפות, הוא נסע ללונדון, ובמשך זמן מה עשה את מלאכתו ללא הפרעה. ואולם, פעם נוספת נאלץ להימלט בשל אלימותם של הקתולים. דומה היה שכל אנגליה התנגדה לו וסגרה את שעריה בפניו, והוא החליט למצוא מחסה בגרמניה. כאן הוא החל להדפיס את הברית החדשה בשפה האנגלית. מלאכתו

נעצרה פעמיים; אך כאשר נאסר עליו להדפיס בעיר אחת, הוא עבר לאחרת. לבסוף, הוא הגיע לוורמס, שבה, שנים ספורות קודם לכן, הגן לותר על הבשורה לפני המועצה. בעיר עתיקה זו חיו אנשים רבים שתמכו ברפורמציה, וטינדייל המשיך שם בעבודתו ללא כל הפרעה. שלושת אלפים עותקים של הברית החדשה הודפסו, ומהדורה נוספת עמדה לצאת באותה שנה. טינדייל המשיך בפועלו בלהט רב יותר ובהתמדה רבה יותר. חרף השמירה הקפדנית של הרשויות על נמליה של אנגליה, הגיע דבר ה' בדרכים נסתרות ללונדון, ומשם הופץ לכל רחבי הארץ. הקתולים ניסו לעצור את הפצת האמת, אך לשווא. הבישוף של דורהאם רכש פעם ממוכר ספרי דת, שהיה ידידו של טינדייל, את כל המלאי של כתבי הקודש שהיה ברשותו, וזאת במטרה להשמידם; הוא הניח שהדבר יקשה מאוד על קידום מלאכת תיקון הדת. אך אדרבה, הכסף שהתקבל מן המכירה שימש לרכישת חומרי גלם להדפסת מהדורה חדשה משופרת, שאלמלא כן, לא הייתה רואה אור. כשטינדייל נעצר בשלב מאוחר יותר הובטחה לו חירותו בתנאי שיחשוף את שמותיהם של אלה שסייעו לו במימון הדפסת כתבי הקודש. הוא השיב לחוקריו כי הבישוף של דורהאם עשה מעל ומעבר מכל אדם אחר, שכן בזכות סכום הכסף הגבוה שהוא שילם בעבור הספרים התאפשר לו להמשיך לפעול במרץ ובאומץ. טינדייל נבגד ונמסר לידי אויביו, ובשלב מסוים היה כלוא במשך חודשים רבים. לבסוף, הוא העיד על אמונתו כשמת מות קדושים. אך כלי הנשק שהתחמש בהם אפשרו לחיילים אחרים של הבשורה להילחם לאורך כל הדורות, אפילו עד ימינו.

לטימר הטיף מעל בימות הכנסיות, וטען כי יש להקריא את כתבי הקודש בשפת העם. הוא אמר: "מחברם של כתבי הקודש הוא אלוהים בכבודו ובעצמו, וכתבי הקודש חולקים את אותה גבורה ונצחיות של מחברם. אין אף מלך ואף קיסר שאינו חייב לציית להם. הבה ניזהר מאותן דרכים צדדיות של 'מסורת אנשים מלומדה', אין זה מענייננו מה עשו אבות הכנסייה; אדרבה, דווקא מה שהם לא עשו צריך להדאיגנו." בארנס ופריט', רעיו הנאמנים של טינדייל, נחלצו להגנת האמת. הרידליס וקרנמר הלכו בעקבותיהם. מנהיגים אלה של הרפורמציה באנגליה היו מלומדים, ומרביתם זכו להערכה רבה בקרב הקהילה הקתולית בשל להטם ואדיקותם. התנגדותם

לשלטון הכנסייה הקתולית נבעה כתוצאה מן הידע שרכשו על הטעויות והשקרים של "הכס הקדוש". משום שהיו בקיאים ברזי בבל, הדבר העניק יתר תוקף לטענותיהם נגדה. "אשאל אתכם שאלה מוזרה" לטימר אמר: "האם אתם יודעים מיהו הבישוף השקדן ביותר באנגליה? אני רואה שאתם מקשיבים ומשתוקקים שאומר לכם את שמו. אומר לכם, זהו השטן שאינו עוזב לעולם את אזור השיפוט שלו; לעולם לא תמצאוהו יושב בחיבוק ידיים. לכו לבקר אותו מתי שתרצו, הוא תמיד בבית, תמיד ליד המחרשה. אני מבטיח לכם שלא תראוהו אף פעם עושה עבודה רשלנית. במקום שבו מתגורר השטן אין ספרים, יש נרות; אין כתבי קודש, יש מחרוזות תפילה; אורה של הבשורה אינו מאיר את משכנו, אלא נרות שעווה דקיקים אפילו בשעות הצהריים; הבז לצלב המשיח, השבח לכספים הניתנים למען טיהור הנשמה; הבז לעניים ולחסרי האונים, הבז להלבשת עירומים; השבח לצלמים, לאבנים ולבולי עץ עליזים המקשטים את היכל האל; הבז לאלוהים ולדברו הקדוש; השבח למסורות, לוועידות דתיות ולאפיפיור העיוור והאטום. הו, הלוואי שהבישופים שלנו ישקדו על זריעת זרעי התורה הטובה כשם שהשטן שוקד על זריעת דרדרים ועשבים שוטים!" העיקרון החשוב שמתקני הדת הללו דגלו בו - הזהה לזה שהוולדנסים, ויקליף, ג'ון הס, לותר, צווינגלי ועמיתיהם דגלו בו - היה הסמכות הבלתי מעורערת של כתבי הקודש החסינים מטעויות. עיקרון זה היה אחד מעיקרי האמונה והדת שהם דגלו בו. הם התכחשו לזכותם של האפיפיורים, המועצות הדתיות, אבות הכנסייה והמלכים לפקח על המצפון בענייני האמונה. כתבי הקודש היו הסמכות היחידה שהם סרו למרותה, והן בחנו לאורם את כל הדוקטרינות והרעיונות. אמונה באלוהים ובדברו אזרה את הקדושים הללו באומץ בשעה שהקריבו את חייהם על המוקד. לטימר אמר לקדושים המעונים שנשרפו לצידו, רגע לפני שהלהבות השתיקו את קולם לעד: "התנחמו והתעודדו! אנו נראה את היום הזה מאיר באור גדול את אנגליה, ואני מאמין, שבחסד אלוהים הוא לא יכבה לעולם."

בסקוטלנד, זרעי האמת שפוזרו בידי קולומה ועמיתיו לבישור, לא הושמדו כליל. במשך מאות בשנים לאחר שהכנסיות באנגליה נכנעו לכס הקדוש ברומא שמרו הכנסיות בסקוטלנד על חירותן.

אולם, במאה השתיים עשרה, הדת הקתולית התבססה בסקוטלנד; באף מדינה אחרת לא הייתה לה שליטה מוחלטת יותר. באף מקום אחר לא שררה חשכה עמוקה יותר. ועדיין היו קרני אור שהפציעו ופילחו את האפלה והעניקו הבטחה לעתיד. הלולארדים שבאו מאנגליה עם כתבי הקודש וכתביו של ויקליף, פעלו רבות לשימור הידע של הבשורה, ובכל מאה קמו אנשים שהעידו עליה ומתו על קידוש אמונתם. בראשית הרפורמציה הגדולה הופצו כתביו של לותר, ומאוחר יותר הופצה הברית החדשה באנגלית בתרגומו של טינדייל. שליחים אלה שחמקו מעיניה של הכנסייה הקתולית, עברו בחשאי בהרים ובעמקים, הציתו את גחלת האמת שכמעט כבתה בסקוטלנד, וביטלו את פועלה המזיק והמשחית של רומא במשך ארבע מאות שנות דיכוי. ואז, דמם של הקדושים המעונים נתן לתנועה דחיפה חדשה. ראשי הכנסייה הקתולית שהתעוררו לפתע לסכנה שאיימה על מטרותם, שלחו למוקד אחדים מבניה המכובדים והאציליים ביותר של סקוטלנד. מן המוקד שהקימו הופצו מילותיהם של העדים הגוססים ברחבי הארץ, הרטיטו לבבות והפיחו בהם תכלית נצחית לשבור את כבלי השעבוד של רומא. המילטון ווישהרט, שהיו אציליים באופיים כמו גם במוצאם, ורבבות חסידיהם שהיו מפשוטי העם, מסרו את חייהם על המוקד. אך האש היוקדת ששרפה את ווישהרט הרשימה אדם שלהבות האש לא ישתיקוהו – אדם שינחית בהנחיית ה' מכת מחץ על שלטון הכנסייה הקתולית בסקוטלנד. ג'ון נוקס פנה עורף למסורות ולתורות הנסתר של הכנסייה והחל להזין את נשמתו באמיתות של דבר ה' ובמשנתו של וישהרט; כתוצאה מכך, הוא היה נחוש לחדול מהתחברותו עם הכנסייה הקתולית ולהצטרף למתקני הדת הנרדפים. רעיו האיצו בו לכהן כמטיף. תחילה הוא נרתע מן המחויבות הזו, ורק לאחר מספר ימי התבודדות והתלבטות, הוא הסכים. אך מרגע שקיבל על עצמו את המשרה, הוא התקדם בנחישות, בעוז ובאומץ, כל עוד נשמת חיים פיעמה באפו.

מתקן דת נאמן ומסור זה לא פחד מאיש. להבות המוקד שליהטו סביבו, רק עוררו ביתר שאת את להיטותו לבשר ולהטיף. כשגרזן הרודן הונף מעל ראשו ואיים על חייו, הוא עמד על שלו והיכה מכות נמרצות מימינו ומשמאלו כדי לחסל את האלילות. בזמן שג'ון נוקס נפגש פנים אל פנים עם מלכת סקוטלנד, שבנוכחותה דעך להטם של רבים

מראשי הפרוטסטנטים, הוא נשא עדות איתנה בעד האמת. נשיקות לא יכלו לזכות בליבו; איומים לא הפחידוהו. המלכה האשימה אותו בכפירה. לטענתה, הוא לימד את העם תורה שנאסרה בידי המדינה, ולפיכך, חילל את צו ה' המורה לנתינים לציית לשליטיהם. נוקס השיב בהחלטיות: "כיוון שהמקור והסמכות של אמונת האמת אינם נובעים מן השליטים, אלא אך ורק מן האל הנצחי, לפיכך, הנתינים אינם מחויבים להתאים את אמונתם לזו של שליטיהם. לרוב, השליטים הם הבורים הגדולים ביותר באמונת האמת של אלוהים. גבירתי, אנא אמרי לי, אילו כל בני אברהם שהיו נתיניו של פרעה שנים רבות, היו דבקים בדת פרעה, איזו דת הייתה רווחת בעולם? אילו כל בני האדם בימי השליחים היו דבקים בדתם של קיסרי רומי, אני מפציר בך גבירתי, אנא אמרי לי, איזו דת הייתה היום בעולם? וכך גבירתי, את יכולה לראות שהנתינים אינם מחויבים לאמונת שליטיהם, על אף שהם מצווים לחלוק להם כבוד." מרי השיבה: "אתה מפרש את כתבי הקודש בדרך מסוימת, ואילו הם [המורים הקתולים] מפרשים אותה בדרך אחרת; במי עליי להאמין, ומי יהיה השופט?"

מתקן הדת השיב: "עליך להאמין באלוהים, אשר מדבר מפורשות בדברו. מעבר למה שדבר ה' מלמד אותך, אל תאמיני לי או להם. דבר ה' בהיר ומפורש; במקום שיש בו אי בהירות, רוח הקודש, שלעולם אינה סותרת את עצמה, תבהיר את אי הבהירות בעזרת פסוקים אחרים, ברורים יותר, וזאת כדי לא להותיר ספק בליבם של מי שמתעקשים להישאר בורים." כאלה היו האמיתות שמתקן הדת העשוי ללא חת השמיע באוזני המלכה ואנשי חצרה, תוך סיכון חייו שלו. הוא דבק במטרתו והמשיך לפעול בעודו אזור באותו אומץ העשוי ללא חת, מתפלל ונלחם במלחמות ה', עד שסקוטלנד שוחררה מעול הכנסייה הקתולית. באנגליה, ביסוס הדת הפרוטסטנטית כדת הרשמית של המדינה הלך ונחלש, אך לא עצר כליל את הרדיפות. בעוד שרבות מן הדוקטרינות של הכנסייה הקתולית נדחו על הסף, לא מעט פולחנים ומנהגים קתוליים נותרו על כנם. האפיפיור הודח מכיסאו כשליט עליון, אך במקומו הוכתר המלך כראש הכנסייה. פולחני הכנסייה היו עדיין רחוקים מאוד מן הטהרה והפשטות של הבשורה. העיקרון הנשגב של חופש הדת טרם הובן. על אף שמעשי האכזריות הנוראים שרומא נקטה בהם כנגד הכופרים אומצו אך

ורק לעיתים רחוקות בידי השליטים הפרוטסטנטיים, עם זאת, הם עדיין לא הכירו בזכות הטבעית של כל אדם לעבוד את אלוהים על פי צו מצפונם. הכול נדרשו לקבל את הדוקטרינות ולקיים את צורות הפולחן שהוכתבו בידי הכנסייה הממוסדת. מתנגדי הדת הקתולית סבלו רדיפות קשות או מעט פחות קשות במשך ארבע מאות שנים. במאה השבע עשרה, אלפי רועי קהילות הודחו ממשורותיהם. על העם נאסר להשתתף בהתקהלויות דתיות כלשהן, זולת אלה שהותרו בידי הכנסייה. אלה שלא צייתו לצו היו צפויים לעונשים כגון קנסות כבדים, מאסר וגירוש. אותן נשמות נאמנות שלא יכלו להימנע מלהתאסף יחדיו כדי לעבוד את אלוהים, נאלצו להיפגש בסמטאות אפלות, בעליות גג נסתרות, ובתקופות מסוימות בשנה, ביערות בחצות הליל. בניו הרדופים של ה' נאספו בהיכל ה' שנבנה על ידו בלב היער כדי לשפוך את ליבם לפניו בתפילה ובהלל. אך חרף אמצעי הזהירות שנקטו בהם, רבים נתפסו וסבלו למען אמונתם. בתי הכלא היו עמוסים. משפחות נהרסו. רבים גורשו לארצות רחוקות. ועם זאת, אלוהים שרה עם חסידיו, והרדיפות לא הצליחו להשתיק את עדותם. רבים מהם גורשו לאמריקה, והניחו בה את יסודות החירות האזרחית והדתית שעליהם מושתתות מעוזיה וגאוותה של אומה זו.

פעם נוספת, כמו בימי השליחים, הועילו הרדיפות לקידום הבשורה. בצינוק מצחין עמוס בפושעים ובהוללים נשם ג'ון באניין את האוויר הצלול של גן העדן, וכתב את האלגוריה הנפלאה "מסעות ההלך", "על אודות מסעו של צליין משיחי מעיר ההרס (העולם הזה) אל העיר השמימית (העולם הבא). במשך מאתיים שנה, הקול שיצא מן הכלא בבדפורד דיבר בעוצמה שהרטיטה את ליבם של בני האדם. הספרים של באניין, "מסעות ההלך" ו-"Grace Abounding to the Chief of Sinners" ("חסד רב לגדול החוטאים"), הנחו רגלים רבות אל דרך החיים. בקסטר, פלאוול, אלאין וגברים אחרים ברוכי כישרון ודעת ובעלי ניסיון משיחי עמוק, ניצבו באומץ להגנת האמונה שניתנה בעבר לקדושים. המלאכה שהם ביצעו, ששליטי העולם הזה הוציאוה אל מחוץ לחוק וקבעו את העונש עליה, לא תאבד לעולם. הספרים "מעין החיים" ו"שיטת החסד" של פלאוול לימדו אלפי בני אדם להפקיד את ליבם בידי המשיח. ספרו של בקסטר "פסטור הרפורמציה", שימש מקור ברכה לאנשים רבים שנכספו לתחייה

במלאכת ה', וספרו "מנוחת הנצח של הקדוש" הוביל נשמות רבות אל "המנוחה שנועדה לחסידי ה'". מאה שנה מאוחר יותר, ביום של חשכה רוחנית כבירה, הופיעו וייטפילד ושני האחים לבית וסלי כנושאי אבוקת האור של ה'. תחת שלטונה של הכנסייה הממסדית שקעו אזרחי אנגליה במצב של התנוונות דתית שלא הייתה שונה בהרבה מאלילות. הדת הטבעית [המבוססת על התבונה האנושית והניסיון האנושי, ולא על התגלות על-טבעית], הייתה נושא הלימוד החביב על הכמרים, ורוב משנתם עסקה בו. בני המעמדות העליונים בזו לאדיקות הדתית, והתגאו בכך שהם הרבה מעל מה שהם כינוי "קנאים עיוורים". האנשים הפשוטים היו ברובם בורים ושקעו בפשיעה ובהרגלים מגונים, בעוד שלכנסייה לא היה את האומץ או את האמונה להמשיך לפעול למען האמת שהלכה ונחלשה. התורה הנשגבה של צידוק הדין באמצעות אמונה, שלותר לימד בצורה כה בהירה, כמעט נשכחה, ואת מקומה תפס עיקר האמונה הקתולי שדגל ברכישת גאולה באמצעות מעשים טובים. ויטפילד ושני האחים לבית וסלי, שהיו חברי הכנסייה הממסדית, חיפשו אחר חסדי ה' בכל ליבם ומאודם. הכנסייה הקתולית לימדה אותם כי ניתן להשיג את חסדי ה' באמצעות חיי חסידות, קיום מצוות והשתתפות בטקסי הדת. כשצ'ארלס וסלי נפל פעם למשכב וציפה למותו הממשמש ובא, שאלוהו על איזו תשתית הוא מבסס את תקוותו לחיי נצח. הוא השיב: "עשיתי כמיטב יכולתי כדי לשרת את אלוהים." כשוסלי הבחין כי החבר ששאל את השאלה אינו שבע רצון מתשובתו, הוא חשב לעצמו, "באמת? האם המאמצים שאני משקיע אינם מהווים עילה מספקת לתקווה? האם הוא יגזול ממני את מאמצי? אין בידי דבר אחר שאוכל להסתמך עליו." כזו הייתה החשכה שירדה על הכנסייה, אשר הסתירה את מעשה הכפרה של המשיח, גזלה מן המושיע את תהילתו והסבה את ליבם של בני האדם מן התקווה היחידה לגאולה - דמו של הגואל הצלוב שמת כקורבן תמורה.

וסלי ועמיתיו למדו עכשיו שהאמונה האמיתית שוכנת בלב, ושתורת ה' חלה לא רק על המעשים והמילים, אלא גם על המחשבות. בעודם משוכנעים בצורך בקדושת הלב ובתיקון ההתנהגות, הם החלו לחפש בלהט אחר דרך חדשה. בעזרת תפילות שקדניות ומאמצים כנים, הם ניסו להכניע את יצר הרע השוכן בלב. הם חיו

חיי התכחשות עצמית, צניעות וגמילות חסדים, וקיימו בקפדנות רבה כל מצווה וכל שיטה שיכלו לדעתם לסייע להם להשיג את משאת ליבם - את הקדושה שתזכה אותם בחסד האל. אך תכליתם נכזבה. מאמציהם לשחרר את עצמם מהרשעת החטא או לשבור את כוחו עליהם, עלו בתוהו. היה זה אותו מאבק שלותר התמודד עימו בתאו בארפרט. הייתה זו אותה סוגיה שייסרה את נשמתו - "מֶה יִצְדָּק אָנוּשׁ עִם אֵל?" (איוב, ט' 2). להבות האמת האלוהית, שכמעט כבו על מזבחות הדת הפרוטסטנטית, יוצתו מחדש בעזרת הלפיד העתיק שעבר מדור לדור בידי המשיחיים מבוהמייה. אחרי הרפורמציה נרמסה הפרוטסטנטיות בבוהמיה תחת רגלי צבאותיה של הכנסייה ברומא. כל מי שסירב להתכחש לאמת, נאלץ לברוח מארצו. אחדים מהם, שמצאו מקלט בסקסוניה, דבקו באמונה העתיקה. צאצאיהם של משיחיים אלה הביאו את האור שזרח על וסלי ועמיתיו. אחרי ג'ון וצ'רלס ווסלי הוסמכו לשירות הבשורה, הם יצאו בשליחות לאמריקה. על הספינה הייתה חבורה גדולה של מוראווינים. סופות עזות השתוללו במהלך המסע, וג'ון וסלי, שפגש בשר המוות פנים אל פנים, חש שאין בליבו וודאות על התפייסותו עם אלוהים. אך בניגוד לו הפגינו הנוסעים הגרמנים שלוה ואמון שהיו זרים לו. הוא אמר: "מזמן הבחנתי ברצינותם ובהתנהגותם המופתית. ענוותם מתבטאת כל העת בעודם מבצעים שירותים כנועים למען הנוסעים האחרים, כאלה שאיש מן הנוסעים האנגלים אינו מוכן לבצע; הם אינם דורשים ואינם חפצים לקבל תמורה על שירותיהם, באומרם, זה יהיה טוב ויאה ללבבותינו היהירים; זאת ועוד, מושיענו האהוב עשה למעננו הרבה יותר. כל יום חדש העניק להם הזדמנות להפגין נמיכות רוח, ששום עלבון לא יכול היה לזעזע. אם דחפו או היכו אותם או השליכו אותם לרצפה, הם קמו והלכו; אך שום תלונה לא עלתה על דל שפתייהם. עתה הייתה הזדמנות לבחון האם הם השתחררו מרוח של פחד ומרוח של גאווה, של כעס ושל נקם. באמצע המזמור שאיתו הם החלו את שירותם, הים הגועש שבר את המפרש הראשי לרסיסים, כיסה את הספינה והציף את הסיפון, כאילו מצולות הים כבר בלעו אותנו. צווחות נוראות נשמעו בקרב האנגלים, אך הגרמנים המשיכו לשיר בשלווה. מאוחר יותר שאלתי אחד מהם: 'לא פחדת?' והוא השיב: 'תודה לאל, לא.' שאלתי: 'אך האם נשיכם וילדיכם לא פחדו?'

והוא השיב ברכות: 'לא, נשותינו וילדינו אינם פוחדים מן המוות.' לאחר שהספינה הגיעה לסוואנה שהה וסלי זמן מה עם המוראוינים והתרשם עמוקות מהתנהגותם המשיחית. הוא כתב על אחד מפולחני עבודת האל שלהם, שעמדו בניגוד חד לטקסים היבשים של כנסיית אנגליה, את הדברים הבאים: "הפשטות הרבה, כמו גם הרצינות והחגיגות של המעמד, כמעט גרמו לי לשכוח את שבע עשרה מאות השנים שחלפו, ולדמיין שאני משתתף באחת מאותן אספות נטולות טקסיות ורשמיות אשר התנהלו בראשותו של שאול השליח, שעסק בעשיית אוהלים, או של כיפא הדייג; ועם זאת, רוח הקודש וגבורת ה' שרו עליהן." עם שובו לאנגליה הגיע וסלי לתובנה ברורה יותר של האמונה המשיחית בעזרתו של מטיף מוראויני. הוא השתכנע כי עליו לוותר על הסתמכות על מעשיו שלו לשם רכישת גאולה, ולבטוח ב"שֵׁה הָאֱלֹהִים הַנוֹשֵׂא חֲטָאת הָעוֹלָם", בכל ליבו ומאודו. בפגישה של האגודה המוראויאנית בלונדון הקריא לותר הצהרה שתיארה את התמורה שמחוללת רוח ה' בליבו של המאמין. כשוסלי הקשיב לדברים, האמונה ניצתה בלבו. הוא אמר: "הרגשתי שליבי מתלהט באופן מוזר. חשתי שאכן בטחתי במשיח, במשיח בלבד, לשם גאולתי; נמלאתי ביטחון בכך שהמושיע נטל את חטאיי, כן, אפילו את חטאיי, וגאלני מחוק החטא והמוות." לאורך שנים רבות של עמל מפרך, ללא שום הקלה או נחמה, שנים של התכחשות עצמית קיצונית ושל חרפה והשפלה, דבק וסלי בנחישות במטרתו האחת: חיפוש אחר אלוהים. עתה, לאחר שמצא את אלוהים, הוא גילה כי החסד שעמל להשיגו בעזרת תפילות וצומות, גמילות חסדים והקרבה עצמית, היה מתנה שניתנה "חינם אין כסף וללא תמורה." לאחר שאמונתו במשיח התגבשה והתחזקה יקדה נשמתו בתשוקה עזה להפיץ את הידע על הבשורה המהוללת של חסד ה', הניתן ללא תמורה.

הוא אמר: "לדידי, העולם כולו הוא צאן מרעיתי. בכל מקום בעולם שבו אני נמצא, אני רואה לעצמי חובה הכרחית להכריז את הבשורות הטובות של הגאולה באוזני כל מי שמוכן לשמוע." הוא המשיך בחיי הסגפנות וההתכחשות העצמית הקפדניים, אך עתה לא ראה בהם עוד את התשתית לאמונתו אלא את הפרי של אמונתו; לא את השורש, אלא את פרי הקדושה. חסד ה' במשיח הוא התשתית לתקוותו של המשיחי, וחסד זה יתבטא בציות.

חיינו של וסלי הוקדשו לבישור האמיתות הכבירות שקיבל: הצדקה באמצעות אמונה בדמו המכפר של המשיח, וקבלת גבורה מרוח הקודש, אשר מחדשת את הלב ומניבה פירות בחיי אדם הצועד בעקבות המופת של המשיח. וייטפילד והאחים לבית וסלי הוכשרו למלאכתם כאשר למדו על בשרם באמצעות ניסיונות רבים וקשים על מצבם חסר התקווה; על מנת שיוכלו לשאת את הקשיים כחיילים טובים של המשיח, הם הפכו מטרה לאש צולבת של לעג, בוז ורדיפה, הן באוניברסיטה והן כאשר החלו לשרת כמטיפים. הם וקומץ עמיתים אחרים שתמכו במטרתם כונו בבוז "מתודיסטים" בידי תלמידיהם הכופרים - שם שנחשב כיום מכובד בידי אחד הפלגים הגדולים בנצרות באנגליה ובאמריקה. כחברי כנסיית אנגליה, הם דבקו בפולחנים ובטקסי עבודת האל שלה, אך ה' הציג בפניהם בדברו מופת נעלה יותר. רוח הקודש דרבנה אותם להטיף את המשיח הצלוב. גבורת ההשגחה העליונה סייעה להם בפועל. אלפי בני אדם האמינו וקיבלו את האמונה המתוקנת בכל ליבם ומאודם. עתה, עלה הצורך להגן על צאן המרעית הללו מפני זאבים ששיחרו לטרף. וסלי לא התכוון לייסד פלג חדש בנצרות, אך הוא ארגן את צאן מרעיתו תחת השם "האיגוד המתודיסטי". ההתנגדות שמטיפים אלה ספגו מן הכנסייה הממסדית הייתה קשה ולא מובנת; ואף על פי כן, אלוהים בחוכמתו ניצח על אירועי העיתים כדי שהרפורמציה תתחיל בתוך הכנסייה עצמה. אילו הרפורמציה הייתה נובעת מבחוץ, היא לא הייתה חודרת למקום שנזקק לה יותר מכל מקום אחר. אך מכיוון שמטיפי התחייה היו חברי הכמורה, ופעלו בתוך הכנסייה בכל מקום שבו ניתנה להם הזדמנות, חדרה האמת למקומות שאלמלא כן היו הדלתות נסגרות בפניה.

אחדים מאנשי הכמורה התעוררו מקהות החושים המוסרית ששקעו בה והפכו למטיפים נלהבים בקהילותיהם. קהילות שהתאבנו באמצעות הדת היבשה ניעורו לחיים. בימיו של וסלי, כמו בכל הדורות בתולדות הכנסייה, אנשים בעלי מתנות וכישרונות שונים ביצעו את המלאכה שיועדה להם. הם לא ראו עין בעין כל נקודה ונקודה בדוקטרינת האמונה, אך בכולם פעלה רוח הקודש שאיחדה ביניהם בכך שהחדירה לליבם את המטרה לרכוש נשמות למשיח. המחלוקות בין האחים וסלי לוייטפילד איימו בשלב

מסוים לחולל נתק ביניהם; אך בזמן שהם למדו ענווה בבית ספרו של המשיח, סבלנות וחמלה הדדית פייסו בין שני הצדדים. לא היה להם זמן להתווכח ולריב בשעה שתורות שקר וחטאים רווחו סביבם והחוטאים ירדו שאולה אל אובדנם. משרתי ה' צעדו על דרך סלעית. אנשים בעלי השפעה וידע השתמשו בכוחם כדי לפעול נגדם. בתוך זמן קצר, רבים מן הכמרים הפגינו עוינות נחושה, ודלתות הכנסיות נסגרו בפני האמונה הצרופה ומבשריה. הדברים שהכמרים אמרו בזמן שהוקיעו את מבשרי האמת מעל בימות הכנסיות, עוררו את כוחות האופל, את הבורות ואת הרשע.

פעם אחר פעם נמלט ג'ון וסלי מן המוות בעזרת נס שהתחולל בחד ה'. כשזעם ההמון ניצת נגדו ודומה היה שאין שום דרך מילוט, מלאך בדמות אנושית התייצב לצידו, האספסוף נרתע לאחור ומשרת המשיח צעד קדימה בבטחה ונחלץ מן הסכנה. וסלי אמר על אחת הפעמים שבהן ניצל מן ההמון הזועם: "רבים ניסו לדחוף אותי למטה בזמן שירדנו במדרון ההר על שביל חלקלק לעבר העיר; הם ידעו היטב שברגע שאצנח לאדמה, רוב הסיכויים שלא אוכל לקום עוד. אך אני לא מעדתי כלל, אפילו לא מעידה קלה, עד שהייתי מחוץ להישג ידם. למרות שרבים ניסו לאחוז בצווארי או בבגדי ולדחוף אותי למטה, אחיזתם נשמטה וזממם לא עלה בידם; רק אחד מהם הצליח לאחוז בדש מעילי, שבמהרה נותר בידו; הדש השני, שבכיסו היה טמון שטר כסף, נקרע, אך רק למחציתו. אדם תאב בצע שצעד מאחוריי תקף אותי כמה פעמים עם מטה גדול מעץ אלון; אילו ניסה לחבוט בעורפי, הדבר היה חוסך ממנו טרחה נוספת. אך בכל פעם שהרים את המטה כדי להכותני, המהלומה הוטתה הצידה. איני יודע כיצד קרה הדבר, שכן לא יכולתי להזיז את ידי הימנית וגם לא את השמאלית. אדם אחר פילס את דרכו לעברי דרך ההמון והרים את זרועו כדי להכותני; לפתע, ידו נשמטה, והוא רק ליטף את ראשי ואמר: 'איזה שיער רך יש לו...' האנשים הראשונים שלבבותיהם השתנו היו גיבוריה של העיר, מנהיגי האספסוף, שאחד מהם היה מתאגרף מקצועי בקרבות אגרוף במקומות הומים וקולניים. "אלוהים מכין אותנו לעשות את רצונו בהדרגה כה מתונה! לפני שנתיים, לבנה חלפה ליד כתפיי ושרטה אותן. שנה לאחר מכן, אבן פגעה בי בין שתי עיניי. בחודש שעבר חטפתי מכה, והערב, שתיים - אחת לפני שנכנסנו לעיר,

השנייה אחרי שיצאנו מהעיר; אך שתיהן היו דבר של מה בכך, שכן למרות שהתוקף הראשון הכה אותי בחזי במלוא כוחו, והשני הכני על פי בעוצמה כה גדולה עד שדם ניתז מיד החוצה, לא הרגשתי שום כאב, כאילו שהם נגעו בי עם קש. "המתודיסטים באותם ימים - צאן המרעית והמטיפים כאחד - סבלו לעג ורדיפות הן מצד חברי הכנסיות והן מן הכופרים שהשתלהבו מתיאוריהם המסולפים. הם הועמדו לדין בבתי משפט שהתיימרו לעשות דין צדק, שכן צדק היה נדיר בבתי המשפט באותם ימים. לפעמים תקפו אותם רודפיהם בכוח הזרוע. האספסוף עבר מבית לבית, הרס רהיטים וחפצים, בזז כל מה שבחר לבזוז, והתעלל באכזריות בגברים, בנשים ובילדים. בכמה מקרים, נתלו כרזות שקראו לכל מי שחפץ לסייע בשבירת החלונות וביזת הבתים של המתודיסטים, להתאסף במקום מסוים במועד מסוים. הרשויות עברו בשתיקה על מעשי העוול האלה שבוצעו קבל עם ועולם, והיוו חילול בוטה הן של החוק האנושי והן של החוק האלוהי. רדיפה שיטתית נערכה כנגד אנשים שחטאם היחיד היה רצונם להסיט את רגלי החוטאים מדרך האבדון אל דרך הישר.

ג'ון וסלי אמר בנוגע להאשמות שהופנו נגדו ונגד עמיתיו: "ישנם הטוענים כי הדוקטרינות של האנשים האלה [הפרוטסטנטים] שגויות, שקריות ומסיתות; שהן חדשות; שאיש לא שמע עליהן עד היום; שהן דומות לעקרונות של הקווייקרים; שהן פנטיות וקתוליות. כל טענות השווא הללו נעקרו מן השורש, ונחשף כי כל ענף בדוקטרינה הפרוטסטנטית הוא התורה המפורשת של כתבי הקודש שבוארה בידי כנסייתנו. לפיכך, משנתנו אינה יכולה להיות שגויה או שקרית, בהנחה שכתבי הקודש הם האמת.

"אחרים טוענים [לגבי הפרוטסטנטים] שהדוקטרינות שלהם מגבילות מדי; שהם הופכים את הדרך לגן העדן צרה מדי; זוהי למעשה ההתנגדות המקורית והכמעט היחידה למשך זמן מה, המשמשת בסתר כתשתית של אלפי התנגדויות רבות יותר שמופיעות בדרכים שונות. אך האם הפרוטסטנטים הופכים את הדרך לגן העדן צרה יותר מזו שהתוו המושיע ושליחיו? האם משנתם מחמירה יותר מתורת כתבי הקודש? בחנו את הפסוקים המפורשים הבאים: 'וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ וּבְכָל שְׂכָלְךָ, וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ' (לוקס, י' 27). 'כָּל מְלָאכָה בְּטָלָה שֶׁיַּדְבְּרוּ בְּנֵי אָדָם יִתְּנוּ עָלֶיהָ

דִּין וְחֶשְׁבֹן בַּיּוֹם הַדִּין' (מתי, י"ב 36). 'וּבִבְכֹן, אִם תֹּאכְלוּ אוֹ תִשְׁתּוּ, אוֹ כָּל מֶה שֶׁתַּעֲשׂוּ - עֲשׂוּ אֶת הַכֹּל לְמַעַן כְּבוֹד אֱלֹהִים' (קור"א, י' 31). "אם משנתם מחמירה יותר מן הדברים האלה, אז האשמה נופלת עליהם; אך אתם יודעים בליבכם שהיא אינה נופלת עליהם. ומי יכול להחמיר על קוצו של יוד יותר מדיי מבלי להשחית את דבר ה'?" האם האיש שרזי ה' הופקדו בידי יימצא נאמן אילו ישנה חלק כלשהו בהצהרות הקדושות הללו? ברור שלא; הוא אינו יכול לבטל אף מילה בהן או לגרוע מהן; הוא אינו יכול לרכך אותן; הוא נאלץ להכריז באוזני כל בני האדם: 'איני יכול לרכך את כתבי הקודש כדי שיישאו חן בעיניכם. עליכם להגיע אליהם, או שתאבדו לנצח.' הזעקה הפופולרית היא: 'כמה מחמירים וחסרי נדיבות הם האנשים האלה!' מאיזו בחינה? האם הם אינם מאכילים את הרעבים ומלבישים את הערומים? לא; אין זה הדבר; מעשי חסד כאלה נזקפים לזכותם בשפע, אך הם מחמירים בשיפוטם; הם סבורים שאיש אינו יכול להיושע, זולת אלה שצועדים בדרכם שלהם."

ההידרדרות הרוחנית שנחשפה באנגליה זמן קצר לפני ימיו של וסלי, נבעה במידה רבה מן הדוקטרינה המתנגדת לציות לתורת ה' [הגורסת כי די באמונה בלבד כדי להיושע]. נוצרים רבים טענו שהמשיח ביטל את תורת המוסר, ולפיכך, המאמינים אינם מחויבים לקיים את מצוותיה; שהמאמין חופשי מן "השעבוד למעשי צדקה". אחרים, על אף שהודו בנצחיות התורה, הכריזו כי אין צורך שהכמרים יאיצו במאמינים לצייט לתורה, שכן אלה שנבחרו בידי ה' כדי לנחול גאולה "יונחו בידי חסד ה'", שיעורר בליבם דחף בלתי נשלט לנהוג ביראת שמיים, לעשות מעשי צדקה ולפתח מידות טובות, "בזמן שאלה שנגזר עליהם אבדון וחרפה נצחיים, "לא הצליחו לצייט לתורת ה' בכוחות עצמם." אחרים, שאף הם טענו כי "הנבחרים אינם יכולים לאבד את חסד האל, "הגיעו למסקנה הרבה יותר מזעזעת, דהיינו: "שמעשי הרשע שהם מבצעים אינם באמת חטאים, וגם אין לראות בהם חילול של תורת ה'; לפיכך, אין צורך שיתוודו עליהם או שיחדלו מהם בעזרת חזרה בתשובה." לפיכך, הם הכריזו כי אפילו אחד מן החטאים המרושעים והנתעבים ביותר "שנחשב בעיני העולם כחילול בוטה של תורת ה', אינו נחשב כחטא בעיני ה'", "כל עוד בוצע בידי אחד מנבחרי ה'", "שכן, זה אחד המאפיינים היסודיים והמובהקים ביותר

של הנבחרים, דהיינו, שאין ביכולתם לעשות דבר שהוא למורת רוח של ה' או שהוא נאסר בתורתו. "דוקטרינה מפלצתית זו זהה בעיקרון לטענותיהם של מלומדים ושל תיאולוגיים פופולריים הגורסת כי "אין שום תורה שאין לשנותה או אף מוסר קבוע ומוחלט, אלא ההבחנה בין טוב לרע נקבעת עיי החברה בעצמה ולפיכך היא גם כפופה לשינויים". כל הטענות הללו חושפות את אותו מקור השראה - אותה רוח שלטת של השטן, שהחל בפעולתו, אפילו בקרב דרי השמיים החפים מחטא, במטרה לשבור את עול מצוות תורת ה' הקדושות והמרסנות. הדוקטרינה על צווי ה' המתקנים ומשנים את אופיו של האדם באופן סופי, גרמה לאנשים רבים לדחות את תורת ה' על הסף. וסלי לא חדל להביע התנגדות לטענות השקריות של מורי הדוקטרינה השוללת את הציות לתורת ה', והראה כי תורת שקר זו, שהובילה לאי ציות לתורה, עומדת בסתירה גמורה לכתבי הקודש. "הן חֲסֵד הָאֱלֹהִים הוֹפִיעַ לִישׁוּעַת כָּל בְּנֵי אָדָם." "טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה וְרָצוּי בְּעֵינֵי אֱלֹהִים מוֹשִׁיעֵנו, הֶחָפֵץ שֶׁכָּל בְּנֵי אָדָם יִנְשְׁעוּ וְיִגִּיעוּ לְהַפְרַת הָאֲמִתּוֹ. הֵן אֶחָד הָאֱלֹהִים, וְאֶחָד הַמִּתְנַדֵּב בֵּין אֱלֹהִים לְבְנֵי אָדָם - הָאֱדָם הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ, אֲשֶׁר נָתַן אֶת עֲצָמוֹ כְּפָר בַּעַד הַכָּל" (טיטוס, ב' 11; טימ"א, ב' 3-6). רוח ה' מוענקת חינם אין כסף כדי לאפשר לכל אדם לצעוד על דרך המלך המובילה לגאולה. המשיח אמר: "הָאִוֵּר הָאֲמִתִּי, הַמֵּאִיר לְכָל אָדָם, בָּא אֶל הָעוֹלָם" (יוחנן, א' 9). הסיבה היחידה שבעטיה בני האדם אינם נוחלים גאולה, היא סירובם הנחוש לקבל את מתת החיים. בתשובה לטענה שעם מות המשיח בוטלו עשרת הדיברות ותורת עבודת ה', אמר וסלי: "המשיח לא ביטל את תורת המוסר שנכללה בעשרת הדיברות ונאכפה בידי הנביאים. הוא לא בא לעולם כדי לבטל חלק כלשהו בתורה. תורת ה' היא חוקה נצחית שלא תתבטל לעולם, שכן היא כעד נאמן ונצחי בשמיים." [ככתוב: "וְעַד בְּשִׁחַק, נֶאֱמַן סֵלָה" (תהי', פ"ט 38)]. כך היה מקדמת דנה, שכן התורה לא "נחקקה על לוחות אבן", אלא על ליבם של כל בני האדם בשעת בריאתם בידי הבורא. ועל אף שהאותיות שנחקקו על ליבנו באצבע אלוהים הושחתו רבות בידי החטא, עם זאת, הן אינן ניתנות למחיקה מוחלטת כל עוד יש לנו מצפון המבחין בין טוב לרע. כל חלק בתורת ה' חייב להיות תקף בקרב האנושות כולה בכל הדורות, שכן התורה אינה תלויה בזמן או במקום או בנסיבות המשתנות, אלא בטיבו של אלוהים ובטבעו של האדם,

ובקשר הנצחי בין שני הצדדים. ישוע אמר בנוגע לתורה: 'לא באתי לבטל כי אם לקיים'. ... אין ספק שכוונתו של ישוע כאן (העולה בקנה אחד עם כל מה שנאמר לפני ואחרי משפט זה), היא: "באתי לבסס את התורה באופן מלא, וזאת חרף פרשנויותיהם של בני האדם; באתי להבהיר באופן מפורש וברור את כל מה שהיה חשוד, עמום ומעורפל בתורה; באתי להכריז את החשיבות האמיתית והמלאה של כל חלק בתורה; להראות את רוחב היריעה של כל דיברה וכל מצווה שניתנה בה, את הנשגבות ואת העומק, את הטהרה ואת הרוחניות (שנבצרו מבינתו של האדם), הקיימים בכל ענפיה."

וסלי דיבר על התיאום המלא והמושלם בין התורה לבשורה. הוא הכריז: "לפיכך, קיימת זיקת גומלין קרובה ביותר (ככל שניתן לתארה), בין התורה לבשורה. מחד, התורה סוללת את הדרך לבשורה ומכוונת אותנו אל הבשורה; מאידך, הבשורה מדריכה אותנו תמיד לצית באופן מדויק ומלא יותר למצוות התורה. לדוגמה, התורה מצווה עלינו לאהוב את אלוהים, לאהוב את רענו ולנהוג בענווה, בציתנות ובקדושה. אנו חשים שאין ביכולתנו לבצע את המצוות הללו; ואכן, 'מִבְּנֵי אָדָם נִבְצָר הַדָּבָר' (מתי, י"ט 26); אולם, קיבלנו הבטחה מאלוהים להעניק לנו את האהבה הזו, להפוך אותנו לאנשים ענווים, ציתנים וקדושים; אנו נאחזים בבשורה הזו, בבשורות הטובות האלה; השינוי הזה מתחולל בנו בהתאם לאמונתנו; וצדקת התורה מתגשמת בנו 'עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בַּמַּשִּׁיחַ' (טימ"ב, ג' 15). וסלי אמר: "בדרגים הגבוהים ביותר בקרב אויבי בשורת המשיח ישנם אנשים המדברים סרה בתורה, שופטים אותה קבל עם ועולם [איגרת יעקב ד' 11], ומלמדים את בני האדם לבטל (להפר, לשים קץ, לפטור מן החובה, להתיר, לחלל) לא רק מצווה אחת, בין אם הקלה או החשובה ביותר, אלא את כל הדיברות והמצוות 'במכה אחת'." "הדבר המפתיע ביותר בקשר לאשליה נוראה זו, הוא שמי שהולך שולל אחריה מאמין בכל ליבו ומאודו שהוא חולק כבוד למשיח בכך שהוא שם קץ לתורתו, ושהוא מרומם ומאדיר את שלטונו, בזמן שלמעשה, הוא מבטל ומשמיד את תורתו! כן, אנשים כאלה מכבדים את המשיח בדיוק כמו שיהודה איש קריות כיבד את המושיע כשאמר לו: 'שָׁלוֹם רַבִּי, וְנִשָּׂק אוֹתוֹ'. המשיח יכול היה בצדק לומר לכל אחד ואחד מהם: 'בְּנִשְׁיָקָה אֶתְּה מוֹסֵר אֶת בֶּן הָאָדָם? לְדַבֵּר עַל דַּמוֹ וּלְהַסִּיר אֶת כְּתָרוֹ,

אין הדבר שונה מבגידה בו בנשיקה; לבטל חלק כלשהו בתורתו, תוך העמדת פנים שהדבר נועד לקידום הבשורה, זהה לבגידה בו בנשיקה. מי שמטיף את האמונה בדרך כזו ומשמיט במישרין או בעקיפין מצווה כלשהי בתורה המחייבת ציות, לא יוכל לחמוק מן האשמה הזו; מי שמטיף את המשיח באופן שמבטל או מחליש בדרך כלשהי את הקלה שבמצוות ה', לא יוכל לחמוק מן האשמה הזו."

וסלי אמר למי שטענו כי "הטפת הבשורה מגשימה את כל מטרותיה של התורה", את הדברים הבאים: "אנו מתכחשים לרעיון זה ודוחים אותו על הסף. הוא אינו נותן מענה לתכלית הבסיסית של התורה, דהיינו, לעורר באדם את הכרת החטא, לעורר את מי ששקועים בשינה ומתנוודים על שפת הגיהנום. שאול השליח הכריז: 'הַתּוֹרָה... מְבִיָּאָה לַיָּדֵי הַכֶּרֶת חָטָא'. לדידו, רק כאשר אדם מודה בחטאו, הוא חש באמת ובתמים בצורך בדמו המכפר של המשיח."

המשיח בכבודו ובעצמו הכריז: "לֹא הַכְּרִיאוּ אֵימָה לְרֹפֵא, אֶלָּא הַחֲוָלִים." לפיכך, אין טעם להביא רופא לאדם בריא או לאדם החושב שהוא בריא. אתם הראשונים שמשכנעים את בני האדם שהם חולים; אחרת, הם לא יודו לכם על מאמציכם. להציע את המשיח למי שליבם בריא ושלם, זה אבסורדי באותה המידה, שכן ליבם טרם נשבר. וכך, בזמן שווסלי הטיף את בשורת החסד של ה', הוא ניסה, בדומה לאדונו, "לרומם ולהאדיר את התורה, ככתוב: 'יַגְדִּיל תּוֹרָה, וַיֵּאדִיר' (ישעיה, מ"ב 21).

וסלי ביצע בנאמנות את המלאכה שהוטלה עליו מאת ה'; תוצאותיה, אלה שה' אפשר לו לראותן, היו נפלאות. לקראת סוף חייו הארוכים, למעלה משמונים שנה - אחרי שבילה חצי מאה בשירות הבשורה כמטיף נודד - עלה מספרם של חסידיו המושבעים על למעלה ממיליון איש. אך המספר הרב של האנשים שרוממו מן האבדון והקלון של החטא לחיי טהרה וקדושה נעלים יותר בזכות מאמציו, וכן המספר הרב של אלה שהשיגו חוויה עמוקה ומתגמלת יותר בזכות משנתו - לא ייוודע לעולם עד שמשפחת הנושעים, על כל חבריה, תיאסף אל מלכות האלוהים. חייו של וסלי מהווים לקח מאלף לכל משיחי. הלוואי שהאמונה, הענווה, הלהט הבלתי נלאה, ההקרבה העצמית והמסירות של משרת זה של המשיח, יופגנו בכל קהילות המשיח בימינו!

פרק ט"ו

כתבי הקודש והרפורמציה בצרפת

במאה השש עשרה, תנועת הרפורמציה אשר פרשה בפני בני האדם את כתבי הקודש, ניסתה לחדור לכל ארצות אירופה. היו ארצות שקיבלו את התנועה בברכה ובשמחה וראו בה שליח שמיימי. בארצות אחרות, הכנסייה הקתולית הצליחה במידה רבה למנוע את כניסתה של התנועה; לפיכך, אור הדעת של כתבי הקודש, על השפעותיו המרוממות, כמעט הוסתר לחלוטין מעיני הציבור. באחת הארצות, על אף שאור האמת חדר אליה, נבצר מן החושך להבינו. במשך מאות בשנים האמת והשקר נאבקו זו בזו על השליטה. לבסוף, הרוע ניצח, והאמת השמיימית הודחה. "וְזֶהוּ הַדִּין: הָאֹרֶךְ אֶל הָעוֹלָם וּבְנֵי הָאֱדָם אֶהְיוּ אֶת הַחֹשֶׁךְ יוֹתֵר מִן הָאֹרֶךְ..." (יוחנן, ג' 19). האומה נעזבה לנפשה, לקצור את פרי הבאושים של הדרך שבחרה בה. ידה המרסנת של רוח ה' הוסרה מן העם שבז למתנת החסד שלה. ה' התיר לרוע להבשיל. העולם כולו חזה בפרי הבאושים של דחיית האור ביודעין. המלחמה בכתבי הקודש, שנמשכה מאות בשנים בצרפת, הגיעה לשיאה באירועי המהפכה. התפרצות נוראה זו נבעה מן הדיכוי של כתבי הקודש בידי הכנסייה הקתולית. היא שימשה דוגמה מוחשית בולטת ביותר שהעולם חזה מעודו, של חריגה מן המדיניות של הכנסייה הקתולית - דוגמה של התוצאות שנבעו מתורותיה במשך למעלה מאלף שנים. הדיכוי של כתבי הקודש במהלך שלטון האפיפיורות נובא בידי הנביאים; המלאך שגילה את אירועי אחרית

הימים ציין את התוצאות הנוראות שיבואו במיוחד על צרפת עקב שלטונו של "איש הרשע". מלאך ה' אמר: "וַיִּרְמְסוּ אֶת עֵיר הַקֹּדֶשׁ [קהילת האמת] אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם חֳדָשִׁים. וְאֶת לְשׁוֹנֵי עַדִּי וַיִּנָּבְאוּ אֵלָיו וּמֵאֲתָתִים וְשָׁשִׁים זָמִים וְהֵם לְבוּשֵׁי שָׁקִים... בָּאֲשֶׁר יִגְמְרוּ אֶת עֲדוּתָם, הַחַיָּה הַעוֹלָה מִן הַתְּהוֹם תַּעֲשֶׂה עִמָּהֶם מִלְחָמָה, תִּנָּצַח אוֹתָם וְתִהְרָגֶם. גְּוִיּוֹתֵיהֶם תִּהְיֶינָה בְּרָחוּב הָעִיר הַגְּדוֹלָה הַנִּקְרָאת בְּאֶפֶן רוֹחֵנִי סְדוֹם וּמִצְרַיִם, אֲשֶׁר שָׁם גַּם נָצַלְבַּ אֲדוֹנָם... יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ יִשְׁמְחוּ עֲלֵיהֶם וְנִעְלְזוּ, וַיִּשְׁלְחוּ מְנוֹת אִישׁ לַרֵעֵהוּ, שָׁכֵן שָׁנִי הַנִּבְיָאִים הָאֵלֶּה הַכְּאִיבוּ לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. אַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה זָמִים וַחֲצִי בָּצָה בָּהֶם רוּחַ חַיִּים מֵאֵת הָאֱלֹהִים; הֵם קָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם וַפְּחַד גָּדוֹל נָפַל עַל רוֹאֵיהֶם" (ההתגלות, י"א - 11-2). שתי התקופות שאוזכרו כאן, "אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם חֳדָשִׁים" ו"אֵלֶּה וּמֵאֲתָתִים וְשָׁשִׁים זָמִים" - הן זהות. שתיהן מייצגות את פרק הזמן שבו קהילת המשיח תסבול דיכוי מידי רומא. אלף מאתיים ושישים שנות שלטון האפיפיורות, שהחלו עם כינון הכנסייה הקתולית ועלייתו על הכס של האפיפיור בשנת 538 לספירה, היו אמורות להסתיים בשנת 1798. בשנה זו, צבא צרפת פלש לרומא ואסר את האפיפיור, שמת בשלב מאוחר יותר בגלות. על אף שבתוך זמן קצר נבחר אפיפיור חדש, ההיררכיה האפיפיורית לא הצליחה מאז ואילך להשיב לעצמה את הכוח והסמכות שהיו בידיה בעבר. רדיפת הקהילה המשיחית לא נמשכה במהלך כל התקופה בת 1260 השנים. אלוהים, ברוב רחמיו על חסידיו, קיצר את פרק הזמן של המבחנים הקשים והייסורים העזים שבאו עליהם. כשהמושיע ניבא על "הצרה הגדולה" שתיפול על הקהילה, הוא אמר: "וְאֵלֹהֵי קִצְרוּ הַיָּמִים הָהֵם לֹא הָיָה נֶצֶל כָּל בָּשָׂר, אֲדָּהּ לְמַעַן הַבְּחִירִים יִקְצְרוּ הַיָּמִים הָהֵם" (מתי, כ"ד 22).

בזכות השפעת הרפורמציה פסקו הרדיפות לפני 1798. באשר לשני העדים, הנביא הכריז: "אֵלֶּה הֵם שְׁנֵי הָאֲתִיתִים וְשְׁתֵּי הַמְּנוֹרוֹת הָעוֹמְדִים לְפָנַי אֲדוֹן הָאָרֶץ." מחבר מזמורי התהילים אמר: "נֵר לְרַגְלִי דְבָרְךָ; וְאוֹר, לְנִתְיָבְתִּי" (ההתגלות, י"א 4; תהלי, קי"ט 105). שני העדים מייצגים את כתבי הקודש, הכוללים את התנ"ך והברית החדשה. הברית הישנה והברית החדשה מהוות עדויות חשובות על מקורה ונצחיותה של תורת ה'. שתיהן אף מעידות על תוכנית הגאולה. הסמלים, הקורבנות והנבואות בספרי התנ"ך מצביעים על המושיע העתיד לבוא לעולם. הבשורות והאיגרות בברית החדשה מעידות

על המושיע שבא לעולם בדיוק באופן שבו הסמלים והנבואות ניבאו על אודותיו. "וְאַתָּן לְשִׁנֵּי עֵדִי וַיִּנְבְּאוּ אֵלַי וּמֵאַתָּתִים וְשִׁשִּׁים יָמִים וְהֵם לְבוֹשֵׁי שָׁקִים."

במהלך מרבית התקופה הזו, עדי ה' נותרו עלומים. שלטון האפיפיורות ניסה להסתיר מן העם את דבר האמת ולהציג בפניו עדות שקר, וזאת כדי לסתור את עדות דבר ה'. כשרשויות הדת והמדינה אסרו על העם לקרוא את כתבי הקודש; כשעדות הכתובים סולפה, ואנשים ושדים עשו כל מאמץ והשתמשו בכל אמצעי שיכלו להמציא כדי להסב את ליבם של בני האדם מן העדות הזו; כשמי שהעז להכריז את האמיתות הקדושות של כתבי הקודש נרדף, נבגד, ניצוד, עונה, ישב בצינוק ומת על קידוש אמונתו או נאלץ להימלט למעוזים בהרים ולמאורות ומערות בלב האדמה - או אז ניבאו העדים הנאמנים, בעודם עוטים שק על גופם. עם זאת, הם המשיכו למסור את עדותם לכל אורכם של אלף מאתיים ושישים השנים. בשעות האפלות ביותר קמו אנשים מסורים ונאמנים שאהבו את דבר ה' וקינאו לכבודו. משרתים נאמנים אלה קיבלו חוכמה, גבורה וסמכות להכריז את האמת במהלך כל התקופה הזו. "וְאִישׁ אִם יִרְצֶה לְהִרְעֵ לָהֶם, תֵּצֵא אֲשׁ מִפִּיהֶם וְתֹאכַל אֶת אוֹיְבֵיהֶם; מִי שִׁירְצֶה לְהִרְעֵ לָהֶם, בְּדֶרֶךְ זֹאת מוֹת יוֹמֵת" (ההתגלות, י"א 5). בני האדם אינם יכולים לרמוס את דבר ה' ללא הסתכנות בעונש. המשמעות של האשמה כבדה זו מוצגת בפרק החותם את ספר ההתגלות: "אֲנֹכִי מַעֲיֵד בְּכֹל מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת דְּבָרֵי נְבוּאֵת הַסֵּפֶר הַזֶּה: אִישׁ אִם יוֹסִיף עָלֵיהֶם, יוֹסִיף עָלָיו אֱלֹהִים אֶת הַמִּכּוֹת הַקְּתוּבוֹת בַּסֵּפֶר הַזֶּה. וְאִישׁ אִם יִגְרַע מִדְּבָרֵי סֵפֶר הַנְּבוּאָה הַזֹּאת, יִגְרַע אֱלֹהִים אֶת חֵלקוֹ מֵעֵץ הַחַיִּים וּמֵעֵיר הַקֹּדֶשׁ, מִן הַדְּבָרִים הַקְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה" (התג', כ"ב 18, 19). אלה הן האזהרות שנתן אלוהים לבני האדם כדי לשמור עליהם פן ישנו באופן כלשהו את הדברים שהוא גילה או ציווה בדברו.

אזהרות רציניות אלה, הטומנות בחובן האשמות חמורות כל כך, חלות על כל האנשים הגורמים לאחיהם בני האדם לזלזל בתורת ה'. הן אמורות לעורר חיל ורעדה בליבם של כל מי שמכריזים בקלות דעת כי לשמירת או לחילול תורת ה' אין כל חשיבות; לדידם, אם נשמור או נחלל את תורת ה', לא יהיו לכך שום השלכות. כל אלה המרוממים את רעיונותיהם מעל ההתגלות האלוהית, כל אלה שמשנים את המשמעות

המפורשת של הכתובים כדי להתאימם לרעיונותיהם לפי נוחיותם או להתאימם להלך הרוח של העולם, לוקחים על עצמם אחריות גדולה ומפחידה. דבר ה' הכתוב (דהיינו, תורת ה'), יבחן ויעריך את אופיו של כל אדם, וירשיע כל אדם שלא עמד במבחן המדויק הזה, שאינו טועה לעולם. בנבואה נאמר: "כְּאֲשֶׁר [שני העדים] יִגְמְרוּ אֶת עֲדוֹתָם, הַחֲזִיחַ הָעוֹלָה מִן הַתְּהוֹם תַּעֲשֶׂה עִמָּהֶם מְלַחְמָה". התקופה שבה שני העדים ניבאו בעודם עטויים שק, הסתיימה ב-1798. בעודם מתקרבים לסיום מלאכתם, שבוצעה באלמוניות, נערכה נגדם מלחמה בידי כוח שהוצג בנבואה כ"חֲזִיחַ הָעוֹלָה מִן הַתְּהוֹם". ברבות מארצות אירופה, הכוחות ששלטו בכנסייה ובמדינה נשלטו בידי השטן במשך מאות בשנים באמצעות שלטון האפיפיורות. אולם, כאן מוצגת התגלות חדשה של כוח שטני. המדיניות של הכנסייה הקתולית הייתה לשמור על כתבי הקודש סגורים ומסוגרים מעין הציבור בשפות המקור שלהם, שהיו שפות זרות, וזאת תחת אצטלה של יראת כבוד לדבר ה'. תחת שלטונה של הכנסייה הקתולית העידו העדים בעודם "לבושי שקים". ואולם, כוח אחר - החיה שתעלה מן התהום - יקום כדי לערוך מלחמה גלויה ומרה נגד דבר ה'. "הַעִיר הַגְּדוֹלָה", שברחובותיה יישחטו העדים וגופותיהם יתגוללו בהם, "נִקְרָאת בְּאֶפֶן רוֹחֲנִי... מְצָרִים". מכל העמים שתועדו בהיסטוריה המקראית התכחשה מצרים באופן הבוטה ביותר לקיומו של האל החי, ומיאנה לסור למרותו. שום מלך לא העז מעולם לנהוג בשרירות לב כה נחושה, ולמרוד באופן כה גלוי ונועז בסמכותו של אלוהי השמיים, מאשר מלך מצרים. כשמשה מסר לפרעה את המסר מאת ה', השיב פרעה ביהירות: "מִי זֶה הָיָה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל? לֹא יָדַעְתִּי אֶת זֶה, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֶשְׁלַח!" (שמות, ה' 2). זוהי שלילת אלוהות לשמה (אתיאזם). האומה שכונתה "באופן רוחני" מצרים, תשמיע התכחשות דומה כנגד טענותיו ומצוותיו של האל החי, ותפגין את אותה רוח של מרי וחוסר אמונה. "העיר הגדולה" אף הושוותה "באופן רוחני" לסדום. שחיתותה של סדום, אשר חיללה את תורת ה', התבטאה במיוחד בפריצות. חטא זה יהווה אף הוא מאפיין בולט של האומה שתגשים את הנבואות המסוימות שנכללו בפסוקים אלה.

על פי דברי הנביא, זמן קצר לפני 1798 יקום כוח מסוים, שטני במוצאו ובטיבו, כדי להילחם בכתבי הקודש. הארץ שבה יושתקו

עדויותיהם של שני עדי ה', תתאפיין בכפירה של פרעה ובפריצות של סדום. נבואה זו התגשמה במדויק ובאופן מדהים בהיסטוריה של צרפת. במהלך המהפכה ב-1793, "העולם שמע לראשונה על קבוצת אנשים שנולדו והתחנכו בחיק הציוויליזציה, שנטלו לעצמם את הזכות לשלוט באחת הארצות היפות והטובות ביותר באירופה, להרים את קולם כאיש אחד כדי להתכחש לאמת הרצינית ביותר שנשמת האדם קיבלה מעודה, ולוותר פה אחד על האמונה באלוהים ועל עבודת האל.

"צרפת היא האומה היחידה בעולם שבה שרד תיעוד אותנטי לכך שהרימה את ידה במרי גלוי כנגד בורא היקום. רבבות כופרים, רבבות מנאצי שם ה', גדשו ועדיין גודשים את אנגליה, גרמניה, ספרד וכל ארץ אחרת. אך צרפת ניצבת לבדה בתולדות העולם כמדינה היחידה שהכריזה באמצעות האספה המכוננת שאין אלוהים, וכל תושבי עיר הבירה וחלק גדול באוכלוסייה, גברים ונשים כאחד, פצחו בשירה ובריקודים עם קבלת ההכרזה."

צרפת גם ייצגה את המאפיין המובהק שיוחס לסדום. בתקופת המהפכה שררו במדינה סיאוב ושחיתות מוסרית, שהיו זהות לאלו שהמיטו על ערי כיכר הירדן את חורבן. ההיסטוריון מציג את האתאיזם והפריצות שרווחו בצרפת, כפי שתוארו בנבואה: "בזיקה הדוקה לחוקים הללו שהשפיעו על הדת, היה דבר שגרם לאילות של ברית הנישואים - המחויבות הקדושה ביותר שבני האדם יכולים ליטול, ושביצועה מחזק ומגבש את החברה - והפך את ברית הנישואים להסכם אזרחי שבו שני אנשים יכולים לקיים או להפר אותו לפי אוות נפשם... אילו השטן ועושי דברו היו פועלים כדי למצוא את הדרך היעילה ביותר להשמדת כל דבר ראוי לכבוד, כל דבר חינוכי או יציב בחיי המשפחה, ולהשיג בעת ובעונה אחת ודאות בכך שהנזק שהם ביקשו לחולל יועבר מדור לדור, הם לא היו יכולים להמציא תוכנית יעילה יותר מאשר זו המזלזלת בנישואים... סופי ארנו, שחקנית שהתפרסמה בזכות אמרותיה השנונות, תיארה את טקס הנישואים הרפובליקני כ'טקס מקודש של ניאוף'. " עוד נאמר בנבואה על "העיר הגדולה" - "אֶשֶׁר שָׁם גַּם נִצְלַב אֲדוֹנָם." גם פרט זה בנבואה התגשם בצרפת. באף ארץ אחרת לא הייתה רוח של שנאה כה גלויה ובוטה כלפי המשיח, כפי שגילתה צרפת. באף

ארץ אחרת לא נתקלה האמת בהתנגדות עזה ומרה יותר. במהלך הרדיפות האכזריות שהמיטה צרפת על המאמינים בבשורה, היא צלבה את המשיח בדמות תלמידיו. דמם של הקדושים נשפך במשך מאות שנים. בזמן שהוולדנסים הקריבו את חייהם על הרי פיידמונט כאשר העידו "אֶת דְּבַר אֱלֹהִים וְאֶת עֲדוּת יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ" (התג', א' 2), עדות דומה על האמת נישאה בפי אחיהם בצרפת, האלביגנזים. בימי הרפורמציה, חסידי התנועה הוצאו להורג בעינויים נוראים. המלך והאצילים, נשים מכובדות, עלמות עדינות ואבירי האומה, התענגו על ייסוריהם של הקדושים המעונים של ישוע. ההוגנוטים האמיצים שנלחמו על הזכויות הללו, היקרות כל כך ללב האדם, שפכו את דמם בשדות קרב רבים במלחמות קשות ועקובות מדם. הפרוטסטנטים הוצאו אל מחוץ לחוק, פרס כספי הובטח למי שילכוד אותם והם ניצודו כחיות הבר. "הקהילה במדבר", שחבריה היו קומץ צאצאים של המשיחיים הקדומים שנשארו בצרפת במאה השמונה עשרה, הסתתרה בהרי הדרום ודבקה באמונת אבותיה. כאשר משיחיים אלה ניסו להיפגש בלילות בחסות החשכה על צלע הר או באזור ציד מבודד, הם נרדפו בידי פרשים, נתפסו, נגררו לספינות עבדים ונידונו לחיי עבדות. "בניה הטהורים ביותר, המעודנים ביותר והאינטליגנטיים ביותר של צרפת נכבלו באזיקים יחד עם שודדים ורוצחים, ועברו סבל מחריד." משיחיים אחרים, שזכו למידה מסוימת של רחמים, נפלו על ברכיהם בתפילה ונורו בדם קר. מאות גברים קשישים, מאות נשים חסרות אונים וילדים תמימים, מצאו את מותם על האדמה שעליה התאספו. כאשר ירדו במדרון ההר או צעדו ביער במקומות שבהם נהגו להתאסף, לא היה זה חיזיון נדיר לראות "כל ארבעה צעדים גוויות מוטלות בעשב וגופות תלויות על עצים." ארצם "נחרבה בחרב, בגרזן ובמקלות והפכה לשממה, למדבר קודר רחב ידיים." מעשי הזוועה הללו לא בוצעו בימי הביניים, אלא בעידן ההארה והתבונה של לואי ה-14, "כשהמדע פותח, האותיות פרחו, והתיאולוגים והכמרים של חצר המלוכה ועיר הבירה היו אנשים משכילים ורהוטים שהשפיעו רבות על מחוות של ענווה, צניעות וגמילות חסדים."

אך הפשע האפל ביותר ברשימת הפשעים האפלים, המעשה המחריד ביותר מבין המעשים השטניים שבוצעו לאורך כל המאות האיומות שחלפו, היה הטבח בסנט ברתולומאו. העולם עדיין זוכר באימה את

המחזות הקשים של הטבח האכזר ביותר ומוג הלב ביותר. מלך צרפת, בעידודם של הכמרים והבישופים הקתולים, נתן את הסכמתו למעשה המזווי. הפעמון הגדול של הארמון צלצל באישון לילה כאות שציין את הטבח. אלפי פרוטסטנטים שישנו בשלווה בבתייהם ובטחו במלכם שנתן להם את דברתו, נגררו מבתייהם ללא שום התרעה ונרצחו בדם קר. השטן, בדמותם של קנאי הדת הקתולית, צעד בראש הפורעים. כשם שהמשיח הוציא את בני עמו מעבדות מצרים לחירות, וצעד בראשם כמנהיג הנסתר מן העין, כך השטן ניצח על מלאכתם הפושעת והמחרידה של נתיניו, כמנהיגם הנסתר מן העין, וסייע להם להרבות את מספרם של הקדושים המעונים. הטבח בפריז ארך שבעה ימים, כשבשלושת הימים הראשונים בוצע בחמת זעם שלא תיאמן. הוא לא הוגבל לעיר הבירה בלבד, אלא פרש לכל המחוזות והערים שבהם חיו משיחיים פרוטסטנטיים, וזאת בצו מיוחד מאת המלך. הרוצחים לא התחשבו בגיל או במגדר. הם לא חסו על חייהם של תינוקות תמימים או זקנים ששיבה זרקה בשערם. אצילים ואיכרים, זקנים וצעירים, אימהות וילדים – כולם נטבחו יחדיו.

הטבח נמשך ברחבי צרפת במשך חודשיים. שבעים אלף איש ממיטב בניה של האומה, נשמדו. כאשר החדשות הגיעו לרומא הם גרמו לרוממות רוח ולשמחה גדולה מאוד בקרב המנהיגות הקתולית. הקרדינל מלורין העניק אלף פאונד לשליח שהביא את הבשורה. הרובים בטירת סנט אנג'לו נורו במטח כבוד והשמיעו מחוות ברכה עליזה; הפעמונים צלצלו בכל מגדל; מדורות בערו כל שעות הלילה; גרגורי ה-13, בלוויית הקרדינלים והכמרים שלו, הוביל תהלוכה מרשימה שצעדה אל כנסיית סנט לואיס, שבה הקרדינל של לורין זימר את ה'טה דאום' [מזמור נוצרי הפותח במילים אלה]. הונפקה מדליה להנצחת הטבח המהולל; תמונה שנמצאת עדיין בוותיקן, שצוירה לכבוד המאורע החגיגי, הציגה את האירועים המרכזיים בטבח בסנט ברתולומאו. האפיפיור, שהיה להוט להביע הכרת תודה לצ'רלס על התנהגותו המופתית, שלח אליו את שושנת הזהב [שושנה העשויה זהב שקודשה בידי האפיפיור, הנשלחת למדינה או לאדם כאות הוקרה על שירותם לכנסייה]. מעל במות הכנסיות ברומא השמיעו מטיפים רהוטים דברי שבח לצ'רלס, לקתרינה וליגוויזס' בתור מייסדיה החדשים של הכנסייה הקתולית.

אותה רוח שעוררה את הטבח בסנט ברתולומאו הובילה גם את אירועי המהפכה. ישוע המשיח הוכרז כמשיח שקר, והזעקה שיצאה פה אחד משפתי הכופרים בצרפת הייתה: "חסלו את", כלומר, את המשיח. כפירה בוטה, ניאוף שם ה', רשעות ומעשי תועבה הלכו יד ביד, והאנשים השפלים והמושחתים ביותר, המפלצות הנוראות ביותר שביצעו מעשי זוועה המנוול ורשע, זכו לתהילה ולשבח. באמצעות המעשים והמחוות האלה חלקו בני האדם לשטן כבוד עילאי; וזאת בזמן שהמשיח, התגלמות האמת, הטהרה, הצדקה והאהבה המסורה, נצלב שוב ושוב. "הַתִּיָּה הַעֲוֹלָה מִן הַתִּיָּה הַטָּהוֹרָה עֲמָהֶם מְלַחֶמָה, תִּנָּצֵחַ אוֹתָם וְתִהְיֶה גֵם." הכוח הכופר ששלט בצרפת בימי המהפכה ושלטון הטרור, נלחם בכתבי הקודש במלחמת חורמה שהעולם לא חזה בה מעולם. האספה הלאומית אסרה על לימוד והפצת דבר ה'. עותקים של כתבי הקודש נאספו ונשרפו קבל עם ועולם בלוויית מחוות בוז ולעג. תורת ה' נרמסה ברגל גסה. מועדי הקודש והמצוות שכונו בכתבי הקודש בוטלו. השבת השבועית בוטלה, ובמקומה הוקדש כל יום עשירי להוללות וחילול שם שמיים. טבילה וסעודת האדון הוצאו אל מחוץ לחוק. הודעות שנתלו במקומות בולטים בבתי הקברות הכריזו כי המוות הוא שינה נצחית. יראת ה', שהייתה אמורה להיות ראשית חוכמה, הלכה והתרחקה מיראת ה', עד שהפכה לראשית האווילות. כל טקסי הדת נאסרו, חוץ מטקסים שנערכו לכבוד החירות והמדינה.

"הבישוף המכהן של פריז הובל אל קדמת הבמה כדי לגלם תפקיד מרכזי בפרסה השערורייתית וחסרת הבושה הגדולה ביותר שבוצעה מעולם לעיני נציגי האומה... הוא הובל קדימה בלוויית תהלכה שלמה כדי להכריז בפני האספה כי הדת שאותה לימד במשך שנים רבות כל כך, מהווה מכל בחינה שהיא תחבולה שהומצאה בידי הכמרים, ואין לה כל תימוכין בהיסטוריה או באמת הקדושה. הבישוף התכחש חגיגית ומפורשות לקיומו של האל שלעבודתו הוקדש, והקדיש את חייו מכאן ואילך לחלוק כבוד לחירות, לשוויון, ליושר, לאומץ ולמוסריות. הוא הניח על השולחן את אותות הכבוד ועיטורי הבישופות שלו, וזכה לחיבוק לבבי מנשיא האספה. מספר כמרים כופרים הלכו בעקבותיו של הבישוף ועשו כמוהו." "יוֹשֶׁבֵי הָאָרֶץ יִשְׁמְחוּ עֲלֵיהֶם וְיַעֲלְזוּ, וְיִשְׁלְחוּ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, שֶׁכֵּן שָׂגִי

הַנְּבִיאִים הָאֵלֶּה הִכָּאִיבוּ לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ" (התגלות יא':10). צרפת הכופרת השתיקה את קולם המוכיח של שני עדי ה'. דבר ה' התגולל ברחובות עריה לאחר שנרמס עד מוות, ושונאי מצוות ואיסורי ה' צהלו ושמחו. בני האדם המרו את פיו של מלך מלכי המלכים קבל עם ועולם. בדומה לחוטאים בעת העתיקה, הם קראו בלעג: "אֵיכָה יָדַע אֵל? וַיֵּשׁ דָּעָה בְּעֵלְיוֹן?" (תהילים, ע"ג 11). בעזות מצח נחושה, שלא תיאמן, שתכליתה חילול שם שמיים, אמר אחד הכמרים במסדר החדש: "אלוהים, אם אתה קיים, קום ונקום את חילול שמך. אני מתריס בד! אך אתה מחריש. אינך מעז לשלוח את רעמיד! אם כך, מי יוכל להאמין בקיומך?" בדברי כפירה אלה מהדהדת התרסתו של פרעה: "מִי יִהְיֶה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל? לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְהוָה!" (שמות ה':2). "אָמַר נָבַל בְּלָבוֹ: 'אֵין אֱלֹהִים!'" (תהילים, י"ד 1). ה' מכריז בנוגע לאנשים המסלפים את האמת: "אֲנֹלְתֶם תִּגְלָה לְכָל" (טימ"ב, ג' 9). אחרי שצרפת זנחה את עבודת האל החי, אשר הוא "רָם וְנִשָּׂא" ו"שָׁכַן עֵד" (ישעיה, נ"ז 15), היא שבה בתוך זמן קצר לעבודת האלילים באמצעות סגידה מחפירה לאלת התבונה, בדמותה של אישה מופקרת. זאת בנוכחות האספה הנבחרת של האומה, ובידי הרשויות האזרחיות ומחוקקיה הבכירים ביותר! ההיסטוריון אומר: "אחד הטקסים שנערכו בתקופה מטורפת זו בולט בכך שהוא ממזג בין אבסורד וכפירה, ואין לו אח ורע. דלתות האספה נפתחו לרווחה ללהקת נגנים, שבראשה צעדו בסך ברוב טקס חברי העירייה, בעודם שרים מזמור שבח לחירות, מלווים אישה המכוסה בצעיף, שסימלה את מושא ההשתחויה שלהם מרגע זה ואילך, שאותה הם כינו 'אלת התבונה'. לאחר שהובאה האישה אל הלשכה ונעמדה לימין הנשיא, הוסר הצעיף והיא נחשפה לעיני המשתתפים, והכול זיהו אותה כרקדנית אופרה ידועה... האספה הלאומית של צרפת חלקה כבוד לאישה זו קבל עם ועולם, כנציגה ההולמת ביותר של אלת התבונה שלה סגדו. בהצגה מגוחכת וכופרת זו הייתה שיטה מסוימת; השבתה של אלת התבונה לתפקידה והסגידה לה שבו והתחדשו ברחבי המדינה במקומות שבהם האזרחים השתוקקו להפגין את שוויונם עם בכירי המהפכה." הנואם שהציג את הסגידה לאלת התבונה אמר: "הקנאות הדתית המחוקקת איבדה את אחיזתה ופינתה את מקומה לתבונה. זנחנו את מקדשיה; עתה, רוח חדשה הופחה בהם. היום, רבבות

בני אדם מתכנסים תחת גגותיה הגותיים, שלראשונה מהדהדים בקול האמת. שם תחגוג צרפת את הסגידה האמיתית בזמן שתעבוד את אלת החירות והתבונה. שם נכון נדרים חדשים למען הצלחתם ושגשוגם של צבאות הרפובליקה; שם נזנח את עבודת האלילים חסרי החיים לטובת סגידה לתבונה - צלם מלא חיים זה, גולת הכותרת של הבריאה. "לאחר שהאלה הובאה אל האספה, הנואם נטל את ידה, פנה אל הנוכחים ואמר: "בני תמותה, חדלו לרעוד מאימת הרעמים חסרי האונים של אל שיצרתם בדמיונכם מתוך פחד. מכאן ואילך, אל תכירו בשום אלוהות, זולת אלת התבונה. אני מציע לכם את צלמה הנאצל והטהור ביותר; אם אתם חייבים שיהיו לכם אלילים, הקריבו קורבן אך ורק לאלה זו... השתחוו בפני בית המחוקקים העליון והאצילי של החירות - צעיף התבונה. אחרי שהאלה זכתה בחיבוק מן הנשיא, היא הועלתה על כרכרה מפוארת והובלה בקרב קהל עצום אל קתדרלת נוטרה דאם, כדי לתפוס את מקומה של האלוהות. אז הרימוה על מזבח גבוה, וכל הנוכחים סגדו לה."

זמן קצר לאחר מכן, עותקים של כתבי קודש נשרפו בפומבי. "החברה העממית של המוזיאון נכנסה להיכל העירייה והכריזה, "ויווה לריאזון"-יחי ההיגיון! היא נשאה בראש עמוד את שרידיהם השרופים למחצה של כמה ספרים, ביניהם ספרי תפילות נוצריים שכללו פסוקים מן התנ"ך והברית החדשה, אשר 'כיפרו על כל השטויות שהם גרמו לאנושות לבצע כשנשרפו בשריפה גדולה', אמר הנשיא. "הכנסייה הקתולית הייתה זו שהחלה במלאכה שהאתאיזם הביא לידי סיום. המדיניות של הכנסייה ברומא חוללה את התנאים החברתיים, המדיניים והדתיים שהחישו את חורבנה של צרפת. מחבר שדיבר על זוועות המהפכה אמר: "למעשה, יש לזקוף את מעשי הזוועה הללו לכס ולכנסייה." מן הדין ומן הצדק לזקוף אותם לכנסייה הקתולית אשר הרעילה את ליבם של המלכים כשדיברה בגנות הרפורמציה כאויבת לכס השלטון, כגורם מתסיס המעורר מחלוקות שיהיו קטלניות לשלום ולהרמוניה השוררים במדינה. הייתה זו רוחה של רומא, שבעזרת אמצעים אלה העניקה השראה למעשי האכזריות הנוראים ביותר ולדיכוי המכאיב ביותר שיצאו מכס השלטון. רוח החירות ליוותה את כתבי הקודש. בכל מקום שבו התקבלה הבשורה, ליבם ושכלם של בני האנוש התעוררו, והם החלו לשבור את הכבלים

שכבלו אותם כעבדים נרצעים של הבורות, הרוע והאמונות הטפלות. הם החלו לחשוב ולנהוג כבני אדם. המלכים חזו בכך ורעדו מפחד שמא יאבדו את שלטונם העריץ. רומא מיהרה לשלהב את פחדיהם. האפיפיור אמר לשליט צרפת ב-1525: "הטירוף הזה [הפרוטסטנטיות] לא רק יהרוס את הדת, אלא גם את כל הרשויות, הייחוסים, החוקים, המוסדות, והדרגות הבכירות." כמה שנים מאוחר יותר, כומר מנכבדי הכמורה הזהיר את המלך: "אם בחפצך לשמר את זכויותיך השלטוניות ולשמור שהאומות ימשיכו להיכנע לך בשקט ובשלווה, הגן באומץ על האמונה הקתולית, והכנע את כל אויביה בכוח הזרוע." התיאולוגים פנו אל ליבם של בני העם, שהיה גדוש באמונות טפלות, כאשר הכריזו כי הדוקטרינה הפרוטסטנטית "מפתה את בני האדם ברעיונות חדשניים ובאיוולת. היא גוזלת מן המלך את האהבה והמסירות של נתיניו, והורסת הן את הכנסייה והן את המדינה." בדרך זו הצליחה רומא להסית את צרפת ולגרום לה לצאת נגד הרפורמציה. "חרב הרדיפות נשלפה מנדנה בצרפת לראשונה כדי לשמר את המלוכה ומעמד האצילים, ולקיים ולאכוף את החוקים." שליטי הארץ לא יכלו לחזות מראש בתוצאותיה של המדיניות הגורלית הזו. תורת כתבי הקודש נוטעת בשכלם ובליבם של בני האדם את עקרונות הצדק, המתינות, האמת, השוויון והחסד - הם-הם אבן הפינה לשגשוגה של אומה. "צִדְקָה תְרוֹמֵם גוֹי." לפיכך, "בְּצִדְקָה יִכּוֹן כְּסֵא" (משלי, י"ד 34; ט"ז 12). "וְהִזְהֵר מִעֲשֵׂה הַצִּדְקָה, שְׁלוֹם; וְעִבְדֵת הַצִּדְקָה, הַשָּׁקֵט וְנִבְטָח, עַד עוֹלָם" (ישעיה, ל"ב 17). מי שמציית לתורת ה' יכבד באמת ובתמים את חוקי ארצו ויציית להם. מי שירא את אלוהים, יכבד את המלך כל עוד הוא נוהג בצדק ועל פי החוק. אולם, צרפת האומללה אסרה על לימוד והפצה של כתבי הקודש, והוציאה את חסידיהם אל מחוץ לחוק. מאה אחרי מאה, אנשי עקרונות ויושרה, אנשים בעלי שכל חד ועוצמה מוסרית, שאזרו אומץ והודו באמונותיהם ובדתם כדי לסבול למען האמת - במשך דורות, אנשים אלה עבדו בפרך בספינות עבדים, קיפחו את חייהם על המוקד או נמקו בצינוק. רבבות בני אדם נסו על חייהם, ומצב זה נמשך מאתיים וחמישים שנה מראשית הרפורמציה. "במהלך תקופה ממושכת זו, כמעט שלא היה דור של בני צרפת שלא ראה את תלמידי הבשורה נמלטים מחמת הזעם המטורפת של רודפיהם, ונוטלים עימם את שכלם החד, את האומנויות היפות, את החריצות,

השקדנות והסדר שלהם, שבהם, בדרך כלל, הצטיינו באופן בולט, וזאת כדי להעשיר את הארץ שבה מצאו מקלט. במידה שבה הם העשירו את הארצות הללו במתנותיהם ובכישוריהם הטובים, הם רוקנו את ארצם מהם. אילו כל מה שצרפת הפסידה היה נשאר בה; אילו, במהלך שלוש מאות השנים הללו, היו כישרונותיהם ומיומנויותיהם היצרניים של הגולים מטפחים ומעשירים את אדמתה; אילו, במהלך שלוש מאות השנים הללו, היה כישרונם האומנותי משדרג את תעשיותיה; אילו, במהלך שלוש מאות השנים הללו, היו היצירותיות וכושר הניתוח שלהם מעשירים את הספרות ומטפחים את המדע שלה; אילו חוכמתם הייתה מנחה את מועצותיה; אילו גבורתם ואומץ ליבם היו נרתמים למלחמותיה; אילו הצדק וההגינות שלהם היו מסייעים בחקיקת חוקיה; אילו האמונה של כתבי הקודש הייתה מחזקת את שכלם של אזרחיה ומושללת במצפונם - איזו תהילה מזהירה הייתה אופפת את צרפת בעת ההיא! איזו מדינה כבירה, משגשגת ומאושרת - מופת לכל העמים - יכלה צרפת להיות!

"אך קנאות דתית עיוורת ונטולת חמלה הבריחה מאדמתה כל מורה צדק, כל לוחם הדוגל בצדק ובאמונה, כל מגן אמייתי של הכס; לאלה שביקשו להפוך את ארצם 'מפורסמת ומהוללת' בעולם כולו, נאמר: 'בחרו את עונשכם - מוקד או גלות.' לבסוף, חורבנה של המדינה הושלם; לא נותר בה שום מצפון שניתן להוציאו אל מחוץ לחוק; לא נותרה בה שום אמונה שניתן לקחתה אל המוקד; לא נותרה בה שום פטריוטיות שניתן לגרשה לגלות. התוצאה הנוראה של כל המעשים המחפירים האלה הייתה המהפכה, על כל זוועותיה.

"לאחר בריחתם של ההוגנוטים ירדה על צרפת הידרדרות כוללת. ערים יצרניות ומשגשגות התנוונו; מחוזות פוריים שבו למצבם המקורי - מדבריות שוממים; קהות חושים והידרדרות מוסרית באו בעקבות תקופה של התקדמות בלתי רגילה. פריז הפכה לבית תמחוי ענקי; מעריכים שכאשר פרצה המהפכה, מאתיים אלף קבצנים פשטו יד וביקשו נדבה מן המלך. היחידים ששגשגו במדינה הנרקבת היו הישועים, אשר משלו ביד קשה ובזרוע נטויה והטילו את חיתתם על הכנסיות, בתי הספר, בתי הכלא וספינות העבדים.

הבשורה יכלה להמציא לפריז את הפתרון לבעיותיה הפוליטיות והחברתיות, שאנשי הכמורה שלה, מלכה ומחוקקיה, לא הצליחו

לפתור, ואשר גרמו לבסוף למדינה לשקוע באנרכיה והרס. אולם, תחת שליטתה של הכנסייה הקתולית איבד העם את הלקחים המאלפים של המושיע על הקרבה עצמית ואהבה נטולת אנוכיות. הכנסייה הדריכה אותם לזנוח את חיי ההתכחשות העצמית למען הזולת. העשירים לא שמעו שום תוכחה על כך שהם דיכאו את העניים, והעניים לא מצאו שום סעד לשעבודם ולהשפלתם. אנוכיותם של בעלי השררה והממון הלכה והתעצמה, ונעשתה בוטה ומעיקה יותר. במשך מאות בשנים, תאוות הבצע וחיי ההוללות של האצילים הביאו לדיכוי הולך וגובר של האיכרים ולסחיטתם. העשירים עשו עוול לעניים, והעניים שנאו את העשירים. במחוזות רבים, בעלי האחוזות והקרקעות היו האצילים, ואילו האיכרים והפועלים היו חוכרי האדמות; הם היו נתונים לחסדי בעלי הבית שלהם, ונאלצו להיענות לדרישותיהם המופרזות. עול מימון הכנסייה והמדינה נפל על מעמד הביניים והמעמדות הנמוכים, אשר שילמו מיסים כבדים לרשויות האזרחיות ולאנשי הכמורה. "הנאותיהם של האצילים נחשבו לחוק העליון ביותר; לדידם, החוואים והאיכרים יכלו לגווע ברעב... בני העם נאלצו להתחשב בכל צעד שנטלו ברצונו הבלעדי של בעל הקרקע. חייהם של עובדי האדמה היו חיי עמל בלתי פוסק ואומללות מתמשכת, ללא שום הקלה. אם אי פעם העזו להציג את תלונותיהם, הם זכו לבוז ולסירוב עיקש. בתי המשפט צדדו תמיד באצילים ולא באיכרים; השופטים ששמו יצא לשמצה קיבלו שוחד והטו את הדין; גחמת הלב הפעוטה ביותר של האצולה גובתה על ידי החוק, והכול בזכות שיטה זו של שחיתות אוניברסלית. מן המיסים שנגבו בסחיטה מפשוטי העם באמצעות בעלי הנכסים ואנשי הכמורה, פחות ממחצית הסכום הגיעה לאוצר המדינה או לאוצר הכנסייה; יתרת הכסף בוזבזה על תענוגות והוללות. האנשים שרוששו את נתיניהם ושכיריהם היו בעצמם פטורים מתשלום מיסים וזכאים על פי חוק או לפי הנוהג לכל המינויים וההטבות של המדינה. המעמדות הגבוהים המיוחסים מנו מאה וחמישים אלף נפש, וכדי לספק את תענוגותיהם, מיליוני בני אדם נידונו לחיי השפלה וחוסר תקווה." המלך ואנשי החצר התמכרו לחיי מותרות ובזבזו. בין המושלים לעם שרר אמון קלוש בלבד. כל חוקי ותקנות הממשל נחשדו כחורשי רעה ואנוכיים. לואי ה-15 ישב על הכס במשך למעלה מחצי מאה לפני תחילת המהפכה;

אפילו בזמנים קשים אלה, הוא התפרסם כמלך עצלן, קל דעת, נהנתן ותאוותני. כשהאריסטוקרטיה אכזרית ומושחתת, המעמדות הנמוכים מרוששים, אוצר המדינה מדולדל והעם מתוסכל וזועם, אין צורך בעין נבואית כדי לראות את ההתפרצות הנוראה הממשמשת ובאה. על האזהרות שהשמיעו יועצי המלך, הוא נהג להשיב: "נסו לגרום למצב העניינים להישאר על כנו כל עוד אני חי; אחריי המבול." כל הניסיונות להראות למלך את נחיצותה של רפורמה דתית עלו בתוהו. הוא ראה את הרעות החולות שפשו בכנסייה ובמדינה, אך לא היה לו את האומץ ואת הכוח להתמודד איתן. הגורל המר שציפה לצרפת תואר באופן נאמן בתשובתו האנוכית והאטומה - "אחריי המבול!" הכנסייה הקתולית שניסתה לעורר את קנאת המלכים והמעמדות העליונים השליטים, השפיעה עליהם להמשיך לשעבד את העם, מתוך ידיעה שהדבר יחליש את המדינה, וכך יעלה בידה ללכוד הן את השליטים והן את העם ולשעבדם. בעזרת מדיניות מרחיקת ראות הבינה הכנסייה הקתולית שכדי לשעבד את בני האדם בצורה יעילה, עליה לכבול את נשמותיהם בשלשלאות; שהדרך הבטוחה ביותר למנוע את בריחתם, היא לשלול את יכולתם לחיות חיי חירות. ההשחתה המוסרית הייתה חמורה ונוראה בהרבה מן הסבל הפיזי שנבע ממדיניות הכנסייה. העם, שכתבי הקודש נשללו ממנו והוא הופקר לתורות שהפיצו קנאות עיוורת ואנוכיות, היה כה אפוף בורות ואמונות טפלות ושקוע ברוע, ולכן לא היה כשיר לקיים ממשל עצמי. אך ההשלכות של מזימותיה ופועלה של הכנסייה הקתולית היו שונות בתכלית השינוי מכל תכנוניה. במקום לגרום להמונים להשתעבד לדוגמות שלה מתוך כניעה עיוורת, היא גרמה להם להפוך לכופרים ומהפכנים. הם בזו לדת הקתולית וראו בה תחבולות של הכמורה. הם ראו באנשי הכמורה מי שמעורבים בדיכוי שלהם. האל היחיד שהם הכירו היה האל של רומא; משנתה של רומא הייתה האמונה היחידה שלהם. הם ראו בתאוות הבצע ובאכזריות שלה פרי טבעי וכשר שנבע מתורת כתבי הקודש, ולכן מאסו בכתבי הקודש. רומא ייצגה את אופיו של אלוהים באורח מטעה, וסילפה את מצוותיו; לפיכך, בני האדם מאסו הן באלוהים והן בכתבי הקודש. רומא דרשה מחסידיה אמונה עיוורת בדוגמות שלה, שאוששו כביכול בכתבי הקודש. בתגובה, וולטר ועמיתיו פנו עורף לדבר ה', והפיצו

בכל מקום את רעל הכפירה. רומא שחקה עד דק את העם תחת מגף הברזל שלה; עתה, ההמונים המושפלים והמעונים שהפכו לאכזריים התיירו כל רסן כדי להיחלץ מעריצותה. ברוב זעמם על ההונאה המתוחכמת והנוצצת שהם חלקו לה כבוד זמן רב כל כך, הם מאסו הן באמת והן בשקר; ובעודם מבלבלים בין חירות להפקרות, שמחו העבדים והתענגו על החירות המדומה שלהם. בתחילת המהפכה זכה העם, בהסכמת המלך, בייצוג גדול יותר מזה של האצילים והכמורה יחדיו. וכך, הכוח היה עתה בידיהם, אך הם לא הוכשרו להשתמש בו בחוכמה ובמתינות. מתוך להיטותם לתקן את העוולות שנעשו להם, הם החליטו להירתם לשיקום החברה. ההמון הזועם, שמוחו היה חדור מרירות וזיכרונות כואבים של העוול הממושך שנעשה לו, היה נחוש בדעתו לחולל מהפכה ולהפוך על פיהן את המצוקה והאומללות שהפכו בלתי נסבלות, ולהתנקם במי שהמיטו עליהם את סבלותיהם. המדוכאים עיבדו את הלחץ שלמדו תחת השלטון העריץ, והוציאו אותו לפועל כשהפכו למשעבדיהם של אלה ששעבדו אותם. צרפת האומללה קצרה בדמים את הקציר שהיא עצמה זרעה במו ידיה. נוראות היו התוצאות של כניעתה לכוחה המשעבד של רומא. במקום שבו צרפת הקימה את המוקד הראשון בראשית הרפורמציה, בעידודה של הכנסייה הקתולית, שם הציבה המהפכה את הגליוטינה הראשונה שלה. במקום שבו, במאה השש עשרה, נשרפו על המוקד הקדושים המעונים הראשונים שדבקו באמונה הפרוטסטנטית, נערפו ראשיהם של הקורבנות הראשונים תחת הגליוטינה במאה השמונה עשרה. כשצרפת מאסה בבשורה שיכלה להביא לה מזור, היא פתחה את הדלת לכפירה ולחורבן. כשרסן מצוות תורת ה' הושלך הצידה, התברר שהחוקים שנחקקו ביד אדם אינם מספיקים כדי לעצור את הגל הגואה של התאוה האנושית; כתוצאה מכך, האומה כולה נסחפה למרד ואנרכיה. המלחמה בכתבי הקודש פתחה עידן שצוין בהיסטוריה העולמית כ"שלטון הטרור". השלווה והאושר גורשו מבתיים ומלבבותיהם של בני האדם. איש לא היה בטוח וחופשי מדאגה. מי שנחל ניצחון היום, נחשד והורשע למחרת. חמס ותאוה משלו בכיפה. המלך, אנשי הכמורה והאצילים נאלצו להשלים עם מעשי האכזריות של העם המשולהב, המטורף מזעם. צמא העם לנקמה רק התעצם באמצעות ההוצאה להורג של

המלך; ואלה שגזרו את מותו, הלכו במהרה בעקבותיו של הגרדום. הוחלט על טבח כללי של כל מי שנחשד בהסתייגות מן המהפכה. בתי הכלא היו עמוסים; בשלב מסוים, התפוסה הגיעה למעל מאתיים אלף אסירים. ערי הממלכה נמלאו מחזות זוועה. קבוצה אחת של מהפכנים נלחמה בקבוצה אחרת, וצרפת הפכה לשדה קרב ענקי של המוני לוחמים יריבים שהונעו בידי חמת זעם ולהט נקם. "בפריז פרצו מהומות, בזו אחר זו, והאזרחים נחלקו לסיעות שונות, שדומה היה שהן נחושות אך ורק להשמיד זו את זו." מה שתרים לאומללות הכללית היה מעורבותה של צרפת במלחמה הממושכת וההרסנית כנגד הכוחות הגדולים של אירופה.

"המדינה כמעט פשטה את הרגל, חיילי צבאותיה זעקו במחאה על הפיגור בשכרם, הפריזאים גוועו ברעב, אזורי הכפר הפכו לשממה בידי שודדים, והתרבות כמעט נעלמה בשל האנרכיה וההפקרות שפשו בכול." העם למד טוב מדי את לקחי האכזריות והעינויים שלימדה אותו הכנסייה הקתולית בשקדנות כה רבה. יום הנקם הגיע לבסוף. עתה, לא היו אלה תלמידי ישוע שהושלכו לצינוק ונגררו את המוקד. בעבר הרחוק הם היו אלה שהומתו או גורשו. רומא חסרת הרחמים חשה עתה בכוחם הקטלני של אלה שהיא הכשירה להתענג על שפיכות דמים. "הדוגמה המופתית של הרדיפות שהכמורה בצרפת הפגינה במשך מאות בשנים, חזרה אליה והיכתה בה מכה ניצחת בעוצמה בלתי רגילה. הגרדומים האדימו מדם הכמרים. ספינות העבדים ובתי הכלא, שבעבר היו מלאים עד אפס מקום בהוגונוטים, התמלאו עכשיו ברודפיהם. הכמרים הקתולים שנאזקו לספסל בספינת העבדים וחתרו ללא הרף בעזרת משוט, חוו עתה את כל המכאובים שכנסייתם הטילה בקלות רבה כל כך על הכופרים העדינים.

"או אז, באו הימים שבהם החוקים הברבריים ביותר נאכפו בידי בתי הדין הברבריים ביותר; כשאיש לא יכול היה לברך את שכניו בברכת שלום או לשאת את תפילותיו, בלי להסתכן בביצוע פשע שדינו מוות; כשמרגלים ארבו בכל פינה; כשהגיליוטינה עבדה שעות ארוכות ומפרכות מדי בוקר; כשבת הכלא התמלאו עד אפס מקום, בדיוק כמו ספינות העבדים; כשהתעלות הזרימו דם אל נהר הסיין... בזמן שעגלות עמוסות הסיעו את האסירים מדי יום אל אובדנם דרך רחובות פריז, הנציבים שנשלחו בידי האספה השלטת אל המשרדים

שבמחוזותיה התהוללו בפזרנות ובאכזריות כה גדולה, שאפילו עיר הבירה לא ראתה כמותה. מבחינתם, לא היה די בלהב הגליוטינה, ולכן שורות ארוכות של אסירים נקצרו במטחיריות אחד. חורים חוררו בתחתיות של ספינות עמוסות. ליון הפכה למדבר. באראס, האסירים לא זכו אפילו במיתת החסד האכזרית של מוות מהיר. לאורך הלואר, מסמור עד לים, להקות גדולות של עורבים ועופות דורסים אחרים חגגו על הגוויות העירומות שנשזרו יחדיו בחיבוק זוועתי. אף טיפת חמלה לא הורעפה על איש, ללא קשר למגדר או לגיל. מעריכים כי מספרם של הנערים והנערות בני השבע עשרה שנרצחו בידי ממשלת הדמים הנתעבת הגיע למאות. תינוקות נקרעו מחזה אימותיהן והוכו בחניתות לאורך שורות היעקובינים."

בתוך עשר שנים בלבד, מיליוני בני אדם קיפחו את חייהם. כל הדברים האלה היו בדיוק מה שהשטן השתוקק לו. הוא עמל במשך מאות בשנים כדי להשיג את התוצאה הזו. מדיניותו היא הונאה מתחילתה ועד סופה, ותכליתו הנחושה היא להמיט צער, ייסורים וחורבן על בני האדם, להשחית ולטמא את מלאכתו הטובה של אלוהים, לקלקל את תוכניות החסד והאהבה של אלוהים, ובכך לעורר צער רב בשמיים. ואז, באמצעות אומנות ההטעיה שלו, הוא מעוור את עיניהם של בני האדם, ומנחה אותם להטיל על אלוהים את האשמה בפועלו שלו, כאילו שכל האומללות והסבל האלה נובעים מתוכניתו של הבורא. בדומה, כאשר האנשים שהושפלו ועברו התעללות אכזרית בידי כוחו האכזר משיגים את חירותם, הוא מאיץ בהם להמשיך במעשי הזוועה והאכזריות. או אז, תמונת ההפקרות חסרת רסן מוצגת בידי רודנים ומשעבדים כהמחשה לתוצאותיה של החירות. כשהשקר נחשף בתלבושת אחת, השטן מסווה אותו באדרת אחרת, והמוני בני אדם מקבלים אותו באותה להיטות כפי שקיבלו את השקר הראשון. כשבני האדם מגלים כי הדת הקתולית היא שקרית, והשטן רואה שלא יוכל עוד להשתמש בה כדי לגרום להם לחלל את תורת ה', הוא דוחק בהם לראות בכל הדתות שקר, ובכתבי הקודש, אגדה ותו לא; ואחרי שהם פונים עורף למצוות ה', הם מתמכרים לחטאים חסרי רסן. השקר הגורלי שהמיט צער ומכאובים כאלה על תושבי צרפת, היה ההתעלמות מן האמת הכבירה: חירות אמיתית נמצאת בחוקים ובאיסורים

של תורת ה'. ה' הכריז: "לוא הקשבת למצותי; ויהי כנָהר שְׁלוֹמֶךָ, וְצִדְקָתְךָ כְּגִלִּי הֵם." "אין שְׁלוֹם, אָמַר יְהוָה לְרָשָׁעִים." "וְשָׁמַע לִי, יִשְׁכֹּן בְּטָח; וְשָׁאֲנוּ, מִפֶּחַד רָעָה" (ישעיה, מ"ח 18, 22; משלי א' 33). אתאיסטים וכופרים מוקיעים את דבר ה' ומתנגדים לו; אך התוצאות של השפעתם מוכיחות כי רווחת האדם תלויה בציותו למצוות ה'. מי שמסרב לקרוא את הלכח בספרו של אלוהים, מוזמן לקרוא אותו בתולדות העמים. כשהשטן פעל באמצעות הכנסייה הקתולית כדי לגרום לבני האדם להמרות את פי ה', כלי המשחית שהשתמש בו הוֹסְתֵר, ופועלו הוֹסוּוה בצורה כה מושלמת, שההשפלה והאומללות שהוא המיט, לא נחשבו כפרי הבאושים של החטא. אולם, רוח אלוהים פעלה בעוצמה כה רבה נגד כוחו וריסנה אותו, עד שמטרתו לא התגשמה במלואה. העם לא גילה את הסיבה לתוצאות המרות האלה ואת המקור לצרותיו. אך במהפכה, תורת ה' בוטלה באופן פומבי בידי האספה הלאומית. בשלטון הטרור שבא לאחר מכן, הכול יכלו לראות את דרך הפעולה של סיבה ותוצאה. כשצרפת הכריזה קבל עם ועולם על איסור הלימוד וההפצה של כתבי הקודש, אנשים רעים ורוחות אפלות שמחו על השגת המטרה שאליה נכספו זמן רב: ממלכה המשוחררת מכבלי תורת ה'. משום שעושי הרעה לא נענשו מידיית על מעשיהם הרעים, לפיכך, "מֵלֵא לֵב בְּנֵי הָאָדָם בָּהֶם, לַעֲשׂוֹת רָע" (קהלת, ח' 11-13). אולם, חילול תורת צדק כה ישרה והוגנת חייב להסתיים באומללות ובחורבן. על אף שבני האדם לא נענשו מידיית על חטאיהם, אף על פי כן, רשעותם המיטה עליהם את אובדנם. מאות שנים של כפירה ופשע אצרו זעם שיתפרק ביום הנקם; כשסאת עוונם התמלאה, אלה שתיעבו את ה' ובזו לו למדו מאוחר מדי כי דבר נורא הוא להתיש את סבלנותו של ה' עד שהיא פוקעת. רוח ה' המרסנת, הבולמת את כוחו האכזר של השטן, הוֹסְרָה במידה רבה, והשטן, שהתענוג היחיד שלו הוא לחזות באומללותם של בני האדם, הורשה לבצע את רצונו. מי שבחר לפעול בשירות המהפכה נותר לקצור את פירותיה הבאושים, עד שהארץ מלאה פשעים מחרידים כל כך, שלא ניתן להעלותם על הנייר. מאזורי הכפר ההרוסים ומן הערים החרבות עלתה זעקה נוראה - זעקה של ייסורים מרים ביותר. צרפת הזדעזעה כאילו הוכתה ברעידת אדמה. האמונה, החוק, הסדר החברתי, המשפחה, המדינה והכנסייה -

כולם הוכו עד עפר בידי היד הכופרת שהונפה נגד תורת ה'. אמת דיבר החכם באדם כשאמר כי רשעותם של הרשעים תביא למפלתם. וגם כשאמר: "אֲשֶׁר חָטָא, עֲשֵׂה רָע מֵאֵת [מאה פעמים], וּמֵאֲרִיךְ לוֹ; כִּי גַם יוֹדַע אֲנִי, אֲשֶׁר יִהְיֶה טוֹב לִירְאֵי הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלְּפָנָיו. וְטוֹב לֹא יִהְיֶה לְרָשָׁע, וְלֹא יֵאָרֶךְ יָמִים בְּצֹל אֲשֶׁר אֵינָנו יָרֵא מִלְּפָנֵי אֱלֹהִים" (קהלת, ח' 11-13). "תַּחַת כִּי שָׁנְאוּ דָּעַת; וַיִּרְצֵאת יִהוָה לֹא בָּחֲרוּ... וַיֹּאכְלוּ מִפְּרִי דָרְכָם; וּמִמַּעֲצֵיתֵיהֶם שָׁבְעוּ" (משלי, א' 29, 31). עדי ה' הנאמנים, שנרצחו בידי הכוח הכופר שעלה "מִן הַתְּהוֹם", לא ימשיכו לשתוק לאורך זמן. "אֲחֵרֵי שְׁלוֹשָׁה יָמִים וַחֲצִי בָּצָה בָּהֶם רוּחַ חַיִּים מֵאֵת הָאֱלֹהִים; הֵם קָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם וּפָחַד גָּדוֹל נָפַל עַל רוּאֵיהֶם" (ההתגלות, י"א 11). בשנת 1793, הצו שאסר על לימוד, אחזקת והפצת כתבי הקודש כונן באספה הלאומית של צרפת. לאחר שלוש וחצי שנים עברה החלטה שביטלה את הצו והבטיחה סובלנות לגבי כתבי הקודש. היא התקבלה בידי אותו גוף מחוקק. העולם עמד מזועזע מחומרת האשמה שנבעה ממאיסת דבר ה' הקדוש, ובני האדם זיהו את נחיצות האמונה באלוהים ובדברו כתשתית למעשי חסד ולמוסריות. ה' אמר: "אֵת מִי חִרַפְתָּ וַגִּדַּפְתָּ? וְעַל מִי הִרְמִימֹתָ קוֹל וַתִּשָּׂא מְרוֹם עֵינֶיךָ אֶל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל?" (ישעיה, ל"ז 23). "לָכוּ, הִנְנִי מוֹדִיעִם בְּפֶעַם הַזֶּאת, אוֹדִיעִם אֵת זֶדִי וְאֵת גְּבוּרָתִי; וַיִּדְּעוּ כִּי שְׁמִי יִהְיֶה" (ירמיה, ט"ז 21).

עוד בהקשר לשני העדים מכריז הנביא כי: "אֲזִי שָׁמְעוּ קוֹל גָּדוֹל מִן הַשָּׁמַיִם אוֹמְרֵי לָהֶם: 'עֲלוּ הִנֵּה!', וְהֵם עָלוּ בַּעֲנַן הַשָּׁמַיִמָה לְעֵינֵי אוֹיְבֵיהֶם" (ההתגלות, י"א 12). צרפת נלחמה בשני עדי ה', לפיכך, הם זכו לכבוד רב כפי שלא זכו לו מעולם. ב-1804 הוקמה החברה הבריטית לכתבי הקודש. בעקבותיה קמו על אדמת אירופה ארגונים דומים בעלי סניפים רבים. ב-1816 נוסדה החברה האמריקנית לכתבי הקודש. כשנוסדה החברה הבריטית, כתבי הקודש הודפסו והופצו בחמישים שפות. מאז הם תורגמו ללמעלה ממאתיים שפות וניבים. בחמישים השנה לפני 1792, פועלן של משלחות בישור בארצות הניכר לא זכה לתשומת לב רבה. לא נוסדו חברות בישור חדשות, והיו אך ורק כנסיות ספורות שעשו מאמץ כלשהו כדי להפיץ את הנצרות בארצות אליליות. אך בשלהי המאה השמונה עשרה התחולל מהפך כביר. בני האדם נכזבו מתוצאות הרציונליזם והבינו את הצורך

בהתגלות אלוהית ובאמונה שניתן לחוותה באופן אישי. מאז ואילך, פועלים של מבשרים ומשלחות בישור ברחבי העולם הלך וצבר תאוצה חסרת תקדים.

השיפורים שחלו בשיטות ההדפסה ובמכונות הדפוס נתנו תנופה למלאכת הפצת כתבי הקודש. אמצעי התקשורת בין ארצות התבל התרבו, המחסומים הישנים של דעות קדומות ותחושת לאומנות התמוטטו, והאפיפיור ברומא איבד את סמכותו החילונית - כל התמורות הללו סללו את הדרך להפצת דבר ה'. במשך שנים רבות, כתבי הקודש נמכרו ברחובות רומא ללא הפרעה; עתה, הם הופצו בכל מקום מיושב ברחבי התבל. וואלטר הכופר אמר פעם ברברבנות: "עייפתי מלשמוע אנשים השבים ואומרים שהנצרות נוסדה בידי שנים עשר איש. אני אוכיח שדי באדם אחד כדי לשים קץ לנצרות." מאות שנים חלפו מאז מותו. מיליוני בני אדם התגייסו למלחמה בכתבי הקודש. ואולם, לא רק שכתבי הקודש לא הושמדו, בכל מקום שבו היו מאה עותקים של כתבי הקודש בימי וואלטר, יש היום מאה אלף עותקים - כן, מאה אלף עותקים של דבר ה'! אחד ממתקני הדת הקדומים אמר בהקשר לקהילה המשיחית: "כתבי הקודש הם סדן הנשחק בידי פטישים רבים." ה' הכריז: "כָּל כְּלִי יוֹצֵר עֲלִיזָה, לֹא יִצְלַח, וְכָל לְשׁוֹן תִּקְוָה אֶתְּךָ לְמִשְׁפָּט, תִּפְשִׁיעֵי" (ישעיה, נ"ד 17); "דָּבַר אֱלֹהֵינוּ, יָקוֹם לְעוֹלָם." "נִפְאֲמָנִים כָּל פְּקוּדָיו. סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם; עֲשׂוּיִם בְּאֵמַת וְיִשָּׁר" (ישעיה' מ' 8; תהילים' קי"א 7, 8). כל דבר שנבנה בסמכות אנוש, יימוט. אך הדבר שיתבסס על הסלע האיתן של דבר ה' הנצחי, יעמוד לעד.

פרק ט"ז

האבות הצליינים

בשעה שמתקני הדת האנגלים מאסו בדוקטרינות של הדת הקתולית, הם שמרו על רבים ממנהגיה ופולחניה. על אף שהסמכות ועיקרי האמונה של הכנסייה ברומא נדחו על הסף, לא מעט ממנהגיה וטקסיה חדרו לעבודת האל של הכנסייה האנגליקנית. נטען שדברים אלה אינם קשורים לענייני המצפון; שעל אף שכתבי הקודש לא ציוו עליהם, ולפיכך אין הם מהווים חלק מעיקרי האמונה, עם זאת, לא נאסר עליהם, ולכן הם אינם רעים במהותם. קיומם של מנהגים ופולחנים אלה סייע בצמצום הפערים בין הכנסיות שאימצו את הרפורמציה לכנסייה הקתולית ברומא. נטען כי הדבר עשוי לקדם את קבלתם של הקתולים את האמונה הפרוטסטנטית. טיעונים אלה הניחו את דעתם של השמרנים והמתפשרים. אך היו מאמינים שלא ראו כך את פני הדברים. לדידם, העובדה שמנהגים אלה נטו לגשר על התהום שנפערה בין הכנסייה הקתולית לכנסייה הרפורמית, הייתה טיעון מכריע נגד שמירתם. הם ראו בהם את סמלי העבדות שממנה השתחררו, ולא הייתה להם כל כוונה לחזור אליה לעולם. הם טענו שאלוהים כונן בדברו את חוקי עבודת האל, ושאיש אינו רשאי להוסיף עליהם או לגרוע מהם. הכפירה הגדולה החלה מתוך מטרה להחליף את שלטון האל בשלטון הכנסייה. הכנסייה ברומא החלה להטיל איסורים על דברים שאלוהים לא אסר עליהם, ולבסוף, אסרה על דברים שאלוהים ציווה עליהם מפורשות. מאמינים רבים נכספו לשוב לטהרה ולפשטות שאפיינו את הקהילה הקדומה. הם

ראו ברבים מן המנהגים והפולחנים של כנסיית אנגליה זכר לעבודת האלילים, ולכן נבצר מהם לקחת חלק בעבודת האל שלה במצפון נקי. אך הכנסייה הקתולית, בגיבוי רשויות החוק האזרחיות, לא אפשרה שום התנגדות או הסתייגות ממנהגיה ופולחניה. השתתפות בטקסי הדת נדרשה על פי חוק, ונאסר על התקהלויות דתיות לא חוקיות. כל מי שעבר על חוקים אלה היה צפוי לעונש מאסר, גלות ומוות. בראשית המאה השבע עשרה, המלך, שזה לאחרונה עלה על הכס באנגליה, הכריז כי הוא נחוש בדעתו לגרום לפוריטנים "ללכת בתלם, או להציק להם עד שיעזבו את המדינה, או גרוע מכך." רבים מן המאמינים שניצודו, נרדפו ונאסרו, לא ראו כל קרן אור שצפנה בחובה הבטחה לעתיד ורוד יותר, לכן הם האמינו שכדי לשרת את אלוהים על פי צו מצפונם עליהם לעזוב את מולדתם, שכן "אנגליה חדלה לעד להיות מקום ראוי למגורים." כמה מהם החליטו לבסוף לצאת לדרך ולבקש מקלט בהולנד. הם חוו קשיים, אבדות ומאסרים. מטרותיהם סוכלו, והם נבגדו ונמסרו לידי אויביהם. אך באמצעות התמדה ונחישות, הם הגשימו לבסוף את תכליתם ומצאו מקלט על חופיה הידידותיים של הרפובליקה ההולנדית. כשנמלטו מארצם, הם עזבו מאחור את בתיהם, רכושם ואמצעי המחיה שלהם. עתה הם היו זרים בארץ זרה, שישבו בקרב עם ששפתו זרה ומנהגיו זרים. כדי להתפרנס, הם נאלצו לעבוד במקצועות חדשים שלא היה להם שום ניסיון בהם. אנשים בגיל העמידה שעסקו כל חייהם בעבודת האדמה נאלצו עתה ללמוד מקצועות מכניים. אך הם קיבלו את גורלם ברוח טובה, ולא בזבזו זמן בבטלה או בתלונות. על אף שלפעמים הם סבלו מחסור, הם הודו לאל על הברכות שהמשיך להרעיף עליהם, ושאו שמחה ואושר מהתחברותם הרוחנית שנערכה ללא הפרעה. "הם ידעו שהם צליינים, ולכן הם לא התמקדו בקשייהם, אלא נשאו מבטם אל השמיים, אל ארצם היקרה, והשקיטו את רוחם ולבבם." בעיצומם של קשיי הגלות, אהבתם הלכה וגברה. הם בטחו בהבטחות ה', וה' לא אכזבם בשעת צרה. מלאכיו אפפו אותם כדי לעודדם ולחזקם. וכאשר יד ה' הצביעה אל מעבר לים, אל ארץ שבה יוכלו לכוון לעצמם מדינה ולהנחיל לילדיהם מורשת יקרה של חירות דתית, הם לא היססו, אלא יצאו מיד לדרך וצעדו ללא מורא בנתיב שיד ההשגחה סללה לפניהם. ה' הניח למבחנים ולקשיים לפקוד אותם כדי להכשירם לביצוע מטרותיו

רבת החסד למענם. קהילת המשיח הורדה לשפל המדרגה, וזאת כדי שתרומום. אלוהים עמד להפגין את גבורתו למענה - לתת לעולם עדות נוספת לכך שהוא לא ייטוש לעולם את חסידי הדבקים בו. ה' שולט באירועי העיתים כדי לגרום לאזעמו של השטן ולמזימותיהם של הרשעים להקדים את גבורתו, ולגרום לחסידי להגיע לחוף מבטחים. רדיפות וגלות סללו את הדרך לחירות. כאשר הפיוריטנים נאלצו להתנתק מכנסיית אנגליה, הם חברו יחדיו, כרתו ברית ונשבעו חגיגת כאנשי ה' החופשיים, "להתהלך בכל דרכיו שנודעו להם או שיתגלו להם." כאן טמונה הרוח האמיתית של הרפורמציה; העיקרון העליון של האמונה הפרוטסטנטית. כשתכלית זו לנגד עיניהם עזבו הצליינים את ארצם ויצאו להולנד כדי לכוון בית חדש בעולם החדש. רועה הקהילה, ג'ון רובינסון, שיד ההשגחה לא הניחה לו ללוות את הגולים, אמר בנאום הפרידה שלו: "אחים, בקרוב ניפרד, ורק ה' יודע אם אחיה כדי לראות שוב את פניכם. אך בין אם ה' הורה לי לומר זאת ובין אם לאו, מצווה אני עליכם, לפני ה' ומלאכיו המבורכים, ללכת בעקבותי כפי שאני הלכתי בעקבות המשיח. אם אלוהים יגלה לכם דבר מה באמצעות כלי שרת אחר, היו נכונים לקבל זאת, כפי שהייתם מוכנים ומזומנים תמיד לקבל כל אמיתה שקיבלתם באמצעות שירותי, שכן בטוחני כי אור רב יותר ואמיתות רבות יותר ימשיכו להפציע מדבר ה' הקדוש. לדידי, לא אוכל לקונן במידה מספקת על מצבן של הכנסיות המתוקנות שהגיעו לסוף פסוק באמונה, ולא תתקדמנה מעבר למורשת שהנחילו להן כלי השרת שחוללו את תיקון הדת. הלוותרנים אינם מסוגלים להרחיק לכת ולהתקדם מעבר למה שראה לותר; הקלוויסטים תקועים במקום שבו עזבם איש האלוהים הדגול הזה, אשר לא ראה את כל התמונה. מצב מצער זה ראוי לקינה, שכן על אף שאנשים אלה היו מאורות גדולים שזרחו בזמנם, הם לא התוודעו לתוכנית ה' בכללותה, ואילו היו עתה בחיים, הם היו מוכנים ומזומנים לקבל אור נוסף.

"זכרו את הברית שכרתם עם קהילתכם, על פיה התחייבתם להתהלך בדרכי ה' שנודעו לכם או שיתגלו לכם. זכרו את הבטחתכם ואת הברית שכרתם עם ה' ואיש עם רעהו - לקבל כל אור וכל אמיתה שייוודעו לכם באמצעות דבר ה' הכתוב. אך בעת ובעונה אחת, מפציר אני בכם להיזהר במה שתקבלו כאמת. לפני שתקבלו דבר מה בחנוהו,

שקלוהו והשווהו עם פסוקים אחרים המבטאים את האמת. שכן לא ייתכן שהעולם הנוצרי ייחלץ באיחור רב כל כך מן העלטה הכבדה של ההתנגדות לנצרות, ושהידע המושלם יפציע מיד. "התשוקה לחירות האמונה והמצפון היא זו שהפיחה השראה בצליינים אלה, וסייעה להם לאזור אומץ ולצאת למסע הארוך דרך הים, שהיה רצוף תלאות וקשיים, ואז לשאת את הקשיים והסכנות במדבריות, לנחות בברכת ה' על חופי אמריקה ולכונן בה אומה כבירה. אולם, על אף שצליינים אלה היו אנשים ישרים ויראי ה', הם לא הבינו את העיקרון הכביר של חירות האמונה. הם לא היו מוכנים להעניק לאנשים אחרים את החירות שלמענה הם הקריבו כה רבות. "רק לקומץ אנשים, אפילו בקרב הוגי הדעות ואנשי המוסר הבולטים של המאה השבע עשרה, היה מושג קלוש על העיקרון הכביר הזה שצמח מן הברית החדשה, המכיר באלוהים כשופט היחיד של האמונה האנושית." הדוקטרינה שעל פיה העניק אלוהים לכנסייה את הזכות לשלוט במצפון האנושי, להגדיר מהי כפירה ולהעניש את "הכופרים", היא אחת הטעויות הגדולות והמושרשות ביותר של הדת הקתולית. בזמן שמתקני הדת דחו על הסף את עיקרי האמונה של הכנסייה ברומא, הם לא השתחררו לחלוטין מרוח אי הסובלנות שלה. האפלה הכבדה שאפפה את העולם הנוצרי לאורך מאות שנות שלטונה של הכנסייה הקתולית, טרם התפוגגה כליל. אחד מכוהני הדת הבולטים במושבה מסצ'וסטס ביי, אמר: "סובלנות גרמה לעולם להיות אנטי-נוצרי; הכנסייה מעולם לא ניזוקה מענישת הכופרים." החוק שכוננו המתיישבים החלוצים קבע שרק חברי כנסייה יוכלו להיות מיוצגים בממשל האזרחי. הם כוננו סוג של מדינת דת: כל האזרחים נדרשו לתרום מכספם כדי לממן את הכמורה, ולשופטי השלום ניתנה הסמכות לדכא את הכפירה. בדרך זו ניתן השלטון האזרחי בידי הכנסייה. במהרה, אמצעים אלה הובילו לתוצאה הבלתי נמנעת - רדיפה.

אחת עשרה שנים אחרי הקמת המושבה הראשונה על אדמת אמריקה הגיע רוג'ר וויליאמס לעולם החדש. בדומה לצליינים הראשונים, הוא זכה ליהנות כאן מחופש דת. אך בניגוד להם, הוא ראה את מה שמעטים ראו בימיו: שהחירות הזו היא זכותם הטבעית של כל בני האדם, יהיו אשר יהיו עיקרי אמונתם. הוא היה מחפש אמיתי ונלהב של האמת, וגרס, בדומה לרובינסון, שלא ייתכן שכל

האור מדבר ה' כבר ניתן לעולם. וויליאמס "היה האדם הראשון בעולם הנוצרי המודרני שכוון את התורה המלאה של חירות המצפון והדת ודגל בשוויון ההשקפות לפני החוק." הוא הכריז כי מחובתם של שופטי השלום לרסן את הפשיעה, אך לא לשלוט במצפון. הוא אמר: "הציבור או שופטי השלום יכולים לפסוק את הפיצוי שאמור אדם לתת לזולתו, אך כאשר הם מנסים לקבוע את חובתו של האדם לאלוהים, הם חורגים מסמכותם. לפיכך, לציבור לא יהיה יותר שום ביטחון, שכן ברור שאם הסמכות נתונה בידי שופט השלום, הוא יקבע עיקרי אמונה או מערכת צווים מסוימת היום, ואחרת למחרת; כך עשו מלכים ומלכות רבים באנגליה, אפיפיורים רבים ומועצות שונות בכנסייה הקתולית; כך הפכה האמונה בליל של בלבול ומבוכה."

השתתפות בטקסי הכנסייה הממסדית הייתה חובה, וכל מי שנעדר מטקסיה נענש בקנס או במאסר. "וויליאמס גינה את החוק בכל פה; החוק הנורא ביותר שנחקק בבית המחוקקים באנגליה, לא כפה השתתפות בטקסי הכנסייה. הוא ראה בניסיון להכריח אנשים להתפלל עם אנשים שאמונתם שונה, חילול בוטה של זכויותיהם הטבעיות; לגרור לתפילה בציבור אנשים שאינם דתיים או שאינם מעוניינים בכך, נראה בעיניו כצביעות לשמה. הוא אמר: 'אין לכפות על איש להתפלל, לסגוד לאל או לעבוד את אלוהים בניגוד לרצונו.' 'מה?!' הכריז יריבו בעודו מתפלא על עיקרי משנתו, 'האין השכיר ראוי למשכורת?' 'אכן כן,' השיב וויליאמס, 'והמשיך: 'והוא יקבל אותה ממעסיקיו.' "רוג'ר וויליאמס היה איש אלוהים אהוב ומכובד שנחשב לרועה נאמן, שניחן במתנות הנדירות של יושרה בלתי מתפשרת ונדיבות לב אמיתית; אולם, הרשויות לא יכלו עוד לעבור בשתיקה על התכחשותו הנחושה לזכותם של שופטי השלום לשלוט בכנסייה, ועל דרישתו לחירות דתית. נטען כי יישום הדוקטרינה החדשה "יערער את המצב ואת השלטון במדינה." נגזר עליו גירוש מן המושבות, ולבסוף, כדי להימנע ממאסר, הוא נאלץ לברוח ליערות בעיצומם של סופות החורף והקור המקפיא. הוא מספר: "במשך ארבעה עשר שבועות היטלטלתי מפה לשם בקור הצורב של החורף, בלי לדעת טעמים של פת לחם או מיטה. אך העורבים כלכלו אותי במדבר". לפעמים, עץ חלול שימש כמקום מחסה בעבורו. וכך הוא המשיך במנוסתו המרה בשלגים וביערות העבותים חסרי השבילים, עד שמצא מקלט אצל שבט

אינדיאני, שזכה בחיבתו ובאמונו כאשר התאמץ ללמדו את אמיתות הבשורה. כאשר הגיע לבסוף אל חופי נרגאנסט ביי, לאחר חודשים של נדודים ותלאות, הוא הניח שם את היסודות להקמת המדינה הראשונה של העידן המודרני, שהכירה בזכות של חירות דתית. עיקרון היסוד במושבה של רוג'ור וויליאמס היה: "כל אדם זכאי לעבוד את אלוהים על פי צו מצפונו." מדינתו הקטנה, רוד איילנד, שהפכה מקלט לנדכאים, הלכה וגדלה ושגשגה תחת עיקרי היסוד שלה - העיקרים שהקנו לכל אדם חירות אזרחית ודתית, והפכו לאבן הפינה של הרפובליקה האמריקנית. במסמך העתיק והכביר שבו כוננו אבות אבותינו את חוקי זכויותם - הצהרת העצמאות - הם הכריזו: "אנו מאמינים כי אמיתות אלה ברורות מאליהן, ומעידות כי כל בני האדם נבראו שווים; שהם ניחנו מאת בוראם בזכויות מושרשות שאין ליטול מהם; ביניהן, הזכות לחיים, לחירות ולחתיירה אחר האושר." החוקה הבטיחה מפורשות את אי חילול המצפון בסעיף המבחן הדתי: "איש [מעובדי הממשל הפדרלי] לא יידרש לעולם לדבוק או לקבל כל דת או דוקטרינה כתנאי המעיד על כשירותו למשרה או לשליחות ציבורית כלשהי בממשלת ארצות הברית."

חופש הפולחן הדתי על פי החוקה קובע כי "הקונגרס לא יאשר חוק שיאשש את מיסודה של דת, או יגביל את חופש הפולחן של הדת." מחוקקי החוקה זיהו את העיקרון הנצחי, שעל פיו מערכת היחסים בין אדם לאלוהיו עומדת מעל לחוקת אנוש, והזכות לחירות המצפון של האדם היא זכותו הטבעית והמושרשת. לא נדרשו נימוקים הגיוניים כדי לכונן את האמיתה הזו; אנו מודעים לה בכל ליבנו ומאודנו. מודעות זו, שלא צייתה לחוקי אנוש, אזהרה קדושים מעונים רבים בכוח בשעת עינוייהם ובלהבות המוקד. הם חשו כי חובתם לאלוהים נעלה על חוקת אנוש, וכי איש אינו יכול להשליט את מרותו על מצפונם. זהו עיקרון טבעי, ודבר לא יוכל לבטלו. "כשהבשורות הטובות על ארץ המעניקה לכל אדם את הזכות ליהנות מפרי עמלו ולציית לצו מצפונו הגיעו לארצות אירופה, אלפי בני אדם הפליגו לחופי העולם החדש. המושבות התרבו במהירות. "מסצ'וסטס, שחקקה חוק מיוחד, הציעה לנוצרים מכל אומה, שייאותו להפליג מעבר לאוקיינוס האטלנטי כדי 'להימלט ממלחמות, רעב או דיכוי מרודפיהם,' להגיע אליה, למצוא בה מקלט, ולזכות בעזרה ותמיכה

במימון ציבורי. וכך, בחסות החוק, הפכו הפליטים הנדכאים והמקופחים לאורחי הקהילות, המושבות והמדינות של אמריקה. בתוך עשרים שנה מהגעתם של הצליינים לפלימות', רבבות מהם התיישבו בניו-אינגלנד. כדי להבטיח את התגשמות מטרותם, "הם הסתפקו במשכורת צנועה והתקיימו בקושי בעזרת חיי עמל וחסכנות. הם לא דרשו דבר מן האדמה, למעט תמורה סבירה על מאמציהם. שום חזון על עתיד מזהיר לא שפך אור מתעתע על נתיבם... הם היו שבעי רצון מן ההתקדמות האיטית אך המתמדת של הסדר החברתי שהם כוננו. הם נשאו באורך רוח את חיי המחסור בשממה, הרוו את עץ החירות בדמעותיהם ובזיעתם, עד אשר היכה שורש בלב האדמה." כתבי הקודש היוו את המסד של אמונתם, ונחשבו למעיין של חוכמה ולהצהרת היסוד של החירות. עקרונות כתבי הקודש נלמדו בשקידה בבתים, בבתי הספר ובכנסיות, ופירותיהם התבטאו בחסכנות, בתבונה, בטהרה ובמתינות. יכולת להתגורר שנה שלמה במושבות הפוריטניות ולא "להיתקל בשיכור, לשמוע קללה או לפגוש קבצן." זו הייתה עדות חותכת לכך שעקרונות כתבי הקודש מהווים את אמצעי הביטחון הטובים ביותר לשמירה על גדולה לאומית. המושבות המבודדות והמוחלשות צמחו, התחזקו והתלכדו לקונפדרציה - איחוד של מדינות עוצמתיות, והעולם כולו ציין בפליאה את השלווה והשגשוג של "כנסייה ללא אפיפיור, ומדינה ללא מלך." זרם הולך וגובר של רבבות בני אדם המשיך לנהור לחופי אמריקה, אך המניעים שהניעו את המהגרים החדשים היו שונים בתכלית השינוי מאלה של הצליינים הראשונים. על אף שלאמונתם הפשוטה ולטוהר חייהם נודעו השפעה רבה והם שימשו כוח מעצב, פחתה השפעתם ככל שגדל מספרם של המהגרים שחיפשו יתרונות חומריים בלבד. החוקה שכונו המתיישבים החלוצים, שאפשרה אך ורק לחברי כנסייה להצביע או לכהן בממשל האזרחי, הובילה לתוצאות הרות אסון. חוק זה התקבל כאמצעי לשמירה על טוהר המדינה, אך הוביל להשחתה בכנסייה. הצהרת האמונה הייתה התנאי לזכות ההצבעה ולהחזקה במשרה ציבורית, ולכן אנשים רבים שמניעיהם היחידים היו רווח חומרי ופוליטי הפכו לחברי כנסייה בלא שחזרו בתשובה אמיתית. בדרך זו, הכנסיות נמלאו במידה לא מבוטלת של חברים שלא שינו את ליבם ואת דרכם; אפילו בקרב הרועים והכמרים היו אנשים שלא רק שדבקו

בתורות שקר, אלא אף לא ידעו דבר וחצי דבר על גבורת רוח הקודש, המחוללת את שינוי הלב. כך נגלה שוב פרי הבאושים שנגלה מעת לעת בתולדות הכנסייה, מימי קונסטינוס עד ימינו, שנבעמן הניסיון לבנות את הכנסייה בעזרת המדינה, ולבקש את תמיכת השלטון החילוני לבשורת המושיע, אשר הכריז: "מַלְכוּתִי אֵינָנָה מִפֶּה". [דהיינו, "מן הָעוֹלָם הַזֶּה"] (יוחנן, י"ח 36). האיחוד בין הכנסייה למדינה, גם אם הוא קלוש, ונראה על פניו כמקרב את העולם לכנסייה, מקרב למעשה את הכנסייה לעולם. העיקרון הכביר שרובינסון ורוג'ר ויליאמס דגלו בו, שעל פיו האמת היא פרוגרסיבית, והמשיחיים צריכים להיות מוכנים ומזומנים לקבל את כל האור שיזרח מדבר ה' הקדוש, נשכח בידי צאצאיהם. הכנסיות הפרוטסטנטיות באמריקה - וגם באירופה - שהתברכו רבות מן הרפורמציה, כשלו בהנחלת דרכה של הרפורמציה לדורות הבאים. על אף שמעת לעת קמו יחידי סגולה שדבקו באמונה, הכריזו את האמיתה החדשה וחשפו את תורות השקר שטוותה וטיפחה הכנסייה במשך שנים רבות, רוב הנוצרים, בדומה ליהודים בימי ישוע המשיח, או לקתולים בימי לותר, הסתפקו באמונת אבותיהם והלכו בדרכי אבותיהם. לפיכך, האמונה המשיחית הידרדרה שוב לדת ממסדית יבשה, ותורות השקר והאמונות הטפלות שהיו אמורות להיות מושלכות מן הכנסייה, אילו המשיכה להתהלך לאורו של דבר ה', נותרו בכנסייה ופרחו. וכך, הרוח ששאבה השראה מן הרפורמציה דעכה והלכה, עד שהתעורר כמעט אותו צורך עצום לעריכת תיקון בכנסייה הפרוטסטנטית, כפי שהיה בכנסייה הקתולית בימי לותר. בכנסייה הפרוטסטנטית שררו אותה חומרנות, אותה קהות חושים רוחנית ואותה יראת כבוד למחשבת האדם, וגם היא החליפה את תורת דבר ה' בתיאוריות אנושיות. התפוצה הנרחבת של כתבי הקודש בראשית המאה התשע עשרה, והאור הגדול שנשפך על העולם, לא הביאו להתקדמות הולמת בידע של האמת, שנגלתה לעולם. השטן לא יכול היה להמשיך להסתיר את דבר ה' מבני האדם, כפי שעשה במאות הקודמות, שכן כתבי הקודש היו עתה בהישג ידם של כל בני האדם. אך כדי להשיג את תכליתו, הוא גרם לאנשים רבים להקל בערכם של כתבי הקודש. אנשים חדלו להתעמק בהם, ולפיכך, המשיכו לקבל פרשנויות שגויות ולטפח תורות שקר שאינן מעוגנות בכתבי הקודש. כאשר השטן נוכח בכישלון מאמציו למחוץ את האמת

באמצעות רדיפות, הוא שב להשתמש בתוכנית ההתפשרות, שהובילה לכפירה הגדולה ולהקמת הכנסייה הרומית. עתה, הוא פיתה את המשיחיים לחבור לאנשים שמסירותם להבלי העולם הוכיחה כי הם עובדי אלילים אמיתיים, בדיוק כמו סוגי הפסלים והצלמים - אותם עובדי אלילים שבעבר פיתה השטן את בני האדם לחבור אליהם. תוצאות האיחוד הזה היו לא פחות רעות ומזיקות מאלה שבדורות הקודמים. גאוה ורהב טופחו בחסות הדת, והכנסיות הושחתו. השטן המשיך לסלף את תורת כתבי הקודש, ומסורות שעמדו להרוס מיליוני בני אדם היכו שורש. הכנסייה דגלה במסורות אלה והגנה עליהן, במקום להגן על "הַאֲמוֹנָה שֶׁנִּמְסָרָה אַחַת וְלִתְמִיד לְקְדוֹשִׁים". כך בוזו העקרונות שלמענם פעלו וסבלו מתקני הדת כה רבות.

פרק י"ז

מבשרי השחר החדש

אחת האמיתות הנשגבות והחשובות ביותר בכתבי הקודש, היא ביאתו השנייה של המשיח כדי לחתום את מלאכת הגאולה. לצלייני האל, השוהים זה זמן כה רב "בְּאַרְץ צִלְמוֹת", ההבטחה בדבר ביאת המושיע אשר הוא "התקומה והחיים", מפיחה בלב תקווה נפלאה ומשמחת, שכן הוא ישיב אליו "אֶת נְדָחוֹ". ביאת המשיח השנייה היא הרעיון המרכזי של כתבי הקודש. מן היום שבו אדם וחווה יצאו בצער משערי גן עדן, בני האמונה ממתינים לביאת הגואל המובטח, אשר ישבור את עולו של המשחית וישיבם לגן העדן האבוד. קדושי העבר ציפו וייחלו לביאת המשיח בכבוד ובתהילה כהתגשמות תקוותם. חנוך, בן הדור השביעי לאדם וחווה אשר שהו בגן עדן, התהלך עם אלוהיו שלוש מאות שנים עלי אדמות, והורשה לחזות מראש בביאת הגואל. הוא הכריז: "הִנֵּה יְהוָה בָּא בְּרִבְבוֹת קְדוֹשָׁיו, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט בְּכָל" (איגרת יהודה, פסוקים 14, 15). איוב, האב השכול, הכריז בליל ייסוריו באמון מלא: "וְאֲנִי יָדַעְתִּי, גִּאֲלִי חַי; וְאַחֲרוֹן עַל עֶפֶר יָקוּם... מִבְּשָׂרִי אֶחְיֶה אֱלֹהִים, אֲשֶׁר אֲנִי אֶחְיֶה לִּי, וְעֵינַי רְאוּ וְלֹא זָר" (איוב, י"ט 25-27). ביאת המשיח שתפתח את עידן שלטון הצדק נתנה השראה למילים הנשגבות והנרגשות ביותר של מחברי כתבי הקודש. משוררי ונביאי התנ"ך ביטאו זאת במילים פיוטיות הקורנות באש שמיימית. מחבר מזמורי התהילים שורר על גבורתו ותהילתו של מלך ישראל: "מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יִפִּי, אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. יְבֹא אֱלֹהֵינוּ, וְאֵל יִחְרַשׁ... יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל וְאֵל הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ"

(תהילים, נ' 2-4). "ישמחו השמים, ותגל הארץ... לפני יהוה, כי בא, כי בא לשפט הארץ. לשפט תבל בצדק ועמים, באמונתו" (תהילים, צ"ו 11, 13). הנביא ישעיהו אמר: "הקיצו ורננו שכני עפר, כי טל אורת טלך, וארץ, רפאים תפיל." "יחיו מתיד, גבלתי יקומו." "בלע המות לנצח, ומחה אדני יהוה דמעה מעל כל פנים; וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ, כי יהוה דבר. ואמר ביום ההוא: 'הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו; זה יהוה קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו'" (ישעיה, כ"ו 19; כ"ה 8, 9). בעודו שקוע בחיזיון קדוש חזה חבקוק בביאתו: "אלוה מתים יבוא, וקדוש מהר פארן סלה; כסה שמים הודו, ותהלתו מלאה הארץ. ונגה כאור תהיה... "עמד ומדד ארץ, ראה ויתר גוים, ויתפצצו הררי עד, שחו גבעות עולם; הליכות עולם לו."

"כי תרפב על סוסיד, מרכבתיד ישועה." "ראוד יחילו הרים, זרם מים עבר; נתן תהום קולו, רום גדיהו נשא. שמש זרח, עמד זבלה; לאור חציד יהלכו, לנגה ברק חניתד." "נצאת לישע עמד, לישע את משיחד." (חבקוק, ג' 3, 4, 6, 8, 10, 11, 13).

כאשר המושיע עמד לעזוב את תלמידיו, הוא ניחם אותם בצערם בעזרת הבטחה על שיבתו: "אל יבהל לבבכם." "בבית אבי מעונות רבים... אלד ואכין לכם מקום, אשוב ואסח אתכם אלי למען תהיו גם אתם באשר אני שם" (יוחנן, י"ד 1-3). "פאשר יבוא בן האדם בבבדו וכל המלאכים אתו, ישב על כסא כבודו ויאספו לפניו כל הגוים." (מתי, כ"ה 31, 32).

המלאכים שנשארו בהר הזיתים אחרי עליית המשיח לשמימה, שבו וחזרו על הבטחת המושיע באוזני התלמידים: "ישוע זה אשר נשא מעליכם השמימה, בוא יבוא באותו אפן שראיתם אותו עולה לשמים" (מה"ש, א' 11) שאול השליח שדיבר בהשראת רוח הקודש, העיד: "שכן האדון עצמו ירד מן השמים בקריאה של פקדה, בקול שר המלאכים ובשופר אלהים" (תסל"א, ד' 16).

הנביא מפתמוס מכריז: "הנה הוא בא עם העננים. כל עין תראה אותו" (ההתגלות, א' 7).

ביאת המשיח בכבוד ותהילה תחתום את "השבת הכל לתקונו - דבר שאלהים דבר מעולם בפי נביאיו הקדושים" (מה"ש, ג' 21). או אז יישבר שלטונו הממושך של השטן; ו"היתה ממלכת תבל לממלכתו של אדוננו ושל משיחו והוא ימלך לעולמי עולמים" (ההתגלות, י"א 15).

"וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה; וַרְאוּ כָל בָּשָׂר נִחְדָּו." "אֲדֹנָי יְהוִה נִצְמִיחַ צִדְקָה וְתִהְיֶה נִגְד כָּל הַגּוֹיִם." הוא יהיה "לְעֹטְרַת צָבִי, וְלִצְפִּירַת תַּפְאָרָה לְשָׂעַר עֲמוֹ" (ישעיה, מ' 5; ס"א 11; כ"ח 5).

או אז תיכון תחת השמיים מלכות השלום המיוחלת של המשיח. "כִּי נָחַם יְהוָה צִיּוֹן, נָחַם כָּל חֲרִבְתֶּיהָ, וַיִּשֶׁם מִדְּבָרָה קָעָדָן, וַעֲרִבְתֶּהּ כְּגֹן יְהוָה." "כְּבוֹד הַלְבָּנוֹן נָתַן לָהּ, הַדֶּר הַכְּרָמֶל וְהַשָּׁרוֹן." "לֹא יֵאמָר לָךְ עוֹד גְּזוּבָה, וּלְאַרְצְךָ לֹא יֵאמָר עוֹד שָׁמָמָה; כִּי לָךְ יִקְרָא חֶפְצִי-בָהּ, וּלְאַרְצְךָ בְּעוֹלָה... וּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כָּלָה, יִשִּׁישׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ" (ישעיה, נ"א 3; ל"ה 2; ס"ב 4, 5). ביאת המשיח היא תקוותם של כל חסידי ה' הנאמנים בכל הדורות. ההבטחה על שיבתו שנתן המושיע לפני שנישא השמימה על הר הזיתים, שפכה אור מזהיר על עתידם של תלמידיו, וגדשה את ליבם בשמחה ותקווה, ששום צער לא יוכל להצמיח, ושום צרות וקשיים לא יוכלו לעמעם. בעיצומם של ייסורים ורדיפות יקדה בליבם ה"צִפְיָה לְמַמּוֹשׁ הַתִּקְוָה הַמְּבֻרָכָה וְלַהּוֹפָעַת הַדֶּר אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל וּמוֹשִׁיעֵנוּ יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ." זו הייתה התקווה המבורכת שפיעמה בליבם. כאשר המשיחים בתסלוניקי נמלאו עצב בשעה שקברו את יקיריהם שייחלו לראות את ביאת האדון, שאול השליח, מורה הבשורה, הצביע לפניהם על התחייה: תחיית המתים שתתרחש בעת שיבת המושיע. או אז יקומו המתים, ו"אֲנַחְנוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּחַיִּים נִלְקָח יַחַד אִתָּם בְּעָנָנִים לִפְגֶּשׁ אֶת הָאֲדוֹן בָּאֵוִיר, וְכָךְ נִהְיֶה תָמִיד עִם הָאֲדוֹן." לפיכך, הוא האיץ בהם: "עַל כֵּן עוֹדְדוּ זֶה אֶת זֶה בְּדַבָּרִים הָאֵלֶּה" (תסל"א, ד' 16-18).

על אדמת פתמוס הסלעית שמע התלמיד האהוב את ההבטחה: "אֲכֹן, אֲנִי בָּא מֵהֵר." תגובתו הנכספת מבטאת את תפילת הקהילה המשיחית כולה לאורך כל ימי צלינותה: "אָמֵן! בּוֹא נָא הָאֲדוֹן יְשׁוּעָה!" (ההתגלות, כ"ב 20).

מן הצינוק, מן המוקדוּמָן הגרדום שבהם העידו הקדושים המעונים על האמת, מהדהדת לאורך הדורות הכרזת אמונתם ותקוותם. אחד המשיחים הללו אמר: "משום שהיו סמוכים ובטוחים בתחיית המשיח, ולפיכך בתחייתם שלהם בעת שיבתו, הם בזו למוות והתעלו עליו." "הם היו מוכנים ומזומנים לרדת אלי קבר, וזאת כדי לקום לתחייה כשהם חופשיים מכבלי הקבר והמוות." "הם ייחלו לביאת האדון מן השמיים בעננים, כשהוא מפואר בכבוד אביו שבשמיים,"

"כאשר יביא עימו את עידן המלכות בעבור הצדיקים." הוואלדנסיס טיפחו את אותה אמונה. ויקליף ייחל לשיבת הגואל, וראה בה את תקוות הקהילה המשיחית. לותר הכריז: "אני מאמין שיום הדין לא ירחק מעבר לשלוש מאות שנים. ה' אינו רוצה ואינו יכול לסבול יותר את העולם הרשע הזה." "ממשמש ובא היום הכביר שבו מלכות הרשעה והתועבה תתמוטט." מלנכתון אמר: "העולם הזקן הזה מתקרב לקיצו." קלווין האיץ במשיחיים ש"לא להסס, אלא לייחל בלהט ליום ביאת המשיח כאירוע הכי משמח ומבשר טוב." הוא הכריז כי: "משפחת חסידי ה' תנצור תמיד בזיכרונה את היום הזה." הוא אמר: "עלינו לרעוב למשיח, לחפש אחריו ולהגות בו עד שיפציע השחר של היום הכביר הזה, כאשר אדוננו יפגין את כבוד מלכותו באופן מלא." נוקס, מתקן הדת הסקוטי, אמר: "האם אדוננו ישוע לא נשא את גופנו השמימה? האם הוא לא ישוב? יודעים אנו שהוא ישוב, וזאת בחברת מלאכי השמיים."

רידלי ולטימר, שמסרו את חייהם למען האמת, ייחלו באמונה לשיבת האדון. רידלי כתב: "אין ספק שהעולם - בזאת בטוח אני ולכן אני אומר זאת בוודאות - מתקרב לקיצו. הבה נחבור ליוחנן, משרת ה', ונזעק בליבנו למושיענו, ישוע המשיח: 'בוא, אדון ישוע, בוא!'" בקסטר אמר: "לדידי, המחשבות על ביאת האדון הן המתקוות, המרוממות והמשמחות ביותר." "האמונה והאופי של קדושו מאיצים בהם להשתוקק לביאתו בכל ליבם, ולייחל לתקווה קדושה זו." "אם המוות הוא האויב האחרון שיובס בעת תחיית המתים, נוכל ללמוד מכך על הלהט שבו אמורים המשיחיים להתפלל ולייחל לביאת המשיח השנייה, לכשיושג הניצחון המוחץ והסופי הזה." "זה היום שייחלנו לו, שכל המאמינים אמורים לייחל לו ולהיכסף אליו כהתגשמות פועל גאולתם, כיסופיהם ומאמצי נשמתם." "אנא ה', החש את ביאת היום המבורך הזה!" זו הייתה התקווה שפיעמה בליבה של הקהילה בימי השליחים, ו"הקהילה המשיחית שישבה במדבר", ובליבם של מתקני הדת. הנבואות לא רק מנבאות את האופן והתכלית של ביאת המשיח, אלא אף מציינות אותות שבעזרתם יוכלו בני האדם לדעת שביאת המשיח ממשמשת ובאה. ישוע אמר: "וְיִהְיוּ אוֹתוֹת וּבִּשְׁמַשׁ וּבִּכְזָבִים" (לוקס, כ"א 25). "בְּיָמֵים הָהֵם... תִּחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לֹא יָגִיעַ אֹרֶךְ, הַכּוֹכָבִים

יָפְלוּ מִן הַשָּׁמַיִם וְכָחוּת הַשָּׁמַיִם יִזְדַּעְזְעוּ. אֲזַי יֵרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם בָּא
בַּעֲנָנִים בְּגִבּוֹרָה רַבָּה וּבְכָבוֹד" (מרקוס, י"ג 24-26).

מחבר ספר ההתגלות מתאר את הראשון מבין האותות שיקדמו
לשיבת המשיח: "הַתְּחִלָּה רָעִידַת אֲדָמָה גְדוֹלָה; הַשָּׁמַשׁ הַשְּׁחִירָה כָּשֶׁק
שָׁעָר וְהַיָּרֵם כָּלֹ הָיָה כְּדָם" (ההתגלות, ו' 12). אותות אלה נגלו בשלהי
המאה השמונה עשרה. כהתגשמות הנבואה הזו, התחוללה בשנת
1755 רעידת האדמה הקשה וההרסנית ביותר שתועדה מעולם. על אף
שהיא כונתה "רעידת האדמה של ליסבון", השפעתה ניכרה גם ברחבי
אירופה, אפריקה ואמריקה. תושבי גרינלנד, איי הודו המערבית,
האי מאדרה, נורווגיה, שוודיה, בריטניה ואירלנד, חשו בה. היא
התפשטה על כארבע מיליון קילומטרים מרובעים. ההרס באפריקה
היה חמור כמעט כמו באירופה. חלק גדול מאלג'יריה נהרס כליל; לא
רחוק ממרוקו, כפר שלם על עשרת אלפים תושביו נמחה כליל מעל פני
האדמה. רעידת האדמה פגעה גם בחופי ספרד ואפריקה ובערי החוף
 שלהם, וחוללה הרס רב. גלי הרעידות החזקים וההרסניים ביותר
 פגעו בפורטוגל ובספרד. טוענים כי בקדיס, גל הצונאמי שחוללה
 רעידת האדמה הגיע לגובה של שישים רגל. הרים, חלקם מן הכבירים
 ביותר בפורטוגל, "רעדו כאחוזי תזזית, כאילו נעקרו יסודותיהם;
 אחדים מהם נפערו בפסגותיהם, וירקו בתצוגה מרהיבה גושי אבן
 ענקיים שנפלו לעמקים שלרגליהם. אומרים שתימרות אש עלו מן
 ההרים הללו." בליסבון "נשמע קול רעם מתחת לקרקע, ובמהרה
 נרעדה העיר רבתי בזעזוע אלים. בתוך שש דקות בערך, שישים אלף
 איש קיפחו את חייהם. תחילה נסוג הים והותיר אחריו חוף יבש, ואז
 שב הים והתקדם במהירות ועלה על גדותיו כחמישים רגל מעל פני הים
 הרגילים." "אחד האירועים יוצאי הדופן שהתרחשו בליסבון במהלך
 האסון הנורא שפקד את העיר הייתה שקיעתו של רציף שנבנה משיש
 בעלות גבוהה ביותר. אנשים רבים נקהלו עליו כדי למצוא מחסה
 ואולי להימלט מן החורבות המתמוטטות; אך לפתע שקע הרציף על
 כל אנשיו, ושום גופה לא צפה מעולם על פני המים." ההרס שחוללה
 רעידת האדמה "הביא להתמוטטותם של כל הכנסיות והמנזרים, של
 כמעט כל הבניינים הגדולים ומבני הציבור, ושל כרבע מבתי התושבים.
 בתוך שעתיים פרצה אש שהתפשטה ברבעים השונים של העיר,
 והשתוללה בעוצמה אדירה במשך שלושה ימים שבהן נהרסה העיר

כליל והפכה לשממה ועיי חורבות. רעידת האדמה התחוללה ביום קודש שבו המו הכנסיות והמנזרים מתפללים רבים, שמהם רק מתי מעט נמלטו ושרדו. "אין מילים כדי לתאר את האימה שאחזה בלב התושבים. איש לא בכה; זה היה מעבר לדמעות. אנשים התרוצצו הנה והנה, מטורפים מאימה ותדהמה, מכים בפניהם וחזותיהם זועקים: 'רחמים! חנני ה'! סוף העולם הגיע!' אימהות שכחו את ילדיהם, ורצו אנה ואנה כשעל כתפיהן מוטלים פסלי המושיע הצלוב. לרוע המזל, רבים רצו במהירות אל הכנסיות כדי למצוא בהן מחסה, אך תשמישי הקדושה לא הועילו לאיש. לשווא נאחזו האומללים בקרנות המזבח. פסלים, כמרים ואנשים נקברו יחדיו בקבר אחים."

"טוענים שתשעת אלפים איש אבדו ביום הקטלני הזה." מקץ עשרים וחמש שנים הופיע האות הבא שאוזכר בנבואה: השמש והירח חשכו. הדבר שהפך את התופעה הזו בולטת יותר היה העובדה שמועד התגשמותה צוין מפורשות. בשיחתו של המושיע עם תלמידיו על הר הזיתים, אחרי שתיאר באוזניהם את תקופת הצרות הממושכת שתפקוד את הקהילה המשיחית - את 1260 שנות הרדיפות מיד האפיפיורות, [שהוא הבטיח לקצר את פרק הזמן שלה, כנאמר: "וְלֹא קָצַר אֶדְדֵי אֶת הַיָּמִים לֹא הָיָה נָצַל כָּל בֶּשָׂר"] - בתוך כך, הוא אזכר מספר אירועים מסוימים שיקדמו לשיבתו, וקבע את המועד שבו יתרחש הראשון שבהם: "בַּיָּמִים הָהֵם, אַחֲרֵי הַצָּרָה הַהִיא, תִּחְשָׁד הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לֹא יִגִּיף אֹרֶז" (מרקוס, י"ג 20, 24).

מניין 1260 השנים הסתיים בשנת 1798. רבע מאה קודם לכן חדלו הרדיפות כמעט לחלוטין. על פי דברי המשיח, בין שני תאריכים אלה תחשך השמש. ב-19 במאי 1780, התגשמה הנבואה. "יום האפלה של ה-19 במאי 1780 הוא כמעט היחיד הנחשב כתופעה המסתורית והלא-מוסברת ביותר מסוגה - האפלה שאין להסבירה, של כל השמיים והאטמוספירה בניו אינגלנד."

אפלה זו לא נגרמה מליקוי ירח, שכן הירח היה אז כמעט מלא. היא גם לא נגרמה מעננות כבדה, שכן בכמה אתרים שבהם שררה האפלה השמיים היו כה בהירים, עד שניתן היה לצפות בכוכבים. בהקשר לחוסר היכולת של המדע למצוא גורם משביע רצון לתופעה זו, הכריז האסטרונום הרשל: "היום האפל בצפון אמריקה היה אחד מאותן תופעות טבע מופלאות שהפילוסופיה מתקשה להסביר."

"מידת העלטה הייתה אף היא יוצאת דופן. היא נצפתה במחוזות המזרחיים ביותר של ניו אינגלנד; במערב, עד לאזורי הספר בקונטיקוט ובאולבני שבניו יורק; בדרום, לכל אורך החוף; בצפון, בכל מקום שבו ישבו מושבות אמריקניות. קרוב לוודאי שהחשכה התפשטה מעבר לגבולות אלה, אך הגבולות המדויקים לא נודעו מעולם בוודאות. בנוגע למשך הזמן של החשכה, בשכונה בבוסטון היא נמשכה כארבע עשרה עד חמש עשרה שעות."

"הבוקר היה בהיר ונעים, אך בערך בשעה שמונה נצפה אות לא מוכר על פני השמש. השמיים היו חפים מעננים, אך האוויר היה סמיך ונראה כמסך עשן; השמש שזרחה באור חיוורין התקדרה והלכה, עד שלבסוף לא נראתה עוד." "בצוהרי היום" שרה "אפלה כבחות הליל." התופעה המוזרה עוררה בהלה עזה, טרדה את מנוחתם של אנשים רבים, ואף הטילה אימה בלב בעלי החיים; התרנגולות נמלטו בפחד ללוליהן, הציפורים עפו לקניהן והבהמות נחפזו למכלאותיהן. הצפרדעים החלו לקרקר וניצי הלילה השמיעו קולם. התרנגולים החלו לקרוא כדרכם בשעה שמפציע השחר. החקלאים נאלצו לעזוב את עבודתם בשדות. העסקים נסגרו, ונרות הודלקו בבתים. "ישיבת בית המחוקקים בקונטיקוט, שנערכה באותה השעה בהרטפורט, ננעלה, שכן אי אפשר היה להמשיך בדיונים ולפתור בעיות. כל דבר לבש קדרות המאפינת את שעות הלילה."

העלטה הכבדה ששררה בשעות היום התפוגגה כשעה או שתיים לפנות ערב, וחשפה שמיים בהירים באופן חלקי, ואת השמש, ששבה והופיעה, על אף שהייתה עדיין מוסתרת ומכוסה ערפל שחור וסמיך. אולם, "ההפוגה הייתה קצרת מועד, ואחריה שבה האפלה לשרור בעוצמה רבה יותר ובסמיכות רבה יותר, דבר שגרם לשמורת הלילה הראשונה להיות חשוכה באופן נוראי יותר ממה שחוו מיליוני בני האדם שראו אותה. מיד לאחר שקיעת החמה ועד לחצות הליל, לא פילחה אף קרן אור מן הירח או הכוכבים את כיפת השמיים. הוכרז שזו הייתה 'עלטה כבדה כחושך מצריים!'" עד ראייה אמר: "לא יכולתי שלא לחשוב באותו הזמן, שאם כל גוף שמיימי הזורח ביקום היה מתעטף באפלה בלתי חדירה, או כבה ומת, האפלה שהייתה משתררת ביקום לא יכלה להיות מוחלטת יותר." על אף שהייתה זו רק השעה תשע ועל אף שהירח שהיה במילואו זרח באותו לילה, "הוא

לא הועיל כהוא זה כדי לגרש את צללי העלטה שדמו לצללי מוות. "אחרי חצות התפוגגה העלטה, והירח, שנגלה לעין לראשונה, נראה כדם. וייטייר המשורר אמר על היום הבלתי נשכח הזה: "באחד מימי חודש מאי, בשנה העתיקה אלף שבע מאות ושמונים, נפלה אימה נוראה - עלטה כבדה - על השדות הפורחים, על מי המעיין המתוקים, על האדמה הרעננה ועל שמי הצהריים."

"גברים התפללו, נשים התייפחו; כל האוזניים התחדדו כדי לשמוע את תקיעת השופר המבשרת את ביאת יום הדין ומפלחת את השמיים השחורים."

יום ה-19 במאי, 1780 ייזכר לעד בהיסטוריה כ"יום העלטה המוחלטת כחושך מצריים." מאז ימי משה, לא תועד אף אירוע נוסף של עלטה כבדה היתה בעוצמתה ובמשך זמן התרחשותה. תיאור האירוע הזה מעדי הראייה, שנרשם בעטם של המשורר וההיסטוריון שצוטטו לעיל, מהווה אך ורק הד קלוש לדברי ה' שתועדו בנבואת הנביא יואל אלפיים חמש מאות שנה לפני התגשמותם: "הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ, וְהַיָּרֵחַ לְדָם, לִפְנֵי בֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא" (יואל, ג' 4). המשיח הורה לחסידיו לעמוד על המשמר, לצפות לאותות שיבתו, ולשמוח לכשיחזו באותות שיעידו על ביאת מלכם. הוא אמר: "כִּאֲשֶׁר יִתְחִילוּ לִקְרוֹת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַתְּעוּדְדוּ וְהָרִימוּ רָאשֵׁיכֶם, כִּי קָרְבָה גְּאֻלְתְּכֶם." הוא הצביע בפני תלמידיו על העצים המלבלבים באביב, ואמר: "כִּשְׂאֲתֶם רוֹאִים אוֹתָם מְלַבְּלִים, יוֹדְעִים אַתֶּם בְּעֶצְמְכֶם כִּי קָרֹב הַסֵּיף. כֵּן גַּם כִּשְׂתְּרָאוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִתְקַיְּמִים, דְּעוּ כִּי קָרֹבָה מַלְכוּת הָאֱלֹהִים" (לוקס, כ"א 28, 30, 31).

אך לאחר שגאווה והקפדה יתרה על דקדוקי עניות תפסו את מקומן של רוח ענווה ומסירות בקהילת המשיח, האהבה למשיח התקררה, והאמונה בשיבתו התפוגגה. אנשי ה' ששקעו בהבלי העולם וברדיפה אחר מותרות ותענוגות, היו עיוורים להוראותיו של המושיע בנוגע לאותות שיבשרו את שיבתו. תורת ביאת המשיח השנייה נזנחה; פסוקים או פרקים בכתבי הקודש שדיברו על ביאת המשיח עומעמו באמצעות פרשנויות שגויות, עד שלבסוף תורה זו כמעט נשכחה כליל. הדבר אפיין במיוחד את הכנסיות באמריקה. החירות והנוחות שמהן נהנו כל המעמדות, והתשוקה השאפתנית לעושר ומותרות, הולידו תשוקה שלא ידעה שובעה לעשיית רווחים ולהשגה

מהירה של פרסום ושררה, שנדמה היה שהן מצויות בהישג ידם של כל בני האדם. כתוצאה מכך, הכול מיקדו את עיניהם ותקוותם בחומר, וסימנו בעתיד הרחוק את היום הכביר והקדוש, שבו סדר הדברים בעולם הזה יגיע לקיצו. כשהמושיע הצביע בפני תלמידיו על האותות שיקדמו לשיבתו, הוא ניבא על הכפירה שתשרור בתקופה שתקדם לביאתו השנייה, שבמהלכה יחזרו בני האדם לסורם.

בימים האלה ימשיכו, כפי שהיה בימי נוח, העשייה והשאון של העולם העסקי, והרדיפה אחר תענוגות – אנשים יקנו, ימכרו, ייטעו, יבנו, יתחתנו ויחתנו את בניהם ובנותיהם – מתוך שכחה מוחלטת את אלוהים והעולם הבא. אזהרתו של המשיח לאנשים שיחיו בעת ההיא, היא: "הַשְׁמְרוּ לָכֶם שְׁלֹא יִכְבֹּד לְבַבְכֶם בְּשִׁתִּיה וּבְשִׁכְרוֹן וּבְדִאגוֹת הַחַיִּים וְהַיּוֹם הַהוּא יָבוֹא עֲלֵיכֶם פְּתָאוּם." לָכֵן, עֲמְדוּ עַל הַמִּשְׁמֵר בְּכָל עֵת וְהִתְפַּלְלוּ שִׁיְהִיָּה בְּכַחְכֶם לְהַמְלִיט מִכָּל הַעֲתִידוֹת הָאֵלֶּה וְלִהְיוֹתֵיכֶם לְפָנֵי בֶן-הָאָדָם" (לוקס, כ"א 34, 36).

מצבה של קהילת המשיח בימים אלה צוין בדברי המושיע בספר ההתגלות: "גִּשׁ לָךְ שֵׁם שְׁאֵתָה חִי, וְאֵתָה מֵת." "לָכֵן, זְכֹר כִּיצַד קִבַּלְתָּ וְשִׁמְעָתָ, וְשָׁמַר וַיִּחַזַּר בְּתִשׁוּבָה." לאלה המסרבים להיחלץ משאננותם וזאחיותם ולוותר על תחושת הביטחון הכוזבת, ניתנה האזהרה החמורה הבאה: "אִם לֹא תִשְׁקֹד, אָבוֹא כְּגִבְיָה וְלֹא תִדַּע בְּאִיזוֹ שָׁעָה אָבוֹא עֲלֵיךְ" (ההתגלות, ג' 1, 3). בני האדם חייבים להתעורר לסכנה הזו; הם חייבים לקום ולהתכונן לאירועים הכבירים והחמורים הקשורים לתום תקופת המבחן. נביא ה' מכריז: "כִּי גָדוֹל יוֹם יְהוָה וְנוֹרָא מְאֹד, וּמִי יִכְלִינֶה?" (יואל, ב' 11). מי יוכל לעמוד לכשיופיע המושיע, אשר הוא "סְהוֹר עֵינָיִם מִרְאוֹת רָע, וְהַבִּיט אֶל עַמָּל לֹא תוֹכֵל" (חבקוק, א' 13). בעבור אלה הזועקים: "אֵלֶּהי, יִדְעָנוּךְ", ובעת ובעונה אחת מחללים ביודעין את תורתו, ממחרים לנהות אחרי אלוהים אחרים (הושע ח' 2, 1; תהילים ט"ז 4), מטפחים בסתר ליבם את עוונותיהם ואוהבים את דרכי הרוע – יום ה' יהיה יום אפל: "הֵלֵא חֹשֶׁךְ יוֹם יְהוָה, וְלֹא אֹר; וְאֶפֶל, וְלֹא נֹגַהּ לוֹ" (עמוס, ה' 20). ה' אמר: "וְהָיָה בְּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בְּנִירוֹת; וּפְסָדְתִּי עַל הַקְּנָשִׁים, הַסְּפָאִים עַל שְׁמֵרֵיהֶם, הָאֲמָרִים בְּלִבָּבָם: 'לֹא יִיטִיב יְהוָה וְלֹא יִרְעָה'" (צפניה, א' 12). "וּפְסָדְתִּי עַל תֵּבֵל רָעָה, וְעַל רָשָׁעִים עֲוֹנִים; וְהִשְׁבֵּיתִי גְאוֹן זֵדִים, וְנִאֲצוֹת עֲרִיצִים אֲשֶׁפִּיל" (ישעיה, י"ג 11). "גַּם כִּסְפִּים גַּם זָהָבִים לֹא יוֹכֵל

לְהַצִּילֶם בְּיוֹם עֲבֹרַת יְהוָה, וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תִּאָּכַל כָּל הָאָרֶץ. "וְהָיָה חֵילָם לְמִשְׁפָּחָה, וּבְתִיבָתָם לְשִׁמְמָה" (צפניה, א' 18, 13).

הנביא ירמיהו אשר חזה בעתיד המר והנורא הזה, הכריז: "הִמָּה לִי לְבִי, לֹא אֲחֻרָשׁ". "כִּי קוֹל שׁוֹפָר שְׁמַעְתִּי (שְׁמַעְתָּ) נְפָשִׁי, תְּרוּעַת מִלְחָמָה. שָׁבֵר עַל שָׁבֵר נִקְרָא" (ירמיה, ד' 19, 20). "יוֹם עֲבָרָה, הַיּוֹם הַהוּא: "יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה, יוֹם שָׂאָה וּמִשׁוּאָה, יוֹם חֲשָׁד וְאַפְלָה, יוֹם עָנָן וְעֶרְפֶּל. יוֹם שׁוֹפָר וְתְרוּעָה..." (צפניה, א' 15, 16). "הָיָה יוֹם יְהוָה בָּא, אֲכַזְרִי וְעֲבָרָה וְחֵרוֹן אָף, לְשׁוּם הָאָרֶץ לְשִׁמָּה, וְחִסְטָאִיָּה נִשְׁמִיד מִמֶּנָּה" (ישעיה, י"ג 9). כשלנגד עיניו היום הכביר והנורא הזה, שתואר בדברו במילים הנוקבות והמרשימות ביותר, קורא ה' לחסידיו לקום מתרדמתם הרוחנית ולחלות את פניו בתשובה ובענווה: "תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן, וְהִרְעִי בְּהָר קִדְשִׁי. יִרְגְּזוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, כִּי בָא יוֹם יְהוָה, כִּי קָרוֹב." "מִקְדָּשׁוֹ צוֹם, קִרְאוּ עֲצָרָה. אֲסַפּוּ עִם קִדְשׁוֹ קָהֵל, קִבְּצוּ זִמְנִים, אֲסַפּוּ עוֹלָלִים... יֵצֵא חֶתָן מִחֲדָרוֹ, וְכֻלָּה מִחֻפְתָּהּ. בֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבָּחַ, יִבְכוּ הַכֹּהֲנִים, מִשְׁרָתִי יִהְיֶה." "וְגַם עֲתָה, נָאִם יְהוָה, שְׁבוּ עָדִי, בְּכָל לִבְבְּכֶם, וּבְצוֹם וּבִבְכִי, וּבְמִסְפָּד. וְקִרְעוּ לִבְבְּכֶם וְאַל בְּגִדֵיכֶם, וְשׁוּבוּ אֵל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם; כִּי חֲנוּן וְרַחוּם הוּא, אֲרָךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד" (יואל, ב' 1, 15-18, 12, 13).

מלאכת תיקון כבירה נדרשה כדי להכין את בני האדם ליום ה'. אלוהים ראה שרבים מן האנשים שהתיימרו להיות חסידיו, לא התכוונו לחיי הנצח, ולכן, ברוב חסדו, עמד לשלוח להם אזהרה כדי לעוררם מקהות החושים ששקעו בה, ולהכשירם לקראת ביאת אדונם. אזהרה זו ניתנה בפרק י"ד בספר ההתגלות. היא הוצגה בבשורה שהכריזו שלושת המלאכים, ומיד לאחר מכן בא המושיע כדי לקצור את קציר הארץ. האזהרה הראשונה מבשרת את המשפט הממשמש ובא. הנביא חזה במלאך "מְעוֹפֵף בְּאֶמְצֵעַ הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר לוֹ בְּשׁוֹרֵת עוֹלָם לְבִישׁ לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וּלְכָל אֲמָה וְשֹׁבֵט וְלָשׁוֹן וְעַם, וְהוּא קוֹרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: 'יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ קָבוֹד, כִּי בָּאָה עֵת מִשְׁפָּטוֹ. הִשְׁתַּחֲווּ לַעֲוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהֵיכָל וּמַעֲיָנוֹת הַמַּיִם'" (ההתגלות, י"ד 6, 7). מסר זה הוא חלק מן הבשורה המכונה "בְּשׁוֹרֵת עוֹלָם". מלאכת בישור הבשורה לא הוטלה על המלאכים, אלא הופקדה בידיהם של בני האדם. המלאכים הקדושים מסייעים בהכוונת המלאכה הזו, והם אחראים למעשים הכבירים המתבצעים למען

גאולת האנושות. אך הכרזת הבשורה עצמה מתבצעת בידי משרתי המשיח עלי אדמות. חסידי ה' המסורים שצייתו להדרכת רוח ה' ולמצוות תורתו, נדרשו להשמיע את האזהרה הזו לעולם. הם היו אלה שאיששו את "דְּבַר הַנְּבוּאָה", צייתו לאזהרה הטמונה בנבואה והתייחסו אליה "כְּאֵל גֵּר מֵאִיר בְּמָקוֹם אֶפֶל, עַד כִּי יִבָּקַע אוֹר הַיּוֹם וַיִּזְרַח" (פטר"ב, א' 19). הם חיפשו אחר דעת ה' יותר מאשר אחר כל האוצרות החבויים, והאמינו שדעת ה' טובה יותר "מִסֶּחַר כֶּסֶף, וּמִחֲרוֹץ תְּבוּאָתָהּ". [דהיינו, ממסחר בכסף ובזהב.] (משלי, ג' 14). ואכן, ה' חשף בפניהם את האמיתות הנשגבות של מלכותו. "סוֹד יְהוָה לִירְאָיו; וּבְרִיתוֹ, לְהוֹדִיעֵם" (תהילים, כ"ה 14). לא היו אלה מנהיגי הכנסייה שהבינו את האמיתה הזו ובישרוה. אילו הם היו שומרים נאמנים, העומדים תמיד על המשמר, מתפללים ללא הרף ושוקדים על התעמקות בכתבי הקודש, הם היו מכירים את שעות הליל. הנבואות היו חושפות בפניהם את האירועים העתידיים להתרחש. אך הם לא עמדו על המשמר וכשלו בביצוע תפקידם, ולכן המסר ניתן לקבוצה אחרת. ישוע אמר: "הֵיוּ מִתְהַלְכִים בְּעוֹד הָאוֹר מֵאִיר לָכֶם, פֶּן יִשְׁיָגְכֶם הַחֹשֶׁךְ" (יוחנן, י"ב 35). אלה המפנים עורף לאור שנתן ה', או שאינם מחפשים את האור כאשר הוא שורה בקרבם, נותרים באפלה. אך המושיע מכריז: "אֲנִי אוֹר הָעוֹלָם. אִישׁ הַהוֹלֵךְ אִתִּי לֹא יִתְהַלֵּךְ בַּחֹשֶׁךְ, אֶלָּא אוֹר הַחַיִּים יִהְיֶה לוֹ" (יוחנן, ח' 8). מי שדבק בתכליתו לחפש אחר רצון ה' ולציית לו, ומציית בכל ליבו ומאודו לאור שניתן לו, יזכה לקבל אור גדול יותר; על נשמה כזו יזרח אור שמיימי בוהק שידריכה אל כל האמת.

בעת ביאת המשיח הראשונה, הכוהנים והפרושים שחיו בעיר הקודש והיו אמונים על דבר ה' שהופקד בידיהם, יכלו לזהות את אותות העיתים ולהכריז את ביאת המשיח המובטח. נבואת מיכה ציינה את מקום הולדתו [מיכה, ה' 2]; דניאל ציין מפורשות את מועד ביאתו [דניאל, ט' 25]. אלוהים הפקיד את הנבואות הללו בידיהם של ראשי הדת; לא היה להם שום תירוץ לבורותם לגבי ביאת המשיח הממששת ובאה, ולכך שלא בישרו לעם על ביאתו. בורותם נבעה מהזנחה פושעת. עם ישראל בנה מצבות זיכרון לנביאי ה' שנשחטו, ובעת ובעונה אחת, כיבד את שועי הארץ, ובכך חלק כבוד למשרתי השטן. מנהיגי העם שהיו שקועים במריבותיהם וחתרו בשאפתנות

להשגת עמדת שררה, איבדו את מחוות הכבוד השמימיות שמלך מלכי המלכים ביקש לחלוק להם. זקני ישראל היו אמורים להתעמק בכתובים ביראת כבוד וללמוד על המיקום, העיתוי והנסיבות של האירוע הכביר ביותר בתולדות האנושות: ביאת בן האלוהים כדי להשלים את פועל הכפרה למען גאולת האנושות.

כל בני האדם היו אמורים לעמוד על המשמר ולהמתין כדי להיות הראשונים שיקבלו בברכה את פני גואל העולם.

אך הביטו בשני הנוסעים העייפים שהגיעו לבית לחם מהרי נצרת הרחוקה, ועתה מכתתים הם לשווא את רגליהם ומגיעים עד פאתי העיר בחיפוש אחר מלון או מקום מחסה ללינת הלילה. אף דלת לא נפתחה כדי לקבלם. לבסוף, הם מצאו מקלט באבוס עלוב שיועד לבהמות, ושם נולד מושיע העולם. מלאכי השמיים ראו את הכבוד והתהילה שבן האלוהים חלק עם אביו השמימי מקדמת דנא, בטרם נברא העולם, וייחלו בציפייה ובעניין רב לביאתו לעולם כאירוע משמח ביותר לכל בני האדם. על המלאכים הוטל לבשר את הבשורות המשמחות לאנשים שציפו להן, ייחלו להן, קיבלו אותן בשמחה ויבשרו אותן בשמחה לתושבי התבל.

המשיח השפיל עצמו וירד מגדולתו כדי ללוש בשר ודם; עתיד הוא לשאת עול כבד מנשוא של צער וכאב בשעה שימסור את נפשו וחיו כקורבן תמורה בעבור חטאי האדם; ועם זאת, המלאכים השתוקקו שבן האלוהים, האל העליון, יופיע לפני בני האדם בכבוד והדר הראויים לו וההולמים את אופיו. האם ייאספו גדולי ושועי עולם בבירת ישראל כדי לקדם את פניו בברכה בעת ביאתו? האם רבבות המלאכים יציגו אותו בפני החבורה המצפה לו? מלאך שמימי מבקר בעולם כדי למצוא את האנשים המוכנים ומזומנים לקדם את ישוע בברכה; אך הוא אינו מוצא שום סימנים המעידים על ציפייה כזו; הוא אינו שומע שום שירי הלל וניצחון, המבשרים את ביאת המשיח המשמשת ובאה. לזמן מה, הוא מתעכב מעל עיר הקודש ובית המקדש, שבו נגלתה השכינה במשך מאות בשנים; אך אפילו כאן שוררת אותה אדישות. הכוהנים, ברוב הדרם ורהבם, מקריבים במקדש את הקורבנות הטמאים. הפרושים נושאים דרשות לפני העם בקולי קולות או נושאים תפילות מתחסדות בקרני רחוב. בארמונות מלכים, במועצות של הוגי הדעות ובבתי המדרש של הרבנים – הכול

אינם מודעים לעובדה המופלאה שמילאה את השמיים בשמחה והלל, שגואל האנושות עומד להופיע עלי אדמות. אין שום ראיה המעידה על ציפייה למשיח; לא נערכות שום הכנות כדי לקבל את פניו של שר החיים. המלאך השמימי הנדהם עומד לשוב לשמיים עם הבשורות המרות, המביישות, כשלפתע הוא מגלה קבוצת רועים השומרים על עדריהם באשמורות הלילה. בעודם מביטים בשמיים זרועי הכוכבים, הם הוגים בנבואה על ביאת המשיח לעולם ונכספים לביאת הגואל. כאן נמצאת קבוצה המוכנה ומזומנה לקבל את המסר השמימי. לפתע, מלאך ה' מופיע לפני הרועים ומבשר להם את הבשורות הטובות בשמחה רבה. זוהר שמימי מאיר את האזור כולו, "וּכְבוֹד יְהוָה נָגַה סָבִיבָם." רבבות מלאכים נגלים לעין, כאילו הייתה השמחה רבה מדוי למבשר שמימי אחד, ורבבות קולות פוצחים במזמור שכל האומות הנושעות ישירו בעתיד: "כְּבוֹד לְאֱלֹהִים בְּמִרוֹמִים, וּבְאֶרֶץ שְׁלוֹם עַל בְּנֵי אָדָם רְצוֹנוֹ" (לוקס, ב' 14). איזה לקח מאלף טמון בסיפור נפלא זה על בית לחם! איזו תוכחה הוא מהווה לחוסר האמונה שלנו, לגאווה ולביטחוננו העצמי! הוא מזהירנו פן ניכשל בזיהוי אותות העיתים בשל אדישותנו הפושעת, ולפיכך לא נדע את יום פקודתנו. לא רק על הרי יהודה, לא רק בקרב הרועים הענווים מצאו המלאכים את האנשים שייחלו לביאת המשיח. גם בארץ אלילית היו אנשים שייחלו לבואו; הם היו אנשים חכמים, עשירים ואציליים, פילוסופים מן המזרח. חכמי המזרח הללו שלמדו את עולם הטבע, ראו את אלוהים בבריאתו וביצירי כפיו. הם למדו מן הכתובים העבריים על כוכב השחר שיזרח מיעקב, והם ציפו בכיליון עיניים לביאתו של הגואל, אשר יהיה "נִחְמַת יִשְׂרָאֵל", אך גם "אִזֹּר לְהָאִיר לְגוֹיִים" ו"יְשׁוּעַת ה' עַד קֶצֶה הָאֶרֶץ" (לוקס, ב' 25, 32; מעשי השליחים, י"ג 47).

הם חיפשו אחר האור, והאור שזרח מכס האלוהים האיר את נתיבם. בזמן שהכוהנים והרבנים בירושלים, שהאמת הופקדה בידיהם למשמרת כדי שילמדוה, היו אפופים בחשכה, הכוכב השמימי הנחה את הזרים אל מקום הולדתו של המלך שזה עתה נולד. "לְמַחֲכִים לוֹ לְיִשׁוּעָה", המשיח "יוֹפִיעַ שְׁנִית - שֶׁלֹּא לְעֵנָן פִּתְאֵא" (האיגרת אל העברים, ט' 28). בדומה לבשורות על הולדת המושיע, הבשורה על ביאת המשיח השנייה לא הופקדה בידיהם של ראשי הדת. הם מיאנו לתקשר עם אלוהים ולקבל אור מן השמיים; לפיכך, הם לא נמנו בין

בני האור שתוארו בידי שאול השליח: "אַתֶּם, אֲחִי, אֵינְכֶם בְּחֹשֶׁךְ בְּאֶפֶן שֶׁיִּפְתִּיעַ אֶתְכֶם הַיּוֹם כְּגֹב. אַתֶּם כֻּלְכֶם בְּנֵי הָאֹר וּבְנֵי הַיּוֹם. לֹא בְנֵי הַלַּיְלָה אֲנַחְנוּ וְלֹא בְנֵי הַחֹשֶׁךְ" (תסל"א, ה' 4, 5). השומרים שניצבו על חומות ירושלים היו אמורים להיות הראשונים שישמעו את הבשורות על ביאת המשיע, הראשונים שישאו את קולם כדי לבשר על בואו, הראשונים שיזהירו את העם להתכונן לבואו. אך הם עמדו נינוחים וזחוחים וחלמו בהקיץ על שלום וביטחון, בזמן שהעם נרדם בעודו שקוע בחטאיו. ישוע ראה את קהילתו כעץ תאנה עקר, המכוסה עלווה יומרנית, אך אינו מניב את פריו יקר הערך. אנשים התגאו בקיום קפדני של טקסי וכללי הדת, בזמן שרוח של ענווה אמיתית, אורך רוח ואמונה - שרק בכוחה לתת לה' שירות הרצוי בעיניו - נעדרה מליבם. במקום החן, הנועם והחסד של רוח הקודש, התגלו דקדקנות טקסית, גאווה, יוהרה, אנוכיות ודיכוי. קהילת ה' ששבה לסורה עצמה את עיניה ולא ראתה את אותות העיתים. אלוהים לא נטש את עמו ולא הפר את נאמנותו; אך עמו נטש אותו והתנתק מאהבתו. בעוד העם מסרב לציית לחוקיו ולתנאיו, הבטחותיו לא התגשמו בעבורם. זו הייתה התוצאה הוודאית של התרשלותם, כשלא העריכו את האור ואת זכויות היתר שהרעיף עליהם ה', אלא מאסו בהן. אם הקהילה המשיחית לא תלך בעקבות הנחיית יד ההשגחה, לא תקבל כל קרן אור הנשלחת אליה, ולא תבצע כל חובה שתוטל עליה, האמונה תידרדר באופן בלתי נמנע לקיום דקדקני של טקסים וכללים, והרוח החיונית של חסידות ויראת שמיים, תיעלם.

אמיתה זו שבה והומחשה בתולדות הכנסייה. אלוהים דורש מחסידיו לפעול באמונה ובציות, העולים בקנה אחד עם הברכות והזכויות המורעפות עליהם. ציות דורש קורבן וכרוך בנשיאת צלב; מסיבה זו, רבים מאלה שמתיימרים להיות תלמידי המשיח מסרבים לקבל את האור השמימי, ובדומה לעם ישראל בעת העתיקה, הם אינם יודעים את שעת פקודתם [לוקס, י"ט 44]. בשל גאוותם וחוסר אמונתם, ה' פוסח עליהם ומגלה את האמת לאנשים, שבדומה לרועים בבית לחם ולחכמים שבאו מן המזרח, שמים לב לאור שהם מקבלים ומצייתים לכל הנחיותיו.

פרק י"ח

מתקן דת אמריקני

איכר ישר, הגון וגלוי לב, שהחל לפקפק בסמכות האלוהית של כתבי הקודש, ועם זאת השתוקק בכל ליבו לדעת את האמת, היה האיש שנבחר בידי ה' כדי להוביל את בישור הבשורה על ביאת המשיח השנייה. בדומה למתקני דת רבים, ידע ויליאם מילר בראשית חייו מחסור ודלות, ולמד לקחים מאלפים על מתינות והתכחשות עצמית. הוריו ובני משפחתו היו אנשים עצמאיים ואוהבי חירות, בעלי כוח סבל ורוח פטריוטית נלהבת, ומאפיינים אלה בלטו גם באופיו. אביו היה מפקד בצבא המהפכה; הקורבנות שהקריב במאבקים ובסבל של אותה תקופה סוערת ניכרו בנסיבות הקשות של ראשית חייו של מילר. מילר ניחן בגוף חסון, וכבר בילדותו הפגין חוסן נפשי ויכולות שכליות יוצאות דופן. כשבגר, תכונה זו הפכה בולטת יותר. מוחו היה ער וחד, והוא צמא לידע. על אף שלא זכה ללמוד במכללה, אהבתו ללימודים והרגלו לחשוב לעומק ולהעביר ביקורת על עצמו, עשוהו לאדם בעל שכל בריא והשקפות מעמיקות. אופיו ומוסריותו היו ללא דופי, ויצא לו שם של אדם בעל יושרה, צנוע, חסכן ונדיב. באמצעות חריצות ושקדנות, הוא רכש במהרה כישרונות, ובמקביל, המשיך כהרגלו ללמוד ולהגות. הוא מילא בהצלחה מגוון תפקידים אזרחיים וצבאיים, זכה להערכה וכבוד, ונדמה היה שהדרך לעושר ולכבוד סלולה לפניו. אימו הייתה אדוקה מאוד, ולפיכך, האמונה הוטבעה בליבו משחר ילדותו. ואולם, בבחרותו הוא הושפע רבות מחבורת דאיסטים שהקיפה אותו [הדאיסטים מאמינים בקיומו של אל יחיד,

אך כופרים בהתערבותו בעולם], בעיקר בזכות העובדה שהם היו טובי לב, עדינים ונדיבים, ואף אזרחים למופת. מכיוון שחיו בקרב נוצרים ומוסדות נוצריים, אופיים עוצב במידת מה בידי סביבתם. מעלותיהם, שזיכיהם בכבוד ובאמון הבריות, עלו בקנה אחד עם תורת כתבי הקודש; אך עם זאת, סגולות אלה סולפו במידה כה רבה, שהן פעלו נגד דבר ה'. בעקבות התרועעותו של מילר עם אנשים אלה, הוא אימץ את השקפותיהם. הפרשנות הרווחת של כתבי הקודש הציגה קשיים וסוגיות שנראו לו בלתי פתירים; ועם זאת, אמונתו החדשה שגרמה לו לזנוח את כתבי הקודש, לא הציעה חלופה טובה יותר במקומם, והוא נותר מתוסכל ולא מסופק. אך הוא המשיך להחזיק בהשקפות אלה כשתיים עשרה שנים. אך כשהיה בן שלושים וארבע, רוח הקודש עוררה בליבו את ההכרה בהיותו חוטא. הוא לא מצא באמונתו הנוכחית שום אישוש לאושר נצחי אחרי המוות. העתיד נראה לו קודר ועגום. כאשר התייחס בשלב מאוחר יותר לרגשותיו באותה עת, הוא אמר: "המחשבה על כיליון סופי הייתה קרה ומצמררת; המחשבה על נשיאה באחריות הייתה מצמיחה, שכן נשיאה באחריות תביא להשמדת כולם. השמיים התחשרו כנחושת מעל ראשי, והאדמה הייתה כברזל יצוק תחת כפות רגליי. נצח - מהו נצח? מוות - מדוע הוא קיים? ככל שניסיתי לחשוב בהיגיון, כך התרחקתי יותר ויותר מהוכחות. ככל שהתעמקתי והפכתי בדבר, כך הפכו מסקנותיי מבולבלות יותר. ניסיתי להפסיק לחשוב, אך לא הצלחתי לשלוט במחשבותיי. הייתי אומלל מאוד, אך לא הבנתי את הסיבה לכך. רטנתי והתלוננתי, אך לא ידעתי על מי אני כועס. ידעתי שהרוע קיים, אך לא ידעתי היכן או כיצד למצוא את דרך הישר. קוננתי, אך בליבי אפסה כל תקווה." במצב זה הוא היה שרוי במשך חודשים רבים. הוא אמר: "לפתע, רושמו של אופיו המופתי של המושיע הוטבע בליבי באופן עז ובהיר. נדמה היה שאולי ישנו מושיע כה טוב ורחום אשר ניאות לכפר על חטאינו, ולפיכך להושיענו מן החטא ועונשו. מיד הרגשתי שאוכל להטיל עצמי לזרועות מושיע כה נפלא ונעים, ולבטוח בחסדו. אך עתה התעוררה בליבי השאלה: כיצד ניתן להוכיח את קיומה של ישות כזו? חוץ מכתבי הקודש, גיליתי שלא אוכל למצוא שום הוכחה לקיומו של מושיע כזה, או אפילו לקיומם של חיי נצח.

"ראיתי שכתבי הקודש הציגו בדיוק מושיע כזה, המושיע שנזקקתי לו; חשתי מבולבל ונבוך לגלות שספר כה חסר השראה יכול להציג עקרונות כה הולמים לצרכיו של עולם השרוי בחטא. נאלצתי להודות שכתבי הקודש חייבים להיות התגלות אלוהית. הם הפכו בעבורי מקור לשמחה ועונג; מצאתי בישוע חבר. המושיע, הידגול מרובה' בא אליי; כתבי הקודש, שבעבר נראו לי כה קודרים, משעממים ומלאי סתירות, הפכו נר לרגליי ואור לנתיבי. ליבי ושכלי נרגעו ונמלאו שביעות רצון. גיליתי שה' אלוהים הוא הצור האיתן בעיצומן של סערות חיי. כתבי הקודש הפכו לספר הלימוד העיקרי שלי, ואוכל לומר בכנות שהתעמקתי בהם בהנאה רבה. גיליתי שמחצית מתוכם לא סופרה לי מעולם. תהיתי כיצד לא הבחנתי בעבר ביופיים ובהדרם; התפלאתי כיצד יכולתי למאוס בהם. גיליתי שהם מספקים כל דבר שליבי חפץ בו, ומעניקים מזור לכל תחלואי נשמתי. איבדתי עניין בכל יתר הספרים, והקדשתי את כל כולי לרכישת חוכמה מאת ה'." עתה הוא הצהיר בפומבי על אמונתו בדת שתיעב. אך חבריו הכופרים מיהרו להציג בפניו את כל הטיעונים שהוא עצמו העלה לפעמים כנגד הסמכות האלוהית של כתבי הקודש. באותה עת, הוא עדיין לא היה מסוגל להשיב להם; אך הוא סבר והאמין שאם כתבי הקודש הם התגלות אלוהית, אזי הם חייבים להיות עקביים ולעלות בקנה אחד; ומאחר שניתנו כדי להדריך את האדם, עליהם להיות מותאמים להבנתו. מילר החליט ללמוד את כתבי הקודש בעצמו, להתעמק בהם ולבחון אם ניתן ליישב בין הסתירות שמצא בהם. הוא השתדל לשים בצד את כל הרעיונות וההשקפות שדבק בהם, לזנוח את כל הפרשנויות, והחל להשוות בין פסוקים בעזרת קונקורדנציה והערות שרשם לעצמו בשולי הדפים. הוא המשיך בלימודו באופן עקבי ושיטתי; הוא התחיל בספר בראשית, בעודו קורא כל פסוק ופסוק ומתעמק בהם עד שהבין לאשורו את משמעות הכתוב. כשנתקל בקושי כלשהו, הוא נהג להשוות את הפסוק הסתום עם פסוק אחר שאישש את הסוגיה. כל מילה שקרא הייתה חייבת לעלות בקנה אחד עם נושא הפסוק, וכאשר עלתה בקנה אחד עם הפסקה כולה, נחה דעתו, שכן הקושי נפתר.

וכך, בכל פעם שנתקל בפסקה קשה להבנה, הוא מצא לה פירוש בפסקה אחרת בכתבי הקודש. מכיוון שבמהלך לימודו הוא נשא

תפילה כנה לקבל הארה שמיימית, תפילתו נענתה, והפסוקים שנראו לו סתומים, התבהרו. הוא חווה את האמיתה שנחשפה בדבריו של מחבר התהילים: "פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יְאִיר; מִבֵּין פְּתָיִים" (תה"ל, קי"ט 130). הוא קרא בעניין רב את ספר דניאל וספר ההתגלות, והשתמש באותם עקרונות פרשנות ששמשו אותו ביתר כתבי הקודש. לשמחתו הרבה, הוא גילה שניתן להבין את הסמלים הנבואיים הצפונים בספרים אלה. הוא ראה שהנבואות שכבר התגשמו, התגשמו במדויק; שהדימויים, הסמלים, המשלים וההשוואות, הובהרו בהקשרם המידי או שרעיונותיהם הוגדרו בפסוקים אחרים; במקרה כזה, יש להבינם פשוטם כמשמעם. הוא אמר: "הייתי שבע רצון מכך שכתבי הקודש הם תורת אמת שנחשפה באופן כה בהיר וניתנה באופן כה פשוט, עד שכל אדם, גם אם הוא אוויל, לא ישגה בהבנתה." חוליה אחר חוליה בשרשרת האמת גמלה לו על מאמציו לכשצעד צעד אחר צעד לאורך שורות הנבואות הנשגבות. מלאכי השמיים האירו את שכלו וביארו לו את כתבי הקודש. האופן שבו התגשמו הנבואות בעבר שימש לו קריטריון לבחינת התגשמותן של נבואות שטרם התגשמו, והוא חש שביעות רצון מכך שלהשקפה הרווחת על ימות המשיח - תקופה בת אלף שנה שבה ימשול המשיח במלכותו הרוחנית עד קץ העולם - לא נמצאו תימוכין בכתבי הקודש. תורה זו, שהצביעה על אלף שנות צדקה, שלום ושגשוג לפני שיבת האדון, הרחיקה את איימי יום ה' מן התודעה. אך על אף שרעיון זה מנחם ומשמח, הוא מנוגד לתורת המשיח, אשר הכריז כי החיטים והעשבים הרעים ימשיכו לצמוח יחדיו עד הקציר שיתרחש בקץ העולם [מתי, י"ג 30, 41-48]; ואף למשנת שליחיו, שהכריזו כי "אֲנָשִׁים רָעִים וּמַדְיָחִים נִגְבְּרִיו רָעָתָם," כי "בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יָבֹאוּ זִמְנִים קָשִׁים" (טימ"ב, ג' 13, 1); וכי מלכות האופל תתקיים עד ביאת האדון, ואז תאכל ברוח פיו ותושמד בזוהר הופעתו [תסל"ב, ב' 8]. התורה על קבלת העולם כולו את האמונה ועל מלכותו הרוחנית של המשיח, לא אומצה בידי קהילת השליחים. היא לא התקבלה באופן כללי בקרב המשיחיים, עד לאחר ראשית המאה השמונה עשרה. בדומה לכל תורת שקר אחרת, השלכותיה היו רעות. היא לימדה את בני האדם לצפות לביאת האדון אי שם בעתיד הרחוק, ומנעה מהם לשים לב לאותות המבשרים את שיבתו. היא נסכה בהם תחושת אמון וביטחון שלא הייתה מבוססת

היטב, וגרמה לרבים לחדול להתכונן כיאות לביאת אדונם. מילר גילה שכתבי הקודש מלמדים מפורשות על ביאת המשיח בכבודו ובעצמו לעולם. שאול השליח אומר: "הָאֲדֹן עֲצָמוּ יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּקָרִיָּאָה שֶׁל פְּקָדָה, בְּקוֹל שֶׁר הַמַּלְאָכִים וּבְשׁוּפָר אֱלֹהִים" (תסל"א, ד' 16). המושיע הכריז בנוגע לשיבתו: "וַיֵּרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם בָּא עִם עֲנָנֵי הַשָּׁמַיִם בְּגִבּוֹרָה וּבְכָבוֹד רַב." "כִּי כַּבָּרֵךְ הַיּוֹצֵא מִמִּזְרַח וּמֵאִיר עַד מַעֲרֵב כֵּן יִהְיֶה בּוֹאוֹ שֶׁל בֶּן-הָאָדָם" (מתי, כ"ד 30, 27). האדון ילווה בצבא השמיים כולו. "כֹּפֶאֶשֶׁר יָבוֹא בֶּן-הָאָדָם בְּכָבוֹדוֹ וְכָל הַמַּלְאָכִים אִתּוֹ." "וְהוּא יִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָיו בְּשׁוּפָר גָּדוֹל וַיִּסְבְּצוּ אֶת בְּחִירָיו" (מתי, כ"ה 31; כ"ד 31). בעת ביאתו, הצדיקים שמתו יקומו לתחייה, והצדיקים הנמצאים בין החיים ישתנו וילבשו אלמוות. שאול אומר: "לֹא כָלְנוּ נָמוּת, אֲבָל כָּלְנוּ נִשְׁתַּנֶּה בִּן רָעָה וּבְחֶרֶף עֵין בְּשׁוּפָר הָאֲחֵרוֹן, שֶׁכֵּן יִתְקַע בְּשׁוּפָר וְהַמֵּתִים יָקוּמוּ בְּלִי כָלִיּוֹן וַאֲנַחְנוּ נִשְׁתַּנֶּה; כִּי מִן הָרְאוּי שָׁזָה הַכְּפוֹף לְכָלִיּוֹן יִלְבָּשׁ אֶל-כָּלִיּוֹן וְזֶה הַכְּפוֹף לְמוֹת יִלְבָּשׁ אֶלְמוּת" (קור"א, ט"ו 51-53). באיגרתו למאמינים בתסלוניקי, אחרי שתיאר את ביאת האדון, שאול אומר: "הַמֵּתִים הַשֵּׁכִים לְמֵשִׁיחַ יָקוּמוּ רְאוּשׁוֹנָה. אַחֲרֵי כֵן אָנַחְנוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּחַיִּים נִלָּקַח יַחַד אִתָּם בְּעָנָנִים לִפְגֹּשׁ אֶת הָאֲדֹן בְּאֵוִיר, וְכֵן נִהְיֶה תָמִיד עִם הָאֲדֹן" (תסל"א, ד' 16, 17). רק אחרי ביאת המשיח בכבודו ובעצמו ינחלו חסידיו את המלכות. המושיע אמר: "כֹּפֶאֶשֶׁר יָבוֹא בֶּן-הָאָדָם בְּכָבוֹדוֹ וְכָל הַמַּלְאָכִים אִתּוֹ, יָשֵׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ וַיֵּאֲסֶפוּ לִפְנָיו כָּל הַגּוֹיִם. אַז יִפְרִיֵּם זֶה מִזֶּה כְּרוּעָה הַמִּפְרִיד אֶת הַכֹּבָשִׁים מִן הָעֲזִים, וַיַּצִּיב אֶת הַכֹּבָשִׁים לִימִינוֹ וְאֶת הָעֲזִים לְשִׁמְאָלוֹ. יֹאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל הַנֹּעָצִים לִימִינוֹ: 'בּוֹאוּ בְּרוּכִי אֲבִי וְרָשׁוּ אֶת הַמַּלְכוּת הַמוֹכֶנֶה לָכֶם מֵאֵז הַנֹּסֵד תִּבְלִי'" (מתי, כ"ה 31-34). מן הפסוקים שלעיל אנו למדים שכאשר יבוא בן האדם [המושיע], המתים יקומו בגוף שלא הושחת, וחסידיו הנמצאים בין החיים ישתנו. באמצעות שינוי כביר זה יכשירם האדון לנחול את המלכות, שכן שאול אומר: "בְּשֵׁר וְדָם אֵינוֹ יָכוֹל לָרֶשֶׁת אֶת מַלְכוּת הָאֱלֹהִים; גַּם אֵין הַכָּלִיּוֹן יוֹרֵשׁ אֶל-כָּלִיּוֹן" (קור"א, ט"ו 50). האדם במצבו הנוכחי הוא בן תמותה; לפיכך, גופו נשחת לאחר המוות. אך מלכות האלוהים הנצחית אינה כפופה לכיליון ולא תישחת לעולם. לפיכך, נבצר מבני התמותה להיכנס למלכות האלוהים. אך כשישוע ישוב, הוא יעטה את חסידיו באלמותיותו ויזמינם לנחול את מלכותו, שכן הם יורשיה היחידים.

פסוקים אלה ואחרים הוכיחו למילר מפורשות כי האירועים, שרוב המאמינים ציפו להתרחשותם לפני שיבת המשיח, כגון ממשלת שלום כלל-עולמית וכינון מלכות האלוהים על-אדמות, יתרחשו אחרי ביאת המשיח השנייה.

יתרה מכך, כל אותות העיתים והמצב השורר בעולם מתכתבים עם התיאור הנבואי של אחרית הימים. לפיכך, מילר נאלץ להסיק מלימוד כתבי הקודש בלבד, שפרק הזמן שהוקצב לעולם במצבו הנוכחי עמד להסתיים. הוא אמר: "ראיה נוספת ששכנעה אותי הייתה הכרונולוגיה של כתבי הקודש. גיליתי שהאירועים שנובאו בנבואות והתגשמו, התרחשו בדרך כלל בתוך פרק זמן מסוים. 'מָאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה' חלפו עד המבול (בראשית, ו' 3); שבעה ימים קדמו למבול; 'אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה' ניתך המבול על העולם (בראשית, ז' 4); ארבע מאות שנות נדודים ושיעבוד עברו על זרע אברהם (בראשית, ט"ו 13); שלושה ימים חלפו עד להתגשמות חלומו של שר האופים, ועד להתגשמות חלומו של שר המשקים (בראשית, מ' 12-20); שבע שנות בצורת פקדו את מצרים (בראשית, מ"א 28-54); ארבעים שנות נדודים במדבר (במדבר, י"ד 34); שלוש וחצי שנות בצורת (מל"א, י"ז 1, ראו לוקס, ד' 25); שבע שנות גלות (ירמיה, כ"ה 11); שבע עיתים שיעברו על נבוכדנצר (דניאל, ד' 13-16); שבעים השנים שנגזרו עד לחורבן ולגלות ישראל (דניאל, ט' 24-27); כל האירועים שנתחמו בנבואות בפרקי הזמן הללו התגשמו במלואם בהתאם להן. לכן, כאשר מילר מצא בכתבי הקודש תקופות כרונולוגיות מסוימות, שעל פי הבנתו יימשכו עד ביאת המשיח השנייה, הוא לא יכול היה שלא לראות בהן את ה"זְמַנִּים הַקְּבוּעִים" שגִּעַד ה' וגילה אותם למשרתיו. משה מכריז: "הַנִּסְתָּרֹת - לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ; וְהַנִּגְלֹת - לָנוּ וּלְבָנֵינוּ, עַד עוֹלָם..." (דברים, כ"ט 28). ה' מכריז באמצעות הנביא עמוס: "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֲדָנִי יְהוָה דְּבָר, כִּי אִם גְּלָה סוֹדוֹ אֶל עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים" (עמוס, ג' 7).

תלמידי דבר ה' יכולים להיות סמוכים ובטוחים שהם ימצאו בכתבי הקודש אזכור מפורש לאירוע הכביר והמדהים ביותר שיתרחש בתולדות האנושות. מילר אמר: "כאשר השתכנעתי לגמרי שכל כתבי הקודש שנכתבו בהשראת ה' הם חשובים ומועילים (טימ"ב, ג' 16); שהם לא נכתבו בכל זמן נתון על פי רצונו של האדם, אלא בידי אנשים קדושים שהונעו בידי רוח הקודש (פטר"ב, א'

(21), 'לְהַדְרִכְתָּנוּ, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ תִקְוָה מִתּוֹךְ הַסִּבְלָנוֹת וְהַנֶּחֱמָה שֶׁבְּתוֹבִיבִים' (האיגרת אל הרומים, ט"ו 4), לא יכולתי שלא לראות בחלקים הכרונולוגיים בכתבי הקודש חלקים חשובים הראויים להתעמקותנו, בדיוק כמו כל חלק אחר בכתובים. לפיכך, חשתי כי בניסיוני להבין מה אלוהים ראה לנכון בחסדו לגלות לנו, אין לי שום זכות להתעלם מפרקי הזמן שצוינו בנבואות."

הנבואה החושפת באופן הברור ביותר את מועד ביאת המשיח השנייה נמצאת בדניאל, ח' 14; נבואה זו מציינת את המועד של טיהור המקדש. "וַיֹּאמֶר אֵלַי: 'עַד עָרֵב בֶּקֶר אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדָק קִדְשׁ.'"

בהתאם לכלל שקבע מילר, שעל פיו כתבי הקודש מבארים את עצמם, הוא הסיק כי בשפה הנבואית, יום אחד מסמל שנה אחת [במדבר, י"ד 34; יחזקאל ד' 6]. הוא הבין שהתקופה בת 2300 השנים תתרחש הרבה אחרי תום השיטה הדתית שהייתה נהוגה בישראל הקדומה, ולפיכך, היא אינה מתייחסת לבית המקדש שהיה קיים בעידן ההוא. מילר קיבל את ההשקפה הרווחת שגרסה כי בעידן המשיחי [עידן החסד], העולם כולו הוא בית המקדש. לפיכך, הוא הבין שטיהור המקדש שנובא בדניאל, ח' 14, ייצג את טיהור העולם באש בעת ביאת המשיח השנייה. הוא הסיק שאילו תימצא נקודת ההתחלה הנכונה ל-2300 הימים [דהיינו, השנים] הללו, ניתן יהיה לקבוע בוודאות את מועד ביאתו השנייה של המשיח. כך יתגלה המועד של ההגשמה הסופית הכבירה, "פרק הזמן שבו העידן הנוכחי, על כל גאוותו, עוצמתו, פארו, הדרו, רשעותו ועריצותו - יגיע לקיצו... כאשר הקללה תוסר מן הארץ והמוות יוצמת, ומשרתי ה', נביאי ה', קדושי וכל יראי שמו יזכו בגמול, ואילו מחרבי הארץ יישמדו." בלהט חדש ובכובד ראש רב יותר המשיך מילר להתעמק בנבואות, ועשה ימים כלילות בלימוד הנושא שנראה לו עתה כה הרה חשיבות ומרתק. ואולם, בפרק ח' בספר דניאל, הוא לא מצא שום רמז לנקודת הפתיחה של 2300 הימים; המלאך גבריאל, על אף שצווה להבהיר לדניאל את החזון, נתן לו פירוש חלקי בלבד. כאשר דניאל חזה ברדיפות הקשות שיפקדו את קהילת ה', כוחו תש. הוא לא היה מסוגל לשאת זאת יותר, והמלאך עזבו לזמן מה. דניאל התעלף והיה חולה מספר ימים. הוא אומר: "נְהִייתִי וְנִחַלִּיתִי יָמִים... וְאֶשְׁתָּוֵם עַל הַמָּרָא וְאֵין מִבִּין." (דניאל, ח' 27). [כלומר, "השתאיתי על החזון, אך לא הבנתיו.] אך אלוהים

הורה לשליחו להבהיר לדניאל את החזון; הוא חייב לציית לצו. ואכן, המלאך, בציות לצו ה', שב מקץ זמן מה לדניאל ואמר לו: "דְּנִיֵּאל, עֲתָה יֵצְאֵתִי לְהִשְׁפִּילְךָ בֵּינָה. בְּתַחֲלַת תַּחֲנוּנֶיךָ יֵצֵא דָבָר וְאֲנִי בָּאתִי לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אֶתָּה וּבִין בְּדָבָר וְהָבֵן בְּמִרְאָה." "וַתֵּדַע וַתִּשְׁפָּל מִן מִצָּא דָבָר..." (דניאל, ט' 22, 23, 25-27). רק נקודה אחת בחזון שתועד בפרק ח' נותרה ללא הבהרה, דהיינו, סוגיית הזמן - התקופה בת 2300 הימים. לפיכך, המלאך ששב להסבירו התמקד במיוחד בסוגיית הזמן: "שְׁבַעִים שְׁבַעִים נְחֻתָּךְ עַל עֲמֻדָּה וְעַל עֵיר קִדְשְׁךָ... וַתֵּדַע וַתִּשְׁפָּל מִן מִצָּא דָבָר לְהִשְׁבִּיב וּלְבַנּוֹת יְרוּשָׁלַם עַד מָשִׁיחַ נָגִיד שְׁבַעִים שְׁבַעִים וְשָׁנִים וְשָׁנִים תִּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְרוּחַץ וּבְצֹק הָעֵתִים. וְאַחֲרֵי הַשְׁבַעִים שָׁנִים וְשָׁנִים יָכֹרֶת מָשִׁיחַ וְאִין לוֹ... וְהַגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים שְׁבוּעָה אֶחָד וְחֻצִי הַשְׁבוּעָה יִשְׁבִּית זָבַח וּמִנְחָה." המלאך נשלח לדניאל במטרה להבהיר לו את הדבר שהוא התקשה להבין בחזון שתועד בפרק ח', דהיינו, את הפסוק המתייחס לזמן - "עַד עָרֵב בִּקְרָא אֶלְפִּים וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדָק קִדְשׁ." אחרי שהמלאך מפציר בדניאל: "וּבִין בְּדָבָר וְהָבֵן בְּמִרְאָה," הוא מכריז: "שְׁבַעִים שְׁבַעִים נְחֻתָּךְ עַל עֲמֻדָּה וְעַל עֵיר קִדְשְׁךָ." המילה "נְחֻתָּךְ", שפירושה "נגזר" או "נקבע", מציינת נתק. על פי דברי המלאך, שבעים השבועות, המייצגים 490 שנים וקשורים במיוחד לעם ישראל, ייחתכו או ינותקו. אך ממה ייחתכו? מכיוון ש-2300 הימים הם פרק הזמן היחיד שאוזכר בפרק ח', זו חייבת להיות התקופה שממנה ייגזרו שבעים השבועות; לפיכך, שבעים השבועות חייבים להיות חלק מ-2300 הימים, ושתי התקופות חייבות להתחיל באותה נקודת זמן. שבעים השבועות שהוכרזו בידי המלאך, מתחילים לדבריו מן היום שבו ייצא הצו לשיקום ירושלים. אם ניתן יהיה לתארך את המועד שבו יצא הצו, אזי ניתן יהיה לאשש בוודאות את נקודת המוצא של התקופה הכבירה בת 2300 הימים. הצו תועד בפרק ז' בספר עזרא (עזרא, ז' 12-26). הוא יצא במלואו בידי אֶרְתַּחְשֶׁשְׁתָּא, מֶלֶךְ פָּרֶס, בשנת 457 לפני הספירה. אך בספר עזרא, פרק ו' פסוק 14, נאמר שבית המקדש בירושלים נבנה בידי "כֹּרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ, וְאַרְתַּחְשֶׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרֶס." שלושה מלכים אלה יזמו, איששו והשלימו את הצו; עתה, הוא עלה בקנה אחד עם הנבואה שציינה את ראשית 2300 השנים. אם לוקחים את שנת 457 לפני הספירה שבה הושלם הצו, כמועד שבו יצא הצו, נדמה שהוגשם כל פרט ופרט בנבואה בקשר לשבעים השבועות.

"וַתֵּדַע וַתִּשְׁכַּל מִן מֵצָא דְבַר לְהָשִׁיב וּלְבָנוֹת יְרוּשָׁלַם עַד מָשִׁיחַ נָגִיד שְׂבָעִים שְׂבָעָה וְשִׁבְעִים שָׁשִׁים וּשְׁנַיִם" - דהיינו, שישים ותשע שבועות, או 483 שנים. הצו שהוציא ארתחששתא בוצע בסתיו בשנת 457 לפני הספירה. כאשר מונים את 483 השנים מתאריך זה, הן מגיעות עד שנת 27 לספירה. [ראו הערה 3 בנספח]; במועד זה התגשמה הנבואה. המילה "משיח" משמעה "המשיח". בסתיו של שנת 27 לספירה, המשיח הוטבל בידי יוחנן המטביל וקיבל את משיחת רוח הקודש. "יִשׁוּעַ מְנַצֵּר, אֲשֶׁר אֱלֹהִים מָשַׁח אוֹתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבְגִבּוֹרָה..." (מעשי השליחים, י' 38). המושיע הכריז: "רוּחַ אֲדֹנָי עָלַי, וְעַן מָשַׁח אֶתִּי לְבִשְׂרָא עָנּוּיִים. שְׁלַחְנִי לְקִרְא לְשָׂבִיִּים דְּרוּר, וְלַעֲוִרִים פֶּסַח קוֹחַ; לְשַׁלַּח רְצוּצִים חֲפָשִׁים" (לוקס, ד' 18). לאחר טבילתו הלך המושיע לגליל, שם בִּישַׁר "אֶת בְּשׂוֹרֵת הָאֱלֹהִים בְּאֶמְרוֹ: 'מְלָאָה הָעֵת וּקְרָבָה מְלָכוֹת אֱלֹהִים! שׁוּבוּ בְּתִשְׁבּוּבָה וְהֶאֱמִינוּ בְּבִשְׂוָה!' " (מרקוס, א' 14, 15). בנבואה בפרק ט' בדניאל, נאמר: "וְהַגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים, שְׁבוּעַ אֶחָד." המילה "שבוע" שצוינה כאן, היא השבוע החותם את שבעים השבועות. מדובר בשבע השנים האחרונות בתקופה שהוקצתה במיוחד לעם ישראל. במהלך תקופה זו, הנמשכת משנת 27 לספירה עד שנת 34 לספירה, המשיח, בכבודו ובעצמו, ואחריו תלמידיו, יבשרו את בשורת הגאולה בעיקר לעם ישראל. כשהשליחים יצאו לבשר את הבשורות הטובות של מלכות האלוהים, המושיע הורה להם: "אַל תֵּלְכוּ לְדֶרֶךְ הַגּוֹיִים וְאַל תִּכְנְסוּ לְעִיר שֶׁל שׂוֹמְרוֹנִים, אֲלָא לָכוּ אֶל הַצֹּאן הָאוֹבְדוֹת אֲשֶׁר לְבֵית יִשְׂרָאֵל" (מתי, י' 5, 6). בפרק ט' בספר דניאל נאמר: "וַיְחַצֵּי הַשְּׁבוּעַ וַיִּשְׁבֵּית זֶבַח וּמִנְחָה." בשנת 31 לספירה, שלוש וחצי שנים לאחר טבילתו, נצלב ישוע המשיח. בקורבן התמורה הכביר שהועלה בגולגולתא נחתם עידן הקורבנות, שסימלו במשך ארבעת אלפים שנים את שה האלוהים. הסמל התגשם במופת שלו, והעלאת הקורבנות והמנחות שהייתה נהוגה במקדש על פי תורת הקורבנות, תחדל. שבעים השבועות, או 490 השנים שהוקצו במיוחד לעם ישראל, הסתיימו כאמור בשנת 34 לספירה. בשנה זו, עם ישראל מאס סופית בבשורה כשהוציא להורג את סטפנוס ורדף את חסידי ישוע, וזאת בהתאם לפסיקת הסנהדרין. או אז, בשורת הגאולה, שלא הוגבלה עוד לעם הנבחר, בושרה לעולם כולו. תלמידי ישוע שנאלצו עקב רדיפתם להימלט מירושלים, "עָבְרוּ בְּאֶרֶץ וּבְשָׂרוּ אֶת דְּבַר אֱלֹהִים. אַז

נָרַד פִּילִיפּוֹס אֶל עִיר בְּשׁוֹמְרוֹן וְהִכְרִיז לָהֶם אֶת הַמָּשִׁיחַ." (מעשי השליחים, ח' 4, 5). שמעון כיפא שהונחה ביד ה' בישר את הבשורה לשר המאה של קיסריה, קורנליוס ירא האלוהים; ושאל הנלהב, שזה עתה קיבל את עולו של המשיח, צווה לבשר את הבשורות הטובות: "לֵךְ, כִּי אֲנִי אֶשְׁלַח אוֹתְךָ הִרְחֵק, אֶל הַגּוֹיִם." (מעשי השליחים, כ"ב 21). עד כה, כל פרט ופרט בנבואה התגשם באופן מרשים; ראשית שבעים השבועות נקבעת בוודאות לשנת 475 לפני הספירה, וקיצם לשנת 34 לספירה. על סמך מידע זה, אין שום קושי לתארך את מועד סיומם של 2300 הימים. שבעים השבועות - 490 הימים - שנגזרו מ-2300 הימים, הותירו 1810 ימים. מתום 490 הימים, נותרו 1810 ימים נוספים שיצטרכו להתגשם. כאשר מונים את מניין השנים משנת 34 לספירה בתוספת 1810 שנים נוספות, מגיעים לשנת 1844. מכאן שפסוק 14 בפרק ח' בספר דניאל מסתיים בשנת 1844. על פי דברי מלאך ה', בתום תקופה נבואית כבירה זו, בית המקדש יטוהר. ככתוב: "וְנִצָּדַק קִדְשׁ." וכך, מועד טיהור המקדש - שכמעט הכול מאמינים שהוא יתרחש בביאת המשיח השנייה - צוין מפורשות. מילר ועמיתיו האמינו תחילה כי 2300 הימים יגיעו לקיצם באביב של שנת 1844, בעוד שהנבואה הצביעה על הסתיו של אותה שנה. ההבנה השגויה של נקודה זו עוררה אכזבה ומבוכה בליבם של האנשים שהאמינו כי ביאת המשיח תתרחש באביב של שנה זו. אך הדבר לא ערער את עוצמת הטענה שגרסה כי 2300 הימים יסתיימו בשנת 1844, והאירוע הכביר שסומל בטיהור המקדש יתרחש במקביל. כשמילר החל להתעמק בכתבי הקודש במטרה להוכיח שהם היו התגלות אלוהית, הוא לא ציפה כלל וכלל להגיע למסקנה שאליה הגיע. הוא עצמו התקשה להאמין בתוצאות מחקרו. אך ההוכחה שהציגו כתבי הקודש הייתה כה מפורשת וחותכת, שאי אפשר היה להתעלם ממנה. מילר הקדיש שנתיים ללימוד כתבי הקודש, ובשנת 1818 החל להאמין בכל ליבו ומאודו שבתוך עשרים וחמש שנה ישוב המשיח כדי לגאול את חסידיו. הוא אמר: "אין לתאר את השמחה שגדשה את ליבי לאור התקווה המשמחת הזו, ואת להט כיסופיי נשמתי לקחת חלק בשמחת הגואל. כתבי הקודש היו עתה כספר חדש בעיניי. הם היו באמת חגיגה לשכל הישר; הם היו מאירי עיניים - כל דבר בתורותיהם שהיה חשוך, סתום או מיסטי בעיניי, התפוגג או הואר בליבי ובמוחי תחת האור הבוהק

שנגה מדפיו הקדושים; כה קורנת ומפוארת הייתה האמת שנגלתה לעיני! כל הסתירות והקשיים שמצאתי בעבר בדבר ה' יושבו ונעלמו; ועל אף שהיו חלקים רבים שטרם הבינתי במלואם, עם זאת, האור הגדול שזרח מהם האיר את שכלי ששרה באפלה, והעניק לי תובנות כה רבות, עד שלימוד כתבי הקודש הפך לתענוג, להנאה צרופה שבעבר לא יכולתי לשער לעצמי שאוכל להפיק מלימודם. "עם אמונה שלמה זו, שאירועים כבירים כאלה שנובאו בכתבי הקודש יתגשמו בתוך פרק זמן קצר, הסוגיה שצצה עתה בליבי וטלטלה אותי עסקה במחויבותי לעולם לאור ההוכחות שנחשפתי להן בתובנות שקיבלתי. "מילר לא יכול היה שלא לחוש כי מחובתו לחלוק עם הזולת את האור שקיבל. הוא ציפה להיתקל בהתנגדות מצד הכופרים, אך היה סמוך ובטוח שכל המשיחיים ישמחו בתקווה הזו, וישושו לפגוש את מושיעם שאותו התיימרו לאהוב. החשש היחיד שלו היה שברוב שמחתם על הציפייה לתשועה הנפלאה הממששת ובאה, רבים מהם יקבלו את התורה הזו מבלי לבחון לעומק את כתבי הקודש המאששים את אמיתותה. לפיכך, הוא היסס בנוגע להצגתה, מחשש שזוהי טעות העלולה להוליך שולל. לכן הוא החל לבחון מחדש את הראיות המאששות את המסקנות שהגיע אליהן, ולהגות לעומק בכל קושיה שצצה בליבו. הוא גילה שכל ההתנגדויות והסתירות התמוססו באור שזרח מדבר ה', כערפל המתפוגג בקרני החמה. חמש השנים שהקדיש ללימוד נוסף שכנעו אותו לחלוטין בנכונות עמדתו. עתה, תחושת החובה לחלוק עם בני האדם את האמיתות, שעל פי אמונתו הובהרו מפורשות בכתבי הקודש, דחקה בו עתה ביתר שאת. הוא אמר: "כשעסקתי בענייני, המשפט הבא לא חדל לזמזם במוחי: 'לך וספר לאנשי העולם הזה על הסכנה האורבת להם. הפסקה המקראית ששבה ועלתה בזיכרוני הייתה: 'וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דְבָר, וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי. בְּאֶמְרֵי לְרָשָׁע, רָשָׁע מוֹת תָּמוּת, וְלֹא דְבָרְךָ, לְהִזְהִיר רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ - הוּא רָשָׁע בְּעֵינֵי זָמוּת, וְדָמוֹ מִדָּד אֲבִקְשִׁי' (יחזקאל, ל"ג 8, 9). הרגשתי שאילו הרשעים יוזהרו בצורה יעילה, רבים מהם יחזרו בתשובה; אך אם הם לא יוזהרו, דמם יידרש מידיי. "מילר החל להציג את השקפותיו במפגשים אישיים בכל שעת כושר שהזדמנה לו, בעודו מתפלל שכומר כלשהו ישתכנע מעוצמתן ויקדיש עצמו להפצתן. אך הוא לא הצליח להיפטר מתחושת החובה העזה שדחקה בו לצאת

ולהזהיר את העולם במו פיו. המילים ששבו ועלו במוחו היו: "לך ואמור זאת לעולם; את דמם אדרוש מידך." הוא המתין תשע שנים בעוד המשא מעיק על נשמתו, עד שלבסוף, בשנת 1831, הוא הציג בפומבי לראשונה את הסיבות לאמונתו. כשם שאלישע נקרא לעזוב את בני הבקר בשדה ולעטות את אדרת הקודש שהקדישה אותו לתפקיד הנביא, כך ויליאם מילר נקרא לעזוב את מחרשתו ולחשוף בפני בני האדם את רזי מלכות האלוהים. בחיל ורעדה הוא החל את מלאכתו, והוביל את שומעיו, צעד אחר צעד, לאורך התקופות הנבואיות המובילות לביאת המשיח השנייה. בכל מאמץ שהשקיע, הוא רכש עוצמה ואומץ כאשר ראה את העניין הנרחב שעוררו דבריו. רק לאחר שרעיו שבו והפצירו בו זיהה מילר בהפצרתם את קריאתו של אלוהים, ונעתר להציג לציבור את השקפותיו. הוא היה עתה בן חמישים, ומעולם לא נשא דברים בציבור; התחושה שהוא אינו כשיר למלאכה שעמדה לפניו העיקה עליו. ואולם, מראשית מלאכתו, מאמציו בורכו וקצרו הצלחה מרשימה למען גאולת נשמות. בעקבות דרשתו הראשונה קמה תחייה רוחנית שעוררה שלושים משפחות, על כל בני משפחותיהן, למעט שני אנשים - לחזור בתשובה. מיד אחר כך, הוא הוזמן לדרוש במקומות אחרים, וכמעט בכל מקום הביא פועלו לתחייה במלאכת ה'. חוטאים חזרו בתשובה, נוצרים הקדישו עצמם לה' בכל מאודם, דאיסטים וכופרים התוודעו לאמת של כתבי הקודש ולאמונה במשיח. האנשים שמילר פעל בקרבם העידו עליו: "הוא מגיע לאנשים שאיש אינו מצליח להגיע אליהם ולדבר אליהם." "דרשתו נועדה לרומם את מחשבת הציבור לעניינים ברומו של עולם, העוסקים באמונה וברוחניות, ולרסן את החומריות והנהנתנות ההולכות וגוברות בעידן הנוכחי." כמעט בכל עיר, עשרות ולפעמים מאות בני אדם קיבלו את האמונה בזכות דרשותיו. במקומות רבים הכנסיות הפרוטסטנטיות מכל הזרמים פתחו לפניו את שעריהן. הוא אף קיבל הזמנות לבוא ולעבוד עם רועי קהילות של מספר קהילות. ככלל, הוא הקפיד לא ללמד במקום שאליו לא הוזמן, אך במהרה גילה שאינו מסוגל להיענות למחצית ההזמנות שזרמו אליו. אנשים רבים שלא קיבלו את השקפותיו לגבי המועד המדויק של ביאת המשיח השנייה, היו משוכנעים שביאת המשיח ממשמשת ובאה ושעליהם להתכונן אליה. באחדות מן הערים הגדולות, פועלו של

מילר עורר רושם עז. מוכרי המשקאות החריפים חדלו ממסחרם והסבו את חנויותיהם לבתי תפילה; מאורות הימורים חדלו לפעול; כופרים, דאיסטים ומרבית ההוללים הגדולים ביותר חזרו למוטב - אחדים מהם לא נכנסו לבית תפילה מזה שנים רבות. אספות תפילה נערכו בידי הזרמים השונים בנצרות, ברבעים השונים בערים, כמעט בכל שעה; אנשי עסקים נאספו בצהריי היום לתפילה בציבור. ההתרגשות שאחזה בלב המאמינים לא הייתה מוגזמת, ונדמה שרצינות אוניברסלית חדורת יראת קודש שרתה על ליבם של בני האדם. מילר, בדומה לפועלם של מתקני הדת הראשונים, התמקד בעיקר בניסיון לשכנע את ההיגיון ולעורר את המצפון, ולא רק לעורר ולשלהב רגשות. בשנת 1833, מילר קיבל רישיון להטיף מעל בימת הכנסייה הבפטיסטית שנמנה על חבריה. רבים מכוהני הדת בזרם שלו איששו את פועלו ונתנו לו תוקף חוקי, והוא המשיך בפועלו בברכתם. הוא נסע והטיף ללא הפסקה, על אף שביקר ופעל בעיקר בניו אינגלנד ובמדינות אמריקה התיכונה. במשך כמה שנים, הוא שילם את כל הוצאותיו מכיסו הפרטי, אך גם לאחר מכן, מעולם לא קיבל מימון מלא לכיסוי הוצאות המסע שלו למקומות שאליהם הוזמן. לפיכך, פועלו הציבורי לא רק שלא נשא רווח כספי, אלא אף גזל את משאביו הכספיים, שהלכו ופחתו בתקופה זו בחייו. הוא היה ראש של משפחה גדולה, אך מכיוון שכל בניו היו חסכניים ויצרניים, תשואת חוותו הספיקה לפרנסתם ולפרנסתו. בשנת 1833, שנתיים אחרי שמילר החל להציג לציבור את ההוכחות הנבואיות לשיבת המשיח הממשמשת ובאה, הופיעו האותות האחרונים שהובטחו בידי המושיע כאותות שיעידו על שיבתו. ישוע אמר: "מִזְדֵּאֲחֶרִי צֵרֶת הַיָּמִים הֵּם תְּחִשֵּׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לֹא יָגִיף אֹרֶךְ, הַכּוֹכָבִים יָפְלוּ מִן הַשָּׁמַיִם וְכָחוֹת הַשָּׁמַיִם יִזְדָּעְעָעוּ" (מתי, כ"ד 29). יוחנן הכריז בספר ההתגלות שראה בחזון את האירועים שיבשרו את יום ה': "כּוֹכָבֵי הַשָּׁמַיִם נָפְלוּ אַרְצָה, כְּתָאֲנָה הַמַּשְׁלִיכָה אֶת פָּגִיָּה כַּאֲשֶׁר הִיא מְטַלְטֶלֶת בְּרוּחַ תִּזְקָה" (ההתגלות, ו' 13). נבואה זו התגשמה באופן בולט ומרשים במטר המטאורים הגדול שאירע ב-13 בנובמבר, 1833. סופת המטאורים הייתה המופע השמימי הכביר והמרהיב ביותר של כוכבים נופלים שתועד מעולם: "השמיים כולם מעל ארצות הברית סערו והמו מזה שעות. מעולם לא התרחשה תופעה שמימית בארץ זו

מראשית היווסדה, שזכתה לעניין כה עז ולהערצה כה רבה בקרב פלח אחד בציבור, ולאימה ובהלה כה מטלטלות בקרב פלח אחר. "יופיו הנשגב ונורא ההוד של המחזה נרשם בזיכרונם של רבים... מעולם לא ירד גשם סמיך יותר ממטר המטאורים שניתך על האדמה; במזרח, במערב, בצפון ובדרום, הוא היה זהה בעוצמתו. בקיצור, השמיים כולם נעו ונדו... המחזה הכביר, כפי שתואר בכתב העת של פרופסור סילימן, נראה מעל כל צפון אמריקה... משעה שתיים ועד לאור המלא בצהרי היום, השמיים היו שלווים וחפים מעננים, ומשחק בלתי פוסק של אורות בוהקים מסנוורים נערך ברחבי הרקיע." "אין מילים כדי לתאר נכונה את ההוד והזהרה של המחזה המרהיב; אדם שלא חזה במחזה כזה לא יוכל לתאר לעולם את נשגבותו והודו. נדמה היה שכוכבי השמיים כולם התקבצו בנקודה אחת ליד הזנית, ונורו בעת ובעונה אחת במהירות הבזק לכל רחבי האופק; ואף על פי כן, הם לא הלכו ואזלו - רבבות כוכבים נורו במהירות בעקבותיהם, כאילו נוצרו ויועדו לתכלית זו." "אין תמונה הולמת יותר מזו לעץ תאנה המשיר את תאניו בעודו מיטלטל ברוח סערה עזה." ביום שלמחרת מטר המטאורים כתב הנרי דנה ווארד על התופעה המופלאה: "כמדומני, אף פילוסוף או מלומד לא תיעד מעולם אירוע כמו זה שאירע אתמול בבוקר. לפני 1800 שנה קם נביא שניבא את האירוע הזה במדויק, אם להבין את המילים 'כוכבים נופלים' במובן היחיד האפשרי שלהם, דהיינו, פשוטם כמשמעותם." כך נגלו האותות האחרונים המבשרים את שיבת המשיח, שישוע הזהיר את תלמידיו לגביהם: "כִּי־אֵתְכֶם אֶתֶּן כָּל אֵלֶּה, דָּעוּ כִּי קָרֹב הוּא [דהיינו, הקץ] בְּפֶתַח" (מתי, כ"ד 33). אחרי האותות הללו חזה יוחנן באירוע הכביר הבא הממשמש ובא: השמיים ייפרשו כמגילה, הארץ תרעד, הרים ואיים ייעקרו ממקומם, והרשעים ינוסו בפחד מבן-האדם.

אנשים רבים שחזו במטר הכוכבים הנופלים ראו בהם אות המבשר את יום הדין הממשמש ובא - "סמל נורא-הוד, אות מבשר ודאי, אות רב חסד של היום הכביר והנורא הזה." וכך, תשומת לב הציבור התמקדה בהתגשמות הנבואה, ואנשים רבים היטו אוזנם לאזהרה על שיבת המשיח. בשנת 1840, התגשמות מרשימה נוספת של הנבואות עוררה עניין רב ונרחב. שנתיים קודם לכן, גיוסייה ליטש, אחד המבשרים הבולטים של ביאת המשיח השנייה, פרסם הסבר לפרק ט' בספר

ההתגלות. לטענתו, הפרק מנבא את נפילת האימפריה העותומנית, ומציין לא רק את השנה, אלא אף את היום המסוים שבו יתרחש הדבר. על פי הסבר זה, שהתבסס על בחינת התקופות הנבואיות שנובאו בכתבי הקודש, תווטר הממשלה הטורקית על עצמאותה ב-11 באוגוסט, 1840. חיזוי זה זכה לפרסום נרחב, ואלפים צפו בעניין רב באירועי העיתים. במועד מסוים זה, טורקיה זכתה באמצעות שגרירה בהגנה של כוחות הברית של אירופה, וקיבלה על עצמה את שלטון המדינות הנוצריות. אירוע זה הגשים במדויק את החיזוי. לכשנודע הדבר, רבבות בני אדם השתכנעו באמיתות עקרונות הפרשנות הנבואית שאומצו בידי מילר ועמיתיו, וניתן דחף עצום לתנועה שדגלה בביאת המשיח השנייה. אנשי רוח ואנשי שררה חברו למילר, לימדו ופרסמו את השקפותיו, ומשנת 1840 עד שנת 1844 התפשטה מלאכת הבישור במהירות. ויליאם מילר חונן ביכולות שכליות שהתחדדו באמצעות הגות ולימוד; ליכולותיו אלה הוא הוסיף את חוכמת השמיים כאשר התחבר עם מקור החוכמה. הוא היה אדם ישר ומוסרי, שזכה להערכה ולכבוד בזכות מעלותיו ועקרונותיו. הוא ניחן בטוב לב אמיתי, ענווה משיחית ושליטה עצמית, ולפיכך היה אדם אדיב, מסור וקשוב, ששמח לשמוע את הזולת ולשקול את טיעוניו. הוא בחן את כל התיאוריות והתורות לאורו של דבר ה', ועשה זאת בשיקול דעת חף מרגש. בזכות שכלו הישר ובקיאיותו בכתבי הקודש, עלה בידו להפריך טיעונים שגויים ולחשוף תורות שקר. ואף על פי כן, הוא לא המשיך בפועלו ללא התנגדות מרה. בדומה למה שקרה למתקני הדת שקדמו לו, האמיתות שהציג לא התקבלו בעין יפה בידי מורי הדת האהודים. משום שנבצר מהם לאשש את סמכותם ומעמדם בעזרת כתבי הקודש, הם הסתמכו על תורות, אמרות אנושיות ומסורות שהנהיגו אבות הכנסייה. אולם, דבר ה' היה העדות היחידה שעליה הסתמכו מבושרי ביאת המשיח השנייה. "כתבי הקודש, ורק כתבי הקודש", היו סיסמתם היחידה. בהעדר תימוכין מכתבי הקודש לעמדותיהם מילאו יריביהם את החסר בדברי לעג ולגלוג. הם השקיעו מזמנם, כספם וכישוריהם כדי להשמיץ את אלה שפשעם היחיד היה ציפיותם בשמחה ובכלילון עיניים לשיבת אדונם, בעודם משתדלים לנהל חיי קדושה ולעודד את בני האדם להתכונן לביאתו. יריביהם עשו כל מאמץ כדי להסב את מחשבת בני האדם מנושא ביאת המשיח השנייה. לימוד הנבואות על ביאת המשיח השנייה וקץ העולם נאסר

ונחשב לחטא מביש. בדרך זו, כוהני הדת האהודים ערערו את האמונה בדבר ה'. תורותיהם הפכו את חסידיהם לכופרים, ורבים מהם פרקו עול ונתנו דרור לתאוותיהם הרעות. אך כוהני הדת המושחתים האשימו בכך את האדוונטיסטים.

בעוד שמילר משך קהלים רבים של אנשים נבונים ומאזינים קשובים, שמו אוזכר לעיתים רחוקות בלבד בדברי הדפוס הנוצריים, חוץ מאשר בלעג או בהוקעה. הכופרים הרשעים והנמהרים שפעלו בגיבוי מורי הדת בעלי השררה, לא בחלו בשום גידופים ומילים פוגעניות כדי להכפיש את שמו ולפגוע בפועלו. הם כינוהו בכינויי גנאי מעליבים ופוגעניים, ולעגו לו בעזרת בדיחות ואמרות שנונות מן הסוג השפל והגס ביותר.

האיש ששערו האפיר בזמן שעזב את ביתו הנוח ונסע על חשבונו מעיר לעיר ומעיירה לעיירה, ועמל ללא הרף כדי למסור לעולם את האזהרה החמורה על המשפט הממשמש ובא - הוקע בבזז כקנאי, שקרן ונוכל, העוסק בחישובי קיצים חסרי שחר. הלעג, השקרים והגידופים שהופנו נגדו עוררו מחאה זועמת אפילו בעיתונות החילונית. אנשי העולם הזה הכריזו כי ניבולי פה כאלה ויחס כה מזלזל לנושא כה נשגב והרה חשיבות, שתוצאותיו כה מרות ונוראות, מהווים לא רק פגיעה ברגשותיהם של הדוגלים בו, אלא גם "זלזול בוטה ביום הדין, לעג לאלוהים בכבודו ובעצמו, ולגלוג על העונשים הכבדים שה' יפסוק". השטן, מקור כל הרוע, ביקש לא רק לבטל את השפעת הבשורה על שיבת המשיח, אלא גם להשמיד את השליח. מילר השתמש באמיתות של כתבי הקודש בתבונה ובמעשיות כדי לדבר לליבם של מאזיניו, בעודו מוכיח אותם על חטאיהם, מטלטלם ומחלצם משאננותם, אך מילותיו הגלויות והנוקבות עוררו את שנאתם. ההתנגדות למסר של מילר שהפגינו חברי הכנסייה, עודדה את האספסוף לעשות הכול כדי להיפטר ממנו; שונאיו זממו להרוג אותו כאשר יצא מאסיפה שבה השתתף. אך מלאכים קדושים נכחו בקהל, ואחד מהם שלבש דמות אדם נטל את זרועו של משרת ה' והנחה אותו למקום מחסה, הרחק מן האספסוף הזועם. מלאכתו של מילר טרם הושלמה, ולכן, השטן ונציגיו כשלו ומזימתם סוכלה. חרף ההתנגדות העזה, העניין הרב בתנועה האדוונטיסטית הלך וגבר. הקהילות האדוונטיסטיות הלכו והתרבו, מעשרות למאות ועד לאלפים. מאמינים חדשים רבים הצטרפו

לכנסיות השונות, אך מקץ זמן מה התעוררה התנגדות, והכנסיות נקטו צעדי ענישה כלפי אלה שאימצו את השקפותיו של מילר. צעד זה חייב תגובה מפרי עטו; בפנייה לכל המשיחיים מכל הזרמים בנצרות, מילר טען שאם משנתו היא תורת שקר, עליהם להוכיח זאת על סמך כתבי הקודש. הוא אמר: "מהו הדבר שאנו מאמינים בו, שלא צונו בכתבי הקודש להאמין בו, שאתם עצמכם קבעתם שהוא-הוא החוק - החוק היחיד של אמונתנו ודתנו? מה עשינו שהביא להוקעתנו ולגינויים כה ארסיים נגדנו מעל בימות הכנסיות ובעיתונות, ונתן לכם סיבה מוצדקת לסלק אותנו [האדוונטיסטים] מכנסיותיכם ומחברתכם?"

"אם טעינו, אנא, הראו לנו במה טעינו. הוכיחו לנו את טעותנו על סמך כתבי הקודש; שבענו לעג ולגלוג; דברי לעג לא ישכנעונו לעולם בטעותנו; דבר ה' לבדו יכול לשנות את השקפותינו. הגענו למסקנותינו לאחר ששקלנו אותן בכובד ראש ובתפילה, והשתכנענו באמיתותן לאור הוכחות מכתבי הקודש שבהם התעמקנו."

בכל דור ודור התקבלו האזהרות ששלח ה' ביד משרתיו בחוסר אמון, ספקנות וחוסר אמונה. כשעוונותיהם של בני דור המבול עוררו את חרון ה' וגרמו לו להמטיר את המבול על העולם, הוא הודיע להם תחילה על תוכניתו כדי לתת להם הזדמנות לסור מדרכיהם הרעות ולחזור למוטב. במשך מאה ועשרים שנים הדהדה באוזניהם האזהרה לשוב בתשובה, שמא ימיט עליהם חרון ה' שמד. ואולם, הם ראו בה מעשייה בטלה ותו לא, וסירבו להאמין בה. בעזות מצח שגובתה ברשעותם, הם לעגו לשליח ה', זלזלו באזהרותיו והפצרותיו, ואפילו האשימוהו שהוא נביא שקר המתיימר לחזות את העתיד ומעז להוכיחם. איך מעז אדם אחד לצאת נגד כל אנשי השם של העולם? אם אכן המסר של נוח הוא אמת לאמיתה, מדוע כל העולם אינו רואה זאת ואינו מאמין במסר? טענה של אדם אחד מול חוכמת ההמונים! הם סירבו להאמין במסר האזהרה ולבקש מקלט בתיבה שנוח בנה. המלעיגים הצביעו על עולם הטבע - עונות השנה הקבועות, השמיים הבהירים, שלא המטירו ולו טיפת גשם אחת, השדות המוריקים, הרעננים מטיפות הטל העדינות שירדו עליהם בלילה - וזעקו: "האם דבריו של נוח אינם אלא פטפוטים בעלמא?" הם הכריזו בבוז כי מבשר הצדקה הוא קנאי דת מטורף, והמשיכו בלהט רב יותר במרדף אחר תענוגותיהם, בעודם מתמקדים ביתר שאת בדרכיהם הרעות. אך חוסר אמונתם לא מנע את התרחשות

האירוע שגזר ה'; ה' נשא באורך רוח את רשעותם ועוונותיהם, והעניק להם שפע של הזדמנויות לשוב בתשובה, אך בשעה היעודה הומטו עונשיו על האנשים שמאסו בחסדו. המשיח הכריז כי חוסר אמונה דומה ישרור בעולם בקשר לביאתו השנייה. כשם שבני דורו של נוח "לא יָדְעוּ עַד שֶׁבָּא הַמָּבּוּל וְסָחַף אֶת הַכָּל, כִּדְ יִהְיֶה גַם בּוֹאוֹ שֶׁל בְּנֵי-הָאָדָם" (מתי, כ"ד 39). כאשר חסידי ה' מתאחדים עם העולם, חיים כמו אנשי העולם ומתענגים יחדיו על תענוגותיו האסורים; כשהמותרות של העולם הופכים למותרות של הכנסייה; כשפעמוני החתונה מצלצלים, והכול נושאים עיניהם בתקווה ומייחלים לשנים רבות של עושר ושגשוג – או אז, לפתע, לכשיבזיקו ברקי השמיים, יקיץ הקץ על חזיונותיהם הזוהרים ותקוותיהם המתעתעות. כשם שאלוהים שלח את משרתו להזהיר את העולם מפני המבול הממשמש ובא, כך הוא שלח את שליחיו הנבחרים לבשר לעולם על יום הדין האחרון הממשמש ובא. כשם שבני דורו של נוח לעגו לנבואותיו של מטיף הצדקה, כך בימיו של מילר, אנשים רבים, אפילו בקרב חסידי ה', לעגו לאזהרותיו. מה הייתה הסיבה לכך שתורת ביאת המשיח השנייה לא התקבלה בשמחה בכנסיות? בזמן שבעבור הרשעים ביאת האדון תמיט עליהם צער וחורבן, לצדיקים זוהי בשורה משמחת וחדורת תקווה. אמיתה כבירה זו שמשה כנחמתם של חסידי ה' בכל הדורות; מדוע היא הפכה, בדומה למי שהגה אותה, ל"אבן נגף" לאלה שהתיימרו להיות חסידיו? האדון בכבודו ובעצמו הבטיח לתלמידיו: "אַלֶּךְ וְאַכִּין לָכֶם מְקוֹם, אֲשׁוּב וְאֶקַּח אֶתְכֶם אֵלַי" (יוחנן, י"ד 3). המושיע הרחמן אשר חזה בבדידות וביגון של תלמידיו, הורה למלאכים לנחמם בעזרת ההבטחה על שיבתו הממשית באותו האופן שבו עלה השמימה. כשהתלמידים עמדו ונשאו עיניהם השמימה, בעודם נותנים מבט אחרון באדונם האהוב, הוסבה תשומת ליבם למילים הבאות שהוכרזו באוזניהם: "אֲנֹשֵׁי הַגָּלִיל, לָמָּה אַתֶּם עוֹמְדִים וּמִסְתַּכְּלִים אֶל הַשָּׁמַיִם? יֵשׁוּעַ זֶה אֲשֶׁר נִשָּׂא מַעְלֵיכֶם הַשָּׁמַיִמָּה – בּוֹא יְבֹא בְּאוֹתוֹ אֵפֶן שֶׁרְאִיתֶם אוֹתוֹ עוֹלָה לַשָּׁמַיִם" (מעשי השליחים, א' 11). לשמע בשורת המלאכים שבה התקווה לפעם בליבם. התלמידים "חִזְרוּ לִירוּשָׁלַיִם בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה, וְהִתְמִידוּ לַהֲיֹת בְּמִקְדָּשׁ קִשְׁתָּהּ מִבְּרָכִים אֶת הָאֱלֹהִים" (לוקס, כ"ד 52, 53). הם לא שמחו על הנתק ממושיעם ועל שנותרו להתמודד לבדם במבחני ובפיתויי העולם; הם שמחו בגלל ההבטחה על שיבתו שקיבלו

מן המלאכים. הבשורה על שיבת המשיח אמורה לשמש היום - כמו אז, כאשר ניתנה לרועי בית לחם - כבשורה טובה המפיחה שמחה רבה. מי שאוהב את המושיע בכל ליבו ומאודו, לא יכול שלא לקדם בברכה ובשמחה את הבשורה המעוגנת בדבר ה', על הגואל אשר בו מתמקדות תקוותיו לחיי נצח, אשר עומד לשוב לעולם, לא כדי לשאת עלבונות, חרפות, בוז ומאיסה כפי שחוה בביאתו הראשונה, אלא כדי לשוב בגבורה ובכבוד כדי לגאול את חסידיו. רק אלה שאינם אוהבים את המושיע חפצים שהוא יתמהמה; הזעם והשנאה שמעורר מסר שמיימי זה מהווים את ההוכחה החותכת ביותר לנטישתן של הכנסיות את האלוהים. אנשים רבים חוצצים מזה שנים רבות בין המשיח והעולם; "עתה הם חשו כי הגיעה השעה לנקוט עמדה. חיי הנצח הציבו בפניהם מציאות זרה. השמיים הלכו והתקרבו, והם ניצבו לפני ה' כשהם אכולי אשמה. הנוצרים התעוררו לחיים רוחניים חדשים. הם חשו שהזמן קצר והמלאכה מרובה, ולכן עשייתם בעבור אחיהם בני האדם חייבת להתבצע במהירות. העולם הלך והתרחק, ונדמה שהנצח נפתח בפניהם, והנשמה על כל מעלותיה ומגרעותיה נותרה מאחור כדי להאפיל על כל מטרה זמנית בעולם הזה." רוח אלוהים נחה עליהם ואזרה אותם בגבורה, בעודם מתאמצים בכל ליבם ומאודם להאיץ באחיהם, כמו גם בחוטאים, להתכונן ליום הדין. העדות הדוממת של חייהם המופתיים היומיומיים שימשה תוכחה מתמדת לחברי הכנסייה הרשמית והכנסייה הלא-ממסדית. הללו חפצו להמשיך ללא הפרעה ברדיפתם אחר תענוגות, במסירותם לעשיית רווחים ובחיתירתם לכבוד ארצי. כך התעוררו שנהא והתנגדות נגד האמונה בשיבת המשיח והדוגלים בה. כשהתברר כי הטיעונים לגבי התקופות הנבואיות הם מוצקים, ניסו המתנגדים לרפות את ידי המאמינים מחקירת הנושא בכך שלימדו כי הנבואות חתומות. בדרך זו, הפרוטסטנטים הלכו בעקבות הקתולים. בעוד שהכנסייה הקתולית הסתירה את כתבי הקודש מן העם, הכנסיות הפרוטסטנטיות טענו כי חלק חשוב בכתבי הקודש הוא סתום - החלק שמציג אמיתות החלות במיוחד על ימינו. כהני דת ואנשים מן השורה הכריזו כי נבואות דניאל וספר ההתגלות מהוות רזים שנבצרו מבינתנו. אך המשיח כיוון את תלמידיו לדברי הנביא דניאל בקשר לאירועים שיתרחשו בימיהם, ואמר: "על הקורא להבין" (מתי, כ"ד 15). הטענה כי ספר ההתגלות הוא רז שלא ניתן להבינו

עומדת בסתירה לשמו של הספר ולתכליתו: "התגלות ישוע המשיח, שנתן לו האלהים כדי להראות לעבדיו את אשר צריך להיות במהרה. והוא שלח ביד מלאכו... אשרי הקורא ואשרי השומעים את דברי הנבואה ושומרים את הכתוב בה, כי קרובה העת" (ההתגלות, א' 1-3). הנביא מכריז: "אשרי הקורא" - יהיו מי שלא יקראו את הנבואות ולא יזכו בברכות. אך יהיו גם "שומעים" שיסרבו לשמוע כל דבר הקשור לנבואות - וגם הם לא יזכו בברכות. רק "השומעים את דברי הנבואה ושומרים את הכתוב בה..." יזכו בברכות. אך אנשים רבים יסרבו לציית לאזהרות ולהנחיות הכלולות בספר ההתגלות. איש מאלה שלא יקרא או לא יציית לכתוב, לא יוכל לתבוע לזכותו את הברכות. כל מי שילגלג על נושאי הנבואות וילעג לסמלים הנשגבים שניתנו בהן, כל מי שיסרב לתקן את דרכיו ולהתכוון לביאת בן-האדם, לא יתברך בברכות ה'. לאור עדותם של כתבי הקודש שנכתבו בהשראה אלוהית, כיצד יעזו בני התמותה ללמד כי ספר ההתגלות הוא רז הנבצר מבינת אנוש? ספר ההתגלות הוא ספר פתוח אשר מגלה נסתרות וחושף רזים. לימוד ספר ההתגלות מכוון את הלב ואת השכל לנבואות דניאל; הן נבואות ספר ההתגלות והן נבואות דניאל מעניקות לנו לימוד חשוב ורב ערך מאת ה', באשר לאירועים שיתרחשו באחרית הימים, בקץ העולם. יוחנן זכה לראות מחזות מרגשים ומרתקים שהיו מנת חלקה של הקהילה המשיחית. הוא חזה בתלאות, בסכנות, במאבקים, ולבסוף, בתשועה הסופית של חסידי ה'. הוא מתאר את המסרים האחרונים שיבשילו בקציר העולם בתור שיבולים שייאספו למען האסם השמימי או עשבים שוטים המיועדים לאש השמד. נושאים הרי חשיבות התבהרו לו, במיוחד לגבי קהילת אחרית הימים, שמי בקרב חבריה שייוותר על תורות השקר לטובת האמת, יקבל הנחיות לגבי הסכנות והמאבקים הצפויים לו. איש אינו אמור לשרות באפלה לגבי האירועים שיתרחשו בעולם. לכן, מדוע רווחת בורות כזו בנוגע לחלק כה חשוב בכתבי הקודש? מדוע שורר אי רצון כללי להתעמק בתורותיהם? זוהי התוצאה של מאמץ מכוון של שר האופל להסתיר מבני האדם את דבר ה' אשר חושף את שקריו. מסיבה זו, המשיח, חושף הרזים, שחזה מראש במלחמה שתינטש נגד לימוד ספר ההתגלות, בירך את כל מי שיקרא בתשומת לב את מילות הנבואה ויציית להן.

פרק י"ט

אור זורח באפלה

פועלו של ה' בעולם מייצג בכל עידן ועידן דמיון בולט לכל התעוררות רוחנית כבירה או תנועה דתית סוחפת. עקרונותיו של אלוהים בטיפולו בבני האדם אינם משתנים לעולם. לתנועות הרוחניות החשובות שקמו בימינו יש מקבילות בדורות הקודמים, ולחוויה של הקהילה המשיחית בדורות הקודמים יש חשיבות עצומה לדורנו. בכתבי הקודש אין אמיתה מפורשת יותר מזו שאלוהים, באמצעות רוח קודשו, מכוון ומדריך את חסידיו עלי אדמות בהקמת התנועות הרוחניות הכבירות למען קידום מלאכת הבישור והגאולה. בני האדם משמשים כלי שרת ביד ה' כדי להגשים את מטרותיו ולהרעיף את חסדו ורחמיו על העולם. על כל אדם מוטל תפקיד שחובה עליו לבצע; לכל אדם מובטחת מידה מסוימת של אור, בהתאם לצרכים המסוימים של דורו, שדי בה כדי לסייע לו לבצע את המלאכה שהוטלה עליו ביד ה'. אך אף אדם, גם אם הוא מוערך ומכובד בשמים, לא השיג מעולם תובנה מלאה של תוכנית הגאולה הכבירה, ואפילו לא הבין לאשורו את התכלית האלוהית למלאכה שיועדה לדורו. נבצר מבני האדם להבין לעומק את התכלית שיעד ה' למלאכה שהטיל עליהם; אין הם מבינים לאשורו את המסר שהם מוסרים בשמו. "החקר אֵלֹהִים תִּמְצָא? אִם עַד תִּכְלִית שְׂדֵי תִמְצָא?" "כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֶיכֶם, וְלֹא דַרְכֵיכֶם דַּרְכֵי, וְאֵם יְהוָה. כִּי גִבְהוּ שָׁמַיִם, מֵאָרֶץ, כֵּן גִּבְהוּ דַּרְכֵי מִדְּרָכֵיכֶם, וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם." "אֲנֹכִי אֶל וְאֵין עוֹד, אֱלֹהִים וְאֶפֶס כְּמוֹנִי. מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא נַעֲשׂוּ" (איוב,

י"א 7; ישעיה, נ"ה 8, 9; מ"ו 9, 10). אפילו נביאי ה' שזכו לתובנות מיוחדות מרוח קודשו, לא הבינו לאשורו את ההתגלויות שניתנו להם. משמעות הנבואות וההתגלויות תיחשף בכל דור ודור, בזמן שחסידי ה' יזדקקו להנחיות הכלולות בהן. שמעון כיפא שכתב על הגאולה שהתבשרה והובהרה באמצעות הבשורה, אומר: "אֵת הַיְשׁוּעָה הַזֹּאת חָקְרוּ וַדָּרְשׁוּ הַנְּבִיאִים שֶׁנִּבְּאוּ עַל הַחֹסֶד הַמֵּיָעֵד לָכֶם. הֵם חָקְרוּ מָה הָעֵת וְהַנְּסֻבּוֹת שֶׁהוֹדִיעָה רוּחַ הַמָּשִׁיחַ אֲשֶׁר בְּקִרְבָּם, כְּשֶׁהֵעִידָה מֵרֹאשׁ עַל סִבְלוֹת הַמָּשִׁיחַ וְעַל הַכְּבוֹד וְהַתְּפָאֶרֶת שֶׁיִּבְאוּ אַחֲרֵיהֶם. וְנִגְלָה לָהֶם כִּי לֹא לְמַעַן עֲצָמָם אֶלָּא לְמַעַנְכֶם שְׁרֵתוֹ בַּדְּבָרִים הָהֵם..." (פטר"א, א' 10-12). ועם זאת, על אף שלא ניתן לנביאים להבין לאשורו את הדברים שנגלו להם, הם חיפשו ברצינות אחר האור שה' הואיל בטובו לחשוף. הם "חָקְרוּ וַדָּרְשׁוּ," "הֵם חָקְרוּ מָה הָעֵת וְהַנְּסֻבּוֹת שֶׁהוֹדִיעָה רוּחַ הַמָּשִׁיחַ אֲשֶׁר בְּקִרְבָּם." איזה לקח מאלף לחסידי ה' בעידן המשיחי, שלתועלתם ניתנו הנבואות האלה למשרתיו! "וְנִגְלָה לָהֶם כִּי לֹא לְמַעַן עֲצָמָם, אֶלָּא לְמַעַנְכֶם שְׁרֵתוֹ בַּדְּבָרִים הָהֵם." הביטו בקדושי ה' הללו, בעודם "חוקרים ומחפשים בשקדנות" ומתעמקים בהתגלויות שניתנו להם למען הדורות הבאים שטרם נולדו. השוו בין הלהט הקדוש שאחז בהם, לבין האדישות וחוסר העניין שאפיינו את יחסם של בחירי ה' בדורות האחרונים לאור השמימי הזה. איזו תוכחה נוקבת לאוהבי התענוגות האדישים אשר מסתפקים בהכרזה שהנבואות סתומות הן ולא ניתן להבין. על אף שנבצר מבינת האדם המוגבלת להבין את עצותיו ומשפטיו של האל העליון, או להבין לאשורו את אופן הגשמת מטרותיו, עם זאת, לפעמים מתקשים בני האדם להבין את מסרי השמיים בשל טעות כלשהי שעשו או משום שלא התעמקו בהם. אין זה נדיר ששכלם ועיני רוחם של בני האדם, ואפילו של משרתי ה', התעוורו מן ההשקפות, המסורות ותורות השקר שחדרו לליבם, ולפיכך, יכולים הם להבין רק באופן חלקי את הדברים הנשגבים שחשף ה' בדברו. כך קרה לתלמידי המשיח, אפילו בזמן שהמושיע עדיין היה איתם. מוחם וליבם היו חדורים באמונה הרווחת על המשיח כמלך בשר ודם, אשר ירומם את ישראל ויהפוך אותה למלכות כבירה שתמשול על העולם כולו. לכן נבצר מהם להבין את משמעות דבריו של המושיע כשניבא על סבלותיו ומותו. המשיח בכבודו ובעצמו שלח אותם להכריז את המסר הבא:

"מִלְאָה הָעֵת וְקִרְבָּה מְלָכוֹת אֱלֹהִים! שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה וְהֶאֱמִינוּ בַּבְּשׂוּרָה!" (מרקוס, א' 15). מסר זה התבסס על הנבואה בפרק ט' בספר דניאל. שישים ותשעה השבועות שהוכרזו בידי המלאך, יימשכו "עַד מְשִׁיחַ נָגִיד." לפיכך, התלמידים שהיו חדורי תקוות נשגבות וציפיות מלאות שמחה, ייחלו בכיליון עיניים לכינון מלכות המשיח בירושלים, מלכות כלל-עולמית. הם הכריזו את המסר שקיבלו מהמשיח, על אף שהם עצמם לא הבינוהו לאשורו. בעוד שהכרזתם התבססה על הכתוב בדניאל, ט' 25, הם לא שמו לב שהפסוק הבא מנבא שהמשיח ייכרת. משחר ילדותם ייחל ליבם למלכות העולמית המפוארת, והדבר עיוור את עיני רוחם הן לגבי פרטי הנבואות והן לגבי דברי המשיח. הם ביצעו את תפקידם כשהושיטו לעם ישראל את הזמנת החסד, אך אז, בדיוק בזמן שציפו לראות את אדונם עולה על כס דוד, הם חזו בו כאשר נאסר כפושע, הולקה, הושם ללעג, הושפל, הוקע, הורשע, והוצא להורג בצלב בגולגולתא. ייאוש גדול ויגון קודר גדשו את ליבם של התלמידים בימים שבהם אדונם היה טמון בקבר! המשיח בא בדיוק בעיתוי ובאופן שנובאו בנבואות. עדות התנ"ך התמלאה בכל פרט ופרט בכהונתו עלי אדמות. הוא בישר את בשורת הגאולה אשר ניתנה "בְּהוֹכְחָהּ שֶׁל רוּחַ וּגְבוּרָה." מאזינו שמעו את דברי השמיים שנחקקו על ליבם, וקיבלו את העדות שניתנה משמיים. דבר ה' ורוח ה' העידו על השליחות האלוהית שהוטלה על בן האלוהים. התלמידים המשיכו לאהוב את אדונם האהוב בכל ליבם ומאודם. ועם זאת, ליבם היה אפוף ספקות וחוסר ודאות. בשל יגונם וצערם העז נבצר מהם להיזכר במילות המשיח שניבאו את סבלותיו ומותו. אם ישוע מנצחת היה באמת המשיח האמיתי, האם היה ליבם כבד כל כך מצער ואכזבה? זו הייתה השאלה שעינתה את נשמתם בזמן שהמושיע שכב בקברו באותן שעות חסרות תקווה שחלפו מאז מותו ועד תחייתו. אך חרף היגון הקודר והאפלה שהלכו והתעצמו ואפפו את תלמידי ישוע, הם לא נעזבו לנפשם. הנביא מכריז: "כִּי אֶשֶׁב בַּחֲשָׁד, יְהִי אֹר לִי... יוֹצִיאֵנִי לְאוֹר, אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ." "גַּם חֲשָׁד, לֹא יַחְשִׁיד מִמֶּנּוּ. וְלִילָה, כִּיֹּם יֵאָר; כַּחֲשִׁיכָה, כְּאוֹרָה." אלוהים אמר: "זָרַח בַּחֲשָׁד אֹר לְיִשְׂרָאֵל." "וְהוֹלֵכְתִּי עֲוֹרִים, בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ; בְּנִתִּיבוֹת לֹא יָדְעוּ, אֲדָרִיכֵם; אֲשִׁים מַחֲשָׁד לְפָנֶיהֶם לְאוֹר, וּמַעֲשִׂים לְמִישׁוֹר. אֶלֶּה הַדְּבָרִים עָשִׂיתֶם וְלֹא עֲזַבְתִּים" (מיכה, ז' 8, 9; תהילים, קל"ט 12;

ק"ב, 4; ישעיה מ"ב 16). ההכרזה שהכריזו התלמידים בשם האדון הייתה נכונה בכל פרטיה, והאירועים שצוינו בה החלו כבר אז להתרחש. המסר היה: "מְלָאָה הָעֵת וקִרְבָּה מְלָכוֹת אֱלֹהִים!" כאשר "מלאה העת" - שישים ותשעה השבועות שאוזכרו בפרק ט' בדניאל, שהיו אמורים להימשך "עַד מָשִׁיחַ נָגִיד", דהיינו, עד שהמשיח קיבל את משיחת רוח הקודש לאחר שהוטבל בירדן בידי יוחנן המטביל. "מלכות האלוהים" שהתלמידים בישרו את התקרבותה כוננה באמצעות מות המשיח. המלכות לא הייתה, כפי שלימדו אותם להאמין, מלכות ארצית. היא גם לא הייתה אותה מלכות נצחית עתידית שתכונן כאשר "הַמְּלָכוֹת וְהַשְּׁלֵטוֹן וְגִדְלָת הַמְּמָלְכוֹת תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ לָעַם קְדוֹשֵׁי עֲלִיוֹן." היא לא הייתה אותה "מְמָלְכַת עוֹלָם," שבה "כָּל הַשְּׁלֵטוֹנוֹת יַעֲבֹדוּ וְיִשְׁמְעוּ לוֹ" (דניאל, ז' 27). "מלכות האלוהים" שאוזכרה בכתבי הקודש מציינת הן את מלכות החסד והן את מלכות הכבוד. מלכות החסד תוארה בידי שאול השליח באיגרתו אל העברים. לאחר שהצביע על המשיח, הכוהן הגדול הרחמן אשר מפגיע בעבורנו שכן ביכולתו "לְחוּשׁ עִמָּנוּ אֶת הַלְשׁוֹתֵינוּ," מכריז השליח: "נִקְרְבָה בְּבִטְחוֹן אֶל כֵּס הַחֶסֶד לְקַבֵּל רַחֲמִים וְלִמְצָא חֶסֶד לְעֲזָרָה בְּעֵתָהּ" (האיגרת אל העברים, ד' 16). כֵּס הַחֶסֶד מייצג את מלכות החסד, שכן קיומו של הכס מעיד על קיומה של המלכות. ישוע משתמש ברבים ממשליו בביטוי "מלכות השמיים" כדי לציין את פועלו של חסד ה' בלב האדם. בדומה, כס הכבוד מייצג את מלכות הכבוד. זוהי המלכות שאליה התייחס המושיע כשאמר: "כִּי־אֶפְשָׁר יָבוֹא בֶן-הָאָדָם בְּכָבוֹד וְכָל הַמְּלָאכִים אִתּוֹ, יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ וְיִנְאָפוּ לִפְנֵי כָל הַגּוֹיִים" (מתי, כ"ה 31, 32). מלכות זו תוקם בעתיד. היא לא תכונן עד ביאת המשיח השנייה. מלכות החסד קמה מיד לאחר חטאם של אדם וחוה, כשנהגה התוכנית לגאולת האנושות החוטאת. מלכות זו שרירה וקיימת מאז ואילך על פי תכליתו והבטחתו של האל הנצחי; באמצעות אמונה יכולים בני האדם להפוך לנתיניה. ואולם, היא לא כוננה הלכה למעשה עד מות המשיח. אפילו לאחר שהמושיע החל את שליחותו עלי אדמות, הוא, שעייף מקשי ליבם וכפיות התודה של בני האדם, יכול היה לסגת מן התוכנית של מותו כקורבן תמורה ולא למות בגולגולתא. בגן גת שמנים רעדה כוס היגון בידו. הוא יכול היה אפילו למחות את אגלי זיעת הדם ממצחו, ולהותיר את האנושות

החוטאת להתבוסס בעוונותיה. אילו עשה זאת, לאנושות החוטאת לא הייתה שום גאולה. אך כאשר המושיע מסר את חייו ובנשימת אפו האחרונה זעק: "נִשְׁלָם", הובטחה התגשמות תוכנית הגאולה. הבטחת הגאולה שניתנה לזוג החוטא בגן עדן אושררה; מלכות החסד שהייתה קיימת לפני כן באמצעות הבטחת ה', כוננה. וכך, מותו של המשיח - האירוע שהתלמידים ראו בו את ההתנפצות הסופית של תקוותם - היה האירוע המכונן שאשרר את הגאולה לנצח-נצחים. בעוד שאירוע זה הסב להם אכזבה מרה, הוא היה גולת גולת הכותרת של ההוכחה הניצחת שאיששה את אמונתם. אירוע זה שמילא את ליבם צער, ייאוש ואבל, פתח את דלת התקווה לכל צאצאיו של אדם הראשון, ועליו מתבססים חיי הנצח והאושר הנצחי - נחלתם של כל חסידי ה' בכל הדורות. מטרות החסד האלוהי התגשמו במלואן, וזאת, חרף אכזבתם של התלמידים. בזמן שליבם נכנע לחסד ה' ולגבורה שנבעה מתורתו של המושיע אשר "מְעוֹלָם לֹא דָבַר אִישׁ כְּמוֹהוּ", נמהלה באהבתם לישוע, שהייתה צרופה כזהב טהור, הסגסוגת הירודה של גאוה ארצית ושאיפות אנוכיות. אפילו בחדר העלייה (שבו עשו את הפסח), בשעה הקודרת שבה אדונם התעטף בצללי גן גת שמנים, "מְרִיבָה הָיְתָה בִּינֵיהֶם בְּשִׂאלָה מִי מֵהֶם נִחָשֵׁב לַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר" (לוקס, כ"ב 24). הם שאפו לגדולות, וחזונם היה מלא וגדוש בכס, במלכות, בכתר ובתהילה, בשעה שקלון ויגון ציפו למושיע בגת שמנים, בהיכל המשפט ועל הצלב בגולגולתא. גאוות ליבם ותשוקתם לכבוד ולתהילה ארציים גרמו להם לדבוק בתורת השקר שרווחה בימיהם, ולהתעלם מדברי המושיע שהעידו על טיבה האמיתי של מלכותו והצביעו על יגונו, ייסוריו ומותו. טעויות אלה המיטו עליהם את המבחן הקשה אך הנחוץ שה' התיר להעבירם בו כדי לחנכם ולתקנם. על אף שהתלמידים שגו בהבנת משמעות המסר שקיבלו, וחרף העובדה שציפיותיהם נופצו, הם השמיעו את האזהרה שקיבלו מה', ולכן ה' יגמול להם על אמונתם וציותם. הוא יפקיד בידיהם את השליחות לבשר לכל האומות את הבשורה המהוללת של אדונם שקם לתחייה. ה' הרשה לחוויה כה מרה לפקוד אותם כדי להכשירם למלאכה זו. לאחר תחייתו נגלה ישוע לתלמידיו בדרך לעמאוס, ו"החל [ללמדם] מִמֹּשֶׁה וּמִכָּל הַנְּבִיאִים, וַיַּאֲרֶךְ לָהֶם אֶת הַדְּבָרִים הַמְּכֻנָּיִם אֵלָיו בְּכָל הַפְּתוּבִים" (לוקס, כ"ד 27). ליבם של

התלמידים בער בקרבם, ואמונה ניצתה בו. "תִּקְנָה חֵזָה" לגבי "תִּתְחַיֵּית יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ", שבה ונעורה בליבם עוד לפני שישוע התגלה להם. הייתה זו תכליתו להאיר את שכלם, ולבסס את אמונתם על דברי הנבואה המהימנים. הוא חפץ שהאמת תכה שורש בליבם, לא רק משום שאושרה בעדותו האישית, אלא משום שגובתה בראיות החותכות של הסמלים של תורת הקורבנות, וכן בנבואות התנ"ך. תלמידי המשיח נזקקו לאמונה מבוססת ומוארת, לא רק למען עצמם, אלא כדי שיוכלו למסור לעולם את הידע על המשיח. כצעד ראשון לקראת מסירת הידע הזה הבהיר להם ישוע את כל הנבואות והפסוקים שיוחסו אליו, החל "מִמֹּשֶׁה וּמִכָּל הַנְּבִיאִים". כך העיד המושיע שקם לתחייה על ערכם הרב וחשיבותם של כתבי התנ"ך. איזה שינוי כביר התחולל בליבם של התלמידים, בשעה שנתנו מבט נוסף בפניו האהובים של אדונם! [לוקס, כ"ד 32]. עכשיו, הם איתרו את עקבותיו בכתובים בדרך מלאה ומושלמת יותר מאשר בעבר. "מֵצֵאוּ אֶת זֶה שֶׁכָּתֵב עָלָיו מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה, וְכֵן גַּם הַנְּבִיאִים, אֶת יֵשׁוּעַ בֶּן יוֹסֵף מְצֻרֶת." חוסר הוודאות, הצער והייאוש שגדשו את ליבם פינו את מקומם לביטחון מלא ואמונה שלמה.

לכן, לא פלא שלאחר עלייתו השמימה, הם "הִתְמִידוּ לְהִיּוֹת בְּמִקְדָּשׁ קִשְׁיָהֶם מְבָרְכִים אֶת הָאֱלֹהִים." העם שידע על מותו המחפיר של המושיע, ציפה לראות על פניהם ארשת צער, מבוכה ותבוסה. אך העם ראה על פניהם ארשת שמחה וניצחון. איזו הכשרה קיבלו התלמידים לקראת המלאכה שעמדה לפניהם! הם עברו את המבחן הקשה ביותר שיכלו לעבור, והם ראו כיצד, כאשר הכול נראה אבוד בעין בן אנוש, מתגשם במלואו דבר ה' ונוחל ניצחון. מכאן ואילך, מה יכול להפחידם, לערער את אמונתם או לצנן את להט אהבתם? בשעת יגונם הכבד, הם קיבלו עידוד רב ונחמה רבה כאשר נאחזו ב"תִּקְנָה שֶׁהָיָא כְּעֵגֶן בְּטוֹחַ וְנִצִּיב לְנַפְשָׁנוּ" (האיגרת אל העברים, ו' 18, 19). הם היו עדים לחוכמת ולגבורת האלוהים, והם ידעו לביטחון מלא "כִּי לֹא הִמָּוֶת וְלֹא הִחָיִים, לֹא מְלָאכִים וְלֹא שְׁלִיטִים, לֹא דְבָרִים שֶׁבִּהְיוּ וְלֹא דְבָרִים שֶׁעֲתִידִים לְבֹא, לֹא כֹחוֹת, לֹא גְבוּהִים וְלֹא מַעֲמָקִים וְלֹא שׁוֹם יִצְוֹר אַחֵר לֹא יוּכָלוּ לְהַפְרִידֵנוּ מֵאַהֲבַת אֱלֹהִים שֶׁבְּמִשְׁיחַ יִשׁוּעַ אֲדוֹנֵנוּ." הם אמרו: "בְּכָל [המבחנים] הָאֵלֶּה, בְּעֻזְרַת הָאוֹהֵב אוֹתֵנוּ, אֲנִיחוּ יוֹתֵר מִמֵּנִצָּחִים" (רומ', ח' 38, 39, 37). "וידבר אֱלֹהֵינוּ זְקוּם לְעוֹלָם."

(פטר"א, א' 25). "מי המרשיע? האם המשיח ישוע אשר מת, ולא זו בלבד כי אם קם לתחייה, והוא נמצא לימין אלהים ומפגיץ בעדנו?" (רומי, ח' 34).

ה' הכריז: "לא יבשו עמי לעולם" (יואל, ב' 26). "בערב, זליון בָּכִי; וּלְבָקָר רָנָה" (תהילים, ל' 6).

כאשר התלמידים פגשו את המושיע ביום תחייתו וליבם בער בקרבם כשהקשיבו לדבריו; כאשר הביטו בפצעי הצליבה בראשו, ידיו ורגליו שנדקרו למענם; כאשר טרם עלייתו השמימה הובילם ישוע לבית עניה, ואז נשא את ידיו בברכה, והורה להם: "לכו אל כל העולם והכריזו את הבשורה לכל הבריאה, והוסיף: "הנה אתכם אני כל הימים עד קץ העולם" (מרקוס, ט"ז 15; מתי כ"ח 20); כאשר בחג השבועות ירד משמיים המנחם המובטח [רוח הקודש] וגבורת עליון שרתה על בני אנוש, ונשמות המאמינים נסערו כשהבינו שאדונם שעלה השמימה נמצא בקרבם - אזי, האם עתה, כשדרכם רצופה קורבנות, עינויים ומות קדושים כמו דרכו שלו, הם ימירו את שליחותם לבשר את בשורת חסדו ב"עטרת הצדקה" שתינתן לצדיקים בעת ביאתו השנייה, ובתהילת המלכות הארצית שהייתה תמצית תקוותם בראשית דרכם כתלמידיו? הוא, אשר בכוחו לעשות מעל ומעבר לכל ציפיותינו, "אשר יכול לעשות יותר מכל מה שאנו מבקשים או ממה שעולה על דעתנו", העניק להם, בנוסף להתחברות עם שמחתו, את השמחה הנובעת מכך שהוא מביא "בנים רבים לכבוד". לכן, כדברי שאול השליח, הם "ששים בשמחה מפארה ויצומה מספר", שמחה שאין מילים לתארה, שכן "צרתנו הסלה של הרגע מכינה לנו כבוד עולמים גדול רב עד מאד".

לחוויתם של התלמידים שבישרו את "בשורת המלכות" בימי ביאת המשיח הראשונה תימצא מקבילה בחווייתם של מבשרי הבשורה בימי ביאתו השנייה. כשם שתלמידי ישוע יצאו לבשר כי "מלאה הַעֲת וקִרְבָּה מְלָכּוֹת אֱלֹהִים!", כך מילר ועמיתיו הכריזו כי התקופה הנבואית הארוכה שתוארה בכתבי הקודש עומדת להגיע לקיצה, כי משפט ה' ממשמש ובא ועידן מלכות הנצח עומד בפתח. הבשורה שבישרו תלמידי ישוע התבססה על שבעים השבועות שנובאו בפרק ט' בספר דניאל. המסר של מילר ועמיתיו בישר על קץ 2300 הימים שנובאו בספר דניאל (פרק ח' פסוק 14), ששבעים השבועות כלולים

בהם. המסר של תלמידי ישוע והמסר של מילר ועמיתיו התבססו על התגשמות חלקים שונים באותו פרק זמן נבואי ארוך. בדומה לתלמידים הראשונים, ויליאם מילר ועמיתיו לא הבינו לאשורו את חשיבות המסר שהם נשאו. טעויות שהשתרשו מזמן בתורות הכנסייה מנעו מהם להגיע לפרשנות הנכונה של סוגיה חשובה בנבואות כתבי הקודש. לפיכך, על אף שהם בישרו את הבשורה שה' הטיל עליהם לבשר לעולם, הם נכזבו בשל פרשנות שגויה של משמעותה. מילר פירש את הכתוב בפסוק 14 בפרק ח' בדניאל: "עַד עָרֵב בֶּקֶר אֲלַפִּים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנֶצֶדֶק קָדָשׁ", על סמך ההשקפה הרווחת שהעולם הוא בית המקדש, ולפיכך הסיק כי טיהור המקדש ייצג את טיהור העולם באש בביאת המשיח השנייה. לכן, כאשר גילה שקץ 2300 הימים נובא בכתובים מפורשות, הוא הסיק שזוהי העת של ביאת המשיח השנייה. טעותו נבעה מאימוץ ההשקפה הרווחת על מהותו של בית המקדש. בתורת הקורבנות והפולחן - שסימלה הן את קורבן התמורה והן את כהונת המשיח - טיהור המקדש היה הטקס האחרון שביצע הכוהן הגדול בסבב שירותו השנתי. טקס זה חתם את מלאכת הכפרה - הסרת החטאים מעם ישראל. הוא ייצג את תום שירותו של הכוהן הגדול שלנו בשמיים, בהסרת חטאיהם של חסידיו שתועדו בספרי השמיים. שירות זה כרוך בחקירה, המהווה את מלאכת המשפט; המשפט ייערך מיד לפני ביאת המשיח בעננים בגבורה ובכבוד רב, שכן לכשיבוא, כל משפט כבר הוכרע. ישוע אומר: "הִנְנִי בָא מֵהָרָא וְאֵתִי הַשָּׁכָר לְשֵׁלֵם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ" (ההתגלות, כ"ב 12). על המשפט שייערך מיד לפני ביאת המשיח השנייה מכריזה בשורת המלאך הראשון: "יָרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד, כִּי בָאָה עֵת מִשְׁפָּטוֹ" (ההתגלות, י"ד 7).

אלה שהכריזו את האזהרה הזו נתנו את המסר הנכון בשעה הנכונה. אך כאשר תלמידי ישוע הראשונים הכריזו: "מְלָאָה הָעֵת וְקִרְבָּה מְלָכוֹת אֱלֹהִים!" (בשורה המבוססת על פרק ט' בדניאל), הם לא ראו שמותו של המשיח נובא באותו פרק. בדומה, מילר ועמיתיו שהטיפו את בשורתם על סמך הכתוב בדניאל ח' 18 ובספר ההתגלות י"ד 7, לא ראו את המסרים הנוספים שנחשפו בפרק י"ד בספר ההתגלות, שאף הם יועדו להתבשר לפני שיבת האדון. כשם שתלמידי ישוע שגו לגבי המלכות שתקום בקץ שבעים השבועות, כך האדוונטיסטים שגו לגבי האירוע שיתרחש בקץ 2300 הימים. בשני המקרים, אנו רואים דבקות

בטעויות רווחות אשר עיוורו את עיני בני האדם לגבי האמת. הן תלמידי ישוע והן האדוונטיסטים עשו את רצון ה' כשבישרו את המסר שקיבלו מה', ונכזבו בשל פרשנותם השגויה את המסר. אולם אלוהים הגשים את תכליתו רבת החסד כשנתן לבני האדם אזהרה מפורשת על המשפט הממשמש ובא. יום הדין הכביר ממשמש ובא, ובני האדם הובאו בחסד האל למבחן המכריע שיחשוף את צפונות ליבם. המסר נועד לבחון ולטהר את קהילת המשיח. הוא סייע למאמינים לגלות אם ליבם נתון לעולם הזה או למשיח ולמלכות השמיים. הם טענו שהם אוהבים את המושיע, ועתה הם נדרשו להוכיח את אהבתם. האם הם מוכנים לוותר על שאיפותיהם ותקוותיהם החומרניות, ולקדם בברכה ובשמחה את אדונם בשעת ביאתו השנייה? המסר נועד לסייע להם לגלות את מצבם הרוחני האמיתי; הוא נשלח אליהם בחסדי שמיים כדי לעוררם לחלות את פני ה' בתשובה ובענווה. אפילו מפח הנפש שלהם, על אף שנבע מפרשנותם השגויה של המסר שבישרו, יביא תועלת. הוא יבחן את ליבם של מקבלי האזהרה. לאור אכזבתם, האם ימהרו לוותר על התנסותם ועל ביטחונם בדבר ה'? או שמא יערכו חשבון נפש, בתפילה ובענווה, כדי לגלות היכן שגו בהבנת חשיבות ומשמעות הנבואה? האם רבים מהם התגברו על פחדיהם, דחפיהם וסערת רוחם? האם רבים מהם נותרו חסרי אמונה? רבבות בני אדם טענו שהם אוהבים את האדון ומייחלים לבואו. לכשייקראו להפוך מטרה ללעג, לשאת האשמות וקלון ולהיבחן במבחן האכזבה לאור התמהמהות המשיח, האם יוותרו על אמונתם? משום שלא הבינו מיד את דרכו של ה' לייסרם ולהשיבם אליו, האם יפנו עורף לאמיתות שאוששו מפורשות בדבר ה'? מבחן זה יחשוף את חוסנם של אלה שצייתו באמונה שלמה לתורות כתבי הקודש ורוח הקודש, על פי הבנתם ואמונתם. הוא ילמדם, כפי שרק חוויה כזו יכולה ללמד, את הסכנה הטמונה בקבלת תיאוריות ופרשנויות אנושיות, במקום להסתמך על כתבי הקודש, אשר מבארים את עצמם. המבוכה והצער שינבעו מטעותם של בני האמונה יחוללו בקרבם את התיקון הנדרש. הם יתחילו להתעמק בנבואות. הם ילמדו לבחון בקפדנות רבה יותר את התשתית של אמונתם, וידחו על הסף כל דבר שאינו עולה בקנה אחד עם כתבי הקודש, גם אם העולם הנוצרי מקבל ומאשש אותו. בדומה לתלמידים הראשונים, מאמינים אלה יגלו כי הדבר שנבצר

מהבנתם בשעת המבחן יתבהר לאחר מכן. כאשר הם יראו את "תְּכָלִית ה'"" , הם ידעו לבטח שחרף המבחן שנבע מטעויותיהם, מטרות החסד והאהבה שלו בעבורם מתגשמות בהתמדה. הם ילמדו באמצעות חוויה מבורכת זו "כִּי חֲנוּן וְרַחוּם הוּא ה'", אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד," וכי "כָּל אֲרוֹחוֹת יְהוָה, חֶסֶד וְאֱמֶת, לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעַדְתּוֹ."

פרק כ'

תחייה רוחנית כבירה

תחייה רוחנית כבירה, שתתעורר לפני שיבת המשיח הממשמשת ובאה, נובאה בבשורה שהוכרזה בידי המלאך הראשון, בפרק י"ד בספר ההתגלות. יוחנן חוזה ב"מלאך... מעופף באמצע השמים, אשר לו בשורת עולם לבשר ליושבי הארץ ולכל אמה ושבט ולשון ועם. "המלאך קרא "בְּקוֹל גָּדוֹל: 'יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתִנּוּ לוֹ קְבוּדָה, כִּי בָּאָה יְעַת מִשְׁפָּטוֹ. הַשִּׁתְחָוּ לַעֲוֹשֵׁה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַיָּם וּמַעֲיָנוֹת הַיָּמִים" (ההתגלות, י"ד 6, 7). העובדה שמלאך הוא זה שמבשר את האזהרה היא משמעותית. ה' ברוב חוכמתו בחר להציג את טיבה הנשגב של המלאכה שתבצע באמצעות האזהרה, ואת הגבורה והכבוד שיתלוו אליה על ידי מלאך שמיימי שניחן בטוהר, הוד ועוצמה. המלאך "מעופף באמצע השמים", מכריז את האזהרה "בְּקוֹל גָּדוֹל", ומבשרה "לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ" - "לְכָל אֲמָה וְשִׁבְט וְלָשׁוֹן וְעַם". עובדה זו מעידה על המהירות שבה תנועת התחייה תתפשט, ועל תפוצתה הנרחבת ברחבי התבל. המסר עצמו שופך אור על התקופה שבה תתרחש התחייה. הוא מוכרז כ"בְּשׁוֹרַת עוֹלָם", ומבשר על תחילת המשפט. בשורת הגאולה התבשרה בכל הדורות, אך הבשורה המכונה "בשורת עולם" מהווה חלק מן הבשורה שתבשר אך ורק באחרית הימים, שכן רק אז תגיע באמת שעת המשפט. הנבואות מתארות רצף אירועים שיובילו לפתיחת המשפט. הדבר נכון במיוחד לגבי ספר דניאל. ואולם, דניאל התבקש לחתום את נבואות אחרית הימים "עַד עֵת קֵץ". רק כשתגיע תקופה זו יוכל מסר האזהרה על המשפט הממשמש

ובא להתבשר, וזאת, על סמך התגשמות הנבואות הללו. הנביא מכריז כי באחרית הימים "יִשְׁטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת" (דניאל, י"ב 4). שאול השליח הזהיר את קהילת המשיח לא לצפות לשיבת המשיח בימיו: "אַל יִטְעוּ אֲתֶכֶם אִישׁ בְּאִיזָה אֶפֶן שֶׁהוּא, שֶׁכֵּן לֹא יָגִיעַ [המושיע] אִם לֹא תִהְיֶה בְּרֵאשׁוֹנָה הַעֲזִיבָה וְיִתְגַּלֶּה אִישׁ הָרָשָׁע" (תסל"ב, ב' 3). רק אחרי הכפירה הגדולה ותום שלטונו הממושך של "איש הרשע", נוכל לצפות לשיבת אדוננו. "איש הרשע" שכונה גם "בֶּן הָאֲבִדוֹן", "סוֹד הָרָשָׁע" ו"הרשע", מייצג את שלטון האפיפיורות, אשר תבסס את שילטונה המוחלט למשך 1260 שנה, כפי שנובא בנבואות. תקופה זו הסתיימה בשנת 1798. ביאת המשיח השנייה לא תוכל להתרחש לפני מועד זה. אזהרתו של שאול חלה על כל עידן החסד, עד שנת 1798. רק אחרי מועד זה תוכרז הבשורה על ביאת המשיח השנייה. מעולם לא ניתן מסר כזה בדורות הקודמים. כאמור, שאול לא הטיף מסר כזה; הוא הצביע בפני אחיו על עתיד רחוק שבו ישוב האדון. גם מתקני הדת לא הטיפו מסר כזה. מרטין לותר טען שמשפט ה' ייערך בעוד שלוש מאות שנים מתקופתו. אך מאז שנשבר החותם של ספר דניאל בשנת 1798, הנבואות התבהרו, הידע עליהן התעצם, ואנשים רבים החלו להכריז את המסר החמור על המשפט הממשמש ובא. בדומה לתחייה הרוחנית הכבירה שהתעוררה במאה הששעשרה, התנועה שבישרה את שיבת המושיע הממשמשת ובאה קמה בארצות שונות בעולם הנוצרי בעת ובעונה אחת. הן באירופה והן באמריקה, אנשי אמונה ותפילה התעמקו בנבואות, ולאחר שהתחקו עליהן לכל אורכם של כתבי הקודש, מצאו הוכחות חותכות לקץ העולם הממשמש ובא. בארצות שונות שבהן חיו קהילות משיחיות מבודדות, הן הגיעו לאמונה בשיבת המושיע הקרובה באמצעות התעמקות בכתבי הקודש. בשנת 1821, שלוש שנים אחרי שמילר הסביר את הנבואות המצביעות על יום הדין, ד"ר ג'וזף וולף, "המבשר הדגול", החל להכריז על ביאת האדון הממשמשת ובאה. וולף נולד בגרמניה למשפחה יהודית, ואביו היה רב. כבר משחר ילדותו האמין וולף באמיתות הדת הנוצרית. בהיותו בעל מוח חריף וסקרן, הוא הקשיב בלהט לשיחות שנערכו בבית הוריו מדי יום, כשבני עמו התאספו כדי לשוחח על כיסופיהם, תקוותיהם ותקוות עמם: הציפייה לביאת המשיח המפוארת ולתקומת ישראל. באחד הימים, כשוולף שמע את שמו של ישוע מנצרת, הוא התעניין

לדעת מי היה. "אדם דגול ואיש אשכולות", הייתה התשובה, "אך משום שהתיימר להיות המשיח, הסנהדרין דן אותו למיתה." "אז למה חרבה ירושלים? ומדוע יושבים אנו בגלות?" שאל הילד. "אבוי!" השיב אביו, "מפני שעם ישראל הרג את נביאי ה'." המחשבה שצצה מיד במוחו של הילד הייתה, "אז אולי גם ישוע מנצרת היה נביא, ועם ישראל הרג אדם חף מפשע?" התחושה שהציפה אותו הייתה כה עזה, שעל אף שידע על האיסור החמור להיכנס לכנסייה, הוא עמד לפעמים בחצר הכנסייה והקשיב לדרשות. כשהיה רק בן שבע, הוא התפאר באוזני שכן משיחי קשיש על הניצחון שעם ישראל ינחל בעת ביאת המשיח. אך המשיחי הקשיש העיר לו בעדינות: "בני היקר, אומר לך מי הוא המשיח האמיתי: ישוע המשיח, שאבות אבותיך צלבו, כשם שהרגו את נביאי העבר. לך הביתה וקרא את פרק נ"ג בישעיהו; אתה תשתכנע שישוע המשיח הוא בן האלוהים."

בין רגע חדרה אמונה לליבו של וולף. הוא הלך לביתו, קרא בתנ"ך, והשתאה על התגשמות הנבואות באופן כה מושלם בישוע מנצרת. האומנם נכונים הם דברי השכן הנוצרי? הילד ביקש מאביו להבהיר לו את הנבואות, אך נתקל בשתיקה כה רועמת, שלא העז שוב להעלות את הנושא. ואולם, תגובה זו רק העצימה את תשוקתו לדעת יותר על הנצרות. הידע שאחריו חיפש הוסתר ממנו במכוון בביתו היהודי. אך כשהיה בן אחת עשרה, עזב את בית אביו ויצא לעולם הגדול, כדי לרכוש השכלה ולבחור במשלח יד ובאמונה שידבק בה. לזמן מה, הוא התגורר עם קרובי משפחה, אך במהרה גורש מביתם, שכן הם ראו בו כופר. וולף יצא לדרכו כשהוא חסר פרוטה, ונדד לבדו בקרב זרים גמורים. הוא עבר ממקום למקום, למד בשקדנות והתפרנס מהוראת עברית.

בהשפעת מורה קתולי קיבל וולף את האמונה הקתולית, ובליבו גמלה ההחלטה לבשר את בשורת הגאולה לבני עמו. כשמטרה זו לנגד עיניו, הוא יצא כעבור כמה שנים לרומא כדי להמשיך שם את לימודיו, ולמד במכללה קתולית. כאן, מחשבתו העצמאית ודבריו גלויי הלב המיטו עליו את אשמת הכפירה. הוא תקף בפרהסיה את עוולות הכנסייה ודיבר על הצורך ברפורמציה. על אף שבתחילה הוא זכה ליחס מיוחד מצד נכבדי הכנסייה, מקץ זמן מה הוא גורש מרומא. במשך זמן מה, תחת פיקוחה של הכנסייה, הוא נסע ממקום

למקום, עד שהתברר שלא יוכל לעולם להיכנע למרות הכנסייה הקתולית. הוא הוכרז כאדם חסר תקנה והורשה לנסוע לכל יעד שיחפוץ להגיע אליו. הוא נסע לאנגליה, הצהיר על אמונתו בדת הפרוטסטנטית והצטרף לכנסיית אנגליה. מקץ שנתיים, בשנת 1821, הוא יצא לשליחותו כמבשר.

כשוולף קיבל את האמיתות הנשגבות על ביאת המשיח הראשונה כמשיח מיוסר וסובל, "אִישׁ מְכַאֲבוֹת וְיָדוּעַ חָלִי," הוא ראה שנבואות התנ"ך מציגות באותה בהירות את ביאתו השנייה בכבוד ובגבורה. בזמן שניסה להוביל את בני עמו לישוע מנצרת, המשיח המובטח, ולהצביע בפניהם על ביאתו הראשונה בענווה כקורבן תמורה על חטאי בני האדם, הוא אף לימדם על ביאתו השנייה כמלך וגואל. הוא אמר: "ישוע מנצרת, המשיח האמיתי שידי ורגליו נדקרו, שהובל כשה לטבח, שהיה איש מכאובות וידוע חולי, שבא לעולם בביאתו הראשונה בהתאם לנבואה: 'לֹא יָסוּר שֶׁבֶט מִיְהוֹנָה, וּמַחֲקֵק מִגִּין רִגְלָיו, עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה,' בוא יבוא בשנית בענני השמיים, בתרועת ניצחון מפי רב המלאכים וצבאות השמיים, ורגליו יעמדו על הר הזיתים. השלטון על הבריאה, שניתן לאדם הראשון ונלקח מידי בעקבות החטא הקדמון (בראשית, א' 26; ג' 17), יינתן לישוע, והוא ימלוך על העולם כולו. האנחות והקינות העולות מן הבריאה יחדלו, ושירי הלל והודיה יישמעו."

"לכשיבוא ישוע בכבוד אביו והמלאכים הקדושים," "הַמִּתִּים הַשִּׁיִּים לְמִשְׁיַח יָקוֹמוּ רְאשׁוֹנָה" (תסל"א, ד' 16; קור"א, ט"ו 23). אנו, המשיחיים, מכנים את האירוע המכונן הזה התחייה הראשונה. או אז, עולם החי ישנה את טבעו (ישעיה, י"א 6-9), והכול ייכנעו לישוע (תהילים, ח'). שלום עולמי ישרור בתבל. ה' ייתן מבט נוסף בעולם, ויכריז: 'הִנֵּה, טוֹב מְאֹד'."

וולף האמין כי ביאת האדון השנייה ממשמשת ובאה. פרשנותו לתקופות הנבואיות מיקמה את שיא התגשמותן בתוך שנים ספורות מן המועד שצוין בידי מילר. האנשים שחלקו על וולף טענו כי בני האדם אינם אמורים לדעת דבר על מועד ביאת המשיח השנייה הממשמשת ובאה. לאישוש טענם, הם ציטטו את הפסוק: "אֵת הַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ." וולף השיב להם: "האם אמר אדוננו כי היום והשעה הללו לא ייוודעו לעולם? האם לא נתן לנו את אותות העיתים, כדי

שנדע לפחות על שיבתו הממשמשת ובאה, כפי שיודע אדם הרואה את עץ התאנה מלבלב, כי הקיץ קרוב? האם איננו אמורים לעולם לדעת מתי תגיע התקופה הזו, בזמן שהמושיע בכבודו ובעצמו האיץ בנו, לא רק לקרוא את ספר דניאל, אלא גם להתעמק בו ולהבין את דברי הנביא? והרי בספר דניאל נאמר כי הנבואות נחתמו עד קץ העיתים (ואכן, כך קרה בימיו), כאשר 'יִשְׁטְטוּ בָּרַיִם' (דהיינו, יחפשו אחר דבר ה' ויבחנו את העיתים), ו'תִּרְפָּה הַדָּעַת' (בנוגע לקץ). זאת ועוד, אדוננו אינו מתכוון לומר במשפט זה כי התקרבות השעה הממשמשת ובאה לא תיוודע, אלא, ש'את היום המדויק והשעה המדויקת איש אינו יודע'. המושיע מכריז מפורשות כי די בשפע ההוכחות מאותות העיתים כדי להאיץ בנו להתכונן לביאתו, בדיוק כפי שנוח הכין את התיבה לקראת המבול."

בנוגע לשיטת הפרשנות הפופולרית השגויה של כתבי הקודש כתב וולף: "החלק הארי בנצרות סטה מן המובן הברור של כתבי הקודש, ואימץ את דרך החשיבה המתעתעת של הבודהיסטים; רוב הנוצרים מאמינים כי אושרה העתידי של האנושות טמון בריחוף באוויר. לדידם, כאשר הם קוראים על עם ישראל, הכוונה היא לגויים; כשהם קוראים על ירושלים, עליהם להבין שמדובר בכנסייה; כאשר כתוב 'הארץ', פירוש הדבר 'השמיים'. הם מאמינים שלקראת ביאת האדון שומה עליהם להתעדכן בהתקדמות המשלחות המסיונריות; הם מאמינים שלעלות בהר אל היכל ה' פירושו לקיים אסיפה גדולה של מתודיסטים." במהלך עשרים וארבע השנים שחלפו מ-1821 עד 1845, וולף נסע ברחבי תבל. באפריקה, הוא ביקר במצרים ובאביסיניה; באסיה, הוא ביקר בישראל, סוריה, פרס, בוכרה והודו. הוא ביקר גם בארצות הברית, ובדרך לשם בישר באי סנט הלנה. הוא הגיע לניו יורק באוגוסט, 1837. לאחר שהטיף ובישר בניו יורק, הוא הטיף ובישר בפילדלפיה ובבלטימור, ולבסוף נסע לווינגטון. כאן, לטענתו, "בעקבות הצעה (לדיון) שהעלה הנשיא לשעבר, ג'ון קווינסִי אדאמס, באחד מבתי הקונגרס, העניק לי הבית פה אחד אישור להשתמש באולם הקונגרס כדי לשאת נאום, שאותו נשאתי בשבת, בנוכחות כל חברי הקונגרס הנכבדים, הבישוף של וירג'יניה, אנשי הכמורה ותושבי וושינגטון. אותו כבוד נפל בחלקי בזכות חברי ממשלת ניו ג'רסי ופנסילבניה, שבנוכחותם נשאתי דרשות על מחקריי

באסיה, וכן על שלטונו של ישוע המשיח בכבודו ובעצמו. "ד"ר וולף נסע לארצות הנידחות והברבריות ביותר, ללא שום הגנה מסמכות אירופאית כלשהי. הוא סבל תלאות וקשיים רבים, ואינספור סכנות ארבו לו מכל עבר. הוא ספג הלקאות, הורעב, נמכר לעבדות ושלוש פעמים נגזר למיתה. הוא הותקף ונשדד בידי שודדים, ולפעמים כמעט מת מצמא. פעם אחת, לאחר שכל רכושו נשדד, הוא הלך ברגל מאות קילומטרים דרך ההרים, כשהשלג צלף בפניו ורגליו היחפות איבדו כל תחושה במגען עם האדמה הקפואה. כשהוזהר מפני היתקלות בשבטים פראיים ועוינים, הוא הכריז כי הוא חמוש ב"תפילה, קנאה למשיח וביטחון בעזרתו." הוא אמר: "בנוסף, ליבי גדוש באהבה לאלוהים ולרעי, וגם כתבי הקודש מצויים בידי." הוא נשא עימו לכל מקום את כתבי הקודש בעברית ובאנגלית. על אחד ממסעותיו האחרונים, הוא מספר: "החזקתי את כתבי הקודש פתוחים. חשתי שכוחי טמון בהם, ושעוצמתם תחזקני." כך הוא החזיק מעמד במלאכת הבישור, עד שאזהרת המשפט בושרה בחלק גדול בעולם המיושב.

וולף מסר את דבר ה' ליהודים, טורקים, פרסים, הודים ואנשים מעמים וגזעים רבים אחרים, וכל זאת בשפתם, ובישר בכל מקום את מלכות המשיח הממששת ובאה. במסעותיו בבוכרה, הוא נתקל בקבוצה קטנה ומבודדת של אנשים שהאמינו בשיבת האדון במהרה. לדבריו, "לערבים בתימן יש ספר בשם 'סירא', המבשר את ביאת המשיח ומלכותו בכבוד ותהילה; אנשים אלה מצפים לגדולות ונצורות שיתרחשו בשנת 1840." "בתימן ישבתי שישה ימים עם הרכבים (בני רכב). הם אינם שותים יין, אינם נוטעים כרמים ואינם זורעים. הם חיים באוהלים, ומשננים את דבריו של יוהננדב בן רכב. בקרבם של בני רכב, חיים בני ישראל משבט דן... המייחלים יחד איתם לשיבתו המהירה של המשיח בענני השמיים." מבשר משיחי נוסף מצא אמונה דומה בקרב הטטרים בטטרסטן. כוהן טטרי שאל את המבשר מדוע יבוא המשיח בשנית. כשהמבשר השיב כי אינו יודע על כך דבר, הכוהן, שהופתע מאוד מבורותו של אדם המתיימר ללמד את כתבי הקודש, הצהיר כי הוא מאמין בביאת המשיח בשנת 1844 לערך, וזאת על סמך הנבואות. כבר בשנת 1826 החלה להתבשר באנגליה הבשורה על שיבת האדון הממששת ובאה. התנועה האדוונטיסטית באנגליה לא הייתה כה מגובשת והחלטית כמו זו באמריקה. לרוב, איש לא

הכריז את המועד המדויק של שיבת המשיח, אך האמיתה הנשגבה על ביאת המשיח במהרה ובכבוד בושרה בכל מקום, ולא רק בקרב מתנגדי הכנסייה הקתולית ואנשים שמרדו במוסכמות. מואנט ברוק, מחבר אנגלי, מצהיר כי כשבע מאות כמרים מכנסיית אנגליה עסקו בבישור "בשורת המלכות". המסר, שהצביע על שנת 1844 כעל המועד לשיבת האדון, בושר גם בסקוטלנד ובוולס. פרסומים על שיבת האדון שראו אור בארצות הברית זכו לתפוצה עצומה. באנגליה, ספרים וכתבי עת שדנו בנושא ראו אור מחדש. בשנת 1842, רוברט וינטר, אנגלי שקיבל את האמונה בביאת המשיח באמריקה, שב למולדתו כדי לבשר את שיבת האדון הממשמשת ובאה. אנשים רבים חברו אליו במלאכת הבישור, ובשורת המשפט הוכרזה במקומות שונים באנגליה. בדרום אמריקה, בלב הברבריות והאלילות, ספרדי ישועי בשם לקונזה החל להתעמק בכתבי הקודש וקיבל את האמיתה על שיבת המשיח במהרה. הוא חש כי עליו למסור את מסר האזהרה, אך משום שרצה לחמוק מידי הצנזורים של הכנסייה הקתולית, פרסם את השקפותיו תחת שם העט "רבי בן ישראל", והציג עצמו כגר יהודי. הוא חי במאה השמונה עשרה, אך בערך בשנת 1825 הגיע ספרו ללונדון ותורגם לאנגלית. פרסום הספר העצים את העניין שהלך וגבר בביאת המשיח השנייה ברחבי אנגליה. במאה השמונה עשרה בגרמניה, בנגל, כוהן דת בכנסייה הלותרנית ומלומד וחוקר בעל שם של כתבי הקודש, לימד את התורה על שיבת המשיח. בתום לימודיו, הוא הקדיש עצמו ללימוד התיאולוגיה, "שאליה נטה באופן טבעי בזכות רוחניותו ואדיקותו, שהתעצמו בראשית חינוכו והכשרתו. בדומה לצעירים רציניים אחרים השקועים בהרהורים, הוא נאבק בספקות והתלבטויות בקשר לדת ולאמונה. הוא רומז, ברגש עז, על 'החיצים הרבים שפילחו את ליבו האומלל, והקשו עליו לשאת את ימי נעוריו'". כשהפך לחבר במועצת החשמנים של וואטנברג, הוא תמך במתן חופש פולחן ודת והטעים כי "יש להעניק חופש סביר לכל מי שחש מחויב, מטעמי מצפון, לעזוב את הכנסייה הממסדית שאליה הוא משתייך". בזמן שהכין דרשה (שהתבססה על פרק י"א בספר ההתגלות), לקראת "יום א' של ההתגלות השנייה", התובנה על ביאת המשיח השנייה הפציעה לפתע בליבו. הנבואות בספר ההתגלות התבהרו לו ביתר שאת. נסער ונרגש מן התחושה המפעימה של החשיבות העצומה

והתהילה הנשגבה של החזיונות שתיאר הנביא, הוא נאלץ לחדול לזמן מה מהגות בנושא. אך כאשר עמד על בימת הכנסייה שב הנושא וכבש את ליבו ורוחו במלוא עוצמתו וחיותו. מרגע זה ואילך, הוא הקדיש עצמו ללימוד הנבואות, במיוחד האפוקליפסיות, ובמהרה הגיע למסקנה שהן מצביעות על ביאת המשיח הממששת ובאה. התאריך שהוא קבע לביאת המשיח השנייה היה לא רחוק (שנים ספורות בלבד) מן התאריך שקבע מילר בתקופה מאוחרת יותר. כתביו של בנגל הופצו ברחבי העולם הנוצרי. השקפותיו על הנבואות התקבלו כמעט בתמימות דעים מלאה בוואטנברג, ובמידת מה באזורים אחרים בגרמניה. התנועה המשיכה לפעול לאחר מותו; הבשורה על ביאת המשיח הממששת ובאה בושרה בגרמניה, ואף זכתה לתשומת לב רבה בארצות אחרות. בתקופה מוקדמת יותר, אחדים מן המאמינים הללו היגרו לרוסיה ויסדו בה מושבות; הכנסיות הגרמניות ברוסיה דבקו עד עצם היום הזה באמונה על ביאת המשיח הקרבה לבוא. האור זרח גם בצרפת ובשווייץ. בג'נבה, שבה פארל וקלווין הפיצו את אמיתות הרפורמציה, אדם בשם גאוסן בישר את בשורת ביאת המשיח השנייה. בתקופת לימודיו, גאוסן נתקל ברוח השכלתנות ששררה באירופה בשלהי המאה השמונה עשרה וראשית המאה התשע עשרה. כאשר החל לשרת ככומר, הוא לא רק היה בור לגבי האמונה האמיתית, אלא אף נטה לספקנות. בצעירותו, הוא התעניין מאוד בלימוד הנבואות. לאחר שקרא את הספר, "ההיסטוריה הקדומה על פי רולין", הוא התמקד בפרק ב' בספר דניאל, והשתאה מן הדיוק המופלא שבו התגשמה הנבואה, כפי שמעיד התייעוד ההיסטורי. כאן הייתה עדות על ההשראה האלוהית שבה נכתבו כתבי הקודש. עדות זו שימשה כעוגן בעבורו בעיצומן של הסכנות שאפפוהו בשנים מאוחרות יותר. הוא לא שבע רצון מתורות השכלתנות, וכאשר התעמק בכתבי הקודש וחיפש תובנות רבות יותר, הוא נחל אמונה צרופה יותר. כאשר המשיך בחקר הנבואות, הוא הגיע למסקנה שביאת המשיח אכן ממששת ובאה. נפעם ונרעש מן הרצינות והחשיבות של האמיתיה הנשגבה הזו, הוא חפץ לבשרה ברבים, אך האמונה הרווחת שגרסה כי נבואות ספר דניאל הן רז שנבצר מבינת אנוש הייתה לאבן נגף כבירה בדרכו. לבסוף, הוא החליט (כמו פארל בשעתו כשבישר בג'נבה), להתחיל לבשר לילדים, ודרכם, כך

קיווה, יעלה בידו לעניין את ההורים. "רציתי שהנושא הזה יובן," הוא אמר מאוחר יותר בנוגע לתכלית פועלו זה, "לא מפני שחשיבותו של הנושא פעוטה. נהפוך הוא, ערכו רב מאוד. לכן חפצתי להציג בצורה ידידותית, בדרך שבה הצגתי לילדים. השתוקקתי שישמעו את דבריי, וחששתי שמא לא ישמעוני אם אציג תחילה את דבריי בפני המבוגרים. לכן, החלטתי לפנות תחילה לילדים. אני נוהג לאסוף סביבי קהל ילדים. אם הקבוצה הולכת וגדלה, והילדים מקשיבים לדבריי בעניין וברצון, מבינים את הנושא ומבהירים אותו לזולת, אני סמוך ובטוח שקהל נוסף יבוא בעקבותיהם, ושהמבוגרים יראו שכדאי להם ללמוד את הנושא. כשזה קורה, אני יודע שהשגתי את מטרתי." המאמץ הוכתר בהצלחה. כאשר גאוסן דיבר בפני ילדים, קהל מבוגר יותר נהר לשמוע אותו. אולם הכנסייה שלו, על כל יציעיו, היה גדוש מפה לפה במאזינים קשובים. היו בקרבם אנשי שם, מלומדים דגולים וזרים שביקרו בג'נבה. כך הועבר המסר דרכם למקומות אחרים. מעודד מהצלחתו, גאוסן פרסם את משנתו, בתקווה לקדם את לימוד ספרי הנבואות בכנסיות דוברות צרפתית. הוא אמר: "לפרסם פרשנות המיועדת לילדים זה לומר למבוגרים, שבדרך כלל זונחים ספרים כאלה באמתלה שהם סתומים: 'איך ייתכן שהם סתומים אם הם נהירים לילדיכם? הוא מוסיף: "הייתה בי תשוקה עזה למסור לצאן מרעיתי את הידע על הנבואות, שיהפוך לנחלת הכלל. למעשה, אין שום לימוד שנראה לי הולם יותר את צרכי השעה. באמצעותו, אנו מתכוננים לקראת הצרה הגדולה, הממשמשת ובאה, בעודנו מייחלים ומצפים לביאת ישוע המשיח."

על אף שגאוסן היה אחד המטיפים הבולטים והאהובים ביותר שהטיפו בשפה הצרפתית, מקץ זמן מה הוא הודח מתפקידו בשירות הכנסייה, וזאת בעוון שימוש בכתבי הקודש כאשר לימד ילדים, במקום להשתמש במדריך להוראת עיקרי הנצרות (בעזרת שאלות ותשובות) - מדריך משעמם ושכלתני, שאין בו שמץ של אמונה חיה. לאחר הדחתו, הוא כיהן כמורה בבית ספר תיאולוגי, ובמקביל, בימי א', המשיך בעבודתו עם ילדים - הוא לימדם את עיקרי האמונה, והנחיל להם תובנות על כתבי הקודש. פועלו בסוגיית הנבואות עורר אף הוא עניין רב. מכיסאו כמורה, מפרי עטו ובהוראתו לילדים, הוא המשיך להשפיע רבות לאורך שנים רבות, ושימש כלי שרת בהסבת

תשומת הלב הציבורית לנבואות שניבאו את שיבת האדון הקרובה. גם בסקנדינביה בושר המסר על שיבת האדון הקרבה ועורר עניין רב ונרחב. אנשים רבים נייערו מאדישותם, שאננותם ותחושת ביטחונם הכוזבת, התוודו על חטאיהם וחילו את פני ה' בשם המשיח כדי לקבל מחילה. אך הכמורה בכנסייה השלטת התנגדה לתנועה, ובאמצעות השפעתה, רבים ממבשרי המסר נעצרו והושלכו לכלא. במקומות רבים שבהם הושתקו מבשרי שיבת האדון, אלוהים הפיץ את המסר בדרך נס באמצעות ילדים קטנים. משום שהיו קטינים, לא ניתן היה לאכוף את החוק לגביהם, ולכן הם הורשו לדבר ולבשר ללא הפרעה. התנועה פעלה בעיקר בקרב המעמדות הנמוכים, ואנשים נקהלו בבתיים הצנועים של הפועלים כדי לשמוע את מסר האזהרה. רוב הילדים-המבשרים היו בעצמם בני שכונות עוני. אחדים מהם היו כבני שש או שמונה, ובעוד שחייהם העידו על אהבתם למושיע ועל השתדלותם לחיות בציות למצוות ה' הקדושות, הם הפגינו באופן טבעי אך ורק את התבונה והיכולת האופייניות לילדים בגילאים אלה. ואולם, כאשר הם עמדו לפני קהל, היה ברור שהדבר שהניע אותם היה כוח השפעה כביר, שהיה מעל ומעבר לכישוריהם ויכולותיהם הטבעיים. נימת קולם, סגנון דיבורם והתנהגותם השתנו כליל, והם בישרו את אזהרת יום הדין בעוצמה מעוררת יראה, ואף ציטטו מדבר ה': "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד, כִּי בָאָה עֵת מִשְׁפָּטִי!" הם הוכיחו את בני האדם על כל חטאיהם, לא רק על עבירות מוסר, גערו בהם על גשמיותם, נהנתנותם וחזרתם לסורם, והזהירו אותם למהר ולהימלט מחרון ה' הממשמש ובא. רוח הקודש עוררה את מצפונם של המאזינים ודיברה אל ליבם. רבים מהם החלו להתעמק בכתובים בעניין חדש ועז יותר, השתיינים והמופקרים חזרו בתשובה, וחוטאים אחרים נטשו את מעשי העוולה וההונאה; המלאכה הקדושה שהתבצעה עתה הייתה כה מרשימה, שאפילו כוהני כנסיית המדינה נאלצו להודות שיד ה' שרתה על התנועה. היה זה רצון ה' שהבשורות על שיבת המושיע יתבשרו בארצות הסקנדינביות; וכאשר קולם של משרתיו הושתק, הוא הפיח את רוח קודשו בילדים, וזאת כדי שהמלאכה תתבצע. כאשר ישוע התקרב לירושלים מלווה בהמונים השמחים הקוראים קריאות ניצחון, מנפנפים בכפות תמרים ומקדמים את פניו בברכה כבן דוד, דרשו ממנו הפרושים אכולי

הקנאה להשתיקם, אך ישוע השיב שקבלת הפנים של העם מבטאת את התגשמות הנבואות, ושם ההמונים ישתתקו, האבנים עצמן תזעקנה. העם שפחד מאיומי הכהנים והשרים חדל מקריאות השמחה והניצחון לכשנכנס בשערי ירושלים, אך אז החלו ילדי המקדש להריע למושיע ולשיר; בעודם מנפנפים בכפות תמרים, הם זימרו: "הוֹשֵׁעַ נָא לָבֶן דָּוִד!" (מתי, כ"א 8-16). כשהפרושים הזועמים שאלו את ישוע: "אַתָּה שׁוֹמֵעַ מִה שֶׁאֲלֶה אוֹמְרִים?" השיב להם: "כֵּן, הָאֵם מְעוֹדְכֶם לֹא קָרְאתֶם, 'מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּזְנְקִים יִסְדְּתָ עֲזִי?' כֵּשֶׁם שֶׁאֱלוֹהִים פֶּעַל בְּאִמְצָעוֹת יִלְדִים בְּבִיאת הַמָּשִׁיחַ הָרִאשׁוֹנָה, כֵּךְ הוּא פֶּעַל בְּאִמְצָעוֹת יִלְדִים בְּבִישׁוֹר בִּיאת הַמָּשִׁיחַ הַשְּׁנִיָּה. דְּבַר ה' חַיִּיב לְהִתְגַּשֵּׁם, וְזֹאת כְּדִי שֶׁהַבְּשׂוּרָה עַל בִּיאת הַמּוֹשִׁיעַ הַמִּמְשָׁמֶשֶׁת וּבִאָה תִּינָתֵן לְכָל הָעַמִּים, הַלְּשׁוֹנוֹת וְהָאוֹמוֹת. וְיִלְאֶם מִיֵּלֶר וְעַמִּיתוֹ מוֹנוֹ לְבָשֶׁר בְּאִמְרִיקָה אֶת אֲזָהֶרֶת הַמִּשְׁפָּט וְאֶת בְּשׂוֹרֶת שִׁיבַת הַמָּשִׁיחַ. אִמְרִיקָה הַפְּכָה לְמִרְכֵּז הַתְּנוּעָה הַכְּבִירָה שְׂדֻגְלָה בְּשִׁיבַת הַמָּשִׁיחַ. כֹּאן הַתְּגִשְׁמָה הַנְּבוּאָה עַל בְּשׂוֹרֶת הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן בְּאוֹפֶן הַיִּשִּׁיר בִּיּוֹתֵר. כְּתִבִּיהֶם שֶׁל מִיֵּלֶר וְעַמִּיתוֹ הִגִּיעוּ לְאַרְצוֹת רְחוֹקוֹת. בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו מִיִּסְיוֹנִיִּם, הֵם בִּישְׂרוּ אֶת הַבְּשׂוֹרוֹת הַמִּשְׁמָחוֹת עַל שִׁיבַת הַמָּשִׁיחַ הַמִּמְשָׁמֶשֶׁת וּבִאָה. הַמָּסֶר שֶׁל אוֹתָהּ בְּשׂוֹרָה נִצְחִית הַתְּפִשֵּׁת בְּכָל קְצוּי הַתֵּבֵל: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְיִתְּנוּ לוֹ כְּבוֹד, כִּי בָּאָה עֵת מְשֻׁפָּטִי." הַעֲדוֹת שֶׁל הַנְּבוּאֹת, שְׂדוּמָה שֶׁהִצְבִּיעָה עַל אֲבִיב 1844, נִחְרְתָה בְּלִבְבוֹת רַבִּים. כִּשֶׁה־מֵסֶר עֶבֶר מֵאַרְץ לְאַרְץ, הוּא עוֹרֵר בְּכָל מְקוֹם עֲנִיָּן רַב. רַבִּים הִשְׁתַּכְּנְעוּ בְּנִכּוֹנוֹתָן שֶׁל הַטְּעוֹנוֹת בְּקֶשֶׁר לְתַקּוּפוֹת הַנְּבוּאוֹת. לְפִיכֵךְ, הֵם וְיִתְּרוֹ עַל גְּאוּוֹתָם וְהַשְׁקָפָתָם וְקִיבְּלוּ אֶת הָאֱמֶת בְּשִׁמְחָה. הֵיוּ כְּמִרִים שׁוֹוִיתָרוֹ עַל הַשְׁקָפוֹתֵיהֶם הַחִילוֹנוֹיִת, עֲזָבוּ אֶת כְּנִסְיוֹתֵיהֶם, וְיִתְּרוֹ עַל מִשְׁכּוֹרָתָם וְהִצְטַרְפוּ לְתְּנוּעָה שְׂבִישֶׁרָה אֶת בִּיאת הַמָּשִׁיחַ הַמִּמְשָׁמֶשֶׁת וּבִאָה. כְּמִרִים אֵלֶּה שֶׁקִּיבְּלוּ אֶת הַמָּסֶר לֹא הֵיוּ רַבִּים. לְפִיכֵךְ הוֹפֵקֵד הַמָּסֶר בְּעִיקָר בִּידֵיהֶם שֶׁל פְּשׁוּטֵי הָעָם. אִיכָרִים עֲזָבוּ אֶת שְׂדוּתֵיהֶם, סוֹחֲרִים עֲזָבוּ אֶת עִסְקֵיהֶם, בְּעִלֵּי מִקְצוֹעַ עֲזָבוּ אֶת מִשְׁרׁוֹתֵיהֶם, וְעַם זֹאת, מִסְפֵּר הַפּוֹעֲלִים שֶׁעֲבָדוּ בְּשִׂדָּה הַבִּישׁוֹר הָיָה קָטָן בַּהֲשׂוּאוֹהָ לְמִלְאָכָה שְׂבוּצָה. מִצְבָּה הַבִּישׁ שֶׁל הַכְּנִסְיָה הַכּוֹפֶרֶת, וּמִצְבּוֹ הַנּוֹרָא שֶׁל הָעוֹלָם הַשְּׂרׁוּי בַּחֲטָא, צִיעְרוּ אֶת לִבָּם שֶׁל הַשּׁוֹמְרִים הַנֶּאֱמָנִים הִלְלוּ וְהִעִיקוּ עַל נִשְׁמָתָם. לִכֵּן הֵם עָמְלוּ בַּחֲפָץ לֵב, עֲבָדוּ קִשָּׁה וְנִשְׂאוּ מַחֲסוֹר וְסָבֵל כְּדִי לְקַרֹּא לְבְנֵי הָאָדָם לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה וּלְהִיוֹשֵׁעַ.

על אף שהשטן ניסה לסכל את מלאכתם, המלאכה התקדמה בהתמדה, והאמיתה על שיבת המשיח הקרובה התקבלה בידי רבבות בני אדם. בכל מקום נשמעה העדות הנוקבת אשר הזהירה את החוטאים, הן בקרב אנשי העולם הזה והן בקרב חברי הכנסייה, להימלט מן הזעם הממשמש ובא. בדומה ליוחנן המטביל, מבשר המשיח, הניפו המבשרים את הגרזן מעל שורש העץ, והאיצו בכל בני האדם להניב פרי טוב של תשובה, צדקה וגמילות חסדים. תוכחותיהם הנוקבות עמדו בניגוד חד להבטחות על שלום וביטחון שנשמעו מעל בימות הכנסיות הפופולריות. בכל מקום שבו ניתן מסר האזהרה, הוא עורר וטלטל את בני האדם. העדות הפשוטה והישירה של כתבי הקודש דיברה אל ליבם של בני האדם באמצעות גבורת רוח הקודש, ועוררה את נקיפות מצפונם, שאת כובדן רק מתי מעט יכלו לשאת. מלומדי הדת התעוררו משאננותם וביטחונם הכוזבים. עתה הם ראו בבירור את אשמתם, את חזרתם לסורם, את גשמיותם, חוסר אמונתם, גאווותם ואנוכיותם. רבים חילו את פני ה' בחרטה וענווה. עתה הם מיקדו את אהבתם, שהייתה נתונה זמן כה רב להבלי העולם, בשמיים. רוח ה' נחה עליהם, ובלבבות רכים וכנועים הם הצטרפו לזעקה: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד, כִּי בָּאָה עֵת מִשְׁפָּט!" חוטאים שאלו אותם בדמעות: "מה עלי לעשות כדי להיושע?" אנשים שכל חייהם רימו וגזלו חיכו בקוצר רוח כדי לתת לקורבנותיהם פיצוי נאות. כל מי שמצא מנוחה ושלוש במשיח, נכסף לראות אנשים אחרים מתברכים באותה ברכה. הורים הביעו את אהבתם לילדיהם, וילדים השיבו אהבה להוריהם. מחסומי הגאווה והאיפוק התמוטטו. נשמעו וידויים קורעי לב, ובני משפחה עמלו למען גאולת יקיריהם. לעיתים קרובות נשמעה תפילה הפגעה שנישאה מקרב לב. בכל מקום נמצאו נשמות שהיו שריות ביגון קודר ושטחו את תחינותיהן לפני ה'. אנשים רבים שטחו את צרותיהם ומשאת ליבם לפני ה' במשך כל הלילה, התפללו ועתרו אליו להעניק להם הבטחה על מחילת חטאים, או ודאות על גאולת יקיריהם או רעיהם. אנשים מכל המעמדות נהרו לפגישות של התנועות האדוונטיסטיות. עניים ועשירים, נכבדים ונחותים, באו לפגישות הללו מסיבות שונות, משתוקקים לשמוע במו אוזניהם את התורה על ביאת המשיח השנייה. ה' ריסן את רוח ההתנגדות בזמן שמשרתיו הסבירו את הסיבות לאמונתם. לפעמים

כלי השרת היה חלש, אך רוח ה' העצימה את האמת שהתבשרה מפיו. נוכחותם של מלאכי הקודש באספות הללו הייתה ממשית ועוצמתית, ואנשים רבים נוספו מדי יום אל המאמינים. כשההוכחות על ביאת המשיח במהרה שבו ונגלו, רבבות בני אדם הקשיבו בדממה מוחלטת לדברי האזהרה מעוררי היראה. נדמה ששמיים וארץ הלכו והתקרבו. רוח הקודש צלחה על זקנים, צעירים ואנשים בגיל העמידה כאחד-הכול חשו את גבורת ה'. אנשים שבו לבתיהם כששירי הלל על שפתותיהם, וקולות השמחה נישאו באוויר כל הלילה. איש מן הנוכחים במפגשים הללו לא יכול היה לשכוח לעולם את המחזות המרתקים שחזה בהם בעניין כה רב. ההכרזה על פרק הזמן המוגדר של ביאת המשיח עוררה התנגדות רבה בקרב כל המעמדות, החל מרועה הקהילה הניצב על בימת הכנסייה ועד לאחרון הפושעים המורד באלוהי השמיים. דברי הנבואה התגשמו: "בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יָבוֹאוּ לְצִים הַמִּתְהַלְכִּים לְפִי מַאֲוִיָּהֶם הָאִישִׁים וַיִּתְּלוּצְצוּ לֵאמֹר: 'אֵיפֹה בּוֹא הַמִּבְטָח? הֲרִי מֵאֵז שְׁמִיתוּ הָאֲבוֹת הַכֹּל מִמְּשִׁיךְ כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִרְאשִׁית הַבְּרִיָּאָה!' (פטר"ב, ג' 3, 4). מאמינים רבים שטענו כי אוהבים הם את המושיע, הכריזו שאין להם שום התנגדות לתורת ביאת המשיח השנייה; הם בסך הכול מתנגדים לקביעה של פרק זמן מוגדר. אך עינו הכול-רואה של אלוהים בחנה את לבבותיהם. למעשה, הם לא רצו לשמוע על ביאת המשיח, שיבוא לשפוט את העולם בדין צדק. הם היו משרתים לא נאמנים, וידעו שפועלם ייחשף בחקירה הנוקבת של ה' בוחן הלבבות, ולפיכך פחדו לפגוש את אדונם. בדומה לעם ישראל בעת ביאת המשיח הראשונה, הם לא התכוונו כדי לקדם את המושיע בברכה בביאתו השנייה. הם לא רק סירבו לשמוע את הנימוקים הברורים מכתבי הקודש, אלא אף לעגו למאמינים שחיכו למשיח. השטן ומלאכיו שחשו התרוממות רוח, הטיחו דברי לעג בפניהם של המשיח ומלאכיו הקדושים, וטענו כי חסידיו רוחשים אליו אהבה כה קלושה, עד שאינם נכספים לשובו. טענתם העיקרית של המתנגדים לתורת ביאת המשיח השנייה הייתה: "איש אינו יודע יָאֵת הַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה."

בכתבי הקודש נאמר: "אֵת הַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ, גַּם לֹא מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם וְגַם לֹא הַבָּר, אֲלָא הָאֵב לְבַדּוֹ" (מתי, כ"ד 36). המאמינים שייחלו לאדון קיבלו תובנה בהירה של הפסוק, שעלתה

בקנה אחד עם תורת כתבי הקודש; השימוש השגוי שעשו מתנגדיהם בפסוק זה, נראה כאן בבירור. מילים אלה נאמרו בידי המשיח בשעה ששוחח עם תלמידיו על הר הזיתים, אחרי שיצא מן המקדש בפעם האחרונה בחייו. אחרי שניבא את חורבן הבית שאלוהו התלמידים: "מַתִּי יְהִי הַדָּבָר הַזֶּה וְיָמָה הוּא אוֹת בּוֹאֵךְ וְכֵן הָעוֹלָם?" ישוע ציין את האותות שיבשרו את שיבתו, והוסיף: "כִּי אֶרְאוּתְכֶם אֶת כָּל אֱלֹהִים דָּעוּ כִּי קָרוֹב הוּא בְּפֶתַח" (מתי, כ"ד 3, 33, 42-51). אין לצטט אמרה אחת של המושיע מחוץ להקשרה, כאילו היא סותרת ומבטלת אמרה אחרת. על אף שאיש אינו יודע את היום ואת השעה של ביאת המשיח השנייה, אנו מצווים לבחון את אותות העיתים, ולדעת מתי מועד שיבתו ממשמש ובא. בנוסף, למדנו כי התעלמות מאזהרת המושיע וסירוב או התרשלות לבחון את העיתים ולדעת מתי קרובה שיבתו לבוא, יהוו טעות הרת אסון מבחינתנו, כפי שהיוו טעות גורלית לבני דורו של נח, אשר סירבו לשמוע על המבול הממשמש ובא. המשל שהובא בפרק זה, על העבד הנאמן והעבד הרע שגורלו נחרץ כאשר אמר "בָּלְבוּ 'אֲדוֹנִי מִתְמַהֵמָה'", מעיד על האופן שבו יגמול המשיח לאלה שימצאם מייחלים לשובו, עומדים על המשמר ומלמדים על שיבתו, ולאלה שהתכחשו לשיבתו. המושיע מכריז: "אֲשֶׁרִי הָעֶבֶד שֶׁיָּבֹא אֲדוֹנִי וְיִמְצָא אוֹתוֹ עוֹשֶׂה כֵן." (מתי, כ"ד 46). הוא מזהיר: "אִם לֹא תִשְׁקָד, אָבֹא כְּגֵבִי וְלֹא תֵדַע בְּאִיזוֹ שָׁעָה אָבֹא עָלֶיךָ" (ההתגלות, ג' 3). שאול השליח מדבר על גורלם המר של אלה שיופתעו מביאת המשיח: "יּוֹם יְהוָה יָבֹא כְּגֵבִי בְּלִיָּה. כַּאֲשֶׁר יֹאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: 'שָׁלוֹם וּבִטְחָן!' אֲזִי יָבֹא עֲלֵיהֶם שֶׁכֶר פְּתָאוֹם, כְּצִירֵי לֶדָּה עַל אֶשֶׁה הָרָה, וְלֹא יוֹכְלוּ לְהַמְלִיט." הוא מוסיף ואומר לגבי אלה שהקשיבו לאזהרת המושיע: "אֲבָל אַתֶּם, אַחֵי, אֵינְכֶם בַּחֲשָׁד בְּאֶפֶן שִׁפְתֵיכֶם אֶתְכֶם הַיּוֹם כְּגֵבִי. אַתֶּם כָּלְכֶם בְּגִי הָאוֹר וּבְגִי הַיּוֹם. לֹא בְּגִי הַלַּיְלָה אֲנַחְנוּ וְלֹא בְּגִי הַחֲשָׁד" (תסל"א, ה' 2-5). מכאן עולה בברור כי כתבי הקודש אינם מצדיקים את האנשים שלא יידעו על ביאת המשיח הממשמשת ובאה, אשר תבוא עליהם במפתיע. אך אלה שרק חיפשו תירוץ למאוס באמת, אטמו את אוזניהם לפרשנות זו, והמילים "אין איש יודע את היום ואת השעה" ממשיכות להישמע שוב ושוב מפיהם של לגלגנים חסרי בושה, ואפילו מפיהם של כוהני דת המתיימרים לשרת את המשיח. כשבני האדם התעוררו והחלו לחפש את הדרך לגאולה, מורי הדת חצצו בינם לבין האמת, וניסו לשכך את פחדיהם

באמצעות פרשנות שגויה של דבר ה'. רועים לא נאמנים חברו למלאכתו של המדיח הכביר, וזעקו 'שלום, שלום', כשאלוהים לא בישר שלום. בדומה לפרושים בימיו של המשיח, אנשים רבים סירבו להיכנס למלכות השמיים, ואף ניסו לעצור את אלה שנכנסו אליה. ה' ידרוש מידיהם את דמן של הנשמות הללו. בדרך כלל, חברי הכנסיות הענווים והמסורים ביותר היו הראשונים שקיבלו את המסר על שיבת האדון. מי שהתעמק בכתבי הקודש, לא יכול היה שלא לראות כי ההשקפות הרווחות לגבי הנבואות אינן עולות בקנה אחד עם כתבי הקודש. בכל מקום שבו אנשים לא נכנעו למרותם של כוהני הדת ולא הושפעו מדעותיהם, אלא התעמקו בעצמם בכתבי הקודש, כל מה שנותר להם לעשות היה להשוות את תורת ביאת המשיח השנייה עם כתבי הקודש, וזאת כדי לאשש את סמכותה האלוהית. רבים נרדפו בידי אחיהם חסרי האמונה. אחדים מהם, שביקשו לשמר את מעמדם בכנסייה, הסכימו לשמור על שתיקה בנוגע לציפייתם, אך אחרים חשו כי מסירותם לאלוהים מחייבת אותם לא להסתיר את האמיתות שה' הפקיד בידיהם. מאמינים רבים לא הורשו להשתתף בתפילות בכנסייה, וזאת אך ורק משום שהביעו את אמונתם בביאת המשיח הממששת ובאה. דבריו של הנביא ישעיהו: "אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׁנֵאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם, לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֹּד יְהוָה, וְנִרְאָה בְּשִׁמְחַתְכֶם, וְהֵם יִבְשׁוּ," (ישע', ס"ו 5), היו יקרים מאוד לליבם של אלה שעברו את מבחן האמונה הזה. מלאכי ה' צפו בעניין רב בתוצאות מתן האזהרה. כשמרבית הכנסיות סירבו לשמוע את האזהרה, המלאכים התעצבו אל ליבם והפנו מבטם הצידה. אך היו מאמינים רבים שטרם נבחנו בקשר לביאת המשיח השנייה. אנשים רבים הוטעו בידי בני זוגם, הוריהם או ילדיהם, והאמינו שהקשבה לתורות שקר כאלה שלימדו האדוונטיסטים, היא חטא. המלאכים צוו להשגיח על הנשמות הללו ולעקוב אחריהן, שכן אור אחר עתיד לזרוח עליהן מכס האלוהים. אלה שקיבלו את המסר ייחלו בלב נכסף לשיבת מושיעם. העת שבה הם ציפו לפוגשו הלכה והתקרבה. הם התקרבו לשעה הזו בלב שקט, רוגע וחדור יראת כבוד. הם התענגו על התחברותם הנעימה והשלווה עם אלוהים, אות לבאות שבישר את השלום שינחלו בחיי הנצח המזהירים. איש מאלה שחוו את התקווה והביטחון הללו, לא יוכל לשכוח לעולם את שעות הציפייה היקרות הללו. בשבועות שקדמו למועד זה, רוב העסקים נסגרו. המאמינים

האמיתיים בחנו בתשומת לב כל מחשבה וכל רגש שחלפו במוחם ובליבם, כאילו שכבו על ערש דווי והמתינו למותם שיבוא בתוך שעות ספורות ויעצום את עיניהם לתמונות העולם הזה לעולמי עד. איש לא תפר לעצמו "גלימת עלייה לשמיים" [ראו הערה 4 בנספח], אך הכול חשו בצורך בהוכחה פנימית שתעיד על התכונותם למפגש עם מושיעם. גלימותיהם הצחורות היו נשמותיהם הטהורות - אופיים שטוהר מן החטא באמצעות דמו המכפר של המשיח. הלוואי שאלה שהתיימרו להיות חסידי ה', היו מפגינים את אותו הלך רוח של חשבון נפש נוקב ואת אותה אמונה יוקדת ונחושה. אילו המשיכו להשפיל עצמם לפני ה' ולשטוח את תחינותיהם לפני כס הרחמים, הם היו זוכים בחוויה עשירה ונשגבה יותר מזו שחווי כעת. יש מעט מדי תפילה, מעט מדי הכרה אמיתית בחטא. לפיכך, בהעדר אמונה אמיתית, אנשים רבים אינם זוכים בחסד הרב שמרעיף גואלנו על חסידיו. ה' תכנן לבחון את חסידיו. ידו הסתירה טעות שנעשתה בחישובי התקופות הנבואיות [ראו הערה 3 בנספח]. האדוונטיסטים לא גילו את הטעות הזו; היא גם לא נחשפה בידי המלומדים הגדולים ביותר בקרב מתנגדיהם. הללו טענו: "חישוביכם לגבי התקופות הנבואיות נכונים. אכן, אירוע כביר כלשהו עומד להתרחש, אך הוא לא יהיה האירוע שמר מילר ניבא עליו. כנראה שהעולם כולו יחזור בתשובה, אך אנו לא נחזה בביאת המשיח השנייה" [ראו הערה 5 בנספח]

המועד שרבים ציפו לו בא וחלף, והמשיח לא בא לגאול את חסידיו. בעלי האמונה האמיתית והאהבה הכנה למושיעם חוו אכזבה מרה. אולם, מטרותיו של ה' הוגשמו: הוא בחן את לבבותיהם של אלה שהתיימרו לצפות לשובו. הדבר שהניע רבים מהם לא היה מניע נעלה כלשהו, אלא פשוט פחד. הטענה שהם מחזיקים באמונה לא השפיעה כהוא זה על ליבם ולא ניכרה באורחות חייהם. כשציפייתם נכזבה, הם הכריזו שהם אינם מאוכזבים; הרי הם אף פעם לא האמינו באמת שהמשיח יבוא. הם היו בין הראשונים שלגלו לצערם של המאמינים האמיתיים. אך ישוע וצבא השמיים כולו הביטו באהבה ובחמלה על המאמינים שנבחנו ונמצאו אמינים ונאמנים אך מאוכזבים. אילו הוסר המסך החוצץ בין העולם הנסתר לעולם הגלוי, ניתן היה לראות את המלאכים מתקרבים לנשמות הנאמנות הללו, ומגוננים עליהן מפני חיציו השלוחים של השטן.

פרק כ"א

אזהרה שנדחתה

כאשר ויליאם מילר ועמיתיו בישרו את ביאת המשיח השנייה, הם פעלו כשתכלית אחת לנגד עיניהם: לעורר את בני האדם ולהאיץ בהם להתכונן ליום הדין. הם רצו לעורר את מורי הדת כדי שיראו את התקווה האמיתית של הכנסייה, ואת הזדקקותם לחוויה משיחית עמוקה יותר. הם אף פעלו כדי לעורר את הכופרים ולקרוא להם לחזור בתשובה מיידית. "הם לא ניסו להמיר את דתם של בני האדם או לשכנעם להצטרף לכת או לזרם כלשהו בנצרות. לפיכך, הם פעלו בקרב כל הקבוצות, הזרמים והכיתות [בנצרות], בלי להתערב בארגונם או בשיטתם." מילר אמר: "בכל מעשיו, מעולם לא הייתה בי תשוקה או כוונה לכוון קבוצה דתית נפרדת, השונה מן הזרמים הקיימים בנצרות, או להועיל לאחד מהם על חשבון האחר. רציתי לפעול לטובת כולם. אילו כל הנוצרים היו ששים על שיבת המשיח הצפויה, ואלה מהם שלא האמינו בשיבת המשיח, לא היו אוהבים פחות את המאמינים שאימצו את המשנה הזו - לא הייתי מעלה בדעתי את המחשבה שיש צורך בפגישות נפרדות. תכליתי היחידה נבעה מן התשוקה לעשות נפשות לאלוהים, להזהיר את העולם מפני המשפט הממשמש ובא, ולגרום לאחיי בני האדם לערוך חשבון נפש ולהכשיר את לבבותיהם כדי להתכונן למפגש שליו עם אלוהיהם. רבים מאלה שהשתכנעו מדבריי, הצטרפו לכנסיות השונות."

כל עוד פועלו של מילר חיזק את הכנסיות, הן ראו זאת בעין יפה לזמן מה. אך כשראשי הדת והכמרים פסקו נגד תורת ביאת המשיח

השנייה, ורצו לדכא כל התעוררות רוחנית בקשר לנושא זה, הם לא רק התנגדו לה מעל בימות הכנסייה, אלא אף אסרו על חברי הכנסייה לשמוע הטפות על שיבת המשיח, או אפילו לדבר על תקוותם וכיסופיהם במפגשים החברתיים של חברי הכנסייה.

וכך, המאמינים מצאו עצמם במצב קשה ומבלבל מאוד. הם אהבו את כנסיותיהם ומיאנו להתנתק מהן, ואולם, כשראו את התנגדותה הנחרצת של הכנסייה לעדות דבר ה', וכשנאסר עליהם להתעמק בנבואות, הם חשו כי נאמנותם לאלוהים מחייבת אותם לא להיכנע לתכתיבי הכנסייה. הם לא יכלו לראות באנשים שביקשו להשאיר את עדות דבר ה' מחוץ לשערי הכנסייה, חלק מקהילת המשיח, אשר מהווה את "עמוד האמת ויסודיה". לפיכך, הם חשו מוצדקים כאשר התנתקו מכנסיותיהם. בקיץ של שנת 1844, כחמישים אלף איש עזבו את כנסיותיהם. בערך באותו הזמן התחולל מהפך כביר ברוב הכנסיות ברחבי ארצות הברית. ברבות השנים, הכנסיות התאימו עצמן לעולם, אומנם באיטיות, אך בקביעות, ובמקביל חלו הידרדרות מוסרית ונטישה של חיי הרוח. ואולם, באותה שנה היו ראיות להידרדרות פתאומית ובולטת של כמעט כל הכנסיות בארצות הברית. אומנם, דומה שאיש לא היה מסוגל להצביע על הסיבה לכך, אך העובדה עצמה צוינה בהרחבה בעיתונות ומעל בימות הכנסיות. במפגש של הכנסייה הפרסבטריית בפילדלפיה, מר ברנס, מחברה של פרשנות תנכ"ית פופולרית ורועה קהילה של אחת הכנסיות הבולטות בעיר זו, אמר ש"הוא משרת בכנסייה מזה עשרים שנה, ומעולם, עד לסעודת האדון האחרונה, לא חילק את סעודת האדון מבלי שקיבל חברים חדשים לכנסייה - לפעמים רבים, לפעמים ספורים. אך עתה לא התרחשו תחיות רוחניות, לא היו חזרות בתשובה, מורי הדת לא צמחו בחן וחסד, ואיש לא הגיע לשכנתו כדי לשוחח על גאולת נשמתו. בדרך כלל, בד בבד עם הגידול והצמיחה בעולם העסקי, ושלל האפשרויות המזהירות הגלומות במסחר ובתעשייה, מתרחשת צמיחה והתעצמות של חומרנות ונהנתנות. זה המצב בכל הזרמים בנצרות."

בחודש פברואר של אותה שנה, פרופסור פינלי ממכללת אוברלין, אמר: "העובדות הפרושות לנגד עינינו הן, שהכנסיות הפרוטסטנטיות בארצנו מפגינות באופן גורף אדישות או עוינות לכמעט כל תיקוני הדת המוסריים שנערכו בדורנו. אומנם, ישנן כמה כנסיות יוצאות

דופן, אך אין די בכך כדי להסיק אחרת. לפנינו עובדה נוספת המהווה הוכחה חותכת: העדרה של תחייה רוחנית, כמעט כלל-עולמית, בכל הכנסיות. האדישות הרוחנית שהפכה כמעט לנחלת הכלל היא מבהילה ומדאיגה – כך מעידות העיתונות הדתית והארץ כולה. כמעט כל חברי הכנסייה נוהים אחרי צו האופנה והבלי העולם, חוברים לאנשים נהנתנים ומשתתפים במסיבותיהם וחגיגותיהם. אך אין צורך להרחיב את הדיבור בנושא כואב זה. די אם נאמר שההוכחות המעידות על הידרדרותן של הכנסיות באופן כללי מתחזקות והולכות ומעיקות על ליבנו. הכנסיות התרחקו מאוד מאלוהים, ואלוהים נסוג מהן. "כותב בשבועון the Religious Telescope, העיד: "מעולם לא חזינו בהידרדרות גורפת כזו. אכן, הכנסייה חייבת להתעורר ולחפש אחר הסיבה לצרה זו, שכן היא חייבת להכאיב לכל אוהבי ה'. כשאנו נזכרים כמה בודדים ונדירים הם המקרים של חזרה בתשובה אמיתית; כשאנו נזכרים בחוטאים המסרבים לעשות תשובה; בקשיות ליבם שאין לה אח ורע, אנו כמעט זועקים: 'האם שכח ה' להרעיף את חסדו?' או, 'האם ננעלו שערי הרחמים?'" מצב כזה לא נוצר מעולם מבלי שלכנסייה היה יד בו. האפלה הרוחנית שירדה על האומות, הכנסיות ובני האדם אינה נובעת מכך שה' חדל להרעיף את חסדיו, עזרתו ונחמתו, אלא בשל זלזולם ומאיסתם של בני האדם באור האלוהי. דוגמה חיה לאמיתה זו נמצאת בתולדות עם ישראל בימי ישוע המשיח. עקב התמסרותם להבלי העולם וזניחתם את אלוהים ואת דברו, הואפלה בינתם, ולבבותיהם נעשו קשים, חומרניים ותאוותניים. לפיכך, הם שרו בבורות מוחלטת באשר לביאת המשיח, וברוב גאווותם וחוסר אמונתם מאסו בגואל. אך אפילו אז, אלוהים לא ניתק את עם ישראל מן הידע על הגאולה, ולא מנע ממנו לקחת חלק בברכותיה. אך אלה שמאסו באמת איבדו כל עניין במתת השמיים. הם שמו "חֲשֹׁךְ לְאֹרֶךְ וְאֹרֶךְ לְחֹשֶׁךְ", עד שהאור ששרה בקרבם התפוגג ואפלה אפפה אותם; ועתה, כה עמוקה הייתה האפלה! השטן שבע רצון כאשר בני האדם דבקים בטקסי דת הנערכים ללא רוח של יראת ה' אמיתית, שכן הדבר עולה בקנה אחד עם מטרותיו. אחרי שעם ישראל מאס בבשורה, הוא המשיך לדבוק בקנאות בטקסי הפולחן העתיקים, ולשמור על ייחודיותו ונבדלותו הלאומית, אך לא יכול היה שלא להודות בהסתלקותה של שכינת ה' מקרבם. נבואת דניאל הצביעה

באופן כה מפורש על מועד ביאת המשיח, וניבאה במילים כה ישירות ונוקבות את מותו, שעם ישראל חדל ללמוד את ספר דניאל, ובשלב מאוחר יותר הטילו הרבנים קללה על כל מי שינסה לערוך חישובים בקשר למועד ביאת המשיח. עם ישראל, ברוב עיוורונו וחוסר חרטתו, הפגין במשך אלף ושמונה מאות שנים אדישות מוחלטת להצעות החסד של הגאולה, לברכותיה של הבשורה, ולאזהרה המפחידה ומעוררת היראה של הסכנה הטמונה במאיסת האור השמימי.

אין תוצאה בלא סיבה. מי שמתכחש ביודעין לכל מה שהוא יודע ומאמין לגבי תפקידו, וזאת משום שאמונותיו אלה אינן עולות בקנה אחד עם תשוקות לבו, סופו שיאבד את כושר ההבחנה ולא יידע להבחין בין טוב לרע, בין אמת לשקר. בינתו תחשך, מצפונו יתקשח, ליבו יתקשה ונשמתו תתנתק מאלוהים. בכל מקום שבו מזלזלים באמת האלוהית או דוחים אותה בבוז, שם קהילת המשיח תשרה באפלה; האמונה תדעך, האהבה תתקרר, וניכור, מחלוקות וריבים יחדרו אליה. חברי הקהילה יתמקדו ביתר שאת, בכל מרצם ומשאביהם, ברדיפה אחר הבלי העולם, והחוטאים יקשו יותר ויותר את ליבם וימאנו לחזור בתשובה. בשורת המלאך הראשון בפרק י"ד בספר ההתגלות, אשר מבשרת את בוא יום הדין של ה', וקוראת לבני האדם לירוא את ה' ולעבדו, נועדה לנתק את חסידי ה' מן ההשפעות המשחיתות של העולם, ולעוררם לראות נכוחה את מצבם האמיתי: את הידרדרותם הרוחנית והתבוססותם בחומרנות. במסר זה שלח ה' אזהרה לקהילת המשיח. אילו הייתה מתקבלת, הייתה מתקנת את דרכיהם הרעות של המשיחיים, ואת הרעות החולות שניתקו אותם מאלוהים. אילו קיבלו את המסר השמימי, השפילו את לבם לפני ה' וביקשו בכנות להתכונן ליום הדין הגדול והנורא כדי לעמוד לפניו מוכנים - רוח הקודש וגבורת ה' היו מתגלים בקרבם. הקהילה הייתה שבה ומתברכת באחדות ובאהבה ששררו בקהילת המשיח בימי השליחים, כשהמאמינים היו "לֵב אֶחָד וְנֶפֶשׁ אֶחָת," "וַיְדַבְּרוּ אֶת דְּבַר אֱלֹהִים בְּאַמֶּץ לֵב," "וַהֲאֲדֹנָן הוֹסִיף עֲלֵיהֶם יוֹם יוֹם אֶת הַנוֹשָׁעִים" (מעשי השליחים, ד' 32, 31; ב' 47). אם חסידי ה' יקבלו את האור הזורח עליהם מדבר ה', הם ינחלו את "אֲחֻדוֹת הָרוּחַ בְּקִשְׁר שֶׁל שְׁלוֹם." שאול השליח אומר: "הִנֵּה: גּוֹף אֶחָד וְרוּחַ אֶחָת, כְּשֶׁשׁ שָׁגֵם אַתֶּם נִקְרָאתֶם אֶל תַּקְוֹת יַעֲוֹדְכֶם הָאֶחָת; אֲדֹנָן אֶחָד, אֲמוּנָה אֶחָת,

טְבִילָה אַחַת" (אל האפסים, ד' 3-5). אלה היו התוצאות המבורכות שחוו המאמינים שקיבלו את הבשורה על שיבת האדון הקרובה. הם באו "מזרמים שונים [בנצרות], אך הם מוטטו את המחסומים הללו עד עפר; חילוקי הדעות בין הזרמים השונים התנפצו לרסיסים; התקווה למלכות ארצית בת אלף שנים, שלא עוגנה בכתבי הקודש, נזנחה; רעיונות שגויים בקשר לשיבת המשיח, תוקנו; גאווה והליכה בדרכי העולם הזה בוטלו כליל; עוולות תוקנו; לבבות התאחדו בחברותא נעימה, ואהבה ושמחה שרו בכול. אם תורה זו הניבה את התוצאות המבורכות הללו בחייהם של המאמינים הספורים שקיבלוה, אין ספק שהכול היו מתברכים מתוצאותיה אילו היו מקבלים אותה." ואולם, רוב הכנסיות מיאנו לקבל את האזהרה. הכמרים והרועים שמונו ביד ה' להיות צופים ומשגיחים "לְבֵית יִשְׂרָאֵל", והיו אמורים להיות הראשונים שיזהו את האותות על ביאת ישוע המשיח, כשלו בזיהוי האמת, הן בדברי הנביאים והן באותות העיתים. כשתקוות ושאיופות גשמיות גדשו את הלב, ואהבת האל ואמונה בדברו הלכו והתקררו, כשהוצגה התורה על שיבת המשיח הקרובה, היא עוררה אך ורק דעות קדומות וחוסר אמונה. העובדה שמסר האזהרה נמסר בעיקר בידי אנשים מן השורה שימשה כטיעון מרכזי נגדו. בדומה למה שקרה בישראל הקדומה, כאשר אנשים פקפקו בעדות המפורשת של דבר ה' בנוגע למשיח, ותהו: "כָּלֹם הָאֱמִין בּוֹ מִיִּשְׁהוּ מְהִמְנִיגִים אֹי מִהִפְרוֹשִׁים?" (יוחנן, ז' 48). אנשים רבים, שגילו כמה קשה להפריך טיעונים שהוסקו מנבואות אחרית הימים, חדלו ללמוד את הנבואות, וטענו כי ספרי הנבואה נחתמו ואין להבינם. אנשים רבים שבטחו באמון מלא ברועי קהילותיהם, סירבו לשמוע את מסר האזהרה, ואילו אחרים, על אף שהשתכנעו באמת, לא העזו להודות בה, שמא יגורשו מכנסיותיהם, בדיוק כפי שרבים מראשי ישראל האמינו בישוע אך לא הודו באמונתם "כִּדְי שֶׁלֹא יֵנָדוּ מִן הַקֶּהֱל". המסר ששלח ה' כדי לבחון ולטהר את קהילת המשיח חשף בבהירות עצומה את מספרם הגדול של המשיחיים שרחשו אהבה לעולם הזה, לא למושיע. לדידם, הקשרים שכבלו אותם לעולם היו הדוקים וחזקים יותר מכוח המשיכה של ברכות השמיים. הם בחרו להקשיב לקולה של חוכמת אנוש ופנו עורף למסר האמת, המפלח את לב האדם ומעוררו לחשבון נפש. בסירובם לקבל את אזהרת המלאך הראשון, הם מאסו

באמצעי החסד שהוענקו להם מיד ההשגחה למען שיקומם. הם דחו בבזאת המלאך המבשר רב החסד שביקש להחזירם למוטב ולתקן את הרעות החולות שהפרידו בינם לה', ושבזאת רב יותר לרדיפתם אחרי הבלי העולם ולידידותם עם אנשי העולם. כאן טמונה הסיבה למצב הנורא ששרר בכנסיות בשנת 1844, ששקעו בגשמיות, שחיתות ומוות רוחני. בפרק י"ד בספר ההתגלות, אחרי הופעת המלאך הראשון, מופיע המלאך השני ומכריז: "נִפְלָה נִפְלָה כָּבֵד הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר הִשְׁקַתָּה אֶת כָּל הַגּוֹיִים מִיַּיִן חָרוֹן תַּזְנוּתָה" (התג', י"ד 8). השם בבל מציין בלבול. כתבי הקודש משתמשים בו כדי לציין כפירה מסוגים שונים או דת כופרת. בפרק י"ז בספר ההתגלות, בבל מיוצגת על ידי אישה; בכתבי הקודש, אישה מסמלת את הקהילה - אישה חסודה ומוסרית מייצגת את הקהילה הטהורה, אישה רעה ונואפת מייצגת את הקהילה הכופרת. על פי כתבי הקודש, הקשר הקדוש והנצחי בין המשיח לקהילתו מוצג באמצעות אחדות הנישואים. האדון קשר אליו את חסידיו באמצעות ברית קדושה והבטיח להיות אלוהיהם; הם מצידם התחייבו לשמור לו אמונים ולהיות שלו, רק שלו. ה' מכריז: "וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם; וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי בְצִדְקָה וּבִמְשָׁפֵט, וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים" (הושע, ב' 21). "כִּי אֲנִי בְּעַלְתִּי בָכֶם" (ירמיה, ג' 14). שאול השליח משתמש בדימוי זה כאשר הוא אומר: "הָאֶרְשָׁתִּי אֶתְכֶם לְאִישׁ אֶחָד, לְמַשִּׁיחַ, כְּדֵי לְהַצִּיגְכֶם בְּתוֹלָה טְהוֹרָה לְפָנָיו" (קור'ב, י"א 2). בוגדנותה של קהילת המשיח אשר חדלה לבטוח במושיע ולהשיב לו אהבה, וגדשה את ליבה ונשמתה באהבה לעולם הזה ולהבליו, דומה לחילול שבועת הנישואים. חטאה של ישראל שנטשה את ה' הוצג בעזרת דימוי זה; האהבה הנפלאה של אלוהים, שישראל מאסה בה ודחתה אותה בבזאת, הוצגה בכתבי הקודש במילים נוקבות, מרגשות ומכמירות לב: "וְאֶשְׁבַּע לָךְ וְאָבֹא בְּבְרִית אִתְּךָ, נָא אֲדַנִּי יְהוָה, וְתִהְיֶי לִי." "וְתִיפִי בְּמָאֵד מָאֵד, וְתַצְלַחִי לְמַלּוּכָה. וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בְּגוֹיִם, בְּנִפְיָךְ: כִּי כָלִיל הוּא, בְּהִדְרִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי עָלֶיךָ... וְתִבְטַחִי בְּנִפְיָךְ, וְתִזְנִי עַל שְׁמֶךָ." "אֲכֹן בְּגִדָה אֲשֶׁה מֵרָעָה; כֹּן בְּגִדְתָם בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל, נָא יְהוָה." "הָאֲשֶׁה הַמְּנַאֲפֶת תַּחַת אִשָּׁה, תִּסַּח אֶת זָרִים" (יחזקאל, ט"ז 8, 15-13, 32; ירמיה, ג' 20). מחברי הברית החדשה השתמשו באותה שפה כדי לפנות למשיחיים המעדיפים את ידידות וחיבת העולם על פני חסדי ה'. יעקב השליח אומר: "מִפְּרִי נְאֻמָּנוֹת, הָאֵינְכֶם יוֹדְעִים כִּי

יָדִידוֹת עִם הָעוֹלָם הִיא אֵיבָה לְאֱלֹהִים? לְפִיכֵךְ, מִי שְׂרוּצָה לִהְיוֹת יָדִיד לְעוֹלָם הוֹפֵךְ לְאוֹיֵב אֱלֹהִים " (יעקב, ד': 4).

הַאִשָּׁה הַמְכוֹנָה בָּבֶל, שֶׁתּוֹאֲרָה בִּפְרָק י"ז בִּסְפֵר הַהִתְגַּלּוּת, מוֹצֵגת כֵּךְ: "הָאִשָּׁה הִיָּתָה לְבוּשָׁה אֲרָגָמָן וְשָׁנִי וּמִקְשָׁטוֹת בְּזָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וּפְנִינִים; בִּגְדָה כּוֹס זָהָב מְלֵאָה תוֹעֵבוֹת וְטִמְאוֹת תִּזְנוּתָה, וְעַל מִצְחָהּ כְּתוֹב שֵׁם, רָז: 'בָּבֶל הַגְּדוֹלָה, אִם לְזוֹנוֹת וּלְתוֹעֵבוֹת הָאֶרֶץ'".
הַנְּבִיא אוֹמֵר: "רְאִיתִי אֶת הָאִשָּׁה שְׂכוֹרָה מְדֻמָּם הַקְּדוֹשִׁים וּמְדֻמָּם עַדִּי יִשְׁוֶעַ" (הַהִתְגַּלּוּת, י"ז 4-6).

בְּנוֹסֵף, נֹאמַר לְגַבִּי בָּבֶל שֶׁ"הִיא הָעִיר הַגְּדוֹלָה הַמוֹלֶכֶת עַל מַלְכֵי הָאֶרֶץ" (הַהִתְגַּלּוּת, י"ז 18). הַרְדּוֹן שֶׁשֶּׁלֹּט בַּמֶּשֶׁךְ מֵאוֹת שָׁנִים בִּיד בְּרָזֶל בַּמַּלְכִי הָאֲרָצוֹת הַנוֹצְרִיּוֹת, הוּא הָאֲפִיפּוֹר שֶׁיֵּשֶׁב עַל הַכֶּסֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוֹמָא. בְּגִדֵי הָאֲרָגָמָן וְהַשָּׁנִי, הָאֲבָנִים הַיְקָרוֹת, הַפְּנִינִים, עַדִּי הַזֶּהָב וּקִישׁוּטֵי הַזֶּהָב מְצִיגִים בְּצַבְעִים עֲזִים אֶת הַפֶּאֶר וְהַהֲדָר שֶׁל הַכֶּסֶּה הַקְּדוֹשׁ הִיְהִיר, אֲשֶׁר עָלוּ עַל פֶּאֶרֶם וְהֲדָרֶם שֶׁל הַמַּלְכִּים. אִין שׁוֹם רִיבּוֹנוֹת אַחֶרֶת הַהוֹלְמֵת יוֹתֵר אֶת הַתִּיאֹר "שְׂכוֹרָה מְדֻמָּם הַקְּדוֹשִׁים", מֵאֲשֶׁר הַכְּנַסִּיָּה שֶׁרַדְפָּה בְּאֲכַזְרִיּוֹת כֹּה רַבָּה אֶת תַּלְמִידֵי הַמִּשְׁחָה. בָּבֶל אֶף מוֹאשְׁמֵת בְּנִיאוֹף עִם "מַלְכֵי הָאֶרֶץ". יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּנְחָה אֶת ה' וּדְבָקָה בְּעוֹבְדֵי אֱלִילִים הַפְּכָה לְזוֹנָה; וְרוֹמָא, שֶׁהִשְׁחִיתָה עֲצָמָה וְזָנְתָה כְּשִׁחִיפָשָׁה אֶת תְּמִיכָתָם שֶׁל הַמַּלְכִּים וּבְעִלֵי הַשִּׁרְרָה, הוֹאֲשֵׁמָה בַּחֲטָא דּוֹמָה. נֹאמַר שֶׁבָּבֶל הִיא "אִם לְזוֹנוֹת". אֶת בְּנוֹתֶיהָ מִסְמָלוֹת הַכְּנַסִּיּוֹת הַכְּפוּפוֹת לְתַכְתִּיבֶיהָ, לַעִיקְרֵי הָאֱמוּנָה וְלַמְסוֹרוֹתֶיהָ, אֲשֶׁר לוֹמְדוֹת מִן הַדּוֹגְמָה הָרַעָה שֶׁלָּה לְהַקְרִיב אֶת הָאֱמֵת וְאֵת שְׁבִיעוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' עַל מִזְבֵּחַ קִשְׁרִיהֶן הַלֹּא-כִשְׂרִים עִם הָעוֹלָם. הַמִּסֵּר בִּפְרָק י"ד בִּסְפֵר הַהִתְגַּלּוּת, הַמְבַשֵּׁר אֶת נְפִילַת בָּבֶל, חָל גַּם עַל קִהִילוֹת וּמוֹסְדוֹת דָּת, שֶׁבְּעֵבֶר הִיוּ טְהוּרִים וְנִעְשׂוּ מוֹשַׁחֲתִים. מִשׁוֹם שֶׁמִּסֵּר זֶה בֹּא מִיד אַחֲרֵי הָאֲזָהָרָה עַל מִשְׁפַּט ה', הוּא חַיִּיב לְהַתְּבַשֵּׁר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים; לְפִיכֵךְ, לֹא נִיתֵן לְהַחִילוֹ עַל הַכְּנַסִּיָּה הַקְּתוּלִית, שֶׁכֵּן כְּנַסִּיָּה זֹאת שְׂרוּיָה בַּחֲטָא מִזֶּה מֵאוֹת שָׁנִים. יִתְרָה מִכֵּךְ, בִּפְרָק י"ח בִּסְפֵר הַהִתְגַּלּוּת, חֲסִידֵי ה' נִקְרָאִים לְצֵאת מִבָּבֶל הַגְּדוֹלָה. מִפְּסוֹק זֶה עוֹלָה שְׂרָבִים מֵאֲנָשֵׁי ה' עַדִּין נִמְצָאִים בָּבֶל. לֹאִיזָה אֲרָגוֹן אוֹ זֶרֶם דָּתִי מִשְׁתַּיִךְ הַחֲלָק הָאֲרִי שֶׁל תַּלְמִידֵי הַמִּשְׁחָה בִּימֵינוּ? אִין סִפֵּק שֶׁלְכַנְסִיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת הַדּוֹגְלוֹת בְּאֱמוּנָה הַפְּרוֹטֶסְטַנְטִית. בְּזִמָּן שֶׁכְּנַסִּיּוֹת אֱלֹהִים נּוֹסְדוּ, הֵן נִטְלוּ עֲמֵדָה אֲמִיצָה וְנִעְלָה לְמַעַן אֱלֹהִים וְהָאֱמֵת, וּלְפִיכֵךְ, בְּרַכַּת ה' שֶׁרַתָּה עֲלֶיהָ. אֲפִילוֹ

העולם החילוני נאלץ להודות בתוצאות המבורכות שנבעו מקבלת עקרונות הבשורה. הנביא אמר לישראל: "וַיֵּצֵא לָךְ יְשׁוּעָה בְּיָמֶיךָ: כִּי כָלִיל הוּא, בְּהִדְרִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי עֲלֶיךָ, נְאוּם ה'." בדומה, כנסיות אלה חטאו כדי לממש את אותה תשוקה שהמיטה קללה וחורבן על עם ישראל - התשוקה לחקות את דרכי ומנהגי העולם הכופר, לשאת חן בעיני הכופרים ולהתיידד עימם.

"וַתִּבְטְחִי בְּיָפֶיךָ, וַתִּזְנִי עַל שְׁמֶיךָ." כנסיות פרוטסטנטיות רבות הולכות בעקבות הדוגמה הרעה של הכנסייה ברומא, שכתה בריתות לא כשרות עם "מלכי הארץ". הכנסיות הממלכתיות, הקשורות למשטרים חילוניים, וכן זרמים אחרים בנצרות מבקשים לשאת חן בעיני העולם ולרכוש את ידידותו וחסדו. ניתן להחיל את המונח בבל, המסמל בלבול, גם על ארגונים דתיים אלה, אשר מתיימרים לבסס את עיקרי אמונתם על כתבי הקודש, ועם זאת, הם מחולקים לאינספור פלגים, זרמים וכתות, אשר דוגלים בשלל תורות ועיקרי אמונה סותרים. הכנסיות שהתנתקו מרומא מפגינות לא רק אחדות עם העולם הכופר, המבוססת על ברית לא כשרה, אלא גם מאפיינים אחרים של הכנסייה הקתולית. בספר קתולי בשם Catholic Christian Instructed, נטען: "אם הכנסייה הקתולית הייתה אשמה בעבודת אלילים בהקשר לפולחן הקדושים, הרי שבתה, הכנסייה באנגליה, אשמה באותו חטא, שכן עשר מכנסיותיה הוקדשו למרים, ורק אחת הוקדשה למשיח." ד"ר הופקינס מכריז בחיבור שכתב על אלף השנים של ימות המשיח: "אין שום סיבה לייחס את רוח צורר המשיח ואת פולחניו אך ורק לכנסייה המכונה בפינו 'הכנסייה הקתולית'. הכנסיות הפרוטסטנטיות מפגינות לא מעט התנגדות ועוינות למשיח, והן רחוקות מלהיות חפות משחיתות ורשע."

ד"ר גאטרי כותב בקשר להתנתקות הכנסייה הפרסבורטרית מן הכנסייה הקתולית: "לפני שלוש מאות שנים, כנסייתנו שצירה על דגלה את כתבי הקודש הפתוחים, וחרטה עליו את הסיסמה: 'חקרו בכתובים!' צעדה החוצה משערי רומא." אז, הוא שואל את השאלה החשובה: "האם היא יצאה מבבל טהורה?" ספרג'ון אומר: "דומה שכנסיית אנגליה כולה נגועה בסקרמנטליזם [השקפה נוצרית שעל פיה פולחני הקודש מהותיים לגאולה.]; ואולם, דומה שאי קבלת מרות הכנסייה הקתולית נגוע כמעט באותה כפירה רעיונית. אלה

שחשבנו עליהם טובות, נוטשים בזה אחר זה את עיקרי האמונה. אני מאמין שליבה של אנגליה כולה גדוש בוגדנות ארוורה, המעזה לעלות על בימת הכנסייה ולכנות את עצמה 'נוצרית'. "מה היה המקור של הכפירה הגדולה? כיצד זנחה הקהילה בפעם הראשונה את פשטות הבשורה? - כאשר אימצה את מנהגי ופולחני האלילות, וזאת כדי להקל על עובדי האלילים לקבל את האמונה המשיחית. שאול השליח הכריז: "הן סוד הַרְשַׁע כָּבֵד פּוֹעֵל" (תסל"א, ב' 7). בימי השליחים, הקהילה המשיחית נשארה טהורה יחסית. "אך לקראת שלהי המאה השנייה, רוב הקהילות לבשו צורה אחרת, והפשטות הראשונית נעלמה; מבלי משים, התלמידים הקשישים הלכו לעולמם, וצאצאיהם, יחד עם מומרים חדשים... קמו ועיצבו מחדש את תכלית הקהילה." (רובניסון, "ההיסטוריה של הטבילה"). כדי לזכות במאמינים חדשים הונמכו אמות המידה הנעלות של האמונה המשיחית, וכתוצאה מכך, "שיטפון אלילי שטף את הקהילה, והביא עימו את מסורותיו, מנהגיו, פולחניו ופסליו." (הרצאותיו של גאוואזי, עמ' 278). כשהנצרות זכתה באהדתם ותמיכתם של המושלים החילוניים, היא התקבלה בשם בלבד בידי ההמונים; ואולם, על אף שלמראית עין המאמינים החדשים נראו משיחיים, רבים מהם "נשארו במהותם עובדי אלילים, בעיקר כשגדו בסתר לאליליהם." (הרצאותיו של גאוואזי, עמ' 278). האם לא שב על עצמו תהליך זה בכמעט כל כנסייה המכנה עצמה פרוטסטנטית? כאשר מייסדיה, שהיו חדורי רוח תיקון אמיתית, הלכו לעולמם, צאצאיהם קמו ו"עיצבו מחדש את התכלית." בזמן שצאצאיהם של מתקני הדת דבקו בעיוורון בדת אבותיהם וסירבו לקבל אמיתות אחרות לשם קידום האמונה, הם סטו מאוד ממופת הענווה, ההתכחשות, הצניעות וההתנתקות מן העולם, שאפיינה את חיי אבותיהם. כך "נעלמה הפשטות הראשונית" של הקהילה. שיטפון חומרני שטף את הקהילה, "והביא עימו את מסורותיו, מנהגיו, פולחניו ואליליו." אבוי, כמה נורא, האנשים שהתיימרו להיות תלמידי המשיח, אימצו עתה בחום את ידידותו של העולם, אשר "עוין את אלוהים"! באיזה קנה מידה עצום נטשו הכנסיות הפופולריות ברחבי העולם הנוצרי את מופת הענווה, הצניעות, הפשטות והחסידות של כתבי הקודש! ג'ון וסלי אמר בקשר לשימוש נאות בכסף: "אל תבזבזו שום חלק

מן המשאב היקר הזה רק כדי לספק את תאוות העיניים, לרכוש בגדים יקרים רבים מדי או עדיים וקישוטים מיותרים; אל תבזבזו שום חלק ממנו על חפצי נוי נדירים לקישוט בתיכם, על תמונות יקרות וחפצים ואביזרים מצופים זהב. אל תבזבזו כסף כדי להזין את גאוותכם, להאדיר את שמכם, להפגין את כבוד עושרכם ולזכות בהערצתם ותשבחותיהם של בני האדם. כל עוד תפגינו את כבוד עושרכם ורווחתכם, בני האדם ידברו עליכם טובות. כל עוד תלבשו כל יום בגדי שני וארגמן ומחלצות הדורות, ועל שולחנכם יעלו מיטב המעדנים והמזונות היקרים, אין ספק שרבים יהללו את טעמכם הטוב, לבושכם ההדור, נדיבות ליבכם והכנסת האורחים שלכם. אך אל תוקירו יותר מדי את תשואותיהם. אדרבה, הסתפקו בכבוד שחולק לכם אלוהים." לדאבוננו, בכנסיות רבות בימינו מתעלמים מתורה כזו. אנשים רבים נוהגים להצהיר על אמונתם. מנהיגים, פוליטיקאים, עורכי דין, רופאים וסוחרים מצטרפים לכנסייה כדרך להשגת כבוד, לרכישת אמון הבריות ולקידום ענייניהם ומטרותיהם החומריים. וכך, בעודם מתיימרים להיות משיחיים, הם מנסים לכסות את עסקותיהם הלא-כשרות במסווה של חסידות ויראת שמיים. המוסדות והארגונים הדתיים השונים, שהתחזקו בעזרת העושר והשררה של אנשים חומרניים אלה שנטבלו לנצרות, זוכים באהדה רבה יותר, ואנשים רבים מחזרים אחר פתחיהם ומבקשים את חסותם ותמיכתם. כנסיות מפוארות, מהודרות בקישוטים המרהיבים ביותר, קמות בכל שדרה נודעת. המתפללים מגיעים לכנסייה במיטב מחלצותיהם היקרות והאופנתיות. כוהן הדת המוכשר, שמצליח למשוך אליו קהל מאמינים, זוכה למשכורת נאה כדי לקבל את פניהם ולשעשעם. דרשותיו אינן אמורות לעסוק בחטאים פופולריים, אלא להיות מרגיעות ונעימות לאוזן. לפיכך, שמותיהם של אותם חוטאים אופנתיים נרשמים בכבוד רב בספרי הכנסייה, וחטאיהם האופנתיים מוסתרים תחת מסווה של יראת ה'. עיתונאי חילוני בולט, שדיבר על התנהגותם של נוצרים על פי הצהרתם, אמר: "מבלי משים, הכנסייה נכנעה לרוח הדור ושינתה את פניה ופולחניה בהתאם לצרכי השעה המודרניים. אכן, הכנסייה משתמשת כיום בכל הכלים והאמצעים המסייעים לדת להיות מושכת." כותב ב"ניו יורק אינדיפנדנט" אמר בקשר לאמונה המתודיסטית: "קו ההפרדה החוצץ בין הדת

לחילונויות מתעמעם והולך והופך לסוג של צל, כשהקנאים, הניצבים בשני צידי המתרס, עומלים כדי למחוק את ההבדלים בין אורחות חייהם, התנהגותם והנאותיהם. דומה שהפופולריות של הדת [הנוצרית] צוברת תאוצה ומגדילה את מספר חסידיה, המבקשים לזכות בטובותיה וביתרונותיה, אך אינם מהססים להפר את צויה. "הווארד קרוסבי אומר: "קהילת ה' בימינו מחזרת אחרי העולם. חברה מנסים להורידה לרמה הירודה של הכופרים. אולמות הנשפים, התיאטראות, הגלריות המציגות אומנות גסה, עירומה ותאוותנית, מסיבות החשק חדורות המתירנות מינית - כל אלה סוללים את דרכם אל 'קודש הקודשים' בכנסייה; והנוצרים המתענגים על החומרנות הזו מתעקשים לקשט את כנסיותיהם ברוב פארוהדר בתקופת התענית הקודמת לפסחא, ובפסחא עצמה. מדובר בתכסיס ישן של השטן. עם ישראל היכה בסלע הזה; הכנסייה הקתולית התרסקה על הסלע הזה; והכנסייה הפרוטסטנטית עושה את דרכה במהירות לעבר אותו גורל מר. בגל החומרנות הגואה הזה, השטוף ברדיפה אחר תענוגות ומותרות, ההתכחשות העצמית וההקרבה העצמית למען המשיח כמעט פסו מן העולם. כמה מחברי הכנסיות הפעילים, גברים ונשים כאחד, חונכו משחר ילדותם להקריב קורבנות כדי שיוכלו להעלות תרומה או לעשות דבר מה למען המשיח. "ואולם, "כאשר הכספים מתמעטים... איש אינו נקרא לתת ולתרום. או, לא! תערכו יריד, הצגה, משפט מבויס, ארוחת ערב תנכ"ית, ערכו סעודה, עשו כל דבר כדי לשעשע את הקהל. "וושברן, מושל וינסקונסין, הכריז בדרשתו השנתית: "אירועים בחסות הכנסייה, כגון, ירידים, הגרלות למטרות צדקה, התרמות, מכירת כרטיסים לקונצרטים למטרות צדקה ומטרות אחרות, פרסים, 'הגרלת מתנות', משחקי מזל, שיעורי שבת ואירועים דתיים אחרים שהכניסה אליהם בתשלום, מהווים חממה לפשע ופשעה, שכן הם מבטיחים תמורה כלשהי בעבור מאומה; הם מהווים משחקי מזל, ואינם אלא הימורים לכל דבר ועניין. "הוא טוען שאירועים כאלה מקדמים ומעודדים את הרוח ההרסנית של ההימורים, ושומרים על להבת חיותה, ולכן אזרחים טובים אינם מודעים לחומרת השפעתם המזיקה; אלמלא אירועים אלה, אנשים היו מפרים פחות את החוקים שנקבעו נגד הימורים, וניתן היה לאכוף אותם בקלות רבה יותר. הוא מכריז כי "אין לאפשר עוד את קיומם

של אירועים כאלה אשר מדרדרים את הנוער. "רוח הקונפורמיזם החומרי חדרה לכל הכנסיות בעולם הנוצרי. רוברט אטקינס הציג תמונה אפלה על ההידרדרות הרוחנית הרווחת באנגליה, בדרשה שנשא בלונדון: "הצדיקים עוזבים את העולם הזה, ואיש אינו שם לב להסתלקותם. ראשי ומורי הדת בימינו, בכל כנסייה, הם אוהבי העולם, אוהבי הנוחות והתענוגות ורודפי כבוד. הם נקראים לסבול למען המשיח, אך הם נרתעים אפילו מתוכחה. המילים, 'כפירה, כפירה, כפירה', חרוטות בשעריה של כל כנסייה; אילו ידעו זאת והבחינו בכך, ייתכן שהייתה להם תקווה; אך אבוי! הם זועקים: 'עשירים אנו, שופעים כל טוב, ואיננו זקוקים לדבר'. "החטא הגדול שבבל מואשמת בו הוא, שהיא "השקפה את כל הגוים מִיִּין חָרוֹן תְּזָנוּתָהּ". כוס יין החרון שבבל מגישה לעולם מייצגת את תורות השקר שהיא אימצה בעקבות קשריה הלא-כשרים עם שועי הארץ. ידידות עם העולם השחיתה את אמונתה, והיא עצמה משפיעה לרעה על העולם באמצעות תורות השקר שהיא מפיצה, הסותרות את המילים המפורשות של כתבי הקודש. הכנסייה הקתולית הסתירה את כתבי הקודש מן העם, ודרשה מכל בני האדם לקבל את תורותיה במקומם. תנועת הרפורמציה שביקשה להחזיר את דבר ה' לבני האדם, השיגה את מטרתה; אך האם אין זה נכון שהכנסיות בימינו מלמדות את בני האדם לבסס את אמונתם על עיקרי האמונה שלהן ולא על כתבי הקודש? צ'ארלס ביצ'ר, שדיבר על הכנסיות הפרוטסטנטיות, אמר: "הן מזדעזעות מכל מילה חריפה נגד עיקרי אמונתן, באותה עוצמה שבה אבות הכנסייה הקדושים היו מזדעזעים מכל מילה חריפה נגד הסגידה המתעצמת של הקדושים והקדושים המעונים שהם כוננו... הזרמים האוונגליסטים השונים בכנסייה הפרוטסטנטית כה מחזקים זה את ידי זה, ומשלבים ידיים, שאיש אינו יכול להפוך למטיף, בשום מקום, בלי לקבל ספר דת כלשהו זולת כתבי הקודש... אין שום דבר דמיוני בהצהרה שעיקרי האמונה מתחילים לדחוק בעוצמה את כתבי הקודש ולאסור את לימודם, ממש כפי שעשתה רומא, על אף שבדרך מרומזת יותר."

כאשר מורים נאמנים מפרשים את דבר ה', קמים מלומדים וכוהני דת, המתיימרים להבין את כתבי הקודש, מוקיעים כל תורה מבוססת ככפירה, ובדרך זו מרחיקים את מחפשי האמת. אם העולם

לא היה שיכור מיינה של בבל, רבבות בני אדם היו משתכנעים מן האמיתות הבהירות והחודרות של דבר ה'. אך האמונה הדתית נראית כה מבולבלת ומלאת סתירות, שבני האדם אינם יודעים במה להאמין, ומהי תורת אמת. החטא של חוסר חרטה שהעולם אשם בו רובץ לפתחה של הכנסייה. בשורתו של המלאך השני בפרק י"ד בספר ההתגלות, בושרה לראשונה בקיץ של 1844. מאז, היא הפכה רלוונטית יותר לכנסיות בארצות הברית, שבה אזהרת המשפט בושרה לאנשים רבים ונדחתה כמעט באופן גורף, והידרדרות הכנסיות התרחשה במהירות עצומה. אך בשורה זו לא התגשמה במלואה עד שנת 1844. בשנה זו חלה הידרדרות מוסרית בכנסיות, כתוצאה מסירובן לקבל את אור הבשורה על שיבת המשיח הקרובה; אך ההידרדרות לא הייתה מוחלטת. ככל שהכנסיות מאסו יותר ויותר באמיתות המיוחדות לימינו, כך הן הידרדרו יותר ויותר. אך באותן שנים עדיין אי אפשר היה לומר: "נִפְלָה בָּבֶל הַגְּדוֹלָה" משום ש"הַשְּׂקָתָה אֶת כָּל הַגּוֹיִים מִיַּין חֲרוֹן תַּזְנוּתָה". "בבל הגדולה עדיין לא גרמה לכל העמים לשתות" מיין חרון תזנותה. "רוח של הליכה בתלם בדרכי העולם ורוח של אדישות, שאינן בוחנות את האמיתית שיועדו לימינו, שרירות וקיימות גם היום וכובשות את הכנסיות הפרוטסטנטיות בכל הארצות הנוצריות; התוכחה החמורה והמרה של המלאך השני חלה גם על כנסיות אלה. אך מלאכת הכפירה טרם הגיעה לשיאה. על פי כתבי הקודש, לפני ביאת האדון יפעל השטן "בָּכָל גְּבוּרָה, בָּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתֵי שֶׁקֶר", ואלה "שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת אֱהָבַת הָאֱמֶת, אֲשֶׁר יָכְלוּ לְהוֹשִׁיעַ בָּהּ", יקבלו "מִדּוּחִים לְהַטְעוֹתָם לְהֶאֱמִין לְשֶׁקֶר" (תסל"ב, ב' 9-11). עד שתנאי זה יתמלא, ואחדות הכנסייה עם העולם החילוני תהיה מוחלטת ברחבי העולם הנוצרי, רק אז תהיה מפלת בבל מוחלטת וסופית. השינוי מתחולל בהדרגה, וההתגשמות המלאה של הנבואה שניתנה בפסוק 8 בפרק י"ד בספר ההתגלות, תתרחש בעתיד. חרף החשכה הרוחנית והנתק מה' השוררים בכנסיות המרכיבות את בבל, מאמינים אמיתיים רבים בגוף המשיח עדיין מתחברים בכנסיות אלה. רבים מהם לא שמעו מעולם את האמיתות המיוחדות לימינו. רבים מהם אינם שבעי רצון ממצבם הנוכחי, ונכספים לאור בהיר יותר. הם מחפשים בכנסיותיהם אחר מופת המשיח, אך לשווא. כשגופים וארגונים דתיים אלה מתרחקים יותר ויותר מן האמת,

ומתחברים יותר ויותר לעולם, ההבדל בין שני סוגי המאמינים הולך ומתעצם, הפער ביניהם הולך וגדל, ויסתיים לבסוף בנתק מוחלט. תבוא שעה שבה אוהבי ה' בכל ליבם ומאודם לא יוכלו עוד להתחבר עם אנשים "פוחזים, יהירים, אוהבים תענוגות יותר משֶׁהם אוהבים את אֱלֹהִים, לכְּאוֹרָה בְּעָלִי יִרְאַת שָׁמַיִם, אֶךְ כּוֹפְרִים בְּתַקְפָּה". פרק י"ח בספר ההתגלות מציין את התקופה שבה, בעקבות דחיית שלוש האזהרות שהוצגו בפסוקים 6-12 בפרק י"ד בהתגלות, הכנסייה תגיע למצב שנובא באזהרת המלאך השני, וחסידיו ה' שיישבו עדיין בבבל ייקראו לצאת ממנה ולחדול מקשריהם עימה. מסר זה הוא המסר האחרון שיינתן לעולם, והוא יגשים את תכליתו. כאשר האנשים "אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ לְאִמַּת אֱלֹא חָפְצוּ בְּעוֹלָה" (תסל"ב, ב' 12), יוותרו לנפשם כדי לקבל הטעיות חמורות ולהאמין לשקר, יזרח אור האמת על האנשים שלבבותיהם יהיו פתוחים לקבלו, וכל חסידי ה' שנותרו בבבל, ישמעו את הקריאה: "צֵאוּ מִמֶּנָּה, עַמִּי" (התג', י"ח 4).

פרק כ"ב

הנבואות מתגשמות

כ אשר חלף המועד שבו ציפו לראשונה לשיבת האדון - האביב של שנת 1844 - המאמינים שציפו באמונה לביאתו שקעו לזמן מה בספקות ובחוסר ודאות. בעוד שהעולם ראה בהם אנשים מובסים שהאמינו באשליות, הם המשיכו לשאוב את נחמתם מדבר ה'. רבים מהם המשיכו להתעמק בכתבי הקודש, לבחון מחדש את ההוכחות לאמונתם, וללמוד בתשומת לב את הנבואות כדי לרכוש תובנות רבות יותר. עדותם של כתבי הקודש המאששים את עמדתם, היו ברורים ופסקניים. אותות שלא ניתן היה לטעות בהם הצביעו על ביאת המשיח הממשמשת ובאה. ברכת ה' המיוחדת, שהתבטאה הן בחזרה בתשובה של החוטאים והן בתחייה הרוחנית שהתעוררה בקרב המשיחיים, העידה כי המסר היה מאלוהים. ועל אף שהמאמינים התקשו להסביר את אכזבתם, הם היו סמוכים ובטוחים שה' הנחה אותם בחוויה שעברה עליהם. הלימוד וההנחיות שהם קיבלו עתה, שהתבססו על נבואות שהעידו לטעמים על מועד ביאת המשיח השנייה, הותאמו לחוסר הוודאות והמתח שהיו שרויים בו, ועודדו אותם להמשיך להמתין באורך רוח, ולדבוק באמונה שמה שנבצר עתה מבינתם יתבהר להם בשעה היעודה. בין הנבואות הללו הייתה נבואת חבקוק: "על מִשְׁמְרֵי אֶעֱמֶדָה, וְאֶתְנַצֵּבָה עַל מְצוֹר; וְאַצְפֶּה לְרִאוֹת מִה יִדְבָּר בִּי, וּמִה אֲשִׁיב עַל תּוֹכְחָתִי. וַיַּעֲנֵי יְהוָה, וַיֹּאמֶר: 'כְּתֹב חֲזוֹן, וּבְאֵר עַל הַלְחוֹת, לְמַעַן יֵרוֹץ קוֹרְא בּוֹ. כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וְנִפְסָה לְקֹץ וְלֹא יִכָּזֵב; אִם יִתְמַהֲמָה, חֲכֶה לוֹ - כִּי בֹא יָבֵא, לֹא יֵאָחֵר. הִנֵּה עֹפֶלָה,

לא יִשְׁרָה נִפְשׁוֹ בּוֹ; וְצָדִיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה" (חבק', ב'1-4). כבר בשנת 1842, ההנחיה שניתנה בנבואה זו: 'כְּתַב חֲזוֹן, וּבְאֵר עַל הַלְחוֹת, לְמַעַן יִרְוֹץ קוֹרְא בּוֹ, "הַעֲנִיקָה הַשְּׂרָאָה לְצִ'אֲרֵלֶס פִּיטִי' לְהַכִּין טְבִילָה נְבוּאִית הַמִּמְחִישָׁה אֶת חֲזִיוֹנוֹת סֵפֶר דְּנִיָּאל וְסֵפֶר הַהֲתַגְלוֹת. פֶּרְסוּם הַטְּבִילָה נֶחֱשָׁב כְּהַתְּגַשְׁמוֹת הַצּוֹ שֶׁנִּיתַן לְחַבְקוֹק. וְאוֹלֵם, אִישׁ לֹא שֵׁם לֵב אִזּוֹ לְעִיכּוּב הַבְּרֹר בְּהַתְּגַשְׁמוֹת הַחֲזוֹן - פֶּרֶק זֶמֶן שֶׁל צִיפִּיָּה שְׁצוּיָן בְּנְבוּאָה זו. אַחֲרֵי הָאִכְזָבָה לְבִשָּׁה הַפְּסָקָה הַבָּאָה מִן הַכְּתוּבִים חֲשִׁיבוֹת רַבָּה: "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וְנִפְחַם לִקְצֹץ וְלֹא יִכָּזֵב; אִם יִתְמַהֲמָה, חֲכָה לוֹ - כִּי בֹא יָבֵא, לֹא יֵאָחֵר... וְצָדִיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה." חֶלֶק מִנְּבוּאֹת יִחְזָקָאֵל שִׁימַשׁ אִף הוּא כְּמִקּוֹר לְעוֹצָמָה וְנַחֲמָה לְמַאֲמִינִים: "וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 'בֶּן אָדָם, מָה הַמַּשָּׁל הַזֶּה לָכֶם עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר: יֵאָרְכוּ הַיָּמִים וְאֵבֵד כָּל חֲזוֹן? לָכֵן, אֲמַר אֲלֵיהֶם, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה... קָרְבוּ הַיָּמִים, וְדַבֵּר כָּל חֲזוֹן. כִּי לֹא יְהִיָּה עוֹד כָּל חֲזוֹן שֶׁיֵּשׁ וּמִקְסָם חֶלֶק בְּתוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲנִי יְהוָה, אֲדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דְּבַר וַיֵּעָשֶׂה... אֲדַבֵּר דְּבַר וַעֲשִׂיתִיו, נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה." "בֶּן אָדָם, הִנֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים, 'הַחֲזוֹן אֲשֶׁר הוּא חֲזָה, לַיָּמִים רַבִּים וְלַעֲתִים רַחוּקוֹת הוּא נִבְּא'. לָכֵן, אֲמַר אֲלֵיהֶם, 'כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, לֹא תִמָּשֵׁךְ עוֹד כָּל דְּבָרִי, אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דְּבַר וַיֵּעָשֶׂה, נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה.' " (יחזקאל, י"ב 21-25, 27, 28). הַמִּתְיָנִים לְשִׁיבַת הַמֶּשִׁיחַ שִׁמְחוּ, בְּעוֹדָם מַאֲמִינִים שְׁאֻלוֹהֵם, הַיּוֹדְעִים אֶת הָאַחֲרִית מִן הָרָאשִׁית, הַבִּיט לְאוֹרֵךְ הַדּוֹרוֹת, חֲזָה בְּאִכְזָבָתָם וְהַעֲנִיק לָהֶם מִילּוֹת עֵידוֹד וְתַקּוּוּהָ. אֲלֵמֶלֶא קְרָאוּ פְּסוּקִים אֵלֶּה בְּכַתְּבֵי הַקּוֹדֶשׁ, שֶׁהָאִיצוּ בָּהֶם לְהַמְתִּין בְּאוֹרֵךְ רוּחַ וְלִשְׁמֵי יְהִבָּם בְּדַבַּר ה', אִמּוֹנָתָם הִיטָּה אוֹזֶלֶת בְּשַׁעַת הַמִּבְחָן הַזֶּה. מִשֶּׁל עֶשֶׂר הָעֲלָמוֹת בְּפֶרֶק כ"ה בְּבִשּׁוֹרֵת מֹתִי, אִף הוּא מִמְחִישׁ אֶת חוּוִיֵּיתָם שֶׁל הָאֲדוּוֹנְטִיסְטִים. בְּפֶרֶק זֶה, בְּתִשּׁוּבָה לְשִׁאֲלַת תַּלְמִידִיו בְּנוּגַע לְאוֹת שִׁיעִיד עַל שִׁיבָתוֹ וְעַל קֶץ הָעוֹלָם, צִיֵּן הַמֶּשִׁיחַ אֲחָדִים מִן הָאִירוּעִים הַחֲשׁוּבִים בִּיּוֹתָר בְּתוֹלְדוֹת הָעוֹלָם וְהַקְהִילָה הַמִּשְׁחִיחִית, מְבִיאָתוֹ הָרָאשׁוֹנָה עַד בִּיאָתוֹ הַשְּׁנִיָּה; דְּהִינּוּ, חוֹרְבֵן יְרוּשָׁלַיִם, הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁתִּיפּוֹל עַל הַקְהִילָה הַמִּשְׁחִיחִית מִיִּדְּהֶם שֶׁל רוֹדְפֵיהֶם הָאֲלִילִיִּים וְהַקְּתוּלִיִּים, הַחֲשַׁכַּת הַשֶּׁמֶשׁ וְהִירָח וְנִפְלִילַת הַכּוֹכָבִים מִן הַשָּׁמַיִם. לְאַחֵר מִכֵּן, הוּא דִּיבֵר עַל בִּיאַת מַלְכוּתוֹ, וְסִיפֵר אֶת הַמַּשָּׁל עַל שְׁנֵי סוּגֵי הָעֲבָדִים שֶׁהִמְתִּינוּ לְבוֹאוֹ. פֶּרֶק כ"ה פּוֹתַח בְּמִילִים: "אֲזִי תִדְּמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְעֶשֶׂר עֲלָמוֹת (אֲשֶׁר לָקַחוּ אֶת מְנוֹרוֹתֵיהֶן וְנִצְּאוּ לְקִרְאָתָהּ הַחֲתָן)." כֹּאן מוֹצָגַת הַקְהִילָה

המשיחית הקדומה, שאף צוינה בסוף פרק כ"ד. במשל זה, חוויותיהן של העלמות הממתינות מומחשות באמצעות אירועי ההתכוננות לחתונה שהיו נהוגים בישראל הקדומה. "אֲזַתְדָמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְעֶשֶׂר עֲלָמוֹת, אֲשֶׁר לָקְחוּ אֶת מְנוֹרוֹתֵיהֶן וַיֵּצְאוּ לְקִרְאָת הַחֶתָּן. חֲמֵשׁ מֵהֶן הָיוּ קְסִילוֹת וְחֲמֵשׁ הָיוּ נְבוֹנוֹת, שֶׁכֵּן הַקְּסִילוֹת לָקְחוּ אֶת הַמְּנוֹרוֹת וְלֹא לָקְחוּ אֶתָּן שָׁמֶן, אֲבָל הַנְּבוֹנוֹת לָקְחוּ שָׁמֶן בְּכֻלֵּיהֶן יַחַד עִם מְנוֹרוֹתֵיהֶן. כִּיֵּן שֶׁהִתְמַהֵּמָה הַחֶתָּן נִמְנְמוּ כָּלָן וַנִּרְדָּמוּ. בְּחִצּוֹת הַלַּיְלָה נִשְׁמָעָה קְרִיאָה, 'הִנֵּה הַחֶתָּן, צֹאֲנִה לְקִרְאָתוֹ!' (מתי כה: 1-6). ביאת המשיח שהוכרזה בבשורת המלאך הראשון פורשה כמייצגת את ביאת החתן. הרפורמציה הנרחבת שהתעוררה בעקבות ההכרזה על ביאת המשיח הממשמשת ובאה, השיקה ליציאתן של העלמות לקראת החתן. במשל זה בבשורת מתי מיוצגים שני סוגי מאמינים. הכול נטלו את מנורותיהם - כתבי הקודש - ויצאו לאורם כדי לפגוש את החתן. ואולם, בשעה שהעלמות "הַקְּסִילוֹת לָקְחוּ אֶת הַמְּנוֹרוֹת וְלֹא לָקְחוּ אֶתָּן שָׁמֶן", העלמות "הַנְּבוֹנוֹת לָקְחוּ שָׁמֶן בְּכֻלֵּיהֶן יַחַד עִם מְנוֹרוֹתֵיהֶן." המאמינים שהעלמות הנבונות מייצגות אותם קיבלו את חסד ה', ואת ההתחדשות והגבורה המאירה של רוח הקודש, אשר הפכה את דבר ה' נר לרגלם ואור לנתיבם. הם למדו את כתבי הקודש מתוך יראת ה' כדי לעמוד על האמת, והשתדלו בלהט לטהר את ליבם וחייהם. הם זכו לחוויה אישית, ונחלו אמונה שלמה בדברו, ששום אכזבות ועיכובים לא יוכלו למוטט. מאמינים אחרים, "לָקְחוּ אֶת הַמְּנוֹרוֹת וְלֹא לָקְחוּ אֶתָּן שָׁמֶן." הם נהגו בפזיזות. פחדיהם התעוררו בעקבות המסר הרציני ששמעו, אך הם הסתמכו על אמונת אחיהם, והסתפקו באור המהבהב של רגשותיהם החיוביים, ללא הבנה מלאה של האמת, ומבלי שהתחולל בליבם שינוי אמיתי בעזרת חסד ה'. הם יצאו לפגוש את האדון בעודם חדורי תקווה מן הסיכוי לזכות בגמול מידי; אך הם לא היו מוכנים לעיכוב ואכזבה. כאשר הגיעו הקשיים והמבחנים התעמעמה אמונתם ונרותיהם כבו. "כִּיֵּן שֶׁהִתְמַהֵּמָה הַחֶתָּן, נִמְנְמוּ כָּלָן וַנִּרְדָּמוּ." התמהמהות החתן מייצגת את חלוף הזמן במועד שבו ציפו המאמינים לשיבת האדון, את האכזבה שהם נחלו ואת העיכוב שהתרחש למראית עין. בפרק זמן זה של אי-ודאות, העניין בביאת המשיח, ששלהב את הלב השטחי והחצוי, החל לדעוך במהרה והמאמצים חדלו; אך אלה שאמונתם התבססה על בקיאותם

בכתבי הקודש, ניצבו על סלע איתן, שגלי האכזבות לא יכלו לסחוף. "נִמְנְמוּ כֶּלֶן וְנִרְדְּמוּ"; סוג אחד של מאמינים שאננים ואדישים זנח את האמונה, ואילו הסוג השני המתין באורך רוח עד שיינתן אור גדול יותר. ואולם, בליל הניסיון הזה דומה שגם המאמינים מן הסוג הזה איבדו במידת מה את להטם ומסירותם. חצויי הלב לא יכלו עוד להסתמך על אמונת אחיהם. כל אחד חייב לעמוד בכוחות עצמו או ליפול בגפו. בערך באותה התקופה התעוררה קנאות דתית. אנשים שהתיימרו להאמין בדבקות במסר השמימי, מאסו בדבר ה' בטענה שהוא מהווה מדריך לא מהימן, טענו שרוח הקודש מנחה אותם, והחלו להישלט כליל בידי רגשותיהם, רעיונותיהם ושיגיונותיהם. היו אנשים שהפגינו להט וקנאות עיוורת אשר הוקיעו כל אדם שלא צידד בדרכם. רעיונותיהם ומנהגיהם הפנאטיים לא זכו לאהדה מן החלק הארי של האדוונטיסטים; ואף על פי כן, הם המיטו קלון על תכלית האמת. בעזרת אמצעי זה ניסה השטן לסכל ולהשמיד את מלאכת ה'. התנועה האדוונטיסטית ריגשה ועוררה אנשים רבים, אלפי חוטאים חזרו בתשובה, ומאמינים מסורים הקדישו עצמם למלאכת בישור האמת, אפילו בתקופת ההתמהמהות. שר הרשע החל לאבד את נתיניו, וכדי להמיט קלון על תכלית האל, הוא ניסה להוליך שולל את האנשים שהתיימרו לדבוק באמונה, והובילם לרעיונות ולמעשים קיצוניים. או אז עמדו סוכניו, מוכנים ומזומנים לעלות על כל טעות, כל כישלון, כל מעשה לא ראוי, לנפנף בהם לפני בני האדם ולהציגם באור הקיצוני ביותר, וזאת כדי להפוך את האדוונטיסטים ואת אמונתם מושמצים ושנואים. וכך, ככל שיעלה בידו לגרום לאנשים רבים יותר להצהיר על אמונתם בביאת המשיח השנייה בעודו מושל בליבם, כך יתרבו היתרונות ששיג כאשר יסב את תשומת הלב הציבורית אליהם כמי שמייצגים את גוף המשיח. השטן הוא "שׁוֹטֵן אֶחֱיוֹ", ורוחו היא זו שמעוררת את בני האדם לחפש טעויות ופגמים באנשי ה' ולהציגם לעיני כול, תוך התעלמות מוחלטת ממעשיהם הטובים. הוא תמיד פועל כאשר אלוהים פועל למען גאולת הנשמות. כשבני האלוהים באים לה' כדי להציג עצמם לפניו, השטן נוהג להתלוות אליהם. בכל תחייה רוחנית, הוא מוכן ומזומן לעורר אנשים שליבם אינו טהור ונפשם אינה מאוזנת. כאשר הם מקבלים כמה אמיתות ומשיגים עמדה בקרב המאמינים, הוא פועל דרכם כדי

להחדיר לקהילה תורות שקר שיוליכו שולל את המאמינים שאינם עומדים על המשמר. התחברות עם חסידי ה', ואפילו השתתפות בתפילה בציבור ובסעודת האדון, אינן ערובה לכך שאדם הוא מאמין אמיתי. השטן נוהג להשתתף במפגשים הקדושים ביותר בדמותם של מאמינים שבכווחו להשתמש בהם כסוכניו. שר הרשע נאבק על כל פיסת אדמה שעליה מתקדמים חסידי ה' במסעם אל העיר השמימית. בכל תולדות הקהילה המשיחית, מעולם לא התבצעה רפורמציה על מי מנוחות; מכשולים גדולים עמדו תמיד בדרכה. כך קרה בימיו של שאול השליח; בכל פעם שהשליח יסד קהילה, היו כמה אנשים שהצהירו על קבלת האמונה, אך החדירו לקהילה תורות כפירה, שאילו היו מתקבלות, הן היו מכבות לבסוף את התשוקה לאמת. גם לותר סבל מבוכה רבה ומצוקה רבה מהתנהגותם של מאמינים פנאטים, שטענו כי אלוהים דיבר אליהם ישירות, ולפיכך הציגו את רעיונותיהם והשקפותיהם כנעלים על עדות כתבי הקודש. אנשים רבים שהיו חלשים באמונה וחסרי ניסיון, אך בעלי ביטחון עצמי, ושאהבו לשמוע רעיונות חדשים ולהפיצם, הלכו שולל אחר תורות השקר של המורים החדשים, וחברו לסוכני השטן במלאכת הריסת מלאכת התיקון שעשה לותר בהשראת ה'. בני הזוג וסלי, ומאמינים אחרים שבירכו את העולם באמצעות המופת והאמונה שלהם, נתקלו על כל צעד ושעל בתחבולות השטן, אשר דחף אנשים קנאים, לא יציבים ולא טהורים לקנאות דתית, לפעמים מתונה ולפעמים קיצונית. ויליאם מילר לא תמך בהשפעות כאלה שהובילו לקנאות. הוא הכריז פה אחד עם לותר, כי יש לבחון כל תורה וכל רוח בעזרת דבר ה'. "לשטן", אמר מילר, "יש כוח עצום על מוחם וליבם של כמה אנשים בימינו. כיצד נדע איזו רוח מפעילה אותם? כתבי הקודש מעניקים לנו את התשובה: 'בְּפִרְוֵיהֶם תִּפְּרוּ אוֹתָם.' רוחות רבות מנשבות בעולם; אנו מצווים לבחון את הרוחות. רוח שאינה מעוררת אותנו לחיות בעולם בצלילות דעת, בצדקה, בטהרה וביראת ה', אינה רוח המשיח. אני משוכנע יותר ויותר שלשטן יש יד בתנועות המטורפות האלה. רבים בקרבנו, המתיימרים להיות טהורים וקדושים, הולכים בעקבות מסורות אנושיות; מסתבר שהם בורים לגבי האמת בדיוק כמו אנשים שאינם מעלים טענות יומרניות כאלה."

"רוח השקר מרחיקה אותנו מן האמת, ואילו רוח ה' מובילה אותנו אל האמת. אך אם תשאלו, מה בדבר אדם המאמין בשקר וסבור כי האמת בידו? תשובתנו היא: רוח ה' ודבר ה' תמימי דעים הם. כאשר אדם בוחן את ליבו לאורו של דבר ה', ומגלה שאופיו והתנהגותו עולים בקנה אחד עם דבר ה' כולו, הוא יכול להיות סמוך ובטוח שהוא דבק באמת; אך כאשר הוא מגלה כי הרוח המובילה אותו אינה עולה בקנה אחד עם המגמה והצביון הכללי של תורת ה' או דבר ה', או אז עליו לצעוד במשנה זהירות, שמא ייפול במלכודת השטן. לעיתים קרובות, השגתי הוכחה חותכת יותר לחסידות וקדושה ממבט יוקד, לחי רטובה או קול חנוק, מאשר מכל הרעש וההמולה בעולם הנוצרי." בתקופת הרפורמציה, אויביה תלו את כל הרעות החולות שנבעו מן הקנאות הדתית באנשים שפעלו בלהט נגד קנאות דתית. מתנגדי התנועה האדוונטיסטית נהגו בדרך דומה. הם לא הסתפקו בסילוף ובהגזמת טעויותיהם של מאמינים קיצוניים ופנטיים, אלא הפיצו שמועות כוזבות, שלא היה בהן שמץ של אמת. אנשים אלה פעלו מתוך שנאה ודעה קדומה. שלוותם הופרעה מן ההכרזה שרגלי המושיע בפתח. בסתר ליבם, הם חששו שמא הדבר יתברר כאמת אך קיוו שיתבדו - זה היה המניע הסודי למאבקם באדוונטיסטים ובאמונתם. העובדה שקומץ מאמינים פנאטיים התגנבו לשורות האדוונטיסטים אינה סיבה מספקת לקבוע שהתנועה כולה לא הייתה מאלוהים, בדיוק כשם שנוכחותם של מאמינים פנאטיים או מורי שקר בקהילה בימי שאול השליח או בימי לותר לא הייתה סיבה מספקת לגנות את פועלם של שליחים אלה. מן הראוי שחסידי ה' יתעוררו משנתם ויתחילו לחולל בלהט תשובה המונית ותיקון דתי, להתעמק בכתבי הקודש כדי ללמוד את האמת הגלומה בישוע המשיח, להתקדש ולהתמסר לה' בכל ליבם ומאודם - או אז, לא יחסרו שפע של ראיות לפעילותו ולערנותו של השטן. הוא יפגין את מלוא כוחו כאשר ישתמש בכל תחבולותיו והטעיותיו, ויזמן לעזרתו את המלאכים הסרים למרותו, שסר חינום בעיני ה'. לא הייתה זו ההכרזה על שיבת המשיח השנייה שעוררה מחלוקת, פילוג וקנאות דתית. בעיות אלה החלו בקיץ של שנת 1844, כשהאדוונטיסטים היו שרויים בבלבול, מבוכה וספקות בקשר לעמדתם האמיתית.

בשורת המלאך הראשון, והקריאה שנשמעה "בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה", נטו מטבען לדכא קנאות דתית ומחלוקת. המאמינים שהשתייכו לתנועות

קדושות אלה היו תמימי דעים; לבבותיהם רחשו אהבה איש לרעהו, וכמובן לישוע, שאותו ייחלו לראות במהרה. הם דבקו באמונה אחת ובתקווה מבורכת אחת, שרוממו אותם מעל כל ההשפעות האנושיות, והוכחו כמגן מפני מתקפות השטן. "כִּינֹן שֶׁהִתְמַהֵּמָה הֶחֱתָן, נִמְנְמוּ כֶּלֶן וְנִרְדְּמוּ. בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה נִשְׁמָעָה קְרִיָּאָה, 'הִנֵּה הֶחֱתָן, צֹאֲנִיָּה לְקָרְאָתוֹ!' אִזִּי הִתְעוֹרְרוּ הַעֲלָמוֹת הָהֵן וְהִכִּינוּ אֶת מְנוֹרוֹתֵיהֶן" (מתי, כ"ה 5-7). בקיץ של שנת 1844, במחצית הדרך בין המועד שסברו תחילה שיחתום את 2300 הימים לבין הסתיו של אותה שנה (שתוארך בשלב מאוחר יותר לפי חישובם החדש), בושר המסר, ככתבו וכלשונו, של דבר ה': "הִנֵּה הֶחֱתָן!" הדבר שהוביל לכינון התנועה האדוונטיסטית היה הגילוי שהצו שנתן המלך ארתחששתא לשיקום ירושלים, שנוסח בראשית תקופת 2300 הימים, יצא לפועל בסתיו בשנת 457 לספירה, ולא בראשית השנה, כפי שסברו מלכתחילה. כאשר מחשבים את מניין השנים מסתיו של שנת 457, מגלים ש-2300 השנים מסתיימות בסתיו של שנת 1844 [ראו הערה 3 בנספח]. טיעונים שהסתמכו על סמלי התנ"ך הצביעו אף הם על הסתיו שבו יתרחש האירוע שיוצג ב"טיהור המקדש". דבר זה הובהר מפורשות כאשר תשומת הלב הוסבה לאופן התגשמותם של סמלי התנ"ך, המיוחסים לביאת המשיח הראשונה. זבח שה הפסח סימל את מות המשיח כקורבן תמורה. שאול השליח אומר: "שֶׁהָרִי נִזְבַּח שֶׁהַפֶּסַח שָׁלָנוּ - הַמָּשִׁיחַ" (קור"א, ה' 7). אלומת ביכורי השעורים (המכונה מנחת העומר או עומר התנופה), שהונפה בחג הפסח לפני ה', סימלה את תחיית המשיח. שאול השליח אומר בקשר לתחיית האדון וחסידי: "הַמָּשִׁיחַ," אשר "קָם מִן הַמֵּתִים," הוא "בְּפוֹרֵי כֹל יְשָׁנֵי עֶפְרָיִם" בַּמָּשִׁיחַ הַכֹּל יָחִיו... הָרָאשׁוֹן הוא הַמָּשִׁיחַ; אַחֲרָיו כֹּן, בְּבֹאוֹ, הַשְּׂנִיכִים לַמָּשִׁיחַ" (קור"א, ט"ו 20, 21, 23). בדומה לאלומת העומר (ביכורי שיבולי השעורים שנאספו בראשית הקציר), המשיח הוא פרי הביכורים בקציר הגאולים הנצחי, כאשר בעת תחיית המתים ייאספו גאולי ה' אל אסם ה'. סמלים אלה התגשמו לא רק באירועים שהם סימלו אלא גם במועדם. "בַּחֹדֶשׁ הָרָאשׁוֹן, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ" [בלוח השנה העברי בישראל הקדומה], בדיוק ביום ובחודש שבהם, במשך מאות בשנים נשחט זבח הפסח - המשיח, אחרי שסעד את סעודת הפסח בחברת תלמידיו, כונן את סעודת החג האמורה להנציח את

מותו כ"שֶׁהָאֱלֹהִים הַנוֹשֵׂא חֲטָאת הָעוֹלָם. " בלילה ההוא נאסר ישוע בידי רשעים כדי שייצלב ויישחט. בדומה לסמל של מנחת העומר קם אדוננו לתחייה ביום השלישי כ"בְּכּוֹרִי כָּל יְשִׁנֵי עָפָר" (קור"א, ט"ו 20) - דוגמה ומופת לכל הצדיקים שיקומו לתחייה, ו"גופם הנחות" ישתנה וידמה "לְגוֹפּוֹ הַקְּדוֹר כְּבוֹד" (אל הפיליפים, ג' 21). בדומה, הסמלים המיוחדים לביאת המשיח השנייה חייבים להתגשם במועד שצוין בעבודת המקדש הסמלית. על פי תורת משה, טיהור המקדש, או יום הכיפורים הגדול והנורא צוין בעשירי לחודש השביעי (ויקרא, ט"ז 29-34). ביום זה כיפר הכוהן הגדול על חטאי כל עם ישראל, והסיר את חטאיהם מן המקדש. לאחר מכן, הוא בירך את העם. לכן האמינו המשיחיים שהמשיח, הכוהן הגדול העליון שלנו, יבוא לטהר את העולם באמצעות השמדת החטאים והחוטאים, לברך את חסידיו המייחלים לבואו ולהנחילם חיי נצח. היום העשירי בחודש השביעי, מועד טיהור המקדש, שבשנת 1844 נפל על ה-22 באוקטובר, נחשב ליום שיבת האדון. חישוב זה עלה בקנה אחד עם ההוכחות שהעידו על סיום 2300 השנים בסתיו, והמסקנה נראתה מוצקה והחלטית. במשל העלמות הנבונות והכסילות בפרק כ"ה בבשורת מתי, לאחר פרק הזמן שבו העלמות חיכו ונרדמו, מגיע החתן. אירוע זה תאם את הטיעונים שהוצגו לעיל, הן על סמך הנבואות והן על סמך הסמלים. טיעונים אלה נראו מוצקים ומשכנעים, דבר שאישש את אמיתותם; ב"חצות הלילה" הוכרזה הבשורה על ביאת החתן בידי אלפי מאמינים. התנועה סחפה את המדינה כגל גואה. היא עברה מעיר לעיר, מכפר לכפר, והגיעה למקומות הנידחים ביותר, עד שכל חסידי ה' שציפו לשובו התעוררו. הקנאות הדתית התמוססה לשמע הבשורה המרנינה, ככפור הנמס בקרני השמש לעת שחר. המאמינים חזו בהתפוגגותם של ספקות ומבוכות, ותקווה ואומץ שבו לפעם בלבבותיהם. מלאכת הבישור נעשתה ללא הפרעה מצידם של אותם קיצוניים, הצצים תמיד כשמתעוררת התרגשות אנושית שאינה מרוסנת בעזרת כוחם המרסן של דבר ה' ורוח הקודש. התחייה דמתה בצביונה לאותן תקופות של ענווה, חזרה בתשובה ושיבה אל ה' של עם ישראל בעקבות התוכחות שקיבל מעבדי ה'. היא נשאה את הצביון והמאפיינים שהעידו על מלאכת ה' בכל דור ודור. לא ניכרה בה התרוממות רוח רבה או שמחה רבה; אדרבה, אנשים ערכו חשבון נפש

נוקב, התוודו על חטאיהם ונטשו את הבלי העולם. נשמות מיוסרות נכספו להתכונן למפגש עם ה' - זה היה המשא שהעיק על ליבן. תפילה מתמדת, התקדשות והתמסרות מלאה לאלוהים היו צו השעה. מילר אמר בקשר למלאכה זו: "אין שמחה רבה מדיי; שהרי שמחה כזו שמורה לעתיד לבוא, כשהשמיים והארץ יושו יחדיו בשמחה שאין לתארה, במלוא הודם ותהילתם. לא נשמעות שום קריאות; גם אלה שמורות לקריאות הניצחון והשמחה שיבואו מן השמיים. הזמרים מחרישים וממתינים להצטרף למקהלת צבא השמיים. אין רגשות מנוגדים, הכול מאוחדים בלב אחד ובתכלית אחת." אדם אחר שהצטרף לתנועה, העיד: "היא עוררה בכל מקום חשבון נפש עמוק ונוקב ונמיכות רוח... היא הסיטה את הלב מהבלי העולם וגמלה אותו מאהבתו לעולם; היא יישבה מחלוקות וריפאה רגשות טינה, עוררה וידוי על חטא, גרמה לאנשים להישבר לפני ה', לחלות את פניו בחרטה ובלב שבור, ולהפציר בו בתחינות מקרב לב להעניק להם מחילה ולקבלם. היא גרמה להשפלת הלב וכניעת הנשמה בעוצמה שכמוה לא חזינו מעולם. כפי שהורה ה' מפי הנביא יואל, לכשיתקרב יום ה' הגדול והנורא, על העם לשוב אל ה' בכל ליבם, "בְּצוֹם וּבְבִכּי וּבְמִסְפָּד", ולקרוע את לבבם, לא את בגדיהם. כפי שהבטיח ה' בידי זכריה, הוא שפך על חסידיו "רוח חַן וְתַחֲנוּנִים", והם "הִבִּיטוּ" אליו, "אֶת אֲשֶׁר דָּקְרוּ; וְסָפְדוּ עָלָיו, כְּמִסְפָּד עַל הַיָּחִיד", או אז ירד אבל גדול על הארץ... ומחפשי ה' ייסרו את נפשם לפניו." מכל התחיות הרוחניות הגדולות שהתעוררו מאז ימי השליחים, אף אחת מהן לא הייתה כה חפה מפגמים אנושיים ומתחבולות השטן, כמו זו שהתעוררה בסתיו 1844. אפילו כיום, מקץ כמעט חצי מאה, כל אלה שהשתתפו בתחייה וניצבו איתנים על בימת האמת, חשים עדיין בהשפעתה הקדושה של המלאכה המבורכת הזו, ומעידים שהיא נבעה מיד ה'. כשנשמעה הקריאה: "הִנֵּה הַחֶתָּן, צְאִינָה לִקְרָאתוֹ!" "אָז הִתְעוֹרְרוּ הָעַלְמוֹת" שהמתינו לחתן, "וְהִכִּינוּ אֶת מְנוּרֹתֶיהֶן." המאמינים שהמתינו לשיבת אדונם למדו את דבר ה' בעניין רב יותר מאי פעם. מלאכי השמיים נשלחו כדי לחזק את המאמינים שנכזבו והתיאשו, ולהכשירם לקבל את הבשורה. המלאכה לא התבצעה בחוכמת אנוש אלא בגבורת ה'. הראשונים ששמעו את הקריאה וצייתו, לא היו האנשים המוכשרים ביותר, הענווים ביותר או

המסורים ביותר. איכרים עזבו את יבוליהם בשדות ופועלים עזבו את כליהם ויצאו בדמעות שמחה לבשר את מסר האזהרה. האנשים שעמדו בראש מלאכת הבישור היו עתה בין האחרונים שהצטרפו לתנועה האדוונטיסטית. רוב הכנסיות סגרו את שעריהן וסירבו לקבל את מסר האזהרה, ורבים ממקבלי האזהרה ניתקו את קשריהם איתן. ביד ההשגחה עלתה הכרזה זו בקנה אחד עם בשורת המלאך השני, וה' העצים את המלאכה. הבשורה: "הִנֵּה הֶחָתָן!" לא הייתה סוגיה שנויה במחלוקת, שכן ההוכחות מכתבי הקודש היו ברורות וחותכות. היא הייתה חדורת עוצמה שטלטלה את הנשמה. לא היו ספקות, לא היו תהיות. בשעת כניסת הניצחון של המשיח לירושלים, המוני העם שעלו לעיר הקודש מכל קצווי הארץ כדי לחגוג בה את חג הפסח, נהרו להר הזיתים והצטרפו לקהל שליווה את ישוע, וכשנדבקו בהתלהבות ובהשראה שפיעמו בלב העם, הם הוסיפו את קולותיהם לקריאה: "בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה!" (מתי, כ"א 9). כך קרה גם ללא-מאמינים שנהרו לאספות האדוונטיסטיות, חלקם מתוך סקרנות או סתם כדי ללעוג למאמינים; הם חשו בעוצמת המסר "הִנֵּה הֶחָתָן!", והשתכנעו. המאמינים באותם ימים היו חדורי אמונה שלמה שהביאה מענה לתפילות - אמונה שידעה להוקיר תמורה וגמול. כממטרי גשם על אדמה יבשה ירדה רוח החסד על מחפשי האמת הלהוטים. אלה ציפו להתייצב במהרה, פנים אל פנים, מול גואלם, חשו שמחה קדושה שאין מילים לתארה. גבורת רוח הקודש ריככה, הכניעה והמסה לבבות, והרעיפה את שפע ברכותיה על המאמינים הנאמנים. בזהירות, ברצינות וביראת כבוד התקרבו מקבלי המסר אל המועד שבו ייחלו לפגוש את אדונם. מדי בוקר הם חשו כי חובתם הראשונה הייתה לאשש את ההוכחות שהעידו על היותם רצויים בעיני ה'. לבבותיהם התאחדו כשהתפללו רבות איש עבור רעהו. הם הרבו להיפגש במקומות מבודדים כדי להתייחד עם אלוהים, וקולה של תפילת הפגעה נישא השמימה מן השדות והחורשות. האישוש על כך שהם נשאו חן בעיני המושיע היה נחוץ להם הרבה יותר מלחם חוקם, וכשענן הקדיר את ליבם, הם לא שקטו ולא נחו עד שעלה בידם לסלקו. כשחשו בעדות פנימית במחילת ה' רבת החסד, הם נכספו לחזות בפני גואלם, אהוב ליבם. אך שוב נכונה להם אכזבה. המועד המיוחל חלף עבר, ומושיעם לא הופיע. באמונה שלמה ובביטחון מלא הם ציפו

לבואו, אך עתה הם הרגישו כמו מרים, תלמידת ישוע, שבאה אל קברו של המושיע, מצאה אותו ריק וזעקה בבכי: "לָקְחוּ אֶת אֲדוֹנִי וְאֵינֶנִּי יוֹדַעַת אֵיפֹה הִנִּיחוּ אוֹתוֹ" (יוחנן, כ' 13). תחושה של יראה ופחד, שמא נכון מסר האזהרה, שימשה לזמן מה כרסן לעולם הכופר. במרוצת הזמן, תחושת הפחד לא התפוגגה מיד; תחילה, הכופרים לא העזו לשמוח לאידם של המאוכזבים; אך כשלא נגלו שום אותות לזעמו של האל, הם התגברו על פחדיהם, ושבּוּ ללעוג למאמינים ולגנותם. אנשים רבים שהצהירו על אמונתם בשיבת האדון הקרובה, התכחשו לאמונתם. היו מאמינים שהיו כה בטוחים בשיבת האדון, שגאוותם נפגעה אנושות, והם רק רצו לברוח מן העולם וייחלו למותם. בדומה ליונה, הם התלוננו לה', ואמרו לו שהם בוחרים במוות על פני החיים. אנשים שביססו את אמונתם על השקפות הזולת, ולא על דבר ה', היו עתה מוכנים ומזומנים, באותה הלהיטות, לשנות את השקפותיהם. המלגלים גייסו לשורותיהם את החלשים והפחדנים, והכריזו פה אחד שאין יותר ממה לפחד או למה לצפות. המועד חלף, המשיח לא בא, והעולם ימשיך לנהוג כמנהגו לאורך אלפי שנים. המאמינים הרציניים, הנלהבים, שהקריבו הכול למען המשיח, חשו בנוכחותו יותר מתמיד. הם האמינו שהם מסרו לעולם את אזהרתם האחרונה, ומשום שציפו במהרה להתקבל לחברת אדונם השמימי ומלאכי השמיים, הם פרשו מן הציבור, בעיקר מחברתם של אנשים שמיאנו לקבל את מסר האזהרה. הם התפללו בכוונה רבה: "בוא, אדון ישוע, בוא במהרה." אך הוא לא בא. המחשבה שעליהם לחזור לשגרת חייהם הרצופה קשיים, דאגות ובעיות, ובנוסף לשאת את גלוגיהם והערותיהם הפוגעניות של המלעיגים, הייתה קשה מנשוא, ונראתה להם כמבחן קשה ביותר לאמונתם ולאורך רוחם. ואולם, אכזבה זו לא הייתה מרה כמו זו שנחלו התלמידים בביאת המשיח הראשונה. כשישוע נכנס בניצחון אל ירושלים, חסידיו האמינו שהוא יעלה על כס דוד ויושיע את ישראל מכובשיה. בלבבות חדורי תקוות גדולות וציפיות שמחות, הם התחרו איש ברעהו מי יפגין כבוד רב יותר למלכם. רבים מהם פרשו את בגדיהם כשטיח על האדמה או נפנפו לפניו בכפות תמרים. בשמחה חדורת התלהבות, הם קידמוהו בברכה בקריאת השמחה: "הוֹשֻׁעַ נָא לָבֶן-דָּוִד!" כשהפרושים, שזעמו על פרץ השמחה הזה שטרד את שלוותם, ביקשו מישוע לגעור בתלמידיו, הוא

השיב: "אומר אני לכם, אם אלה ישתקו, האבנים תזעקנה" (לוקס, י"ט 40). הנבואות חייבות להתגשם. תלמידי המשיח הגשימו את תכליתו של אלוהים, ואף על פי כן, הם נחלו אכזבה מרה. רק ימים ספורים חלפו מאז שהם חזו במותו המייסר של המושיע וטמנו את גופתו בקבר. כל ציפיותיהם נכזבו, כל תקוותיהם אפסו ומתו עם ישוע. עד שהאדון קם לתחייה ויצא כמנצח מן הקבר, הם לא הבינו שהכול נובא בנבואות, וש"המשיח היה צריך לסבל ולקום מן המתים" (מה"ש, י"ז 3). חמש מאות שנים קודם לכן הכריז ה' מפי הנביא זכריה: "גילי מאד בת ציון, הריעי בת ירושלים, הנה מלכך יבוא לך, צדיק ונושע הוא; אני ורכב על חמור, ועל עזר בן אתננות" (זכריה, ט' 9). אילו הבינו התלמידים שהמשיח עושה דרכו אל משפטו והוצאתו להורג, הם לא היו מסוגלים להגשים את הנבואה הזו. בדומה, מילר ועמיתיו הגשימו את הנבואה ומסרו מסר שהנבואה ניבאה את מסירתו לעולם, אך הם לא היו מסוגלים למסור אותו אילו הבינו את הנבואות שניבאו את אכזבתם, ואילו הכריזו מסר אחר שיבושר לכל העמים לפני שיבת האדון. בשורותיהם של המלאך הראשון והשני בושרו בשעה היעודה, ומילאו את התכלית שה' יעד להן. העולם חיכה וציפה לכך שכאשר המועד יחלוף והמשיח לא יבוא, תיזנח התורה שבה דגלה התנועה האדוונטיסטית. אך בעוד שמאמינים רבים שנלחמו בפיתוי נכנעו וויתרו על אמונתם, היו מאמינים שניצבו איתנים. הפירות שהתנועה האדוונטיסטית הניבה בזכות פועלה - רוח של ענווה וחשבון נפש, ויתור על הבלי העולם, שינוי הלב ואורחות החיים - העידו שהיא נבעה מאלוהים. האדוונטיסטים לא העזו להתכחש לכך שגבורת רוח הקודש איששה את הבישור על ביאת המשיח השנייה, ולא יכלו למצוא שום טעות בחישובים שהם ערכו לגבי התקופות הנבואיות. יריביהם המוכשרים ביותר לא הצליחו להפריך את שיטת הפרשנות הנבואית שלהם.

האדוונטיסטים לא הסכימו לוותר, ללא הוכחות חותכות מכתבי הקודש, על השקפות שהגיעו אליהן מתוך התעמקות בכתבי הקודש, בלווי תפילה יוקדת, כששכלם הואר על ידי רוח הקודש ולבבם יקד בעוצמת גבורתה. הם סירבו לוותר על עמדות ודעות שעמדו בביקורות הנוקבות ביותר שהציגו מתנגדיהם המרים ביותר, מורי דת נודעים וחכמי העולם הזה, ששילבו כוחות וידיים ותרמו מחוכמתם,

השכלתם וכושר הביטוי שלהם, ולעגו באותה המידה לנכבדים ולפשוטי העם בקרב האדוונטיסטים. נכון, הם כשלו בתחזית המדויקת של האירוע המצופה, אך אפילו עובדה זו לא הצליחה לערער את אמונתם בדבר ה'. כשיונה הנביא הכריז ברחובות נינווה שבתוך ארבעים יום תיחרב נינווה, ה' קיבל ברצון את השפלתם ותחינתם של אנשי נינווה והאריך את תקופת המבחן שלהם; ואף על פי שהנבואה לא התגשמה, היא נשלחה בידי יונה מאת ה', ונינווה נבחנה על פירצונו. האדוונטיסטים מאמינים שה' הדריך אותם, כשם שהדריך את יונה, למסור את האזהרה על המשפט הממשמש ובא. הם הכריזו: "האזהרה בחנה את ליבם של כל מי ששמעה, ועוררה בו אהבה וכיסופים לביאת האדון; או שהיא עוררה שנאה לביאת המשיח, שלפעמים ניתן היה לחוש בה ולפעמים לא, אך ה' ידע עליה. האזהרה התוותה את קו הגבול, וזאת כדי שאלה שיבחנו את ליבם יוכלו לדעת באיזה צד הם יימצאו לכשיבוא האדון; האם הם יכריזו בשמחה: "הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה קִוֵּינוּ לוֹ וְיִוָּשְׁעֵנוּ"; או שמא יזעקו להרים ולסלעים ויפצירו בהם ליפול עליהם כדי להסתירם מפני ה' היושב על כס מלכותו ומזעמו של שה האלוהים. אנו מאמינים שאלוהים בחן בדרך זו את חסידיו; בחן את אמונתם כדי לברר אם ייסוגו בשעת המבחן מן המקום שבחפצו להנחילם, אם ירפו מן העולם הזה ויבטחו במלאכת ה' [דברו] באמונה שלמה." רגשותיהם של אלה שעדיין האמינו כי ה' הנחה אותם בכל מה שעבר עליהם, הובעו בדבריו של ויליאם מילר: "אילו היה עלי לחיות את חיי מחדש, עם אותה הוכחה שהייתה בידי אז, ולנהוג ביושרה עם אלוהים ואדם, הייתי פועל בדיוק כפי כשפעלתי. מקווה אני שטיהרתי את בגדי מדם [מאשמת] הנשמות; הנני מאמין כי שחררתי את עצמי כמיטב יכולתי מכל האשמה שהן תלו בי." איש אלוהים זה כתב: "על אף שהתאכזבתי פעמיים, עדיין אינני מדוכדך או מיואש. תקוותי בביאת המשיח איתנה מתמיד. עשיתי רק את הדבר שהאמנתי (מקץ שנים רבות, שבהן בחנתיו בכובד ראש ובצלילות הדעת), כי הוא חובתי הקדושה. אם טעיתי, נבע הדבר מתוך החמלה והאהבה שרחשתי לאחיי בני האדם, ומתוך אמונה לגבי החובה שלי לאלוהים. דבר אחד יודע אנוכי, הטפתי רק את מה שהאמנתי בו; יד ה' שרתה עימי וגבורתו ניכרה במלאכה שביצעתי, ובטובה הרבה שצמחה ממנה.

רבבות בני אדם, כך זה נראה, החלו ללמוד את כתבי הקודש בעקבות ההטפות בימינו; באמצעות כתבי הקודש, וכן בזכות אמונה בדמו המכפר של המשיח, הם התפייסו עם ה'.

מעולם לא התאמצתי להעלות חיוך על פניהם של בעלי הגאווה, מעולם לא פחדתי מזעפו של העולם. גם עכשיו לא אנסה לזכות באהדתם, ולא אחרוג מגבולות תפקידי כדי לא לעורר את שנאתם. לעולם לא אפקיד את חיי בידיהם; לא אירתע בפחד, כך מקווה אני, שמא אאבד את חיי, אם אלוהים בחסדו ובטובו כך יצווה."

אלוהים לא זנח את חסידיו; רוח קודשו עדיין שוכנת בקרבם של אנשים שלא מיהרו להתכחש לאור שקיבלו, ולהוקיע את התנועה האדוונטיסטית. האיגרת אל העברים מעניקה מילות עידוד ואזהרה לאלה שנבחנו והמשיכו להמתין בשעת משבר זו: "אַל תִּשְׁכַּחוּ אֶת בְּטֹחוֹנְכֶם אֲשֶׁר גָּדֹל שְׁכָרוֹ, שֶׁהָרִי צָרִיכִים אַתֶּם לִסְבָּלוֹת כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַמְּבָטָח לְאַחַר שֶׁתַּעֲשׂוּ אֶת רְצוֹן אֱלֹהִים; כִּי יְעוֹד מַעֲט קֵט וְהִבָּא יָבוֹא, וְלֹא יֵאָחֵר. צְדִיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה; וְאִם יִסּוֹג לֹא רָצָתָה נַפְשִׁי בּוֹ. אֲבָל אֲנִי אֲנִי אֵינָנו מִן הַנְּסוּגִים אֲלֵי אֲבִדוֹן, כִּי אִם בְּגִי הָאֲמוּנָה לְשֵׁם יְשׁוּעַת הַנֶּפֶשׁ" (אל העברים, י' 35-39).

תוכחה זו ניתנה לקהילת המשיח באחרית הימים. הדבר עולה מן המילים המציינות את ביאת האדון הממשמת ובאה: "כִּי יְעוֹד מַעֲט קֵט וְהִבָּא יָבוֹא, וְלֹא יֵאָחֵר." נרמז כאן מפורשות שיהיה עיכוב לכאורה; שייראה כאילו המשיח מתמהמה. ההנחיה שניתנה כאן תאמה במיוחד את חווייתם של האדוונטיסטים בעת ההיא. המאמינים שהאיגרת מתייחסת אליהם כאן נמצאו בסכנה של אובדן האמונה. הם עשו את רצון ה' כאשר מילאו את הנחיית רוח קודשו ודברו, ועם זאת, נבצר מהם להבין את תכלית ה' בחוויה שעברה עליהם, ולזהות את הדרך שנסללה לפנייהם, לכן הם התפתו לפקפק בהנחיית ה' ולא היו משוכנעים שהוא באמת הנחה אותם. בעת ההיא, המילים "צְדִיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה" היו הולמות. כשאור בוהק זרח על נתיבם, "בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה" כאשר "נִשְׁמָעָה הַקְּרִיָּאָה: 'הִנֵּה הֶחָתָן!'" הם ראו את הנבואות החתומות נפתחות ומתגשמות, ואת התגשמותם המהירה של האותות המעידים על ביאת המשיח הקרובה, וצעדו לאורו. אך עתה, כשניצבו שחוחים בשל תקוותיהם שנכזבו, הם יכלו לעמוד בגאון רק בזכות אמונה באלוהים ובדברו. העולם לעג להם באומרו: "הולכתם שולל. ותרזו על

אמונתכם והכריזו כי התנועה האדוונטיסטית נבעה מן השטן. " אך דבר ה' הכריז לגבי המאמינים: "וְאַם יִסּוּג, לֹא רָצָתָה נַפְשִׁי בּוֹ." לוותר על האמונה כעת, ולכחש בגבורת רוח הקודש שנלוותה לאזהרה, הווה אומר נסיגה אלי אבדון. האדוונטיסטים התעודדו מדבריו הנחושים של שאול השליח: "אַל תִּשְׁלִיכוּ אֶת בְּטוֹחַנְכֶם אֲשֶׁר גָּדוֹל שְׂכָרוֹ, שְׂהָרִי צְרִיכִים אַתֶּם לְסִבְלָנוֹת כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַמְּבֹטָח... כִּי 'עוֹד מְעַט קָטָן וְהִבָּא יָבוֹא, וְלֹא יֵאָחֵז'." הדרך הבטוחה היחידה בעבורם הייתה לבטוח באור שהם קיבלו מה', לדבוק בהבטחותיו, להמשיך להתעמק בכתבי הקודש, ולהמתין בסבלנות לקבלת אור נוסף.

פרק כ"ג

סוגיית המקדש

בפסוק העיקרי ששימש כתשתית וכעמוד התווך של האמונה האדוונטיסטית, ניתנה ההכרזה: "עַד עָרֵב בֶּקֶר אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנֶצֶדֶק קִדְשׁ." (דניאל, ח' 14). מילים אלה היו שגורות בפהם של כל המאמינים בביאת המשיח הקרבה. משפחותיהם של אלפי אנשים שבה ונשמעה הנבואה הזו כסיסמה שתמצתה את אמונתם. הכול חשו כי בהתגשמות האירועים שנובאו בה תלויות ציפיותיהם ותקוותיהם הוורודות ביותר. הסתמן כי תקופה נבואית זו תגיע לקיצה בסתיו של 1844. בדומה ליתר הנוצרים בעולם, האדוונטיסטים האמינו שהעולם, או חלק ממנו, היה המקדש. לשיטתם, טיהור המקדש יתבטא בטיהור העולם באמצעות להבות האש של יום הדין הגדול האחרון; הם האמינו שאירוע זה יתרחש בעת ביאת המשיח השנייה. מכאן המסקנה שהמשיח ישוב לעולם בשנת 1844. ואולם, המועד המיועד חלף עבר והאדון לא בא. המאמינים ידעו כי דבר ה' לא יכזב ולא יכזיב; אין ספק שפרשנותם לנבואה היא מקור הבעיה, אך היכן טמונה הטעות? רבים מיהרו לפתור את הסוגיה באמצעות התכחשות לטענה שגרסה כי 2300 הימים הסתיימו ב-1844. איש לא הצליח למצוא לכך סיבה הגיונית, אך העובדה היתה שהמשיח לא בא במועד שציפו לו. הם טענו שאם הנבואות הסתיימו ב-1844, המשיח היה שב כדי לטהר את המקדש על ידי טיהור העולם באש, ומאחר שהוא לא בא, לא ייתכן ש-2300 הימים הללו הסתיימו. קבלת המסקנה הזו, הווה אומר ויתור על

החישובים הקודמים של התקופות הנבואיות. מניית 2300 הימים החלה מן הצו שהוציא ארתחששתא לשיקום ובנייה מחדש של ירושלים, בסתיו של שנת 457 לספירה. ההתייחסות לתאריך זה כאל נקודת המוצא עלתה בקנה אחד עם התגשמות כל האירועים שנובאו לגבי התקופה שצוינה בדניאל, ט' 25-27. שישים ותשעה השבועות, המהווים את 483 השנים הפותחות את 2300 השנים, והיו אמורים להגיע עד טבילת המשיח במים ומשיחתו ברוח הקודש בשנת 27 לספירה, התגשמו במלואם. המשיח היה אמור להיכרת באמצע השבוע השביעי. שלוש וחצי שנים לאחר טבילתו נצלב המשיח באביב של שנת 31 לספירה. שבעים השבועות, דהיינו, 490 השנים, נובאו במיוחד בנוגע לעם ישראל. בתום תקופה זו, האומה חתמה את מאיסתה במשיח באמצעות רדיפת תלמידיו, והשליחים פנו לאומות הגויים בשנת 34 לספירה. בתום ארבע מאות ותשעים השנים הראשונות בתקופה בת 2300 השנים, נותרו עוד 1810 שנים. כאשר מונים 1810 שנים משנת 34 לספירה, מגיעים לשנת 1844. המלאך אמר שבמועד זה יטוהר המקדש, "וְנִצָּדַק קִדְשׁ". כל הפירוט הקודם של הנבואה התגשם במלואו במועדו. בחישוב זה, הכול נראה בהיר ותואם, זולת העובדה שאף אירוע שהתרחש ב-1844 לא הלם את טיהור המקדש. התכחשות לסיום השנים הללו בעת ההיא משמעה לעטות את הסוגיה כולה בערפל, ולוותר על עמדות שנקבעו באמצעות התגשמות מפורשת של הנבואות. אך אלוהים הנחה את חסידיו שפעלו בתנועה הכבירה שדגלה בביאת המשיח הקרובה; גבורתו וכבודו נלוו למלאכת הבישור, והוא לא יניח לה להסתיים באפלה ואכזבה, ולהיות מוקעת כהתרוממות רוח רגעית, כוזבת ופנאטית. הוא לא יניח לדברו להימהל בספקות וחוסר ודאות. על אף שרבים זנחו את חישובי הקיצים הקודמים שנערכו על סמך התקופות הנבואיות, והתכחשו לאמיתות שהתנועה האדוונטיסטית התבססה עליהן, היו אנשים שסירבו לוותר על אמיתות הקשורות לאמונתם ולחוייתם, שאוששו בכתבי הקודש ובעדות רוח הקודש. הם האמינו שהם השתמשו בעקרונות פרשנות מהימנים בזמן שלמדו את הנבואות, ושהייתה זו חובתם לדבוק באמיתות הללו שאוששו, ולהמשיך באותה השיטה בחקר כתבי הקודש. בתפילה יוקדת הם בחנו מחדש את עמדתם והשקפותיהם, והתעמקו בכתבי הקודש

כדי לגלות את טעותם. על אף שהם לא מצאו שום טעות בחישוביהם לגבי התקופות הנבואיות, הם הונחו לבחון בקפדנות רבה יותר את סוגיית טיהור המקדש [ראו הערה 6 בנספח]. בעת לימודם, הם גילו שאין כל ראיה בכתבי הקודש המאששת את ההשקפה שהעולם הוא המקדש. ואולם, הם מצאו בכתבי הקודש הסבר מלא על נושא המקדש, טיבו, מיקומו, ועבודת הקודש שנערכה בו. העדות של כתבי הקודש הייתה כה מפורשת ושופעת, שהיא יישבה את הסוגיה לחלוטין ולא הותירה צל של ספק.

שאל השליח אומר באיגרת אל העברים: "ובכן, לַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה הָיוּ גַם דִּינֵי עֲבֻדָּה וְגַם מִקְדָּשׁ גִּשְׁמִי בְּאֶרֶץ; כִּי הָיָה מִשְׁכָּן חִיצוֹן אֲשֶׁר בּוֹ הַמְּנוּרָה וְהַשֻּׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְהוּא נִקְרָא קֹדֶשׁ. וּמִבֵּית לַפְּרִכֶּת הַשְּׂנֵי מִשְׁכָּן הַנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים וְבוֹ מִזְבֵּחַ זָהָב לְקִטְרֶת וְאֲרוֹן הַבְּרִית הַמְצֻפָּה זָהָב סָבִיב. וּבְאֲרוֹן צִנְצֶנֶת זָהָב, אֲשֶׁר הֵמֶן בְּתוֹכָהּ, מִטָּה אֶהְרֹן אֲשֶׁר פָּרַח, וְלוּחוֹת הַבְּרִית; וּמִמַּעַל לוֹ קְרוֹנֵי הַקְּבוֹד הַסּוֹכְכִים עַל הַפְּפֹרֶת" (אל העברים, ט' 5-1). המקדש ששאל מתייחס אליו כאן הוא המשכן שבנה משה בצו ה', שנועד לשמש כמקום משכנו של האל העליון. "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ; וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹכָם" (שמות, כ"ה 8). היה זה הצו שניתן למשה כששהה על ההר עם ה'. בני ישראל נדדו במדבר, המשכן שנבנה באופן כזה שיוכל להיות נייד נישא עימם ממקום למקום, אך עם זאת היה מרשים ומפואר מאוד. קירותיו היו עשויים קורות ותומכות שצופו בזהב, גגו כוסה בסדרת וילונות או כיסויים, החיצונים שבהם היו עשויים עורות, והפנימיים, פשתן טהור שעוטר באופן יפהפה בדמויותיהם של הכרובים. חוץ מן החצר החיצונה שהכילה את מזבח העולה, במשכן עצמו היו שתי לשכות שכונו "קודש" ו"קודש הקודשים", שהכפורת (מסך מרהיב ביופיו ועושרו) הפרידה ביניהן. מסך זהה חתם את הכניסה ללשכה הראשונה. בקודש, בצד הדרומי, הוצבה המנורה על שבעת נרותיה, המאירים את ההיכל יומם וליל; בצד הצפוני ניצב שולחן לחם הפנים; לפני הכפורת, שהפרידה בין הקודש לקודש הקודשים, ניצב מזבח הקטורת העשוי זהב, ממנו נישאו מדי יום אל ה' ניחוחות הקטורת עם תפילות ישראל. בקודש הקודשים ניצב ארון הברית - תיבה מעץ יקר שצופתה זהב טהור, בתוכה הופקדו למשמרת שני לוחות הברית, שעשרת הדיברות של תורת ה' נחקקו עליהם באצבע אלוהים. מעל ארון

הברית שימשה הכפורת, העשויה זהב טהור, ככיסוי לארון הקודש. הכפורת הייתה מלאכת מחשבת מרהיבה שעליה סוככו שני כרובים שניצבו פנים אל פנים. אחרי שבני ישראל התיישבו בכנען הוחלף המשכן במקדש שבנה שלמה, שעל אף שהיה מבנה קבע ונבנה על שטח גדול יותר, היה זהה בממדיו למשכן, ורוהט ואובזר באותו האופן. בצורתו זו ניצב בית המקדש על מכונו (למעט התקופה בימי דניאל שבה עמד בחורבותיו), עד לחורבנו בידי הרומים בשנת 70 לספירה. בית המקדש הזה הוא המקדש היחיד שהיה קיים מעולם עלי אדמות, שכתבי הקודש סיפקו עליו מידע. שאול השליח אמר שהוא נועד להיות בית המקדש בעידן הברית הראשונה. אך האם בעידן הברית החדשה אין מקדש? בבדיקה נוספת באיגרת אל העברים יגלו מחפשי האמת את קיומו של מקדש נוסף (בעידן הברית החדשה), שנרמז בדברי שאול שצוטטו לעיל: "ובכן, לְבְרִית הָרְאשׁוֹנָה הָיוּ גַם דִּינֵי עֲבֻדָּה וְגַם מִקְדָּשׁ גִּשְׁמִי בָּאֶרֶץ. "המילה "גם" מרמזת ששאול כבר אזכר את המקדש הזה. אם נשוב לתחילת הפרק הקודם באיגרת נגלה שהוא מלמד על השרות בקודש בשמיים: "עַקֵּר הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ הוּא: יֵשׁ לָנוּ כֹּהֵן גָּדוֹל הַיּוֹשֵׁב לְיָמִין כִּסֵּא הַגְּדֻלָּה בַּשָּׁמַיִם, וְהוּא מְשַׁרֵּת בַּקֹּדֶשׁ וּבַמִּשְׁכָּן הָאֱמֵתִי אֲשֶׁר כּוֹנֵן אֱלֹהִים וְלֹא אָדָם" (אל העברים, ח' 1, 2). כאן נחשף המשכן בעידן הברית החדשה. המשכן בעידן הברית הראשונה כונן ביד אדם ונבנה בידי משה; המשכן בשמיים כונן ביד ה', לא ביד אדם. בבית המקדש בירושלים שירתו בקודש הכוהנים שעסקו בעבודת ה'; במקדש של מעלה משרת בקודש המשיח, הכהן הגדול העליון שלנו, לימין האלוהים. המשכן הארצי עמד עלי אדמות, המשכן הזה ניצב בשמיים. זאת ועוד, המשכן שבנה משה נבנה על פי תבנית. ה' ציווה עליו: "כָּכָל אֲשֶׁר אֲנִי מֵרָאה אוֹתְךָ, אֵת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן, וְאֵת תְּבִנֹת כָּל כְּלִי; וְכֵן תַּעֲשֵׂה." פעם נוספת ניתן הצו: "וּרְאֵה, וַעֲשֵׂה: בְּתִבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מֵרָאה בְּהָר" (שמות, כ"ה 9, 40). לדברי שאול, המשכן הראשון היה "מִשָּׁל לְזִמְן הַזֶּה, כְּאֲשֶׁר מְקַרְבִּים מִנְחוֹת וּזְבָחִים; שְׁקוּדָשׁוֹ הָיוּ תְּבִנֹת הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בַּשָּׁמַיִם; שֶׁהַכּוֹהֲנִים שֶׁהֶעֱלוּ בּוֹ מִנְחוֹת וּזְבָחִים לְפִי הַתּוֹרָה שִׁירְתּוֹ "בַּקֹּדֶשׁ לְפִי תְּבִנֹת וְצֶלֶל הַדְּבָרִים הַשָּׁמַיִמִיִּים." שאול מכריז ש"הַמִּשְׁיחַ לֹא נִכְנַס אֶל מִקְדָּשׁ אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְיַד אָדָם וְאֲשֶׁר הוּא בְּבוּאָה שֶׁל הָאֱמֵתִי, כִּי אִם בָּא אֶל עַצְמָם הַשָּׁמַיִם לְהִרְאוֹת עֲתָה בַּעֲדָנוּ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים" (אל העברים,

ט' 9, 23; ח' 5; ט' 24). ההיכל השמימי שבו משרת המושיע בעבורנו, הוא המקדש המקורי הכביר שעל פי תבניתו בנה משה את המשכן. ה' הניח את רוח קודשו על בוני המקדש עלי אדמות. הכישורים האומנותיים שהופגנו בבניית המשכן היו התגלות חוכמת ה'. הקירות שנצצו בזהב טהור שיקפו לכל עבר את אורם של שבעת הקנים של מנורת הזהב. שולחן לחם הפנים ומזבח הקטורת נצצו כזהב ממורק. המסך הנפלא שיצר את התקרה, שהיה מעוטר בדמויות מלאכים בצבעי תכלת, שני וארגמן, תרם ליופיו של המחזה המרהיב. מעבר למסך השני שכנה השכינה הקדושה, התגלות כבוד ה', שאיש זולת הכוהן הגדול לא יכול היה לעמוד במחיצתה ולהישאר בחיים (שכן, איש זולת הכוהן הגדול לא הורשה להיכנס לקודש הקודשים). פארו של המשכן הארצי שאין לו אח ורע שיקף לעין אדם את יופיו, הדרו ותהילתו של ההיכל השמימי, בו משרת בעבורנו המשיח, החלוץ שלנו, לפני כס הכבוד של ה'. לעומת מקדש שמימי זה, המשמש מקום מושבו של מלך מלכי המלכים, בו "אֶלֶף אֶלֶפִים" מלאכים משרתים אותו "וְרַבּוֹא רַבּוֹת עוֹמְדִים לְפָנָיו" (דניאל, ז' 10), ואשר הוא מלא בכבוד כס מלכותו הנצחי, כשהשרפים, שומרי הזוהרים, מכסים את פניהם בהערצה - יהווה המבנה המפואר ביותר שנבנה ביד אדם השתקפות קלושה גרידא לכבירותו, פארו ותהילתו. עם זאת, המקדש הארצי, על עבודת הקודש שנערכה בו, לימד אותנו אמיתות חשובות בקשר למקדש השמימי והשירות בקודש הנשגב, הנערך בו למען גאולת האדם. הקודש וקודש הקודשים בשמיים יוצגו בשתי לשכות אלה במקדש עלי אדמות. כשיוחנן השליח זכה לראות בחיזיון את היכל ה' בשמיים, הוא ראה שם "שִׁבְעָה לְפִידֵי אֵשׁ בּוֹעֲרִים לְפָנֵי הַכֶּסֶא" (ההתגלות, ד' 5). הוא ראה מלאך, "בָּדוּ מִחֶתַת זָהָב, וְקַטְרֹת רֶבָה נִתְּנָה לוֹ כְּדֵי לָשִׁים אוֹתָהּ בְּתַפְלוֹת כָּל הַקְּדוֹשִׁים עַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב אֲשֶׁר לְפָנֵי הַכֶּסֶא" (התג', ח' 3). כאן זכה הנביא לחזות בלשכה הראשונה בהיכל השמימי. הוא ראה שם "שִׁבְעָה לְפִידֵי אֵשׁ" ואת "מִזְבֵּחַ הַזָּהָב" שיוצגו בידי קני הזהב של המנורה ומזבח הקטורת במשכן עלי אדמות. ו"אֲזַנְּתִיחַ הַיֵּכָל אֱלֹהִים בְּשִׁמְיָם" (התג', י"א 19). הנביא הביט פנימה וראה מעבר לפרוכת את קודש הקודשים. כאן הוא חזה "בארון הברית" שיוצג בארון הברית הקדוש שבנה משה כדי להפקיד בו את תורת ה'. בדרך זו, המאמינים שחקרו את הנושא מצאו הוכחות

חותכות לקיומו של היכל שמיימי. משה בנה את המשכן עלי אדמות על פי התבנית שהראה לו ה'. שאל השליח מכריז כי תבנית זו הייתה ההיכל האמיתי השוכן בשמיים. יוחנן מעיד שהוא ראה את היכל ה' בשמיים. בהיכל השמיימי, משכנו של ה', כונן כס מלכותו בצדקה ומשפט. בקודש הקודשים שוכנת תורתו, חוקת הצדקה הנשגבה, שכל האנושות נבחנת על פיה. ארון הברית הקדוש הצופן בחובו את לוחות הברית, מכוסה בכפורת, שלפניה מלמד המושיע זכות על החוטא בעזרת דמו המכפר. כך מיוצגת האחדות בין הצדק והחסד בתוכנית הגאולה של האנושות. את האחדות הזו רק החוכמה האלוהית יכולה להגות, ורק גבורתו הכול יכולה מסוגלת לממש. אחדות מופלאה זו ממלאת את השמיים כולם בפליאה והערצה. הכרובים במקדש עלי אדמות, המביטים למטה בהערצה לעבר הכפורת, מייצגים את העניין הרב שבו צבא השמיים הוגה בפועל הגאולה. זה הרז של חסד ה', שהמלאכים נכספים לראותו - שאלוהים ממשיך למשול כאלוהי הצדק בעודו מצדיק את החוטא ששב בתשובה, ומתפייס עם האנושות החוטאת; שהמשיח יירד מרום מעמדו כדי לחלץ רבבות על גבי רבבות של נשמות מתהומות הנשייה והאבדון, ולעטותן בבגדי צדקתו הצחורים, כדי שיוכלו להתאחד עם המלאכים שלא חטאו מעולם ולשכון לעד בנוכחות ה'. פועלו של המשיח כסנגור המלמד זכות על האדם ומפגיע בעבורו, הוצג בנבואה המליצית של זכריה בקשר ל"איש, צֶמַח שֶׁמֶן". הנביא אומר על אודותיו: "וְהוּא יִבְנֶה אֶת הַיֵּכָל יְהוָה, וְהוּא יֵשֵׁא הוֹד, וְיֵשֵׁב וּמִשָּׁל עַל כְּסֵאוֹ [כס אביו שבשמיים]; וְהָיָה כִּהְיוֹן עַל כְּסֵאוֹ, וְנִעְצַת שְׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם" (זכריה, ו' 13). "וְהוּא יִבְנֶה אֶת הַיֵּכָל יְהוָה". באמצעות קורבנו ותיווכו, המשיח הוא גם אבן הפינה וגם מייסדה של קהילת האלוהים. שאל השליח מעיד כי: "הַמָּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ עֲצָמוֹ הוּא אֶבֶן הַפִּינָה; בּוֹ כָּל הַבִּנְיָן מִחֻבֵּר יַחַד וְגָדֹל לַהֲיוֹת הַיֵּכָל קִדְּשׁ לַיהוָה; וּבּוֹ גַם אֲתֵם נִבְנִים נִחְדָּיו לַהֲיוֹת מִשְׁכַּן אֱלֹהִים עַל יְדֵי הָרוּחַ" (אל האפסים, ב' 20-22). הוא מכריז כי: "לוֹ הַכְּבוֹד". המשיח זוכה בכל הכבוד והתהילה על הגאולה שהעניק לאנושות החוטאת. לאורך כל דורות הנצח ישירו הגאולים מזמורי תהילה "לְאֱלֹהִים אוֹתָנוּ, אֲשֶׁר בָּדְמוּ שְׁחָרַר אוֹתָנוּ מִחֻטְאֵינוּ ... לוֹ הַכְּבוֹד וְהַגְּבוּרָה לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים" (ההתגלות, א' 5, 6). המושיע יישב וימשול "עַל כְּסֵאוֹ; וְהָיָה כִּהְיוֹן עַל כְּסֵאוֹ". הוא עדיין לא יושב על "כס כבודו",

שכן עידן מלכות הכבוד טרם הגיע. רק בתום מלאכתו ככוהן המתווך בין ה' לאנושות, "אֱלֹהִים יִתֵּן לוֹ אֶת כֶּסֶּא דָּוִד אָבִיו; וְאֵין קֶץ לְמַלְכוּתוֹ" (לוקס א' 32, 33). בתפקידו ככוהן גדול, המשיח יושב עם האב בכיסאו (ההתגלות, ג' 21). על הכס יחד עם האל הנצחי, הקיים מקדמת דנה עד הנצח, יושב המושיע אשר "חֲלִינּוּ הוּא נִשָּׂא, וּמִכְאֲבֵינוּ סָבֵלָם, "אֶחָד שֶׁהִתְנַסָּה בְּכָל כְּמוֹנוֹ מִבְּלֵי חֶטָּא, "וזאת כדי שיוכל "לַעְזֹר לְאַלֶּה אֲשֶׁר נְתוּנִים בְּנִסְיוֹן. "וְאֵם יִחְטֵא אִישׁ, יֵשׁ לָנוּ מְלִיץ לִפְנֵי הָאֵב - יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, הַצִּדִּיק" (ישעיה, נ"ג 4; אל העברים, ד' 15; ב' 18; יוח"א, ב' 1). תפילת ההפגעה שהמושיע מעלה בעבורנו נובעת מגופו הרצוף שנדקר ועונה, ומחיו כלילי השלמות שאין בהם כל רבב. הפצעים בידיו, הפצע בצידו ורגליו שהושחתה צורתם, מתחננים בעבור החוטא, שגאולתו נרכשה במחיר כה כבד, כה נצחי. "וְעַצַּת שְׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם." אהבתו של אבינו שבשמיים כלפינו, שאינה פחותה מאהבתו של הבן, היא המעיין לגאולת האנושות האובדת. ישוע אמר לתלמידיו לפני שעזבם: "וְאֵינֶנִּי אוֹמֵר לָכֶם שְׂאֵנִי אֶעֱתִיר לָאֵב בְּעַדְכֶם, שֶׁכֵּן הָאֵב עֲצָמוֹ אוֹהֵב אֶתְכֶם" (יוחנן, ט"ז 26, 27). "אֱלֹהִים הִיָּה בְּמָשִׁיחַ מְרַצָּה אֶת הָעוֹלָם אֶל עֲצָמוֹ" (קור"ב, ה' 19). בשירות בקודש בהיכל השמימי, "עַצַּת שְׁלוֹם" שורה בין ה' למשיח. "כִּי כֹה אֶהֱבֶה אֱלֹהִים אֶת הָעוֹלָם עַד כִּי נִתֵּן אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ לְמַעַן לֹא יֵאבֵד כָּל הַמַּאֲמִין בּוֹ, אֲלֹא יִנָּחַל חַיִּי עוֹלָם" (יוחנן, ג' 16). לשאלה מהו המקדש ניתנת תשובה ברורה בכתבי הקודש. המונח מקדש, כפי ששימש בכתבי הקודש, מתייחס תחילה למשכן שבנה משה לפי "תְּבִנֹת הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בַּשָּׁמַיִם", שהמקדש הארצי סימל ובישר אותם. עם מות המשיח חדלה עבודת הקודש הסמלית במקדש עלי אדמות. "המשכן האמיתי" בשמיים הוא המקדש בעידן הברית החדשה. וכשם שהנבואה בפסוק 14 בפרק ח' בדניאל מתגשמת בעידן הנוכחי, המקדש שצוין בה חייב להיות המקדש בעידן הברית החדשה. בתום 2300 הימים, בשנת 1844, לא היה משכן לה' עלי אדמות מזה מאות בשנים. מכאן שהנבואה: "עַד עָרֵב בֶּקָר אֲלָפִים וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדַק קֹדֶשׁ", מצביעה בבירור על המקדש השמימי. אך השאלה החשובה ביותר שנותרה בעינה היא: מה טיבו של טיהור המקדש? התנ"ך מדבר מפורשות על עריכת טקס טיהור במקדש ה' עלי אדמות. האם ייתכן שיש בשמיים דבר הזקוק לטיהור? פרק ט' באיגרת אל העברים דן

בטיהור המקדש הארצי והשמימי. "אָכֵן, עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּמַעַט הַכֹּל מִטְהָר בָּדָם, וּבִלְאִי שְׁפִיכַת דָּם אֵין מְחִילָה. לָכֵן הִיָּה צָרִיד לְטַהֵר עַל יְדֵי אֵלָה [דַם קורבנות בעלי החיים] אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הֵם תְּבִנִית הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בַּשָּׁמַיִם, אֲבָל הַדְּבָרִים הַשְּׁמַיִמִים עֲצָמָם דּוֹרְשִׁים זְבָחִים טוֹבִים מֵאֵלָה (עבר', ט' 22, 23) - דהיינו, דמו היקר של המשיח. הטיהור הנערך הן בעבודת הקודש הסמלית במקדש הארצי והן בעבודת הקודש האמיתית במקדש השמימי, חייב להתבצע באמצעות דם; במקדש הארצי - באמצעות דם קורבנות בעלי החיים, במקדש השמימי - באמצעות דמו של המשיח. לדברי שאול השליח, טיהור זה חייב להתבצע באמצעות דם, שכן ללא שפיכת דם אין מחילה. מחילה או הסרת החטא היא מלאכת כפרה החייבת להתבצע. אך כיצד קשור החטא למקדש השמימי או הארצי? ניתן ללמוד על כך מעבודת הקודש הסמלית במקדש עלי אדמות. הכוהנים שכיהנו במקדש עלי אדמות שירתו "בַּקֹּדֶשׁ לְפִי תְּבִנִית וְצֶל שֶׁל הַדְּבָרִים הַשְּׁמַיִמִים" (אל העברים, ח' 5). השירות בקודש במקדש עלי אדמות נחלק לשניים: הכוהנים שירתו בקודש מדי יום; הכוהן הגדול ביצע אחת לשנה בקודש הקודשים את מלאכת הכפרה המיוחדת, אשר נועדה לטיהור המקדש. מדי יום הביא החוטא שחזר בתשובה את מנחתו אל שערי המקדש, וכאשר הניח ידו על ראש הקורבן והתוודה על חטאו, הוא העביר את חטאו באופן סמלי לקורבן החף מחטא. או אז נשחט בעל החיים. "וּבִלְאִי שְׁפִיכַת דָּם אֵין מְחִילָה," אומר שאול השליח. והתורה אומרת: "כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר, בָּדָם הוּא... כִּי הַדָּם הוּא, בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֵר" (ויקרא, י"ז 11). חילול תורת ה' מחייב את נטילת חיי החוטא. הדם, שייצג את החיים שאיבד החוטא בעטיו של החטא שחטא אשר הועבר עתה לקורבן, נלקח בידי הכוהן אל הקודש והוזה לפני הפרוכת, שמאחוריה ניצב ארון הברית שהכיל את התורה אשר חילל החוטא. בטקס זה הועבר החטא באמצעות הדם לקודש. היו מקרים שבהם הדם לא נלקח לקודש. במקרים אלה, הכוהנים נדרשו לאכול את בשר הזבח, בהתאם לצו שנתן משה לבני אהרון: "וְאֵתָהּ [אֶת הַחֲטָאתָ] נִתֵּן לָכֶם [הו'], לֶשְׂאֵת אֶת עוֹן הָעֵדָה, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה" (ויקרא, י', 17). שני הטקסים סימלו את העברת החטא מן החוטא ששב בתשובה אל הקודש במקדש. זו הייתה עבודת הקודש שבוצעה מדי יום לאורך כל השנה. כך הועברו חטאי עם ישראל לקודש, ומלאכה מיוחדת

נדרשה לשם הסרתם. אלוהים ציווה לערוך טקס כפרה לכל אחת מלשכות הקודש. "וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם, לְכָל חַטָּאתָם; וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד הַשָּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם." בנוסף, נדרשה מלאכת כפרה למזבח; באמצעות הזיית הדם, הכוהן "טָהַר וְקִדְּשׁוּ, מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא, ט"ז 16, 19).

פעם בשנה, ביום הכיפורים הנשגב, נכנס הכוהן הגדול אל קודש הקודשים לשם טיהור המקדש. המלאכה שבוצעה ביום זה השלימה את הסבב השנתי של השירות בקודש.

ביום הכיפורים הובאו שני "שְׁעִירִים" אל פתח אוהל מועד, והכוהן הטיל עליהם גורלות, "וְגֹרַל אֶחָד לַיהוָה, וְגֹרַל אֶחָד לַעֲזָאֵל" (ויקרא, ט"ז 8, 21, 22). "הַשְּׁעִיר, אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּרַל לַיהוָה," נשחט כקורבן חטאת בעבור העם. ואז, הכוהן נדרש להביא את דמו לקודש הקודשים ולהזותו על הכפורת ולפני הכפורת. בנוסף, היה עליו להזות את הדם על מזבח הקטורת שניצב לפני הכפורת.

"וְסִמֵּן אֶת־הָרֶן אֶת־שְׁתֵּי זָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחִי, וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם; וְנָתַן אִתָּם עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר, וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה. וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גִּזְרָה; וְשָׁלַח אֶת הַשְּׁעִיר בְּמִדְבָּר" (ויקרא, ט"ז 21, 22). הַשְּׁעִיר לַעֲזָאֵל ששולח למדבר לא ישוב למחנה ישראל, והאיש ששילח אותו למדבר נדרש להתרחץ ולכבס את בגדיו לפני שחזר למחנה. הטקס כולו נועד להבהיר לבני ישראל את קדושתו של האלוהים ואת תיעובו מן החטא. זאת ועוד, הוא נועד ללמדם כי לא ניתן לבוא במגע עם החטא מבלי להיטמא. ביום הכיפורים נדרש כל אדם לענות את נפשו [לייסר עצמו] בזמן שמלאכת הכפרה התבצעה בעבורו. העדה כולה נדרשה לשבות מכל מלאכה ולהתייחד עם ה' בענווה ובקדושה באמצעות תפילה, צום וחשבון נפש נוקב.

אמיתות חשובות על הכפרה הופקו מעבודת הקודש הסמלית במקדש עלי אדמות. קורבן תמורה התקבל במקום החוטא, אך החטא לא הוסר באמצעות דמו של הקורבן. ה' סיפק אמצעי אחר להעברת החטא למקדש. כשהחוטא הקריב את הדם, הוא הכיר בסמכותה של תורת ה'; הוא התוודה על חטאו והביע את רצונו לזכות במחילה באמצעות אמונה בגואל העתיד לבוא, אך הוא טרם השתחרר לחלוטין מהרשעת התורה. ביום הכיפורים, הכוהן הגדול שלקח את זבחי

העדה הלך לקודש הקודשים עם דם הזבחים, והיזה ממנו על הכפורת, דהיינו, ישירות על התורה, זאת כדי למלא את צויה. ואז, בתפקיד המתווך בין ה' לעם, הוא לקח על עצמו את חטאי העדה ונשאם החוצה מן המקדש. בהניחו את ידיו על ראשו של השעיר לעזאזל, הוא התוודה על כל החטאים הללו, וכך העבירם באופן סמלי אל השעיר לעזאזל. השעיר שולח אז למדבר בעודו נושא באשמת העם; העם האמין שבכך נותקו ממנו חטאיו לעד. זה היה השירות שנערך "בַּקֹּדֶשׁ לְפִי תִבְנִית וְצֶל שֶׁל הַדְּבָרִים הַשְּׁמִימִיִּים". הדבר שבוצע סמלית בשירות בקודש במקדש הארצי, מתבצע הלכה למעשה בשירות בקודש במקדש השמימי. לאחר שעלה השמימה החל המושיע לשרת בקודש ככוהן הגדול שלנו. שאל השליח אומר: "הָרִי הַמְּשִׁיחַ לֹא נִכְנַס אֶל מִקְדָּשׁ אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְיָדֵי אָדָם וְאֲשֶׁר הוּא בְּבוּאָה שֶׁל הָאֱמֶתִי, כִּי אִם בָּא אֶל עַצֵּם הַשְּׁמַיִם לְהִרְאוֹת עֲתָה בְּעֵדְנוּ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים" (האיגרת אל העברים, ט' 24). השירות בקודש של הכוהן במהלך השנה בלשכת המקדש הראשונה, "הַקֹּדֶשׁ", "מִבֵּית לְפָרֶכֶת", שחצצה בין הקודש לחצר החיצונה, ייצג את השירות בקודש שהמשיח החל בו לאחר עלייתו השמימה. מלאכתו של הכוהן בשירות בקודש היומיומי הייתה להציג לפני ה' את דמו של קורבן החטאת, וכן את הקטורת שעלתה השמימה יחד עם תפילות ישראל. בדומה, המשיח לימד זכות על החוטאים לפני אבינו שבשמיים באמצעות דמו המכפר, ואף הציג לפניו את הניחוח היקר של צדקתו ואת תפילותיהם של המאמינים ששבו בתשובה. זו הייתה מלאכת השירות בקודש בלשכה הראשונה במקדש השמימי. לשם נישאה אמונת התלמידים בשעה שהמשיח עלה השמימה ונעלם מעיניהם. כאן התמקדו תקוותיהם, כדברי שאול, "תִּקְוָה שֶׁהִיא כְּעֵגֶן בְּטוֹחַ וְנִצִּיב לְנַפְשֵׁנוּ וּמִגִּיעָה אֶל מִבֵּית לְפָרֶכֶת, אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יֵשׁוּעַ, הַחֲלוֹץ הַעוֹבֵר לְפָנֵינוּ, נִכְנַס בְּעֵדְנוּ וְהִיא לִכְהֵן גָּדוֹל לְעוֹלָם". "וּבְדָמוֹ הוּא, וְלֹא בְּדָם שְׁעִירִים וְעִגָּלִים, נִכְנַס אַחַת וּלְתִמִּיד אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִשִּׁיג פְּדוּת עוֹלָמִים" (אל העברים, ו' 19, 20; ט' 12). במשך שמונה עשרה מאות נמשכה מלאכה זו בשירות בקודש בלשכת המקדש הראשונה בהיכל השמימי. דם המשיח, המצדיק את המאמינים שחזרו בתשובה, מבטיח את מחילתם ואת קבלתם בידי האב בשמיים, אך עם זאת, חטאיהם עדיין רשומים בספרי השמיים. כשם שבעבודת הקודש הסמלית במקדש עלי אדמות נערכה מלאכת כפרה בתום השנה, כך, לפני שיושלם פועל הגאולה של המשיח, גואל

האנושות, נדרשת מלאכת כפרה לשם הסרת החטא מן המקדש. זה השירות בקודש שהחל בתום 2300 הימים. בעת ובעונה אחת (כפי שניבא דניאל), הכוהן הגדול העליון שלנו נכנס לקודש הקודשים כדי לבצע את החלק האחרון בחובתו הקדושה בשירות בקודש - טיהור המקדש. כשם שבימי קדם הונחו חטאי העם באמונה על קורבן החטאת, באמצעות דמו שהועבר באופן סמלי למקדש הארצי, כך בעידן הברית החדשה חטאי החוזרים בתשובה מונחים באמונה על המשיח, ומועברים הלכה למעשה אל ההיכל השמימי. וכשם שטיהור המקדש הסמלי שנערך במקדש עלי אדמות בוצע באמצעות הסרת החטאים שטימאוהו, כך הטיהור האמיתי של ההיכל השמימי מתבצע באמצעות הסרת או מחיקת כל החטאים שתועדו בספרי השמיים. ואולם, לפני שיבוצע הדבר חייבת להיערך בדיקה יסודית של כל ספרי התיעוד בשמיים כדי לקבוע מי זכאי, באמצעות חרטה ואמונה במשיח, לקבל את כפרתו ולזכות ביתרונות ובברכות הנלווים אליה. לפיכך, טיהור המקדש כרוך במלאכת חקירה - דהיינו, בעריכת משפט. מלאכה זו חייבת להתבצע לפני ביאת המשיח לעולם כדי לפדות את גאוליו, שכן בבואו, הוא יביא עימו את גמולו, ויעניק לכל אדם גמול בהתאם למעשיו. [ההתגלות, כ"ב 12]. וכך, האנשים שהלכו בעקבות האור שזרח מן הנבואה, ראו שהמשיח לא היה אמור לשוב לעולם בקץ 2300 הימים, בשנת 1844, אלא שבמועד זה הוא נכנס לקודש הקודשים בהיכל השמימי כדי לבצע את מלאכת הכפרה הסופית, בהכנה לקראת שיבתו לעולם. בנוסף, הם גם ראו שבזמן שקורבן החטאת הצביע על המשיח כעל קורבן התמורה שלנו, והכוהן הגדול ייצג את המשיח כמתווך בינינו לאלוהי השמיים, השעיר לעזאזל סימל את השטן, אבי החטא, שעליו יונחו חטאיהם של המאמינים שחזרו בתשובה בכל ליבם ומאודם. כאשר הכוהן הגדול הסיר את החטאים מן הקודש בזכות דמו של קורבן החטאת, הוא הניחם על השעיר לעזאזל. כאשר המשיח יסיר את חטאי חסידיו מן המקדש השמימי באמצעות דמו המכפר, בתום שירותו זה, הוא יניחם על השטן שה' גזר עליו במשפטו לשאת בעונשו הסופי. השעיר לעזאזל שולח למדבר, למקום שומם ומרוחק, וזאת כדי שלא ישוב לעולם לעדת ישראל. בדומה, השטן יודח לעד מנוכחות ה' וחסידיו, ויימחה לעד בהשמדה הסופית של החטא והחוטאים.

פרק כ"ד

בקודש הקודשים

וּשְׂאֵה הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַמִּפְתָּח לַפִּיעֵנוּחַ חֵידַת הָאֲכֻזָּבָה שֶׁנֶּחֱלוּ הַמַּאֲמִינִים ב-1844. הוּא פָּרַשׁ לִנְגֵד עֵינֵיהֶם שִׁטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל תּוֹרַת אִמְתּוֹ צְרוּפָה, שֶׁחֲשָׁפָה אֶת הָעוֹבְדָה שִׁיד ה' כִּיווְנָה אֶת הַתְּנוּעָה הָאֲדוֹוְנִיסְטִית הַכְּבִירָה, וְכֵן אֶת הַחוּבָה הַמוֹטֶלֶת עַל חֲסִידֵי ה' לָאוֹר הַתִּפְקִיד וְהַמִּלְאכָה שֶׁהוֹטְלוּ עֲלֵיהֶם. כֹּשֶׁם שֶׁתִּלְמִידֵי יֵשׁוּעַ "נִתְּמָלוּ שְׁמָחָה כְּרֵאוֹתָם אֶת הָאֲדוֹן", אַחֲרֵי לַיִל הַשִּׁמּוּרִים הַנּוֹרָא שֶׁל יְגוֹנִם וְאֲכֻזָּבָתָם, כִּךְ שֶׁמַּחֲסִים עֵתָה הַמַּאֲמִינִים הַמִּיִּחֲלִים בְּאִמּוֹנָה לְבִיָּאֵת הַמִּשִּׁיחַ הַשֵּׁנִיָּה. הַתִּלְמִידִים צִיְפוּ שֶׁהַמוֹשִׁיעַ יוֹפִיעַ בַּגְּבוּרָה וְתִהְיֶה כְּדִי לַגְּמוּל לַמִּשְׁרָתִיו. כֹּאשֶׁר נִכְזְבוּ צִיְפוּתֵיהֶם, הֵם חִדְלוּ לַמְקַד אֶת מִבְטָם בִּישׁוּעַ, וְזַעְקוּ יַחַד עִם מָרִים לִיד הַקֶּבֶר הָרִיק: "לָקַחוּ אֶת הָאֲדוֹן מִן הַקֶּבֶר וְלֹא יָדוּעַ לָנוּ אִיפֹה הִנִּיחוּ אוֹתוֹ."

עֵתָה, בַּקּוֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, הֵם שָׁבוּ וַחֲזוּ בְכוּהֵן הַגְּדוֹל הָרַחֲמָן שֶׁלֵּהֶם, שֶׁבְּמַהֲרָה יוֹפִיעַ כְּמִלְכָם וְגוֹאֲלָם. הָאוֹר שֶׁזָּרַח מִן הַמִּקְדָּשׁ הָאִיר אֶת הָעֶבֶר, הַהוּוֹה וְהָעֵתִיד. הֵם יָדְעוּ שֶׁהַנְּחָה אוֹתָם בִּיד הַשְּׁגַחְתּוֹ, שֶׁאִינָה טוֹעָה וְאִינָה מַכְזִיבָה לַעוֹלָם. עַל אֵף שֶׁבְּדוּמָה לַתִּלְמִידִים הָרֵאוּשׁוֹנִים, הֵם כִּשְׁלוּ בַּהֲבַנַּת הַמַּסָּר שֶׁנִּשְׁאָו, עִם זֹאת, הוּא הִיָּה נִכּוֹן מְכֹל בַּחֲנִינָה שֶׁהָיָה. כֹּאשֶׁר הַכְּרִיזוּ אוֹתוֹ הֵם הַגְּשִׁימוּ אֶת תְּכֵלִיתוֹ שֶׁל אֱלוֹהִים, וְעַמְלָם לֹא הִיָּה לְשׁוּא בַּעֲיֵנָיו. הֵם נִוְלְדוּ "מִתְּחִלָּה לְתִקְוָה חֲיָה", וְשִׁשּׁוּ "בְּשִׁמְחָה מְפֹאָרָה וְעֲצוּמָה מְסֻפָּר". הֵן הַנְּבוּאָה בַּפְּסוּק 14 בַּפֶּרֶק ח' בַּדְּנִיָּאֵל: "עַד עָרֵב בְּקָר אֲלָפִים וְשִׁלֵּשׁ מֵאוֹת וְנִצָּדַק קִדָּשׁ", וְהֵן בְּשׁוֹרַת הַמִּלְאָךְ הָרֵאוּשׁוֹן: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד, כִּי בָּאָה

עַת מִשְׁפָּטוֹ, "הצביעו על השירות בקודש של המשיח בקודש הקודשים בהיכל ה' בשמיים, ועל המשפט החוקר של ה', ולא על שיבת המשיח כדי לגאול את חסידיו ולהשמיד את הרשעים. הטעות לא הייתה בחישובי התקופות הנבואיות, אלא בזיהוי האירוע שיתרחש בתום 2300 הימים. המאמינים נחלו אומנם אכזבה בשל טעות זו, אך כל מה שניבאו הנבואות, וכל ציפיותיהם שאוששו בכתבי הקודש, התגשמו. בעודם מקוננים על אכזבתם עקב התנפצות ציפיותיהם התרחש האירוע שנובא במסר האזהרה, שחייב היה להתגשם לפני ביאת האדון כדי לתגמל את משרתיו.

המשיח אכן בא - לא לעולם הזה, כפי שציפו האדוונטיסטים, אלא אל קודש הקודשים במקדש השמימי, כפי שבושר בשירות בקודש במקדש עלי אדמות. הנביא דניאל מנבא שהמשיח יבוא בעת הזו אל "עֵתִיק יוֹמִין". הוא אומר: "רוֹאֶה הֵייתִי בְּחִזְיוֹנוֹת לַיְלָה, וְהִנֵּה עִם עֲנְנֵי הַשָּׁמַיִם בָּא אֶחָד הַדּוֹמָה לְבֶן אָדָם, "לא לעולם הזה, אלא "עַד עֵתִיק יוֹמִין הִגִּיעַ וְהוּבָא לְפָנָיו" (דניאל, ז' 13). גם הנביא מלאכי ניבא על ביאה זו: "הִנְנִי שְׁלַח מַלְאָכִי, וּפְנֵה דֶרֶךְ לְפָנָי; וּפְתָאם יָבֹוא אֶל הַיְכָלוֹ הָאֵדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מִבְקָשִׁים, וּמִלְאֲדֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפָצִים הָיָה בָּא, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת" (מלאכי, ג' 1). ביאת האדון להיכלו אירעה לפתע פתאום, כשחסידיו לא ציפו לו. הם לא ציפו לראותו במקדש. הם ציפו שהוא יבוא לעולם "בְּאֵשׁ לְהַבֶּה, לְהָשִׁיב נֶקֶם לְאַלֶּה שְׂאִינָם יוֹדְעִים אֶת הָאֱלֹהִים וּלְאַלֶּה שְׂאִינָם" מצייתים לתורה (תסל"ב, א' 8). אך חסידיו ה' עדיין לא היה מוכנים לפגוש את אדונם. היה עליהם להתכונן למפגש עימו. האור שיינתן להם יכוון את ליבם אל היכל ה' בשמיים, ובזמן שהם יעקבו באמונה אחר השירות בקודש של הכוהן הגדול שלנו, ייחשפו לנגד עיניהם חובות קדושות חדשות שהוטלו עליו. מסר נוסף הצופן בחובו אזהרה והוראה יינתן לקהילה. הנביא אומר: "וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת יוֹם בּוֹאוֹ? וּמִי הָעֹמֵד בְּהִרְאוֹתָיו? כִּי הוּא כָּאֵשׁ מִצָּרָה, וּכְבָרִית מִכְבָּסִים. וְיָשֹׁב מִצָּרָה וּמִטְהַר כֶּסֶף, וְטָהַר אֶת בְּנֵי לְוִי וְזָשַׁק אֹתָם, כְּזָהָב וּכְכֶסֶף; וְהָיוּ לַיהוָה מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה" (מלאכי, ג' 2, 3). בני האדם שיחיו עלי אדמות בזמן שתחדל תפילת ההפגעה של המשיח במקדש השמימי, ייקראו לעמוד לפני האל הקדוש ללא מתווך אשר מפגיע בעבורם. גלימותיהם חייבות להיות צחורות, אופיים חייב להיות צח וטהור, לאחר שטוהר מן החטא

באמצעות הזיית דם המשיח. שומה עליהם לנחול ניצחון במלחמה ברוע בעזרת חסד ה' ומאמצייהם השקדניים. בזמן שהמשפט החוקר נערך בשמיים, וחטאיהם של המאמינים אכולי החרטה מסולקים מן המקדש, אמורה להיערך מלאכת טיהור מיוחדת של הסרת חטאים בקרב חסידי ה' עלי אדמות. מלאכת טיהור זו תוארה ביתר בהירות במסרים שהובאו בפרק י"ד בספר ההתגלות. כשמלאכה זו תושלם, תלמידי המשיח יהיו מוכנים לקראת בואו. "וְעַרְבָה לַיהוָה, מְנַחֵת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם, כִּימִי עוֹלָם, וְכָשָׁנִים קְדָמְנִית" (מלאכי, ג' 4). או אז, הקהילה שאדוננו אמור לקבל בעת ביאתו תהיה "מְפַאֶרֶת בְּכָבוֹד, לְלֹא כֶּתֶם וְקֶמֶט וְכִדּוּמָה" (אל האפסים, ה' 27). היא תשקיף לעברו ותביט בו "כְּמוֹ שָׁחַר," ותהיה "יָפָה כְּלָבָנָה, בָּרָה כְּחֶמָה, אֲיִמָּה כְּנִדְגָלוֹת" (שיר השירים, ו' 10). הנביא מלאכי ניבא לא רק את ביאת האדון להיכלו, אלא גם את ביאתו השנייה כדי לשפוט ולהוציא לפועל את גזירותיו: "וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט, וְהִיִּיתִי עֵד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים, וּבְנִשְׁבָּעִים לְשָׁקֶר; וּבְעֹשֵׂי שָׁכַר שָׂכִיר, אֲלֻמָּנָה וְזֵתוֹם וּמַטִּי גֵר, וְלֹא יְרֹאֲוִי, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת" (מלאכי, ג' 5). יהודה מתייחס לאותו אירוע כשהוא אומר: "הִנֵּה יְהוָה בָּא בְּרִבְבוֹת קְדוֹשָׁיו, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט בְּכָל וְלַהֲכִיחַ אֶת כָּל הָרָשָׁעִים עַל כָּל מַעֲשֵׂי רְשָׁעֶתָם וְעַל כָּל הַקְּשׁוֹת אֲשֶׁר דָּבְרוּ עָלָיו חוֹטְאִים רְשָׁעִים" (איגרת יהודה, פסוקים 14, 15). ביאת ה' כדי לערוך משפט וביאת האדון להיכלו, הם שני אירועים נפרדים, השונים זה מזה בתכלית השינוי. ביאת המשיח לקודש הקודשים בתפקידו ככוהן הגדול שלנו כדי לטהר את המקדש, הוצגה בדניאל ח' 14; ביאת בן האדם עד "עתיק היום" שנובאה בדניאל ז' 13, וביאת האדון להיכלו, שנובאה במלאכי, מתארות אירוע זהה, המיוצג גם בביאת החתן לחתונתו, שתוארה בידי המשיח במשל עשר העלמות בפרק כ"ה בבשורת מתי. בקיץ ובאביב של שנת 1844 התבשרה הבשורה: "הִנֵּה הֶחָתָן!" אז נחלקו המאמינים לשתי קבוצות שיוצגו בידי העלמות הנבונות והעלמות הכסילות - הקבוצה הראשונה ציפתה בשמחה לבוא האדון והתכוננה בשקדנות למפגש עימו; הקבוצה השנייה, שפעלה מתוך פחדים ודחפים, הסתפקה בידיעת האמת, אך לא זכתה לחסד ה'. במשל, כאשר בא החתן, "הַקְּעָלְמוֹת המוֹכְנוֹת נִכְסְוּ אֶתוֹ לְחֹתְנָה." ביאת החתן שתוארה כאן התרחשה לפני החתונה. החתונה מייצגת את כניסת המשיח למלכותו. עיר

הקודש, ירושלים החדשה, בירת ונציגת מלכות השמיים, מכונה, "הַכֶּלֶה, אֶשֶׁת הַשֶּׁה". המלאך אמר ליוחנן: "בוא, אֲרָאָה לָךְ אֶת הַכֶּלֶה אֶשֶׁת הַשֶּׁה". הנביא מספר: "הוא נָשָׂא אוֹתִי בְרוּחַ, אֶל הַר גְּדוֹל וְגִבּוֹף וְהָרָאָה לִי אֶת עִיר הַקֹּדֶשׁ, יְרוּשָׁלַיִם, יוֹרֶדֶת מִן הַשָּׁמַיִם מֵאֵת אֱלֹהִים" (ההתגלות, כ"א 9, 10). מכאן עולה בבירור שהכלה מייצגת את עיר הקודש, והעלמות שיצאו לפגוש את החתן מייצגות את קהילת המשיח. על פי החזון בספר ההתגלות, חסידי ה' יהיו אורחי סעודת החתונה. (ההתגלות, י"ט 9). אם הם האורחים, הם אינם יכולים לייצג גם את הכלה. לדברי דניאל, המשיח יקבל מאת "עתיק היוםיין" בשמיים, "שֶׁלְטוֹן וְכְבוֹד וּמַלְכוּת". הוא אף ינחל את ירושלים החדשה, בירת מלכותו, אשר היא "מוֹכֶנֶה כֶּכֶל מִקְשָׁטָה לְבַעֲלָהּ". (דניאל, ז' 14; התג', כ"א 2). לאחר שינחל את מלכותו הוא יבוא בגבורה ובכבוד כמלך מלכי המלכים, כדי לגאול את חסידיו שיזכו לשבת עם "אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם", לסעוד עימו על שולחנו במלכותו (מתי, ח' 11; לוקס, כ"ב 30), ולהשתתף בסעודת חתונת השה. הבשורה: "הִנֵּה הֶחָתָן!" שהוכרזה בקיץ של שנת 1844, גרמה לאלפי בני אדם לצפות לשיבתו המידית של האדון. החתן בא בשעה הייעודה, לא לעולם הזה, כפי שציפו חסידיו, אלא אל "עתיק היוםיין" בשמיים, אל החתונה, אל קבלת הפנים שנערכה לכבודו בעת כניסתו למלכותו. "הַעֲלָמוֹת הַמוֹכְנֹת נִכְנְסוּ אֶתוֹ לְחֻתְנָה וְהִדְלָת נִסְגָּרָה". המאמינים לא היו אמורים להשתתף בעצמם בחתונה, שכן היא נערכת בשמיים בעוד שהם חיים עדיין עלי אדמות. תלמידי המשיח אמורים לחכות "לְאֲדוֹנָם בְּצִפְיָהּ, לְבֹאוֹ מִן הַחֻתְנָה" (לוקס, י"ב 36). אך עליהם להבין את פועלו ולצעוד בעקבותיו באמונה בזמן שהוא צועד לפני ה'. מבחינה זו הם אמורים להיכנס לחתונה. במשל, העלמות שהצטיידו בשמן למנורותיהן נכנסו לחתונה. המאמינים שהיו בקיאים באמיתות של כתבי הקודש וניחנו ברוח הקודש ובחסד ה', אשר בליל המבחן הקשה המתינו בסבלנות בעודם מתעמקים בכתבי הקודש ומחפשים אחר תובנות ברורות יותר, ראו את האמת בקשר למקדש בשמיים ולשינוי שחל בשירות בקודש של המושיע, וצעדו באמונה בעקבותיו בשירותו בהיכל השמימי. כל מי שקיבלו את אותן אמיתות על סמך עדות כתבי הקודש, צועדים באמונה בעקבות המשיח בעודו בא לפני ה' כדי לבצע את מלאכת הגאולה הסופית, ובסיומה לנחול את מלכותו

- כל אלה מוצגים כמי שהולכים לחתונה. במשל בפרק כ"ב בבשורת מתי [על מלך שערך חתונה], מוצג אותו דימוי של חתונה, ונאמר בבירור כי המשפט החוקר ייערך לפני החתונה. על פי המשל, מלך המלכים נכנס לאולם לפני החתונה כדי להביט באורחים ולבדוק אם הכול לבושים בבגדי חתונה - בגלימה הצחורה המעידה על אופיים, שכובס בדם השה והפך צח וטהור [ההתגלות, ז' 14]. מי שאינו לבוש בבגדי חתונה יסולק החוצה, אך כל אלה שהמלך יראה שהם לבושים בבגדי חתונה, יהיו רצויים בעיני ה', וייחשבו ראויים לחלוק עימו את מלכותו ולשבת עימו על כס מלכותו. מלאכה זו של בחינת האופי והקביעה מי מוכן להיכנס למלכות ה', מהווה את המשפט החוקר, המלאכה הסופית שתערך בהיכל השמימי. בתום עריכת הבדיקה במשפט, כשייבחנו ה"תיקים" של חסידי המשיח בכל הדורות וייגזר דינם, אז, ורק אז, תסתיים תקופת המבחן ודלת החסד תיסגר. וכך, במשפט אחד בלבד, "הַעֲלֵמוֹת הַמּוֹכְנוֹת נִכְנְסוּ אֶתֹּו לְחֵתְנָה וְהַדִּלְתָּ נִסְגְּרָה", אנו מגיעים אל השירות בקודש הסופי של המושיע, אל התקופה שבה מלאכת הגאולה הכבירה בעבור האנושות תושלם ותסתיים. כאמור, בשירות בקודש במקדש עלי אדמות נערך טקס שסימל את השירות בקודש במקדש בשמיים. כאשר הכוהן הגדול נכנס ביום הכיפורים לקודש הקודשים פסק השירות בקודש [הלשכה הראשונה במקדש]. ה' ציווה: "וְכָל אֶדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד, בְּבֹאוֹ לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ, עַד צֵאתוֹ" (ויקרא, ט"ז 17). לפיכך, כשהמשיח נכנס לקודש הקודשים במקדש בשמיים כדי לבצע את מלאכת הכפרה הסופית, הוא חדל משירותו בקודש [הלשכה הראשונה במקדש]. בתום השירות בקודש [הלשכה הראשונה], החל השירות בקודש הקודשים [הלשכה השנייה] במקדש השמימי. כשבעבודת ה' הסמלית במקדש עלי אדמות חדל הכוהן הגדול משירותו בקודש ביום הכיפורים, הוא נכנס לקודש הקודשים וניצב לפני ה' כדי להציג את דמו של קורבן החטאת בעבור כל ישראל שחזרו בתשובה אמיתית. לפיכך, המשיח סיים אך ורק חלק אחד במלאכתו כמי שמפגיע בעבורנו ומלמד עלינו זכות, וזאת כדי להתחיל בביצוע של חלק אחר במלאכתו, ועתה הוא ממשיך להציג לפני ה' את דמו המכפר למען החוטאים. נושא זה לא הובן לאשורו בידי האדוונטיסטים בשנת 1844. כשחלף המועד שבו ציפו לביאת המושיע, הם עדיין האמינו שביאתו ממשמשת

ובאה. לטענתם, הם הבינו שהם הגיעו לצומת דרכים חשובה - כשמלאכת המשיח, אשר מפגיע בעבור האדם ומלמד עליו זכות, פסקה. הם סברו שכתבי הקודש מלמדים כי תקופת המבחן של האנושות תסתיים זמן קצר לפני שיבת האדון בענני השמיים. הם האמינו שהדבר אושש בפסוקים המצביעים על תקופה שבה בני האדם יחפשו את ה', ידפקו על שערי הרחמים ויתחננו לחסדו, אך השערים לא ייפתחו. הם תהו האם המועד שבו הם ציפו לביאת המשיח מציין אולי את תחילתו של העידן האמור לבוא מיד לפני ביאתו. אחרי שהם בישרו את האזהרה על המשפט הממשמש ובא, הם חשו שיצאו ידי חובתם, ואיבדו עניין בגאולת החוטאים, בזמן שלגלוגי וגידופיי הכופרים נראו בעיניהם כהוכחה נוספת להסתלקות רוח קודשו של ה' מן האנשים שמאסו בחסדו. כל הדברים הללו איששו את אמונתם בכך שתקופת המבחן הסתיימה ו"דלת החסד נסגרה" (כפי שהם כינו זאת). [ראו הערה 7 בנספח]. אך הם קיבלו תובנות בהירות יותר כאשר התעמקו בסוגיית המקדש. עתה הם ראו שהם לא טעו כאשר האמינו כי תום 2300 הימים בשנת 1844 ציין צומת דרכים חשובה. אך בעוד שאכן דלת התקווה והחסד, שהעניקה לבני האדם גישה לה' במשך שמונה עשרה מאות, נסגרה, דלת אחרת נפתחה, ומחילת חטאים הוצעה עתה לבני האדם באמצעות תפילות ההפגעה של המשיח בקודש הקודשים. חלק אחד בשירותו בקודש תם, רק כדי לאפשר לו להתחיל בחלק אחר בשירותו. עדיין הייתה "דלת פתוחה" שהובילה למקדש השמימי שבו שירת המשיח למען החוטאים. עתה התגשמו דבריו של המשיח בספר ההתגלות, שהופנו לקהילה בדיוק בעת הזו: "אֵת אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֹמֵר הַקָּדוֹשׁ, הָאֱמֵתִי, אֲשֶׁר לֹא מִפְתָּח דָּוִד, הַפּוֹתֵחַ אֶת הַסּוּגָר וְסוּגָר אֶת הַפּוֹתֵחַ: אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיךָ. הִנֵּה נִתְּנִי לְפָנֶיךָ דְּלֶת פְּתֻיָּה, אֲשֶׁר אֵין אִישׁ יָכוֹל לִסְגָּרָה" (התג', ג' 7, 8). אלה שצעדו באמונה בעקבות ישוע במלאכת הכפרה הכבירה, נהנים מן ההטבות והיתרונות של השתדלותו בעבורם אצל ה'. אך אלה שמאסו באור המבהיר את החלק הזה בשירותו בקודש אינם זוכים ביתרונות אלה. עם ישראל שמאס באור שניתן לו בביאת המשיח הראשונה, וסירב להאמין בו כמושיע העולם, לא היה יכול לקבל מחילה באמצעותו. כשישוע עלה השמיימה ונכנס אל המקדש השמימי בזכות דמו שלו, וזאת כדי להרעיף על תלמידיו את הטובות

והברכות של תיווכו בינם לה', עם ישראל נותר באפלה גמורה, ובניו המשיכו להעלות את קורבנותיהם ומנחותיהם חסרי השחר. השירות בקודש במקדש עלי אדמות בעידן הסמלים והצללים, חדל. הדלת שדרכה הגיעו בני האדם לה' נסגרה. עם ישראל מיאן לחפש את ה' בדרך היחידה שבה ניתן למוצאו: השירות בקודש במקדש השמימי. לפיכך נבצר מעם ישראל לתקשר עם אלוהים. הדלת נסגרה בעבורו. הוא לא ידע את המשיח כקורבן התמורה האמיתי וכמתווך היחיד לפני ה'. לפיכך, לא יכול היה ליהנות מן הברכות והיתרונות של פועלו. מצבם של היהודים שלא האמינו בישוע ממחיש את מצבם של אנשים המצהירים על אמונתם במשיח, אך אינם מאמינים בו, מפגינים כלפיו אדישות מוחלטת ואינם רוצים לדעת דבר על פועלו ככוהן הגדול הרחמן שלנו. בשירות בקודש הסמלי, כשהכוהן הגדול נכנס לקודש הקודשים, כל בני ישראל נדרשו להתקהל במקדש ולהשפיל את נפשותיהם בקדושה לפני ה' כדי שיוכלו לזכות במחילה על חטאיהם ולא ייכרתו מן העדה. לכן, על אחת כמה וכמה חשוב יותר שנבין את פועלו של הכוהן הגדול העליון שלנו ביום הכיפורים האמיתי, ונדע מה הן החובות המוטלות עלינו. בני האדם אינם יכולים לדחות על הסף את האזהרות ששולח להם ה' בחסדו, ללא חשש מעונש. מסר נשלח לעולם מן השמיים בימי נוח, וגאולתם של בני האדם הייתה תלויה ביחסם אליו. משום שהם דחו את האזהרה על הסף הסתלקה רוח הקודש מבני האדם, והם איבדו את חייהם במבול. בימי אברהם, חסד ה' חדל להפציר בתושביה הרשעים של סדום לחזור בתשובה, וכולם, זולת לוט, אשתו ושתי בנותיהם, נשרפו למוות באש שירדה מן השמיים. כך קרה גם בימי ישוע המשיח. בן האלוהים הכריז באוזני היהודים הכופרים בני דורו: "הִנֵּה בִּיתְכֶם יִנְטֹשׁ לְכֶם" (מתי, כ"ג 38). כשגבורת ה' הנצחית הביטה לאורך הדורות עד אחרית הימים, היא הכריזה בנוגע לגורלם של אלה "שֶׁלֹא קָבְלוּ אֶת אֶהְבֵּת הָאֱמֶת אֲשֶׁר יָכְלוּ לְהַנְשֵׁעַ בָּהּ: 'עַל כֵּן אֱלֹהִים שׁוֹלֵחַ לָהֶם מִדּוֹחִים לְהַטְעוֹתָם לְהֶאֱמִין לְשִׁקָּר, לְמַעַן יִדּוּנוּ כָּל אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ לָאֱמֶת אֲלֵא חִפְצוֹ בְּעֹלָה'" (תסל"ב, ב' 10-12). כאשר הם מאסו בתורת ה', אלוהים משך מהם את רוח קודשו ועזבם לנפשם, כדי שימשיכו להאמין בשקרים ובהטעיות החביבים עליהם. אך המשיח ממשיך ללמד זכות על בני האדם ולהפגיע בעבורם, ואור יינתן

לכל מי שמחפש את האור. על אף שהאדוונטיסטים לא הבינו זאת בתחילה, מאוחר יותר הדבר התבהר להם כשקיבלו תובנות על פסוקים בכתבי הקודש שהגדירו את מצבם האמיתי. כשחלפה שנת 1844, הגיעה תקופת מבחן קשה למאמינים שהמשיכו לדבוק באמונה בביאת המשיח הקרובה. נחמתם היחידה בכל מה שקשור לאישוש עמדתם האמיתית, נבעה מן האור שהאיר את ליבם וכיוון אותו אל המקדש השמימי. היו כמה אנשים שהתכחשו לאמונתם הקודמת בחישובי הקיצים הקודמים שהם ערכו לגבי התקופות הנבואיות, וייחסו את כוח ההשפעה העצום של רוח הקודש, שנלוותה לתנועה האדוונטיסטית, למלאכי השטן או לאנשים בעלי כוחות שטניים. חברי קבוצה אחרת טענו בתוקף כי ה' הנחה אותם בחוויה הקודמת, ובזמן שהמתינו והתפללו לדעת את רצון ה', הם נוכחו לדעת כי הכוהן הגדול העליון שלנו נכנס לקודש הקודשים והחל במלאכה אחרת בשירות בקודש, וכאשר צעדו בעקבותיו באמונה, הם זכו לראות גם את המלאכה הסופית שיועדה לקהילת המשיח. הם קיבלו תובנות בהירות יותר לגבי בשורותיהם של המלאך הראשון והשני, והם התכוונו לקבל ולתת לעולם את האזהרה הרצינית של המלאך השלישי, שצוינה בפרק י"ד בספר ההתגלות.

פרק כ"ה

תורת ה' הנצחית

ו"א נִפְתַּח הַיֵּכַל אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם וָאָרוֹן בְּרִיתוֹ נִרְאָה בְּהִיכְלוֹ (ההתגלות, י"א א 19). ארון הברית של ה' שוכן בקודש הקודשים, הלשכה השנייה במקדש. בשירות בקודש במשכן עלי אדמות, אשר שימש כ"תִּבְנִית וְצֶלֶל שֶׁל הַדְּבָרִים הַשָּׁמַיִמִּים", לשכה זו [קודש הקודשים] נפתחה אך ורק ביום הכיפורים הגדול, וזאת לשם טיהור המקדש. לפיכך, ההכרזה על פתיחת היכל ה' בשמיים וחשיפתו של ארון ה' לעין כול, מצביעה על פתיחתו של קודש הקודשים בהיכל ה' בשמיים בשנת 1844, בזמן שהמשיח נכנס לקודש הקודשים כדי להשלים את מלאכת הכפרה. אלה שצעדו באמונה בעקבות הכוהן הגדול העליון שלנו, שנכנס לקודש הקודשים והחל לשרת בקודש, חזו בארון הברית. כאשר הם התעמקו בסוגיית המקדש, הם הבינו את השינוי שחל בשירות בקודש של המושיע, וראו שעתה הוא שירת לפני ארון ה' בעודו מלמד זכות על החוטאים באמצעות דמו המכפר. ארון ה' במקדש עלי אדמות הכיל את שני לוחות הברית שעליהם נחקקו עשרת הדיברות של תורת ה'. הוא פשוט שימש ככלי קיבול ללוחות הברית, והמצוות הקדושות שנחקקו עליהם העניקו לו את ערכו הרב וקדושתו. כשהיכל ה' נפתח בשמיים נגלה ארון הברית לעיני כול. בקודש הקודשים בהיכל ה' בשמיים נצורה תורת ה' בקדושה יתרה - התורה שנהגתה מפיו של אלוהים בכבודו ובעצמו בקרב הרעמים שרעמו על הר סיני, ונכתבה באצבע אלוהים על לוחות האבן. תורת ה' הצפונה בהיכל ה' בשמיים, היא התורה המקורית הנשגבה, שדיברותיה

נחקקו על לוחות האבן, תועדו בידי משה בחומש והיוו תעתיק נאמן מדויק. המאמינים שזכו בתובנה על נקודה חשובה זו, זכו בתובנות נוספות על טיבה הקדוש והנצחי של תורת ה'. הם ראו בבהירות רבה יותר את עוצמת דבריו של המושיע, שאמר: "עַד אֲשֶׁר יַעֲבְרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אִף יוֹד אֶחָת אוֹ תֵּג אֶחָד לֹא יַעֲבְרוּ מִן הַתּוֹרָה" (מתי, ה' 18). תורת ה', המהווה את התגלות רצונו ותעתיק של אופיו, חייבת להישמר לנצח כ"עד נאמן בשמיים" (תהילים, פ"ט 38). אף דיבר לא בוטל; אף "יוד אחת או תג אחד" לא שונו. מחבר מזמורי התהילים מכריז: "לְעוֹלָם יִהְיֶה, דְּבָרְךָ נָצַב בַּשָּׁמַיִם." "נִצָּאֲמִינִים כָּל פְּקוּדָיו. סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם" (תהילים, קי"ט 89; קי"א 7, 8). בלב ליבם של עשרת הדיברות טמון הדיבר הרביעי, כפי שהוכרז לראשונה מפי ה': "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וְעָשִׂיתָ כָּל מְלָאכָתְךָ. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי - שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתְךָ, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ, וְגֵרְךָ, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי; עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וַיְקַדְּשֵׁהוּ" (שמות, כ' 8-10). רוח קודשו של ה' הטביעה את רושמה בלבבותיהם של תלמידי דבר ה'. עתה, הם הבינו שהם חיללו בשוגג את הדיבר הרביעי כאשר זלזלו ביום המנוחה שכוון הבורא. הם החלו לבחון את הסיבות לכך שיום המנוחה חל ביום הראשון בשבוע במקום ביום השבת, שכוון וקודש בידי ה'. הם לא מצאו שום תימוכין בכתבי הקודש לביטולו של הדיבר הרביעי, או לכך שמועד השבת השתנה ואינו חל עוד ביום השביעי בשבוע. הברכות שקידשו את היום השביעי מבראשית, לא השתנו מעולם. הם חיפשו בכל ליבם ומאודם אחר רצון ה', כדי לדעת את רצונו ולציית לו; עתה, כשנוכחו לדעת שהם מחללים את תורתו, צער רב גדש את ליבם, והם החלו להפגין את נאמנותם לה' באמצעות שמירת השבת כיום קודש ויום מנוחה. מאמצים רבים ונלהבים נעשו כדי להצמית את אמונתם. איש לא יכול היה שלא לראות שאם המקדש הארצי היווה סמל או תבנית של היכל ה' השמימי, הרי שהתורה, שהופקדה למשמרת בארון הברית עלי אדמות, הייתה תעתיק מדויק של התורה הצפונה בארון הברית בהיכל בשמיים, ושקבלת האמיתה הזו בקשר למקדש בשמיים הייתה כרוכה בהכרה והודאה במצוות תורת ה', בתקפותו של הדיבר הרביעי ובחובה לשמור על קדושת

השבת. כאן טמון הסוד להתנגדות המרה והנחושה לפרשנות הבהירה והמהימנה של כתבי הקודש, שחשפה את שירותו בקודש של המשיח במקדש בשמיים. בני האדם רצו לסגור את הדלת שה' פתח ולפתוח את הדלת שה' סגר. ואולם, "הַקְדוֹשׁ הָאֱמֵתִי, אֲשֶׁר לוֹ מִפְתֵּי דָוִד, הַפּוֹתֶם וְאֵין סוֹגֵר וְסוֹגֵר וְאֵין פּוֹתֶם," מכריז: "הִנֵּה נִתְּנִי לַפִּנְיָה דְּלֵת פְּתוּחָה אֲשֶׁר אֵין אִישׁ יָכוֹל לִסְגְּרָה" (ההתגלות, ג' 7, 8). כשפתח המשיח את הדלת והחל לשרת בקודש הקודשים זרח אור מן הדלת הפתוחה של היכל ה' בשמיים, והדיבר הרביעי נחשף ככלול בתורת ה' הנצורה בארון הברית שבשמיים. ואת מה שכוון ה', איש אינו יכול להרוס. המאמינים שקיבלו את האור בקשר למלאכתו של המשיח, (המלמד זכות על בני האדם לפני ה'), ולנצחיותה של תורת ה', גילו שאמיתות אלה הוצגו בפרק י"ד בספר ההתגלות. הבשורות בפרק זה מכילות שלוש אזהרות [ראו הערה 8 בנספח], שנועדו להכין את בני האדם לקראת ביאת המשיח השנייה. ההכרזה "בָּאָה עֵת מִשְׁפָּטוֹ," מצביעה על מלאכת הסיום של המשיח בגאולת האנושות. היא מבשרת אמיתה חשובה שיש להכריזה, עד שהמושיע יחדל לעתור ולהפגיע בעבור בני האדם וישוב לעולם כדי לאסוף אליו את חסידיו. מלאכת המשפט שהחלה בשנת 1844 חייבת להימשך עד שכל ה"תיקים" יוכרעו, הן של החיים והן של המתים. לפיכך, היא תאריך את תום תקופת המבחן שניתנה לאנושות. כדי שבני האדם יתכוננו לעמוד למשפט, האזהרה מורה להם: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד... הַשְׁתַּחֲוּ לַעֲוֹשֵׂה הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהֵם וּמַעֲיָנוֹת הַמַּיִם." התוצאה שתנבע מקבלת האזהרות הללו, הובהרה במילים: "בָּאָה סִבְלָנוֹתָם שֶׁל הַקְדוֹשִׁים הַשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת אֱלֹהִים וְאֲמוֹנֵת יִשׁוּעַ." כדי להתכונן למשפט ה', על בני האדם לשמור את תורת ה'. התורה תשמש כמופת שעל פיו יבחן אופיים ביום המשפט. שאול השליח מכריז: "כָּל אֲשֶׁר חָטָא וְיֵשׁ לָהֶם תּוֹרָה, עַל פִּי הַתּוֹרָה יִשְׁפָּטוּ... בְּיוֹם שִׁישְׁפֹּט אֱלֹהִים אֶת תַּעֲלּוּמוֹת בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ." הוא מוסיף: "הַמִּקְיָמִים אֶת הַתּוֹרָה הֵם אֲשֶׁר יִצְדָּקוּ" (אל הרומים, ב' 12-16). אמונה היא חיונית לשמירת התורה, שכן "בְּלִי אֲמוּנָה אֵי אֲפָשָׁר לִהְיוֹת רָצוּי לְאֱלֹהִים," "וְכָל מֶה שֶׁאֵינוּ מְתוּךְ אֲמוּנָה, חָטָא הוּא" (אל העברים, י"א 6; אל הרומים, י"ד 23). בשורת המלאך הראשון מזהירה את בני האדם: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתָנוּ לוֹ כְּבוֹד," עבדו אותו והשתחוּ לו

כבורא השמיים והארץ. כדי לעשות זאת, עליהם לציית לתורתו. החכם באדם אומר: "את האלהים ירא ואת מצותיו שמור, כי זה כל האדם" (קהלת, י"ב 13). ללא ציות למצוות ה', עבודת ה' לא תתקבל ברצון. "הן זאת היא אהבת אלהים, שנשמר את מצותיו." "מסיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה, גַּם תִּפְלֹתוֹ תוֹעֵבָה" (יוח"א, ה' 3; משלי, כ"ח 9). החובה לסגוד לה' מבוססת על העובדה שהוא הבורא וכל הברואים חבים לו את קיומם. בכל מקום בכתבי הקודש שבו האל העליון דורש מן האדם לעבדו, לסגוד לו ולרחוש לו יראת כבוד יותר מכל אלילי הגויים, מוצגת הוכחה לכוחו היוצר. "כל אלהי העמים אילילים; ויהנה, שמים עשה" (תהילים, צ"ו 5). "וְאֵל מִי תִדְּמִינִי וְאֶשְׁוֶה?" יאמר קדוש. 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.' "'כֹּה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, הוּא הָאֱלֹהִים, יִצַּר הָאָרֶץ וְעָשָׂה הוּא כוֹנֵנָה... 'אֲנִי יְהוָה, וְאֵין עוֹד'" (ישעיה, מ' 25, 26; מ"ה 18). מחבר מזמורי התהילים אומר: "דָּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים: הוּא עָשָׂנוּ, וְלוֹ אֲנַחְנוּ." "בֹּאוּ, נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה; נִבְרָכָה לִפְנֵי יְהוָה עֲשֵׂנוּ" (תהל' ק', 3; צ"ה 6). המלאכים הקדושים הסוגדים לאלוהים בשמיים מכריזים: "לֵךְ נָא, אֲדוֹנֵינוּ וְאַלֹהֵינוּ, לְקַבֵּל אֶת הַכְּבוֹד וְהַיְקָר וְהַגְּבוּרָה, כִּי אַתָּה בְּרֵאתָ הַכֹּל וּבְרָצוֹנְךָ הָיוּ וְנִבְרָאוּ" (ההתגלות, ד' 11). בפרק י"ד בספר ההתגלות, בני האדם נקראים לעבוד את הבורא, והנבואה מציגה קבוצת אנשים שבעקבות בשורותיהם של שלושת המלאכים שומרים את מצוות ה'. באחת המצוות האלה (הדיבר הרביעי), נאמר מפורשות שאלוהים הוא הבורא. "יוֹם הַשַּׁבָּעִי, שָׁבַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ... כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשַּׁבָּעִי; עַל כֵּן, בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וַיְקַדְּשֵׁהוּ" (שמות, כ' 9, 11). ה' מוסיף ואומר בקשר ליום השבת: "וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי, קִדְּשׁוּ; וְהָיוּ לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם - לַדָּעַת, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם" (יחזקאל, כ' 20). הסיבה לכך שה' כונן את השבת כאות היא: "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּעִי, שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׂ" (שמות, ל"א 17). "חשיבותה של השבת כיום מנוחה, המנציח את הבריאה, נובעת מכך שהיא מציגה לעד את הסיבה האמיתית מדוע אלוהים ראוי לסגידתנו" - אלוהים הוא הבורא, ואנו בראיו. "לפיכך, השבת היא לב ליבה של עבודת האל, שכן היא מלמדת את האמיתה הנשגבה הזו באופן המרשים ביותר, ואין אף מנהג אחר העושה זאת. הבסיס

האמיתי לעבודת האל, לא רק לגבי שמירת השבת אלא לגבי עבודת האל כולה, טמון בהבדל בין הבורא לברואיו. עובדה נשגבה זו לעולם אינה מתיישנת, ואין לשכוח אותה לעולם. "אלוהים כונן את השבת בגן עדן כדי שבני האדם ייזכרו תמיד באמיתה זו; כל עוד עובדת היותו הבורא מהווה את הסיבה לכך שעלינו לסגוד לו, השבת תמשיך לשמש אות וזיכרון לכך. אילו הונהגה שמירת השבת בעולם כולו, מחשבותיו ורגשותיו של האדם היו מתמקדים בבורא כמושא הערצתו וסגידתו, ולא היה בעולם אף עובד אלילים, אתאיסט או כופר. שמירת השבת היא האות לדבקות באל האמיתי, "עוֹשֶׂה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַיָּם וּמַעֲשֵׂי נִוֹת הַיָּם". מכאן עולה שהמסר המצווה על בני האדם לעבוד את ה' ולשמור את מצוותיו, אמור להורות להם במיוחד לשמור את הדיבר הרביעי. המלאך השלישי מציין קבוצה אחרת של אנשים (השונה מקבוצת האנשים השומרים את מצוות ה' ומאמינים בישוע), שאותם הוא מזהיר באזהרה חמורה ומפחידה באשר לעונש הכבד שחטאיהם ימיטו עליהם: "כָּל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לַחֲזִיָּה וּלְצִלָּמָה וּמִקְבֵּל תָּבוּ עַל מִצְחוֹ אוֹ עַל גְּדוֹ, גַּם הוּא יִשְׁתָּה מִיַּיִן חָרוֹן אֱלֹהִים" (ההתגלות, י"ד 9, 10). פרשנות נכונה של הסמלים שהובאו כאן תבהיר את משמעות המסר. מה מייצגים החֲזִיָּה, צִלָּמָה והתָּבוּ? רצף הנבואה המציינת את הסמלים הללו מתחיל בפרק י"ב בספר ההתגלות, המתאר את התנין שמנסה להשמיד את המשיח ביום היוולדו (ההתגלות, י"ב 9). התנין הוא השטן; הוא היה זה שהאיץ בהורדוס להרוג את המושיע. אך הנציגה העיקרית של השטן, שנלחמה במשיח ובחסידי במאות הראשונות של הנצרות, הייתה האימפריה הרומית, שהאיללות הייתה הדת הרשמית שרווחה בה. וכך, בזמן שהתנין מייצג בעיקר את השטן, מבחינה משנית הוא משמש סמל למלכות רומי האילית. בפרק י"ג בספר ההתגלות [פסוקים 1-10], מתוארת חיה אחרת "דוֹמָה לְנֶמֶר", ש"הַתֵּינִין נָתַן לָהּ אֶת כָּחוֹ וְאֶת כֶּסֶּא וְסִמְכוֹת רַבָּה". לשיטתם של פרוטסטנטים רבים, סמל זה מייצג את שלטון האפיפיורות אשר ירש את כוחה, סמכותה וכסאה של האימפריה הרומית הקדומה. על חיה זו, הדומה לנמר, נאמר: "נָתַן לָהּ פֶּה מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וּנְאֻצוֹת... היא פִּתְחָה אֶת פִּיהָ בְּנְאֻצוֹת כְּלָפִי הָאֱלֹהִים, לְנֹאֵץ אֶת שְׁמוֹ וְאֶת מִשְׁכָּנוֹ, אֶת הַשּׁוֹכְנִים בְּשָׁמַיִם. הִתֵּר לָהּ לַעֲשׂוֹת מַלְחָמָה עִם הַקְּדוֹשִׁים וּלְנַצֵּחֲם, וְנָתַן לָהּ שְׁלֹטוֹן עַל כָּל שֶׁבֶט וְעַם וְלָשׁוֹן וְאִמָּה." נבואה זו, שהיא כמעט

זהה לתיאור הקרן הקטנה בפרק ז' בספר דניאל, מצביעה ללא ספק על האפיפיריות. "נִתְּנָה לָהּ סִמְכוֹת לַפְעַל אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם חֳדָשִׁים." הנביא מעיד: "אֶחָד מֵרָאשֵׁיהָ הָיָה כְּשָׁחוּט." הוא מוסיף ואומר: "הַמִּצֵּד לְשָׁבִי, יִלָּךְ בְּשָׁבִי; וְהַמִּצֵּד לְהָרֵג בְּחָרְבּ, יִהְרֵג בְּחָרְבּ." ארבעים ושניים החודשים זהים ל"מוֹעֵד, מוֹעֲדִים וְחָצִי מוֹעֵד," - שלוש וחצי השנים או 1260 הימים שנובאו בפרק ז' בדניאל - פרק הזמן שבו שלטון האפיפיריות ידכא את חסידי ה'. תקופה זו החלה (כפי שצוין בפרקים קודמים) עם כינון שלטון האפיפיריות בשנת 538 לספירה, והסתיימה בשנת 1798. בשנה זו, כששלטון האפיפיריות בוטל והאפיפיר נשבה בידי צבא צרפת, הסמכות והכוח של שלטון האפיפיריות קיבלו מכת מוות ניצחת, והתמלאה הנבואה: "הַמִּצֵּד לְשָׁבִי, יִלָּךְ בְּשָׁבִי." הנביא אומר: "רְאִיתִי חִיָּה אַחֲרֵת עוֹלָה מִן הָאֶרֶץ. הִי לָהּ שְׁתֵּי קַרְנִים דּוֹמוֹת לְקַרְנֵי שֶׁהָ (ההתגלות, י"ג 11). הופעתה של חיה זו ואופן עלייתה מרמזים על כך שהאומה שהיא מייצגת שונה לחלוטין מאלו שיוצגו בסמלים הקודמים. הממלכות הכבירות ששלטו בעולם הוצגו בידי דניאל כחיות טרף העולות מן הים כאשר "אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם מְגִיחוֹת אֶל הָיָם הַגָּדוֹל" (דניאל, ז' 2). בפרק י"ז בספר ההתגלות, המלאך מסביר שהמים מייצגים "עַמִּים וְהַמּוֹנִים," "וְאֲמוֹת וְלִשׁוֹנוֹת" (התג', י"ז 15). רוחות מסמלות מחלוקות וסכסוכים. ארבע רוחות השמיים, הנאבקות בים הגדול, מייצגות את המחזות הנוראיים של כיבוש ומרד שיבואו בעטיין של האומות שעלו לשלטון. ואולם, החיה שקרניה כ"קַרְנֵי שֶׁהָ" עלתה "מִן הָאֶרֶץ." במקום לגבור על מעצמות אחרות ולכבוש את אדמותיהן, האומה המיוצגת בחיה זו חייבת לקום בטריטוריה שלא יושבה מעולם, ולצמוח בהדרגה ובשלווה. לפיכך, היא לא יכלה לקום בקרב האומות הצפופות והשרויות במלחמה של העולם העתיק - אותו ים סוער של "עַמִּים וְהַמּוֹנִים," "וְאֲמוֹת וְלִשׁוֹנוֹת." היא חייבת להימצא בעולם המערבי. איזו אומה קמה בשנת 1798 בעולם החדש, בישרה עוצמה וגדולה ולכדה את תשומת הלב של העולם כולו? אין שום קושי לזהות את מי ייצג הסמל הזה. אומה אחת בלבד עונה על כל פרטי הפרטים של נבואה זו, אשר מצביעה בבירור על ארצות הברית. פעם אחר פעם השתמשו נואמים והיסטוריונים באופן לא מודע ברעיון שהגה מחבר כתבי הקודש, שצוטט כמעט מילה במילה בתיאוריהם את עלייתה וצמיחתה של

מעצמה זו. החיה נראתה כעולה "מן האֶרֶץ", במשמעות של צמיחה, כמו צמח העולה מן האדמה. כאמור, אומה זו חייבת לקום על אדמה שלא יושבה בעבר. מחבר ידוע, שתיאר את עלייתה של ארצות הברית, מדבר על "הרז של צמיחתה של האומה מן הריק", ואומר: "כזרע חרישי צמחנו למעצמה." [טאונסנד, בספרו, "The New World Compared with the Old", עמ' 462]. כתב עת שראה אור בדבלין בשנת 1850, תיאר את ארצות הברית כמעצמה נפלאה, אשר "עלתה מן האדמה הדוממת, וצמחה מדי יום בעוצמה ובגאון". אדוארד אוורט, בנאום על מייסדי האומה הצליינים, אמר: "האם הם תרו אחר מקום שלוו ומבודד, נידח ובטוח, חופשי מרודנותם של עריצים, שבו כנסיית ליידן הקטנה תוכל ליהנות מחופש דת ומצפון? הביטו באזורים המרוחקים הכבירים, שעל אדמותיהם צעדו הם בניצחון שלוו... בעודם נושאים את דגלי הצלב." "לחִיָּה האֶרֶץ" שעלתה מן הארץ היו "שְׁתֵּי קָרְנִים דּוֹמוֹת לְקַרְנֵי שֶׁה." "הקרניים כקרני שה מציינות נעורים, תמימות, ואדיבות, ההולמים היטב את אופייה של ארצות הברית כאשר הוצגה לנביא כאומה ש"עלתה מן הארץ" בשנת 1798. הגולים המשיחיים הראשונים שנמלטו לאמריקה וביקשו למצוא בה מחסה מן הדיכוי של המלוכה ואי הסובלנות של הכמורה, היו נחושים בדעתם לכונן ממשלה המבוססת על תשתית רחבה של חירות אזרחית ודתית. הצהרת העצמאות של ארצות הברית כוננה את האמיתה הנשגבה שעל פיה, "כל בני האדם נבראו שווים", וזכאים הם ל"חיים, חירות וחתיירה אחר האושר." אלה הן זכויות מושרשות שאין ליטול מבני האדם. החוקה מעניקה לעם את הזכות לשלטון עצמי, בתנאי שנציגיו ייבחרו בהצבעה כללית ויפעלו ליישום החוקים. בנוסף, הובטח חופש דת ואמונה - כל אדם רשאי לעבוד את אלוהים על פי צו מצפונו. הרפובליקניות והפרוטסטנטיות היו לעקרונות היסוד של האומה. עקרונות אלה הם סוד עוצמתה ושגשוגה. הנדכים והמדוכאים ברחבי העולם הנוצרי נשאו עיניהם לארץ זו בעניין ובתקווה. מיליוני בני אדם הגיעו לחופיה, וארצות הברית צמחה לאחת המעצמות החזקות ביותר בעולם. אולם, החיה שקרניה כ"קַרְנֵי שֶׁה," "דִּבְרָה כְּתִנִּין. אֵת סִמְכוֹת הַחִיָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מוֹצִיָּאָה אֶל הַפֶּעַל לְפָנֶיהָ, וּמֵאַלְצֵת אֶת הָאֶרֶץ וְיוֹשְׁבֶיהָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחִיָּה הָרִאשׁוֹנָה, אֲשֶׁר מִכַּת הַמֶּנֶת שָׁלָה נִרְפָּאָה... בְּאַמְרָה לְיוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ לַעֲשׂוֹת צֶלֶם לַחִיָּה, אֲשֶׁר

הַכֶּתֶה מִכַּת חֶרֶב וְחִיָּתָה" (ההתגלות, י"ג 11-14). הקרניים כקרני שה והקול כקול תנין מייצגים את הסתירה החדה בין הצהרותיה ומעשיה של האומה שהם מייצגים. "דיבורה" של אומה זו מתבטא בפועלן של הרשות המחוקקת, רשויות החוק ורשויות המשפט שלה. באמצעות פועל זה, היא תזים את העקרונות הליברליים ושוחרי השלום שעליהן מבוססת מדיניותה. הנבואה שניבאה שהיא תדבר כתנין ותוציא אל הפועל "אֶת סִמְכוֹת הַחֵיה הָרְאשׁוֹנָה", מציינת מפורשות את התפתחותה של רוח של אי סובלנות ורדיפה שהופגנה בידי האומות שיוצגו בידי התנין ובידי החיה הדומה לנמר. האמירה שהחיה בעלת שתי הקרניים תכריח "אֶת הָאֶרֶץ וְיוֹשְׁבֶיהָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחֵיה הָרְאשׁוֹנָה", מציינת את העובדה שאומה זו תשתמש בסמכותה כדי לאכוף טקסים ופולחנים מסוימים שישמשו כמחווה לשלטון האפיפיורות. צעד זה יעמוד בניגוד חד לעקרונות ממשלתה, לאופי של מוסדותיה החופשיים, להצהרות ולשבועות הישירות והרציניות של הצהרת עצמאותה, ולחוקתה. מייסדי האומה נהגו בחוכמה כשביקשו להפריד בין הדת למדינה, ובכך להימנע מן התוצאות הבלתי נמנעות: אי סובלנות דתית ורדיפות. החוקה קובעת ש"הקונגרס לא יאשר חוק שיאשש את מיסודה של דת או יגביל את חופש הפולחן של דת." ו"שאיש [מעובדי הממשל הפדרלי] לא יידרש לקבל דת או דוקטרינה כלשהי כתנאי לקבלת משרה ציבורית בממשלת ארצות הברית." רק על ידי חילול בוטה של חוקים אלה, המהווים אמצעי הגנה לשמירה על חירות האומה, יוכל השלטון החילוני לכפות על האומה לקיים פולחן או טקס דתי כלשהו. אך אי העקביות של פעולה כזו [דהיינו, חילול חוקים של סובלנות דתית שהממשל עצמו חקק] אינו שונה מחוסר העקביות שמיוצג בסמל החיה בעלת הקרניים כקרני שה, המתיימרת להיות טהורה, עדינה ולא מזיקה, אך מדברת כתנין, ואומרת "לְיוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ לַעֲשׂוֹת צֶלֶם לַחֵיה הַכֶּתֶה מִכַּת חֶרֶב וְחִיָּתָה" (התגלות יג: 14). כאן מוצג בבירור ממשל שבו הרשות המחוקקת נתונה בידי העם; זוהי הוכחה חותכת לכך שארצות הברית היא האומה שעליה מדברת הנבואה. אך מהו "צֶלֶם הַחֵיה"? כיצד הוא נוצר? צלם החיה נוצר בידי החיה בעלת שני הקרניים, ומהווה צלם של החיה הראשונה. הוא אף מכונה "צלם החיה". כדי ללמוד מה דמותו של הצלם וכיצד הוא נוצר, עלינו ללמוד את מאפייניה של

החיה עצמה - האפיפירות. כשהקהילה הקדומה נשחתה כאשר עזבה את פשטות הבשורה ואימצה טקסים ומנהגים אליליים, היא איבדה את רוח הקודש ואת גבורת ה'. כדי לשלוט במצפונם של בני האדם, היא ביקשה את תמיכת השלטון החילוני. התוצאה הייתה כינון שלטון האפיפירות: כנסייה ששלטה במדינה, והשתמשה בממשל האזרחי כדי לקדם את מטרותיה, במיוחד לשם הענשת "הכופרים". כדי שארצות הברית תייצר את צלם החיה, השלטון הדתי חייב לשלוט בממשל האזרחי באופן כזה שהכנסייה תוכל להשתמש בסמכות המדינה כדי לממש את מטרותיה.

בכל פעם שהכנסייה גובתה בממשל החילוני, היא השתמשה בו לשם ענישה על כל התנגדות לדוקטרינות שלה. הכנסיות הפרוטסטנטיות שצעדו בעקבותיה של הכנסייה הקתולית ברומא, בכך שכרתו בריתות עם השלטונות החילוניים, הפגינו תשוקה דומה החותרת להגביל את חירות המצפון. דוגמה לכך נמצא ברדיפות הממושכות של המתנגדים בידי כנסיית אנגליה. במאות השש עשרה והשבע עשרה אולצו אלפי כמרים שמרדו במוסכמות לעזוב את כנסיותיהם, ואנשים רבים, הן רועי קהילות והן המאמינים, חוו מאסרים, קנסות, עינויים ומות קדושים. כפירה הייתה הגורם שדחף את הקהילה הקדומה לבקש את עזרת הממשל האזרחי, דבר ששלל את הדרך להתפתחות האפיפירות - החיה. שאל השליח אומר שתחילה תהיה "הַעֲזִיבָה וְיִתְגַּלֶּה אִישׁ הָרָשָׁע" (תסל"ב, ב' 3). לפיכך, הכפירה בכנסייה תסלול את הדרך ליצירתו של צלם החיה. כתבי הקודש מכריזים כי לפני שיבת האדון ישרור מצב של הידרדרות רוחנית שיהיה זהה לזה ששרר בדורות הראשונים. "בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יָבֹאוּ זִמְנִים קָשִׁים, כִּי יִהְיוּ הָאָנָשִׁים אוֹהֲבֵי עֲצָמָם, אוֹהֲבֵי כֶסֶף, גִּאוֹתָנִים, שֹׁחֲצִים, מְגַדְפִּים, מְמָרִים אֶת פִּי הוֹרִיָּהֶם, כְּפוֹנֵי טוֹבָה, חֹסְרֵי קִדְשָׁה, קְשׁוּחֵי לֵב, בִּלְתֵּי מִתְרַצִּים, מְלַשְׁיָנִים, הוֹלְלִים, אֲכָזְרִים, שׂוֹנְאֵי טוֹב, בּוֹגְדִים, פּוֹחֲזִים, יְהִירִים, אוֹהֲבִים תַּעֲנוּגוֹת יוֹתֵר מִשֶּׁהֶם אוֹהֲבִים אֶת אֱלֹהִים, לְכַאוֹרָה בַּעֲלֵי יִרְאַת שָׁמַיִם, אֲדָן כּוֹפְרִים בְּתַקְפָּה" (טימ"ב, ג' 1-5). השטן יפעל "בְּכָל גְּבוּרָה, בָּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתֵי שֶׁקֶר וּבְכָל תַּרְמִית רָשָׁע". וכל מי "שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת אֱהָבַת הָאֱמֶת אֲשֶׁר זָכְלוּ לְהוֹשִׁעַ בָּהּ," יקבלו "מִדּוּחִים לְהִטְעוּתָם לְהָאֱמִין לְשֶׁקֶר" (תסל"ב, ב' 9-11).

לכשישרור מצב כזה של כפירה ואי יראת ה', פרי הבאושים שיצמח ממנו יהיה זהה לזה שצמח בדורות הראשונים. מגוון האמונות

השונות בכנסיות הפרוטסטנטיות נחשב בידי אנשים רבים כהוכחה חותכת לכך ששום מאמץ לא יוכל לעולם להביא לידי תמימות דעים ואחידות מאולצת. אך במשך שנים היו כנסיות פרוטסטנטיות שהאמינו כי ניתן לייצר אחדות על בסיס עיקרי אמונה משותפים. אמונה זו הלכה והתעצמה. כדי להגיע לאחדות כזו, חובה לוותר על הדיון בסוגיות שלא הכול היו תמימי דעים לגביהן – חשובות ככל שהיו מנקודת המבט של כתבי הקודש. בדרשה שנשא בשנת 1846 הכריז צ'ארלס ביצ'ר בקשר לשירות הכמורה ב"זרמים פרוטסטנטיים אוונגליסטיים", ש"הוא לא רק נוצר תחת לחץ עצום של פחד אנושי גרידא, אלא שהכמרים חיים, פועלים ונושמים אווירה מושחתת לגמרי, ומשתמשים ללא הרף ביצר הרע כדי להשתיק את האמת, ולכרוע ברך לפני שלטון הכפירה. האם לא היה זה בדיוק מה שקרה ברומא? האם איננו חיים שוב כמו רומא? ומה אנו רואים לנגד עינינו? – מועצה כללית נוספת! כנס דת עולמי! ברית אוונגליסטית ואמונה אוניברסלית!" לכשתושג אחדות כזו, אזי במאמץ להשיג אחדות מוחלטת, יהיה זה רק כפסע משימוש בכוח. כשהכנסיות הבולטות בארצות הברית יתאחדו על בסיס עיקרי אמונה משותפים כאלה, הן ישפיעו על המדינה לאכוף את חוקיהן ולתמוך במוסדותיהן. התוצאה הבלתי נמנעת תהיה שארצות הברית הפרוטסטנטית תייצר צלם של ההיררכיה הרומית, ותטיל על מתנגדיה את העונשים האזרחיים. החיה בעלת שתי הקרניים תצווה "שֶׁהַכֹּל, הַקְּטָנִים וְהַגְּדֹלִים, הַעֲשִׂירִים וְהָעֲנִיִּים, הַחֲפְּזִים וְהָעֲבָדִים, יִשְׁימוּ לָהֶם תּוֹ עַל יַד יְמִינָם אוֹ עַל מִצְחָם, כְּדִי שֶׁלֹּא יוּכַל אִישׁ לָקְנוֹת אוֹ לִמְכֹּר, אֶלָּא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַתּוֹ, שֵׁם הַחַיָּה אוֹ מִסְפֶּר שְׁמָהּ" (ההתגלות, י"ג 16, 17). אזהרתו של המלאך השלישי היא: "כָּל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לַחַיָּה וּלְצִלְמָהּ וּמִקְבֵּל תּוֹ עַל מִצְחוֹ אוֹ עַל יָדוֹ, גַּם הוּא יִשְׁתָּה מִיַּיִן חָרוֹן אֱלֹהִים." "החיה" המוזכרת באזהרה זו (שהחיה בעלת שתי הקרניים תאכוף את הסגידה לכבודה), שאוזכרה בפרק י"ג בספר ההתגלות כחיה הראשונה הדומה לנמר – היא האפיפורות. "צלם החיה" מייצג את הפרוטסטנטיות הכופרת, שתתפתח כאשר הכנסיות הפרוטסטנטיות יבקשו את עזרת הממשל האזרחי כדי לאכוף את הדוגמות שלהן. עתה, עלינו להגדיר מהו "תו החיה". אחרי האזהרה מפני הסגידה לחיה ולצלמה, הנביא מדבר על "הַקְּדוּשִׁים הַשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת אֱלֹהִים וְאֵמוּנָת יֵשׁוּעַ."

מכיוון ששומרי מצוות ה' הוצגו כאן בניגוד חד לעובדי החיה וצלמה, מכאן ששמירת תורת ה' מחד וחילולה מאידך יצינו את ההבדל בין עובדי ה' ועובדי צלם החיה. המאפיין שמייחד את החיה, ולפיכך את צלמה, הוא חילול חוקי ה'. דניאל אומר בקשר לקרן הקטנה, שלטון האפיפיורות: "הוא נִחָשֵׁב לְשָׁנוֹת מוֹעֲדִים וּמִשְׁפָּט" (דני', ז' 25). שאול השליח תיאר באופן דומה את "איש הרשע" שירומם עצמו מעל אלוהים. נבואה אחת משלימה את האחרת. רק באמצעות שינוי תורת ה' תוכל האפיפיורות לרומם את עצמה מעל אלוהים; מי שישמור את המצוות ששנו בדרך זו (ובצדק מבחינתו), יחלוק כבוד רב לסמכות שחוללה את השינוי. צעד כזה של ציות לחוקי האפיפיורות יהווה אות של נאמנות ודבקות באפיפיור במקום באלוהים. האפיפיורות ניסתה ומנסה לשנות את תורת ה'. הדיבר השני, האוסר על סגידה לצלמים, הושמט על ידה, והדיבר הרביעי שונה בידיה, וזאת כדי להעניק תוקף לשמירת יום א' במקומה של השבת, היום השביעי בשבוע. אך הקתולים טוענים שהסיבה להשמטת הדיבר השני היא שאין בו כל צורך, ולפיכך, הם מציגים את התורה בדיוק כפי שאלוהים התכוון שהיא תובן. דבר זה אינו יכול להיות השינוי שהנביא ניבא עליו. הנביא מדבר על שינוי מחושב שיערך בכוונת מכוון: "הוא נִחָשֵׁב לְשָׁנוֹת מוֹעֲדִים וּמִשְׁפָּט". השינוי שחל בדיבר הרביעי מגשים במדויק את הנבואה. הגורם היחיד שהשתמש בסמכותו כדי לחולל את השינוי הזה, הוא הכנסייה הקתולית. כאן, האפיפיורות מרוממת את עצמה קבל עם ועולם מעל אלוהים.

בזמן שניתן יהיה לזהות בבירור את עובדי ה' בזכות שמירתם את הדיבר הרביעי (מאחר שהשבת היא האות לכוח היצירה של הבורא, המעיד על דרישתו מן האדם לחלוק לו כבוד), ניתן יהיה לזהות את סוגי החיה בזכות מאמציהם לבטל כל זכר לבורא ולרומם את שלטון האפיפיורות. האפיפיורות הציגה את חוקיה היהירים הראשונים כשכוננה את יום א' כיום קודש [ראו הערה 9 בנספח]. היא השתמשה לראשונה בכוחה של המדינה כדי לכפות את שמירת יום א' בתור "יום האדון". אך כתבי הקודש מציינים מפורשות את היום השביעי בשבוע, לא היום הראשון, כיום האדון. המשיח אמר: "בֶּן-הָאָדָם אָדוֹן גַּם לַשָּׁבָת." הדיבר הרביעי אומר: "וַיֹּם הַשְּׁבִיעִי - שָׁבֶת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ." באמצעות הנביא ישעיהו, ה' מכריז בקשר לשבת: "אִם-תִּשְׁכַּח מִשְׁבֹּת

רגלך עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קִדְשִׁי וְקִרְאַתְךָ לַשַּׁבָּת עֲנֵךְ לְקֹדֶשׁ יְהוָה " (מרקוס, ב' 28; ישעיה, נ"ח 13). הטענה ששבת נשמעת שהמשיח שינה את מועד השבת, מופרכת באמצעות דבריו שלו. בדרשה על ההר, הוא אמר: "אל תחשבו שפאתי לבטל את התורה או את הנביאים; לא פאתי לבטל כי אם לקיים. אמן. אוֹמֵר אֲנִי לָכֵן, עַד אֲשֶׁר יַעֲבְרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אִף יוֹד אֶחָת אוֹ תֵּג אֶחָד לֹא יַעֲבְרוּ מִן הַתּוֹרָה בְּטָרֶם יִתְקַיֵּם הַכֹּל. לָכֵן כָּל הַמִּפְרָא אֶחָת מִן הַמִּצְוֹת הַקְּטָנוֹת הָאֵלֶּה וּמִלִּמַּד כֶּךָ אֶת הַבְּרִיּוֹת, קִטְוֹן יִקְרָא בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם. אָבֵל כָּל הָעוֹשָׂה וּמִלִּמַּד, הוּא גָדוֹל יִקְרָא בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם" (מתי, ה' 17-19). רוב הפרוטסטנטים מקבלים את העובדה שכתבי הקודש אינם מאששים את שינוי מועד השבת. עובדה זו מוצהרת מפורשות בפרסומים של כמה ממוסדות הדת בארה"ב. (the American Tract Society and the American Sunday-school Union). אחד מהם מאשש: "הברית החדשה מחרישה בכל הנוגע למצווה ישירה כלשהי על השבת [הנחגגת ביום א', היום הראשון בשבוע], או לכללים מוגדרים של שמירתה." (מתוך המאמר, "The Abiding Sabbath", עמ' 184). אחר אומר: "עד למות המשיח לא חל שום שינוי ביום הזה", ו"ככל העולה מן הכתובים, הם [השליחים] לא נתנו מצווה מפורשת, המורה על זניחת השבת הנחגגת ביום השביעי, ושמירתה ביום הראשון של השבוע." (מתוך המאמר, "The Lord's Day", עמ' 185, 186). הקתולים מודים ששינוי המועד של השבת כונן בידי הכנסייה הקתולית, ומכריזים כי בכך שהפרוטסטנטים שומרים על קדושתו של יום ראשון, הם מכירים בסמכותה. ב"עיקרי האמונה של הדת הקתולית", נאמר בתגובה לשאלה באיזה יום יש לקיים את הדיבר הרביעי: "בתקופת התורה הישנה, השבת היתה יום הקודש, אך הכנסייה, בהנחיית ישוע המשיח ובצו מאת רוח אלוהים החליפה את השבת ביום א'. עתה, אנו מקדשים את יום א', לא את היום השביעי. יום א' משמעו עתה יום האדון." כאות לסמכותה של הכנסייה הקתולית כותב חבר בכנסייה הקתולית: "הפרוטסטנטים קיבלו את עצם הפעולה של שינוי מועד השבת ליום ראשון... שכן על ידי שמירת יום א' בקפדנות, הם מאששים את סמכותה של הכנסייה הקתולית לכוון חגים ומועדים ולשלוט במצפונם." אם כך, מהו שינוי מועד השבת אם לא סימן או אות לסמכותה של הכנסייה הקתולית - "תו החיה"? הכנסייה הקתולית לא ויתרה מעולם על טענתה

לעליונות, וכאשר העולם והכנסיות הפרוטסטנטיות מקבלים את השבת שהיא הגתה וכוננה [יום א'], בעודם מואסים בשבת המקראית, הם מאששים את טענתה. הם אולי מסתמכים על סמכותם של המסורת ואבות הכנסייה בקשר לשינוי זה, אך בעשותם זאת, הם מתעלמים מעיקרון היסוד המפריד בינם לכנסייה הקתולית - דהיינו, ש"כתבי הקודש, ורק כתבי הקודש, הם דתם של הפרוטסטנטים." הקתולים יכולים לראות שהם מרמים את עצמם ועוצמים את עיניהם במודע כדי לא לראות את העובדות הכרוכות בסוגיה זו. כשתנועה נוצרית הדוגלת באכיפת יום א' צוברת תנופה, הקתולים שמחים, שכן הם בטוחים שבסופו של דבר כל העולם הפרוטסטנטי ייכנע לסמכותה של כנסיית רומא ויצעד תחת דגלה. הקתולים מכריזים: "שמירת יום א' בידי הפרוטסטנטים היא מחוות הכבוד שהם חולקים (למורת רוחם) לשלטון הכנסייה [הקתולית]." (Plain talk about Protestantism, page 213). כשהכנסיות הפרוטסטנטיות אוכפות את שמירת יום א', הן למעשה אוכפות את סגידת האפיפיורות: החיה.

אלה שמבינים את הצו שניתן בדיבר הרביעי, ובוחרים לשמור את "השבת" השקרית במקום השבת האמיתית, חולקים בכך כבוד לכוח שכוון אותה וציווה עליה. אך בעצם המעשה של אכיפת חובה דתית בידי שלטון חילוני, יוצרות הכנסיות עצמן את צלם החיה. לפיכך, אילו רשויות החוק יאכפו את שמירת יום א' בארצות הברית, צעד זה יממש את אכיפת סגידת החיה וצלמה. אולם, המשיחיים בדורות הקודמים שמרו את יום א' מתוך הנחה שבכך הם שמרו את השבת המקראית. בימינו, ישנם משיחיים אמיתיים בכל הכנסיות, שאינם מוכנים לקבל את לחם ויין הקודש בטקס הקתולי, אך מאמינים בכנות שיום א' הוא השבת שכוון ה'. אלוהים רואה את טוהר מניעיהם ואת יושרתם. אך כאשר השלטונות יאכפו את שמירת יום א', והעולם ילמד על חובת שמירת השבת האמיתית, כל אדם שיחלל את צו ה' כדי לציית לצו שכוונה רומא, יחלוק כבוד לשלטון האפיפיורות, ולא לאלוהים. כל מי ששומר את השבת ביום ראשון חולק כבוד לכס הקדוש ברומא, ולכוח הכופה את הנוהג הזה, שכוון בידי רומא. למעשה, הוא סוגד לחיה ולצלמה. כשבני האדם ימאסו בשבת שהוכרזה בידי אלוהים כאות לסמכותו, ויכבדו במקומה את היום שכוונה רומא כאות לעליונותה, הם יקבלו את האות המעיד על

נאמנות לרומא: "תו החיה". רק אחרי שסוגיה זו תובהר לבני האדם, והם יוכלו לבחור בין צו ה' ל"מצוות אנשים מלומדה", אלה שימשיכו בחטא זה יקבלו את "תו החיה". האיום המפחיד ביותר שניתן אי פעם לבן תמותה, כלול בבשורת המלאך השלישי. חטא הסגידה לחיה ולצלמה וקבלת תו החיה חייב להיות חטא חמור במיוחד, המעורר את חרון אפו של ה', שאינו מהול ברחמיו.

בני האדם לא ייוותרו באפלה בקשר לסוגיה חשובה זו. האזהרה בנוגע לחטא זה תינתן לעולם לפני שמשפטי ה' יפקדו את העולם, וזאת כדי שהכול יידעו את הסיבה לכך ויזכו להזדמנות להימלט מהם. הנבואה מכריזה כי המלאך השלישי יבשר את בשורתו ל"עמים וְהַמּוֹנִים", "וְאֲמוֹת וְלִשׁוֹנוֹת". אזהרתו של המלאך השלישי, המהווה חלק מאותה בשורה משולשת, אף היא אמורה להתבשר ברחבי העולם. על פי הנבואה, היא מוכרזת בקול רם מפי מלאך ה"מְעוֹפֵף בְּאֲמָצַע הַשָּׁמַיִם", ומסבה אליה את תשומת הלב של העולם כולו. בעיצומו של המאבק יחולק העולם הנוצרי לשתי סיעות גדולות – שומרי מצוות ה' ואמונת ישוע, וסוגדי החיה וצלמה שקיבלו את תו החיה. על אף שהכנסייה והמדינה יאחדו כוחות כדי לאלץ את כולם, את "הַקְּטָנִים וְהַגְּדוֹלִים, הַעֲשִׂירִים וְהָעֲנִיִּים, הַחֲפְּשִׁיִּים וְהָעֶבְדִּים" לקבל את תו החיה (ההתגלות, י"ג 16), חסידי ה' יסרבו לקבלו. הנביא מפטמוס חזה במאמינים "הַמִּתְגַּבְּרִים עַל הַחִיָּה וְעַל צִלְמָהּ וְעַל מִסְפַּר שָׁמָּה, אֲשֶׁר עוֹמְדִים עַל זֶם הַזִּכּוּכִית, כְּנֹרוֹת אֱלֹהִים בְּיָדָם וְהֵם שָׂרִים אֶת שִׁירַת מִשָּׁה... וְשִׁירַת הַשָּׁה" (ההתגלות, ט"ו 2, 3).

פרק כ"ו

מלאכת תיקון

מלאכת תיקון השבת שתבוצע באחרית הימים, בושרה בנבואת ישעיהו: "כֹּה אָמַר יְהוָה, שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה: כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא, וְצִדְקָתִי לְהַגְלוֹת. אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת, וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ; שְׁמֹר שַׁבָּת מִחֻלּוֹ, וְשִׁמְרֵם יָדוֹ מַעֲשׂוֹת כָּל רָע." "וּבְנֵי הַנֶּכֶר, הַנִּלְוִים עַל יְהוָה לְשִׁרְתּוֹ, וְלֹאֲהַבָּה אֶת שֵׁם יְהוָה, לְהִיּוֹת לוֹ לַעֲבָדִים, כָּל שְׁמֹר שַׁבָּת מִחֻלּוֹ, וּמִחֲזִיקִים בְּבְרִיתִי. וְהִבִּיאוּתִים אֶל הָרַקְדָּשִׁי, וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי" (ישעיה, נ"ו 1, 2, 6, 7).

מילים אלה חלות על עידן החסד המשיחי, כפי שעולה מן הנבואה המבשרת את קיבוץ הגויים באמצעות הבשורה. "נִגָּם אֲדַנִּי יְהוָה, מִקֶּבֶץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל: עוֹד אֶקְבֹּץ עָלָיו, לְנִקְבְּצָיו" (ישעיה, נ"ו 8). [כלומר, על נקבצי ישראל אוסיף לקבץ את יראי ה' מבין הגויים.] ברכת ה' מובטחת לגויים שיכבדו וישמרו את השבת. לפיכך, מצוות שמירת השבת על פי הדיבר הרביעי חלה על תקופה עתידית, שתתרחש זמן רב לאחר הצליבה, התחייה והעלייה לשמיים של המשיח - לתקופה שבה שליחיו יבשרו את הבשורה הטובה לכל העמים. ה' ציווה על הנביא ישעיהו: "צֹר תַּעֲנִידָהּ; חֲתוּם תּוֹרָה, בְּלִמְדִּי" (ישעיה, ח' 16). חותם תורת ה' טמון בדיבר הרביעי. דיבר זה, היחיד מבין עשרת הדיברות, מציג הן את השם והן את התואר של המוחק העליון. הוא מכריז שה' הוא הבורא, בורא השמיים והארץ, ולפיכך הוא ראוי ליראת כבוד ולסגידה, יותר מכל האלים האחרים. זולת דיבר זה, מיתר הדיברות לא ניתן להסיק באיזו סמכות ניתנה התורה. כשמועד

השבת שונה בידי שלטון האפיפיוורות, הוסר החותם מן התורה. תלמידי ישוע נקראים להשיב עטרה ליושנה באמצעות רוממות השבת, שצוותה בדיבר הרביעי, והשבתה לייעודה ולתפקידה החוקי כיום מנוחה וזיכרון לבורא, וכחותם לסמכותו. "לְתוֹרָה, וְלַתְּעוּדָה". בקרב שלל התורות והתיאוריות הרווחות, תורת ה' היא אמת המידה היחידה שאינה טועה לעולם, ויש לבחון על פיה את כל ההשקפות, הדוקטרינות והתיאוריות.

הנביא מכריז: "אִם לֹא יֵאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין לוֹ שָׁחַר" (ישעיה, ח' 20). שוב ניתנת לו הפקודה: "קְרָא בְּגֵרוֹן, אֶל תַּחֲשֶׁךְ, כְּשׁוֹפֵר הָרֶם קוֹלְךָ; וְהִגַּד לְעַמִּי פִשְׁעָם, וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטָּאתָם." על הנביא להוכיח על חטא לא את העולם הרשע, אלא את "עמי" - חסידי ה'. עוד מוסיף ה' לגביהם: "וְאֹתֵי, יוֹם יוֹם יִדְרָשׁוּן, וְיַדַּעַת דְּרָכֵי יַחְפְּצוּן; כְּגוֹי אֲשֶׁר צָדָקָה עָשָׂה, וּמִשְׁפָּט אֶלְהִי לֹא עָזַב" (ישעיה, נ"ח 1, 2). כאן מתוארת קבוצת אנשים המאמינים בצדיקותם ומפגינים עניין רב בשירות ה'. אך התוכחה הנוקבת, המחמירה של בוחן הלבבות, מוכיחה שהם מחללים את מצוות ה' ברגל גסה. לפיכך, הנביא מצביע על חוקי התורה שהם זנחו: "וּבָנוּ מִמֶּךָ חֲרָבוֹת עוֹלָם, מוֹסְדֵי דוֹר וְדוֹר תִּקְוִימוֹם; וְקָרָא לָךְ גִּדֵּר פָּרֶץ, מִשְׁלַב נְתִיבוֹת לְשִׁבְתָּ. אִם תִּשָּׁב מִשִּׁבְתָּ רִגְלָךְ, עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ בְּיוֹם קִדְשִׁי; וְקָרָאתָ לְשִׁבְתָּ עֵנִי, לְקִדּוֹשׁ יְהוָה מְכַבֵּד, וְכַבֵּדְתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, מִמִּצּוֹא חֲפָצְךָ וְדָבָר דָּבָר; אֲזִי, תִתְעַנֵּג עַל יְהוָה" (ישעיה, נ"ח 12-14). נבואה זו חלה גם על ימינו. הקרע [הפרץ בגדר], שנפער בתורת ה', אירע כשמועד השבת המקראית שונה בידי שלטון האפיפיוורות. אך הגיעה השעה שצו אלוהי זה ישוב אל כנו. יש לאחות את הקרע, ולרומם את המסד שעליו נבנו דורות רבים. השבת, שקודשה על ידי הבורא וזכתה לברכתו, נשמרה בידי אדם הראשון התמים והזך בגן העדן הקדוש. קדושתה נשמרה בידי גם אחרי שחטא, התחרט על חטאו וגורש ממעונו המאושר בשמיים. קדושת השבת נשמרה בידי אבות אבותינו, מהבל ועד נוח הצדיק, מאברהם ועד יעקב. כשהעם הנבחר ישב בעבדות במצרים, רבים מבניו איבדו את הידע על תורת ה', וזאת משום שהאלילות משלה בכיפה. אולם, כאשר ה' הוציא את ישראל מעבדות לחירות, הוא הכריז את תורתו בפני קהל ישראל ברוב הוד וגבורה נוראה, כדי שיידעו את רצונו, יראו מפניו ויצייתו לו לעד. מן היום הזה ועד ימינו אנו, הידע של תורת ה' נשמר בעולם, וקדושת

השבת שצוותה בדיבר הרביעי נשמרה. על אף ש"איש הרשע" הצליח לרמוס ברגל גסה את היום הקדוש של אלוהים, אפילו בתקופה שבה הוא שלט נמצאו נשמות נאמנות שהסתתרו במקומות מחבוא, ושם כיבדו ושמרו את השבת. מאז ימי הרפורמציה, בכל דור ודור נמצאו תמיד כמה מאמינים ששמרו את קדושת השבת. על אף החרפה והרדיפות שהומטו עליהם כשעשו זאת, העולם זכה בעדות מתמדת על נצחיותה של תורת ה' ועל החובה הקדושה לכבד את השבת שכוון ה'. אמיתות אלה, שהוצגו בפרק י"ד בספר ההתגלות בקשר לאותה "בשורת עולם", יאפיינו וייחדו את קהילת המשיח בעת שיבתו. על התוצאה של בישור שלושת האזהרות, נאמר: "בָּזָה סִבְלָנוֹתֶם שֶׁל הַקְדוּשִׁים הַשּׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת אֱלֹהִים וְאֶמּוֹנֵת יִשׁוּעַ." המסר השלישי הוא האחרון שיוכרז לפני ביאת האדון. מיד אחרי הכרזתו, הנביא רואה את בן-האדם [המשיח] בא מן השמיים בכבוד והדר כדי לקצור את קציר הארץ. אלה שקיבלו את האור בקשר למקדש ה' ולנצחיותה של תורת ה', נמלאו שמחה ופליאה כשחזו ביופי ובשלמות של תורת האמת, שהאירה את שכלם וליבם.

הם השתוקקו לחלוק את האור היקר שנגה עליהם עם כל המשיחיים. הם לא יכלו שלא להאמין שהכול יקבלוהו בשמחה. אך האמיתות שהעמידו אותם במחלוקת עם העולם, לא התקבלו בברכה בידי רבים מן האנשים שהתיימרו להיות תלמידי המשיח. ציות לדיבר הרביעי דרש קורבנות וויתורים שרוב הנוצרים סירבו לעשותם. כשהוצגה מצוות השבת, רבים נימקו את הסתייגותם בהתאם להשקפותיהם החומרניות. הם אמרו: "מאז ומתמיד שמרנו את יום ראשון, אבותינו שמרו את יום ראשון, ואנשים טובים וישרים רבים מתו שמחים בעודם שומרים את יום ראשון. אם הם נהגו כשורה, כך גם אנו. שמירת השבת החדשה תנתק אותנו מאחדותנו עם העולם, ולא תהיה לנו יותר השפעה על אנשיו. אנו תוהים, מה מבקשת קבוצה קטנה של שומרי שבת להשיג מול העולם כולו השומר את קדושתו של יום א'?" טיעונים דומים הוצגו בידי עם ישראל שניסה לתרץ את מאיסתו במשיח. אבות האומה התרצו לה' כשהעלו את קורבנותיהם ומנחותיהם, מדוע לא יוכלו הבנים למצוא גאולה באותה דרך? בדומה, הקתולים טענו שמשכיחיים אמיתיים מתו בעודם דבקים בדת הקתולית, ולפיכך, די בדת זו כדי לרכוש גאולה.

היגיון כזה ישמש מחסום יעיל מפני כל התקדמות רוחנית או דתית. רבים טענו ששמירת קדושתו של יום א' כוננה כדוקטרינה שהפכה, הלכה למעשה, למנהג רוח בכנסייה במשך מאות בשנים. כנגד טענה זו הועלתה הטענה שהשבת ושמירתה היו עתיקות ורווחות יותר, שהן עתיקות כמו העולם עצמו, והן קודשו בידי אלוהים ומלאכיו.

כשהונחו יסודות העולם, כשכוכבי השחר ריננו יחדיו וכל בני האלוהים הריעו בשמחה, אז כוננה השבת. [איוב, ל"ח 6, 7; בראשית, ב' 1-3]. יום קודש זה ראוי ליראת הכבוד שלנו, שכן הוא לא כונן בסמכות אנושית ואינו מבוסס על מסורות אנושיות; הוא כונן בידי עתיק היוםמין וצווה בדברו הנצחי. כשתשומת הלב הציבורית הוסבה לנושא תיקון השבת, כוהני דת פופולריים רבים סילפו את דבר ה', והציגו פרשנויות על דברו שיניחו את דעתם של אנשים בעלי מוח חריף וסקרן. אנשים שלא התעמקו בעצמם בכתבי הקודש שמחו לקבל מסקנות שעלו בקנה אחד עם תשוקותיהם. רבים ניסו להצמית את האמת באמצעות ויכוחים, פלפלות, מסורות האבות וסמכות הכנסייה. מגיני האמת פנו אל כתבי הקודש כדי להגן את תקפותו של הדיבר הרביעי. אנשים צנועים וענווים אלה, שהיו חמושים אך ורק בדבר האמת, עמדו בעוז כנגד מתקפותיהם של מלומדים, אשר להפתעתם וזעמם גילו שפלפלותם הרהוטה חסרת אונים כנגד השכל הבריא והפשוט של אנשים שהיו בקיאים בכתבי הקודש, ולא בתורות המתוחכמות של מוסדות ההשכלה. האנשים שלא יכלו להסתמך על עדות דבר ה' כדי להצדיק את טיעוניהם, התעקשו לטעון - תוך שהם שוכחים שאותו הלך חשיבה שימש כנגד המשיח ושליחיו - "כיצד ייתכן שאנשינו ומורינו הדגולים אינם מבינים את סוגיית השבת? רק קומץ אנשים מאמינים כמוכם. לא ייתכן שאתם צודקים, ואילו כל המלומדים והמשכילים שבעולם טועים." כל מה שנדרש כדי להפריך טיעונים כאלה היה לצטט את כתבי הקודש ואת תולדות מגעיו של ה' עם עמו לאורך הדורות. אלוהים פועל באמצעות אנשים השומעים את קולו ומצייתים לו, ובעת הצורך מכריזים אמיתות מרות שקשה לקבלן; אנשים שאינם פוחדים להוכיח את העולם על חטאים מקובלים. הסיבה לכך שהוא אינו בוחר לעיתים קרובות במלומדים ובאנשי שררה כדי שיובילו תנועות תיקון, היא שהם דבקים בעיקרי האמונה, בתיאוריות ובשיטות התאולוגיות שלהם, ואינם חשים שום

צורך ללמוד מאלוהים. רק אנשים שמקיימים קשר אישי עם מקור החוכמה [אלוהים], מסוגלים להבין ולהבהיר את כתבי הקודש. לפעמים, דווקא אנשים שאינם בקיאים בידע הרחב הנלמד במוסדות הלימוד נקראים לבשר את האמת, לא משום שאינם משכילים, אלא משום שאין להם ביטחון עצמי מופרז שימנע מהם ללמוד מאלוהים. הם לומדים בבית מדרשו של המשיח, וענוותם וציותם מרוממים אותם. כשאלוהים מפקיד בידיהם את הידע של האמת שלו, הוא חולק להם כבוד, שבהשוואה אליו, הכבוד שחולק העולם והגדולה האנושית מחווירים ומתפוגגים.

הרוב הגדול של האדוונטיסטים דחו את האמיתות בקשר למקדש ולתורת ה', ורבים אף התכחשו לאמונתם בתנועה האדוונטיסטית, ואימצו השקפות רעועות וסותרות לגבי הנבואות שניבאו על מלאכת קודש זו. חלק מהם אף הלך שולל אחרי השקר של קביעה מחדש, פעם אחר פעם, של מועד מוגדר לביאת המשיח. אילו בחנו את הסוגיה באור שזרח עתה על נושא המקדש, הם היו רואים שאף תקופה נבואית אינה מגיעה עד ביאת המשיח השנייה; שהמועד המסוים של אירוע זה לא נחזה מראש. אך משום שפנו עורף לאור, הם המשיכו לקבוע שוב ושוב מועד חדש לשיבת האדון, ולעיתים קרובות חוו מפח נפש. כשהקהילה בתסלוניקי קיבלה רעיונות מוטעים לגבי ביאת המשיח, שאול השליח יעץ לחבריה לבחון בזהירות את תקוותיהם וציפיותיהם לאור דבר ה'. הוא ציטט נבואות החושפות את האירועים שיתרחשו לפני ביאת המשיח השנייה, והראה שאין שום בסיס לציפייתם לשוב בימיהם. הוא הזהיר אותם: "אַל יִטְעָה אֶתְכֶם אִישׁ בְּאֵיזָה אֶפֶן שֶׁהוּא" (תסל"ב, ב' 3). אם הם ידבקו בציפיות שלא אוששו בכתבי הקודש, הם יפנו לדרך שגויה. האכזבה שתהיה מנת חלקם תחשוף אותם ללעגם של הכופרים, והם יימצאו בסכנת כניעה לייאוש, ויתפתו לפקפק באמיתות החיוניות לגאולתם. באזהרתו של השליח למאמינים בתסלוניקי טמון לקח מאלף לאנשי אחרית הימים. אדוונטיסטים רבים האמינו שאם לא יעלה בידם למקד את אמונתם במועד מוגדר של ביאת האדון, הם לא יוכלו לעסוק במלאכת ההכנה בלהט ובשקדנות. תקוותיהם שבו והתעוררו רק כדי להתנפץ, ואמונתם ספגה טלטלה כה עזה, עד שכמעט לא יכלו לקבל את האמיתות הנשגבות של הנבואות. בישור המועד המוגדר של יום הדין, שניתן

במסגרת המסר הראשון, צווה בידי ה'. חישוב התקופות הנבואיות על סמך מסר האזהרה, שקבע כי תום 2300 הימים יגיע בסתיו של שנת 1844, נותר בעינו, ללא צל של ספק. המאמצים ששבו ונעשו כדי למצוא תאריכים חדשים לראשית ולתום התקופות הנבואיות, והלך החשיבה חסר היסוד הנחוץ לאישוש השקפות אלה, לא רק הובילו לבבות רבים לעזוב את האמת שהתבררה לאחרונה, אלא אף לבזו לכל המאמצים להבהרת הנבואות. ככל שהמועד לשיבת המשיח שב ונקבע בתכיפות רבה יותר, ומופץ באופן נרחב יותר, כך הוא הולם טוב יותר את מטרותיו של השטן. כשהמועד חולף, השטן מעורר לעג ובזו המופנים כלפי אלה שדגלו במועד זה. בדרך זו, הוא הטיל קלון על התנועה האדוונטיסטית הגדולה בין השנים 1843 ו-1844. אלה שחוזרים שוב ושוב על טעות זו, יקבעו לבסוף תאריך לשיבת המשיח אי שם בעתיד הרחוק. כך הם יחושו שלווים ורגועים בביטחונם הכוזב, ורבים מהם לא יתפכחו מאשלייתם, עד שיהיה מאוחר מדי. תולדות ישראל הקדומה מהוות דוגמה מאלפת לחוויה שעברה על הקהילה האדוונטיסטית. אלוהים הוביל את חסידיו בתנועה האדוונטיסטית, כשם שהוציא את בני ישראל ממצרים. באכזבה הגדולה שהם נחלו נבחנה אמונתם, ממש כפי שנבחנה אמונתם של בני ישראל בים סוף. אילו היו ממשיכים לבטוח ביד ההשגחה שהנחתה אותם ושרתה איתם עד הלום, הם היו חוזים בתשועת ה'. אילו כל העושים במלאכה בלב אחד בשנת 1844 היו מקבלים את המסר של המלאך השלישי, ומכריזים אותו בגבורת רוח הקודש, האדון היו מחולל גדולות ונצורות במקביל למאמצייהם. אור גדול היה זורח על העולם. אילו תושבי תבל היו מוזהרים לפני שנים רבות, מלאכת הסיום הייתה מתבצעת עד תומה והמשיח היה בא כדי לגאול את חסידיו. לא היה זה רצון ה' שעמו ינדוד ארבעים שנה במדבר. הוא רצה להוביל את בני ישראל ישירות לארץ כנען, ליישבם על אדמתם ולהקים אומה קדושה ומאושרת. אולם, הם "לֹא יָקְלוּ לְבֹא [אל נחלתם ומנוחתם] מִשּׁוּם שְׁלֹא הֶאֱמִינוּ" (האיגרת אל העברים, ג' 19). משום שהם שבו לסורם ולכפירתם, הם מצאו את מותם במדבר, וה' הקים אנשים אחרים שייכנסו אל הארץ המובטחת. בדומה, לא היה זה רצון ה' שביאת המשיח השנייה תתעכב כל כך, ושחסידיה ייוותרו בעולם הזה, מוכה החטא והיגון, במשך שנים רבות כל כך. ואולם, חוסר אמונה גרם

לנתק בינם לאלוהים. אחרי שהם סירבו לבצע את המלאכה שה' יעד להם, נבחרו אנשים אחרים כדי לבשר את מסר האזהרה. ישוע, ברוב רחמיו וחסדו, מעכב את שיבתו לעולם, וזאת כדי שהחוטאים יזכו בהזדמנות לשמוע את האזהרה, ולמצוא בו מקלט מחרון אפו שיישפך על העולם. עתה, כפי שקרה בדורות קודמים, הצגת האמת אשר תגנה את החטא ותחשוף את השקרים הרווחים בעולם, תעורר התנגדות. "כָּל עוֹשֶׂה עֲוֹלָה שׁוֹנֵא אֶת הָאֹר וְאֵינוּ בָּא אֶל הָאֹר פֶּן יוֹכְחוּ מַעֲשָׂיו" (יוחנן, ג' 20). כשאנשים מבינים שלא יוכלו לאשש את טענותיהם על סמך כתבי הקודש, רבים מהם מחליטים לדבוק בעמדתם חרף כל הסיכונים, ובזדון ליבם, הם מדברים סרה באופיים ובמניעיהם של מגיני האמת הלא-אהודה. ניתן לראות את אותו דפוס פעולה בכל הדורות. אליהו הנביא הוכרז כעוכר ישראל, ירמיהו הוכרז כבוגד, שאול השליח כמטמא המקדש. מאז ואילך, כל מי שדבק באמת הוכרז כמסית, כופר או פלגן. המוני בני אדם חסרי אמונה, הממאנים לקבל את דבר הנבואה המהימן, יקבלו ללא שום פקפוק כל האשמה כנגד אלה המעזים להוכיח את העולם על חטאים שנחשבים מקובלים. רוח זדונית זו תלך ותתעצם. בכתבי הקודש נאמר מפורשות כי קרבה העת שבה חוקי המדינה יסתרו את חוקי תורת ה', וכל מי שיציית לצוו ה' יוקע כרשע, ויאלץ להתמודד עם תוכחה, קלון ועונש. לאור דברים אלה, מהי חובתו של שליח האמת? האם עליו להסיק שאין להציג את האמת, שכן שלרוב התוצאה היחידה היא שאנשים מתקוממים נגדה, מתחמקים ממנה או מתנגדים לדרישותיה? מובן שלא. אל לו להסתיר את האמת הטמונה בעדות דבר ה' בטענה שהיא מעוררת התנגדות, כשם שמתקני הדת שקדמו לו לא הסתמכו על טענה כזו. הצהרת האמונה של הקדושים והקדושים המעונים תועדה למען הדורות הבאים. אנשים אלה, שהיו דוגמה חיה לקדושה ויושרה, באו לעולם כדי להפיח אומץ בליבם של אלה הנקראים להתייצב בעוז כעדי ה'. הם נחלו חסד ואמת, לא רק למענם, אלא כדי שדרכם תאיר דעת ה' את העולם. האם נתן ה' את אורו למשרתיו בימינו? אם כן, הרי שעליהם להניח לאורו לזרוח על העולם. בימי קדם, ה' אמר לנביא שדיבר בשמו: "וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יָאֲבוּ לְשִׁמְעַ אֵלַיָּךְ, כִּי אֵינִם אֲבִים לְשִׁמְעַ אֵלַי". ואף על פי כן, הוא הורה לו: "וַיְדַבֵּר אֶת דְּבָרַי אֵלֵיהֶם, אִם יִשְׁמְעוּ וְאִם יִחְדְּלוּ" (יחזקאל, ג' 7; ב' 7). משרת ה' בימינו מצווה:

"קרא בגרון אל תחשד, פשופר הרם קולך; והגד לעמי פשעם, ולבית יעקב חטאתם." כל אדם שקיבל את אור האמת נתון תחת אותה חובה קדושה "נוראה" שהוטלה על הנביא שנשלח לישראל בצו ה': "ואתה בן אדם, צפה נתתיך לבית ישראל; ושמעת מפי דבר, והזהרת אתם ממני. באמרי לרשע, רשע מות תמות, ולא דברת, להזהיר רשע מדרך, הוא רשע בעונו זמות, ודמו מידך אבקש. ואתה כי הזהרת רשע מדרך, לשוב ממנה, ולא שב מדרך, הוא בעונו זמות, ואתה נפשך הצלת" (יחזקאל, ל"ג 7-9).

המכשול הגדול, הן לקבלת האמת והן להפצתה, הוא העובדה שהדבר כרוך באי נוחות ובחרפה. זהו הטיעון היחיד נגד האמת, שחסידיה לא הצליחו להפריך מעולם. אך דבר זה אינו מרתיע את תלמידי המשיח האמיתיים. הם אינם מחכים עד שהאמת תהפוך לנחלת הכלל. הם משוכנעים בחובתם, ולכן הם מקבלים את הצלב ברצון, ומחשיבים [בדומה לשאול השליח] את "צרתנו הקלה של הרגע", כאמצעי שינחיל "לנו כבוד עולמים גדול ורב עד מאד" (קור"ב ד' 17). הם מתהללים בצרתם כמו איש האמונה בימי קדם, ש"חשב את חרפת המשיח לעשר גדול מאוצרות מצרים" (האיגרת אל העברים, י"א 26). רק אלה שמשרתים את העולם בכל ליבם ומאודם, תהא אשר תהא הצהרת אמונתם, נוהגים בעינינו הרוח מתוך אינטרס אישי ולא מתוך עקרונות. עלינו לבחור בדרך הישר משום שהיא הדרך הנכונה, ולהפקיד את התוצאות ביד ה'. העולם אסיר תודה לאנשי אמונה, עקרונות ותעוזה, על תיקוני הדת הכבירים שהם חוללו. מלאכת התיקון בימינו חייבת להימשך ולהתקדם באמצעות אנשים כאלה. כה אמר ה': "שמעו אלי ידעי צדק, עם תורתי בלבם: אל תיראו חרפת אנוש, ומגדפתם אל תחתו. כי כנגד לאכלם עש, וכצמר לאכלם סס; וצדקתי לעולם תהיה, וישועתי לדור דורים" (ישעיה, נ"א 7, 8).

פרק כ"ז

תחיות רוחניות בעידן המודרני

בכל מקום שבו בושר דבר ה' באופן נאמן, התוצאות שנבעו ממנו הוכיחו את מקורו האלוהי. רוח ה' התלוותה למסריהם של משרתי ה' ודברו הובע בעוצמה. מצפונם של החוטאים התעורר והם הכירו באשמתם. "האור הָאֱמֶתִי, הַמְאִיר לְכָל אָדָם, בָּא אֶל הָעוֹלָם," האיר את חדרי ליבם האפלים ואת צפונות נשמתם, וכל מה שהסתתר באפלה, נחשף. שכנוע עמוק באשמתם אחז בליבם ובנשמתם. הם היו בטוחים באשמתם על חטאיהם, והאמינו בצדקה ובמשפט העתיד לבוא. הם חשו בצדקת ה' ונחרדו מאימת התגלותו של בוחן הלבבות הכביר לפנייהם, בעודם שרויים באשמתם וטומאתם. הם זעקו בצער עז: "מִי יַצִּילֵנִי מִגּוֹף זֶה שֶׁהִמָּוֶת בּוֹ?" כשלנגד עיניהם נחשף הצלב בגולגולתא וחשף את קורבן התמורה הנצחי שכיפר על חטאי בני האדם, הם ראו שדבר זולת זכויותיו של המשיח אינו יכול לכפר על עוונותיהם. רק קורבן התמורה יכול לפייס בין ה' לאדם. באמונה וענווה, הם קיבלו את שה האלוהים, הנושא את חטאי העולם. הם קיבלו מחילה על "חטאי הָעֶבֶר" באמצעות דם המשיח. (רומ', ג' 25). נשמות אלה הניבו פרי טוב של חרטה. הם האמינו במושיע, נטבלו והחלו את חייהם החדשים כבריות חדשות בישוע המשיח. הם חדלו להתהלך בדרכי הבשר ולמלא את תאוותיהם, אלא צעדו באמונה בעקבותיו של בן האלוהים כדי לשקף את אופיו, ולטהר עצמם כדי שיהיו טהורים כמוהו. עכשיו, הם אהבו את הדברים ששנאו בעבר, ושנאו את הדברים שאהבו בעבר. הגאוותנים ובעלי הביטחון העצמי

הפכו ענווים, צנועים ושפלי רוח. הרברבנים והמתנשאים נעשו רציניים, עמוקים ולא מתבלטים. מחללי הקודש הפכו ליראי ה', השיכורים נעשו פיכחים, המופקרים חזרו למוטב והפכו טהורים. המשיחי אינו אמור להתהדר ב"פֶּאָר חיצוני שֶׁל מַחְלָפוֹת שְׁעָר וַעֲדֵי זָהָב וּבִגְדִים, אֲלָא הָאָדָם אֲשֶׁר בְּסִתֵּר הַלֵּב, הַפֶּאָר הַבְּלָתִי נִשְׁתַּת שֶׁל רוּחַ עֲנָה וּשְׁקִטָּה אֲשֶׁר יִקְרָה הִיא מְאֹד בְּעֵינֵי אֱלֹהִים" (פטר"א, ג' 3, 4).

תחיות רוחניות עוררו את בני האדם לערוך חשבון נפש עמוק ולהפוך ענווים. הן אופיינו בפניות נרגשות ורציניות אל החוטא, ובתחינות נכספות לחמלה ולחסד המשיח כדי לרכוש בעבור החוטא את דמו המכפר. גברים ונשים כאחד התפללו לה' ונאבקו בה' למען גאולת נשמות. פירותיהן של תחיות כאלה נחשפו בנשמות שלא נרתעו מהתכחשות עצמית ומוויתורים, אלא שמחו להיות ראויות לשאת חרפה וקשיים למען המשיח. אנשים חזו בשינוי שחל בחייהם של אלה שהאמינו במשיח והכריזו את שמו. החברה כולה נהנתה מיתרונות ומפירות השפעתם. הם זרעו עם המשיח וקצרו את רוח קודשו, כדי לנחול חיי עולם. ניתן לומר עליהם: "שֶׁהַעֶצֶב הָזֶה הָבִיא" אותם "לִיְדֵי תְּשׁוּבָה." "הֵן הָעֶצֶב שֶׁהוּא כְּרָצוֹן אֱלֹהִים מְעוֹרָר לְתְּשׁוּבָה, אֲשֶׁר תּוֹצְאָתָהּ יְשׁוּעָה, וְעַל עֶצֶב כֵּזֶה אֵין לְהַצְטָעַר. אֲבָל הָעֶצֶב כְּדָרֵךְ הָעוֹלָם גּוֹרֵם מוֹת. רְאוּ מָה עוֹרֵר בְּכֶם הָעֶצֶב הָזֶה אֲשֶׁר כְּרָצוֹן אֱלֹהִים! הוּא עוֹרֵר בְּכֶם חֲרִיצוֹת, הִתְנַצְלוֹת, הִתְלַהֲטוֹת, יְרָאָה, כְּסוּפִים, קִנְיָאָה, נְכוֹנוֹת לַעֲשֵׂת דִּין. מְכַל הַבְּחִינּוֹת הַנִּכְחָתִים שְׁאֵין בְּכֶם דְּפִי בְּעֵינֵי הַהוּא" (קור"ב, ז' 9-11).

זוהי תוצאת פועלה של רוח קודשו של אלוהים. ההוכחה לחזרה בתשובה אמיתית ניתנת רק כאשר היא מחוללת תיקון. כאשר החוטא מתקן את העוול שעשה, מחזיר את העירבון שלקח, מפצה את מי שגזל ממנו, מתוודה על חטאיו ואוהב את אלוהים ואת אחיו בני האדם, הוא יכול להיות סמוך ובטוח בהתפייסותו עם אלוהים. כאלה היו התוצאות בעבר בעקבות תקופות של תחיות רוחניות. אם לשפוט על פי פירותיהן, ניכר שהן בורכו בידי ה' בכך שהצליחו להושיע נשמות ולרומם את האנושות. אולם, ברבות מן התחיות הרוחניות בתקופתנו, לא ניכרו אותן התגלויות של חסד ה' שנגלו בעבר בעקבות מאמציהם של משרתי ה'. אומנם, אכן מתעורר עניין רב באמונה המשיחית, אנשים רבים טוענים שקיבלו את האמונה, וישנה נהירה רבתי לכנסיות. עם זאת, התוצאות אינן

מאששות את האמונה בצמיחה ובהתעצמות, המתרחשות במקביל בחיי הרוח האמיתיים. האור שלהט לזמן מה יכבה במהרה, ויותר אחריו אפלה כבדה יותר. תחיות רוחניות פופולריות מתרחשות לפעמים באמצעות פנייה לדמיון, שלהוב הרגשות וסיפוק התשוקה למשהו חדש ומסעיר. אנשים שקיבלו את האמונה בדרך כזו אינם משתוקקים לשמוע את האמת של כתבי הקודש, ומפגינים עניין קלוש בעדותם של הנביאים והשליחים. תפילות בציבור או טקסי דת שאינם מרגשים ומסעירים, אינם מושכים את ליבם. דרשה המופנית אל השכל אינה מעוררת אצלם שום תגובה. אזהרותיו הברורות של דבר ה', המתייחסות ישירות לעתידם הנצחי, זוכות להתעלמות מוחלטת. כל נשמה שקיבלה את האמונה באמת ובתמים מביעה עניין רב בכל מה שקשור באלוהים ובענייני הנצח. אך היכן היא רוח ההתקדשות לאלוהים בכנסיות הפופולריות של ימינו? המאמינים החדשים שמצטרפים אליהן אינם מוותרים על גאוותם ועל אהבתם לעולם. הם אינם מפגינים רצון רב יותר להתכחש לעצמם, לקחת את צלבם ולצעוד בעקבות ישוע העניו ושפל הרוח, מאשר לפני קבלתם את האמונה. הדת הנוצרית הפכה לשעשוע של כופרים וספקנים, וזאת משום שרבים מאלה שנושאים את שמה, הם בורים גמורים לגבי עיקרי האמונה. כוחה של יראת ה' כמעט פס ממרבית הכנסיות. הטיולים, הירידים וההצגות, הנערכים בחסות הכנסייה, בתי היוקרה והראוותנות האישית - כל הדברים האלה גירשו כל מחשבה על אלוהים. קרקעות, נכסים, סחורות ועסקים רווחיים מעסיקים את הלב, וענייני הנצח כמעט שאינם זוכים לתשומת לב. חרף ההידרדרות הגורפת של האמונה והחסידות, ישנם עדיין תלמידים אמיתיים של המשיח בכנסיות אלה. לפני שיומטו עונשי ה' האחרונים על העולם, תתרחש בקרב חסידי ה' תחייה כבירה של יראת ה' קמאית שלא נראתה מאז ימי השליחים. רוח הקודש וגבורת ה' ישפכו על חסידיו. בעת ההיא, רבים יתנתקו מכנסיותיהם, שבהן אהבה לעולם הזה תפסה את מקומה של אהבה לאלוהים ולדברו. רבים, הן מקרב הכמורה והן מקרב המאמינים מן השורה, יקבלו בשמחה את האמיתות הנשגבות ששלח ה' לעת הזו כדי להכשיר את בני האדם לביאת האדון השנייה. אויב הנשמות חפץ לעצור את המלאכה הזו. בטרם יגיע הזמן לצמיחתה של תנועה כזו, הוא ישתדל למנוע זאת

באמצעות החדרת הזיוף. בכנסיות שילכו שולל אחרי כוח ההטעיה שלו, הוא יגרום לכך שייראה כאילו ברכת ה' המיוחדת מורעפת עליהן; יתחוללו בקרבן דברים שייראו כאילו הם מסייעים בקידום האמונה ומטרותיה. המוני בני אדם ישמחו על כך שאלוהים עושה גדולות ונצורות בעבורם, אך בפועל מלאכה זו תנבע מרוח אחרת. תחת מסווה דתי ינסה השטן להרחיב את השפעתו על העולם הנוצרי. בתחיות רבות שהתרחשו במחצית השנייה של המאה שעברה, פעלו אותן השפעות, שיתגלו, במידה זו או אחרת, בתנועות התחיות הנרחבות יותר שיפעלו בעתיד. התרגשות גדולה אוהזת בכל, ומהווה תמהיל של אמת ושקר שנועד להוליך שולל. ועם זאת, איש אינו חייב ללכת שולל. לאורו של דבר ה', לא קשה לקבוע את טיבן של תנועות אלה. בכל מקום שבו נוטשים את עדות כתבי הקודש ופונים עורף לאמיתות הפשוטות הבוחנות את הלב, אשר דורשות התכחות עצמית וויתור על העולם, נוכל לדעת לבטח שברכת ה' אינה מורעפת עליו. על פי אמת המידה שקבע המשיח בכבודו ובעצמו: "בְּפִרְיָהֶם תִּכְרֹּךְ אֶת הָאָדָם" (מתי, ז' 16), ניתן לראות בעליל שתנועות אלה לא נולדו מפועלה של רוח הקודש. אלוהים נתן לאדם התגליות על עצמו באמיתות הטמונות בדברו; הן יגנו על כל מי שיקבל אותן מפני שקריו של השטן. זניחת האמיתות האלה פתחה את הדלת לרעות החולות שהפכו רווחות כל כך בעולם הנוצרי. במידה רבה, טיבה וחשיבותה של תורת ה' נשכחו לחלוטין. רעיון שגוי על טיבה, נצחיותה ומצוותיה של תורת ה' הוביל לטעויות בנוגע לחזרה בתשובה והתקדשות, וכתוצאה מכך להידרדרות רוחנית ומוסרית בכנסייה. כאן טמון הסוד להעדרן של רוח הקודש וגבורת ה' בתחיות הרוחניות המתחוללות בימינו. בזרמים השונים בנצרות ישנם חסידים ששם הולך לפניהם, אשר מאששים ומגנים את העובדה הזו. פרופ' אדוארד פארק, המצביע על הסכנות הרוחניות הנוכחיות, מטיב להבהיר זאת באומרו: "אחת הסכנות טמונה בכך שהמטיפים והרועים אינם אוכפים את תורת ה' מעל בימת הכנסייה. בעבר, סביב בימת הכנסייה הדהד קולו של המצפון... מטיפינו המזהירים יצקו לדרשותיהם הוד ותפארת מופלאים, כאשר הלכו בעקבות אדונם ונתנו קדימות לתורה, למצוותיה ואזהרותיה. הם שבו וחזרו על שתי אמיתות נשגבות - התורה היא תעתיק של חוקת ה' כלילת השלמות, ואדם שאינו אוהב

את התורה, אינו אוהב את הבשורה, שכן הן התורה והן הבשורה משקפות את אופיו האמיתי של אלוהים. סכנה זו מובילה לסכנה אחרת: זלזול בחומרתו, בזדוניותו, בהיקפו ובתוצאותיו המרות של החטא. מול תורת ה' הצודקת והחוקית מהווה חילולה צעד מוטעה ולא חוקי." "בנוסף לסכנות שאוזכרו לעיל, קיימת הסכנה של המעטה בערכו של הצדק האלוהי. המגמה הרווחת בדרשות הכנסייה היא להפריד בין הצדק האלוהי לחסד האלוהי, ולגמד את החסד לרגשותיו לא, במקום לרוממו כעיקרון. התיאולוגיה החדשה מפרידה בין מה שאלוהים חיבר יחדיו. האם תורת ה' טובה היא או רעה? היא טובה. מכאן שהצדק הוא טוב, שכן הוא מעניק תוקף לתורה. מתוך ההרגל להמעט בערכם של תורת ה' וצדק ה', ובשל עוצמתו וחומרתו של המרי האנושי, בני האדם מתרגלים בקלות להמעט בערכו של החסד המעניק כפרה על חטא." כך מאבדת הבשורה את ערכה וחשיבותה בלבבות בני האדם, ובמהרה, הם מוכנים ומזומנים להיפטר מכתבי הקודש עצמם. רבים ממורי הדת טוענים שהמשיח ביטל את התורה באמצעות מותו, ולפיכך, בני האדם חופשיים ממצוותיה. ישנם אלה המציגים את התורה כעול כבד, ומציבים מול השעבוד לתורה את החירות שהבשורה מעניקה לאדם. אך זו לא הייתה הדרך שבה התייחסו הנביאים והשליחים לתורת ה' הקדושה. דוד המלך אמר: "וְאַתְּ הִלַּכְתָּ בְּרַחֲבָהּ [דהיינו, בחירות]; כִּי פָסַדְיָךְ דָּרְשֵׁתִי" (תהילים, קי"ט 45). יעקב השליח, שכתב את אגרתו לאחר מות המשיח, התייחס לעשרת הדברות כאל "תּוֹרַת הַמַּלְכוּת", ואמר שהתורה כלילת השלמות היא "תּוֹרַת הַחֵירוּת" (אגרת יעקב, ב' 8; א' 25). מקץ חצי מאה מצליבת המשיח, מחבר ספר ההתגלות מרעיף את ברכתו על שומרי מצוות ה' ש"תִּהְיֶה לָהֶם זְכוּת עַל עַץ הַחַיִּים וַיִּכְנְסוּ הָעִירָה דֶּרֶךְ הַשְּׁעָרִים" (ההתגלות, כ"ב 14). הטענה שהמושיע ביטל את תורת אביו שבשמיים באמצעות מותו היא משוללת כל יסוד. אילו ניתן היה לשנות את התורה או לבטלה, המשיח לא היה צריך למות כדי להציל את האדם מן העונש על חטאו. מות המשיח לא רק שלא ביטל את התורה, אלא אף הוכיח את נצחיותה. תכלית ביאתו של בן האלוהים הייתה למען "יִגְדִּיל תּוֹרָה, וַיֹּאדִיר" (ישעיה, מ"ב 21). המשיח אמר: "אַל תִּחְשְׁבוּ שֶׁבָאתִי לְבָטֵל אֶת הַתּוֹרָה אוֹ אֶת הַנְּבִיאִים... עַד אֲשֶׁר יַעֲבְרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אַף יוֹד אַחַת אוֹ תֵּג אֶחָד לֹא יַעֲבְרוּ מִן

הַתּוֹרָה" (מתי, ה' 17, 18). הוא מכריז: "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָךְ אֱלֹהֵי חֲפָצְתִּי; וְתוֹרָתְךָ, בְּתוֹךְ מַעֲיִי" (תהילים, מ' 9). תורת ה' מטבעה היא נצחית ובלתי משתנה. היא ההתגלות של רצונו ואופיו של מחברה האלוהי. אלוהים הוא אהבה, ותורתו היא אהבה. שתי המצוות הגדולות הן לאהוב את אלוהים ולאהוב את רעינו. "הָאֱהָבָה הִיא קִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּמִלּוּאָהּ" (אל הרומים, י"ג 10). אופיו של אלוהים הוא צדק ואמת, וגם תורתו מאופיינת בצדק ואמת. מחבר מזמורי התהילים אומר: "תוֹרַתְךָ אֱמֶת." "כָּל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק" (תהלי, קי"ט 142, 172). שאול השליח מכריז: "וּבְכֵן, הַתּוֹרָה קְדוֹשָׁה, וְהַדָּבָר הוּא קְדוֹשׁ וְיֵשֶׁר וְטוֹב" (אל הרומים, ז' 12). תורה כזו, המבטאת את דעותיו ורצונו של האל, חייבת להיות נצחית כמו מחברה. היא מעוררת את האדם לחזור בתשובה ולהתקדש באמצעות ציות למצוותיה, וזאת כדי שיתפייס עם ה'. מבראשית, אדם הראשון נברא בצלם ה'. הוא שרה בהרמוניה עם הטבע ועם תורת ה', ועקרונות הצדקה נחקקו על ליבו. אך החטא ניתק אותו מבוראו. עתה, הוא אינו משקף עוד את צלם ה'. ליבו שרוי במלחמה מתמדת עם מצוותיה של תורת ה'. "מִחֲשָׁבוֹת הַבֶּשֶׂר עוֹיֵנוֹת אֶת אֱלֹהִים מִפְּנֵי שְׂאֵינָן נִכְנָעוֹת לְתוֹרַת אֱלֹהִים, אֲף אֵינָן יְכוּלוֹת לְהִכְנָע" (אל הרומים, ח' 7). ואולם, "כֹּה אָהֵב אֱלֹהִים אֶת הָעוֹלָם עַד כִּי נָתַן אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ," כדי לפייס בין האדם לאלוהים. באמצעות זכויותיו של המשיח יכול האדם לשרות שוב בשלום ובהרמוניה עם בוראו. ליבו חייב להתחדש באמצעות חסד ה'; הוא חייב להיוולד מחדש "מִלְמַעְלָה" ולנחול את החיים החדשים באמצעות רוח הקודש. שינוי זה הוא הלידה מחדש, שבלעדיה, אומר ישוע, איש "לא יוכל לְרַאֲוֹת אֶת מַלְכוּת הָאֱלֹהִים" (יוחנן, ג' 3). הצעד הראשון להתפייסות עם ה' הוא להכיר בחטא ולהתוודות עליו. "הַחֲטָא הוּא עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה." "הַתּוֹרָה רַק מְבִיאָה לִידֵי הַכֶּרֶת חֲטָא" (יוח"א, ג' 4; רומ', ג' 20). כדי שהחוטא יראה את חטאו ואשמתו, עליו לבחון את אופיו על פי קנה המידה הנשגב של צדקת ה'. תורת ה' היא מראה המשקפת את צדקת ה' כלילת השלמות, המאפשרת לאדם להבחין בעזרתה בפגמים ובמגרעות שלו. התורה חושפת את חטאי האדם אך אינה מעניקה לו מזור. היא מבטיחה חיים למצייתיה, ומכריזה מוות על מחלליה. רק בשורת המשיח יכולה לשחרר את החוטא מאשמתו או מטומאת החטא. החוטא חייב לחזור בתשובה ולשוב לאלוהים (שתורתו

חוללה), ולהאמין במשיח – קורבן התמורה שסיפק ה'. כך הוא ישיג כפרה "על חטאי העֶבֶר", וינחל את האופי האלוהי. הוא הפך לילדו של האל, לאחר שקיבל "רוח המִקְנָה מַעֲמֵד שֶׁל בְּנִים, וּבְרוּחַ זֹאת", הוא קורא: "אַבָּא, אֲבִינוּ!" (רומ', ח' 15). האם מותר לו כעת לחלל את תורת ה'? שאול השליח אומר מפורשות: "הָאֵם אָנוּ מִבְּטָלִים אֶפּוֹא אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה? חֹס וְחִלָּה! אֲדַרְבָּא, אָנוּ נּוֹתְנִים תְּקָף לַתּוֹרָה." "אָנוּ שְׁמַתְנוּ לְגַבִּי הַחֹטָא, אֵיךְ נִמְשִׁיךְ וְנִחְיָה בּוֹ?" יוחנן מכריז: "הֵן זֹאת הִיא אֶהְבֵּת אֱלֹהִים, שְׁנַשְׁמַר אֶת מִצְוֹתָיו. וּמִצְוֹתָיו אֵינָן קִשּׁוֹת" (אל הרומים, ג' 31; ו' 2; יוח"א, ה' 3). בעקבות הלידה החדשה, הלב שרוי בעצה אחת עם אלוהים ועם תורתו. כשמהפך כביר זה מתחולל בליבו של החוטא, הוא עובר ממוות לחיים, מחטא לקדושה, מחילול התורה וממרי לציות ונאמנות. חיי הניכור מאלוהים באו לקיצם, והחיים החדשים של פיוס, אמונה ואהבה החלו. או אז, "חִשַּׁת הַתּוֹרָה תִּתְקַיֵּם בָּנוּ, הַמִּתְהַלְכִּים לֹא לְפִי הַבָּשָׂר, אֲלָא לְפִי הָרוּחַ" (אל הרומים, ח' 4). הנשמה תכריז: "מָה אֶהְבֵּתִי תּוֹרָתְךָ! כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחִתִּי" (תהילים, קי"ט 97). "תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה, מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" (תהילים, י"ט 8). ללא התורה, בני האדם אינם יודעים דבר וחצי דבר על טהרתו וקדושתו של אלוהים, ועל אשמתם וטומאתם. הם אינם מודים באמת באשמתם, ואינם חשים בצורך בחרטה. הם אינם רואים כמה נואש ואבוד הוא מצבם בתור מחללי תורת ה', ואינם מבינים שהם זקוקים לדם הכפרה של המשיח. הם מקבלים את בשורת הגאולה מבלי שהתחולל מהפך בליבם, וללא תיקון דרכם. וכך, שיחות בטלות נשמעות מכל עבר, וההמונים מצטרפים לכנסייה מבלי שהתאחדו מעולם עם המשיח. תורות שקר בנוגע להתקדשות, שנבעו אף הן ממאיסת תורת ה', זכו למקום בולט בתנועות הדתיות הרווחות בימינו. תורות שקר אלה הן שגויות, מטעות, ואף מסוכנות בעליל; העובדה שהן נושאות חן בעיני הציבור מאששת את העובדה שהכול מבינים היטב מה נאמר בכתבי הקודש בנושא זה. התקדשות אמיתית מצווה בכתבי הקודש. שאול השליח מכריז באיגרתו אל הקהילה בתסלוניקי: "וְהָיוּ רָצוֹן הָאֱלֹהִים: שֶׁתִּתְקַדְּשׁוּ!" הוא מתפלל בעבורם: "יִקְדָּשׁ אֶתְכֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁלוֹם קִדְּשָׁה שְׁלָמָה" (תסל"א, ד' 3; ה' 23). כתבי הקודש מלמדים מפורשות מהי התקדשות, וכיצד ניתן להשיגה. המושיע התפלל לאלוהים בעבור

תלמידיו: "קִדַּשׁ אוֹתָם בְּאַמֶּת; דְּבַרְךָ אֱמֶת!" (יוחנן, י"ז 17, 19). לדברי שאול, המאמין אמור "לִהְיוֹת מְשֵׁרֶת קִדְשׁ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ" (אל הרומים, ט"ו 16). מהו פועלה של רוח הקודש? ישוע אמר לתלמידיו: "אֲבָל הוּא, אֲשֶׁר הוּא רוּחַ הָאֱמֶת, כְּשִׁיבּוֹא יְדַרִּיךְ אֶתְכֶם אֶל כָּל הָאֱמֶת" (יוחנן, ט"ז 13). מחבר מזמורי התהילים אומר: "תוֹרַתְךָ אֱמֶת." דבר ה' ורוח קודשו של אלוהים חושפים בפני בני האדם את מצוות הצדקה הנשגבות שלו המגולמות בתורתו. ומכיוון שתורת ה' היא "קדושה, ישרה וטובה," ומהווה תעתיק של חוקת ה' כלילת השלמות, מכאן שאופי המעוצב באמצעות ציות לתורה זו יהיה קדוש. המשיח הוא דוגמה מופתית לאופי כזה. הוא מעיד על עצמו: "שְׁמִרְתִּי אֶת מִצְוֹת אָבִי." "אֶת הַטּוֹב בְּעֵינָיו אֲנִי עוֹשֶׂה תְּמִיד" (יוחנן, ט"ו 10; ח' 29). תלמידי המשיח נקראים להידמות לו - לעצב את אופיים בעזרת חסד ה' כדי שיהלום את מצוות תורתו הקדושה. זוהי התקדשות אמיתית על פי כתבי הקודש. ניתן לחולל אותה אך ורק באמצעות אמונה במשיח ובעזרת גבורת רוח הקודש השוכנת בלב המאמין. שאול השליח מזהיר את המאמינים: "הַשְׁמָעוּ עִתָּהּ, וּבִירְאַהּ וּבִרְתָּתָּ פִּעְלוּ לְמַמּוּשׁ תְּשׁוּעַתְכֶם. וְאַמְנֶם אֱלֹהִים הוּא הַפּוֹעֵל בְּכֶם גַּם שְׁתַּרְצוּ וְגַם שְׁתַּפְּעֻלוּ בְּטוֹב בְּעֵינָיו" (אל הפיליפים, ב' 12, 13). תלמיד המשיח נאבק ללא הרף ביצר הרע הדוחק בו לחטוא. כאן אנו זקוקים לעזרת המשיח. חולשתנו מתמזגת עם גבורת ה', ואנו מכריזים באמונה: "תוֹדָה לְאֱלֹהִים הַנוֹתֵן לָנוּ אֶת הַנְּצָחוֹן עַל יְדֵי אֲדוֹנֵינוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ" (קור"א, ט"ו 57). כתבי הקודש מבהירים כי מלאכת ההתקדשות היא הדרגתית. כשהחוטא מאמין במשיח, חוזר בתשובה ומתפייס עם ה' בזכות דם הכפרה של המשיח, הוא עושה את צעדיו הראשונים בחייו המשיחיים. עתה הוא אמור לצמוח "אֶל הָאֵדֶם הַשָּׁלֵם, אֶל שְׁעוֹר קוֹמַתוֹ הַמָּלֵא שֶׁל הַמְּשִׁיחַ" (אל האפסים, ד' 13). שאול השליח אומר: אני מתמקד ב"דְּבַר אֶחָד: אֲנִי שׁוֹכֵחַ אֶת אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵי וְנִחַלְצָ קְדִימָה אֶל מֵה שְׁלֹפְנִי. אֲנִי רָץ אֶל הַמָּטָרָה כְּדִי לְהַשִּׁיג אֶת הַפָּרֶס שֶׁבִקְרִיאַהּ שֶׁל מַעֲלָה, קְרִיאתוֹ שֶׁל אֱלֹהִים בַּמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ" (אל הפיליפים, ג' 13, 14). שמעון כיפא מציג לפנינו את הצעדים שדרכם ניתן להתקדש על פי כתבי הקודש: "שִׁקְדוּ בְּכָל מַאֲדְכֶם לְהוֹסִיף עַל אֱמוּנַתְכֶם אֶת הַמַּעֲלָה הַמוֹסְרִית, וְעַל הַמַּעֲלָה הַמוֹסְרִית אֶת הַדַּעַת, וְעַל הַדַּעַת אֶת כְּבוֹשׁ הַיֶּצֶר, וְעַל כְּבוֹשׁ הַיֶּצֶר אֶת הַסְבָּלָנוּת, וְעַל הַסְבָּלָנוּת אֶת הַחֲסִידוּת, וְעַל

הַחֲסִידוֹת אֶת הָאֲחִיָּה, וְעַל הָאֲחִיָּה אֶת הָאֲחִיָּה... שֶׁהָיָה אִם כֵּן תַּעֲשֶׂה
 לֹא תִכְשְׁלוּ אֶף פָּעַם" (פטר"ב, א' 5-10). אלה שהתקדשו בהתאם לכתבי
 הקודש יפגינו רוח של ענווה. בדומה למשה רבנו, הם חוזים בהוד
 הנורא של הקדושה, ורואים עד כמה לא ראויים הם בהשוואה לטהרה
 ולכלילות השלמות הנעלה של האל הנצחי.

הנביא דניאל היווה דוגמה מופתית של התקדשות אמיתית. הוא
 חי חיים ארוכים בשירות אצילי לאלוהיו. הוא היה "אִישׁ חֲמֻדוֹת"
 ואהוב השמיים (דניאל, י' 11). ואף על פי כן, במקום להתיימר להיות
 אדם טהור וקדוש, נביא מכובד זה הזדהה עם חוטאי ישראל בשעה
 שהתחנן לה' בעבור עמו: "לֹא עַל צְדֻקָּתֵינוּ אֶנְחֵנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּגֵינוּ
 לִפְנֵיךָ, כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הִרְבִּיתָ." "חֲטָאנוּ, רָשָׁעֵנוּ." הוא אומר: "וְעוֹד אֲנִי
 מִדְּבָר, וּמִתַּפִּלָּה, וּמִתְנַדָּה חֲטָאתִי, וְחֲטָאת עַמִּי יִשְׂרָאֵל; וּמִפִּיל תַּחֲנִיתִי,
 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי...". מאוחר יותר, כשבן האלוהים הופיע בפניו כדי
 לתת לו הנחיות, הוא הכריז: "הוֹדִי נִהְפָּךְ עָלַי לְמִשְׁחִית, וְלֹא עֲצָרְתִּי
 כָּח" (דניאל, ט' 18, 15, 20; י' 8). כשאויב שמע את קולו של אלוהים
 בסערה, הוא הכריז: "עַל כֵּן אֶמְאָס, וְנִחַמְתִּי עַל עֲפָר וָאֶפֶר" (איוב,
 מ"ב 6). כשישעיהו ראה את כבוד ה' ושמע את הכרובים קוראים:
 "קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת," הוא זעק: "אֹי לִי כִי נִדְמִיתִי, כִּי
 אִישׁ טָמֵא שְׁפָתַי אֲנִכִּי" (ישע', ו' 3, 5). אחרי ששאל השליח נלקח
 אל הרקיע השלישי ושמע דברים שנבצר מבן אנוש להגותם על שפתיו,
 הוא העיד על עצמו שהוא "הַקָּטָן מִכָּל הַקְּדוֹשִׁים" (קור"ב, י"ב 2-4; אל
 האפסים, ג' 8). יוחנן, התלמיד האהוב שנשען על חזהו של ישוע וחזה
 בכבודו, היה האיש שנפל כמת לרגלי המלאך והשתחוה לו (ההתגלות,
 כ"ב 8). אלה הצועדים תחת צילו של הצלב בגולגולתא אינם יכולים
 להתהלל בצדקתם, לרומם את עצמם או לטעון שהם חפים מחטא.
 לדידם, חטאם הסב לבן האלוהים צער עז ששבר את ליבו, ובעקבות
 מחשבה זו הם נכלמים וחשים מושפלים. אלה החיים בקרבה יתרה
 לישוע מזהים בבהירות את חולשתה של האנושות ואת חטאיה,
 ותקוותם היחידה מסתמכת על מעלותיו וזכויותיו של המושיע הצלוב
 שקם לתחייה. ההתקדשות המקובלת כיום בעולם הנוצרי נושאת
 עימה רוח של האדרה עצמית וזלזול בתורת ה' - דבר שמסמן אותה
 כזרה ושונה מתורת כתבי הקודש. חסידיה מלמדים כי התקדשות
 מתרחשת בין רגע, כאשר באמצעות אמונה בלבד הם משיגים קדושה

מוחלטת. "רק תאמינו, הם אומרים, "ותנחלו את הברכה." מקבל הברכה לא נדרש לשום מאמץ נוסף. בעת ובעונה אחת, הם מתכחשים לסמכותה של תורת ה', בטענה שהם חופשיים מחובת הציות לצויה. אך האם יכולים בני האדם להיות קדושים, בקנה אחד עם רצונו ואופיו של אלוהים, בלי לקיים את המצוות המבטאות את אופיו ורצונו, ומראות מה טוב בעיניו? התשוקה לדת קלה שאינה דורשת שום מאמץ, שום התכחשות עצמית, שום התנתקות מהבלי העולם, הפכה את דוקטרינת "האמונה לבדה" לדוקטרינה פופולרית; יעקב השליח אומר: "מה תועלת בְּדָבָר אִם יֹאמְרֵי אִישׁ, 'יֵשׁ לִי אֱמוּנָה', וְאִין לוֹ מַעֲשִׂים? הַתּוֹכַל הָאֱמוּנָה לְהוֹשִׁיעוֹ?... אִישׁ בְּעַר, הָאִם רָצוֹן לְהִנָּכַח שְׁאֵמוּנָה בְּלִי מַעֲשִׂים עֲקָרָה הִיא? אֲבָרָהּ אֲבִינוּ, הָאִם לֹא בְּמַעֲשָׂיו נִצָּדֵק בְּהַעֲלוֹתוֹ אֶת יָצִיָּק בָּנוּ עַל הַמַּזְבֵּחַ? רֹאֶה אֶתָּה כִּי הָאֱמוּנָה עֲזָרָה לְמַעֲשָׂיו וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים הַשְּׁלֵמָה הָאֱמוּנָה... רֹאִים אַתָּם כִּי בְּמַעֲשִׂים יִצָּדֵק אִישׁ וְלֹא בְּאֱמוּנָה לְבָדָה" (איגרת יעקב ב', 14-24). עדות דבר ה' יוצאת נגד דוקטרינה מתעה זו, הדוגלת באמונה ללא מעשים. אין זו אמונה הטוענת שזכתה בחסדי שמיים ללא ציות למצוות שחסד ה' מבוסס עליהן. זוהי יומרנות לשמה, שכן אמונה אמיתית מתבססת על ההבטחות ועל אמצעי החסד שניתנו בכתבי הקודש. בל ישלה איש את עצמו ויחשוב כי ביכולתו להיות אדם קדוש בעודו מחלל ביודעין אחד מדברותיו של האל. ביצוע חטא ביודעין משתיק את קולה המרשיע של רוח הקודש, ומנתק את הנשמה מאלוהים. "הַחֵטָא הוּא עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה." "כָּל מִי שֶׁחֹטֵא גַם עוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה." "כָּל הַחֹטֵא [המחלל את התורה] לֹא רָאָהוּ אֵף לֹא יָדָעוּ [את המושיע]" (יוח"א, ג' 4, 6). על אף שיוחנן מתמקד באיגרותיו בנושא האהבה, הוא אינו מהסס לחשוף את פרצופם האמיתי של אלה שמתיימרים להיות טהורים וקדושים בזמן שהם חיים בחטא ומחללים את תורת ה'. "הָאוֹמֵר 'אֲנִי מְכִיר אוֹתוֹ' וְאִינוּ שׁוֹמְרֵי אֶת מִצְוֹתָיו, דּוֹבֵר שֶׁקֶר הוּא וְהָאֱמֶת אֵינָהּ בּוֹ. אֵךְ הַשּׁוֹמֵר אֶת דְּבָרֹ, בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ נִשְׁלָמָה בְּאֱמֶת אֶהְבֵּת אֲלֵהֶם" (יוח"א, ב' 4, 5). זה המבחן הבוחן את הצהרת האמונה של כל אדם. לא נוכל ליחס קדושה לאדם אם הוא לא נבחן באמת המידה היחידה של אלוהים לקדושה בשמיים ובארץ. אנשים שאינם מכבדים את תורת המוסר, שמזלזלים במצוות ה', שמחללים אפילו אחת מן המצוות הפעוטות ביותר, ומלמדים את הזולת לנהוג כמותם, לא

יכובדו בשמיים, ונוכל לדעת בוודאות שהצהרותיהם אינן מבוססות. הטענה שהם חפים מחטא היא כשלעצמה הוכחה לכך שהאדם המתיימר להיות נקי כפיים, רחוק מאוד מלהיות קדוש. לאדם כזה אין שמץ של מושג על טהרתו וקדושתו הנצחיות של אלוהים, או כיצד יוכל להידמות לאלוהים באופיו; אל לו לראות בעצמו קדוש, שכן אין לו שמץ של מושג על טהרתו וחינו הנשגב של ישוע, ועל חומרתו וזדוניותו של החטא. ככל שגדול המרחק בינו למשיח, ככל ששגויות יותר השגותיו על האופי האלוהי ומצוות האל, כך הוא נראה צדיק יותר בעיני עצמו.

ההתקדשות שכוונה בכתבי הקודש חלה על האדם כולו - רוח, נשמה וגוף. שאול השליח התפלל בעבור המאמינים בתסלוניקי, ש"תִּשְׁמְרוּ שְׁלָמוֹת רוּחְכֶם וְנַפְשְׁכֶם וְגוֹפְכֶם, לְהִיּוֹת בְּלִי דָּפִי בְּבֹא אֲדֹנֵנוּ יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ" (תסל"א, ה' 23). ושוב, הוא כותב למאמינים: "אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם שֶׁתִּמָּסְרוּ אֶת גּוֹפְכֶם קָרְבָן חִי, קָדוֹשׁ וְרָצוּי לְאֱלֹהִים" (אל הרומים, י"ב 1). בימי ישראל הקדומה, כל קורבן שהובא לה' נבדק בשבע עיניים. אם בבעל החיים התגלה מום כלשהו, הוא נפסל, שכן אלוהים ציווה שהקורבן יהיה "ללא מתום". בדומה, המשיחיים אמורים למסור את גופם כ"קָרְבָן חִי, קָדוֹשׁ וְרָצוּי לְאֱלֹהִים." כדי לעשות זאת, עליהם לשמר את כל יכולותיהם ותעצומות הנפש שלהם במצב הטוב ביותר. כל מנהג המחליש את כוחות הגוף או הנפש פוסל את האדם מלשרת את בוראו. האם ישעה ה' למנחה שהיא פחותה מן הטוב ביותר שנוכל להציע לו? המשיח אמר: "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך." אלה האוהבים את אלוהים בכל ליבם ישתוקקו לתת לו את השירות הטוב ביותר, וישתדלו לתאם בין יכולותיהם ותעצומות הנפש שלהם למצוות שיעצימו את יכולתם לעשות את רצון ה'. הם יתגברו על תאוות החיך ועל יצר הרע, וזאת כדי לא להחליש או לטמא את המנחה שהם מעלים לאביהם שבשמיים. שמעון כיפא אומר: "מִפְּצִיר אֲנִי בָכֶם לְהִנָּזֵר מִתַּאֲוֹת בָּשָׂרִים הַנִּלְחָמוֹת נֶגַד הַנֶּפֶשׁ" (פטר"א, ב' 11). כניעה ליצר הרע נוטה להקהות את יכולותינו ולהצמית את תפיסותינו השכליות והרוחניות. כתוצאה מכך, דבר ה' או רוח ה' יכולים להטביע על ליבנו רושם קלוש בלבד. שאול השליח כותב למאמינים הקורינתיים: "נִטְהָר אֶת עַצְמָנוּ מִכָּל טִמְאָת גּוֹף וְרוּחַ וְנִשְׁלִים קַדְשָׁתָנוּ בִּירְאַת אֱלֹהִים" (קור"ב, ז' 1). בין פירות הרוח שהם

"אֶהְבֶּה, שְׁמָחָה, שְׁלוֹם, אֶרְךְ רוּחַ, נְדִיבוּת, טוֹב לֵב, נְאֻמָּנוּת, עֲנוּה," הוא מציין גם "רִסוֹן עֶצְמִי" (אל הגלטים, ה' 22, 23). חרף התכונות הנעלות הללו, המעוררות השראה, משיחיים מושבעים רבים מחלישים את כוחותיהם ברדיפה אחר הממון או בסגידה לאופנה; הם משחיתים את צלם האלוהים הטבוע בהם באמצעות זלזלות, שתיינות או התמכרות לתענוגות אסורים. והכנסייה, במקום להוכיח אותם, דווקא מעודדת אותם להמשיך בדרכם הרעה כשהיא פונה לתאוות החיך, תאוות הבצע או אהבת התענוגות שלהם, וזאת כדי למלא מחדש את בית אוצרה, שהאהבה למשיח דלה מדי מכדי למלאו. אילו נכנס ישוע לכנסיות בימינו וחזה בחגיגות ובמסחר הטמא הנערכים בהן בשם הדת, האם לא היה מגרש את מחללי הקודש הללו כפי שגירש את חלפני הכספים מן המקדש? יעקב השליח מכריז כי "הִתְקַמָּה אֲשֶׁר מִמַּעַל, רִאשִׁית טְהוֹרָה הִיא." אילו פגש השליח את האנשים, ששמו היקר של ישוע שגור על שפתותיהם שטומאו בטבק, שנשימתם ואישיותם זוהמו בריחו המבאיש, והם מזהמים את אוויר השמיים וגורמים לכל הסובבים אותם לנשום את הרעל הזה; אילו נתקל בהרגל מגונה זה, המנוגד כל כך לטוהר של הבשורה, האם לא היה מוקיע אותו כמנהג "אֶרְצִי וְנוֹבֵעַ מִן הַיֵּצֶר וְהַשְׂדִּים?" אנשים אלה, המשועבדים לטבק, אשר טוענים כי זכו בברכת ההתקדשות, נוהגים לדבר על תקוותם השמיימית. אך בדבר ה' נאמר מפורשות: "וְלֹא יִכָּנֵס אֱלֹהֶיךָ [אל עיר הקודש השמיימית] כָּל טָמֵא..." (ההתגלות, כ"א 27). "הָאֵם אֵינְכֶם יוֹדְעִים כִּי גּוֹפְכֶם הוּא הֵיכָל שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַשּׁוֹכֵנֶת בְּתוֹכְכֶם, אֲשֶׁר קִבְּלָתֶם אוֹתָהּ מֵאֵת אֱלֹהִים, וְכִי אֵינְכֶם שׂוֹכִינִים לְעֶצְמְכֶם? הֲלֹא בְּמַחִיר נִקְנִיתֶם, לָכֵן כִּבְדוּ אֶת אֱלֹהִים בְּגּוֹפְכֶם" (קור"א, ו' 19, 20). המאמין המשיחי, שגופו הוא היכל של רוח הקודש, לא ישתעבד להרגל מזיק ומסוכן. יכולותיו וכישוריו שייכים למשיח אשר רכש אותם בדמו. גופו הוא בבחינת נכס השייך לאדון. כיצד יוכל להיות אשם בבזבוז ההון היקר הזה שהופקד בידיו? אנשים המתיימרים להיות משיחיים, מבזבזים מדי שנה הון עתק על תענוגות סרק או תענוגות מסוכנים, בזמן שנשמותיהם גוועות ללא דבר-החיים. הם גוזלים מאלוהים את מעשרותיו ומנחותיו, בזמן שהם מכלים על מזבח תאוותם ההרסנית הרבה יותר כספים ומשאבים מאלה שהם תורמים לעזרת העניים או לקידום הבשורה. אילו כל האנשים

שמתיימרים להיות תלמידי המשיח היו מקודשים באמת, הם היו מפנים את ממונם לאוצר ה' במקום לבזבזו על תענוגות חסרי שחר ואפילו מזיקים, ומשמשים דוגמה משיחית מופתית של מתינות, התכחשות עצמית והקרבה עצמית. הם היו הופכים להיות אור העולם. העולם משועבד להתמכרויות, תאוות ותענוגות. "תַּאֲוֹת בְּשָׂרִים, תַּאֲוֹת הָעֵינִים וְנַאֲוֹת הַנֶּכֶסִּים" שולטות בהמונים. אך תלמידי המשיח נקראו לייעוד קדוש יותר. "צֵאוּ מִתּוֹכָם וְהִבְרֹאוּ, נָאִם יְהוָה, וְטָמֵא אֶל תִּגְעֻוּ". לאורו של דבר ה', אנו צודקים כשאנו טוענים כי התקדשות אינה אמיתית, אם היא אינה גורמת לאדם לוותר לחלוטין על הרגליו הרעים, תענוגותיו האסורים והבלי העולם הזה. הבטחתו של אלוהים למאמינים שיקבלו את התנאים האלה ויתבדלו מן הטמאים, היא: "וְהָיִיתִי לָכֶם לְאָב וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְבָנִים וּלְבָנוֹת, נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת" (קור"ב, ו' 17, 18). זוהי זכותו וחובתו של כל משיחי להיות בעל חוויה רוחנית עשירה ומלאה. ישוע אמר: "אֲנִי אֹר הָעוֹלָם. אִישׁ הַהוֹלֵךְ אַחֲרַי לֹא יִתְהַלֵּךְ בַּחֹשֶׁךְ, אֶלָּא אֹר הַחַיִּים יִהְיֶה לוֹ" (יוחנן, ח' 12). "וְאַחֲרֵי צְדִיקִים, כָּאוֹר נֵגֶה, הוֹלֵךְ נְאוֹר, עַד נִכּוֹן הַיּוֹם" (משלי, ד' 18). כל צעד של אמונה וציות מקרב את הנשמה לאור העולם, אשר "אֹר הוּא וְכָל חֹשֶׁךְ אֵין בּוֹ". "קרני האור של שמש הצדקה זורחות על משרתי ה', האמורים לשקף אותם. כשם שהכוכבים מלמדים אותנו על קיומו של מאור גדול בשמיים, המקנה להם את האור הזורח מהם, כך המשיחיים אמורים לגלות לעולם, באמצעות מופת חייהם, את אלוהים היושב על כס מלכותו ומושל ביקום, שאופיו ראוי לסגידה, הלל וחיכויו. חסדי רוח קודשו והטהרה והקדושה של אופיו יתגלו בחייהם של עדי. שאל השליח מציג באיגרתו אל הקולוסים את הברכות השופעות שהובטחו לילדי האלוהים. הוא אומר: "אֵינְנוּ חֲדָלִים לְהַתְפַּלֵּל בַּעֲדָכֶם וּלְבַקֵּשׁ שְׁתַּמְלָאוּ דַּעַת רָצוֹנוֹ, בְּלוֹנֵת כָּל חֻקָּה וּתְבוּנָה רִוְחָנִית, לְמַעַן תִּתְהַלְכוּ בְּנֵאוֹת לִפְנֵי הָאֱדוֹן, כְּכֹל חֻפְצוֹ, וּלְמַעַן תִּגִּיבוּ פְרִי בְּכָל מַעֲשֵׂה טוֹב וְתִגְדְּלוּ בְּדַעַת אֱלֹהִים, וְתִתְחַזְּקוּ בְּכָל כֹּחַ כְּפִי עֵצָם כְּבוֹדוֹ, וְתִהְיֶה לָכֶם סִבְלָנוֹת וְאֶרֶץ רוּחַ בְּכָל, וּבְשִׁמְחָה" (אל הקולוסים, א' 9-11). פעם נוספת הוא כותב על תשוקתו שאחיו באפסוס יבינו לעומק את זכות היתר שניתנה למשיחיים. הוא מבהיר להם מפורשות את העוצמה והידע המופלאים שהם עתידים לנחול כבניו ובנותיו של האל העליון. הוא מתפלל:

"שִׁיתֶנּוּ לָכֶם כֹּחַ, כְּפִי עֲשֶׂר כְּבוֹדוֹ, לְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי רוּחוֹ בְּאַדָּם הַפְּנִימִי שְׁלָכֶם," וזאת, כדי ש"תהיו מְשֻׁרְשָׁים וּמְיֻסָּדִים בְּאַהֲבָה," ו"כֵּן תֻּנְּכְלוּ לְהִבִּין יַחַד עִם כָּל הַקְּדוּשִׁים מִה הָרַחֵב וְהָאַרְךְ וְהַגְּבִה וְהָעֵמֶק, וְלִדְעַת אֶת אֱהָבַת הַמְּשִׁיחַ הַנִּשְׁגָּבָה מִדְּעַת." אך גולת הכותרת של זכות היתר הזו מובעת בתפילתו של השליח כשהוא אומר: "לְמַעַן תִּמְלְאוּ בְּכָל מְלֹא הָאֱלֹהִים" (אל האפסים, ג' 16-19). כאן נחשפים ההישגים והיתרונות הכבירים שנוכל לנחול דרך אמונה בהבטחותיו של אבינו שבשמיים, כאשר נציית למצוותיו. באמצעות זכויותיו ומעלותיו של המשיח, יש לנו גישה אל כס המלכות של מלך מלכי המלכים. "הוא אֲשֶׁר לֹא חָשַׁךְ אֶת בְּנוֹ שְׁלוֹ, אֶלָּא מָסַר אוֹתוֹ בְּעַד פְּלָנוֹ, הָאִם לֹא יַעֲנִיךָ לָנוּ אֶתוֹ אֶת הַכֹּל?" (אל הרומים, ח' 32). האב העניק לבן את רוח קודשו במלואו, וגם אנו יכולים לנחול את מלוא רוח הקודש. ישוע אומר: "הֵן אַתֶּם הָרָעִים יוֹדְעִים לָתֵת מִתְּנוֹת טוֹבוֹת לְבָנֵיכֶם, כָּל שֶׁכֶּן הָאֵב שְׂבַשְׁמִים יִתֶּן אֶת רוּחַ הַקְּדֹשׁ לְמִבְקָשִׁים מִמֶּנּוּ!" (לוקס, י"א 13). "אִם תִּבְקָשׁוּ מִמֶּנִּי דָּבָר בְּשֵׁמִי, אֲנִי אֶעֱשֶׂה." "בִּקְשׁוּ וְתִקְבְּלוּ לְמַעַן תִּמְלְאוּ שְׂמֵחַתְכֶם" (יוחנן, י"ד 14; ט"ז 24). החיים המשיחיים אמורים להתאפיין בענווה ובצניעות, ולא בדכדוך, בקדרות ובזלזול עצמי. זכותו של כל אדם לחיות בדרך הנושאת חן בעיני ה' וליהנות מברכותיו. אין זה רצונו של אבינו שבשמיים שנחיה עם תחושות אשמה ונשרה באפלה. אם נתהלך בראש שחוח, כשליבנו גדוש במחשבות על עצמנו, אין בכך שום הוכחה לענווה אמיתית. מוטב שנבוא אל ישוע, ניטהר ונעמוד בגאון לפני תורת ה', ללא בושה וחרטה. "לָכֵן, אֵין עֲכָשׁוּ שׁוֹם הַרְשָׁעָה עַל אֱלֹהִים שֶׁנִּמְצְאִים בְּמִשְׁחָם יְשׁוּעָה... הַמִּתְהַלְכִּים לֹא לִפִּי הַבֶּשֶׁר אֶלָּא לִפִּי הָרוּחַ" (אל הרומים, ח' 1, 4). בזכות ישוע הפכו צאצאיו החוטאים של אדם הראשון ל"בני האלוהים." "הֵן גַּם הַמְּקַדָּשׁ גַּם הַמְּקַדָּשִׁים, כָּלֶם מֵאַחַד הָמָה, וְלָכֵן אֵינוּ בּוֹשׁ מִקְרָא לָהֶם אַחִים" (האיגרת אל העברים, ב' 11). החיים המשיחיים אמורים להיות חיי אמונה, ניצחון ושמחה באלוהים. "כָּל הַנּוֹלָד מֵאֵת אֱלֹהִים מְנַצֵּחַ אֶת הָעוֹלָם. וְזֶהוּ הַנִּצְחוֹן הַמְּנַצֵּחַ אֶת הָעוֹלָם - אֶמוּנַתְנוּ" (יוח"א, ה' 4). צדק משרת ה', נחמיה, כשאמר: "חֲדָנוֹת זֶהוּ הָיָא מְעַזְכֶּם" (נחמיה, ח' 10). שאול השליח אומר: "שְׁמַחוּ בְּאַדָּן בְּכָל עֵת; אֲמַר שׁוֹב, שְׁמַחוּ." "שְׁמַחוּ תָמִיד; הַתְּמִידוֹ לְהִתְפַּלֵּל; הוֹדִי עַל כָּל דָּבָר; כִּי זֶהוּ רָצוֹן אֱלֹהִים לְגִבֵּיכֶם בְּמִשְׁחָם יְשׁוּעָה" (אל הפיליפים, ד' 4; תסל"א, ה' 16-18). אלה

הם פירותיה הטובים של חזרה בתשובה והתקדשות על פי כתבי הקודש; משום שעקרונות הצדקה הנשגבים שכוננו בתורת ה' זוכים להתעלמות כה גורפת בעולם הנוצרי, פירות אלה נדירים מאוד. מסיבה זו, רק לעיתים רחוקות ניתן לראות את פועלה העמוק והמתמיד של רוח הקודש, שאפיין את התחיות הרוחניות בעבר. אנו משתנים באמצעות התבוננות והתעמקות בתורת ה'. כאשר נזנחות המצוות הקדושות שבאמצעותן גילה ה' לאדם את קדושתו ואופיו כליל השלמות, וליבם של בני האדם הולך שבי אחר תיאוריות אנושיות, אין להתפלא על ההידרדרות המוסרית והרוחנית בכנסייה. ה' אמר: "אֲתִי עֲזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים, לְחַצֵּב לָהֶם בְּאֵרוֹת, בְּאֵרֹת נִשְׁבָּרִים, אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם" (ירמיה, ב' 13). "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֶצֶת רְשָׁעִים... כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ; וּבְתוֹרָתוֹ יְהַגֶּה, יוֹמָם וּלְיָלָה. וְהָיָה כְּעֶץ שְׁתוּל עַל פִּלְגֵי מַיִם, אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעָלָהוּ לֹא יָבוֹל. וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ" (תהילים, א' 1-3). רק אם נשיב את תורת ה' למעמדה החוקי תיתכן תחיה רוחנית של האמונה הקדומה ויראת ה' שאפיינו את חסידי ה'. "כֹּה אָמַר יְהוָה: 'עֲמְדוּ עַל דְּרָכִים וּרְאוּ וְשִׁאֲלוּ לְנִתְבוֹת עוֹלָם, אֵיזָה דֶּרֶךְ הַטּוֹב וּלְכוּ בָּהּ, וּמִצְאוּ מְרוּגָע לְנַפְשְׁכֶם" (ירמיה, ו' 16).

פרק כ"ח

המשפט החוקר

דניאל הנביא אומר: "רֹאֵה הִיִּיתִי, וְהִנֵּה הֶעָמְדוּ כְּסָאוֹת וְעִתִּיק יוֹמִין יָשֵׁב. לְבוּשׁוֹ הָיָה לְבָן כְּשֶׁלֶג וְשַׁעֲרָאֵשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי. כְּסָאוֹ הָיָה כְּלִשׁוֹנוֹת אֵשׁ וְגִלְגָּלָיו כְּאֵשׁ דּוֹלֶקֶת. נָהַר אֵשׁ נִמְשָׁךְ וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵיו, אֶלְף אֲלָפִים שָׁרְתוּ אוֹתוֹ וְרַבּוֹא רַבְבוֹת עוֹמְדִים לִפְנָיו. בֵּית הַדִּין יָשֵׁב וְסִפְרִים נִפְתָּחוּ" (דניאל, ז' 9, 10). זה היה החזון שראה הנביא על יום ה' הגדול והנורא שבו יבחן ה', שופט העולם, את חייהם ואופיים של בני האדם העומדים לפניו, וכל אדם יקבל גמול בהתאם למעשיו. אותו "עִתִּיק יוֹמִין", שישב על הכס הוא אלוהים, אבינו שבשמיים. מחבר מזמורי התהילים מכריז: "בְּטֶרֶם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלִל אֶרֶץ וַתִּבֵּל; וַיַּעֲוֹל עַד עוֹלָם, אֲתָה אֵל" (תהלים, צ' 2). ה', מקור הקיום ומחוקק החוקים, הוא זה שיושב על כס המשפט כדי לנהל את המשפט. "אֶלְף אֲלָפִים" "וְרַבּוֹא רַבְבוֹת" מלאכים קדושים נוכחים במשפט הגדול הזה, ומשמשים כעוזרים ועדים. "וְהִנֵּה עִם עֲנְנֵי הַשָּׁמַיִם בָּא אֶחָד הַדּוֹמָה לְבָן אָדָם, וְעַד עִתִּיק יוֹמִין הִגִּיעַ וְהוֹבָא לִפְנָיו. שִׁלְטוֹן וְכְבוֹד וּמַלְכוּת נָתַנוּ לוֹ, וְכָל הָעַמִּים, הָאֲמוֹת וְהַלְשׁוֹנוֹת עָבְדוּ לוֹ. שִׁלְטוֹנוֹ שִׁלְטוֹן עוֹלָם שְׁלֵא יָסוּר, וַיַּמְלִכְתּוּ לֹא תִכְלָה" (דניאל, ז' 13, 14). ביאת המשיח שתוארה כאן אינה ביאתו השנייה. המושיע בא אל עתיד היום כדי לנחול

"שִׁלְטוֹן וְכְבוֹד וּמַלְכוּת", שיינתנו לו בתום מלאכתו כמגשר בין ה' לאנושות. ביאה זו (לא ביאתו השנייה לעולם) אשר נובאה בנבואה, אמורה להתרחש בתום 2300 הימים, בשנת 1844.

הכוהן הגדול העליון שלנו נכנס אל קודש הקודשים בלוויית המלאכים הקדושים, ומתייצב לפני ה' כדי למלא את חובותיו האחרונות בשירותו למען האנושות - לערוך משפט חוקר ולכפר על כל מי שנמצאו זכאים בדין וראויים ליהנות מפירות הכפרה. בשירות בקודש הסמלי במקדש עלי אדמות, רק מי שבאו לה' והתוודו והתחרטו על חטאיהם אשר הועברו אל הקודש באמצעות דם עולת החטאת, השתתפו בתפילות יום הכיפורים בבית המקדש. בדומה, ביום הכיפורים הגדול האחרון שבו יערך המשפט החוקר האחרון, המקרים היחידים שיידונו בו יהיו של חסידי ה'. משפט הרשעים ייערך בנפרד ובמועד מאוחר יותר. "שְׁהָרִי עֵת לְהִתְחִיל הַמִּשְׁפָּט מִבֵּית אֱלֹהִים. וְאִם מֵאַתְּנוּ יִתְחִיל, מִהִתְהַיָּה אַחֲרֵית הָאֲנָשִׁים שְׁאִינֶם נִשְׁמָעִים לְבִשּׁוֹרֵת אֱלֹהִים?" (פטר"א, ד' 17). ספרי התיעוד בשמיים, הכוללים את שמותיהם ומעשיהם של בני האדם, ישמשו כדי לחרוץ את דינם במשפט. דניאל הנביא אומר: "בֵּית הַדִּין יָשֵׁב וְסִפְּרִים נִפְתָּחוּ." בעל ההתגלות, המתאר את אותה תמונה במשפט האחרון, מוסיף: "גַּם סֵפֶר אַחֵר נִפְתָּח, סֵפֶר הַחַיִּים. וְהַמֵּתִים נִשְׁפָּטוּ מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בְּסִפְּרִים, לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם" (ההתגלות, כ' 12). ספר החיים כולל את שמותיהם של כל אלה ששירתו את אלוהים. ישוע אמר לתלמידיו: "שְׁמָחוּ עַל כֹּךָ שֶׁשְּׁמוֹתֵיכֶם נִכְתְּבוּ בְּשָׂמַיִם" (לוקס, י' 20). שאול השליח מדבר על עמיתיו הנאמנים במלאכת הבישור, "אֲשֶׁר שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסֵפֶר הַחַיִּים" (אל הפיליפים, ד' 3). דניאל, שחזה ב"עַת צָרָה, אֲשֶׁר לֹא נִהְיָתָה מְהִיּוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא", מכריז כי חסידי ה' ינצלו ממנה: "וּבְעֵת הַהִיא יִמְלֹט עַמְּךָ, כָּל הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסֵפֶר" (דניאל, י"ב 1). בעל ההתגלות אומר שהאנשים היחידים שייכנסו לעיר האלוהים יהיו אלה "הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים שֶׁל הַשָּׁה" (ההתגלות, כ"א 27).

"סֵפֶר זִכְרוֹן" שנכתב לפני ה' מתעד את מעשיהם הטובים של "יִרְאֵי יְהוָה", ו"חֻשְׁבֵּי שְׁמוֹ" (מלאכי, ג' 16). מילות האמונה ומעשי החסד שלהם תועדו בשמיים. נחמיה מתייחס לכך כשהוא אומר בתפילתו: "זָכְרָה לִי אֱלֹהֵי... וְאַל תִּמְחַח חֲסִדִּי, אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהֵי" (נחמיה, י"ג 14). בספר הזיכרון של אלוהים הונצחו כל מעשי הצדקה והחסד. כל פיתוי שהמאמינים עמדו בו, כל רוע שגברו עליו, כל מילת חסד ורחמים שהם הגו, תועדו בו בנאמנות. כל הקרבה וכל ויתור שהם עשו למען המשיח, כל סבל וכל צער שהם חוו למען המשיח, תועדו בו.

מחבר מזמורי התהילים אומר בתפילתו: "נָדִי, סִפְרָתָה אֶתָּה. שִׁמָּה דְמַעְתִּי בְנֹאדָךְ; הֲלֹא בְסִפְרָתְךָ" (תה"ל, נ"ו 9). (כלומר, הן תרשום את כל נדודי ודמעותיי בספרך.) בשמיים קיים גם ספר המתעד את כל חטאיהם של בני האדם. "אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְמִשְׁפָּט, עַל כָּל נְעֻלָּם: אִם טוֹב, וְאִם רָע" (קהלת, י"ב 14). המושיע אמר: "כָּל מֶלֶךְ בְּטֵלָה שֶׁיִּדְבְּרוּ בְּנֵי אָדָם יִתְּנוּ עָלֶיהָ דִּין וְחֶשְׁבֹּן בְּיוֹם הַדִּין." "וּמִדְבָּרֶיךָ תִּצְדָּק וּמִדְבָּרֶיךָ תִּחְיֶיב" (מתי, י"ב 36, 37). כל הכוונות, המטרות והמניעים הכמוסים ייחשפו ברישומים המהימנים שבספרי השמיים, שכן ה' "יֹוצֵא לְאוֹר אֶת תַּעֲלוּמוֹת הַחֹשֶׁךְ וְגַם יַגִּילָה אֶת מַחְשְׁבוֹת הַלֵּב" (קור"א, ד' 5). "הִנֵּה כְתוּבָה [חטאתם] לִפְנֵי... עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעֹנוֹת אֲבוֹתֵיכֶם יִחָדּוּ, אָמַר יְהוָה" (ישעיה, ס"ה 6, 7). ה' יבחן את מעשיו של כל אדם, ויקבע אם היו נאמנים או לא נאמנים. מול שמו של כל אדם ברשימות ספרי השמיים תועדו בדייקנות מופלגת כל מילה רעה, כל מילה בטלה, כל מעשה אנוכי, כל חובה שלא מולאה, כל חטא סודי, כל העמדת פנים וכל דבר כמוס, ותוארו בפרוטרוט בכישרון רב. אזהרות או תוכחות שנשלחו משמיים וזכו להתעלמות, רגעים שבזבזו לשווא, הזדמנויות שהוחמצו, שימוש בכוח השפעה לטובה או לרעה ותוצאותיו מרחיקות הלכת – כל אלה תועדו בידי המלאך שכתב את הרשומות. תורת ה' היא המופת שעל פיו ייבחנו חייהם של בני האדם במשפט ה'. החכם באדם אומר: "אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מְצוֹתָיו שָׁמֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְמִשְׁפָּט, עַל כָּל נְעֻלָּם: אִם טוֹב, וְאִם רָע" (קהלת, י"ב 13, 14). יעקב השליח מזהיר את אחיו לאמונה: "דַּבְּרוּ וַעֲשׂוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם כְּאֲנָשִׁים הֶעֱתִידִים לְהִשָּׁפֵט עַל פִּי תוֹרָה שֶׁל חֲרוּת" (איגרת יעקב, ב' 12). אלה שיימצאו זכאים במשפט ה' יזכו לקחת חלק בתחיית הצדיקים. ישוע אמר: "הַצָּדִיקִים לִנְחָל אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְאֶת הַתְּחִיָּה מִן הַמֵּתִים... שְׁוִים הֵם לְמַלְאָכִים, וּבְנֵי אֱלֹהִים הֵם בְּהִיוֹתָם בְּנֵי הַתְּחִיָּה" (לוקס, כ' 35, 36). ושוב הוא מכריז: "יֵצְאוּ עוֹשֵׂי הַטוֹב לְתִקּוּמָה שֶׁל חַיִּים" (יוחנן, ה' 29). הצדיקים שמתו לא יקומו לתחייה עד יום הדין של ה', שבו הם יימצאו זכאים "לנחול את תחיית המתים." לפיכך, הם לא יעמדו לפני בית הדין בשעה שתיעוד חייהם ייבחן ודינם יוכרע. ישוע הוא זה שייצג אותם כסגורם וילמד עליהם זכות לפני ה'. "אִם יִחְטֵא אִישׁ, יֵשׁ לָנוּ מִלִּיץ לִפְנֵי הָאֵל – יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, הַצָּדִיק" (יוח"א, ב' 1). "הָרִי הַמָּשִׁיחַ לֹא נִכְנַס אֶל מִקְדָּשׁ

אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְיָדֵי אָדָם וְאֲשֶׁר הוּא בְּבוּאָה שֶׁל הָאֱמֶתִי, כִּי אִם בָּא אֶל עַצְמוֹ
הַשָּׁמַיִם לְהִרְאוֹת עֵתָה בַּעֲדָנוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. "לָכֵן, הוּא גַם יָכוֹל
לְהוֹשִׁיעַ לְנֶצַח אֶת הַבָּאִים לְאֱלֹהִים דְּרָכּוֹ, כִּי חֵי הוּא תָּמִיד כְּדֵי לְהַפְגִּיעַ
בַּעֲדָם" (הַאִיגֶרֶת אֶל הָעֵבֶרִים, ט' 24; ז' 25). כְּשִׁיפְתָּחוּ סִפְרֵי הַשָּׁמַיִם
בִּשְׁעַת הַמִּשְׁפָּט, יִבְחֲנוּ חַיֵּיהֶם שֶׁל הַמַּאֲמִינִים שֶׁדִּבְקוּ בִּישׁוּעַ לִפְנֵי ה'.

מְלִיץ הַיּוֹשֵׁר שֶׁלֹּנוּ יִפְתַּח בְּחַיֵּיהֶם שֶׁל בְּנֵי הַדּוֹר הָרִאשׁוֹן וַיִּצִּיג כָּל מִקְרָה
וּמִקְרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וַיַּחֲתוֹם בְּחַיֵּיהֶם שֶׁל חֲסִידָיו הַנִּמְצָאִים בֵּין
הַחַיִּים. עִם הַכְרָזַת כָּל שֵׁם וְשֵׁם, כָּל מִקְרָה יִבְחֵן לִגְפוֹ בִּיסוּדִיּוֹת. יִהְיוּ
שְׁמוֹת שִׁיתֻקְבְּלוּ, וְשְׁמוֹת שִׁידְחוּ עַל הַסֵּף. שְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים
שֶׁחֲטִאֵיהֶם רְשׁוּמִים עַדִּין בְּסִפְרֵי הַתִּיעוּד, שָׁכָן הֵם לֹא הִתְוודוּ עֲלֵיהֶם
וְלֹא קִיבְּלוּ מַחִילָה עֲלֵיהֶם, יִימַחְקוּ מִסֵּפֶר הַחַיִּים, וְתִיעוּד מַעֲשֵׂיהֶם
הַטּוֹבִים יִימַחֵם מִסֵּפֶר הַזִּיכְרוֹן שֶׁל אֱלֹהִים. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "מִי אֲשֶׁר
חָטָא לִי, אֶמְחֶנּוּ מִסֵּפְרִי" (שְׁמוֹת, ל"ב 33). הַנְּבִיא יַחֲזָקָאל אָמַר:
"בָּשׁוּב צִדִּיק מִצְדָּקָתוֹ, וְעֹשֶׂה עוֹל... כָּל צִדְקָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא תִזְכָּרְנָה"
(יַחֲזָקָאל, י"ח 24). כָּל אֱלֹהִים שֶׁהִתְחַרְטוּ בְּכָל לֵיבָם וּמֵאוֹדָם עַל חֲטָאֵם,
וְתִבְעוּ לְזָכוֹת אֶת דְּמוֹ שֶׁל הַמִּשְׁחִיחַ כְּקוֹרְבָן הַתְּמוּרָה שֶׁלֵּהֶם, הַמִּילָה
מַחִילָה נִרְשָׁמָה לִיד שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסִפְרֵי הַשָּׁמַיִם; בְּעוֹדָם נוֹטְלִים חֵלֶק
בְּצִדְקַת הַמִּשְׁחִיחַ וְאוֹפִיִּים מִשְׁתַּנָּה עַד שִׁיעֵלָה בְּקִנָּה אֶחָד עִם תּוֹרַת ה',
חֲטִאֵיהֶם יִימַחְקוּ וְהֵם יִיחַשְׁבוּ רְאוּיִים לִנְחֹל חַיִּי נָצַח. ה' הִכְרִיז
בְּאַמְצָעוֹת יִשְׁעֵיהֶם הַנְּבִיא: "אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מֹחָה פֶּשַׁעִידָה, לְמַעַנִּי;
וְחֲטִאֲתִידָה, לֹא אֶזְכֹּר" (יִשְׁעִי, מ"ג 25). יִשׁוּעַ אָמַר: "הַמִּנְצָח לְבָשׁ בְּגָדִים
לְבָנִים וְלֹא אֶמְחָה אֶת שְׁמוֹ מִסֵּפֶר הַחַיִּים, וְאוֹדָה אֶת שְׁמוֹ לִפְנֵי אֲבִי
וְלִפְנֵי מֶלֶאכָיו." "כָּל מִי שִׁיּוֹדָה בִּי לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם גַּם אֲנִי אוֹדָה בּוֹ לִפְנֵי
אֲבִי שְׁבַשְׁמִים. וְכָל הַמִּכְחֹשׁ בִּי לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם גַּם אֲנִי אֶכְחֹשׁ בּוֹ לִפְנֵי אֲבִי
שְׁבַשְׁמִים" (הַהִתְגַּלּוֹת, ג' 5; מַתִּי, י' 32, 33). הָעֵנִיין הָרַב שֶׁמְגַלִּים בְּנֵי
הָאָדָם בְּמִשְׁפָּטִים הַנִּעְרָכִים בְּבֵתִי הַמִּשְׁפָּט עַלִּי אֲדַמּוֹת, מִיִּצֵּג בְּאוֹפֶן
קְלוּשׁ אֶת הָעֵנִיין הָעַז שֶׁמְגַלִּים הַנוֹכָחִים בְּבֵית הַדִּין בְּשָׁמַיִם כְּאִשֶּׁר
שְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁנִּרְשְׁמוּ בְּסִפְרֵי הַחַיִּים מוֹצִגִּים לִפְנֵי ה', שׁוֹפֵט
הַתְּבַל. הַסַּנְגּוֹר הָאֱלֹהִי מִלְמַד זָכוֹת עַל כָּל אֱלֹהִים שֶׁנִּחְלָלוּ נִיצְחוֹן בְּעִזְרַת
דְּמוֹ, וְטוֹעֵן כִּי חֲטִאֵיהֶם נִמְחָלוּ לָהֶם וְהֵם זָכָאִים לְשׁוּב לְמַעֲוֹנָם בְּגֵן עֵדֶן,
וּלְשִׁלוּט עִמּוֹ כִּיּוֹרְשִׁים-שׁוֹתֵפִים בְּ"מִמְשָׁלָה הָרִאשׁוֹנָה" (מִיכָה, ד' 8).
הַשָּׁטָן, שֶׁעָשָׂה כָּל מֵאֲמָץ כְּדֵי לְרַמּוֹת וּלְפַתּוֹת אֶת הָאֲנוּשׁוֹת, תִּכְנֵן לִסְכֵּל
אֶת הַתּוֹכְנִית שֶׁהִגָּה ה' בְּבִרְיַאת הָאָדָם. אֵךְ הַמִּשְׁחִיחַ מִבְּקֵשׁ עֲכָשִׁיו שֶׁהִיא

תצא אל הפועל, כאילו איש לא חטא מעולם. הוא עותר למען חסידי לא רק בעבור מחילה שלמה והצדקה בדין, מלאה ומוחלטת, אלא גם שיחלקו עימו את כבודו ותהילתו, וישבו עמו על כס מלכותו. בזמן שישוע מלמד זכות על האנשים שזכו בחסדו, השטן מאשים לפני ה' כחוטאים. המדיח הכביר שב ומנסה לעורר בליבם ספקות, לערער את אמונם וביטחונם בה', לנתקם מאהבת ה' ולהדיח אותם לחלל את תורת ה'. עכשיו הוא מצביע על תיעוד חייהם, על מגרעות אופיים, על חוסר הידמותם למשיח, דבר המביע חוסר כבוד לגואלם, על החטאים שהוא פיתה אותם לבצע, שבעטיים הוא טוען לבעלות עליהם כנתיניו. ישוע אינו מתרץ את חטאיהם, אלא מציג את חרטתם ואמונתם, ודורש מחילה בעבורם בעודו נושא את ידיו הפצועות לפני האב ומלאכיו הקדושים, ואומר: "יודע אני את שמותיהם, חרתי אותם על כפות ידי. 'זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה; לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּה, אֱלֹהִים, לֹא תִבְזֶה" (תהילים, נ"א 19). הוא פונה לשטן המקטרג על חסידי, ואומר לו: "יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׁטָן, וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ, הַבָּחַר בִּירוּשָׁלַם; הֲלוֹא זֶה אוֹד מְצֵל מֵאֵשׁ" (זכריה, ג' 2). המשיח יעטה את חסידי בצדקתו, וזאת כדי שיוכל להציג לפני אביו שבשמיים "אֶת הַקְּהֵלָה קְדוֹשָׁה וְלֹא דָפִי." (אל האפסים, ה' 27). שמותיהם יתנוססו בספר החיים. המושיע מעיד עליהם: "הִמָּה יֵלְכוּ אִתִּי בְּבָגְדִים לְבָנִים, כִּי רְאוּיִים הֵם" (ההתגלות, ג' 4). כך תתגשם במלואה הבטחת הברית החדשה: "כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם, וְלִחְטָאֵתָם לֹא אֶזְכֹּר עוֹד." "בִּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא, נָאֵם יְהוָה, יִבְקֹשׁ אֶת עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, וְאֵת חַטָּאת יְהוּדָה, וְלֹא תִמְצְאִינָהּ" (ירמיה, ל"א 33; נ' 20). "בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיֶּה צֶמַח יְהוָה לְצַבִּי וּלְכָבוֹד; וּפְרִי הָאָרֶץ לְגֹאֲוֹן וּלְתַפְאֲרַת, לְפָלִיטַת יִשְׂרָאֵל. וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, קְדוֹשׁ, יֹאמֶר לוֹ: כָּל הַכְּתוּב לַחַיִּים, בִּירוּשָׁלַם" (ישעיה, ד' 2, 3). מלאכת המשפט החוקר ומחיקת החטאים אמורה להתבצע לפני ביאת המשיח השנייה. מאחר שהמתים יישפטו בהתאם למעשיהם שנרשמו בספרי השמיים, לא ייתכן שחטאי בני האדם יימחקו לפני שייבחנו מעשיהם ויוכרע הדין במשפטם ביום הדין של ה'. ואולם, כיפא השליח אומר מפורשות שחטאיהם של המשיחיים ימחקו כאשר "יָבוֹאוּ יָמֵי רְנוּחָה מְלַפְנֵי אֲדָנָי וְהוּא יִשְׁלַח אֶת אֲשֶׁר יַעַד לָכֶם מִקִּדְם, אֶת הַמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ" (מעשי השליחים, ג' 19, 20). בתום המשפט החוקר, המשיח יבוא וייתן לכל

אדם את גמולו בהתאם לפועלו. בשירות בקודש של הכוהן הגדול בבית המקדש עלי אדמות, לאחר שהוא כיפר על חטאי ישראל, הוא יצא ובירך את העדה. בדומה, המשיח, בתום מלאכתו כמגשר וכמליץ יושר, "יִפְּעַע שְׁנִית, שְׁלֹא לְעֶנְן הַחֶטָּא, לְמַחֲכִים לוֹ לִישׁוּעָה" (האיגרת אל העברים, ט' 28), וזאת כדי לברך את חסידיו ולהנחילם חיי נצח. כשם שהכוהן הגדול הסיר את החטאים מן המקדש, התוודה עליהם והניח אותם על ראשו של השעיר לעזאזל, כך המשיח יניח את כל החטאים האלה על השטן, אבי החטא המדיח לחטא. השעיר לעזאזל שנשא את חטאי ישראל שולח "אֶל אֶרֶץ גִּזְרָה" ב"מִדְבָּר". (ויקרא, ט"ז 22). בדומה, השטן, הנושא את כל החטאים שהוא גרם לחסידיו ה' לבצע, ייאסר לאלף שנים בעולם הזה, שיהיה אז שומם לחלוטין, ולבסוף יישא במלוא עונשו של החטא בלהבות האש שישמידו את כל הרשעים. כך תתגשם תוכנית הגאולה במלואה בהשמדה הסופית של החטא, ובגאולתם של כל האנשים שמאסו ברוע. במועד שיועד ליום הדין - בתום 2300 הימים, בשנת 1844 - החלה מלאכת החקירה והמחיקה של החטאים. כל אלה שנשאו את שם ישוע חייבים לעבור חקירה יסודית במשפט ה'. הן החיים והן המתים, יישפטו על סמך "הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בְּסִפְרִים, לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם." לא תינתן מחילה על חטאים שלא התוודו עליהם ולא חדלו לבצעם; חטאים אלה לא יימחקו מספרי התיעוד, אלא ישמשו עדות מרשיעה כנגד החוטא ביום ה'. החוטא אולי ביצע אותם בחשכת הלילה, אך הם גלויים לעיניו של בוחן הלבבות, שעלינו לתת את הדין לפניו. מלאכי ה' היו עדים לכל חטא ותיעדו אותו בספרי השמיים המהימנים. ניתן להסתיר את החטא מהורים, מבני זוג, מילדים ומחברים, או להתכחש לגביו באוזני הזולת; איש אינו חושד באשם, ולו בשמץ של חשד, אך חטאו חשוף לעיניהם של מלאכי השמיים. עלת הלילה החשוך ביותר, הסודיות האופפת את אמצעי ההונאה המתוחכמים ביותר - לא יועילו כדי להסתיר מחשבה אחת מידיעתו של האל הנצחי. בידיו של אלוהים מצוי תיעוד נאמן של כל עוולה וכל מעשה לא ראוי. הוא אינו הולך שולל אחרי מראית עין של חסידות. הוא אינו עושה שום טעות בהערכת אופיו של האדם. אנשים עלולים ללכת שולל אחרי אנשים שליבם רע ומושחת, אך אלוהים קורע את כל התחפושות וקורא את צפונות הלב. כמה רצינית וחמורה היא המחשבה הזו! יום אחרי יום חולף ועובר אל

הנצח, ונושא עימו את משאו המתועד בספרי השמיים. מילים שנאמרו לא ניתן לקחת בחזרה, מעשים שבוצעו לא ניתן לבטל, שהרי את הנעשה אין להשיב. המלאכים מתעדים הן את מעשינו הטובים והן את מעשינו הרעים. האדם החזק ביותר עלי אדמות אינו יכול לבטל אפילו רישום של יום אחד. מעשינו, דברינו, ואפילו מניענו הכמוסים ביותר, לכולם יש משקל בהכרעת גורלנו לאושר ורווחה נצחיים, או לדיראון עולם. גם אם שכחנו אותם, הם יישאו את עדותם ביום הדין כדי לזכותנו או להרשיענו. כשם שתווי הפנים מועתקים במיומנות ובדייקנות מירבית על בד הציור הצחור של הצייר, כך מתואר האופי בנאמנות בספרי השמיים. ועם זאת, כה ממעטים בני האדם לדאוג בקשר לתיעוד זה שיפגוש במבטם החודר של מלאכי השמיים. אילו נגלל המסך המפריד בין העולם הנסתר מן העין לעולם הנגלה לעין, ובני האדם היו רואים את המלאך המתעד כל מילה וכל מעשה שלהם, שבהם יתקלו שוב ביום הדין, אזי, מילים רבות המובעות מדי יום לא היו נאמרות, ומעשים רבים לא היו נעשים. ביום המשפט ייבחן כל כישרון וכל משאב. כיצד השתמשנו בכישורים, במשאבים ובהון שהופקדו בידינו בידי השמיים? האם יקבל האדון בבואו את הונו בתוספת ריבית? האם שיפרנו את היכולות והכישרונות שחוננו בהם, שכלית, רוחנית וגופנית, והשתמשנו בהם לתהילת ה' ולעזרת הזולת? כיצד השתמשנו בזמן שלנו, בעט שלנו, בקול שלנו, בממונו ובהשפעתנו? מה עשינו למען המשיח, שהתגלם בדמותם של העניים, מוכי הגורל, היתומים והאלמנות? אלוהים הפקיד בידינו את דברו הקדוש. מה עשינו עם האמת והאור שניתנו לנו כדי ללמד את בני האדם את הדרך לגאולה? אין שום ערך בהצהרה בלבד על אמונה במשיח; רק אהבה המובעת במעשים נחשבת אמיתית. בעיני ה', רק אהבה הופכת כל מעשה לבעל ערך. כל דבר הנעשה באהבה, פעוט ככל שייראה בעיני בני האדם, מתקבל ברצון בעיני ה' וזוכה בגמול. אנוכיותם הנסתרת של בני האדם נחשפת בספרי השמיים. ישנו תיעוד של חובות שאנשים לא מילאו כלפי הזולת, ושל אי ציות למצוות המושיע שנשכחו מן הלב. ביום הדין, בני האדם יראו באיזו תדירות הם נתנו לשטן את הזמן, המחשבה והכוח שלהם, השייכים למשיח. עגום ומר הוא התיעוד שמביאים המלאכים לשמיים. אנשים תבוניים, המצהירים על אמונתם במשיח, שקועים בתאוות בצע, בתענוגות גשמיים ובהבלי העולם.

כסף, זמן וכוח מוקרבים מדי יום על מזבח הראוותנות וההתמכרות. כה מעטים הם הרגעים המוקדשים לתפילה, להתעמקות בכתבי הקודש, להשפלת הנשמה ולהתוודות על חטאים. השטן ממציא אינספור תחבולות כדי להעסיק את מוחנו וליבנו, וזאת כדי שלא נתמקד במלאכה שאנו אמורים להיות בקיאים ומיומנים בה. אבי השקר שונא את האמיתות הנשגבות המציגות את קורבן התמורה של המושיע - המגשר השמימי הכול-יכול. הוא יודע שעליו לעשות הכול כדי להסיט את ליבם של בני האדם מישוע ומן האמת שלו. עליו להפריע לאלה שיזכו ביתרונות תיווכו של המושיע בעבורם, לבצע את חובתם מתוך יראת ה' ולרכוש קדושה מופתית. השעות היקרות המבוזזות על תענוגות, רדיפת ממון וראוותנות, אמורות להיות מוקדשות ללימוד שקדני של דבר האמת בלוויית תפילה כנה. חסידי ה' אמורים להיות בקיאים בנושא המקדש והמשפט החוקר בשמיים. הכול חייבים לרכוש ידע על מעמדו ופועלו של הכוהן הגדול העליון שלנו. אחרת, הם לא יוכלו לפעול באמונה הכול כך חיונית בימינו, או למלא את התפקידים והמשימות שה' הטיל עליהם. לכל אדם יש נשמה שעליו להושיעה או לאבדה. לכל אדם תלוי ועומד תיק בבית הדין של ה'. כל אדם חייב לפגוש את השופט הכביר פנים אל פנים. לכן חשוב כל כך שכל לב יהגה לפעמים במחזה מעורר היראה כאשר ישיבת בית הדין של מעלה תיפתח, ספרי השמיים ייפתחו, וכל אדם יעמוד (ליד דניאל), וישמע את גזר דינו הסופי. כל מי שקיבל תובנות בנושאים אלה אמור לבשר את האמיתות הנשגבות שאלוהים הפקיד בידיו. היכל ה' בשמיים הוא לב ליבו של מלאכת המשיח למען בני האדם. הוא משמעותי מבחינתו של כל אדם שחי עלי אדמות. הוא חושף לנגד עינינו את תוכנית הגאולה, מוביל אותנו לאורך הדורות עד אחרית הימים ומגלה לנו את תוצאת הניצחון במלחמה בין הצדקה לחטא. יש לו חשיבות עצומה, ולכן הכול חייבים לבחון בדקדקנות את הנושאים האלה, ולהיות מסוגלים להשיב לכל אדם המבקש לדעת את הסיבה לתקווה המפעמת בליבם. פועלו של המשיח בלימוד זכות על האדם במקדש השמימי הוא חיוני לתוכנית הגאולה, בדיוק כמו מותו על הצלב. המושיע החל במלאכת הגאולה באמצעות מותו, ולאחר תחייתו עלה לשמיים כדי להשלימה. עלינו להיכנס באמונה מבעד לפרוכת "אל המקום אשר ישוע, החלוץ העובר לפנינו, נכנס בעדנו והיה לכהן

גָּדוֹל" (האיגרת אל העברים, ו' 20). שם משתקף האור הזורח מן הצלב בגולגולתא. שם נוכל להשיג תובנה ברורה יותר על רזי הגאולה. גאולת האדם נקנית במחיר נצחי שהשמיים משלמים; קורבן התמורה מספק את דרישותיה העצומות של תורת ה' שחוללה. ישוע סלל את הדרך לכס המלכות של האב בשמיים. ובזכות תיווכו, תשוקתם הכנה של כל מי שבאים לפניו באמונה, תוצג בפני אלוהים. "מִכְסָּה פִּשְׁעֵינוּ, לֹא נִצְלִים; וּמוֹדָה וְעֶזֶב יִרְחָם" (משלי, כ"ח 13). אילו יכלו אלה שמכסים ומתרצים את חטאיהם לראות כמה שמח בהם השטן, כמה מלגלג הוא על המשיח והמלאכים הקדושים בהציגו לפניהם את דרכם הרעה, הם היו מזדרזים להתוודות על חטאיהם ולחדול מהם. השטן פועל באמצעות מגרעות אופיינו כדי לשלוט בליבנו ובנשמתנו, והוא יודע שאם המגרעות הללו יטופחו ויועצמו, הוא יצליח לבצע את זממו. לכן הוא תמיד מנסה להוליך שולל את תלמידי המשיח בעזרת פלפלות קטלנית, שנבצר מהם להתנצח איתה ולגבור עליה. אך ישוע מלמד עליהם זכות בעזרת ידיו הפצועות וגופו החבול והפצוע. הוא אומר לכל אדם שילך בעקבותיו: "דִּי לָךְ חֶסֶדְדִּי" (קור"ב, י"ב 9). "קָחוּ עֲלֵיכֶם אֶת עָלִי וְלִמְדוּ מִמֶּנִּי, כִּי עָנּוּ אֲנִי וְנִמּוּד רֹחַ; תִּמְצְאוּ מִרְגּוּעַ לִנְפְשׁוֹתֵיכֶם, כִּי עָלִי נָעִים וְקָל מִשְׁאֵי." (מתי, י"א 29, 30). לכן, בל יראה איש את מגרעותיו כחסרות תקנה. אלוהים יעניק לנו אמונה וחסד כדי לגבור עליהן. אנו חיים כעת ביום הכיפורים הגדול. בשירות בקודש במקדש עלי אדמות, כשהכוהן הגדול כיפר בעד ישראל, הכול נדרשו לייסר את נשמותיהם באמצעות הכאה על חטא וכניעה לה', אחרת - ייכרתו מעמם. בדומה, כל אלה ששמותיהם נרשמו בספר החיים חייבים כעת, בימים המעטים שנותרו עד תום תקופת המבחן שלהם, לייסר את נפשותיהם לפני ה' באמצעות הכאה על חטא וחזרה בתשובה אמיתית בכל ליבם ומאודם. עליהם לערוך חשבון נפש עמוק ונוקב. הרוח קלת הדעת, המפעמת בליבם של כה רבים מאלה המתיימרים להיות תלמידי המשיח, חייבת להסתלק. מלחמה אמיתית צפויה לכל מי שינסו לגבור על יצר הרע החותר למשול בליבם. מלאכת ההכנה היא אישית; איננו נושעים כקבוצה. הטוהר והמסירות של אדם אחד, לא יפצו על היעדרן של מידות אלה בזולתו. על אף שכל האומות יעברו לפני ה' ביום הדין, הוא יבחן כל מקרה של כל אדם בקפדנות יתרה, כאילו הוא האדם היחיד עלי אדמות. כל אדם חייב להיבחן ולהימצא זכאי, ללא פגם

וללא רבב. המחזות הקשורים לחתימת מלאכת הכפרה חמורים ומעוררי יראה הם. אינטרסים חשובים ורציניים כרוכים בכך. המשפט נערך עתה במקדש בשמיים. מלאכה זו נמשכת מזה שנים רבות. במהרה - איש אינו יודע כמה מהר - ייבחנו המקרים של האנשים הנמצאים בחיים. חיינו עומדים להיבחן לפני ה', שנוכחותו מעוררת יראת כבוד. בעת הזו במיוחד, חובה על כל נשמה להישמע לאזהרת המושיע: "הִזְהָרוּ, הִיוּ עֲרִים, כִּי אֵינְכֶם יוֹדְעִים מְתֵי הָעֵת" (מרקוס' י"ג 33). "אִם לֹא תִשְׁקָד, אָבוֹא כְּנֶגֶב וְלֹא תִדְעוּ בְּאִיזוֹ שְׁעָה אָבוֹא עֲלֵיכֶם" (ההתגלות, ג' 3). בתום המשפט החוקר יוכרע גורלם של כל בני האדם לחיים או למוות. תקופת המבחן תסתיים זמן קצר לפני ביאת האדון בענני השמיים. המשיח, המיחל לעת הזו, מכריז בספר ההתגלות: "הַמַּעֲוֹל - שְׁיוּסִיף לַעֲשׂוֹת עֹל; הַטָּמָא - שְׁיִטָּמָא עוֹד; הַצָּדִיק - שְׁיִצְדֵּק עוֹד; הַקָּדוֹשׁ - שְׁיִתְקַדֵּשׁ עוֹד. הַנִּי בָּא מֵהָר וְאֵתִי הַשָּׁכָר לְשֵׁלֶם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׁהוּ" (ההתגלות, כ"ב 11, 12).

הצדיקים והרשעים יחיו עדיין עלי אדמות כבני תמותה, אנשים יזרעו ויבנו, יאכלו וישתו, ואיש מהם לא יהיה מודע להחלטה הסופית, החלוטה, שנגזרה במקדש בשמיים. לפני המבול, אחרי שנוח נכנס לתיבה, אלוהים סגר את התיבה והותיר בחוץ את הכופרים. אך במשך שבעה ימים, בני האדם, שלא ידעו כי נגזר גורלם, המשיכו בחיי התענוגות חסרי הדאגה שלהם, ולעגו לאזהרות על המשפט הממשמש ובא. "כִּךָּ יִהְיֶה גַם בְּאוֹ שֶׁל בֶּן הָאָדָם," אומר המושיע. (מתי, כ"ד 39). השעה המכרעת שתציין את גזרת הגורל שנפסקה לכל אדם, ואת ההסתלקות הסופית של חסד ה' מן החוטאים, תבוא לפתע פתאום, בחשאי, ללא התראה, כגנב בחצות הלילה. "לָכֵן עֲמְדוּ עַל הַמִּשְׁכָּר... פֶּן יָבוֹא פְּתָאוֹם וְיִמָּצָא אֶתְכֶם יֹשְׁנִים" (מרקוס, י"ג 35, 36). אלה שעייפו מעמידתם על המשמר ופנו אל הבלי העולם המושכים את ליבם, נתונים בסכנה. בשעה שבה איש העסקים עסוק במרדף אחר הממון, הנהנתן עסוק ברדיפת תענוגות ואשת האופנה מתגנדרת בתכשיטיה - זו עשויה להיות השעה שבה שופט התבל יכריז את פסיקתו: "נִשְׁקָלֶת בְּמֵאזְנִים וְנִמְצָאת חֲסֵר" (דניאל, ה' 27).

פרק כ"ט

מקור הרוע

אנשים רבים סבורים כי מקור הרוע והסיבה לקיומו הם סוגיות קשות ומבלבלות. הם רואים את פועלו של הרוע ואת תוצאותיו המרות, המתבטאות במצוקות, צער, כאב, הרס וחורבן, והם תוהים כיצד יכול כל הרוע הזה להתקיים תחת ריבונותו של האל העליון, שחוכמתו, גבורתו ואהבתו נצחיות הן. זהו רז הנבצר מבינתם. ספקנותם וחוסר וודאותם מעוררים את עיניהם לאמיתות המפורשות שנגלו בכתבי הקודש, והן חיוניות לגאולה. וישנם אלה, שבחקירתם את קיומו של החטא מנסים לחקור בנסתר, במה שאלוהים לא גילה מעולם. לפיכך, אין הם מוצאים פתרון לקשייהם. אנשים כאלה, שהדבר המניע אותם הוא הנטייה לפקפק ולמצוא פגמים, מנצלים את הקושי הזה כתירוץ למאיסתם בכתבי הקודש. וישנם אנשים אחרים שאינם מוצאים פתרון מספק לסוגיה הכבירה של הרוע, וזאת בשל העובדה שהמסורת והפרשנות המוטעית הפכו את תורת כתבי הקודש בנוגע לאופיו של האל, טיב מלכותו ועקרונות טיפולו בחטא, לסתומה. לפיכך, נבצר מהם להבין את מקור החטא או למצוא את הסיבה לקיומו. ואולם, די במה שאנו יודעים ומבינים, הן על מקור החטא והן על היעלמותו הסופית, כדי להציג במלואם את הצדק והחסד של אלוהים בהתמודדותו מול הרוע. אין דבר שהובהר בבהירות רבה יותר בכתבי הקודש מאשר העובדה שאלוהים לא היה אחראי כלל וכלל לחדירתו של החטא ליקום; שלא הייתה הסתלקות שרירותית של חסדו, ולא היה ליקוי כלשהו בשלטונו האלוהי, שגרמו

למרד שפרץ בשמיים. החטא הוא גורם מפריע שחדר לעולם, שלא ניתן להסביר את קיומו. זוהי חידה שאין הדעת סובלת; לתרץ את קיומו, משמע להגן עליו. אילו נמצא לו תירוץ או נמצאה הסיבה לקיומו, הוא היה חדל להיות חטא. הגדרתנו היחידה לחטא מבוססת על דבר ה': "הַחֵטָא הוּא עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה". החטא הוא פרי פועלו של כוח אפל הנלחם בתורת האהבה הנשגבה, המהווה את התשתית לשלטונו של אלוהים. בטרם חדר החטא שררו ביקום שלווה, שלום ושמחה. הכול שרה בהרמוניה מושלמת עם רצון ה'. האהבה לאלוהים הייתה מעל לכול, האהבה לזולת הייתה ללא משוא פנים. המשיח - דבר ה' ובנו יחידו של האל - היה אחד עם האב הנצחי, אחד במהותו, באופיו ובתכליתו, הישות היחידה ביקום כולו שהובאה בסוד תוכניותיו, מעשיו ומטרותיו של האל. אלוהים האב חולל באמצעות המשיח את הבריאה כולה, כולל את בריאת צבא השמיים. "כִּי בּוֹ נִבְרָא כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ... גַּם כִּסְאוֹת וְרָשִׁיּוֹת וְגַם מְמִשָּׁלוֹת וְשִׁלְטוֹנוֹת" (אל הקולוסים, א' 16). המשיח, השווה לאב, זכה בנאמנותם של כל מלאכי השמיים. משום שתורת האהבה מהווה את התשתית לממשלת ה', אושרם של כל הברואים תלוי בציותם המלא לכל מצוות הצדקה הנשגבות של תורתו. אלוהים חפץ בשירות של אהבה מכל ברואיו - מחוות כבוד וסגידה הנובעת מהערכה תבונית של אופיו. הוא אינו מתענג על נאמנות מאולצת; הוא מעניק לכול את חופש הבחירה, את החירות לשרת אותו מרצון. אך אחד מברואי ה' בחר להשחית את החירות הזו. דווקא ממנו, שאחרי המשיח זכה לכבוד הגדול ביותר מה' ולעמדה הרמה ביותר בקרב מלאכי השמיים מבחינת עוצמה ותהילה - נבע החטא. לפני שהשטן חטא, הוא היה הראשון במעלה בקרב הכרובים הסוככים, והיה טהור וקדוש. "כֹּה אָמַר אֱדֹנִי יְהוָה: 'אַתָּה חוֹתֵם תְּכִנִּית, מְלֵא חֻמָּה וּכְלִיל יָפִי. בַּעֲדֶן גַּן אֱלֹהִים הָיִיתָ, כָּל אֶבֶן יָקָרָה מְסֻכָּתָה... בְּיוֹם הַבְּרָאָה כּוֹנֵנִי.' " "אַתָּה כְּרוֹב מְמָשֵׁחַ, הַסּוֹכֵךְ; וְנִתְתִּיךָ בְּהַר קֹדֶשׁ אֱלֹהִים; הָיִיתָ בְּתוֹךְ אַבְנֵי אֵשׁ, הַתְּהַלֵּכֶת. תְּבָמִים אַתָּה בְּדָרְכֶיךָ מְיוֹם הַבְּרָאָה עַד נִמְצָא עֲוֹלָתְהָ בָּךְ" (יחזקאל, כ"ח 12-15, 17). השטן היה יכול להמשיך לשאת חן בעיני ה', להיות אהוב, נערץ ומכובד בידי כל מלאכי השמיים, ולהשתמש במידותיו ובכוחותיו הנעלים כדי לברך את יתר ברואי ה', לרומם ולהלל את בוראו. ואולם, הנביא אומר עליו: "גְּבַה לְבָב בְּיַפְיָךְ, שִׁחַת חֻמָּתְךָ עַל יַפְעָתְךָ." "יַעַן

גְּבוּה לִבָּךְ וְתֹאמַר: 'אֵל אֲנִי, מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי.' "'הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה, מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל אֲרִים כְּסֹאִי; וְאֶשֶׁב בְּהַר מוֹעֵד... אֶעֱלֶה עַל בְּמֹתֵי עֵב; אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן"' (יחזקאל, כ"ח 2; ישעיה, י"ד 13, 14). במקום לרומם את אלוהים ולגרום לברואיו לשים אותו בראש מעייניהם ולתת לו את כל הכבוד, האהבה והנאמנות שהם רוחשים כלפיו, השטן ניסה לזכות בעצמו בשירותם וסגידתם. הוא, שר המלאכים, חמד לעצמו את הכבוד שהאב הנצחי הרעיף על בנו, ושאף להשיג את העוצמה שהיא זכות הבכורה הבלעדית של המשיח. השמיים כולם שמחים לשקף את תהילת הבורא ולדבר בשבחו. כל עוד אלוהים זכה לכבוד, הכול שרו בשלווה ובשמחה. אולם, צליל צורם פגם בהרמוניה ששרתה בשמיים. ההאדרה העצמית והסגידה העצמית, המנוגדות לתוכניתו של הבורא, עוררו תחושות מבשרות רע בליבם של סוגידי ה', שתהילתו עמדה בראש מעייניהם. מועצות השמיים הפצירו בשטן לתקן את דרכו. בן האלוהים הציג לפניו את הגדולה, החסד והצדק של הבורא, ואת תורתו הקדושה, הנצחית. אלוהים בכבודו ובעצמו כונן את החוק והסדר ביקום; אילו השטן יפרע את החוק והסדר, הוא ימיט קלון על בוראו, ואבדון על עצמו. אך האזהרה שניתנה באהבה ובחסד אינסופיים, רק עוררה בשטן רוח מרי. השטן, שהניח לקנאת המשיח [לה' צבאות] לנצח, נעשה נחוש יותר בהחלטתו. הגאווה על תהילתו הזינה את תשוקתו לעליונות. המשרה הרמה ותארי הכבוד שניתנו לו, לא נחשבו בעיניו כמתת אל המחייבת הכרת תודה לבורא. השטן התהלל בזוהרו וברוממותו, ושאף להיות שווה לאלוהים. מלאכי השמיים אהבוהו והעריצוהו. הם ששו לעשות את מצוותיו, שכן הוא חונן בחוכמה וזכה לכבוד ותהילה יותר מכולם. אך עם זאת, בן האלוהים היה השליט הריבון של השמיים, שהכול הכירו בריבונותו, סמכותו ועוצמתו, הזהות לאלה של אלוהים האב. המשיח השתתף בכל המועצות שקיים אלוהים, אך השטן לא הורשה להיכנס בסוד התכניות האלוהיות. "מדוע", שאל המלאך הכביר, "מדוע יזכה המשיח בריבונות? מדוע זוכה הוא לכבוד רב ממני?" או אז עזב השטן את מקומו ליד האלוהים, ויצא להפיץ רוח של אי שביעות רצון בקרב המלאכים. הוא פעל בחשאיות מסתורית, ולזמן מה הצליח להסתיר את תכליתו האמיתית תחת מסווה של יראת ה', בעודו מתאמץ לעורר מורת רוח בקשר לחוקים שהמלאכים צייתו להם, כאשר רמז שהם

מטילים עליהם מגבלות ואיסורים מיותרים. הוא טען שהמלאכים קדושים הם מטבעם, ולפיכך עליהם לציית אך ורק לצו מצפונם ולתכתיבי רצונם. הוא ביקש לעורר את אהדתם כלפיו כשהציג את העוול שאלוהים עשה לו (כביכול), כאשר הרעיף על המשיח כבוד רב יותר. לטענתו, בשאיפתו לכוח וכבוד גדולים יותר, הוא לא ביקש להאדיר את עצמו, אלא חתר להעניק חירות לכל דרי השמיים, זאת כדי שיוכלו להגיע למצב קיומי נעלה יותר. אלוהים בחסדו הרב הפגין אורך רוח כלפי השטן. השטן לא הודח מידית ממעמדו הרם כשהחל לעורר מורת רוח בשמיים, ואפילו לא כשהחל להציג את טענותיו הכוזבות לפני המלאכים הנאמנים. הוא נשאר בשמיים לאורך זמן. שוב ושוב הוצעה לו מחילה, בתנאי שיחזור בתשובה וייכנע לה'. רק חוכמה ואהבה אינסופיים יכלו להגות ולעשות מאמצים כאלה כדי לשכנעו בטעותו. רוח של אי שביעות רצון הייתה עד כה זרה בשמיים. השטן עצמו לא ראה בהתחלה לאן היא סוחפת אותו; הוא לא הבין את טיבם האמיתי של רגשותיו העזים.

ואולם, כשהתברר שלא הייתה שום סיבה למורת רוחו הבין השטן שטעה, שחוקי ה' היו הוגנים וצודקים, ושעליו להכיר בהם כחוקי צדק לפני השמיים כולם. אילו עשה זאת, היה מציל את עצמו ורבים מן המלאכים. בעת ההיא, הוא עדיין לא הפר לחלוטין את נאמנותו לאלוהים. הוא אומנם הודח ממשרתו ככרוב מסוכך, ואף על פי כן, אילו ניאות לשוב לאלוהים, להכיר בחוכמתו של הבורא ולהסתפק במילוי הייעוד שניתן לו בתוכניתו הכבירה של אלוהים, הוא היה מוחזר לתפקידו הקודם. אך גאוותו מנעה ממנו להיכנע. הוא הגן בעיקשות על דרכו, טען שאין לו על מה להתחרט והקדיש את כל כולו לעימות הגדול מול בוראו. כל יכולותיו השכליים וגאונותו התמקדו עתה במלאכת ההונאה, וזאת כדי להשיג את אהדתם של המלאכים שסרו למשמעתו. הוא אפילו סילף את העובדה שהמשיח הזהירו ויעץ לו, וזאת כדי למלא את תוכניותיו הבוגדניות. באוזני מקורביו שאהבתם ונאמנותם היו נתונות לו, הוא טען ששפטו אותו שלא בצדק, שלא כיבדו את מעמדו ושחירותו צומצמה. תחילה הוא הציג את דברי המשיח באור כוזב, מאוחר יותר עבר לאמירת חצאי אמת, ואחר כך לשקרים בוטים, בעודו מאשים את המשיח, בן האלוהים, בכך שתכנן להשפילו לפני מלאכי השמיים. הוא גם ניסה לבדות בעיה

שקרית שהתעוררה בינו לבין המלאכים הנאמנים. הוא האשים את כל מי שלא עלה בידו להכניע ולהעבירו לצידו, באדישות לאינטרסים של מלאכי השמיים. הוא האשים את המלאכים שדבקו באלוהים בביצוע המלאכה שהוא עצמו עשה. כדי להוכיח את טענתו על חוסר הצדק של אלוהים כלפיו, הוא החל לסלף את דברי ומעשי הבורא. הוא נהג לבלבל את המלאכים בטיעונים מורכבים ומתוחכמים בקשר למטרותיו של אלוהים. הוא עטה כל דבר פשוט וברור במעטה סודיות ומסתוריות, ובאמצעות סילוף האמת בערמומיות, הוא הטיל ספק בדבריו המפורשים ביותר של אלוהים. מעמדו הרם וקרבתו היתרה לממשלת השמיים העניקו יתר תוקף לטיעוניו, ומלאכים רבים הלכו שולל אחריו וחברו אליו במרד נגד שלטון ה' בשמיים. אלוהים בחוכמתו הניח לשטן לבצע את זממו, עד שרוח חוסר הנאמנות ומורת הרוח התעצמה והתבטאה בהתקוממות גלויה. היה נחוץ שתוכניותיו של השטן יתמלאו במלואן, וזאת כדי שטיבם האמיתי ותכליתם האמיתית ייחשפו לעיני כול. במשרתו כ"פְּרוֹב מְשִׁיחַ הַסּוּכָּךְ", רומם השטן עד מאוד בשמיים. הוא היה אהוב מאוד על מלאכי השמיים והשפעתו עליהם הייתה רבה. ממשלת ה' כללה לא רק את מלאכי השמיים, אלא גם את כל העולמות שברא ה'. השטן סבר שאילו יצליח להסית את מלאכי השמיים להצטרף אליו למרד, הוא יוכל לסחוף אחריו גם את העולמות האחרים. הוא הציג בערמומיות את הצד שלו בסוגיה, תוך שימוש בפלפלות והונאה כדי להשיג את מטרותיו. כושר ההונאה שלו היה עצום, וכאשר הסתיר את כוונותיו האמיתיות בעזרת כזבים, הפיק מכך תועלת רבה. אפילו המלאכים הנאמנים לה' לא זיהו נכונה את אופיו, ולא הבחינו לאן מוביל פועלו. השטן זכה לכבוד כה רב, ומעשיו היו עטויים מסתורין כה רב, שהמלאכים התקשו לגלות את טיבו האמיתי של פועלו. בטרם התפתח החטא באופן מלא, הוא לא נראה כדבר רע כפי שהיה באמת. עד כה לא היה לו מקום ביקום של אלוהים, והמלאכים הקדושים לא ידעו דבר וחצי דבר על טיבו, חומרתו וזדוניותו. הם לא יכלו לראות את פרי הבאושים הנורא שיצמח מנטישת תורת ה'. השטן הסתיר בתחילה את מלאכתו במסווה של נאמנות יתרה לאלוהים, אך רק למראית עין. הוא טען כי ברצונו להעצים את הכבוד שהמלאכים חולקים לאלוהים, לקדם את יציבות שלטונו של ה' ואת רווחתם של כל דרי השמיים. בעודו מחדיר

אי שביעות רצון בליבם של המלאכים הסרים למשמעתו, הוא הצליח בערמומיותו לגרום לכך להיראות כאילו הוא מנסה לסייע להם להיפטר ממורת רוחם. הוא טען שיש לחולל שינויים בחוק ובסדר של ממשלת האלוהים, באמתלה שהם נחוצים כדי לשמר את השלום והשלווה השוררים בשמיים. אלוהים יכול לנהוג בחטא אך ורק באמצעות הצדק והאמת, ואילו לרשות השטן עומדים כלים שנבצר מאלוהים להשתמש בהם: חנופה והונאה. השטן דיבר עם המלאכים, ניסה לסלף את דבר ה' ולהציג באור שגוי את תוכנית ממשלת ה', בטענה שאלוהים אינו הוגן בכך שהוא מטיל חוקים וכללים על דרי השמיים; שבאמצעות דרישתו של ה' לכניעה ולציות מברואיו, הוא מבקש אך ורק להאדיר את עצמו. לפיכך, יש להראות לדרי השמיים ולדרי העולמות האחרים כי ממשלת ה' צודקת והוגנת היא, וכי תורת ה' כלילת השלמות היא.

השטן העמיד פנים כאילו הוא עצמו ביקש לקדם את רווחת היקום. אופיו האמיתי של פורע חוק זה, שביקש לחמוס את השלטון, ותכליתו האמיתית, חייבים להיחשף ולהיות גלויים ומובנים לכול. רק הזמן יגלה את פרצופו האמיתי של השטן באמצעות מעשיו הרעים. השטן תלה את האשם במחלוקת שעוררה התנהגותו בשמיים, בחוקה ובשלטון של אלוהים. הוא הכריז כי הניהול של השלטון האלוהי הוא שורש כל רע. הוא טען שמטרתו הייתה לשפר את חוקי ה'. לפיכך, היה נחוץ שהוא יציג את טיבן של טענותיו ודרישותיו, ויראה את תוצאות השינויים שהציע לחולל בחוקת ה'. פועלו שלו חייב להרשיעו.

השטן טען מהתחלה שהוא לא מרד באלוהים, ולכן על היקום כולו לראות את פרצופו האמיתי של רמאי זה. גם כשהוחלט לגרש את השטן מגן העדן, החוכמה הנצחית לא השמידה אותו. מכיוון שרק שירות של אהבה רצוי בעיני ה', נאמנותם של בראיו חייבת להסתמך על אמונה שלמה בצדקו ובחסדו.

דרי השמיים והעולמות האחרים, שטרם הבינו את טיבו ותוצאותיו של החטא, טרם יכלו להבין את הצדק והחסד של אלוהים בהשמדת השטן. אילו היה מושמד מידית, הם היו עובדים את אלוהים מתוך פחד, לא מתוך אהבה. השפעתו של המדיח לא הייתה נעלמת לחלוטין, וגם רוח המרי לא הייתה נכחדת. הרוע חייב להבשיל. לטובת היקום כולו לדורי דורות לנצח נצחים חייב השטן לפתח את עקרונותיו

וחוקיו, וזאת כדי שטענותיו נגד ממשלת ה' ייחשפו באורן האמיתי לפני כל ברואי ה', ואף אחד לא יפקפק לעולם בצדק ובחסד של ה' ובנצחיות תורתו. המרי של השטן נועד לשמש לקח ליקום כולו בכל הדורות הבאים: עדות נצחית לחומרתו ולתוצאותיו המרות של החטא. תוצאת שלטונו של השטן, השלכותיה הן על בני האדם והן על המלאכים, יוכיחו כי פרי הבאושים שלה נובע ממרד בסמכות האלוהית. הן יעידו על כך שקיומן של ריבונות אלוהים וחוקה אלוהית נועדו לרווחתם של כל ברואי ה'. תולדותיו של ניסיון המרי המר הזה ישמשו אמצעי הגנה נצחי לכל המלאכים הקדושים, כשימנעו מהם ללכת שולל לגבי טיבו של החטא ויצילו אותם מביצוע חטא ונשיאה בעונשו. עד סמוך לתום העימות הגדול בשמיים, חומס השלטון הכביר הזה ימשיך להצדיק את עצמו. כשהוכרז על גירושם של השטן ותומכיו ממשכנות האושר בשמיים, מנהיג המרד הצהיר במצח נחושה על הבוז שהוא רוחש לתורת ה', הבורא. הוא שב וחזר על טענתו שהמלאכים אינם זקוקים לאיסורים וצווים שירסנו אותם, אלא שעליהם לציית לצו מצפונם ולעשות את רצונם, שתמיד ידריך אותם בדרך הישר. הוא גינה את מצוות ה' בטענה שהן מגבילות את חירותם, והכריז כי מטרתו הייתה להבטיח את ביטול התורה; ואז, לכששתחררו מלאכי השמיים מן הרסן המעיק הזה, הם יוכלו להיכנס למצב קיומי נעלה יותר, מזהיר יותר. בעצה אחת תלו השטן ומלאכיו את כל האשם במרי שלהם במשיח, והכריזו שאלמלא הוכיח אותם, הם לא היו מורדים לעולם. אבי המרי ותומכיו ניסו לשווא, בעיקשות, במרי ובוגדנות, להפיל את ממשלת אלוהים, ועם זאת, הם טענו תוך ניאוף שם ה', שהם עצמם קורבנות תמימים של רודן אכזר ששעבד אותם, עד שהם גורשו לבסוף מגן העדן. אותה רוח שעוררה מרד בשמיים ממשיכה לעורר מרד עלי אדמות. בהתנהלותו מול בני האדם המשיך השטן לנקוט באותה מדיניות שבה נקט במגעיו עם המלאכים. רוחו משלה עתה בבני המרי. כמוהו, הם ניסו לשבור את האיסורים והחוקים של תורת ה', והבטיחו לבני האדם חירות באמצעות חילול מצוותיה. תוכחה על חטא מעוררת תמיד רוח של עוינות והתנגדות. כשאזהרותיו ותוכחותיו של ה' מדברות אל הלב ומעוררות את נקיפות המצפון, השטן מסייע לבני האדם להצדיק את עצמם ולזכות באהדת הזולת כדי להמשיך בחטאיהם. במקום לתקן

את דרכם הרעה, הם כועסים על האדם שהוכיחם, כאילו הוא הגורם לבעיה. מימי הבל הצדיק ועד ימינו, זו הרוח שהופנתה כלפי אלה שהעזו לגנות את החטא. השטן הדיח את בני האדם לחטא באמצעות אותות וסימנים מסולף של אופיו של אלוהים שהוא הציג תחילה בשמיים, וגרם להם לראות בו רודן אכזר הנוהג בנתיניו ביד קשה. לאחר שהצליח לשכנעם בכך, הוא הכריז כי חוקיו ואיסוריו הלא-הוגנים של ה' גרמו לאדם לחטוא, בדיוק כשם שגרמו לו למרוד. אך האל הנצחי מעיד בכבודו ובעצמו על אופיו: "יְהוָה יְהוָה, אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. נֹצֵר חֶסֶד לְאֲלָפִים, נִשְׂא עֹון וְפָשַׁע וְחַטָּאָה; וְנִקָּה, לֹא יִנָּקֶה" (שמות, "ל"ד 6, 7). בגירוש השטן מגן העדן, אלוהים הפגין את הצדק האלוהי ושמר על הכבוד של כס מלכותו. אך כשאדם הראשון חטא כאשר הלך שולל אחר שקריה של רוח כופרת זו, אלוהים הפגין את אהבתו כשמסר את בנו יחידו למות למען האנושות החוטאת. אופיו של אלוהים נחשף במעשה הכפרה. הטיעון החותך של הצלב מפגין לעיני היקום כולו שלא ניתן להאשים את שלטון ה' בדרך הרעה והחוטאת שהשטן בחר בה. בעימות בין המשיח לשטן בימי שירותו של המשיח עלי אדמות נחשף אופיו של הרמאי הכביר. דבר לא יכול היה לעקור ביעילות רבה יותר את השטן מליבם של מלאכי השמיים והיקום, השומרים אמונים לה', מאשר מלחמתו המרה בגואל העולם. הם צפו בו כאשר העז ברוב חוצפתו ומתוך חילול שם שמיים לדרוש מהמשיח להשתחוות לו, ונשא אותו בעזות מצח וביטחון עצמי מופרז אל פסגת ההר ואל גג המקדש; או אז נחשפה כוונתו הזדונית כשדרש מן המשיח לקפוץ מאותם גבהים מסחררים; הם צפו בו כאשר רדף ברוב רשעותו המרה אחר המושיע ממקום למקום וכאשר עורר השראה בלבבות הכוהנים והעם למאוס באהבתו, עד שלבסוף צעקו: "צלבוהו! צלבוהו!" - כל האירועים הללו הפליאו, החרידו ועוררו את זעמו של היקום. השטן היה זה שגרם לעולם למאוס במשיח. שר הרוע הפעיל את כל כוחותיו וערמומיותו כדי להשמיד את ישוע, שכן ראה כי אהבתו, חסדו, רחמיו וחמלתו של המושיע ייצגו את אופיו של אלוהים בעולם. השטן נלחם בכל טענה שהציג בן האלוהים, והשתמש בבני אדם כסוכניו כדי למרר את חיי המושיע ולגדוש אותם בייסורים ובצער. הפלפלנות והשקרים שבעזרתם ניסה למנוע מישוע לבצע את מלאכתו, השנאה שרחש לו

שהתבטאה בשנאה שספג המשיח מבני המרי, ההאשמות האכזריות וחסרות השחר שטפל על המושיע, שכל כולו טוב וחסד מופתיים - כל אלה נבעו מתחושת נקם עזה. להבות הקנאה, הזדון, השנאה והנקמה הכבושות, התלקחו ויקדו בעוז נגד בן האלוהים בצלב בגולגולתא, בזמן שהשמיים צפו במחזה הנורא באימה חרישית. כשקורבן התמורה הנשגב אוכל עד כלות, עלה המשיח לשמיים ומיאן לקבל את סגידת המלאכים עד ששטח את בקשתו: "אָבִי, אֵלֶּה שְׁנִתְּתָם לִי, רְצוֹנִי שִׁיְהִי גַם הֵם אֵתִי בְּאֶשֶׁר אָנִי" (יוחנן, י"ז 24). או אז יצא הצו מכס המלכות של האב, שבוטא באהבה ובגבורה שאין להביען במילים: "הַשְׁתַּחֲוּ לִּי כָּל מַלְאָכֵי אֱלֹהִים!" (האיגרת אל העברים, א' 6). אף כתם לא דבק בישוע; הוא היה ללא רבב. השפלתו הגיעה לקיצה, קורבנו הושלם. עתה ניתן לו שם שהוא נעלה על כל שם אחר. עתה נחשפה אשמת השטן במלוא ערוותה. השטן חשף את פרצופו האמיתי כשקרן ורוצח. עתה ניתן היה לראות שאותה רוח הסרה למשמעתו, שבעזרתה שלט בבני האדם, הייתה מתבטאת אילו ניתן לו לשלוט בדרי השמיים. מלכתחילה, הוא טען שחילול תורת ה' יביא חירות ורוממות; אך עתה הוכח כי תוצאות חילול התורה הן שעבוד וקלון. ההאשמות השקריות שטפל השטן על אופיו של אלוהים ועל שלטונו, נחשפו עתה באורן האמיתי. הוא האשים את אלוהים בכך שחתר אך ורק להאדירה עצמית כשדרש מברואיו כניעה וציות, והכריז כי בעוד שהבורא דרש מכולם להקריב מעצמם, הוא עצמו לא הקריב דבר. עתה נחשפה העובדה שלמען גאולת האנושות החוטאת העלה שליט היקום את הקורבן הגדול ביותר שאהבה יכולה להקריב, שכן "אֱלֹהִים הָיָה בְּמִשְׁיָח, מְרַצֶּה אֶת הָעוֹלָם אֶל עֲצָמוֹ" (קור' ב, ה' 19). עתה נחשפה גם העובדה שבעוד שהשטן פתח את הדלת לחדירת החטא מתוך תשוקתו לכבוד ועליונות, המשיח השפיל עצמו ונכנע עד מוות כדי להשמיד את החטא. אלוהים הביע את תיעובו מיסודות המרי. השמיים כולם חזו בצדקתו שנחשפה, הן בהרשעת השטן והן בגאולת האנושות. השטן הכריז שאם תורת ה' נצחית היא ובלתי משתנה, ולא ניתן לכפר על חילולה, הרי שהבורא לא ירעיף לעולם את חסדו על אף חוטא. הוא טען שלא ניתן להושיע את האנושות החוטאת חסרת התקנה, ולפיכך היא הטרף שהוא זכאי לטרוף. ואולם, מות המשיח היה טיעון מוצק לטובת האנושות, שלא ניתן היה להפריכו. המשיח, שהיה שווה

לאלוהים, נשא בעונש על חילול התורה, והאדם היה חופשי לקבל עתה את צדקת המשיח, לחיות חיי תשובה, השפלה וענווה ולנחול ניצחון, כפי שבן האלוהים נחל ניצחון על כוחו של השטן. וכך, אלוהים שהוא אלוהי צדק מצדיק את כל מי שמאמין בישוע. אך המשיח בא לעולם כדי לסבול ולמות, לא רק כדי להושיע את האדם, אלא כדי ש"יִגְדִּיל תוֹרָה, וְיִאָדֹר". לא רק כדי שתושבי העולם הזה יתייחסו לתורת ה' בהתאם לערכה, אלא גם כדי שכל העולמות ביקום יראו כי תורת ה' בלתי ניתנת לשינוי. אילו ניתן היה לבטל את מצוות התורה, בן האלוהים לא היה צריך להקריב את חייו כדי לכפר על חילולה. מות המשיח מוכיח שהתורה היא נצחית ואינה ניתנת לשינוי. הקורבן שהאבהה הנצחית המריצה את האב והבן להקריב כדי שהחוטאים יוכלו להיוושע, מפגין קבל עם ועולם והיקום כולו, שדבר זולת תוכנית הכפרה לא היה בו די כדי לכפר על החטא, ושהצדק והחסד הם התשתית של תורת ה' ושלטונו. בביצוע הסופי של גזר הדין ביום ה' יתגלה כי אין שום סיבה לקיומו של החטא. כששופט כל הארץ ידרוש מן השטן להשיב על השאלה: "מדוע מרדת בי וגזלת ממני את נתיני מלכותי?" מחולל החטא לא יוכל לתת שום תירוץ. כל פה ייסגר, וכל צבאות השמיים יהיו מוכי אלם. הצלב בגולגולתא מכריז את נצחיות התורה, ובעת ובעונה אחת, מודיע לעולם כי שכר החטא הוא המוות. בזעקת הגסיסה של המושיע: "תם ונשלם", נשמע צלצול פעמון המוות של השטן. העימות הגדול שנמשך זמן כה רב הוכרע, והרוע הוצמת. בן האלוהים קם לתחייה ויצא מן הקבר כדי "שְׁיִשְׁפֹּיֶת עַל יְדֵי מוֹתוֹ אֶת זֶה שֶׁבָּגְדוּ מִמְּשַׁלַּת הַמָּוֶת - הַשָּׁטָן" (האיגרת אל העברים, ב' 14). תשוקתו של השטן להאדיר את עצמו גרמה לו להכריז: "מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל, אֲרִים כְּסֵאִי... אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן". אך אלוהים מכריז: "אֲתִנָּךְ לְאַפֵּר עַל הָאָרֶץ... בְּלִהוֹת הָיִיתָ, וְאִינֶךָ עַד עוֹלָם" (ישעיה, י"ד 13, 14; יחזקאל, כ"ח 18, 19). "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה, בָּעֵר פֶּתִינִי; וְהָיוּ כָּל אֲדָמָה וְכָל עֵשֶׂה רִשְׁעָה, קֶשֶׁת, וְלִהְיוֹת אִתְּם הַיּוֹם הַזֶּה, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שֶׁרֶשׁ וְעִנְיָן" (מלאכי, ג' 19). היקום כולו ייווכח בטיבו ובתוצאותיו של החטא. השמדתו הסופית של החטא, שבהתחלה הייתה עלולה לעורר במלאכים פחד ולהמיט קלון על אלוהים, הוכיחה עתה את צדקתו ואהבתו וביססה את כבודו לפני היקום והמלאכים, הששים לעשות את רצונו ותורתו חקוקה על

ליבם. בדבר ה' נאמר: "לא תִקּוּם פְּעַמִּים צָרָה" (נחום, א' 9). תורת ה' שגונתה בידי השטן כעול משעבד, תזכה לכבוד כתורת חירות. הבריאה שנבחנה ועמדה במבחן, לעולם לא תיטוש את נאמנותה לאל שאופיו נחשף לפנייה במלואו כאהבה צרופה, עמוקה מיני חקר וחוכמה אינסופית ונצחית.

פרק ל'

איבה בין האדם לשטן

ואיבה אֲשִׁית, בִּינִי וְבִין הָאִשָּׁה, וְבִין זָרְעָךְ, וְבִין זָרְעָהּ; הוּא יְשׁוּפֶךָ רָאשׁ, וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב" (בראשית, ג' 15). גזר הדין שנגזר על השטן אחרי החטא הקדמון היווה גם נבואה אשר חלה כל הדורות עד אחרית הימים, ומנבאת את העימות הגדול שכל בני האדם שיחיו עלי אדמות ייקחו בו חלק. ה' הכריז: "וְאַיְבָהּ אֲשִׁית..." איבה זו אינה מתעוררת באופן טבעי. כשהאדם חילל את תורת ה', טבעו הושחת ונעשה רע, והוא שרה בשלום עם השטן, לא במלחמה. הן השטן והן האדם נעשו רעים בעקבות מרידתם וכפירתם. הכופר אינו נח לרגע, חוץ מאשר כשהוא מדיח אחרים ללכת בעקבותיו וזוכה באהדתם ותמיכתם. מסיבה זו, המלאכים שחטאו חוברים לרשעים ומתאחדים בקשר של ידידות נואשת. אילו אלוהים לא היה מתערב באופן מיוחד, האדם והשטן היו כורתים ביניהם ברית נגד השמיים, והאנושות, במקום לרחוש שנאה לשטן, הייתה חוברת אליו בהתנגדות לאלוהים. השטן הדיח את האדם לחטא, בדיוק כשם שהסית את המלאכים למרוד באלוהים, וזאת כדי להשיג בני ברית שישתפו עימו פעולה במלחמתו נגד אלוהים.

השטן והמלאכים שחטאו שונאים את המשיח בלב אחד ובעצה אחת; בעוד שבסוגיות אחרות שררה ביניהם מחלוקת, הם עשו יד אחת במאבקם בשלטונו של ריבון היקום. אך כאשר השטן שמע את ההכרזה על האיבה שתשרור בינו לאישה, בין זרעו לזרעה, הוא הבין שמאמציו להשחית את הטבע האנושי יופרעו ויהיו לשווא, שבדרך כלשהי, האדם

יצליח לגבור על כוחו. שנאתו של השטן לאנושות היא שנאה יוקדת, שכן בזכות המשיח הפכו בני האדם למושא אהבתו וחסדו של אלוהים. השטן חפץ לסכל את תוכנית ה' לגאולת האדם ולהמיט קלון על אלוהים, וזאת באמצעות השחתת יצירי כפיו, הדחתם לחטא והיטמאותם. הוא יעורר צער רב בשמיים ויגדוש את העולם בצרות, מכאובים וחורבן. השטן מצביע על כל הרוע הזה, וטוען שהוא נובע מפועלו של אלוהים בבריאת האדם. החסד שהמשיח נוטע בנשמה הוא זה שמעורר בלב האדם איבה לשטן. ללא חסד מושיע זה, והכוח להשתנות ולהיוולד מחדש, האדם ימשיך להיות עבד נרצע של השטן, תמיד מוכן ומזומן לעשות כמצוותו. ואולם, היסוד החדש שניטע בנשמה מעורר מחלוקת במקום שבו שררה עד כה שלווה. הגבורה שהמשיח אוזר בה את המאמין מאפשרת לו לגבור על הרוזן שחמס לעצמו את השלטון עליו. כל מי שמביע תיעוב לחטא, לא אהבה כלפיו, כל מי שגובר על יצר הרע, על התאוות הרעות המושלות בליבו, מפגין את פועלו של היסוד האלוהי שניטע בו. העוינות השוררת בין רוח המשיח לרוחו של השטן הובעה באופן הבולט ביותר בדרך שבה העולם קיבל את ישוע. עם ישראל מאס בישוע לא בהכרח משום שהוא הופיע כאחד האדם, ללא עושר, הוד והדר, פאר או גדולה. הם ראו את הגבורה שאזרה אותו, ואת מידותיו הטובות שפיצו מעל ומעבר על חסרונם של יתרונות חיצוניים אלה. ואולם, דווקא טוהרו וקדושתו של המשיח הקימו עליו את שנאתם של הרשעים והכופרים. חיי ההקרבה והמסירות המופתיים שלו, שהיו חפים מחטא, שימשו תוכחה מתמדת לבעלי הגאווה ולבעלי התאוות. זה היה הדבר שעורר שנאה כלפי בן האלוהים.

השטן ומלאכיו הרעים חברו לרשעים. כל כוחות הכפירה חברו יחדיו וזממו נגד המושיע שנלחם למען האמת. אותה שנאה שהובעה כלפי המשיח, מובעת כלפי תלמידיו. כל אדם שרואה את טיבו המתועב של החטא וגובר על יצר הרע בעזרת גבורת ה', מעורר את זעמם של השטן ונתיניו. הבעת שנאה כלפי עקרונות האמת הטהורים וגינוי ורדיפה של שוחרי האמת, ימשיכו כל עוד ישנם חוטאים והחטא שריר וקיים. תלמידי המשיח ועבדי השטן אינם יכולים להתאחד. העלבון שהצלב מעורר בליבם של הכופרים לא חדל מעולם. "וְאֶמְנָם כָּל הָרוֹצִים לְחַיֹּת מִי חֲסִידוֹת בְּמִשְׁיַח יֵשׁוּעַ, יִרְדְּפוּ" (טימ"ב, ג' 12). סוכני השטן עמלים ללא הרף, בהנחייתו, על כינון שלטונו, הקמת מלכותו והפלת שלטון

האל. כשמטרה זו לנגד עיניהם, הם מנסים להוליך שולל את תלמידי המשיח ולפתותם להפר את נאמנותם אליו. בדומה למנהיגם, הם מפרשים את כתבי הקודש באופן מוטעה ומסלפים אותם כדי לבצע את זממם. כשם שהשטן עשה כל מאמץ כדי להמיט קלון על אלוהים, כך עושי דברו משתדלים להשמיץ את חסידי ה'. הרוח שרצחה את המשיח מאיצה ברשעים להשמיד את תלמידיו. כל הדברים האלה נובאו בנבואה הראשונה: "וְאֵיכָה אֲשִׁית, בְּיָדָךְ וּבִין הָאֲשָׁה, וּבִין זֶרְעָךְ, וּבִין זֶרְעָה." מצב זה ימשיך עד קץ העולם. השטן מזמן את כל כוחותיו ומפעיל את כל כוחו במלחמה הזו. מדוע אין הוא נתקל בהתנגדות רבה יותר? מדוע חיילי המשיח הם כה רדומים ואדישים? משום שהקשר שלהם עם המשיח הוא קלוש, ומפני שרוחו אינה שורה בקרבם. החטא בעיניהם אינו דוחה ומתועב, כפי שהיה בעיני אדונם. הם אינם נוהגים בחטא כפי שנהג המשיח, בהתנגדות נחושה והחלטית. הם אינם מבינים את עומק חומרתו וזדוניותו של החטא, והם עיוורים לאופיו ולכוחו של שר האופל. השנאה לשטן ולפועלו קלושה היא, שכן בורות רבה שוררת בנוגע לכוחו, לזדוניותו, ולעוצמתו והקף מלחמתו במשיח ובקהילתו. רבבות בני אדם רומו בקשר לנקודה זו. הם אינם יודעים שאויבם הוא מצביא עוצמתי, השולט במוחם של מלאכים רעים, ונלחם במשיח בעזרת תוכניות מוקפדות ומהלכים בטוחים כדי למנוע את גאולת הנשמות. בקרב משיחיים מוצהרים, ואפילו בקרב מבשרי הבשורה, רק לעיתים רחוקות נשמעת התייחסות כלשהי לשטן, חוץ מאשר אזכור מקרי קצר מעל בימת הכנסייה. הם מתעלמים מן ההוכחות המעידות על פעילותו המתמדת ועל ההצלחות והניצחונות שהוא שב ונוחל; הם מתעלמים מן האזהרות הרבות על תחכמו וערמומיותו; דומה, שהם מתעלמים כליל מקיומו. בזמן שבני האדם עיוורים לתחבולותיו, האויב העומד תמיד על המשמר עוקב אחריהם בכל רגע ורגע. הוא נמצא בכל חדר בביתנו, בכל רחוב בעירנו, בכנסיותינו, במועצותינו הלאומיות, בבתי המשפט, בעודו מבלבל, מוליך שולל, מפתה ומחבל בנשמתם ובגופם של גברים, נשים וילדים, הורס משפחות, זורע שנאה, משמש מודל לחיקוי, מעורר סכסוכים, מסית למרד ומפיח רצח. דומה שהעולם המשיחי סבור שאלוהים קבע את הדברים אלה, ולכן הם חייבים להתקיים.

השטן מנסה ללא הרף לגבור על חסידי ה' כאשר הוא שובר את המחיצות החוצצות בינם לעולם. ישראל הקדומה הודחה לחטא

לאחר שהעזה לחבור לעובדי האלילים, חרף האיסור שהוטל על כך. בדומה, הכנסייה בימינו סתתה מדרך הישר. "אַל הָעוֹלָם הִזָּה עֹר אֶת שְׁכָלְךָ שֶׁל הַבִּלְתִּי מֵאֲמִינִים לְבַל יִזְרַח עֲלֵיהֶם אֹר הַבְּשׂוּרָה שֶׁל כְּבוֹד הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר הוּא צֶלֶם הָאֱלֹהִים" (קור"ב, ד' 4). כל תלמידי המשיח אשר פוסחים על שתי הסעיפים, ואינם נוקטים עמדה החלטית למען המשיח, הם משרתי השטן. בלב שלא התחדש שוררת אהבה לחטא; לב כזה מתענג על החטא ומתרץ אותו. אך לב שהתחדש רוחש שנאה לחטא ונחישות החלטית לגבור עליו. כשתלמידי המשיח בוחרים בחברתם של רשעים וכופרים, הם חושפים את עצמם לפיתויים. השטן מסתתר ומכסה בגניבה את עיניהם במסווה המתעתע שלו. הם אינם יכולים לראות שחברה כזו נועדה להזיק להם; ובזמן שהם מתאימים את עצמם לעולם באופיים, מילותיהם ומעשיהם ונטמעים בו, הם נעשים יותר ויותר עיוורים.

קהילת המשיח מתבוללת באמצעות ציות למוסכמות ואימוץ מנהגי העולם. לפיכך, היא לעולם לא תמיר את דת העולם לאמונה במשיח. התרגלות לחטא תהפוך את החטא בהכרח להרבה פחות מתועב ודוחה. מי שבחר להתרועע עם עבדי השטן, יחדל במהרה לפחד מאדונם. כאשר אנו עומדים למבחן במסגרת תפקידנו המקצועי, כשם שדניאל נבחן בחצר המלך, נוכל להיות סמוכים ובטוחים שאלוהים יגן עלינו ויעזור לנו. אך אם נשים את עצמנו תחת פיתוי, במוקדם או במאוחר ניכנע לו. לפעמים, המדיח נוכל את הצלחותיו הגדולות ביותר באמצעות אנשים שאיש אינו חושד שהם סרים למרותו. המלומדים ובעלי הכישרונות זוכים להערצה ולכבוד, כאילו התכונות שחוננו בהם יכולות לכפר על העדר יראת ה' בליבם, או לזכותם בחסדי האל. כישרון, תרבותיות ועידון, הם מתת אל, אך כאשר הם תופסים את מקומן של חסידות ויראת שמיים, כאשר במקום לקרב את הנשמה לאלוהים, הם מרחיקים אותה ממנו, הם הופכים לקללה ומלכודת. אנשים רבים סבורים שכל מה שנראה תרבותי, מנומס או מעודן, קשור מבחינה מסוימת למשיח. אך אין טעות גדולה מזו. תכונות אלה אכן אמורות לאפיין כל משיחי, שכן הן מהוות כוח השפעה עוצמתי לטובת אמונת האמת, אך יש להקדישן לאלוהים, אחרת הן עלולות לשרת את השטן. בדרך כלל, אדם משכיל, תרבותי ונעים הליכות לא ידרדר למה שנחשב כמעשים לא מוסריים, אך הוא משמש

כלי שרת מלוטש ומצוחצח בידי השטן. האופי המתעתע והחתרני של השפעתו והמופת שלו הופך אותו לאויב מסוכן יותר לתכלית המשיח מאשר אנשים בורים וחסרי תרבות. שלמה המלך, שהתפלל בכוונה רבה ובביטחון באלוהים, וביקש לקבל חוכמה, זכה בחוכמה שעוררה את פליאת והערצת העולם כולו. אך כאשר פנה עורף למקור החוכמה האלוהי שממנו שאב את כוחו, והחל להסתמך על עצמו, הוא הפך לטרף קל לפיתוי. הכוחות והיכולות המופלאים שהחכם באדם ובמלכי העולם חונן בהם, רק הפכו אותו לכלי שרת יעיל יותר בידי אויב הנשמות. בזמן שהשטן מנסה ללא הרף לעוור את עיני רוחם ובינתם של בני האדם לעובדה הבאה, בל ישכחו המשיחיים לעולם כי הם נלחמים: "עם רשיות ושררות, עם מושלי חשכת העולם הזה, עם כחות רוחניים רעים בשמים" (אל האפסים, ו' 12). האזהרה שניתנה בהשראת רוח הקודש מהדהדת לאורך הדורות עד ימינו: "היו יָעִירִים וְעָמְדוּ עַל הַמַּשְׁמֵר. אִיִּבְכֶּם הַשָּׁטָן מְשׁוּטָט בְּאַרְיֵה שׁוֹאֵג וּמַחְפֵּשׁ לוֹ לְטָרֵף מִיִּשְׁהוּ" (פטר"א, ה' 8). "לִבְשׁוּ אֶת מְלֹא נֶשֶׁק הָאֱלֹהִים לְמַעַן תּוּכְלוּ לַעֲמֹד נֶגֶד נְכָלֵי הַשָּׁטָן" (אל האפסים, ו' 11). מימיו של אדם הראשון ועד ימינו, אויבנו המושבע משתמש בכוחו כדי לשעבד ולהשמיד. עתה, הוא נערך למערכה האחרונה במלחמתו נגד הקהילה המשיחית. כל מי שצועד בעקבות ישוע ימצא עצמו בעימות עם אויב חסר רחמים זה. ככל שהמשיחי מטיב לחקות את המופת האלוהי, כך הוא הופך מטרה למתקפות השטן. כל מי שפועל ללא הרף למען תכלית ה', ומנסה לחשוף את שקריו של שר הרוע ולהציג את המשיח לפני בני האדם, יוכל להעיד, בדומה לשאול השליח, על שירותו את אלוהים מתוך ענווה, בלוויית דמעות רבות ופיתויים רבים. השטן תקף את המשיח בפיתויו העזים והמתוחכמים ביותר, אך הוא הובס בכל מאבק. מאבקים אלה נערכו למעננו; ניצחונות אלה מאפשרים גם לנו לנחול ניצחון. המשיח יאזור בגבורה כל אדם החפץ בכך. נבצר מן השטן לשלוט באדם אשר אינו נותן לכך את הסכמתו. בידי המדיח אין את הכוח לשלוט בכוח הרצון של האדם או לכפות על הנשמה לחטוא. הוא יכול להציק אך לא לטמא. הוא יכול להסב צער רב, אך לא טומאה. העובדה שהמשיח גבר על השטן אמורה להפיח אומץ בלב תלמידיו כדי להילחם בגבורה ובנחישות נגד החטא והשטן.

פרק ל"א

חבר רוחות רעות

כתבי הקודש מדברים מפורשות על הקשר בין העולם הגלוי לעין לעולם הנסתר מן העין, על השירות של מלאכי ה', והשליחות של הרוחות הרעות - כל הדברים הללו שזורים לאורך ההיסטוריה של האנושות. ישנה מגמה הצוברת תאוצה לכפור בקיומן של רוחות רעות ולראות במלאכים הקדושים, אשר הם "רוחות שְׁרֵת", ה"שְׁלֹחִים לְשִׁירוֹת לְמַעַן הָעֲתִידִים לְרֶשֶׁת יְשׁוּעָה", (אל העברים, א' 14) את רוחות המתים. ואולם, כתבי הקודש לא רק מלמדים על קיומם של מלאכים, טובים ורעים כאחד, אלא אף מציגים הוכחה חותכת לכך שהם אינם רוחות המתים. מלאכים היו קיימים עוד לפני בריאת האדם; בכתבי הקודש נאמר שכאשר הונחו יסודות העולם: "בִּכְרֹן יַחַד כּוֹכְבֵי בָקָר; וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים" (איוב, ל"ח 7).

לאחר החטא הקדמון נשלחו המלאכים לשמור על עץ החיים, וזאת בטרם מת בן התמותה. המלאכים מטבעם, נעלים הם על בני האדם. מחבר מזמורי התהילים אומר שכאשר אלוהים ברא את האדם, הוא העניק לו מעמד קרוב למעלת האלוהים: "וַיִּתְּחַסְּרֵהוּ מִעֶט מַאֲלָהִים" (תהילים ח' 6). כתבי הקודש מעניקים לנו מידע על מספרם, כוחם ותהילתם של מלאכי השמיים, על הקשר שלהם לממשלת ה', וכן על מעורבותם בפועל הגאולה. "יְהוָה, בְּשִׁמְיָם הֵכִין כֶּסֶף; וּמַלְכוּתוֹ, בְּכָל מְשָׁלָה". הנביא אומר: "שְׁמַעְתִּי קוֹל מַלְאָכִים רִבִּים סָבִיב לְכֶסֶף". בלשכתו של מלך מלאכי המלכים ממתינים "מַלְאָכָיו, גְּבֵרֵי כַח, עֹשֵׂי דְבָרוֹ", "מִשְׁרָתָיו, עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ", בעודם מוכנים ומזומנים

"לְשֹׁמֵעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תהילים, ק"ג 19-21; ההתגלות, ה' 11). הנביא דניאל חזה ב"רבוא רבבות" "וְאַלְפֵי אֲלָפִים" של מלאכים שמימיים. שאול השליח דיבר על "רבבות מלאכים", המאכלסים את ירושלים של מעלה (דניאל, ז' 10, אל העברים, י"ב 22). כשליחי ה', הם יוצאים "רְצוּא וְשׁוֹב, כְּמִרְאָה הַבְּזָק" (יחזקאל, א' 14), שכן כה מהיר מעופם! כה מסנוור זוהרם! המלאך שנגלה ליד קבר המושיע, ש"מִרְאָהוּ הָיָה כְּבָרָק וּלְבוּשׁוֹ לָבֵן כְּשֶׁלֶג", עורר פחד בליבם של השומרים; הם "נִבְהָלוּ... וְהָיוּ כְּמֵתִים" (מתי, כ"ח 3, 4). כאשר סנחריב, מלך אשור היהיר, שגינה את אלוהים וניאץ את שמו, איים להחריב את ישראל, "וַיְהִי בַלַּיְלָהָ הַהוּא, וַיֵּצֵא מֶלֶאךָּ יְהוָה וַיַּדְּ בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר, מֵאֶה שְׁמוֹנִים וּחֲמִשָּׁה אֶלֶף." מלאך ה' השמיד "כָּל גִּבּוֹר חֵיל וְנָגִיד וְשָׂר, בְּמַחְנֵה מֶלֶךְ אֲשׁוּר." "וַיָּשָׁב [סִנְחַרִּיב] בְּבִשְׁת פָּנִים לְאַרְצוֹ" (מל"ב, י"ט 35; דהי"ב, ל"ב 21). המלאכים יוצאים בשליחות ה' כדי להרעיף את חסדיו על בני האלוהים. מלאכים באו אל אברהם ובפיהם הבטחות על הברכה שתשרה עליו מאת ה'. מלאכי ה' באו לשערי סדום כדי להציל את לוט הצדיק מן החורבן הנורא שנגזר על העיר. מלאך ה' נגלה לאלהיו במדבר כשעמד לגווע ברעב, בצמא ובתשישות. מלאכים צרו במרכבות אש וסוסי אש על העיירה שבה הסתתר אלישע מפני אויביו. מלאכים עזרו לדניאל כאשר ביקש את חוכמת אלוהים בחצר המלך האלילי, וכאשר הושלך לגוב האריות. מלאכים סייעו לכיפא לצאת לחופשי מן הכלא של הורדוס, שגזר עליו מיתה. מלאכים סייעו לשאול השליח ועמיתיו בליל הסערה בים. מלאך ה' פתח את ליבו ושכלו של קורנליוס לבשורת הגאולה. מלאך הורה לכיפא לתת את בשורת הגאולה לגוי עובד אלילים - בדרכים כאלה שירתו המלאכים הקדושים את חסידי ה' בכל הדורות. מלאך שומר ממונה על כל תלמיד של המשיח. שומרים שמימיים אלה מגוננים על הצדיקים מכוחם של הרשעים. אפילו השטן הודה בכך כשאמר: "הֲחִנֵּם יָרָא אֵיּוֹב אֱלֹהִים? הֲלֹא אֵת (אֲתָה) שָׁכַתְּ בְּעֶדּוֹ וּבְעֶד פִּיתוֹ, וּבְעֶד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסְבִּיב" (איוב, א' 9, 10). מחבר מזמורי התהילים מתאר את מלאך ה' שבאמצעותו שומר ה' על חסידיו, כך: "חֲנֹה מֶלֶאךָּ יְהוָה סְבִיב לִירְאָיו; וַיַּחְלָצֵם" (תהי"ל, ל"ד 8). המושיע התייחס לחסידיו ולמלאכים השומרים עליהם, כשדיבר על "אחד הקטנים האלה": "הִזְהָרוּ שְׁלֹא תַבּוּזוּ לְאַחַד הַקְטָנִים הָאֵלֶּה. הֲרִינִי אוֹמֵר לָכֶם כִּי הַמְּלָאכִים שְׁלָחָם בְּשָׂמִים רֹאִים תַּמִּיד אֶת פָּנֵי אֲבִי

שְׁבַשְׁמִים" (מתי, י"ח 10). המלאכים, שמונו לשרת את ילדי האלוהים, זכאים לבוא תמיד אל כס האלוהים. וכך, חסידי ה', החשופים לכוח ההטעיה, לרשעות ולזממו הזדוני של שר האופל, ונתונים במלחמה עם כוחות האופל, זוכים להגנתם המתמדת של מלאכי השמיים. הבטחה כזו אינה ניתנת לשווא. אלוהים העניק לילדיו הבטחה על חסד והגנה, שכן עליהם להתעמת עם כוחות האופל העוצמתיים – אינספור כוחות נחושים הפועלים ללא ליאות, שמזדוניותם ועוצמתם איש אינו יכול להתעלם. רוחות רעות שנבראו טהורות היו שוות במהותן, בעוצמתן ובתהילתן למלאכים הקדושים המשרתים עתה כשליחי ה'. אך אחרי שהן חטאו וסר חינוך מה', הן איחדו כוחות כדי להמיט קלון על אלוהים ולהשמיד את בני האדם. בעצה אחת עם השטן, הן הצטרפו למרד, וגורשו יחד אתו מגן העדן; מאז ואילך, במרוצת הדורות הבאים, הן שיתפו פעולה במלחמה נגד שלטון ה'. בכתבי הקודש צוינו מועצותיהן וממשלותיהן, על כל מחלקותיהן, תבונתן, ערמומיותן, ותוכניותיהן הזדוניות להפר ולהרוס את השלווה והאושר של בני האדם. בתיעוד ההיסטורי בתנ"ך מופיעים מעת לעת אזכורים על קיומן ושליחותן של רוחות רעות. אך דווקא במהלך שירותו של המשיח עלי אדמות, הן הפגינו את כוחן ביתר שאת. המשיח בא כדי למלא את התוכנית שנהגה למען גאולת האדם, לפיכך, השטן היה נחוש בדעתו לעמוד על זכותו לשלוט בעולם. הוא הצליח לכוון עבודת אלילים בכל מקום עלי אדמות, זולת בארץ ישראל. המשיח בא לארץ היחידה שלא נכנעה כליל לשליטת השטן, וזאת, כדי לשפוך על תושביה את אור השמיים. שני כוחות יריבים התמודדו כאן על השליטה. ישוע הושיט את זרועות אהבתו והזמין את כל החפצים לבוא אליו ולקבל מחילה ושלווה נפש. צבאות האופל נוכחו לדעת שאין ברשותם כוח לא מוגבל, והבינו שאם משימת המשיח תושלם בהצלחה, שלטונם יגיע במהרה לקיצו. השטן שאג כארי הכפות בשלשלאות, והפגין בבזז את כוחו כשהשתלט על גופם ונפשם של בני האדם. העובדה שישנם בני אדם אחוזי שדים צוינה מפורשות בברית החדשה. אנשים אלה סבלו לא רק ממחלות שנבעו מגורמים טבעיים, אלא גם ממחלות שמקורן בשדים. המשיח הבין היטב עם מה התמודדו אחוזי השדים; הוא זיהה את נוכחותן ושליחותן של רוחות רעות. דוגמה בולטת למספרן, עוצמתן וזדוניותן,

וכן לגבורתו ולחסדו של המשיח, נמצאת בפסוקים המתארים את גירוש השדים משני אנשים אחוזי שדים באֶרֶץ הַגְּדָרִים, ואת ריפויים. שני מטורפים אומללים אלה ניתקו את הכבלים והאזיקים שאזקו אותם, התפתלו מכאבים, ריירו, השתוללו בהתפרצויות זעם, מילאו את האוויר בצרחותיהם, נהגו באלימות, פגעו בעצמם ובזולת, וסיכנו כל אדם שניסה להתקרב אליהם. המחזה הנורא של גופם המושחת ושותת דם ואי שפיות דעתם, הסב אושר לשר האופל. אחד השדים ששלט באומללים האלה, הכריז: "שָׁמִי לְגִיּוֹן, כִּי רַבִּים אֶנְחֶנּוּ." (מרקוס, ה' 9). לגיון בצבא רומי מנה בין שלושת אלפים לחמשת אלפים לוחמים. צבאות השטן ערוכים אף הם בפלוגות, והפלוגה ששדים אלה נמנו עליה מנתה לא פחות ממניין הלוחמים בלגיון. בצו ישוע גורשו הרוחות הרעות מקורבנותיהן, שישבו עתה לרגלי ישוע כשהם רגועים, שפויים ומיושבים בדעתם, עדינים ומנומסים. אך השדים הורשו להיכנס בעדר חזירים ולסחוף אותו אל הים, עד שכולם טבעו למוות. בעיניהם של תושבי ארץ הגדריים, אובדנם של החזירים עלה בחשיבותו על הברכות שהרעיף המושיע על ארצם, ולכן הם הפצירו ברופא האלוהי לעזוב את האזור. זו הייתה התוצאה שתכנן השטן להשיג. כאשר הם תלו את האשם באובדנם הכספי בישוע, השטן עורר את פחדיהם האנוכיים ומנע מהם לשמוע את דברי המושיע. השטן מאשים ללא הרף את המשיחיים כגורם העיקרי לאובדן, צרות, אסונות וסבל, במקום לתלות את האשם בגורם האמיתי - הוא בכבודו ובעצמו, ונציגיו. אך מטרותיו של המשיח לא סוכלו. הוא הרשה לרוחות הרעות להשמיד את עדר החזירים כתוכחה ליהודים האלה שגידלו את הבהמות הטמאות למטרת רווח. אלמלא ריסן המשיח את השדים, הם היו מטביעים בים לא רק את החזירים, אלא גם את בעליהם ורועיהם. הינצלותם של בעלי ורועי העדר נזקפת אך ורק לזכות המשיח, שפעל בגבורתו ובחסדו כדי להצילם. זאת ועוד, המושיע התיר את התרחשותו של אירוע זה כדי שתלמידיו יראו את כוחו האכזרי של השטן, הן על בני האדם והן על בעלי החיים. המושיע חפץ שחסידי ירכשו ידע על האויב שהם עתידים להתעמת איתו, וזאת כדי שלא ילכו שולל אחר תחבולותיו ושקריו. ישוע רצה גם שתושבי האזור יחזו בכוחו לשבור את עול השעבוד לשטן ולשחרר את שוביו. על אף שהוא עזב את האזור, האנשים שנרפאו באופן כה

מופלא נשארו במקום כדי להכריז על טובו וחסדו של גומל החסד שלהם. מקרים דומים אחרים תועדו אף הם בכתבי הקודש. בתה של אישה פיניקית, שרוח טמאה אחזה בה ועינתה אותה, נרפאה באמצעות צו מפי המשיח שגירש את השד (מרקוס, ז' 26-30). "אִישׁ אַחוּזִי שֶׁד וְהוּא עֹנֵר וְאֵלִים" (מתי, י"ב 22), ילד ש"רוח אֶלְמָת" נכנסה בו "וּפְעָמִים רַבּוֹת גַּם הִפִּילָה אוֹתוֹ עַל אֶשׁ וּלְתוֹךְ מַיִם כְּדִי לְהָמִית אוֹתוֹ" (מרקוס, ט' 17-27), חולה רוח שעונה בידי "רוח שֶׁד טָמֵא" (לוקס, ד' 33-36), והפריע את שלוות השבת בבית הכנסת בכפר נחום - כל אחוזי השדים הללו נרפאו בידי המושיע הרחמן. כמעט בכל מקרה ומקרה, המושיע, התייחס לשד כאל ישות תבונית, ציווה עליו לצאת מן הקורבן שלו ולחדול לענותו. סוגי ה' בבית הכנסת בכפר נחום, שחזו בגבורתו הכבירה של המושיע, "נִדְּהָמוּ וְאָמְרוּ זֶה אֵל זֶה: 'מָה הַדָּבָר הַזֶּה? בְּסִמְכוֹת וּבְכֹחַ הוּא מַצֵּוֶה עַל הָרוּחוֹת הַטָּמְאוֹת וְהֵן יוֹצְאוֹת!' (לוקס, ד' 33-36). אחוזי השדים מתוארים בדרך כלל כאנשים מיוסרים שסבלם רב. אך לפעמים ישנם יוצאים מן הכלל. ישנם אנשים השואפים להשיג כוח על טבעי, ולפיכך, ששים לקבל כוח שטני. ברור שאנשים כאלה אינם נלחמים בשדים. עם סוג אנשים כזה נמנו אנשים בעלי רוח ניחוש, כגון שמעון, המכשף השומרוני, אלימס המכשף, והנערה שצעדה בעקבותיהם של שאול וסילא בפיליפי. איש אינו נתון בסכנה גדולה יותר מהשפעתן של רוחות רעות מאשר אנשים, שחרף עדותם המפורשת והרבה של כתבי הקודש, מתכחשים לקיומם ולשליחותם של השטן ומלאכיו. כל עוד איננו מודעים לתחבולותיהם, יש להם כמעט יתרון לא יאומן עלינו; אנשים רבים שומעים בעצתם וסוברים שהם פועלים על פי חוכמתם שלהם. מסיבה זו, בימים אלה, כשאנו מתקרבים לאחרית הימים, השטן פועל בעוצמה רבה יותר כדי להוליך שולל ולהשמיד, ומפיץ בכל מקום את האמונה באי קיומו. המדיניות שהוא נוקט בה היא, להסוות את עצמו ולהסתיר את אופן פועלו. אין משהו שמפחיד יותר את המדיח הגדול מאשר המחשבה שתחבולותיו ייוודעו לכולנו. כדי להטיב להסתיר את אופיו וזממו, הוא גורם לכך שהוא יוצג בצורה נלעגת, שתעורר אך ורק לעג או בוז. הוא שבע רצון כאשר מתארים אותו כיצור מגעיל ומגוחך, שצורתו מעוותת - חציו בהמה, חציו אדם. הוא שמח כששמו נישא בלעג ובבדיחות הדעת בפיהם של אנשים הסבורים שהם

חכמים ומעודכנים. וזאת, משום שהוא הסווה את עצמו במיומנות כה רבה ומושלמת, שהכול תוהים: "האם באמת קיים יצור כזה?" בעיני השטן, העובדה שתאוריות המפריכות את עדות כתבי הקודש הן כה מקובלות בעולם הנוצרי, מאששת את הצלחתו. משום שבכוחו לשלוט בקלות במוחם של אנשים שאינם מודעים להשפעתו, מעניק לנו דבר ה' שלל דוגמאות על פועלו הזדוני, חושף לפנינו את כוחותיו הנסתרים, ומאיץ בנו לעמוד על המשמר כנגד התקפותיו. עוצמתם וזדונם של השטן וצבאותיו היו עלולים להפחיד אותנו, ובצדק, אלמלא מצאנו מחסה ותשועה בכוחו הכביר של גואלנו. אנו מקפידים לנעול את דלתות ביתנו כדי להגן על חיינו ורכושנו מפני אנשים רעים; אך רק לעיתים רחוקות אנו חושבים על המלאכים הרעים שמנסים כל הזמן להגיע אלינו, ושכנגד מתקפותיהם אין בידנו שום הגנה, ואין בכוחנו לגבור עליהן. אם נאפשר להם, הם יסיחו את דעתנו, יבלבלו אותנו, יענו את גופנו, ישמידו את רכושנו ויהרסו את חיינו. התענוג היחיד שלהם הוא להמיט סבל ולחולל חורבן. מפחיד הוא מצבם של אלה המתנגדים לחוקי ה' ונכנעים לפיתויי השטן, עד שאלוהים מוותר עליהם ומסגירים לידי רוחות רעות. אך אלה שצועדים בעקבות המשיח, בטוחים ומוגנים הם תחת עינו הפקוחה והשגחתו. מלאכים רבי עוצמה נשלחים מן השמיים כדי להגן עליהם. לפיכך, נבצר מן הרשעים לפרוץ את המחסום שהציב ה' סביב חסידיו.

פרק ל"ב

מלכודות השטן

העימות הגדול בין המשיח לשטן, שנערך מזה כששת אלפים שנה, עומד להסתיים; שר הרוע מגביר ומעצים את מאמציו לסכל את פועלו של המשיח למען בני האדם, וללכוד את נשמותיהם ברשתו. תכליתו של השטן היא להחזיק בבני האדם באפלה ובחוסר חרטה, עד לתום מלאכת התיווך של המושיע בין ה' לאדם, והעלאת קורבן החטאת. כל עוד לא נעשה כל מאמץ מיוחד להתנגד לכוחו, וקהילת המשיח והעולם מפגינים אדישות כלפיו, השטן אינו מודאג, שכן שום סכנה אינה נשקפת לפועלו, והוא לא יאבד את האנשים שהוא חותר לשעבדם לרצונו. אך כאשר מתעורר עניין בחיי הרוח והנשמות שואלות: "מה עלי לעשות כדי להיוושע?" השטן עומד איתן בעודו מנסה לגבור על כוחו של המשיח ולבטל את השפעת רוח הקודש. בכתבי הקודש מתואר מקרה שבו, כאשר מלאכי ה' התייצבו לפני ה', השטן בא ונעמד בקרבם (איוב, א' 6). זאת, לא כדי להשתחוות לפני מלך המלכים הנצחי, אלא כדי לקדם את תוכניותיו הזדוניות נגד הצדיקים. כשמטרה זו לנגד עיניו חובר השטן לחסידי ה' בשעת התפילה וההלל בציבור. על אף שהוא נסתר מן העין, הוא פועל בשקדנות כדי לשלוט במוחם ובליבם של המתפללים. כמצביא מיומן, הוא פורש מראש את תוכניותיו. כאשר הוא רואה את שליח האל מתעמק בכתבי הקודש, הוא מציין לעצמו את הנושא שיוצג בדרשה. או אז, הוא משתמש בכל פיקחותו וערמומיותו כדי לשלוט בנסיבות ולגרום לכך שמסר הדרשה לא יגיע לאוזניהם של האנשים שהוא מנסה

להטעותם בסוגיה זו. האדם הזקוק יותר מכולם למסר האזהרה שיינתן בדרשה, ייקרא לטפל בעסקה כלשהי המחייבת את נוכחותו, או שיימנע ממנו מסיבות אחרות לשמוע את המילים העשויות לשמש בעבורו ריח ניחוח "שֶׁל חַיִּים אֶלֵּי חַיִּים". השטן שב ורואה את משרתי ה' מודאגים מן החשכה הרוחנית האופפת את האנושות. הוא שומע את תחינותיהם הכנות לחסד ה' ולכוח, כדי לשבור את אחיזתן של האדישות, השאננות והעצלנות השולטות בבני האדם. ואז, בלהט מחודש, הוא עובד במלוא המרץ, בעודו משתמש במיומנותו, כישוריו, ערמומיותו ותחבולותיו. הוא מפתה את בני האדם להתמכר לתאוות החיך או לתאוות אחרות; כך הוא מקהה את חושיהם ורגשותיהם, וזאת כדי שלא ישמעו את הדברים שהם כה זקוקים לשמוע. היטב יודע השטן שכל אדם שבכוחו להדיח אותו לזנוח את התפילה ואת לימוד כתבי הקודש, יובס במתקפותיו וייפול ברשתו. לפיכך, הוא ממציא כל תחבולה אפשרית כדי למשוך את הלב ולמלאו בעניינים אחרים. מאז ומתמיד קמו אנשים שהתיימרו להיות צדיקים ויראי שמיים, שבמקום לחתור לידיעת האמת שמו להם למטרה עליונה לתור אחר מגרעות או טעויות במשנתם הרוחנית של אנשים שאינם תמימי דעים איתם. אנשים כאלה הם יד ימינו של השטן. אנשים המאשימים את המשיחיים יש למכביר. הם תמיד פעילים כשאלוהים פועל וכשמשרתיו חולקים לו כבוד אמיתי. הם מציגים באופן מסולף את דבריהם ומעשיהם של אוהבי האמת אשר מצייתים לתורת האמת. הם מציגים את עבדי המשיח המסורים, הנלהבים והקנאים ביותר כרמאים או כמי שהוטעו. משימתם היא להציג באור כוזב את המניעים העומדים מאחורי כל מעשה ישר ואצילי, להטיל דופי ולדבר סרה בתלמידי המשיח הנאמנים, ולעורר חשדות בליבם של חסרי הניסיון. בכל דרך העולה בדעתם, הם מנסים לגרום לכל דבר טהור וישר להראות טמא ומוטעה. אך כל נטעה לגביהם. ניתן לראות בקלות בניו של מי הם, דוגמתו של מי הם מחקים, ומלאכתו של מי הם מבצעים. "בְּפִרְוֹתֵיהֶם תִּפְּרוּ אוֹתָם" (מתי, ז' 16). התנהלותם דומה להתנהלותו של השטן, המלעז, "שׁוֹטֵן אֶחֱיוֹ", המפיץ רעל ודיבה (ההתגלות, י"ב 10). לאבי השקר יש סוכנים רבים המוכנים ומזומנים להציג כל שקר וטעות מכל סוג שהוא כדי ללכוד נשמות - תורות כפירה שהומצאו כדי לדבר אל ליבם ולהתאים לטעמים של אלה שהוא זומם להרוס. תוכניתו היא

להביא לקהילת המשיח אנשים לא ישרים שליבם ורוחם לא התחדשו, אשר יעודדו ספקנות וחוסר אמונה ויעכבו את כל החפצים לקדם את מלאכת ה' ולהתקדם בעצמם. אנשים רבים אינם מאמינים באמת באלוהים ובדברו, אך משום שהם מקבלים כמה מעיקרי האמונה, הם נחשבים משיחיים. לפיכך, ביכולתם להציג את תורות השקר שלהם כאילו הן מבוססות על כתבי הקודש. הטענה שלאמונת האדם אין חשיבות, היא אחד משקריו המוצלחים ביותר של השטן. הוא יודע שהאמת אשר מתקבלת בליבו של האדם מתוך אהבת האמת מטהרת ומקדשת את נשמתו.

לכן הוא מנסה תמיד להחליף את תורת האמת בתורות שקר, בסיפורי מעשיות או בבשורה אחרת. מבראשית נאבקו משרתי ה' במורי השקר, וראו בהם לא רק רשעים מרושעים, אלא גם מי שמציגים תורות שקר הקטלניות לנשמה. אליהו הנביא, ירמיהו ושאול השליח עמדו ללא חת נגד אנשים שגרמו לבני האדם לזנוח את דבר ה'. מגיני האמת הקדושים לא ראו בעין יפה את העמדה הליברלית המאששת את הרעיון שלאמונת האמת אין חשיבות. הפרשנויות המעורפלות והמתוחכמות של כתבי הקודש, ושלל התיאוריות הסותרות בנוגע לאמונה אשר רווחות בעולם הנוצרי, הן פרי פועלו של אויבנו הגדול, ותכליתן היא לבלבל ולערפל את השכל ואת הלב כדי שבני האדם לא יבחינו באמת. חילוקי הדעות והפילוגים הרווחים בנצרות נובעים בעיקר מן המנהג של סילוף כתבי הקודש כדי לאשש תיאוריה מקובלת. במקום להתעמק בכתבי הקודש מתוך ענווה אמיתית, ולרכוש ידע על רצון האל, אנשים רבים מנסים לגלות בכתבי הקודש רעיונות מוזרים או מקוריים. כדי לאשש את תורות השקר שלהם ואת הרגליהם הרעים, הם מוציאים פסוקים מהקשרם, ולפעמים אפילו מצטטים חצי פסוק לשם אישוש טענתם, וזאת כאשר ההקשר כולו או הפסוק כולו מלמדים על משמעות אחרת לחלוטין. ברוב ערמומיותם, כערמומיותו של הנחש הקדמון, הם מתבצרים מאחורי משפטים ופסוקים שהוצאו מהקשרם ופורשו באופן שמאשש את תאוותיהם הגשמיות. בדרך זו, אנשים רבים מסלפים את דבר ה' בכוונה תחילה. אנשים אחרים, בעלי דמיון פרוץ, נתפסים לדימויים ולסמלים שהוצגו בכתבי הקודש, מפרשים אותם כיד הדמיון הטובה, וללא כל התחשבות בפרשנות המפורשת של כתבי הקודש לגביהם, ואז, מציגים

את התיאוריות המופרכות וההזיות שלהם כתורת כתבי הקודש. כאשר לימוד כתבי הקודש נערך ברוח של תפילה וענווה, ברוח הנוחה ללמוד, הן הפסוקים הברורים והפשוטים ביותר והן הפסוקים הקשים ביותר יובהרו במשמעותם האמיתית. ראשי האפיפיוורות בוחרים פסוקים בכתבי הקודש המשרתים בדרך הטובה ביותר את מטרתם; הם מפרשים אותם כאוות נפשם באופן ההולם את תכליתם, ואז מציגים אותם לצאן מרעיתם בעודם שוללים מהם את הזכות ללמוד את כתבי הקודש ולהבין בעצמם את האמיתות הקדושות הטמונות בהם. יש לאפשר לבני האדם לקרוא את כתבי הקודש כלשונם וככתבם. מוטב לבני האדם לא ללמוד בשיעורי כתבי הקודש, מאשר לשמוע פרשנות שגויה לחלוטין של הכתובים. כתבי הקודש נועדו לשמש מדריך לכל אדם החפץ להתוודע לרצון בוראו. אלוהים נתן לבני האדם את דבר הנבואה המהימן; מלאכי ה', ואפילו המשיח בכבודו ובעצמו, באו לדניאל וליוחנן כדי לעדכןם באירועי העיתים הממשמשים ובאים. עניינים הרי חשיבות אלה, הנוגעים לגאולתנו, לא נותרו אפופי מסתורין. הם לא נחשפו בצורה מעורפלת, העלולה לבלבל ולהוליך שולל את מחפש האמת הנאמן. ה' הורה לנביא חבקוק: "כְּתֹב חֲזֹן, וּבְאֵר... לְמַעַן יָרוּץ קוֹרְא בּוֹ" (חבק' ב' 2). דבר ה' ברור ונהיר לאלה שלומדים אותו בכוונה רבה ובלב מלא תפילה. כל נשמה כנה תגיע אל אור האמת. "אֹר, זָרַע לְצִדִּיק" (תהילים, צ"ז 11). אף קהילה לא תתקדם ולא תשיג קדושה יתרה, אלמלא יחפשו חבריה בכנות אחר האמת כמטמון נסתר. בחסות החתירה ל"ליברליות" נעשים בני האדם עיוורים לתחבולותיו של אויב נשמתם, בזמן שהוא עמל ללא הרף על ביצוע זממו. כאשר השטן מצליח להחליף את תורת כתבי הקודש בתיאוריות אנושיות, נזנחת תורת ה' והכנסיות משתעבדות לחטא, בעודן טוענות שהן חופשיות מחטא.

בעיני אנשים רבים, המחקר המדעי הפך לקללה. אלוהים הניח לאור גדול לארוח על העולם באמצעות גילויי המדע והדעת. אך אפילו המוחות הגדולים ביותר, כאשר הם אינם מודרכים במחקריהם בידי דבר ה', מתבלבלים בעודם מנסים לחקור את הקשרים בין המדע וההתגלות האלוהית. הידע האנושי, הן על ענייני החומר והן על ענייני הרוח, הוא חלקי ולוקה בחסר. לפיכך, אנשים רבים אינם מצליחים ליישב בין השקפותיהם המדעיות להצהרות כתבי הקודש.

אנשים רבים מקבלים תיאוריות והשערות חסרות שחר כעובדות מדעיות מוצקות, וסבורים שיש לבחון את דבר ה' לאור תורותיו של "המדע הכוזב כביכול". הבורא ומעשי ידיו נבצרים מהבנתם. ומשום שנבצר מהם להסבירם בעזרת חוקי הטבע, הם סבורים שהתיעוד ההיסטורי בכתבי הקודש אינו אמין. אלה המפקפקים באמינות התיעוד ההיסטורי בתנ"ך ובברית החדשה, לוקחים בדרך כלל צעד נוסף - הם מפקפקים בקיומו של האל, ומייחסים את כוחו הכול-יכול לטבע. לאחר שאיבדו את אחיזתם בעוגן, הם נותרו לנפשם כדי להמשיך לחבוט בסלעי הכפירה ולהתחבט בהתלבטויותיהם ובקשייהם. בדרך זו, רבים הם האנשים הסוטים מן האמונה ומתפתים בידי השטן. בני האדם מנסים להיות חכמים יותר מבוראם; תורת הפילוסופיה מנסה לחקור ולהבהיר רזים שלא יתגלו לעולם ועד. אם בני האדם יבדקו, יגלו ויבינו מה אלוהים גילה על עצמו ועל מטרותיו, הם ישיגו תמונה כה מרהיבה על רוממותו, הודו, תהילתו ועוצמתו, שהם יבינו את אפסותם ויסתפקו במה שהתגלה בעבורם ובעבור צאצאיהם. גולת הכותרת בהונאותיו של השטן היא לגרום לבני האדם להמשיך לחקור ולהעלות השערות וסברות בנוגע לדברים שאלוהים לא הבהיר לנו, ואין בכוונתו שנבין אותם. כך בדיוק איבד השטן את מקומו בגן עדן. מורת רוח התעוררה בליבו משום שהוא לא הובא בסוד כל הרזים של תוכניות ה'. לפיכך, הוא זלזל במה שנגלה לו על פועלו ותפקידו במשרה הרמה שניתנה לו. כאשר הוא עורר את אותה מורת רוח בליבם של המלאכים שסרו למשמעתו, הוא גרם להם לחטוא. עתה הוא מבקש למלא את ליבם ומוחם של בני האדם באותה רוח, ולגרום להם לזלזל בצווי ה' המפורשים. אלה המסרבים לקבל את האמיתות המפורשות והנוקבות של כתבי הקודש, ממשיכים לתור אחר בדיות נעימות לאוזן, וזאת במטרה להשקיט את מצפונם. ככל שהתיאוריות שהעולם מציג הן פחות רוחניות, ואינן דוגלות בענווה ובהתכחשות עצמית, כך גדול יותר חינוך בעיני מקבליהן. אנשים אלה מנוונים את שכלם ואת תעצומות הנפש שלהם כדי לספק את תאוותיהם הגשמיות. ברוב היירותם, הם סבורים שהם חכמים מכדי להתעמק בכתבי הקודש בלב שבור ובתפילה כנה לקבלת הנחייה אלוהית; לפיכך, אין להם כל מגן מפני אשליות והונאות. השטן מוכן ומזומן למלא את תאוות הלב - הוא עוקר את האמת ונוטע את שקריו

במקומה. כך הצליח שלטון האפיפירות לשלוט במוחם ובליבם של בני האדם; באמצעות מאיסת האמת, שכן שהיא כרוכה בצלב, צועדים הפרוטסטנטים באותה הדרך. כל מי שזנח את דבר ה' ולומד לימודי תועלת במטרה להיות תמים דעים עם העולם, ייוותר לנפשו וינחל כפירה ארוכה במקום אמת רוחנית. מי שמואס ביודעין באמת, יקבל כל שקר המתקבל על הדעת. מי שמביט בחלחלה בשקר אחד, יקבל במהרה שקר אחר ברצון. שאול השליח שדיבר על אנשים, "שלא קָבְלוּ אֶת אֱהֵבֵת הָאֱמֶת אֲשֶׁר יָכְלוּ לְהַנְשֵׁעַ בָּהּ", "מכריז: "עַל כֵּן אֱלֹהִים שׁוֹלְחִים לָהֶם מִדּוֹחִים לְהַטְעוֹתָם לְהֶאֱמִין לְשִׁקֵּר, לְמַעַן יִדּוּנוּ כָּל אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ לָאֱמֶת, אֲלֹא חָפְצוּ בְּעוֹלָה" (תסל"ב, ב' 10-12). עם אזהרה חמורה כזו לנגד עינינו, עלינו לעמוד על המשמר ולבחון את התורות שאנו שומעים ומקבלים. אחדים מאמצעי ההונאה היעילים ביותר של אבי השקר, הם תורות השקר ונסי השקר של הספיריטואליזם. בעודו מחופש למלאך אור פורש השטן את מלכודותיו במקומות שנראים הכי פחות חשודים. אילו ילמדו בני האדם את דבר ה' בשקדנות, ויעתרו לה' בתפילה יוקדת בבקשה שיעזור להם להבינו, הם לא יוותרו באפלה, ולא יקבלו שום תורת שקר. אך בעודם מואסים באמת, הם נופלים טרף להטעיות ולתורות שקר. טעות מסוכנת נוספת היא התורה המתכחשת לאלוהותו של המשיח, הגורסת שהמושיע לא היה קיים לפני שבא לעולם. תיאוריה זו מצאה לה תומכים בקרב אנשים רבים המתיימרים להאמין בכתבי הקודש; ואולם, היא סותרת את הצהרותיו המפורשות של מושיענו על הקשר שלו עם אביו בשמיים, על אופיו האלוהי ועל קדמוניותו. לא ניתן לטעון את הדברים הללו ללא תימוכין מפורשים מכתבי הקודש. תורת השקר המתכחשת לאלוהותו ולקדמוניותו של המשיח, לא רק מגמדת את מעשה הגאולה, אלא אף מערערת את האמונה בכתבי הקודש כהתגלות אלוהית. דבר זה לא רק הופך אותה מסוכנת יותר, אלא גם קשה יותר להתמודדות. כאשר אנשים מואסים בעדות של כתבי הקודש (שנכתבו בהשראה אלוהית), על אלוהותו של המשיח, אין טעם להתווכח איתם על סוגיה זו, שכן אף טענה, מוצקה ככל שתהיה, לא תשכנע אותם. "הָאֲדָם הַנִּפְשִׁי אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת דְּבָרֵי רוּחַ אֱלֹהִים, שֶׁכֵּן סִכְלוֹת הֵם בְּעֵינָיו; גַּם אֵין הוּא יָכוֹל לְדַעַת אוֹתָם, מְשׁוּם שֶׁהֵם נִבְחָנִים בְּאֶפֶן רוּחָנִי" (קור"א, ב' 14). מי שדבק בתיאוריה שגויה זו אינו יכול

להחזיק ברעיון נכון על אופיו ושליחותו של המשיח, או על תוכניתו הכבירה של אלוהים לגאולת האדם. טעות נוספת, ערמומית וזדונית, היא האמונה הרווחת שלשטן אין קיום כישות בעלת אישיות, ושהשם "שטן" בכתבי הקודש מציין אך ורק את יצר הרע, דהיינו, את מחשבותיו ותשוקותיו הרעות של האדם. תורת שקר אחרת הצוברת תאוצה ונשמעת מעל בימות הכנסיות האהודות, גורסת כי ביאת המשיח השנייה מתבטאת בביאת המשיח לכל אדם ואדם בשעת מותו; תורה זו אינה אלא תחבולה זדונית שנועדה להסיט את מחשבת האדם מביאת המושיע בכבודו ובעצמו בענני השמיים. מזה שנים רבות מכריז השטן לגבי המשיח: "הִנֵּהוּ בְּחָדְרֵי חֲדָרִים!" (מתי, כ"ד 23-26). נשמות רבות שהאמינו בשקר זה אבדו. על פי חוכמת העולם, תפילה אינה חיונית. לדידם של המדענים, לא ייתכן מענה אמיתי לתפילה; דבר כזה יהווה חילול של חוקי הטבע, או במילים אחרות, הוא יהיה נס, והרי ניסים אינם מתחוללים. לטענתם, היקום נשלט בידי חוקים קבועים, ואלוהים אינו עושה דבר המפר חוקים אלה. כך הם מציגים את אלוהים כמי שכבול בידי חוקיו שלו; כאילו שבהפעלתם לא תיתכן חירות אלוהית. תורה כזו סותרת את העדות המפורשת של כתבי הקודש. האם המשיח ושליחיו לא חוללו ניסים? אותו מושיע רחמן חי וקיים גם היום, והוא מוכן ומזומן לשמוע את תפילת האמונה, בדיוק כפי שעשה כשהתהלך עלי אדמות. הטבע משתף פעולה עם העל-טבעי. מתן מענה לתפילות האמונה שלנו הוא חלק מתוכניתו של אלוהים, השש להעניק לנו את מבוקשנו. תורות שקר ורעיונות מופרכים קיימים למכביר בכנסיות רבות בעולם הנוצרי. לא ניתן לאמוד את התוצאות הרעות של הסרת אחד מציוני הדרך שה' כונן בדברו. מעטים הם אלה המנסים לעשות זאת; הם מואסים באמיתה אחת, ומסתפקים בכך. מרבית הנוצרים ממשיכים להסיר את עקרונות האמת, אחד אחרי השני, עד שהם נעשים כופרים גמורים. הטעויות הרווחות בתיאולוגיה הפופולרית הובילו נשמות רבות לספקנות; אחרת, ייתכן מאוד שהן היו מאמינות בכתבי הקודש. האדם מתקשה לקבל תורות הפוגעות בחוש הצדק שלו ואינן עולות בקנה אחד עם רחמיו וטוב ליבו; מאחר שתורות אלה מוצגות כתורות כתבי הקודש, הוא מסרב לקבלן כדבר ה'. זוהי התכלית שהשטן מבקש להשיג. אין דבר שהוא משתוקק לו יותר מאשר להרוס את האמון באלוהים

ובדברו. השטן ניצב כמצביא בראש צבא עצום של ספקנים, ועושה כמיטב יכולתו כדי לפתות נשמות להצטרף לשורותיו. להטיל ספק בכתבי הקודש נעשה עניין שבאופנה. קבוצה גדולה של אנשים מביטה בכתבי הקודש בחוסר אמון, בדיוק מאותה הסיבה שאבי השקר עושה זאת - שכן דבר ה' מגנה ומרשיע את החטא. אלה המסרבים לציית למצוות תורת ה' עושים כל מאמץ כדי להרוס את סמכותה. הם קוראים את כתבי הקודש או מקשיבים לדרשות המתבססות עליהם, אך ורק כדי למצוא דופי בכתובים או בדרשות. אנשים רבים הופכים לכופרים אך ורק כדי לתרץ או להצדיק את עצמם על זניחת חובותיהם. אחרים דבקים בספקנות מתוך גאוותנות ועצלנות. אהבת הנוחות שלהם גוברת עליהם, והם אינם מנסים להצטיין במעשה ראוי כלשהו הדורש מאמץ והתכחשות עצמית; לכן הם מנסים לעשות לעצמם שם של ידענים וחכמים גדולים באמצעות ביקורת כתבי הקודש. נבצר ממוחם הצר והמוגבל של בני האדם, שלא הואר בחוכמת ה', להבין דברים רבים, לפיכך הם מוצאים עילות כדי למתוח ביקורת על דבר ה'. דומה שאנשים רבים סבורים כי לצדד בחוסר אמונה, בספקנות ובכפירה מעיד על אומץ, יושרה ומוסריות. אך מתחת ל"גילוי הלב" ו"ההגינות" למראית עין, מסתתרים אנשים הפועלים מתוך גאווה וביטחון עצמי מופרז. אנשים רבים ששים למצוא בכתבי הקודש דבר שיביך את הזולת או יהווה חידה בעיניו. ישנם אנשים שבתחילה מותחים ביקורת ומתווכחים, רק משום שהם אוהבים להתווכח. הם אינם מבינים שבדרך זו הם מסבכים את עצמם במלכודת שטמן להם צייד הנשמות. לאחר שהביעו בגלוי את כפירתם, הם חשים כי עליהם לדבוק בעמדה זו. וכך הם חוברים לרשעים ונועלים לעצמם את שערי גן העדן. אלוהים העניק בדברו שפע של הוכחות על אופיו האלוהי. האמיתות הכבירות הקשורות לגאולתנו מוצגות בדבר ה' באופן מפורש. בעזרת רוח הקודש שהובטחה לכל מי שיחפשה בכל ליבו ומאודו, כל אדם יכול להבין את האמיתות הללו. אלוהים העניק לבני האדם תשתית עוצמתית לשם ביסוס אמונתם. עם זאת, נבצר ממוחם המוגבל של בני התמותה להבין את התכניות והמטרות של האל הנצחי. לעולם לא נוכל לחשוף את אלוהים בעזרת חיפוש. בל ננסה להרים ביד יומרנית את הפרוכת שמאחוריה מסתיר ה' את הוד תפארתו. השליח מכריז: "מָה עִמָּךְ עֶשֶׂר הָאֱלֹהִים! מָה עִמָּךְ חֻקֶּיךָ וְנִסֶּיךָ."

וְדַעְתּוּ! אֵין חֶקֶר לְמִשְׁפָּטָיו וְאֵין מִשְׁיָג אֶת דְּרָכָיו!" (אל הרומים, י"א 33). ביכולתנו להבין במידת מה את הדרך שבה ה' נוהג בנו ואת המניעים למעשיו, וזאת כדי שנוכל לזהות את אהבתו וחסדו העצומים, החוברים לגבורתו הכול-יכולה. אבינו שבשמיים עושה הכול בחוכמה ובצדקה, ולכן אל לנו לרטון במורת רוח ובחוסר אמון, אלא להשתחוות לו בכניעה חדורת יראת כבוד. הוא יחשוף לפנינו את מטרותיו רק במידה שתועיל לנו; מעבר לכך, עלינו לבטוח ביד ההשגחה הכול-יכולה ובליבו הרחב של אלוהים הגדוש באהבה. בעוד אלוהים מעניק לנו שפע של הוכחות לאמונה, הוא לא יסיר לעולם את כל התירוצים לחוסר אמונה. כל מי שמחפשים עילות ותירוצים לספקותיהם, ימצאו אותם. אלה המסרבים לקבל את דבר ה' ולציית לו, עד אשר ייפתרו כל הקשיים והסתירות ולא תהיה עוד אף עילה לספק, לעולם לא יגיעו אל האור. חוסר אמון באלוהים נובע באופן טבעי מלב שלא נולד מחדש, השרוי באיבה עם ה'. אך אמונה צומחת מהשראת רוח הקודש, והיא תבלבל רק כאשר יטפחו אותה. איש אינו יכול להתחזק באמונתו ולפתח אמונה איתנה, ללא מאמץ נחוש. חוסר האמונה מתעצם כאשר מעודדים ומחזקים אותו; כשבני האדם מרשים לעצמם לפקפק ולחפש פגמים, במקום להתמקד בהוכחות שנתן ה' לשם חיזוק אמונתם, הם יגלו כי ספקותיהם ילכו ויתחזקו. אלה המפקפקים בהבטחות ה' ואינם בוטחים בחסדו המובטח, אינם מכבדים את אלוהים; במקום למשוך את בני האדם למושיע, השפעתם הרעה תגרום לאנשים למאוס בו. הם דומים לעצים עקרים, השולחים את ענפיהם האפלים לכל עבר, חוסמים את אור השמש לצמחים אחרים, וגורמים להם לנבול ולמות תחת צילם המקפיא. מפעל חייהם ישמש עדות מתמדת נגדם. הם זורעים זרעי ספק וספקנות אשר יניבו קציר תמידי. בעבור אנשים החפצים באמת ובתמים להשתחרר מספקות ישנה רק דרך אחת. במקום לחקור ולחפש פגמים במה שנבצר מבינתם, עליהם לציית לאור הזורח עליהם, ואז יינתן להם אור גדול יותר. עליהם למלא את כל חובותיהם למיטב ידיעתם והבנתם, ואז יתאפשר להם להבין ולבצע חובות שהם מפקפקים בהן. השטן מסוגל להציג זיוף שהינו כה דומה לאמת, עד שיוליך שולל אנשים המוכנים ללכת שולל, ורוצים להימנע מן ההתכחשות העצמית והוויתורים הנדרשים מהם מתוקף האמת. אך אין ביכולתו לשלוט

בנשמה המשתוקקת בכנות, יהיה המחיר אשר יהיה, לדעת את האמת. המשיח הוא האמת, הוא "האור האמיתי" ש"בא אל העולם". הוא האור "המאיר לכל אדם" (יוחנן, א' 9). רוח האמת נשלחה לעולם כדי להדריך את בני האדם אל כל האמת. באמצעות סמכותו של בן האלוהים, היא מכריזה: "חפשו ותמצאו." "הרוצה לעשות את רצונו [של האל] ידע אם תורתו מאלהים היא" (מתי, ז' 7; יוחנן, ז' 17). תלמידי המשיח יודעים מעט מאוד על המזימות שהשטן וצבאותיו זוממים נגדם, אך היושב במרומים יפר את זממם ותחבולותיהם כדי לבצע את תוכניותיו העמוקות מני חקר. ה' מניח לחסידיו להתנסות במבחני הפיתוי הקשים, וזאת, לא משום שהוא מתענג על מצוקתם וייסוריהם, אלא משום שתהליך זה חיוני לניצחונם הסופי. מפאת כבודו ותהילתו, אין ביכולתו להגן עליהם מפיתויים, שכן תכלית הפיתוי היא להכשירם לגבור על כל קסמי ופיתויי יצר הרע. אנשים רשעים ומלאכים רעים לא יוכלו לעצור את מלאכת ה' או לסלק את שכינתו מקרב חסידיו, כל עוד חסידיו נכנעים לפניו, מתוודים בלב שבור וחדור חרטה על חטאיהם, חדלים מהם ותובעים באמונה את הבטחותיו. ניתן להתגבר על כל פיתוי ועל כל השפעה רעה, גלויים או סמויים, "לא בחיל, ולא בלח, כי אם ברוחי, - "אמר יהוה צבאות" (זכריה, ד' 6). "כי יעיני יהוה אל צדיקים, ויאזניו אל שועתם... ומי ירע לכם אם תהיו קנאים לטוב?" (פטר"א, ג' 12, 13). כאשר בלעם (שהתפתה מהבטחתו של בלק לגמול לו ביד רחבה), עסק בכשפיו כנגד עם ישראל, ואף העלה קורבנות לאלוהי ישראל כדי להטיל קללה על עם ה', מנעה ממנו רוח אלוהים להטיל את הקללה הרעה שהוא השתוקק להטיל; לכן הוא נאלץ להכריז: "מה אקב, לא קבה אל? ומה אצעם, לא זעם? והנה?" "תמת נפשי מות ישרים, ותהי אחריתי כמהו!" אחרי שהנביא הרשע העלה לה' קורבנות נוספים, הוא הכריז: "הנה ברך לקחתי, וברך, ולא אשיבנה. לא הביט אנו בעקב, ולא ראה עמל בישראל; והנה אלקיו עמו, ותרועת מלך בו." "כי לא נחש בעקב, ולא קסם בישראל; קעת ואמר לעקב ולישראל, מה פעל אל!" (במדבר, כ"ג, 10, 20, 21, 23; כ"ד 9). אף על פי כן, מזבח שלישי הוקם, ובלעם שב וניסה להטיל את קללתו. ואולם, משפתיו החשוקות של הנביא הכריזה רוח אלוהים את ברכת השפע על העם הנבחר, והוכיחה את אויביו על איוולתם ורשעותם: "מברכך ברוך, וארריך ארור." (שם,

כ"ד 9). בשלב זה, בני ישראל עדיין שמרו אמונים לה'. כל עוד הם המשיכו לציית לתורתו, שום כוח בעולם הזה או בשאול, לא יכול היה לגבור עליהם. אך על אף שבלעם לא הורשה לקלל את עם ה', הוא הצליח לבסוף להטיל עליו את קללתו כאשר הדיחו לחטא.

כשבני ישראל חיללו את מצוות ה', הם התנתקו מאלוהים ונעזבו לנפשם כדי לטעום מנחת זרועו של הצורר שביקש להשמידם. השטן מודע היטב לכך שהנשמה החלשה ביותר החוסה במשיח אינה יריבה שקולה לכוחות האופל, ושאם הוא יחשוף את עצמו, הוא יובס בקרב. לכן הוא מנסה להרחיק את לוחמי הצלב ממעוזם העוצמתי, בעוד שהוא וכוחותיו רובצים במארב, מוכנים ומזומנים להשמיד את כל מי שיעז לחדור לטריטוריה שלו. רק באמצעות ביטחון חדור ענווה באלוהים וציות לכל מצוותיו נוכל להיות מוגנים. איש אינו בטוח ומוגן במשך יום שלם, ואפילו במשך שעה אחת, ללא תפילה. במיוחד עלינו להתחנן לה' להעניק לנו חוכמה כדי להבין את דברו. להלן כמה מתחבולותיו של המפתה, וכמה מאמצעי ההגנה שיסייעו לנו לגבור עליו. השטן בקי בכתבי הקודש ומיומן בציטוט פסוקים מכתבי הקודש, בעודו מצרף את פרשנותו לקטעים שהוא מקווה להכשילנו בעזרתם. עלינו ללמוד את כתבי הקודש בענווה, לא לגרוע לעולם את מבטנו מאלוהים, ולא לאבד את ביטחוננו בו. בעוד שעלינו לעמוד תמיד על המשמר כנגד תחבולות השטן, עלינו להתפלל תמיד באמונה: "אֵל תְּבִיאֵנוּ לְיָדֵי נְסִיּוֹן."

פרק ל"ג

ההונאה הגדולה הראשונה

מ שחר ההיסטוריה החל השטן במאמציו להונות את האנושות. הוא, שהסית את המלאכים בגן עדן למרד, השתוקק לגרום לתושבי העולם הזה לאחד איתו כוחות במלחמתו בממשלת ה'. אדם וחוה חיו באושר צרוף בגן עדן בעודם מצייתים לתורת ה'. עובדה זו היוותה עדות מתמדת נגד הטענה שהפיץ השטן בגן עדן, שעל פיה תורת ה' משעבדת היא ואינה מטיבה עם יצירי כפיו של ה'. יתרה מכך, קנאתו של השטן ניצתה כאשר הביט במעונם היפה של בני הזוג שלא חטאו מעולם. הוא החליט להדיחם לחטא, לנתקם מאלוהים ולהשתלט עליהם, ובכך יעלה בידו לשלוט בעולם ולכונן בו את מלכותו, אשר תימצא בעימות עם מלכותו של האל העליון. אילו חשף השטן את פרצופו האמיתי, הוא היה זוכה לסירוב, שכן אדם וחוה הוזהרו בנוגע לאויב מסוכן זה. אך הוא פעל בחשכה, בערמומיות, תוך הסתרת תכליתו, וזאת כדי שיוכל לבצע את זממו בדרך היעילה והטובה ביותר. לאחר שלבש דמות של נחש, שהיה אז יצור נאה ומרהיב, הוא פנה אל חוה ואמר לה: "אֵף כִּי אֶמַר אֱלֹהִים, לֹא תֵאָכְלוּ מִכָּל עֵץ הָעֵדֶן" (בראשית, ג' 1). אילו נמנעה חוה מלהיכנס לוויכוח עם המדיח, היא הייתה בטוחה ומוגנת. אך היא העזה לשוחח ולהתווכח איתו, עד שנפלה קורבן לתחבולותיו הערמומיות. אנשים רבים עדיין נופלים בפיתוי בדרך זו. הם מפקפקים בחוקי ה' ומתווכחים עליהם, ובמקום לציית למצוות ה', הם מקבלים תיאוריות אנושיות המסוות את נכלי השטן.

"וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחֵשׁ: 'מִפְּרִי עֵץ הַגֶּן, נֹאכַל. וּמִפְּרִי הָעֵץ, אָשָׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן, אָמַר אֱלֹהִים: לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ, וְלֹא תִגְעוּ בוֹ, פֶּן תָּמָתוּן.' וַיֹּאמֶר הַנָּחֵשׁ אֶל הָאִשָּׁה: 'לֹא מוֹת תָּמָתוּן. כִּי יִדַּע אֱלֹהִים, כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ, וְנִפְקָחוּ עֵינֵיכֶם; וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים, יֹדְעֵי טוֹב וָרָע'" (בראשית, ג' 2-5). השטן הכריז שאדם וחוה יהיו כאלוהים, חוכמתם תהיה גדולה יותר, והם יוכלו להגיע למצב קיומי נעלה יותר. חווה התפתתה וחטאה, ובאמצעות השפעתה הודח אדם לחטא.

אדם וחוה האמינו לדבריו של הנחש, שטען שאלוהים לא התכוון למה שאמר להם: הם חדלו לבטוח בבוראם; הם האמינו שהוא הגביל את חירותם, ושהם ירכשו חוכמה רבה יותר ומעמד נעלה יותר באמצעות חילול תורתו. אך כיצד הבין אדם הראשון את משמעות המילים: "וְלֹא תִגְעוּ בוֹ, פֶּן תָּמָתוּן", לאחר שחטא? האם פירש אותן על פי הפרשנות שנטע השטן בליבו, דהיינו, שהוא ייכנס למצב קיומי נעלה יותר? אילו היה הדבר נכון, ובאמת הייתה צומחת טובה גדולה מחילול צו ה', השטן היה נחשב למיטיבה של האנושות. אך אדם הראשון לא פירש כך את משמעות הצו האלוהי. אלוהים הכריז שבעונש על חטאו ישוב האדם לאדמה שממנה לוקח: "כִּי עֹפֶר אֶתָּה, וְאֶל עֹפֶר תָּשׁוּב" (בראשית, ג' 19). דברי השטן: "וְנִפְקָחוּ עֵינֵיכֶם," הוכחו כנכונים במובן אחד בלבד: אחרי שאדם וחוה הפרו את פי ה', עיניהם נפקחו והם נוכחו באיוולתם; הם ידעו מהו רע, וטעמו מפרי המר של החטא. בלב ליבו של גן העדן צמח עץ החיים, שבפריו טמון הכוח להשגת חיי נצח. אילו ציית אדם הראשון לאלוהים, הוא היה ממשיך ליהנות מפירותיו של עץ החיים, והיה חי לנצח. אך כאשר חטא, סגולותיו של עץ החיים נשללו ממנו, והוא הפך לבן תמותה המשועבד למוות. צו ה': "כִּי עֹפֶר אֶתָּה, וְאֶל עֹפֶר תָּשׁוּב," מצביע על כלית החיים. האלמותיות שהובטחה לאדם על סמך ציותו לצווי ה', אבדה בעטיו של החטא. אדם הראשון לא יכול היה להנחיל לצאצאיו את מה שלא זכה בו; לפיכך, לאנושות החוטאת לא הייתה שום תקווה, אלמלא הביא אלוהים את האלמותיות להישג ידה, וזאת באמצעות קורבן בנו. בעוד ש"כָּךְ עָבַר הַמָּוֶת לְכָל בְּנֵי אָדָם מִשּׁוֹם שְׁכָלִם חָטְאוּ," המשיח "מִבְּטֵל אֶת הַמָּוֶת וּמוֹצִיא לְאוֹר אֶת הַחַיִּים וְהָאֵל כְּלִיּוֹן עַל יְדֵי הַבְּשׂוּרָה" (אל הרומים, ה' 12; טימ"ב, א' 10). חיי נצח אפשריים אך ורק באמצעות המשיח. ישוע אמר: "הַמֵּאֲמִין בִּי לֹא יָשׁ לוֹ חַיֵּי עוֹלָם, אֲךָ הַמִּסְרֵב לְהֵאֲמִין בִּי לֹא יִרְאֶה חַיִּים" (יוחנן, ג' 36). כל

אדם יכול לנחול את הברכה הזו, היקרה מפז, אם ימלא אחר התנאים שנלוו לה. "חיי עולם" מובטחים "לְאֶנְשֵׁים הַמְתַּמִּידִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַטוֹב וּמִבְקָשִׁים אֶת הַתַּפְאָרֶת וְהַכְּבוֹד וְהַאֲלֻמּוּת" (אל הרומים, ב' 7). היחיד שהבטיח לאדם הראשון חיי נצח בעודו שרוי במרי, היה המדיח הכביר. הכרזת השטן באוזני חווה: 'לא מות תָּמָתוֹן', הייתה הדרשה הראשונה שניתנה מעולם בנושא אלמותיות הנשמה. ועם זאת, הכרזה זו, שהתבססה אך ורק על סמכותו של השטן, מהדהדת מעל בימות הכנסיות בעולם הנוצרי, ומתקבלת בידי מרבית האנושות בלהיטות ובשמחה, כפי שהתקבלה בידי אבות האנושות. הגזרה האלוהית: "הַנֶּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תָּמוּת" (יחזקאל, י"ח 20), מתפרשת כאילו כוונתה היא: הנפש החוטאת לא תמות, אלא תחיה לנצח. איננו יכולים אלא להשתאות על האהבה העיוורת המוזרה הזו, הגורמת לאנשים להאמין כפתיים בדברי השטן, ולהיות כה חסרי אמונה לגבי דבר ה'. אילו ניתנה לאדם הראשון גישה לעץ החיים לאחר שחטא, הוא היה חי לנצח, והחטא היה מונצח לעד. אולם, "הַפְּרָבִים," ו"לֶהֱטֵ הַחֶרֶב הַמֵּתִהֶפֶכֶת" הוצבו כדי "לְשַׁמֵּר אֶת דֶּרֶךְ יֶעֱזֶר הַחַיִּים," ואיש מצאצאי אדם וחווה לא הורשה לעבור את המחסום הזה כדי לאכול מפריו של העץ המעניק חיים (בראשית, ג' 24). לפיכך, אין חוטא שאינו בן תמותה. אך לאחר החטא הקדמון הורה השטן למלאכיו להתאמץ מאוד כדי להחדיר בליבם של בני האדם את האמונה באלמותיות שהאדם ניחן בה; לאחר שמלאכי השטן הוליכו שולל את בני האדם להאמין בשקר הזה, הם תודרכו לגרום להם להסיק שהחוטא נידון לחיי סבל נצחי. עתה, שר האופל, הפועל דרך נציגיו, מציג את אלוהים כרודן נקמן, ומכריז כי הוא שולח לגיהנום את כל מי שלא השביעו את רצונו, וגורם להם להרגיש תמיד את חרון אפו; ובעודם מתייסרים בכאבי וייסורי תופת ומתפתלים בלהבות שאינן דועכות לעולם, בוראם מביט בהם בהנאה ובסיפוק. כך זוקף השטן הרשע את תכונותיו שלו לבורא, גומל החסדים של האנושות. אכזריות היא תכונה שטנית. אלוהים הוא אהבה צרופה; כל בריאתו הייתה טהורה, קדושה ונפלאה, עד שהחטא חדר ליקום באמצעות המורד הגדול הראשון.

השטן הוא האויב המדיח את האדם לחטא, ולאחר מכן משמידו - אם מתאפשר הדבר - וכאשר הוא מוודא שקורבנו נפל בפח שטמן לו, הוא צוהל על החורבן שהוא מחולל. אילו יוכל, הוא ילכוד את האנושות כולה

ברשתו. אלמלא התערבות גבורת ה', איש מצאצאי אדם הראשון לא היה נמלט. בימינו, השטן מנסה להשתלט על בני האדם בדיוק כפי שהשתלט על אבות האנושות, מנסה לערער את ביטחונם בבוראם ולהובילם לפקפק בחוכמה שבה מנהל ה' את מלכותו, ובצדק ובהגינות של חוקיו.

השטן ושליחיו מציגים את אלוהים כגורע בהרבה מהם, וזאת כדי להצדיק את זדוניותם, רשעותם ומרדנותם. המדיח הכביר עושה כל מאמץ כדי להטיל דופי באלוהים, ולייחס את אכזריותו הנוראה לאבינו שבשמיים, וזאת כדי להראות את העוול הגדול שנעשה לו כאשר גורש מגן עדן, משום שלא ציית לשליט כה לא הוגן. הוא מציג בפני בני האדם את החירות שיוכלו ליהנות ממנה תחת שלטונו המתון ועולו הקל, בניגוד גמור לשעבוד שמטילים עליהם חוקיו הנוקשים והחמורים של ה'. כך עולה בידו להוליך שולל את בני האדם, ולגרום להם לחדול לדבוק באלוהים. הדוקטרינה הגורסת כי הרשעים שמתו מתענים בלהבות האש והגופרית בגיהנום הנצחי, וכי עליהם לסבול ולהתענות לנצח כל עוד אלוהים חי, וזאת בעטיים של חטאיהם שבוצעו בחייהם הקצרים עלי אדמות - היא מקוממת, מעוררת שאט נפש ומנוגדת לכל רגשי האהבה והחמלה שלנו, ואפילו לחוש הצדק שלנו! ועם זאת, תורה זו נלמדת בכל מקום, ומגלמת בתוכה רבים מעיקרי האמונה של הנצרות. תיאולוג אחד גורס כי "המחזה של עינויי הגיהנום ירומם לעד את רוחם של הקדושים. בעודם חוזים באנשים שטבעם זהה לטבעם, שנולדו וגדלו תחת נסיבות דומות, והם שרויים באומללות כה רבה, ואילו הם עצמם זכו לגורל כה שונה ונחשבים לאנשים כה דגולים, יגרום להם הדבר לראות כמה מאושרים הם." מלומד אחר אומר: "בעוד שגזר הדין המרשיע [של הרשעים] ייצא לפועל לנצח בעזרת אמצעי הענישה של חרון ה', תימרות העשן של עינוייהם יינשאו לנצח לעיני הצדיקים ומלאכי החסד, שבמקום להשתתף בצערם של אומללים אלה, יכריזו: 'אמן! הללויה! הללו את ה'!' היכן ניתן למצוא תורה כזו בכתבי הקודש? האם הנושעים שיחיו בגן עדן יאבדו את כל רגשי הרחמים והחמלה שלהם, ואפילו את רגשי האחוה שלהם לאחיהם בני האדם? האם יקהו רגשותיהם ויחלפו באדישות סטואית או באכזריות מופלגת? - לא ולא; זה לא מה שדבר ה' מלמד."

המציגים השקפות כגון אלה שהוצגו לעיל, הם אולי אנשים מלומדים ואפילו ישרים והגונים, אך הם הלכו שולל אחרי הטעיותיו

של השטן. הוא גורם להם לפרש באופן מוטעה אמירות נוקבות מכתבי הקודש, ולעטות אותן במרירות וזדוניות, המאפיינות אותו ונובעות ממנו, אך לא מבוראנו. אלוהים מכריז: "חִי אֲנִי, נָא אֲדַנִּי יְהוָה, אִם אֶחָפֵץ בְּמוֹת הָרָשָׁע, כִּי אִם בְּשׁוֹב רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ, וְחָזָה. שׁוּבוּ, שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים, וְלָמָּה תִּמְוִתוּ?" (יחזקאל, ל"ג 11). מה ירוויח אלוהים אילו נכריז לגביו שהוא שש לראות עינויים בלתי פוסקים; שהוא מתענג על הצווחות, האנחות והקללות של היצורים המעונים שהוא גזר עליהם להתייסר לעד בלהבות הגיהנום? האם הקולות המחרידים הללו הם כמוזיקה ערבה באוזניו של אלוהים, אשר הוא-הוא התגלמות האהבה הנצחית? יש הטוענים שהאומללות האינסופית שנגזרה על הרשעים חושפת את שנאתו של אלוהים לחטא כרעה חולה המפרה את השלווה והסדר השוררים ביקום. אבוי, איזו כפירה נוראה! כאילו ששנאתו של אלוהים לחטא היא הסיבה להנצחתו את החטא. שכן על פי משנתם של התיאולוגים, העינוי המתמשך והמצמית כל תקווה לחסד מטריף את דעתם של הקורבנות האומללים, וכאשר הם שופכים את חמתם בקללות, נאצות וחילול שם ה', אשמתם הולכת וגדלה. כבוד ה' לא יתעצם מהנצחת החטא, ההולך וגובר בהתמדה לדורי דורות. נבצר מן האדם לאמוד את מידת ועוצמת הרע המתחולל בעטיה של הכפירה בקשר לעינויים הנצחיים. האמונה חדורת האהבה והנדיבות שופעת החמלה והחסד, שכתבי הקודש מושתתים עליה, מואפלת על ידי אמונות תפלות והפחדות. כאשר אנו בוחנים את הצבעים המזויפים שהשטן צובע בהם את אופיו של אלוהים, האם יש להתפלא על כך שבוראנו הרחמן הפך מושא לפחד, אימה נוראה, ואפילו שנאה? ההשקפות המזעזעות על אלוהים, שהופצו בעולם דרך תורות השקר שהוטפו מעל בימות הכנסיות, הולידו רבבות על גבי רבבות של ספקנים וכופרים. התיאוריה בדבר גיהנום נצחי, היא אחת מתורות השקר שנמהלו ב"יין תַּזְנוּתָה" ותועבותיה של בבל הגדולה, "אֲשֶׁר הִשְׁקַתָּ אֶת כָּל הַגּוֹיִים" ביניה (ההתגלות, י"ד 8; י"ז 2). העובדה שמשרתי המשיח מקבלים את תורת הכפירה הזו ומטיפים אותה בעת שירותם בקודש, היא באמת תעלומה. למעשה, הם קיבלו את התורה הזו מרומא, בדיוק כשם שקיבלו ממנה את תיאוריית השבת המסולפת [יום א']. אומנם, נכון הדבר שאנשים טובים ודגולים לימדוהו, אך התובנות שלהם בנושא זה

שונות לחלוטין מן התובנות והאור שאנו קיבלנו. הם היו אחראים רק לתובנות שהם קיבלו בתקופתם, ואילו אנו אחראים לתובנות ולאור הזורח בימינו. אם נפנה עורף לעדות דבר ה', ונקבל תורות שקר רק משום שנחלנו אותן מאבותינו, נחטא ונורשע באותה הרשעה שנגזרה על בבל הגדולה, שכן אנו שותים "מִיַּין תְּזִנּוּתָהּ" ותועבותיה. קבוצה גדולה של אנשים המסתייגים מן הדוקטרינה על עינוי נצחי בגיהינום, נאלצת לקבל שקר קיצוני אחר. אנשים אלה רואים שכתבי הקודש מציגים את אלוהים כאל אוהב ורחום, ולכן הם אינם מסוגלים להאמין שהוא ישלח את יצירי כפיו ללהבות האש והגופרית של הגיהינום היוקד לעד. אולם, משום שהם מאמינים בנצחיות הנשמה, הם נאלצים להסיק שכל האנושות תיוושע לבסוף. אנשים רבים סבורים שהאזהרות שניתנו בכתבי הקודש נועדו אך ורק כדי להפחיד את בני האדם ולגרום להם לציית לאל, ולפיכך, הן לא יתממשו לעולם. מכאן שהחוטא יכול להמשיך בחטאיו, בחיי התענוגות האנוכיים שלו, להתעלם מצווי ה', ועם זאת, לצפות לנחול לבסוף את חסד ה'. דוקטרינה כזו, המנצלת את רחמיו וחסדו של ה' אך מתעלמת מצדקו, משמחת את לב הבשר של האדם הגשמי, ומעודדת את הרשעים להמשיך בדרכם הרעה. די בציטוט דבריהם של המאמינים בגאולה אוניברסלית כדי להראות כיצד הם מסלפים את כתבי הקודש בניסיון לסחוט מהם אישוש לדוגמות שלהם, אשר משמידות את הנשמה. בלוויה שנערכה לצעיר חילוני שנהרג בתאונה באופן מידי, נשא כוהן של דת האוניברסליות [הדוגלת באמונה שכל הנשמות ייוושעו לבסוף בחסד ה'] דרשה שהתבססה על פסוק מכתבי הקודש המתייחס לדוד המלך: "כִּי נָחַם עַל אִמּוֹנוֹ, כִּי מֵת" (שמואל ב', י"ג 39). "רבים שואלים אותי," אמר הנואם, "מה יעלה בגורלם של אנשים שהלכו לעולמם כחוטאים, למשל, אנשים שמתו שתויים, אנשים שמתו כשכתמי הדם של פשעם מכתימים את בגדיהם, או אנשים שמתו בדמי ימיהם, כמו בחור זה - אנשים שמעולם לא התוודו על אמונתם או נהנו מחוויה דתית. חשוב לציין שאנו מתבססים על כתבי הקודש ומסתפקים בהם; המענה שהם מספקים לנו פותר את הסוגיה הקשה והמפחידה הזו. אמנן היה חוטא גדול; הוא מעולם לא חזר בתשובה, הוא היה שתיין, ובזמן שהיה שתיי, הוא נרצח. דוד היה נביא ה'; הוא ודאי ידע האם גורל מר או מזהיר מצפה לאמנן

בעולם הבא. אילו תחושות הציפו את ליבו? ליבו יצא לאבשלום, שכן הוא 'נָחַם עַל אֶמְנוֹן, כִּי מָת.' מה נוכל להסיק מהתבטאות זו? האם ניתן להסיק ממנה כי ייסורים נצחיים לא היו חלק מהשקפתו הדתית של דוד? כך אנו מאמינים; וכאן אנו מוצאים טיעון חותך המאשש את התיאוריה המשמחת, המוארת והנדיבה יותר בדבר טוהרה ושלווה אוניברסליים ואולטימטיביים. דוד התנחם כאשר ראה שבנו מת. מדוע? שכן כנביא, הוא חזה בעיני רוחו בעתיד הנפלא והמזהיר הצפון לו; הוא ראה את בנו בעולם הבא, לאחר ששוחרר מכל הפיתויים ומן השעבוד לחטא, טהור מטומאת החטא ומהשחתתו, נעשה קדוש ומואר דיו, ומתקבל לחברת המלאכים והרוחות הצוהלים ושמחים. נחמתו היחידה של דוד הייתה בכך שאמנון, בנו האהוב, נלקח ממצבו הנוכחי כחוטא השרוי בסבל, אל מקום שבו לחישותיה הנשגבות של רוח הקודש יאירו את נשמתו האפלה; מקום שבו שכלו יואר בחוכמת השמיים וליבו יפעם באהבה הנצחית המתוקה; וכך, לאחר שטבעו טוהר וקודש, הוא יוכל להתענג על השלום והשלווה בחברתם של אלה שנחלו חיי נצח. ממחשבות אלה ניתן להסיק שאנו מאמינים כי גאולתנו הנצחית אינה תלויה בדבר שבכוחנו לעשות בעולם הזה, ואף אינה תלויה בשינוי הלב, באמונה שאנו דבקים בה או בהצהרת אמונתנו. "בדרך זו, שב וחוזר כוהן הדת הזה, המתיימר לשרת את המשיח, על השקר שאמר השטן בגן עדן: "לא מות תָּמָתוֹן... כִּי בְּיוֹם אֶכְלֶם מִמֶּנִּי, וְנִפְקָחוּ עֵינֶיכֶם; וְהִיָּתֶם כְּאֱלֹהִים." אדם זה מכריז כי רשעים גמורים - רוצחים, גנבים ונואפים - יוכשרו לאחר מותם לקראת כניסתם לחיי אושר נצחיים. ומהיכן שואב מורה השקר הזה, המסלף את כתבי הקודש, את מסקנותיו? מפסוק אחד המביע את קבלת הדין של דוד את הגורל שנגזר עליו ביד ההשגחה העליונה. כלתה נפשו של דוד "לִצְאָת אֶל אֲבָשָׁלוֹם: כִּי נָחַם עַל אֶמְנוֹן, כִּי מָת." צערו העמוק ואבלו העז התרככו עם הזמן, והוא חדל לחשוב על בנו המת והתמקד בבנו החי, אשר נמלט מאימת העונש הצודק שיוטל עליו בגין פשעו. וזוהי ההוכחה לכך שאמנון, הפושע, השתיין, שאף חטא בגילוי עריות, נלקח מידית בשעת מותו אל מעונות האושר בשמיים, וזאת כדי שיוכשר ויטוהר כדי לשבת בחברת המלאכים החפים מחטא! אין ספק, זוהי אגדה נחמדה הקולעת לתשוקותיו של הלב הגשמי! זוהי תורתו של השטן, והיא עושה את מלאכתה נאמנה.

עם תורה כזו, האם יש להתפלא על כך שהרשע רווח בכול? משנתו של מורה שקר זו מדגימה את משנתם של מורי שקר רבים אחרים. מילים בודדות שהוצאו מהקשרן בכתבי הקודש מראות במרבית המקרים, כי משמעותן שונה לחלוטין מן הפרשנות שהולבשה עליהן; פסוקים כאלה שהוצאו מהקשרם, הם מסולפים, ומשמישים אישוש לדוקטרינות חסרות שחר שאין להן שום תימוכין בכתבי הקודש. הדברים שצוטטו לעיל, כהוכחה לכך שאמנון השיכור יושב בגן עדן, אינם אלא מסקנה גרידא, המנוגדת לחלוטין לדברים המפורשים וההחלטיים של כתבי הקודש, שעל פיהם השתיינים לא ינחלו את מַלְכוּת הָאֱלֹהִים (קור"א, ו' 10). כך מסלפים המפקפקים, הכופרים והספקנים את האמת, והופכים אותה לשקר. רבבות בני אדם שהוטעו על ידי פלפלותם המטעה, נרגעו ונרדמו בתחושת ביטחון כוזבת. אילו היה זה נכון שנשמותיהם של כל בני האדם עולות היישר לשמיים ברגע הניתוק מן הגוף בשעת המוות, אזי מוטב היה לנו לשאוף למוות ולבחור במוות על פני החיים. אנשים רבים שהלכו שולל אחר אמונה זו, שמו קץ לחייהם. כשצרה, מצוקה, מבוכה ואכזבה מציפים אנשים כאלה, התאבדות נראית להם כצעד קל - לקפד את פתיל החיים ולנסוק אל האושר הנצחי בעולם הבא. אלוהים נתן בדברו הוכחות חותכות לעונשים שישית על מחללי תורתו. אלה המשלים את עצמם ומאמינים שה' רחמן מכדי לתת לחוטא דין צדק, יכולים רק להביט בצלב בגולגולתא. מותו של בן האלוהים החף מחטא מעיד על כך ש"שָׁכַר הַחֲטָא הוּא מָוֶת", שכל חילול של תורת ה' חייב בעונש צודק. המשיח שהיה חף מחטא הפך לחטא בעבור בני האדם. הוא נשא את אשמת החטא ואת הסתרת הפנים של אביו בשמיים, עד שליבו נשבר וחיוו נלקחו. קורבן התמורה הנשגב הזה ניתן כדי שהחוטאים יוכלו להיוושע. אין שום דרך אחרת שבאמצעותה יכול האדם להיחלץ מן העונש על חטאיו. כל נשמה המסרבת להשתמש בכפרה שנרכשה בעבודה במחיר כה כבד, חייבת לשאת בעצמה באשמה ובעונש על חטאיה. עתה, נבחן מה נאמר בכתבי הקודש על הכופרים ועל אלה המסרבים להתחרט ולחדול מחטאיהם, שעל פי הדוגלים בתורת האוניברסליות יושבים להם בגן העדן כמלאכים קדושים ומאושרים. המושיע מבטיח: "אֲנִי אֶתֵּן לָצִמָּא מִמַּעַן הַמַּיִם שֶׁל הַחַיִּים - חַיִּים" (ההתגלות, כ"א 6, 7). הבטחה זו מיועדת אך ורק לצמאים. רק אלה

הנזקקים ונכספים למי החיים, ומחפשים אחריהם גם במחיר של אובדן כל הדברים האחרים, יזכו בהם. "הַמִּנְצֵחַ יִרְשֶׁתָּ אֶת אֱלֹהִים וְאֲנִי אֶהְיֶה לוֹ לֵאלֹהִים וְהוּא יִהְיֶה לִּי לִבָּן" (ההתגלות, כ"א 6, 7). גם כאן פורטו התנאים שנדרשו מן המנצחים. אם ברצוננו לנחול הכול, עלינו לגבור על החטא ולהביסו. ה' מכריז באמצעות הנביא ישעיהו: "אֶמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב: כִּי פָרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאָכְלוּ." "אֹזִי לְרָשָׁע רָע: כִּי גָמוּל נָדְיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ" (ישע', ג' 10, 11). החכם באדם מכריז: "אֲשֶׁר חָטָא, עֲשֶׂה רָע מָאֵת, וּמֵאֲרִיךְ לוֹ: כִּי גַם יוֹדֵעַ אֲנִי, אֲשֶׁר יִהְיֶה טוֹב לִירְאֵי הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלְּפָנָיו. וְטוֹב לֹא יִהְיֶה לְרָשָׁע" (קוהלת, ח' 12, 13). שאול השליח אומר שהחוטא צובר לעצמו "זַעַם לְיוֹם זַעַם, בְּיוֹם שְׂתִתְגַּלֶּה מִשְׁפַּט הַצֶּדֶק שֶׁל אֱלֹהִים, אֲשֶׁר יִשְׁלַם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׁיו"; "צָרָה וּמְצוּקָה עַל נַפְשׁ כָּל אָדָם הַעוֹשֶׂה רָע" (אל הרומים, ב' 5, 6, 9). "כָּל זֹנֶה אוֹ טָמֵא אוֹ בֹעַל תַּאֲוֹת, שְׂאִינוֹ אֵלָא עוֹבֵד אֱלִילִים, אֵין לוֹ נִחְלָה בְּמִלְכוּת הַמָּשִׁיחַ וְהָאֱלֹהִים" (אל האפסים, ה' 5). "רָדְפוּ שְׁלוֹם עִם כָּל אָדָם, וְגַם אֶת הַקְדָּשָׁה שֶׁבְּלַעֲדֶיהָ לֹא יִרְאֶה אִישׁ אֶת הָאֲדוֹן" (אל העברים, י"ב 14). "אֲשֶׁרִי הַמְּכַבְּסִים אֶת גְּלִימוֹתֵיהֶם, לְמַעַן תִּהְיֶה לָהֶם זְכוּת עַל עֵץ הַחַיִּים וְיִכְנָסוּ הָעִירָה דֶּרֶךְ הַשְּׁעָרִים. בַּחוּץ יִהְיוּ הַכְּלָבִים וְהַמְּכַשְּׁפִים, הַזּוֹנִים וְהַמְרַצְחִים, עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְכָל אוֹהֵב שִׁקְרָה וְעוֹשֶׂהוּ" (ההתגלות, כ"ב 14, 15). אלוהים הכריז את אופיו והסביר כיצד ינהג בחטא, כשאמר: "יִהְיֶה יְהוָה, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפִּים, וְרַב חֶסֶד וְאֶמֶת. נָצַר חֶסֶד לְאֵלִפִּים, נָשָׂא עוֹן וְנָפְשָׁה וְחָטָאָה; וְנָקָה, לֹא יִנָּקָה" (שמות, ל"ד 6, 7). "שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אִהְבָּיו; וְאֶת כָּל הָרָשָׁעִים יִשְׁמִיד." "וּפְשָׁעִים, נִשְׁמְדוּ נִחְדָּו; אַחֲרִית רָשָׁעִים נִכְרְתָה" (תהילים, קמ"ה 20; ל"ז 38). שלטון ה' יפעיל את כוחו וסמכותו כדי לדכא כל מרד. עם זאת, הדרכים שבהן יטיל ה' את עונשיו הצודקים, יעלו בקנה אחד עם אופיו כ"אל רחום וחנון, אֶרֶךְ אַפִּים, וְרַב חֶסֶד." אלוהים אינו כופה את רצונו או את דעתו על איש, ואינו מתענג על צייתנות הנובעת מכפייה ושיעבוד. הוא חפץ שכל יצירי כפיו יאהבוהו משום שהוא ראוי לאהבתם. הוא רוצה שהם יאהבוהו מתוך הערכה מושכלת של חוכמתו, צדקו וחסדו. כל אלה שיבינו נכונה את תכונותיו אלה, יאהבוהו משום שהם מעריכים ומעריצים את מעלותיו. עקרונות החסד, החמלה והאהבה שמושיענו לימד וגילם בחייו המופתיים, מהווים תעתיק של רצונו ואופיו של אלוהים.

המשיח הכריז שהוא לא לימד דבר זולת מה שקיבל מאביו שבשמיים. עקרונות ממשלת ה' עולים בקנה אחד עם עיקרון האהבה של המושיע, אשר ציווה עלינו: "אֲהָבֵנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ". אלוהים עושה דין צדק עם הרשעים למען רווחת היקום, ואפילו לטובתם של אלה שעונשיו פוקדים אותם. אילו היה יכול, מתוקף חוקי ממשלתו ועקרונות הצדק של אופיו, הוא היה משמח אותם ותורם לאושרם. הוא עוטר אותם במחוות אהבתו, מעניק להם ידע על חוקתו ושב ומציע להם את חסדו. אך הם באים לאהבתו, מבטלים את תוקפה של תורתו ומואסים בחסדו. בעודם שבים ומקבלים את מתנותיו, הם ממיטים חרפה על הנותן. הם שונאים את אלוהים, שכן הם יודעים שהוא מתעב את חטאיהם. ה' מפגין אורך רוח כלפי דרכם הנלוזה ועיקשותם, אך השעה המכרעת בוא תבוא לבסוף וגורלם ייגזר. מתי יאסור ה' את המורדים הללו? מתי יאלצם לצייט לו? אלה שבחרו בשטן כמנהיגם והם נשלטים על ידו, אינם מוכנים להיכנס למלכות האלוהים. גאווה, רמייה, פריצות ואכזריות השתרשו באופיים. האם הם יכולים להיכנס לגן העדן ולשכון לנצח עם האנשים שהם בזו להם ושנאו אותם עלי אדמות? האמת לעולם לא תנעם לשקר; הענווה לעולם לא תספק את בעל הגאווה; הטוהר לעולם יתקבל אצל אדם מושחת; האהבה הצרופה, אהבה שאינה תלויה בדבר לעולם לא תקסום לאדם אנוכי. אילו הנאות יכולים השמיים להציע לאנשים השקועים בהבלי העולם ובתאוותיהם האנוכיות? האם אנשים שבזבוז את חייהם על מרד נגד אלוהים, יוכלו להינשא לשמיים ולחזות בקדושה הנשגבה וכלילת השלמות השוררת בשמיים לנצח – שבה כל נשמה חדורת אהבה וכל פרצוף קורן משמחה? שירה ערבה, שובת לב, נישאת מפי כול לכבודם של אלוהים ושה האלוהים, וקרני אור אינסופיים נוגהים על הנושעים מפניו של היושב על הכס. האם יוכלו אלה שלבבותיהם גדושים בשנאה לאלוהים ולאמת ולקדושה, להתחבר עם צבאות השמיים ולהצטרף לשירת ההלל שלהם? האם יוכלו לשאת את כבוד ה' וכבוד השה? לא, ודאי שלא. תקופת המבחן התארכה, ושנים רבות ניתנו להם כדי שישתנו ואופיים יהלום את מלכות השמיים, אך הם לא ניסו מעולם להכשיר את ליבם לאהוב את הטוהר והקדושה; הם לא למדו את שפת השמיים, ועתה הם איחרו את המועד. הטוהר, הקדושה והשלווה השורים במלכות השמיים יהוו עינוי מבחינתם, וכבוד ה' יהיה כאש מאכלת. הם ישתוקו להימלט מן המקום הקדוש

הזה. הם יקדמו בברכה חורבן ואבדון כדי להסתתר מפני המושיע אשר מת כדי להושיעם. הרשעים בוחרים בעצמם בגורלם. הרחקתם מגן העדן עולה בקנה אחד עם רצונם, ועם הצדק והחסד של ה'.

בדומה לממטרי המבול מכריזות להבות האש ביום הדין הכביר את גזר הדין של ה': שהרשעים חשוכי מרפא וחסרי תקנה הם. הם אינם מסוגלים לציית לאלוהים. רצונם פועל בשירות מריים, וכשחיהם מגיעים לקיצם, הם מאחרים את המועד - עתה מאוחר מדי מכדי להסב את מחשבותיהם לכיוון ההפוך, לחדול מחטאיהם ולציית לה', להיפטר משנאתם ולהתחיל לאהוב. בכך שאלוהים חס על חייו של קין הרוצח, הוא נתן לעולם דוגמה למה שקורה כאשר מאפשרים לחוטא להמשיך לחיות ולהתמיד בחטאיו שלוחי הרסן. באמצעות ההשפעה הרעה של קין, רבבות מצאצאיו הלכו בעקבותיו וחטאו, עד אשר "רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ, וְכָל יֹצֵר מִחֻשְׁבֹּת לְבוֹ, רַק רַע כָּל הַיּוֹם." "וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים; וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס" (בראשית, ו' 5, 11). אלוהים שעשה חסד לעולם מחה את תושבי התבל הרשעים בימי נוח. בחסדו הרב, הוא השמיד את תושבי סדום הרשעים. החוטאים משיגים את אהדת והערצת הבריות בעזרת כוח ההטעיה של השטן, ובכך הם מובילים את בני האדם למרד. כך קרה בימיהם של קין ונוח, אברהם ולוט; כך קורה גם בימינו. ה' יעשה חסד עם היקום לכשישמיד לבסוף את המואסים בחסדו. "שִׁכַּר הַחֲטָא הוּא מָוֶת, אֲבָל מִתְּנָתוֹ שֶׁל אֱלֹהִים הִיא חַיֵּי עוֹלָם בְּמִשְׁיחַ יֵשׁוּעַ אֲדוֹנֵנוּ" (אל הרומים, ו' 23). בעוד שהחיים הם נחלת הצדיקים, המוות הוא מנת חלקם של הרשעים. ה' אמר לעם ישראל: "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם, אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע" (דברים, ל' 15). המוות שפסוקים אלה מתייחסים אליו אינו המוות שהושת על אדם הראשון בעטיו של חטאו, ונגזר על האנושות כולה. זהו "הַמָּוֶת הַשֵּׁנִי", המוצג בניגוד חד לחיי הנצח. כתוצאה מחטאו של אדם הראשון, המוות הפך לנחלת האנושות. הכול יורדים אלי קבר. בעזרת אמצעי החסד של תוכנית הגאולה, כל המתים ייצאו מקברותיהם. על פי כתבי הקודש, "תִּהְיֶה תִּחְיָה הֵן שֶׁל הַצְּדִיקִים וְהֵן שֶׁל הָרָשָׁעִים" (מעשי השליחים, כ"ד 15). "שָׁכֵן, כְּמוֹ שֶׁבָּאָדָם הַכֹּל מֵיָתֵם, כִּדְגָם בְּמִשְׁיחַ הַכֹּל יִחְיֶה" (קור"א, ט"ו 22). ואולם, תיערך הפרדה בין שתי הקבוצות שיקומו לתחייה. "תִּבּוֹא שְׁעָה שֶׁכָּל שׂוֹכְנֵי קֶבֶר יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ, וַיֵּצְאוּ - עוֹשֵׂי הַטּוֹב לְתִקּוּמָה שֶׁל חַיִּים, וְעוֹשֵׂי הָרָע לְתִקּוּמָה שֶׁל מִשְׁפָּט" (יוחנן,

ה' 28, 29). אלה שיימצאו ראויים "לְתַקוּמָּה שֶׁל חַיִּים", הם אנשים מאושרים וקדושים. "עַל אֵלֶּה אֵין לַמּוֹת הַשְּׁנִי שְׁלֹטוֹן" (ההתגלות, כ' 6). אך אלה שלא השיגו מחילה באמצעות תשובה ואמונה חייבים לקבל את העונש על חטאיהם, ו"שֶׁכֶּר הַחֵטָא" הוא המוות. העונש שיושת עליהם "בהתאם למעשיהם", יהיה שונה בפרק הזמן ובעצימותו, אך הוא יסתיים לבסוף ב"מּוֹת הַשְּׁנִי". משום שנבצר מאלוהים להושיע את החוטא השרוי בחטאיו וממאן לחזור בתשובה, וזאת בקנה אחד עם צדקו וחסדו, הוא מקפד את חייו - החיים שבמהלכם התעצמו חטאיו, והוא הוכיח שהוא אינו ראוי לחסד. מחבר מזמורי התהילים והנביא עובדיה כתבו בהשראה אלוהית: "וְעוֹד מַעַט, וְאֵין רָשָׁע; וְהַתְּבוֹנֶנֶת עַל מְקוֹמוֹ, וְאֵינֶנּוּ." "וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ" (תהילים, ל"ז 10; עובדיה, פסוק 16). בעודם עוטים חרפה שוקעים הרשעים לתהום הנשייה הנצחית, שאין בה שום תקווה. כך יקיץ הקץ על החטא, ועל כל הצער, הסבל והחורבן שנבעו ממנו. מחבר מזמורי התהילים אומר: "גַּעַרְתָּ גּוֹיִם, אֲבִדְתָּ רָשָׁע; שָׁמָּה מָחִיתָ, לְעוֹלָם וָעֶד. הָאוֹיֵב, תָּמּוּ תְּרַבּוֹת לְנֶצַח; וְעָרִים נִתְּשָׁת, אֲבִד זֶכְרָם הִמָּה" (תהילים, ט' 6, 7). יוחנן הצופה בחזון [שתועד בספר ההתגלות], מביט בכיסופים בחיי הנצח, ושומע את מזמור ההלל האוניברסלי שאין בו אף תו צורם. כל ברייה בשמיים ובארץ מהללת את ומעניקה לו כבוד (ההתגלות, ה' 13). לא יהיו עוד נשמות שיחללו את שם ה', שכן הן תתפתלנה מכאבים בעיניים נצחיים; אף נשמה אומללה השרויה בגיהנום, לא תצטרף לשירת הנושעים. הדוקטרינה על המודעות הקיימת בשעת המוות ולאחריה מושתתת על טעות בסיסית לגבי הטבע האלמותי; הדוקטרינה הדוגלת במודעות האדם בשעת המוות, בהישארות הנפש ובעיניים נצחיים, המבוססת על הטעות הבסיסית בסוגיית הישארות הנפש ואלמותיות האדם, מנוגדת לתורת כתבי הקודש, להגיון ולרגשותינו כבני אנוש. על פי האמונה הרווחת, הגאולים היושבים בגן עדן מודעים לכל מה שקורה עלי אדמות, במיוחד בחיי יקיריהם וחבריהם. אך כיצד יכולות הידיעה על צרותיהם, והצפייה בחטאים שהם מבצעים, בצרותיהם, בייסוריהם ובאכזבותיהם, להוות מקור שמחה למתים? על איזו מידה של אושר שמיימי יתענגו אלה שרוחם מרחפת מעל חבריהם עלי אדמות? כמה מקוממת היא האמונה שברגע המוות, נשמותיהם של החוטאים שמיאנו לחזור בתשובה עולות היישר ללהבות הגיהנום!!! איזה צער

עז יחוו אלה שיחזו בחבריהם נטמנים בקבר בלי שחזרו בתשובה, כדי לנחול חיי נצח של יגון, סבל וחטא נצחיים! אנשים רבים איבדו את שפיות דעתם בשל המחשבה המחרדה הזו! מה נאמר בכתבי הקודש בקשר לסוגיות אלה? דוד מכריז כי האדם אינו נמצא בהכרה לאחר מותו. "תצא רוחו, יָשָׁב לְאֲדָמָתוֹ; בַּיּוֹם הַהוּא, אֶבְדּוּ עֲשָׂתֵנִתִּיו" (תהילים, קמ"ו 4). שלמה תמים דעים עימו: "כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שְׁיָמָתוֹ; וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מָאוּמָה... גַּם אֶהְבֶּתֶם, גַּם שְׁנֹאתֶם, גַּם קִנְיָתֶם, כָּבֶר אֲבֹנָה; וְחֶלֶק אֵין לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם, בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם." "כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבֹן, וְדַעַת וְחֶכְמָה בְּשָׂאוֹל, אֲשֶׁר אֶתָּה הָלָךְ שָׁמָּה" (קהלת, ט' 5, 6, 10). כאשר ה' נעתר לתפילת חזקיה והאריך את תוחלת החיים שלו בחמש עשרה שנים, המלך אסיר התודה הודה לו בשירת הלל על חסדו הכביר. במזמור זה מוסברת הסיבה לשמחתו: "כִּי לֹא שָׂאוֹל תּוֹדֶךָ, מָוֶת יִהְלָכֶךָ; לֹא יִשְׁכְּרוּ יוֹרְדֵי בּוֹר אֶל אֲמָתֶךָ. חֵי חֵי הוּא יוֹדֶךָ, כְּמוֹנֵי הַיּוֹם" (ישעיה, ל"ח 18, 19). תיאולוגיה פופולרית מציגה את הצדיקים שמתו כמי שעלו היישר לשמיים, ועתה הם יושבים בגן העדן, בעודם שרויים באושר ומהללים את אלוהים בלשון נצחית. אך חזקיה רואה ומבין שבמוות אין סיכוי למצב מזהיר כזה. דבריו עולים בקנה אחד עם דבריו של מחבר מזמורי התהילים שאמר: "כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ; בְּשָׂאוֹל, מִי יוֹדֶה לָךְ?" "לֹא הַמֵּתִים יִהְלָלוּ יָהּ; וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוֹמָה" (תהילים, ו' 6; קט"ו 17). שמעון כיפא הכריז בחג השבועות כי "דָּוִד אֲבִינוּ, מֵת וְגַם נִקְבְּרָ וְנִקְבְּרוּ נִמְצָא עֲמָנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה." "ש"הֲרִי דָּוִד לֹא עָלָה הַשָּׁמַיְמָה" (מה"ש, ב' 29, 34). העובדה שדוד המלך יישאר טמון בקברו עד לתחיית המתים מוכיחה שהצדיקים אינם עולים לגן עדן בשעת המוות. רק בזכות תחיית המתים ועובדת תקומתו של המשיח יוכל דוד לשבת לבסוף לימין האלוהים. שאול השליח אומר: "וְאַם אֵין הַמֵּתִים קָמִים לְתַחִיָּה, גַּם הַמְּשִׁיחַ לֹא קָם לְתַחִיָּה, לְשׂוֹא אֲמוֹנָתְכֶם וְעַדִּין שְׂרוּיִים אַתֶּם בְּחַטָּאֵיכֶם. וְאַזְגַּם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר מֵתוּ בַּהֲיוֹתָם שְׂיָכִים לַמְּשִׁיחַ, אֲבוּדִים הֵם" (קור"א, ט"ו 16-18). אילו עלו הצדיקים המתים היישר לגן העדן בשעת מותם, במשך ארבעת אלפים שנה, כיצד יכול שאול לטעון ש"אַם אֵין הַמֵּתִים קָמִים לְתַחִיָּה," אזי "הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר מֵתוּ בַּהֲיוֹתָם שְׂיָכִים לַמְּשִׁיחַ, אֲבוּדִים הֵם"? הרי לא יהיה צורך בתחיית המתים. טינדייל, הקדוש המעונה, שהגן על הדוקטרינה הגורסת כי המתים שרויים בשינה, הכריז באוזני כומר

יריב: "כששמים את [נשמות המתים] בגן העדן, הגיהנום וכור המצרף מפריכים את הטענה שעל פיה הוכיחו המשיח ושאל השליח את תחיית המתים." "אם הנשמות שריות בגן עדן, אמרו לי, מדוע שלא תהיינה שריות בטוב כמו המלאכים? ואם הן אכן שריות בגן העדן, מה צורך יש בתחיית המתים?" זוהי עובדה שלא ניתן להתכחש לה, שהתקווה לאושר נצחי אחרי המוות הובילה לזניחה גורפת של תורת תחיית המתים של כתבי הקודש. ד"ר אדם קלרק הבחין במגמה זו כשאמר בראשית המאה הנוכחית: "דומה שתורת תחיית המתים הייתה חשובה יותר למשיחיים הקדומים מאשר בימינו! כיצד ייתכן הדבר? השליחים שבו והתעקשו על כך, ועוררו את חסידי ה' לשקוד, לעמוד על המשמר, לציית ולשמור על רוח טובה. אך ממשיכי דרכם עד עצם היום הזה מזכירים זאת לעיתים רחוקות בלבד! כך הטיפו השליחים; כך האמינו המשיחיים הקדומים; כך אנו מטיפים, וכך לבבותינו מאמינים. אין אף תורה בבשורה שזכתה להדגשה רבה יותר, ואין אף תורה בשיטה הדתית בימינו הזוכה להזנחה רבה יותר!" מצב זה נמשך עד שהאמת המהוללת על אודות תחיית המתים כמעט התעמעמה לחלוטין ונשכחה מליבו של העולם הנוצרי. מחבר משיחי מוביל העיר בפרשנותו על דברי שאול באיגרת הראשונה אל התסלוניקים (פרק ד', פסוקים 13-18): "מכל שיקולי הנוחות, הדוקטרינה על האלמותיות המבורכת של הצדיקים תופסת את מקומה של כל דוקטרינה מפוקפקת על ביאת האדון השנייה. בשעת מותנו, אדוננו בוא יבוא אלינו. אנו מצפים ומייחלים לזה. המתים נוחלים כבוד ועולים השמימה. אין הם מחכים לתרועת השופר המכריזה את גזר דינם ואת אושרם הנצחי." אך כאשר ישוע עמד לעזוב את תלמידיו, הוא לא אמר להם שהם יבואו אליו במהרה. הוא אמר: "בְּבִיַּת אֲבִי מְעוֹנוֹת רַבִּים. לֹא כֵן, כָּלוּם הִיִּיתִי אוֹמֵר לָכֶם שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְהִכִּין לָכֶם מְקוֹם? וְאִם אֵלֶּךְ וְאָכִין לָכֶם מְקוֹם, אָשׁוּב וְאֶסַּח אֶתְכֶם אֵלַי לְמַעַן תִּהְיוּ גַם אִתָּם בְּאַשְׁרֵי אֲנִי שָׁם" (יוחנן, י"ד 2, 3). שאול השליח מוסיף ואומר: "שָׁכֵן הָאָדָם עֲצָמוֹ יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּקָרִיאָה שֶׁל פְּקֻדָּה, בְּקוֹל שֶׁר הַמַּלְאָכִים וּבְשׁוֹפֵר אֱלֹהִים, וְהַמֵּתִים הַשִּׁיכִים לְמִשְׁתֵּי יָקוּמוּ וְאֲשׁוּנָה. אַחֲרֵי כֵן, אֲנַחְנוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּחַיִּים נִלְקָח יַחַד אִתָּם בְּעֲנָנִים לְפָגֶשׁ אֶת הָאָדָם בְּאֵוִיר, וְכֵן נִהְיָ תָמִיד עִם הָאָדָם." הוא חותם את דבריו אלה באומרו: "עַל כֵּן עוֹדְדוּ זֶה אֶת זֶה בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים" (תסל"א, ד' 16-18). איזה הבדל חד בין דברי הנחמה

הללו לבין דברי כהן הדת האוניברסלית, שצוטטו לעיל! כוהן זה ניחם את חבריו האבלים בעזרת ההבטחה שהמת, חוטא ככל שהיה בעת נשימתו האחרונה, מתקבל בברכה בחברת המלאכים. שאול הצביע בפני אחיו על האמונה בדבר ביאתו העתידית של אדונם המשיח, כאשר קירות הקבר יישברו, "וְהַמָּתִים הַשְּׁיָכִים לְמַשִּׁיחַ" יקומו לתחייה וינחלו חיי נצח בעולם הבא. לפני שינחלו את מעונות האושר בגן העדן, חיייהם חייבים להיבחן, ואופיים ומעשייהם חייבים לעבור תחת עינו הבוחנת של ה'. הכול ייבחנו לפי מעשייהם ודבריהם שתועדו בספרי השמיים, ויתוגמלו בהתאם. משפט זה אינו נערך בשעת המוות. שימו לב לדברי שאול: "שָׁכֵן יַעַד [ה'] יוֹם לְשֹׁפֵט תִּבְלַ בְּצֶדֶק עַל יְדֵי אִישׁ אֲשֶׁר מָנָה, וְהַמָּצִיא הוֹכְחָה לְכָל בְּהַקִּימוֹ אוֹתוֹ מִן הַמָּתִים" (מה"ש, י"ז 31). כאן מציין השליח מפורשות כי נקבע מועד מסוים בעתיד שבו ייערך יום הדין של ה', ושבו העולם יישפט. יהודה מתייחס לאותה תקופה כשהוא אומר: "אֶת הַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֶת מַעֲמָדֵם הָרָם כִּי אִם עָזְבוּ אֶת מְעוֹנָם, שָׁמַר בְּכַבְלֵי עוֹלָם וּבִאֲפֻלָּה לְמַשְׁפֵּט הַיּוֹם הַגָּדוֹל." הוא מצטט את דברי חנוך: "הִנֵּה יְהוָה בָּא בְּרִבְבוֹת קְדוֹשָׁיו, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט בְּכָל" (איגרת יהודה, פסוקים 6, 14, 15). יוחנן מכריז כי הוא ראה "אֶת הַמָּתִים, הַקְּטָנִים וְהַגְּדֹלִים, עוֹמְדִים לִפְנֵי הַכֶּסֶּא וּסְפָרִים נִפְתָּחוּ. גַּם סֵפֶר אַחֵר נִפְתַּח, סֵפֶר הַחַיִּים. וְהַמָּתִים נִשְׁפָּטוּ מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים הַקְּתוּבִים בְּסֻפְרֵים, לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם" (ההתגלות, כ' 12). אך אם המתים כבר מתענגים על האושר בגן העדן או מתפתלים מכאבים בלהבות הגיהנום, מה הטעם במשפט עתידי?

הדברים שדבר ה' מלמד בקשר לסוגיות חשובות אלה אינם עמומים, ואף אינם סותרים; הם פשוטים וברורים, ומובנים לכול. אך איזה אדם בר דעת וגלוי לב יכול לראות חוכמה או צדק בתיאוריה הפופולרית הזו? האם ייתכן שהצדיקים, לאחר שייבחנו חיייהם ביום הדין, ישמעו את הפסיקה: "עֶבֶד טוֹב וְנֶאֱמָן! ... בּוֹא אֶל שְׁמַחַת אֲדוֹנֶךָ" (מתי, כ"ה 21, 41), בעודם שרויים בנוכחות האדון, אולי מזה זמן רב? האם הרשעים ייקראו לעזוב את אתר העינויים כדי לקבל את גזר הדין ששופט כל הארץ יגזור עליהם: "לְכוּ מִמֶּנִּי אֲרוּרִים, אֶל אֵשׁ עוֹלָם!" (שם, פסוק 41). איזה לעג נוראי! איזו האשמה מחפירה על חוכמתו וצדקתו של ה'! תיאוריית הישארות הנפש (נצחיות הנשמה) הייתה אחת מתורות השקר שכוננה הכנסייה ברומא בהשראת האלילות, ואשר שזרה אותה

באמונת העולם הנוצרי. מרטין לותר תייג אותה כאחת מ"אינספור הפלאים של מדמנת צווי וגזרות האפיפיור." בפרשנותו על דברי שלמה בספר קהלת, שטען כי "הַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מָאוּמָה", אומר מתקן הדת: "זוהי הוכחה נוספת לכך שהמתים אינם שרויים בהכרה. שלמה סבור שלפיכך, המתים פשוט ישנים ואינם הוגים בדבר. הם שוכבים בקברם ללא שום מודעות לחלוף הימים או השנים, אך לכשיקיצו מתרדמתם, הם ירגישו שהם ישנו אך רגע קט." בשום מקום בכתבי הקודש אין הצהרה שעל פיה הצדיקים יקבלו את גמולם הטובה והרשעים יקבלו את עונשם בשעת המוות. אבות האומה ונביאי ה' לא השאירו שום הבטחות כאלה. המשיח ושליחיו לא נתנו אף רמז לכך.

בכתבי הקודש נאמר מפורשות שהמתים אינם עולים היישר לגן העדן. הם מתוארים כמי שישנים עד לתחיית המתים (תסל"א, ד' 14; איוב, י"ד 10-12). ביום שבו יינתק "חֵבֶל הַכֶּסֶף, וְתִרְוַץ גִּלְתֵּי הַזָּהָב; וְתִשָּׁבֵר כָּדָעַל הַמִּבְנוֹעַ," (קהלת, י"ב 6), יקיץ הקץ על מחשבותיו של האדם. המתים שנטמנו בקברם שרויים בדממה מוחלטת. אין הם יודעים דבר על המתרחש בעולם (איוב, י"ד 21). הצדיקים היגעים שרויים במנוחה מבורכת! משך הזמן, בין אם קצר או ארוך, ייראה להם אך ורק כרגע קט. הם ישנים, אך הם יתעוררו מתרועעת השופר של ה' וינחלו חיי נצח מזהירים. הם ישתנו "בֵּן רֶגַע וּכְהֶרֶף עֵין בְּשׁוֹפֵר הָאַחֲרוֹן, שָׁכֵן יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר וְהַמֵּתִים יָקוּמוּ בְּלִי כָלִיוֹן... וְכַאֲשֶׁר הִכְפּוֹף לְכָלִיוֹן יִלְבַּשׁ אֶל כָּלִיוֹן וְהִכְפּוֹף לַמָּוֶת יִלְבַּשׁ אֶלְמּוֹת, אִיזָּה יִתְקַסֵּם דְּבַר הַכְּתוּב: 'בִּלְעַד הַמָּוֶת לְנֶצַח'" (ישע, כה' 8, קור"א, ט"ו 52-55). כאשר הם ייקראו לקום מתרדמתם העמוקה, הם ימשיכו להגות במחשבה שחלפה במוחם בדיוק ברגע שבו נקטע חוט מחשבתם. תחושתם האחרונה הייתה חבלי המוות; המחשבה האחרונה שחלפה במוחם הייתה שהם נכנעים לשר המוות ויורדים אלי קבר. כאשר הם יקומו לתחייה ויצאו מן הקבר, המחשבה המשמחת הראשונה שתחלוף במוחם תהדהד בקריאת ניצחון: "אֵיזָה עֲקָצָה מָוֶת? אֵיזָה נִצְחוֹן מָוֶת?" (קור"א, ט"ו 55).

פרק ל"ד

תורת הספיריטואליזם

השירות של מלאכי השרת הקדושים מהווה אמיתה מנחמת ויקרה מאוד לליבם של כל תלמידי המשיח. אך תורת כתבי הקודש בנושא זה הייתה מעורפלת, והיא סולפה באמצעות פרשנות שגויה של תיאולוגיה פופולרית.

הדוקטרינה על הישארות הנפש, שהושאלה תחילה מן הפילוסופיה האלילית, וחדרה בחשכת הכפירה הגדולה לאמונה המשיחית, החליפה את האמיתה שהובהרה מפורשות בכתבי הקודש, על פיה, "הַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָּה". רבבות בני אדם החלו להאמין שרוחות המתים הם "רוחות-שָׁרֵת", אשר "שְׁלוּחִים לְשָׁרוֹת לְמַעַן הַעֲתִידִים לְרֶשֶׁת יְשׁוּעָה". זאת, חרף העדות המפורשת של כתבי הקודש בנוגע למלאכי השמיים ולזיקתם לתולדות האנושות מקדמת דנה, לפני מותו של בן תמותה. הדוקטרינה הדוגלת במודעותם של המתים, במיוחד האמונה שעל פיה רוחות המתים שבות לעולם כדי לשרת את בני האדם, סללה את הדרך לתורת הספיריטואליזם המודרנית. אם למתים יש גישה למלך המלכים ולמלאכים הקדושים, ואם הם זוכים בידע רב יותר ממה שנחלו בימי חייהם, מדוע שלא ישובו לעולם כדי להחכים וללמד את האנשים החיים? אם אכן, כפי שמלמדים תיאולוגים פופולריים, רוחות המתים מרחפות מעל חבריהם עלי אדמות, מדוע לא יורשה להן לתקשר עימם, להזהירם מן הרע או לנחמם בשעת צערם?

כיצד יכולים אלה שמאמינים כי המתים שרויים במודעות, למאוס

בתובנות שהם מקבלים כאור שמיימי הנמסר להם מאת רוחות נשגבות? לפנינו ערוץ תקשורת הנחשב קדוש, דרכו פועל השטן כדי להגשים את מטרותיו. המלאכים החוטאים הסרים למשמעתו נחשבים לשליחי עולם הרוח. שר הרוע, בעודו מתיימר לגרום לאנשים חיים לתקשר עם המתים, מפעיל את קסמיו על ליבם. בכוחו להציג לפני בני האדם את דמותם של חבריהם המתים. הזיוף מושלם; המראה זהה, המילים מוכרות, גוון הקול דומה - כל אלה מופקים בדיוק מופלא. אנשים רבים מתנחמים בידיעה שיקריהם מתענגים על האושר השורה בגן עדן; ללא חשש מסכנה, הם מטים אוזנם "לְרוּחוֹת מְטָעוֹת וּלְתוֹרוֹת שֶׁל שָׂדִים." אחרי שאנשים הולכים שולל אחרי השטן ומאמינים שהמתים שבים לעולם כדי לתקשר איתם, השטן גורם למתים שמתו ככופרים, להופיע לפניהם. הללו טוענים כי הם שרויים באושר בגן העדן, ואפילו מכהנים שם במשרות רמות. כך מופצת תורת השקר הגורסת שאין שום הבדל בין הצדיקים לרשעים. המבקרים המתיימרים להגיע מעולם הרוחות מעניקים לפעמים אזהרות המתבררות כנכונות. ואז, לאחר שהם משיגים את אמונם של בני האדם, הם מציגים לפניהם דוקטרינות המערערות את האמונה בכתבי הקודש. בעודם מביעים למראית עין עניין רב ברווחת חבריהם עלי אדמות, הם מחדירים לליבם בעורמה את הטעויות והשקרים המסוכנים ביותר. העובדה שהם מציגים מספר אמיתות, ומסוגלים לפעמים לחזות את העתיד, מעניקה לדבריהם משנה תוקף, ומשווה להם מראית עין של אמינות. וכך, תורות השקר שהם מפיצים מתקבלות בלהיטות בידי רבבות בני אדם, המאמינים בהן ללא סייג כאילו היו האמיתות הקדושות ביותר של כתבי הקודש.

תורת ה' נזנחת, רוח החסד של ה' זוכה לבוז ודם הברית נחשב לטומאה. הרוחות הללו מתכחשות לאלוהותו של המשיח, וטוענות כי הן שוות במעמדן לבורא. וכך, תחת מסווה חדש, ממשיך המורד הגדול להילחם נגד אלוהים במלחמה שעורר בגן עדן, אשר נמשכת עלי אדמות מזה כששת אלפים שנים.

אנשים רבים מנסים להסביר התגלויות רוחניות כתרמית וכאחיזת עיניים הודות למיומנות ולזריזות הידיים של המתקשר. אך בשעה שנכון הדבר שתוצאותיהם של מעשי הונאה ואחיזת עיניים הוצגו לפעמים במרמה כהתגלויות אמיתיות, היו גם התגלויות בולטות

של כוח על-טבעי. המסתורין שאפף את הספיריטואליזם המודרני בראשיתו, לא נבע מתרמית אנוש או מערמומיות אנושית, אלא מפועלם הישיר של מלאכים רעים, שבדרך זו החדירו את אחת האשליות המוצלחות וההרסניות ביותר החותרות להשמדת הנשמה. אנשים רבים נפלו בפח באמצעות האמונה שהספיריטואליזם הוא אך ורק תרמית המתבצעת בידי אנשים המתחזים לרוחות המתים; ואולם, כאשר הם חזו בתופעות שלא יכלו להסבירן זולת כעל-טבעיות, הם ראו בהן תופעות על-טבעיות שהתחוללו בגבורת ה' הכבירה. אנשים אלה התעלמו מעדות כתבי הקודש על הניסים והנפלאות שחוללו השטן ומלאכיו. מכשפיו של פרעה הצליחו לזייף את פועלו של ה' בעזרת עזרה שטנית. שאל השליח אמר שלפני ביאת המשיח השנייה יהיו התגלויות דומות של כוח שטני. לפני שיבת האדון יתגלה הרשע "בְּהִתְאֵם לַפְעֻלַת הַשָּׁטָן, מְלִיָּה בְּכָל גְּבוּרָה, בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתֵי שָׁקֶר" (תסל"ב, ב' 9, 10).

יוחנן השליח, המתאר את הכוח הכביר המחולל ניסים שיתגלה באחרית הימים, מכריז: "היא עוֹשֶׂה אוֹתוֹת גְּדוֹלִים, אֶפְלוּ עַד כְּדֵי הוֹרְדֵת אֶשׁ מִן הַשָּׁמַיִם אֲרָצָה לְעִינֵי בְנֵי אָדָם, וּמַתְעָה אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ עַל יְדֵי הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר הִתֵּר לָהּ לַעֲשׂוֹת" (ההתגלות, י"ג 13, 14). לא נובא כאן על מתחזים גרידא. בני האדם ילכו שולל אחרי הניסים שיחוללו נציגי השטן, כפי שיותר להם לחולל, לא ניסים שהם יתיימרו לחולל. שר האופל, אשר מתעל מזה זמן רב את כוחות ההטעיה המיומנים שלו למלאכת ההונאה שלו, יודע להתאים במיומנות את פיתוייו לכל בני האדם מכל הסוגים ובכל המצבים. לאנשים תרבותיים ואינטימנים, הוא מציג את תורת הספיריטואליזם בהיבטיה המעודנים והאינטליגנטיים, ובתוך כך, מצליח להעלות רבים מהם ברשתו. החוכמה הנובעת מן הספיריטואליזם, היא זו שתוארה בידי יעקב השליח כחוכמה "אֲרָצִית וְנוֹבְעֶת מִן הַיָּצָר וְהַשָּׂדִים" (איגרת יעקב, ג' 15). ואולם, המדיח הכביר מסתיר את העובדה הזו כאשר הדבר הולם את תכליתו. הוא, שהיה בכוחו להופיע לפני המשיח במדבר הפיתוי בעודו קורן באורם הבוהק של השרפים, בא אל בני האדם בדרך המושכת ביותר כמלאך אור. הוא פונה אל השכל בעזרת נושאים ברומו של עולם, שובה את הדמיון בעזרת מחזות מרוממי נפש, וכובש את הלב בעזרת תיאורים פיוטיים על אהבה וגמילות חסדים. הוא

מעורר את הדמיון עד להפלטתו לגבהים נישאים, וגורם לבני האדם להתגאות כל כך בחוכמתם, עד שהם בזים לאל הנצחי בסתר ליבם. מלאך רב כוח זה, שיכול היה לשאת את גואל העולם אל פסגתו של הר גבוה מאוד, ולהראות לו משם את כל ממלכות התבל על כל תפארתן ותהילתן, מציג את פיתויו בפני בני האדם בדרך כזו שתעוות את חושיו של כל מי שיד ההשגחה אינה מגוננת עליו. השטן מפתה את בני האדם בדיקן כפי שפיתה את חווה, דהיינו, באמצעות חנופה, שלהוב התשוקה לידע אסור והעצמת השאפתנות להאדרה עצמית. טיפוח התשוקות הרעות הללו היה הדבר שגרם לו לחטוא והביא לגירושו מגן עדן. באמצעות תשוקות אלו הוא מתכנן להשיג את כלית האנושות. הוא שב ומכריז: "וְהָיְתָם כְּאֱלֹהִים, יִדְעִי טוֹב וְרָע" (בראשית, ג' 5). תורת הספיריטואליזם מלמדת "שהאדם נועד להתפתח ולהתקדם; שהגורל שנגזר עליו מרגע היוולדו הוא להתפתח, אפילו עד הנצח, לקראת אלוהותו"; "שכל לב ישפוט את עצמו ולא את זולתו... שהמשפט יהיה צודק, שכן שופט הינך את עצמך... שכן, כס המלכות שוכן בקרבך." מורה ספיריטואליסט אמר שכאשר "המודעות הרוחנית" התעוררה בקרבו, הוא ראה את חבריו "בני האדם כאלים למחצה שלא חטאו מעולם." מורה אחר של שיטה זו מכריז: "כל אדם ישר ומושלם הוא המשיח." כך שם השטן את טבעו החוטא של האדם כמושא האמיתי היחיד לסגידה, כאמת המידה היחידה לשפיטה וכמופת היחיד של האופי, במקומם של הצדיקות והשלמות של האל הנצחי, ובמקומה של תורת ה' התמימה, המהווה את המופת האמיתי להישגים אנושיים. זוהי אכן התקדמות - אך לא כלפי מעלה, אלא כלפי מטה. עיקרון זה חל הן שכלית והן רוחנית: כאשר אנו מביטים [במופת שהצבנו לעצמנו], אנו משתנים [דהיינו, הלך רוחנו וטבענו הרוחני משתנים]. המוח מסתגל בהדרגה לנושאים שבהם הוא מתמקד. הוא מפנים ומטמיע לתוכו כל דבר שבני האדם נוהגים לאהוב ולהוקיר. האדם לא יתעלה לעולם מעל למופת הטהרה, החסד או האמת שלו. אם "האני" הוא האידיאל הנשגב ביותר שלו, הוא לעולם לא ישאף לדבר מה נעלה יותר, ולא ישיג דבר נעלה יותר. אדרבה, הוא ידרדר בהתמדה למקום נמוך יותר ויותר. חסד ה' הוא הדבר היחיד שבכוחו לרומם את האדם. כשהאדם נעזב לנפשו, דרכו תדרדר אותו בהכרח למטה. תורת הספיריטואליזם מציגה את עצמה

לאוהבי התענוגות המתמסרים להנאותיהם החושניות, במעטה פחות מתוחכם מזה שבאמצעותו היא מציגה את עצמה לפני אנשים מעודנים ושכלתנים יותר; הללו מוצאים בתורתיה היותר גשמיות את הדברים העולים בקנה אחד עם נטיות ליבם. השטן לומד כל סימן המעיד על חולשת אנוש; הוא מציין לעצמו את כל החטאים שעלול האדם לבצע, ואז מזמן לו שפע של הזדמנויות לספק את תאוותיו הרעות. הוא מפתה את בני האדם להפריז בדברים שכשלעצמם הם חוקיים ומותרים, וגורם להם באמצעות התרת הרסן להיחלש הן גופנית והן שכלית ומוסרית. הוא השמיד והוא ממשיך להשמיד רבבות נשמות באמצעות התמכרות לתאוות, ובכך הוא תורם להתבהמות טבעו של האדם. כדי להשלים את פועלו, הוא מכריז באמצעות הרוחות ש"ידע אמיתי שם את האדם מעל החוק", ש"כל דבר הוא נכון וצודק", ש"אלוהים אינו מגנה ומרשיע", וש"כל החטאים המתבצעים הם תמימים." כשבני האדם מתחילים להאמין שתשוקה היא החוק הנעלה ביותר, שחירות היא הפקרות והתרת הרסן, ושהאדם נותן דין וחשבון לעצמו בלבד, האם יש להתפלא על כך ששחיתות, קלקלה ופריצות רוחות בכול? רבבות בני אדם מקבלים בשקיקה תורות המעניקות להם את החירות לעשות ככל אוות נפשם, ולמלא את כל תאוותיהם הגשמיות. התאוה קוראת דרור לרסן השליטה העצמית, תעצומות הנפש והשכל מתועלים להשגת תשוקות בהמיות, והשטן גורף לרשתו, בעודו שיכור מהצלחה, רבבות בני אדם המצהירים שהם תלמידי המשיח. ואולם, איש אינו צריך ללכת שולל אחר טענותיה הכוזבות של תורת הספיריטואליזם. אלוהים העניק לעולם שפע של אור המאפשר לבני האדם לגלות את המלכות הזו. כאמור, התיאוריה שעליה מושתתת תורת הספיריטואליזם סותרת את הצהרותיה המפורשות של כתבי הקודש. כתבי הקודש מלמדים שהמתים אינם מודעים לדבר ו"אינם יודעים מאומה", שמחשבותיהם חדלו ונגוזו; שאין הם נוטלים שום חלק במה שמתרחש עלי אדמות; שאין הם יודעים דבר וחצי דבר על סבלותיהם או על שמחתם ואושרם של יקיריהם עלי אדמות. יתרה מכך, אלוהים אסר מפורשות על תקשור כביכול עם רוחות המתים. בישראל הקדומה היו אנשים שטענו, בדומה למתקשרים ולספיריטואליסטים בימינו, שהם מתקשרים עם המתים. אך בכתבי הקודש נאמר מפורשות שרוחות המתים או

"הָאֱבֹת", כפי שכונו מבקרים אלה מעולמות אחרים, הם "רוחות של שדים" [השוו עם במדבר, כ"ה 1-3; תהילים ק"ו 28; קור"א, י' 20; ההתגלות ט"ז 14]. בצו ה' חל איסור מוחלט על תקשור עם המתים ועל מלאכתו של בעל האוב המתקשר עם רוחות המתים; על כל מי שיחלל את הצו הזה יוטל עונש מוות [ויקרא, י"ט 31; כ' 27]. עצם הכינוי "מכשף" זוכה כיום לגינוי. הטענה שאנשים יכולים לתקשר עם רוחות רעות נחשבת למעשייה מחשכת ימי הביניים. ואולם, הספיריטואליזם, שמניין חסידיו הוא אלפים, רבבות ואפילו מיליונים, שסלל את דרכו לחוגי המדע, שכבש את הכנסיות ונשא חן בעיני הרשויות המחוקקות ואפילו בחצרות מלכים, והוליד שולל בקנה מידה כה עצום - אינו אלא תחייה בתחפושת חדשה של הכישוף שהוצא מחוץ לחוק והוקע בעולם העתיק. אלמלא היו ראיות אחרות לפרצופה האמיתי של תורת הספיריטואליזם, המשיחיים יכלו להסתמך על כך שהרוחות הרעות אינן מבחינות בין טוב לרע, בין צדקה לחטא, בין שליחי המשיח הטהורים והאציליים ביותר לבין משרתי השטן המושחתים ביותר. השטן, כמי שמייצג בשמיים את בני האדם השפלים והמושחתים ביותר, ומאדיר את שם, אומר לעולם: "לא משנה כמה רשעים אתם; לא משנה אם אתם מאמינים בכתבי הקודש ובאלוהים או כופרים בהם. חיו כרצונכם ועשו כאוות נפשכם; גן העדן הוא ביתכם." מורי הספיריטואליזם מכריזים: "כָּל עֲשֵׂה רָע, טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה וּבְהֶם הוּא חָפֵץ." אם כך, "אֵיךְ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט?" (מלאכי, ב' 17). הם אלה "הָאֱמָרִים לָרַע טוֹב, וְלַטוֹב רָע: שְׁמִים חֲשֹׁךְ לְאֹר וְאֹר לְחֹשֶׁךְ" (ישעיה, ה' 20). הרוחות הרעות הללו המתחזות לשליחים סותרות את כל הדברים שהשליחים כתבו בהשראת רוח הקודש. הן מתכחשות למקור האלוהי של דבר ה', ובכך מנפצות את יסודות התקווה המשיחית, ומכבות את האור החושף את הדרך לגן העדן. השטן גורם לבני האדם להאמין שכתבי הקודש אינם אלא סיפורת, פרי הדמיון בלבד או ספר עתיק יומין שהתאים לשחר האנושות, אך עתה הוא ראוי לזלזול או להתעלמות כספר שאבד עליו הכלח. השטן מציע שלל התגלויות רוחניות כתחליף לדבר ה'. ערוץ זה [הספיריטיזם] נתון כולו לשליטתו של השטן; באמצעותו, ביכולתו לגרום לעולם להאמין בכל דבר בהתאם לרצונו. השטן מעמיד בצל את ספר הספרים, שעל פיו הוא וחסידיו יישפטו, ובדיוק שם, בצללים,

הוא חפץ להשאירו. את מושיע העולם הוא מציג כאדם בשר ודם, ותו לו. כשם שהזקיף הרומי ששמר על קברו של ישוע הפיץ דיווח שקרי, שהכוהנים והזקנים שבו וחזרו עליו כדי להפריך את עובדת תחייתו, כך חסידי הספיריטואליזם מנסים להראות שאין בנסיבות חייו של המושיע שום דבר ניסי. הם מעמידים את ישוע בצל, ואז הם מסבים את תשומת הלב לניסים שהם מחוללים, ומכריזים שהם עולים בהרבה על ניסי המשיח. אומנם, הספיריטואליזם משנה את פניו ומסתיר אחדים מהיבטיו היותר שנויים במחלוקת, אך עתה הוא עוטה אדרת משיחית. ואולם, עמדתו האמיתית נחשפת באמירות שהוא מכריז מעל הבימות ועל דפי העיתונות מזה שנים רבות. לא ניתן להסתיר או להכחיש את התורות הללו. אפילו בצורתו הנוכחית, המתונה יותר, הוא למעשה הרבה יותר מסוכן, שכן ההונאה הפכה מתוחכמת יותר. בעוד שבעבר הוא התכחש למשיח ולכתבי הקודש, עתה הוא מתיימר לקבל את שניהם. ואולם, הוא מפרש את כתבי הקודש בדרך המדברת אל לב שלא נושע ולא התחדש, והוא הופך את אמיתות כתבי הקודש הקדושות, הנשגבות והחיוניות, לחסרות שחר. האהבה מוצגת כתכונתו העיקרית של אלוהים, אך היא מבזזה ומתגמדת לסנטימנטליזם קלוש, הנטול הבחנה בין טוב לרע. הצדק של ה', גינויו את החטא ומצוות תורתו הקדושה - כל אלה מוסטים הצידה. בני האדם לומדים להתייחס לעשרת הדיברות כאל תורה שאבד עליה הכלח. אגדות נחמדות ומרתקות שובות את הלב וגורמות לבני האדם למאוס בכתבי הקודש כתשתית של אמונתם. תורת הספיריטואליזם ממשיכה להתכחש למשיח כבעבר; אך השטן עיוור את עיניהם של בני האדם, ועתה הם אינם מסוגלים עוד להבחין בשקר. רק מתי מעט מבינים היטב את כוחו המטעה של הספיריטואליזם ואת הסכנה האורבת לאלה שנתונים תחת השפעתו. אנשים רבים מתנסים בו אך ורק כדי לספק את סקרנותם. הם לא ממש מאמינים בתורה זו, והמחשבה שהם חושפים את עצמם לשליטת הרוחות הרעות תמלא את ליבם אימה. אך הם צועדים על קרקע אסורה, והצורך הגדול מפעיל עליהם את כוחו בניגוד לרצונם. ברגע שהם נכנעים ועושים את רצונו, הוא מחזיק בהם כשבוי. בכוחות עצמם נבצר מהם לשבור את הקסם המפתה, שכה מקסים וכובש אותם. דבר זולת גבורת ה', שתינתן כמענה לתפילת אמונה יוקדת,

לא יוכל לחלץ את הנשמות הללו שנפלו ברשתו של השטן. כל אלה המטפחים מידות ותכונות רעות, או מבצעים ביודעין חטאים החביבים עליהם, מזמינים לעצמם את פיתויי השטן. הם מתנתקים מאלוהים ומהשגחת מלאכיו; וכאשר שר הרוע מציג את שקריו, הם נופלים ברשתו כטרף קל, שכן הם חסרי הגנה.

כל אלה המשתעבדים לכוחו של השטן, לא מבינים לאן פניהם מועדות. לאחר שהמדיח מפילם ברשתו, הוא משתמש בהם כנציגיו כדי למשוך אנשים אחרים אל אובדנם. הנביא ישעיהו אומר: "וכִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם, דַּרְשׁוּ אֶל הָאֲבוֹת וְאֶל הַיְדְעָנִים, הַמְצַפְצָפִים וְהַמְהַהֲגִים, הֲלֹא עִם אֵל אֱלֹהֵינוּ יִדְרֹשׁ, בְּעֵד הַחַיִּים אֵל הַמֵּתִים. לְתוֹרָה, וּלְתַעֲוָה; אִם לֹא יֹאמְרוּ כִּדְבַר הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין לוֹ שָׁחַר" (ישעיה, ח' 19, 20). אילו בני האדם יסכימו לקבל את האמיתה שהוכרזה מפורשות בכתבי הקודש בקשר לטבעו של האדם ולמצב בו שרויים המתים, הם יזהו בתורה ובהתגלויות של הספיריטואליזם את ידו של השטן, הפועל בעזרת אותות ונפלאות כוזבים. אך במקום לוותר על החירות הנעימה כל כך ללב הברש שלהם, ובמקום לחזול מן החטאים החביבים עליהם, רבבות בני אדם עוצמים את עיניהם לאור וצועדים קוממיות, תוך התעלמות מן האזהרות, לעבר השטן, האורג סביבם את מלכודותיו עד שהם נופלים ברשתו. "מִפְּנֵי שֶׁלֹא קִבְּלוּ אֶת אֱהָבַת הָאֱמֶת אֲשֶׁר יָכְלוּ לְהַנִּשֵּׂע בָּהּ, עַל כֵּן אֱלֹהִים שׁוֹלַח לָהֶם מִדּוּחִים לְהַטְעוֹתָם לְהֶאֱמִין לְשִׁקָּר" (תסל"ב, ב' 10, 11). אלה המתנגדים לתורת הספיריטואליזם נלחמים לא רק בבני אדם, אלא גם בשטן ובמלאכיו. הם נכנסו למלחמה "עם רָשָׁיוֹת וּשְׁרָרוֹת... עִם כְּחוֹת רוּחָנִיִּים רָעִים בְּשָׂמַיִם". השטן לא יוותר על אף שעל בטריטוריה שלו, אלא אם כן יובס בגבורת מלאכי השמיים. חסידי ה' אמורים להתעמת איתו כפי שעשה מושיענו, בעזרת המילים "כי כתוב..." השטן מסוגל כיום לצטט את כתבי הקודש בדיוק כפי שעשה בימי המשיח, והוא לא יהסס לסלף את תורת כתבי הקודש כדי לאשש את שקריו. אלה המבקשים לעמוד בגבורה בשעה מסוכנת זו, חייבים להבין את עדות כתבי הקודש. אנשים רבים יתעמתו עם רוחות השדים שילבשו את דמותם של מכרים וחברים, ויכריזו מפיהם את תורות הכפירה המסוכנות ביותר. מבקרים אלה יפנו לליבנו ולחמלתנו, ואף יחוללו ניסים כדי לאשש את טענותיהם היומרניות. עלינו להתכונן לעמוד

בפניהם בעזרת האמיתה מכתבי הקודש, שעל פיה המתים אינם יודעים מאומה, והדמויות המתגלות לנגד עינינו בשעת התקשור אינן אלא רוחות השדים.

"שַׁעַת הַנְּסִיּוֹן הָעֲתִידָה לָבוֹא עַל כָּל תְּבַל, לְנִסּוֹת אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, (ההתגלות, ג' 10) - ממשמשת ובאה. כל אלה שאמונתם אינה מעוגנת בדבר ה', יוטעו ויובסו. השטן פועל בעזרת "כל תְּרָמִית רָשָׁע" כדי לשלוט בבני האדם, ושקריו והונאותיו ילכו ויגברו. אולם, ביכולתו להשיג את מטרתו רק כאשר בני האדם נכנעים לפיתוייו מרצונם. מי שמחפש בלהט אחר האמת, שואף לטהר את נשמתו באמצעות ציות לה' ועושה כמיטב יכולתו כדי להיערך לעימות, ימצא באלוהי האמת מחסה מוגן ובטוח. המושיע מבטיח לנו: "מִפְּנֵי שְׁשֹׁמְרֶת אֶת מִצְוֹתַי לַעֲמִידָה בְּסִבְלָנוֹת, גַּם אֲנִי אֶשְׁמֶר אוֹתָךְ" (ההתגלות, ג' 10). במהרה ישלח המושיע את כל מלאכי השמיים כדי לגונן על חסידיו, ולא יניח לנשמה אחת מכל הבוטחים בו ליפול בידי השטן. הנביא ישעיהו ממחיש את ההונאה המפחידה שתוליך שולל את הרשעים, ותגרום להם להאמין כי בטוחים ומוגנים הם מפני משפטי ה': "וְכִפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת, וְחִזַּתְכֶם אֶת שְׁאוֹל לֹא תִקּוּם; שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר, וְהִיִּיתֶם לוֹ לְמֶרְמָס" (ישעיה, כ"ח 18). בקרב אלה שתוארו בפסוק נמצאים אנשים המתעקשים לעמוד בסורם ולא לחזור בתשובה, אשר מנחמים את עצמם בהבטחה שהחוטאים לא יישאו בשום עונש; שהאנושות כולה, מושחתת ככל שתהיה, תרומם ותינשא לשמיים, וכל בני האדם יהיו כמלאכי ה'. אך כאן מודגשים ביתר שאת האנשים הכורתים ברית עם המוות ועם השאול, אשר מואסים באמיתות שהשמיים העניקו לאנושות כמגן לצדיקים בעת הצרה הגדולה, ותחת זאת, מקבלים את השקרים שמציע השטן, מתנחמים ובוטחים בהם - הטענות היומרניות והכוזבות של הספיריטואליזם. העיוורון האוחז בעיניהם של אנשי הדור הזה הוא מדהים ובל יאמן. אלפים מואסים בדבר ה' כדבר חסר ערך וחסר שחר שאינו ראוי לאמונתם, ומקבלים בלהיטות את הטעיותיו ושקריו של השטן. ספקנים ולגלגנים מגנים את הקנאות העיוורת של הדוגלים באמונת הנביאים והשליחים ונלחמים עליה; הם מסיחים את דעתם מן האמת בעזרת גלגול על ההצהרות הקדושות של כתבי הקודש על אודות המשיח ותוכנית הגאולה, ועל הנקם והעונש שיינתנו למואסי האמת. הם חשים חמלה כלפי

מוחות כה צרים, חלשים ורוויי אמונות טפלות, המכירים במצוות ה' ומצייתים לתורתו. הם מפגינים ביטחון כה רב, עד שנראה כאילו הם באמת כרתו ברית עם המוות ועם השאול - כאילו הקימו מחיצה בלתי חדירה בינם לבין יד הנקם של ה'. דבר לא יכול לעורר את פחדיהם; כניעתם למדיח היא כה מוחלטת, ורוחו שורה בהם באופן כה מלא, שאין לאל ידם ואין בחפצם להיחלץ מרשתו.

השטן נערך מזמן לקראת המאמץ האחרון שלו להוליך שולל את העולם. היסודות לפועלו הונחו בעזרת ההבטחה שניתנה לחווה בגן עדן: "לא מות תמתון!" "כי ביום אכלכם ממנו, ונפקחו עיניכם; והייתם כאלהים, ידעי טוב ורע" (בראשית' ג' 4, 5). אט-אט סלל השטן את הדרך לגולת הכותרת של הונאתו באמצעות התפתחות הספיריטואליזם. הוא טרם הגשים את תוכניותיו במלואן, אך הן תתמלאנה באחרית הימים. החוזה מכריז: "רְאֵיתִי... שְׁלֹשׁ רוּחוֹת טְמֵאוֹת דּוֹמוֹת לַצִּפְרִידָעִים; כִּי הֵן רוּחוֹת שֶׁל שָׂדִים עוֹשִׂי אוֹתוֹת, וְהֵן יוֹצְאוֹת אֶל מַלְכֵי הָאָרֶץ כָּלָה לְאַסֹּף אוֹתָם לְמִלְחַמַת הַיּוֹם הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לְאַלֹהֵי צְבָאוֹת" (ההתגלות, ט"ז 13, 14). חוץ מן המאמינים שיישמרו בגבורת ה' בעזרת אמונה בדברו, שאר העולם ייסחף לתוך הטעיה זו. בני האדם יירדמו במהרה בתחושת ביטחון כוזבת וקטלנית, ויתעוררו רק כאשר חרון אפו של ה' יישפך עליהם. כה אמר ה' אלוהים: "וְשָׂמַתִּי מִשְׁפָּט לָקוֹ, וְצִדְקָה לְמִשְׁקָלָת; וְיָעָה בָּרֶד מִחֶסֶה כָּזָב, וְסִתֶּר מִיָּם יִשְׁטָפוּ. וְכִפְר בְּרִיתְכֶם אֶת מְנוֹת, וְחִזּוֹתְכֶם אֶת שְׂאוֹל לֹא תִקּוּם; שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר, וְהִיִּתֶם לוֹ לְמֶרְמָס" (ישעיה, כ"ח 17, 18).

פרק ל"ה

טיבו ותכליתו של שלטון האפיפיורות

הפרוטסטנטים רואים כיום את הדת הקתולית בעין אוהדת יותר מבעבר. בארצות שבהן הקתוליות אינה מושלת בכיפה, והכמרים נוהגים בפייסנות במטרה לצבור השפעה, ניכרת אדישות הולכת גוברת בקשר לדוקטרינות המבדילות בין הכנסיות הרפורמיות להיררכיה הקתולית; דעה הצוברת תאוצה גורסת שאחרי הכול, הקתולים והפרוטסטנטים אינם כה חלוקים בדעותיהם בסוגיות חשובות כפי שנטען בעבר, ושוויתור קל מצד הפרוטסטנטים יסייע להם ליישב את מחלוקותיהם עם הכנסייה ברומא. היו ימים שבהם הפרוטסטנטים העריכו מאוד את חירות המצפון, שנרכשה במחיר כה יקר. הם לימדו את ילדיהם לתעב את הדת הקתולית, וטענו כי ישור קו עם הכנסייה ברומא ייחשב כבגידה באלוהים. ואולם, כה שונים הם הרגשות המובעים כיום. המצדדים בקתוליות מכריזים כי הכנסייה הקתולית הושמצה, והעולם הפרוטסטנטי נוטה לקבל את דעתם. רבים טוענים שאין זה צודק לשפוט את הכנסייה הקתולית בימינו על פי התועבות והצעדים ההזויים שאפיינו את שלטון האפיפיורות במשך מאות שנות האפלה והבורות של ימי הביניים. הם מתרצים את אכזריותה המחרידה של הכנסייה הקתולית כתוצאה מהברבריות ששררה באותה תקופה, וטוענים כי השפעתה של הציוויליזציה המודרנית שינתה את רגשותיה ועמדותיה.

האם שכחו אנשים אלה את הטענה שהציג שלטון גאה זה במשך

שמונה מאות שנים, בדבר אי יכולתו לשגות? לא רק שהטענה הזו לא נזנחה, היא אף אוששה והתחזקה ביתר שאת ובאופן חיובי יותר במאה התשע עשרה. כשם שהכנסייה ברומא טוענת ש"לא שגתה מעולם ואינה יכולה לשגות לעולם", כיצד היא תוכל לוותר על העקרונות שהתוו את דרכה בדורות הקודמים? הכנסייה הקתולית לעולם לא תוותר על הטענה שהיא אינה יכולה לשגות. היא מאמינה בצדקת דרכה ובטוחה שכל מה שעשתה עד כה ברדיפתה את אלה שמאסו בדוקטרינות שלה, צודק ונכון הוא; האם היא לא תחזור על אותם מעשים לכשתמצא לה הזדמנות? אילו יוסר הרסן שהשלטון החילוני כופה על הכנסייה ברומא, והיא תשוב למעמדה ולסמכותה הקודמים, אנו נחזה בתחייה מידית של רודנותה ורדיפותיה. מחבר בן ימינו (ג'וש סטרונג בספר "Our Country", עמודים 46-48), דן ביחסה של ההיררכיה האפיפיורית לחירות המצפון והדת, ובסכנות המאיימות במיוחד על ארצות הברית, הנובעות מן ההצלחה של מדיניותה: "אנשים רבים בארצות הברית זוקפים את הפחד מהדת הקתולית לקנאות עיוורת או למחשבה ילדותית. הם אינם מוצאים בטיבה או ביחסה של הדת הקתולית דבר העוין את מוסדות החירות שלנו או מאיים על צמיחת החירות. לכן, הבה נשווה תחילה אחדים מעקרונות היסוד של ממשלתנו לאלה של הכנסייה הקתולית." "חוקת ארצות הברית מעניקה את חירות המצפון; דבר אינו יקר או מהותי יותר מזכות זו. האפיפיור פיוס התשיעי כתב באיגרתו אל הבישופים ב-15 באוגוסט, 1854: 'הדוקטרינות האבסורדיות והשקריות או דברי הטיורף אשר מגנים על חירות המצפון מהווים טעות מזיקה ביותר - מזיקה יותר מכל הטעויות האחרות שיש לפחד מהן במדינה.' באיגרתו לבישופים מה-8 בדצמבר, 1864, גינה אפיפיור זה 'את כל מי שמגנים על חירות המצפון וחירות הפולחן הדתי', וכן 'את כל מי שגורסים כי הכנסייה אינה אמורה להשתמש בכוח.' "קולה השלישי ושומר השלום של הכנסייה הקתולית בארצות הברית אינו רומז על שינוי לב. היא מפגינה סובלנות דווקא במקום שבו היא חסרת אונים. הבישוף אוקונר אומר: 'חירות דתית היא נסבלת כל עוד ניתן להוציא לפועל את מה שמנוגד לה מבלי לסכן את העולם הקתולי.' "הארכיבישוף של סנט לואיס אמר פעם: 'כפירה וחוסר אמונה הם פשעים; בארצות נוצריות כמו איטליה וספרד לדוגמה, שכל תושביהן הם קתולים, ולדת

הקתולית יש תפקיד מכריע בחוקת המדינה, רואים בכפירה ובחוסר האמונה פשעים המחייבים ענישה, בדיוק כמו פשעים אחרים. "כל קרדינל, ארכיבישוף ובישוף בכנסייה הקתולית נשבע לשמור אמונים לאפיפיור. להלן מילות השבועה: 'אעשה כמיטב יכולתי כדי לרדוף כופרים, מסיתים ומורדים באפיפיור אדוננו, או ביורשיו הנ"ל'. " יש לציין כי ישנם משיחיים אמיתיים בקהיליה הרומית קתולית. אלפים בכנסייה משרתים את אלוהים כמיטב יכולתם, בהתאם לאור שקיבלו. אין להם גישה לדבר ה', ולכן הם אינם מסוגלים לדעת את האמת. הם לא ראו מעולם את ההבדל החד בין שירות מלא חיים הנובע מקרב לב, לבין סבב של טקסים ופולחנים גרידא. אלוהים מביט בחמלה וברחמים על הנשמות הללו, שהתחנכו בחיקה של דת מתעתעת ונטולת סיפוק. הוא ישלח קרני אור שיחדרו את מעטה האפלה הסמיך האופף אותם. הוא יחשוף בפניהם את האמת, כפי שהיא מגולמת בישוע, ורבים מהם יצטרפו לחסידיו. ואולם, הדת הקתולית כמערכת דתית אינה עולה כיום בקנה אחד עם בשורת המשיח, יותר מאשר בכל תקופה אחרת בתולדותיה. הכנסיות הפרוטסטנטיות שרويات בחשכה גדולה, אחרת הן היו מזהות את אותות העיתים. הכנסייה הקתולית שואפת לתוצאות מרחיקות לכת, הניכרות בתוכניותיה ובשיטות פעולתה. היא אינה בוחלת בשום תחבולה כדי להרחיב את השפעתה ולהעצים את כוחה לקראת עימות עז ונחוש, שתכליתו שליטה בעולם, חידוש הרדיפות וביטול השיגיה ופועלה של הדת הפרוטסטנטית. הקתוליות מתקדמת וצוברת אהדה בכל מקום [ראו הערה 10 בנספח]. ראו את מספרן ההולך וגדל של כנסיותיה והקפלות שלה בארצות פרוטסטנטיות. ראו את הפופולריות של מכללותיה ובתי מדרשה באמריקה, אשר פועלים בחסות הפרוטסטנטים. ראו את התפשטות טקסי הפולחן שלה ואת העריקה הכמעט גורפת לשורותיה. תופעות אלה אמורות לעורר את חרדתם של כל מי שמוקירים את עקרונות הבשורה הטהורים. הפרוטסטנטים השתעשעו בקתוליות ונתנו לה חסות; הם עשו ויתורים ופשרות שאפילו הקתולים הופתעו לראותם והתקשו להבינם. בני האדם עוצמים את עיניהם לאופי האמיתי של הדת הקתולית, ולסכנות האורבות להם בשל כוחה ועליזותה. אנשים חייבים להתעורר ולהתנגד לחיזוריו של אויב מסוכן זה לחירות האזרחית והדתית.

פרוטסטנטים רבים סבורים כי הקתוליות היא דת משמימה, וכי פולחניה מהווים סבב טקסי משעמם וחסר שחר. בדיוק כאן הם טועים. למרות שהקתוליות מבוססת על הולכת שולל, היא אינה גסה, מחוספסת ומסורבלת. אדרבא, טקסי הפולחן של הדת הקתולית הם הטקסים המרהיבים והמרשימים ביותר. טקסי הקודש הראוותניים והמפוארים שלה מהלכים קסם על חושיהם של בני האדם, ומשתיקים את היגיונם ומצפונם. העין מוקסמת, והלב הולך שבי אחריה. כנסיות מפוארות, תהלוכות מרשימות, מזבחות זהב, היכלי קודש מעוטרים באבנים יקרות, יצירות אומנות מרהיבות, ציורים מובחרים ופסלים מושלמים – כל אלה מדברים אל הלב הנכסף ליופי ולשלמות. גם האוזן נשבת בקסמם. למוזיקה הנשמעת בכנסיות הקתוליות אין אח ורע. צלילי האורגן העמוקים והעשירים, הנשזרים בשירה ערבה לאוזן של רבבות קולות, מתעצמים בזכות כיפות הקתדרלות הנישאות והמעברים הגדושים בעמודים גבוהים, ואינם יכולים שלא להרשים את הלב ולעורר בו יראת כבוד. פאר והדר חיצוניים אלה, וגינוני הטקס הללו, שרק לועגים לכיסופיה של הנשמה החולה במחלת החטא, מהווים הוכחה ניצחת לשחיתות הפושה בלב ליבה של הכנסייה. בשורת המשיח אינה זקוקה למפגנים ראוותניים כאלה כדי לקרב לבבות לאמונה. באור הקורן מן הצלב נראית האמונה המשיחית האמיתית כה טהורה ומלבבת, שאין לה שום צורך בקישוטים חיצוניים שיעצימו את ערכה האמיתי. יופייה של הקדושה מתבטא ברוח ענווה ושקטה, שהיא יקרת ערך בעיני ה'. סגנון מפואר וזהר לא בהכרח מעיד על מחשבה טהורה, קדושה ונשגבה. לרוב, רעיונות נשגבים על אומנות וטעם ומעודן מאפיינים את ליבם של אנשים חומרניים וחושניים. השטן נוהג להשתמש באמצעים אלה כדי לגרום לבני האדם לשכוח את צרכי הנשמה, את העתיד הצפון להם ואת חיי הנצח, לנטוש את עוזרם הכול-יכול, ולחיות אך ורק למען העולם הזה והבליו. דת המתהדרת בחיצוניות מושכת את הלב שלא נולד מחדש. בפאר ובהדר של פולחני עבודת האל הקתולית טמון כוח מפתה ומכשף, המוליך שולל אנשים רבים וגורם להם לראות בכנסייה הקתולית את שערי גן העדן. איש זולת אלה העומדים איתן על מסד האמת ולבבותיהם חודשו בידי רוח הקודש, אינו מוגן מהשפעותיה. רבבות בני אדם שאינם מכירים את המשיח באופן אישי, ילכו שולל אחרי יְרֵאת שְׁמִים למראית עין,

אשר כופרת בַּתְקָפָה. דת כזו היא בדיוק מה שההמונים משתוקקים לו. הכנסייה הקתולית טוענת כי בידיה הזכות והכוח להעניק מחילה - טענה שגורמת לקתולים להרגיש חופשיים לחטוא; כינון הווידוי, שבלעדיו הכנסייה הקתולית אינה מעניקה חנינה, נוטה אף הוא לתת דרור והיתר לרוע. מי שמשתחוה לבני אנוש חוטאים, וחושף בשעת הווידוי את צפונות ושיגיונות ליבו, מבזה את עצמו ומשחית כל יצר נאצל בנשמתו. בכך שבן תמותה חוטא ותועה, שלרוב הושחת באמצעות חיי שכרות והפקרות, חושף את חטאיו בפני כומר, נחלש ונפגם מופת האופי שהוא מאמין בו, וכתוצאה מכך הוא נטמא. משום שהכומר מייצג בעיניו את אלוהים, הוא חושב על אלוהים בדמות בשר ודם השרוי בחטא. וידוי משפיל זה של בן תמותה באוזני בן תמותה אחר, הוא המעיין הסודי ממנו נובע הרבה מן הרוע שמטמא את העולם ומכשירו להשמדתו הסופית. אך לאוהבי התענוגות קל ונעים יותר להתוודות באוזני בן תמותה מאשר לשטוח את ליבם לפני אלוהים. מטבעו, קל לאדם לכפר על מעשיו באמצעות עונש, מאשר לוותר על חטאיו; קל לו יותר להסתגף ולייסר את בשרו באמצעות קוצים, שלשלאות מכאיבות ובגדי אבלות, מאשר לצלוב את תאוות הבשר. כבד הוא העול שלב הבשר מוכן לשאתו במקום להיכנע למשיח ולקבל את עולו.

קיים דמיון מדהים בין הכנסייה הקתולית למוסדות הדת בארץ ישראל בימי ביאתו הראשונה של המשיח. בעוד שראשי הדת בישראל הקדומה חיללו בסתר כל צו וכל דיבר בתורת ה', הם הפגינו כלפי חוץ דקדקנות מחמירה בשמירת מצוות התורה, והעמיסו על התורה שלל הלכות ומסורות שהפכו את שמירתה לעול כבד, מייסר וקשה מנשוא. כשם שעם ישראל התיימר לכבד ולהעריץ את התורה, כך הקתולים מתיימרים לכבד ולהעריץ את הצלב. הם מכבדים ומרוממים את הצלב המעיד על סבלות המשיח, בעודם מתכחשים בחייהם למושיע שסמל זה מייצג אותו. הקתולים מציבים צלבים על כנסיותיהם ומזבחותיהם ועונדים צלבים על בגדיהם. בכל מקום מוצגים סמלי הצלב לראווה. בכל מקום זוכה הצלב לכבוד והערכה. אך תורת המשיח נקברת תחת אינספור מסורות חסרות שחר, פרשנויות שגויות והלכות מחמירות. ניתן להחיל ביתר שאת את דברי התוכחה של המושיע על ראשי הדת צרי האופקים בישראל הקדומה, על ראשי הכנסייה הקתולית: "הם קוֹשְׁרִים מִשְׁאוֹת כְּבָדִים וּמַעֲמִיסִים אוֹתָם עַל שְׁכְמֵי הָאֲנָשִׁים, אֲךָ אֵינָם

רוצים להניע אותם אף בְּאַצְבָּעִם" (מתי, כ"ג 4). נשמות מצפוניות רבות שרויות באימה מתמדת, מחשש שיעוררו את חרון אפו של אל פגוע ונעלב, בזמן שנכבדי הכנסייה חיים חיי תענוגות, מותרות ופאר. הסגידה לצלמים ולשרידי הקדושים, התפילות לקדושים והאדרת האפיפיור, הרווחות בדת הקתולית, משמשות כלי שרת בידי השטן כדי למשוך את ליבם של בני האדם מאלוהים ומבנו. השטן עושה כמיטב יכולתו כדי להפנות את תשומת ליבם של בני האדם מן המושיע, שבו ימצאו את גאולתם, וזאת כדי להביא לחורבנם. הוא יכוונם לכל דבר שיוכל לשמש כתחליף למושיע שאמר: "בואו אלי כֵּל הַעֲמָלִים וְהַעֲמוּסִים וְאֲנִי אֶמְצֵא לָכֶם מְנוּחָה" (מתי, י"א 28). השטן פועל ללא הרף כדי להציג באור כוזב את אופיו של ה', את טיבו של החטא ואת הסוגיות האמיתיות המוטלות על הכף בעימות הגדול. בעזרת פלפלותו, הוא מגמד את מחויבותו של האדם לתורת ה' ומעניק לו היתר לחטוא. בעת ובעונה אחת, הוא גורם לבני האדם לקבל ולטפח רעיונות שגויים על אלוהים, וזאת כדי שיחששו מאלוהים וישנאו אותו במקום לאהוב אותו. האכזריות הטבועה באופיו מיוחסת לבורא; היא מגולמת בשיטות הדת ומתבטאת בצורות הפולחן. בדרך זו עיני בני האדם מתעוורות, והשטן משריינם לעצמו כנציגו במלחמתו נגד אלוהים. באמצעות החדרת רעיונות מסולפים על תכונותיו של האל, אומות אליליות הגיעו לאמונה בצורך בקורבנות אדם כדי לפייס את האלים ולזכות בחסדם; מעשי זוועה ואכזריות מחרידים בוצעו בחסות האלילות, על צורותיה השונות. הכנסייה הקתולית ששילבה את האלילות בנצרות, ובדומה לאלילות הציגה את אופיו של האל באור כוזב, החלה לבצע מעשים ומנהגים לא פחות אכזריים ומקוממים. בימי שלטון האפיפיורות הומצאו מכשירי עינויים שנועדו לאלץ את בני האדם לקבל את הדוקטרינות של הכנסייה. מוקד הוכן למענם של אלה שסירבו לקבל את טענותיה, עיקריה ודרישותיה. המידה העצומה של הרצח והטבח שנערכו בשם הדת, לא תיוודע לעולם זולת ביום הדין של ה'. נכבדי הכנסייה למדו מאדונם השטן להמציא מכשירי עינויים שסיבבו לקורבנם את הסבל הגדול ביותר, ועם זאת, לא יביאו לקיצו. תהליך העינוי השטני חזר על עצמו שוב ושוב עד לסף הסיבולת האנושית, עד שהמעונה המיוסר ויתר על המאבק, וקידם את פני המוות בשמחה ובהקלה נעימה. זה היה גורלם של

יריבי הכנסייה הקתולית. את חסידיה היא ייסרה בשוטים, בהרעבה ובסיגופים גופניים מכל סוג אפשרי ומכל צורה מחליאה. הקתולים שביקשו להשיג את חסדי השמיים באמצעות הסתגפות, חיללו את תורת ה' באמצעות חילול חוקי הטבע. הכנסייה לימדה את חסידיה להתנתק מכל מה שברא אלוהים כדי לברך את האדם ולשמחו במהלך חייו עלי אדמות. חצרות הכנסייה המו מיליוני קורבנות שעברו את כל חייהם במאמצים חסרי שחר לדכא את היצר, להכניע את תשוקותיהם הטבעיות, שכן הן פוגעות באלוהים, ולדכא כל מחשבה וכל רגש אהדה לזולת. אם ברצוננו להבין את אכזריותו הנחושה של השטן שהופעלה מזה מאות בשנים, לא בקרב אלה שלא שמעו מעולם על אלוהים, אלא בלב ליבו ולכל אורכו ורוחבו של העולם הנוצרי, כל שעלינו לעשות הוא להביט בתולדות הקתוליות. באמצעות שיטת הונאה כבירה זו משיג שר הרוע את תכליתו להמיט קלון על אלוהים ואומללות על בני האדם. כשאנו רואים כיצד הוא מצליח להסוות את עצמו ולהשיג את תכליתו באמצעות ראשי הכנסייה, נוכל להבין טוב יותר מדוע הוא עוין כל כך את כתבי הקודש. כשבני האדם קוראים בכתבי הקודש, חסדו ואהבתו של אלוהים נגלים לעיניהם; בנוסף, הם רואים שהוא לא הטיל על בני האדם אף אחד מן המשאות הכבדים הללו. הדבר היחיד שאלוהים מבקש מן האדם הוא לב שבור וחדור חרטה, ורוח ענווה, כנועה וצייתנית. המשיח לא שימש בימי חייו מופת לגברים ולנשים להסתגר במנזרים כדי להכשיר עצמם למלכות השמיים. הוא לא לימד מעולם שיש לדכא את רגשי האהבה והחמלה. ליבו של המושיע שפע על גדותיו באהבה. ככל שמתקרב האדם לשלמות מוסרית, כך נעשים חושיו ורגישויותיו חדים יותר, תפיסתו את החטא מתחדדת, ואהדתו וחמלתו למוכי הגורל ולסובלים הופכות עמוקות יותר. האפיפיור טוען להיותו נציג המשיח. אך כיצד ניתן בכלל להשוות את אופיו עם אופיו המופתי של מושיענו? האם גזר המשיח מעודו על בני האדם לשבת בכלא או להתייסר בעינויים משום שלא חלקו לו כבוד כמלך מלכי המלכים? האם נשמע אי פעם קולו של המושיע מרשיע את אלה שלא קיבלוהו וגזר עליהם דין מוות? כשתושביו של כפר שומרני זלזלו בישוע, יוחנן השליח נמלא זעם ושאל את האדון: "אֲדֹנָי, רְצוֹנְךָ כִּי נִצָּחַה שְׁתֵּרֵד אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אוֹתָם [כְּאֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים]?" ישוע הביט בתלמידו בחמלה וגער ברוחו

הקשה באומרו: "בִּן הָאָדָם לֹא בָא לְגָרֶם לְאַבְדֹן נַפְשׁוֹת בְּנֵי אָדָם, אֲלָא לְהוֹשִׁיעֶן" (לוקס, ט' 54, 56). כה שונה הרוח שהפגין המושיע מזו שמפגין האיש שמתיימר להיות נציגו עלי אדמות. הכנסייה הקתולית בימינו מציגה לעולם חזות נעימה, המסתירה בעזרת דברי התנצלות את עברה האפל, הגדוש מעשי אכזריות מזוויעים. היא עוטה עצמה בבגדים צחורים כבגדי המושיע, אך למעשה נותרה ללא כל שינוי. כל עיקרון ששלטון האפיפיורות הושתת עליו, שהיה שריר וקיים בדורות הקודמים, שריר וקיים גם בימינו. הדוקטרינות שהכנסייה הקתולית המציאה בחשכת ימי הביניים, שרירות וקיימות עד עצם היום הזה. הדת הקתולית, שהפרוטסטנטים מוכנים ומזומנים לקבלה, היא אותה דת שמשלה בעולם בימי הרפורמציה, כשחסידי ה' התייצבו בעוז, תוך סיכון חייהם, כדי לחשוף את עוונותיה ועוולותיה. היא בעלת אותה גאווה ואותה ארשת יהירה ויומרנית שמשלו בעבר על מלכים ושרים, והיא עדיין מתיימרת לנחול את הזכויות המיוחדות של אלוהים. הרוח של הקתוליות כיום אינה פחות אכזרית ועריצה מן הרוח ששררה בה כאשר מחצה את חירות האדם וטבחה את קדושי האל העליון. הקתוליות היא בדיוק מה שהנבואה הכריזה על אודותיה: הכפירה שתשרור באחרית הימים [תס"ב, ב' 3, 4]. כחלק מן המדיניות של הכנסייה הקתולית, היא שבה ומשתנה ועוטה ארשת שתשרת את מטרותיה בדרך הטובה ביותר; אך תחת מראה הזיקית הרבגוני שלה, היא מסתירה את הארס האופייני של הנחש. היא מכריזה: "איננו מחויבים לשמור אמונים לכופרים, או לשמור על ההבטחות שנתנו להם."

האם רודן זה, שתולדותיו מזה אלפי שנים נכתבו בדמם של הקדושים, יקבל כעת הכרה כחלק מקהילת המשיח? הטענה שמציגות ארצות פרוטסטנטיות, שעל פיה הקתוליות אינה שונה כל כך מן הפרוטסטנטיות כפי שהיה בדורות הקודמים, אינה חסרת שחר לחלוטין. אכן התחולל שינוי, אך השינוי איננו באפיפיורות. הקתוליות אכן דומה מאוד לפרוטסטנטיות בת ימינו, שכן הדת הפרוטסטנטית התנוונה ונשחתה רבות מאז ימי מתקני הדת. כאשר הכנסיות הפרוטסטנטיות חיזרו אחרי העולם וניסו להשיג את חסדיו, עיוורה חסידותן הכוזבת את עיניהן. הדבר היחיד שהן רואות הוא שאין פסול באמונה שכל הרע טוב הוא; כתוצאה בלתי נמנעת מכך,

לבסוף הן יאמינו ברוע של כל מה שהוא טוב. במקום לצדד באמונה שנמסרה לשליחים ולקדושים ולהגן עליה בעוז, עתה הן מתנצלות בפני רומא על דעתן הרעה עליה, ומתחננות למחילה על קנאותן העיוורת. קבוצה גדולה של אנשים, אפילו אלה שאינם אוהדי הקתוליות, פוחדת מעט מכוחה והשפעתה של הכנסייה הקתולית. אנשים רבים טוענים כי החשכה המוסרית והבערות ששררו בימי הביניים תרמו להפצת הדוגמות שלה, לאמונות טפלות ולדיכוי, וכי בתקופתנו המוארת, הידע שהפך לנחלת הכלל והחירות ההולכת וגוברת בענייני דת ואמונה, אינם מאפשרים את תחייתן של חוסר סובלנות דתית ועריצות. עצם המחשבה שמצב עניינים כזה יתקיים בעידן הנאור שלנו, הוא מגוחך. אומנם, נכון הדבר שאור גדול, שכלי, מוסרי ודתי זורח על דורנו. אור שמיימי זורח על העולם מדפיו הפתוחים של דבר ה' הקדוש. אך יש לזכור שככל שגדול האור המורעף עלינו, כך גוברת החשכה האופפת את אלה שמסלפים אותו או מואסים בו. לימוד כתבי הקודש מתוך תפילה והגות, יראה לפרוטסטנטים את פרצופה האמיתי של האפיפיורות, ויגרום להם לתעב אותה ולהתרחק ממנה; אך רבים מחשיבים עצמם לחכמים, וחשים שהם אינם צריכים לחלות את פני אלוהים בענווה כדי שידריכם אל האמת. על אף שהם מתגאים בנאורותם, הם בורים גמורים בכתבי הקודש, ואינם יודעים דבר וחצי דבר על גבורת ה'. הם חייבים למצוא עילות או אמצעים כלשהם כדי להשקיט את מצפונם; הם תרים אחריהם בדברים שהם פחות רוחניים ופחות משפילים. הם משתוקקים לשיטה שתסייע להם לשכוח את אלוהים, אך תיראה למראית עין כשיטה לזכור את אלוהים. הדת הקתולית הולמת היטב את צרכי הכול. היא הוכשרה לשני סוגי בני אדם, והיא חובקת כמעט את העולם כולו: את אלה שייוושעו בזכות מעלותיהם, ואת אלה שייוושעו בחטאיהם. כאן טמון סוד כוחה. עידן של חשכה רוחנית כבדה הועיל מאוד להצלחת הדת הקתולית. בעתיד יתגלה כי עידן של אור רוחני גדול יועיל באותה המידה להצלחתה. במאות הקודמות, כשבני האדם חיו ללא דבר ה' וללא ידיעת האמת, עיניהם היו מכוסות, וכך, אלפים נפלו במלכודת, שכן הם לא ראו את הרשת שנפרשה תחת רגליהם. בדור הזה ישנם אנשים רבים שעיניהם הסתנוורו מן הזוהר האופף תיאוריות אנושיות, "מדע כוזב לכאורה"; הם מזהים את

הרשת אך צועדים לתוכה בשקיקה כמי שהוכו בסנוורים. אלוהים יעד שהאדם יראה בתעצומות הנפש ובכוחותיו השכליים מתת מאת בוראו, וישתמש בהם בשירות האמת והצדקה. אך כאשר בני האדם מטפחים בליבם גאווה ושאפתנות, ומרוממים את התיאוריות שלהם מעל דבר ה', הבינה עלולה להמיט נזק גדול יותר מן הבורות. וכך, המדע הכוזב של המאה התשע עשרה, שביקש לערער את האמונה בכתבי הקודש, יוכח כמועיל בסלילת הדרך לקבלת הדת הקתולית על כל צורותיה משביעות הרצון, בדיוק כפי שהסתרת הידע תרמה לסלילת הדרך לגדולת שלטון האפיפיורות בימי הביניים. בתנועות המתהוות כיום בארצות הברית, שתכליתן השגת תמיכה מן המדינה לתועלת הכנסייה ומוסדות הדת, הפרוטסטנטים הולכים בעקבות הקתולים [ראו הערה 11 בנספח]. יתרה מכך, הם מסייעים לקתוליות לזכות שוב בעליונות באמריקה הפרוטסטנטית. הדבר המעניק חשיבות רבה יותר לתנועות אלה, הוא העובדה שתכליתן העיקרית היא אכיפת שמירתו של יום א' כיום המנוחה - מנהג שכוון בכנסייה ברומא, המשמש לטענתה כאות לסמכותה. הרוח של האפיפיורות - רוח של הליכה בתלם בדרכי העולם, ויראת כבוד רבה יותר למסורת "מצוות אנשים מלומדה" מאשר למצוות ה' - זו הרוח החודרת לכנסיות הפרוטסטנטיות ומלמדת אותן לרומם את יום א' כיום קודש, בדיוק כפי שעשתה האפיפיורות. אם חפץ הקורא להבין את הכוחות שיתמודדו בקרוב במאבק הממשמש ובא, כל שעליו לעשות הוא לעקוב אחר התיעוד ההיסטורי של האמצעים ששימשו את רומא בדורות הקודמים לשם השגת תכלית זו. הוא ייווכח לדעת כיצד הקתולים והפרוטסטנטים שיתפו פעולה בדרך בה נהגו באנשים שמאסו בדוגמות שלהם; הוא יראה את הרוח שהפגינה רומא כלפי השבת ומגיניה. צווים מלכותיים, מועצות כלליות ותקנות כנסייתיות בגיבויה של המדינה - כל אלה היו הצעדים שננקטו כדי לגרום לחג אלילי זה [שנחגג ביום א'] להשיג עמדת כבוד בעולם הנוצרי. התקנה הציבורית הראשונה שאכפה את שמירתו של יום א' כיום המנוחה הייתה חוק שחוקק קונסטנטינוס בשנת 321 לספירה. צו זה דרש מתושבי הערים לנוח "ביום השמש המקודש", אך התיר לכפריים לעסוק בעבודות חקלאיות. על אף שהיה זה למעשה צו אלילי, הוא נחקק ונאכף בידי הקיסר אחרי שהוא קיבל את הנצרות בשם בלבד.

משום שהצו המלכותי לא נתפס כצו אלוהי, יוסביוס, בישוף שחתר לשאת חן בעיני המלכים, ושהיה חברו החנפן של קונסטנטינוס, קידם את הטענה שהמשיח העביר את השבת ליום א'. לדוקטרינה חדשה זו לא נמצא כל אישוש בכתבי הקודש. יוסביוס עצמו הודה ברוב איוולתו בשקריותה של דוקטרינה זו, והצביע על מחוללי השינוי האמיתיים. הוא אמר: "את כל הדברים שהצטוונו לעשות בשבת, העברנו ליום האדון [יום א']". אך הטיעון שצייד ביום א', חסר יסוד ככל שהיה, שימש כדי לעודד את בני האדם לרמוס את השבת שכוון האדון. כל מי שחפץ לשאת חן בעיני העולם ולזכות בכבוד, קיבל את החג הפופולרי. כאשר האפיפיורות קנתה לה אחיזה איתנה, סגידת יום א' כיום קודש נמשכה. לזמן מה המשיכו המאמינים לעבד את האדמה בימי א' במקום ללכת לכנסייה ולחגוג את היום השביעי כשבת. אך השינוי התחולל לאט ובהתמדה. על ראשי הדת נאסר לפסוק בכל מחלוקת אזרחית בסוגיית השבת. זמן מה לאחר מכן, כל בני האדם מכל שדרות החיים, צוו להימנע מעבודה ביום א', אחרת צפוי להם עונש: קנס לאזרחים ומלקות לעבדים. בשלב מאוחר יותר יצא צו שהטיל עונש כבד יותר על העשירים - אובדן מחצית מנכסיהם; אך אם הם ימשיכו לעבוד ביום א', הם יימכרו לעבדות. בני המעמדות הנמוכים ייענשו בגירוש וגלות לכל ימי חייהם. כאשר התחוללו ניסים, הכנסייה זקפה אותם לזכותה. בין האותות והנפלאות שדווחו, סופר על חקלאי שעמד לחרוש את שדהו ביום א'. כאשר ניקה את מחרשתו בעזרת מוט ברזל, הוא נתקע בידו. במשך שנתיים נשאר מוט הברזל תקוע בידו, והאיש נאלץ להמשיך לסחוב אותו "ולשאת כאבי תופת ובושה". בשלב מאוחר יותר הורה האפיפיור לכמרים המשרתים בכנסיות מקומיות להזהיר את מחללי יום א', ולדרוש מהם להגיע לכנסייה ולהתפלל בה, שמא ימיטו על עצמם ועל שכניהם אסון כבד. מועצת הכנסייה העלתה את הטענה שהפכה מאז פופולרית מאוד, אפילו בקרב הפרוטסטנטים, שמשום שאנשים הוכו בידי ברקים כשעבדו ביום א', הדבר מהווה אות וסימן לכך שיום א' הוא השבת. הכמרים אמרו: "ראו כמה גדולה מורת רוחו של ה' ממחללי היום הזה!" כמרים ורועי קהילות, מלכים, שרים וכל המאמינים, כולם התבקשו "לעשות כמיטב יכולתם כדי שהיום הזה ישוב למעמדו המכובד והקדוש, ושמירתו בדבקות רבה יותר תיזקף

לעתיד לבוא לזכותה של הנצרות. "כשהצווים שיצאו ממועצות הדת הוכחו כבלתי יעילים, הרשויות החילוניות פותו להוציא צו שימיט אימה בליבם של התושבים ויאלצם להימנע מעבודה בימי א'. במועצת גדולי הכנסייה שהתכנסה ברומא אוששו כל הפסיקות הקודמות ביתר שאת וביתר תוקף. עתה הן הוכנסו לחוקת הכנסייה, ונאכפו בידי הרשויות האזרחיות כמעט בכל הארצות הנוצריות. ועדיין, העדרו של אישוש מכתבי הקודש על שמירת יום א' כיום קודש וכיום המנוחה עורר מבוכה ומחלוקת. המאמינים פקפקו בזכותם של מוריהם לבטל את הכרזתו המפורשת של ה': "יְוֹם הַשְּׁבִיעִי - שֶׁבֶת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ", זאת במטרה לשמור את קדושתו של היום שהוקדש לשמש. בהעדר תימוכין מכתבי הקודש נאלצה הכנסייה לנקוט באמצעים אחרים. תומך נלהב של יום א' שביקר בשלהי המאה השתיים עשרה בכנסיות באנגליה, נתקל בהתנגדות נמרצת מצד עדים נאמנים של האמת. כה עקרים היו מאמציו, שהוא עזב את המדינה לזמן מה וניסה לגבש דרכים ואמצעים אחרים כדי לאכוף את משנתו. עם שובו נמצאו לו האמצעים המתאימים, ומאמציו נחלו הצלחה רבה יותר. הפעם הוא הביא איתו מגילה שניתנה לו לטענתו מאלוהים בכבודו ובעצמו, שכללה את הצו הנדרש, המורה על שמירת יום א' כיום המנוחה, וכן איומים מפחידים שנועדו להטיל מורא בלב מחלליו. נטען כי מסמך יקר ערך זה - זיוף שפל בדיוק כמו "היום הקדוש" שאושש בו - נפל מן השמיים ונמצא בירושלים על מזבחו של שמעון הקדוש בגולגולתא. אך למעשה, היכל האפיפיור ברומא היה המקור שהנפיק אותו. הונאות וזיופים שנועדו לקידום כוחה ושגשוגה של הכנסייה בוצעו במהלך הדורות בתמיכתה של ההיררכיה האפיפיורית שנתנה להם תוקף חוקי. המגילה אסרה על עבודה החל משעות אחר הצהריים ביום שבת ועד זריחת החמה ביום שני. הוכרז כי סמכותה ותוקפה אוששו באמצעות ניסים רבים. דווח כי אנשים שעבדו בשעות שמעבר למועד כניסת היום הקדוש, לקו בשיתוק. טוחן שניסה לטחון את תבואתו ראה במקום קמח נהר של דם, והבחין שגלגל הטחנה נעצר חרף פרץ המים העז. אישה שהניחה בצק בתנור גילתה שהוא לא נאפה כלל, וזאת על אף שהתנור היה לוהט. אישה אחרת, שהכינה בצק בשבת והתכוונה לשמור אותו עד יום ב', גילתה למחרת שהוא נאפה והפך לכיכרות לחם בדרך נס ביד ההשגחה. אדם

שאפה לחם במוצאי שבת גילה למחרת בבוקר שדם ניגר ממנו. באמצעות אמונות טפלות מגוחכות והזויות אלה ניסו הדוגלים ביום א' לכונן את קדושתו. בסקוטלנד, בדומה למה שקרה באנגליה, יום א' זכה לכבוד רב יותר באמצעות איחודו עם חלק מן השבת העתיקה. אך המועד שנדרש לשמירת קדושתו היה שונה. בצו שכונן מלך סקוטלנד נאמר כי יש לשמור את קדושת השבת החל משעה שתיים עשרה בצהריים, ואסור לאיש, החל ממועד זה ועד יום ב' בבוקר, לעסוק בענייני חולין ובמסחר. אולם, חרף כל המאמצים לכונן את קדושת יום א', הקתולים עצמם הודו קבל עם ועדה בסמכותה האלוהי של השבת, ובכך שכינון יום א' כיום המנוחה במקום השבת הינו מעשה ידי אדם. במאה השש עשרה, מועצת הכנסייה הכריזה מפורשות: "כל הנוצרים צריכים לזכור שהשבת ביום השביעי כוונה וקודשה בידי אלוהים, והתקבלה ונשמרה לא רק בידי היהודים, אלא אף בידי כל סוגי האל האחרים. זאת, על אף שאנו הנוצרים החלפנו את השבת שלנו ביום האדון." מי שהכיר את תורת ה' לא היה בור בנוגע לטיב פועלם. הם רוממו את עצמם במכוון מעל אלוהים. דוגמה בולטת למדיניותה של רומא כלפי אלה שחלקו עליה נמצאת בתולדות הרדיפות הממושכות והעקובות מדם של הוואלדנסים, שאחדים מהם שמרו שבת. מאמינים אחרים סבלו באופן דומה בשל דבקותם בדיבר הרביעי. להיסטוריה של הכנסיות באתיופיה ובחבש נודעה חשיבות מיוחדת. במהלך חשכת ימי הביניים, הנוצרים הנידחים שחיו באפריקה התיכונה, שהעולם לא שמע ולא ידע עליהם, נהנו במשך מאות בשנים מחירות דתית. אך כשלבסוף נודע לרומא על קיומם, קיסר חבש פותה במהרה להכיר באפיפיור כנציג המשיח עלי אדמות. כתוצאה מכך נעשו ויתורים בעקבות תקנות חדשות שיצאו. יצא צו שאסר על שמירת השבת תחת עונשים כבדים ביותר. אך העריצות האפיפיורית הפכה במהרה לעול כה כבד ומעורר מרירות, שתושבי חבש החליטו להסירו מצוואריהם. בתום מאבק קשה גורשו הקתולים ממחוזותיהם, והאמונה העתיקה הושבה על כנה. הכנסיות החבשיות ששו בחירותן, ולא שכחו לעולם את הלקח המר שלמדו על הולכת השולל, הקנאות הדתית והרודנות של רומא. הם שמחו להישאר באלמוניותם מבחינת יתר העולם הנוצרי, אי שם בממלכתם הנידחת. הכנסיות באפריקה האמינו בקדושת השבת בדיוק כמו יתר

המאמינים, לפני שהכנסייה הקתולית הידרדרה לכפירה מוחלטת. בזמן שהנוצרים באפריקה שמרו את השבת על פי צו ה', הם נמנעו מעבודה ביום א' בהתאם למנהג הכנסייה. כשהכנסייה ברומא השיגה שליטה מלאה, היא רמסה את השבת של אלוהים כדי לרומם את יום המנוחה שהיא כוננה. אך הכנסיות באפריקה שנסתרו מן העין המערבית במשך כמעט אלף שנים, לא נטלו חלק בכפירה זו. לאחר שהובאו תחת שליטת רומא, הן נאלצו לזנוח את השבת האמיתית ולרומם את השבת המזויפת. אך ברגע שזכו שוב בעצמאותן וחירותן, הן שבו לציית לדיבר הרביעי [ראו הערה 12 בנספח]. תיעוד זה מן העבר חושף בבירור את שנאתה של הכנסייה ברומא לשבת האמיתית ולמצדדים בה, ואת האמצעים שבהם היא נוקטת כדי להאדיר ולכבד את היום הקדוש שהיא עצמה כוננה. דבר ה' מלמד שמחזות אלה יחזרו על עצמם כאשר הקתולים והפרוטסטנטים יעשו יד אחת כדי לרומם את יום א'. בנבואה בפרק י"ג בספר ההתגלות נאמר כי הכוח שמייצגת החיה בעלת קרני השה, תאלץ "אֶת הָאָרֶץ וְיוֹשְׁבֶיהָ לְהַשְׁתַּחוּת לַחֵיהָ הָרִאשׁוֹנָה" - דהיינו, לאפיפיורות, שסומלה כאן באמצעות חיה ה"דוֹמָה לְנֶמֶר". החיה בעלת שתי הקרניים תורה "לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת צֶלֶם לַחֵיהָ." זאת ועוד, היא תצווה על הכול, "הַקְּטָנִים וְהַגְּדֹלִים, הַעֲשִׁירִים וְהָעֲנִיִּים, הַחֲפָזִים וְהָעֲבָדִים," לקבל את תו החיה (ההתגלות, י"ג 11-16). מסתבר שארצות הברית היא הכוח שיוצג בידי החיה בעלת קרני השה, ושנבואה זו תתגשם כשארצות הברית תאכוף את שמירת יום א', שלטענת הכס הקדוש ברומא היא משמשת כהכרה מיוחדת בעליונותו. אך ארצות הברית לא תהיה היחידה בהענקת מחוות כבוד זו לאפיפיורות. השפעת הכס הקדוש ברומא בארצות שהכירו בעבר בריבונותו, עדיין שרירה וקיימת, ולא במהרה תיכחד. הנבואה מנבאת את השבתו לכוחו ולעליונותו. "אֶחָד מֵרִאשֵׁיהָ הָיָה כְּשָׁחוּט, אֲדָמַת הַמָּוֶת אֲשֶׁר לָהּ נִרְפְּאָה, וְכָל הָאָרֶץ הִשְׁתַּוְּמָמָה עַל הַחֵיהָ" (ההתגלות, י"ג 3). מכת המוות שספגה החיה מצביעה על ביטול האפיפיורות בשנת 1798. לאחר מכן אומר הנביא, "מִכַּת הַמָּוֶת אֲשֶׁר לָהּ נִרְפְּאָה, וְכָל הָאָרֶץ הִשְׁתַּוְּמָמָה עַל הַחֵיהָ." שאול השליח מכריז מפורשות כי איש הרשע יפעל עד ביאת המשיח השנייה (טימ"ב, ב' 8). הוא ימשיך בהונאותיו עד אחרית הימים וקץ העולם.

מחבר ספר ההתגלות מכריז, שוב בקשר לאפיפירות: "וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא נִכְתְּבוּ שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסֵפֶר הַחַיִּים" (ההתגלות, י"ג 8). הן בעולם העתיק והן בעולם המודרני, האפיפירות זוכה לכבוד בכך שיום א' מכובד - מוסד שכונן בידיה ותוקפו מבוסס אך ורק על סמכותה. במשך ארבעים שנה הציגו תלמידי הנבואות בארצות הברית את העדות הזו לעולם. באירועים המתרחשים בימינו ניתן לראות התקדמות מואצת לקראת התגשמות הנבואה. מורי הדת הפרוטסטנטית דוגלים באותה טענה, המאששת את תוקפו האלוהי של הצו לשמירת יום א', וזאת ללא שום תימוכין מכתבי הקודש, בדיוק כפי שנהגו ראשי הדת הקתולית שהמציאו ניסים מזויפים שימלאו את מקומו של צו ה'. הטענה שעונשי האל יפקדו את מחללי יום א' כיום השבת, תשוב ותישמע; למעשה, היא כבר מתחילה להישמע. התנועה לאכיפת שמירת יום א' הולכת וצוברת תאוצה במהירות. הכנסייה הקתולית מפליאה לעשות ברוב פיקחותה וערמומיותה. היא יודעת מה עומד לקרות ומכוונת בהתאם את מהלכיה. היא ממתינה לשעת כושר כאשר היא רואה שהכנסיות הפרוטסטנטיות חולקות לה כבוד בכך שהן שומרות את השבת השקרית, ומתכוננות לאכוף את שמירתו באמצעים הזהים לאלה שבהם נקטה בעבר הרחוק. אלה המואסים באור האמת יחפשו את עזרתו של כוח זה, שלטענתו אינו טועה לעולם, כדי לרומם את המוסד שהוא עצמו כונן. לא קשה לנחש באיזו נכונות באה הכנסייה הקתולית לעזרתם של הפרוטסטנטים במלאכה זו. מי מבין טוב יותר מראשי האפיפירות כיצד לטפל בבנים סוררים שאינם סרים למשמעת הכנסייה? הכנסייה הקתולית, על כל זרמיה וענפיה ברחבי העולם, יוצרת ארגון כביר הנתון תחת שליטת הכס הקדוש ונועד לשרת את מטרותיו. מיליוני קהילות קתוליות בכל ארצות תבל מחויבות לשמור אמונים לאפיפיור. יהיו אשר יהיו הלאום של המאמינים הקתולים או הממשל שתחתיו הם חיים, עליהם לראות בכנסייה את הריבונות העליונה ביותר. על אף שהם אולי ישבעו לשמור אמונים למדינתם, שבועתם לשמור אמונים לכנסייה ברומא פוטרת אותם מכל התחייבות אחרת ושבועה אחרת המזיקות לענייניה. הפרוטסטנטים לא מבינים מה הם עושים כאשר הם מציעים את עזרתם לכנסייה הקתולית באכיפת שמירת יום א' והאדרתו. בעודם פועלים להשגת מטרתם, הכנסייה ברומא מכוונת

לקראת כינון מחדש של ריבונותה האבודה. ההיסטוריה מעידה על ניסיונותיה הערמומיים והמתמידים לכבוש בעורמה את לב המדינות ולהתערב בענייניהן הפנימיים; ולאחר השגת דריסת רגל בהן, לקדם את מטרותיה, אפילו במחיר של חורבן ראשי העם והעם עצמו. הדת הקתולית מכריזה בעוז ובגלוי כי בכוחו של האפיפיור "לגזור דין ולפסוק עונשים המנוגדים לזכויותיהן של הארצות, לתורת ה' ולחוקת האדם." ["ספר צווי האפיפיור"]. מן הראוי לזכור שרומא מתרברבת בספרי הצווים שלה, ולעולם לא תשנה את עמדתה. העקרונות שכונו גרגורי השביעי ואינוסנט השלישי עדיין שרירים וקיימים בכנסייה הקתולית. אילו היה בידיה כוח, היא הייתה מחילה ואוכפת אותם באותה עוצמה ועוז כפי שעשתה במאות הקודמות. היא הייתה אוכפת את העיקרון שכוון בעבר בארצות הברית - דהיינו, שהכנסייה תמשול במדינה; שהשלטון החילוני יהיה כפוף לצווי הדת; ובקצרה, שסמכות הכנסייה והמדינה תשלוט במצפון, וניצחונה של רומא בארצות הברית יובטח. בדבר ה' ניתנה אזהרה על הסכנה הממשמשת ובאה; אם לא נקשיב לה, העולם הפרוטסטנטי ילמד במהרה על כוונותיה ומטרותיה האמיתיות של רומא, אלא שאז כבר יהיה מאוחר מכדי להימלט מן המלכודת. הקתוליות הולכת וצוברת כוח בחרישיות. עיקרי הדת שלה משפיעים על בתי המשפט, על הכנסיות ועל ליבם של בני האדם. היא מקימה לגובה רב את היכליה העצומים במקומות שבהם היא עסקה בסתר ברדיפותיה, והיא תשוב לרדוף בהם את מתנגדיה. בחשאי ובאין רואה היא מתגברת את כוחותיה כדי לקדם את מטרותיה, עד לשעה היעודה שבה תתקוף. הדבר היחיד שהיא חפצה בו הוא עמדת יתרון - וזו כבר ניתנה לה. במהרה נראה את מהות תכליתה האמיתית של הכנסייה ברומא, ונחוה אותה על בשרנו. כל המאמין בדבר ה' ומציית לו יזכה לתוכחות ורדיפות.

פרק ל"ו

הסיבות והתכלית של העימות הממשמש ובא

מראשית העימות הגדול בגן העדן הייתה תכליתו של השטן לבטל את תורת ה'. כדי להשיג את מטרתו פתח השטן במרד נגד בוראו, וגם אחרי שגורש מגן עדן הוא המשיך באותה מלחמה עלי אדמות. המטרה שבה הוא דבק והגשים בהתמדה, היא לרמות את בני האדם, להדיחם לחטא ולגרום להם לחלל את תורת ה'. בין אם ישיג זאת על ידי ביטול התורה לאלתר או מאיסת אחד מדיברותיה, התוצאה בסופו של דבר תהיה זהה. מי ש"נִכְשָׁל בְּדֶבֶר אֶחָד", מפגין בוז כלפי התורה כולה; התנהגותו, השפעתו והדוגמה של אדם כזה מעידים על כך שהוא מצדד בחטא, והוא הופך להיות "אִשָּׁם... בָּכָל", כאילו חילל את התורה כולה (איגרת יעקב, ב' 10). בניסיונו להכפיש ולבזות את צווי ה' סילף השטן את תורת כתבי הקודש, והטעויות והשקרים שהוא הפיץ נטמעו באמונתם של רבבות בני אדם המתיימרים להאמין בכתבי הקודש. העימות הגדול האחרון בין האמת לשקר, הוא למעשה הקרב האחרון בעימות המתמשך על תורת ה'.

לקרב אחרון זה אנו נכנסים כעת - מאבק בין חוקת האדם לחוקי ה', בין אמונה על פי כתבי הקודש לבין אמונה על פי המסורת והאגדה. הכוחות שיתאגדו נגד האמת והצדק במלחמה זו כבר פועלים בימינו. דבר ה' הקדוש, שנמסר לנו במחיר כה כבד של סבל ודם, אינו זוכה להערכה רבה. כתבי הקודש מצויים בהישג ידם של כל בני האדם, אך רק מתי מעט מקבלים אותם בכל ליבם ומאודם כמדריך

לחיים. הכפירה תופסת תאוצה בכל מקום במידה מדאיגה, לא רק בעולם, אלא גם בכנסייה. אנשים רבים מתכחשים לעיקרי האמונה המשיחית. העובדות הנשגבות של מעשה הבריאה, כפי שהוצגו בידי מחברי כתבי הקודש שכתבו בהשראת רוח הקודש, החטא הקדמון, הקורבנות, הכפרה ונצחיותה של תורת ה' - כל אלה נדחים על הסף, בשלמותם או באופן חלקי, בידי מרבית העולם הנוצרי. אלפי בני אדם המתגאים בחוכמתם וחירותם, סבורים כי ביטחון מלא בכתבי הקודש מעיד על חולשה. לדידם, חיפוש פגמים וסתירות בכתבי הקודש, ומציאת הסברים "רוחניים" חלופיים לאמיתות החשובות הטמונות בהם, מעיד על יכולת שכלית נעלה וידע מופלג. כוהני דת רבים מלמדים את תלמידיהם שתורת ה' שונתה או בוטלה; אנשים המאמינים בתקפות מצוותיה ובשמירתן הלכה למעשה נחשבים כמי שזכאים אך ורק ללעג ולבוז. כשבני האדם מואסים באמת, הם מואסים באלוהים. כשהם רומסים את תורת ה', הם מתכחשים לסמכותו של המחוקק העליון. קל להאדיר תורות שקר ותיאוריות מופרכות ולהעריץ אותן, כשם שקל ליצור אליל מעץ או אבן. כאשר השטן מציג את מידותיו הנעלות של אלוהים באור כוזב, הוא גורם לבני האדם לחשוב על אופיו של אלוהים במונחים מוטעים ולא לראות את טיבו האמיתי. אנשים רבים סוגדים לאליל רעיוני כלשהו שאותו הם מושיבים על כס המלכות במקום ה'. זאת בשעה שרק מתי מעט סוגדים לאלוהים החי, כפי שהתגלה בדברו באמצעות המשיח ובמעשי ידיו בבריאה. אלפי בני אדם סוגדים לטבע, ובעת ובעונה אחת מתכחשים לאלוהי הטבע. האלילות רווחת כיום בעולם הנוצרי, על אף שבאדרת אחרת, כשם שרווחה בישראל הקדומה בימי אליהו הנביא. האל שבו דבקים אנשי רוח ופוליטיקאים רבים - האל של החוגים הנוצצים, של מכללות ואוניברסיטאות רבות - הוא קצת יותר טוב מבעל, אל השמש של צור. אין שקר היוצא בעזות מצח רבה יותר כנגד סמכות השמיים, אין שקר הסותר באופן בולט יותר את השכל הישר, מאשר הדוקטרינה הצוברת תאוצה, המבוססת על השקר הגס שעל פיו תורת ה' אינה מחייבת עוד את בני האדם. לכל עם יש חוקים המחייבים את בני האדם לכבדם ולציית להם; אף ממשל לא יוכל להתקיים בלעדיהם; האם ניתן להעלות על הדעת שלבורא השמיים והארץ אין שום חוקים לשם פיקוח על יצירי כפיו? נניח שבכירים

בממשלה כלשהי ייצאו בהכרזה שהחוקים שנחקקו בארצם כדי להגן על זכויות האזרחים אינם מחייבים עוד, שכן הם מגבילים את חירות האדם, ולפיכך אין לציית להם; האם אנשים אלה ימשיכו להטיף זאת ללא מחאת הציבור? האם ייתכן שזלזול בחוקי המדינה מהווה עברה חמורה יותר מרמיסת צווי ה' המהווים את התשתית לכל ממשל? לצורך העניין, ניתן לטעון שמדינות עשויות לבטל את חוקיהן ולהתיר לאזרחיהן לעשות ככל העולה על רוחם, מאשר לטעון שמנהיג היקום יבטל את חוקיו ויותר את העולם ללא קני מידה להרשעת האשמים ולזיכוי הצייתנים. האם נוכל לדעת מה תהיה התוצאה של ביטול תורת ה'? ניסיון כזה כבר נערך בעבר. נוראים היו המחזות שהתחוללו בצרפת כשהאתאיזם שלט במדינה. העולם כולו נוכח לדעת שביטול האיסורים המרסנים שכונן אלוהים, פירושו קבלת עולו של האכזר ברודנים. כשחוקי הצדק מתבטלים נסללת הדרך לשר הרוע לכונן את שלטונו עלי אדמות. בכל מקום שבו מואסים במצוות ה' חדל החטא להיחשב כחטא, ואיש אינו נכסף לצעוד בדרך הישר. אלה המסרבים להיכנע לשלטונו של אלוהים, לא יצליחו לשלוט ברוחם ולרסן את עצמם. תורות השקר המשחיתות שלהם נוטעות רוח של מרי בליבם של הילדים ובני הנעורים, שמטבעם אינם סובלים משמעת ופיקוח; כתוצאה מכך, החברה כולה נגועה בהפקרות ובפריצות.

בזמן שההמונים לועגים לתמימותם של המאמינים המצייתים לחוקי האל, הם עצמם מתפתים בקלות לתורות השקר של השטן. הם מניחים לתאוותיהם למשול בליבם, ומבצעים את החטאים שהמיטו את עונשי ה' על עובדי האלילים. אלה המלמדים את בני האדם לזלזל בחוקי ה', זורעים מרי וקוצרים מרי. ברגע שהרסן של תורת ה' יוסר לחלוטין, יזכו במהרה חוקי האדם לזלזול ולהתעלמות. משום שאלוהים אוסר על ביצוע הונאות, על תאוות בצע ועל שקרים, בני האדם מוכנים ומזומנים לרמוס את חוקיו, המשמשים כאבן נגף בדרך לשגשוגם. אך התוצאות של ביטול החוקים הללו יהיו מרות ובלתי צפויות, לפחות מבחינתם. אם החוק אינו מחייב, מדוע יחשוש האדם לחללו? רכושם של האזרחים כבר לא יהיה מוגן. אנשים יגזלו את רכוש שכניהם בכוח הזרוע, והאנשים החזקים ביותר יהפכו לבעלי הממון והשררה. החיים עצמם כבר לא יכובדו. ברית הנישואים לא תשמש עוד כמעוז קדוש המגן על המשפחה. בעל הממון יוכל, אם יעלה בחפצו, לקחת לעצמו את אשת

שכנו בכוח הזרוע. הדיבר החמישי והדיבר הרביעי יחוללו. בנים לא יהססו לקפד את חיי הוריהם כדי למלא את תאוות הבצע אשר מושלות בליבם המושחת. העולם הנאור יתמלא בשודדים ורוצחים, והשלום, השלווה והאוויר ייעלמו מן העולם. תורת השקר הפוטרת את האדם מציות לחוקי ה', החלישה את החובה המוסרית ופתחה את הסכר לפשעים, חטאים ורשע. הפקרות, הוללות ושחיתות שוטפות את העולם כנחשול צונאמי אימתני. השטן אינו חדל מעבודתו בתוך המשפחה. דגליו מתנוססים אפילו מעל בתים משיחיים. קנאה, צרות עין, רוע, צביעות, ניכור, חיקוי, ריבים, בגידות והתמכרות לתאוות מושלים בכיפה. דומה שהדת, המבוססת על עיקרי האמונה ותורות רוחניות, האמורים לשמש כתשתית וכמסגרת לחברה, מתנוודדת בחוסר יציבות על סף אובדנה. הפושעים השפלים ביותר שהושלכו לכלא בשל פשעיהם, זוכים למתנות ולתשומת לב המורעפים עליהם כאילו היו בעלי הישגים הראויים לכבוד. פשעיהם ואופיים זוכים לפרסום רב. העיתונות מפרסמת את פרטי הפרטים המתועבים והמקוממים של פשעיהם, ובכך מלמדת את הציבור את יסודות הפשע, ההונאה והרצח; והשטן, הוא צוהל וחוגג על הצלחת תוכניותיו השטניות. הפשיעה והשחיתות, נטילת החיים הזדונית, הפשע הגואה מכל סוג ומכל חומרה, כל אלה אמורים לעורר את כל יראי ה' לברר מה ניתן לעשות כדי לעצור את גלי הרשע הגואים. בתי המשפט מלאים שחיתות. המנהיגים פועלים מתוך תאוות בצע ואהבת תענוגות. השכורות כה ערפלה את שכלם ואת חושיהם של אנשים רבים, עד שלשטן יש כמעט שליטה מלאה עליהם. המשפטנים, השופטים וחבר המושבעים, הם מושחתים, משוחדים ומותעים. שכרות, הוללות, תאוה, קנאה והונאה מכל סוג שהוא מאפיינים את השופטים. "וְהָסֵג אַחֹר מִשְׁפָּט, וְצִדְקָה מִרְחוֹק תִּעֲמֹד: כִּי כִשְׁלָה בְּרָחוֹב אֶמֶת, וְיִכְכָּה לֹא תוֹכֵל לָבוֹא" (ישעיה, נ"ט 14). הרשע, העוון והעלטה הרוחנית, ששררו תחת ריבונותה של רומא, היו התוצאה הבלתי נמנעת של הדרך שבה רמסה את כתבי הקודש; אך היכן ניתן למצוא את הסיבה לכפירה הרווחת, למאיסת תורת ה' ולשחיתות שפשה בעקבותיה, תחת הלהבה הבוהקת של אור הבשורה המאיר בדור של חירות דתית? כיום, כשנבצר מן השטן להמשיך לשלוט בעולם באמצעות הסתרת כתבי הקודש, הוא נוקט באמצעים אחרים כדי להשיג את אותה המטרה. הכחדת האמונה בכתבי הקודש משרתת

את מטרתו בדיוק כמו השמדת כתבי הקודש עצמם. באמצעות החדרת האמונה שתורת ה' אינה מחייבת עוד, מצליח השטן לגרום לבני האדם לחלל את התורה כאילו היו בורים לחלוטין ואינם מודעים כלל לחוקיה. עתה, בדורות האחרונים, הוא פועל באמצעות הכנסייה כדי לקדם את מטרותיו. מוסדות הדת והארגונים הדתיים בימינו מסרבים לשמוע את האמיתות המפורשות, הלא-פופולריות, שמלמדים כתבי הקודש, ומתוך מלחמתם בהן, הם מאמצים פרשנויות ועמדות הזורעות ומפיצות זרעי ספקנות. מתוך דבקות בתורות השקר של הכנסייה הקתולית על אלמותיות האדם, על הימצאותו בהכרה בשעת המוות ועל הישארות הנפש, הם מואסים במגן היחיד כנגד הטעיות הספיריטואליזם. הדוקטרינה על עינוי נצחי בגיהנום גרמה לאנשים רבים לפקפק בכתבי הקודש. כאשר מדרבנים את בני האדם לקיים את הדיבר הרביעי, הם מתחילים לשמור את קדושת השבת; ואולם, מורי הדת הפופולריים מכריזים כי תורת ה' אינה מחייבת עוד, ובכך הם פוטרם את בני האדם מחובה שאינה לרוחם. הם מואסים הן בתורת ה' והן בשבת. ככל שמתפשטת הרפורמה על שמירת השבת, מאיסה זו של התורה הקדושה כדי להימנע מקיום הדיבר הרביעי תהיה כמעט נחלת העולם כולו. תורותיהם של מורי וראשי הדת פתחו את הדלת לכפירה, לספיריטואליזם ולבזו לתורת ה' הקדושה, ולכן מנהיגים אלה נושאים באחריות הכבדה על חטאי העולם הנוצרי. אך דווקא הם טוענים כי השחיתות הגואה בעולם הנוצרי נובעת בעיקר מחילול "השבת הנוצרית" כביכול, וכי אכיפת שמירת יום א' תשפר משמעותית את המצב המוסרי בחברה. טענה זו נשמעת במיוחד באמריקה, שבה הדוקטרינה בקשר לשבת האמיתית זוכה לתפוצה נרחבת. כאן, מלאכת הריסון והמתינות, אחת הרפורמות העיקריות והחשובות ביותר, מזוהה לפעמים עם התנועה הדוגלת ביום א', שחסידיה מציגים את עצמם כמי שפועלים למען רווחת וטובת החברה; אלה המסרבים להצטרף אליהם מוקעים כאויבי מלאכת הריסון ותיקון הדת. אך העובדה שתנועה שתכליתה השרשת טעות מזוהה עם מלאכה שהיא כשלעצמה טובה ומועילה, אינה טענה המחזקת ומאששת את הטעות. ביכולתנו להסתיר רעל בתוך מזון בריא, אך אין בכווננו לשנות את טיבו של הרעל. אדרבה, הוא הופך את המזון מסוכן יותר, שכן רוב הסיכויים שהוא ייאכל מבלי שהסועד יבחין בו. אחת מתחבולותיו של השטן היא

לערבב את השקר בשמץ של אמת, וזאת כדי להכשירו ולעשותו סביר ומתקבל על הדעת.

מנהיגי התנועה הדוגלת בשמירת יום א' ממליצים אולי על רפורמות שהעם זקוק להן, על עיקרי אמונה העולים בקנה אחד עם כתבי הקודש, אך בעת ובעונה אחת יש בהם דרישה המנוגדת לתורת ה', ולכן משרתי ה' אינם יכולים לצדד בהם ולהצטרף אליהם. דבר לא יוכל להצדיקם על כך שהם מבטלים את חוקי ה' למען תורת אנשים מלומדה. השטן משתמש בשתי תורות שקר כבירות אלה – הישארות הנפש וקדושת יום א' – כדי להוליך שולל את בני האדם. בעוד שתורת השקר הראשונה מהווה את תשתית הספיריטואליזם, השנייה יוצרת קשר של אהדה וחיבה עם הכנסייה ברומא. הפרוטסטנטים בארצות הברית יהיו הראשונים שיושיטו את ידיהם מעל התהום כדי לאחוז בידה של תורת הספיריטואליזם; הם ישלחו את ידיהם מעל התהום העמוקה כדי ללחוץ ידיים בחמימות עם הכנסייה השלטת ברומא; בהשפעת האיחוד המשולש הזה, ארצות הברית תלך בדרכה של רומא ותרמוס ברגל גסה את עיקרי האמונה והמוסר. ככל שהספיריטואליזם מחקה ביתר שאת את הנצרות הרשמית של ימינו, הוא צובר כוח רב יותר כדי להוליך שולל וללכוד נשמות ברשתו. השטן עצמו משנה את עורו ולובש דמות מודרנית יותר. הוא יופיע בדמותו של מלאך אור. באמצעות תורת הספיריטואליזם יתחוללו ניסים, חולים יירפאו ויתחוללו מופתים ונפלאות רבים שלא ניתן יהיה להתכחש להם. וכאשר הרוחות הרעות יכריזו על אמונתן בכתבי הקודש, ויחלקו כבוד למוסדות הדת, מלאכתן ופועלן יתקבלו כהתגלות גבורת ה'. כיום קשה לזהות את קו ההפרדה המבדיל בין המשיחיים לכופרים. חברי כנסייה האוהבים את מה שהעולם אוהב מוכנים ומזומנים לחבור לכופרים; השטן נחוש בדעתו לאחד ביניהם ולצרף את כולם לשורות הספיריטואליזם, ובכך לחזק את תכליתו. הקתולים, המתברברים בניסים כאות ודאי המעיד על היותם הכנסייה האמיתית, ילכו שולל בקלות אחרי הכוח הזה המחולל ניסים ומופתים; גם הפרוטסטנטים, לאחר שהסירו את שריון האמת, ילכו שולל אחר הטעיותיו. קתולים, פרוטסטנטים ואוהבי העולם הזה יקבלו באותה להיטות את יראת השמיים למראית עין, שאין בה שום תוקף ועוצמה, ויראו באיחוד זה תנועה ענקית שתכליתה להמיר את דתו של העולם ולקרב את ביאת האלף הבא המיוחל. באמצעות

הספיריטואליזם מופיע השטן כמיטיבה של האנושות, כרופא חולים וכמי שמציג שיטה דתית חדשה ונעלה יותר; אך בעת ובעונה אחת, הוא פועל להשמדת האנושות. פיתוייו מובילים את ההמונים לשמד. הפקרות ושכרות מושלות בשכל הישר, ותאוות, התמכרויות, סכסוכים ושפיכות דמים באים בעקבותיהן. השטן אוהב לחרחר ריב ושש על מלחמות, שכן המלחמה מעוררת את התאוות הרעות והשפלות ביותר של הנשמה, ואז שולחת לגיהנום את קורבנותיה הספוגים בדם ורשע. תכליתו היא להסית את הארצות להילחם זו בזו, שכן כך עולה בידו להסיט את מחשבתם של בני האדם ממלאכת ההכנה כדי שיוכלו להימצא זכאים ביום הדין של ה'. השטן פועל גם דרך איתני הטבע כדי לאסוף לאסמו את קציר הנשמות הלא-מוכנות. הוא למד את הסודות ממעבדות הטבע, והוא משתמש בכל כוחותיו כדי לשלוט באיתני הטבע ככל שמתיר לו אלוהים. כאשר ה' התיר לשטן לייסר את איוב, כמה מהר איבד איוב את עדריו, משרתיו, בתיו, בניו ובנותיו – צרה רדפה צרה. אלוהים הוא זה שמגונן על יצירי כפיו ומקיף אותם בגדר המגנה עליהם מכוחו של המשחית. ואולם, העולם הנוצרי הפגין בוז כלפי תורת ה', וה' יעשה בדיוק את אשר הכריז – הוא יסיר את ברכותיו מן האדמה ויסיר את ידו המגוננת מאלה שמרדו בתורתו ולימדו את בני האדם לנהוג כך או כפו עליהם לנהוג כך. השטן שולט בכל בני האדם שאינם נמצאים תחת השגחת אלוהים באופן מיוחד. הוא יעניק חסד ושגשוג לחלק מהם כדי לקדם את מטרותיו, וימיט צרות על אחרים, והוא ויגרום לבני האדם להאמין שאלוהים הוא זה שמייסרם. בזמן שיופיע לפני בני האדם כרופא דגול שבכוחו לרפא את כל מחלותיהם, הוא ימיט צרה אחר צרה, אסון אחר אסון, עד שהערים הגדולות יושמדו וייהרסו כליל. אפילו ברגע זה הוא ממשיך לזרוע הרס וחורבן. בתאונות ובאסונות המתרחשים בים וביבשה, בשריפות ובדליקות הענקיות המשתוללות במקומות שונים ברחבי העולם, בסופות הטורנדו העזות, בסופות הברד הכבדות, בסערות הציקלון, בנחשולי הצונאמי וברעידות האדמה המתחוללים בעולם – בכל מקום ובאלפי צורות מפעיל השטן את כוחו. הוא סוחף את הקציר וזורע בעקבותיו בצורת, רעב והרס. הוא מזהם את האוויר בחיידקים קטלניים, ואלפי בני אדם מתים במגיפות. מכות ומפגעים אלה יהיו יותר ויותר תכופים, יותר ויותר הרי אסון. שמד יהיה מנת חלקם של בני האדם ובעלי החיים כאחד. "אֲבָלָה נְבָלָה

הָאֶרֶץ... אֲמָלְלוּ מְרוֹם עִם הָאֶרֶץ. וְהָאֶרֶץ חִנָּה תַּחַת יִשְׁכְּבֶיהָ; כִּי עָבְרוּ תוֹרֹת, חָלְפוּ חֹק, הִפְרוּ בְרִית עוֹלָם" (ישעיה, כ"ד 4, 5). ואז, המתעה הכביר ישכנע את בני האדם להאמין שמשרתי האלוהים הם הגורם לכל הרעות והצרות הללו. הקבוצה שסר חינה בעיני ה' תאשים בכל צרותיה את אלה שמצייתים לתורת ה' ומהווים תוכחה חיה נצחית לחוטאים. יוכרז כי מי שמחללים את השבת הנחגגת ביום א', פוגעים באלוהים ומבצעים חטא שימיט על הציבור אסונות שלא ייפסקו, עד ששמירת יום א' תיאכף בקפדנות. בנוסף, יוכרז כי אלה הדוגלים בדיבר הרביעי, ובכך פוגעים בכבוד שניתן ליום א', הם עושי צרות המונעים מעצמם את חסד האל ואת שגשוגם עלי אדמות. בדרך זו, הטענה שהושמעה נגד משרת ה' בימי קדם תישמע שוב, וזאת על סמך סיבות דומות. "וַיְהִי כִּפְאוֹת אֲחָאָב אֶת אֱלֹהֵהוּ, וַיֹּאמֶר אֲחָאָב אֱלֹהֵי: 'הֲאֵתָה זֶה לְעַר יִשְׂרָאֵל?' וַיֹּאמֶר: 'לֹא עָבַרְתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם אֵתָה וּבֵית אֲבִיךָ, בַּעֲזָבְכֶם אֶת מִצּוֹת יְהוָה, וַתִּלְךְ אַחֲרֵי הַבָּעַלִּים"' (מלכים א', י"ח 17, 18). כשזעמם של בני האדם יגבר בשל עלילות שווא, הם ינהגו בשליחי ה' בדרך הדומה לזו שבה ישראל הכופרת נהגה באליהו. הכוח לחולל ניסים, שהופגן באמצעות הספיריטואליזם, יקסום לאנשים שבחרו לציית לאלוהים ולא לבני אדם. בתקשור עם הרוחות יכריזו הרוחות שאלוהים שלח אותן לשכנע את המתנגדים ליום א' בטעותם, ויאששו את הטענה שיש לציית לחוקי המדינה כחוקים שכונן האל. הן יקוננו על הרשע הרב הפושה בעולם, ויאששו את דבריהם של מורי הדת, הטוענים כי הידרדרות המוסר נובעת מחילול יום א'. גדול יהיה הזעם שיופנה לכל מי שיסרב לקבל את דבריהן. המדיניות שבה נוקט השטן בעימות הסופי הזה עם חסידי ה', זהה לזו שהוא השתמש בה בראשית העימות הגדול בשמים. הוא התיימר לקדם את יציבות שלטונו של האל, בשעה שבסתר עשה כל מאמץ כדי לחתור תחתיו ולהפילו. הוא האשים את המלאכים הנאמנים במלאכה שהוא עצמו ניסה לבצע. אותה מדיניות של הולכת שולל מסמנת את תולדות הכנסייה הקתולית. כנסייה זו מתיימרת לפעול כנציגת השמיים, בזמן שהיא מבקשת לרומם את עצמה מעל אלוהים ולשנות את תורתו. תחת חוקת רומא, כל מי שמת בשל דבקותו בבשורה הוקע כרשע; נטען שאנשים אלה עשו יד אחת עם השטן, ונעשה כל מאמץ כדי למצוא בהם דופי ולהטיל בהם רפש, וזאת כדי שייראו בעיני בני האדם, ואפילו בעיני עצמם, כגדולי הפושעים. כך יהיה מעתה ואילך.

בזמן שהשטן מבקש להשמיד את אלה המכבדים את תורת ה', הוא יגרום לבני האדם להאשימם בחילול התורה, בזלזול באלוהים ובהמטת צרות ואסונות על העולם. אלוהים לעולם אינו כופה את רצונו על הרצון או המצפון; אך האמצעי הקבוע של השטן לשם השגת שליטה על אנשים שנבצר ממנו לפתותם, הוא כפייה באמצעות אלימות ואכזריות. באמצעות זריעת פחד או שימוש בכוח, הוא מנסה למשול במצפון ולגרום לקורבנו לחלוק לו כבוד. כדי להשיג זאת, הוא פועל הן באמצעות רשויות הדת והן באמצעות הרשויות החילוניות, וגורם להם לאכוף את חוקי האדם בניגוד לחוקי ה'. שומרי השבת המקראית יוקעו כאויבי החוק והסדר, כשוברי הרסן המוסרי של החברה, אשר גורמים לאנרכיה ושחיתות וממיטים על העולם את עונשי ה'. נקיפות המצפון שלהם יוכרזו כעיקשות, כמרי וכבז לרשות ולחוק. הם יואשמו בחוסר נאמנות לשלטון. כמרים המתכחשים לחובת הציות לתורת ה', יציגו בדרשותיהם את החובה לציית לרשויות החילוניות כמי שנוסדו ביד ה'. בהיכלות המחקקים ובבתי המשפט יוצגו אנשים הדבקים בדיברות התורה באור מוטעה, והם יואשמו ויורשעו. דבריהם יוצגו באור כוזב, ומניעיהם יפורשו שלא כהלכה. כשהכנסיות הפרוטסטנטיות ימאסו בטיעונים המפורשים מכתבי הקודש, המצדדים בתורת ה', הן תשתוקנה להשתיק את בני האדם שאין בכוחן להצמית את אמונתם באמצעות כתבי הקודש. הן עצמן עיוורות לעובדה שהן מאמצות דרך חדשה שתוביל לרדיפת האנשים שמסרבים ביודעין לעשות את מה שהעולם הנוצרי עושה, ולהכיר בטענות המאששות את השבת שכוננה האפיפיורות. נכבדי הכנסייה והמדינה יעשו יד אחת כדי לשחד, לשכנע או לכפות על כל האזרחים מכל המעמדות לכבד את יום א'. בהעדר סמכות אלוהית יחוקקו חוקים המעודדים דיכוי. שחיתות פוליטית הורסת את אהבת הצדק ואת הכבוד לאמת; אפילו בארצות הברית החופשית, מושלים ומחוקקים המבקשים לשאת חן בעיני הציבור ייכנעו לדרישה הרווחת לחוקק חוק שיאכוף את שמירת יום א'. חירות המצפון שעלתה במחיר כה כבד, לא תכובד עוד. בעימות הממשמש ובא אנו נחזה באירועים שיגשימו את דברי הנביא: "קִצְצָה הַתִּנְיָן עַל הָאֲשָׁה וְהָלַךְ לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה עִם שָׂאֵר זֶרְעָה הַשּׂוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת אֱלֹהִים וְלָהֶם יַעֲדוֹת יִשׁוּעַ" (ההתגלות, י"ב 17).

פרק ל"ז

כתבי הקודש כמעוז

לתורה ולתעודה; אם לא יאמרו כְּדָבָר הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין לוֹ שָׁחַר" (ישעיה, ח' 20).

חֲסִידֵי ה' נקראים להשתמש בכתבי הקודש כמעוז שיגן עליהם מהשפעתם של מורי השקר, ומכוחן המוליך שולל של רוחות האופל. השטן משתמש בכל תחבולה אפשרית כדי למנוע מבני האדם לרכוש ידע על כתבי הקודש, שכן הדברים המפורשים שנאמרו בהם חושפים את שקריו. בכל תחייה של מלאכת האל פועל שר הרוע ביתר שאת. עתה, הוא נערך בכל כוחותיו לקראת המאבק האחרון במשיח ובתלמידיו. הולכת השולל הכבירה האחרונה תיחשף לפנינו במהרה. צר המשיח יחולל את נפלאותיו לנגד עינינו. כה דומה יהיה הזיוף לאמת, שלא ניתן יהיה להבדיל בין האמת לשקר, זולת בעזרת כתבי הקודש. לפיכך, יש לבחון כל אמירה, כל תורה וכל נס לאורם של כתבי הקודש. כל מי שינסה לקיים את כל צווי ה' יתקל בהתנגדות ובלעג. אנשים אלה יוכלו לעמוד איתנים אך ורק באלוהים. כדי שיוכלו לעמוד במבחן שייבחנו בו, עליהם להבין את רצון ה' כפי שהוא נחשף בכתבי הקודש. הם יוכלו לכבדו אך ורק אילו יבינו את אופיו, את טיב שלטונו ואת מטרותיו, ויפעלו בהתאם לכך. רק אלה שחיזקו את מוחם ונפשם בעזרת האמיתות מכתבי הקודש, יחזיקו מעמד בעימות הגדול האחרון. כל נשמה תיבחן במבחן הקשה והנוקב: האם תציית לאלוהים או לאדם? השעה המכרעת, שעת השין, ממשמשת ובאה. האם אומנם נטועות רגלינו בסלע של דבר ה' שאינו ניתן לשינוי? האם

מוכנים אנו להגן בעוז על חוקי ה' ואמונת ישוע? לפני צליבתו הבהיר המושיע לתלמידיו שהוא יוצא להורג, יקום לתחייה וייצא מן הקבר; מלאכים נכחו במעמד זה במטרה להטביע את רושםם של הדברים הללו על מוחם וליבם. אך התלמידים ייחלו לתשועה ממשית מעול הכובש הרומי, ולכן התקשו לשאת את המחשבה שהאחד שבו הם תלו את כל תקוותיהם, יסבול וימות במוות כה מחפיר. המילים שהיה עליהם לזכור פרחו מזיכרונם. לפיכך, כשהגיעה שעת המבחן, הם לא היו מוכנים. מותו של ישוע הצמית לחלוטין את כל תקוותיהם, כאילו לא הזהירם מראש. וכך, בעתיד, הנבואות תתבהרנה לנו בבהירות רבה כשם שהובהרו לתלמידים באמצעות דברי המושיע. האירועים הקשורים לתום תקופת המבחן ולמלאכת ההכנה לקראת בוא ימי הצרה, מוצגים בבירור ובמפורש. אך האמיתות החשובות הללו נבצרו מבינתם של ההמונים, כאילו לא נחשפו מעולם. השטן עוקב בדריכות כדי לקלוט כל התרשמות שתחכים אותם ותסייע להם להגיע לישועה; וכאשר תבוא הצרה הגדולה, היא תמצא אותם לא מוכנים. כשאלוהים שולח לבני האדם אזהרות כה חשובות, שהוכרזו בידי מלאכים המעופפים בלב השמיים, הוא מצפה מכל אדם בר-דעת להקשיב למסר האזהרה. העונשים הכבדים המצפים לכל אלה שישתחוו לחיה ולצלמה אמורים לעורר את בני האדם ללמוד את הנבואות בשקדנות ולהתעמק בהם כדי לדעת מהו תו החיה, וכיצד יוכלו להימנע מקבלתו. [ההתגלות, י"ד 9-11]. אך ההמונים אוטמים את אוזניהם ומסרבים לשמוע את האמת, ומודרכים להקשיב לסיפורי מעשיות. בעודו צופה לאורך הדורות עד אחרית הימים, הכריז שאול השליח: "הֵן יָבוֹא הַזְּמַן שֶׁלֹּא יִסְבְּלוּ אֶת הַלֵּקַח הַבָּרִיא... וּמִן הָאֵמֶת יִטּוּ אֲזִיָּהֶם לַפְּנוֹת אֶל הָאֲגָדוֹת" (טימ"ב, ד' 3, 4). העת הזו הגיעה. ההמונים אינם חפצים באמת של כתבי הקודש, שכן היא מפריעה להם למלא את תאוות יצר הרע של ליבם הכרוך אחר הבלי העולם. ואילו השטן, הוא מספק להם את שלל הולכות השולל האהובות עליהם. אך לאלוהים יהיו חסידים עלי אדמות שימשיכו לנצור את כתבי הקודש כמופת היחיד שעל פיו ייבחנו כל הדוקטרינות ויתבססו כל תיקוני הדת. דעותיהם של המלומדים, מסקנות המדע, עיקרי האמונה וההחלטות שנקבעו בידי מועצות הדת, (שהם כה רבים ומנוגדים כמו הכנסיות שהם מייצגים), קולו של

הרוב - אף אחד מאלה וכל אלה יחדיו אינם אמורים לשמש כהוכחה בעד או נגד סוגיה כלשהי באמונה. לפני שנקבל דוקטרינה כלשהיא או עיקר אמונה כלשהו, עלינו לדרוש לקבל אישוש מפורש מדבר ה' בנוסח, "כה אמר ה'". השטן מנסה ללא הרף להסב את תשומת ליבנו לאדם ולא לאלוהים. הוא מכוון את בני האדם לראות בבישופים, ברועי קהילות ובמורי התיאולוגיה את מדריכיהם, וזאת כדי שלא יתעמקו בכתבי הקודש בעצמם כדי ללמוד מהם מה נדרש מהם. ואז, לאחר שהשטן שולט במוחם ובליבם של מנהיגי הדת, ביכולתו להשפיע על ההמונים לעשות את רצונו. כשהמשיח בא כדי לדבר את מילות החיים, העם הפשוט הקשיב לדבריו בשמחה; אנשים רבים, אפילו מקרב הכוהנים וראשי הדת, האמינו בו. אך הכהן הגדול, המנהיגים ובכירי האומה, היו נחושים בדעתם לגנותו ולדחות את תורתו. על אף שכשלו כל ניסיונותיהם למצוא עילה כדי להאשימו, על אף שהם לא יכלו שלא לחוש בגבורת ה' שאפפה אותו ובחוכמה העילאית של דבריו, עם זאת, הם התבצרו בדעותיהם הקדומות; הם מאסו בהוכחות החותכות ביותר למשיחיותו, וזאת מחשש שיאלצו להפוך לתלמידיו. מתנגדים אלה של ישוע היו אנשים שבני העם רחשו להם יראת כבוד משחר ילדותם וקיבלו את סמכותם ללא עוררין. הם תהו: "איך ייתכן שהזקנים והסופרים המלומדים אינם מאמינים בישוע? האם צדיקים אלה לא היו מקבלים אותו אילו היה המשיח?" השפעתם של מורים כאלה היא שגרמה לעם ישראל למאוס בגואלו. הרוח שהניעה את הכוהנים וראשי הדת הללו עדיין פועלת בימינו באמצעות אנשי דת רבים, המתיימרים להיות בעלי יראת שמיים. הם מסרבים לבחון את עדות כתבי הקודש בנוגע לאמיתות המיוחדות שניתנו לתקופתנו. הם מצביעים בגאון על מספרם הרב, על עושרם ועל הפופולריות שלהם, מביטים בבוז במאמינים הדוגלים באמת, ומציינים את מספרם הקטן, את דלותם ואת האמונה הלא-פופולרית שהם דבקים בה, הגורמת לניתוקם מן העולם. המשיח חזה מראש שהסמכות המופרזת שהסופרים והפרושים נטלו לעצמם, לא תחדל לאחר יציאת עם ישראל לגלות. הוא חזה במבט נבואי בהתעצמות הסמכות האנושית כדי לשלוט במצפונם של בני האדם - דבר שהיווה קללה כה נוראה בעבור גוף המשיח בכל הדורות. גינוייו הנוקבים נגד הסופרים והפרושים, ואזהרותיו לעם ישראל שלא ללכת

בעקבות מנהיגים ומורים עיוורים אלה, תועדו כדי לשמש אזהרה לדורות הבאים. הכנסייה הקתולית מייעדת את זכות הפרשנות של כתבי הקודש לאנשי הכמורה. על סמך הטענה שרק אנשי הכמורה מוסמכים להבהיר את דבר ה', נמנע מן העם הפשוט לקרוא בו. על אף שהרפורמציה הנגישה את כתבי הקודש לכל בני האדם, עם זאת, אותו עיקרון בדיוק ששימש את הכנסייה ברומא, מונע מן ההמונים בזרם הפרוטסטנטי להתעמק בכתבי הקודש בעצמם. מלמדים אותם לקבל את פרשנותה של הכנסייה לתורות כתבי הקודש; ישנם רבבות נוצרים שאינם מעזים לקבל דבר מכתבי הקודש, גם אם הוא נאמר בהם מפורשות, כאשר הוא מנוגד לעיקרי האמונה שלהם או לתורה שכוונה כנסייתם.

חרף העובדה שכתבי הקודש גדושים באזהרות בנוגע למורי שקר, אנשים רבים מוכנים להפקיד את נשמותיהם בידי כהני הדת. כיום ישנם רבבות מאמינים שאינם יכולים לתת סיבות נוספות לאמונה שבה הם דבקים, זולת אלה שקיבלו ממורי הדת שלהם. הם כמעט מתעלמים לחלוטין מתורת המושיע, ובוטחים באמון מלא בדבריהם של כהני הדת. אך האם כהני הדת אינם שוגים? כיצד נוכל להפקיד את נשמותינו בידיהם ולקבל את הדרכתם, אלמלא נדע בביטחון על סמך כתבי הקודש שהם-הם נושאי האור? אנשים רבים שאין להם את העוז והאומץ המוסרי לחדול ללכת בתלם ולסטות מן המסלול שבו צועד העולם, נוטים ללכת בעקבותיהם של המלומדים; משום שהם ממאנים לבחון בעצמם את כתבי הקודש, הם מסתבכים יותר ויותר בטעויות, עד שהם דבקים בהן ללא שמץ של תקווה להיחלץ מכבלי השקר. הם אומנם רואים כי האמיתות שנועדו לימינו הובהרו מפורשות בכתבי הקודש, וחשים את גבורת רוח הקודש הנלוות להכרזתן, אך הם מאפשרים להתנגדות שמעלים כהני הדת להסב אותם הרחק מן האור. על אף שנשמות תועות אלה השתכנעו בשכלן ובמצפונן, הן אינן מעזות להעלות בדעתן מחשבה אחרת המנוגדת לזו של כהני הדת; הן מקריבות את השכל הישר שלהן, את יכולת השיפוט העצמאית שלהן ואת האינטרסים הנצחיים שלהן על מזבח הכפירה, הגאווה והדעה הקדומה של אדם אחר. רבות הן הדרכים שבאמצעותן פועל השטן בעזרת כלי שרת אנושיים כדי ללכוד את אסיריו. הוא מצליח ללכוד רבבות בני אדם בעודו מושך אותם אליו

בעזרת חוטי המשי של החיבה השמורה לאויבי צלב המשיח. יהיו אשר יהיו קשרי החיבה הללו, בין הורים, ילדים, בני זוג או בקשרים חברתיים, התוצאה תהיה תמיד זהה; מתנגדי האמת מפעילים את כל כוחם כדי לשלוט במצפון הזולת, ואילו הנשמות הנתונות תחת השפעתם נעדרות אומץ או עצמאות כדי לציית לתובנותיהן לגבי מחויבויותיהן. האמת והכבוד של אלוהים אינם ניתנים להפרדה; לא נוכל לכבד את אלוהים בעזרת השקפות שגויות שאינן מעוגנות בכתבי הקודש. אנשים רבים טוענים שאין זה משנה במה מאמין אדם, כל עוד הולך הוא בדרך הישר. אך האמונה היא זו שמעצבת את החיים. אם אור ואמת מצויים בהישג ידינו, אך אנו מתעלמים מזכות היתר שנפלה בחלקנו, ואיננו מנצלים אותה כדי לשמוע ולראות את האור והאמת, למעשה אנו מואסים בהם; אנו בוחרים בחושך ולא באור. "יֵשׁ דֶּרֶךְ יֵשָׁר לִפְנֵי אֵישׁ, וְאַחֲרֵיכָה, דֶּרֶךְ כִּי מוֹת" (משלי, ט"ז 25). בורות אינה תירוץ המצדיק טעות או חטא, כל עוד יש לאדם שלל הזדמנויות לדעת את רצון ה'. קחו לדוגמה נוסע המגיע לפרשת דרכים ומביט בשלטים המציינים את שמות היעדים השונים. אילו יתעלם מן השילוט ויפנה לדרך שנראית לו כדרך הנכונה, ואפילו יעשה זאת בלב שלם, רוב הסיכויים שימצא עצמו בדרך הלא-נכונה. אלוהים העניק לנו את דברו כדי שנהיה בקיאים בתורותיו, ונדע בעצמנו מה הוא דורש מאיתנו. כשאחד מבעלי התורה פנה אל ישוע בשאלה: "רַבִּי, מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת כְּדִי לִרְשֵׁת חַיִּי עוֹלָם?" המושיע הפנה אותו לכתובים, באומרו: "מָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה? מָה אַתָּה קוֹרֵא?" בורות אינה תירוץ הפוטר את האדם, בין אם הוא צעיר או זקן, מן העונש החל על חילול תורת ה', שכן בידו עותק נאמן של התורה הזו, על כל עיקריה, חוקיה ומצוותיה. אין די בכוונות טובות; אין די במעשים הנחשבים נכונים וטובים בעיני האדם או על פי עצת רבו. נשמתו היא זו שנתונה כאן על הכף, ולכן שומה עליו לחקור בכתבי הקודש בעצמו. גם אם השגותיו ותובנותיו בהירות ועזות, גם אם הוא בוטח ללא עוררין ברבו ומאמין שהוא יודע את האמת, אין זה הבסיס לאמונתו. בידו נתונה מפה המתווה את כל ציוני הדרך במסע השמימה, ולכן עליו להסתמך עליה ולא לנחש את דרכו. חובתו הראשונה והנעלה ביותר של כל אדם בר-דעת היא ללמוד מכתבי הקודש מהי האמת, ואז להתהלך לאורה ולעודד את הזולת לנהוג כמוהו. שומה עלינו ללמוד מדי יום

את כתבי הקודש בשקדנות יתרה, לשקול כל מחשבה וכל תובנה העולה במוחנו, ולהשוות בין פסוקים. בעזרת ה' אנו אמורים לגבש את דעותינו אנו, בדיוק כפי שאנו אמורים לתת דין וחשבון על מעשינו לפני ה'. האמיתות הברורות ביותר בכתבי הקודש עומעמו ונעטפו בספקות ובאפלה בידי המלומדים שהתיימרו להיות בעלי חכמה יתרה, ולימדו כי לכתבי הקודש יש משמעות רוחנית מיסטית נסתרת, שאינה גלויה על פני השטח. מורים אלה הם מורי שקר. לאנשים כאלה התייחס ישוע כשהכריז: "אֵינְכֶם יוֹדְעִים אֶת הַכְּתוּבִים, אֵף לֹא אֶת גְּבוּרַת אֱלֹהִים" (מרקוס, י"ב 24).

יש להבין את כתבי הקודש על פי הפשט, דהיינו, לפי משמעותם המפורשת, אלא אם כן מדובר בסמל או בדימוי. המשיח הבטיח: "הַרְוֵה לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי [של האל] יַדְעוּ אִם תּוֹרָתִי מְאֲלָהִים הִיא אוֹ אִם מַעֲצָמִי אֲנִי מְדַבֵּר" (יוחנן, ז' 17). אילו בני האדם היו מקבלים את כתבי הקודש ככתבם וכלשונם, ולא היו בנמצא מורי שקר שיולכו אותם שולל ויבלבלו את מחשבתם, הייתה מתבצעת בעולם מלאכה כבירה שהייתה משמחת את המלאכים ומצרפת לצאן מרעיתו של המושיע רבבות על גבי רבבות של נשמות תועות.

בעת לימוד כתבי הקודש עלינו להפעיל את כל כוחותינו השכליים ולנסות להבין בשכלנו הצר כבני תמותה את האמיתות העמוקות של אלוהים. עם זאת, אל לנו לשכוח שהצייתנות והכניעה המאפיינות ילד, הן הרוח האמיתית של תלמיד הכתובים. עלינו לזכור שלא ניתן לפענח ולפתור פסוקים קשים להבנה וסתירות בכתבי הקודש באמצעות אותן שיטות המשמשות לפתרון סוגיות פילוסופיות. בל נפנה לעסוק בלימוד כתבי הקודש מתוך ביטחון עצמי והסתמכות על עצמנו, שעמים ניגשים אנשים רבים לעסוק בתחומי המדע השונים, כי אם עלינו לעשות זאת מתוך תשוקה כנה לדעת את רצון ה', ובלוויית תפילה הנשענת אך ורק על עזרת ה'. עלינו לבוא אל האל הכביר, "אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה", ברוח ענווה ונוחה ללימוד כדי לרכוש ממנו דעת. אם לא נעשה כן, מלאכי החבלה כה יעוורו את עיני רוחנו ויקשו את ליבנו, עד שייאטמו כליל לאמת.

מלומדים ואנשי דת טוענים לגבי פסוקים רבים בכתבי הקודש שהם מהווים רז, או שמוטב להתעלם מהם, אך דווקא פסוקים אלה הם הרי-משמעות לאדם שלמד בבית מדרשו של המשיח, והם מעניקים

לו נחמה רבה ותובנות רבות. אחת הסיבות לכך שתיאולוגים רבים מתקשים בהבנת דבר ה', היא שהם עוצמים את עיניהם לאמיתות שאין ברצונם לחיות על פיהן.

הבנת כתבי הקודש אינה תלויה ביכולות השכליות המופעלות בשעת הלימוד, אלא בהתמקדות בדבקות במטרה זו, ובכיסופים כנים לאמת ולצדק. לעולם אין ללמוד את כתבי הקודש ללא תפילה. רוח הקודש יכולה לגרום לנו להבין את חשיבותם של דברים קלים להבנה, או למנוע מאיתנו להתמודד עם אמיתות שנבצרו מהבנתנו. תפקידם של מלאכי השמיים הוא להכשיר את הלב להבין את דבר ה', וזאת כדי שנתפעם מיופיו, נלמד את הלך מתכונותיו, נוזהר באמצעות אזהרותיו, או נתעודד ונתחזק בעזרת הבטחותיו. עלינו לאמץ ולשאת את תחינתו של מחבר מזמורי התהילים: "גַּל עֵינֵי וְאַבְיָטָה, נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ" (תהל', קי"ט 18).

פיתויים נראים לפעמים כה מפתים, שהאדם מאמין שלא יצליח לעמוד בפניהם, שכן עקב הזנחת התפילה ולימוד כתבי הקודש, הוא אינו מסוגל לזכור או "לשלוף מן השרוול" את הבטחותיו של ה', ולהילחם בשטן בעזרת פסוקים מכתבי הקודש המשמשים כחרב הרוח. אך מלאכי ה' אופפים תמיד את אלה המוכנים ומזומנים ללמוד דברים רוחניים שמימיים; בשעת צרה ובעת הצורך, המלאכים יעלו לתודעתם את האמיתות שהם זקוקים להם. וכך, כאשר האויב "יבוא כְּנֶהָר צָר, רִיחַ יִהְיֶה נֶסֶסָה בּוֹ" [דהיינו, רוח ה' תניס אותו. (ישעיה, נ"ט 19)]. ישוע הבטיח לתלמידיו: "אֲבָל הַמִּנְחָם, רִיחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָאֵב יִשְׁלַח לָכֶם בְּשָׁמִי, הוּא יְלַמֵּד אֶתְכֶם הַכֹּל וְיַזְכִּיר לָכֶם כָּל מֵה שֶׁאֲנִי אֲמַרְתִּי לָכֶם" (יוחנן, י"ד 26). אך תורת המשיח חייבת להיות נצורה בזיכרוננו כדי שרוח הקודש תחלץ ממנו את דברי המשיח ותעלה אותם לתודעתנו בשעת סכנה. דוד המלך אמר: "בְּלִבִּי צִפְנֹתִי אֲמַרְתָּ, לִמְעַן לֹא אֶחָטָא לָךְ" (תהילים, קי"ט 11). כל אלה שעתידם הנצחי חשוב להם, חייבים לעמוד על המשמר מפני פלישת הספקנות. עמודי האמת יהיו אלה שיותקפו במתקפה זו. בלתי אפשרי להתרחק מהישג ידם של הסרקזם, של הפלפלנות שיש בה גניבת הדעת, של התורות החתרניות הפועלות מתחת לפני השטח ושל התורות המזיקות של הכפירה המודרנית. השטן מתאים את פיתויו לכל בני האדם מכל שדרות החיים. הוא תוקף את בני האדם שאינם יודעי

קרוא וכתוב בדברי זלזול או לעג, ומתקיל את המשכילים באמצעות סתירות מדעיות וטיעונים פילוסופיים, כשאלה וגם אלה נועדו לעורר בליבם חוסר אמון בכתבי הקודש או בוז לכתבי הקודש. אפילו בני הנעורים חסרי הניסיון מרהיבים עוז לרמוז על ספקות בקשר לעיקרי האמונה המשיחית. לדאבוננו, צעירים כופרים אלה, שטחיים ככל שיהיו, אינם נטולי השפעה. רבים הולכים בעקבותיהם, מפקפקים באמונת אבותיהם, בזים לרוח החסד ומחרפים אותה (אל העברים, י' 29). אנשים טובים ומוכשרים רבים שיכלו להביא כבוד לאלוהים ולברך את העולם, דעכו וקמלו באוויר המבאיש של הכפירה. כל הבוטחים בהחלטות היומרניות הנובעות ממוח האדם, ומדמיינים כי ביכולתם לפענח רזים שמימיים ולהגיע לאמת ללא עזרת החוכמה האלוהית, משלים את עצמם ונלכדים במלכודת השטן. אנו חיים בתקופה המשמעותית ביותר בתולדות העולם. גורלם של המוני בני האדם המאכלסים את העולם יוכרע במהרה. אושרנו בעולם הבא וגאולת נשמותינו תלויים בדרך בה נבחר לצעוד בעולם הזה. עלינו לקבל הדרכה מרוח האמת. כל תלמיד של המשיח חייב לשאול את המושיע ברצינות: "אדון, מה חפץ אתה שאעשה?" עלינו להשפיל את עצמנו לפני האדון, לבוא לפניו בצום ובתפילה, להרבות בהתעמקות בדברו ולהתמקד במיוחד באירועי יום הדין. עלינו לחתור לחוויה רוחנית ממשית ועמוקה. אין בידינו אפילו דקה אחת לאבד. אירועים הרי-חשיבות מתרחשים סביבנו; אנו עומדים על אדמתו המכושפת של השטן. זקיפי ה', עמדו על המשמר, אל תירדמו! האויב אורב לכם בסמוך, מוכן ומזומן בכל רגע, מחכה שתהיו מנומנמים ורפויים כדי לזנק עליכם ולטרוף אתכם. אנשים רבים הולכים שולל אחר תורות שקר ושוגים בנוגע למצבם האמיתי לפני ה'. הם מברכים על מעשיהם הרעים, ושוכחים להרבות במעשים טובים ובגמילות חסדים שה' דורש מהם לעשות. אין די בהיותם עצים הנטועים בגנו של אלוהים. עליהם למלא את ציפיותיו ולשאת פרי. לדידו, הם אחראים על כל כישלון לעשות את הטוב כמיטב יכולתם בעזרת חסדו המעצים. בספרי השמיים הם רשומים כעשבים שוטים. אך במקרה שלהם, הם לא לגמרי חסרי תועלת ותוחלת. ליבו האוהב והסבלן של המושיע ממשיך להתחנן בעבור אלה שזלזלו ברחמי ה' וניצלו לרעה את חסדו. "עַל כֵּן נֶאֱמַר: 'עוֹרָה הַיָּשׁוּן וְקוֹמָה מִן הַמֵּתִים, וְיֵאִיר לְךָ הַמָּשִׁיחַ'."

וְעַתָּה שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְהִתְהַלֵּךְ בְּזִהְיוּת... שֶׁכֵּן הַיָּמִים רָעִים" (האיגרת אל האפסים, ה' 14-16). בבוא שעת המבחן, האנשים שדבר ה' הוא נר לרגלם ייחשפו. בחודשי הקיץ אין הבדל בולט בין עצים ירוקי עד לעצים נשירים. אך בבוא משבי רוחות החורף, ירוקי העד יישארו ללא שינוי בזמן שיתר העצים ייכנסו לעונת השלכת ויאבדו את עלויותם. בדומה, לא ניתן להבדיל עתה בין ליבו הגדוש רמייה של מי שמתיימר להיות משיחי לליבו של משיחי אמיתי, אך קרובה העת שבה ההבדלים ייחשפו בבירור. הניחו להתנגדות לקום, הניחו לקנאות העיוורת ולחוסר הסובלנות להשפיע, הניחו לרדיפות להתעורר, הניחו לפוסחים על שתי הסעיפים ולצבועים להתנוודד, להסס ולוותר על אמונתם; אך המשיחי האמיתי יעמוד איתן כסלע, אמונתו תהיה חזקה יותר, ותקוותו עזה יותר מאשר בימי שלווה ושגשוג. מחבר מזמורי התהילים אומר: "כִּי עֲדֹתֶיךָ, שִׁיחָה לִי." "מִפִּקֻדֶּיךָ אֶתְבוֹנֵן; עַל כֵּן שָׁנֵאתִי כָל אֶרֶץ שֶׁקֶר" (תהי', קי"ט, 99, 104). "אֲשֶׁרִי אֶדָּם מִצֵּא חֶכְמָה." "וְהָיָה כְּעָץ שֶׁתּוֹלַע מִיָּם, וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרָשָׁיו, וְלֹא יֵרָא כִּי יָבֵא חֹם, וְהָיָה עֲלֵהוּ רֵעֵנוּ; וּבִשְׁנַת בְּצֻרֶת לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמֵּשׁ מַעֲשֹׂת פִּרְי" (משלי, ג' 13; ירמיה, י"ז 8).

פרק ל"ח

האזהרה האחרונה

א"חרי כן ראייתי מלאך אחר יורד מן השמים; רבה היתה סמכותו והאריך האירה מכבודו. הוא קרא בקול חזק ואמר: 'נפלה נפלה בגל הגדולה והיתה למעון שדים ולבית פלא לכל רוח טמאה ובית פלא לכל עוף טמא ומאוס.' "שמעתי קול אחר מן השמים ואמר: 'צאו ממנה עמי, פן תשתתפו בחטאתיה ופן תקבלו ממכותיה' " (ההתגלות, י"ח 1, 2, 4). כתבי הקודש מנבאים על תקופה שבה הכרזת מפלת בבל (כפי שהוכרזה מפי המלאך השני בספר ההתגלות, פרק י"ד, פסוק 8), תוכרז שוב בתוספת אזכור על השחיתות והרעות החולות שחדרו לארגונים השונים ולמוסדות הדת והשלטון הפועלים בבבל, החל ממועד הכרזת המסר הראשון בקיץ של שנת 1844. מוצג כאן עולם דתי השרוי במצב מזעזע. עם כל הסלמה במאיסת האמת, מוחם של בני האדם יהפוך חשוך ואפל יותר, וליבם יהפוך עיקש יותר, עד שהם יתחפרו בכפירה נחושה וחדורת עוז. מתוך בוז לאזהרות ה', הם ימשיכו לרמוס כל אחד מעשרת הדיברות, ולבסוף, יתחילו לרדוף את המאמינים שמקיימים אותם ורואים בהם צווים קדושים. באמצעות הבוז שדבר ה' וחסידי זוכים לו הופך המשיח חסר ערך לחלוטין. כשתורת הספיריטואליזם מתקבלת בכנסיות, והרסן שהוטל על לב הבשר מוסר, הצהרת האמונה הופכת לאדרת המסתירה את החטאים השפלים ביותר. האמונה בהתגלויות רוחניות פותחת את הדלת לרוחות של פיתוי ולתורות השדים. כך תורגש השפעתם הרעה של המלאכים הרעים בכנסיות. נאמר על בבל בהקשר לתקופה

שתוארה בנבואה זו: "כִּי הִגִּיעוּ חֲטָאתֶיךָ עַד הַשָּׁמַיִם וְזָכַר אֱלֹהִים אֶת פֶּשְׁעֶיךָ" (ההתגלות, י"ח 5). בבל מילאה את סאת עוונותיה, ולכן השמדתה ממשמשת ובאה. אך לאלוהים יש עדיין חסידים בתוכה; לפני שתבוא שעת פקודתה וה' יטיל עליה את עונשיו, יש לקרוא לחסידי ה' לצאת ממנה, וזאת "כִּן תִּשְׁתַּתְּפוּ בְּחֲטָאתֶיךָ וְכִן תִּסְבְּלוּ מִמִּכּוֹתֶיךָ." כך קמה התנועה שסומלה במלאך שירד מן השמיים, האיר את העולם בכבודו, זעק בקול רם והכריז את חטאיה של בבל. בהקשר למסר האזהרה שלו, נאמר: "צֵאוּ מִמֶּנָּה, עֲמִי!" הכרזות אלה, יחד עם אזהרת המלאך השלישי, מרכיבות את האזהרה האחרונה שתינתן ליושבי תבל. נוראה ומרה תהיה התוצאה שיחווה העולם. כוחות העולם הזה, שיתלכדו כדי להילחם בצווי ה', יכריזו כי הכול, "הַקִּטְנִים וְהַגְּדֹלִים, הַעֲשִׁירִים וְהָעֲנִיִּים, הַחֲפְּזִים וְהָעֲבָדִים" (התג', י"ג 16) יאמצו את מנהגי הכנסייה, בכך שישמרו את קדושת יום א' במקום את קדושת השבת. כל מי שיסרב לציית לדרישות הכנסייה יוענש על פי דין, ולבסוף, יוכרז כראוי למיתה. מאידך, תורת ה' המצווה על שמירת השבת כיום המנוחה שכוון הבורא, דורשת ציות ומאיימת בעונשים שיוטלו באמצעות חרון אפו של ה' על מחללי חוקיו. התוצאה תהיה ברורה: כל מי שיחלל את תורת ה' כדי לציית לחוקת אנוש יקבל את תו החיה. אנשים אלה יקבלו את הסימן המעיד על הברית שהם כרתו עם הכוח שהם בחרו לציית לו תחת אלוהים. באזהרה השמימית נאמר מפורשות: "כָּל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לַחַיָּה וּלְצִלָּמָה וּמִקְבַּל תּוֹ עַל מִצְחוֹ אוֹ עַל זָדוֹ, גַּם הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה מִיָּן חֲרוֹן אֱלֹהִים הַמְּזוּג בְּכֹס עֲמֹו וְאֵינָנו מְהוּל" (ההתגלות, י"ד 9, 10). ואולם, איש לא יישא את חרון אפו של ה', עד שהאמת שחדרה לליבו ולמצפוננו תגורש. ישנם אנשים רבים שלא זכו לשמוע את האמיתות המיוחדות שנועדו לימינו. חובת הציות לדיבר הרביעי, לא הוצגה לפניהם מעולם באורה האמיתי. בוחן הלבבות לא יניח לאף אדם החפץ לדעת את האמת ללכת שולל אחר הסוגיות הנתונות במחלוקת. אין להאיץ בבני האדם לקיים את הדיבר הרביעי מתוך ציות עיוור. כל אדם זכאי לאור שדי יהיה בו כדי לסייע לו ליטול החלטה מושכלת. השבת תהיה המבחן הגדול של הנאמנות, שכן זוהי סוגיית האמת הכי שנויה במחלוקת. כשבני האדם ייבחנו במבחן הסופי יימתח קו ההפרדה בין אלה ששירתו את ה' לאלה שאינם משרתים אותו. בעוד

ששמירת השבת השקרית על פי חוקי המדינה בניגוד לדיבר הרביעי תהווה הודאה על נאמנות לכוח הנלחם באלוהים, שמירת השבת האמיתית מתוך ציות לתורת ה' תהווה הוכחה לנאמנות לבורא. בעוד שקבוצת האנשים שתציית לכוחות השולטים בעולם תקבל את תו החיה, הקבוצה האחרת, זו שבחרה לציית לסמכות האלוהית, תקבל את חותם האלוהים [ראו הערה 13 בנספח]. עד כה, האנשים שהציגו את האמיתות הטמונות במסר האזהרה של המלאך השלישי נחשבו אך ורק לזורעי בהלה. נבואותיהם על הסובלנות הדתית שתשרור בארצות הברית, ועל איחוד הכוחות בין הכנסייה והמדינה במטרה לרדוף את שומרי מצוות ה', הוכרזו כחסרות יסוד ואבסורדיות. הוכרז בביטחון כי ארצנו [ארצות הברית] לעולם לא תהיה שונה מכפי שהייתה מאז ומעולם - הלוא היא מגינתה של חירות הדת. אך כאשר סוגיית הכפייה של שמירת יום א' תעורר גלים נרחבים, האירוע שזמן כה רב פקפקו בו ילך ויתקרב, ומסר האזהרה השלישי יפיק תוצאה שלא יכול היה להפיק קודם לכן. בכל דור ודור שולח אלוהים את משרתיו לגנות את החטא ולהוכיח את העולם ואת הכנסייה על חטאיהם. אך בני האדם משתוקקים לשמוע דברים נעימים לאוזן, ואילו האמת הצרופה והטהורה נדחית על הסף. מתקני דת רבים נחושים בראשית פועלם לנקוט משנה זהירות בהוכחת האומה והכנסייה על חטאותיהן. הם מקווים כי באמצעות מופת חייהם המשיחיים יעלה בידם להחזיר את בני האדם אל תורת כתבי הקודש. אך רוח קודשו של ה' נחה עליהם בדיוק כפי שנחה על אליהו הנביא ועוררה אותו להוכיח את המלך הרשע על חטאיו, ואת האומה הכופרת על חטאיה.

מתקני הדת לא יוכלו להימנע מהטפת דבריהם המפורשים של כתבי הקודש - תורות שהם אינם ששים להציגן ברבים. הם יאולצו להכריז את האמת בדבקות ובקנאות, ולהזהיר מפני הסכנה האורבת לנשמות בני האדם. הם ידברו בעוז את המילים שקיבלו מה', ללא חשש מן התוצאות, ובני האדם יאלצו לשמוע את האזהרה. כך יוכרז המסר של המלאך השלישי. לכשיגיע המועד שבו הוא יינתן בעוצמה הגדולה ביותר, יפעל ה' באמצעות כלי שרת ענווים, ויכוון את ליבם של אלה שיקדישו עצמם לשירותו. הפועלים יוכשרו באמצעות משיחת רוח הקודש, ולא על ידי לימוד והכשרה במוסדות חינוך. אנשי אמונה ותפילה ייאזרו בקנאה קדושה ויכריזו את המילים

שאלוהים שם בפייהם. חטאיה של בבל ייחשפו. התוצאות המרות של אכיפת פולחני ומצוות הכנסייה על ידי השלטון האזרחי, חדירת הספיריטואליזם וההתקדמות החשאית אך המהירה של הריבונות האפיפיורית - כל אלה ייחשפו ויצאו לאור. בני האדם יחוו נסערים לשמע האזהרות הרציניות הללו. רבבות בני אדם יקשיבו למילים שכמותן לא שמעו מעולם. הם יקשיבו בפליאה לעדות הגורסת שבבל היא-היא הכנסייה אשר נפלה עקב חטאיה וטעויותיה, וזאת משום שמאסה באמת שנשלחה אליה מן השמיים. כשבני האדם ישובו למוריהם וישאלו אותם ברצינות: "האומנם דברים אלה נכונים הם?", אזי יציגו בפניהם מורי ורועי השקר סיפורי מעשיות, ינבאו על דברים טובים ונעימים, וזאת כדי לשכך את פחדיהם ולהשקיט את נקיפות מצפונם שזה עתה התעורר. אך מאחר שאנשים רבים מסרבים להסתפק בסמכות אנושית, ודורשים לקבל אישוש אלוהי מפורש בנוסח, "כה אמר ה'", הרי שכוהני הדת הפופולרית, בדומה לפרושים בימי קדם שזעמו כאשר פקפקו בסמכותם, יוקיעו את מסר האזהרה, יטענו שהוא נובע מן השטן, ויאיצו בהמונים אוהבי החטא לגדף את נושאי המסר ולרדוף אותם. כשאש המחלוקת תתפשט לשדות חדשים וליבם של בני האדם יוסב לתורת ה' שדוכאה, יתעורר השטן ויחוש נסער. עוצמת המסר תרגיז את מתנגדיו וחמתם תבער בהם. כהני הדת יפעילו כמעט כוחות על-טבעיים בניסיון לגרש את האור, פן יזרח חלילה על צאן מרעיתם. הם ינקטו בכל האמצעים העומדים לרשותם כדי להשתיק את השיח הציבורי בסוגיות חשובות אלה. הכנסייה הקתולית והכנסייה הפרוטסטנטית יעשו יד אחת ויפנו לעזרת כוח הזרוע העוצמתי של השלטון האזרחי. כשהתנועה לאכיפת שמירת יום א' תהפוך עזה ונחושה יותר, החוק יופעל כנגד שומרי מצוות ה'. רשויות החוק יאיימו עליהם בקנסות ומאסרים; לאחדים מהם יוצעו משרות רמות, ולאחרים תגמולים וזכויות יתר כתמריצים שיעודדו אותם להתכחש לאמונתם. אך תשובתם האיתנה תהיה אחת: "תוכיחו לנו את טעותנו על סמך דבר ה'", בדומה לתשובה שהשמיע לותר בנסיבות דומות.

אלה שיואשמו בבתי המשפט יצדדו באמת ויוכיחו את צדקתה בעוצמה, ואחדים משומעיהם ישתכנעו ויקבלו את עמדתם בקשר לחובה לשמור על כל מצוות ה'. כך יאיר האור על אלפי בני אדם,

שאחרת לא ידעו דבר וחצי דבר על אמיתות נשגבות אלה. ציות קפדני לדבר ה' ייחשב למרד. הורים שהשטן עיוור את עיני רוחם ינהגו ביד קשה ובחומרה בילדם המאמין; אדון ידכא את משרתיו וגברת תדכא את שפחותיה, השומרים את מצוות ה'. קשרי דם ואהבה יינתקו, בנים ינושלו מנחלתם ויגורשו מביתם. דבריו של שאול השליח יתגשמו במלואם: "כָּל הָרוּצִים לְחַיֹּת חַיֵּי חֲסִידוֹת בְּמַשִּׁיחַ יִשׁוּעַ, יִרְדְּפוּ" (טימ"ב, ג' 12). כאשר מגיני האמת יסרבו לכבד את יום א' כיום המנוחה תחת השבת, חלקם יושלכו לכלא, חלקם יוגלו מארצם ואחרים יזכו ליחס מחפיר כעבדים. בעיני התבונה האנושית, כל הדברים האלה נראים כעת בלתי אפשריים. אך כשרוח ה' המרסנת תסתלק מבני האדם, והם יינתנו תחת כוחו של השטן, המתעב את מצוות ה', יתרחשו מספר התפתחויות מוזרות. לב האדם מסוגל לאכזריות גדולה כאשר יראת ה' ואהבת האל מסתלקים ממנו. לכשתתקרב הסערה, קבוצה גדולה של אנשים המתיימרים להאמין במסר של המלאך השלישי, אך לא התקדשו באמצעות ציות לאמת, יזנחו את עמדתם ויצטרפו לשורות יריביהם. אנשים אלה התחברו עם העולם, נחלו את הלך הרוח של העולם, ולפיכך קיבלו את עמדותיו. בבוא שעת המבחן, הם יעמדו מוכנים ומזומנים לבחור בדרך הקלה, בעמדה הפופולרית. אנשים ברוכי כישרונות ונעימי הליכות, שבעבר ששו על האמת, ישתמשו ביכולותיהם כדי לרמות נשמות ולהוליכן שולל. הם יהפכו לאויבים המרים ביותר של אחיהם לאמונה. כששומרי השבת יובאו לבתי המשפט כדי להצדיק את אמונתם, כופרים אלה ישמשו כסוכניו היעילים ביותר של השטן כדי לקטרג עליהם, להציגם באור כוזב, להאשימם, ולעורר את המנהיגים לפעול נגדם באמצעות עדויות שקר ועלילות שווא. בתקופה זו של רדיפות תיבחן אמונתם של משרתי ה'. הם האמינו באזהרת ה' באמת ובתמים, וחיפשו הכוונה אך ורק מאלוהים ומדברו. רוח קודשו של ה' הפועלת בליבם תאיץ בהם לדבר. בעודם מונעים בקנאות קדושה ובדחף אלוהי עז, הם יתחילו לבצע את משימותיהם ללא חשש מן התוצאות שיהיו להטפת דבר ה' בציבור. הם לא יתחשבו בצורכיהם ובמניעיהם האישיים, ולא ינסו לשמור על שמם הטוב או על חייהם. עם זאת, כשסערת ההתנגדות והתוכחה תפרוץ נגדם, אחדים מהם שיהיו אחוזי חלחלה, יהיו מוכנים ומזומנים להכריז: "אילו ידענו מראש את תוצאות דברינו,

היינו שותקים." קשיים וצרות יפלו עליהם מכל עבר. השטן יתקוף אותם בפיתוייו העזים ביותר. נדמה יהיה שהמלאכה שהם לקחו על עצמם נבצרת מכוחם. איום מוות יהיה תלוי ועומד מעל ראשם. ההתלהבות שהמריצה אותם תיעלם, ואף על פי כן, הם לא יוכלו לפנות לאחור. וכאשר הם יחושו חסרי אונים עד מאוד, הם ירצו אל האל העליון הכול-יכול כדי להתאזר בכוח. הם יזכרו שהמילים שהם הטיפו לא היו שלהם, אלא שה' הוא זה שהאיץ בהם למסור את מסר האזהרה. אלוהים נטע את האמת בליבם, והם לא יוכלו להתאפק מהכרזתה. קשיים ומבחנים דומים באו על אנשי ה' בדורות הקודמים. ויקליף, הס, לותר, טינדייל, בקסטר ווסלי, טענו שכל התורות וכל התיאוריות חייבות לעמוד במבחן כתבי הקודש, והכריזו שהם ידחו על הסף כל תורה שכתבי הקודש לא יאששו. נגד אנשים אלה קמו רדיפות שהשתוללו בחמת זעם בלתי פוסקת, ואף על פי כן, הם לא חדלו להכריז את האמת.

תקופות שונות בתולדות הכנסייה אופיינו, כל אחת ואחת מהן, בהתפתחות של אמיתה מיוחדת שהותאמה לצרכיהם של חסידי ה' באותה עת. כל אמיתה חדשה סללה את דרכה לנוכח שנאה והתנגדות; אלה שהתברכו באורה עברו ניסיונות וקשיים. בשעת חירום, אלוהים מעניק לחסידיו אמיתה מיוחדת. מי יעז שלא להפיצה? ה' מצווה על משרתיו להציג לעולם את הזמנת החסד האחרונה. הם אינם יכולים להחריש, זולת כשנשקפת סכנה לנשמתם. שגרירי המשיח אינם מתחשבים בתוצאות. עליהם לבצע את תפקידם ולהשאיר את התוצאות בידי האל. כאשר ההתנגדות מסלימה, המבוכה שבה ואוחזת בליבם של משרתי ה', שכן נדמה להם שהם החישו את שעת המשבר. אך מצפונם ודבר ה' מבטיחים להם שדרכם ישרה היא; חרף הקשיים והמבחנים שממשיכים לפקוד אותם, הם אוזרים עוז ועומדים בהם. המלחמה נעשית קרובה יותר ועזה יותר, אך אמונתם ואומץ ליבם מתעצמים בשעת חירום. עדותם היא: "איננו מעזים לשנות את דבר ה' או לחלק את תורתו הקדושה, דהיינו, לקרוא לחלק אחד חיוני וחשוב, ולאחר חסר חשיבות, וזאת כדי לשאת חן בעיני העולם. האל שאותו אנו משרתים יכול להצילנו. המשיח ניצח את הכוחות השולטים בעולם. האם עלינו לפחד מן העולם שכבר הובס?" רדיפה על שלל צורותיה מתבססת על עיקרון שיהיה שריר וקיים כל

עוד השטן קיים ולנצרות יש כוח משמעותי. איש אינו יכול לשרת את אלוהים בלי להקים נגדו את צבאות האופל. מלאכים רעים יתקפוהו על כל צעד ושעל, מחשש שמא השפעתו תגזול מידם את טרפם. אנשים רעים, שמופת חייו של משרת האל מהווה בעבורם תוכחה על דרכם הרעה, יתאחדו כדי לנתקו מאלוהים באמצעות פיתויים מפתים. כשאמצעים אלה כושלים, הם משתמשים בכוח עוצמתי כדי לכופף את מצפוננו. אך כל עוד ישוע ממשיך להפגיע בעבור המאמין בהיכל ה' בשמיים, כוחה המרסן של רוח הקודש יפעל הן על המנהיגים והן על העם. כוח זה עדיין שולט במידת מה בחוקי ארצנו [ארצות הברית]. אלמלא חוקים אלה, מצבו של העולם היה גרוע בהרבה ממצבו כיום. בזמן שרוב מנהיגינו משמשים כסוכנים פעילים של השטן, אלוהים שותל את סוכניו בקרב בכירי ומנהיגי האומה. האויב גורם למשרתיו להציע הצעות חוק שיעכבו מאוד את מלאכת ה'. אך המלאכים הקדושים מאיצים במדינאים יראי ה' להתנגד להצעות אלה בעזרת טיעונים חותכים. בדרך זו, מתי מעט מרסנים את כוחו הגואה של הרוע. התנגדותם של אויבי האמת תרוסן כדי שהמסר של המלאך השלישי ימלא את תפקידו. לכשתינתן האזהרה האחרונה, היא תסב את תשומת ליבם של המנהיגים הבולטים הללו שה' פועל באמצעותם, וכמה מהם יקבלו אותה ויעמדו עם חסידי ה' בימי הצרה. המלאך שיחבור להכרזת המסר של המלאך השלישי יאיר את העולם כולו בכבוד תהילתו. מלאכה כבירה, עוצמתית וחובקת עולם מנובאת כאן. התנועה האדוונטיסטית, שפעלה בין השנים 1840 עד 1844, היוותה התגלות רבת הוד של גבורת ה'; המסר של המלאך הראשון הגיע לכל מרכז בישור ברחבי העולם, ובארצות מסוימות התעורר עניין רוחני עז שהיה הגדול ביותר מאז ימי הרפורמציה במאה השש עשרה; אך התנועה הכבירה שתישא את האזהרה האחרונה של המלאך השלישי תהיה גדולה, עוצמתית וסוחפת יותר. המלאכה שתתבצע תהיה זהה לזו שהתבצעה בחג השבועות בימי השליחים. כשם שירד "היורה" בשפיכת רוח הקודש בראשית מלאכת הבישור כדי להצמיח את זרע הבשורה יקר הערך, כך עתיד לרדת "המלקוש" לקראת תום מלאכת הבישור כדי שיבשיל הקציר. "וְנִדְבָעָה נְרִדְפָה, לְדַעַת אֶת יְהוָה, כְּשֹׁמֵר נָכוֹן מִצֵּאוֹ; וְיָבֹא כְנֶשֶׁם לָנוּ, כְּמִלְקוֹשׁ יוֹרֵה אֶרֶץ" (הושע, ו' 3). "גִּילוּ וְשִׁמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, כִּי נָתַן לָכֶם אֶת הַמּוֹרָה לַצִּדְקָה; וַיּוֹרֶה לָכֶם

גֶּשֶׁם מוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ, בְּרֹאשׁוֹן" (יואל, ב' 23). "וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, נֶאֱמַר אֲדֹנִי, אֶשְׁפּוֹד אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר." "וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט" (מה"ש, ב' 17, 21). פועלה הכביר של הבשורה לא יסתיים בליוויית התגלויות מעטות יותר של גבורת ה' מאלה שסימנו את ראשיתו. הנבואות שהתגשמו בירידת "היורה" בראשית פועלה של הבשורה, יתגשמו שוב לכשירד "המלקוש" בעת סיום פועלה. אז יבואו ימי הרווחה, שכיפא השליח ייחל להם וניבא עליהם, כשאמר: "לָכֵן הִתְחַרְטוּ וְשׁוּבוּ בְּתִשְׁבָּה כְּדֵי שְׂיִמְחוּ חֲטָאֵיכֶם [במשפט החוקר שיערך ביום הדין של ה']", לְמַעַן יָבֹאוּ יָמֵי רְנוּחָה מִלִּפְנֵי אֲדֹנִי וְהוּא יִשְׁלַח אֶת אֲשֶׁר יַעֲד לָכֶם מִקֹּדֶם, אֶת הַמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ" (מה"ש, ג' 19, 20). משרתי ה' שפניהם קורנים בזיו קדושתו יעברו במהירות ממקום למקום ויבשרו את מסר השמיים. רבבות קולות ישמיעו את מסר האזהרה לעולם כולו. ניסים יתחוללו, חולים יירפאו ואותות ומופתים יתחוללו וילוו את המאמינים. גם השטן יחולל ניסים ומופתים כוזבים, ואפילו יוריד אש מן השמיים לעיני בני האדם [ההתגלות, י"ג 13]. לפיכך, תושבי העולם יאלצו לנקוט עמדה. המסר שיימסר להם לא ישכנעם באמצעות טיעונים חותכים, אלא בעיקר באמצעות אמונה עמוקה שרוח הקודש תיטע בליבם. הטיעונים הוצגו, הזרע נזרע, ועתה הוא יצמח ויניב פרי. העלונים שהפיצו המבשרים פעלו והשפיעו, ועם זאת, נבצר מאנשים רבים שהתרשמו מן הדברים להבין את האמת לאשורה או לציית לה. עתה חדרו קרני האור לכל מקום, האור נגלה במלוא בהירותו וילדי האל הישרים מנתקים את הכבלים שכבלו אותם. לקשרים משפחתיים ולקשרי ידידות בקהילה המשיחית אין את הכוח לעצור בהם כעת. האמת יקרה לליבם יותר מכל דבר אחר. חרף הכוחות שהתאגדו נגד האמת, אנשים רבים נעמדים לצד האדון.

פרק ל"ט

"עַת צָרָה"

ובַּעַת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמּוֹד וְהִיִּתְּהָ עַת צָרָה אֲשֶׁר לֹא נִהְיְתָה מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעַת הַהִיא, וּבַעַת הַהִיא יִמְלֹט עַמּוֹד כָּל הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר" (דניאל, י"ב 1). בתום העברת המסר של המלאך השלישי, חסד ה' יחדל להפגיע בעבור יושבי העולם הזה השרויים בחטא. חסידי ה' השלימו את מלאכתם. הם קיבלו את "המלקוש", "זכו ב"יְמֵי רְחֹקָה מִלִּפְנֵי אֲדֹנָי, " והתכוונו לימי הצרה הגדולה הממשמשת ובאה. מלאכים אצים הנה והנה בשמיים. מלאך שב מן הארץ ומכריז כי נשלמה מלאכתו; המבחן האחרון בא על העולם, וכל מי שהוכיח את דבקותו במצוות ה' קיבל את "חֹתֶם אֱלֹהִים חַיִּים" [ראו הערה 13 בנספח]. או אז, חדל ישוע מתפילת ההפגעה שהוא נושא בהיכל השמימי. הוא מרים את ידיו ומכריז בקול רם: "תם ונשלם", וכל צבאות השמיים מורידים את נזריהם כשהמושיע נושא את האזהרה החמורה: "הַמַּעֲוָל - שְׂיוֹסִיף לַעֲשׂוֹת עוֹל; הַטָּמָא - שְׂיִטָּמָא עוֹד; הַצָּדִיק - שְׂיִצְדֵּק עוֹד; הַקָּדוֹשׁ - שְׂיִתְקַדֵּשׁ עוֹד" (ההתגלות, כ"ב 11). כל מקרה ומקרה נבחן לגופו ונידון לחיים או למוות. המשיח כיפר בעבור חסידיו ומחק את חטאיהם; מספרם של נתיניו נקבע; "הַמַּלְכוּת וְהַשְּׁלֹטוֹן וְגִדְלָת הַמַּמְלָכוֹת תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִנָּתֵנוּ" לְיֹרְשֵׁי הַגָּאוּלָה, וישוע ימלוך כמלך המלכים, כאדון האדונים, לעולם ועד. כאשר המושיע עוזב את ההיכל השמימי, עלטה אופפת את יושבי הארץ. בתקופה נוראה זו חייבים הצדיקים להתהלך לפני האל הקדוש ללא מתווך המפגיע בעבורם. הרסן שהונח על הרשעים הותר, והשטן

זוכה בשליטה מלאה על הרשעים שעמדו בסירובם לחזור בתשובה. אורך רוחו של ה' פקע. העולם מאס בחסדו, בז לאהבתו וחילל את תורתו. תקופת המבחן שניתנה לרשעים הסתיימה, אך הללו המשיכו בשלהם; רוח ה', שזכתה להתנגדות כה עיקשת, נסוגה לבסוף. עתה, ללא הגנה מן החסד האלוהי, אין ביכולתם להתגונן מפני אבי הרשע. השטן יטיל פתאום על יושבי הארץ צרה כבירה אחרונה. כשמלאכי ה' יחדלו לרסן את התאוות האנושיות העזות, יותרו כל היסודות הגורמים לסכסוכים וריבים. העולם כולו יחוה הרס וחורבן גדולים ונוראים יותר מאלה שפקדו את ירושלים בימי קדם. טרם יציאת מצרים, מלאך ה' השמיד את כל בכורי מצרים ומילא את הארץ כולה באבל וקינה. כשדוד המלך חטא לה' כאשר ערך מפקד לעם, מלאך אחד חולל את השמד הנורא שבא כעונש על חטאו. אותו כוח משחית שמפעילים המלאכים הקדושים על פי צו ה', יופעל בידי מלאכי חבלה כאשר ה' יתיר להם לפעול ולעשות את מלאכתם.

כוחות הנערכים כעת, עומדים מוכנים ומזומנים, בעודם ממתינים להיתר מאת ה' כדי לזרוע הרס בכל מקום. מכבדי תורת ה' יואשמו בכך שהמיטו על העולם עונשים כבדים; אנשים יראו בהם את הגורם לאסונות הטבע, לרעידות האדמה הקשות, לסכסוכים ולשפיכות הדמים שימלאו את העולם צער ויגון. הכוח שיופגן בעת מתן האזהרה האחרונה ירגיז את הרשעים; חמת זעמם תישפך על כל מקבלי המסר, והשטן יעורר ביתר שאת רוח של שנאה ורדיפות. כשהסתלקה שכינת ה' מעם ישראל, הכוהנים והעם לא ידעו זאת. על אף שהם ניתנו תחת שליטת השטן ונשלטו בידי תאוות רעות ומשחיתות, הם עדיין ראו בעצמם את העם הנבחר. השירות בקודש בבית המקדש נמשך כסדרו; העלאת הקורבנות על מזבחותיו הטמאים נמשכה כסדרה, וברכת ה' הוכרזה מדי יום על העם שאשם ברצח בנו היקר של אלוהים, ובניסיון לרצוח את משרתיו ושליחיו. כאשר הוכרז פסק הדין החלוט בקשר לגורלו של בית המקדש, וכאשר נגזר גורלו של העולם אחת ולתמיד – יושבי תבל לא ידעו זאת. בני העם שרוח ה' הסתלקה מהם ימשיכו לדבוק במסורות הדת, והלהט השטני ששר הרוע יפיח בלבבותיהם כדי לבצע את זממו, ייראה כלפי חוץ כלהט לאלוהים. כאשר השבת תהפוך לסלע המחלוקת העיקרי ברחבי העולם הנוצרי, ורשויות הדת והחוק יאחדו כוחות כדי לאכוף את שמירת יום א' כיום המנוחה,

הסירוב המתמיד של מיעוט קטן להיכנע לצו יהפוך אותו מושא לתיעוב כלל-עולמי. יוכרז שאין להפגין סובלנות כלפי אלה שיתנגדו לכנסייה ולרשויות החוק; שעדיף שהם יסבלו מאשר שאומות שלמות ישרו באי סדר, בלבול והפקרות. שמונה עשר מאות שנים קודם לכן, הוכרז טיעון דומה נגד המשיח בידי ראשי וזקני העם. סָנְפָא, הכוהן הגדול הערמומי, אמר: "אֵינְכֶם מְבִינִים שְׂפָדַי לָנוּ כִּי אִישׁ אֶחָד יָמוּת בְּעַד הָעָם וְלֹא תֵאבֵד כָּל הָאֶמְהָה כָּלָה" (יוחנן, י"א 50). טיעון זה יימצא משכנע, ולבסוף ייגזר צו נגד שומרי קדושת השבת על פי הדיבר הרביעי, אשר יוקיע אותם, יקבע שהם ראויים לעונשים המחמירים ביותר, ויעניק לבני האדם חירות להוציאם להורג בתום פרק זמן מסוים. הקתוליות שכוננה בעולם העתיק והפרוטסטנטיות הכופרת הרווחת בעולם החדש ימשיכו לנקוט באותם אמצעים נגד מכבדי מצוות ה'. חסידי ה' יסבלו צרות ומצוקות בדומה לאלה שתוארו בידי הנביא ירמיהו כ"עת צרה ליעקב": "כִּי כֹה אָמַר יְהוָה, קוֹל חֲרָדָה שָׁמְעֵנוּ, פֶּחַד, וְאֵין שָׁלוֹם." "הוֹי, כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאֵין כְּמָהוּ; וְעַתְּ צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב, וּמִמָּנָה יִנָּשֵׁעַ" (ירמיה, ל' 5-7). ליל הייסורים והמאבק של יעקב, כאשר התפלל והתחנן לתשועה מידיו של עשיו (בראשית, ל"ב 24-30), מייצג את חוויתם של חסידי ה' בעיתות צרה. עקב מעשה ההונאה שנועד להבטיח לו את ברכת האב שיועדה לעשיו, נאלץ יעקב להימלט על נפשו ולפחד מאיומי אחיו שזמם להורגו. מקץ שנים רבות של שהייה בגלות, הוא יצא לדרך בצו ה', בלוויית נשותיו, ילדיו ועדריו, ועשה את דרכו אל מולדתו. כאשר הגיע לגבולות הארץ, הוא נמלא אימה כשהתבשר על התקרבותה של קבוצת לוחמים, שזממה, כך האמין, לנקום בו. נדמה היה שקבוצתו של יעקב, שלא הייתה חמושה, תיפול כקורבן חסר ישע של אלימות וטבח. על משא החרדה והפחד שהעיק על נשמתו התווסף המשא המוחץ של האשמה עצמית; שהרי חטאו שלו המיט את הסכנה הזו על בני משפחתו. תקוותו היחידה נשענה על חסד ה'; הגנתו היחידה חייבת להיות תפילה. ואף על פי כן, הוא עושה כל שביכולתו כדי לכפר על העוול שעשה לאחיו, ולמנוע את הסכנה האורבת לו ולמשפחתו. כך חייבים לפעול חסידי המשיח כשעת צרה מממשת ובאה עליהם; שומה עליהם לעשות כל מאמץ כדי לשמש כאור המאיר לעמם, לנטרל דעות קדומות ולמנוע את הסכנה המאיימת על חירות המצפון. לאחר ששלח יעקב

את משפחתו למרחקים כדי שלא יחזו בסבלו, הוא נותר לבדו כדי להתייחד עם ה', להתפלל ולהתחנן אליו.

הוא מתוודה על חטאו ומודה בלב אסיר תודה על חסדי ה' שהורעפו עליו. בענווה רבה, הוא מזכיר לה' את הברית שכרת עם אבותיו, ואת ההבטחות שנתן לו בליל החיזיון בבית-אל ובימי שהותו בגולה. שעת המשבר של חייו הגיעה; הכול מוטל עתה על הכף. באפלה ובבדידות, הוא ממשיך להתפלל ולהשפיל את עצמו לפני ה'. לפתע נחה יד על כתפו. הוא סבור שאויב בא לקחת את חייו. ברוב ייאוש, הוא נאבק בכל כוחו באיש המתקיף אותו. כשהשחר מפציע, הזר מפעיל את כוחו העל-טבעי; כאשר הוא נוגע "בְּכַף יָרְכוֹ", יעקב כמעט הופך למשותק; הוא נופל על צווארי יריבו המסתורי בתחינה דומעת, נואשת, חסרת אונים. יעקב יודע כעת שהוא נאבק במלאך הברית הכביר. על אף שעתה הוא נכה וסובל מכאבים עזים, הוא אינו מוותר על מטרתו. מזה ימים רבים הוא התייסר ברגשי חרטה ובלבול, וסבל מתוצאות חטאו; עתה, הוא חייב לקבל הבטחה שחטאו נמחל לו. נדמה שהזר השמימי עומד לעזוב, אך יעקב נאחז בו ומתחנן לברכה. מלאך ה' מבקש: "שְׁלַחְנִי, כִּי עָלָה הַשָּׁחַר." אך אבי האומה מכריז: "לֹא אֶשְׁלַחְךָ, כִּי אִם בְּרִכְתָּנִי!" איזה ביטחון, איזו דבקות ונחישות מוצגים כאן! אילו הייתה בקשתו של יעקב תביעה מוגזמת ויומרנית, הוא היה מושמד על המקום. אך ביטחונו היה ביטחון שלם של אדם שהתוודה על חולשתו ואפסיותו, אך בטח בחסדו של האל הנאמן לבריתו. "וּבְאֹנֹו, שָׁרָה אֶת אֱלֹהִים" (הושע, י"ב 4). באמצעות ענווה, חרטה וכניעה, בן תמותה חוטא ותועה זה גבר על הוד מלכותו – אלוהי השמיים. הוא נאחז ביד רועדת בהבטחות ה', וליבו של האל הגדוש אהבה אינסופית לא יכול היה שלא לשעות לתחינתו של החוטא. כהוכחה לניצחונו של יעקב, וכעידוד לאחרים שילכו בעקבות המופת שלו, שונה שמו מן השם שהזכיר את חטאו לשם שהנציח את נצחונו. העובדה שיעקב גבר על ה' הייתה הבטחה וערובה לכך שהוא יגבר על בני אדם. אל לו לחשוש עוד מן המפגש עם אחיו הזועם, שכן ה' הוא מגינו. השטן האשים את יעקב לפני מלאכי ה' וטען כי בידו הזכות להשמידו בשל חטאו; הוא הסית את עשיו לקום נגד אחיו ולצעוד לעברו; במהלך ליל המאבק הארוך של אבי האומה, השטן התאמץ לקבע בליבו את תחושת האשמה שלו, וזאת כדי לייאשו ולגרור לו להרפות מאחיזתו באלוהים. יעקב כמעט

נואש, אך הוא ידע שללא עזרת שמיים, הוא ימות. הוא התחרט באמת ובתמים על חטאו הכבד, והתחנן לחסדי ה'. הוא לא ויתר על מטרותיו, אלא נאחז ביתר שאת במלאך ה' והציג את תחינתו בלהט, בדמעה ובייסורים, עד שניצח. כשם שהשטן הסית את עשיו לצאת לקראת יעקב כדי לתקוף אותו, כך הוא יסית את הרשעים להשמיד את חסידי ה' בעת הצרה הגדולה. כשם שהוא האשים את יעקב, כך הוא יאשים את חסידי ה'. בעיני השטן, יושבי תבל הם נתיניו. אך ישנה קבוצה קטנה של שומרי מצוות ה' אשר מתנגדים לריבונותו. אילו יעלה בידו למחותם מעל פני האדמה, ניצחונו יהיה מושלם. הוא רואה שמלאכי ה' אופפים אותם ומגנים עליהם, והוא מסיק שחטאיהם נסלחו להם. אך הוא אינו יודע שגורלם נגזר בהיכל ה' בשמיים. הוא יודע במדויק את החטאים שהוא הדיח אותם לבצע. הוא מציג את חטאיהם לפני ה' באור המסולף ביותר, ומתאר את החוטאים הללו כמי שאינם ראויים, כמוהו, לחסדי האל. הוא מכריז כי ה' בצדקו אינו יכול למחול על חטאיהם, ועם זאת להשמיד אותם ואת מלאכיו. הוא תובע את חסידי ה' לרשותו כקורבנותיו, ודורש שיינתנו בידיו כדי שיוכל להשמידם. כאשר הוא מאשים את חסידי ה' בחטאיהם, מתיר לו ה' לנסותם בכל כוחו. ביטחונם באלוהים, אמונתם וחוסנם הרוחני ייבחנו במבחנים הקשים ביותר. כאשר הם יסקרו את עברם יצנחו ללבותיהם ותקוותיהם בקרבם, שכן הם יוכלו למצוא רק מעט טוב בכל ימי חייהם. הם מודעים היטב לחולשתם ולאפסיותם. השטן מנסה להפחידם באמצעות המחשבה שהם אבודים ושהכתם של טומאתם לא ייעלם לעולם. הוא מקווה למוטט את אמונתם, להדיחם לפיתוי ולגרום להם להפר את נאמנותם לאלוהים. על אף שחסידי ה' יהיו מוקפים אויבים שיהיו נחושים להשמידם, ייסוריהם לא ינבעו מפחד מרדיפות בשל דבקותם באמת; הם יחששו שמה בשל חטא שלא התחרטו עליו או פגם כלשהו בעצמם, הם לא יזכו להיווכח בהתגשמות הבטחת המושיע, אשר אמר: "אֶשְׁמַר אֹתְךָ מִשְׁעַת הַנְּסִיּוֹן הָעֲתִידָה לָבוֹא עַל כָּל תִּבְלָה" (ההתגלות, ג' 10). אילו יוכלו לאחוז בהבטחת המחילה, הם לא יירתעו מעינויים או ממוות; אך אילו יוכח שהם אינם ראויים, והם יאבדו את חייהם בשל מגרעות אופיים, הם יטילו קלון על שמו של אלוהים. הם ישמעו מכל עבר על מזימות בגידה וכפירה, ויראו במו עיניהם את מעשי המרי; בתוך תוכם תתעורר תשוקה עזה, כמיהה יוקדת של הנשמה, שהכפירה

הכבירה תחדל ורשעות הרשעים תגיע לקיצה. אך כאשר הם יפצירו בה' לעכב את מעשי המרי, הם יחושו מתוך האשמה עצמית עזה כי אין בכוחם להתנגד לגל הרשע הגואה ולעצרו. הם יידעו שהם עשו תמיד כמיטב כוחם ויכולותיהם במלאכת המשיח, שהם עשו חיל בפועלם והלכו והתעצמו, ולפיכך, לשטן ולכוחותיו יש פחות כוח עליהם, ולא יוכלו לגבור עליהם. הם ייסרו את נפשותיהם לפני ה', יזכירו לו את חרטתם על חטאיהם הרבים ויתחננו להבטחת המושיע: "יִחְזַק בְּמַעוֹזִי, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי; שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי" (ישעיה, כ"ז 5). אמונתם לא תכזיבם, גם כאשר תפילותיהם לא יזכו למענה מידי. גם בעת צרה, פחד גדול, אימה ומצוקה, הם לא יחדלו מתפילות הפגעה. הם יאחזו בגבורת ה' כשם שיעקב נאחז בחוזקה במלאך ה'; נשמתם תכריז: "לֹא אֶשְׁלַחְךָ, כִּי אִם בְּרִכְתָּנִי!" אלמלא התחרט יעקב על חטאו בהשגת זכות הבכורה באמצעות הונאה, אלוהים לא היה שומע את תפילתו, ולא היה שומר על חייו ברוב חמלתו. לכן, בעת צרה, כאשר חסידי ה' יזכרו בחטאים שלא התוודו והתחרטו עליהם, בעודם מתענים בייסורים וחרדות, הם יוצפו ברגשות קשים; תחושת ייאוש תשתלט עליהם ותצמית את אמונתם, וכבר לא יהיה להם את הביטחון להתחנן לה' שיושיעם מצרתם. אך כאשר הם יכירו באמת ובתמים באפסיותם, לא יהיו להם שום חטאים כמוסים הזקוקים לחשיפה. חטאיהם נידונו במשפט ה' ונמחקו; הם לא יוכלו לשוב ולהיזכר בהם. השטן גורם לאנשים רבים להאמין שאלוהים יתעלם מחוסר נאמנותם בעניינים פעוטים בחיים. אך ה' הוכיח באמצעות הדרך שבה נהג ביעקב, שהוא לא יתיר ולא יסבול רוע בשום פנים ואופן. כל מי שמנסה לתרץ או להסתיר את חטאיו, ומניח להם להישאר חקוקים בספרי השמיים כחטאים שלא עברו חרטה ולא זכו במחילה - יובס בידי השטן. ככל שמעמדם של אנשים כאלה הוא רם יותר, ככל שתפקידם מכובד יותר, כך תהיה דרכם רעה יותר בעיני ה', וניצחוננו של אויבם הגדול יהיה ודאי יותר. אלה הדוחים את התכונותם ליום ה', לא יוכלו להתכונן בעת הצרה הגדולה או בכל מועד אחר שיבוא לאחר מכן. מצבם של כל האנשים הללו הוא חסר תקווה. האנשים שהתיימרו להיות משיחיים ויבואו לא מוכנים לעימות הנורא האחרון, יתוודו ברוב ייאושם על חטאיהם, ויתחרטו עליהם במילים יוקדות של יגון וצער בזמן שהרשעים ישמחו לאידם ויצהלו על מצוקתם.

וידויים כאלה דומים בטיבם לוידויהם של עשיו ויהודה איש קריות. למעשה, אנשים המתוודים כך מקוננים על תוצאות החטא [כלומר, על העונש שיבוא בעקבותיו], ולא על האשמה הכרוכה בו. הם אינם חשים חרטה אמיתית, ואינם מתעבים את הרוע בכל ליבם ומאודם. הם מתוודים על חטאם מתוך פחד מעונש, אך בדומה לפרעה בעת העתיקה, הם ישובו למרוד באלוהי השמיים ברגע שיסיר את מכותיו.

קורותיו של יעקב מהוות אישוש לכך שאלוהים לא יפנה עורף לאנשים שהתפתו והודחו לחטא, אך שבו אליו וחזרו בתשובה בחרטה כנה. בעוד שהשטן מנסה להשמיד אנשים כאלה, אלוהים ישלח להם את מלאכיו כדי לנחמם ולשומרם בעיתות סכנה. מתקפותיו של השטן עזות ונחושות הן, הטעיותיו והונאותיו נוראות הן; אך עין ה' נחה על חסידיו, ואוזנו הכרויה שומעת את זעקותיהם. צרתם כבירה ולהבות המוקד עומדות לכלותם, אך ה', המזקק הכביר, יחלצם מן הכבשן כשהם מזוככים וטהורים כזהב טהור שזוקק באש. אהבתו של אלוהים לבניו בזמן שהם מתנסים בניסיון הקשה ביותר היא עזה וחומלת בדיוק כפי שהייתה בימים שבהם הם נהנו משגשוש, שלוה ואושר; אך הם חייבים לעבור את אש הכבשן. להבות האש חייבות לכלות את גשמיותם וחומריותם, וזאת כדי שצלם המשיח ישתקף בהם באופן מושלם. ימי הצרה, הצער והמצוקה העומדים לפנינו ידרשו מאיתנו אמונה חזקה שתוכל לשאת עייפות, עיכוב, רעב ומחסור - אמונה שלא תיחלש אפילו תחת ניסיונות קשים ביותר. תקופת מבחן ניתנת לכל בני האדם המתכווננים לעת הזו.

יעקב שרה עם מלאך ה' משום שהתמיד בתחינותיו והיה נחוש לנצח. ניצחונו מהווה עדות ניצחת לכוחה של תפילה המפצירה באל ללא הרף. כל אלה שייאחזו בהבטחות ה', כמו יעקב, ויפגינו להט, רצינות והתמדה כמוהו, ינחלו ניצחון והצלחה כמוהו. אך אלה הממאנים להתכחש ל"אני" שלהם, לשפוך את ליבם וצערם לפני ה', להתפלל ממושכות ולבקש את ברכתו, לא ישיגוה.

מאבק באלוהים - כה מעטים הם האנשים שחוו זאת! כה מעטים הם אלה ששפכו את ליבם ונשמתם לפני ה' בכמיהה כה עזה, עד שכל כוחות הנפש שלהם תשו. כשנחשולי הייאוש שאין מילים לתארם סוחפים את המתפלל, השוטח את תחינותיו לפני ה', כה מעטים הם אלה שדבקים בהבטחות ה' באמונה שלמה. מי שהם קטני אמונה

כעת, נתונים בסכנה הגדולה ביותר ללכת שולל אחר הטעיותיו של השטן, לכופף את מצפונם ולאצו לציית לצו השטן. גם כאשר הם עומדים בניסיון, הם יחושו מצוקה רבה יותר וייסורים גדולים יותר בשעת צרה, שכן מעולם לא עשו לעצמם הרגל לשים מבטחם באלוהים. הם יאלצו ללמוד את לקחי האמונה שהם זנחו, תחת לחץ כבד ונורא של ייאוש וניסיונות לרפות את ידיהם. עלינו ללמוד להכיר את אלוהים כאן ועכשיו כאשר ניוכח בנאמנותו להבטחותיו. המלאכים מתעדים כלתפילה רצינית וכנה. מוטב שנוותר על הנאותינו האנוכיות, מאשר שנזניח את התייחדותנו עם אלוהים. הדלות הרבה ביותר וההתכחשות העצמית הגדולה ביותר טובות יותר כאשר ה' מאששן, מאשר עושר, כבוד, חיי נוחות וקשרי ידידות שאנו חווים ללא אישורו וברכתו. עלינו להקדיש זמן לתפילה. אם נניח למחשבותינו להתמקד בהבלי העולם, ה' עשוי לתת לנו פרק זמן נוסף בכך שיסיר מאיתנו את אלילי זהבנו, רכושנו, בתינו או אדמותינו הפוריות. הצעירים לא יתפתו לחטוא אילו יסרבו לסטות מדרך הישר, ויקפידו לצעוד בדרך שבה יוכלו לבקש את ברכת ה'. אילו השליחים הנושאים את האזהרה האחרונה אל העולם יתפללו ויבקשו את ברכת ה', ולא באופן יבש, אדיש ועצל, אלא בלהט ובאמונה כפי שעשה יעקב, הם ימצאו מקומות רבים שבהם יוכלו לומר, כמו יעקב: "רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים, וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי" (בראשית, ל"ב 31). הם ייחשבו בעיני השמיים כשרים שבכוחם לגבור על אלוהים ובני אדם.

"וְהִיטָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא נִהְיָה" - עת הצרה הגדולה הזו ממשמשת ובאה עלינו במהרה. אנו נזדקק לחוויה שטרם חווינו, אשר רבים מאיתנו מתעצלים לרכוש. לפעמים, הצרה שמתרגשת עלינו גדולה יותר ממה שצפינו. אך אין זה המקרה לגבי המשבר העומד לפקוד אותנו. גם התיאור החי והברור ביותר לא יוכל להציג את גודל הניסיון הקשה שיבוא עלינו. בעת הצרה הגדולה, כל נשמה תחויב להתייצב לפני ה'. על אף שנוח, דניאל ואיוב התהלכו עלי אדמות, ה' הבטיח: "חֵי אֲנִי נָאִם אֲדֹנָיִי יְהוָה, אִם בָּן, אִם בַּת, יֵצִילוּ: הִמָּה בְּצִדְקָתָם יֵצִילוּ נַפְשָׁם" (יחזקאל, י"ד 20). עתה, כשהכוהן הגדול העליון שלנו מכפר בעבורנו, עלינו להשתדל להיעשות כלילי השלמות כמו המשיח, ובעזרתו. מושיענו אפילו לא חטא במחשבה. השטן מחפש בלב האדם נקודת תורפה שדרכה יוכל להשיג דריסת רגל: תשוקה אסורה כלשהי שהאדם מטפח. כך יעלה

בידי השטן להשתלט עליו באמצעות פיתויו. אך המשיח הכריז: "שֵׁר הָעוֹלָם הַזֶּה הִנֵּה הוּא בָּא, וְכִי אֵין לוֹ מְאוּמָּה" (יוחנן, י"ד 30). השטן לא מצא ערוות-דבר בבן האלוהים שתאפשר לו להביסו ולנחול ניצחון. המושיע קיים את כל מצוות אביו שבשמיים, והשטן לא מצא בחייו אף חטא שיכול היה להשתמש בו כדי לממש את זממו.

זה המצב שבו צריכים להימצא אלה שיחיו בימי צרה ומצוקה. עלינו להתנתק מן החטא בימי חייו בעולם הזה באמצעות אמונה בדמו המכפר של המשיח. מושיענו היקר מזמיננו להצטרף אליו, למזג את חולשתנו עם גבורתו, את בערותנו עם חוכמתו, את אפסותנו עם מעלותיו. ההשגחה העליונה היא בית הספר שבו עלינו לרכוש את ענוות הרוח ונמיכות הרוח של ישוע. האדון אינו מציב בפנינו את הדרך הקלה והנעימה שבה נשמח לבחור, אלא את המטרות האמיתיות של החיים. הדבר תלוי בנו אם נשתף פעולה עם הנציגים והשליחים ששולח אלינו ה' כדי לסייע לנו לעצב את אופיינו על פי המופת האלוהי. איש לא יוכל לדחות או להזניח את המלאכה הזו בלי להעמיד את נשמתו בסכנה הגדולה והמפחידה ביותר. יוחנן השליח שמע בחיזיון קול רם שהכריז בשמיים: "אִי לְאַרְץ וְלָאִים, כִּי יֵרֵד אֵלֵיכֶם הַשָּׁטָן בְּחֻמָּה גְּדוֹלָה, בְּגִדְעוֹ כִּי קָצְרָה עֵתוֹ" (ההתגלות, י"ב 12). נוראים ומחרידים יהיו המחזות שיעוררו את ההכרזה הזו. זעמו של השטן הולך וגובר ככל שזמנו מתקצר ואוזל, ומלאכת ההטעיה וההרס שלו תגיע לשיאה בימי הצרה הגדולה. אותות על-טבעיים מבהילים יתגלו במהרה בשמיים, ויעידו על כוחם של השדים לחולל מופתים וניסים. רוחות השדים יבואו אל מלכי הארץ והעולם כולו כדי להוליכם שולל ולהאיץ בהם לעשות יד אחת עם השטן במלחמתו האחרונה בממשלת השמיים. מלכים ונתינים כאחד ילכו שולל אחר נציגים שטניים אלה. אנשים יקומו ויטענו שהם-הם המשיח בכבודו ובעצמו, ויתבעו לעצמם את התואר, הכבוד והסגידה המגיעים אך ורק לגואל האנושות. הם יחוללו ניסים ומופתים וניסי ריפוי נפלאים, ויטענו כי קיבלו מן השמיים התגלויות הסותרות את עדות כתבי הקודש. כגולת הכותרת במעשה ההונאה הזה, השטן עצמו יתחזה למשיח. קהילת המשיח טענה מאז ומעולם שהיא מייחלת לביאת המושיע כהתגשמות כל תקוותיה. עתה, הרמאי הכביר יגרום לכך שייראה כאילו המשיח בא. הוא יתגלה לעיני בני האדם באזורים שונים בעולם כישות רבת הוד בעלת זוהר

מסנוור, הדומה לתיאורו של בן האלוהים בספר ההתגלות על פי יוחנן (פרק א', פסוקים 13-15). הכבוד והזהר האופפים אותו עולים על כל דבר שבני התמותה חזו מעודם. קריאות שמחה וניצחון יהדהדו באוויר: "המשיח בא! המשיח בא!" בני האדם יפלו אפיים ארצה וישתחוו לפניו בסגידה בעודו נושא את ידיו ומברכס, כשם שעשה המשיח כשבירך את תלמידיו בימי חייו עלי אדמות. קולו של המתחזה יהיה רך ושקט, ערב ונעים. בנועם ובחמלה הוא יציג אחדות מן האמיתות הנשגבות השמימיות שלימד המושיע. הוא ירפא את מחלותיהם של בני האדם, ואז, בעודו מתחזה למשיח, הוא יטען שהוא זה שהחליף את השבת ביום א', ויצווה על כל בני האדם לקדש את היום שהוא כונן ובירך. הוא יכריז כי האנשים שמתעקשים לשמור את קדושת השבת ביום השביעי, מחללים את שמו בסירובם לשמוע בקולם של השליחים והמלאכים שנשלחו אליהם כדי להעניק להם אור ואמת. הולכת השולל הזו תהיה כה עזה ומטעה, שהיא תסחף כמעט את כל בני האדם. בדומה לשומרונים שרמו בידיו שמעון המכשף - ההמונים, מפשוטי העם ועד נכבדי העם, ישימו לב למעשי הכשפים הללו, ויכריזו: "המעשים האלה הם 'כַּח הַאֱלֹהִים הַנִּקְרָא הַכֹּחַ הַגָּדוֹל'" (מה"ש, ח' 10). אך חסידי ה' לא ילכו שולל. הם יבחינו כי תורתו של משיח שקר זה אינה עולה בקנה אחד עם כתבי הקודש. המשיח המתחזה יכריז את ברכתו על סוגדי החיה וצלמה - שעל פי כתבי הקודש, ה' ישפוך עליהם את זעמו הצרור. זאת ועוד, השטן לא יורשה לזייף את אופן ביאתו של המשיח. המושיע הזהיר את חסידיו מפני הטעיה בעניין זה, וניבא מפורשות את אופן ביאתו השנייה. הוא אמר: "קִדְמוּ מְשִׁיחִי שֶׁקֶר וְנִבְיֵאֵי שֶׁקֶר וְיִתְּנוּ אוֹתוֹת גְּדוֹלִים וּמוֹפְתִים כְּדֵי לְהַתְעוֹת, אִם אֶפְשָׁר, גַּם אֶת הַבְּחִירִים... לָכֵן, אִם יֹאמְרוּ לָכֵם 'הִנֵּהוּ בְּמִדְבָּר', אַל תִּצְאוּ; 'הִנֵּהוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים', אַל תִּצְאֻמִּינוּ; כִּי כִּפְרֹק הַיּוֹצֵא מִמִּצְרַיִם וַיֵּאָרֶחַ וַיֵּמָאֵר עַד מִעֲרֵב כֵּן יִהְיֶה בּוֹאוֹ שֶׁל בֶּן הָאָדָם" (מתי, כ"ד 24-27, 31; כ"ה 31; ההתגלות, א' 7; תסל"א, ד' 16, 17). אין שום דרך לזייף את ביאת המשיח השנייה על פי תיאור זה. האירוע הכביר ייוודע בעולם כולו, שכן העולם כולו יראה זאת. רק תלמידי כתבי הקודש השקדניים שנחלו את אהבת האמת, יהיו מוגנים מפני ההטעיה העוצמתית שתוליד שולל את העולם כולו. הם יחשפו את תחפושתו של המתחזה ואת פרצופו האמיתי בעזרת עדות כתבי הקודש. שעת המבחן תגיע לכולם.

המשיחיים האמיתיים ייחשפו כאשר הם יבדקו היטב את טיבו של הפיתוי. האם חסידי ה' בימינו כה מבוססים ונטועים בדברו, שהם לא ישתכנעו מן הראיות שחזו בהן במו עיניהם? האם הם ידבקו בשעת משבר כזו בכתבי הקודש, ורק בהם? השטן ינסה בכל דרך אפשרית למנוע מהם לרכוש הכשרה שתאפשר להם לעמוד ביום ההוא. הוא יארגן את הנסיבות באופן כזה שדרכם תיחסם; הוא יפתה אותם לאצור אוצרות גשמיים; הוא יגרום להם לשאת משאות כבדים ומתישים, וזאת כדי שליבם יתעייף מדאגות העולם הזה ויום המבחן יבוא עליהם כגנב. צו שייצא ממושלי ארצות העולם הנוצרי כנגד שומרי מצוות ה', יסיר מהם את הגנת הממשל ויפקירם לידיהם של אלה החפצים באובדנם; חסידי ה' יימלטו מן הערים ומן הכפרים, יתלכדו לקבוצות וימצאו מפלט במקומות השוממים, המבודדים והנידחים ביותר; רבים מהם ימצאו מחסה במעוזי ההרים. בדומה למשיחיים שחיו בעמקי פידמונט, הם יהפכו את ההרים הנישאים למעוזיהם המבודדים, ויודו לאלוהים על "מַצְדּוֹת סִלְעִים מְשֻׁבָּו" (ישעיה, ל"ג 16). אך במדינות רבות, אנשים רבים מכל המעמדות - נכבדים ונקלים, עשירים ועניים, שחורים ולבנים - יינתנו תחת שעבוד אכזרי במיוחד ולא הוגן בעליל. אהובי האל יעבירו את ימיהם החדגוניים בעודם כבולים בשלשלאות, כלואים בכלא סגור ומסוגר, לאחר שנידונו למוות; לאחדים מהם יניחו לגווע למוות ברעב בצינוק אפל ומגעיל. אף אוזן אנושית לא תשמע את אנחותיהם; אף יד אנושית לא תושט לעזרתם. האם שכח ה' את חסידינו בשעת ניסיון זו? האם שכח את נוח הנאמן כאשר פקדו עונשיו את העולם כשהמבול מחה את יושביו? האם שכח את לוט כאשר ירדה אש משמיים כדי לאכל את ערי המישור? האם שכח את יוסף שחי בקרב עובדי האלילים במצרים? האם שכח את ירמיהו בבור האפל והקודר כשם ששחט את נביאי הבעל? האם שכח את שלושת השרים הנכבדים שהושלכו לאש הכבשן? או את דניאל בגוב האריות? "וַתֵּאמֶר צִיּוֹן: 'עֲזָבֵנִי הָיָה; וַאֲדֹנָי שָׁכְחֵנִי.' הֲתִשְׁכַּח אֵשָׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה? גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחֲנָה, וְאֶלְכִי לֹא אֶשְׁכַּחֲךָ. הֵן עַל כָּפָּיִם חִסָּתִיךָ" (ישעיה, מ"ט, 14-16). ה' צבאות מכריז כי: "הִנֵּנִי בָּכֶם, לִגְעַת בְּבֵת עֵינֹו" (זכריה, ב', 12). על אף שאויבים ישליכו אותם לכלא, כתליו לא יוכלו לנתק את הקשר המחבר בין נשמתם למשיח. הוא שרואה את כל חולשותיהם ומכיר כל ניסיון

שהתנסו בו, נמצא מעל כל הרשויות ובעלי השררה בעולם הזה. המלאכים יבואו לבקרם בתאי הכלא המבודדים שלהם, ויביאו עימם אור ושלווה מן השמיים. הכלא יהפוך לארמון, שכן עשירי האמונה ישהו בו, וכתליו הקודרים יוארו בזיו שמיימי, כפי שקרה כששאל וסילא התפללו וזימרו שירי הלל לאלוהים בחצות הליל בתא הכלא בפיליפי. עונשי ה' יפקדו את אלה המבקשים לדכא ולהשמיד את חסידיו. אורך הרוח שה' מפגין כלפי הרשעים מעודד את בני האדם להמשיך לחטוא, אך עונשם יהיה ודאי ונוראי גם אם הוא יתעכב. "כִּי כָהָר פָּרָצִים יָקִים יְהוָה, כַּעֲמָק בְּגָבְעוֹן יִרְגֵז, לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ, זֶר מַעֲשָׂהוּ, וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ, נִכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ" (ישעיה, כ"ח 21). מעשה הענישה זר לאלוהינו הרחמן. ה' נשבע: "כִּי אֲנִי נָאֻם אֲדֹנֵי יְהוָה, אִם אֶחֱפֹץ בְּמוֹת הָרָשָׁע, כִּי אִם בְּשׁוֹב רָשָׁע מִדֶּרֶכוֹ, וְחִיָּה" (יחזקאל, ל"ג 11). אלוהים הוא "אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפִּים, וְרַב חֶסֶד וְאֶמֶת." הוא "נִשְׂא עֹן וְנָפֶשׁ וְחַטָּאָה," אך עם זאת, "וְנִנְקָה, לֹא יִנְקָה." "יְהוָה, אֶרֶךְ אַפִּים וְגָדֹל כֹּחַ, וְנִנְקָה, לֹא יִנְקָה" (שמות, ל"ד 6, 7; נחום, א' 3). ה' יאשש את סמכותה של תורתו הרמוסה באמצעות נקמות נוראות וזדקקות. חומרת העונש המצפה למחללי מצוותיו תימדד באמצעות חוסר רצונו להוציא לפועל את דינו הצודק. האומה שה' יפגין כלפיה את אורך רוחו, ולא יכה בה עד שתתמלא סאת עוונותיה בתיעוד בספרי השמיים, תשתה לבסוף את כוס חרון אפו שלא תהיה מהולה בחסדו. כאשר המשיח יחדל מתפילות ההפגעה שלו במקדש בשמיים, חרון אף ה' הצרוף יישפך על אלה שסגדו לחיה ולצלמה וקיבלו את תו החיה (ההתגלות, י"ד 9). המכות שה' היכה בהם את מצרים לפני שהוציא את עם ישראל מעבדות לחירות, ידמו בטיבן ובעוצמתן לעונשים הנוראים והכבדים שיפקדו את העולם בסמוך לשחרורם הסופי של חסידיו ה'. בעל ההתגלות אומר: "המלאך הראשון שִׁפֹּךְ אֶת קַעֲרָתוֹ עַל הָאֲרֶץ, וְנָתַתְּהָ שְׁחִין רַע וּמִכָּאִיב בְּאֲנָשִׁים הַנוֹשְׂאִים אֶת תְּוֹ הַחִיָּה וּמִשְׁתַּחֲוִים לַצִּלָּמָה." "הֵיכָן נִהְפָּךְ לָדֶם כְּדָמוֹ שֶׁל מֵת, וְכָל נֶפֶשׁ חִיָּה אֲשֶׁר בָּיָם מֵתָה." ה"נְהָרוֹת וּמַעֲיָנוֹת הַמַּיִם, נִהְיוּ לָדֶם" (ההתגלות, ט"ז 2-6, 8, 9). על אף שמכות אלה תהינה קשות ונוראות, צדקת ה' תאושש במלואה. מלאך ה' מכריז: "צִדִּיק אֲתָה... שִׁפֹּךְ שִׁפְטֶיךָ; כִּי יָדָם קְדוֹשִׁים וּבְיָאִים שִׁפְכוּ, וְדָם נָתַתָּ לָהֶם לְשִׁתּוֹת; רְאוּיִים הֵם" (ההתגלות, ט"ז 6-2, 8, 9). באמצעות הרשעת חסידיו ה' לדין מוות, ימיטו על עצמם

הרשעים את האשמה על שפיכת דמם, כאילו שפכו את דמם במו ידיהם. בדומה, המשיח הכריז כי בני עמו אשמים בשפיכת דמם של כל הקדושים שנרצחו מימי הבל ועד ימיו, שכן אותה רוח פעלה בקרבם, והם ניסו ללכת בדרכם של מרצחי הנביאים.

במכה הבאה שתפקוד את העולם בעת הצרה הגדולה, יקבל השמש היתר "לָצַרְב אֶת הָאֲנָשִׁים בָּאֵשׁ. נִצְרְבוּ הָאֲנָשִׁים בְּחֹם גָּדוֹל." (ההתגלות, ט"ז 2-6, 8, 9). נביאי ה' תיארו את המצב הנורא שישרור בעולם בשעה קשה ומפחידה זו: "שִׁדְד שָׂדֶה, אָבֵלָה אֲדָמָה: כִּי שִׁדְד דָּגָן... כִּי אָבֵד קִצִּיר שָׂדֶה." "כָּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִבְשׁוּ, כִּי הִבִּישׁ שָׁשׁוֹן מִן בְּנֵי אָדָם." "עֲבָשׁוּ פְרָדוֹת תַּחַת מְגִרְפְּתֵיהֶם; נִשְׁמוּ אֶצְרוֹת, נִהָרְסוּ מִמְּגִרֹת." "מִה נֶאֱנָחָה בְּהֵמָה, נִבְכוּ עֲדָרֵי בָקָר, כִּי אֵין מְרֻעָה לָהֶם." "כִּי יִבְשׁוּ אֲפִיקֵי מַיִם, וְאֵשׁ אָכְלָה נְאוֹת הַמִּדְבָּר." "וְהִילִילוּ שִׁירֹת הַיָּכָל בַּיּוֹם הַהוּא, נֶאֱם אֲדָנִי יְהוָה; רַב הַפֶּגֶר, בְּכָל מְקוֹם הַשְּׁלִיךְ הָס" (יואל, א' 10-12, 17-20; עמוס, ח' 3). מכות אלה לא יפקדו את העולם כולו, אחרת כל תושבי העולם יישמדו. אך יהיו אלה הפורענויות האיומות ביותר שנודעו מעולם לבני התמותה. העונשים שהושתו על בני האדם לפני תום תקופת המבחן נמהלו בחסד ה'. דמו המכפר של המשיח, המפציר בעבור החוטא, הגן עליו מקבלת מלוא חומרת הדין על חטאיו. אך במשפט הסופי יישפך חרון ה' במלואו, בלי שימהל בחסד. ביום ההוא, ההמונים ייכספו למצוא מחסה בחסדי ה', שעד כה בזו להם.

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נֶאֱם אֲדָנִי יְהוָה, וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בָּאָרֶץ; לֹא רָעַב לָלֶחֶם, וְלֹא צָמָא לַמַּיִם, כִּי אִם לְשֹׁמֵעַ אֶת דְּבָרֵי יְהוָה. וְנָעוּ מַיִם עַד יָם וּמִצְפּוֹן וְעַד מִזְרָח; יִשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר יְהוָה, וְלֹא יִמָּצְאוּ" (עמוס, ח' 11-12). חסידי ה' לא יימלטו מן הסבל. אך כאשר הם יירדפו, יסבלו צרות ומצוקות ויתענו במחסור וברעב, ה' לא יניח להם לגווע ברעב ולמות. ה' שדאג לכל מחסורו של אליהו, לא יתעלם אפילו מאחד מבניו המקריבים את עצמם למענו. הוא, שמונה את שערות ראשיהם, ידאג להם, ובעת בצורת ורעב הם ישבעו לחם. בזמן שהרשעים יגוועו למוות מרעב או ימותו במגיפות, המלאכים יגוננו על הצדיקים וימלאו את מחסורם. למי ש"הִלֵּךְ צִדְקוֹת, וְדָבַר מִיִּשְׁרָיִם," ניתנה ההבטחה: "לִחְמוּ נַתָּן, מִיָּמִיו נֶאֱמָנִים." "הָעֲנִיִּים וְהָאֲבִיּוֹנִים מִבִּקְשֵׁי מַיִם, וְאֵין; לְשׁוֹנִם, בִּצְמָא נִשְׁתֵּה; אֲנִי יְהוָה אֵלֵיכֶם, יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֱזָבֶם" (ישעיה, ל"ג, 15, 16; מ"א 17). "כִּי תֵאֱנָה לֹא תִפָּרַח, וְאֵין יָבוֹל בַּגָּפְנִים;

כחש מעשה זאת, וישדמות לא עשה אכל; גזר ממכלה צאן, ואין בקר
ברפתים, "ואף על פי כן, יראי ה' ישושו בה' ויגילו בגואלם. "ואני,
ביהנה אעלוזה: אגילה, באלהי ישעי" (חבקוק, ג' 17, 18).

"יהנה שמרד; יהנה צלף על יד מינד. יומם השמש לא יכפה; ויגרם
בלילה. יהנה ישמרד מכל רע; ישמר את נפשו. "כי הוא יצילך מפח
יקוש, מדבר הוות. באברתו, יסד לך ותחת כנפיו תחסה; צנה וסחרה
אמתו. לא תירא מפחד לילה; מחץ יעורף יומם; מדבר באפל יהלך;
מקטב ישוד צהרים.

"יפל מצדך אלה, וירבבה מימינד; אליך, לא יגש. רק בעיניך תבטיט,
ושלמת רשעים תראה."

"כי אתה יהנה מחסי; עליון, שמת מעונך. לא תאנה אליך רעה; ונגע
לא יקרב באהלך" (תהילים, ס"א 6-8; צ"א 3-10). ואף על פי כן יסיקו
בני האדם כי חסידי ה' ייאלצו במהרה לחתום את עדותם בדמם, כפי
עשו הקדושים המעונים שמתו על קידוש אמונתם עד כה. חסידי ה'
עצמם יתחילו לחשוש שמא אלוהים נטש אותם והפקירם ליפול טרף
ביד אויביהם. תהיה זו עת של יגון קודר ונורא. יומם וליל הם יזעקו
לאלוהים שיחוש לעזרתם. ואילו הרשעים יצהלו, וצחוקם המלגלג
ישמע בכל מקום. "היכן אמונכם? מדוע אין אלוהים משחרר אתכם
מידינו, אם אתם באמת חסידיו?" אך הממתינים לתשועת ה' ייזכרו
בישוע הגוסס על הצלב בגולגולתא, ובראשי הכוהנים וראשי הדת
שזעקו לעברו בלעג: "אחרים הושיע; את עצמו איננו יכול להושיע!
מלך ישראל הוא! שירד עכשו מן הצלב ונאמין בו!" (מתי, כ"ז 42).
בדומה ליעקב אבינו, הם נאבקים באלוהים. ארשת פניהם מביעה את
המלחמה הסוערת המתחוללת בקרבם. חיוורון משתלט על פניהם.
אך הם אינם חדלים לרגע מתפילת ההפגעה היוקדת שלהם. אילו יכלו
בני האדם לראות בעיניים שמיימיות, הם היו חוזים בלהקות מלאכים
רבי כוח אשר ניצבים סביב "הקדושים השומרים את מצוות אלהים
ואמונת ישוע." המלאכים חוזים בחמלה וברוך במצוקתם, ושומעים
את תפילותיהם. הם ממתינים לצו מצביאם כדי לחלצם מן הסכנה.
אך עליהם להמתין זמן מה. חסידי ה' חייבים לשתות את הכוס ששתה
אדונם, ולהיטבל בטבילת האש שבה נטבל. העיכוב שכה מייסרם,
הוא המענה הטוב ביותר לתחנוניהם. בעודם מתאמצים להמתין
בסבלנות ובאמונה עד שה' יבצע את פועלו, הם לומדים לתפעל אמונה,

תקווה ואורך רוח, שעד כה תופעלו כה מעט בחווייתם הרוחנית. אך למען הבחירים, עת הצרה תקוצר. ישוע הכריז: "וְהָאֱלֹהִים, הָאֵם לֹא יַעֲשֶׂה אֶת מִשְׁפָּט בְּחִירָיו הַקּוֹרְאִים אֵלָיו יוֹמָם וְלַיְלָה? הָאֵם יִתְמַהֲמַם בְּעֵינֵינִם? אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם שְׁיַעֲשֶׂה אֶת מִשְׁפָּטָם מֵהָרָ" (לוקס, י"ח 7, 8). הקץ יבוא מהר יותר מכפי שציפו בני האדם. שיבולי החיטה יאוגדו לאלומות לקראת העברתם לאסמו של אלוהים; העשבים הרעים ייאספו לצרורות כדי להישרף באש השמד. המלאכים השומרים, העושים מלאכתם נאמנה, ימשיכו לעמוד על המשמר. על אף שייצא צו רשמי שיקבע את המועד שבו שומרי מצוות ה' יוצאו להורג, במקרים מסוימים אויביהם יזדוּרוּ ויקדימו אותו וינסו להורגם. אך איש לא יוכל לעבור את השומרים רבי הכוח הניצבים כחומה בצורה סביב כל נשמה הדבקה בה'. אחדים מן המאמינים יותקפו בשעת מנוסתם מן הערים והכפרים, אך החרבות שישלפו נגד חסידי ה' יישברו ויפלו כקש רפה. מאמינים אחרים מוגנים בידי מלאכים שלבשו דמות לוחמים. בכל הדורות, אלוהים שלח את מלאכיו הקדושים כדי לעזור לחסידיו בעת צרה ולהושיעם. מלאכים שמימיים התערבו במעשיהם של בני האדם. הם נראו לבושים בבגדים שזרחו ככרקים. לפעמים הם באו בדמות אדם העטוי בבגדים בלויים של נווד. הם הופיעו לפני חסידי ה' בדמות בשר ודם. הם ישבו ונחו בצל האלונים כאשר עייפו מן הדרך. הם נהנו מהכנסת האורחים של מארחיהם האנושיים. הם תפקדו כמדריכים שהורו את הדרך לנוסעים שצעדו באפלה. הם הדליקו במו ידיהם את אשי המזבח. הם פתחו את שערי ודלתות הכלא ושחררו את משרתי ה'. בעודם עוטים שריון שמימי הבהק כברק, הם באו לגלול את האבן מפי מערת הקבר של המושיע. מלאכים בדמות בשר ודם משתתפים לעיתים קרובות בתפילות בציבור ובהתכנסויותיהם של הצדיקים, ואף מבקרים באספותיהם של הרשעים, כשם שירדו לסדום כדי לתעד את מעשיהם הרעים ולקבוע אם חרגו מקו הגבול התוחם את אורך רוחו של ה'. אלוהינו שש להרעיף את חסדו. למען קומץ בחיריו המשרתים אותו בנאמנות, הוא מרסן את האסונות ומאריך את השלווה השורה על ההמונים. החוטאים לה' כמעט אינם מודעים לכך שהם חבים את חייהם לקומץ חסידי ה' הנאמנים, שהם ששים ללעוג להם ולדכאם. על אף שמושלי העולם הזה אינם יודעים זאת, לעיתים קרובות מופיעים במועצותיהם מלאכים המשמשים כדוברים.

עיניהם של בני האדם נשואות אליהם; אוזניהם קשובות לבקשותיהם; שפתותיהם מתנגדות להצעותיהם ולועגות לעצותיהם; ידיהם היכו בהם ופגעו בהם. באולם המועצה ובהיכל המשפט מפגינים מלאכים שמימיים אלה בקיאות מופלגת בתולדות האנושות; הם מוכיחים כי ביכולתם לסנגר ולהגן על החלשים טוב יותר מעורכי הדין המוכשרים והרהוטים ביותר. פעם אחר פעם עלה בידם להפר מזימות רעות שהיו עלולות לעכב מאוד את מלאכת ה' ולגרום סבל רב לחסידיו. בשעת צרה וסכנה "חֲנָה מְלָאךְ יְהוָה סָבִיב לִירָאָיו - וַיַּחֲלֹצֵם" (תהילים, "ל"ד 8). חסידיו ה' ממתינים בלב עורג וכיסופים יוקדים לאותות שיעידו על ביאת מלכם השמימי. כשהצופה הניצב על משמרתו נשאל: "שִׁמְרָה, מֶה מְלִילָה?" ניתנת תשובה ישירה ובוטחת, ללא שמץ של הססנות: "אֲתָה בִקְרֹן וְגַם לְיָמָה" [דהיינו, קרובה הגאולה לבוא, ואף פורענותם של הרשעים] (ישעיה, "כ"א 11, 12). אור זורח מן העננים הרובצים על פסגת ההר. במהרה יתגלה כבוד ה' במלוא הודו ותפארתו. שמש הצדקה תזרח במהרה. הבוקר והלילה ממשמשים ובאים - תחילתו של בוקר נצחי, שאורו המפציע יזרח על הצדיקים לעד, ומנגד, תחילתו של לילה נצחי שיאפוף את הרשעים בעלטה גמורה לנצח נצחים. כשהמאמינים מתפללים ושוטחים את תחינותיהם לפני ה', המסך החוצץ בינם לבין העולם הנסתר מן העין כמעט ייעלם. השמיים יזרחו באורו המפציע של היום הנצחי, ומילים ערבות כמנגינותיהם של מזמורי המלאכים יפלו על כל אוזן: "עימדו על משמרתכם. העזרה ממשמשת ובאה." המשיח, המצביא העליון, יושיט לחייליו התשושים נזר של תהילה נצחית, וקולו יישמע מן השערים הפתוחים במקצת: "אל תיראו, כי עימכם אנוכי. למדתי על בשרי את כל ייסוריכם וצערכם; נשאתי את עיזבונכם ויגונכם. אינכם נלחמים באויבים לא מנוסים. נלחמתי וניצחתי למענכם, ובשמי אתם יוֹתֵר מִמְּנַצְּחִים." המושיע היקר ישלח לנו עזרה בדיוק כשנזדקק לה. הדרך לגן עדן קודשה בטביעות רגליו. כל קוץ הפוצע את כפות רגלינו פצע את כפות רגליו. כל צלב שעלינו לשאת, הוא כבר נשא לפנינו. האדון מתיר למאבקים, למחלוקות ולחיבוטי נפש להכשיר את נשמותינו ליישב אותם ולמצוא שלום. עת הצרה היא הניסיון הקשה שיועד לחסידיו ה'. אך זוהי העת שבה כל מאמין אמיתי יוכל לשאת מבטו לשמיים ולחזות באמונה בקשת בענן האופפת אותו, אשר מבשרת את הבטחת ה'. "וּפְדוּיֵי יְהוָה יִשׁוּבוּן,

ובאו ציון ברנה, ושמחת עולם על ראשם; ששון ושמחה ושיגון, נסו
 גון ונאנחה. "אנכי אנכי הוא מנחמכם; מי את ותיראי מאנוש ימות
 ומבן אדם חציר ינתן, ותשפח יהנה עשך... ותפחד תמיד כל היום
 מפני חמת המציק, באשר כוון להשחית? ואיה חמת המציק? מהר
 צעה להפתח, ולא ימות לשחת, ולא יחסר לחמו. ואנכי יהנה אלהיך,
 רגע הים, ויהמו גליו; יהנה צבאות שמו. ואשם דברי בפיך, ובצל ידי
 כסיתיך...

"לכן, שמעי נא זאת, עניה; ושכרת, ולא מיין. כה אמר אדניך יהנה,
 ואלהיך גריב עמו: 'הנה לסחתי מידך את כוס התרעלה, את קבעת
 כוס חמתי, לא תוסיפי לשותתה עוד. ושמתיך ביד מוגיך, אשר אמרו
 לנפשך שחי ונעברה; ותשימי כארץ גוד, וכחוצ לעברים'" (ישעיה, נ"א
 16-11, 21-23).

עין ה' הצופה לאורך הדורות התמקדה במשבר שיבוא על חסידיו,
 כאשר צבאות ארציים יערכו נגדם. בדומה לשבויים בגולה, הם יפחדו
 למות ברעב או בחרב. אך האל הקדוש אשר חצה את ים סוף לשניים
 לפני עם ישראל, ירים את ידו החזקה וישחררם משביים. "והיו לי,
 אמר יהנה צבאות, ליום, אשר אני עשה סגלה; וחמלתי עליהם באשר
 יחמל איש על בנו העבד אתו" (מלאכי, ג' 17). אילו נשפך בעת הזו דמם
 של עדי המשיח הנאמנים, הוא לא היה משמש כזרע שנטמן באדמה
 כדי להניב קציר לה', בדומה לדמם של הקדושים המעונים. נאמנותם
 לא תשמש עדות שתשכנע את בני האדם באמת, שכן הלב העיקש הדף
 את גלי החסד אשר לא ישובו אליו עוד. אילו יפלו עתה הצדיקים טרף
 בידי אויביהם, יהיה זה ניצחוננו של שר האופל.

מחבר מזמורי התהילים מכריז: "כי יצפנני בסכה ביום רעה;
 יסתרני, בסתר אהליו" (תהלי, כ"ז 5). המשיח הכריז: "לך עמי, בא
 בחדיך, וסגר דלתך בעדך; חבי כמעט רגע, עד יעבר זעם. כי הנה יהנה
 יצא ממקומו לפקד עון ישב הארץ עליו" (ישעיה, כ"ו 20, 21).
 נפלאה ומפוארת תהיה תשועתם של תלמידי המשיח שהמתינו
 באורך רוח לשיבתו, ששמותיהם נכתבו בספר החיים.

פרק מ'

תשועתם של חסידי ה'

כאשר רשויות החוק יחדלו להגן על מכבדי תורת ה', תקום בארצות שונות ברחבי העולם תנועה שתחתור להשמדתם. לכשתקרב השעה היעודה שנקבעה להשמדתם, בני האדם יזממו לעקור מקרבם את הקבוצה השנואה הזו. הם יחליטו פה אחד להכותם בלילה אחד מכה ניצחת, אשר תחריש לעד את הקול החולק עליהם ומוכיחם. חסידי ה', שחלקם ישבו בכלא או במקומות התבודדות נסתרים ביערות ובהרים, ימשיכו להתחנן לעזרת ה', כאשר בכל מקום סביבם ייערכו קבוצות של לוחמים חמושים, המתוגברים בצבאות מלאכי האופל, לקראת השמדתם. בשעה גורלית זו, השעה הקשה והנוראה ביותר, יתערב אלוהי ישראל ויציל את בחיריו. ה' אמר: "הַשִּׁיר יְהִיָּה לָכֶם כְּלִיל הַתְּמָדָשׁ חָג; וְשִׁמְחַת לִבָּב, כְּהוֹלֵךְ בְּחִלְלִי, לָבוֹא בְּהַר יְהוָה אֶל צוּר יִשְׂרָאֵל. וְהַשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הוֹד קוֹלוֹ, וְנִחַת זְרוֹעוֹ יִרְאֶה בְּצַעַף אָף, וְלִהְבֹּא אֵשׁ אוֹכֵלָה, נִפְּץ וְנָזַר, וְאָבֵן בְּרֹד" (ישעיה ל', 29, 30). בד בבד עם קריאות הניצחון יישמעו קולות לגלוג וקללות, כשהמוני הרשעים יעמדו לעוט על טרפם. לפתע, עלטה סמיכה ועמוקה מחשכת הליל תרד על העולם. אז תצא קשת (בענן) מכס האלוהים, שתאיר בכבוד ה', תימתח על פני השמיים ותקיף כל קבוצת מתפללים. ההמון הזועם ייעצר לפתע. קריאות הבוז והלעג יגוועו. חסידי ה' - מושא זממם הרצחני - יישכחו מליבם. בפתח ובתחושה מברשת רע, הם יביטו בסמל הברית של ה', וישתוקקו להגן על עצמם מפני אורו הבוהק והעז המציף אותם. חסידי ה' ישמעו קול צלול וערב: "שאו

עיניכם השמימה, " וכאשר יישאו מבטם לשמיים, הם יחזו בקשת ההבטחה. העננים הקודרים והזועמים שכיסו את השמיים ייסוגו לצדדים, וכאשר חסידי ה' ימשיכו למקד מבטם בשמיים, הם יזכו לראות, כמו סטפנוס בשעתו, את כבוד ה', ואת בן האלוהים יושב על כס מלכותו. בעודו עוטה הדר ומלכות, ניתן להבחין בסימנים על גופו המעידים על השפלתו. חסידיו ישמעו משפתיו את הבקשה שהעלה לפני אביו בשמיים ומלאכיו הקדושים: "אֱבִי, אֱלֹהֵ שְׁנֵיתֶם לִי, רְצוֹנִי שִׁיְהִי גַם הֵם אֹתִי בְּאֶשֶׁר אֲנִי" (יוחנן, י"ז 24). שוב יישמע קול ערב שיקרא בניצחון: "הם באים! הם באים! קדושים, טהורים ותמימים הם. הם שמרו אֶת מִצְוֹתַי לְעִמּוּדָה בְּסִבְלָנוֹת, ולכן הם יתהלכו בקרב מלאכי השמיים." משפחותיהם החיזוריות והרועדות של חסידיו שדבקו באמונתם תצא קריאת ניצחון. בחצות הליל יפגין ה' את גבורתו כדי לשחרר את חסידיו. השמש תפציע ותזרח בכל עוצמתה. אותות ומופתים יתחוללו במהירות בזה אחר זה. הרשעים יביטו במחזה באימה, חלחלה ותדהמה, בעוד הצדיקים יחזו באותות המבשרים את גאולתם בשמחה נשגבה. דומה שהטבע כולו חורג ממסלולו. הנהרות והנחלים חדלים מזרימתם. עננים כבדים ואפלים מתחשרים ממעל ומתנגשים אלה באלה. בלב השמיים המעוננים והזועמים מפציע זוהר בהיר שאת עוצמתו הנשגבה אין לתאר, וממנו בוקע קולו של האל כקול מים רבים, המכריז: "הִיא נְהִיָּתָה!" (ההתגלות, ט"ז 17, 18). הקול הרועם מרעיד את השמיים והארץ. רעידת אדמה עוצמתית מתחוללת, "רַעִידַת אֲדָמָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה כְּמוֹהָ מֵאֲזֵי הָיִית אָדָם עַל הָאָרֶץ" (שם, פס' 18). דומה שהשמיים נפתחים ונסגרים, והזוהר הזורח מכס האלוהים מנצנץ בעדם. ההרים רועדים כקני סוף המתנוודדים ברוח. שברי סלעים מתנפצים ומתפזרים לכל עבר. נשמע קול שאון הרועם כרעם סופה מתקרבת. הים הסוער מצליף בנחשולי זעמו. שריקת הסופה נשמעת כקולם של שדים היוצאים לזרוע הרס וחורבן. האדמה כולה עולה ויורדת וגואה כגלי הים. פני האדמה נשברים, עד כי דומה שיסודותיה עומדים להתמוטט. ערי הנמל שהפכו למעוזי רשע, בדומה לסדום, נבלעים בידי המים הגועשים והזועמים. עתה, "זָכְרוּן בְּבֶל הַגְדוֹלָה עָלָה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים לְתֵת לָהּ אֶת כּוֹס יַיִן חָרוֹן אָפוֹ." "אֲבִנִי בְּרֹד גְדוֹלוֹת שְׁמִשְׁקָלָן כְּמֵאָה וּשְׁלוּשִׁים לִיטְרָאוֹת יָרְדוּ מִן הַשָּׁמַיִם עַל בְּנֵי אָדָם,"

וביצעו את מלאכת השמד שלהן (שם, פסוקים 19, 21). הערים הגאות ביותר עלי אדמות משתוחחות בחורבותיהן. ארמונות פאר, שמלכים ושועי עולם בזבזו עליהם הון עתק כדי לרומם את עצמם, מתמוטטים לנגד עיניהם והופכים לעיי חורבות. בתי הכלא נפרצים, וחסידיו ה' שנכלאו בהם בשל אמונתם יוצאים לחופשי. קברות נפתחים, "וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יָקִיצוּ - אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם" (דניאל, י"ב 2). כל אלה שמתו בעודם דבקים במצוות ה' ובאמונה במשיח (בהתאם לבשורת המלאך השלישי), יקומו לתחייה, ייצאו מקברותיהם כשהם מפוארים בכבוד, ויזכו לשמוע את ברית השלום שכרת ה' עם שומרי תורתו. "אֵלֶּה שֶׁדְּקָרוּהוּ" [את המושיע] (ההתגלות, א' 7), אלה שלעגו לייסוריו בעת גסירתו על הצלב, מתנגדיו המרים ביותר שיצאו נגד האמת שהוא בישר ורדפו את חסידיו - יקומו מן המתים כדי לחזות בו בכבודו, ובכבוד שינחלו חסידיו הנאמנים והציתנים. עננים כבדים ממשיכים לכסות את הרקיע, אך השמש המפציעה בעדם נראית כעין הנקם של ה'. ברקים עזים רושפים מן השמיים ואופפים את העולם במסך של אש. מעל שאון הרעם הכביר נשמעים קולות מסתוריים ומפחידים, המכריזים את האבדון שנגזר על הרשעים. לא הכול מבינים את המילים שנאמרו, אך מורי השקר מבינים אותם היטב. אנשים אלה, שזמן קצר קודם לכן היו כה פזיזים, כה יהירים, כה סוררים, כה שמחים וגאים באכזריותם נגד שומרי מצוות ה', מוצפים עתה תדהמה וחרדה ורועדים מפחד. זעקות השבר שלהם גוברות על שאון איתני הטבע. השדים מודים באלוהותו ובעליונותו של המשיח, ורועדים לפני גבורתו, בזמן שבני האדם מתחננים לרחמיו ומתרפסים לפניו באימה אומללה. כשנביאי העבר חזו במחזה הקדוש של יום ה', הם אמרו: "הִילִילוּ, כִּי קָרֹב יוֹם יְהוָה; כִּשְׁד מְשֻׁדִּי יָבֹא" (ישעיה, י"ג 6). "בֹּא בָצוֹר וְהִטָּמֵן בַּעֲפָר, מִפְּנֵי פֶחַד יְהוָה, וּמִהֲדַר גָּאֲנוֹ. עֵינֵי גְבוּהוֹת אָדָם, שָׁפֹל, וְשֹׁחַ, רוּם אֲנָשִׁים; וְנִשְׁגָּב יְהוָה לְבָדוֹ, בַּיּוֹם הַהוּא. כִּי יוֹם לִיהוָה צָבָאוֹת, עַל כָּל גָּאֹה וָרָם; וְעַל כָּל נֶשֶׁא וְשָׁפֹל... וְשֹׁחַ גְּבוּהוֹת הָאָדָם, וְשָׁפֹל רוּם אֲנָשִׁים... בַּיּוֹם הַהוּא, נִשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כֶסֶף וְאֶת אֱלִילֵי זָהָב, אֲשֶׁר עָשׂוּ לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת, לְחַפֵּר פְּרוֹת וְלַעֲטֹלָפִים. לְבֹא בְּנִקְרוֹת הָאָרֶץ, וּבִסְעָפֵי הַסְּלָעִים - מִפְּנֵי פֶחַד יְהוָה, וּמִהֲדַר גָּאֲנוֹ, בָּקוּמוּ לַעֲרֹץ הָאֲרָץ" (ישעיה, ב' 10-12, 17, 20, 21).

דרך סדק בעננים זורח כוכב שאורו בוחק שבעתיים בקרב העלטה הכבדה. הוא מבשר תקווה ושמחה לחסידי ה' הנאמנים, וחרון אף ועונשים כבדים למחללי תורת ה'.

אלה שהקריבו הכול למען המשיח, בטוחים ומוגנים כעת, בעודם צפונים ומוסתרים "בְּסֵתֶר אֲהָלוֹ". הם עמדו בניסיון והפגינו את נאמנותם למושיע, שמת בעבורם לעיני העולם כולו ולעיני מבאי האמת. מהפך מופלא מתחולל באנשים שדבקו באמונתם וצעדו בדרך הישר לנוכח פני המוות. לפתע, הם נגאלים מרודנותם העריצה והאכזרית של בני אדם שהפכו לשדים. פניהם, שעד לאחרונה היו כה חיוורים, מבוהלים, כחושים ועייפים, זורחים עתה באמונה, התפעמות ואהבה. הם שרים בקול רם וצלול את שיר הניצחון: "אֱלֹהִים לָנוּ מִחֶסֶה נָעָז; עֲזָרָה בְּצָרוֹת, נִמְצָא מָאֵד. עַל כֵּן, לֹא נִירָא בְּהִמְרֵי אֶרֶץ, וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יָמִים. יִהְיוּ יַחְמְרוּ מִיָּמֵינוּ; יִרְעְשׁוּ הָרִים בְּגִאֲוָתוֹ סֵלָה" (תהילים, מ"ו 2-4). וכאשר המילים הבוטחות הללו, החדורות אמון קדוש, עולות לפני האלוהים, העננים מסתלקים, ושמיים בהירים וזרועי כוכבים נחשפים בזוהר בל יתואר בהשוואה לשמיים האפלים והקודרים, המתחשרים בצידו האחר של הרקיע. זוהרה של העיר השמימית מפציע משעריה וזורח למרחקים. יד האוחזת בשני לוחות אבן הגלולים יחדיו, מופיעה על פני השמיים. הנביא מכריז: "וַיִּגִּדּוּ שְׁמַיִם צִדְקוֹ; כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא סֵלָה" (תהילים, נ" 6). התורה הקדושה, המגלמת את צדקת ה', אשר הוכרזה בהר סיני מתוך תימרות אש ועשן, ברקים ורעמים, כדי לשמש מדריך לחיים, נחשפת כעת לפני בני האדם כחוקת המשפט של ה'. היד פותחת את הלוחות ונגלים עשרת הדיברות החקוקים עליהם, כאילו שורטטו בקולמוס של אש. המילים ברורות כל כך, שהכול יכולים לקרוא אותן. הזיכרון מתעורר ונדרך, חשכת האמונות התפללות והכפירה מסתלקת מכל לב, ועשרת המצוות הקצרות, התמציתיות והסמכותיות של ה' מוצגות לעיני כל יושבי התבל. אין לתאר את האימה והייאוש האוחזים בליבם של אלה שחיללו את תורת ה' הקדושה. ה' העניק להם את תורתו; הם יכלו לבחון את אופיים לאורה, ולזהות את מגרעותיהם וחטאיהם כל עוד הייתה להם הזדמנות לשוב בתשובה ולתקן את דרכם. אך כדי לשאת חן בעיני העולם, הם זנחו את מצוותיה ולימדו את הזולת לחלל אותן. הם עשו כל מאמץ כדי לאלץ את חסידי ה'

לחלל את השבת שה' כונן. עתה, הם מורשעים בידי התורה שהם בזו לה ותיעבוהו. עתה הם רואים בבירור שאין להם שום תירוץ. הם בחרו בזה שהחליטו לסגוד לו ולשרתו. "וְשִׁבְתָּם, וְרָאִיתָם בֵּין צִדִּיק לְרָשָׁע, בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים, לְאִשָּׁר לֹא עֲבָדוּ" (מלאכי, ג' 18).

אויבי תורת ה', מכוהני הדת ועד לפשוטי העם, אווזים ברעיון חדש לגבי האמת וחובותיהם של בני האדם. מאוחר מדיי הם מבינים שהשבת שצוותה בדיבר הרביעי, היא-היא חותמו של אלוהים חיים. מאוחר מדיי הם רואים את טיבה האמיתי של השבת המזויפת שלהם, ואת המסד הרעוע שעליו הם בנו את משנתם וחייהם. הם מבינים שהם נלחמו באלוהים. מורי הדת הובילו את נשמות בני האדם לאבדון כאשר התיימרו להובילן אל שערי גן העדן. רק ביום הדין האחרון יתברר כמה גדולה היא האחריות שהוטלה על המשרתים בקודש, וכמה מרות הן התוצאות של חוסר נאמנותם. רק בנצח נוכל להעריך לאשורו את האובדן של נשמה אחת. נורא יהיה גורלו הנצחי של האדם שה' יורה לו: "עֶבֶד רָשָׁע, לֶךְ מִמֶּנִּי." קולו של ה' רועם מן השמיים ומכריז את היום ואת השעה של ביאת המשיח, ואת הברית האחרונה שהוא כורת עם חסידיו. מילותיו מתגלגלות ומהדהדות ברחבי תבל כרעמים אימתניים. חסידיו ה' ניצבים קשובים, ועיניהם ממוקדות בשמיים. ארשת פניהם מוארת בזיו כבודו של המושיע, וקורנת כפניו של משה כאשר ירד מהר סיני. הרשעים אינם מסוגלים להביט בהם. כשמוכרזת הברכה על מכבדי ה' ששמרו את קדושת השבת שכוון ה', נשמעת קריאת ניצחון רמה. במהרה עולה במזרח עב קטנה וכהה, גודלה כמחצית כף ידו של אדם. זה הענן האופף את המושיע, שממרחקים נראה כאפוף באפלה. חסידיו ה' יודעים שזה האות לביאת בן-האדם. הם מביטים בענן בדממה חדורת יראה בעודו מתקרב אל האדמה, הולך ומתבהר ונעשה זוהר יותר ויותר, עד שהוא נגלה לעיניהם כענן לבן גדול, שתחתיתו עשוי זוהר הנראה כאש אוכלה, ומעליו זורחת הקשת המסמלת את הברית עם ה'. ישוע רוכב עליו כגיבור מנצח. עתה הוא כבר אינו "איש מכאובות", הלוגם מן הכוס המרה של קלון וייסורים. עתה הוא מופיע כמצביא מנצח בשמיים ובארץ, שבא לשפוט את המתים ואת החיים. הוא מכוהן "נִתְּמָן וְנִתְּמָתִי; בְּצִדִּיק הוּא שׁוֹפֵט וְלוֹחֵם." ו"צִבְאוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹצְאִים אַחֲרָיו" (ההתגלות, י"ט 11, 14). בשירת המנונים ומזמורים

שלחניהם ערבים ושמימיים, מריעים לו אינספור צבאות המלאכים הקדושים המלווים אותו בדרכו. דומה שהשמיים נמלאו בישויות זוהרות - "רבבות וריבוא רבבות" מלאכים שמימיים. איש אינו יכול לתאר את המראה הנשגב. אף בן תמותה אינו יכול לקלוט ולהבין את הודו. "כִּסֵּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ, וּתְהַלְתּוּ מְלָאָה הָאֲרֶץ. וְנָגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה" (חבקוק, ג' 3, 4). כשהענן הזוהר הולך ומתקרב לאדמה, עיני כול נשואות אל שר החיים. נזר קוצים אינו פוצע עתה את ראשו הקדוש; אדרבה, הילה של אור אופפת את מצחו הקדוש. פניו קורניים באור סנוורים כאור החמה בצהרי היום. "וְעַל בְּגָדוֹ וְעַל יָרְכוֹ כְּתוֹב שֵׁם: 'מִלְכָּהּ הַמְּלָכִים וְאֲדוֹן הָאֲדוֹנִים'" (ההתגלות, י"ט 16). בנוכחותו "נִהְפְּכוּ כָּל פָּנִים לִירְקוֹן." אימה נוראה, חדורת ייאוש נצחי, נופלת על מואסי חסדו של האל. "וְיָלַב נֶמֶס וּפֶקַח בְּרָפִים, וְחִלְחְלָה בְּכָל מִתְנַיִם, וּפְנֵי כָּלֶם הִתְקַדְּרוּ" (ירמיה, ל' 6; נחום, ב' 11). הצדיקים זועקים בחלחלה: "מִי יָכוֹל לַעֲמֹד [ביום הדין הגדול]?" שירת המלאכים מהוסה, ולזמן מה משתררת דממה נוראית. ואז נשמע קולו של ישוע, המכריז: "דִּי לָךְ חֶסֶדִּי!" פניהם של הצדיקים אורות, ושמחה גודשת את ליבם. המלאכים שרים שוב, הפעם בקול גבוה יותר, בעודם מתקרבים אל האדמה. מלך מלכי המלכים יורד מן הענן בעודו אפוף להבות יוקדות. השמיים נגללים כמגילה והאדמה רועדת לפניו. כל הר וכל אי נעקרים ממקומם. "יָבֹא אֱלֹהֵינוּ, וְאֵל יִחְרֹשׁ; אֵשׁ לִפְנֵי תֹאכֵל; וְסִבִּיבָיו, נִשְׁעָרָה מְאֹד. יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל; וְאֵל הָאֲרֶץ, לָדִין עַמּוֹ" (תהילים, נ' 3, 4). "וּמִלְכֵי הָאֲרֶץ וְהַנִּכְבָּדִים, שָׂרֵי הָאֱלֹפִים וְהַעֲשִׂירִים וּבְעָלֵי הַעֲצָמָה, כָּל עֶבֶד וְכָל בֶּן חוּרִין, הַתַּחֲבָאוּ בַּמַּעֲרוֹת וּבַסִּלְעֵי הַהָרִים, וְאֲמָרוּ לַהָרִים וְלַסִּלְעִים: 'נִפְּלוּ עָלֵינוּ וְהִסְתִּירוּ אוֹתָנוּ מִפְּנֵי הַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא וּמַזְעֵם הַשָּׁה. כִּי בָּא הַיּוֹם הַגָּדוֹל, יוֹם חֲרוֹנָם, וּמִי יָכוֹל לַעֲמֹד?" (ההתגלות, ו' 15-17). דברי הלעג וההתבדחויות חדלו. שפתי שקר הושתקו לעד. צחצוחי החרבות, המולת הקרב, "כָּל סֵאוֹן סֵאוֹן בְּרַעַשׁ, וְשִׁמְלָה מְגוֹלָלָה בְּדָמִים," שככו ודממו (ישעיה, ט' 5). דבר לא נשמע עוד זולת תפילה, יבבה וקינה. זעקה מרה פורצת מן השפתיים שזה מכבר לעגו: "כִּי בָּא הַיּוֹם הַגָּדוֹל, יוֹם חֲרוֹנָם [של ה' והשה], וּמִי יָכוֹל לַעֲמֹד?" הרשעים ייחלו להיקבר תחת סלעים והרים. הם יעדיפו להיקבר תחתם מאשר להיפגש פנים אל פנים עם המושיע שמאסו בו ובזו לו. היטב מכירים הם את הקול שפילח את

אוזניהם של המתים. לעיתים כה קרובות קרא להם בטון רך ומתחנן לשוב בתשובה. לפעמים נשמע הקול הזה בתחינותיהם המפצירות של חבר, של אח, של הגואל. הקול שנועד למואסי חסדו, אשר מוכיח, מגנה ומרשיע, שב והפציר בהם מזה זמן כה רב: "שובו, שובו מִדְרָכֵיכֶם הָרָעִים, וְלָמָּה תָּמוּתוּ?" (יחזקאל, ל"ג 11). לורק היה נשמע באוזניהם כקולו של זר! ישוע אומר: "נֵעַן קָרָאתִי, וְתָמַאֲנִי; נָטִיתִי זָדִי, וְאִין מִקְשִׁיב. וְתִפְרְעוּ כָּל עֲצָתִי; וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֶבִּיתֶם" (משלי, א' 24, 25). הקול המוכר הזה מעורר בהם זיכרונות שהם היו מעדיפים לשכוח: אזהרות ותוכחות שבזו להן, הזמנות שנדחו על הסף, זכויות יתר שזלזלו בהן. ישנם אלה שלעגו למשיח בעת השפלתו וקלונו. מילותיו של המושיע הסובל עולות כעת בזיכרונם בעוצמה מטלטלת - המילים שהגה מפיו בחגיגות כאשר הכוהן הגדול השביעו: "מַעֲתָה תִּרְאוּ אֶת בֶּן הָאָדָם יוֹשֵׁב לִימִין הַגְּבוּרָה וְכָא עִם עֲנֵנֵי הַשָּׁמַיִם" (מתי, כ"ו 64). עתה הם חוזים בכבודו, והם עתידים לראותו יושב לימין כס האלוהים במלכותו. אלה שלעגו להצהרתו על היותו בן האלוהים, מחרישים כעת כמוכי אלם. אחד מהם הוא הורדוס היהיר, שלעג לתוארו המלכותי והורה לחיילים המלגלים להכתירו למלך. ישנם אלה שעטו בידיהם הטמאות את גופו של ישוע בגלימת ארגמן, הניחו נזר קוצים על מצחו הקדוש, נעצו בידו שרביט מלכות מדומה, והשתחוו לפניו בעודם לועגים לו ועולבים בו בלגלוג חדור כפירה. האנשים שהיכו את שר החיים וירקו עליו מסבים עתה את פניהם ממבטו הנוקב, ומנסים להימלט מעוצמת הכבוד העז האופף את נוכחותו. החיילים שנעצו את מסמרות הברזל בידיו וברגליו כשמשמרו אותו אל הצלב, והחייל שדקר את צידי גופו, מביטים כעת בסימני הצליבה באימה ובחרטה. אירועי הצליבה בגולגולתא עולים בזיכרונם של הכוהנים וראשי הדת בבהירות מפחידה. באימה מצמיתה הם נזכרים כיצד הנידו בראשם בשמחה לאיד, שמחה זדונית, שטנית, והכריזו בלעג: "אֲחֵרִים הוֹשִׁיעַ; אֶת עַצְמוֹ אֵינָנוּ יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ! מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא! שֶׁיֵּרֵד עִכְשָׁו מִן הַצֶּלֶב וְנִצָּמִין בּוֹ! בָּטַח בְּאֱלֹהִים, עָתָה יִפְלָטֵהוּ אִם תִּפָּץ בּוֹ" (מתי, כ"ז 42, 43). הם נזכרים בבהירות במשל של המושיע על הכורמים שסירבו לתת את תנובת הבציר לבעל הכרם, התעללו בעבדיו ורצחו את בנו. הם גם נזכרים בגזר הדין שהם עצמם גזרו על הכורמים: "הַשֹּׁמֵד יִשְׁמֵד וְהַשֹּׁמֵד יִשְׁמֵד הַכֶּרֶם אֶת הָרִשְׁעִים קָהֶם!" הכוהנים וזקני העם ראו בחטאם של

הכורמים הבוגדניים האלה ובעונש המגיע להם, את דרכם שלהם ואת הדין שנגזר עליהם בצדק. זעקות של ייסורים עזים ונוראיים מפלחות את האוויר. הן רמות יותר מן הצעקה: "צלבוהו! צלבוהו!" שהדהדה ברחובות ירושלים. הזעקות מעצימות את הקינה הנוראה והנואשת שנשמעת מכל עבר: "בן האלוהים הוא! המשיח האמיתי!" הרשעים מבקשים להימלט מנוכחותו של מלך מלכי המלכים. הם מנסים להסתתר במערות עמוקות בבטן האדמה, שנבקעו בידי איתני הטבע המשתוללים, אך לשווא. בחייהם של אלה שמאסו באמת ישנם רגעים שבהם מתעורר מצפונם, זיכרון מייסר מחיי הצביעות שהם ניהלו עולה בזיכרונם, ונשמתם נתקפת מוסר כליות וחרטות שווא. אך הללו מחוירים בהשוואה לחרטה שתנקוף אותם "בְּבֹא כְשׁוֹאָה פְּחָדְכֶם, וְאִידְכֶם, כְּסוּפָה!" (משלי, א' 27).

אלה שרצחו את המשיח ואת חסידיו הנאמנים חוזים כעת בכבוד ה' האופף את המושיע. בעודם אחוזי אימה, הם שומעים את קולותיהם של הקדושים, המכריזים בשמחה: "הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ, זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ... נְגִילָה וְנִשְׁמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ!" (ישעיה, כ"ה 9). בעיצומן של רעידות האדמה, הברקים הרושפים והרעמים הרועמים, קורא קולו של בן האלוהים לקדושים הישנים לקום לתחייה ולצאת מקברותיהם. הוא מביט בקברי הצדיקים, נושא את ידיו השמימה וזועק: "עורו, עורו, עורו ישני עפר, עורו וקומו!" לכל אורכה ורוחבה של הארץ שומעים המתים את קולו, וכל המתים השומעים אותו יקומו לתחייה. האדמה כולה תהדהד בקול צעדיהם של האנשים שקמו לתחייה והם מהווים צבא עצום עד מאוד מכל אומה, שבת ושפה. המתים יקומו לתחייה, ייצאו מן הקברים שכלאו אותם, בעודם עוטים תהילה וכבוד נצחיים, ויזעקו: "אֵיךְ עָקַצְךָ מָוֶת? אֵיךְ נִצְחֹנְךָ מָוֶת?" (קור"א, ט"ו 55). הצדיקים החיים והקדושים שקמו לתחייה יפצחו יחדיו בקריאת ניצחון צוהלת וממושכת.

הכול יוצאים מקברותיהם באותו שיעור קומה שבו נטמנו בקברם. אדם הראשון ניצב בגאון בקרב ההמון שקם לתחייה; הוא גבוה, הדור ומלכותי, נמוך אך במעט מבן האלוהים. ההבדל החד בינו לבני הדורות הבאים ניכר בו היטב; בהיבט יחיד זה נחשפת ההתנוונות הגדולה של המין האנושי. אך הכול קמים רעננים ומלאי מרץ של נעורים נצחיים. מבראשית נברא האדם בדמותו ובצלמו של אלוהים;

דהיינו, הוא לא רק ניחן באופיו וביכולותיו השכליות, אלא גם בצלמו. החטא השחית את צורתו וכמעט מחק את צלמו האלוהי, אך המשיח בא להשיב עטרה ליושנה, ולשקם את מה שהושחת ואבד. הוא ישנה את גופנו הנחות ויעצב אותו בדמות גופו ההדור כבוד. גופנו בן התמותה, שלא הדר ולא יופי לו, שצורתו נשחתה וטומאה בחטא, יהפוך כליל השלמות והיופי וילבש אלמותיות. כל הפגמים, העיוותים והמומים יישארו בקבר. הגאולים שישובו לעץ החיים בגן העדן האבוד "ישמינו" (מלאכי, ג' 20), ויצמחו למלוא שיעור קומתו של אדם הראשון בקומתו התמירה והדרו הבראשיתי. עקבותיו האחרונים של החטא יוסרו לעד, ו"נַעַם אֶדְנִי אֱלֹהֵינוּ" ישרה על חסידי המשיח הנאמנים; גופם ונשמתם ישקפו את דמותו כלילת השלמות של אדונם. הו, גאולה נפלאה! רבות דיברנו בה, רבות ייחלנו לה, בציפייה חדורת להט ציפינו לה, אך מעולם לא הבנו אותה לאשורה. הצדיקים שיימצאו בחיים בעת שיבת המשיח ישתנו "בין רגע וכהרף עין". קולו של ה' האדיר אותם ופארם בכבוד; עתה הם ינחלו אלמותיות וינשאו השמימה יחד עם הקדושים שקמו לתחייה כדי לפגוש את אדונם. מלאכים יקבצו "אֶת בְּחִירֵיו מֵאֶרֶץ הַרוּחוֹת, מִקְצֵה הָאָרֶץ עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם". ילדים קטנים יינשאו בידי מלאכים קדושים אל חיק אימותיהם. חברים שנותקו בעטיו של המוות יתאחדו לעד ויעלו יחדיו אל עיר האלוהים בגיל ורננה.

למרכבת הענן כנפיים בכל אחד מצדדיה וגלגלים מלאי חיים מתחתיה. כאשר היא עולה השמימה, הגלגלים צועקים: "קדוש, כשהכנפיים נפרשות ומתעופפות, הן צועקות: "קדוש, ופמליית המלאכים קוראת: "קדוש, קדוש, קדוש יְהוָה צְבָאוֹת!" בזמן שמרכבת הענן מתקדמת לעבר ירושלים החדשה קוראים הגאולים: "הללויה!" טרם הכניסה לעיר האלוהים מעניק המושיע לחסידיו את אותות הניצחון, ומחלק להם את הדרגות של מעמדם המלכותי. שורותיהם המנצנצות מתלכדות סביב מלכן, שדמותו המלכותית מתנשאת משכמה ומעלה מעל לקדושים ולמלאכים, אשר מביטים בהם בפנים קורנים המפיקים אהבה נעימה.

בקרב אינספור צבאות הגאולים, כל מבט ממוקד בגואל, כל עין חוזה בכבודו של בן האלוהים, אשר בדמותו כבשר ודם היה "מִשְׁחַת מְאִישׁ מִרְאֵהוּ; וְתֹאֲרֹ, מְבִי אָדָם." ישוע יניח במו ידיו את נזר

הניצחון על ראשיהם של המנצחים. לכל אחד מהם הוכן נזר הנושא את השם הקדש שיינתן לו [ההתגלות, ב' 17], ואת הכיתוב "קודש לה'". בכל יד יונחו ענף של עץ תמר המסמל ניצחון, לצד נבל זהב נוצץ. ואז, כשהמלאכים המפקדים יתנו את האות, תפרוט כל יד בנבל במיומנות, ותפיק צלילים עשירים ומנגינות ערבות ונעימות לאוזן. התלהבות חדורת גיל, שאין מילים לתארה, תרגש כל לב, וכל קול יינשא בתפילת הודיה ושירת הלל: "לְאוֹהֵב אוֹתָנוּ, אֲשֶׁר בָּדָמוּ שְׁחָרַר אוֹתָנוּ מִחֲטָאֵינוּ וְעָשָׂה אוֹתָנוּ מִמַּלְכַת כְּהִנִּים לְאֱלֹהִים אָבוּ, לוֹ הַכְּבוֹד וְהַגְבוּרָה לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים" (ההתגלות, א' 5, 6). עיר הקודש נחשפת לעיני הגאולים. ישוע פותח לרווחה את שעריה המקושטים בפנינים, והאומות שדבקו באמת נכנסות פנימה. בתוך העיר, הכול חוזים בגן העדן של אלוהים - מעונו של אדם הראשון בטרם חטא. והנה נשמע קול, עשיר וצלול יותר מכל מוזיקה ששמעה אוזן אנוש מעודה, המכריז: "תם מאבקכם!" ומזמין: "בואו בְּרוּכֵי אָבִי וְרְשׁוֹ אֶת הַמַּלְכוּת הַמוֹכֶנֶה לָכֶם מֵאֵז הַיּוֹסֵד תִּבְל" (מתי, כ"ה 34). עתה מתגשמת תפילת המושיע בעבור תלמידיו: "אֵלֹהֵי שְׁנִיתָם לִי, רְצוּנִי שְׁיִהְיוּ גַם הֵם אֵתִי בְּאֲשֶׁר אֲנִי" (יוחנן, י"ז 24). הגאולים יעמדו "לִפְנֵי כְבוֹדוֹ נִקְיִים מִדְּפֵי וּמִלֵּאֵי שְׁמָחָה" (איגרת יהודה, פס' 24). המשיח מציג עתה לפני האב בשמיים את הגאולים שפדה בדמו, ומכריז: "הִנֵּה אֲנֹכִי, וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי יְהוָה. "מֵאֵלֹהֵי אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי לֹא אָבֵד לִי אִישׁ". "שְׁמִרְתִּי אוֹתָם בְּשִׁמְךָ אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי." כמה נפלאים הם פלאיה של האהבה הגואלת! כה עזות הן התרוממות הרוח וההתרגשות הרבה ומלאת הגיל של השעה המבורכת הזו, כאשר האב הנצחי מביט בגאולים וחוזיה בדמותו ובצלמו, שהחטא וקלקולו הוסרו מהם, ושש על יצירי כפיו השרויים איתו שוב בהרמוניה! ישוע מקדם בברכה ובאהבה שאין לתארה במילים את חסידיו אל "שמחת אדונם." שמחתו של הגואל היא על כך שהוא רואה במלכות כבודו את הנשמות שנגאלו בזכות ייסוריו והשפלתו. הגאולים ישתתפו בשמחתו כאשר יחזו בקרב הנושעים המבורכים באנשים שבאו למשיח בזכות תפילותיהם, מאמצייהם וויתוריהם שנעשו באהבה רבה. כאשר הם נאספים סביב כס המלכות הכביר והצחור גודשת שמחה בל תתואר את ליבם, בעודם מביטים בגאולים שהם עצמם הובילו למשיח; אז הם נוכחים לדעת שכל אחד מהם קירב לאמונה אנשים רבים אחרים, והללו הובילו למשיח

אנשים רבים אחרים, והכול הגיעו לחוף המבטחים השמימי כדי להניח את נזריהם לרגלי המושיע ולהללו לנצח נצחים. כשהגאולים מתקבלים בברכה בעיר האלוהים, קריאות התפעמות והערצה צוהלת מהדהדות באוויר. אדם הראשון ואדם השני עומדים להיפגש פנים אל פנים. בן האלוהים עומד בזרועות פתוחות כדי לקבל בברכה את אבי האנושות - יציר כפיו, אשר חטא נגד בוראו, שלמען כפרת חטאיו נושא המושיע על גופו את סימני הצליבה. כשאדם הראשון מבחין בסימני המסמרים האכזריים, הוא אינו נופל לחיק אדונו, אלא נופל לרגליו בענווה, וזועק: "רְאֵי הַשָּׁה שֶׁנִּשְׁחַט לְקַלֵּל גְּבוּרָה... וַיָּקָר וַיָּבֹד וַיִּבְרָךְ!" המושיע מרים אותו ברוך ומפציר בו להביט שוב במעונו בגן עדן, שממנו גלה מזה זמן כה רב. לאחר גירושו מגן עדן, חייו של אדם הראשון היו גדושי צער. כל עלה שכמש, כל בעל חיים שהוקרב, כל פגע שהעיב על פניו הנאווים של הטבע, כל כתם שהכתים את טהרת האדם, היווה תזכורת נוספת לחטאו. צערו וייסורי חרטתו הפכו כבדים מנשוא כאשר חזה ברשע שפשה סביבו, וכאשר האנשים נזפו בו והאשימוהו בתור הגורם לחטא בתגובה לאזהרותיו. במשך כאלף שנים, הוא נשא בעונש על חטאו בשפלות רוח ובאורך רוח. הוא התחרט על חטאו בכל ליבו ומאודו, בטח במעלותיו ובזכויותיו של המושיע ומת בעודו מייחל לקום בתחיית המתים. בן האלוהים גאל את האדם מחטאו ומכישלונו, ועתה, באמצעות מעשה הכפרה, אדם הראשון זכה שוב במעונו הקודם ובריבונותו. נרגש ומלא שמחה, הוא מביט בעצים שהיו משוש ליבו - העצים שאת פריים קטף במו ידיו בימי תמימותו ואושרו. הוא מביט בגפנים שטרח על דישונם וזמירתם, בפרחים שכה אהב וטיפח. הוא מודע לממשות הדברים שהוא רואה. הוא מבין שהוא נמצא בגן עדן ששוקם, ועתה יפה ונחמד הוא שבעתיים ממה שהיה בשעה שגורש ממנו. המושיע מוביל אותו אל עץ החיים, קוטף את פרי הנפלא ומפציר בו לאוכלו. הוא מביט סביבו ורואה מספר רב מצאצאיו עומדים בגן העדן של אלוהים. ואז, הוא משליך את נזרו הנוצץ לרגלי ישוע, נופל על חזהו של המושיע ומחבקו. הוא פורט על נבל זהב, וכיפות השמיים מהדהדות את שיר הניצחון: "רְאֵי הַשָּׁה שֶׁנִּשְׁחַט וְקָם לְתַחִיָּה!" צאצאיו של אדם הראשון צועדים לצלילי השיר, משליכים את נזריהם לרגלי המושיע ומשתחוים לפניו בסגידה. המלאכים, שבכו כשאדם

הראשון חטא, ששמחו כשישוע עלה לשמיים לאחר תחייתו ופתח את קבריהם של כל המאמינים בשמו, חוזים עכשיו באיחוד המרגש. הם חוזים בפועל הגאולה המושלם ומצטרפים לשירי ההלל. על הנהר המבהיק כבדלח, היוצא מכס המלכות, אותו ים זכויות שכמו מערב באש - כה מזהיר ונוצץ הוא מכבוד ה' - עומדת קבוצת הנושעים אשר גברו "על הַחַיָּה וְעַל צִלְמָהּ וְעַל מִסְפַּר שְׁמָהּ" (ההתגלות, ט"ו 2). הם עומדים לצידו של שה האלוהים על הר ציון, "כְּנוֹרוֹת אֱלֹהִים בְּגֶדָם" - אלה הם "מֵאָה וָאַרְבָּעִים וָאַרְבָּעָה אֲלָף" הגאולים מקרב בני האדם; ואז נשמע קול, "כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְכְקוֹל רֶעַם גָּדוֹל", "כְּקוֹל מְנַגְּנֵי נֶגֶל הַפּוֹרְטִים עַל נְבִילָהֶם" (ההתגלות, י"ד 5-1; ט"ו 2, 3; ז' 14-17). הם שרים "שִׁיר חֲדָשׁ" לפני הכס, שיר ש"אֵין אִישׁ יָכוֹל לִלְמַד", זולת מאה ארבעים וארבעה אלף הגאולים. הם שרים את שירת משה והשה - שיר הגאולה.

איש זולת מאה ארבעים וארבעה אלף הגאולים אינו יכול ללמוד את שיר הגאולה הזה, שכן הוא מתמצת את חווייתם - חוויה שאיש זולתם לא חווה מעולם.

"אֵלֶּה הֵם הַהוֹלָכִים אַחֲרֵי הַשָּׁה לְכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ." אלה הם "הַפְּדוּיִים מִן הָאֶרֶץ." הם "נִפְדּוּ מִבְּנֵי אֲדָם כְּכַפּוּרִים לְאֱלֹהִים וְלִשָּׁה." "אֵלֶּה הֵם הַבָּאִים מִן הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה" (ההתגלות, י"ד 5-1; ט"ו 2, 3; ז' 17-14). הם חוו עת צרה ומצוקה, "אֲשֶׁר לֹא נִהְיְתָה מְהִיּוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַזֶּה"; הם נשאו את הסבל, הייסורים והחרדה ב"עַת הַצָּרָה שֶׁל יַעֲקֹב"; הם עמדו איתנים, ללא מתווך שהפגיע בעבורם, כאשר עונשי ה' פקדו את העולם בפעם האחרונה. אך הם נגאלו, "הֵם כְּבִסּוּ אֶת גְּלִימֹתֵיהֶם וְהִלְבִּינוּ אוֹתָן בְּדָם הַשָּׁה." "מִרְמָה לֹא נִמְצְאָה בְּפִיהֶם, נִקְיִים הֵם מִדָּפִי" לפני ה'. "לִכְן, הֵם נִמְצְאִים לִפְנֵי כֶּסֶף אֱלֹהִים וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה בְּהִיכָלוֹ, וְהַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶף יִפְרֹשׁ מִשְׁכָּנוֹ עֲלֵיהֶם" (ההתגלות, י"ד 5-1; ט"ו 2, 3; ז' 14-17).

הם חזו באדמה מידלדלת וגוועת בבצורת ובמגפות שפקדו אותה. הם חזו בשמש הקופחת על בני האדם בשיא עוצמתה וצורבת אותם בחום עז. הם סבלו ייסורים, רעב וצמא. אך הם "לֹא יָרָעוּ עוֹד וְלֹא יִצְמָאוּ, אֵף לֹא תִפָּה עֲלֵיהֶם הַשֶּׁמֶשׁ וְכָל שָׁרֵב, כִּי הַשָּׁה אֲשֶׁר בְּאִמְצַע הַכֶּסֶף יָרָעָה אוֹתָם וְנִהְיָגָם אֶל מִבּוֹעֵי מַיִם חַיִּים; וְאֱלֹהִים יִמְחָה כָּל דְּמָעָה מֵעֵינֵיהֶם" (ההתגלות, י"ד 5-1; ט"ו 2, 3; ז' 14-17).

בכל הדורות למדו והתחנכו בחירי המושיע בבית הספר של הקשיים, הצרות והמבחנים. הם צעדו בנתיבים הצרים ביותר עלי אדמות, והם טוהרו באש הכבשן של הייסורים. למען ישוע, הם סבלו התנגדות, רדיפות, שנאה והוצאת דיבה. הם צעדו בעקבותיו דרך מאבקים קשים. שוב ושוב, הם התכחשו לעצמם וסבלו מאכזבות מרות. דרך חוויתם המרה והכואבת, הם למדו על בשרם את טיבו הרע והזדוני של החטא, את כוחו, את אשמתו ואת הצער והסבל שהוא ממיט - והם הביטו בו בתיעוב. התובנה באשר לקורבן התמורה העצום שהועלה כדי להביא תקנה לחטא, מכניעה אותם וממלאת את ליבם הכרת תודה והלל, שאנשים שלא חטאו מעולם לא יוכלו להבין. אהבתם רבה היא, שכן חטאים רבים נמחלו להם. בכך שטעמו מסבלות המשיח, הם ראויים לנחול את כבודו ותהילתו. יורשי המלכות של אלוהים באו מעליות גג, מצריפונים, ממחילות, מתאי כלא, מן ההרים, ממדבריות, ממערות בלב האדמה ומנקרות בים. עלי אדמות, הם סבלו "מִחֶסֶר, צָרוֹת וְהִתְעַלְלוֹת".

מיליוני בני אדם נטמנו בקבריהם בעודם עוטים קלון, שכן הם שבו וסיירו לקבל את טענותיו השקריות של השטן. הם נשפטו בידי שופטים בשר ודם, והואשמו כפושעים השפלים ביותר. אך "אֱלֹהִים, שֶׁפֶט הוּא סֵלָה" (תהילים, נ"ו). עתה, גזרי הדין שפסקו בתי המשפט עלי אדמות, בוטלו, וה' "חִרְפַּת עֲמוֹ יָסִיר" (ישעיה, כ"ה 8). "וְיִקְרְאוּ לָהֶם עִם הַקֹּדֶשׁ, גְּאוּלֵּי יְהוָה." ה' יעד "לְתֵת לָהֶם פֶּאֶר תַּחַת אֶפֶר, שָׁמֶן שֶׁשֹּׁן תַּחַת אֶבֶל, מַעֲטָה תְהַלֵּךְ תַּחַת רוּחַ כָּהֵן" (ישעיה, ס"ב 12; ס"א 3).

גאולי ה' כבר אינם חלשים, מיוסרים, מפוזרים ומדוכאים. מעתה ואילך, הם ישרו תמיד עם האדון. הם ניצבים לפני כס המלכות עטויים בגלימות יקרות יותר מגלימותיהם של נכבדי הארץ. הם עטורים בנזרים משובצים ביהלומים, נוצצים יותר מאלה שהונחו אי פעם על ראשיהם של מלכי הארץ. ימי המכאוב, המצוקה והבכי חלפו לעד. מלך הכבוד מחה את הדמעות מפניהם של כל הגאולים; כל דבר שהסב צער, הוסר. בעודם מנפנפים בכפות תמרים, הם מזמרים שיר הלל צלול, ערב ונעים; כל קול מצטרף לשירת ההלל, עד שהיא נשמעת בכל רחבי השמיים: "הַיְשׁוּעָה לְאֱלֹהֵינוּ הַיּוֹשֵׁב עַל הַפֶּסֶא וְלִשְׁה!" וכל דרי השמיים עונים במזמור הלל: "אֱמֵן. הַבְּרָכָה וְהַקְּבוֹד, הַחֲקֻמָּה וְהַתִּזְדָּה, הַיִּקָּר וְהַגְּבוּרָה וְהַעֲזָ לְאֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים!" (ההתגלות, ז' 11, 12).

בעולם הזה, ביכולתנו רק להתחיל להבין את קצה קצהו של הנושא הנפלא של הגאולה. במוחנו המוגבל כבני תמותה, אנו יכולים לנסות להתעמק בקלון ובכבוד, בחיים ובמוות, בצדק ובחסד, שנסקו יחדיו בצלב המשיח. אך גם אם נאמץ את כל יכולותינו השכליות, לא נוכל לתפוס את מלוא משמעותו. הרוחב והאורך, העומק והגובה של האהבה הגואלת, נבצרים מבינתנו. ביכולתנו להבין אותם אך ורק במעומעם. גם כאשר הגאולים מבינים את תוכנית הגאולה לפי הבנתם, הם לא ירדו לעומקה ולא יבינו אותה לאשורה. ואולם, לאורכם של דורות הנצח, האמת החדשה תמשיך להתגלות למוחם המשתאה של הגאולים, ולהשביעם רצון ושמחה. על אף שתמו הייסורים, המכאובים והפיתויים של העולם הזה, והסיבה והגורם להם הוסרו לעד, חסידי ה' יחזיקו תמיד בידע ובתובנות מיוחדים באשר למחיר הכבד של גאולתם. צלב המשיח יהיה הדעת והשירה של הגאולים לנצח נצחים. בעודם מביטים במשיח המפואר בכבוד, הם יחזו במשיח הצלוב. לעולם לא יישכחו שהמושיע, שבגבורתו ברא וקיים אינספור עולמות ויקומים ברחבי החלל העצום - יקיר האלוהים, מלך מלכי השמיים שהכרובים והשרפים ששים לסגוד לו - ירד מכס מלכותו והשפיל עצמו כדי לרומם את האדם השרוי בחטא; שהוא נשא את אשמת וחרפת החטא, ואת הסתר הפנים של אביו שבשמיים, עד שצערן של העולם האובד שבר את ליבו וקיפד את חייו על הצלב בגולגולתא. העובדה שבורא העולמות ושופט הגורלות ויתר על כבודו ותהילתו, והשפיל עצמו מתוך אהבתו לאדם, תפליא ותרגש לעד את היקום כולו, שלא יחדל לסגוד לו.

כאשר האומות הנושעות יישאו מבטן אל המושיע, ויחזו בכבוד הנצחי של האב בשמיים הקורן מפניו; כאשר יביטו בכס כבודו, הקיים מן הנצח לנצח נצחים, וידעו כי למלכותו אין קצה, הן תפצחנה בשיר הלל נלהב: "רְאוּי הוּא הַשֵּׁה שְׁנִשְׁחַט, אֲשֶׁר גָּאלְנוּ בְּדַמּוֹ הַיָּקָר וְהַשִּׁיבֵנוּ לְאֱלֹהִים!"

הרי הצפון בצלב מבהיר את כל הרזים האחרים. באור הזורח מן הצלב בגולגולתא נראות תכונותיו של אלוהים, שעוררו בנו פחד ויראת כבוד, כה נעימות ומלבבות. דומה שחסד, חמלה, רוך ואהבה אבהית מתמזגים בקדושה, צדק וגבורה. בעודנו חוזים בהוד ובתפארת כסאו הרם והנישא, ביכולתנו לראות את אופיו הנשגב, המתבטא

במידות הרחמים והחסד שלו, ולהבין לעומק, יותר מאי פעם, את המשמעות שמו החביב והיקר: אבינו שבשמיים. או אז יתברר לנו שה', ברוב חוכמתו האינסופית, לא יכול היה להגות תוכנית אחרת לגאולתנו, זולת באמצעות קורבן בנו. הפיצוי על הקורבן הכבד הזה הוא השמחה הנובעת מאכלוס העולם ביצורים קדושים, מאושרים ואלמותיים. התוצאה של מלחמתו של המושיע בכוחות האופל היא שמחת הגאולים, אשר שבה ומוסיפה כבוד נוסף לכבוד האלוהים לנצח נצחים. ערכה של הנשמה כה יקר הוא, עד כי האב שבשמיים מרוצה מן המחיר ששולם בעבור פדותה, והמשיח בכבודו ובעצמו מביט בפירות של קורבנו הכביר, וחש מסופק ומרוצה.

פרק מ"א

חורבן התבל

"כי הגיעו חטאתיה [של בבל הגדולה] עד השמים וזכר אלהים את פשעיה. "שִׁלְמוּ לָהּ כְּגִמּוּל שִׁשְׁלָמָה גַם הִיא... בְּכֹס אֲשֶׁר מָסְכָה, מִסְכּוּ לָהּ כְּפָלִים. בַּמֶּדָּה שֶׁרֹמְמָה עֲצָמָה וְהִתְעַנְּגָה, כֵּן תִּנּוּ לָהּ מְכָאוֹב וְאֵבֶל, כִּי אָמְרָה בְּלִבָּבָהּ: 'יֹושֶׁבֶת אֲנִי, מַלְכָּה; אֵינֶנִּי אֶלְמָנָה וְאֵבֶל לֹא אֶרְאֶה.' עַל כֵּן, בְּיוֹם אֶחָד תִּבְאָנָה מִכֹּוֹתֶיהָ: מוֹת, אֵבֶל וְרָעַב, וּבָאֵשׁ תִּשְׂרָף; כִּי חָזַק יְהוָה אֱלֹהִים הַשּׁוֹפֵט אוֹתָהּ. וּמַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר זָנוּ וְהִתְעַנְּגוּ אֵתָּה יִבְכוּ וְיִסְפְּדוּ עָלֶיהָ... וַיֹּאמְרוּ: 'אוֹי, אוֹי, בְּבָל הָעִיר הַגְּדוֹלָה, הָעִיר הַחֲזָקָה! כִּי בִשְׁעָה אַחַת בָּא מִשְׁפָּטָד!"

"סוֹחְרֵי הָאָרֶץ, "ש"ה הִתְעַשְּׂרוּ מַעֲצָם מוֹתְרוֹתֶיהָ, "מִרְחוֹק נַעֲמָדוּ מִפְּנֵי אֵימַת עֲנוּיָהּ, "בּוֹכִים וּמִתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, וְאוֹמְרִים: 'אוֹי, אוֹי, הָעִיר הַגְּדוֹלָה, הַלְּבוּשָׁה שֶׁשׁ וְאַרְגָּמָן וְשָׁנִי וּמִקְשָׁטֹת בְּזָהָב וְאַבְנֵי יָקָרָה וּפְנִינִים, כִּי בִשְׁעָה אַחַת הִחְרַב עָשָׂר גְּדוֹל כָּזָה!" (ההתגלות, י"ח 5-10, 3, 15-17).

אלה יהיו העונשים שיפקדו את בבל הגדולה ביום הדין של חרון אפו של ה'. היא גדשה את סאת עוונותיה; יום פקודתה הגיע; היא בשלה לחורבן. כשקולו של אלוהים יוציא את חסידיו משביים [בקבר], כל הנשמות שאבדו במלחמה הגדולה של החיים יקומו לתחייה בחיל ורעדה נוראים. כל עוד נמשכה תקופת המבחן, עיניהם עוורו בידי הטעיותיו של השטן, והם הצדיקו את דרכם הרעה. העשירים התגאו בעושרם ובעליונותם על אלה שלא שפר מזלם, אך הם רכשו את עושרם באמצעות חילול תורת ה'. הם לא האכילו את הרעבים, לא הלבישו את העירומים, לא נהגו ביושר במסחרם, לא עשו צדק

בדין, ולא אהבו את החסד ואת גמילות החסדים. הם ביקשו להאדיר את שמם ולהשיג את הכבוד וההערכה של הזולת. עתה, לאחר שכל סממני הגדולה הופשטו מהם, עומדים הם חסרי כול וחסרי הגנה. הם מביטים באימה באלילים שהם סגדו להם על פני בוראם. הם מכרו את נשמתם בעבור עושר, מותרות והנאות גשמיים, ולא ניסו להתעשר למען אלוהים. התוצאה היא

שחיהם מהווים כישלון חרוץ, תענוגותיהם מרים כעת כלענה, אוצרותיהם נשחתו וכלו. הרווח והנכסים שהם צברו במהלך חיים שלמים, כלו בין רגע. העשירים מקוננים על אובדן בתי הפאר שלהם, על זהבם וכסףם שבוזבזו וכלו. אך הפחד שמא הם עצמם יאבדו עם אליליהם מצמית את קינותיהם. הרשעים נמלאים צער, לא מפני שהם זנחו את אלוהים ואת אחיהם בני האדם וחטאו נגדם, אלא מפני שאלוהים ניצח. הם מקוננים על התוצאה המרה, אך אינם מתחרטים על רשעותם. אילו יכלו, הם לא היו בוחלים בשום אמצעים כדי לנצח. העולם רואה איך האנשים שהם לעגו להם וצחקו עליהם יוצאים שלמים ובריאים, ללא פגע או נזק ממגפות, סופות ורעידות אדמה. ה', שבעבור מחללי תורתו כאש אוכלה הוא, מהווה בעבור חסידיו בית המעניק מחסה. כוהן הדת שהקריב את האמת כדי לשאת חן בעיני בני האדם, מגלה כעת את טיבה והשפעתה של משנתו. מסתבר שעין ה' הכול-יכולה ליוותה אותו כשנשא את דרשותיו, כשצעד ברחובות, כשהתיידד עם אנשים מכל שדרות החיים. כל רגש שפיעם בליבו, כל תו שכתב, כל מילה שהגה, כל מעשה שעשה, שהוביל את בני האדם למצוא מפלט בשקר, היו הזרעים שהוא זרע. עתה הוא חוזר בקציר הנשמות האומללות והאבודות הסובבות אותו. "וַיִּרְפוּ אֶת שֶׁבֶר בֵּית עַמִּי עַל נֶקְלָה, לֹאמַר: 'שְׁלוֹם שְׁלוֹם'; וַאֲיֵן שְׁלוֹם." "וַיִּצְנְנוּ הַקָּאוֹת לִב צִדִּיק שֶׁקָּר, וַאֲנִי לֹא הִקָּאֲבָתִי, וְלִחְזֹק יָדֵי רָשָׁע, לְבִלְתִּי שׁוּב מִדְּרָכֹוּ הָרָעָה, לְהַחֲיֹתֹו" (ירמיה, ח' 11; יחזקאל י"ג 22).

"הוֹי רָעִים, מַאֲבָדִים וּמַפְצִים אֶת צֶאֱן מִרְעִיתִי!... הִנְנִי פֶקֶד עֲלֵיכֶם אֶת רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם, נֹאם יְהוָה." "הִילִילוּ הָרָעִים וְזַעֲקוּ, וְהִתְפַּלְּשׁוּ אֲדִירֵי הַצֹּאן; כִּי מָלְאוּ יְמִיכֶם לְטְבוֹת וּתְפֹצוֹתֵיכֶם... וַאֲבָד מְנוֹס מִן הָרָעִים, וּפְלִיטָה, מֵאֲדִירֵי הַצֹּאן" (ירמיה, כ"ג 1, 2; כ"ה 34, 35). הרועים וצאן המרעית נוכחים כעת לדעת שהם לא קיימו עם אלוהים קשר הולם. הם מבינים שהם מרדו במכוון התורה הישרה והצודקת. הזנחת חוקי

ה' הצמיחה אלפי מעיינות רוע, מחלוקת, שנאה ועוון, עד שהאדמה כולה הפכה לשדה קרב ענקי של מחלוקות ומלחמות, למדמנה אחת של שחיתות. זה המחזה שמתגלה כעת לעיניהם של מואסי האמת, שבחרו לצדד בשקר ולחזקו. אין מילים לתאר את הכמיהה שחשים כעת הכופרים והבוגדים על מה שאבד להם לנצח - חיי נצח. אנשים שהעולם סגד להם על כישרונותיהם ורהיטותם רואים עכשיו את הדברים באורם האמיתי. הם מבינים מה הם איבדו בעטיו של החטא, והם נופלים לרגליהם של אלה שהם בזו להם ולעגו לנאמנותם, ומודים שהם אהובי האל. אנשים מבינים כעת שהם הותעו. הם מאשימים איש את רעהו בהובלתם לאבדון. אך הכול מאשימים פה אחד, באשמה החמורה והמרה ביותר, את הרועים וכוהני הדת.

רועים בוגדניים ניבאו נבואות שערבו לאוזני שומעיהן, השקיטו את פחדיהם, וגרמו להם לחלל את תורת ה' ולרדוף את שומרי קדושתה. עתה, ברוב ייאושם, מורים אלה מתוודים על תורות השקר שלהם קבל עם ועולם. ההמונים נמלאים חמת זעם. "אבודים אנו!" הם זועקים, "ואתם הגורם למפלתנו ואובדננו." הם מתנפלים על רועי השקר. האנשים שהעריצו את מורי השקר יותר מכולם יטילו עליהם עתה את הקללות הנוראות ביותר. הידיים שקשרו להם זרי דפנה יורמו כדי להנחית עליהם את מפלתם. החרבות ששימשו כדי לטבוח את חסידי ה' ישמשו כעת כדי לטבוח את אויביהם. בכל מקום מתחוללים מאבקים, קרבות ושפיכות דמים.

"בָּא שָׂאוֹן עַד קֶצֶה הָאָרֶץ, כִּי רִיב לִיהוָה בְּגוֹיִם, נִשְׁפָּט הוּא לְכָל בָּשָׂר; הָרָשָׁעִים נִתְּנָם לַחֲרֵב" (ירמיה, כ"ה 31). העימות הגדול נמשך כששת אלפים שנה; בן האלוהים ושליחיו השמימיים נאבקו בשר האופל כדי להזהיר את בני האדם, להאיר את עיניהם ולגאול אותם. עתה נטלו הכול את החלטתם; הרשעים איחדו כוחות עם השטן במלחמתו באלוהים. הגיעה השעה שאלוהים יוציא לאור את צדקת תורתו הרמוסה. המאבק המתחולל כעת אינו אך ורק בשטן, אלא גם בבני אדם. "כִּי רִיב לִיהוָה בְּגוֹיִם." "הָרָשָׁעִים נִתְּנָם לַחֲרֵב." "תָּבוּ הַגְּאוּלָּה" הותווה "עַל מַצָּחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת" המתבצעות בקרבם. מלאך המוות שיוצא עכשיו לדרך הוצג בחזון יחזקאל באמצעות האנשים שחומשו בכלי משחית וקיבלו את הפקודה: "הִכּוּ! אֵל תַּחַס עֵינֵיכֶם, וְאַל תַּחְמְלוּ! זָקֵן, בָּחוּר

ובתולה וטף ונשים תהרגו למשחית; ועל כל איש אשר עליו התו אל תגשו, וממקדשי תחלו. "הנביא אומר: "ויחלו באנשים הזקנים, אשר לפני הַבַּיִת" (יחזקאל, ט' 1-6). מלאכת השמד מתחילה בקרב אלה שהתיימרו להיות מדריכים רוחניים. הראשונים שבהם הם השומרים הבוגדניים. אין לרחם עליהם ואין לחוס על איש מהם. גברים ונשים, נערים ונערות וילדים קטנים, יאבדו יחדיו. "כִּי הִנֵּה יֵהָא יֵצֵא מִמָּקוֹמוֹ, לִפְקֹד עֹון יֹשֵׁב הָאָרֶץ עָלָיו; וְגִלְתָּה הָאָרֶץ אֶת דְּמֶיהָ, וְלֹא תִכְסֶה עוֹד עַל הָרוּגֶיהָ" (ישעיה, כ"ו 21). "וזאת תהיה המגפה, אשר יגף יְהוָה אֶת כָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם; הֵמָּךְ בְּשָׂרוֹ, וְהוּא עֹמֵד עַל רִגְלָיו, וְעֵינָיו תִּפְמָקְנָה בְּחִרְיָקוֹ, וְלִשׁוֹנוֹ תִּפְמָךְ בְּפִיהֶם. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, תִּהְיֶה מְהוּמָת יְהוָה רַבָּה בָּהֶם; וְהִחְזִיקוּ אִישׁ יָד רֵעֵהוּ, וְעָלְתָה יָדוֹ עַל יָד רֵעֵהוּ" (זכריה, י"ד 12, 13). במהומת ה' שתתחולל כאשר הרשעים יאבקו איש ברעהו בחימה שפוכה, וחרון אפו הצרוף של ה' יישפך עליהם בחימה נוראה, יאבדו כל רשעי העולם: כוהנים ומלכים, עשירים ועניים, נכבדים ונקלים. "וְהָיוּ חֲלָלֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא, מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קֶצֶה הָאָרֶץ; לֹא יִסְפְּדוּ, וְלֹא יִגָּסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ, לְדָמֹן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ" (ירמיה, כ"ה 33). בעת ביאת המשיח יימחו הרשעים מעל פני האדמה כולה - הם יאוכלו בהבל פיו ויושמדו בזוהר כבודו. המשיח ייקח את חסידיו לעיר האלוהים, והתבל תתרוקן מיושביה. "הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ, וּבּוֹלֵקָהּ; וְעֹנֶה פְּנִיָּה, וְהַפִּיץ יִשְׁבִּיָּה. "הַבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ, וְהַבּוֹז תִּבּוֹז; כִּי יְהוָה דֹּבֵר אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. "וְהָאָרֶץ חֲנָפָה תַּחַת יִשְׁבִּיָּה: כִּי עָבְרוּ תוֹרוֹת, חָלְפוּ חֹק, הִפְרוּ בְּרִית עוֹלָם. עַל כֵּן אֶלֶּה אֶכְלֶה אֶרֶץ, וַיִּגָּשְׁמוּ יִשְׁבֵּי בָּהּ; עַל כֵּן חָרוּ יִשְׁבֵּי אֶרֶץ, וְנִשְׁאַר אָנוֹשׁ, מְזֻעָר" (ישעיה, כ"ד 1, 3, 5, 6). העולם כולו ייראה כישימון שומם, זרוע חורבות ערים וכפרים שנמחו ברעידות האדמה, עצים שנעקרו משורשיהם, סלעים מחוספסים שהקיא הים והם מפוזרים על פני האדמה, ומערות גדולות שנפערו במקומות שבהם נעקרו ההרים ממוסדותיהם. עתה מתרחש האירוע שנובא ובושר בטקס הקדוש האחרון של יום הכיפורים. כשהושלם שירותו של הכוהן הגדול בקודש הקודשים, וחטאי ישראל הוסרו מן ההיכל בזכות דם קורבן החטאת, הוצג השעיר לעזאזל החי לפני ה'; בנוכחות העדה כולה התוודה הכוהן הגדול על ראשו של השעיר לעזאזל "אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם; וְנָתַן אֹתָם עַל

ראש השעיר" (ויקרא, ט"ז 21). בדומה, בתום מלאכת הכפרה בהיכל בשמיים, יונחו חטאיהם של חסידי ה' על ראש השטן בנוכחות ה', המלאכים הקדושים וצבאות הגאולים; השטן יוכרז כאשם בכל המעשים הרעים שהוא גרם להם לבצע. כשם שהשעיר לעזאזל נשלח למקום מבודד ולא מיושב במדבר, כך יישלח השטן לתבל השוממה שהפכה לישימון קודר ועגום. בעל ההתגלות חוזה את גירושו של השטן ואת התווה ובוהו והשממה שישררו בעולם. הוא מכריז כי מצב זה ישרור במשך אלף שנים. לאחר תיאור ההתרחשויות שיקרו בעת שיבת המשיח והשמדת הרשעים, ממשיך הנביא בנבואתו: "רְאִיתִי מִלְאָךְ יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם וּבָגֵדוֹ מִפְתָּח הַתְּהוֹם וְשָׂרְשָׁרְתָּ גְדוֹלָה. הוּא תִפָּשׂ אֶת הַתִּינִין, הַנֶּחֱשׁ הַקִּדְמוֹנִי אֲשֶׁר הוּא הַמַּלְשִׁין וְהַשָּׂטָן, וְקִשָּׁר אוֹתוֹ לְאֶלֶף שָׁנִים. הַשָּׂלִיךְ אוֹתוֹ אֶל הַתְּהוֹם וְסָגַר וְחָתַם עָלָיו כְּדִי שֶׁלֹא יִתְּעָה עוֹד אֶת הַגּוֹיִים עַד תֵּם אֶלֶף הַשָּׁנִים; אַחֲרֵי כֵן צָרִיךְ שִׁיֵּתֵר לְזִמְנֵן מְעַט" (ההתגלות, כ' 1-3). "הַתְּהוֹם" שאליה יושלך השטן מייצגת את התבל השרויה בתווה ובעלטה. ניתן לאשש זאת בעזרת פסוקים אחרים. על פי כתבי הקודש, מבראשית, "הָאֶרֶץ הָיְתָה תֹהוֹ וָבֹהוּ, וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" (בראשית, א' 2). המילה "תהום" מופיעה בשני הפסוקים שצוטטו לעיל. הנבואה מלמדת שהארץ תשוב, לפחות באופן חלקי, למצבה מקדמת דנה. הנביא ירמיהו, שחזה ביום הדין הגדול של ה', מכריז: "רְאִיתִי אֶת הָאֶרֶץ, וְהִנֵּה תֹהוֹ וָבֹהוּ; וְאֶל הַשָּׁמַיִם, וְאֵין אוֹרָם. רְאִיתִי הַהָרִים, וְהִנֵּה רָעִשִׁים; וְכָל הַגְּבָעוֹת הַתִּסְלָקְלוּ. רְאִיתִי, וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם; וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם, נָדְדוּ. רְאִיתִי, וְהִנֵּה הַכְּרָמִל הַמְדֻבָּר; וְכָל עֲרֵיו, נִתְּצוּ" (ירמיה, ד' 23-27). כאן, בעולם הזה שהפך לישימון, ייקבע מעונם של השטן ומלאכיו הרעים לאלף שנים. כשהשטן יהיה מרותק לעולם הזה, הוא לא יוכל להגיע לעולמות אחרים כדי לפתות את אלה שלא חטאו מעולם ולהציק להם. מבחינה זו הוא כלוא, שכן לא נותרו בעולם בני אדם שיוכל לשלוט בהם. הוא חדל לחלוטין ממלאכת ההטעיה וההרס שהתענג עליה במשך דורות כה רבים. הנביא ישעיהו שחזה את מפלת השטן, מכריז: "אֵיךְ נִפְלְתָּ מִשָּׁמַיִם, הֵילָל כִּן שָׁמַר! נִגְדַעְתָּ לְאֶרֶץ, חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם. וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ: 'הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה, מִמֶּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל אֲרִים כִּסְאִי... אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן'. אֵךְ אֶל שְׂאוֹל תִּנְרָד, אֶל יִרְכַּתִּי בֹר. רְאִיךְ אֶלֶיךָ נִשְׁגִּיחוּ, אֶלֶיךָ יִתְבֹּנְנוּ: 'הֲזֶה הָאִישׁ מְרֻגֵז הָאֶרֶץ, מְרַעֵשׂ מַמְלָכוֹת, שֶׁם תִּבֵּל כַּמְדָּבָר, וְעֲרֵיו

הָרָס, אֲסִירָיו לֹא פָתַח בְּיָתָהּ?" (ישעיה, י"ד 12-17). במשך ששת אלפים שנים, המרד שחולל השטן הרעיד את העולם. הוא "שָׁם תִּבֵּל כְּמִדְבָּר, וְעָרֵיו הָרָס." "אֲסִירָיו לֹא פָתַח בְּיָתָהּ." במשך ששת אלפי שנה, השטן כלא את חסידי ה' בבית הכלא שלו, ואילו היה יכול, היה משאירם כאסיריו לנצח. אך המשיח שבר את כבליו ושחרר את אסיריו. אפילו הרשעים נמצאים עכשיו הרחק מהישג ידו של השטן; הוא ומלאכיו הרעים נותרו לבדם כדי לחשוב על מעשיהם ולהבין את השפעת הקללה שהמיט החטא על העולם. "כָּל מַלְכֵי גוֹיִם, כָּלָם, שָׁכְבוּ בְּכָבוֹד, אִישׁ בְּבֵיתוֹ. וְאַתָּה הִשְׁלַכְתָּ מִסִּבְרָךְ, כְּנָצֵר נִתְעַב... לֹא תִחַד אֲתָם בְּקִבְנוֹתָ, כִּי אֲרָצְךָ שְׁחִתָּה, עִמָּךְ הִרְגָּתָה" (ישעיה, י"ד 18-20). במשך אלף שנים ינדוד השטן בעולם השומם כדי לחזות במו עיניו בתוצאות המרות של מריו ומלחמתו בתורת ה'. במשך תקופה זו יתעצמו סבלותיו. מאז שחטא לראשונה, חייו גדושי הפעילות לא הותירו לו זמן להגות, אך עתה, כשהוא משולל מכוחו, נגזר עליו להגות בפועלו מאז שמרד לראשונה בממשלת ה' בשמיים, ולהמתין בחלחלה לגורל הנורא המצפה לו, כאשר יסבול בעבור כל הרעה שהוא חולל, ויוענש על החטאים שהוא גרם לביצועם. מאסרו של השטן ייסב לחסידי ה' קורת רוח ושמחה. הנביא אומר: "וְהָיָה, בְּיוֹם הַנִּים יְהוָה לָךְ, מַעֲצָבְךָ וּמִרְגָּזְךָ, וּמִן הָעֶבֶדָה הַקָּשָׁה, אֲשֶׁר עָבַדְתָּ. וְנִשְׁאַתָּ הַמֶּשֶׁל הַזֶּה, עַל מֶלֶךְ בָּבֶל [המיוצג כאן בידי השטן] וְאָמַרְתָּ: 'אֵיךְ שָׁבַת נֶגֶשׁ, שְׁבַתָּה מִדְּהָבָה! שָׁבַר יְהוָה, מִטָּה רַשָּׁעִים, שָׁבַט מְשֻׁלִּים. מִכָּה עַמִּים בְּעֶבְרָה, מִכַּת בְּלָתִי סָרָה; רָדָה בְּאֵף גּוֹיִם, מִרְדָּף בְּלִי חֶשֶׁד'" (ישעיה, י"ד 3-6).

במהלך אלף השנים שיחלפו מן התחייה הראשונה עד לתחייה השנייה, ייערך משפטם של הרשעים. שאול השליח מצביע על משפט זה כעל אירוע שיבוא אחרי ביאת המשיח השנייה. הוא אומר: "לָכֵן, אֵל תִּשְׁפֹּטוּ דָּבָר בְּטָרֶם עֵת, עַד כִּי יָבוֹא הָאֲדֹן, אֲשֶׁר גַּם יוֹצִיא לָאוֹר אֶת תַּעֲלוּמוֹת הַחֹשֶׁךְ וְגַם יַגְלֶה אֶת מִחְשְׁבוֹת הַלֵּב" (קור"א, ד' 5). דניאל מכריז כי כאשר "בָּא עֲתִיק יוֹמִין" הוא "דָּן אֶת דִּינָם שֶׁל קְדוֹשֵׁי עֲלִיּוֹן" (דניאל, ז' 22). לאחר מכן ישפטו הקדושים את העולם. בעת ההיא, הצדיקים ימלכו כמלכים וכוהנים לה'. יוחנן אומר בספר ההתגלות: "רְאִיתִי כְּסָאוֹת; הַתִּישְׁבוּ עֲלֵיהֶם וּמִשְׁפָּט נָתַן בֵּינָם." "כִּי יִהְיוּ כְּהֹנִים לְאַלֹהִים וְלַמָּשִׁיחַ וְיִמְלְכוּ אִתּוֹ אֵלֶּף שָׁנִים" (ההתגלות, כ' 4, 6). בעת ההיא, כפי שניבא שאול השליח, "הַקְּדוֹשִׁים יִשְׁפֹּטוּ אֶת הָעוֹלָם"

(קור"א, ו' 2, 3). הם ישפטו את הרשעים יחד עם המשיח, ישוו בין מעשיהם למצוות תורת ה', וישפטו כל מקרה לגופו בהתאם למעשים שעשה האדם עלי אדמות. אז ייגזר דינם של הרשעים וייקצב עונשם בהתאם למעשיהם, ויירשם בספר המוות ליד שמותיהם.

גם השטן ומלאכיו הרעים יישפטו בידי המשיח וחסידיו. שאל השליח אומר: "האם אינכם יודעים שהקדושים ישפטו את העולם?" (ההתגלות, כ' 4, 6; קור"א, ו' 2, 3). יהודה מכריז: "וְאֵת הַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֶת מַעֲמָדָם הָרָם, כִּי אִם עָזְבוּ אֶת מְעוֹנָם, שָׁמַר בְּכַבְלֵי עוֹלָם וּבְאַפְלָה לְמִשְׁפַּט הַיּוֹם הַגָּדוֹל" (איגרת יהודה, פס' 6).

בתום אלף השנים תתרחש התחייה השנייה. הרשעים יקומו לתחייה וייתיצבו לפני ה' לקראת ביצוע גזר הדין שנפסק נגדם, כנאמר: "לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כְּתוּב". אחרי שתיאר את תחיית הצדיקים אומר בעל ההתגלות: "שָׁאֵר הַמֵּתִים לֹא חָיו עַד וְעַתָּה הַשָּׁנִים" (ההתגלות, כ' 5). ישעיהו מכריז בקשר לרשעים: "וְאֶסְפוּ אֶסְפָּה אֶסִּיר עַל בּוֹר, וְסָגְרוּ עַל מַסְגָּר; וּמִרְבַּב זָמִים, יִפְקְדוּ" (ישעיה, כ"ד 22).

פרק מ"ב

תום העימות

בתום אלף השנים ישוב המשיח לעולם. הוא מלווה בצבאות הגאולים ובפמליית מלאכים. כאשר הוא יורד לארץ בכבוד, הוד והדר עצומים, הוא קורא לרשעים שמתו לקום לתחייה ולקבל את הדין שנגזר עליהם.

הם יוצאים מקברותיהם, צבא עצום ורב; מספרם כגרגירי החול על קרקעית הים. איזה הבדל חד בינם לבין המתים שקמו לתחייה בתחייה הראשונה! הצדיקים עוטים יופי ונעורים נצחיים, ואילו הרשעים נושאים על גופם את עקבות המחלות והמוות. כל העיניים בהמון העצום הזה נשואות אל-על, כדי לחזות בכבודו של בן האלוהים. פה אחד מכריזים צבאות הרשעים: "ברוך הבא בשם ה'!" לא אהבה למשיח מדרבנת אותם להכריז את הברכה הזאת; כוחה של האמת מאלץ את המילים הללו לצאת משפתותיהם החשוקות.

הרשעים יוצאים מן הקבר כשם שנטמנו בו; הם עדיין חדורים באותה שנאה למשיח, באותה רוח מרי. הם לא יקבלו תקופת מבחן נוספת שבה יוכלו לתקן את המשגים והעוולות שביצעו בימי חייהם. אילו תוארך תקופת המבחן, לא תהיה לכך שום תועלת. חיים שלמים עמוסי חטאים לא ריככו את ליבם. אילו זכו בתקופת מבחן נוספת, הם היו חיים ונוהגים בדיוק כפי שחיו ונהגו בתקופת המבחן ראשונה. דהיינו, בהתחמקות ממצוות ה' ובהסתה למרד בה'.

המשיח יורד על פסגת הר הזיתים, שממנה, אחרי תחייתו, עלה לשמיים. כאן חזרו המלאכים על ההבטחה על שיבתו. הנביא מכריז:

"וּבֹא יְהוָה אֱלֹהֵי, כָּל קְדָשִׁים עִמָּךְ." "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַצִּיּוֹנִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַם, מִקֶּדֶם, וְנִבְקַע הַר הַצִּיּוֹנִים... גֵּיא גְדוֹלָה מְאֹד." "וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ; בַּיּוֹם הַהוּא יְהוָה אֶחָד, וְשְׁמוֹ אֶחָד" (זכריה, י"ד 4, 5, 9).

כאשר ירושלים החדשה יורדת מן השמיים במלוא תפארתה וזוהרה, ונחה על האתר המיועד שטוהר והוכשר כדי לקבלה, המשיח, חסידיו והמלאכים נכנסים לעיר הקודש.

עתה נערך השטן לקרבה הגדול האחרון על עליונות. בעודו משולל מכוחו ומנותק ממלאכת ההונאה שלו חש שר הרוע אומלל, עצוב ומדוכא. אך כאשר הרשעים קמים לתחייה מתעוררות תקוותיו, והוא נחוש בדעתו לא להפסיד בעימות הגדול. הוא יצעיד את כל צבאות האובדים תחת דגלו, וינסה לבצע את זממו באמצעותם. הרשעים הם אסירי השטן. בכך שמאסו במשיח, הם קיבלו על עצמם את עולו של מנהיג המרד. הם מוכנים ומזומנים לקבל את הצעותיו ולעשות את רצונו. ואולם, ברוב ערמומיותו, הוא אינו מזדהה בפניהם כשטן. הוא טוען שהוא השליט העליון בעל השליטה הבלעדית על העולם על פי דין, ושנחלתו נגזלה ממנו שלא כחוק. הוא מציג עצמו בפני נתיניו המרומים כגואל, ומבטיח להם שהוא חילצם מן הקבר והקימם לתחייה באמצעות גבורתו, ושהוא עומד להצילם מן השעבוד האכזר ביותר. עכשיו, אחרי שהמשיח הוסר מקרבם, מחולל השטן ניסים ומופתים כדי לאשש את טענותיו. הוא מציע לצאת בראשם כמצביא, לתקוף את מחנה הקדושים ולכבוש את עיר האלוהים. בצהלה שטנית, הוא מצביע לעבר אינספור רבבות הרשעים שקמו לתחייה, ומכריז כי כמצביאם יעלה בידו להביס את עיר האלוהים ולחמוס פעם נוספת את כיסאו ומלכותו. בקהל עצום זה נמצאים רבבות בני אדם מן הגזע שחי לפני המבול, שזכה לתוחלת חיים ארוכה. אלה אנשים גבוהי קומה ובעלי יכולות שכליות גבוהות ביותר, אשר נכנעו לשליטת המלאכים החוטאים, והקדישו את יכולותיהם, מיומנויותיהם והידע שרכשו כדי להאדיר את עצמם. אלה אנשים שעבודות האמנות הנפלאות שלהם גרמו לעולם להעריץ את גאונותם. אך אכזריותם והמצאותיהם השטניות טימאו את העולם, השחיתו את צלם האלוהים באנושות, וגרמו לה' למחותם מעל פני האדמה.

בקהל העצום הזה ישנם מלכים ומצביאים שכבשו ארצות; גיבורים אמיצים שלא הובסו מעולם באף קרב; לוחמים גאים ושאפתניים

שצעדיהם המתקרבים עוררו חיל ורעדה בקרב ממלכות. המוות לא שינה אותם כהוא-זה. בעודם יוצאים מקברותיהם, הם ממשיכים להגות במחשבות האחרונות שחלפו במוחם ברגע המוות. הם מונעים בידי אותה תשוקת כיבוש שמשלה בהם לפני מותם.

השטן נועץ במלאכיו, ולאחר מכן במלכים, בכובשים ובלוחמים העוצמתיים האלה. הם שוקלים את עוצמתם ומספרם, ומכריזים כי הצבא שנמצא בתוך עיר האלוהים קטן בהשוואה לצבאותיהם, ולכן יוכלו להביסו. הם פורשים את תוכניותיהם להשתלט על האוצרות והפאר של ירושלים החדשה. הכול מתחילים מיד להיערך לקרב. חרשים מיומנים בונים כלי מלחמה. מצביאים שזכו להתילה בזכות ניצחונותיהם מארגנים את רבבות לוחמיהם במחלקות ופלוגות. לבסוף, ניתן האות להתקדם, והצבא העצום על רבבות לוחמיו יוצא לדרך - צבא כזה לא זומן מעולם בידי כובשי הארץ. מעולם, מאז שפרצה המלחמה הראשונה עלי אדמות, לא קם צבא שכלל כוחות מאוחדים מכל הדורות, כמו הצבא העצום הזה. השטן, המצביא והלוחם העוצמתי ביותר, מוביל את חיל החלוץ, ומלאכיו מאחדים את כוחותיהם ונערכים לקרב האחרון. חיל החלוץ של השטן מורכב ממלכים ולוחמים. המוני הלוחמים האחרים צועדים בעקבותיו במחלקות ופלוגות ענקיות, כל אחת תחת מצביאה. בתזמון צבאי מדויק, שורות הלוחמים הצפופות מתקדמות על פני האדמה המקוטעים והעקלקלים, אל עבר עיר האלוהים. בצו ישוע נסגרים שערי ירושלים החדשה, וצבאות השטן מכתרים את העיר ונערכים למתקפה. עתה נגלה המשיח לעיני אויביו. גבוה מעל העיר, על גבי מסד מנצנץ עשוי זהב טהור, ניצב כס מלכות רם ונישא. על הכס יושב בן האלוהים, וסביבו עומדים נתיני מלכותו. את העוצמה, ההוד וההדר של המשיח, לא ניתן לתאר במילים. הכבוד והתהילה של האב הנצחי אופפים את בן האלוהים. זיו שכינתו ממלא את עיר האלוהים, זורם החוצה מבעד שעריה, ומציף את העולם כולו בזוהרו.

האנשים הסמוכים ביותר לכס המלכות, הם אלה שבעבר פעלו במסירות למען השטן והיו קנאים למטרתו. אך מאז שנקטפו כאודים עשנים מן האש, הם צועדים בעקבות מושיעם, בכל ליבם ומאודם, במסירות עמוקה ועזה. לידם ניצבים אלה שפיתחו אופי משיחי מושלם בעיצומם של כפירה ותורות שקר; אלה שכיבדו את תורת ה'

כשהעולם הנוצרי ביטל את תוקפה, ולידם, מיליוני בני אדם מכל הדורות שסבלו ומתו על קידוש אמונתם. מעבר להם, "המון רב, אשר לא יכול איש למנותו, מכל האמות והשבטים והעמים והלשונות, עומדים לפני הכסא ולפני השה והם לבושים גלימות לבנות וכפות תמרים בידיהם" (ההתגלות, ז' 9). מלחמתם הסתיימה; הם נחלו ניצחון. הם השתתפו במירוץ וזכו בפרס. כפות התמרים שהם אווזים בידיהם מסמלות את ניצחונם, וגלימותיהם הלבנות מסמלות את צדקת המשיח הצרופה שהם נחלו. הגאולים שרים בקול רם וצלול שיר הלל אשר מהדהד ושב ומהדהד בכיפות הרקיע: "הישועה לאלהינו היושב על הכסא ולשה. המלאכים והשרפים מצטרפים לשירתם בהלל ובסגידה. כאשר הגאולים חוזים בכוחו ובזדוניותו של השטן, הם מבינים, כפי שלא הבינו מעולם, ששום כוח זולת כוחו של המשיח, לא יכול היה להנחילם ניצחון. איש בקהל הזורח העצום הזה אינו זוקף את גאולתו לעצמו, כאילו ניצח במלחמה בין הטוב לרע בזכות כוחו וטובו. לא נאמר דבר על מעשיהם או סבלותיהם של הגאולים, אך הנושא או הרעיון המרכזי בכל שיר ומזמור הוא: "הישועה לאלהינו ולשה". בנוכחות הקהל העצום של דרי השמיים והארץ נערכת הכרתו הסופית של בן האלוהים. מלך מלכי המלכים, מתוקף מלכותו, ריבונותו העליונה וגבורתו, מכריז את דינו על המורדים בממשלתו, ומוציא לפועל את גזר דינם של מחללי תורתו ורודפי חסידיו. נביא ה' אומר: "ראיתי כסא לבן גדול ואת היושב עליו, אשר נסו מפניו הארץ והשמים, ומקום לא נמצא להם. וראיתי את המיתים, הקטנים והגדולים, עומדים לפני הכסא וספרים נפתחו. גם ספר אחר נפתח, ספר החיים. והמיתים נשפטו מתוך הדברים הכתובים בספרים, לפי מעשיהם" (ההתגלות, כ' 11-12). ברגע שספרי התיעוד הללו נפתחים, ועינו של ישוע צופה ברשעים, הם נעשים מודעים לכל חטא שביצעו מעודם. הם רואים שרגלם סתתה מדרך הישר והקדושה, ונוכחים לדעת כמה רחוק הובילו אותם גאווה ומריים בחילול תורת ה'. הפיתויים המפתים שהתעצמו באמצעות התמכרותם לחטא, הברכות שהשחיתו ובזבזו, הבוז שהפגינו כלפי שליחי ה', האזהרות שדחו על הסף, גלי החסד שהדפו באמצעות ליבם הסורר והעיקש שמיאן לחזור בתשובה - כל אלה מתועדים בספרי השמיים, כמו נחקקו באותיות של אש. מעל הכס נחשף הצלב, וכמו בנוף פנורמי מופיעות בזו אחר זו

תמונות הפיתוי והמפלה של אדם וחווה, והצעדים שננקטו בעקבות החטא הקדמון בהתאם לתוכנית הגאולה הכבירה. לידתו של המושיע באבוס; חיי הציות והפשטות שניהל משחר ילדותו; טבילתו בירדן; הצום והפיתוי במדבר; שירותו הציבורי שחשף לפני בני האדם את ברכות השמיים הטובות והיקרות ביותר; ימים עמוסי עשייה, מעשי חסד וניסים שנבעו מאהבה צרופה; לילות של התייחדות עם ה' ותפילה מתמדת במקומות מבודדים בהרים; מזימות הקנאה, השנאה והרוע, שגמלו לו רעה תחת טובה; היגון הנורא והמסתורי שירד עליו בגן גת שמנים תחת כובדס המוחץ של חטאי האנושות כולה; הבגידה בו ומסירתו לידי האספסוף הזועם והרצחני; האירועים הנוראים של ליל האימה ההוא, כשהפך לאסיר לאחר שלא התנגד למאסרו, נעזב בידי תלמידיו האהובים, והובל והובהל ביד גסה דרך רחובות ירושלים אל ארמון הכוהן הגדול. הנה בן האלוהים מוצג בלעג ושמחה לאיד לפני קיפא הכוהן הגדול, ומואשם על ידו ועל ידי הסנהדרין; הנה הוא עומד לפני פילטוס בהיכל המשפט שלו, ולפני הורדוס השפל והאכזר, בעודו סופג לעג, בוז, מלקות ועינויים ומורשע למוות - כל התמונות הללו מוצגות ברצף מלא חיים. עתה, לפני ההמון הסוער, נחשפות התמונות האחרונות: המושיע המעונה, הנושא את סבלותיו באורך רוח, צועד בדרך לאתר הצליבה בגולגולתא; שליט השמיים תלוי על הצלב; הכוהנים היהירים והאספסוף המלגלג לועגים לייסוריו וליגונו בשעת גסיסתו; העלטה העל-טבעית שירדה על הארץ; רעידות האדמה, הסלעים שהתנפצו והקברים שנפתחו, אשר ציינו את הרגע שבו גואל העולם מסר את חייו. המחזה הנורא נראה בדיוק כפי שהיה אז.

השטן, מלאכיו ונתיניו, אינם מסוגלים להתיק את מבטם מן התמונה המציגה את מעשי ידם. כל אחד מן השחקנים נזכר בתפקיד שהוא ביצע. הורדוס, ששחט את ילדי בית לחם החפים מפשע במטרה להשמיד את מלך ישראל; הרודיה השפלה, שידיה מגואלות בדמו של יוחנן המטביל; פילטוס החלש והאופורטוניסט; החיילים המלגלגים; הכוהנים, ראשי הדת וההמון הזועם, שזעקו: "דמו עלינו ועל בנינו!" - כל הרשעים חוזים בחומרת אשמתם. הם מנסים לחמוק מזיו פניו של המושיע, הקורנים בהוד מלכות, מזוהר כבודו הזוהר יותר מן השמש, בזמן שהגאולים מניחים את נזריהם לרגליו, וקוראים: "הוא מת בעבורי!" בקרב קהל הגאולים עומדים שליחי המשיח,

שאל השליח הגיבור, שמעון כיפא הנלהב, יוחנן האהוב והאהוב, אחיהם הנאמנים וקהל עצום של קדושים מעונים. אך מחוץ לחומות העיר עומדים אלה שרדפו, אסרו, עינו ורצחו אותם, ולידם נמצא כל דבר שפל, נתעב ומתועב. ישנו נירון, אותו מפלץ של אכזריות ורשע, המביט בשמחה וצהלה בקורבנות שהוא עינה בעודו מתענג בשמחה שטנית על ייסוריהם המופלגים. אימו עומדת לידו כדי לחזות בפרי מעשיה, וכדי לראות את החותם הרע שהטביעה באופיו של בנה, ואת התאוות הרעות שקנו אחיזה בליבו בזכות השפעתה והמופת שלה, ונשאו פרי בפשעים מזוויעים שהחרידו את העולם.

ישנם הכמרים, הבישופים וכהני הדת הקתולית, שהתיימרו להיות שגרירי המשיח עלי אדמות, ועם זאת, השתמשו במתקני עינויים, בכליאה בצינוק ובהוצאה להורג על המוקד כדי לשלוט במצפון חסידיו. וישנם האפיפיורים היהירים, שרוממו עצמם מעל אלוהים והעזו לשנות את תורתו של אלוהים הכול-יכול. אנשים אלה, שהתיימרו להיות אבות הכנסייה, חייבים למסור דין וחשבון לפני ה', שהיו מעדיפים שלא למסור אותו. מאוחר מדי הם נוכחים לדעת שאלוהים הכול-יכול קנאי לתורתו, ושהוא לעולם לא יזכה את האשמים. עתה, הם למדים שהמשיח מזדהה עם חסידיו הסובלים, והם חשים בעוצמת דבריו: "אָמֵן, אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, מִה שֶׁעֲשִׂיתֶם לְאֶחָד מֵאֶחֱ הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה לִּי עֲשִׂיתֶם" (מתי, כ"ה 40). כל הרשעים עומדים למשפט בהיכל הצדק של ה' באשמת בגידה בממשלת השמיים. אין להם סגור שילמד עליהם זכות; אין להם שום תירוץ; לפיכך, גזר דין מוות, מוות נצחי, מוכרז עליהם. עתה ברור לכל ששכר החטא אינו חיי חירות מעודנים ונצחיים, אלא שיעבוד, הרס ומוות. הרשעים רואים כעת מה הם איבדו בעטיים של חיי המרי שלהם. הם בזו לתהילת הנצח העצומה ולכבוד הרב והנצחי כאשר הוצעו להם, אשר עתה הם נראים להם כה נחשקים. "יכולתי לזכות בכל אלה," זועקת הנשמה האובדת, "אך העדפתי להתרחק מכל הדברים האלה. אבוי, באיזו אהבה עיוורת ומוזרה הייתי שבויה! העדפתי אומללות, חרפה וייאוש על פני שלווה, אושר וכבוד." הכול מבינים שהרחקתם מגן העדן מוצדקת. באמצעות חייהם, הם הכריזו: "ישוע לא ימשול בנו." כמהופנטים מביטים הרשעים בהכתרתו של בן האלוהים. הם רואים שהוא מחזיק את לוחות הברית של תורת ה', את הדיברות שהם חיללו

ובזו להם. הם חוזים בפרץ ההתרגשות העזה, בהתפעמות ובסגידה של הנושעים, וכאשר המנגינה סוחפת את ההמונים הניצבים מחוץ לעיר, הכול מכריזים פה אחד: "גְּדוֹלִים וְנִפְלְאִים מַעֲשֶׂיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת! צֶדֶק וְאֱמֶת דָּרְכֶיךָ, מְלָךְ הַגּוֹיִּים!" הם נופלים אפיים ארצה ומשתחוים לשר החיים. דומה שהשטן קופא על מקומו כאחוז שיתוק בעודו חוזה בכבוד, בתהילה ובהוד המלכות של המשיח. הוא, שהיה אי פעם "כְּרֹב מְמַשֵּׁחַ הַסּוּכָה", זוכר את רום מעמדו לפני שחטא. הוא היה מלאך שרף שזרח כ"כוכב השחר". אך מאז הוא כה השתנה, כה הושחת! עתה הוא הורחק לעד ממועצת המלאכים שבעבר חלקה לו כבוד. הוא רואה מלאך הניצב ליד האב השמימי ומכסה את כבודו. הוא רואה את הכתר שהונח על ראשו של המשיח בידי מלאך רם מעלה ורב הוד, והוא יודע שהמשרה הרמה של המלאך הזה הייתה יכולה להיות שלו. הוא נזכר בתמימותו ובטוהרו, בשלווה ובאושר שהיו מנת חלקו בגן עדן, עד שהחל להתמרמר נגד ה' ולקנא במשיח. הוא נזכר בהאשמותיו, במרד שלו, ובהונאותיו שנועדו לרכוש את אהדתם ותמיכתם של המלאכים, ובהתעקשותו חסרת הפשרות שלא לתקן את דרכו ולקבל את מחילת ה' - כל הדברים האלה עולים בזיכרונו בבהירות. הוא סוקר את פועלו בקרב בני האדם ואת תוצאותיו: השנאה הרוחשת בליבם של בני האדם לזולתם, ההרס הנורא של החיים, עלייתן ומפלתן של ממלכות, מפלתם של מושלים וממשלים, המהומות, המלחמות, והריבים והמרידות שבאו בזה אחר זה במשך מאות בשנים. הוא נזכר במאמציו הבלתי פוסקים לעכב ולשבש את מלאכתו של המשיח ולדרדר את בני האדם לשפל המדרגה. הוא נוכח לדעת שנבצר ממזימותיו השטניות להשמיד את חסידי המשיח שתלו את מבטחם במושיעם. כשהשטן מביט במלכותו וחוזו בפרי עמלו, הוא רואה אך ורק כישלון, הרס וחורבן. הוא גרם להמוני בני אדם להאמין שעיר האלוהים תיפול לידיהם כטרף קל, אך הוא יודע שזהו שקר. במהלך העימות הגדול, הוא שב והובס ונאלץ להיכנע. הוא יודע היטב את עוצמתו והודו של האל הנצחי. מטרתו של המורד הגדול הייתה מאז ומתמיד להצדיק את עצמו, ולהוכיח ששלטון ה' אחראי למרד שפרץ נגדו. להשגת תכלית זו, הוא השתמש בכל יכולותיו השכליות המבריקות. הוא פעל באופן שקול, בשיטתיות ובנחישות, והצליח להוליך שולל קהל עצום, שקיבל את גרסתו לעימות הגדול הממושך. במשך אלפי שנים, אבי הקנוניה

הגדולה הציג במרמה שקרים בתור האמת. אך עתה הגיעה השעה שבה המרד ידוכא לבסוף, ותולדותיו ואופיו של השטן ייחשפו. כאשר אבי השקר עושה את המאמץ הכביר האחרון להדיח את המשיח מכס מלכותו, להשמיד את חסידיו ולכבוש את עיר האלוהים - נחשף פרצופו האמיתי. אלה שחברו אליו רואים את הכישלון החרוץ של מטרותיו. חסידי המשיח והמלאכים הנאמנים חוזים בהיקף העצום של מזימותיו נגד ממשלת ה'. הוא הופך למושא התיעוב של היקום כולו. הוא מבין שבשל המרד שהוא יזם, הוא אינו ראוי להיכנס לגן עדן. הוא הכשיר את עצמו ואימן את יכולותיו להילחם באלוהים; הטהרה, השלווה וההרמוניה השורים בשמיים יהיו מבחינתו עינוי נוראי. ההאשמות שהוא העלה נגד חסדו וצדקו של אלוהים, הושתקו. החרפה והאשמה שהוא התאמץ להטיל על ה', מוטלות עכשיו עליו בכל כובדן. עכשיו השטן נופל אפיים ארצה, משתחוה לה' ומודה בצדקת הדין שגזר עליו. "מי לא יִרְאֶךָ, יהוה, וְלֹא יִתֵּן כְּבוֹד לְשִׁמְךָ? כִּי אַתָּה לְבָדָךְ קָדוֹשׁ; הֵן כָּל הַגּוֹיִים בָּבוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנֶיךָ; כִּי נִגְלוּ מִשְׁפָּטֶי צְדָקָךְ" (ההתגלות, ט"ו 4). כל סוגיה באשר לאמת ולשקר, שהתעוררה במהלך העימות הממושך, מתבהרת כעת. תוצאות המרי, פרי הבאושים של ההתעלמות ממצוות ה', נחשפות לעיני כל יצירי כפיו התבוניים של ה'. ההבדל החד בין פועל שלטונו של השטן לפועל שלטונו של ה' מוצג בפני היקום כולו. מעשי ידיו של השטן מרשיעים אותו. החוכמה, הצדק והחסד של אלוהים זוכים לאישוש. ניתן לראות בבירור שכל מעשיו של האל בהתמודדותו בעימות הגדול נעשו מתוך התחשבות בטובה וברווחה הנצחית של חסידיו, ובטובתם של כל העולמות שהוא ברא. "יודוך יְהוָה, כָּל מַעֲשֶׂיךָ; וַחֲסִידֶיךָ, יְבָרְכֻכָּה" (תהילים, קמ"ה 10). תולדות החטא יעמדו לנצח כעדות לכך שאושרם של כל ברואי ה' תלוי בתורת ה' הנצחית. לנוכח כל העובדות המתבהרות בקשר לעימות הגדול, היקום כולו, הן הישויות הנאמנות והן המורדות, יכריזו פה אחד: "צִדְקָה וְאַמֶּת דָּרְכֶיךָ, מִלֶּךְ הַגּוֹיִים!" לעיני היקום כולו יוצג בבהירות הקורבן העצום שהאב בשמיים ובן האלוהים העלו בעבור האדם. הגיעה השעה שבה המשיח יישב על כס מלכותו החוקי, יזכה לכבוד ותהילה וירומם מעל "לְכָל שְׂרָרָה וְשָׁלָטֹן וְגִבּוֹרָה וּמִמְשָׁלָה וְכָל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם". הוא נשא את סבלות הצלב ובז' לחרפה שהומטה עליו למען השמחה המצפה לו: הנשמות הרבות שינחילם כבוד ותהילת עולם.

ככל שעצומים ובלתי נתפסים היו הצער, הייסורים והחרפה שנשא עלי אדמות, כך גדולים יותר השמחה, התהילה, הכבוד והיקר שהוא חווה בשמיים. הוא מביט בגאולים שנבראו מחדש בצלמו ובדמותו, בכל לב הנושא את חותמו כליל השלמות, בכל פנים המשקפים את דיוקנו של מלכם. הוא רואה בגאולים את פרי עמלו וייסורי נשמתו, והוא מרוצה. ואז, בקול רם שנשמע בקרב המוני הצדיקים והרשעים, הוא מכריז: "ראו את הנשמות שפדיתי בדמי! למענן סבלתי. למענן מתי. כדי שיחיו איתי לנצח נצחים." ושירת הלל עולה משפתותיהם של עוטי הגלימות הלבנות המקיפים את הכס: "רְאוּ הַשָּׁה שֶׁנֶּשְׁחַט לְקַבֵּל גְּבוּרָה, עֶשֶׂר וְחֻמָּה וְכֹחַ וְיִקָּר וְכָבוֹד וְגִבּוֹרָה!" (ההתגלות, ה' 12). על אף שהשטן נאלץ להודות בצדק האלוהי ולהשתחוות למשיח כשליט ריבון, אופיו נותר ללא שינוי. רוח המרי שבה ומתפרצת מקרבו בעוז כנחשול אימתני. בעודו אחוז טירוף, הוא נחוש בדעתו לא להפסיד בעימות הגדול. הגיעה השעה לקרב האחרון הנואש במלך מלכי המלכים. השטן נחפז אל נתיניו, מנסה להפיח בהם את זעמו ולעוררם לצאת לקרב בזק. אך בקרב אינספור רבבות האנשים שהוא פיתה למרוד בה', אין אפילו אחד שמוכן להודות בעליונותו. הוא איבד את כוחו. ליבם של הרשעים רוחש שנאה לה', אותה שנאה שממריצה את השטן - אך עתה הם מבינים שלא יוכלו לעשות דבר, שלא יוכלו לגבור על ה'. זעמם מתעורר נגד השטן ושליחיו שהוליכו אותם שולל, והם מתנפלים עליהם בחמת זעם כזעמם של שדים. כה אמר ה': "יַעַן תִּתְּנָה אֶת לִבְבְּךָ כָּלֵב אֱלֹהִים, לָכֵן, הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ זָרִים, עֲרִיצֵי גוֹיִם; וְהִרְקִיו חֲרִבוֹתֶם עַל יָפִי חֻמָּתְךָ, וְחָלְלוּ יַפְעָתְךָ. לִשְׁחַת יוֹרְדֶךָ." "וְאַבְדָּךָ כָּרֹב הַסִּכָּךְ, מִתּוֹךְ אֲבָנֵי אֵשׁ... עַל אֲרֶץ הַשְּׁלֶכֶתִיךָ, לִפְנֵי מַלְכִים נִתְּתִיךָ לְרֹאגָה... וְאַתְּנָךְ לְאַפְרַע הָאָרֶץ, לְעֵינֵי כָל רֹאִיךָ... בְּלֹהוֹת הָיִיתָ, וְאַיִנְךָ עַד עוֹלָם" (יחזקאל, כ"ח 6-8, 16-19). "כִּי כָל סָאוֹן סָאוֹן בְּרַעַשׁ, וְשִׁמְלָה מְגוֹלָלָה בְּדָמִים; וְהִיָּתָה לְשִׁרְפָה מְאֻכֶּלֶת אֵשׁ." "כִּי קָצָף לִיהֲנָה עַל כָּל הַגּוֹיִם, וְחֻמָּה עַל כָּל צָבָאִם; הִחְרִימָם, נִתְּנָם לְטֶבַח." "יִמָּטֵר עַל רָשָׁעִים פָּחִים; אֵשׁ וְגִפְרִית, וְרוּחַ זִלְעָפוֹת, מִנֵּת כּוֹסִים" (ישעיה, ט' 4; ל"ד 2; תהילים, י"א 6).

ה' ממטיר משמיים אש על העולם. הארץ מתרסקת ומתמוטטת. כלי נשקו החבויים בבטן האדמה נשלפים. להבות מאכלות פורצות מכל תהום הפוערת את פיה. הסלעים עולים באש. יום הדין ה"בִּיעָר

כַּתְנֹור" הגיע. איתני הטבע נמסים באש יוקדת, וגם האדמה נשרפת וכל "הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָלֶיהָ," "יִבְעָרוּ וַיִּתְּפָרְקוּ." (מלאכי, ג' 19; פטר"ב, ג' 10). פני האדמה נראים כגוש מותך - אגם אש עצום רוגש וגועש. הגיעה שעת המשפט והאבדון של הכופרים והרשעים - "כִּי יוֹם נִקָּם לַיהוָה, שָׁנַת שְׁלוֹמִים, לָרִיב צִיּוֹן" (ישעיה, ל"ד 8; משלי, י"א 31). הרשעים מקבלים את גמולם עלי אדמות (ישעיה, ל"ד 8; משלי, י"א 31). "וְהָיוּ כָּל זֵדִים וְכָל עֹשֶׂה רָשָׁעָה, קֶשֶׁת, וְלִהְיוּ אֲתָם הַיּוֹם הַזֶּה, אֶמֶר יְהוָה צְבָאוֹת" (מלאכי, ג' 19). רבים מהם יושמדו בין רגע, אחרים יסבלו ימים רבים. הכול ייענשו בהתאם למעשיהם. חטאי הצדיקים הועברו לשטן, ולכן הוא ייאלץ לסבול לא רק בשל המרד שלו, אלא גם בשל כל החטאים שהוא הדיח את חסידי ה' לבצע. עונשו גדול וכבד בהרבה מעונשם של אלה שהוא הוליד שולל. גם אחרי שיאבדו כל אלה שנפלו קורבן להונאותיו, הוא ימשיך לחיות ולסבול. אך לבסוף יישמדו הרשעים כליל בלהבות המטהרות, וה' "לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שָׁרֶשׁ וְעֵנָף"; השטן הוא השורש, הענפים - חסידיו. השטן ועושי דברו יוענשו במלוא חומרת הדין של תורת ה'; דרישותיה הצודקות יתמלאו; הביטו, השמיים והארץ מכריזים את צדקת ה'. פועל ההרס והשמד של השטן תם לעד. במשך ששת אלפים שנים, הוא עשה ככל אוות נפשו, גדש את העולם בצרות ומצוקות, והמיט צער ויגון על היקום כולו. הבריאה כולה נאנחה והתייסרה בכאב ובצער. אך עתה השתחררו ברואי ה' לנצח מנוכחותו המעיקה של השטן ומפיתויו. "נִחָה שְׁקֵטָה, כָּל הָאָרֶץ; [הצדיקים] פָּצְחוּ רִנָּה" (ישעיה, י"ד 7). קריאת ניצחון והלל עולה מכל רחבי היקום ששמר אמונים לה'. נשמע "קוֹל כְּקוֹל הַמּוֹן רֶב וְכְקוֹל מִים רַבִּים וְכְקוֹל רְעָמִים חֲזָקִים, אוֹמֵר: "הִלְלוּהָ, כִּי מְלֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֱלֹהֵי צְבָאוֹת." בשעה שהארץ אפופה בלהבות אש השמד, הצדיקים יושבים בבטחה במעונם בעיר הקודש. המוות השני לא יוכל לגבור על אלה שקמו לתחייה בתחייה הראשונה (ההתגלות, י"ט 6; תהילים, פ"ד 11). "רְאִיתִי שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה, כִּי הַשָּׁמַיִם הָרִאשׁוֹנִים וְהָאָרֶץ הָרִאשׁוֹנָה עָבְרוּ" (ההתגלות, כ"א 1). האש שאיכלה את הרשעים טיהרה את הארץ. עקבותיה של כל קללה נמחקו כליל. לא יהיה שום גיהנום נצחי יוקד שיזכיר לגאולים את תוצאותיו המרות של החטא. תזכורת אחת ויחידה תישאר על כנה: גואלנו יישא לעד את סימני הצליבה. על ראשו הפצוע ובצידי

גופו, ידיו ורגליו ניכרים הסימנים היחידים לפועלו האכזרי של החטא. כשהנביא חוזה במשיח בתפארתו, הוא מכריז: "קִרְנֵי מִזְדוֹ לוֹ; וְשֵׁם, חֲבִיּוֹן צֶהָה" (חבקוק, ג' 4). מגופו הדקור זורם דם הארגמן שפייס בין האדם לבוראו - כאן טמונה תהילת המושיע, כאן חבוי עוזו. גיבור "רַב לְהוֹשִׁיעַ" הוא: באמצעות קורבן התמורה למען גאולת האדם, הייתה בו העוצמה לשפוט בצדק את אלה שבזו לחסד ה'. אותות השפלתו הם אותות הכבוד הנעלים ביותר שלו; פצעי הצליבה יפגינו את תהילת כבודו, ידברו בשבחו ויכריזו את גבורתו לאורך כל דורות הנצח. "וְנִצָּתָה מִגְדַּל עֶדֶר, עֶלְפַּת צִיּוֹן, עֲדִידָה תֵּאָתֶה וּבָצָה, הַמְּמַשְׁלָה הָרֹאשָׁנָה" (מיכה, ד' 8; אל האפסים, א' 14). הגיעה השעה שהקדושים מייחלים לה בכיסופים עזים, מאז שלֵהט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּקֶת חסמה את הדרך לעץ החיים בפני הזוג הראשון שגורש מגן עדן - השעה לגאולה, "לְפִדְיַת הַקִּנְיָן" (אל האפסים, א' 14).

הארץ ניתנה מבראשית לאדם כממלכתו. אך האדם שלא ביצע את תפקידו בנאמנות מסרה לידי השטן, ומאז היא נשלטה זמן רב בידי האויב העז, עד שנפדתה ושבה לידי בעליה המקוריים באמצעות תוכנית הגאולה הכבירה. כל מה שאבד בשל החטא הושב על כנו. "כִּי כֹה אָמַר יְהוָה... יֵצֵר הָאָרֶץ וְעָשָׂה, הוּא כוֹנֵנָה, לֹא תִהְיֶה בְרָאָה, לְשִׁבְתָּ וְצָרָה" (ישעיה, מ"ה 18). תכליתו המקורית של אלוהים בבריאת העולם מתגשמת כאשר העולם הופך למעונם הנצחי של הגאולים. "צִדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ; וְיִשְׁכְּנוּ לְעֶד עֲלֶיהָ" (תהילים, ל"א 29). החשש שמא העולם הבא ייתפס כנחלה גשמית מדוי, גרם לאנשים רבים להעניק צביון רוחני לאמיתות שלימדו אותנו לראות בנחלתנו העתידית את ביתנו. המשיח הבטיח לתלמידיו שהוא יכין להם מעונות בבית אביו שבשמיים. אלה שמקבלים את תורת דבר ה', לא יהיו בורים לגמרי באשר למעונם השמימי. ועם זאת, "עֵין לֹא רָאָתָה, וְאָזֶן לֹא שָׁמְעָה, וְלֹא עָלָה עַל לֵב אִישׁ, כָּל אֲשֶׁר הֵכִין הָאֱלֹהִים לְאוֹהֲבָיו" (קור"א, ב' 9). שפת אנוש אינה מספקת לתיאור הגמול השמור לצדיקים. הוא ייודע אך ורק לאלה שיחזו בו. הודו ותהילתו של גן העדן של אלוהים נבצרים מבינת אנוש. בתנ"ך ובברית החדשה מכונת נחלת הגאולים "ארץ" (אל העברים, י"א 14-16). שם מוביל הרועה השמימי את צאן מרעיתו אל מעיינות מים חיים. עץ החיים מניב את פירותיו חודש בחודשו, ועליו משמשים מזור לעמים. יש שם נהרות הנובעים לעד,

מימיהם צלולים ובהירים כבדולח, ועלגדותיהם נטועים עצים המצלים את הדרכים שנשללו למען גאולי ה'. כאן, המישורים המתרווחים מתמלאים ותופחים לכדי הרים יפהפיים, והרי ה' נושאים בגאון את פסגותיהם הנישאות. בערבות שלוות אלה, בסמוך לנחלי מים חיים, ימצאו הצליינים והנוודים הנעים בדרכים מזה זמן רב, בית. "וַיֵּשֶׁב עַמִּי בְּנוֹה שְׁלוֹם; וּבְמִשְׁכְּנֹת מִבְּטָחִים, וּבְמִנוּחַת שְׁאֲנֹנוֹת." "לא יִשְׁמַע עוֹד חֶמֶס בְּאַרְצָךְ, שֹׁד וְשָׂבָר בְּגִבּוֹלֶיךָ; וְקִרְיַת שׁוֹעָה חֹמֶתֶיךָ, וְשִׁעְרֶיךָ תִּהְיֶה." "וּבְנֵנו בְּתִים, וְיִשְׁבּוּ; וְנִטְעוּ כִּרְמִים, וְאַכְלוּ פְּרִיָם. לֹא יִבְנוּ וְאַחַר יֵשֵׁב, לֹא יִטְעוּ וְאַחַר יֹאכֵל... וּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם יִבְלוּ בְּחִירֵי" (ישעיה, ל"ב 18; ס' 18; ס"ה 21, 22). שם, "יִשְׁשׂוּם מִדְּבַר וְצִיָּה; וְתִגַּל עֲרֶבָה, וְתִפְרַח כְּחִבְצָלָת." "תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ, וְתַחַת הַסְּרַפָּד יַעֲלֶה הַדִּס" (ישעיה, ל"ה 1; נ"ה 13). "וְגַר זָאֵב עִם כֶּבֶשׂ, וְנֹמֵר עִם גְּדִי יִרְבֹּץ; וְעֹגֵל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדּוֹ, וְנֹעַר קָטָן לַהֵג בָּם... לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרָקִיעַ" (ישעיה, י"א 6, 9; ל"ג 24; ס"ב 3; ס"ה 19). באווירה השלווה בגן עדן לא יהיה כאב, לא יהיו דמעות, לא יהיו לוויית, לא יישמעו קינות, ולא יהיו אותות של אבל. "וְהִמְנוֹת לֹא יִהְיֶה עוֹד; גַּם אֲבָל וְזַעֲקָה וְכָאֵב לֹא יִהְיוּ עוֹד, כִּי הָרְאשׁוֹנוֹת עָבְרוּ." (ההתגלות, כ"א 4, 11, 24, 3). "וַיִּבֶל יֹאמֶר שָׁכֵן, חֲלִיתִי; הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ, נָשָׂא עֹן" (ישעיה, י"א 6, 9; ל"ג 24; ס"ב 3; ס"ה 19). שם שוכנת ירושלים החדשה – עיר הבירה היפהפיה והמפוארת של הארץ החדשה, "עֲטֹרַת תִּפְאֶרֶת, בִּיד יְהוָה; וְצִנִּיף מְלוּכָה, בְּכַף אֱלֹהֶיךָ" (ישעיה, י"א 6, 9; ל"ג 24; ס"ב 3; ס"ה 19). "וּכְבוֹד אֱלֹהִים לָהּ. אֹרֶךְ נִגְהָה כְּאֶבֶן יִקְרָה מְאֹד, כְּאֶבֶן יִשְׁפָּה זָכָה כְּבִדְלָח." "הַגּוֹיִים יֵלְכוּ לְאוֹרָהּ וּמַלְכֵי הָאָרֶץ מִבִּיָּאִים אֶת כְּבוֹדָם אֵלֶיהָ" (ההתגלות, כ"א 4, 11, 24, 3). ה' מכריז: "וְנִגְלִיתִי בִירוּשָׁלַם, וְשִׁשְׁתִּי בְעַמִּי" (ישעיה, י"א 6, 9; ל"ג 24; ס"ב 3; ס"ה 19). "מִשְׁכַּן הָאֱלֹהִים עִם בְּנֵי אָדָם וְיִשְׁכֹּן עִמָּהֶם; הִמָּה יִהְיוּ לוֹ לְעַם וְהוּא הָאֱלֹהִים יִהְיֶה עִמָּהֶם" (ההתגלות, כ"א 4, 11, 24, 3).

בעיר האלוהים, "לִילָה לֹא יִהְיֶה שָׁם." איש לא יזדקק למנוחה, איש לא ירצה לנוח. עשיית רצון האל ומתן הודיה והלל לשמו לא יעייפו את דרי גן העדן. אנו נתענג תמיד על רעננות הבוקר, שלא ייגמר לעולם. "וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְאוֹר מְנוּרָה וְלְאוֹר שְׁמֶשׁ, כִּי יִהְיֶה אֱלֹהִים נֹאִיר עֲלֵיהֶם" (ההתגלות, כ"ב 5; כ"א 22). במקום אור השמש יאיר כבוד ה' את העיר בזוהר קורן שאינו מסנוור עד כאב, ועם זאת, הוא

מאיר בעוצמה אדירה, עצומה בהרבה מאור החמה בצוהרי היום. כבוד ה' והשה מאירים את עיר הקודש באור נגוהות שאינו דועך לעולם. הגאולים מתהלכים באור מזהיר, נטול אור שמש, של יום נצחי. "הִיכָל לֹא רָאִיתִי בָּהּ, כִּי הִיכָלָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת וְהִשָּׁה" (ההתגלות, כ"ב 5; כ"א 22). בארץ החדשה יוכלו חסידי ה' לתקשר עם אביהם שבשמיים ועם בן האלוהים באופן חופשי. בעולם הזה, "רואים אֲנִי בְּמִרְאָה, בְּמַעְרָפֶל" (קור"א, י"ג 12). אנו חוזים בדמותו של ה' המשתקפת כמו במראה במעשי ידיו בטבע ובמגעיו עם בני האדם, אך בעולם הבא נחזה בו "פְּנִים אֶל פְּנִים", ללא מסך אטום שיחצוץ בינינו. אנו נעמוד בנוכחותו ונחזה בזיו פניו הקורנים. שם יכירו הגאולים את ה' כשם שהוא מכיר כל אחד ואחת מהם. האהבה, החיבה והחמלה שאלוהים בכבודו ובעצמו נטע בנשמה, יובעו בדרך הכנה, הנעימה והאהבת ביותר. התקשורת המושלמת עם הישיות הקדושות, קשרי החברה הנעימים עם המלאכים המבורכים ועם חסידי ה' מכל הדורות, אשר כיבסו את גלימותיהם והלבינו אותן בדם השה, קשרי הרעות הקדושים המאחדים "כָּל מְשֻׁפָּחָה בְּשָׂמִים וּבְאֶרֶץ" (אל האפסים, ג' 15) - כל אלה תורמים לאושרם של הגאולים. מוחם האלמותי יתענג תמיד על הגות בפלאיו של כוח היצירה של ה', וברזיה של האהבה הגואלת. אין כאן אף אויב שקרן שינסה לפתותם לשכוח את אלוהים. כל יכולת שכלית תתפתח, כל כישרון יתעצם. רכישת דעת לא תעיף את המוח, ולא תתיש את כוחות הנפש. היוזמות השאפתניות ביותר יצאו לפועל, השאיפות הנעלות ביותר יתגשמו; התוכניות הנשגבות ביותר יתממשו; ועדיין יהיו גבהים חדשים לנסוק אליהם, פלאים חדשים להתפעם מהם, אמיתות חדשות לרדת לעומקן, ומטרות חדשות המאמצות את כל היכולות השכליות, כל תעצומות הנפש וכל כוחות הגוף. כל האוצרות הכמוסים של היקום ייפרשו לנגד עיניהם של גאולי ה', וייחשפו ללימודם ולמחקרם. כבני אלמוות המשוחררים מכבלי המוות, הם יעופו לעולמות רחוקים במעוף בלתי נלאה - עולמות שסערו ברגשי צער לנוכח סבלות האדם, והדהו בשירים עליזים לשמע הבשורות הטובות על גאולת הנשמות. בשמחה ועונג עילאיים שאין להביעם במילים נוחלים יושבי התבל את השמחה והחוכמה של המלאכים שלא חטאו מעולם. הללו חולקים איתם את אוצרות הדעת והתבונה שנרכשו במשך דורות

על גבי דורות מתוך הגות בבריאת ה'. הגאולים חוזים בבהירות ביופייה, הדרה ופארה של הבריאה - השמש, הכוכבים, מערכות הכוכבים ויתר גרמי השמיים, אשר סובבים את כס האלוהים לפי הסדר שנקבע בעבורם. כולם, מן הקטן ועד הגדול ביותר, נושאים את שמו של הבורא, ומציגים את עושר כבודו וגבורתו. בחלוף שנות הנצח, הן מביאות עימן התגלויות עשירות ונשגבות יותר על אלוהים ועל המשיח. ככל שהידע שנצבר מתעצם, כך גוברות האהבה, יראת הכבוד והאוויר. ככל שהגאולים למדים עוד ועוד על אלוהים, כך תתעצם הערצתם את אופיו. ככל שישוע יפרוש בפניהם את רזי ואוצרות הגאולה, ואת ההישגים המדהימים שהושגו בעימות הגדול עם השטן, לבבות הגאולים ירטטו באהבה, בלהט ובמסירות יוקדים יותר, ואצבעותיהם יפרטו על נבלי הזהב בשמחה והתלהבות רבים יותר. רבבות על גבי רבבות וריבוא רבבות של קולות יתאחדו יחדיו ויפצחו בשירת הלל אדירה. "וְכָל בְּרִיָּה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּמִתַּחַת לָאָרֶץ וְעַל הַיָּם וְכָל אֲשֶׁר בָּם, שִׁמְעֵתִי אֹמְרִים: 'לִישׁוֹב עַל הַכֶּסֶּא וְלִשְׁאֵה הַבְּרָכָה וְהַיָּקָר וְהַכְּבוֹד וְהַעֲזָ לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים'" (ההתגלות, ה' 13). העימות הגדול הסתיים. החטא והחוטאים הוצמתו לעד. היקום כולו זך וטהור הוא. הבריאה העצומה כולה פועמת בהלמות לב אחידה של שמחה, שלווה והרמוניה. מן הבורא, שהכול נברא בידו, נובעים חיים, אור ושמחה לכל רחבי החלל האינסופי. מן האטום הזעיר ביותר ועד לעולם הכביר ביותר, הכול, היצורים מלאי החיים והדברים הדוממים, מכריזים פה אחד באמצעות יופיים כליל השלמות ושמחתם הצרופה כי אלוהים הוא אהבה.

נספח

הערה 1

חוק יום א' שכוון הקיסר הרומי קונסטנטינוס בשנת 321 לספירה, קובע: "כל השרים, השופטים ותושבי הערים בעלי כל המקצועות, חייבים לשבות ממלאכתם ולנוח ביום השמש הקדוש. אך תושבי הכפרים הממוקמים בלב המדינה, רשאים להמשיך לטפל בחוותיהם ולעסוק בחקלאות, שכן לפעמים קורה שדווקא היום הזה מתאים במיוחד לזריעת תבואה ולנטיעת כרמים. אחרת, אם השעה המכרעת תחמוק מידיהם, הם יאבדו את תנובת השדה ואת המזונות שחסדי השמיים מרעיפים עליהם." על אודות חוק זה, "אנציקלופדיה בריטניקה" הסמכותית אומרת מפורשות: "קונסטנטינוס הגדול היה הראשון שכוון חוק לגבי שמירת קדושתו של יום א' באופן הולם. על פי אוסביוס, קונסטנטינוס היה זה שכוון את יום א' כמועד קודש שייחג בקביעות ברחבי האימפריה הרומית. לפניו, ואפילו בימיו, שמרו הנוצרים את קדושת השבת העברית ואת קדושת יום א'." לגבי מידת יראת הכבוד שיום א' זכה לה, והאופן שבו נשמרה קדושתו, מוסהיים טוען כי בעקבות החוק שכוון קונסטנטינוס, היום הראשון בשבוע "נחגג ברצינות ובקדושה רבה יותר מאשר בעבר." ועם זאת, קונסטנטינוס התיר את ביצוען של מגוון מלאכות חקלאיות ביום א'! הבישוף טיילור מכריז: "הנוצרים הקדומים עשו כל מיני עבודות ומלאכות ביום האדון." [Duct. Dubitant., part 1, book 2, chap. 2, rule 6, sec. 59]. הצהרה דומה ניתנה בידי מורר: "קדושתו של היום [יום א'] לא נשמרה באופן מלא על ידי הימנעות מעסקים יומיומיים; הם [הנוצרים] אף לא שבתו מענייני החולין הקבועים שלהם (בהתאם לכורח ולנחיצות של אותם ימים) במהלך טקסי הקודש." [Dialogues on the Lord's Day, p. 233]. קוקס אומר: "אין שום הוכחה לכך ש[בימי קונסטנטינוס] או בתקופה מאוחרת יותר, חובת השמירה [על קדושתו של יום א'] נגזרה מן הדיבר הרביעי. דומה שיום זה נחשב יום קדוש שעלה בקנה אחד עם יתר מועדי הקודש והחגים שכוונה הכנסייה, כגון, חג המולד, יום שישי הטוב ועוד." [Cox's Sabbath Laws, p. 281].

הערה 2

בפרק י"ב בספר ההתגלות מופיע סמל של תנין גדול אדום. פסוק 9 בפרק מבהיר את הסמל הזה כדלקמן: "אֵץ הַשֶּׁלֶךְ הַתֵּיִן הַגָּדוֹל, הַנֶּחֱשׁ הַסָּדְמוֹנִי הַנִּקְרָא מְלִשִׁין וְשָׁטָן, הַמִּתְעָה אֶת תֵּבַל כָּלָה; הוּא הַשֶּׁלֶךְ אֲרָצָה וּמִלְאָכָיו הַשֶּׁלְכוּ אֹתוֹ." ברור שהתנין הגדול מייצג בראש וראשונה את השטן. אך השטן אינו מתגלה עלי אדמות בעצמו; הוא פועל באמצעות סוכנים. לדוגמה, הוא ניסה להשמיד את ישוע מרגע היוולדו באמצעות אנשים רשעים. בכל פעם שהשטן הצליח לשלוט במלך או בממשל כלשהו וגרם להם לבצע את תוכניותיו, אותה אומה הפכה לנציגת השטן. כך קרה בכל המעצמות האליליות הגדולות. לדוגמה, בפרק כ"ח ביחזקאל מיוצג השטן בידי שליט צור, זאת, משום שהייתה לו שליטה מלאה עליו ועל ממשלתו. במאות הראשונות בעידן המשיחי נבחרה רומא מכל העמים האליליים, כנציגה העיקרית של השטן שהובילה את ההתנגדות לבשורה; לפיכך, היא יוצגה באמצעות התנין. אך הגיעה תקופה שבה עבודת האלילים באימפריה הרומית פינתה את מקומה לנצרות המתקדמת. "האלילות הוחלפה בנצרות ובשלטון הכנסייה, 'הַתֵּיִן נָתַן לַחֲיָה אֶת כָּחוֹ וְאֶת כֶּסֶּאוֹ וְסִמְכוֹת רַבָּה.' כלומר, השטן החל לפעול באמצעות האפיפיורות, בדיוק כפי שפעל קודם לכן באמצעות האלילות. ואולם, האפיפיורות אינה מיוצגת באמצעות התנין, שכן עלה הצורך להציג סמל אחר שיראה את השינוי שחל באופן ההתנגדות לאלוהים. טרם עליית שלטון האפיפיורות, ההתנגדות לתורת ה' התבטאה באמצעות האלילות ונעשתה בגלוי. אך מן העת ההיא ואילך, היא בוצעה במסווה של נאמנות לאלוהים בחסות הדת. אך האפיפיורות לא הייתה כלי שרת חלש יותר בידי השטן מרומא האלילית, שכן כל העוצמה, השליטה והסמכות הרבה של האפיפיורות ניתנו לה מאת התנין. וכך, על אף שהאפיפיור מתיימר להיות המשנה למשיח, למעשה הוא מכהן כמשנה לשטן - הוא-הוא צר המשיח. החיה המסמלת את האפיפיורות מתוארת בפרק י"ג בספר ההתגלות; בעקבותיה, "חֲיָה אַחֶרֶת עוֹלָה מִן הָאֶרֶץ" (התג', י"ג 11-14), ו"אֶת סִמְכוֹת הַחֲיָה הָרָאוּשׁוֹנָה הִיא מוֹצִיָאָה אֶל הַפֶּעַל לְפָנֶיהָ," (כלומר, לנגד עיניה של החיה הראשונה). לכן, ה"חֲיָה אַחֶרֶת" חייבת להיות כוח רודף נוסף; דבר זה עולה מן העובדה ש"היא דִבְרָה כְּתֵיבִין." האפיפיורות קיבלה את עוצמתה

ושלטונה מידי השטן; החיה בעלת שתי הקרניים קיבלה את אותה עוצמה וכוח שליטה, לפיכך גם היא הופכת לנציגה ישירה של השטן. אופייה השטני מתבהר ביתר שאת באמצעות אכיפתה את הסגידה לצלם החיה הראשונה בעזרת מופתים ונסים כוזבים. "היא עושה אותות גדולים, אפלו עד כדי הורדת אש מן השמים ארצה לעיני בני אדם, ומתעה את יושבי הארץ על ידי האותות אשר הטר לה לעשות." הכוח הרודף הראשון מיוצג בידי התנין עצמו; האלילות עשתה יד אחת עם השטן, והתקוממה נגד אלוהים בגלוי. בכוח הרודף השני מוסווה התנין, אך רוח השטן מפעילה אותו - השטן משמש ככוח המניע שלו ומעצים את כוחו. לכוח הרודף השלישי אין שום דמיון לתנין, שכן דמותו כדמות שה, אך כאשר הוא מדבר מסגיר קול התנין שלו את כוחו השטני, המוסווה בחזות נאה ונעימה ומעיד על שיוכו לשני הכוחות האחרים. "הנחש הקדמוני, אשר הוא המלשין והשטן", הוא הכוח המניע בכל התנגדות למשיח ולאמונת האמת הצרופה שלו; כוחות עוצמתיים אנושיים אשר רודפים את המשיח וחסידיו, אינם אלא כלי משחית בידיו.

הערה 3

להבהרת עמדתו המנומקת של מר מילר לגבי התקופות הנבואיות, העתקנו את הקטע להלן שפורסם ב"אדוונט הרלד", בוסטון, במארס 1850, בתגובה למכתב שהתקבל במערכת: "התקופה הנבואית הנשגבה של שבעים השבועות נקבעה באמצעות החוק הקנוני של פטולומי. חוק זה קובע שהשנה השביעית של ארתחששתא היא שנת 457 לפני הספירה; דיוקו של החוק הופגן באמצעות התרחשותם בו זמנית של למעלה מעשרים ליקויי מאורות. שבעים השבועות מתוארכים החל מהוצאת הצו שהורה על בנייתה מחדש של ירושלים. בין השנה השביעית לשנה העשרים במלכותו של ארתחששתא, לא יצאו צווים אחרים. ארבע מאות ותשעים השנים, שראשיתם בשנה השביעית, חייבים להתחיל בשנת 457 לפני הספירה, ולהסתיים בשנת 34 לספירה. כאשר מונים את תחילתם בשנה העשרים למלכותו, הם חייבים להתחיל בשנת 444 לפני הספירה, ולהסתיים בשנת 47 לספירה. מכיוון שלא התרחש שום אירוע בשנת 47 לספירה, המציין את סיומם, לא נוכל לחשב את מניין השנים החל מהשנה העשרים;

עלינו להתייחס לשנה השביעית למלכותו של ארתחששתא. לא נוכל לשנות את התאריך הזה, אשר חל בשנת 457 לפני הספירה, בלי להוכיח תחילה את אי הדיוק בחוק פטולמי. כדי לעשות זאת נצטרך להראות שמספרם הרב של ליקויי המאורות, שבאמצעותם שב ואושש החוק, לא חושב כהלכה; תוצאה כזו תערער על כל תאריך כרונולוגי קבוע, ותותיר את תיארוך התקופות והעידנים, והחפיפה ביניהם, בידיהם של חולמים והוזים; וכך, הכרונולוגיה לא תהיה הרבה יותר מניחוש גרידא. אם אכן שבעים השבועות חייבים להסתיים בשנת 34 לספירה, (אלא אם כן, השנה השביעית למלכותו של ארתחששתא נקבעה בטעות), ולא ניתן לשנות זאת ללא ראיה המאששת את השינוי, לפיכך, אנו תוהים, איזו הוכחה ציינה את מועד סיומם של שבעים השבועות? התקופה שבה השליחים החלו לבשר לגויים עולה בקנה אחד עם תאריך זה באופן הולם יותר מכל תאריך אחר שהוצע. הצליבה שהתרחשה בשנת 31 לספירה, בעיצומו של השבוע האחרון, מאוששת באמצעות שלל עדויות חותכות שלא ניתן לפסול אותן בקלות. "היות שלשבעים השבועות ול-2300 הימים יש נקודת פתיחה זהה, החישוב של מילר מאושש מיד כאשר מפחיתים את 457 השנים שחלו לפני הספירה ממניין 2300 השנים. כך מגיעים לשנת 1843 לספירה. ואולם, שנת 1843 נמנתה עד אביב 1844. הסיבה לכך תובהר בקצרה להלן: בימי קדם, השנה לא החלה באמצע החורף, כמו בלוח השנה בימינו, אלא בראש חודש שבא אחרי שוויון היום והלילה באביב. לפיכך, משום שראשית תקופת 2300 הימים חלה בשנה שחושבה על פי שיטת החישוב העתיקה, עלה הצורך לחשב את קיצה על פי שיטה זו. מכאן עולה שסיומה של שנת 1843 חל באביב, ולא בחורף. אך לא ניתן למנות את מניין 2300 הימים מראשית שנת 457 לפני הספירה, שכן צו ארתחששתא (המהווה את נקודת המוצא), לא נכנס לתוקפו לפני הסתיו של שנה זו. לפיכך, 2300 הימים שמתחילים בסתיו של שנת 457 לפני הספירה, חייבים להימשך עד סתיו 1844 לספירה. מילר ועמיתיו לא הבינו את העובדה הזו בהתחלה, שכן הם ציפו לשיבת המשיח בשנת 1843, או באביב של שנת 1844. לכן הם חוו את אכזבתם הראשונה לנוכח העיכוב לכאורה בשיבת המשיח. גילוי המועד הנכון לשיבת המשיח בעזרת עדות אחרת מכתבי הקודש, הוביל בשנת 1844 להקמת התנועה שכונתה "הזעקה בחצות הליל."

עד היום, אין עוררין על החישוב שעל פיו 2300 הימים מסתיימים בסתיו של שנת 1844.

הערה 4

הסיפור שעל פיו האדוונטיסטים תפרו לעצמם גלימות שבעזרתן יעלו השמימה כדי "לפגוש את האדון באוויר", אינו אלא מעשייה, פרי דמיונם של אנשים שרצו להכפישם ולגנות את מטרותם. מעשייה זו הופצה באופן כה נרחב ויעיל, שרבים האמינו בה, אך חקירה קפדנית הוכיחה את שקריותה. במשך שנים רבות הוצע פרס כספי גדול למי שיציג הוכחה לנכונותה, אך הוכחה כזו לא הוצגה מעולם. הרי איש מאוהבי המושיע לא היה כה בור בנאמר בכתבי הקודש בנושא זה, שהיה מניח כי עליו לתפור לעצמו גלימה לקראת האירוע המכונן [שיבת המשיח]. הגלימה היחידה שהקדושים יזדקקו לה כדי לפגוש את האדון, היא צדקת המשיח. (ראו ההתגלות, י"ט 8).

הערה 5

ד"ר ג'אן בוש, פרופסור לספרות עברית ומזרחית באוניברסיטת ניו יורק, הציג במכתב שיועד למרמילר, ופורסם ב"אדוונט הרלד" במארס 1844, מספר תובנות חשובות הקשורות לחישוביו לגבי התקופות הנבואיות. בוש אומר: "אני מאמין שאין עוררין על כך שהקדשת זמן רב ותשומת לב רבה למחקר על הכרונולוגיה של הנבואות, ועמלת רבות על קביעת תאריכי הפתיחה והסיום של התקופות החשובות שצוינו בהן. אם תקופות אלה אכן צוינו בספרי הנבואות בידי רוח הקודש, אין ספק שהמטרה הייתה שנתעמק בהן, ואולי, בסופו של דבר, נבינן לאשור; לכן אין להאשים איש אשר מנסה לעשות זאת ביראת כבוד, בטענה האיוולת והיומרנות הזו..."

אני מאמין שכאשר התייחסת ליום המקראי כמונח נבואי המציין שנה, הסתמכת על פרשנויות תנכ"יות מבוססות, שאף אוששו בידי אנשי רוח נעלים, כגון סר אייזיק ניוטון, קירבי, סקוט, קיט ורבים אחרים, שאיששו מזמן את מסקנותיך בנידון באופן מהותי. כולם תמימי דעים שהתקופות החשובות שצוינו בידי דניאל ויוחנן אכן יסתיימו בעידן הנוכחי של העולם, ולכן אין שום היגיון, ואין שום טעם להאשים אותך בכפירה, שכן אתה דוגל באותן השקפות

שפורסמו בידי אנשי רוח מצוינים אלה. "תוצאות מחקרך בתחום זה לא נראות לי כה מרחיקות לכת ויוצאות דופן, שהן עלולות להשפיע לרעה על התכלית הנשגבה של האמת והחובה המוסרית."

"בעיניי, טעותך אינה טמונה בתיארוך הכרונולוגי שלך, אלא בדבר אחר." "שגית לגמרי בטיבם של האירועים האמורים להתרחש בתום התקופות הללו. זוהי הטעות העיקרית במחקרך... האירוע הכביר הממשמש ובא, לעולם אינו דליקה ממשית, אלא תחייה רוחנית והתחדשות מוסרית. על אף שאין ספק שהמשיח אמור לבוא בקץ המלכות הרביעית והמעצמה העותומנית, ושמלכותו תכונן באופן מזהיר - ביאתו תהיה רוחנית ותלווה בגבורת בשורתו, בשפיעת נביעת רוח קודשו, ובאותות ומופתים ובהתנהלות מזהירה של מעשי ההשגחה העליונה." אין ספק שמר בוש ייחל ליום שבו העולם כולו יקבל את האמונה במשיח, וראה בכך את האירוע שיציין את תום 2300 הימים.

הן מילר והן בוש צדקו לגבי סוגיית הזמן, אך שניהם טעו לגבי האירוע שיחתום את שתי התקופות החשובות. הדוקטרינות שמילר לימד לא נבעו ממנו; כל נקודה וכל עיקר שהשתמש בהם במחקריו נבעה מיריביו. לכן איש לא פסל את השקפותיו, ומי שניסו להפריכן גילו שהם מחזיקים בשלל דעות סותרות החוצצות ביניהם, בדיוק כמו בינם לבינו. לפיכך, לא היה עליהם להיפטר מן התיאוריה של מילר, אלא לתקן איש את התיאוריה של רעהו. במצב כזה, מובן שטיעוניהם לא שכנעו את המצדדים בהשקפותיו. כדי לצאת נגד מילר, האנשים שנחשבו למנהיגים רוחניים היו מוכנים ומזומנים לזנוח את עקרונות הפירוש הפרוטסטנטיים המבוססים. ב"בוסטון רקורדר" (קול קורא של קהילה נוצרית אורתודוקסית), נאמר: "יש להודות שאמונתנו זועזעה רבות לאור העובדה שפרשנויות שהסתמכנו עליהן בעצה אחת עם רוב אחינו לאמונה, שימשו כבסיס לתיאוריות המופרכות של מילר!" ברוב נחישותם להפריך את עמדותיו של מילר, אחדים מהם היו מוכנים להצטרף לדוגלים באוניברסליות, ולאמץ שיטות פרשנות סתמיות ולא בדוקות, במקום לדבוק בעקרונות הפרשנות המילולית, המהווים מרכיב יסודי באמונה הפרוטסטנטית. בין שלל הטיעונים שהועלו בידי פרופסור סטיוארט, ובידי בוש, המבשר הניו יורקי, נאמר: "השקפות אלה נוטות להרוס את הראיות מכתבי

הקודש, המאששות את הדוקטרינה על קיצו הממשי של העולם, על יום הדין הסופי ועל תחיית המתים. לדידנו, סגנון פרשנות זה דומה להחריד לזה של הדוגלים באוניברסליות. אנו מוכנים ומזומנים להוכיח את המגמה הזו. "להלן דבריו של הרטפורד האוניברסליסט על פרופסור סטויארט: "הוא שם וטו מוחלט על הפרשנויות הפופולריות של ספר דניאל וספר ההתגלות, ומצטרף לטענתם של הדוגלים באוניברסליות, הגורסים כי מרבית תכניהם של ספרים אלה דנים ומתגשמים בתמונות ובאירועים שהסתיימו שנים ספורות לאחר תום כתיבתם." כך לימדו מורי הדת הפופולריים רבבות בני אדם להקל ראש בעדות של כתבי הקודש.

הערה 6

המסקנה שהעולם הוא-הוא המקדש עולה מן הפסוקים המלמדים כי העולם יטוהר ויהפוך ראוי לשיבת הקבע של הקדושים בחיי הנצח שינחלו, על פי תוכניתו המקורית של הבורא. האדוונטיסטים הבינו זאת בדיוק באופן שבו וסלי ואחרים לימדו זאת. לכן הם לא חשבו על מקום מושב אחר כלשהו הנזקק לטיהור. הפסוקים הבודדים שהכרנו מעודנו, המאששים את הרעיון שהעולם או כל מושב מגורים אחר כונו בית המקדש, קלושים מכדי להפריך את העמדה הזו. ישנם רק שלושה פסוקים כאלה, כדלקמן: "תִּבְאֵמוּ [את עמך] וְתִטָּעְמוּ בָּהֶר נִחְלָתְךָ, מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעֻלֶתָּ, יְהוָה; מִקְדָּשׁ, אֲדֹנֵי כוֹנְנוֹ יְיָיִךְ" (שמות, ט"ו 17). מבלי להרחיב את הדיבור על פרשנות הכתוב, נסתפק לצורך ענייננו בהערה שהוא מפריך את הרעיון שהעולם הוא בית המקדש. יהיו אשר יהיו פירושי של הפסוק, הוא מלמדנו כי בני האדם לא ישבו במקדש אלא עלי אדמות. עוד נטען שהפסוק מתייחס לאזור מסוים בעולם שעם ה' הובא אליו, דהיינו, ארץ ישראל. ניתן להפריך זאת בעזרת הפסוק הבא: "וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים; וַיִּסַּח אֹתָן גְּדוּלָּה, וַיִּקְיֶמֶה שָׁם, תַּחַת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּמִקְדָּשׁ יְהוָה" (יהושע, כ"ד 26). האבן ועץ האלה הללו אכן נמצאו בארץ ישראל, אך הם היו מחוץ להיכל ה', לא בתוכו. הפסוק הנוסף מסייג קצת יותר, אך הוא פסקני באותה המידה כנגד המסקנה שהועלתה לעיל. "וַיִּבְיֵאֵם, [את עמו] אֶל גְּבוּל קְדֻשׁוֹ; הֲרָזָה קִנְיָהּ יְמִינוֹ" (תהילים, ע"ח 54). ההרש"ק קִנְיָהּ יְמִינוֹ" היה הר המוריה שעליו נבנה מקדש שלמה;

אך הכתוב אומר שלהגיע אליו משמע להגיע "אֶל גְּבוּל קְדִשׁוֹ", כלומר, אל הגבול שתחם את בית המקדש. וכך, פסוקים אלה אינם מוכיחים שהעולם הזה הוא המקדש, אלא אדרבה, את ההפך. תפילתו של יהושפט מעניקה לנו השקפה נכונה על הקשר בין ארץ ישראל למקדש: "הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהֵינוּ, הוֹרֵשֶׁת אֶת יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ הַזֹּאת מִלְּפָנֶי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל; וַתִּתֶּנָּה, לְזָרַע אֲבָרָהָם אֶהְבֶּד, לְעוֹלָם. וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ; וַיִּבְנוּ לָךְ בָּהּ מִקְדָּשׁ, לְשִׁמְךָ לְאֵמֹר" (דברי הימים, ב', כ' 7, 8). השקפה זו עולה בקנה אחד עם הצו שניתן בספר שמות, כ"ה 8: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם." ספר שמות מעניק תיאור מפורט של בית המקדש, הקמתו ואישושו בידי ה'. תהליך טיהור המשכן מתואר בספר ויקרא, פרק ט"ז. כשבני ישראל כבשו את כנען והתיישבו בה, בנה שלמה את בית המקדש שכלל את הקודש וקודש הקודשים. כלי המשכן, שיוצרו והוכנו במדבר סיני ונסעו עם המשכן במסעות ישראל במדבר, הועברו לבית המקדש. זה היה אז בית המקדש - מקום משכנו של כבוד ה' עלי אדמות. היו אנשים שהסיקו כי המקדש הארצי היווה סמל לכנסיית המשיח; הם הסתמכו על פסוקים המכנים את קהילת המשיח "היכל ה'". ואולם, אין זה שכיח בכתבי הקודש שאותו דימוי מופיע בהקשרים שונים כדי לייצג דברים שונים. כתבי הקודש מלמדים מפורשות כי הקודש וקודש הקודשים במקדש עלי אדמות היו "תִּבְנִית הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בַּשָּׁמַיִם" (האיגרת אל העברים, ט' 23). הביטוי "היכל ה'" משמש לפעמים לציון היכל ה' בשמיים, ולפעמים לציון קהילת המשיח. יש לקבוע את משמעותו בכל פסוק ופסוק, על פי ההקשר.

הערה 7

כמעט כל האדוונטיסטים, כולל מר מילר (שלא היה אדוונטיסט), האמינו במשך זמן קצר לאחר האכזבה שחוו, שהעולם קיבל את אזהרתו האחרונה. הם התקשו לחשוב שטעות בידם לנוכח אמונתם במסר שקיבלו: "בָּאָה עֵת מִשְׁפָּטוֹ" של ה' (ההתגלות, י"ד 6, 7). באופן טבעי, הם חשבו שאזהרה זו חייבת לחתום את עידן החסד. אך די מהר הם זנחו את הרעיון שמלאכת ביטוי הבשורה הסתיימה, חוץ מכמה קנאים שסירבו לשמוע דעה אחרת או לקבל הדרכה. אחת הקבוצות שזנחה את הרעיון ש"דלת החסד נסגרה", עשתה זאת מפני שגילתה שמסרי האזהרה האחרים שעתידיים להתבשר אחרי אזהרה

זו, הכריזו כי שעת המשפט הגיעה, ושהמלאך השלישי והאחרון יועד ללכת אל "עמים רבים, אומות ושפות רבות, ומלכים רבים." הם למדו שהמשפט ייערך בשמיים לפני ביאת האדון; שמשפט הצדיקים ייערך עד תומו כל עוד ישוע יסנגר עליהם לפני כס האלוהים; שהצדיקים ינחלו חיי נצח בין רגע לכשיבוא מושיעם, וזו תהיה ההוכחה לכך שהם נשפטו וזוכו בדין. בנוסף לתובנה שהם קיבלו על מסר האזהרה השלישי, הם קיבלו תובנה על המקדש וטיהורו, שבאמצעותה הבינו כי השירות בקודש ביום הכיפורים, שאמור להיערך בקודש הקודשים, הוא הדבר שעלה מן המסר שניתן להם. הם למדו שבהיכל ה' עלי אדמות היו שתי פרוכות (אל העברים, ט' 3), וכאשר האחת ירדה וחצצה בין הקודש לקודש הקודשים, השנייה עלתה, ואז נסללה הדרך אל קודש הקודשים. בעודם חדורי להט והתלהבות ותקווה חדשה מפעמת בליבם, הם בישרו את האמיתות הללו, והאיצו בבני האדם לבקש באמונה כניסה לקודש הקודשים מעבר לפרוכת השנייה, לשם נכנס הכוהן הגדול העליון שלנו כדי למחוק את חטאיהם של כל חסידיו, מהבל הצדיק ועד ימינו אנו.

הערה 8

בספר ההתגלות פרק י"ד, פסוקים 6, 7, נחשף מסר האזהרה של המלאך הראשון. אז ממשיך הנביא: "וּמִלֶּאךָ אַחֵר, שְׁנִי, בָּא אַחֲרָיו וְאָמַר: 'נִפְלָה נִפְלָה בְּבֹל הַגְדֹּלָה'... מִלֶּאךָ אַחֵר, שְׁלִישִׁי, בָּא אַחֲרֵיהֶם..." הביטוי "בא אחרי" או "בא אחריהם" פירושו בהקשר זה "ללכת בעקבות", או "להצטרף אל." לידל וסקוט מפרשים זאת כך: "ללכת אחרי, דהיינו, ללכת בעקבותיו של מישהו או ללכת איתו." רובינסון אומר: "ללכת בעקבות, ללכת עם, להתלוות למישהו." אותו ביטוי מופיע בבשורת מרקוס, פרק ה', פסוק 24: "יֵשׁוּעַ הֵלֵךְ אִתּוֹ, וְאַחֲרָיו הוֹלְכִים הָמוֹן רַב וְדוֹחֲקִים אוֹתוֹ." הוא אף מופיע כשנאמר על אודות "מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֲלָף הַיְּהוּדִיִּים מִן הָאֶרֶץ" - "אֵלֶּה הֵם הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי הֵשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ" (ההתגלות, י"ד 4). בשני הפסוקים שלעיל ברור שהרעיון שמחדד המחבר הוא צעידה יחדיו, הליכה בחברת מישהו. וכך, באיגרת הראשונה אל הקורינתיים פרק י', פסוק 4, אנו קוראים על בני ישראל אשר "שָׁתוּ מִן הַצֹּר הַרוּחָנִי הַהוֹלֵךְ עִמָּהֶם." ביוונית נאמר כאן, "הצור הרוחני ההולך

בעקבותיהם; " בהערת השוליים נכתב: "הולך עמהם." מכאן נוכל להסיק שהרעיון בהתגלות י"ד, 8, 9, על המלאכים שבאים בזה אחר זה, הוא לא רק שהמלאך השני והמלאך השלישי באו אחרי המלאך הראשון בנקודת זמן מסוימת, אלא גם שהם באו עם מסר זהה. שלושת המסרים אינם אלא מסר אחד בעל שלוש פנים. הם מהווים שלושה מסרים רק מבחינת סדר הכרזתם. אך לאחר שהוכרזו, הם "הולכים יחדיו," דהיינו, מהווים מסר אחד, ולא ניתן להפריד ביניהם.

הערה 9

הבישופים של רומא החלו לדרוש, כבר בראשית דרכה של הכנסייה הרומית-הקתולית, את ציוותן של כל הכנסיות. סלע המחלוקת בין הכנסיות המזרחיות והמערביות בסוגיית חג הפסחא, מהווה דוגמה בולטת לכך. מחלוקת זו התעוררה במאה השנייה. מוסהיים אומר: "הנוצרים במאה הזו חגגו את החגים השנתיים לזכר מותו ותחייתו של המשיח... היום שבו נחגג יום מותו של המשיח כונה יום הפסחא, או פסח [שכן ישוע היה זבח הפסח]. " בדומה ליהודים, הנוצרים חגגו "חג קדוש שבו הם חילקו לסועדים חלקים מ"שה הפסח" לזכר סעודת הפסח הקדושה". הנוצרים באסיה הקטנה חגגו את החג הזה ביום הארבעה עשר לחודש העברי הראשון, כשהיהודים חגגו את הפסח שלהם, ובו המשיח חגג את הסדר עם תלמידיו ואכל מזבח הפסח. בשלושת הימים הבאים נחגג חג לכבוד התחייה. מאידך, הכנסיות המערביות חגגו את תחיית המשיח ביום א' שבא אחרי חג הפסח העברי, וחגגו את חג הפסחא בלילה שקדם ליום א', ובכך יצרו גשר בין הנצחת מות המשיח להנצחת תקומתו. "לקראת תום המאה [השנייה], ויקטור, בישוף רומא, ניסה לכפות על הנוצרים באסיה, באמצעות הסמכות כביכול של חוקיו וצוויו, לנהוג על פי המופת של הכנסיות המערביות בסוגיה זו. לפיכך... הוא שיגר מכתב בהול אל הבישופים באסיה, והורה להם לחקות את הדוגמה של הנוצרים במערב בקשר למועד של חג הפסחא. הבישופים באסיה השיבו לדרישה הרשמית המתנשאת הזו... באומץ לב ובהחלטיות, שהם לא יזנחו בשום פנים ואופן את המנהג שירשו מאבות אבותיהם. בתגובה לעמדתם החלו לרעום רעמים שבישרו על החרמתם. ויקטור, שכעס על תשובתם ההחלטית של הבישופים באסיה, חדל לתקשר

איתם, קבע שהם אינם ראויים עוד להיקרא אחיו, החרים אותם וניתק אותם מכל התחברות עם הכנסייה ברומא. [Mosheim, Eccl. Hist., cent. 2, part 2, chap. 4., para. 9, 11] בויאר אומר שזה היה: "החיבור הראשון על תפיסת השלטון שלא כדין בידי האפיפיורות." אך לזמן מה, מאמציו של ויקטור לא הועילו רבות. איש לא התייחס לאיגרותיו, והנוצרים באסיה המשיכו במנהגייהם הקדומים. ואולם, בתמיכת השלטון המדיני, שהכנסייה מזה דורות רבים משלה בו לשם השגת מטרותיה, נכנעה לבסוף הכנסייה ברומא לדרישותיו. ועידת ניס, "מתוך נכונות למלא את רצונו של קונסטנטינוס הגדול, ציוותה על עריכת חג הפסחא בכל מקום באותו היום, לפי המנהג של רומא." [Bower's History of the Popes, Vol. 1, pp. 18, 19] צו זה, שגובה בסמכות העליונה של הקיסר, "נחשב לפסיקה חלוטה;" "איש זולת כמה פלגנים שצצו פה ושם, לא העז להפר את הפסיקה הזו של מועצת גדולי הכנסייה המפורסמת." [Hevlyn, History of the Sabbath, part 2, chap. 2, secs. 4, 5]

הערה 10

אין מגמה בולטת יותר בימינו שהיא כה הרת גורל לאנושות ולאומות מאשר ההתערבות הרבה וההשפעה הסוחפת והמהירה של האפיפיורות בעניינים מדיניים. האפיפיורות הופכת במהירות לכוח ההשפעה הגדול ביותר מכל ארגון אחר. באירופה, בלי להזכיר את הארצות הקתוליות, שכמובן סרות למשמעתו של האפיפיור, הקנצלר ביסמרק הפך למעשה את גרמניה לנתינה של שלטון האפיפיורות; אנגליה ביקשה מהאפיפיור להתערב בענייניה הפוליטיים בקשר ליריבותה עם אירלנד; אפילו הצאר של רוסיה הביע נכונות לפתוח בניסיונות הידברות עם הכס הקדוש. בחגיגת היובל של שירותו בקודש של ליאו השלושה עשר, ידוע שחוץ ממלכות איטליה וחבר הממלכות של שוודיה ונורווגיה, כל מדינה פרוטסטנטית וקתולית שלחה נציג מטעמה כמחווה הודיה וכבוד לרומא. אם קיימת מדינה שאינה נתונה בעליל להשפעותיה של הכנסייה ברומא, הרי שארצות הברית של אמריקה הולמת את התואר הזה יותר מאחרות, שכן מתוקף חוקתה, היא נשבעה למשוך את ידה מכינון דת או מניעת חירות דתית. "הקונגרס לא יאשר חוק בעניין מיסודה של דת או

חוק האוסר או מגביל את חופש הפולחן של דת. "ואף על פי כן, ארצות הברית אינה מפגרת אחרי יתר הארצות בחיזוריה הנמרצים והשקדניים אחר רומא. כשנציגי האפיפיור באו לאמריקה והביאו עימם לבישוף גיבונס את פריטי הלבוש והעיטורים המציינים את רום מעלתו בכנסייה הקתולית, נציג הממשל שוגר לנמל ניו יורק לקבל את פניהם, בעודו מנפנף אחר כבוד בדגל האפיפיורות ולא בדגל האמריקני. בטקס ההסמכה של הקרדינל גיבונס, שבו הוא זכה בבגדי חשמן, הנשיא קליבלנד שיגר אליו איגרת עם איחולי ברכה. הקתולי המומר טוען שסנטורים ונציגים רבים שולחים את בניהם למכללה הישועית בג'ורג'טאון - אחת מערי הפרוורים של עיר הבירה - ולא למוסדות ההשכלה הגבוהה האחרים בושינגטון, דבר שמוכיח, או שסנטורים ונציגי ממשל רבים הם קתולים, או שלרומא יש השפעה רבה יותר על הסנטורים והנציגים מאשר לכל מוסדות ההשכלה בושינגטון. לאור עובדה זו, אין להתפלא על כך שרומא החליטה להקים את האוניברסיטה הלאומית שלה בעיר הבירה שלנו. ל.קיו.סי. לאמאר, מזכיר משרד הפנים בראשות הנשיא קליבלנד, הואשם באיוש משרות רבות יותר במחלקתו בקתולים מאשר בנוצרים מזרמים אחרים ובני דתות אחרים. תגובתו: "אם הקתולים זכו ביתרון על פני אנשים מזרמים אחרים, זה רק מפני שהם הרבו לבקש." הוא הבהיר זאת באומרו שלכנסייה הקתולית בושינגטון יש "מנהל מלא מרץ, העומל ללא ליאות בניסיון לנצל כל הזדמנות להרחיב את מלאכת הבישור והחינוך בקרב האינדיאנים." על פיה ה"קריסטאן יוניון", מרבית בתי הספר האינדיאניים הממשלתיים הפועלים בחסות הדת, ניתנו לכנסייה הרומית-קתולית. המשנה ליועץ המשפטי לממשלה של משרד הפנים, בראשות מנהל הנשיא קליבלנד, מר ז'אק מונטגומרי, הוא קתולי; לאור השנאה שרוחשת הדת הקתולית לבתי הספר הציבוריים, הוא אינו מהסס להשתמש בתפקידו ובהשפעתו כדי להפגין זאת. בתקופת כהונתו, בנאום שנשא ב"קרול אינסטיטיוט", הוא הוקיע את בתי הספר היסודיים כחסרי יראת ה', כחותרים תחת הסמכות ההורית וכמחריבי האושר. הסנאט בארצות הברית הכיר היטב את שנאתו לבתי הספר היסודיים כאשר נבחר לכהן כמשנה ליועץ המשפטי לממשלה. ה"ניו יורק אובסרוור" טען שבית החולים הציבורי היחיד

שזוכה למימון ועזרה מן הממשל הוא בית החולים הרומי-קתולי. במכתב שפורסם ויועד לוורנר מילר המכובד, ג'ון ליי הנכבד, השר שנשלח קודם לכן לאוסטריה, ושימש כאחד הנציגים הכלליים של ניו יורק בוועידה הרפובליקנית הלאומית שהתכנסה בשנת 1888, אומר שהקתולים כבר עכשיו "דנים בקור רוח במה שהם יעשו לארצות הברית, שתושביה כבר נכנעים לוותיקן באמצעות קולות ההצבעה של האירים. הארכיבישוף לינץ' מקנדה כתב ללורד רנדולף צ'רציל: (the Churchman, New York, April 2, 1887): 'זכות ההצבעה של האירים מהווה גורם עצום בארה"ב'. 'הכוח של ארגוניהם הולך ומתעצם מדי יום'. 'הם מחזיקים במאזן הכוחות הפוליטי בבחירות לנשיאות וביתר הבחירות.' " זאת ועוד, מר ג'יי. טוען: "מיד לאחר ההכרזה על מינויו של מר צ'מברליין כנציב ענף הדיג, ניתנה תזכורת לכך שכל אמנה או חוזה שהוא יערוך יהיה חייב באשרור. ההצעה שמר פלפס, השר שלנו באנגליה, ימונה כשר המשפטים, נענתה בהודעה שייתכן שהמינוי לא יאושר... בדיון שנערך בסנאט בארצות הברית (ב-16 בפברואר, 1888), על הצעת החוק ל'סיוע לאומי בהקמת ובמתן תמיכה זמנית לבתי ספר ציבוריים', ... נטען שאחד הסנטורים הראה לנואם את המכתב המקורי שכתב נזיר ישועי, והנואם קרא אותו במו עיניו. במכתב זה מפציר הנזיר בחבר הקונגרס להתנגד להצעת החוק ולהפילה, בטענה שהם זכו בתמיכה גורפת ברחבי המדינה בעניין זה, הצליחו לקבל את תמיכת הוועידה של בית המחוקקים, ובסופו של דבר, הם יפילו את הצעת החוק. ואכן, הצעת החוק שעברה שלוש פעמים בסנאט בוועידות שונות, ובכל פעם זכתה בהצעת אמון גדולה למדי, נפלה שוב ושוב במועצת בית המחוקקים בידיהם של אלה שידעו שהרוב המכריע בבית מצדד בחוק. במשך שש שנים, הקונגרס לא אישר את החוק. " הכנסייה הקתולית הרומית שולטת בעיתונות החילונית במדינה; עיתונים "פרוטסטנטיים" בולטים כגון, "הניו יורק אוונגליסט", "קריסטיאן את וורק", "הקריסטיאן יוניון", ו"האינדיפנדנט" - כולם מתחנפים לאפיפיורות. ה"ניו יורק אוונגליסט" מה-29 במארס, 1888, מכיר בבישוף גיבונס כ"בישוף היחיד שלו"; ה"אינדיפנדנט" מאחל לאפיפיור ליאו ה-XIII, "אריכות ימים על הכס, ודרך צלחה במדיניות הליברלית שלו"; "קריסטיאן את וורק" מברך אותו כ"אב קדוש", ומהללו בשם "העולם הנוצרי

כולו, "כ"אדם נערץ, שמסירותו לאלוהים ולהטו בעשייה למען רוחות האנושות בולטים לעין וראויים לציון בדיוק כמו העובדה שהוא חף מן הטעויות הרבות שעשו קודמיו ומקנאותם העיוורת." "הקריסטיאן יוניון", מה-26 בינואר 1888, מכיר בו כ"שר העולם הזה, וכאפיפיור עליון."

הערה 11

תנועות אלה מופיעות בשלל צורות שונות ובאדרת אחרת, אך הארגון הלובר כמעט כל צורה ופועל בכל דרך אפשרית להשגת מטרותיו הוא האיגוד "דה נשיונל רפורם יוניון". הוא הוקם בוועידה שהציגה "אחד עשר זרמים נוצריים משבע מדינות של האיחוד." כיום, האיגוד נתמך בידי בכירים "מכל זרועות הכנסייה", מן האיחוד "דה נשיונל וומן קריסטיאן טמפרנס יוניון" וממפלגת האיסור [התומכת באיסור ייצור ומכירה של משקאות חריפים בארצות הברית]. האיגוד מציע לתקן את החוקה שלנו "כדי להקים ממשל נוצרי." "הוא מכיר באל העליון כמקור כל סמכות וכוח בממשל האזרחי. הוא מכיר באדון ישוע המשיח כמלך האומות, הוא מכיר ברצונו שנגלה לנו [בכתבי הקודש] כחוק העליון של ארצות הברית;" וכך, "כל החוקים הנוצריים, כל המוסדות הנוצריים וכל הנהגים של ממשלתנו, כפופים לבסיס חוקי החלטי בחוקת היסוד של ארצנו." אחת ההצעות שהאיגוד הציע, שהוכרזה בידי דיויד גרג ד.ד., כומר כנסיית "פארק סטריט" בבוסטון, היא שלמדינה "יש את הזכות לשלוט במצפון אזרחיה." הצעה אחרת, שהוצגה בידי חבר קונגרס נוצרי, מציעה שהממשלה חייבת "לאכוף את חוקי המוסר הנוצריים על כל האזרחים." הצעה נוספת, שהוכרזה בידי הכומר אי. בי. גרהאם היא, ש"אם מתנגדי כתבי הקודש אינם שבעי רצון מממשלתנו ואינם אוהבים את צביונה הנוצרי, אזי שילכו לארץ שוממה ופראית כלשהי; ואז, בשם השטן, ולמען השטן, יכבשוה ויכוננו בה את ממשלתם על בסיס רעיונותיהם הכופרים וחסרי האמונה, ואז, אם יוכלו לעמוד בכך, שיחיו שם עד יום מותם." הצעה אחרת שהוצעה בידי ג'ונתן אדוארדס ד.ד. גורסת שהיהודים וכל הנוצרים שומרי שבת יוכרזו כאתאיסטים, "ולכן יראו בהם קבוצה המשתייכת לאתאיסטים, "שאינם יכולים לחיות יחדיו על אותה אדמה" עם נוצרים המשתייכים על ה"נשיונל רפורם

קריסטיאניטי". כל אדם יכול לראות במבט חטוף שכינון ממשל על פי תיאוריית ה"נשיונל רפורם" יהווה הקמת תיאוקרטיה, ותו לא. למעשה, זה בדיוק מה שהם הציעו לכונן. הם טוענים ש"רפובליקה הנשלטת בידו [בידי ה'] באמצעות העם, היא למעשה תיאוקרטיה אמיתית כמו השלטון בישראל הקדומה." בכתב העת של ה-W. C. T. U הלאומי, שנכתב בידי מיס ויליארד, נאמר בנוגע לקשר בין אלוהים והממשל: "תיאוקרטיה אמיתית היא חזון לעתיד שבו המשיח יישב על כס החקיקה ויחקוק חוקים, לפיכך, כנוצרייה פטריוטית, אני מתפללת בדבקות להענקת זכות ההצבעה לנשים." בנאומה השנתי בוועידת ה-W. C. T. U הלאומית, מיס ויליארד אמרה: "מלכות המשיח 'חייבת להיכנס לממלכת החוק דרך שערי הפוליטיקה... יש די והותר אנשים מתונים [הן במפלגה הרפובליקנית והן במפלגה הדמוקרטית] כדי לתפוס חזקה על הממשלה, ולהקים במהרה מפלגה שתהיה מפלגת אלוהים, אשר תכונן ותאכוף את חוק איסור המשקאות בארצות הברית. מתפללים אנו לשמיים שהם לא ישקטו ולא ינוחו... עד שישבעו בשבועת נאמנות למשיח בכל העניינים המדיניים, ויצעדו כצבא ענקי מאוחד עד ליבחרות כדי לסגוד לאלוהים'... אני מאמינה בכל ליבי שהמלאכה המסורה, הסבלנית והמתמדת של הנשים הנוצריות תשפיע רבות על הפוליטיקה בדור הבא, ובזכותה תעמוד מפלגת האל בחזית." יש לציין שתיאוקרטיה מעשי ידי אדם אינה אלא מזימה של השלטון המושיב את האדם על כס האלוהים. זוהי בדיוק התורה שעליה כוננה האפיפיורות, והמהות של האפיפיורות. תורת התיקון הלאומיזה לזו של האפיפיורות; לפיכך, כינון תורה זו בממשל הנוכחי אינו אלא הצבת צלם חי של האפיפיורות בלב הממשל. לאור העובדה שמפלגות אלה דוגלות בתורה האפיפיורית, אין להתפלא על כך שהן מייחלות לשיתוף הפעולה של האפיפיורות בביצוע מזימותיהן עד למימושן המלא. ה"קריסטיאן סטייטמן" הוא השופר הרשמי של איחוד ה-"נשיונל רפורם". במאמר מערכת מיום ה-11 בדצמבר, 1884, נאמר: "אנו מכירים בלב אחד ובשמחה בעובדה שהרפובליקנים בדרום ארצות הברית, בצרפת ובארצות אחרות באירופה, והקתולים בכנסייה הקתולית הרומית, מזוהים כמי שתומכים בנצרות לאומית ומתנגדים בתוקף להצעות לחילון המדינה... בכל פעם שהם מוכנים לשתף פעולה בהתנגדות להתקדמות האתאיזם הפוליטי, אנו שמחים

לעשות איתם יד אחת. בוועידה העולמית לקידום הנצרות הלאומית - האמורה להיערך בעתיד הקרוב - מדינות רבות יוכלו להיות מיוצגות רק בידי נציגי הכנסייה הקתולית הרומית. "באותו עיתון, שראה אור ב-31 באוגוסט, 1881, אמר הכומר סילווסטר סקוויל: "עניין משותף זה [שכל האנשים האדוקים מגלים בסוגיית השבת, דהיינו, ביום א'], חייב לחזק הן את נחישותנו לפעול, והן את נכונותנו לשתף פעולה בכל דרך שהיא עם אזרחינו המשתייכים לכנסייה הקתולית הרומית. ייתכן שנתקל בדחייה לגבי כמה מהצעותינו הראשונות, ועוד חזון למועד עד שהכנסייה הקתולית הרומית תסכים לשלב ידיים עם כנסיות אחרות. ואולם, הגיעה השעה לחיזורים שבים ונשנים; הגיעה השעה לקבל בשמחה את שיתוף הפעולה שלה, יהא אשר יהא הצורה שבה היא תיאזר להביעו. זהו אחד מצורכי השעה. הקשר בין שתי הקבוצות הנוצריות הגדולות הללו בסוגיות העוסקות בחקיקת חוקי המוסר, הוא עניין הראוי לשיקולנו בידי המוחות החריפים ביותר שלנו והאנשים המנוסים ביותר שלנו בעניינים כאלה." בקנה אחד עם רעיון זה, האיגרת שכתב האפיפיור ליאו ה-XIII בשנת 1885, מצווה ש"כל הקתולים יעשו כמיטב יכולתם לגרום לכך שחוקת המדינה וכל החוקים יעוצבו על בסיס עיקרי האמונה של הכנסייה האמיתית, וכל הכותבים והעיתונאים הקתוליים לא יתיקו מבטם, ולו לרגע, מן ההוראות הללו." לפיכך, היות שתכליתו של האיחוד לתיקון לאומי זהה לזו של הכס ברומא, ניתן רק לצפות שהם יפגינו נכונות "לשלב ידיים בשמחה." בכל פעם שהפרוטסטנטיות תתפוס חזקה על הממשל האזרחי, בין אם בתמיכתה של רומא או בלעדיה, יהווה הדבר אך ורק כינון של צלם האפיפיורות.

הערה 12

בחבש ישנם עדיין שומרי שבת על פי השבת המקראית. ג'וזף וולף שתיאר את ביקורו בארץ זו ביומנו משנת 1838, אומר: "קדושת השבת העברית, דהיינו, השבת הנחגגת ביום השביעי, נשמרת בקפדנות בידי החבשים במחוז חמאזיין."

הערה 13

המילה "חותם" מופיעה בכתבי הקודש בשלל מובנים, אפילו בהקשר לחיי היומיום. בהגדרת מילון וובסטר, המילון המקיף

ביותר, נאמר: "הדבר שמאשר, מאשש או מעניק יציבות או וודאות; הדבר שמאמת, שקובע אמיתות; הדבר שמבטיח, שמעניק אמינות או יציבות." המונח "אות" או "סימן" מופיע בכתבי הקודש כמילה מקבילה ל"חותם", כמו באיגרת אל הרומים, פרק ד', פסוק 11. בברית שכתה ה' עם נ+ח, האות [הקשת בענן] מאששת את הברית ומשמשת כראיה לאמינותה ויציבותה. הקשת בענן ניתנה כאות או סימן המעיד שה' לא ישחית שוב את הארץ במבול [בראשית, ט' 13]. בברית עם אברהם שימשה ברית המילה כאות או סימן לאישושה. ברית המילה מאששת או מעניקה תוקף לברית עם ה', שכן אלה שלא נימולו נחשבו כמי שהפרו את הברית, ולכן נכרתו מן העדה [בראשית, י"ז 11, 14]. אות זה הפך למנהג, לטקס. ג'סניוס טוען שאחת מהגדרות המילה אות בטקסטים המקוריים של התנ"ך משמעה הנצחה. אך הנצחה במובן של זכר או מתן תזכורת, מהווה סימן או אות. בשמות, ל"א 17 וביחזקאל, כ' 12, 20, השבת שכונן ה' מכוונה אות. היא מנציחה את מעשה הבריאה של הבורא, ואף משמשת אות לגבורתו ולאלוהותו [האיגרת אל הרומים, א' 20]. היא אף משמשת כמנהג בדומה לברית המילה, אך זהו ההבדל ביניהן: המילה מהווה אות בבשר, בעוד שהשבת מהווה אות ברוח ובלב. ה' ציווה: "וְאֵת שְׁבֹתַי קִדְּשׁוּ; וְהָיוּ לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, לְדַעַת, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם" (יחזקאל, כ' 20). בפרק ט' פסוק 4, ה' מורה לנביא: "וְהָתִיַּתְּ תָּו עַל מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים..." ג'נסיוס אומר: "תו במשמעות אות או סימן." תרגום השבעים משתמש כאן במילה שמופיעה ביוונית באיגרת אל הרומים, ד' 11 ["הוא קָבַל אֶת אוֹת הַמִּלָּה כְּחוֹתֶם לְצִדְקָה"] במשמעות של "אות." וכך, המילים אות, סימן, תו וחותם משמשות לציון דברים זהים, ומשמשות בכתבי הקודש במשמעות זו. ביחזקאל, ט' 4 ובהתגלות, ז' 2, 3, מדובר על תו או חותם שיוטבע על מצחם של משרתי ה'. שני אזכורים אלה מתייחסים לפרק זמן שבו הרשעים יאבדו וינחלו דיראון עולם. החותם או התו שיוטבע על מצחם של חסידי ה', ישמש כאמצעי הגנה שיגן עליהם מפני האבדון הממשמש ובא. אך אין ספק ש"המצח" משמש כדימוי המציין את המוח או השכל, כשם ש"הלב" משמש לציון מושב הרגשות. הטבעת תו או חותם על המצח זהה לחקיקת התורה על ליבם של אנשי ה' (האיגרת אל העברים, י' 16). השבת היא האות של אלוהים; היא החותם של תורתו [ישעיה, ח' 16]; היא החותמת

של סמכותו וגבורתו; היא האות המעיד על אלוהותו, ולפיכך, ראוי לשאתו על המצח. הסוגדים לחיה [ההתגלות, י"ג] אמורים לשאת את תו החיה על מצחם או ידיהם. כשם שהמצח מסמל את האינטלקט, היד מסמלת כוח, כנאמר בתהילים, פ"ט 49: "יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיָּד שָׂאוֹל סֶלָה". סגידה מתוך אילוץ אינה רצויה לה'; חותמו מוטבע אך ורק על מצח משרתיו. אך כוחות האופל ששים על סגידה מאינוס; ההיררכיה האפיפיורית ייחלה לכך מאז ומתמיד (ראו פרק כ"ה בהקשר להוכחות על טיבו של תו זה). השבת היא האות או החותם של אלוהים; האות או החותם של החיה מציינים את ההתנגדות לשבת - זוהי השבת המזויפת הנחגגת ב"יום המוקדש לשמש". על פי ההתגלות, י"ד 12-9, אלה שלא יקבלו את תו החיה הם שומרי מצוות ה'; מצוות השבת ניתנה בדיבר הרביעי; שומרי מצוות ה' שומרים את קדושתה של השבת של ה'; לפיכך, הם זכו באות או בחותם של ה'. חשיבותו של אות זה ניכרת בכך שהדיבר הרביעי הוא המצווה היחידה בתורה, המייחדת את אלוהים הבורא מיתר האלילים. (השוו בין ירמיה, י' 10-12; מעשי השליחים, י"ז 23, 24 וההתגלות, י"ד 6, 7); זה החלק בשמירת תורת ה' שחסידי יסבלו רדיפות בעטיו. אך כשחרון אפו של ה' ייפול על רודפיהם שיימצאו אוכפים את תו החיה, הללו יכירו בחשיבותה של השבת - החותם של אלוהים-חיים. אלה שיפרו את הדיבר שהגה האדון מפיו, כשקולו הרעים על הארץ וזעזע את מוסדותיה, יתוודו על שגיאתם הגורלית כשקולו ירעיד את השמיים והארץ. [אל העברים, י"ב 25, 26; יואל, ג' 9-13 ועוד].

מה דעתכם? האם העולם הולך לכיוון טוב או רע? באופן לא מפתיע, הרוב המכריע של האנשים בימינו מאמינים שמצבו של העולם הולך ומחמיר. יש ופסימיות גלובלית זו הינה תוצאה ישירה של תרבות שטופת חדשות רעות, או שאולי האמת המרעישה העומדת בלב לבו של ספר זה כבר טבועה בנו: משהו ממש לא בסדר עם העולם שלנו, שאין בידינו לתקנו.

העימות הגדול "לא רק חושף בפנינו את מקור ההידרדרות המוסרית האנושית, אלא הוא גם מגלה לנו את המאבק האדיר המתחולל מאחורי הקלעים, מתחת לפני השטח של המגפות והסכנות, השחיתות והטבח, הרציחות והמהומות. בעבודה מדהימה זו תגלו שלרוע יש פנים, לטוב יש מנצח ולחטא יש סוף. אם ברצונך להיות מוכן לקץ העולם ולהתכונן לתפארתו של העולם הבא, זהו ספר חובה

Ellen G. White Estate
Sharing the Vision

